INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROMANTYZM

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ
POD KIERUNKIEM
IRMINY ŚLIWIŃSKIEJ
I
STANISŁAWA STUPKIEWICZA

HASŁA OSOBOWE
K-O

MCMLXIX
PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ

• NOWY KORBUT •

PRACA ZAINICJOWANA PRZEZ
KAZIMIERZA BUDZYKA
REDAKTORA NACZELNEGO
DO 1963 R.

KOMITET REDAKCYJNY
ELŻBIETA ALEKSANDROWSKA · EWA KORZENIEWSKA
JAROSŁAW MACIEJEWSKI · ROMAN POLLAK
STANISŁAW STUPKIEWICZ · ZYGMUNT SZWEYKOWSKI
IRMINA ŚLIWIŃSKA

8

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

ZESPÓŁ AUTORSKI
HALINA GACOWA · ALINA GAWINOWA
WANDA ROSZKOWSKA-SYKAŁOWA · STANISŁAW STUPKIEWICZ
IRMINA ŚLIWIŃSKA

REDAKTOR WYDAWNICTWA: MARIA WAPNIAREK
REDAKTOR TECHNICZNY: WACŁAW WYSZYŃSKI
OKŁADKĘ I OBWOLUTĘ PROJEKTOWAŁA EWA FRYSZTAK

http://rcin.org.pl

K

KACZKOWSKI KAROL (1797—1867)

Pseud.: VERBAVERITATIS (VERBA VERITATIS).

Pamiętnikarz.

Ur. 4 listopada 1797 w Warszawie; syn Grzegorza herbu Nałęcz, porucznika wojsk polskich, i Marianny z Zielińskich. W 1805-1815 kształcił się w Liceum Krzemienieckim pod okiem Tadeusza Czackiego, w 1815-1821 był studentem wydziału lekarskiego Uniwersytetu Wileńskiego. Należał do Towarzystwa Filaretów. W 1821 uzyskał doktorat medycyny i osiadł w Krzemieńcu, gdzie zajmował się praktyką lekarską. Od 1823 wykładał higienę w Liceum Krzemienieckim. W 1822-1824 podejmował liczne podróże, zwiedził Karpaty i miejscowości kuracyjne. W 1825 odbył podróż na Krym. W 1828 podróżował po Śląsku i był w Berlinie, gdzie nawiązał kontakty z uczonymi niemieckimi. Był członkiem wielu towarzystw naukowych w kraju i za granicą (Wilno, Warszawa, Kraków, Moskwa, Berlin). W lutym 1830 został profesorem na wydziale lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W styczniu 1831 ożenił się z Julią Czarnecką. W powstaniu listopadowym był naczelnym lekarzem armii polskiej. Został odznaczony krzyżem Virtuti Militari za walkę z cholerą w szeregach wojska polskiego. Po powstaniu mieszkał w Elblągu, potem w 1832 we Lwowie.

W 1835 powrócił na Wołyń i przebywał kolejno we Włodzimierzu, Lubarze, majątku Medwedówka i od 1842 w Berdyczowie. Po śmierci pierwszej żony (1835), przebywając w Medwedówce, ożenił się w 1839 ze Stefanią Giniowską. W 1848-1854 przebywał w Odessie, od 1854 w Żytomierzu. W 1859 był jednym z organizatorów Towarzystwa Lekarskiego oraz Spółki Księgarsko-Wydawniczej i drukarni w Żytomierzu. W 1863 w Odessie, gdzie przebywał ze względu na zły stan zdrowia, został aresztowany przez miejscowe władze i zesłany do Wałujek w guberni woroneskiej. Wiosną 1867 uzyskał pozwolenie opuszczenia woroneskiej guberni pod warunkiem stałego zamieszkania w Chersoniu, dokąd przybył w lipcu i gdzie zmarł 2 (14) września tegoż roku.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dissertatio inauguralis medico practica de plicae Polonicae in varias praeter pilos, corporis humani partes vi et effectu... Wil. 1821.

2. Lekcje higieny, czyli nauki zachowania zdrowia, wykładane publicznie od roku 1823 w Liceum Wołyńskim. T. 1-2. W-wa 1826-1827; t. 3. Lw. 1833. Fragm. przedr. *Athenaeum* 1844 t. 1; 1845 t. 5.

3. Dziennik podróży do Krymu odbytej w roku 1825. Cz. 1-4. W-wa 1829. Fragm. pt. Podanie o mogile pewnej nieszczęsnej kochanki, która już Mickiewiczowi była podała myśl do jednego z sonetów krymskich. *Rozmaitości Warsz.* 1829 nr 5.

4. Sprawozdanie złożone Stowarzyszeniu Księgarsko-Wydawniczemu w Żytomierzu dnia 22 kwietnia 1859 roku. Kijów 1859.

5. Wspomnienia z papierów pozostałych po śp. ... generał sztablekarzu wojsk polskich. Ułożył T. Oksza-Orzechowski. Ogł. *Ojczyzna* 1874 nr 2 - 1875 nr 211 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-2. Lw. 1876.

http://rcin.org.pl

Ponadto prace i rozprawy z zakresu medycyny.

Artykuły i drobne utwory umieszczał w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1844-1845), *Dzien. Medycyny, Chirurgii i Farmacji* (1822), *Dzien. Powsz. Kraj.* (1831), *Gaz. Codz.* (1860), *Gwiazda* (1847-1849; tu m. in.: O szkole krzemienieckiej i o jej fundatorze Tadeuszu Czackim, także o innych rzeczach dotkniętych listem Petroniusza Tetery, umieszczonym w nrze 76 Tyg. Petersb. roku 1845. 1847), *Kur. Pol.* (1831), *Pam. Lekarski Warsz.* (1829), *Pam. Tow. Lekarskiego Warsz.* (1844, 1847), *Rozmaitości* (Lw.; tu: Programa dzieła o Tadeuszu Czackim i o szkole krzemienieckiej. (Współautor: A. Kamieński). 1857 nr 12), *Rozmaitości Warsz.* (1829).

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 5 listów z 1842-1843. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6456.

2. Do J. I. Kraszewskiego 22 listy z 1844--1860. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6467; odpisy w Arch. Państw. Łódź. Zbiór Bogusława Kraszewskiego.

3. Do różnych osób (A. Grozy, Z. Hołowińskiego, Z. Kaczkowskiego, S. Konopackiego, A. Korzeniowskiego, J. I. Kraszewskiego, J. Majera, płk Stroynowskiego i innych) 18 listów z 1859-1861. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 273; zniszcz. 1944.

Bibliografię podają: S. Kośmiński: Słownik lekarzów polskich. W-wa 1883. — M. Ropek: Karol Kaczkowski jako lekarz i obywatel kraju. W-wa 1938.

OPRACOWANIA

Na profesora kliniki w Królewskim Warsz. Uniwersytecie... *Kur. Pol.* 1829 nr 15. — Błędne jest doniesienie w niedzielnym ... *Kur. Pol.* 1830 nr 356. — Doktor i profesor K. Kaczkowski ... *Kur. Pol.* 1830 nr 352. — K. Kaczkowski, doktor medycyny i chirurgii ... *Kur. Pol.* 1830 nr 64. — (Wydawca) (J. Jurkiewicz): Z powodu ekskuzy w tym liście zawartej ... *Gwiazda* z. 4 (1849). — (S. Konopacki): Karol Kaczkowski i jego sługa. Tamże. — J. B. (Bartoszewicz): Dzieło o Tadeuszu Czackim i o szkole krzemienieckiej. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 193. — A. Kamiński: Do Karola Kaczkowskiego. *Rozmaitości* 1857 nr 12; przedr. *Tyg. Petersb.* 1857 nr 39. — F. Kowalski: Wspomnienia. Pamiętnik. T. 1. Kijów 1859 s. 149-150. — J. I. Kraszewski: Do K. Kaczkowskiego 14 listów z lat 1859-1860. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 272; zniszcz. 1944. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 13 (1863). — T. Oksza--Orzechowski: Życiorys K. Kaczkowskiego. W wyd.: Wspomnienia z papierów pozostałych ... T. 2. Lw. 1876. [Rec.: S. Tomkowicz. *Przegl. Pol.* 1876/77 t. 2]. — E. Heleniusz (Iwanowski): Pamiątki polskie z różnych czasów. T. 2. Kr. 1882. — S. Kośmiński: Kaczkowski Karol. W: Słownik lekarzów polskich. W-wa 1883. — J. Bieliński: Cesarskie Towarzystwo Lekarskie Wileńskie. Jego prace i wydawnictwa (1805-1864). *Pam. Tow. Lekarskiego Warsz.* 1889; odb. W-wa 1890. — J. Bieliński: Stan nauk lekarskich za czasów Akademii Medyko--Chirurgicznej Wileńskiej bibliograficznie przedstawiony. W-wa 1889. — Dr Antoni J. (A. J. Rolle): Zatarg wołyński 1859 r. Kartka z życia J. I. Kraszewskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1889. [Rec.: Z. Hordyński. *Kwart. Hist.* 1890]. — E. M. Galli: Pamiętniki (1816-1893). Powst. przed 1893. Ogł. *Przegl. Nar.* 1913 nr 8-10/11 i odb. — M. Rolle: Krzemieniec. Z dziejów oświaty w Polsce (1805-1832). *Przew. Nauk. i Lit.* 1896. — M. Rolle: Ateny wołyńskie. Szkic z dziejów oświaty w Polsce. Lw. 1898; wyd. 2 Lw. 1923. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 2-3. Kr. 1899-1900. — E. Heleniusz (Iwanowski): Wspomnienie o K. Kaczkowskim. W: Listki wichrem do Krakowa z Ukrainy przyniesione. T. 2. Kr. 1900; wyd. 2 Kr. 1901. — J. Peszke. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 33 (1903). — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 2. W-wa 1911. — A. Iwański: Pamiętniki 1832-1876. Powst. 1913. Wyd. W-wa 1928. — S. Konopka: K. Kaczkowski, jego prace i projekt wydawania pisma wojskowo--lekarskiego. *Lekarz Wojskowy* 1935 i odb. — M. Ropek: K. Kaczkowski jako lekarz i obywatel kraju. W-wa 1938. — A. Bar: Teatr szlachty wołyńskiej. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939. — T. Zakrzewski. *Pol. słownik biogr.* T. 11 (1965).

http://rcin.org.pl

KACZKOWSKI ZYGMUNT (1825—1896)

Pseud. i krypt.: Heubauer; Nieczuja; Ein Pole; Pomian; Z. K.

Powieściopisarz, publicysta.

Ur. 2 maja 1825 we wsi Kamionce Wołoskiej, pow. rawski, w rodzinie szlacheckiej. Był synem Ignacego, uczestnika walk napoleońskich, i Franciszki z Niklewiczów. W 1835-1842 uczył się we Lwowie (umieszczony w konwikcie dominikańskim), Przemyślu, Samborze i Tarnowie. W 1842 zapisał się na wydział filozoficzny Uniwersytetu Lwowskiego, lecz wkrótce przeniósł się na wydział prawny. Po roku studiów wyjechał do Wiednia. W 1844 powrócił do kraju i zajął się gospodarstwem wiejskim w Bereźnicy w Sanockiem oraz został współpracownikiem *Dziennika Mód Paryskich*. W 1846 brał udział w ruchu narodowym, za co został aresztowany. Przebywał dwa lata w więzieniu austriackim we Lwowie. Uwolniony w marcu 1848 był organizatorem gwardii narodowej sanockiej, następnie delegatem na Zjazd słowiański w Pradze. Od 1849 przebywał we Lwowie lub w Bereźnicy. W 1850 był redaktorem *Pamiętnika Literackiego*. W 1853-1854 mieszkał w Krakowie. W 1855 wyjechał za granicę. Przebywał kolejno w Wiedniu, Dreźnie i Paryżu, gdzie poznał Adama Mickiewicza oraz nawiązał liczne stosunki towarzyskie z francuskimi przedstawicielami świata nauki, jak François Villemain, Adolphe Thiers, Edgar Quinet. Następnie był w Brukseli, gdzie poznał Joachima Lelewela, i w Heidelbergu, gdzie odwiedził Zygmunta Krasińskiego.

Po powrocie do kraju przebywał w 1860 w Warszawie. W roku następnym redagował we Lwowie przez kilka miesięcy dziennik polityczny *Głos*. W lipcu 1861 został uwięziony za zgodę na wydrukowanie w tym piśmie artykułu A. Gillera o konieczności oderwania Galicji od Austrii. W grudniu 1862 został uwolniony. W 1863 przebywał we Lwowie, następnie wyjechał do Wiednia. W 1863-1869 był na usługach austriackiego ministerstwa policji. Za swoje raporty szpiegowskie podpisywane „Heubauer" pobierał stałą pensję. Oskarżony o zdradę stanu na skutek doniesienia narodowej policji lwowskiej, został skazany w 1864 na wygnanie; Rząd Narodowy Traugutta zniósł ten wyrok. W 1866 krótko bawił we Lwowie i Wiedniu, gdzie zajmował się również operacjami finansowymi. W 1870 założył w Paryżu Banque des Provinces. W 1873 przeniósł się do Paryża. Zmarł w Paryżu 7 września 1896; pochowany został w Montmorency.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pieśni z otchłani. 1846. Wyd. W. Bruchnalski. Lw. 1920 *Z Teki Poetów Pol.* t. 2. Rkps Ossol. sygn. 6533/I.

Poezje pisane w więzieniu austriackim we Lwowie w 1846-1848.

2. Dwa pokolenia. Początkowe sceny dramatu. *Pam. Lit.* 1850 nr 17-18.

Utwór nie dokończony.

3. Dziedzic Strwiążyka. Powieść z czasów rozbioru. *Pam. Lit.* 1850 nr 28-29.

Utwór nie dokończony.

4. Kato. Powieść z niedawnych czasów. *Czas* 1851 nr 73, 75-77, 79, 81. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 9.

5. Bitwa o chorążankę. Obrazek z XVIII wieku. *Czas* 1851 nr 245-246, 248-250; wyd. osob. Kr. 1852. Wyd. nast.: zob. poz. 15 t. 1; zob. poz. 31 t. 1; W-wa (1908) *Biblioteczka Uniw. Lud.* t. 68; toż W-wa (1923).

6. Kasztelanice Lubaczewscy. Powieść ostatniego z domu Nieczujów. *Czas* 1851 nr 279 - 1852 nr 7 (z przerwami); toż *Dzien. Warsz.* 1851 nr 246 - 1852 nr 39 (z przerwami); wyd. osob. Kr. 1852. Wyd. nast.: zob. poz. 15 t. 6; zob. poz. 31 t. 2.

7. Pan Bal. (Powiastka). *Gaz. Lw.* 1852 nr 18-24. (Wyd. bezimiennie).

8. Pan Franciszek Puławski. Powieść ostatniego z domu Nieczujów. *Czas* 1852 nr 198-218 (z przerwami); pt. Pierwsza wyprawa pana Marcina. *Gaz. Codz.* 1852 nr 256-270. Wyd. nast. pt. Pierwsza ..., zob. poz. 15 t. 6.

9. Swaty na Rusi. Powieść. *Gaz. Lw.* 1852 nr 125-159; toż *Gaz Codz.* 1852 nr 164-200. Wyd. nast.: zob. poz. 15 t. 1; zob. poz. 31 t. 1.

http://rcin.org.pl

10. Murdelio. Wstęp i rozdział I ogł. pt. Żądza dziedzictwa. Powieść. *Gaz. Lw.* 1852 nr 50-68; całość wyd. pt. Murdelio. Powieść ostatniego z Nieczujów. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 265 - 1853 nr 7 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-2. Petersb. 1853. Wyd. nast.: zob. poz. 15 t. 2-3; zob. poz. 31 t. 2; oprac. Z. Szweykowski. Kr. 1925 *BN* I, 84; ze wstępem J. Wilhelmiego. W-wa 1953.

Przekł. ros.: *Bibliotieka dla cztienija* 1864 nr 1-2, 4-5, 10-12.

11. Mąż szalony. Powieść. *Gaz. Lw.* 1853 nr 2-106 (z przerwami). Wyd. nast.: zob. poz. 15 t. 4-5; zob. poz. 31 t. 1; Kr. 1963.

12. Bracia ślubni. Powieść z czasów augustowskich. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 265--1854 nr 59 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. Petersb. i Mohylew 1854. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 9-10.

13. Gniazdo Nieczujów. Powieść. Ogł. pt. Dom Nieczujów. Powieść. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 236-267 (z przerwami); wyd. nast. zob. poz. 15 t. 6; zob. poz. 31 t. 3.

14. Junakowie. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 57--58, 60-62, 64, 67-68; wyd. nast. zob. poz. 15 t. 1; poz. 31 t. 1.

15. Ostatni z Nieczujów. Powieści. T. 1-6. Petersb. i Mohylew 1853-1855.

Zawartość: t. 1: poz. 5, 14, 9; t. 2-3: poz. 10; t. 4-5: poz. 11; t. 6: poz. 13, 6, 8.

16. Deotyma w Krakowie. List... do redaktora Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 291-298, 300-302; odb. W-wa 1854.

17. Dziwo-żona. Powieść współczesna. *Nowiny* 1854 nr 75-106; 1855 nr 17-32; wyd. osob. T. 1-4. Lw. 1855. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 6-7.

Przekł. niem.: J. Päumann. Wiedeń 1869.

18. Wnuczęta. Powieść współczesna. T. 1-4. Petersb. i Mohylew 1855. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 7-9.

Przekł. ros.: *Wsiemirnyj trud* 1869.

19. Bajronista. Powieść współczesna. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 220 - 1856 nr 79 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. Wil. 1857. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 5-6.

20. Stach z Kępy. Powieść z życia wiejskiego ludu. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 1-41 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1856. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 5.

21. Starosta hołobucki. Powieść z czasów Stanisława Augusta podług opowiadania JMć Pana Nieczui. *Gaz. Codz.* 1856 nr 161-207, 211-244; wyd. osob. T. 1-3. W-wa 1857. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 3; Kr. 1961.

22. Annuncjata. Powieść historyczna z czasów konfederacji barskiej. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 155-335 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. W-wa 1858.

23. Grób Nieczui. Powieść. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 167-333 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-4. Wil. 1858. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 4-5; t. 1-2. Kr. 1964.

24. Sodalis Marianus. Powieść historyczna ze starych ksiąg i papierów spisana. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 159-322 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-5. W-wa 1859. Wyd. nast.: zob. poz. 31 t. 10-11; W-wa 1866; Poz. 1924.

25. Kobieta w Polsce. Studium historyczno-obyczajowe. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1-2; wyd. obszerniejsze. T. 1 cz. 1-2. Żytomierz 1862; t. 2 z przedmową i uwagami P. Chmielowskiego. Petersb. 1895. Wyd. nast.: T. 1. Petersb. 1895.

Dzieło nie ukończone; miało mieć 3 tomy.

26. Żydowscy. Kronika rodzinna. *Kółko Rodz.* 1860 nr 7-16, 18, 20, 27-29; wyd. osob. T. 1-2. Lw. 1872.

27. Rozbitek. Powieść. T. 1-3. Wil. 1861. Wyd. nast.: z przedmową W. Jabłonowskiego. T. 1-4. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 383-386.

Powieść na tle wypadków galicyjskich.

Przekł. ros.: *Pczela.* (?)

28. O wartości źródeł rękopiśmiennych i ustnych tradycji do historii drugiej połowy XVIII wieku. Powst. w więzieniu Lw. 1862. Wyd. z licznymi wykreśleniami cenzury, zob. poz. 31 t. 1 (w części wstępnej: Od autora); jeden z fragm. wykreślonych przez cenzurę ogł. W. Korotyński pt. Tradycje rycerstwa polskiego. Z nie drukowanego rękopisu. *Sfinks* 1917 z. 10-12; fragm. części końcowej ogł. A. Krechowiecki: Zygmunt Kaczkowski i jego czasy. Lw. 1918 s. 265-271.

29. Wójtowicz pilznieński. Powieść. (Nie dokończona). Fragm. z 1862 ogł. A. Krechowiecki, jw. poz. 28, s. 271-276.

30. Rewolucyjne sądy i wyroki. Rzecz osobista przedstawiona przez... Paryż i Wiedeń 1866.

31. Dzieła... przejrzane i poprawione przez autora. T. 1-11. W-wa 1874-1875.

Zawartość: t. 1: Od autora (tu m. in.: poz. 28); poz. 11, 5, 14, 9; t. 2: poz. 6, 10; t. 3: Tradycje

http://rcin.org.pl

sanockie: Basia Karsznicka; Kuchmistrz litewski; Edmund Chojnacki; poz. 13, 21; t. 4: poz. 23 (początek); t. 5: poz. 23 (dokończenie), 20, 19 (pocz.); t. 6: poz. 19 (dok.), 17 (pocz.); t. 7: poz. 17 (dok.), 18 (pocz.); t. 8: poz. 18 (c. d.); t. 9 poz. 18 (dok.), 4, 12 (pocz.); t. 10: poz. 12 (dok.), 24 (pocz.); t. 11: poz. 24 (dok.).

32. Graf Rak. Powieść. *Gaz. Pol.* 1878 nr 70-129 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1879.

33. Teka Nieczui. Posłanie Jmć Pana Nieczui do Małych Polaków i Czerwonych Rusinów, a które też i Wielcy Polacy na czas sobie czytać mogą, dla zbudowania i dla krotochwili. T. 1. Paryż 1883. (Wyd. bezimiennie).

Pamflet przeciwko stańczykom. Więcej tomów nie wyszło.

34. Abraham Kitaj. Powieść z czasów króla Jana. *Gaz. Lw.* 1885 nr 291 - 1886 nr 102 (z przerwami); toż *Kur. Warsz.* 1886 nr 4-176 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1886.

Przekł. franc.: V. G. (W. Gasztowtt): Abraham Kitaj. W-wa 1886.

35. Olbrachtowi rycerze. Powieść. *Gaz. Lw.* 1887 nr 173-298 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. W-wa 1889. Wyd. nast.: T. 1-6. Z przedmową W. Jabłonowskiego. W-wa (1904) *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 310-312, 314-316; wg wyd. z r. 1889 oprac. S. Vrtel-Wierczyński. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 62-64; Kr. 1960.

Przekł. ros.: ?

36. Romantyzm. Literacka gawęda. *Gaz. Nar.* 1891 nr 130-150 (z przerwami); odb. Lw. 1891 (tu na okładce tyt.: Słowo o romantyzmie).

Rkps Ossol. sygn. 4984/II.

37. Zaklika. Powieść współczesna. *Kur. Pol.* 1891 nr 343 - 1892 nr 231 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. Kr. 1893.

38. Wasi ojcowie. Powieść historyczna z własnych wspomnień. *Dzien. Pol.* 1892 nr 1-174 (z przerwami); odb. Lw. 1892. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1898; W-wa (1909).

Rkps Ossol. sygn. 3497/II.

39. Offenes Sendschreiben an den Fürsten von Bismarck von einem Polen. Powst. przy końcu 1892. Wyd. Zurych 1894. (Wyd. bezimiennie).

40. Mój pamiętnik z lat 1833-1843. Powst. Paryż 1893. Ogł. *Słowo Pol.* 1898 nr 184-237; wyd. osob. Lw. 1899. Wyd. nast.: Lw. 1907; fragm. pt. Spisek demokratyczny. Pol i Goslar. Przedr. S. Kieniewicz: Rewolucja polska 1846 roku. Wybór źródeł. Wr. 1950 *BN* I, 132; fragm. przedr. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich w latach 1832-1846. Wr. 1954.

Pamiętnik miał sięgać do r. 1863.

41. Święta Klara. Historia polskiej rodziny. (Powieść współczesna). *Nowa Reforma* 1895 nr 215-293 (z przerwami).

Przypisywano Z. Kaczkowskiemu autorstwo broszury: Listy o delegacji T. Czapli z Krakowa do Feliksa Żółcińskiego w Poznańskiem. Kr. 1869. Autorem jej zapewne był F. Ziemiałkowski.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album lw.* Lw. 1862 (tu: Charakter piśmiennictwa polskiego), *Bibl. Warsz.* (1860), *Czas* (1851-1852), *Dzien. Lit.* (tu: Bitwa pod Widawą. Rapsod wojenny. 1852 nr 20-22), *Dzien. Mód Paryskich* (tu m. in.: Uwagi nad moralnymi chorobami. 1845 nr 16, 24-25; 1846 nr 1; Tuz. (Powiastka). 1845 nr 20; Czym nie marzyć? Poezja. 1845 nr 25; Obrazek z powstania r. 1846. 1848 nr 15), *Dzien. Pol.* (1892), *Gaz. Codz.* (1852), *Gaz. Lw.* (1852-1853, 1884-1897; tu m. in.: O pismach Henryka Sienkiewicza. 1884 nr 166-185; toż *Wędrowiec* 1884 nr 29-42), *Gaz. Nar.* (1891), *Gaz. Pol.* (1878), *Gaz. Warsz.* (1853-1857), *Głos* (red. 1861), *Kółko Rodz.* (1860), *Kraj* (tu w 1894 zapowiedziano druk powieści „Legenda Herburtów", która się nie ukazała), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856-1858), *Krzyż a Miecz* (Lw.; 1848 współred.), *Kur. Pol.* (1891), *Nowa Reforma* (1895), *Nowiny* (1854), *Pam. Lit.* (Lw.; 1850 red.; tu m. in.: Braciszek. Powtórzone wspomnienie — nr 1-3; Niniwe. (Poemat) — nr 1-3; Herburt — nr 4; Dwie gwiazdy — nr 5; Zapomnieni — nr 9; Sielanka — nr 12; O walkach umysłowych — nr 14; O powołaniu pism czasowych — nr 16; O kazaniach i kaznodziejach — nr 22; O przesadzie w pojęciach. (Krytyka „Anhellego" J. Słowackiego i „Nie-Boskiej komedii" Z. Krasińskiego) — nr 24), *Tyg. Lw.* (1850), *Tyg. Pol.* (tu wiersze: Do wieszczów polskich. 1848 nr 37; Polska i Ty. 1848 nr 40; Rendez-vous. 1849 nr 3), *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej (1866-1891).* Kr. 1893 (tu: Znamiona literatury).

Pisywał również do czasopism angielskich, francuskich i niemieckich.

Po śmierci pisarza jego utwory z rkpsów ogł.:

Dzien. Kr. 1896 nr 217-218 (tu fragm. o współczesnych prądach w kraju);

http://rcin.org.pl

E. S. Radzikowski: Powstanie chocholowskie w roku 1846. Lw. 1904 (tu: Pamiętnik Andrusikiewicza Jana, organisty, spisany ołówkiem w więzieniu przez Zygmunta Kaczkowskiego; przedr. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich w latach 1832-1846. Wr. 1954. Rkps Ossol. sygn. 2932/II);

Kur. Warsz. 1905 nr 304 (tu: Głos umarłych. Dat. 1887);

A. Krechowiecki: Zygmunt Kaczkowski i jego czasy. Lw. 1918 (tu m. in.: Spotkanie się z Z. Krasińskim w Heidelbergu — s. 159-168).

Ponadto: Związek braterski, praca więzienna. 1862. Rkps Ossol. sygn. 2395/II;

Pisma. T. 1-2. (Fragmenty autografów). Rkps Ossol. sygn. 5904/I-II.

Przekłady

1. M. G. Saphir: Młodzież akademicka przy pogrzebie walecznych uczniów szkół wiedeńskich. *Dzien. Mód Paryskich* 1848 nr 13; odb. Lw. 1848. (Druk ulotny).

2. E. Legouvé i E. Scribe: Adrienne Lecouvreur. Dramat w 5 aktach. Wyst. Lw. 1852.
Rkps Ossol. sygn. 10516/I.

3. Ch. Lafont: Arcydzieło nieznane, czyli wawrzyny i ciernie. Dramat w 1 akcie. Wyst. Lw. 1852.

Wydania zbiorowe

1. Zob. Twórczość poz. 31.

2. Wybór pism. T. 1-10. Z przedmową I. Chrzanowskiego. W-wa 1900.

Zawartość: t. 1: Mąż szalony; Bitwa o chorążankę; t. 2: Junakowie; Swaty na Rusi; Kasztelanice Lubaczewscy; t. 3-4: Murdelio; Tradycje sanockie; t. 5-6: Gniazdo Nieczujów; Starosta hołobucki; t. 7-8: Grób Nieczui; t. 9-10: Annuncjata.

3. Opowiadania Nieczui. Z posłowiem A. Jopka. Kr. 1962.

Zawartość: Bitwa o chorążankę; Kasztelanice Lubaczewscy; Pierwsza wyprawa pana Marcina; Gniazdo Nieczujów; Swaty na Rusi.

Listy i materiały

1. Do J. Dobrzańskiego 2 listy z 1843, 1854. Rkps Ossol. sygn. 6517/II.

2. Do K. Szajnochy 3 listy z 1848-1850. Rkps Ossol. sygn. 5877/II.

3. Fragm. korespondencji z 1852-1857 ogł. pt. Kaczkowski o sobie. *Wędrowiec* 1896 nr 40-42.

4. Wiele listów i fragm. do różnych osób z 1852-1894 ogł. A. Krechowiecki: Zygmunt Kaczkowski i jego czasy. Lw. 1918.

5. Do B. M. Wolffa z 1854-1855. Fragm. listów ogł. Z. Librowicz: Z nie drukowanych listów Z. Kaczkowskiego. *Gwiazda. Kalendarz petersb. ilustr. na r. 1884.* Petersb. 1884.

6. List z 1856 (do W. Korotyńskiego?). Ogł. *Kur. Warsz.* 1902 nr 303.

7. Do K. Szajnochy z 1859. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

8. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1859-1862. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6467.

9. Do A. Bielowskiego 2 listy z 1860. Rkps Ossol. sygn. 2432/II. W skróceniu ogł. S. Zdziarski: Kaczkowski o Ujejskim. *Przegl. Lit.* 1898 nr 14/15-16/17.

10. Do H. Wodzickiego z 1860. Rkps Ossol. sygn. 11756/II.

11. Do L. Bochenka z 1862. Rkps Ossol. sygn. 5248/I.

12. Do K. Wilda z 1862 (z więzienia). Ogł. C. Chowaniec: Z lwowskich autografów Biblioteki Polskiej w Paryżu. *Studia lwowskie.* Lw. 1932.

13. Do J. Działyńskiego z 1866. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 10 t. 1.

14. Do A. Grabowskiego 2 listy z 1870, 1877. Rkps Ossol. sygn. 4187/II.

15. Do T. Wierzbowskiego z 1886. Autograf Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 8.

16. Do A. Pługa (A. Pietkiewicza) z 1887. Ogł. P. Chmielowski: Historia literatury polskiej. T. 6. W-wa 1900 s. 112.

17. Do K. Liskego i jego żony Jadwigi 20 listów z 1890-1894. Rkps Ossol. sygn. 4985/II.

18. Do redakcji Gazety Narodowej z 1891. Rkps Ossol. sygn. 5477/I.

19. Raport dla rządu austriackiego (z połowy maja 1864). Ogł. J. Iwaszkiewicz: Nowa faza rewolucji polskiej. *Insurekcje* 1929 z. 1.

Bibliograficzne zestawienie twórczości podaje W. Korotyński w wyd.: Dzieła. T. 11. W-wa 1875 s. 276-279.

http://rcin.org.pl

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Wykaz czasopism (w dziale Twórczość), P — Przekłady, T — Twórczość. Duże litery po skrócie Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

Abraham Kitaj T-34
Adrienne Lecouvreur (E. Legouvé i E. Scribe) P-2
Annuncjata T-22
Arcydzieło nieznane (Ch. Lafont) P-3
Bajronista T-19
Basia Karsznicka T-31
Bitwa o chorążankę T-5
Bitwa pod Widawą Cz-DL
Bracia ślubni T-12
Braciszek Cz-PL
Charakter piśmiennictwa polskiego Cz-AL
Czym nie marzyć? Cz-DMP
Deotyma w Krakowie T-16
Do wieszczów polskich Cz-TP
Dwa pokolenia T-2
Dwie gwiazdy Cz-PL
Dziedzic Strwiążyka T-3
Dzieła T-31
Dziwo-żona T-17
Edmund Chojnacki T-31
Głos umarłych po Cz-1905
Gniazdo Nieczujów T-13
Graf Rak T-32
Grób Nieczui T-23
Herburt Cz-PL
Junakowie T-14
Kasztelanice Lubaczewscy T-6
Kato T-4
Kobieta w Polsce T-25
Kuchmistrz litewski T-31
Legenda Herburtów Cz-K
Mąż szalony T-11
Młodzież akademicka przy pogrzebie walecznych uczniów szkół wiedeńskich (M. G. Saphir) P-1
Mój pamiętnik z lat 1833-1843 T-40
Murdelio T-10
Niniwe Cz-PL
O kazaniach i kaznodziejach Cz-PL
O pismach H. Sienkiewicza Cz-GL
O powołaniu pism czasowych Cz-PL
O przesadzie w pojęciach Cz-PL
O walkach umysłowych Cz-PL
O wartości źródeł rękopiśmiennych i ustnych tradycji do historii drugiej połowy XVIII w. T-28
Obrazek z powstania r. 1846 Cz-DMP
Od autora T-31
Offenes Sendschreiben an den Fürsten von Bismarck T-39
Olbrachtowi rycerze T-35
Ostatni z Nieczujów T-15
Pamiętnik Andrusikiewicza Jana po Cz-1904
Pan Bal T-7
Pan Franciszek Puławski T-8
Pierwsza wyprawa pana Marcina T-8
Pieśni z otchłani T-1
Polska i Ty Cz-TP
Posłanie Jmć Pana Nieczui... T-33
Rendez-vous Cz-TP
Rewolucyjne sądy i wyroki T-30
Romantyzm T-36
Rozbitek T-27
Sielanka Cz-PL
Słowo o romantyzmie T-36
Sodalis Marianus T-24
Spisek demokratyczny. Pol i Goslar T-40
Spotkanie się z Z. Krasińskim w Heidelbergu po Cz-1918
Stach z Kępy T-20
Starosta hołobucki T-21
Swaty na Rusi T-9
Święta Klara T-41
Teka Nieczui T-33
Tradycje sanockie T-31
Tuz Cz-DMP
Uwagi nad moralnymi chorobami Cz-DMP
Wasi ojcowie T-38
Wnuczęta T-18
Wójtowicz pilznieński T-29
Zaklika T-37
Zapomnieni Cz-PL
Znamiona literatury Cz-U
Związek braterski po Cz-Rkps
Żądza dziedzictwa T-10
Żydowscy T-26

OPRACOWANIA

1. Monografie i zarysy monograficzne

P. Chmielowski: Zygmunt Kaczkowski. W: Nasi powieściopisarze. Zarysy literackie. T. 1. Kr. 1887; wyd. osob. pt. Zygmunt Kaczkowski. Jego życie i działalność literacka. Zarys biograficzny. Petersb. 1898 *Życiorysy Sławnych Polaków* nr 4. [Rec.: S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1897/98 t. 4]. —

A. Krechowiecki: Zygmunt Kaczkowski i jego czasy. (Na podstawie źródeł i materiałów rękopiśmiennych). *Przew. Nauk. i Lit.* 1917 t. 43; 1918 t. 45; wyd. osob. Lw. 1918.

2. Biografia

W. Pol: Ostatnie wspominki. Powst. 1855. Wyd. w: Pamiętniki. Ogł. K. Lewicki. Kr. 1960. — Kronika literacka i artystyczna. *Kółko Rodz.* 1860 nr 39. (Przyjęcie Z. Kaczkowskiego w Warszawie). — Przyczynek do dziejów Galicji. *Dzien. Pol.* 1861 nr 5. — K. Estreicher. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 13 (1863). — Raport Policji Narodowej o Z. Kaczkowskim. Powst. 1863. Ogł. J. Iwaszkiewicz. *Insurekcje* 1929 z. 1. — Jak stoi sprawa p. Z. Kaczkowskiego. *Głos Wolny* 1864 nr 57. — W. Przybylski: Usprawiedliwienie się b. komisarza nadzwyczajnego. Do Redakcji Głosu Wolnego. *Głos Wolny* 1865 nr 59. — A. Giller: Rewolucyjne sądy i wyroki. Rzecz osobista, przedstawiona przez Z. Kaczkowskiego. W: Historia powstania narodu polskiego w 1861-1864 r. T. 1. Wyd. 2. Paryż 1867. — Kronika miejscowa i zagraniczna. Zygmunt Kacz-

http://rcin.org.pl

kowski. *Tyg. Romansów i Powieści* 1873 nr 250. — H. Biegeleisen: Zygmunt Kaczkowski. *Złota przędza*. T. 3. W-wa 1886. — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Ze świata. *Przegl. Tyg.* 1887 nr 40. — K. Liske: W imię prawdy. *Kwart. Hist.* 1891 t. 5. — J. K. Janowski, J. Amborski, L. Finkel: Polemika. *Kwart. Hist.* 1891 t. 5. — S. Woynarowski: U Zygmunta Kaczkowskiego. *Dzien. Pol.* 1892 nr 22. — Krajowiec (J. Tokarzewicz-Hodi): Rozmowa z Z. Kaczkowskim. *Kraj* 1894 nr 15. —

Wspomnienia pośmiertne w 1896: A. P. *Gaz. Pol.* nr 210; Adin. *Dzien. Pol.* nr 267; P. Chmielowski. *Tyg. Ilustr.* nr 39-40; A. Dobrowolski. *Gaz. Pol.* nr 210; f. (W. Feldman). *Dzien. Kr.* nr 209; M. G. (Gawalewicz). *Tyg. Ilustr.* nr 38; A. Gruszecki. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* t. 2; J. B. *Kur. Codz.* nr 254-255; K. *Kur. Warsz.* nr 254; Kleczkowski. *Nowa Reforma* nr 210-212; W. Kosiakiewicz. *Kraj* 1896 nr 37; W. Kos. (Kosiakiewicz). *Słowo* nr 209--210; F. Krček. *Szkoła*; J. Nitowski. *Bluszcz* nr 39; J. Nowiński. *Głos* nr 38; Prz. *Kraj* nr 36; (M. Rolle). *Gaz. Lw.* nr 209; S. *Tyg. Mód i Powieści* nr 39; S. Schnür Pepłowski. *Kwart. Hist.* t. 10; T. Smarzewski. *Kraj* nr 37-38; A. Ś. (Świętochowski). *Prawda* nr 38; T. S. *Słowo* nr 219; W. Trąmpczyński. *Gaz. Warsz.* nr 246; W. J. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 677; Wł. *Wiek* nr 210; St. W. (Woynarowski). *Dzien. Pol.* nr 254; *Ateneum* t. 4; *Bibl. Warsz.* t. 4; *Biesiada Lit.* nr 39; *Czas* nr 209, 211; *Dzien. Kr.* nr 210; *Dzien. Pol.* nr 255--257; *Dzien. Poz.* nr 209, 211; *Gaz. Kościelna* nr 38; *Gaz. Lw.* nr 209; *Gaz. Nar.* nr 255; *Gaz. Warsz.* nr 244; *Głos Nar.* nr 209; *Kraj* nr 35; *Kronika Rodz.* nr 19; *Kur. Lw.* nr 257, 264; *Kur. Warsz.* nr 255; *Nowa Reforma* nr 213; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* nr 210, 214; *Przegl. Tyg.* nr 39; *Rola* nr 38; *Tydzień* (Piotrków) nr 38; *Wiek* nr 210. — P. Chmielowski: Dlaczego Z. Kaczkowski z kraju się wyniósł? *Przegl. Lit.* 1896 nr 12. — Kaczkowski o tzw. „lewicy sejmowej". *Kur. Lw.* 1896 nr 265. — Majątek śp. Z. Kaczkowskiego. *Gaz. Nar.* 1896 nr 259. — Majątek Z. Kaczkowskiego. *Dzien. Pol.* 1896 nr 259. — P. (E. Piltz): Rozmowa z Z. Kaczkowskim. *Kraj* 1896 nr 37. — Spadek po Kaczkowskim. *Gaz. Nar.* 1896 nr 328. — wł.: Kaczkowski w Warszawie. *Wiek* 1896 nr 215. — Z. Kaczkowski jako finansista. *Dzien. Pol.* 1896 nr 258. — W. Karczewski: Z korespondencji Kaczkowskiego. *Kraj* 1897 nr 33-35, 37. — W. Łoś: Kaczkowski i Łosiowie. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 3, 5. — L. Str. (Straszewicz): Wymiar sprawiedliwości. *Kraj* 1897 nr 11. —

F. Rawita-Gawroński: Stan oblężenia. W: Rok 1863 na Rusi. Ruś Czerwona i Wschód. T. 1. Lw. 1902. — W. Kłyszewski: Sprawa Z. Kaczkowskiego. *Świat* 1909 nr 31-32. — J. Stella--Sawicki: Galicja w powstaniu styczniowym. Lw. 1909 s. 134-137. — Z dziejów zdrady i szpiegostwa. Sprawa Z. Kaczkowskiego. *Naprzód* 1909 nr 98. — E. Czekalski: Prawda o Z. Kaczkowskim. *Świat* 1919 nr 16. — E. Barwiński: Z. Kaczkowski w świetle prawdy (1863-1871). Lw. 1920. [Rec.: W. Bełza: Tragiczna książka. *Kur. Lw.* 1920 nr 125; E. Łuniński: Życie a ideały. *Tydzień Pol.* 1920 nr 14; E. Łuniński: W poszukiwaniu prawdy. *Tydzień Pol.* 1920 nr 34; F. Rawita-Gawroński: Prawda czy potwarz? *Gaz. Warsz.* 1920 nr 155-156; A. Wyleżyńska: W poszukiwaniu prawdy. *Tydzień Pol.* 1920 nr 35]. — F. Hoesick: Prawda o Kaczkowskim. *Nowa Reforma* 1920 nr 92-93. — Polski Azef. *Ilustr. Kur. Codz.* 1920 nr 104. — M. Rolle: Z. Kaczkowski w świetle nowych dokumentów. *Gaz. Lw.* 1920 nr 89-90. — M. Rolle: W obronie rewolucyjnego sądu i wyroku. *Placówka* 1920 nr 20. — W. R.: Zdrada Z. Kaczkowskiego. *Czas* 1920 nr 88. — Z. Kaczkowski szpiegiem austriackim. *Robotnik* 1920 nr 114. — J. Iwaszkiewicz: Nowa faza rewolucji polskiej. *Insurekcje* 1929 z. 1. — F. Hoesick: Smutna prawda o Kaczkowskim. W: Książki i ludzie. Felietony literackie. Seria II. W-wa 1934. — A. Bar: Stanowisko polityczne Michała Grabowskiego. *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego*. Kr. 1936. — M. Estreicherówna: Życie towarzyskie i obyczajowe Krakowa w latach 1848-1863. T. 1-2. Kr. 1936. —

S. Kieniewicz: Konspiracje galicyjskie 1831-1845. W-wa 1950. — K. Wyka: Teka Stańczyka na tle historii Galicji w latach 1849-1869. Wr. 1951 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 4. — W. Piasecki: „Serwis dokumentacyjny" K. Estreichera dla Z. Kaczkowskiego. *Przegl. Bibl.* 1952 z. 2-3. — S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wr. 1953.

3. Twórczość

(Swaty na Rusi. Zapowiedź). *Gaz. Codz.* 1852 nr 157. — W.: (Ch. Lafont: Arcydzieło nieznane. Rec.). *Dzien. Lit.* 1852 nr 9. — (Murdelio. Rec.): J. Bartoszewicz: Listy do Redakcji Dziennika Warszawskiego. *Dzien. Warsz.* 1853 nr

http://rcin.org.pl

289-290, 294, 296; *Dzien. Lit.* 1853 nr 9; Dr S. P.: Czego żądamy od powieści jako od utworu estetycznego. Uwagi odnoszące się do Murdeliona. *Dzien. Lit.* 1854 nr 20, 23; L. Siemieński: Charaktery w romansie Murdelio. *Czas* 1854 nr 115-116; przedr. w: Pogadanki literackie. Kr. 1855. — J. Bartoszewicz: Kilka słów z powodu ostatnich artykułów o Z. Kaczkowskim. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 232-234. — J. Bartoszewicz: Polemika z panem Nowosielskim o figurach ludowych w powieści historycznej. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 305, 309-310, 312, 314-316, 318, 322. — Oe. (K. Estreicher): Korespondencja z Krakowa. *Dzien. Lit.* 1854 nr 36. — M.... Gr..... (Grabowski): Listy do Gazety Codziennej. Zygmunt Kaczkowski. Ostatnie stanowisko podaniowo-historycznej powieści polskiej. *Gaz. Codz.* 1854 nr 132-137, 164-165, 167-168, 259-261, 263. — M. Grabowski: O obecnym ruchu literackim. *Nowiny* 1854 nr 15-16. — M. Grabowski: List drugi o dzisiejszym powieściopisarstwie. *Nowiny* 1854 nr 72-76. — (Bracia ślubni. Rec.): L. Jakubowski. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 270; A. Nowosielski. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 104. — L. Siemieński: Pastysz, koloryt miejscowy i archeologia w powieściach p. Kaczkowskiego. *Czas* 1854 nr 109; przedr. w: Pogadanki literackie. Kr. 1855. — L. Siemieński: Ważność tradycyj — tradycje sanockie w powieściach p. Z. Kaczkowskiego. *Czas* 1854 nr 105; przedr. jw. — (Ostatni z Nieczujów. Rec.): T. (A. Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1854 t. 1; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904; L. Jakubowski. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 3. — Zygmunt Kaczkowski. *Nowiny* 1854 nr 1-3. — T. Padalica (Z. Fisz): Gawędy o tym i o owym. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 15-16, 145; 1855 nr 21. — (Mąż szalony. Rec.). *Dzien. Warsz.* 1855 nr 7. — (Wnuczęta. Rec.). *Nowiny* 1855 nr 105-107. — F. S. D. (Dmochowski): O nowo-stylu i składni polskiej. Odezwa do pp. Korzeniowskiego, Kraszewskiego i Kaczkowskiego. *Gaz. Codz.* 1856 nr 189. — (Bajronista. Rec.): A. E. K. (Koźmian). *Dzien. Warsz.* 1856 nr 57; *Dzien. Lit.* 1857 nr 43-46. — K. Koźmian, F. Wężyk: Korespondencja literacka ... (1845-1856). Oprac. S. Tomkowicz. Kr. 1914 *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 14. — (Stach z Kępy. Rec.): *Gaz. Codz.* 1856 nr 156; *Dzien. Lit.* 1857 nr 12-14; K. Szajnocha. *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 2. — (Starostą hołobucki. Rec.): *Dzien. Lit.* 1856 nr 84-87; K. Szajnocha. *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 2. — M. Grabowski: Kraszewski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 6. (Dot. oceny twórczości). — J. Dz... (Dzierzkowski): (Grób Nieczui. Rec.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 14-18. — W. Z. (Zawadzki): (Annuncjata. Rec.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 19-23. — (G. W.): J. I. Kraszewski o Z. Kaczkowskiego najnowszej powieści. *Dzien. Lit.* 1859 nr 41. — L. Siemieński: Tradycje szlacheckie i koloryt miejscowy w powieściach Z. Kaczkowskiego. W: Kilka rysów z literatury i społeczeństwa od roku 1848-1858. T. 1. W-wa 1859 s. 169-212. — (K. Estreicher): Powieściopisarze w Galicji. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1. — (f.) (F. Faleński): (Rozbitek. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1861 t. 4. — × (J. I. Kraszewski): (Kobieta w Polsce. Rec.). *Gaz. Pol.* 1862 nr 76. — M. Grabowski: Listy literackie. Wyd. A. Bar. Kr. 1934 *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* S. II t. 3.—

K. Kruk (K. Chłędowski): Album fotograficzne. Owsiany Montechristo. *Kraj* 1870 nr 202. — ***: Powieści Z. Kaczkowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1873 nr 311-312. — (Dzieła. Rec.): -w-. *Kur. Codz.* 1874 nr 71, 143; *Czas* 1874 nr 64; *Kronika Rodz.* 1874 nr 11. — Życiorysy. Zygmunt Kaczkowski. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. zwyczajny 1875.* W-wa 1874. — W. Korotyński: Zygmunt Kaczkowski. W wyd.: Dzieła. T. 11. W-wa 1875 s. 249-283. — P. Chmielowski: Zygmunt Kaczkowski. Studium literackie. *Niwa* 1876 t. 10 nr 45-48. — (Graf Rak. Rec.): P. Chmielowski. *Niwa* 1878 t. 14; Zygmunt Kaczkowski daje znak życia. *Przegl. Lw.* 1878 t. 15. — Powieściopisarze historyczni (H. Rzewuski — Z. Kaczkowski — W. Łoziński — Sienkiewicz — Pamiętniki Paska). *Przegl. Lw.* 1881 t. 21. — F. Suryn: Najnowsi powieściopisarze polscy i ich kierunek. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 269. — (Teka Nieczui. Rec.): (S. Duchińska). *Bibl. Warsz.* 1883 t. 3; E. P. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 31; W. Spasowicz. *Kraj* 1883 nr 23; przedr. w: Pisma. T. 6. Petersb. 1892; *Przegl. Lw.* 1883 t. 25; *Przegl. Tyg.* 1883 nr 42; *Tyg. Powsz.* 1883 nr 36. — Z. Librowicz: Z nie drukowanych listów Z. Kaczkowskiego. *Gwiazda. Kalendarz petersb. ilustr. na r. 1884.* Petersb. 1884. — (Abraham Kitaj. Rec.): P. Chmielowski. *Ateneum* 1886 t. 4; Item (G. Czernicki). *Rola* 1886 nr 48; M. K. M. *Przegl. Pol.* 1886/87 t. 3; Zyzma (E. Przewóski). *Kraj* 1886 nr 37-38; W. *Prawda* 1886 nr 40; (J. Waśniewski). *Przegl. Tyg.* 1886 nr 40; F. G. *Kronika Rodz.* 1887 nr 7-8; K. *Przegl. Powsz.* 1887 t. 13; K. Ka-

http://rcin.org.pl

SZEWSKI. *Kłosy* 1887 nr 1142; J. TRETIAK. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 1. — ZYZMA (E. PRZEWÓSKI): W pracowni Z. Kaczkowskiego. *Kraj* 1887 nr 1. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Historyczna powieść polska. *Niwa* 1888 t. 34; wyd. osob. W-wa (1899). — W. MARRENÉ (MORZKOWSKA): Zygmunt Kaczkowski. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1888 nr 255-256. — (Olbrachtowi rycerze. Rec.): A. K. *Przegl. Pol.* 1888/89 t. 3; ZYZMA (E. PRZEWÓSKI). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 48; *Dzien. Pol.* 1888 nr 328; P. CHMIELOWSKI: Sienkiewicz i Kaczkowski. *Ateneum* 1889 t. 1; M. SZELIGA (LÖVY CZARNOWSKA). *Świat* (Kr.) 1889 nr 9-10; J. NOWIŃSKI. *Życie* 1889 nr 38-40; J. TRETIAK. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 50-52; przedr. w: Szkice literackie. Seria II. Kr. 1901; STAN. (S. ESTREICHER): „Olbrachtowi rycerze" Z. Kaczkowskiego i jego teoria historycznego romansu. *Bibl. Warsz.* 1890 t. 2. — (Romantyzm. Rec.): B. *Przegl. Powsz.* 1891 t. 31; P. Chm. (CHMIELOWSKI). *Wędrowiec* 1891 nr 41. — Wiadomości literackie i artystyczne. *Dzien. Pol.* 1892 nr 32. — (Zaklika. Rec.): M. RAWICZ. *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 3; Kb. (K. BARTOSZEWICZ). *Kraj* 1893 nr 22; (Ł). *Naród* (Kr.) 1893 nr okazowy z 22 marca. — LITAWOR: Zatracone dzieło. *Kraj* 1892 nr 1. [Polemika: *Kraj* 1892 nr 5; LITAWOR: Jeszcze w sprawie „zaginionego dzieła". *Kraj* 1892 nr 26]. — PUK (A. MOSSIG): Listy paryskie. (Cośkolwiek o literaturze polskiej uprawianej nad Sekwaną. Rozproszenie naszych gwiazd literackich w Paryżu. Z. Kaczkowski i jego plany literackie). *Gaz. Lw.* 1894 nr 1. — S. P.: Czego żądamy od powieści jako od utworu estetycznego. Uwagi odnoszące się do Murdeliona. *Dzien. Lit.* 1894 nr 20, 23. — P. CHMIELOWSKI: Wstęp do wyd.: Kobieta w Polsce. T. 2. Petersb. 1895. — (Kobieta w Polsce. Rec.): A. D. *Kur. Codz.* 1894 nr 326; T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1894 nr 297; toż *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1894 nr 285; K. R. Ż. (L. KRZYWICKI). *Prawda* 1894 nr 48; Sm. *Gaz. Pol.* 1894 nr 280; K. BARTOSZEWICZ. *Kraj* 1895 nr 1-4; (Kb.) (K. BARTOSZEWICZ). *Świat* 1895 nr 2; J. T. H. (TOKARZEWICZ-HODI). *Gaz. Warsz.* 1895 nr 13; T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1895 nr 83; toż *Wiek* 1895 nr 84; K. KASZEWSKI: Studium o kobiecie. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 3; J. NOWIŃSKI. *Ateneum* 1895 t. 1; E. SIWIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 10; *Przegl. Tyg.* 1895 nr 12; *Przew. Nauk. i Lit.* 1895; A. MACHCZYŃSKA. *Kwart. Hist.* 1896 t. 10. — (Teka Nieczui. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1896 nr 38. — (X) (W. FELDMAN): Z. Kaczkowski o współczesnych prądach w kraju. Ustępy z nieznanych papierów. *Dzien. Kr.* 1896 nr 217-218. — W. GOMULICKI: Książka i dziennik. (Mozaika literacka). Listy Kaczkowskiego. *Kraj* 1896 nr 41. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Sylwetka literacka. Zygmunt Kaczkowski. *Kur. Warsz.* 1896 nr 255-257; toż *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1896 nr 216-220. — J. ŁOŚ: Znaczenie Kaczkowskiego w literaturze. *Kraj* 1896 nr 37. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Śp. Zygmunt Kaczkowski. *Wędrowiec* 1896 nr 38-39. — Wł.: Kaczkowski o historii, poezji i krytyce. *Wiek* 1896 nr 215. — M. ZDZIECHOWSKI: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — S. ZDZIARSKI: Kaczkowski o Ujejskim. *Przegl. Lit.* 1898 nr 14/15-16/17. — L. M. DZIAMA: (Mój pamiętnik z l. 1833-1843. Rec.). *Przegl. Powsz.* 1899 t. 63. — L. S.: (Dzieła. Rec.). *Kur. Pol.* 1899 nr 326. — Nasza krytyka literacka. *Gaz. Warsz.* 1899 nr 319. — I. CHRZANOWSKI: Zygmunt Kaczkowski. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 5. — I. CHRZANOWSKI: Zygmunt Kaczkowski. (Zarys życia i działalności). Wstęp do wyd.: Wybór pism. T. 1. W-wa 1900. — W. DOBROWOLSKI: Wizerunki literackie. Zygmunt Kaczkowski. *Mies. Kur. Pol.* 1900 z. 2. — W. GOMULICKI: Żniwo literackie. Kaczkowski przed sądem chwili obecnej. *Kraj* 1900 nr 2. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Spuścizna Z. Kaczkowskiego. *Wędrowiec* 1900 nr 8-9. — (Wybór pism. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1900 nr 26. — P. CHMIELOWSKI: Wybór powieści historycznych Z. Kaczkowskiego. *Kur. Codz.* 1902 nr 8. — P. CHMIELOWSKI. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 33 (1903). — H. GALLE: (Olbrachtowi rycerze. Rec.). *Książka* 1904 nr 9. — A. S.: (Wnuczęta. Rec.). *Tyg. Mód i Powieści* 1905 nr 14-15. — H. GALLE: (Rozbitek. Rec.). *Książka* 1905 nr 12. — S. WINDAKIEWICZ: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. —

K. WOJCIECHOWSKI: Współzawodnik Sienkiewicza. *Gaz. Lw.* 1919 nr 37-39; przedr. w: Przewrót w umysłowości i literaturze polskiej po r. 1863. Lw. 1928. — W. BRUCHNALSKI: Z. Kaczkowski jako autor „Pieśni z otchłani". Wstęp do wyd.: Pieśni z otchłani 1846. Lw. 1920. [Rec.: I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1920 nr 170 wiecz.; J. K. *Słowo Pol.* 1920 nr 501; S. ŁEMPICKI. *Gaz. Lw.* 1921 nr 4-5; Z. ŁEMPICKI. *Gaz. Wiecz.* 1921 nr 5647]. — Z. SZWEYKOWSKI: Wstęp do wyd.: Murdelio. Kr. 1925

http://rcin.org.pl

BN I, 84. — J. Kijas: Kaczkowski jako współzawodnik Sienkiewicza. Kr. 1926. — J. Kijas: Źródło fabuły „Olbrachtowych rycerzy" Kaczkowskiego. *Ruch Lit.* 1926 nr 9. — Z. Szweykowski: Rozwój powieści w Polsce. Powieść w latach 1776-1930. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — J. Wilhelmi: Wstęp do wyd.: Murdelio. W-wa 1953. — J. W. Gomulicki: Zygmunt Kaczkowski. W książce: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — A. Bartoszewicz: Spór o powieść historyczną w połowie XIX wieku na tle antagonizmu między „Dziennikiem Warszawskim" a „Gazetą Warszawską". *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* z. 2. Tor. 1959. — A. Jopek: Posłowie w wyd.: Murdelio. T. 2. Kr. 1959. — A. Jopek: Mieszczaństwo w „Olbrachtowych rycerzach" Z. Kaczkowskiego. *Roczn. Nauk.-Dydaktyczny WSP w Kr.* Z. 11. *Filologia Pol. Prace Hist.-lit.* Kr. 1961. — A. Jopek: Posłowie w wyd.: Starosta hołobucki. Kr. 1961. — A. Jopek: Posłowie w wyd.: Opowiadania Nieczui. Kr. 1962. — A. Jopek: Posłowie w wyd.: Mąż szalony. Kr. 1963. — A. Jopek: Posłowie w wyd.: Grób Nieczui. T. 2. Kr. 1964. — A. Jopek. *Pol. słownik biogr.* T. 11 (1965).

Spis ważniejszych artykułów o powieściach Kaczkowskiego w czasopismach z lat 1854-1860 podaje W. Korotyński w wyd.: Dzieła. T. 11. W-wa 1875 s. 280-281.

KAJSIEWICZ JÓZEF HIERONIM (1812—1873)

Inna forma nazwiska: Kaysiewicz.

Krypt.: J. H. K.

Pisarz religijny, poeta, kaznodzieja.

Ur. 7 grudnia 1812 w Giełgudyszkach w pow. mariampolskim; syn Dominika i Anny z Pawłowskich. Pochodził ze środowiska drobnoszlacheckiego. Początkowo uczył się w Rosieniach u pijarów, następnie od 1822 w Sejnach. W 1829 wstąpił na wydział prawa i administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W powstaniu listopadowym walczył pod Stoczkiem i Nową Wsią. Po upadku powstania emigrował do Francji. Przebywał w Besançon, Paryżu, Nogent nad Marną i Angers. Przyjaźnił się m. in. z Adamem Mickiewiczem, Stefanem Witwickim, Walerym Wielogłowskim, Piotrem Semenenką. Był współzałożycielem „Domku Jańskiego" — pierwszej komórki przyszłego zakonu Zmartwychwstania Pańskiego. W czerwcu 1836 wstąpił do Collège St. Stanislas na studia teologiczne, w 1837 udał się do Rzymu, aby je kontynuować, w 1841 przyjął święcenia kapłańskie. W 1842 założył z Semenenką zakon Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego i wyjechał do Paryża w celu zwalczania towianizmu. W 1844 przebywał w Londynie i Monachium. W 1845 powrócił do Rzymu i został przełożonym zakonu zmartwychwstańców. W 1848 w jednym z kazań w Paryżu potępił legion Mickiewicza. W 1848-1849 przebywał w Poznańskiem i w Krakowie, w 1850 osiadł w Rzymie, w 1855 był wybrany powtórnie na przełożonego zakonu i urząd ten piastował do śmierci. Na życzenie papieża w 1861 odbył podróż misyjną do Bułgarii w celu propagowania unii. Dwukrotnie w 1865 i 1871 jeździł do Ameryki, a następnie, w 1872, po raz drugi do Bułgarii. Zmarł w Rzymie 26 lutego 1873.

TWÓRCZOŚĆ

1. Uwiedziona małżonka. Powieść. *Dekameron Polski* 1830 t. 2 nr 14-15.

2. Boże, zbaw Polskę. Na nutę: Boże, coś Polskę przez tak liczne wieki. *Bard Oswobodzonej Polski* 1831 t. 2 nr 3; wyd. osob. W-wa 1831.

3 Sonety. Paryż 1833. Wyd. nast.: Kr. 1926.

4. Rzecz do braci na wygnaniu zabłąkanej, z powodu piątej rocznicy listopadowej. Paryż 1835.

5. Nunc dimittis, Domine. Powieść z dziejów szkockich z końca XVI w. Paryż 1836.

6. Głos z kraju do wychodztwa polskiego. Paryż 1846.

7. Kazania i mowy przygodne. T. 1.

http://rcin.org.pl

Paryż 1845; t. 2. Wr. 1848; t. 3 pt. Kazania na niektóre niedziele i święta. Paryż i Wr. 1848. Wyd. 2 pomnożone Paryż 1848.

8. List otwarty do wydawcy Przeglądu Poznańskiego o stanowisku kapłana względem sprawy narodowej a polityki. Paryż 1849.

9. O duchu narodowym i duchu rewolucyjnym, kazanie wygł. 29 listopada 1849. Paryż 1849. Wyd. nast.: Paryż 1864.

10. Rozmyślania o męce Chrystusa Pana... z dodaniem kazania o siedmiu boleściach Matki Boskiej i drogi krzyżowej. Berlin 1852. Wyd. nast.: wyd. 2 Berlin 1859; wyd. 3 W-wa 1875; wyd. 4 Kr. 1891; wyd. 5 Kr. 1907.

11. O unii bułgarskiej rys historyczny. Paryż 1863.

12. List otwarty do braci księży grzesznie spiskujących i do braci szlachty niemądrze umiarkowanej. *Tyg. Katolicki* 1863 nr 4; odb. Grodzisko 1863. Liczne przedruki w czasop. współcz.

13. Listy zaatlantyckie do braci i przyjaciół. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1868*. Paryż 1869; odb. Paryż 1869.

14. Pisma. T. 1-2. Berlin 1870; t. 1-3. Berlin-Kr. 1872.

Zawartość: t. 1: Kazania przygodne; t. 2: Mowy przygodne, nekrologi; Żywot błog. ojca Andrzeja Boboli; t. 3: Rozprawy; Listy z podróży; Pamiętnik historyczny o zgromadzeniu zmartwychwstańców.

15. Listy z drugiej podróży amerykańskiej do braci i przyjaciół. *Przegl. Lw.* 1871 t. 2; 1872 t. 3; wyd. osob. Lw. 1872.

16. Żywot Matki Józefy Karskiej. Kr. 1926.

Ponadto inne utwory treści religijnej, kazania i mowy.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Bard Oswobodzonej Polski* (tu m. in.: Pieśń akademicka. Wiersz. 1830 t. 1 nr 8), *Dekameron Polski* (1830), *Pielgrzym Polski* (tu wiersze: Druga rocznica powstania Litwy. 1833 nr 3; Zemsta. 1833 nr 6; Modlitwa do Boga żołnierzy polskich zaprzęgniętych do taczek w fortecach pruskich. 1833 nr 16; Modlitwa do Boga za moich prześladowców i możnych tej ziemi. 1833 nr 21/22), *Przegl. Poz.* (tu: Słowo odpowiedzi na skargi przeciw jego listowi otwartemu. 1863 t. 35; O wierze i niewierze kazanie. 1865 t. 37), *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu* (1869-1878), *Rozmaitości* (Lw.; tu: Do Adama Mickiewicza. Sonet XXXI. 1833 nr 26), *Tyg. Katolicki* (tu: Mowa pochwalna na cześć św. Józefa Koncewicza, arcyb. połockiego... powiedziana 12 lipca 1867 w Rzymie. 1868 nr 31-32).

Ponadto: Duma o Stefanie Garczyńskim. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2484; Zbiór wierszy. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2216.

Listy

1. Do J. Koźmiana 25 listów z 1833-1836. Ogł. F. Chłapowski: Korespondencja między Janem Koźmianem a H. Kajsiewiczem. Cz. 1. *Ruch Kult.* 1915 nr 1-7; odb. Poz. 1915.

2. Do L. Niedźwieckiego 17 listów z 1833-1867. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406, 2465.

3. Do L. Niedźwieckiego z 24 maja 1836 (tu obszerna autobiografia) oraz do J. Koźmiana z 1834, 1836; do B. Zaleskiego z 1836; do P. Semenenki z 1842, 1843, 1862; do A. Mickiewicza z czerwca 1840. Fragm. ogł. B. Zaleski: Ksiądz Hieronim Kajsiewicz. (Wyciągi z listów i notatek zmarłego). *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878*. T. 1. Poz. 1878 i odb.

4. Do J. B. Zaleskiego 2 listy z 1836; do J. Koźmiana 7 listów z 1836-1837. Ogł. P. Smolikowski: Początki odrodzenia religijnego na wychodztwie. *Przegl Pol.* 1891/92 t. 2; przedr. zob. poz. 11.

5. Do J. Hubego z 1837; do B. Jańskiego 27 listów z 1837-1838 (podpisanych wspólnie z P. Semenenką); do A. Mickiewicza 2 listy z 1837-1839; do J. Koźmiana 3 listy z 1838-1839. Ogł. P. Smolikowski: Pierwszy zakon przez Polaków w Rzymie założony. *Przegl. Pol.* 1891/92 t. 4; przedr. zob. poz. 11.

6. Do A. Mickiewicza 7 listów z 1839-1841. Rkps Muz. Mickiewicza w Paryżu sygn. 561; 6 listów ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja Adama Mickiewicza. T. 4. Paryż 1885.

7. Do S. E. Koźmiana 40 listów z 1843-1869 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 3.

8. Do J. Skrzyneckiego 2 listy z 1844, 1846. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2408.

9. Do W. Zamoyskiego 8 listów z 1844-1867. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431.

10. Do W. Wielogłowskiego 29 listów z 1846-1865. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1825

http://rcin.org.pl

11. Wiele listów do różnych osób, m. in. do A. Bentkowskiego i W. Godlewskiego, oraz przedr. poz. 4, 5 w całości lub fragm. ogł. P. Smolikowski: Historia zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. T. 1-4. Kr. 1892-1896.

12. Do F. z Zaleskich Iwanowskiej 3 listy z 1859. Ogł. K. Szembekówna: Przyczynek do dziejów emigracji po powstaniu listopadowym. *Przegl. Powsz.* 1930 t. 188.

13. Do F. Sarneckiego z 1861?. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1682.

14. Do J. Koźmiana 2 listy z 1864, 1869. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2213 t. 1.

15. Do W. Dzieduszyckiego z 1866. Rkps Ossol. sygn. 6516/II.

16. Do J. Zamoyskiej z 1868. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Zamoyskich 4.

17. Do J. Zamoyskiego z 1868. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2441.

18. Do niewiadomej osoby b. r. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2217.

19. Pamiętnik. Fragm. ogł. P. Smolikowski, jw. poz. 11.

OPRACOWANIA

A. Mickiewicz: Wiadomości literackie. Sonety J. H. Kajsiewicza. *Pielgrzym Pol.* 1833 cz. 1; przedr. w: Pisma nie objęte czterotomowym wydaniem warszawskim. T. 2. Lw. 1901 i wyd. nast. — J. B. Zaleski: Listy do H. Kajsiewicza z 1833-1850. Ogł. *Przew. Nauk. i Lit.* 1900-1901; tożw: Korespondencja. T. 2-3. Lw. 1901-1902. — (Nunc dimittis, Domine. Rec.). *Nowa Polska* 1836 t. 3. — Ksiądz Kajsiewicz. *Orzeł Biały* 1842 nr 2. — Księża Kajsiewicz i Terlecki ... *Demokrata Pol.* 1844/45 t. 7. — Dziennik Narodowy w nr 283 zarzuca nam ... *Demokrata Pol.* 1845/46 t. 8. (Omówienie kazań). — Od niejakiego czasu zakonny i cywilny spisek zmartwychwstańców ... *Demokrata Pol.* 1846/47 t. 9. — Ks. Hieronim Kajsiewicz. *Przyj. Ludu* 1847/48 nr 16. — (Kazania i mowy przygodne. Rec.). *Przegl. Poz.* 1848 t. 7. — S. Słotwiński: Znakomity ziomek nasz ks. H. Kajsiewicz ... *Gaz. Kr.* 1848 nr 191-192. (Dot. pobytu w Krakowie). — Do księży Zmartwychwstania Pańskiego. *Demokrata Pol.* 1849 t. 12. — Zakon zmartwychwstańców polskich ... *Demokrata Pol.* 1849 t. 12. — Jeszcze nieco o kazaniu ks. Kajsiewicza. *Przegl. Poz.* 1850 t. 10. — Kazanie ks. Kajsiewicza w rocznicę listopadową i jego przeciwnicy. Tamże. — (Rozmyślania o męce Chrystusa Pana. Rec.). *Przegl. Poz.* 1852 t. 14. — (K. Mikoszewski): List otwarty duchowieństwa polskiego. Do ks. H. Kajsiewicza, brata kapłana, grzesznie gardłującego za Moskwą i schizmą. *Głos Kapłana Pol.* 1862 nr 7. — K. Estreicher. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 13 (1863). — Jeszcze słowo o ks. Kajsiewiczu. *Przegl. Poz.* 1863 t. 36. — Nieco o liście księdza Kajsiewicza. *Przegl. Poz.* 1863 t. 35. — **: Zgromadzenie Zmartwychwstania Pańskiego. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1867.* Paryż 1868. — B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Wychodztwo. W: Z roku 1867 Rachunki. Rok drugi. Cz. 2. Poz. 1868. — (Listy zaatlantyckie. Rec.). *Czas* 1869 nr 53. — (Pisma. Rec.): *Czas* 1870 nr 136; *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 1; Mickiewicz towiańczykiem. *Przegl. Lw.* 1872 t. 4; E. P. (Podolski). *Przegl. Lw.* 1872 t. 3; J. Szujski. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 1; *Czas* 1872 nr 192. — Wspomnienia pośmiertne: *Czas* 1873 nr 52; *Przegl. Lw.* 1873 t. 5; *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3. — Szczegóły o śmierci o. Kajsiewicza. *Przegl. Lw.* 1873 t. 5. — J. Koźmian: Mowa na cześć śp. H. Kajsiewicza. *Czas* 1873 nr 188; wyd. osob. Poz. 1873; przedr. w: Pisma. T. 3. Poz. 1881. — S. Tarnowski: Ksiądz Hieronim Kajsiewicz. *Przegl. Pol.* 1873/74 t. 1-2; przedr. w: Rozprawy i sprawozdania. T. 3. Kr. 1897 i odb. [Rec.: J. Bystrzycki. *Przegl. Powsz.* 1898 t. 59; M. Rolle: Ksiądz H. Kajsiewicz w oświetleniu St. hr. Tarnowskiego. *Gaz. Lw.* 1897 nr 202, 204-207]. —

Z notatek literackich. Biografia o. Kajsiewicza. *Przegl. Lw.* 1877 t. 14. — O. Hieronim Kajsiewicz. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16. — B. Zaleski: Ks. Hieronim Kajsiewicz. (Wyciągi z listów i notat zmarłego). (1812-1873). *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878.* T. 1. Poz. 1878 i odb. [Rec.: R. Nałęcz. *Przegl. Pol.* 1878/79 t. 2; L. D. (Dębicki). *Czas* 1879 nr 82]. — P. Smolikowski: Początki odrodzenia religijnego na wychodztwie. *Przegl. Pol.* 1891/92 t. 2. — P. Smolikowski: Pierwszy zakon przez Polaków w Rzymie założony. *Przegl. Pol.* 1891/92 t. 4. — P. Smolikowski: Historia zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. T. 1-4. Kr. 1892-1896; t. 1 wyd. nowe przerobione. Kr. 1925. — P. Smolikowski: Pierwsi bracia Zmartwychwstania Pańskiego i początki towiańszczyzny. *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 3-1894/95 t. 2. — F. Hoesick: Pamiątki polskie w Paryżu. *Kraj* 1896 nr 50. — J. Pelczar: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Cz. 2. Kr. 1896. — P. Smolikowski: Historia

http://rcin.org.pl

Kolegium Polskiego w Rzymie. Kr. 1896. — Autor „Historii dwóch lat" (W. Przyborowski): Dzieje 1863 roku. T. 1. Kr. 1897. — P. Smolikowski: Założenie misji księży zmartwychwstańców w Adrianopolu. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 54. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 2-3. Kr. 1901-1902. — J. Bystrzycki: O poezjach i mowach pogrzebowych ks. H. Kajsiewicza. Kr. 1902. [Rec.: I. Chrzanowski. *Książka* 1903 nr 3; K. Jarecki. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 4]. — Dawny kolegiasta: O Kolegium Polskie w Rzymie. *Roczn. Kolegium Pol. w Rzymie* R. 3 (1904). — M. Dubiecki. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 35 (1904). — W. Hahn: Kajsiewicz Hieronim. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — J. Bystrzycki: Krasiński a Kajsiewicz. *Ósme spr. Dyrekcji c.-k. II Wyższej Szkoły Realnej w Kr. za r. 1912.* Kr. 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912 i odb. [Rec.: A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 4]. — Z. Dębicki: Dwie rocznice. *Kur. Warsz.* 1912 nr 340. — J. G. (Gnatowski): Setna rocznica H. Kajsiewicza. *Przegl. Katolicki* 1912 nr 51-52. — A. Grzymała-Siedlecki: Ks. Hieronim Kajsiewicz. *Czas* 1912 nr 566; toż *Słowo* 1912 nr 337. — J. Bystrzycki: Ks. Hieronim Kaysiewicz 1812-1873. *Biesiada Lit.* 1913 nr 45-46. — W. Czeczott: Kajsiewicz. *Przegl. Katolicki* 1913 nr 43. — S. Kalkstein: Ksiądz Hieronim Kajsiewicz. *Głos Narodu* 1913 nr 229. — Komitet: Jubileusz oo. Kajsiewicza i Semenenki. *Kronika Powsz.* 1913 nr 13. — W. Kosiakiewicz: Ks. Hieronim Kajsiewicz. *Słowo* 1913 nr 271. — Ks. Hieronim Kajsiewicz. *Kur. Litewski* 1913 nr 220. — Dr Witold K. (Kuźnicki): Ks. Hieronim Kajsiewicz. W czterdziestą rocznicę zgonu. 1873-1913. Kr. 1913. — T. Olejniczak: Na stulecie ks. ks. H. Kaysiewicza i P. Semenenki. *Kronika Powsz.* 1913 nr 40. — L. Skoczylas: Na rozdrożach patriotyzmu. Z okazji jubileuszu ks. H. Kajsiewicza. *Słowo Pol.* 1913 nr 518. — A. Wierzynek: Ks. Hieronim Kajsiewicz. W setną rocznicę urodzin. *Świat* 1913 nr 40. — F. Chłapowski: Korespondencja Jana Koźmiana z Józefem Hieronimem Kajsiewiczem, Piotrem Semenenką i innymi. *Ruch Kult.* 1914 nr 1-8; 1915 nr 1-7. — K. Kantak: Patriotyzm Kajsiewicza. *Mies. Kościelny* 1914 z. 61. — M. Krukiewicz: Kajsiewicz a Mickiewicz. *Spr. c.-k. Gimn. IV we Lw. za r. szk. 1914.* Lw. 1914 i odb. — Kartki ilustrowane. Trojaki patriotyzm. *Biesiada Lit.* 1917 nr 25-26. — M. M. Zeitheimowa z Kajsiewiczów: Młodość o. H. Kajsiewicza i jego udział w wojnie 1831 roku. (Z nie wydanych wspomnień jego siostry). *Rodzina Pol.* 1930 nr 11-12. — S. Kolbuszewski: Kajsiewicz jako rywal Mickiewicza. *Ruch Lit.* 1933 nr 8; przedr. rozszerzony w: Romantyzm i modernizm. Studia o literaturze i kulturze. Kat. 1959. — N.: Z okazji roku jubileuszowego ks. Kajsiewicza. *Gaz. Kościelna* 1933 nr 50. — F. German: Zygmunt Krasiński a Hieronim Kajsiewicz. W 125 rocznicę urodzin poety i kaznodziei (1812-1937). *Gaz. Kościelna* 1937 nr 25-26. — J. W. Gomulicki: Hieronim Kajsiewicz. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w Watykanie. W: Polska działalność dyplomatyczna 1863-1864. Zbiór dokumentów pod red. A. Lewaka. T. 2. W-wa 1963. — S. Kieniewicz. *Pol. słownik biogr.* T. 11 (1965).

KALINKA WALERIAN (1826–1886)

Pseud. i krypt.: Bronisław Kamieński; K....; K. W. K.; Ks. W. K.; Pęcławski; W. K.; W... K...; Włościanin znad Wisły; X. W. K.

Historyk, publicysta.

Ur. 20 listopada 1826 w Bolechowicach pod Krakowem; syn Andrzeja, sędziego Sądu Najwyższego Wolnego Miasta Krakowa, i Marianny z Brzeskich. Uczył się w Liceum Św. Anny, następnie w 1840-1842 studiował na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, później przeszedł na wydział prawa, który ukończył w 1845. Po studiach został aplikantem w sądzie. W powstaniu 1846 za dyktatury J. Tyssowskiego był dyrektorem kancelarii rządowej. Po upadku powstania wyjechał do Brukseli, gdzie poznał Joachima Lelewela i zaprzyjaźnił się z Lucjanem Siemieńskim. Odbył podróż

http://rcin.org.pl

po Belgii i Holandii. Wiosną 1848 wrócił do kraju i zamieszkał w Krakowie. Pracował jako sekretarz (amanuent) w Bibliotece Jagiellońskiej i w redakcji nowo założonego *Czasu*. W 1851 wyjechał jako korespondent *Czasu* na pierwszą wystawę powszechną w Londynie. Od końca kwietnia do połowy czerwca napisał stamtąd dwadzieścia pięć listów, następnie wyjechał do Paryża. Od 1854 aż do ukończenia wojny krymskiej był sekretarzem Władysława Zamoyskiego i przebywał na terenie Turcji. Po powrocie do Paryża współpracował z Julianem Klaczką w *Wiadomościach Polskich* oraz był sekretarzem księcia Adama Czartoryskiego. Około 1862 wyjechał na krótko do Rzymu, potem jako ajent obozu Czartoryskiego przebywał w Sztokholmie aż do upadku powstania styczniowego. Następnie wrócił do Paryża i tu zawarł bliską znajomość z księdzem Hieronimem Kajsiewiczem. W 1868 wstąpił do zakonu zmartwychwstańców w Rzymie. W 1870 otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1873 był członkiem korespondentem krakowskiej Akademii Umiejętności. W 1874-1875 zwiedzał misje w Bułgarii i Adrianopolu. W 1877 powrócił do kraju i został kapelanem internatu niepokalanek w Jarosławiu. Od 1880 aż do zgonu był przełożonym internatu dla młodzieży obrządku unickiego założonego przez zmartwychwstańców. W 1883 nie przyjął proponowanej mu, po śmierci Józefa Szujskiego, katedry historii polskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim. Zmarł we Lwowie 16 grudnia 1886.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jaką była dawniej Polska. Napisał włościanin znad Wisły ku nauce i przestrodze braci swoich. Kr. 1848.

2. Korespondencja z Krakowa. *Polska* (Lw.) 1848 nr 4, 14, 28-31; wyd. osob. Kr. 1848.

3. Historia pożaru miasta Krakowa. Kr. 1850. (Wyd. bezimiennie).

4. Listy o Krakowie przez Pęcławskiego. Poz. 1850.

5. Galicja i Kraków pod panowaniem austriackim. Paryż 1853. (Wyd. bezimiennie).

6. Żywot Tadeusza Tyszkiewicza. Poz. 1853.

7. Rząd rosyjski i jego teraźniejsza polityka. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 52 - - 1858 nr 3; wyd. osob. Paryż 1858. (Wyd. bezimiennie).

8. Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta. Cz. 1. Poz. 1868 *Pamiętniki z ośmnastego wieku* t. 10 cz. 1.
Rkps Ossol. sygn. 6846/I, 6847/II, 6848/I, 6851/I.
Por. Prace edytorskie poz. 2.

9. Przegrana Francji i przyszłość Europy. Kr. 1871.

10. Polityka dworu austriackiego w sprawie Konstytucji 3 maja. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3; odb. z podtyt. Opowiadanie historyczne z czasów Sejmu Czteroletniego. Kr. 1873.

11. Męczeństwo świętego Stanisława i jego znaczenie w dziejach narodu. (Rzecz czytana na posiedzeniu publicznym Akademii Umiejętności 3 maja 1879 w Krakowie). Kr. 1879. Wyd. nast.: wyd. S. Wizbek. Londyn 1942.

12. O książce prof. M. Bobrzyńskiego „Dzieje Polski w zarysie" napisał słów kilka ... *Czas* 1879 nr 87-91; wyd. osob. Kr. 1879.

13. Sejm Czteroletni. T. 1-2. Kr. 1880- -1881. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1881; wyd. 3 przejrzane i poprawione Lw. 1884-1886.
T. 3 pt. Konstytucja trzeciego maja. (Kwiecień - czerwiec 1791). Lw. 1888. Fragm. t. 3 pt. Ustawa trzeciego maja. Petersb. 1888. Wyd. nast.: Kr. 1896; Petersb. 1898.
Rkps fragm. Ossol. sygn. 6852/II, 6853/II.
Dzieło nie ukończone.
Przekł. niem.: M. Dohrn. T. 1-2. Berlin 1896-1898.

14. Internat ruski xx. zmartwychwstańców we Lwowie. Lw. 1881.

15. Sprawa ruska na Sejmie Czteroletnim. *Przegl. Pol.* 1883/84 t. 4; odb. Lw. 1884.

16. Jenerał Dezydery Chłapowski. *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 3-4; wyd. osob. Poz. 1885. Wyd. nowe Kr. 1900.

Ponadto rozprawy z zakresu teologii i historii Kościoła.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl.*

http://rcin.org.pl

Warsz. (tu: Wiadomość o materiałach do historii polskiej, znajdujących się w cesarskiej bibliotece manuskryptów w Paryżu. 1853 t. 3), *Czas* (1878-1879), *Dwutyg. Lit.* (tu: Żywot i dzieła Pawła Szczerbicza. 1844 nr 21-22), *Dzien. Rządowy Rzeczypospolitej Polskiej* (tu art. polit.; jeden z nich bez tyt. inc.: Bracia! godzina wolności wybiła. 1846 nr 4; przedr. B. Limanowski: Historia ruchu rewolucyjnego w Polsce w 1846 r. Kr. 1913 s. 228-230), *Orędownik Nauk.* (1844), *Orzeł Biały* (Bruksela; tu wypowiedź: Obchód dnia 29 listopada w Brukseli. 1847 nr 18/19), *Polska* (Lw.; 1848), *Przegl. Lw.* (1881), *Przegl. Pol.* (1867, 1873, 1878-1880, 1884-1885), *Przegl. Poz.* (tu: Zbiory starożytności polskich w Paryżu. 1852 t. 15), *Przyj. Ludu* (1849), *Wiad. Pol.* (Paryż; współprac. 1857-1861).

Ponadto: Materiały, szkice i fragmenty zamierzonej pracy historycznej o emigracji. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2498.

Przekłady

1. M. Bakunin: Sąd Rosjanina o Polsce i Rosji. Mowa. Kr. 1848.

2. J. Pecci (Papież Leon XIII): Kościół i cywilizacja. Kr. 1878.

Prace edytorskie

1. L. Łukaszewicz: Rys dziejów piśmiennictwa polskiego. Przejrzał i uzupełnił W. K. Wyd. 3. Kr. 1848.

2. Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta. Cz. 2. Dokumenta do historii drugiego i trzeciego podziału. Poz. 1868 *Pamiętniki z ośmnastego wieku* t. 10 cz. 2. Rkps Ossol. sygn. 6846/I-6851/I.

Por. Twórczość poz. 8.

Zawartość: Korespondencja króla z Kicińskim, szefem gabinetu, i z Katarzyną II; listy króla do Bukatego, ministra pełnomocnego w Londynie; Potemkin i jego stronnictwo w Polsce; Dziennik Bułhakowa, ministra rosyjskiego w Warszawie.

Wydania zbiorowe

Dzieła. T. 1-12. Kr. 1891-1902.

Zawartość: t. 1-2 (1891): Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta; t. 3 (1892): Pisma pomniejsze. Cz. 1 (zbiór art. polit.; tu m. in. Twórczość poz. 7); t. 4 (1894): Pisma pomniejsze. Cz. 2 (zbiór art. polit., społ. i teolog.; tu m. in. poz. 8); t. 5-8 (1895-1896): Sejm Czteroletni; t. 9 (1896): Konstytucja trzeciego maja. (Sejm Czteroletni. T. 3); t. 10 (1898): Galicja i Kraków pod panowaniem austriackim; t. 11 (1900): Pisma pomniejsze. Cz. 3 (poz. 16, 6, 12); t. 12 (1902): Pisma pomniejsze. Cz. 4. Po raz pierwszy razem zebrane. (Rozprawy dotyczące Kościoła i jego dziejów w Polsce; tu m. in.: poz. 14; Rozprawy treści religijnej i religijno-politycznej; tu m. in. poz. 11).

Listy

1. Do W. Kielisińskiego z 1847. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1584.

2. Do redakcji Biblioteki Warszawskiej 3 listy z 1851 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

3. Do W. Zamoyskiego 4 listy z 1852-1858 i inne materiały. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431, 2562.

4. Do W. Zamoyskiego 18 listów z 1852--1863 i b. d.; do E. Mikułowskiego z 1854; do W. Jordana z 1861; do Z. Jordana z 1861. Ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 5-6. Poz. 1922-1930 *Wyd. Bibl. Kórn.*

5. Do L. Niedźwieckiego 109 listów z 1852-1867; list do J. N. Młodeckiego. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406.

6. Do A. E. Koźmiana 2 listy z 1859-1860. Rkps jw. poz. 2, sygn. 2040 t. 1.

7. Do Br. Zaleskiego 177 listów z 1864--1879. Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1620.

8. Do A. Bielowskiego 3 listy z 1865-1871. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

9. Bez adresata z 1866. Ogł. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1886 nr 52.

10. Do przyjaciela z 1868. Ogł. S. Tarnowski: Ks. Walerian Kalinka. *Przegl. Pol.* 1887/88 t. 1-2; toż wyd. osob. Kr. 1887; Kr. 1909.

11. Do niewiadomej osoby z 1868. Rkps Ossol. sygn. 6845/I.

12. Do R. Wodzickiego z 1873. Rkps Ossol. sygn. 11787/II.

13. Do S. A. Krzyżanowskiego 2 listy z 1876-1877. Rkps jw. poz. 2, sygn. 3248.

14. Do S. Tomkowicza 8 listów z 1876--1886. Rkps jw. poz. 2, sygn. 1983.

15. Do A. Szukiewicza 7 listów z 1877--1878 i b. r. Rkps Ossol. sygn. 6531/II.

16. Do L. Germana 3 listy z 1877-1881. Rkps Ossol. sygn. 6412/I.

17. Do K. Bartoszewicza z 1879. Rkps Ossol. sygn. 4961/II.

18. Do Br. Zaleskiego 2 listy z 1879. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2440.

19. Do J. Zamoyskiej 3 listy z 1880-1882. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Zamoyskich 122.

http://rcin.org.pl

20. Do C. Działyńskiej z 1881. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. E t. 5.

21. Do W. Kętrzyńskiego z 1885. Rkps Ossol. sygn. 6213/III.

22. Do W. Korotyńskiego z 8 października 1886. Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 208.

23. Do Jana Z. z 1886. Ogł. *Słowo* 1886 nr 228; przedr. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 1.

24. Do pułkownika Z. w Paryżu 2 listy z 1886. Ogł. *Słowo* 1886 nr 228; przedr. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 2.

25. Do M. Akielewicza b. r. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2490.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: S. Tarnowski: Ks. Walerian Kalinka. *Przegl. Pol.* 1887/88 t. 1-2; wyd. osob. Kr. 1887; wyd. nast.: Kr. 1909. [Rec.: M. *Przegl. Powsz.* 1888 t. 17; W. Prokesch. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1889 nr 298].

(Żywot T. Tyszkiewicza. Rec.). *Przegl. Poz.* 1853 t. 17. — J. Szujski: (Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta. Rec.). *Przegl. Pol.* 1867/68 t. 4. — (Przegrana Francji i przyszłość Europy. Rec.): *Przegl. Lw.* 1871 t. 1; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 4. — (Sejm Czteroletni. Rec.): P. Popiel. *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 2 i odb.; T. Korzon. *Ateneum* 1881 t. 1; 1886 t. 4; przedr. w: Listy otwarte. T. 3. W-wa 1916; J. K. Plebański. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 4; A. Rembowski. *Niwa* 1883 t. 24; odb. Kr. 1884; K. Jarochowski. *Kraj* 1886 nr 29-31; L. K. *Świt* 1886 t. 5 nr 130; P. P. *Przegl. Pol.* 1886/87 t. 2; S. Załęski. *Przegl. Powsz.* 1886 t. 11. — Pedagogiczne poglądy ks. Kalinki. *Przegl. Lw.* 1883 t. 25. — K. Jar. (Jarochowski): (Generał Dezydery Chłapowski. Rec.). *Kraj* 1885 nr 49. — Nekrologi: *Przegl. Katolicki* 1886 nr 51; A. B. *Tyg. Powsz.* 1887 nr 1; T. K. *Kłosy* 1887 t. 1 nr 1123; *Ateneum* 1887 t. 1; *Bibl. Warsz.* 1887 t. 1; *Kronika Rodz.* 1887 nr 1; *Przegl. Pol.* 1886/87 t. 3. — L. Dębicki: Ks. Piotr Semenenko i ks. Walerian Kalinka. Wspomnienia pośmiertne. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 1. — I. Franko: Roman Czartoryski i Kalinka. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 26-27. — T. Korzon: W. Kalinka jako historyk. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 1-3. — A. Rembowski: Ks. W. Kalinka jako publicysta i historyk. *Tyg. Ilustr.* 1887 t. 1 nr 210-212. — W. Smoleński: Stanowisko W. Kalinki w historiografii polskiej. W-wa 1887; przedr. w: Pisma historyczne. T. 3. Kr. 1901. — Kilka szczegółów z życia śp. ojca Kalinki. *Przegl. Katolicki* 1887 nr 22. — S. hr. Tarnowski o W. Kalince. (Rec. odczytów w Krakowie). *Tyg. Powsz.* 1887 nr 19. —

S. Buszczyński: Obrona spotwarzonego narodu. T. 3 cz. 2: Ks. W. Kalinki obraz Krakowa w 1850 r., Sejm Czteroletni i Męczeństwo św. Stanisława. Kr. 1890. — Trz. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 33/34 (1903). — A. Słotwiński: Ks. Walerian Kalinka. Wspomnienie z niedawnej przeszłości. Cz. 1 (1860-1871). Kr. 1892. — (Dzieła. Rec.): F. Koneczny. *Przegl. Pol.* 1894/95 t. 1; I. M. *Przegl. Prawa i Administracji* 1899 s. 231. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 4. Poz. 1895. — J. Pelczar: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Cz. 2. Kr. 1896. — A. Rembowski: Historycy Sejmu Czteroletniego. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 2; przedr. w: Pisma. T. 3. W-wa 1906. — S. Askenazy: Przymierze polsko-pruskie. Lw. 1900. — W. Sobieski: Optymizm i pesymizm w historiozofii polskiej. W: Studia historyczne. Król a car. Lw. 1912. — B. Limanowski: Historia ruchu rewolucyjnego w Polsce w roku 1846. Kr. 1913. —

Jenerał Zamoyski. 1803-1868. T. 3-6. Poz. 1914-1930 *Wyd. Bibl. Kórn.* — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w latach 1863-1864. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 182. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — K. Wyka: Teka Stańczyka na tle historii Galicji w l. 1849-1869. Wr. 1951 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 4. — I. Koberdowa: Polityka czartoryszczyzny w dobie powstania styczniowego. W-wa 1957. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W książce: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — A. Leśniewski: Bakunin a sprawy polskie w okresie Wiosny Ludów i powstania styczniowego w 1863 roku. Łódź 1962 *Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. II* nr 41. — H. Barycz: Joachim Lelewel w życiu Galicji i Krakowa. W: Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich. Studia i sylwety z życia umysłowego Galicji XIX w. T. 1. Kr. 1963. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w Watykanie. W: Polska działalność dyplomatyczna 1863-1864. Zbiór dokumentów pod red. A. Lewaka. T. 2. W-wa 1963. — S. Kieniewicz. *Pol. słownik biogr.* T. 11 (1965).

http://rcin.org.pl

KAMIEŃSKI HENRYK (1813—1866)

Pseud. i krypt.: Brat Maciej; Filaret Prawdoski; H. K.; Henri Corvin; K.; Szymon Gadulski; N. Wróblewski; X. Y.; X. Y. Z.

Pisarz polityczny, publicysta, filozof.

Ur. 24 lutego 1813 w Warszawie; syn Henryka, pułkownika napoleońskiego, później generała w powstaniu listopadowym, i Franciszki z Kochanowskich, córki senatora Michała. Dzieciństwo spędził na wsi w majątku Ruda nad Bugiem koło Chełma. Od 1828 uczęszczał do Liceum Warszawskiego. W 1830 zapisał się na wydział prawny Uniwersytetu Warszawskiego. W powstaniu listopadowym był adiutantem Michała Radziwiłła, a później generała Jana Skrzyneckiego. Za waleczność otrzymał krzyż Virtuti Militari. W bitwie pod Warszawą został ranny w nogę i przewieziony do Modlina. Po upadku powstania osiadł w Rudzie, skąd wyjeżdżał na krótkie pobyty za granicę. W 1836 nabył te dobra na własność. Ok. 1842 nawiązał kontakty z jednym z odgałęzień Stowarzyszenia Ludu Polskiego, zbliżył się ze swoim ciotecznym bratem Edwardem Dembowskim i współpracował z adwokatem lubelskim Aleksandrem Karpińskim, oddanym konspiracji. Był członkiem teoretykiem, inspiratorem, głęboko zakonspirowanym przed innymi współtowarzyszami. Działalność jego przejawiała się głównie w publicystyce. Na początku 1843 wyjechał do Poznania, stamtąd do Berlina, wrócił w końcu lipca 1843.

Po aresztowaniach, które nastąpiły jesienią 1843, objął kierownictwo organizacji na terenie Lubelszczyzny. Jesienią 1845 został aresztowany i osadzony w Cytadeli. Po rocznym pobycie w więzieniu został zesłany do Wiatki; przebywał tam $3^1/_2$ roku. W czerwcu 1850 powrócił do kraju i zajął się gospodarstwem w Rudzie. W 1851 przeprowadził oczynszowanie włościan. Na początku 1852 wyjechał za granicę, oddając Rudę w zarząd Laurze Suffczyńskiej, za co otrzymywał roczną rentę. Ze względu na zły stan zdrowia zamieszkał w Interlaken w Szwajcarii, skąd wyjeżdżał na zimę do Algieru. Ożenił się ze Szwajcarką Luizą Wittwer. W 1853 uzyskał obywatelstwo szwajcarskie. W 1860-1861 wydawał w Genewie, a później w Berlinie, czasopismo społeczno-ekonomiczne *Prawda* (wyszło 6 numerów). Zmarł 14 stycznia 1866 w Algierze.

TWÓRCZOŚĆ

1. Filozofia ekonomii materialnej ludzkiego społeczeństwa. Fragm. pt. O własności. Ogł. *Tyg. Lit.* 1843 nr 8-15; całość t. 1-2. Poz. 1843-1845 (wyd. bezimiennie). Wyd. nast.: wyd. skrócone ze wstępem B. Limanowskiego i Z. Daszyńskiej-Golińskiej. W-wa 1911 *Biblioteczka Dzieł Społ.-Ekonomicznych* S. I t. 5; oprac. B. Baczko. W-wa 1959 *Bibl. Klasyków Filozofii* (tu także mniejsze pisma filozoficzne).

2. O prawdach żywotnych narodu polskiego. Przez Filareta Prawdoskiego. Bruksela 1844.

3. Stan średni i powstanie. Rzecz pisana w Polsce gnębionej przez całą jedną gromadę bractwa ruchu i postępu. Pióro trzymał brat Maciej. Powst. 1844-1845. Rkps Bibl. Nar.; zniszcz. 1944.

4. Katechizm demokratyczny, czyli opowiadanie słowa ludowego. Przez Filareta Prawdoskiego. Paryż 1845. Wyd. nast.: wyd. W. Kula. *W stulecie Wiosny Ludów 1848-1948*. T. 5. W-wa 1953.

5. Pamiętnik. Powst. 1852-1853. Wyd. pt. Pamiętniki i wizerunki. Wstęp W. Kuli, oprac. I. Śliwińska. Wr. 1951.

6. Pan Józef Bojalski, dziedzic dóbr Osin z przyległościami. Przez Szymona Gadulskiego. Księga pierwsza. Poz. 1854. Wyd. nast.: wstępem i przypisami opatrzył B. Zakrzewski. W-wa 1955.

7. Lettre à M. Léon Plée sur la question européenne par X. Y. Z. Genewa 1857.

8. Rosja i Europa. Polska. Wstęp do badań nad Rosją i Moskalami. Przez X. Y. Z. Paryż 1857.

Przekł. franc.: W. Ordęga: Przekł. skrócony pt. La Russie et l'avenir. Paryż 1858.

9. Demokracja w Polszcze. Wstęp do prac nad wyswobodzeniem Polski. Przez X. Y. Z. Paryż 1859.

10. Odezwa do wychodztwa z dnia 28 V 1858. Przez X. Y. Paryż 1859.

http://rcin.org.pl

11. Wojna ludowa. Przez X. Y. Z. Powst. 1863. Wyd. Bendlikon 1866. Wyd. nast.: oprac. L. Przemski. W-wa 1948 (razem z utworem K. Stolzmana: Partyzantka); tož wyd. 2 W-wa 1949.

12. Mémoires d'un prisonnier d'état. Par Henri Corvin. *Le Temps* 1865, maj, czerwiec, sierpień.

Artykuły ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (tu: Uwagi nad stanem włościan i produkcji krajowej. 1842 t. 3), *Prawda* (Genewa-Berlin; wyd. i red. 1860-1861), *Przegl. Nauk.* (tu: Rzut oka na niektóre zeszłoroczne czasopisma warszawskie. 1843 t. 1 nr 5; Myślące stanowisko kształcenia oraz postępu rolnictwa polskiego. 1843 t. 1 nr 7; Przegląd rozpraw o oczynszowaniu włościan. 1843 t. 1 nr 7; Twórczość jako byt. 1843 t. 2 nr 18; Uwagi nad stanem włościan i produkcji krajowej. (Druga redakcja). 1843 t. 3 nr 20; Myślę, więc jestem, tworzę, więc jestem. 1843 t. 3 nr 20; Obraz porównawczy pauperyzmu. 1843 t. 3; Parafiańszczyzna. 1843 t. 3 nr 27; Przegląd pierwszego półrocza Biblioteki Warszawskiej z r. 1843. 1843 t. 3 nr 27 - t. 4 nr 31; 1844 t. 1 nr 3; O filozofii w ogólności i systemach filozoficznych. 1843 t. 4 nr 32; O małej własności ziemskiej. 1844 t. 2 nr 7; O oczynszowaniu włościan polskich. 1844 t. 1 nr 6; O obowiązkach właścicieli ziemskich. 1844 t. 2 nr 10; O filozofii praktycznej, czyli o filozofii czynu. 1845 t. 1 nr 7), *Rok* (tu: Kilka słów o filozofii historii. 1844 t. 3), *Tyg. Lit.* (tu: Filozoficzne pojmowanie ekonomii politycznej, a raczej ekonomii materialnej społeczeństwa. 1842 nr 37-40; O własności. 1843 nr 8-15 (por. poz. 1); Odpowiedź na recenzję Filozofii ekonomii materialnej w „Tygodniku Literackim". 1844 nr 19).

Wydania zbiorowe

1. Wybór pism. Oprac. P. Hoffman. W-wa 1948 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* t. 40.

Zawartość: Fragm. Twórczość poz. 1, 2.

2. Wybór pism. Wyboru dokonała I. Bibrowska. Wstępem opatrzyli Z. Poniatowski, I. Bibrowska, Z. Chodkiewicz. W-wa 1953.

Zawartość: Fragm. Twórczość poz. 1, 2, 4, 8 oraz wybór artykułów.

3. Filozofia ekonomii materialnej ludzkiego społeczeństwa. Dodane mniejsze pisma filozoficzne. Oprac. B. Baczko. W-wa 1959 *Bibl. Klasyków Filozofii.*

Zawartość: Twórczość poz. 1 oraz wybór artykułów.

Listy

1. Do H. Skimborowicza 7 listów z 1842--1845. Ogł. J. Rudnicka. *Studia i materiały z dziejów nauki polskiej.* T. 3 (1955). W-wa 1956.

Rkps Arch. Główne Akt Dawnych, Arch. Wilanowskie. Sucha nr 513.

2. Do siostry Laury z Kamieńskich Suffczyńskiej, 2-voto Trzcińskiej, 130 listów z 1846-1850. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2933.

Bibliograficzne zestawienia podają: I. Śliwińska. W wyd.: Pamiętniki i wizerunki. Wr. 1951. — Wstęp do wyd.: Wybór pism. W-wa 1953. — Z. Poniatowski: O poglądach społeczno-filozoficznych H. Kamieńskiego. Wr. 1955. — A. Kadler i I. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

OPRACOWANIA

(Filozofia ekonomii. Rec.): J. Mikorski. *Tyg. Lit.* 1843 nr 59. [Polemika: (H. Kamieński): Odpowiedź na recenzję. *Tyg. Lit.* 1844 nr 19]; *Przegl. Nauk.* 1844 t. 1 nr 1; *Rok* 1844 t. 6. [Polemika: -R.-P.-N.-: Jeszcze słów kilka o dziele „Filozofia ..." *Tyg. Lit.* 1844 nr 21]. — (O prawdach żywotnych. Rec.). *Demokrata Pol.* 1843-1844; odb. pt. Uwagi nad dziełem O prawdach żywotnych narodu polskiego. Bruksela 1844. — (Katechizm demokratyczny. Rec.). *Demokrata Pol.* 1844-1845. — K. Libelt: Filozofia i krytyka. T. 1. Poz. 1845 s. 167--176, i wyd. nast. — M. Spiessniew: Listy do K. E. Chojeckiego z r. 1847. Na podstawie rkpsów ogł. B. Baczko pt. Listy Mikołaja Spiessniewa o H. Kamieńskim. *Arch. Historii Filozofii i Myśli Społ.* 1957 t. 2. — J. A. Kamiński: Materiały do monografii i historii rodzin Kamieńskich i Kamińskich. T. 1-2. Lw. 1854-1859. — Z. Krasiński: Uwagi nad dziełem o Rosji, Europie i Polsce. Powst. 1857. Wyd. J. Czubek w: Pisma. Wyd. jubileuszowe. T. 7: Pisma filozoficzne i polityczne. Kr. 1912. — Panslawizm a Polska. *Przegl. Poz.* 1857 t. 2. — J. Moraczewski: Pamiętniki. Lipsk 1865. — Nekrologi: L. Zienkowicz. *Ognisko* (Bruksela) 1866 nr 2; *Roczn. Tow. Hist.--Lit. w Paryżu. Rok 1866.* Paryż 1867. — W. K. (Kosiński): Wspomnienie o Kamieńskim. *Dzien. Poz.* 1876 nr 277, 281-282. [Polemika: J. N. Janowski: Uwagi z powodu Wspomnienia o H. Kamieńskim przez W. K. *Dzien. Poz.* 1877 nr 13]. — S. Przerowa (K. Jarochowski): Literatura poznańska w pierwszej połowie bieżącego stulecia. *Przegl. Pol.* 1879/80 t. 2-4; wyd. osob. Poz. 1880; wyd. 2 Poz. 1884. — A. Małecki:

http://rcin.org.pl

Juliusz Słowacki. T. 3. Lw. 1881 s. 187. — B. LIMANOWSKI: H. Kamieński jako myśliciel społeczny. *Pobudka* (Paryż) 1889 nr 4. — B. LIMANOWSKI: Historia ruchu społecznego w XIX stuleciu. Lw. 1890. — A. GUTTRY: Pamiętniki. Cz. 1. Poz. 1891. — T. STERNAL: Z powodu dzieła Stanisława Tarnowskiego o Zygmuncie Krasińskim. Lw. 1894 s. 47-49. — B. LIMANOWSKI: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 2. Żurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — LAMBRO (A. NIEMOJEWSKI): Proroctwo rzezi galicyjskiej wobec historii. Kr. 1902. [Rec.: T. PINI. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 1; Polemika: LAMBRO (A. NIEMOJEWSKI): Panu Tadeuszowi Piniemu odpowiedź. Tamże z. 3; T. PINI: Odpowiedź na powyższe wywody. Tamże z. 3]. — S. A. KEMPNER. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 34 (1903). — J. TRETIAK: Juliusz Słowacki. T. 2. Kr. 1904. — W. M. KOZŁOWSKI: Historia filozofii w XIX wieku. Od początku tego stulecia do chwili bieżącej. W-wa 1910 s. 79-81. — J. BIELIŃSKI: Królewski Uniwersytet Warszawski. T. 2. W-wa 1911. — Z. DASZYŃSKA-GOLIŃSKA: Przedmowa do wyd.: Filozofia ekonomii... W-wa 1911. — B. LIMANOWSKI: Henryk Kamieński. Tamże. — M. STECKA: Edward Dembowski. *Przegl. Hist.* 1911 z. 1 i odb. — W. FELDMAN: Dzieje polskiej myśli politycznej w okresie porozbiorowym. (Próba zarysu). T. 1 (do r. 1863). Kr. 1913. — S. GŁĄBIŃSKI: Wykład ekonomii społecznej wraz z zarysem polityki ekonomicznej i z historią ekonomiki. Lw. 1913. — LAMBRO (A. NIEMOJEWSKI): Henryk Kamieński i Zygmunt Krasiński. *Myśl Niepodległa* 1913 nr 240. — B. LIMANOWSKI: Historia ruchu rewolucyjnego w Polsce w 1846 r. Kr. 1913. — S. KARWOWSKI: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1. Poz. 1918. —

B. SUCHODOLSKI: W. James i H. Kamieński. *Rzeczpospolita* 1922 nr 305. — G. KORBUT: Kamieński Henryk. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923). — A. MINKOWSKA: Wpływ filozofii czynu Augusta Cieszkowskiego na działaczy okresu Paskiewicza. *Pam. IV Powsz. Zjazdu Hist. Pol. w Poz. 6-8 grudnia 1925.* Lw. 1925. — M. HANDELSMAN: Emigracja i kraj. 2. Poszukiwanie nowej formuły demokratycznej. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 16 nr 45; przedr. w książce: Francja — Polska 1795-1845. Studia nad dziejami myśli politycznej. W-wa 1926. — S. DZIEWULSKI: Polska szkoła ekonomiczna. *Ekonomista* 1927 z. 2-3. — A. MINKOWSKA: Tragizm „entuzjastów". *Wiedza i Życie* 1929 z. 3. — M. TYROWICZ: Jan Tyssowski, dyktator krakowski r. 1846. Działalność polityczna i społeczna 1811-1857. W-wa 1930. — S. SZPOTAŃSKI: „Prawdy żywotne". *Kur. Warsz.* 1931 nr 288. — A. BAR: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* Kr. 1933. — E. HAECKER: Historia socjalizmu w Galicji i na Śląsku. Kr. 1933. — Z. WASILEWSKI: Atmosfera warszawska przed 90 laty. *Myśl Nar.* 1933 nr 1. — M. JANIK: Prądy panslawistyczne i rusofilskie w okresie wielkiej emigracji. *Pam. Lit.* R. 31 (1934) z. 1/2. — A. KOZIARA: Przed stu laty. *Lewar* 1934 nr 11. — S. HARASSEK: Trentowski o filozofii narodów europejskich. *Kwart. Filoz.* 1935 nr 2-4. — S. KIENIEWICZ: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. W-wa 1935. — G. KORBUT: Postrach Krasińskiego. (Autor „Prawd żywotnych"). W: Szkice i drobiazgi historyczno-literackie. W-wa 1935. — M. JANIK: Motyw zemsty ludu w poezji polistopadowej. W: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936. — K. MORAWSKI: Polacy i sprawa polska w dziejach Italii w latach 1830-1866. W-wa 1937. — T. TERLECKI: Rodowód poetycki Ryszarda Berwińskiego. Poz. 1937. — F. ZWEIG: Liberalizm polskiej szkoły ekonomicznej. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 63 nr 12. — M. JORDAN (P. HOFFMAN): H. Kamieńskiego filozofia postępu. *Przegl. Filoz.* 1938 nr 4 i odb. — Z. KOSIDOWSKI: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — E. KOSTOŁOWSKI: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — S. PIGOŃ: Zręby nowej Polski w publicystyce wielkiej emigracji. W-wa 1938. — J. IWANICKI: Filozofia H. Kamieńskiego. *Ateneum Kapłańskie* 1939 nr 2. —

R. JURYŚ: Henryk Michał Kamieński i Edward Dembowski. *Nowe Widnokręgi* 1945 nr 23/24. — P. HOFFMAN: Przedmowa do wyd.: Wybór pism. W-wa 1948 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* t. 40. [Rec.: G. S. *Wiad. Hist.* 1950 z. 3]. — M. KUKIEL: Przedwiośnie rewolucji i wojna poetów. *Kultura* (Paryż) 1948 nr 6. — J. MACIEJEWSKI: Wielkopolskie ścieżki wiersza Słowackiego „Do autora Trzech psalmów". *Przegl. Zach.* 1949 nr 11; przedr. w: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — A. MOGILSKA: Wspólna własność ziemi w polskiej publicystyce lat 1835-1960. W-wa 1949 — L. PRZEMSKI: Płomienny

http://rcin.org.pl

demokrata. *Wiedza i Życie* 1949 nr 8-9.— L. Przemski: Henryk Kamieński. W-wa 1949; wyd. 2 W-wa 1950. [Rec. J. Orpiszewski. *Przegl. Powsz.* 1951 z. 3]. — M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. W-wa 1949. — Z. Jakubowska: Henryk Kamieński. *Polonistyka* 1950 nr 5. — S. Kieniewicz: Wstęp. W: Rewolucja polska 1846 r. Wybór źródeł. Wr. 1950 *BN* I, 132. — I. K.: H. Kamieński, „Pustelnik z Rudy". *Wiedza i Życie* 1951 nr 3. — W. Kula: Wstęp do wyd.: Pamiętniki i wizerunki. Wr. 1951. — L. Przemski: Dembowski w Galicji. *Myśl Współcz.* 1951 z. 8. — Z. Chodkiewicz: Henryk Kamieński w świetle „Zarysu historii polskiej myśli ekonomicznej". *Ekonomista* 1952 nr 4. — Historia polskiej postępowej myśli społecznej i filozoficznej XIX w. (do r. 1864). *Myśl Filoz.* 1952 z. 1. — Z. Poniatowski: Społeczno-filozoficzne poglądy H. Kamieńskiego w okresie przedwiośnia 1848 r. *Myśl Filoz.* 1952 z. 2. — A. Śladkowska: Poglądy polityczne Edwarda Dembowskiego. *Myśl Filoz.* 1952 nr 2. — K. Wyka: Wstęp do: Dzieła Juliusza Słowackiego. T. 1. Wyd. 2. Wr. 1952. — S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wr. 1953. — W. Kula: Henryk Kamieński. *W stulecie Wiosny Ludów 1848-1948.* T. 5. W-wa 1953. — B. Zakrzewski: (Pamiętniki i wizerunki. Rec.). *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 1. — B. Zakrzewski: Z dziejów walki o ideologię demokratyczną w Poznaniu w latach 1830-1850. *Przegl. Zach.* 1953 nr 6/7/8 (= *Studia Poz.* Poz. 1953). — B. Baczko: Wstęp. W: Towarzystwo Demokratyczne Polskie. Dokumenty i pisma. W-wa 1954. — I. S. Narskij: Mirowozrienije E. Dembowskogo. Iz istorii polskoj filosofii XIX w. Moskwa 1954. — B. Zakrzewski: Nieznana powieść H. Kamieńskiego. *Pam. Lit.* R. 45 (1954) z. 2 i odb. — B. Baczko: Poglądy społeczno-polityczne i filozoficzne Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. W-wa 1955. — Z. Poniatowski: O poglądach społeczno-filozoficznych H. Kamieńskiego. W-wa 1955. [Rec.: J. K. *Wiedza i Życie* 1956 nr 6]. — A. Śladkowska: Poglądy społeczno-polityczne i filozoficzne Edwarda Dembowskiego. W-wa 1955. — B. Zakrzewski: Wstęp do wyd.: Pan Józef Bojalski. W-wa 1955. — J. Kądzielski: Poglądy H. Kamieńskiego w okresie wydawania „Prawdy". *Przegl. Nauk Hist. i Społ.* t. 7 (1956). — J. Kądzielski: Poglądy historyczne H. Kamieńskiego. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 4. Łódź 1956. — W. M. Bartel: Rewolucja krakowska 1846 roku na tle niektórych polskich koncepcji społeczno-politycznych lat 1831-1846. *Czasop. Prawno-Hist.* 1957 z. 1. — Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie 1794-1864. W-wa 1957. — W. Łukaszewicz: Ruch rewolucyjny w kraju 1831-1845. *Prace Polon.* S. XIII (1957). — Z. Poniatowski: Światopogląd H. Kamieńskiego. *Z dziejów polskiej myśli filozoficznej i społecznej.* T. 3: Wiek XIX. W-wa 1957. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — B. Baczko: H. Kamieńskiego system filozofii społecznej. Próba interpretacji. W wyd.: Filozofia ekonomii... W-wa 1959. — B. Baczko: Problemy historyzmu w filozofii społecznej H. Kamieńskiego. *Arch. Historii Filozofii i Myśli Społ.* 1959 z. 4. — J. Kądzielski: Filozofia społeczna H. Kamieńskiego w latach czterdziestych XIX wieku. *Przegl. Socjologiczny* 1959 t. 13/1. — J. Szacki: (Filozofia ekonomii materialnej. Oprac. B. Baczko. Rec.). *Nowe Książki* 1959 nr 18. —

J. Danielewicz: Henryk Kamieński, syn ziemi chełmskiej. *Ziemia Chełmska. Materiały z sesji naukowej historyków odbytej w Chełmie 21 VI 1959 r.* Lubl. 1961. — T. Gospodarek: Piosnki dla ludu wiejskiego Julii Woykowskiej. *Zeszyty Nauk. Uniw. Wr.* S. A. *Nauki Społ. Prace Lit.* II nr 32. Wr. 1961. — H. Pańczyk: Twórczość literacka Narcyzy Żmichowskiej. Poz. 1962. — (W.): Tu mówi Henryk Kamieński. *Wiedza i Życie* 1962 nr 2. — S. Kieniewicz. *Pol. słownik biogr.* T. 11 (1965).

KAPLIŃSKI LEON (1826—1873)

Krypt.: ***; Kapl.; L. K.

Poeta.

Ur. 4 maja 1826 we wsi Lisowie koło Grójca; syn Jana, właściciela ziemskiego, i Julii z Grabowskich. Gimnazjum ukończył w Warszawie, następnie uczęszczał tamże na kursa prawne. Udział w spisku młodzieży akademickiej sprawił, że musiał w 1844 wyjechać do Prus, skąd w roku następnym udał się do Wrocławia, gdzie na uniwersytecie

http://rcin.org.pl

studiował filozofię i historię. W tym czasie zaprzyjaźnił się z Sewerynem Mielżyńskim. W 1845 był jednym z organizatorów konspiracji akademików wrocławskich. Działał wspólnie z Ryszardem Berwińskim, F. Antoniewiczem, Janem Aleksandrem Fredrą i Kazimierzem Błociszewskim. W styczniu 1846 wyjechał do Fredry do Tarnowskich Gór. W 1847 został aresztowany i osadzony w twierdzy w Głogowie, następnie w Moabicie. Po odzyskaniu wolności w 1848 udał się do Paryża, gdzie studiował malarstwo pod kierunkiem Ary Scheffera i A. Fleury'ego. W 1856 przesłał swą pierwszą większą kompozycję, *Obronę Częstochowy*, na wystawę krakowską. Następnie prawie corocznie oddawał do Salonu Wystawy Paryskiej swe prace malarskie, m. in. *Wacław z Miecznikiem* (z *Marii* Malczewskiego), *Klucznik i Wojski* (z *Pana Tadeusza*). W 1861 odbył podróż do Konstantynopola. W 1863-1864 był redaktorem *Éphémérides Polonaises*. Około 1870 powrócił do kraju. Początkowo przebywał w Krakowie, później osiadł u Mielżyńskich w Miłosławiu w Poznańskiem. Tam zmarł w marcu 1873.

TWÓRCZOŚĆ

1. Do wieszcza psalmów. Paryż 1859. (Wyd. bezimiennie).
Rkps Ossol. sygn. 9898/II.

Wiersz poświęcony pamięci Zygmunta Krasińskiego.

2. Nad Wisłą. Powieść. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 15; wyd. osob. Żytomierz 1860.

Przekł. serbo-chorwacki: J. Miškatović. 1865.

3. Zofia Węgierska. Studium literackie. Fragm. ogł. *Dzien. Lit.* 1870 nr 15; całość wyd. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1869*. Paryż 1870.

4. Przemówienie na obiedzie danym dn. 26 czerwca 1870 J. Matejce przez Polaków mieszkających w Paryżu. Paryż 1870.

5. Ufność bez granic. Przysłowie dramatyczne w 1 akcie. *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 3; wyd. osob. Kr. 1872. Wyd. nast.: Chicago 1898.

Dedykacja w formie listu do Walerii z Tarnowskich Mycielskiej.

6. Emir Rzewuski. Poz. 1881.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (tu: Charakter sztuki u pierwotnych chrześcijan. (Katakumby i bazyliki). 1863 t. 1), *Czas* (tu m. in.: Z Paryża. 1870 nr 165), *Dzien. Lit.* (tu m. in.: Pamięci Zygmunta Krasińskiego. 1860 nr 22), *Éphémérides Polonaises* (Paryż; red. 1863-1864), *Kłosy* (tu: Typy wschodnie. (Z podróży do Konstantynopola w r. 1861 odbytej). 1872 nr 362), *Przegl. Pol.* (tu: Iwan Turgeniew i jego powieści. 1868/69 t. 1; Czernyszewski i jego romans socjalny. 1868/69 t. 1- 2; Listy paryskie o literaturze i sztuce. 1869/70 t. 4; Hrabia Montalembert. 1869/70 t. 4), *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1869*. Paryż 1870.

Ponadto wiersz: Treny. Dedykowany T. Lenartowiczowi w 1854. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

Ok. 1856 głośny był jego wiersz inc.: Zgasły już wszystkie promienie nadziei...

Przypisywano L. Kaplińskiemu trzy wydane bezimiennie zbiory wierszowane: Zorze wieczności. Paryż 1860; Ostatnia próba. Paryż 1861; Bądź co bądź (!). Trzy pieśni: Pokusa — Przejrzenie — Modlitwa. Paryż 1862. — Autorem tych zbiorów był zapewne Włodzimierz Czacki.

Przekłady

1. E. Augier, J. Sandeau: Zięć pana Poirier. Komedia w 3 aktach z francuskiego. Wyst. W-wa 1856.

2. D'Enpéry, M. Fournier: Pajac i jego żona. Drama w 5 aktach z francuskiego. Rkps Ossol. sygn. 11073/I.

Listy

1. Do L. Niedźwieckiego z 1851. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406.

2. Do J. Działyńskiego 22 listy z 1853--1871 i b. d. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 8 t. 4.

3. Do redakcji Biblioteki Warszawskiej z 1862; do A. Szabrańskiego 3 listy z 1870 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

4. Do T. Lenartowicza 3 listy b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 3.

5. Do J. Zamoyskiej b. d. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Zamoyskich 4.

OPRACOWANIA

Korczak: Korespondencja Kroniki. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 28. — W. Szymanowski: (E. Augier, J. Sandeau: Zięć pana Poirier. Rec. teatr.).

http://rcin.org.pl

Tamże 1856 nr 176. — (W. Szymanowski): Przegląd tygodniowy. Tamże 1857 nr 9. — Y: Korespondencja z Paryża. Tamże 1858 nr 151, 160. — K. Estreicher. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 14 (1863). — (Ufność bez granic. Rec.). *Opiekun Dom.* 1872 nr 33. — Wspomnienia pośmiertne: S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 4 i odb.; E. Lubowski. *Kłosy* 1873 nr 406; *Afisz Teatr.* 1873 nr 107; *Bibl. Warsz.* 1873 t. 2; *Warsz. Roczn. Lit.* 1873. — J. Mycielski: Sto lat dziejów malarstwa w Polsce 1760--1860. Wyd. 3. Kr. 1902. — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 34 (1903). — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — M. Godlewski: Czacki Włodzimierz. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938). — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1, 3. Kr. 1948, 1950. — M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. W-wa 1949. — W. Kalinowska. *Pol. słownik biogr.* T. 11 (1965).

KASZEWSKI KAZIMIERZ (1825—1910)

Pseud. i krypt.: Kazimierz Janin; Y.

Krytyk literacki i teatralny, tłumacz.

Ur. 5 marca 1825 w Warszawie; syn Jana, kapitana wojsk polskich i kompozytora, twórcy muzyki do pieśni Alojzego Felińskiego *Boże, coś Polskę* ..., i Teofili z Iwańskich. Uczył się w Gimnazjum Gubernialnym, następnie w 1840-1843 uczęszczał na oddział filologiczny tzw. kursów dodatkowych. Kształcił się pod kierunkiem znakomitego filologa Aleksego Nendzyńskiego. W 1843-1845 pracował jako aplikant w Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, następnie został nauczycielem prywatnym u Jundziłłów na Litwie. Później podróżował i kształcił się na uniwersytetach zagranicznych. Studiował estetykę, filozofię i literaturę starożytną. Od 1853 przez wiele lat był stałym współpracownikiem *Biblioteki Warszawskiej*. W 1853-1857 był sekretarzem Instytutu Panien w Puławach, następnie sekretarzem Akademii Medycznej w Warszawie. Od grudnia 1861 do maja 1862 wykładał psychologię i logikę na kursach przygotowawczych do Szkoły Głównej, której był sekretarzem w 1862-1869. W 1865-1877 był stałym współpracownikiem *Bluszczu*. Po 1869 otrzymał urząd sekretarza Rady Nadzorczej przy Towarzystwie Kredytowym, który opuścił na kilka lat przed zgonem. Był członkiem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, następnie od 1873 Akademii Umiejętności, a od 1908 Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W 1877-1879 był współpracownikiem, a od stycznia 1879 do 1890 współredaktorem *Kłosów*. Jako tłumacz dokonał pierwszego w literaturze polskiej całkowitego przekładu utworów Aischylosa i Sofoklesa. Zmarł w Warszawie 30 czerwca 1910.

TWÓRCZOŚĆ

1. Sztuka i handel. Komedia w trzech aktach z prologiem, z treści francuskiej przerobiona. *Bibl. Warsz.* 1861 t. 2-3.

Przeróbka sztuki A. Roland i J. Du Boys.

2. Omyłka. Obrazek sceniczny (proverbe) w 1 akcie. *Tyg. Ilustr.* 1864 nr 246-247.

3. On będzie moim. Komedia w jednym akcie naśladowana. *Bluszcz* 1866 nr 56-59, 61-64; wyst. i wyd. osob. W-wa 1867.

4. Serbia i Serbowie. Szkic historyczno--obyczajowy według różnych źródeł skreślił ... *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 408-415.

5. Nieśmiały. Komedia w 1 akcie. Według E. Paillerona: Mur mitoyen, ułożył wierszem ... *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 37-41.

6. Genesis komedii dzisiejszej. *Wieniec* 1872 nr 37-47.

7. Literatura grecka. Dzieje literatury powszechnej. T. 1. W-wa 1880.

8. Powieści ludowe Kraszewskiego. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880.

9. Wypisy z autorów starożytnych dla użytku młodzieży ułożył ... W-wa 1880.

10. Tancerka. Fantazja sceniczna w 1 akcie. Podług dramatu Cossy (Nero). Wyst. W-wa 1883; wyd. W-wa 1887.

11. Przedmowa do: J. I. Kraszewski: Wybór pism. Oddział I. Powieści sielskie poprzedzone wstępem krytycznym. W-wa 1884.

http://rcin.org.pl

12. Jan Zachariasiewicz (Czterdziestolecie powieści). *Kur. Lw.* 1895 nr 161--183 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1895.

13. Dr Henryk Struve. (Zarys 35-letniej działalności jako profesora i pisarza). *Bibl. Warsz.* 1898 t. 3; odb. W-wa 1898.

14. Książę Jan Tadeusz Lubomirski. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 2; odb. W-wa 1908.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Ateneum* (1877-1879), *Bibl. Warsz.* (współprac. od 1853; tu m. in.: Joanna d'Arc jako przedmiot dramatów Fryderyka Szyllera i Daniela Sterna. 1858 t. 3; L. A. Seneka. 1860 t. 1; Epikureizm i Lukrecjusz. 1861 t. 3; Życie i pisma Salomona Majmona. 1862 t. 1; Pozytywizm, jego metoda i następstwa. 1869 t. 2; W kwestii pozytywizmu. 1876 t. 1; W sprawie pożytku i piękna. 1877 t. 3; Przodownicy ruchu umysłowego w XVIII wieku. I. Wolter. II. J. J. Rousseau. 1880 t. 1, 4), *Bluszcz* (współprac. 1865-1877), *Enc. wych.* (od 1881; tu m. in. hasła: Bacon; Condillac; Descartes; Erazm z Rotterdamu; Dusza), *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* (1894--1898; tu m. in.: Szekspir. (Notatka literacka). 1895 nr 630-634),

Gaz. Codz. (tu debiut: W. Wolski: Wielki Pan. Powieść wierszem. Rec. 1852 nr 296-298), *Gaz. Pol.* (tu m. in.: Proza i poezja obowiązku. 1875 nr 143, 144, 146; Na tym padole płaczu. 1877 nr 268-274; Poezja demoniczna. 1893 nr 254-258), *Kłosy* (1865-1866, 1870, 1873, współprac. 1877-1879; współred. od stycznia 1879 do 1890; tu przez wiele lat prowadził działy: Przegląd literacki oraz Przegląd teatralny), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856-1860; tu m. in.: Trzy zwroty komedii greckiej. (Studium literackie). 1857 nr 131, 132, 134, 136), *Kur. Lw.* (1895), *Kur. Warsz.* (1887-1888; tu m. in.: O uroczystość grunwaldzką. 1909 nr 329), *Kwart. Kłosów* (tu: Baruch (Benedykt) Spinoza jako filozof i statysta. 1877 t. 1), *Niwa* (1874-1879), *Pam. Lit.* (tu: Mickiewicz i epopeja. 1904 z. 4), *Słowo* (W-wa; tu: Z wycieczki do Puław. 1882 nr 260-266),

Tyg. Ilustr. (artykuły i rec. 1859-1878, 1884-1889; Przegląd teatralny 1874-1876; tu m. in.: Krytyka literacko-artystyczna i jej trudności. 1872 nr 210-216; Zbytek w pracy i praca dla zbytku. 1874 nr 334-338), *Tyg. Mód i Nowości* (1870-1871), *Tyg. Mód i Powieści* (tu: Przegląd teatralny. 1872-1873), *Tyg. Powsz.* (1878--1885; tu m. in.: Dramat i scena warszawska. 1878 nr 11-13; Mieczysława Romanowskiego dramat: Popiel i Piast. 1885 nr 1, 3-7), *Tyg. Romansów i Powieści* (red. 1869-1900), *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893 (tu: „Historia magistra vitae"), *Wędrowiec* (1890-1891, 1895-1904; tu m. in.: Nowa poetyka polska. 1900 nr 3-6; Krytyk o krytyce. 1901 nr 51-52; Czy to przełom? (O weselu Wyspiańskiego). 1901 nr 45, 47-48), *Wieczory Rodz.* (1880), *Wiek* (1880-1882, 1885, 1887, 1895; tu m. in.: Edukacja średnia. 1880 nr 125-133), *Wieniec* (1872).

P r z e k ł a d y

1. Sofokles: Antygona. Tragedia. *Bibl. Warsz.* 1853 t. 1; odb. W-wa 1853. Wyd. nast.: przedr. zob. poz. 27; oprac. P. Chmielowski. Brody 1902 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* nr 14; toż wyd. 2 Brody 1906; W-wa 1924 *Wielka Bibl.* nr 87; Częstochowa 1945; Częstochowa 1947.

2. Sofokles: Edyp w Kolonie. Tragedia. *Bibl. Warsz.* 1853 t. 4; odb. W-wa 1854. Wyd. nast.: przedr. zob. poz. 27; Brody 1908 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 62.

3. Sofokles: Edyp król. Tragedia. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 3; całość wyd. zob. poz. 27. Wyd. nast.: oprac. S. Brablec. Brody (1907) *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 59; W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 106.

4. V. Hugo: Burgrafowie. Dramat w 3 częściach. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1; wyd. osob. W-wa 1861.

5. Sofokles: Trachinki. Tragedia. Fragm. ogł. *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862; całość *Bibl. Warsz.* 1865 t. 2. Przedr. z b. poz. 27.

6. E. Augier: Filiberta. Komedia w 3 aktach. W-wa 1869.

7. F. Coppée: Przechodzień. Nokturn sceniczny w 1 akcie. W-wa 1869.
Rkps Ossol. sygn. 10963/I.

8. A. Moreto: Donna Diana. Komedia w trzech aktach. *Bluszcz* 1869 nr 40-45.

9. V. Bersezio: Biedna Joasia. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1870 nr 83-93.

10. Currer Bell (Ch. Brontë): Shirley. Powieść w dwóch częściach. *Tyg. Romansów i Powieści* 1872 nr 192 - 1873 nr 232 (z przerwami).

11. Sofokles: Filoktet. Fragm. ogł. *Wisła.* Kr. 1873; całość wyd. *Ateneum* 1877 t. 2. Przedr. zob. poz. 27.

http://rcin.org.pl

12. W. Jordan: Wdowa Agisa. Tragedia w trzech aktach. W-wa 1874 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Lit. Europejskiej.*

13. F. Goethe: Brat i siostra. Komedia w jednym akcie. *Biesiada Lit.* 1876 nr 3-8.
Rkps Ossol. sygn. 11074/I.

14. P. Heyse: Sabinki. Tragedia w pięciu aktach. *Wiek* 1876 nr 215-233; wyst. i wyd. osob. W-wa 1879.

15. J. Simon: Obowiązek. W-wa 1876.

16. A. Wilbrandt: Arria i Messalina.Tragedia w pięciu aktach. W-wa 1877. Wyst. W-wa 1886.

17. P. Cossa: Nero. Dramat w pięciu aktach. Wolny przekład wierszem. *Ateneum* 1878 t. 3.

18. Aischylos: Siedmiu przed Tebami. *Ateneum* 1879 t. 4; przedr. zob. poz. 30.

19. P. Heyse: Elfryda. Tragedia w pięciu aktach. *Wiek* 1880 nr 265 - 1881 nr 10 (z przerwami).

20. F. Hebbel: Judyta. Tragedia w pięciu aktach. Z oryginału niemieckiego przetłumaczył i z prozy na wiersz przerobił ... *Bibl. Warsz.* 1881 t. 4.

21. George Sand: Zielone dziewice. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1882 nr 725-732.

22. Sofokles: Elektra. Tragedia. *Bibl. Warsz.* 1883 t. 1; przedr. zob. poz. 27.

23. V. Bersezio: Za piękna. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1884 nr 784-796.

24. E. Pailleron: Ostatnia stacja. Komedia w dwóch aktach wierszem. *Wiek* 1885 nr 12, 18, 24, 29.

25. E. Augier: Diana. Dramat w pięciu aktach, wierszem. *Wiek* 1885 nr 196-254 (z przerwami).

26. Sofokles: Ajas. Wyd. zob. poz. 27.

27. Sofokles: Tragedie. W-wa 1888.
Zawartość: poz. 1, 2, 3, 5, 11, 22, 26.

28. Aischylos: Prometeusz w okowach. *Bibl. Warsz.* 1889 t. 2-3; przedr. zob. poz. 30.

29. Aischylos: Persowie. Wyd. zob. poz. 30. Wyd. nast.: oprac. S. Witkowski. Kr. (1921) *BN* II, 19.

30. Aischylos: Tragedie. W-wa 1895 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Lit. Europejskiej.*
Zawartość: poz. 18, 28, 29 oraz: Ucieczka; Agamemnon; Krwawy odwet; Eumenidy.

31. Teokryt: Utwory. (Idylle i epigramaty). W-wa 1901.

32. Hezjod: Roboty i dnie. Fragm. ogł. *Księga pam... L. Ćwiklińskiego.* Lw. 1902; całość wyd. osob. Lw. 1902.

33. George Sand: Ostatnia z Aldinich. W-wa 1903.

34. Hezjod: Teogonia. W-wa 1904.

35. Anakreon. Przekład... (z rozprawą wstępną i objaśnieniami). W-wa 1907.

36. E. Labiche, E. Martin: Podróż pana de Perrichona. Komedia w 4 aktach. W-wa b. r.

Ponadto drobne przekłady ogł. w czasopismach.

Prace edytorskie

A. Bronikowski: Hipolit Boratyński. Romans historyczny. Tłumaczył z niemieckiego J. K. Ordyniec. W-wa 1869. Wyd. nast.: W-wa 1875 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Lit. Europejskiej.*

Listy

1. Do K. W. Wójcickiego 4 listy z 1857--1864; do A. Szabrańskiego 3 listy z 1868--1869; do S. Buszczyńskiego z 1874. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716; 2064 t. 2.

2. Do Drukarni Związkowej we Lwowie z 1902. Rkps Ossol. sygn. 7195/II.

OPRACOWANIA

(K. Estreicher i M. i F. Faleńscy): Korespondencja ... (1867-1903). Wyd. J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — S. Krzemiński: (Proza i poezja obowiązku. Rec.). *Bluszcz* 1875 nr 31. — P. Chmielowski: K. Kaszewski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — W. Marrené (Morzkowska): K. Kaszewski. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1887 nr 193. — L. M. Dziama: (J. Zachariasiewicz. Rec.). *Przegl. Powsz.* 1896 t. 51. — K. Kaszewski. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1896 nr 648. — J. Uzdowski: Tragedie Eschilosa w przekładzie K. Kaszewskiego. *Ateneum* 1896 t. 1. — P. Chmielowski: Felicjan Faleński i K. Kaszewski. *Wędrowiec* 1897 nr 31, 33. — A. A. Kryński: Instytucje przygotowawcze do Szkoły Głównej. W: Szkoła Główna Warszawska (1862-1869). T. 1. Kr. 1900. — S. Demby: Album pisarzy polskich (współczesnych). W-wa 1901. — P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — W. Hahn. *Enc. wych.* T. 6 (1904). — W. Feldman: Współczesna krytyka literacka w Polsce. W: Piśmiennictwo polskie.

http://rcin.org.pl

T. 4. Lw. 1905. — W. Hahn: (Anakreon. Rec.). *Książka* 1908 s. 10. — Wspomnienia pośmiertne w 1910: B. Chlebowski. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* nr 5; toż *Książka* s. 437; przedr. w: Pisma. T. 4. W-wa 1912; W. Kosiakiewicz. *Świat* nr 28; A. K. (Kraushar). *Kur. Warsz.* nr 179; L. W. *Bibl. Warsz.* t. 3; L. Méyet: Ze wspomnień rodzinnych śp. K. Kaszewskiego. *Kur. Warsz.* nr 184; W. Nawrocki. *Bluszcz* nr 29; R. Plenkiewicz. *Tyg. Ilustr.* nr 30; rz. *Prąd* nr 6; M. Synoradzki. *Biesiada Lit.* nr 5; *Książka* s. 294. — J. Kotarbiński: Kazimierz Kaszewski. (Garść wspomnień). *Kur. Warsz.* 1911 nr 336. — H. Struve: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2. W-wa 1911. — R. Taborski: Apollo Korzeniowski, ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 9. — A. Bartoszewicz: Polemiki wokół powieści francuskiej w polskiej krytyce literackiej okresu międzypowstaniowego (1831-1863). *Zeszyty Nauk. Univ. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* Z. 3. Tor. 1960.

KAZIMIRSKI de BIBERSTEIN WOJCIECH (1808–1887)

Inna forma nazwiska: Kazimierski.

O r i e n t a l i s t a, t ł u m a c z, l e k s y k o g r a f.

Ur. 20 listopada 1808 w Korchowie koło Lublina; syn Józefa i Scholastyki z Malczewskich. Studia nad językami wschodnimi rozpoczął w Warszawie w 1828 pod kierunkiem przybyłego z Włoch lingwisty księdza Chiariniego, profesora wydziału teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego. W 1829 przebywał w Kórniku u Tytusa Działyńskiego, następnie wyjechał do Berlina. Tam studiował języki wschodnie, głównie sanskryt. W 1830 przyjechał do Warszawy i wziął czynny udział w powstaniu. Był jednym z redaktorów dziennika polityczno-literackiego *Nowa Polska*. Przyjaźnił się z Janem Nepomucenem Janowskim oraz był w bliskich stosunkach z Joachimem Lelewelem. Po upadku powstania emigrował do Francji i zamieszkał w Paryżu. W 1839-1840 odbył podróż do Turcji i Persji. Był tłumaczem przy poselstwie francuskim w Persji. Po powrocie do Paryża został szefem wydziału w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Zmarł w Paryżu 22 czerwca 1887.

TWÓRCZOŚĆ

1. Słownik francusko-polski. Dictionnaire français-polonais. Paryż 1839. Wyd. nast.: 9 wydań do 1863.

W wyd. nast. dołączono część drugą ułożoną przez S. Ropelewskiego: Słownik polsko-francuski. Dictionnaire polonais-français.

Słownik ten określono jako „emigracyjny".

2. Dictionnaire arabe-français, contenant toutes les racines de la langue arabe, leur dérivées tant dans l'idiome vulgaire, que dans l'idiome littéral, ainsi que les dialectes d'Alger et de Maroc, avec un vocabulaire des termes de marine et d'art militaire, en arabe et en français. T. 1-2. Paryż 1846. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1860; wyd. 3 Paryż 1875.

3. Dialogues français-persans, précédés d'un précis de la grammaire persane et suivis d'un vocabulaire français-persan. Paryż 1883.

4. Początki języka perskiego. Rozprawa. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1676.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior. francuskich.

P r z e k ł a d y

1. Mahomet: Le Koran. Traduction nouvelle faite sur le texte arabe. Paryż 1840. Wyd. nast.: Paryż 1841; Paryż 1844; Paryż 1848; Paryż 1850; Paryż 1852; Paryż 1855; Paryż 1865; Paryż 1869; Paryż 1876; Paryż 1880.

2. Enis el-Djelis ou l'histoire de la belle Persane. Conte des mille et une nuits. Traduit de l'arabe et accompagné de notes. Édition avec texte arabe et français. Paryż 1846.

3. S. Saadi: Gulistan, to jest ogród różany Saadego z Szyrazu, z oryginału perskiego. Paryż 1876.

Przekład poświęcony pamięci Tytusa Działyńskiego.

4. Spécimen du Divan. Recueil de poésies de Menoutchechri, poète persan du V-e siècle de l'hégire (XI-e de J. C.). Wersal 1876.

http://rcin.org.pl

Prace edytorskie

Menoutchehri. Texte, traduction, notes et introduction historique. Lejda 1886.

Wg I. Barowej jest to zbiór wszystkich utworów poety perskiego, łącznie z ich przekładem oraz obszerną biografią.

Listy i materiały

1. Do T. Działyńskiego 39 listów z 1829-1830 i 1850-1857. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich 1.

2. Do J. Lelewela. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4435 t. 2. Korespondencja do Lelewela. Fragm. listów z 1842-1843 ogł. I. Turowska-Barowa: Zapomniany orientalista polski. W 50 rocznicę zgonu W. Kazimirskiego. *Przegl. Współcz.* 1938 t. 65 nr 192 i odb.

3. Do J. Działyńskiego 8 listów z 1852-1877. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. IX t. 1.

4. Do J. Zamoyskiej 5 listów z 1853-1863. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Zamoyskich 4.

5. Do L. Niedźwieckiego 7 listów z 1853-1883. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406.

6. Do J. Lelewela z 1861. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1691.

7. Do J. N. Janowskiego. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685 t. 4. Korespondencja J. N. Janowskiego. Fragm. listów z 1863-1879 ogł. I. Barowa, jw. poz. 2.

8. Do J. Lelewela. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1265; zniszcz. 1944.

9. Zapiski, drobne przekłady. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406; Arch. Działyńskich 1; Arch. Zamoyskich 126.

OPRACOWANIA

Z literatury. Pan Kazimirski, tłumacz Koranu i poezji Sa'dego. *Czas* 1876 nr 113. — L. Siemieński: Sa'dy z Szyrazu i jego Gulistan. *Kronika Rodz.* 1876 nr 14-15. — J. A. Święcicki: Najnowsze prace orientalistów polskich za granicą. *Ateneum* 1879 t. 4. — A. A. Kryński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 35 (1904). — I. Turowska-Barowa: Zapomniany orientalista polski. W 50 rocznicę zgonu W. Kazimirskiego. *Przegl. Współcz.* 1938 t. 65 nr 192 i odb. — J. Reychman: Próby organizacji orientalistyki polskiej w dobie mickiewiczowskiej. *Przegl. Orientalistyczny* 1954 nr 3. — J. Reychman: Zainteresowania orientalistyczne w środowisku Mickiewiczowskim w Wilnie i Petersburgu. W zbiorze: Szkice z dziejów polskiej orientalistyki. W-wa 1957. — A. Zajączkowski: Z dziejów orientalizmu polskiego doby mickiewiczowskiej. Tamże.

KENIG JÓZEF (1821–1900)

Krypt.: J. K-g; J. Kg.

Publicysta, krytyk teatralny.

Ur. 16 lutego 1821 w Płocku; syn Teofila, urzędnika skarbowego, i Józefy z Romanowskich, primo voto Sławęckiej. W 1830 został wysłany do krewnych do Krakowa, gdzie pozostał dłużej z powodu śmierci ojca w 1831. Uczył się w Gimnazjum Św. Anny, które ukończył w 1835, następnie uczęszczał na wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od czternastego roku życia utrzymywał się z własnej pracy. W czasie studiów był ulubionym uczniem Michała Wiszniewskiego, przyjaźnił się z Gustawem Ehrenbergiem. W 1837 przerwał naukę i powrócił do Królestwa z zamiarem pracy w sądownictwie. Przebywał u wuja w Chrabkowie w Proszowskiem, następnie w Kielcach. W 1839 zdał egzamin dojrzałości w gimnazjum w Kielcach. W jesieni tegoż roku wyjechał do Warszawy i rozpoczął aplikanturę sądową. Niebawem wszedł do grona tzw. Cyganerii warszawskiej. W 1843 zrezygnował z pracy w sądownictwie i w roku następnym został stałym współpracownikiem *Gazety Warszawskiej*, gdzie prowadził dział polityczny, a później również dział teatralny. Należał do Cechu Głupców z przydomkiem: Serio. Ożenił się z artystką dramatyczną Salomeą Palińską. W 1851-1859 był współredaktorem *Gazety Warszawskiej* razem z Antonim Lesznowskim, a po jego śmierci w 1859 został redaktorem tego pisma. Na tym stanowisku pozostawał do 1889. W 1889-1895 był współredaktorem *Słowa*. W 1871, 1884 i 1891 obchodzono uroczyście jubileusze jego pracy dziennikarskiej, Zmarł w Warszawie 13 marca 1900.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

Sprawa chińsko-japońska. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 1-2; wyd. osob. powiększone W-wa 1896 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Lit. Europejskiej.*

W wyd. osob. również dwa odczyty: Nowe prądy w literaturach zachodnich; W obronie naszego stulecia.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Ateneum* (1890-1895; tu m. in.: Alojzy Żółkowski. Sztuka i scena. 1890 t. 1; Międzynarodowa Konferencja Socjalna w Berlinie. 1890 t. 2), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Franciszek Smolka. 1899 t. 4), *Gaz. Warsz.* (tu m. in.: O dandyzmie warszawskim. 1841 nr 120, 124, 128, 134; red. 1859-1889), *Nadwiślanin* (tu: Sztuka i artyści. 1841 t. 1; Szynki! Baranki! 1841 t. 1; Konik zwierzyniecki (powieść i obraz) rok 1560. 1841 t. 1), *Niwa* (1889-1892; tu m. in.: Kongres robotników w Liverpoolu. 1890 nr 21-22; Bez dogmatu. Powieść H. Sienkiewicza w trzech tomach. 1891 nr 7-10), *Słowo* (współred. 1889-1895; tu m. in.: Sto lat życia teatru. 1889 nr 149-185 (z przerwami); Z teatru. 1890-1895), *Tyg. Ilustr.* (1886-1899; tu m. in.: Kraszewski jako dziennikarz. 1887 nr 221; Socjalizm państwowy w Niemczech. 1888 nr 293; Emerytura robotników. 1889 nr 327; Teraźniejszość i przeszłość. Obrazy i ceny. 1889 nr 351-352; Wystawa starożytności. 1889 nr 359-360, 362-363, 365).

Listy

1. Do H. Schmitta 20 listów z 1859-1864. Rkps Ossol. sygn. 5916/II.

2. Do A. Zawadzkiego 3 listy z 1860-1862. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. T. 3. Wil. 1937.

3. Do J. I. Kraszewskiego 26 listów z 1864-1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6501.

4. Do K. W. Wójcickiego b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

OPRACOWANIA

Józef Kenig. *Przegl. Tyg.* 1867 nr 47. — W. Korotyński: J. Kenig. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 42-43. — J. Kotarbiński: J. Kenig. *Kłosy* 1884 t. 2 nr 1011. — S. M. Rzętkowski: Józef Kenig. *Tyg. Ilustr.* 1884 t. 2 nr 96. — Poseł Prawdy (A. Świętochowski): Liberum veto. Pp. Kenig i Korotyński. *Prawda* 1885 nr 45. — Mefisto: J. Kenig. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1887 nr 178. — B. F.: Jubileusz dziennikarza. *Wędrowiec* 1891 nr 25. — C. Jankowski: Józef Kenig. *Kraj* 1891 nr 51-52; 1892 nr 2-6. — A. Zaleski: Józef Kenig. *Tyg. Ilustr.* 1891 t. 2 nr 103. — R. B. L.: J. Kenig. *Biesiada Lit.* 1892 nr 1. — Odczyt J. Keniga. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1893 nr 501. — Nekrologi: A. D. *Bluszcz* 1900 nr 12; A. L. R. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1900 nr 859; G. Doliński. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 12-13; M. Gawalewicz. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 1; M. Godlewski. *Słowo* 1900 nr 64; T. Jeske-Choiński. *Wędrowiec* 1900 nr 11; K. *Biesiada Lit.* 1900 nr 12; K. Korwin-Piotrowski. *Tyg. Pol.* 1900 nr 12; S. L. (Lesznowski): Józef Kenig. Wspomnienie z lat dawnych. *Gaz. Warsz.* 1900 nr 73-74, 79, 87; J. Lutomski. *Ateneum* 1900 t. 2; S. *Kronika Rodz.* 1900 nr 6. — W. Korotyński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 35 (1905). — C. Jankowski: J. Kenig. W: Na marginesie literatury. Kr. 1906. — T. Hiż: Talent, dziwactwo i coś jeszcze. W-wa 1937. —

S. Kozakiewicz: Początki krytyki artystycznej w Warszawie (1819-1845). *Materiały do Studiów i Dyskusji* ... 1951 nr 6. — A. Prokop: O działalności krytycznej J. Keniga w latach 1841-1860. *Sztuka i Krytyka. Materiały do studiów i dyskusji* ... 1956 nr 1/2. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w polskiej krytyce artystycznej okresu romantyzmu. *Myśl Filoz.* 1956 z. 3. — J. W. Gomulicki: Wstęp i oprac. wyd.: W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964; wstęp odb. pt. Genealogia Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964.

KIRKOR ADAM HONORY (1818—1886)

Pseud. i krypt.: A. H. K.; Jan ze S.; Jan ze Śliwina; Sobarri.

Wydawca, redaktor, publicysta.

Ur. 21 stycznia 1818 w guberni mohylewskiej w rodzinie szlacheckiej; syn Karola. W 1832-1834 uczył się w gimnazjum gubernialnym w Mohylewie, następnie w jesieni 1834 został przeniesiony do II gimnazjum w Wilnie, przekształconego później na Insty-

http://rcin.org.pl

tut Szlachecki; ukończył je w 1838. W listopadzie 1838 otrzymał posadę kancelisty w izbie skarbowej wileńskiej. Działalność literacką rozpoczął od artykułu drukowanego w 1842 w *Tygodniku Petersburskim*. W 1843 wydawał w Wilnie pismo zbiorowe *Radegast*. W 1845 przebywał przez trzy miesiące w Odessie. W 1845-1846 wydał w Wilnie trzytomowe pismo zbiorowe *Pamiętniki Umysłowe*. Od lutego 1849 był członkiem wileńskiego Komitetu Statystycznego i w 1850-1854 redagował jego roczniki pt. *Pamiatnaja kniżka wilenskoj gubernii*. W 1855 został członkiem Komisji Archeologicznej Wileńskiej; w 1856 — członkiem korespondentem Cesarskiego Towarzystwa Archeologicznego i członkiem rzeczywistym Cesarskiego Towarzystwa Geograficznego; w 1857 honorowym członkiem korespondentem Cesarskiej Biblioteki Publicznej w Petersburgu. Był również kustoszem zbiorów archeologiczno-historycznych w Muzeum Starożytności założonym przez Eustachego Tyszkiewicza. W 1857-1858 redagował *Tekę Wileńską*. W 1858 wydał osławiony album *Na pamiątkę pobytu ... Aleksandra II w Wilnie*. W 1859-1861 był współwłaścicielem oficyny drukarskiej w Wilnie, w 1861-1867 jej właścicielem. W 1860-1863 był redaktorem *Kuriera Wileńskiego*, następnie w 1864--1865 jego zrusyfikowanej kontynuacji *Wilenskij wiestnik*. W 1867 wyjechał do Petersburga i założył tam 1 stycznia 1868 pismo w języku rosyjskim *Nowoje wriemia* (dla obrony interesów „kraju zachodniego"). Wydawał je do końca stycznia 1871 (jego wznowienie w 1876 miało już charakter antypolski). W 1871 przeniósł się do Krakowa i zajął się badaniami archeologicznymi. W 1872 był redaktorem trzytomowego pisma zbiorowego *Na dziś*, poświęconego literaturze, naukom, sztuce, gospodarstwu krajowemu, handlowi i przemysłowi. W 1873 został członkiem Komisji Historyczno-Archeologicznej i Antropologicznej oraz kustoszem zbiorów działu archeologicznego Akademii Umiejętności. Następnie był przewodniczącym Sekcji Wykopalisk Komisji Archeologicznej Akademii Umiejętności. Zmarł w Krakowie 23 listopada 1886.

TWÓRCZOŚĆ

1. Apolinary Kątski. (Na pamiątkę pobytu jego w Wilnie). Wil. 1852.

2. Istoriczesko-statisticzeskija oczerki wilenskoj gubernii. T. 1-2. Wil. 1852-1853. (Wyd. bezimiennie).

3. Czerty iz istorii i żizni litowskogo naroda sostawleny s razrieszenija naczalstwa wilenskim gubernskim statisticzeskim komitietom. Wil. 1854.

4. Przechadzki po Wilnie i jego okolicach. Wil. 1856. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione Wil. 1859.

5. Pieriecznewyj katalog priedmietow w wilenskom muzeumie driewnostiej. Wil. 1858.

6. Wilno i koleje żelazne z Wilna do Petersburga i Rygi oraz do granic na Kowno i Warszawę. Przewodnik z planem, widokami Wilna i mapą kolei żelaznych. Wil. 1863. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzane i powiększone pt. Przewodnik historyczny po Wilnie i jego okolicach z wykazaniem historycznym najbliższych stacji kolei żelaznych. Wil. 1880; wyd. 3 Wil. 1889.

D e d y k a c j a wyd. 2: J. I. Kraszewskiemu, Autorowi: Wilna, Litwy, Witoloraudy, Mindowsa, Witoldowych bojów, Poety i świat, Bladej dziewczyny spod Ostrej Bramy, Ostatniej z książąt słuckich, Powieści bez tytułu itd. itd. W roku jubileuszowego obchodu Jego znakomitej pięćdziesięcioletniej naukowej i literackiej działalności w hołdzie najwyższej czci, uwielbienia i wdzięczności za czterdziestoletnią niezmienną życzliwość składa Autor.

7. Obrazki litewskie. Ze wspomnień tułacza Sobarri. *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 43-52; 1873 nr 12-27; odb. Poz. 1874.

Poważną część książki stanowią fragmenty pamiętników S. B. Jundziłła. (Por. Prace edytorskie poz. 3).

8. Zarysy współczesnej literatury rosyjskiej. *Tyg. Wielkopol.* 1873 nr 15-19, 21; odb. Poz. 1873.

9. O literaturze pobratymczych narodów słowiańskich. Odczyty publiczne w Muzeum Techniczno-Przemysłowym w Krakowie. Kr. 1874.

10. Litwa i Ruś pod względem historycznym, geograficznym, statystycznym i archeologicznym. Fragm. ogł. *Opiekun Dom.* 1875 nr 1-48; całość wyd. W-wa 1875.

11. Skarbiec katedry wileńskiej. Wil. 1876.

http://rcin.org.pl

12. Słowianie nadbałtyccy. Zarysy etnologiczno-mitologiczne. *Przegl. Archeol.* 1876 z. 1; odb. Lw. 1876.

13. O znaczeniu i ważności zabytków pierwotnych oraz umiejętnym ich poszukiwaniu. (Dwa odczyty publiczne w Muzeum Techniczno-Przemysłowym w Krakowie). Kr. 1878.

14. Groby wielkoksiążęce i królewskie w Wilnie. W-wa 1882.

15. Bazylika litewska. Kr. 1886.

Ponadto rozprawy z dziedziny archeologii.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1845-1846), *Bibl. Warsz.* (1855--1860), *Czas* (tu: Monografia Łańcuta. 1862 nr 65-68), *Dzien. Poz.* (tu m. in.: Ze wspomnień wileńskich. 1884-1885), *Etnograficzeskij sbornik* (1853), *Gaz. Warsz.* (1852, 1854, 1856), *Gwiazda. Kalendarz.* Petersb. 1882(?), *Klosy* (1877--1879), *Kraj* (Petersb.; 1884-1885; tu m. in.: Ze wspomnień wileńskich. 1884 nr 3), *Kur. Wil.* (red. 1860-1863), *Na dziś.* T. 1-3. Kr. 1872 (red.), *Niwa* (1875), *Ognisko Dom.* (1875), *Opiekun Dom.* (1875), *Pamiętniki Umysłowe* (red. 1845-1846), *Pismo zbior. wil.* (red. 1859, 1862), *Przegl. Powsz.* (1884-1885), *Radegast* (red. 1843), *Rozpr. i Spr. AU* (1874--1876), *Siewiernaja pczela* (1852 nr 244), *Teka Wil.* (red. 1857-1858), *Tyg. Petersb.* (1842, 1844-1845), *Wiek* (1874), *Wilenskij wiestnik* (red. 1864-1865), *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* (1877-1884).

Prace edytorskie

1. *Na pamiątkę pobytu Najjaśniejszego Cesarza Jego Mości Aleksandra II w Wilnie 6 i 7 września 1858.* Wydanie Komisji Archeologicznej. Wil. 1858.

Jest to tzw. *Album wileńskie*. Tu A. H. Kirkora art. pt. Istoriko-statisticzeskija oczerki goroda Wilno.

2. K. Tyszkiewicz: Wiadomość historyczna o zamkach, horodyszczach i okopiskach starożytnych na Litwie i Rusi Litewskiej. Wil. 1859.

3. S. B. Jundziłł: Zbiór ułamkowych wiadomości o osobach i zakładach naukowych w dawniejszym i obecnym (1829) stanie Wileńskiego Uniwersytetu. Fragm. ogł.: *Pismo zbior. wil.* Wil. 1859; *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 51-52; 1873 nr 13-27; odb. w: Obrazki litewskie, zob. Twórczość poz. 7.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 4 listy z 1842--1843; 60 listów z 1845-1862 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6456, 6467.

2. Do wydawcy „Wizerunków Polskich" z 1853; do K. W. Wójcickiego 25 listów z 1853-1863. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

3. Do B. Podczaszyńskiego z 1855. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

4. Do J. Majera z 1858. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

5. Do Z. Szymanowskiej z 1859. Ogł. n... n... (J. N. Leszczyński): Krótka wiadomość o życiu i pracach Zofii z Szymanowskich Lenartowiczowej. *Noworocznik (Kalendarz) ilustr. dla Polek na r. 1864.* W-wa 1864 s. 179.

6. Do J. Schreyera z 1861. Rkps Ossol. sygn. 6524/II.

7. Do J. Działyńskiego z 1871. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 9 t. 1.

8. Do A. Jelskiego z 1884-1886. Fragm. ogł. A. Jelski: Adam Honory Kirkor. (Wspomnienie pośmiertne). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1886 nr 51.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: M. Brensztejn: A. H. Kirkor, wydawca, redaktor i właściciel drukarni w Wilnie od roku 1834 do 1867. Wil. 1930. [Rec.: S. Cywiński. *Dzien. Wil.* 1930 nr 228].

(Pamiętniki Umysłowe. Rec.): *Gaz. Warsz.* 1845 nr 226, 239; J. S. (Sikorski). *Bibl. Warsz.* 1846 t. 2. — △ (L. Rogalski): (Czerty iz istorii i żizni litowskogo naroda. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 93. — J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. List IV. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 62. (Dot. poszukiwań archeologicznych w 1854). — (Przechadzki po Wilnie i jego okolicach. Rec.): *Gaz. Warsz.* 1856 nr 235; ..... (H. Skimborowicz): Nowe prace nad dziejami Wilna i Warszawy. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 85; *Bibl. Warsz.* 1856 t. 4; * (J. Bartoszewicz). *Kronika Wiad. Kraj i Zagr.* 1857 nr 102; △ (L. Rogalski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 102; (W. Zawadzki). *Dzien. Lit.* 1858 nr 39-41; L. Hubert. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 1. — G.: Nowe dzieła. *Tyg. Petersb.* 1857 nr 83. (Dot. prospektu Teki Wil.). — (Teka Wileńska. Rec.): Wacław P. (Przybylski). *Gaz.*

http://rcin.org.pl

Warsz. 1857 nr 296, 298; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 8; (M. Baliński). Listy znad brzegów Krożenty. List VII. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 50-51; J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 67; A. N. (A. Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 102, 104; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 204; K. W. Wójcicki. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 1, 4; (W. Zawadzki). *Dzien. Lit.* 1858 nr 24-31; *Gaz. Warsz.* 1858 nr 183. — Albert W.: Korespondencja Kroniki. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 301. (Dot. działalności Muzeum Starożytności w Wilnie). — A. Pług (A. Pietkiewicz): List do Feliksa Pietkiewicza. Kilka wrażeń z wycieczek na Litwę. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 254. — Posiedzenie Wileńskiej Archeologicznej Komisji ... *Tyg. Petersb.* 1858 nr 22, 23. — Wacław P. (Przybylski): (Ludność miasta Wilna. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 118-119, 121. — B. R.: Korespondencja Gazety Codziennej. *Gaz. Codz.* 1860 nr 14. (Omówienie działalności wydawniczej). — R. B.: Korespondencja Gazety Codziennej. *Gaz. Codz.* 1860 nr 133. (Dot. życiorysu A. Jochera). — (J. Klaczko): Odstępcy. *Wiad. Pol.* 1860 nr 5 i odb. — Kurier Wileński przy rozpoczynającym się drugim półroczu ... *Wiad. Pol.* 1860 nr 27. (Krytyka A. H. Kirkora). — W. (K. W. Wójcicki): (Wilno i koleje żelazne. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1862 t. 4. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 14 (1863). — (O literaturze pobratymczych narodów słowiańskich. Rec.): L. Powidaj. *Przegl. Pol.* 1873/74 t. 3; *Czas* 1873 nr 263. — L. Powidaj: (Obrazki litewskie. Rec.). *Przegl. Pol.* 1873/74 t. 3. — Berlicz Sas (J. Strutyński): Odkrycia A. H. Kirkora w Kwaczale w 1873 roku. *Kłosy* 1874 nr 476-477. — E. Świeżawski: (O pierwotnej Słowiańszczyźnie. Rec.). *Niwa* 1875 nr 4. — W. (K. W. Wójcicki): (Badania archeologiczne. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1877 t. 3. — R. (K. W. Wójcicki): (O znaczeniu i ważności zabytków pierwotnych. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1879 t. 3. — Wspomnienia pośmiertne w 1886: A. Jelski. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* nr 51; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* nr 1120; *Ateneum* t. 4; *Bibl. Warsz.* t. 4; *Biesiada Lit.* nr 49; *Gaz. Lw.* nr 269; *Gaz. Nar.* nr 270, 282; *Kur. Por.* nr 328. — A. Jelski: Słówko sprostowania o Kirkorze. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 24. — M. S-i: (Bazylika litewska. Rec.). *Kwart. Hist.* 1887 z. 2. —

P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 36 (1904). — W. Ciechowski: Na widowni petersburskiej. 2. Adam Kirkor. *Kraj* 1906 nr 24-25. — Z. Librowicz: Pierwyj riedaktor Nowogo wriemieni. *Wiestnik litieratury* 1911 nr 11. — R. Ziemkiewicz: A. H. Kirkor. (Biohraficzno-bibliohraficzny narys u 25-letniuju hadauszczynu smierci). Wil. 1911. — J. Obst: Syrokomla jako dziennikarz. *Litwa i Ruś* 1912 z. 2. — W. Antoniewicz: Adam Honory Kirkor. *Ziemia* 1913. — S. Kirkor: Od Syrokomli do Traugutta. Tragiczna dola Heleny Kirkorowej. *Wiadomości* (Londyn) 1962 nr 51/52.

KLACZKO JULIAN (1825–1906)

Krypt.: J. K.; K-o; X.

Krytyk literacki.

Ur. 6 listopada 1825 w Wilnie w zamożnej rodzinie kupców żydowskich. Wychowanie otrzymał staranne. Poznał języki: hebrajski, polski, francuski i niemiecki. Jego debiutem literackim był wiersz napisany w dniu ukończenia 13 lat, drukowany w 1838. W 1843-1847 studiował filozofię na uniwersytecie w Królewcu. W 1847 otrzymał stopień doktora filozofii, po czym udał się do Heidelberga. Tam kształcił się pod kierunkiem Jerzego Gotfryda Gervinusa, profesora historii i redaktora *Deutsche Zeitung*. W 1847-1848 był współpracownikiem tego pisma. W 1848 wyjechał do Berlina, a stamtąd z tzw. legią akademicką do Poznania. Nie brał udziału w walkach rewolucyjnych, lecz był czynny na zebraniach politycznych. Z Poznania wyjechał do Niemiec, skąd, wydalony, udał się do Paryża. Tu przez pewien czas pracował w Bibliotece Richelieu. W 1854-1855 był współpracownikiem *Revue contemporaine* i *Revue de Paris*. Od 1856 był jednym z najgorliwszych współpracowników biura politycznego zorganizowanego przy Hotelu Lambert. W 1857-1861 wydawał razem z Feliksem Wrotnowskim *Wiadomości Polskie*. Był członkiem Rady Administracyjnej Szkoły Polskiej w Paryżu. W 1870

http://rcin.org.pl

był w Wiedniu radcą dworu Ministerium Spraw Zagranicznych. Jeszcze w tym roku przyjechał do Galicji i był posłem na Sejm Krajowy i do Rady Państwa w Wiedniu. Wkrótce ze względów politycznych podał się do dymisji ze stanowiska radcy dworu. W 1871 przebywał w Paryżu, w 1872 w Wiedniu, następnie odbył podróż do Włoch. W 1873-1881 mieszkał w Paryżu, od 1881 w Wiedniu. W tych latach odbywał liczne podróże do Włoch. Od 1887 był członkiem korespondentem Akademii Francuskiej. W 1888 przeniósł się na stałe do Krakowa. Zmarł w Krakowie 26 listopada 1906.

TWÓRCZOŚĆ

1. Moja pierwsza ofiara. Powst. 6 listopada 1838; wyd. Wil. 1838; przedr. zob. poz. 30.

Wiersz po polsku i po hebrajsku.

2. Dudaim. Violae. Sylloge hebraicorum carminum atque narrationum. Lipsk 1842.

Zbiór wierszy hebrajskich.

3. Rybak. (Powieść hebrajska). Rkps.

4. Die deutschen Hegemonen. Offenes Sendschreiben an Herrn Georg Gervinus. Berlin 1849.

5. Autobiografia Staszica. *Goniec Pol.* 1850 nr 130-131; wyd. osob. Zamość (1920).

6. Dante Alighieri. I. Epoka Dantego. II. Znaczenie Boskiej komedii. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 4; wyd. osob. Zamość 1921.

7. Livres allemands et slaves. *Revue contemporaine* 1854-1855; *Revue de Paris* 1854-1855. Część (?) tych recenzji wyd. osob. Paryż 1853 (data wg Estr. II, 381); przedr. fragm. zob. poz. 31.

8. O szkole narodowej polskiej na Batignolles pod Paryżem. Odpowiedź panu J. Jedlińskiemu. Paryż 1854 (wyd. bezimiennie). Przedr. zob. poz. 30.

9. Krewni. Powieść pana Józefa Korzeniowskiego. Recenzja. *Wiad. Pol.* 1857 nr 3-4; odb. Paryż 1858 (wyd. bezimiennie). Przedr. w zbiorze: F. Wrotnowski, W. Kalinka i J. Klaczko: Roczniki polskie z lat 1857-1861. T. 1. Paryż 1865; przedr. zob. poz. 30.

10. Sztuka polska. *Wiad. Pol.* 1857 nr 21, 23, 41; odb. Paryż 1858 (wyd. bezimiennie). Przedr. jw. poz. 9.

11. Gladiatorowie przez T. Lenartowicza. *Wiad. Pol.* 1857 nr 48, 50 i odb. (wyd. bezimiennie). Przedr. jw. poz. 9.

12. Ojcom i matkom młodego pokolenia. Paryż 1859.

13. Katechizm nierycerski. *Wiad. Pol.* 1859 nr 8; odb. Paryż 1859 (wyd. bezimiennie). Przedr. w zbiorze, jw. poz. 9 t. 3; przedr. zob. poz. 30.

Artykuł skierowany przeciwko Ludwikowi Mierosławskiemu.

14. Odstępcy. *Wiad. Pol.* 1860 nr 5; odb. Paryż 1860 (wyd. bezimiennie). Przedr. w zbiorze, jw. poz. 9 t. 4; przedr. zob. poz. 30.

Artykułem tym zaatakowani zostali: M. Malinowski, A. E. Odyniec, A. H. Kirkor, I. Chodźko za złożenie carowi Aleksandrowi II albumu na pamiątkę pobytu jego w Wilnie w 1858.

15. Listy włoskie (1860). Margrabia Aleksander Wielopolski. Książę Adam Czartoryski (1861). Fragm. ogł. *Gaz. Codz.* 1860-1861; całość wyd. z przedmową F. Hoesicka. *Przegl. Pol.* 1907/08 t. 2 - 1908/09 t. 2; wyd. osob. Kr. 1908.

16. Korespondencja Mickiewicza. Studium. Paryż 1861 (wyd. bezimiennie).

17. La poésie polonaise au dix-neuvième siècle et le poète anonyme. *Revue des Deux Mondes* 1862 t. 37.

Przekł. pol. pt. Poezja polska w XIX wieku i poeta bezimienny. *Dzien. Lit.* 1862 nr 18-20, 22-26, 28-37; wyd. osob. Kr. 1863. Wyd. nast. zob. poz. 31.

18. L'agitation unitaire en Allemagne et le régime constitutionnel en Prusse. *Revue des Deux Mondes* 1862 t. 42 - 1863 t. 43 i odb.

19. Étude sur Adam Mickiewicz. La Crimée poétique. *Revue contemporaine* 1862-1863; odb. Paryż 1863.

Przekł. pol. A. Potockiego pt. Półwysep Krymski w poezji, zob. poz. 31; przedr. *Bluszcz* 1903 nr 15-25.

20. Études de diplomatie contemporaine. Les cabinets de l'Europe en 1863-1864. *Revue des Deux Mondes* 1864 t. 5; 1865 t. 1, 2, 4; odb. Paryż 1866.

Przekł. pol. K. Scipio pt. Studia dyplomatyczne. Sprawa polska — sprawa duńska (1863-1865). Przedmowa S. Tarnowskiego. Kr. 1903-1904. Wyd. nast. pt. Studia współczesnej dyplomacji. Kr. 1907 (razem z przekł. pol. poz. 23).

21. Le congrès de Moscou et la propagande panslaviste. *Revue des Deux Mondes* 1867 t. 5; odb. Paryż 1867.

http://rcin.org.pl

Przekł. pol. pt. Kongres moskiewski i panslawistyczna propaganda. *Czas* 1867 nr 207-217; pt. Zjazd w Moskwie i propaganda panslawistyczna. *Dzien. Poz.* 1867 nr 206-208, 210-219; wyd. osob. Kr. 1867.

Przekł. czeski: Wiedeń 1867.

22. Une annexion d'autrefois. L'union de la Pologne et de la Lithuanie. *Revue des Deux Mondes* 1869 t. 82; odb. Paryż 1869.

Rkps Ossol. sygn. 6117/II.

Przekł. pol.: K. Srzeniawita (K. Lubomirski) pt. Aneksja za dawnych czasów. Rkps Ossol. sygn. 6318/I. — K. Scipio pt. Aneksja w dawnej Polsce (Unia Polski z Litwą). Przedmowa S. Tarnowskiego. Kr. 1901.

23. Les préliminaires de Sadova. Étude diplomatique. Paryż 1869.

Przekł. pol. K. Scipio pt. Przygotowania do Sadowy. Przedmowa S. Tarnowskiego. Kr. 1907 (razem z przekł. pol. poz. 20).

24. Notatki z podróży. *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 4-1871/72 t. 1; odb. Kr. 1871. Przedr. zob. poz. 30.

25. Eustachy Januszkiewicz. *Czas* 1874 nr 211-212; odb. Kr. 1874; przedr. zob. poz. 30.

26. Deux chanceliers. Le prince Gortchakoff et le prince de Bismarck par ... ancien député au parlement de Vienne. *Revue des Deux Mondes* 1875 t. 9-12; 1876 t. 13; odb. Paryż 1876. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1876; wyd. 3 Paryż 1877.

Przekł. pol.: fragm. pt. Książę Bismark. Szkic biograficzny. *Gaz. Pol.* 1875 nr 144-215 (z przerwami); fragm. pt. Dwaj kanclerze. *Ruch Lit.* 1875 nr 26-36; całość tłum. K. Scipio pt. Dwaj kanclerze. Książę Gorczakow. Książę Bismarck. Przedmowa S. Tarnowskiego. Kr. 1905.

Przekł. ang.: Nowy Jork 1876.

Przekł. niem.: Zwei Kanzler. Fürst Gortschakow und Fürst Bismarck. Bazyleja 1877; Bazyleja 1881.

27. Le secret du chancelier, Orient et Occident. *Journal des Débats* i odb. Paryż 1879 (wyd. bezimiennie).

28. Causeries florentines. *Revue des Deux Mondes* 1880 t. 37-38; odb. Paryż 1880.

Przekł. pol. S. Tarnowskiego pt. Wieczory florenckie. *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 3-4; odb. W-wa 1881. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne W-wa 1884; wyd. 3 W-wa 1903; wyd. 4 W-wa 1908; wyd. 5 W-wa 1917; toż W-wa 1922.

Dzieło nagrodzone przez Akademię Francuską.

Przekł. niem.: W. Lauser: Florentiner Plauderein. Wiedeń 1884.

Przekł. włoski: G. Sann. Bari 1925.

29. Rome et la Renaissance. Essais et esquisses. Jules II. *Revue des Deux Mondes* 1893 t. 115-116; wyd. osob. Paryż 1898. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1902; wyd. 3 Paryż 1902.

Przekł. pol. A. Morzkowskiej pt. Rzym i Odrodzenie. Szkice. Juliusz II. W-wa 1900.

Przekł. ang.: Nowy Jork-Londyn 1926.

30. Pisma polskie w układzie i z objaśnieniami F. Hoesicka. W-wa 1902.

Zawartość: Fragmenty, streszczenia i omówienia: Pierwiosnki poetyckie (tu m. in. poz. 1 oraz wiersz ogł. w *Linksmine* i *Tyg. Lit.*); Lenora i Ucieczka. (*Poklosie* 1853), art. z *Wiad. Pol.* (m. in. poz. 9, 10, 11, 13, 14); poz. 8, 16, 24, 25; art. O Sienkiewiczu.

31. Szkice i rozprawy literackie. Z upoważnienia autora tłumaczyli S. Tarnowski, J. Jabłonowski, A. Potocki. Z przedmową S. Tarnowskiego. W-wa 1904.

Zawartość: Święty Franciszek z Asyżu i gotycyzm włoski. (*Przegl. Pol.* 1893/94 t. 1); Dante wobec krytyki nowoczesnej; Henryk Heine. (*Revue de Paris* 1855); Ateny a Odrodzenie; Celtowie i Germanie; Ponowna edycja nie wydanej powieści. List otwarty do P. Edmunda About, autora „Tolli". (*Revue de Paris* 1855); poz. 19, 17 oraz dziewiętnaście recenzyj z poz. 7.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1852), *Bluszcz* (1903), *Czas* (1867, 1874, 1901), *Czas. Dod. Mies.* (tu: Rękopisy po A. Mickiewiczu i nie drukowane ustępy z „Pana Tadeusza". 1856 t. 2), *Deutsche Zeitung* (Heidelberg; współprac. 1847-1848), *Dzien. Lit.* (1862), *Dzien. Poz.* (art. polit. 1866), *Gaz. Codz.* (1860-1861), *Gaz. Pol.* (1875), *Goniec Pol.* (tu: Wieszcze i wieszczby. Rys dziejów nowszej poezji polskiej. 1850 nr 118-121; Listy z Paryża. 1850-1851. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 931; Kontuszowe pogadanki i obrazki z szlacheckiego życia przez K. Gaszyńskiego. 1851 nr 59-60), *Journal des Débats* (1879), *Kraj* (tu: Z nie drukowanych rękopisów. Elegia. Na śmierć Justyny Czudowskiej. 1901 Dod. *Życie i Sztuka* nr 7; przedr.: *Kur. Poz.* 1901 nr 115; *Czas* 1901 nr 53), *Kur. Warsz.* (tu: Zburzenie Akropolu. 1904 nr 1), *Linksmine* (1841; tu sonety: Gwiazda; Kwiatek; Pożegnanie), *Ognisko* (1903 nr 2), *Pokłosie* (1853), *Przegl. Pol.* (1871-1872, 1893, 1902), *Revue contem-*

http://rcin.org.pl

poraine (1854-1855), *Revue des Deux Mondes* (od 1862), *Revue de Paris* (1854--1855), *Ruch Lit.* (1875), *Tyg. Lit.* (tu: Izraelita na gruzach Palestyny. 1843 nr 36), *Wiad. Pol.* (Paryż; współred. 1857-1861; art. przedr. w zbiorze: F. Wrotnowski, W. Kalinka i J. Klaczko: Roczniki Pol. z lat 1857-1861. T. 1-4. Paryż 1865).

Przekłady

1. J. Korzeniowski: Mnich. Wil. 1841. (Przekład hebrajski).

2. A. Mickiewicz: Farys. Przekł. hebrajski. Wyd. zob. Twórczość poz. 2.

3. A. Mickiewicz: Powrót taty. *Pirche Cafon* (Wil.) 1844 z. 2 s. 160-164. (Przekład hebrajski).

4. R. Piotrowski: Souvenirs d'un Sibérien. Extraits des mémoires ... et traduits du polonais avec l'autorisation de l'auteur. Paryż 1863. Wyd. nast.: Paryż 1870; Paryż 1888.

Wydania zbiorowe

1. Zapomniane pisma polskie (1850-1866). Zebrał i objaśnił F. Hoesick. Kr. 1912.

Zawartość: Wybór artykułów ogł. ok. 1850--1866, m. in. Twórczość poz. 5, 6, 8; Wieszcze i wieszczby.

2. Pisma z l. 1849-1851. Zebrał B. Erzepki. Poz. 1919.

Zawartość: Kilkadziesiąt artykułów (m. in. Twórczość poz. 5); Listy; Korespondencja; Polemika.

Listy

1. Kilkadziesiąt listów z 1848-1887 do J. Koźmiana, E. Januszkiewicza, K. Morawskiego, F. Bensta, L. Kastorego, M. Czartoryskiej i in. w całości lub fragm. ogł. S. Tarnowski: Julian Klaczko. T. 1-2. Kr. 1909.

2. Do B. Zaleskiego 5 listów z 1849-1851. Ogł. A. Krechowiecki: Z teki literackiej. *Gaz. Lw.* 1907 nr 224; toż pt. Kartki z dziejów polskiego tułactwa. W: Prawdy i bajki. W-wa 1911.

3. Do T. Lenartowicza z 1850 oraz 4 listy b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2027, 2028 t. 3.

4. Do T. Lenartowicza z 1851 (list otwarty). *Goniec Pol.* 1851 nr 209; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 2.

5. Do S. E. Koźmiana 3 listy z 1852 i list b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 3.

6. Do J. Działyńskiego 29 listów z 1852--1861 i b. r. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. F t. 3.

7. Do L. Niedźwieckiego 2 listy z 1854 i b. r. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406 H-W 136.

8. Do J. Grużewskiego z 1856. Ogł. J. Kallenbach: Adam Mickiewicz. T. 2. Poz. 1897 s. 238-239.

9. Do A. Bielowskiego z 1857. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

10. Do T. Lenartowicza dwa listy b. d. (pierwszy list po 1856, drugi ok. 1859). Ogł. L. Méyet: Z korespondencji J. Klaczki. *Nowa Gaz.* 1907 nr 65; toż *Przew. Nauk. i Lit.* 1907.

11. Do H. Wodzickiego 3 listy z 1870. Rkps Ossol. sygn. 11756/II.

12. Do M. Czartoryskiej z 1884. Autograf Bibl. PAN Kr. sygn. 2001.

13. Do E. Pailleron z 1884. Ogł. pt. List Klaczki w sprawie cholery. *Gaz. Kr.* 1884 nr 155; toż *Dzien. Pol.* (Lw.) 1884 nr 156.

14. Do F. Bensta list b. d. Ogł. A. M. L.: Pamiętniki hr. Bensta. *Przegl. Powsz.* 1887 t. 14 s. 276.

15. Do W. Zamoyskiego b. d. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431.

OPRACOWANIA

1. Monografie

F. Hoesick: Julian Klaczko. Rys życia i prac (1825-1904). Kr. 1904; przedr. w: Pisma zbiorowe. T. 9. W-wa 1934--1935. [Rec.: A. R. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 4; L. Rydel. *Przegl. Powsz.* 1905 t. 85; Z. Ciechanowska. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 205 nr 3; S. Estreicher. *Nowa Książka* 1935 z. 3; J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit.* 1935]. —

S. Tarnowski: Julian Klaczko. *Przegl. Pol.* 1907-1909; wyd. osob. T. 1-2. Kr. 1909. [Rec.: M. Rettinger. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 3].

2. Biografia

Ludwik z Pokiewia (L. A. Jucewicz): Rozmaitości. Judel Klaczko, Izraelita, trzynastoletni poeta. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 76; przedr. *Rozmaitości* (Lw.) 1839 t. 1 nr 44. — P. Chmielowski: Julian Klaczko. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — A. S. Krasiński: Wspomnienia. Kr. 1900. — S. Demby: Album pisarzy polskich (współczesnych). W-wa 1901. — F. Hösick: J. Klaczko. Sylwetka

http://rcin.org.pl

literacka. *Kur. Warsz.* 1902 nr 79-81, 83-87; wyd. osob. W-wa 1902; przedr. *Przegl. Pol.* 1903/04 t. 2-3. — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 35 (1904). — Wspomnienia pośmiertne: I. Krzywda. *Świat* 1906 nr 50; L. B. *Izraelita* 1906 nr 48; L. K.: Data urodzin Klaczki. *Kur. Warsz.* 1906 nr 339; I. Prawdzic. *Kur. Litewski* 1906 nr 262; S. Tarnowski: Dwie śmierci. Arcybiskup Stablewski — Julian Klaczko. *Przegl. Pol.* 1906/07 t. 2; W. *Świat* 1906 nr 48; Z. *Wędrowiec* 1906 nr 48; Z. D. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 4; Ż. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 48; *Biesiada Lit.* 1906 nr 50; *Kur. Litewski* 1906 nr 260; *Giornale Storico della Letteratura Italiana* 1907 t. 49; H. Welschinger: J. Klaczko, historien critique et patriote. *Revue des Deux Mondes* 1907 t. 42. — A. Szczepański: J. Klaczko. (Nieco o pisarzu i nieco o człowieku). Poz. 1907. — W. Mickiewicz: Emigracja polska 1860-1890. Kr. 1908. — F. Hösick: Nowe szczegóły z życia J. Klaczki w Heidelbergu (1847-48). *Pam. księga ... Ż. Tretiaka.* Kr. 1913. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w 1863-1864. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 182. — W. Hahn: Juliusz Słowacki w 1848. *Sobótka* 1948. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — K. Wyka: Teka Stańczyka na tle historii Galicji w l. 1849-1869. Wr. 1951 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 4. — I. Koberdowa: Polityka czartoryszczyzny w okresie powstania styczniowego. W-wa 1959.

3. Twórczość

C. K. Norwid: O sztuce dla Polaków. Paryż 1858 i wyd. nast. — (Wieczory florenckie. Rec.): J. Kotarbiński. *Prawda* 1881 nr 28; S. Koźmian i K. Morawska: I z bliska, i z daleka. Poz. 1881; § (H. Sienkiewicz). *Gaz. Pol.* 1881 nr 127; przedr. L. Bernacki w: Publicystyka, krytyka, studia i wrażenia literackie i artystyczne. T. 5. W-wa 1937. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 4. Poz. 1895. — F. Hösick: U J. Klaczki. *Kraj* 1897 nr 28-32; przedr. w: Szkice i opowiadania historyczno-literackie. W-wa 1900. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — (Rome et la Renaissance. Rec.): P. Popiel: O studiach J. Klaczki nad Odrodzeniem. *Przegl. Pol.* 1898/99 t. 2-3; wyd. osob. pt. Uwagi nad Odrodzeniem z powodu dzieła J. Klaczki „Rome et la Renaissance". Kr. 1900; T. W.: Książka Klaczki o Renesansie. *Przegl. Powsz.* 1899 t. 61-62; M. Konopnicka: Juliusz II. Nowa Książka J. Klaczki. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 2; przedr. w: Trzy studia. Kr. 1902. — P. Chmielowski: Z dziejów krytyki polskiej. Julian Klaczko. *Prawda* 1901 nr 12-14; przedr. w: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — K. W. Kumaniecki: (Aneksja w dawnej Polsce. Rec.). *Kraj* 1902 nr 6. — (Pisma polskie. Wyd. F. Hösick. Rec.): S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1901/02 t. 4; też: *Kraj* 1902 nr 27-28; *Słowo* 1902 nr 146; I. Chrzanowski. *Książka* 1903 s. 7; An.: Pisma hebrajskie J. Klaczki. *Kraj* 1902 nr 7. — F. Hösick: J. Klaczki początki działalności literackiej francuskiej (1854-55). *Pam. księga ... S. Tarnowskiego* ... T. 1. Kr. 1904. — S. Tarnowski: Przedmowa w wyd.: Szkice i rozprawy literackie. W-wa 1904. [Rec.: I. Chrzanowski. *Książka* 1904 s. 397]. — L. Méyet: Z korespondencji J. Klaczki. *Przew. Nauk. i Lit.* 1907 t. 35; też *Nowa Gaz.* 1907 nr 65. — J. Bieliński: (Studia współczesnej dyplomacji. Rec.). *Książka* 1908 s. 363. — W. Jabłonowski: (Listy włoskie. Rec.). *Słowo Pol.* 1909 nr 260. — A. Krechowiecki: Kartki z dziejów polskiego tułactwa. W: Prawdy i bajki. Cz. 2. W-wa 1911. — F. Hösick: Wstęp do wyd.: Zapomniane pisma polskie (1850-1866). Kr. 1912. — Albp: Zapomniany Klaczko. *Świat* 1913 nr 11. — J. Tretiak: Bohdan Zaleski na tułactwie. T. 2 cz. 2. Kr. 1914. — W. Hahn: (Pisma z lat 1849-51. Rec.). *Pam. Lit.* R. 19 (1921). — St. W. (Wędkiewicz): Dwie rocznice literackie. 1. Edmund About w sporze z Klaczką. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 25 nr 73. — J. Feldman: Mocarstwa wobec powstania styczniowego. *Przegl. Współcz.* 1929 t. 28 nr 81-82. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — J. Warszawiak: Literatura polska w języku Biblii. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 56 nr 166. — A. Grzymała-Siedlecki: Pierwsze komedie Kazimierza Zalewskiego. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 181. — E. Damiani: Il posto di Roma nella cultura e letteratura polacca. *Mies. Italo-Pol.* 1939 nr 1-2. — W. Preisner: Stosunki literackie polsko-włoskie w l. 1800-1939 w świetle bibliografii. Tor. 1949 *Prace Wydz. Filol.-Filoz. Tow. Nauk. w Tor.* t. 3 z. 1. — I. Jakimowicz: Z dziejów sporu o rację bytu polskiej sztuki narodowej. *Materiały do Studiów i Dyskusji* ... 1951 nr 6. — S. Kieniewicz: Historiografia polska wobec powstania styczniowego. *Przegl. Hist.* 1953 z. 1-2. — Z. Żabicki: Klaczko: Europa i sprawa

http://rcin.org.pl

polska. *Życie Lit.* 1958 nr 13. — M. Straszewska: Julian Klaczko. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — W. Günther: Norwid i Klaczko o polskiej sztuce. *Teki Hist.* (Londyn) 1960/61 i nadb. — T. Żabski: Z problematyki rozprawy Norwida o „Juliuszu Słowackim". *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 1. *Prace Lit.* III. Wr. 1962.

KLIMAŃSKA ZOFIA (1812—1870)

Pseud. i krypt.: Z. K.; Z. z Brz.; Zofia Jaskółka; Zofia K* z Brzozówki; Zofia z Brzozówki.

Publicystka, powieściopisarka.

Ur. w 1812 we wsi Furmaniska, w dawnym powiecie trockim, w zamożnej rodzinie ziemiańskiej. Była córką podkomorzego kowieńskiego Franciszka Chłopickiego i Zofii z Milejków. Od 13 roku życia przebywała w Wilnie lub w Romaniach nad Niewiażą, majątku Prozorów, odległym o kilka kilometrów od Kowna. Lekcji muzyki udzielał jej sławny podówczas Jan Renner z Wiednia, rysunku i malarstwa uczyła się u Jana Rustema, profesora malarstwa na Uniwersytecie Wileńskim, później u Walentego Wańkowicza. Poznała dobrze języki: francuski, niemiecki, angielski i włoski. Słynna z urody, przez pewien czas zaręczona była z Leonem Bajkowem, szefem kancelarii M. Nowosilcowa. Kochał się w niej Antoni Edward Odyniec. Dwukrotnie wychodziła za mąż: najpierw za Adama Desztrunga, później za Napoleona Klimańskiego. W 1849-1850 wydawała *Pamiętnik Naukowo-Literacki*, którego nominalnym redaktorem był Romuald Podbereski. W 1852 za działalność w duchu demokratycznym wywieziono ją (szóstką koni, w karecie!) do Permu. Powróciwszy z wygnania osiadła w Kowieńszczyźnie. W 1858-1860 prowadziła korespondencję z Henrykiem Merzbachem. W dobrach swych utrzymywała szkołę elementarną dla chłopców i dziewcząt wiejskich. Na jej koszt pięciu młodych ludzi ukończyło studia uniwersyteckie oraz wielu odbyło nauki gimnazjalne. Po powstaniu styczniowym, gdy jej mąż został aresztowany, a ich majątek skonfiskowany, wyjechała do Królestwa i przyjęła obowiązki nauczycielki domowej w okolicy Puław. Zmarła 3 czerwca 1870 w Warszawie.

A. Mickiewicz wprowadził ją do *Dziadów cz. III* jako Pannę w scenie VIII („Pan Senator").

TWÓRCZOŚĆ

1. Efekt hubińskiej krytyki. (List do Wydawcy). Dat. 15/27 kwietnia 1849. Ogł. *Gwiazda* 1849; wyd. osob. z pewnymi zmianami pt. List Zofii K* z Brzozówki do Benedykta Dołęgi. Z powodu krytyki p. Kraszewskiego na Rocznik Literacki. Wyd. na nowo R. Podbereski. Wil. 1850.

2. Samojedy salonowe. (Spojrzenie mimo-jazdem). Fragm. ogł. *Pam. Nauk.-Lit.* 1849 z. 3.

3. Obrazki miejskie i parafialne. T. 1-2. Wil. 1849-1850.

Druk tomu 2 przerwano.

4. List Zofii K. z Brzozówki do wydawcy Pamiętnika. Dat. 28 lutego 1850. Ogł. *Pam. Nauk.-Lit.* 1850 t. 2 z. 4.

5. Człowiek niewidzialny, czyli cudowny kapelusz. Poglądy obyczajowe. Opowiadanie fantastyczno-satyryczne. Wyd. R. Podbereski. Wil. 1850.

6. Mateuszek Zbiluta. Powiastka. W-wa 1870.

7. Chorzy i zdrowi. Powieść. T. 1-2. W-wa 1873.

8. Szpargały różnoczesne. Z teki zmarłej przyjaciółki. *Opiekun Dom.* 1875 nr 42-52.

9. Obrazki współczesne. T. 1-3. Rkps.

10. Wojewoda, poemat w 12 pieśniach. Rkps.

11. Sztuka w Polsce. T. 1-2. Rkps.

12. Żywoty zasłużonych ludzi. T. 1-3. Rkps.

13. Dzieje ludu naszego. T. 1-3. Rkps.

14. Mickiewicz i czas jego. T. 1-2. Rkps.

http://rcin.org.pl

15. Wiek XIX w Europie i u nas. T. 1-2. Rkps.

Poz. 9-15 oraz kilkanaście innych utworów w rękopisie wymienia W. Korotyński: Zofia Klimańska (Zofia z Brzozówki). *Tyg. Ilustr.* 1871 t. 7 nr 158.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Gaz. Rolnicza* (po 1860), *Gwiazda* (1849), J. Jaworskiego *Kalendarz astronomiczno-gospodarczy* (tu: Dwa krzyże. Zdarzenia prawdziwe na Litwie. 1862 s. 149-153), *Kalendarz rodz. na r. 1868*. W-wa 1867 (tu: Marek. Przygoda, s. 43-67), *Kalina* (1870), *Kur. Wil.* (po 1860 artykuły w sprawie włościan i oświaty ludu), *Nadwiślanin. Kalendarz na r. 1875*. Tor. 1874 (tu: Chałupka i dworek, s. 75-87), *Opiekun Dom.* (1865-1870; tu m. in.: Wnuczka przekupki. 1865 nr 47-50; Dzień zaduszny. 1867 nr 44; Małżeństwo. 1869 nr 18-19; Słówko o nauczycielkach. 1869 nr 29-30), *Pam. Nauk.-Lit.* (wyd. 1849-1850), *Po ziarnie*. Wil. 1861 (tu wiersz podpisany krypt. Z. K.: Poświęcenie), *Przyj. Dom.* (1864), *Rodzina* (1866).

Po śmierci autorki ogł.: *Tyg. Ilustr.* (tu: Pankracy i Serwacy. Obrazek z pośmiertnych rękopisów. 1880 t. 10 nr 258), *Tyg. Powsz.* (tu: Idealista. 1881 nr 51-52).

OPRACOWANIA

L. Bajkow: Z kartek pamiętnika rękopiśmiennego (1824-1829). Wyd. A. (A. Kraushar). Lw. 1893; wyd. 2 poprawione Kr. 1913. — S. Morawski: Kilka lat młodości mojej w Wilnie (1818-1825). Powst. 1840-1848. Wyd. A. Czartkowski i H. Mościcki. W-wa 1924; wyd. 2 W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych*. — J. I. Kraszewski: Listy ze wsi. II. *Tyg. Petersb.* 1849 nr 24. — (L. Siemieński): (Człowiek niewidzialny. Rec.). *Czas. Dod. Lit.* 1850 nr 26. — (K. Witte): (List Zofii z Brzozówki ... Rec.). *Gaz. Warsz.* 1850 nr 276. — (K. Witte): (Człowiek niewidzialny. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1850 nr 278. — K. Estreicher. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 14 (1863). — K. Milkuszyc: (Mateuszek Zbiluta. Rec.). *Opiekun Dom.* 1870 nr 34. — A. B. Brzostowski: Zofia z Brzozówki. (Zofia z Chłopickich Klimańska). *Przyj. Dom.* 1871 nr 2. — W. Korotyński: Zofia Klimańska. (Zofia z Brzozówki). *Tyg. Ilustr.* 1871 t. 7 nr 158. — O. Stanisławski: Zofia z Brzozówki. (Zofia z Chłopickich Klimańska). *Opiekun Dom.* 1871 nr 14-15. — E. C.: Zofia z Brzozówki (z Chłopickich Klimańska). *Warszawianin* 1872. — L. Sowiński: Rys dziejów literatury polskiej podług notat A. Zdanowicza. T. 4. Wil. 1877 s. 366. — A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1881 nr 12 s. 369; wyd. osob. w: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884 s. 220. — E. Chłopicki: Fela. Szkic biograficzno-powieściowy. *Kłosy* 1887 t. 45 nr 1168-1171. — P. Chmielowski: Józef Ignacy Kraszewski. Zarys historycznoliteracki. Kr. 1888. — A. (A. Kraushar): Wstęp. W książce: Bajkow. Z kartek pamiętnika rękopiśmiennego, jw. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 8 (1900). — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 36 (1904). — H. Mościcki: Wilno i Warszawa w „Dziadach" Mickiewicza. W-wa 1908. — Z. Lewinówna: Przypisy. W: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych*. — M. Dernałowicz: Wstęp. W: A. E. Odyniec: Listy z podróży. T. 1. W-wa 1961 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych*. — C. Gajkowska: Z tajemnic redakcyjnych księgi „Po ziarnie". *Ruch Lit.* 1962 z. 1.

KLIMASZEWSKI HIPOLIT (1802—1875)

Pseud. i krypt.: Ba-Ba; Baba; Baba Jeremiasz; Baba-Weredyk; J. Baba; H. K.

Poeta, publicysta, pisarz pedagogiczny.

Ur. 13 stycznia 1802 we wsi Kopatkiewicze pod Pińskiem; syn szlachcica zaściankowego, administratora dóbr Jeleńskich. Początkowo nauki pobierał w szkole mozyrskiej, później w szkole bazyliańskiej w Owruczu. Po ukończeniu szkoły wstąpił do zakonu bazylianów, którzy następnie wysłali go na dalszą naukę do Poczajowa, a potem na dwa lata do Krzemieńca. W 1819 został profesorem retoryki u bazylianów w Lubarze, skąd po roku wysłano go na dalsze studia na wydziale literackim Uniwersytetu Wileńskiego. Przed procesem Filaretów wyjechał na Wołyń. Wrócił na uniwersytet w 1826, porzuciwszy przedtem stan duchowny. W 1827 uzyskał stopień magistra filozofii, a w 1828 został profesorem języka i literatury polskiej w świeżo otwartym II gim-

http://rcin.org.pl

nazjum w Wilnie. W tym czasie pisał dużo wierszy i redagował *Noworocznik Litewski na rok 1831*. Ułatwił Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu debiut literacki i wprowadził go do organizacji powstańczej. W powstaniu listopadowym walczył pod Rudnikami i Rekliszkami; dostał się do niewoli, lecz z niej uciekł i z pomocą przyjaciół przedostał się do Prus, a stąd w 1832 przybył do Francji. Przez pewien czas był guwernerem dzieci wojewody Antoniego Ostrowskiego w Paryżu, potem był administratorem jego majątku w okolicach Orleanu. W 1839-1843 pracował w bibliotece polskiej w Wersalu. W 1840--1843 wydawał drobne pisemka satyryczne. Prawdopodobnie należał do Zjednoczenia Emigracji Polskiej. Po 1843 przebywał ponownie w dobrach A. Ostrowskiego. W 1847 został nauczycielem, a wkrótce potem dyrektorem szkoły polskiej w Batignolles. Po opuszczeniu szkoły w 1853 na skutek zatargu z Sewerynem Gałęzowskim, prezesem Rady Szkoły, otrzymał posadę w zarządzie kolei południowej. Przeniósł się wtedy do Marsylii i ok. 1860 ożenił się z Francuzką. W 1858 spotkał się z Kraszewskim i odtąd utrzymywał z nim serdeczne stosunki. Wysłużywszy w zarządzie kolei skromną emeryturę, przeniósł się do Bagnols-sur-Cèze w departamencie Gard, gdzie nabył niewielką posiadłość. Zmarł w Bagnols-sur-Cèze w 1875.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rozbiór poezyj Stanisława Trembeckiego. Fragm. ogł. pt. O talencie poetyckim Stanisława Trembeckiego. *Dzien. Wil.* 1829 t. 8 *Historia i Literatura* s. 433-443; całość wyd. Wil. 1830.

D e d y k a c j a: Jaśnie Wielmożnemu Wacławowi Pelikanowi... w dowód głębokiego uszanowania część przedsięwziętej pracy ofiaruje H. Klimaszewski.

2. O połączeniu Litwy z Polską. Rozprawka historyczna. Rkps z 1833 z marginesowymi uwagami w jęz. franc. L. Platera był w Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie sygn. 2507; zniszcz. 1944.

3. Skład i rozkład mowy, czyli gramatyka obrazowa języka polskiego dla użytku szkoły polskiej w Paryżu ułożona. (Paryż 1838).

4. Wiadomość o Bibliotece Polskiej w Wersalu. Wersal 1841.

5. Sprostowanie kilku fałszów umieszczonych w 86 nrze Dziennika Narodowego z powodu Biblioteki Polskiej w Wersalu. Wersal 1842.

6. Kolęda na rok 1843 na nutę „W żłobie leży". B. m. (1843).

7. Kilka słów przy objęciu dyrekcji Szkoły Narodowej Polskiej i otwarciu w niej kursów rocznych d. 10 października 1847 w Paryżu. Paryż 1849.

8. Żywot Jerzego Skalnika Soroki. Fragm. ogł. *Przyj. Ludu* 1849; całość wyd. F. Wrotnowski: Historia powstania w 1831 roku na Wołyniu, Podolu, Ukrainie, Żmudzi i Litwie. T. 2: Zbiór pamiętników o powstaniu Litwy. Lipsk 1875 s. 177-180.

9. École Nationale Polonaise. Compte rendu de l'année scolaire 1850 et des rapports officiels de 1848 et 1849. Szkoła Narodowa Polska. Sprawozdanie naukowe z roku 1850 oraz raporta szkolne z dwóch lat poprzednich. Paryż 1850.

10. Protestacja byłego dyrektora Szkoły Narodowej Polskiej w Batignolles. Paryż 1853. Fragm. przedr. W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 4. Poz. 1895 s. 370-371.

11. Horoskop. Wiersz. Dat. Marsylia, 6 kwietnia 1860. Ogł. B. Zaleski. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878*. T. 2. Poz. 1879 s. 349.

12. Pamiętniki. Rkps znajdował się w tzw. Tekach Klimaszewskiego w Bibl. Nar.; zniszcz. 1944. Fragm. wyd. J. Iwaszkiewicz pt. Z pamiętników Hipolita Klimaszewskiego. (Stan Uniwersytetu Wileńskiego od czasu jego reformy przez Nowosilcowa i Pelikana). 1824-1830. *Księga pam. ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniw. Wil.* T. 1. Wil. 1929 i odb.

Był autorem kilku pieśni powstańczych, m. in.: Dosyć, bracia, w kącie siedzieć...

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Baba - Bezimienny Karteluszek* (wyd. i red. 1840), *Dzien. Wil.* (tu m. in.: Wspomnienia w altanie M. *Literatura Nadobna* 1829 t. 4 s. 436; Ignacemu i Ludwice C. Piosnka. Tamże s. 437-438; List do M. J. Weterana, mieszkańca wioski, zamykający odpowiedź na pytanie, „czym

http://rcin.org.pl

się teraz bawisz". 1830 s. 73-77), *Noworoczník Litewski na r. 1831*. Wil. 1830 (tu m. in.: Do przyjaciół. Piosnka Litwina; Mój kapelusz w przesądach. Powieść; O śmierci X. Zygmunta Kiejstutowicza. Wyciąg z kroniki litewskiej; Elżusin. Sonet; O charakterze Henryka Brühla i wpływie Fryderyka Michała księcia Czartoryskiego, kanclerza w. W. Xtwa Lit., na sprawę inwestytury kurlandzkiej), *Pam. Emigracji* (tu: Wspomnienie historyczne o Jerzym Soroce. 1832/33 cz. 2 z. 7 *Konrad*), *Plotkarz* (wyd. i red. 1842; tu m. in.: Testament Jeremiasza Baby; Dalszy ciąg publikacji Baby; Kotek. Bajka), *Przyj. Ludu* (1849), *Przyj. Prawdy* (wyd. i red. 1842-1843), *Szubrawiec* (wyd. i red. 1842).

Ponadto wiersz z 1831 pt. Piosnka więźniów. Wpisany w albumie W. Platera (?). Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1540; zniszcz. 1944.

Listy i materiały

1. Listy do L. Chodźki, E. Januszkiewicza, A. Krasnodębskiego, J. Lelewela, W. Platera, F. Wrotnowskiego oraz różne dokumenty i wiersze. Rkpsy Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie, sygn. 276, 428, 1028, 1039, 1149, 1265, 1620, 1625; zniszcz. 1944.

2. Listy do Centralizacji Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, redakcji Demokraty, Zjednoczenia Emigracji Polskiej, A. Hłuszniewicza, S. Gałęzowskiego oraz różne papiery związane z działalnością Klimaszewskiego jako bibliotekarza i dyrektora szkoły. Rkpsy Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie sygn. 2308, 2383, 2413-2415, 2420, 2477, 2507-2508, 2519, 2552, 2563, 2636-2637, 2543; zniszcz. 1944.

3. Do J. I. Kraszewskiego 7 listów z 1860--1861. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468.

4. Bruliony listów do różnych osób, m. in.: do G. Gronostajskiego i 47 listów z 1874 do K. z Wierzeniewskich Kaleńskiej oraz listy od różnych osób. Rkpsy były w posiadaniu J. I. Kraszewskiego, z jego zbiorami przeszły w 1926 do Bibl. Nar. jako tzw. Teki Klimaszewskiego; zniszcz. 1944. (Razem były Pamiętniki, zob. Twórczość poz. 12).

OPRACOWANIA

(Rozbiór poezji S. Trembeckiego. Rec.) *Tyg. Petersb.* 1830 nr 43. — Klimaszewski Hipolit i Ostrowski Krystyn. *Młoda Polska* 1838 nr 11. — T. Krosnowski: Almanach historique ou souvenir de l'émigration polonaise par le comte ... Paryż 1846 s. 191. — J. I. Kraszewski: Powieść bez tytułu. T. 1-2. Wil. 1855 i wyd. nast. — F. M. Sobieszczański. *Enc powsz.* Orgelbranda. T. 14 (1863). — B. Zaleski: Zmarli na wychodztwie od 1873 do 1878 roku. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878*. T. 2. Poz. 1879. — J. I. Kraszewski: Hipolit Klimaszewski. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 40-41; przekł. franc. J. I. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1889 nr 40-41. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. Podług zebranych przez siebie materiałów oraz z własnych wspomnień. T. 4. Poz. 1895. — M. Chropieński: Szkoła Batignolska w Paryżu. Lw. 1898. — A. Mironowski: Ze starych szpargałów. *Gaz. Warsz.* 1898 nr 300-345 (z przerwami); 1899 nr 9. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899-1900. — S. Krzemiński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 36 (1904). — A. Karbowiak: Zarys dziejów edukacyjnych Polski porozbiorowej na obczyźnie. *Przew. Nauk. i Lit.* 1908. — H. Romer-Ochenkowska: Szkoła Batignolska w Paryżu. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 1. —

M. Wicherkiewicz: Ulotki rymowane. *Dzien. Poz.* 1927 nr 300. — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1928. — J. Iwaszkiewicz: Oprac. wyd.: Z pamiętników Hipolita Klimaszewskiego. *Księga pam. ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniw. Wil.* T. 1. Wil. 1929 i odb. — H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 3. Zbiory Batignolskie i Towarzystwa Przyjaciół Polski w Londynie. W-wa 1933. — A. Lewak i H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 2. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1938. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — N. Gruss: Szkoła polska w Paryżu. W-wa 1962.

http://rcin.org.pl

KOLANKOWSKI ANTONI (1825—1881)

Krypt.: A. K.; Ant. K.....i.

Poeta.

Ur. 5 maja 1825 w Suwałkach w rodzinie drobnoszlacheckiej. Młodość spędził na Wileńszczyźnie. Przez pewien czas mieszkał w Smorgoniach za Oszmianą. Przyjaźnił się z Ludwikiem Kondratowiczem (W. Syrokomlą). Po 1860 wraz z żoną i dziećmi wyjechał do jednej ze wschodnich guberni Rosji. Około 1870 przeniósł się do Warszawy. Będąc w trudnych warunkach materialnych próbował czas jakiś prowadzić gospodarstwo na małej kolonijce podmiejskiej. Po kilkuletnim pobycie w Warszawie przeniósł się do Suwałk. Dorabiał teksty do pieśni Moniuszki. Zmarł 5 stycznia 1881 w Suwałkach.

TWÓRCZOŚĆ

1. Łzy i uśmiechy. Poezje. W-wa 1870.

Zawierają m. in.: Aniela. Szkic dramatyczny; 36 drobnych wierszy, m. in.: Dziewczę i słowik. (*Tyg. Ilustr.* 1869 nr 86); Pieśniarz. (*Bluszcz* 1869 nr 15); Dzwon zapustny. (*Kłosy* 1870 nr 244); Kości! Kości! (*Tyg. Ilustr.* 1867 nr 426); Piosnka sierota. (*Kłosy* 1869 nr 204); Ślubna sukienka. (*Bluszcz* 1869 nr 48); Boleść święta. (*Kółko Dom.* 1867 poszyt 21); Zima. (*Bluszcz* 1867 nr 48); Miłosierdzie. (*Bluszcz* 1868 nr 8); Złota chwilka. (*Kłosy* 1870 nr 236); Wlazł kotek na płotek. (*Kłosy* 1869 nr 231); Grajek. (*Tyg. Ilustr.* 1872 nr 210).

2. Wzgardzona piosenka. Z muzyką S. Moniuszki. W-wa 1874.

3. Ostatnie akordy. Zbiór poezji. Suwałki 1875.

Zawartość: I. Poezje: 19 drobnych wierszy, m. in.: Miłość starodawna. (Gawęda). (*Tyg. Ilustr.* 1871 nr 193); Babunia. (Gawędka). (*Tyg. Ilustr.* 1872 nr 213); Nędza. (*Kłosy* 1871 nr 339); Zaściancek. (*Kłosy* 1872 nr 356); Zagroda wiejska. (*Kłosy* 1872 nr 361); II. Przekłady, zob. Przekłady.

Drobne utwory i przekłady ogł. w czasopismach: *Bluszcz* (1867-1869), *Kłosy* (1869-1872), *Kółko Dom.* (1867 poszyt 21), *Tyg. Ilustr.* (1871-1872).

Ponadto piosenka pt. Pożegnania. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

Przekłady

M. Lermontow: Maskarada. Dramat w czterech aktach. *Kłosy* 1872 nr 340-346; przedr. zob. Twórczość poz. 3.

Drobne przekłady: Hadżi Abrek (z Lermontowa). (*Kłosy* 1871 nr 324); Mozart i Salieri (z Puszkina). (*Tyg. Ilustr.* 1872 nr 230-231); Jawnogrzesznica. (Z rosyjskiego). (*Tyg. Ilustr.* 1874 nr 314); Zagon niezżęty (z Niekrasowa); Słowik (z Rostopczynej) — wyd. zob. Twórczość poz. 3.

Piosenki z muzyką S. Moniuszki wymienia Estr. III, 160; VI, 524.

OPRACOWANIA

(Łzy i uśmiechy. Rec.): J. P. (Prusinowski?). *Tyg. Mód* 1871 nr 45; *Bibl. Warsz.* 1871 t. 1. — A. Pilecki: (Ostatnie akordy. Rec.). *Opiekun Dom.* 1875 nr 39. — A. Pług (A. Pietkiewicz): Antoni Kolankowski. *Kłosy* 1881 t. 32 nr 818. — Nekrologi: *Kur. Codz.* 1881 nr 10; *Kur. Por.* 1881 nr 16; *Tyg. Ilustr.* 1881 t. 11 nr 265; *Nowiny* 1881 nr 14. — Pyr. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 36 (1904). — J. W. Gomulicki: Antoni Kolankowski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956.

KOLBERG OSKAR (1814—1890)

Krypt.: O. K.

Etnograf, muzykolog.

Ur. 22 lutego 1814 w miasteczku Przysusze, pow. opoczyński; syn Juliusza, inżyniera-topografa, a od 1819 profesora geodezji, miernictwa i topografii na Uniwersytecie Warszawskim, i Karoliny de Mercoeur. W Warszawie mieszkał wraz z rodzicami w domu uniwersyteckim na Krakowskim Przedmieściu, gdzie przebywali również Mikołaj Chopin z rodziną i Kazimierz Brodziński. W 1824-1830 uczęszczał do Liceum Warszawskiego i uczył się muzyki u Vettera. Po ukończeniu Liceum objął posadę w kantorze banku Fraenkla. Równocześnie kształcił się w muzyce pod kierunkiem Józefa Elsnera i Ignacego Feliksa Dobrzyńskiego. W 1834 udał się na dwuletnie studia nad

http://rcin.org.pl

teorią wyższej muzyki do Berlina. Powróciwszy do Warszawy udzielał lekcji muzyki. Łączyły go bliskie stosunki z grupą tzw. Cyganerii warszawskiej. W 1838-1839 był nauczycielem domowym na Białej Rusi, a w 1845-1857 buchalterem w biurze kolei warszawsko-wiedeńskiej, następnie pracował do 1861 w dyrekcji dróg i mostów w Rządowej Komisji Skarbu. W ciągu tych lat i później odbywał wycieczki po kraju i zbierał pieśni i melodie ludowe. Zwiedził Śląsk, Galicję, Tatry, Wielkie Księstwo Poznańskie, przez Węgry i Kroację dotarł do Triestu i Wenecji. Od 1861 poświęcał się niemal wyłącznie działalności kompozytorskiej, opracowywaniu i wydawaniu nagromadzonych materiałów. Po opuszczeniu Warszawy w 1871 osiadł początkowo w Modlnicy pod Krakowem u Józefa Konopki, później w samym Krakowie. Był współpracownikiem *Encyklopedii powszechnej* Orgelbranda, gdzie redagował dział muzyczny i etnograficzny. Był członkiem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, później Akademii Umiejętności, Towarzystwa Etnograficznego w Moskwie, Towarzystwa Geograficznego w Petersburgu, Koła Literackiego we Lwowie, Towarzystwa Tatrzańskiego, Towarzystwa Muzycznego i Lutni. W pięćdziesiątą rocznicę jego pracy obchodzono w Krakowie 1 czerwca 1889 uroczysty jubileusz. Zmarł 3 czerwca 1890 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pieśni ludu polskiego zebrał i rozwinął ... Poz. 1842.

Tekst pieśni razem z nutami.

2. O pieśniach litewskich. *Dzwon Lit.* 1846 t. 3; odb. W-wa 1846.

3. Jenike Emil. Wspomnienie pośmiertne. W-wa 1852.

4. Pieśni ludu polskiego z melodiami i rycinami zebrał ... Z. 1-12. W-wa 1856-1857. Wyd. nast.: pt. Pieśni ludu polskiego. Seria 1. W-wa 1857 (z drobnymi zmianami wyd. jako t. 1 poz. 5).

5. Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce. Seria 1-23 (t. 1-23). Kr. i W-wa 1857-1890 *Materiały do Etnografii Słowiańskiej.*

Dwukrotnie wymieniona seria 1 (na karcie tyt. t. 1 i 2), pominięta seria 2.

Zawartość: S. 1: Pieśni ludu polskiego. W-wa 1857 (por. poz. 4); S. 1 (właściwie S. 2): Sandomierskie. W-wa 1865; S. 3-4: Kujawy. T. 1-2. W-wa 1867; S. 5-8: Krakowskie. T. 1-4. Kr. 1871-1875; S. 9-15: W. Ks. Poznańskie. T. 1-7. Kr. 1875-1882; S. 16-17: Lubelskie. T. 1-2. Kr. 1883-1885; S. 18-19: Kieleckie. T. 1-2. Kr. 1885--1886; S. 20-21: Radomskie. T. 1-2. Kr. 1887--1888; S. 22: Łęczyckie. Kr. 1889; S. 23: Kaliskie. Kr. 1890.

6. Pieśni ludu litewskiego. *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* 1879 t. 3; odb. Kr. 1879.

7. Właściwości, pieśni i tańce ludu Ziemi Dobrzyńskiej zebrał ... *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* 1882 t. 6; odb. Kr. 1882.

8. Pokucie. Obraz etnograficzny. T. 1-4. Kr. 1882-1889; Pokucie. Uzupełnienie dawniej ogłoszonego dzieła ... Z rękopisów pozgonnych wyd. S. Zdziarski. *Materiały Antropol.-Archeol. i Etnograficzne* 1904 t. 7; odb. Kr. 1904.

9. Zagadki z Lubelskiego od Krasnego Stawu i Gorzkowa (Nowa Wieś, Jaślików, Krzywice, Piłaszkowice, Wielobycz). *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* 1885 t. 9; odb. Kr. 1885.

10. Mazowsze. Obraz etnograficzny. T. 1-5. Kr. 1885-1890.

11. Pieśni ludu z Podola rosyjskiego w latach 1858 i 1862. *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* 1888 t. 12; odb. Kr. 1888.

12. Baśni z Polesia. *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* 1889 t. 13; odb. Kr. 1889.

13. Zwyczaje i obrzędy weselne z Polesia. *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* 1889 t. 13; odb. Kr. 1889.

14. Chełmskie. Obraz etnograficzny. T. 1. Kr. 1890; t. 2 ... Z materiałów pośmiertnych wyd. I. Kopernicki. Kr. 1891.

15. Przemyskie. Zarys etnograficzny. Z pośmiertnych materiałów wyd. I. Kopernicki. Kr. 1891.

16. Śląsk Górny. Materiały etnograficzne zebrane z papierów pośmiertnych ... zebrał S. Udziela. Kr. 1906.

17. Wołyń. Obrzędy, melodie, pieśni. Z brulionów pośmiertnych przy współudziale S. Fischera i F. Szopskiego wyd. J. Tretiak. Kr. 1907.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3206-3207.

18. Tarnów — Rzeszów. Materiały etnograficzne. Uporządkował i wyd. S. Udziela. *Materiały Antropol.-Archeol. i Etno-*

http://rcin.org.pl

graficzne PAU w Kr. 1910 t. 11; odb. Kr. 1910.

19. Deutsche Volkslieder aus Kärnten; Mazurskie pieśni ludowe; O życiu i zwyczajach Mazurów pruskich; Materiały dotyczące Podkarpacia ukraińskiego; Materiały dotyczące polskiego Podkarpacia z okolic Iwonicza, Rymanowa i Dynowa; Materiały ludoznawcze z Chełmszczyzny; Materiały ludoznawcze z Wołynia. Cz. 1-2. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 716, 3194, 3195-3208, 3892.

Ponadto utwory muzyczne:

Król pasterzy. Opera. Libretto T. Lenartowicza. W-wa 1857. Wyd. nast.: W-wa 1860.

Janek spod Ojcowa. Operetka. Libretto J. K. Gregorowicza. Powst. między 1862-1889.

Wiesław. Opera. Libretto ułożyła z poematu K. Brodzińskiego S. Pruszakowa.

Wiadomość wg *Gaz. Codz.* 1861 nr 20.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album lit.* K. W. Wójcickiego. W-wa 1848 (tu: Pieśni ludu obrzędowe. Kogutek, Gaik, Okrężne), *Bibl. Warsz.* (tu: Pieśni ludu weselne. 1849 t. 1, 4), *Dzwon Lit.* (tu m. in.: Pieśni czeskie i słowackie. 1846 t. 4), *Enc. powsz.* Orgelbranda (od 1859), *Materiały do słownika prowincjonalizmów pol. wyd. staraniem Komisji Językowej ... AU w Kr.* Z. 1. Kr. 1876 (tu: Rzecz o mowie ludu wielkopolskiego), *Ognisko Dom.* (tu: Proszowiacy. 1876 nr 29), *Pam. Muzyczny i Teatr.* (tu: Rzut oka na pierwotne muzyki dzieje z powodu pieśni Bogarodzicy. 1862 nr 12-13), *Przew. Nauk. i Lit.* (tu: Obecne stanowisko etnografii. 1876 t. 1/2), *Ruch Muzyczny* (1860), *Zbiór Wiad. do Antropologii Kraj.* (1879, 1882, 1885, 1888-1889).

Wydania zbiorowe

Dzieła wszystkie. T. 1-(66). Wr.-Poz.-W-wa 1961- . (Wyd. pod opieką Polskiej Akademii Nauk z funduszu obchodu 1000-lecia Państwa Polskiego). (T. 1-34 wyd. fotoofsetowe wydań 1857-1891).

Zawartość:
t. 1: Pieśni ludu polskiego;
t. 2: Sandomierskie;
t. 3-4: Kujawy. Cz. 1-2;
t. 5-8: Krakowskie. Cz. 1-4;
t. 9-15: Wielkie Księstwo Poznańskie. Cz. 1-7;
t. 16-17: Lubelskie. Cz. 1-2;
t. 18-19: Kieleckie. Cz. 1-2;
t. 20-21: Radomskie. Cz. 1-2;
t. 22: Łęczyckie;
t. 23: Kaliskie;
t. 24-28: Mazowsze. Cz. 1-5;
t. 29-32: Pokucie. Cz. 1-4;
t. 33-34: Chełmskie. Cz. 1-2;
t. 35: Przemyskie;
t. 36: Wołyń;
t. 39: Pomorze;
t. 40: Mazury Pruskie;
t. 43: Śląsk;
t. 44: Góry i Podgórze I;
t. 45: Góry i Podgórze II;
t. 46: Kaliskie i Sieradzkie;
t. 48: Tarnowskie - Rzeszowskie;
t. 53: Litwa;
t. 60: Przysłowia;
t. 64-66: Korespondencja. Cz. 1-3.

Listy i materiały

1. Do J. I. Kraszewskiego list z 1857 i 4 listy z 1879-1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468, 6510. 4 listy ogł. S. Świerzewski: J. I. Kraszewski i polskie życie muzyczne XIX wieku. W-wa 1963.

2. Do C. Walewskiego z 1862. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

3. Do J. Blizińskiego z 15 kwietnia 1865. Ogł. R. Wojciechowski: Z dziejów jednej przyjaźni. Na marginesie Kujaw O. Kolberga. *Lit. Lud.* 1963 nr 2/3.

4. Do J. Mejera 2 listy z 1879-1881. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

5. Do W. Przybysławskiego 6 listów z 1880-1886. Rkps Ossol. sygn. 7194/II.

6. Do D. E. Friedleina 2 listy z 1884. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3708.

7. Papiery osobiste i rodzinne z 1836-1890. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 2184, 3209-3210.

OPRACOWANIA

(Pieśni ludu polskiego. Rec.): S. K. J.: Mozaika dziennikarska. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 27; ⁂. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 206; M. K. (Karasowski): Kilka słów o dziele Oskara Kolberga pod tytułem: Pieśni ludu polskiego z melodiami i rycinami. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 55; (W. Wieczorkowski?). Tamże nr 13; ⁂. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 146; Gędźba (K. Estreicher). *Dzien. Lit.* 1857 t. 2 nr 94-96; J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 206-207; L. Siemieński: Kilka rysów z literatury i społeczeństwa od roku 1848-1858. T. 2. W-wa 1859 s. 279-283. — M. K. (Karasowski): (Król pasterzy. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 81. — Wiadomości krajowe. Tamże 1859 nr 73. — T. S-ski: Wiadomości bieżące. Tamże 1860 nr 195. — Wiadomości bieżące. Tamże nr 235. — K. W. Wójcicki: Oskar Kolberg. *Kłosy* 1867 t. 5

http://rcin.org.pl

nr 129. — Piąta seria dzieła O. Kolberga. *Dzien. Pol.* 1871 nr 291. — (Lud. Rec.): Z. Gloger. *Wieniec* 1872 nr 19; W. (K. W. Wójcicki): Przegląd piśmiennictwa. *Kłosy* 1877 t. 24 nr 604; W. (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1878 t. 2. — Z. Gloger: Oskar Kolberg i jego prace. *Kłosy* 1880 t. 31 nr 789. — A. Brückner: (Pieśni ludu litewskiego. Rec.). *Archiv für Slavische Philologie* 1881. — Z. Gloger: Oskar Kolberg. *Tyg. Ilustr.* 1881 t. 1 nr 273. — I. Kopernicki: Etnografia i etnologia. *Enc. wych.* T. 3 (1885). — A. Dobrowolski: O. Kolberg. *Świat* (Kr.) 1889 s. 275. — J. Karłowicz: Oskar Kolberg. *Wisła* 1889 t. 3 z. 2. — I. Kopernicki: Oskar Kolberg. *Nowa Reforma* 1889 nr 107-109 i odb. — W. Korotyński: Oskar Kolberg. *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 1 nr 332. — O. Kolberg. *Biesiada Lit.* 1889 nr 26. — S. K. (Krzemiński): Oskar Kolberg. *Bluszcz* 1889 nr 24. — A. Pług (A. Pietkiewicz): Oskar Kolberg. *Kłosy* 1889 t. 48 nr 1249. — A. Poliński: O. Kolberg. Z powodu pięćdziesięcioletniego jubileuszu jego działalności muzycznej. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1889 nr 297. — S. K.: Oskar Kolberg. *Bluszcz* 1889 nr 24. — Wspomnienia pośmiertne: M. I. (Ilnicka). *Bluszcz* 1890 nr 25; J. T. H. *Kraj* 1890 nr 22; I. Kopernicki. *Wisła* 1890 t. 4 z. 2; W. Korotyński. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 24; L. V. Z. *Wędrowiec* 1890 nr 23; R. Lubicz (H. Łopaciński): Oskar Kolberg i ostatnie jego prace. *Ateneum* 1890 t. 3 i odb.; *Dzien. dla Wszystkich* 1890 nr 134; *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1890 nr 349; *Kronika Rodz.* 1890 nr 12; *Kur. Pol.* 1890 nr 152-155. —

I. Kopernicki: Przedmowa do wyd.: Przemyskie. Zarys etnograficzny. Kr. 1891. — R.: Z ruchu wydawniczego. *Tyg. Mód i Powieści* 1900 nr 37. — H. Łopaciński: Oskar Kolberg. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek XIX w.* T. 1. W-wa 1901. — W. Antoniewicz: O. Kolberg. *Wieś Ilustr.* 1914 nr 4. — A. Fischer: Oskar Kolberg. *Kronika Powsz.* 1914 nr 4-5. — A. Fischer: Oskar Kolberg. (W setną rocznicę urodzin). *Ziemia* 1914 nr 8-9. — B. Janusz: Stulecie O. Kolberga. *Świat* 1914 nr 8. — S. Lam: O. Kolberg. Żywot i praca. Lw. 1914. — P.: Dwa wspomnienia. *Humanista Pol.* 1914 nr 4. — M. Synoradzki: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1914 nr 10. — t.: Oskar Kolberg. Z powodu setnej rocznicy urodzin. *Nowa Gaz.* 1914 nr 98. — A. Tischer: Oskar Kolberg. (W setną rocznicę urodzin). *Ziemia* 1914 s. 113, 129. — R. Zawiliński: Kolberg i Jenike. *Tyg. Ilustr.* 1914 nr 9. — R. Zawiliński: Pamięci Kolberga. W setną rocznicę jego urodzin (1814-1914). *Czas* 1914 nr 54. — R. Zawiliński: Skarby O. Kolberga. W setną rocznicę jego urodzin. *Świat* 1914 nr 10. — Kolberg - Bliziński. *Nowa Reforma* 1914 nr 50. — Oskar Kolberg. *Kronika Artyst.* 1914 z. 3/4. —

J. W. Reiss: Henryk Oskar Kolberg. *Wiedza i Życie* 1950 nr 6-7. — K. Hławiczka: Oskar Kolberg, geniusz pracy i poświęcenia. *Zwrot* 1957 nr 6. — J. Zieliński: Oskar Kolberg. *Ziemia Kielecka* 1957 nr 4. — W. Błachut: Nad „Ludem" Kolberga. *Wieści* 1960 nr 19. — B. Kuźmicz: O edycję dzieł O. Kolberga. *Wieś Współcz.* 1960 nr 4. — K. Kwaśniewski: Sprawa chłopska w dziełach O. Kolberga. *Wieś Współcz.* 1960 nr 11. — W. Ogrodziński: Teka mazurska O. Kolberga. *Prace i Materiały Etnograficzne* t. 19 (1960). — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — F. Śliwa: Dzieła O. Kolberga na wsi rzeszowskiej. *Nowiny Rzeszowskie* 1960 nr 228. — St. Ś. (Świrko): Kolbergowskie święto. *Lit. Lud.* 1960 nr 4/5. — Uchwała Rady Państwa z dnia 13 lipca 1960 roku w sprawie edycji Dzieł Oskara Kolberga. *Lit. Lud.* 1960 nr 4/5. —

J. Gajek: „Dzieła wszystkie" O. Kolberga. W wyd.: Dzieła wszystkie. T. 1. Pieśni ludu polskiego. Wr. 1961. — J. Krzyżanowski: Dorobek O. Kolberga w dziedzinie literatury ludowej. Tamże. — J. Krzyżanowski: Oskar Kolberg i jego dorobek w dziedzinie literatury ludowej. W: Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru. W-wa 1961. — I. Lechowa: Uroczystości kolbergowskie w Przysusze. *Łódzkie Studia Etnograficzne* t. 3 (1961). — M. Sobieski: Oskar Kolberg jako kompozytor i folklorysta muzyczny. W wyd.: Dzieła wszystkie. T. 1, jw. — M. Sobieski: Wartości zbiorów O. Kolberga dla polskiej kultury muzycznej. *Muzyka* 1961 nr 1. — E. Szczawińska: Oskar Kolberg i jego dzieło. *Wiedza i Życie* 1961 nr 3. — S. Świrko: Kurpiowszczyzna w Mazowszu O. Kolberga. *Lit. Lud.* 1961 nr 4/6. —

J. Krzyżanowski: Pod znakiem Kolberga. *Lit. Lud.* 1962 nr 1/2. — T. Terlecki: Monumentum Kolbergianum. *Kultura* (Paryż) 1962 nr 7/8. — W. Błachut: Nad „Ludem..." Kolberga. *Życie Lit.* 1963 nr 3. — R. Wojciechowski: Z dziejów jednej przyjaźni. Na marginesie Kujaw O. Kolberga. *Lit. Lud.* 1963 nr 2/3. — Z. Sierpiński: Od Kolberga do Chopina. *Nowe Książki* 1963 nr 1. —

http://rcin.org.pl

S. Świerzewski: Oskar Kolberg. W: J. I. Kraszewski i polskie życie muzyczne XIX wieku. W-wa 1963. — J. Burszta: Oskar Kolberg. *Kultura* (W-wa) 1964 nr 10. — J. Burszta: Oskar Kolberg (1814-1890). *Lit. Lud.* 1964 nr 1/2. — H. Duninówna: Wywiad z panem Kolbergiem. *Stolica* 1964 nr 20. — B. Gawin: Kolbergowie kulturze polskiej. *Kultura i Społeczeństwo* 1964 nr 2. — P. Hertz: Kolberg. W: Ład i nieład. W-wa 1964. — J. Krzyżanowski: Z pracowni naukowych. Oskar Kolberg i nasza folklorystyka. *Roczn. Lit. 1962*. W-wa 1964.

Bibliografię artykułów dotyczących Kolberga w setną rocznicę urodzin, ogłoszonych w czasopismach z 1914, podaje W. Hahn: Wiadomości bibliograficzne. *Pam. Lit.* R. 13 (1914/15).

KOMARNICKI ZYGMUNT (1803—1883)

Krypt.: E. K.; Erazm ... K.; Z. K.; Ż. Ż.

Historyk, tłumacz.

Ur. 24 stycznia 1803 na Wołyniu. Uczył się w Międzyrzeczu. W 1826-1829 studiował historię i filologię na Uniwersytecie Wileńskim. Przyjaźnił się z Aleksandrem Grozą. W 1830 przeniósł się do Warszawy i został współpracownikiem *Gazety Polskiej*. W tym okresie poznał Gustawa Zielińskiego. Po upadku powstania listopadowego był nauczycielem domowym. W 1841 przebywał w Lubońsku w powiecie łęczyckim. W 1854-1865 pracował jako bibliotekarz i nauczyciel w Skępem u Gustawa Zielińskiego. Później był nauczycielem domowym u Kozłowskich we wsi Kryski pod Płońskiem. Od 1870 mieszkał w Warszawie i zajmował się zbieraniem dla Adama Bonieckiego materiałów do historii urzędów i dygnitarstw w Polsce. Zmarł 24 lutego 1883 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

Św. Stanisław i Bolesław Śmiały. Antyteza dziejowa z uwzględnieniem rozmaitych zdań przeciwnych. Drezno 1870.

Artykuły ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: O biskupstwach kruszwickich. Początek dziejów katedry kujawskiej. 1857 t. 3-4; E. Świeżawski: Zarysy badań krytycznych nad dziejami, historiografią i mitologią do wieku XV. Z. 1. Kronika węgiersko-polska; z. 2. Król Bolesław II i biskup Stanisław przedstawieni w zmieniającym się świetle ... W-wa 1871-1873. Rec. 1874 t. 1-2), *Gaz. Pol.* (tu m. in.: K. Brodziński: Pisma rozmaite. T. 1. W-wa 1830. Rec. 1830 nr 124; Wstęp do Kursu literatury dramatycznej A. W. Schlegla. 1830 nr 135, 139, 151, 153).

Przekłady

1. A. W. Schlegel: Kurs literatury dramatycznej. W-wa 1830.

2. Dytmar: Kronika. Żytomierz 1861.

3. Gall: Kronika. W-wa 1873.

4. H. Zeissberg: Rozdział o J. Długoszu w dziele: Dziejopisarstwo polskie wieków średnich. T. 2. W-wa 1877.

5. Janko z Czarnkowa: Kronika. Rkps.

6. Widukind: Kronika. Rkps.

7. V. Hugo: Ruy Blas. Rkps fragm.

Poz. 5, 6, 7 wymienia A. Pług. *Kłosy* 1883 t. 36 nr 924.

Listy

1. Do G. Zielińskiego z 1833. Fragm. ogł. P. Chmielowski we wstępie do książki: G. Zieliński: Poezje. T. 1. Tor. 1901.

2. Mała kronika naprędce o pobycie Zygmunta śród obcych w 30 lat od zdarzeń wyjęta z listów familijnych do G. Z. (Zielińskiego), wygnańca syberyjskiego, czyste tło do romansu. Rkps Bibl. IBL W-wa, Fundacja Michalskich nr 253.

Zawartość: wyjątki z dziennika i listów do G. Zielińskiego, A. Grozy, A. W. Maciejowskiego z 1834-1860.

3. Do K. W. Wójcickiego 10 listów z 1855-1862; do redakcji Biblioteki Warszawskiej z 1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

4. Do A. Grozy z 1860. Fragm. ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz): Z. Komarnicki. *Kłosy* 1883 t. 36 nr 924.

5. Do J. I. Kraszewskiego 20 listów z 1869-1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6510.

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

B. Kiciński: Odpowiedź na pismo z podpisem E. K. umieszczone w Gazecie Polskiej ... *Kur. Pol.* 1831 nr 482. — W. Bogusławski: Uwagi nad przekładem polskim Kroniki Dytmara Merseburskiego. *Bibl. Warsz.* 1863 t. 1. — Wspomnienia pośmiertne: A. P. (Pawiński). *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 9; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* 1883 t. 36 nr 924; *Przegl. Tyg.* 1883 nr 9; *Tyg. Powsz.* 1883 nr 10. — S. Krzemiński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 37 (1904). — P. Bańkowski: Maurycy Mochnacki jako teoretyk i krytyk romantyzmu polskiego. Kr. 1913 *Prace Hist.-Lit.* nr 2.

KOMIEROWSKI JÓZEF (1813—1861)

Pseud. i krypt.: ***; J. Krajoski; N. N.; Nieznajomy.

Tłumacz, poeta.

Ur. 1813 we wsi Sielce, pow. pułtuski; syn Tomasza. Pochodził z rodziny szlacheckiej. Brał udział w powstaniu listopadowym. Pod Ostrołęką został wzięty do niewoli. Po wydostaniu się na wolność osiadł w majątku Wąsew w powiecie ostrołęckim. Wyjeżdżał często za granicę. W 1844-1846 przebywał okresami w Poznaniu, tam kontaktował się ze Związkiem Plebejuszy i z Walentym Stefańskim. Bywał także w Paryżu i tam poznał Mickiewicza oraz Słowackiego, z którym łączyła go później przyjaźń. Przez krótki czas był zwolennikiem towianizmu. W 1846 przeprowadził oczynszowanie i uwłaszczenie włościan w swoim majątku. W 1851 ożenił się z Zofią Sobieską (później Ksawerową Norwidową i Radwanową) i wyjechał na stałe za granicę. Przebywał we Francji i Szwajcarii. Zmarł 21 października 1861.

TWÓRCZOŚĆ

1. August z Kości. Dramat bez końca. Poz. 1844. (Wyd. bezimiennie).

Dedykacja: Mariannie Boleskiej w dowód szacunku i poważania ofiaruje Autor.

2. Jawy. Paryż 1845.

Dedykacja: Juliuszowi Słowackiemu jako dowód uwielbienia dla jego cnót Autor.

3. Pieśni dla braci. Poz. 1846. (Wyd. bezimiennie).

Zawartość: 8 drobnych utworów.

4. Polska za granicą i w Królestwie Kongresowym, tak zwanym Królestwie Polskim. Poz. 1848; wyd. tyt. pt. Polska za granicą i w Królestwie Kongresowym. Pogląd ogólny. Poz. 1849 (razem z poz. 5).

5. Piekło i ludzkość. Dramat w 3 odsłonach. Poz. 1849 (razem z poz. 4).

6. Moje stosunki z Towiańskim i towiańczykami. Paryż 1856.

Autorstwo broszury przypisywane mylnie J. F. Kołosowskiemu.

7. Uwagi o tegorocznym zapatrywaniu się na sprawę polską. Berlin 1861.

Przekłady

1. W. Shakespeare: Recepta na złośnice. Komedia w 5 aktach. W-wa 1855.

2. W. Shakespeare: Dramata. Przekład z pierwotworu. T. 1-3. W-wa 1857-1858.

Zawartość: t. 1: Hamlet; Romeo i Julia; t. 2: Makbet; Wieczór Trzech Króli; Król Lear; Krotochwila z pomyłek; t. 3: Król Ryszard III; Ukrócenie spornej; Kupiec wenecki; Wiele hałasu o nic.

Dedykacja t. 3: Eugeniuszowi Słubickiemu.

Prace edytorskie

A. Morsztyn: Poezje. Poz. 1844.

Listy

Do J. I. Kraszewskiego 1 list b. d. i 3 listy z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468, 6510.

OPRACOWANIA

J. Słowacki: Listy do matki (z 1848). Ogł. L. Méyet. W: Listy Juliusza Słowackiego. T. 2. Lw. 1899 i wyd. nast. — J. Słowacki: Do J. Komierowskiego 2 listy z 1848 i 1 b. d. Ogł. M. Kridl w: Listy Juliusza Słowackiego. T. 3. W-wa 1915 i wyd. nast. — Z. Komierowska: Dziennik ... spisany w Paryżu w r. 1853. Ogł. *Bluszcz* 1889 nr 1-6. — S. Tarnowski: Szekspir w Polsce. *Przegl. Pol.* 1877/78 t. 1; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. T. 4. Kr. 1898. — J. Zahorski: Szekspir w Polsce. Lw. 1897. — L. Méyet: Słowacki

http://rcin.org.pl

i Komierowski. Na podstawie listów poety przyczynek do jego życiorysu. *Sfinks* 1908 t. 4; odb. W-wa 1909. [Rec.: B. Chlebowski. *Książka* 1909 nr 7]. — L. Méyet: Zapomniana dedykacja. Jeszcze słówko o Słowackim i Komierowskim. *Sfinks* 1910 t. 2. — L. Méyet: Zapomniane głosy poetyckie o Juliuszu Słowackim. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 53. — W. Tarnawski: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914. — J. W. Gomulicki: Zabłąkany pielgrzym. Rzecz o Ludwiku Norwidzie. *Przegl. Współcz.* 1935 t. 55 nr 163-164. — J. Maciejewski: Wielkopolskie ścieżki wiersza Słowackiego „Do autora Trzech psalmów". *Przegl. Zach.* 1949; przedr. W: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27.

KONDRATOWICZ LUDWIK (1823—1862)

Pseud. i krypt.: N. N.; W. Syrokomla; Wł. S.; Wł. Syrokomla; Władysław Syrokomla.

Poeta, tłumacz, wydawca.

Ur. 29 września 1823 we wsi Smolhowie, w dawnym powiecie bobrujskim w Mińszczyźnie; syn Aleksandra, byłego komornika i dzierżawcy w dobrach Radziwiłłów, i Wiktorii ze Złotkowskich. Pochodził z drobnej szlachty pieczętującej się herbem Syrokomla. Około 1831 rodzice jego przenieśli się w okolice Nieświeża. W 1833-1835 uczył się u dominikanów w Nieświeżu, później w 1836-1837 w szkole powiatowej w Nowogródku. Po ukończeniu klasy V w 1837, odebrany przez ojca, wrócił na wieś. W 1840-1844 był kancelistą w biurze zarządu dóbr Radziwiłłowskich w Nieświeżu. W 1844 ożenił się z Pauliną Mitraszewską i wziął niewielką dzierżawę w Załuczu nad Niemnem. W tym też roku zadebiutował jako poeta w *Athenaeum* J. I. Kraszewskiego. W styczniu 1853 przeniósł się do Wilna. Tu czas jakiś mieszkał pod jednym dachem ze Stanisławem Moniuszką, który dorobił muzykę do kilku jego utworów. W kwietniu 1853 osiadł na nowej dzierżawie, wziętej od Tyszkiewiczów, w Borejkowszczyźnie pod Wilnem. W 1856 odwiedził po raz pierwszy Warszawę. W 1857 przeniósł się na stałe do Wilna. W 1858 odbył wycieczkę do Wielkopolski i Krakowa. W 1860 był współpracownikiem, a w 1861-1862 współredaktorem *Kuriera Wileńskiego*. Prowadził na jego łamach działy: „Przegląd literacki" oraz „Przegląd miejscowy". Pod koniec marca 1861 wyjechał do Warszawy (z cudzym paszportem). W drodze powrotnej wziął udział w kilku manifestacjach patriotycznych. W Suwałkach został aresztowany i przewieziony do Cytadeli wileńskiej. Dzięki interwencji przyjaciół karę zesłania zamieniono mu w drodze łaski na przymusowy pobyt w Borejkowszczyźnie, bez prawa odwiedzania Wilna. Na początku 1862 pozwolono mu wrócić do Wilna. Zmarł w Wilnie 15 września 1862.

TWÓRCZOŚĆ

1. Powieści współczesne. Powieść pierwsza. Rywale. Dat. 9 października 1845; Powieść druga. Stary kawaler. Dat. 30 października 1845. Wyd. *Athenaeum* 1846 t. 5.

2. Urodzony Jan Dęboróg, dzieje jego rodu, głowy i serca, przez niego samego opowiadane, a rytmem spisane przez Władysława Syrokomlę. Dat. Załucze 1847-1850. Wyd. Petersb. i Mohylew 1854. (Utwór poprzedza: Przedśpiewek do litewskiego czytelnika, po nim tyt.: Urodzony Jan Dęboróg. Gawęda szlachecka). Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne i powiększone Wil. 1855 (tu autor dodał: Epilogos do drugiego wydania. Dat. Borejkowszczyzna, 7 maja 1855); Poz. 1870 (razem z poz. 13, 44, 16); wyd. 3 W-wa 1872; ilustr. E. M. Andriolli. W-wa 1880; Lw. (1880) *Bibl. Mrówki* t. 102; Lw. ok. 1892 *Bibl. Powsz.* 73; toż Złoczów 1893; toż Złoczów ok. 1913; toż Złoczów po 1923; toż Lw. ok. 1924; W-wa 1902; W-wa 1904; fragm. wyd.: Urodzony Jan Dęboróg i inne gawędy szlacheckie. Objaśnił H. Galle. W-wa 1907 *Książki dla Wszystkich* nr 364 (tu m. in. fragm.: Kęs chleba; Trędzlowe); W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* t. 93; toż W-wa 1913; toż W-wa (1923); toż

http://rcin.org.pl

wyd. 4 W-wa 1931; W-wa 1909 *Biblioteczka Nar.* (nr 15); toż W-wa 1922; oprac. S. Vrtel-Wierczyński. W-wa 1922 *Wielka Bibl.* nr 21; toż wyd. 2 W-wa (1926); oprac. Z. Żygulski. Lw. 1925 *Nasza Bibl.* nr 2; oprac. J. Krzyżanowski. W-wa 1925 *Pisarze Pol. i Obcy* nr 8 (razem z poz. 44); W-wa (1925) *Bibl. Szk.* nr 9; oprac. B. Wydżga. Łódź 1928 *Bibl. Klasyków Pol.* nr 6; z ilustr. E. M. Andriollego i przedmową C. Jankowskiego. Wil. 1928 *Wyd. Lud.* Z. Nagrodzkiego, książeczka 13; toż bez ilustr. przedr. Kr. 1945 *Bibl. Arcydzieł Lit. Pol.*; Bari 1946 *Biblioteczka „Dziatwy"* nr 4 (maszynopis powielony); oprac. M. Romankówna. Kr. 1947 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 37 (tu razem wybór liryk).

Dedykacja: Wacławowi Przybylskiemu i Adamowi Starczewskiemu na pamiątkę bratniej przyjaźni poświęcam Wł. Syrokomla. Dat. Załucze, 14 sierp. 1852.

Przekł. ros.: L. Palmin: Jan Denborog. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

3. Dzieje literatury w Polsce od pierwiastkowych do naszych czasów pokrótce opowiedział ... T. 1-2. Wil. 1850-1852. Wyd. nast.: wyd. 2 dopełnione przypiskami (przez F. M. Sobieszczańskiego) pt. Dzieje literatury w Polsce od pierwiastkowych czasów do XVII wieku. T. 1-3. W-wa 1875 (w rzeczywistości: przy końcu 1874).

Rkps Ossol. sygn. 5584/III. Inny rkps w Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 1412/III.

Przekł. ros.: S. Kuźmiński: Istorija polskoj litieratury ot naczała jeja do nastojaszczego wriemieni. T. 1-2. Moskwa 1860-1862.

4. Kanonik przemyski. Dat. Załucze, 1851-1852. Fragm. pt. Kilka ustępów z gawędy historycznej pod tytułem Kanonik przemyślski. Wyd. zob. poz. 9 poczet nowy (2); fragm. pt. Kanonik przemyski. Pieśń trzecia. *Mrówka* 1869 nr 26-29; całość zachowana wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 1.

Utwór nie ukończony o życiu Stanisława Orzechowskiego.

5. O Zabłockim i mydle. Przypowieść szlachecka. Dat. Załucze, 7 grudnia 1852. Wyd. zob. poz. 9 poczet nowy (2). Wyd. nast.: W-wa 1922 (razem z poz. 8).

Przekł. ros.: M. Pawłowa: O Zabłockom i myle. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

6. Spowiedź pana Korsaka, chorążego połockiego. Gawęda. Dat. Borejkowszczyzna, lipiec 1853. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 264-267; wyd. osob.: Dwie gawędy. Wil. 1854 (razem z poz. 8). Wyd. nast.: toż wyd. 2 Wil. 1856; W-wa 1908 *Biblioteczka Univ. Lud.* 94; toż wyd. 2 W-wa 1925 (tu razem: Trzęzlowe, zob. poz. 9 poczet 5).

Rkps Ossol. sygn. 5608/III.

Dedykacja: Panu Adamowi Zawadzkiemu w dowodzie życzliwości przypisuje Autor.

Przekł. czeski: J. Nečas: Zpověď pana Korsáka, praporečníka polockého. W zbiorze: Vybrané básně. Praga (1883) *Ústřední knihovna* t. 179; toż Praga 1887.

Przekł. ros.: M. Michałowski. 1857. — Triefolew. *Russkoje bogatstwo* 1880, styczeń.

7. Wędrówki po moich niegdyś okolicach. Wspomnienia, studia historyczne i obyczajowe. Wil. 1853.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 414/III.

8. Pan Marek w piekle. Przypowieść szlachecka. Dat. 22 grudnia 1853. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 24; przedr. *Nowiny* 1854 nr 14; wyd. osob. i nast. zob. poz. 6; W-wa 1922 (razem z poz. 5).

Przekł. czeski: J. Nečas: Pan Marek v pekle. W zbiorze: Tři pověsti. Praga 1883 *Květy z polských luhů* z. 1.

Przekł. ros.: L. Miej: Pan Marek w adu. Szlacheckaja pritcza. W: Połnoje sobranije sočinenij. T. 1. Petersb. 1911. — M. Pawłowa: Pan Marek w adu. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

9. Gawędy i rymy ulotne. (Poczet 1). W-wa 1853; poczet nowy (drugi) — szósty. Wil. 1854-1860.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 257/III, 547/III.

Zawartość: (poczet 1): Gawędy: Dedykacja gawęd gminnych Litwinom. (Powst. 1852); Poczytylion. (Powst. w kwietniu 1844. Ogł. jako debiut w *Athenaeum* 1844 t. 6); Trzy gwiazdki. (Dat. 31 marca 1846. Ogł. *Athenaeum* 1846 t. 4); Dyferencja. (Dat. 5 października 1846. Ogł. *Roczn. Lit.* 1849); O moim starym domku. (Dat. 15 lutego 1847. Ogł. *Athenaeum* 1847 t. 3); Kradzione; Bywało!; Chodyka. (Dat. 17 września 1847. Ogł. *Athenaeum* 1848 t. 6); Błogosławiony Sadoch. (*Gwiazda* (Petersb.) 1846. Pierwotna wersja utworu później przerobionego pt. Święty Sadok); Grabarz. (*Athenaeum* 1849 t. 1); O chwale Bożej i chwale królewskiej; Zalotnicy. (*Athenaeum* 1849 t. 6); Gawęda o bocianie. (*Athenaeum* 1849 t. 6); Żebrak-fundator. (*Athenaeum* 1851 t. 1); O skarbcu zaklętym. (*Athenaeum* 1851 t. 2); Lalka. (*Athenaeum* 1851 t. 5.—Jest to jeden z najpopularniejszych utworów); Zaścianek Podkowa. (Dat. 1 grudnia 1850); Rymy ulotne (tu m. in.: Do niemowlęcia. (Dat. 17 lipca 1847. Ogł. *Athenaeum* 1847 t. 6); Wspomnienia Nieświeża. Sonety. 1. Wspomnienie; 2. Miasto; 3. Zamek; 4. Groby Radziwiłłów w kościele pojezuickim; 5. Alba. Zwierzyniec Radziwiłłowski; 6. Święty Krzyż, opactwo benedyktynów i mogiły miejskie; 7. Do Bogarodzicy w Słuckiej Bramie. (*Roczn. Lit.* 1849); Natchnienie. (*Athenaeum* 1849 t. 6); Pogrzeb młodego rol-

http://rcin.org.pl

nika. (*Athenaeum* 1851 t. 4); Wybryki dobrego humoru (11 wierszy; trzy z nich ogł. *Ondyna Druskienickich Źródeł* 1845 z. 8);

poczet nowy (1854): Przedmowa do nowych gawęd; Lirnik wioskowy. (Dat. 18 stycznia 1852. — Jeden z najpopularniejszych wierszy; podobiznę autografu ogł. C. Jankowski: „Litwa" Syrokomli. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 37); Żywot poczciwego człowieka; Hetman polny; poz. 5; Przekłady poz. 5; Stary włóczęga; Nostalgia, czyli tęsknota za krajem; Drzymka i czyn; Spoczynek; fragm. poz. 4; Parę wyjątków z kantaty pod tytułem Rok w pieśni;

poczet trzeci Gawęd, rymów ulotnych i przekładów (1856): I. Gawędy: Grajek wioskowy. (Dat. Załucze, wrzesień 1854. Dedykowany Stanisławowi Moniuszce); poz. 17; Kojec z kurczęty. Gawęda żołnierska. (*Nowiny* 1855 nr 105-106); Fragment z powieści z czasów Piastowskich pt. Ogrodzieniec; II. Rymy ulotne i okolicznościowe; III. Warianty starych tematów; IV. Hymny do Mszy świętej; V. Piosnki do muzyki W. Każyńskiego; VI. Przekłady;

poczet czwarty Gawęd, rymów ulotnych i przekładów (1856): poz. 12; Kilka ulotnych poezji;

poczet 5 (1857); tu m. in.: Iluminacja; Urywek z poematu pod tytułem: Najmłodszy z Toporczyków; poz. 11; Żebrak z rzemiosła; Kalejdoskop jarmarkowy; Rycerz na czatach; Gracze. Obrazek. (Forma i myśl z Puszkina); Napoleonista. (*Athenaeum* 1846 t. 5); Niepiśmienny; Trędźlowe. Gawęda ku szlacheckiemu zbudowaniu. (Dat. październik 1856. Ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 94-96);

poczet 6 (1860): tu m. in.: Trzy córki Litwina; Szum brzózki. (*Teka Wil.* 1858 t. 3); Precedencje szklanicy miodu.

Dedykacje: poczet 4: Kazimierzowi Paszkowskiemu na pamiątkę najszczerszej przyjaźni poświęcam Wł. Syrokomla;

poczet 5: Teodorowi Tripplinowi i Józefowi Meleniewskiemu na pamiątkę ich gościny w Wilnie uprzejmie poświęca Wł. Syrokomla.

Wyd. nast.: poczet 1, 3. Wil. 1856; poczet nowy (2) Wil. 1862.

Wyd. osob.: Trzęzlowe, zob. poz. 6; fragm. zob. poz. 2 (1907).

Przekł. czeski: J. Nečas: Tři pověsti. (Spor o meze. Pan Marek v pekle. Žebrák fundator). Praga 1883 *Květy z polských luhů* z. 1.

Przekł. franc.: Ch. de Noire-Isle (K. Przezdziecki): 23 utwory w: Poètes illustres de la Pologne au XIXe siècle. Cycle lithuanien. Deuxième partie. Nicea-Paryż 1880.

Przekł. ros.: L. Miej: Przekł. 11 utworów w: Polnoje sobranije soczinienij. T. 1. Petersb. 1911. — Zob. również Wyd. zbior. Przekłady.

10. Dwie koronacje Sasów, Augusta II i Augusta III, królów polskich. Ze współczesnego rękopismu ogłosił z przedmową i kilku objaśnieniami ... Wil. 1854.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 430/III.

11. Fragmenta o Filipie z Konopi. (Z notaty na okładce starego Kalendarza spisane rytmem). Dat. Wilno, 1854. Wyd. zob. poz. 9 poczet 5.

Pierwotny plan utworu z 1853 pt. Ułamek Filipa z Konopi, zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 1.

Przekł. ros.: M. Pietrowski: Filip iz Konopiej. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady. — M. Pawłowa: Filip iz Konopli. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

12. Kęs chleba. Gawęda z pól nadniemeńskich. Dat. Wilno, listopad 1854. Wyd. Wil. 1855. Wyd. nast.: poz. 9 poczet 4; Wil. 1858; Lw. 1870; Lw. ok. 1880 *Bibl. Mrówki* t. 19; Lw. 1906 *Bibl. Powsz.* nr 544 (razem z poz. 23); fragm. zob. poz. 2 (1907); W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 92; toż wyd. nowe W-wa 1925; W-wa ok. 1908 *Biblioteczka Nar.* nr 23; toż W-wa 1924; Kr. 1925.

Dedykacja: Kazimierzowi Paszkowskiemu na pamiątkę szczerej przyjaźni poświęcam Wł. Syrokomla.

13. Margier. Poemat z dziejów Litwy. Dat. Borejkowszczyzna, 6 sierpnia 1854. Wyd. Wil. 1855. Wyd. nast.: Poz. 1870 (razem z poz. 2, 44, 16); Lw. b. r. *Bibl. Mrówki* t. 136-137; W-wa 1903; Złoczów 1903 *Bibl. Powsz.* nr 438; toż Lw. po 1923.

Rkps Ossol. sygn. 5616/III.

Przekł. czeski: J. Nečas: Margěr. Praga 1882 *Ustředni knihovna* t. 57-58.

Przekł. franc.: Ch. de Noire-Isle (K. Przezdziecki): Marghier. W książce, jw. poz. 9.

Przekł. ros.: M. Michałowski: (Fragm.). 1857. — M. Zienkiewicz: Margier. Poema iz istorii Litwy. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Autor zamierzał napisać libretto do opery pt. Margier. Zachowany fragment ogł. W. Korotyński, zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 4.

14. Sen wieszcza. Opera we trzech aktach, do muzyki S. Moniuszki, podług francuskiego przerobienie. Wil. 1854.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 595/III.

Oryginał franc.: P. B. Rosier i A. de Leuven: Le Songe d'une nuit d'été. Wyst. Paryż 1850.

15. Chatka w lesie. Dziwactwo dramatyczne w pięciu ustępach. Cz. 1. Dat. Borejkowszczyzna, maj 1855; cz. 2. Dat. grudzień 1855. Wyd. cz. 1-2. Wil. 1855-1856. Wyst. W-wa 1856. Wyd. nast.: wyd. 2 cz. 1. Wil. 1856; cz. 1-2. Lw. 1885 *Bibl. Mrówki* t. 190-191; Lw. - Złoczów ok. 1901 *Bibl. Powsz.* nr 378.

Rkps Ossol. sygn. 10977/I.

Dedykacja cz. 1: Sydalii Świda z wyrazem czci życzliwej poświęca Autor.

16. Córa Piastów. Powieść wierszem z dziejów litewskich. Dat. Borejkowszczyzna, 22 maja 1855. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 88-93; wyd. osob. z muzyką S. Moniuszki. Wil. 1855. Wyd. nast.: Lw. 1870 (razem z poz. 13, 2, 44); Lw. ok.

http://rcin.org.pl

1880 *Bibl. Mrówki* t. 21; Lw. 1882; Lw. 1904; Lw. - Złoczów ok. 1923 *Bibl. Powsz.* nr 500 (razem z poz. 25).

17. Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna. Gawęda żołnierska. Dat. Borejkowszczyzna, 1855. Wyd. *Przyj. Dom.* 1855 nr 43. Wyd. nast.: poz. 9 poczet 3; wyd. osob. W-wa 1921.

Przekł. ros.: I. Omulewski. *Živopisnoje obozrienije* 1878. — L. Miej. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady; przedr. w: Polnoje sobranije soczinienij. T. 1. Petersb. 1911.

18. Stanisław Rossołowski. Wspomnienie pośmiertne. Wil. 1855.

19. Zgon Acerna. Chwila z XVII wieku (1608 roku). Dat. Borejkowszczyzna, 22 lipiec 1855. Fragm. ogł. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 219; całość wyd. Wil. 1856. Wyd. nast.: Lw. 1880 *Bibl. Mrówki* t. 104; Złoczów 1899 *Bibl. Powsz.* nr 267; toż Złoczów ok. 1913.

Rkps Ossol. sygn. 5608/III.

Dedykacja w formie wstępu: Do J. I. Kraszewskiego.

Utwór o Sebastianie Klonowicu.

20. Cieśla. Gawęda ludowa. Dat. W-wa 1856. Ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 62; toż *Gaz. Warsz.* 1856 nr 253; wyd. osob. W-wa 1856 (razem z poz. 21); toż wyd. 2 W-wa 1857.

Przekł. ros: N. Żiwow: Płotnik. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

21. Garść pszenna. Gawęda ludowa. Dat. W-wa 1856. Ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 60-61; toż *Gaz. Warsz.* 1856 nr 252; wyd. osob. W-wa 1856 (razem z poz. 20); toż wyd. 2 Wil. 1857.

Przekł. ros.: L. Miej: Gorst' pszena. W: Polnoje sobranije soczinienij. T. 1. Petersb. 1911. — L. Martynow: Gorst' pszenicy. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

22. Hrabia na Wątorach. Krotochwila wierszem, z XVI wieku. Dat. Borejkowszczyzna, 15 stycznia 1856. Wyst. W-wa 1856. Wyd. Wil. 1856. Wyd. nast.: Lw. (1881) *Bibl. Mrówki* t. 141; Lw. (1909) *Bibl. Powsz.* nr 745.

Dedykacja: Józefowi Korzeniowskiemu, autorowi Karpackich górali, Żydów itd., tę pierwszą dramatyczną próbkę poświęca Wł. Syrokomla.

Przekł. ros.: C. Mar (Aksienowa): Graf Wontorskij. Komiedija iz 16 wieka. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

23. Janko Cmentarnik. Gawęda ludowa. Dat. Borejkowszczyzna, 1856. Wyd. Wil. 1856. Wyd. nast.: Lw. 1879 *Bibl. Mrówki* t. 2; W-wa 1899; W-wa 1900 (tu razem gawędy: Pocztylion; Kradzione — por. poz. 9 poczet 1); Lw. 1906 *Bibl. Powsz.* nr 544 (razem z poz. 12); W-wa 1908 *Biblioteczka Nar.* nr 14; toż wyd. 2 przejrzane i poprawione W-wa 1922; W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 76; toż wyd. 2 W-wa (1925); W-wa 1919 *Biblioteczka Młodzieży Szk.* 40.

Przekł. czeskie: A. Bydžovský. *Beseda* 1874. — V. Pakosta: Jan Hrobník, vesnická povídka ve verších. *Vlast praská* 1885.

Przekł. niem.: M. Morgenroth: Hans vom Friedhof. Lipsk b. r.

Przekł. ros.: L. Palmin: Janko Kładbiszczenskij. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady. — H. Rybczinskij: Iwan Cerkownik. Petersb. 1904.

24. Królewscy lutniści. Obrazek z przeszłości. Dat. Borejkowszczyzna, 10 października 1856. Ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 82-83; wyd. osob. Wil. 1857.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 452/III.

Dedykacja: Pannie Karolinie Proniewskiej po odczytaniu Jej poezji „Trzy promienie ducha" w dowodzie poważania Jej talentu poświęca Wł. Syrokomla.

Przekł. ros.: M. Michałowski. 1857.

25. Stare wrota. Poemat. Dat. Borejkowszczyzna, 1856. Fragm. ogł. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 22-23; przedr. *Nowiny* 1856 nr 14-16; całość wyd. Wil. 1857. Wyd. nast.: Lw. (1885) *Bibl. Mrówki* t. 195; Lw. - Złoczów ok. 1923 *Bibl. Powsz.* nr 500 (razem z poz. 16).

Dedykacja w formie listu: Do Pana Ignacego Chodźki. Dat. 14 lipca 1856.

Przekł. niem.: K. A. Schönke: Das alte Tor. Rkps.

26. Wielki Czwartek. Obraz wioskowy. Dat. Borejkowszczyzna, 23 marca 1856. Wyd. Wil. 1856. Wyd. nast.: Lw. 1880 *Bibl. Mrówki* t. 105; Złoczów (1924) *Bibl. Powsz.* nr 1016; W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* t. 95; toż wyd. nowe W-wa (1926); toż wyd. 3 W-wa 1926.

Dedykacja: Państwu Ernestowi i Józefinie Voigtom na pamiątkę dziesięcioletniej dobrej przyjaźni poświęca Autor.

Przekł. czeski: J. Kolar. *Květy* 1866.

27. Wiersz na uroczyste otwarcie Muzeum Starożytności w Wilnie dnia 17 kwietnia 1856 roku. Wil. 1856.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 1492-1493/IV.

28. Franciszek z Assisu. Kantata. (Ilustrowana przez E. Andriollego). Dat. Wilno, 1857. Wyd. Wil. 1859. Przedr. pt. Święty Franciszek z Asyżu, zob. Wyd. zbior. poz. 7.

http://rcin.org.pl

29. Kasper Karliński. Dramat historyczny we trzech aktach. Dat. Wilno, 1857. Wyst. pt. Obrona Olsztyna. Wil. 1858. Wyd. Wil. 1858. Wyd. nast.: Lw. (1881) *Bibl. Mrówki* t. 140; Lw. po 1923 *Bibl. Powsz.* nr 909.

Rkps Ossol. sygn. 11093/I.

30. Nocleg hetmański. Gawęda na tle historycznym. Dat. Borejkowszczyzna, 1857. Wyd. Wil. 1857. Wyd. nast.: Lw. (1881) *Bibl. Mrówki* t. 138; Lw. (1907) *Bibl. Powsz.* nr 617.

Przekł. ros.: D. Minajew: Noczleg gietmana. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

31. Przedmowa do: W. Korotyński: Czym chata bogata, tym rada. Kilka poezyj. Wil. 1857.

32. Starosta kopanicki — więzień w Sonnenburgu. Ustęp z pierwszych lat panowania Augusta III. Dat. Borejkowszczyzna, 1857. Fragm. ogł. *Dzien. Lit.* 1858 nr 99-100; całość wyd. Wil. 1859. Wyd. nast.: Lw. ok. 1882 *Bibl. Mrówki* t. 139.

Przekł. ros.: L. Palmin: Starosta kapanickij. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

33. Ułas. Sielanka bojowa z błot poleskich. Dat. Wilno, 1857. Wyd. Wil. 1858. Wyd. nast.: Lw. 1879 *Bibl. Mrówki* t. 13; oprac. L. S. Korotyński. W-wa 1907; W-wa 1908 *Biblioteczka Nar.* nr 22; toż W-wa 1924; W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 91; toż W-wa (1925); toż W-wa 1931; oprac. S. Vrtel-Wierczyński. W-wa (1922) *Wielka Bibl.* nr 29; Złoczów (1924) *Bibl. Powsz.* nr 1035.

Dedykacja: Janowi Chęcińskiemu na pamiątkę chwil bratnio z nim spędzonych w Warszawie poświęca W. Syrokomla. Dat. Wilno, d. 2 października 1857.

Przekł. czeskie: F. Chalupa. *Světozor* 1880. — J. Nečas: Ulas. Praga 1881 *Ustřední knihovna* t. 9.

34. Wiejscy politycy. Komedia we trzech aktach wierszem. Fragm. pt. Wiejski polityk. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 271; całość wyst. i wyd. W-wa 1858 (na karcie tyt.: 1859). Wyd. nast.: Lw. (1885) *Bibl. Mrówki* t. 192; Lw. po 1923 *Bibl. Powsz.* nr 999.

Rkps Ossol. sygn. 10646/I.

35. Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna. T. 1-2. Wil. 1857-1860.

36. Dni doroczne na Litwie. Szereg obrazków. Cz. 1: Nowy Rok; cz. 2: Mięsopust. Wil. i Dyneburg 1858.

37. Dni pokuty i Zmartwychwstania. Wil. 1858.

38. Dziennik podróży po Litwie i Żmudzi odbytej w roku 1856. T. 1-2. Wil. 1858.

39. Możnowładcy i sierota. (Zofia księżniczka Słucka). Dramat historyczny z XVII wieku w czterech aktach, pięciu odsłonach. Wyst. Kr. 1858; Wil. 1859. Wyd. Wil. 1859. Wyd. nast.: Lw. (1885) *Bibl. Mrówki* t. 194.

Dedykacja: Artystom dramatycznym Teatru Wileńskiego, dziękując serdecznie za chlubną niespodziankę w dniu pierwszym czerwca 1858 r., poświęca autor Kaspra Karlińskiego, Wł. Syrokomla.

40. Podróż swojaka po swojszczyźnie. (Opis podróży po Wielkopolsce poprzedza:) List do Aleksandra Niewiarowskiego, Redaktora „Gazety Codziennej". Ogł. *Gaz. Codz.* 1858 nr 185; pierwszy rozdział ogł. *Gaz. Codz.* 1858 nr 286-288; całość z rkpsu wyd. W. Korotyński. W-wa 1914.

41. Przyczynki do historii domowej w Polsce. (Samuel Korecki, Adam Tarło, Bogusław Radziwiłł). Wil. 1858.

42. Staropolskie roraty i dwie pomniejsze poezje. Wil. i Dyneburg 1858.

Tu dwa wiersze: Pierwsze myśli w dzień Zmartwychwstania; Hulaj, dusza.

43. Stella Fornarina. (Córka piekarza). Ustęp z życia Rafaela. Dat. Wilno, 1858. Wyd. Mińsk 1859 (w rzeczywistości przy końcu 1858).

44. Szkolne czasy. Nowe opowiadanie Jana Dęboroga. Dat. Wilno, 1858. Wyd. Wil. 1859 (w rzeczywistości przy końcu 1858). Wyd. nast.: Poz. 1870 (razem z poz. 2, 13, 16); Lw. (1880) *Bibl. Mrówki* t. 103; Złoczów 1898 *Bibl. Powsz.* nr 191; toż Złoczów po 1923; W-wa 1910 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* 146; toż W-wa 1919; toż wyd. 3 W-wa 1931; Przemyśl 1925; oprac. J. Krzyżanowski. W-wa 1925 *Pisarze Polscy i Obcy* nr 8 (razem z poz. 2); Wielka Brytania 1947. (Maszynopis powielony).

Dedykacja: Hrabiemu Sewerynowi Mielżyńskiemu, PP. Karolowi Karśnickiemu, Józefowi Przyborowskiemu, Władysławowi Niegolewskiemu, N. Szulcowi, Antoniemu i Konstantemu Żupańskiemu pierwszą, jaką dokonałem, pracę po powrocie na Litwę z Wielkopolski na pamiątkę chwil z nimi spędzonych poświęcam Wł. Syrokomla.

45. Marcin Studzieński. Kartka z kroniki Wilna. Wil. 1859.

46. Wyrok Jana Kazimierza. Dramat historyczny w IV aktach. *Gaz. Codz.* 1859 nr 307-312; wyd. osob. W-wa 1860. Wyst. Lw. 1862. Wyd. nast.: Lw. (1885)

http://rcin.org.pl

Bibl. Mrówki t. 193; W-wa 1906 *Skarbczyk Pol.* t. 8.

47. Zarys życia Jana B. Rychtera, byłego redaktora Wiadomości Brukowych Wileńskich. Wyd. jako przedmowa do: J. B. Rychter: O lnie towarnym litewskim... Wyd. 2. Wil. 1859.

48. Natura wilka wyciąga z lasu. Monodramat wierszem. (Z dodaniem garstki nowych poezji). Wil. 1860. Wyst. Kr. 1865.

Zbiór zawiera m. in. wiersze: Śmierć słowika; Stary zegar; Pajęczyna.

Przekł. ros.: P. Wejnbierg: Smiert' sołowja. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.— C. Mar (Aksienowa): Smiert' sołowja. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

49. Wrażenia pielgrzyma po swojej ziemi. Poemat. I. Z Litwy do Wielkopolski. Wil. 1860.

Dedykacja w formie wstępu: Do Pana Romualda Sakowicza.

50. Niemen od źródeł do ujścia. 1. Monografia rzeki Niemna od jego źródeł do Kowna. 2. Pamiętnik podróży żeglarza litewskiego wiciną z Kowna do Królewca, zredagowany i przerobiony... Wil. 1861.

Przekł. litewski: K. Bizauskas. Kowno 1933.

51. Życie i pisma Ignacego Chodźki. *Kur. Wil.* 1861 nr 75-80, 82-83; odb. Wil. 1861 (na okładce 1862).

52. Adamowi Kirkorowi od pracowników Kuriera Wileńskiego w dzień imienin 24 grudnia 1861. (Wiersz Władysława Syrokomli). Wil. 24 grudnia 1861. (Druk ulotny).

53. Poezje ostatniej godziny. (Z przedmową J. I. Kraszewskiego). W-wa 1862.

Zawartość m. in.: Melodie z domu obłąkanych; Dziewiczy wieczór; Śmierć słowika; Księgarz uliczny. (*Czas* 1860 nr 89); Cupio dissolvi. (*Kur. Wil.* 1864 nr 74); Nie masz niewiast nad Sarmatki. (*Noworocznik* (*Kalendarz*) *ilustr. dla Polek* 1862); Szkoła wiejska; drobne przekłady.

54. Moje pamiętniki literackie. Rkps. Fragm. pt. Ułamki z pamiętników. Ogł. W. Korotyński. *Gaz. Warsz.* 1870 nr 89-105; fragm. przedr. *Dzien. Lit.* 1870 nr 19.

Pamiętniki obejmują lata 1845-1855.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1844-1851; tu m. in.: Kilka słówek o księdzu Aleksandrze Turskim, pijarze, przez jego krewnego NN. 1845 t. 6; Pan Stanisław Leszyński. Dat. 7 sierpnia 1845. Ogł. 1846 t. 2), *Bibl. Warsz.* (1851-1862), *Czytelnia Niedzielna* (1857-1858), *Dzien. Lit.* (1856-1860), *Gaz. Codz.* (1858-1861; tu m. in.: Biografia Kosacza. 1861 nr 70-72), *Gaz. Pol.* (1861-1862), *Gaz. Warsz.* (1853-1858; tu m. in.: Krótkie studia o języku i charakterze poezji Rusinów w prowincji mińskiej. (Wyjątek z Wędrówek po Litwie). 1856 nr 137, 139, 142; Hebdomadalia. 1856 nr 149, 319-320; 1857 nr 16), *Gwiazda* (1846), *Gwiazdka Cieszyńska* (1853, 1856-1857, 1861), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856-1858), *Kur. Warsz.* (1860-1862), *Kur. Wil.* (współprac. 1860; współred. 1861-1862; prowadził działy: Przegląd literacki; Przegląd miejscowy; tu: Felieton o Borejkowszczyźnie. 1861 nr 90; toż przedr. J. O. (Obst): Wycieczki do Borejkowszczyzny. *Litwa i Ruś* 1912 t. 3 z. 2), *Magazyn Mód i Nowości* (1861), *Nowiny* (1854-1856), *Ondyna Druskienickich Źródeł* (1845), *Pam. Nauk.-Lit.* (1849-1850), *Przegl. Rzeczy Pol.* (tu: Na zgon Adama Mickiewicza. 1858, 1 czerwca; toż przedr. *Tydzień* 1898 nr 22; toż przedr. *Kur. Warsz.* 1905 nr 327; Mazur. Na rozwiązanie Towarzystwa Rolniczego. Inc.: Nas zebranych wielu razem car widzieć nie życzy... Powst. 1861. Ogł. 1863, 7 stycznia), *Przyj. Dom.* (1855-1862), *Rocznik Lit.* (1849), *Teka Wil.* (współprac. 1857-1858; tu m. in. zarys monograficzny Mińska Litewskiego pt. Mińsk. 1857 nr 1-2), *Tyg. Petersb.* (1845-1851).

Drobne utwory z rkpsu po śmierci autora ogł.:

J. I. Kraszewski: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Przegl. Europejski* 1862 t. 2; wyd. osob. W-wa 1863 (tu kilka wierszy; m. in.: Owidiusz na Polesiu. Dat. Borejkowszczyzna, 1861);

Noworocznik (*Kalendarz*) *ilustr. dla Polek.* W-wa 1863 (tu: Dwa obrazy. Opowiadanie o promiennej chwili w niebie i na ziemi; toż przedr. J. Wildta *Kalendarz powsz.* Lw. 1864);

Przegl. Powsz. (Lw.) 1866 (tu wiersz: Do gitarzysty, inc.: Serce nasze to gitara... Powst. 1858 dla P. Zapolskiego; wyd. jako: Nieznany wiersz Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1906 nr 27; toż przedr. *Kur. Litewski* 1906 nr 110);

Odblaski pogrobowe Syrokomli. J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr.* 1871; 1874 (tu wiersz: Przeszłość); 1876 (tu: Pielgrzym — pielgrzymowi. Powst. 1860);

J. Horain: Z życia poety. Lw. 1886 (tu kilka wierszy);

http://rcin.org.pl

Nieznany wiersz Syrokomli. *Słowo Pol.* 1894 nr 5 (tu: Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy...);

Nieznana improwizacja Syrokomli. *Dzien. Pol.* (Lw.) 1894 nr 42 (tu wiersz: Sachar-moroz, inc.: Już kwitną drzewa I ptaszek śpiewa... Powst. 1859; toż przedr. *Kur. Lw.* 1894 nr 42; toż przedr. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1898 nr 21; jako nieznany wiersz przedr. *Noworocznik Litewski* 1904; tekst nieco zmieniony ogł. Pułkownik Struś, zob. niżej wyd. 1921);

W. R. Korotyński: Listy Syrokomli. *Wiek* 1895 nr 132, 151, 154 (tu kilka wierszy okolicznościowych);

W. R. Korotyński: Aforyzmy Syrokomli. *Kur. Niedzielny* 1897 nr 6 (tu: Dziesięć wierszowanych aforyzmów);

K. Bartoszewicz: Księgi humoru polskiego. T. 4. Petersb. 1897 (tu kilka wierszy);

M. Federowski: Imieniny Chodźki. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 2. W-wa (1898) (tu improwizacja, inc.: Któryż z Litwinów mnie nie pozazdrości ...);

L. Uziębło: O druhu Syrokomlowym. (Z powodu nieznanych wierszy w albumie). *Sami sobie. Książka zbior.* ... W-wa 1900 (tu dwa wiersze z albumu pamiątkowego E. Wróblewskiego);

Kur. Warsz. 1902 nr 303 (tu wiersze: inc.: Kiedy konia w lot puszczałem...; inc.: Prędzej wstecz się cofnie rzeka...);

Noworocznik Litewski 1904 (tu wiersze: Improwizacja przy obiedzie danym dla niego w Poznaniu, inc.: Gdy ziemię naszych ojców na troje rozdarto...; Mikołaj w piekle, inc.: Umarł ludzkimi nie zdeptany stopy...; Improwizacja przy obiedzie w Piotrkowie, inc.: Nie mnie ten zaszczyt, co dzisiaj spotyka...; Do Samuela Niesłuchomskiego, wierszowany list z 1860, inc.: Parnaski towarzyszu, śpiewaku Prypeci...; toż wyd. jako: Nieznany wiersz Syrokomli. *Litwa i Ruś* 1912 t. 3 z. 2);

W. Korotyński: Więzienie Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1906 nr 6 (tu toast z 1861, inc.: W Kownie, gdzie Adam pieśń polską wylewał...; Rozmyślania więzienne, fragm. inc.: Ten szczęk bagnetów i stąpanie straży...);

W. Korotyński: Spór o Szyllera. *Kur. Warsz.* 1906 nr 42 (tu wiersz żartobliwy do W. Tomaszewicza, inc.: Zaskoczyła cię znienacka...);

W. Korotyński. *Kur. Litewski* 1912 nr 201 (tu wiersze: Dzień zaduszny; Do Juliana D... (Dłużniewskiego). Powst. 1858; Wiersz białoruski);

L. Uziębło: Z humorystyki Syrokomlowej. *Litwa i Ruś* 1912 t. 3 z. 2 (tu tekst pełniejszy wiersza: Do Juliana D..., inc.: Noc... las głęboki... strumień i ognisko...);

Tyg. Ilustr. 1912 nr 37 (tu m. in.: Janek. Powst. 1855; Posucha i kropla rosy. Powst. 1862);

Z nieznanych utworów Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1917 nr 2 (tu wiersz z powodu objęcia rządów przez Aleksandra II, inc.: Cieszcie się! — płatne trąbią nam gazety...);

Nieznane utwory Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1917 nr 5 (tu: Pieśń rzemieślników wileńskich, inc.: Czy kto heblem, czy kto dratwą... Powst. 1861);

T. Kończyc (T. Grot-Bęczkowski): Syrokomla i młoda poetka. *Bluszcz* 1917 nr 6 (tu wiersz: Do Panny Zofii Mańkowskiej);

Pułkownik Struś (J. Stella-Sawicki): Moje wspomnienia (1831-1910). Lw. 1921 (tu: Sachar-moroz; wiersz improwizowany w Kownie, inc.: W Kownie, gdzie Adam pieśń polską wylewał...; inna red. pierwszego wiersza, zob. wyżej *Dzien. Pol.* 1894 nr 42);

Słowo Pol. 1923 nr 275 (tu: Czarna kotka w Borejkowszczyźnie. Poemat bohaterski w 2 częściach. Fragm.);

P. W. Bykow: Siluety dalokogo proszłogo. Ziemla i fabrika. Moskwa-Leningrad 1930 s. 20 (tu ośmiowiersz: Połnyj kowarstwa i złoradstwa...; toż przedr. P. Bańkowski: Rosyjski wiersz Syrokomli. *Pam. Lit.* R. 32 (1935) i nadb. (tu także przekł. pol. inc.: Niechaj plemiona chciwe i podstępne...);

L. Uz. (Uziębło): Nieznany wierszyk Syrokomli. *Słowo* 1936 nr 103 (tu: Do Bojanowskiego, inc.: Wojsk rosyjskich kapitanie...).

Rkps zbioru wierszy L. Kondratowicza w Bibl. PAN Kr. sygn. 718. — Wiersze i poematy. Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk. Wil. sygn. 218/IV, 1492-1493/IV, 2028-2032/III, 2843/III. — Wiersz: Uroczysko Pomsta. Rkps Ossol. sygn. 5608/ /III.

P r z e k ł a d y

1. K. Janicki: Poemata. Wil. 1848 jako: Przekłady poetów polsko-łacińskich epoki Zygmuntowskiej. Z. 1. Wyd. nast. zob. poz. 4.

2. P. Duplessis: Poszukiwacze złota na wybrzeżach rzeki Sacramento. Wspomnienia podróży odbytej po Kalifornii w roku 1848. Wil. 1850.

http://rcin.org.pl

3. M. Poujoulat: Historia Rewolucji Francuskiej (1789). T. 1-2. Wil. 1851.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 561-562/III.

4. Przekłady poetów polsko-łacińskich epoki Zygmuntowskiej. T. 1-5. Wil. 1851; t. 6. W-wa 1852.

Zawartość: t. 1: poz. 1; t. 2: Rymy łacińskie J. Kochanowskiego; t. 3: Ziemie Czerwonej Rusi (Roxolania). Poemat S. Klonowicza; t. 4-5: Poezje księdza M. K. Sarbiewskiego; t. 6: Dodatki i uzupełnienia. 1. Pienia liryczne M. Smoguleckiego na cześć Zygmunta III; 2. Korespondencja Sarbiewskiego ze Stanisławem Łubieńskim, bisk. płockim; 3. Roxolania (por. Prace edytorskie poz. 2); 4. Zamknięcie pierwszej serii przekładów poetów polsko-łacińskich.

Wyd. nast.: Rymy łacińskie J. Kochanowskiego. Kr. 1882 (tu niektóre przekłady pióra K. Brodzińskiego). — Ziemie Czerwonej Rusi S. Klonowicza. Złoczów (1905?) *Bibl. Powsz.* nr 17.

L. Kondratowicz przygotowywał drugą serię przekładów, m. in. Joachima Bielskiego, Jana Dantyszka, Alberta Inesa, Andrzeja Krzyckiego, Wawrzyńca z Nowego Targu, Szymona Szymonowica, Jana z Wiślicy i in. Fragm. tych przekładów z rkpsu wyd. W. Korotyński, zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 8-10.

5. M. Lermontow: Laik klasztorny. Dat. w październiku 1852. Wyd. zob. Twórczość poz. 9 poczet nowy (2); wyd. osob. Lw. (1883) *Bibl. Mrówki* t. 17.
Rkps Ossol. sygn. 5608/III.

6. M. Kromer: Polska, czyli o położeniu obyczajach, urzędach Rzeczypospolitej Królestwa Polskiego. Wil. 1853.

Dedykacja: Jaśnie Wielmożnemu Eustachemu hrabiemu Tyszkiewiczowi w dowodzie swej czci i życzliwości składa Wł. Syrokomla.

7. J. Sobieski: Pamiętnik wojny chocimskiej, ksiąg troje... Petersb. 1854.

8. A. M. Fredro: Dzieje narodu polskiego pod Henrykiem Walezjuszem, królem polskim, a potem francuskim. Petersb. 1855.

9. L. Gorecki: Opisanie wojny Iwona, hospodara wołoskiego, z Selimem II cesarzem tureckim, toczonej w roku 1574. Petersb. 1855.

10. J. Łasicki: Historia wtargnienia Polaków na Wołoszczyznę. Petersb. 1855.

11. J. D. Solikowski: Krótki pamiętnik rzeczy polskich od zgonu Zygmunta Augusta, zmarłego w Knyszynie w 1572 r. w miesiącu lipcu, do r. 1590. Petersb. 1855.

12. P. J. Béranger: Piosenki. Wil. 1859. (Współtłumacz: W. Korotyński).

13. T. Szewczenko: Kobzarz. Z małoruskiego spolszczył... Dat. Borejkowszczyzna i Wilno, 1860-1861. Wyd. Wil. 1863. Wyd. nast.: Lw. (1883) *Bibl. Mrówki* t. 66.

14. J. Mazuranić: Śmierć Agi Izmaela Czengisa. Poemat... napisany po serbsku. Z czeskiego tłumaczenia Kolara. Dat. Borejkowszczyzna, 1861. Ogł. *Przyj. Dom.* 1862 nr 24-28; wyd. osob. Wil. 1862. Wyd. nast.: Lw. (1884) *Bibl. Mrówki* t. 23.

15. K. Rylejew: Wojnarowski. Poemat rosyjski. Poz. 1861. Wyd. nast.: Przekład uzupełnił W. Słobodnik. Wstępem i komentarzem opatrzył L. Gomolicki. Wr. 1955 *BN* II, 98.

Ponadto drobne przekłady zob. Twórczość poz. 9 poczet 3, 4 (tu m. in.: Fragment z ksiąg Hioba; Pieśń rycerza norweskiego Harolda. (Zabytek poezji skandynawskiej XII w.); T. Coleridge: Stary żeglarz; J. W. Goethe: Król olszyn; Ziemski padoł i ubóstwienie artysty. Dwa dramata; P. Kukolnik: Wróg kusiciel), poz. 54 (tu m. in.: J. Ch. Andersen: Babunia; N. Niekrasow: Na Wołdze. Rkps Ossol. sygn. 7246/I); zob. również Wyd. zbior. poz. 3 t. 9-10.
Kilka ód Sarbiewskiego oraz inne przekłady. Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 2147/II, 556-560/III, 558/II.

Prace edytorskie

1. G. F. Coyer: Historia Jana Sobieskiego, króla polskiego. Przekład polski Bezimiennego tłumacza (Dobrowolskiego) świeżo odszukany. Kilku uwagami objaśnił i uzupełnił... T. 1-2. Wil. 1852.

2. S. Klonowicz: Roxolania, poemat ... w oryginale łacińskim, z edycji Jędrzeja Piotrkowczyka 1584. Wyd. zob. Przekłady poz. 4 t. 6.

3. (J. Baka): Baka odrodzony. Uwagi o śmierci niechybnej, wszystkim pospolitej, wierszem wyrażone. Wil. 1855.

4. *Pamiętniki Komisji Archeologicznej Wileńskiej*. Cz. 1. Wyd. pod red. M. Balińskiego i L. Kondratowicza. Wil. 1856.

Wydania zbiorowe

1. Pisma epiczne i dramatyczne. T. 1-9. Poz. 1868.

Zawartość: t. 1: Margier; Urodzony Jan Dęboróg; Szkolne czasy; Córa Piastów;
t. 2: Zgon Acerna; Stare wrota; Starosta kopanicki; Stella Fornarina; Królewscy łutniści;
t. 3: Uląs; Nocleg hetmański; Marcin Studzieński; Dni doroczne na Litwie; Dni pokuty i Zmar-

http://rcin.org.pl

twychwstania; Staropolskie roraty; Pierwsze myśli w dzień Zmartwychwstania;
t. 4: Chatka w lesie; Hrabia na Wątorach; Kasper Karliński; Franciszek z Assisu;
t. 5: Wiejscy politycy; Zofia księżniczka Słucka; Wyrok Jana Kazimierza; Kalejdoskop jarmarkowy; Rok w pieśni;
t. 6: Wielki Czwartek; Spowiedź pana Korsaka; Chodyka; Pan Marek w piekle; Janko Cmentarnik; Kęs chleba; Garść pszenna; Cieśla; Zaścianek Podkowa;
t. 7 m. in.: Pocztylion; Lalka; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; O Zabłockim i mydle; Trędzlowe; Księgarz uliczny; Fragmenta o Filipie z Konopi;
t. 8 m. in.: Natura wilka wyciąga z lasu; Wrażenia pielgrzyma po swojej ziemi; Melodie z domu obłąkanych; Kanonik przemyski; Wspomnienie Nieświeża. Sonety; Śmierć słowika; Cupio dissolvi;
t. 9: drobne wiersze (tu m. in.: Lirnik wioskowy).

2. Poemata rozmaite. Wyd. nowe. T. 1-2. Poz. 1870.

Zawartość: t. 1: przedr. poz. 1 t. 2; t. 2: przedr. poz. 1 t. 3.

3. Poezje. Wyd. zupełne na rzecz wdowy i sierot autora. T. 1-10. (Wyd. W. Korotyński). W-wa 1872.

Wyd. nie jest zupełne.

Zawartość: t. 1: Utwory epickie (tu m. in.: Pocztylion; Urodzony Jan Dęboróg; Lalka; Kanonik przemyski; O Zabłockim i mydle; Spowiedź pana Korsaka; Pan Marek w piekle);
t. 2: Utwory epickie (tu m. in.: Margier; Kęs chleba; Fragmenta o Filipie z Konopi; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Córa Piastów; Zgon Acerna; Trędzlowe; Wielki Czwartek; Garść pszenna; Cieśla);
t. 3: Utwory epickie (tu m. in.: Stare wrota; Janko Cmentarnik; Królewscy lutniści; Nocleg hetmański; Starosta kopanicki; Ułas; Szkolne czasy);
t. 4: Utwory epickie (tu m. in.: Stella Fornarina; Księgarz uliczny; Marcin Studzieński); Utwory dramatyczne (tu m. in.: Rok w pieśni; Margier. Ułamek libretta do opery; Chatka w lesie);
t. 5: Utwory dramatyczne (tu m. in.: Hrabia na Wątorach; Franciszek z Assisu; Kasper Karliński; Wiejscy politycy; Wyrok Jana Kazimierza; Natura wilka wyciąga z lasu);
t. 6: Utwory dramatyczne (tu: Możnowładcy i sierota); Utwory liryczne (tu drobne wiersze; m. in.: Lirnik wioskowy; Dedykacja gawęd gminnych Litwinom);
t. 7: Utwory liryczne (tu m. in.: Dni doroczne na Litwie; Wrażenia pielgrzyma. I. Z Litwy do Wielkopolski; Staropolskie roraty; Wyzwolenie włościan; Śmierć słowika; Owidiusz na Polesiu; Melodie z domu obłąkanych; Cupio dissolvi);
t. 8-9: Przekłady poetów polsko-łacińskich;
t. 10: Przekłady z rozmaitych języków.

4. Wybór poezji. Wyd. nowe na rzecz wdowy i sierot autora. T. 1-5. Wyd. W. Korotyński. W-wa 1890.

Zawartość: t. 1-2: Utwory epickie; t. 3: Utwory epickie; Utwory dramatyczne; t. 4: Utwory dramatyczne; Utwory liryczne; Tłumaczenia; t. 5: Tłumaczenia.

5. Wianek Syrokomli. (Wyd. W. Korotyński). W-wa 1897.

Zawartość: tu m. in.: Janko Cmentarnik; Melodie z domu obłąkanych; Szkoła wiejska; Lirnik wioskowy; Pocztylion.

6. Gawędy. W-wa 1900.

Zawartość: Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Trzy córki Litwina; Garść pszenna.

7. Wybór pism. Wyboru dokonał F. Hoesick. W-wa 1900 *Bibl. Miniaturowa*; wyd. 2 W-wa ok. 1912.

Zawartość: I. Urodzony Jan Dęboróg; II. Margier; III. Święty Franciszek z Asyżu; IV. Gawędy (tu m. in.: Janko Cmentarnik; O Zabłockim i mydle; Pan Marek w piekle; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Kęs chleba; Fragmenty o Filipie z Konopi); V. Wiersze różne (tu m. in.: Staropolskie roraty; Lalka; Śmierć słowika; Lirnik wioskowy; Pieśni do muzyki W. Każyńskiego; Owidiusz na Polesiu; Cupio dissolvi).

8. Wybór pism. T. 1. Liryki i drobne gawędy. Oprac. T. Pini. Brody 1906 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* nr 46.

9. Piosnki i gawędy. Wil. 1908 *Wyd. Lud.* Z. Nagrodzkiego, książeczka 5.

Zawartość: Garść pszenna; wybór drobnych utworów.

10. Poezje. T. 1-6. Mikołów-W-wa 1908 *Nowa Bibl. Pisarzy Pol.* t. 13-18. (Nakładem K. Miarki).

Zawartość: t. 1-3: Utwory epickie; t. 4: Utwory dramatyczne; t. 5: Utwory liryczne; Przekłady z rozmaitych języków; t. 6: Przekłady poetów łacińsko-polskich epoki Zygmuntowskiej.

11. Wybór poezji. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szk.* 44.

Zawartość: drobne utwory, m. in.: Lirnik wioskowy; Śmierć słowika; Garść pszenna; Lalka; Pocztylion; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Księgarz uliczny.

12. Wybór poezji. Cz. 1-3. Oprac. H. Galle. W-wa 1912-1913 *Książki dla Wszystkich* nr 578-580.

Zawartość: drobne utwory, m. in.: cz. 1: Gawędy szlacheckie (tu m. in.: Trędzlowe; O Zabłockim i mydle; Pan Marek w piekle); cz. 2: Gawędy ludowe (tu m. in.: Garść pszenna; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Cieśla; Lalka; Pocztylion; Księgarz uliczny); cz. 3: Wiersze liryczne (tu m. in.: Wspomnienie Nieświeża. Sonety; Lirnik wioskowy; Pieśni do muzyki W. Każyńskiego; Śmierć słowika; Owidiusz na Polesiu; Cupio dissolvi).

Por. poz. nast.

13. Wybór poezji. Cz. 1-3. Oprac. H. Galle. W-wa 1913 *Biblioteczka Nar.* nr 60, 70, 71.

Zawartość, jw. poz. 12.

http://rcin.org.pl

14. Wybór poezji. W-wa (1916) *Biblioteczka Uniw. Lud.* 75; wyd. 2 W-wa (1926).

Zawartość: drobne utwory.

15. Pieśni i gawędy. W-wa 1922.

Zawartość: drobne utwory.

16. Poezje. T. 1-7. Ze wstępem T. Lenartowicza. Mikołów 1922. (Nakładem Spółki Wydawniczej K. Miarki).

Zawartość: z niewielkimi zmianami przedr. Wyd. zbior. poz. 10.

17. Wybór poezji. Oprac. F. Bielak. Kr. 1922 *BN* I, 54.

Zawartość: Liryki (tu m. in.: Dedykacja gawęd gminnych Litwinom; Lirnik wioskowy; Śmierć słowika; Cupio dissolvi; Wyzwolenie włościan; Sachar-moroz; Owidiusz na Polesiu); Gawędy (tu: Pocztylion; Lalka; Kradzione; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Garść pszenna; Fragmenta o Filipie z Konopi; Urodzony Jan Dęboróg; Szkolne czasy; Kęs chleba; Janko Cmentarnik); Tłumaczenia (tu: M. Sarbiewski: Do konika polnego; Do P. Kozłowskiego; P. Béranger: Stary kapral; T. Szewczenko: Dumka).

18. Wybór poezji. T. 1-3. Oprac. S. Cywiński. Wil. 1923.

Zawartość: t. 1: m. in.: Urodzony Jan Dęboróg; O Zabłockim i mydle; Pan Marek w piekle; Kęs chleba; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Trzęslowe; Garść pszenna; Cieśla; t. 2: m. in.: Stare wrota; Janko Cmentarnik; Kasper Karliński; Dni doroczne na Litwie; Ułas; Szkolne czasy; t. 3: m. in.: Staropolskie roraty; Wrażenia pielgrzyma. I. Z Litwy do Wielkopolski; Marcin Studzieński; Melodie z domu obłąkanych; Tłumaczenia (tu wybór utworów K. Janickiego, J. Kochanowskiego, S. Klonowicza, M. Sarbiewskiego, P. Bérangera, A. Puszkina, J. Ch. Andersena).

19. Gawędy i piosnki. Wil. 1929 *Wyd. Lud.* Z. Nagrodzkiego, książeczka 15.

Zawartość m. in.: Garść pszenna; Pocztylion; Lalka; Śmierć słowika; Lirnik wioskowy.

20. Wybór poezji. Oprac. W. Arcimowicz. Wil. 1955.

Zawartość m. in.: Lirnik wioskowy; Śmierć słowika; Wyzwolenie włościan; Pocztylion; Lalka; Cieśla; Margier; Hrabia na Wątorach.

21. Wiersze i gawędy. Wybór i oprac. I. Korsak. Wstęp: J. W. Gomulicki. W-wa 1957.

Zawartość: Wiersze różne (tu m. in.: Lirnik wioskowy; Wyzwolenie włościan; Śmierć słowika; Melodie z domu obłąkanych); Gawędy i obrazki (tu m. in.: Pocztylion; Lalka; Żywot poczciwego człowieka); Urodzony Jan Dęboróg.

22. Wybór poezji. Oprac. W. Kubacki. W-wa 1957; wyd. 2 poprawione W-wa 1961.

Zawartość: I. Mniejsze utwory poetyckie (tu m. in.: Pocztylion; Lalka; Lirnik wioskowy; Wyzwolenie włościan; Śmierć słowika; Melodie z domu obłąkanych); II. Obrazki i powieści wierszem (tu m. in.: Rok w pieśni; Pan Marek w piekle; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Fragmenta o Filipie z Konopi; Urodzony Jan Dęboróg; Garść pszenna; Cieśla; Janko Cmentarnik; Dni doroczne na Litwie; Dni pokuty i Zmartwychwstania; Ułas; Szkolne czasy); III. Przekłady (tu m. in. drobne utwory K. Janickiego, M. Sarbiewskiego, J. P. Bérangera, N. Niekrasowa, T. Szewczenki); IV. Dodatek (tu: Wędrówki po moich niegdyś okolicach. Fragm. pt. Wioski i lud).

23. Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). W-wa 1964 *Poeci Polscy*.

Zawartość: 40 drobnych utworów.

PRZEKŁADY

Białoruskie

J. Kupała: Dolia; Grugan; Karali; Na Palessi; Niadziela. W: Zbor tworau. T. 1-3. Mińsk 1961.

Czeskie

Vybrané básně. Z polského přeložil J. Nečas. Praga (1883) *Ústřední knihovna* 179; wyd. nast. Praga 1887.

Zawartość: O skarbcu zaklętym; Żebrak z rzemiosła; Spowiedź pana Korsaka.

Rosyjskie

Izbrannyje stichotworienija. Moskwa 1879. Tłum.: L. Miej, D. Minajew, L. Palmin, M. Pietrowski, P. Wejnbierg.

Zawartość: 26 utworów, m. in.: Urodzony Jan Dęboróg; Janko Cmentarnik; Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna; Starosta kopanicki; Lalka; Lirnik wioskowy; Pocztylion; Śmierć słowika; Melodie z domu obłąkanych.

Izbrannyje proizwiedienija. Moskwa 1953. Tłum.: A. C., L. Biełow, S. Mar (Aksienowa), L. Martynow, L. Miej, L. Palmin, M. Pawłowa, L. Triefolew, M. Zamachowskaja, M. Zienkiewicz, M. Żiwow.

Zawartość: 48 utworów, m. in.: Margier; Hrabia na Wątorach; O Zabłockim i mydle; Pan Marek w piekle; Cieśla; Garść pszenna; Lalka; Lirnik wioskowy; Pocztylion; Śmierć słowika.

Listy i materiały

1. Do W. Korotyńskiego z 21 października 1843. Ogł. M. Gembarzewski: Sekretarz Syrokomli. *Prosto z mostu* 1935 nr 6.

2. Do J. I. Kraszewskiego 52 listy z 1845--1862. Rkps Bibl. Jagiel. Fragm. ogł. J. I. Kraszewski: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Przegl. Europejski* 1862 t. 2; też wyd. osob. W-wa 1863; fragm. ogł. T. Pini: Władysław Syrokomla i jego utwory. Lw. 1901 *Bibl. Macierzy Pol.* nr 10.

3. Do R. Podbereskiego 5 listów z 1847--1849. Ogł. S. Tomkiewicz: Przyczynek do biografii W. Syrokomli na podstawie autografów. *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 315-318.

4. Do Redakcji Biblioteki Warszawskiej z 1851 i do K. W. Wójcickiego 2 listy z 1856, 1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 718.

http://rcin.org.pl

5. Do A. Wilkońskiego z 1851; do P. Wilkońskiej 4 listy z 1851-1858. Ogł. P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Cz. 1. Poz. 1871 i wyd. nast.

6. Do S. Moniuszki z 1852 oraz do jego żony nie dat. Ogł. L. Simon: Syrokomla i Moniuszko. *Kur. Warsz.* 1937 nr 181.

7. Do A. Marcinkowskiego (z autobiografią) z ok. 1852; fragm. listu do J. I. Kraszewskiego z 1853; do K. W. Wójcickiego list wierszowany z 1856; do J. Chęcińskiego kilkanaście listów z 1856-1860; do J. Bartoszewicza z 1857. Ogł. W. R. Korotyński: Listy Syrokomli. *Wiek* 1895 nr 116-121, 124-125, 132-135, 140, 142, 148-155, 157-158; przedr., uzup. listem do J. Pileckiego z 1859, w: Syrokomla o sobie. W-wa 1896.

8. Do J. I. Kraszewskiego z 1852; do B. Podczaszyńskiego z 1855. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

9. Do B. M. Wolffa z 1853. Ogł. Z. Librowicz: Kłótnia o Dęboroga. Fragment z życia Syrokomli. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 51.

10. Do A. Szemesza z 1855. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 285.

11. Do W. Pola z 1856. Ogł. W. Pol (syn): Listy do W. Pola. *Przew. Nauk. i Lit.* 1913.

12. Do E. Tyszkiewicza z ok. 1856. Ogł. W. Korotyński: Z papierów Syrokomli. Anna z Sanguszków Radziwiłłowa. (List L. Kondratowicza). *Kur. Niedzielny* 1897 nr 18.

13. Do A. Szukiewicza 4 listy z 1857-1859. Rkps Ossol. sygn. 6531/II.

14. Do A. Niewiarowskiego z 1858. Wyd. zob. Twórczość poz. 40.

15. Do nieznanego adresata z 1858. Ogł. A. Frydrychs: Nieznany list Syrokomli. *Prace Polon.* S. IX (1951); toż nadb. Wr. 1951.

16. Do A. Bądźkiewicza list wierszem (podobizna autografu) z 1860. Ogł. H. Biegeleisen: Ilustrowane dzieje literatury polskiej. T. 5. Wiedeń (1908).

17. Do T. Działyńskiego z 1860. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 2.

18. Do żony Pauliny z czerwca 1860. Ogł. pt. List Syrokomli. *Litwa i Ruś* 1912 t. 3 z. 2.

19. Do nieznanego adresata (prawdopodobnie do A. Dobrowolskiego) z 1862. Ogł. pt. Nieznany list Syrokomli. *Dzien. Powsz.* 1909 nr 115.

Listy, wiersze, luźne notatki i pamiątki znajdowały się w zbiorach rodziny Korotyńskich.

Piosenki, do których dorobiono muzykę, oraz drobne wiersze wyd. osob. zob. Estr. II, 418-419; (1881-1900) II, 301-302.

Bibliograficzne zestawienie podaje S. Cywiński: Szkic o Syrokomli. Zob. Wyd. zbior. poz. 18 t. 3; odb. pt. Syrokomla. Człowiek i twórczość. Wil. 1923.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Wykaz czasopism, E — Prace edytorskie, P — Przekłady, T — Twórczość. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

Adamowi Kirkorowi... w dzień imienin... T-52
Aforyzmy po Cz-1897
Babunia (J. Ch. Andersen) po P
Baka odrodzony. Uwagi o śmierci niechybnej... E-3
Biografia Kosacza Cz-GC
Błogosławiony Sadoch T-9 p. 1
Bywało! T-9 p. 1
Chatka w lesie T-15
Chodyka T-9 p. 1
Cieszcie się! — płatne trąbią nam gazety... po Cz-1917
Cieśla T-20
Córa Piastów T-16
Cupio dissolvi T-53
Czarna kotka w Borejkowszczyźnie po Cz-1923
Czy kto heblem, czy kto dratwą... po Cz-1917
Dedykacja gawęd gminnych Litwinom T-9 p. 1
Dni doroczne na Litwie T-36
Dni pokuty i Zmartwychwstania T-37
Do Bojanowskiego po Cz-1936
Do gitarzysty po Cz-1866
Do Juliana D... (Dłużniewskiego) po Cz-1912
Do niemowlęcia T-9 p. 1
Do Panny Zofii Mańkowskiej po Cz-1917
Do Samuela Niesłuchomskiego po Cz-1904
Drzymka i czyn T-9 p. 2
Dwa obrazy po Cz-1863
Dwie gawędy T-6
Dwie koronacje Sasów, Augusta II i Augusta III T-10
Dyferencja T-9 p. 1
Dzieje literatury w Polsce T-3
Dzieje narodu polskiego pod Henrykiem Walezjuszem (A. M. Fredro) P-8

http://rcin.org.pl

Dziennik podróży po Litwie i Żmudzi T-38
Dzień zaduszny po Cz-1912
Dziesięć wierszowanych aforyzmów po Cz-1897
Dziewiczy wieczór T-53
Epilogos do drugiego wydania (Urodzonego Jana Dęboroga) T-2
Felieton o Borejkowszczyźnie Cz-KW
(Filip z Konopi) T-11
Fragment z ksiąg Hioba po P
Fragment z powieści z czasów Piastowskich pt. Ogrodzieniec T-9 p. 3
Fragmenta o Filipie z Konopi T-11
Franciszek z Assisu T-28
Garść pszenna T-21
Gawęda o bocianie T-9 p. 1
Gawędy i rymy ulotne T-9
Gdy ziemię naszych ojców na troje rozdarto... po Cz-1904
Grabarz T-9 p. 1
Gracze T-9 p. 5
Grajek wioskowy T-9 p. 3
Hebdomadalia Cz-GW
Hetman polny T-9 p. 2
Historia Jana Sobieskiego (G. F. Coyer) E-1
Historia Rewolucji Francuskiej (M. Poujoulat) P-3
Historia wtargnienia Polaków na Wołoszczyznę (J. Łasicki) P-10
Hrabia na Wątorach T-22
Hulaj, dusza T-42
Hymny do Mszy świętej T-9 p. 3
Iluminacja T-9 p. 5
Improwizacja przy obiedzie ... w Piotrkowie po Cz-1904
Improwizacja przy obiedzie w Poznaniu po Cz-1904
Janek po Cz-1912
Janko Cmentarnik T-23
Już kwitną drzewa I ptaszek śpiewa... po Cz-1894
Kalejdoskop jarmarkowy T-9 p. 5
Kanonik przemyski T-4
Kapral Terefera i kapitan Szerpetyna T-17
Kasper Karliński T-29
Kęs chleba T-12
Kiedy konia w lot puszczałem... po Cz-1902
Kilka słówek o księdzu A. Turskim, pijarze Cz-A
Kobzarz (T. Szewczenko) P-13]
Kojec z kurczęty T-9 p. 3
Korespondencja Sarbiewskiego ze Stanisławem Łubieńskim P-4
Kradzione T-9 p. 1
Król olszyn (J. W. Goethe) po P
Królewscy lutniści T-24
Krótki pamiętnik rzeczy polskich od zgonu Zygmunta Augusta... (J. D. Solikowski) P-11
Krótkie studia o języku i charakterze poezji Rusinów w prowincji mińskiej Cz-GW
Księgarz uliczny T-53
Któryż z Litwinów mnie nie pozazdrości... po Cz-1898
Laik klasztorny (M. Lermontow) P-5
Lalka T-9 p. 1
Lirnik wioskowy T-9 p. 2
List do Aleksandra Niewiarowskiego T-40
Marcin Studzieński T-45
Margier T-13
Margier. Libretto do opery T-13
Mazur. Na rozwiązanie Towarzystwa Rolniczego Cz-PRP
Melodie z domu obłąkanych T-53
Mięsopust T-36
Mikołaj w piekle po Cz-1904
Mińsk Cz-TW
Moje pamiętniki literackie T-54
Monografia rzeki Niemna od jego źródeł do Kowna T-50
Możnowładcy i sierota T-39
Na Wołdze (N. Niekrasow) po P
Na zgon Adama Mickiewicza Cz-PRP
Najmłodszy z Toporczyków. Urywek z poematu... T-9 p. 5
Napoleonista T-9 p. 5
Nas zebranych wielu razem car widzieć nie życzy... Cz-PRP
Natchnienie T-9 p. 1
Natura wilka wyciąga z lasu T-48
Nie masz niewiast nad Sarmatki T-53
Nie mnie ten zaszczyt, co dzisiaj spotyka... po Cz-1904
Niechaj plemiona chciwe i podstępne... po Cz-1935
Niemen od źródeł do ujścia T-50
Niepiśmienny T-9 p. 5
Noc... las głęboki... strumień i ognisko... po Cz-1912
Nocleg hetmański T-30
Nostalgia, czyli tęsknota za krajem T-9 p. 2
Nowy Rok T-36
O chwale Bożej i chwale królewskiej T-9 p. 1
O moim starym domku T-9 p. 1
O skarbcu zaklętym T-9 p. 1
O Zabłockim i mydle T-5
Obrona Olsztyna T-29
Ogrodzieniec. Fragment T-9 p. 3
Opisanie wojny Iwona, hospodara wołoskiego, z Selimem II (L. Gorecki) P-9
Owidiusz na Polesiu po Cz-1862
Pajęczyna T-48
Pamiętnik podróży żeglarza litewskiego wiciną z Kowna do Królewca T-50
Pamiętnik wojny chocimskiej (J. Sobieski) P-7
Pamiętniki Komisji Archeologicznej Wileńskiej]
Pan Marek w piekle E-4
Pan Stanisław Leszyński T-8
Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy... Cz-A
Parnaski towarzyszu, śpiewaku Prypeci... po Cz-1894
Pielgrzym — pielgrzymowi po Cz-1904
Pienia liryczne M. Smoguleckiego na cześć Zygmunta III po Cz-1876
Pierwsze myśli w dzień Zmartwychwstania P-4
T-42

http://rcin.org.pl

Pieśń rycerza norweskiego Haralda po P
Pieśń rzemieślników wileńskich po Cz-1917
Piosenki (P. J. Béranger) P-12
Piosnki do muzyki W. Każyńskiego T-9 p. 3
Pocztylion T-9 p. 1
Podróż swojaka po swojszczyźnie T-40
Poemata (K. Janicki) P-1
Poezje księdza M. K. Sarbiewskiego P-4
Poezje ostatniej godziny T-53
Pogrzeb młodego rolnika T-9 p. 1
Polska, czyli o położeniu, obyczajach, urzędach Rzeczypospolitej Królestwa Polskiego (M. Kromer) P-6
Polnyj kowarstwa i zloradstwa... po Cz-1930
Posucha i kropla rosy po Cz-1912
Poszukiwacze złota na wybrzeżach rzeki Sacramento (P. Duplessis) P-2
Powieści współczesne. Rywale. Stary kawaler T-1
Precedencje szklanicy miodu T-9 p. 6
Prędzej wstecz się cofnie rzeka... po Cz-1902
Przedmowa do nowych gawęd T-9 p. 2
Przedmowa do: W. Korotyński: Czym chata bogata, tym rada T-31
Przedśpiewek do litewskiego czytelnika T-2
Przekłady poetów polsko-łacińskich epoki Zygmuntowskiej P-4
Przeszłość po Cz-1874
Przyczynki do historii domowej w Polsce T-41
Rok w pieśni T-9 p. 2
Roxolania (S. Klonowicz) E-2, P-4
Rozmyślania więzienne po Cz-1906
Rycerz na czatach T-9 p. 5
Rymy łacińskie Jana Kochanowskiego P-4
Rymy ulotne T-9 p. 1
Rymy ulotne i okolicznościowe T-9 p. 3
Rywale T-1
Sachar-moroz po Cz-1894, 1921
Sen wieszcza T-14
Serce nasze to gitara... po Cz-1866
Spoczynek T-9 p. 2
Spowiedź pana Korsaka T-6
Stanisław Rossołowski T-18
Stare wrota T-25
Staropolskie roraty T-42
Starosta kopanicki T-32
Stary kawaler T-1
Stary włóczęga T-9 p. 2
Stary zegar T-48
Stary żeglarz (T. Coleridge) po P
Stella Fornarina T-43
Szkolne czasy T-44
Szkoła wiejska T-53
Szum brzózki T-9 p. 6
Śmierć Agi Izmaela Czengisa (J. Mazuranić) P-14
Śmierć słowika T-48, 53
Święty Franciszek z Asyżu T-28
Święty Sadok T-9 p. 1
Ten szczęk bagnetów i stąpanie straży... po Cz-1906
Trędźlowe (Trężlowe) T-9 p. 5
Trzy córki Litwina T-9 p. 6
Trzy gwiazdki T-9 p. 1
Ułamek Filipa z Konopi T-11
Ułamki z pamiętników T-54
Ułas T-33
Umarł ludzkimi nie zdeptany stopy... po Cz-1904
Uroczysko Pomsta po Cz-Rkps
Urodzony Jan Dęboróg T-2
Urywek z poematu pod tytułem: Najmłodszy z Toporczyków T-9 p. 5
Uwagi o śmierci niechybnej (J. Baka) E-3
W Kownie, gdzie Adam pieśń polską wylewał... po Cz-1906, 1921
Warianty starych tematów T-9 p. 3
Wędrówki po moich niegdyś okolicach T-7
Wiejscy politycy T-34
Wiejski polityk T-34
Wielki Czwartek T-26
Wiersz białoruski po Cz-1912
Wiersz na uroczyste otwarcie Muzeum Starożytności w Wilnie T-27
Wojnarowski (K. Rylejew) P-15
Wojsk rosyjskich kapitanie... po Cz-1936
Wrażenia pielgrzyma po swojej ziemi T-49
Wróg kusiciel (P. Kukolnik) po P
Wspomnienia Nieświeża. Sonety T-9 p. 1
Wybryki dobrego humoru T-9 p. 1
Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna T-35
Wyrok Jana Kazimierza T-46
Z Litwy do Wielkopolski T-49
Zalotnicy T-9 p. 1
Zamknięcie pierwszej serii przekładów poetów polsko-łacińskich P-4
Zarys życia Jana B. Rychtera... T-47
Zaskoczyła cię znienacka... po Cz-1906
Zaścianek Podkowa T-9 p. 1
Zgon Acerna T-19
Ziemie Czerwonej Rusi (Roxolania). (S. Klonowicz) P-4
Ziemski padoł i ubóstwienie artysty (J. W. Goethe) po P
Zofia księżniczka Słucka T-39
Żebrak-fundator T-9 p. 1
Żebrak z rzemiosła T-9 p. 5
Życie i pisma Ignacego Chodźki T-51
Żywot poczciwego człowieka T-9 p. 2

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

1. Monografie i zarysy monograficzne

J. I. KRASZEWSKI: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Przegl. Europejski* 1862 t. 2; wyd. osob. W-wa 1863; przedr. w: Wybór pism. Oddział X: Studia i szkice literackie. W-wa 1895. [Rec.: W. GÓRSKI. *Dzien. Powsz.* 1863 nr 80]. — T. PINI: Władysław Syrokomla i jego utwory. Lw. 1901 *Bibl. Macierzy Pol.* nr 10. [Rec.: I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1901 nr 9]. —

A. DROGOSZEWSKI: Władysław Syrokomla (1823-1862). *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1-2; odb. W-wa 1905. [Rec.: A. GOLDBERG. *Ogniwo* 1904 nr 52; T. PINI. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 3; J. LORENTOWICZ. *Gaz. Pol.* 1905 nr 16; T. PINI. *Książka* 1905 nr 4; *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 8]. —

S. CYWIŃSKI: Szkic o Syrokomli. W wyd.: Wybór poezji. T. 3. Wil. 1923; odb. pt. Syrokomla. Człowiek i twórczość. Wil. 1923. [Rec.: St. P. (PIGOŃ). *Słowo* 1923 nr 82].

2. Biografia

A. NOWOSIELSKI (MARCINKOWSKI): Pogadanki literackie. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 107. (Dot. stosunków wzajemnych, m. in. przytoczony fragment listu zawierający humorystyczną biografię Kondratowicza); fragm. przedr. A. N. (G. W.): Władysław Syrokomla. *Nowiny* 1855 nr 52, 54. — (K. JAROCHOWSKI): Poznań, dn. 26 września 1857 r. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 276. (Naświetlenie walki Przeglądu Poznańskiego z Kondratowiczem oraz innymi występującymi w jego obronie). — A. B.: Wiadomości z W. X. Poznańskiego. *Dzien. Lit.* 1858 nr 74, 95. (Dot. pobytu Syrokomli w Poznaniu). — (K. JAROCHOWSKI): Poznań, 15 lipca 1858. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 210. (Dot. pobytu w Poznaniu). — K. J. S. Z.: Poznań, dnia 12 czerwca 1858... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 179. (Dot. pobytu w Poznańskiem). — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): List do Feliksa Pietkiewicza. Kilka wrażeń z wycieczek na Litwę. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 245. — J. PILECKI: Druskienniki w roku 1859. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 272. (Dot. pobytu w Druskienikach i Grodnie). — Przyjęcie Syrokomli w Kownie. *Głos* 1861 nr 92. — Z listu Wł. Syrokomli... *Gaz. Codz.* 1861 nr 64. (Dot. stanu zdrowia). —

Wiadomość o śmierci i pogrzebie w 1862: B. R. *Gaz. Pol.* nr 221; (J. I. KRASZEWSKI). *Gaz. Pol.* nr 218; *Bibl. Warsz.* t. 4; *Czas* nr 215, 221; *Gaz. Pol.* nr 215, 243, 291; *Kur. Warsz.* nr 212. — Art. dot. Komitetu utworzonego do wyd. dzieł L. Kondratowicza i opieki nad jego rodziną: J. I. KRASZEWSKI. *Czas* 1862 nr 220; (J. I. KRASZEWSKI). *Gaz. Pol.* 1862 nr 216, 227, 234; A. OSKIERKA. *Bibl. Warsz.* 1862 t. 4; A. OSKIERKA. *Kur. Warsz.* 1862 nr 293; *Bibl. Warsz.* 1862 t. 4; (L. JENIKE). *Tyg. Ilustr.* 1863 nr 174; A. OSKIERKA. *Bibl. Warsz.* 1863 t. 1; *Gaz. Pol.* 1863 nr 1-3, 11, 20, 41. — Jeszcze o Syrokomli. *Niewiasta* 1862 nr 39. — Niektóre szczegóły z życia i listy Władysława Syrokomli, czyli Ludwika Kondratowicza. *Wieniec* 1862 nr 13. —

F. H. LEWESTAM. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — H. MIERZEŃSKI: Wspomnienie o W. Syrokomli. *Dzien. Lit.* 1864 nr 2-3. — K. STRASBURGIER: Władysław Syrokomla. *Opiekun Dom.* 1866 nr 18. — J. I. KRASZEWSKI: Odezwa. *Dzien. Lit.* 1869 nr 21. (Dot. projektu wydania książki zbiorowej na korzyść sierot po Kondratowiczu). — ***: Odezwa p. J. I. Kraszewskiego w sprawie wdowy i sierot Syrokomli. *Kalina* 1869 nr 12. — W sprawie rodziny Syrokomli. *Mrówka* 1869 nr 24. — Alf.: Że wspomnień po Syrokomli. *Tyg. Wielkopol.* 1871 nr 49. — P. WILKOŃSKA: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 3. Poz. 1871 i wyd. nast. — Dwa ostatnie schronienia Kondratowicza. *Wieniec* 1872 nr 26, 28 (Dod.). — R.: Dworek w Załuczu. Mieszkanie W. Syrokomli. *Kłosy* 1873 nr 404. — J. HORAIN: Na jednym wózku z poetą. Sprzed trzydziestoletnich wspomnień. *Gaz. Lw.* 1880 nr 195-199; toż *Gaz. Pol.* 1880 nr 212-217; przedr. w: Z życia poety. Wspomnienia o W. Syrokomli. Lw. 1886. [Rec.: SIGMA (W. PRZYBOROWSKI). *Kur. Codz.* 1887 nr 55; S. M. RZĘTKOWSKI. *Życie* 1887 nr 38]. — J. HORAIN: Pod jednym namiotem z poetą. Ze wspomnień młodości. *Gaz. Lw.* 1880 nr 282-290; toż *Gaz. Pol.* 1881 nr 49-53, 55; przedr. w książce, jw. [Rec. jw.]. — A. E. ODYNIEC: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1880 nr 8; przedr. w: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884. — J. HORAIN: Ostatnie lata Syrokomli. *Gaz. Lw.* 1881 nr 40-43; toż *Gaz. Pol.* 1881 nr 82-83, 85, 93; przedr. w książce, jw. [Rec. jw.]. — J. HORAIN: Pod strzechą poety. *Gaz. Lw.* 1881 nr 23-24; toż *Gaz. Pol.* 1881 nr 75-76, 79. — W. MALESZEWSKI: Nagrobek Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1881 nr 311. — E. PAWŁOWICZ: Korespondencja. Z Wilna. *Tydzień Pol.* 1881 nr 35. (Dot. grobu Kondratowicza). — Wiadomości bieżące krajowe. Grób Syrokomli. *Wiek* 1881

http://rcin.org.pl

nr 117. — S. Tomkiewicz: Przyczynek do biografii W. Syrokomli na podstawie autografów. *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 315-318. — I. K.: Szkice biograficzne. Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Ojczyzna* 1883 nr 1. — W. Korotyński: Obrazy z pobrzeży Niemna. (Urywki). *Tyg. Powsz.* 1883 nr 20-26; 1884 nr 13-25. — M. K. Ż.: Grób Syrokomli. *Wieczory Rodz.* 1883 s. 673-674. — J. Gr. (Grajnert): Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Zorza* 1884 nr 27. — A. D. Tumanow: Kondratowicz - Syrokomla 1857 g. *Russkaja starina* 1884 t. 4. — P. Chmielowski: Ludwik Kondratowicz. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — Styczeń January (J. Łuniewski): Epizod z życia Syrokomli. *Dzien. Pol.* 1886 nr 250. — B. L.: Władysław Syrokomla. Ludwik Kondratowicz. *Biesiada Lit.* 1887 nr 37. — A. Pług (A. Pietkiewicz): Władysław Syrokomla. Wspomnienie. *Kłosy* 1887 nr 1160. — Litwin (J. K. Gieysztor): Litwa przed rokiem 1863. Lw. 1888. — Poseł Prawdy (A. Świętochowski): Liberum veto. Zamiar Syrokomli. *Prawda* 1888 nr 1. (Dot. zamiaru Kondratowicza wyd. pisma zbior. pt. Dziadek kościelny). —

Z. Librowicz: Kłótnia o Dęboroga. Fragment z życia Syrokomli. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 49-51. — L. U. (Uziębło): Ze wspomnień lokalnych. *Kraj* 1893 nr 4. — W. R. Korotyński: Listy Syrokomli. *Wiek* 1895 nr 116-158 (z przerwami); toż przedr. w: Syrokomla o sobie. W-wa 1896. [Rec.: W. Gomulicki: Książka i dziennik. (Mozaika literacka). *Kraj* 1895 nr 46]. — W. Korotyński: Syrokomla o sobie. W-wa 1896. [Rec.: L. M. Dziama. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 51; M. Wysłouchowa. *Tydzień* 1896 nr 13; Dr S. W. *Przegl. Pol.* 1897/98 t. 2]. — (S. Gębarski): Władysław Syrokomla. *Przyj. Dzieci* 1897 nr 43. — W. Gomulicki: Kondratowicz czy Kondrat? (Przyczynek do życiorysu Syrokomli). *Kur. Niedzielny* 1897 nr 29. — C. Jankowski: Borejkowszczyzna. (Kartka z notatnika). *Kraj* 1897 nr 12-13; przedr. pt. Trakt oszmiański. W: Powiat oszmiański. Materiały do dziejów ziemi i ludzi. Cz. 2. Petersb. 1897. — L. S. Korotyński: Kolebka i grób Syrokomli. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 41. — W. R. Korotyński: Z papierów Syrokomli. Anna z Sanguszków Radziwiłłowa. (List L. Kondratowicza). *Kur. Niedzielny* 1897 nr 18. — Litwin: Na mogiłę Lirnika wioskowego wiązanka wspomnień w 35 rocznicę jego zgonu. *Biesiada Lit.* 1897 nr 44. — M. S.: Z „Teki zasłużonych" Tytusa Maleszewskiego. *Biesiada Lit.* 1897 nr 44. — (W. Korotyński): Życiorys. W wyd.: Wianek Syrokomli. W-wa 1897. — L. Uziębło: O autorze „Dęboroga". *Kur. Codz.* 1897 nr 355; toż *Ziarno* 1898 nr 1. — Władysław Syrokomla. *Kur. Niedzielny* 1897 nr 43. — Art. w sprawie pomnika: icz. (W. Kosiakiewicz). *Kraj* 1897 nr 44; W. Maleszewski. *Biesiada Lit.* 1897 nr 42; Redakcja. *Biesiada Lit.* 1897 nr 44; *Gaz. Warsz.* 1897 nr 290; *Niwa* 1897 nr 7; *Przegl. Katolicki* 1897 nr 45; *Tyg. Mód i Powieści* 1897 nr 45. — L. Uziębło: Syrokomlana. (O pomniku i pamiątkach artystycznych). *Tyg. Pol.* 1898 nr 6. — L. Uziębło: Syrokomli dwa szkolne „patenta na mądrość". *Prawda. Książka zbior. ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899. — C. Jankowski: List do Redakcji. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 45. (Dot. miejsca urodzenia Kondratowicza). — C. Jankowski: Nad Niemnem. *Kraj* 1900 nr 9. — L. Uziębło: Z cmentarza na Rossie. Grób poety. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 44. — L. Kondratowicz. Biograficzeskij oczerk polskogo poeta s priłożenijem jego stichotworienij. Moskwa 1901. — F. Rawita-Gawroński: Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — N. Rouba: W Borejkowszczyźnie. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 20. — M. Synoradzki: Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Przyj. Dzieci* 1901 nr 3. — W siedzibie Syrokomli. *Kur. Poz.* 1901 nr 247. — R.: Wśród starych murów i pamiątek. Smolhów, miejsce urodzenia W. Syrokomli. *Kronika Rodz.* 1904 nr 13. — A. Brückner. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 38 (1905). —

Art. w sprawie pomnika Syrokomli w Wilnie: W. Maleszewski. *Biesiada Lit.* 1905 nr 52; *Kur. Litewski* 1905 nr 100; W. Gutowski. *Dzien. Wil.* 1907 nr 103; S. Okulicz. *Kur. Litewski* 1907 nr 12, 96; A. Wiślicki. *Nowa Gazeta* 1907 nr 31; *Biesiada Lit.* 1907 nr 7; *Dzien. Wil.* 1907 nr 258; *Kur. Warsz.* 1907 nr 332; *Dzien. Kijowski* 1908 nr 207, 210; *Goniec Wil.* 1908 nr 188; *Scena i Sztuka* 1908 nr 44. —

W. Korotyński: Więzienie Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1906 nr 6 wiecz. — T. Pini: Wstęp do wyd.: Wybór pism. T. 1. Brody 1906 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 56. — J. Stella-Sawicki: Ostatni rok życia L. Kondratowicza (W. Syrokomli). *Słowo Pol.* 1906 nr 176-178. — Uz. (L. Uziębło): Przyjaciel pana Syrokomli. *Ruch Lit.* 1906 nr 2. — L. Uziębło: Ludwik Kondratowicz. *Kur.*

http://rcin.org.pl

Litewski 1906 nr 74 (dod.). — J. Suszyński: Tablica Syrokomli w Nieświeżu. *Dzien. Wil.* 1907 nr 276. — M. Synoradzki: Uwięzienie Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1907 nr 14-16. — L. Uziębło: Garść wspomnień. *Kur. Litewski* 1907 nr 16. — Nasza chwała. Ludwik Kondratowicz. *Prawda* (Kr.) 1908 z. 6. — W. Ślizień: Przyjaciel Syrokomli. *Świat* 1908 nr 9. — L. Uziębło: Władysław Syrokomla. *Kur. Litewski* 1908 nr 218. — Wspominki w Dzień Zaduszny. O uroczystości poświęcenia pomnika W. Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1908 nr 5. — L. Uziębło: O pamiątkach po Słowackim i Syrokomli. *Kur. Litewski* 1909 nr 202. — K. Bartoszewicz: Kraszewski i Syrokomla. *Kur. Litewski* 1912 nr 201-217 (z przerwami). — K. Bartoszewicz: Władysław Syrokomla. *Gaz. Lw.* 1912 nr 212-229. — D. Bociarski: Z pobytu Syrokomli w Kownie. *Kur. Litewski* 1912 nr 201. — J. Jankowski: Przechodzień. Z powodu 50-letniej rocznicy dnia zgonu L. Kondratowicza (W. Syrokomli). *Izraelita* 1912 nr 37. — C. Pieniążek: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz) ur. 17 września 1823, zmarł 15 września 1862. *Straż Pol.* 1912 nr 10-12. — L. Uziębło: Mogiła Syrokomli. *Kur. Litewski* 1912 nr 201. — Wielkopolanin M.: Władysław Syrokomla. *Jutrzenka* 1912 nr 20. — *Litwa i Ruś* 1912 t. 3 z. 2: *Pamięci Syrokomli.* (Tu m. in.: jot: Rukojnie; J. O. (Obst): Wycieczka do Borejkowszczyzny; List Syrokomli; Matejko jako opiekun sierot po Lirniku; Mowa pogrzebowa prof. Berkmana; W. Zahorski: Pamiątki po L. Kondratowiczu w muzeum Tow. Przyjaciół Nauk w Wilnie; W. Zahorski: Ze wspomnień o Syrokomli). — L. Życka: Litwa i Ruś w hołdzie Syrokomli. *Kur. Litewski* 1912 nr 232. — M. S. (Synoradzki): Wycieczka do Borejkowszczyzny. *Biesiada Lit.* 1913 nr 7-8. — Z. Dębicki: Syrokomla w Wielkopolsce. *Kur. Warsz.* 1914 nr 139. — W. Korotyński: Syrokomla podróżnik. *Złoty Róg* 1914 nr 9. — W. Korotyński: Przedmowa do wyd.: Podróż swojaka po swojszczyźnie. W-wa 1914. — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 2: 1852-1863. Poz. 1919. — Pułkownik Struś (J. Stella-Sawicki): Moje wspomnienia. (1831-1910). (Rosja — Polska — Francja). Lw. (1921) s. 46-48. — F. Bielak: Syrokomla w Krakowie. (W 60 rocznicę śmierci). *Głos Narodu* 1922 nr 217. — C. Jankowski: W rocznicę Syrokomli. *Słowo* 1922 nr 38. — C. Jankowski: W sprawie pomnika Syrokomli. (List do Redakcji). *Przegl. Wil.* 1922 nr 37/38. — W. Korotyński: Ludwik Kondratowicz. *Słowo* 1922 nr 38. — E. Meller: O zapomnianym Lirniku. *Dzien. Poz.* 1922 nr 210. — L. Uziębło: Sześćdziesięciolecie Syrokomli. *Kresy* 1922 nr 2. — L. Uziębło: U grobów Borowskiego i Kondratowicza. *Kresy* 1922 nr 8. — W. K.: W sprawie pomnika Syrokomli. *Kresy* 1922 nr 13. — A. Drogoszewski: Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923). — A. Drogoszewski: Z młodych lat „Lirnika nadniemeńskiego". *Iskry* 1923 nr 1. — L. Stolarzewicz: W setną rocznicę urodzin Syrokomli. *Dzien. Wil.* 1923 nr 218. — M. Walewska: Ze wspomnień o Syrokomli. *Gaz. Warsz.* 1923 nr 351. — F. P. B.: Biblioteka W. Syrokomli. *Silva Rerum* 1925 z. 6. — C. Kędzierski: „Burzliwe zajście" teatralne w r. 1858. *Kur. Poz.* 1926 nr 28. — L. Uziębło: Syrokomla i jego wizerunki. *Kur. Wil.* 1927 nr 250. — El. Uz. (L. Uziębło): Spośród pamiątek po autorze „Janka Cmentarnika". (W 65 r. zgonu poety). *Kur. Wil.* 1927 nr 210. — C. Jankowski: Przedmowa do wyd.: Urodzony Jan Dęboróg. Wil. 1928; toż Bari 1946. — M. Junosza: O rodzinie autora „Dęboroga". (Z powodu zgonu synowej Syrokomli). *Dzien. Wil.* 1930 nr 233. — O pomnik Syrokomli w Wilnie. *Zet* 1932 nr 14. — M. Gembarzewski: Sekretarz Syrokomli. *Prosto z mostu* 1935 nr 6. — S. Cywiński: 75 lat temu zmarł Syrokomla. *Dzien. Wil.* 1937 nr 255. — O autorze „Lirnika wioskowego". *Dzien. Poz.* 1937 nr 214. — Sulimczyk: Grób Syrokomli w zaniedbaniu. *Słowo* 1937 nr 273. — A. Wysocki: Borejkowszczyzna. (W 75-lecie zgonu L. Kondratowicza). *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 40. — W. Dobaczewska: Dwie miłości W. Syrokomli. *Kur. Por.* 1938 nr 335. — T. Mikulski: Pielgrzym z notatnikiem. W: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; toż wyd. 2 Kr. 1954. — W. Knapowska: Lud Polski — Gromada rewolucyjna Londyn. *Kwart. Hist.* 1955 nr 2. — M. Grabowska, M. Janion: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). W: Antologia romantycznej poezji krajowej (1831-1863). W-wa 1958. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — J. W. Gomulicki: Syrokomla w Warszawie. W setną rocznicę zgonu. *Stolica* 1962 nr 37. — S. Kirkor: Od Syrokomli do Traugutta. Tragiczna dola Heleny Kirkorowej. *Wiadomości* (Londyn) 1962 nr 51/52. — S. Bubień: Niesłusznie zapomniany. *Kamena* 1963 nr 1.

http://rcin.org.pl

3. Twórczość

M. Gr. (Grabowski): Przekłady poetów polsko-łacińskich. *Tyg. Petersb.* 1847 nr 33. — M. Grabowski: O nowszych powieściach polskich. *Tyg. Petersb.* 1847 nr 60. — Adolf z pod Bielska: Gawęda krytyko-literacka. N. 3. *Pam. Nauk.-Lit.* 1850 t. 2 z. 4. (Omówienie Chodyki). — (Dzieje literatury w Polsce. Rec.): Adolf z pod Bielska. *Pam. Nauk.-Lit.* 1850 t. 2 z. 6; (K. Witte?). *Gaz. Warsz.* 1850 nr 179-180; J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 199; J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 322-323, 328, 332-335; *Czas* 1850 nr 30 Dod. lit.; A. Nowosielski (Marcinkowski). *Dzien. Warsz.* 1852 nr 86-88; *Dzien. Warsz.* 1852 nr 74. — J. Korzeniowski: (Pam. Nauk.-Lit. Rec. zawartości). *Bibl. Warsz.* 1850 t. 1. (Dot. przekładów z Sarbiewskiego). — S. Lisowski: (Przekłady poetów polsko-łac. Poemata K. Janickiego. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1850 t. 1. — Wł. (K. W. Wójcicki): (Roczn. Lit. Rec. zawartości). *Bibl. Warsz.* 1850 t. 1. — J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. III. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 258-259. (Uwagi o przekładach). — (Przekłady poetów polsko-łacińskich. Rec.): S. Lisowski. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 1, 3; *Czas* 1851 nr 181; J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. XI. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 179; *Przegl. Poz.* 1852 t. 15. — T.: (Pam. Nauk.-Lit. Rec. zawartości). *Bibl. Warsz.* 1851 t. 1. (Dot. przekładów poezji Janickiego i Sarbiewskiego). — Władysława Syrokomlę ... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 198. (Dot. zasług jako tłumacza poetów i pisarzy pol.-łac.). — A. Nowosielski (Marcinkowski): Próbka literackiego porozumienia się. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 308-309. — (M. Kromer: Polska ... Rec. przekł.). *Gaz. Warsz.* 1852 nr 334; O. F. (Flatt). *Gaz. Codz.* 1853 nr 286-288. — K. Wł. W. (Wójcicki): Słówko do pana W. Syrokomli z powodu porównania poetów po łacinie piszących z piszącymi w ojczystym języku w nr 88 z dnia 3 kwietnia r. b. w Gazecie Warszawskiej umieszczonego. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 95. — (Gawędy i rymy ulotne. Rec.): W. Szymanowski. *Czas* 1853 nr 114; Michał Gr.... (Grabowski): Listy do Gazety Codziennej. List II. *Gaz. Codz.* 1854 nr 39-43; F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1854 nr 251; *Dzien. Warsz.* 1854 nr 41; *Przegl. Poz.* 1854 t. 18; 1855 t. 20-21; J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 183; Al. N. (Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 94, 97, 100; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 119. — (Wędrówki po moich niegdyś okolicach. Rec.): Δ (L. Rogalski). *Gaz. Warsz.* 1853 nr 289-290, 292; G. Kostrzewa (A. Wieniarski). *Gaz. Codz.* 1853 nr 295-298; Wł. Sab. (Sabowski). *Gaz. Codz.* 1854 nr 163-164; + (I. Zapolski). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 29; J. (I. Zapolski). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 101; *Nowiny* 1854 nr 1; *Przegl. Poz.* 1854 t. 18. — (Dwie koronacje Sasów... Rec.): J. Bartoszewicz. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 240, 242-243; W. P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 105. — (Baka odrodzony. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1854 nr 299; *Przegl. Poz.* 1855 t. 21. — J. Ł. (Łepkowski): Drobiazgi archeologiczne. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 187. (Dot. Listów o zbiorach archeologicznych w Wilnie, ogł. w Gaz. Warsz. 1854). — A. Pług (A. Pietkiewicz): Dżuryn w guberni podolskiej, 5 czerwca 1854 ... *Gaz. Warsz.* 1854 nr 174. (Ogólnie o twórczości). — Pomiędzy nowościami literackimi z Wilna ... *Gaz. Warsz.* 1854 nr 130. (Dot. przekł. Snu wieszcza). — (Urodzony Jan Dęboróg. Rec.): W. Dawid. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 166-167; T. Padalica (Z. Fisz): Listy z guberni kijowskiej. II. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 96; F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1854 nr 251; A. N. (A. Marcinkowski): Do Tadeusza Padalicy. List II. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 237; W. Szymanowski: Listy do Redakcji Dziennika Warszawskiego. List III: O poezji. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 167-170. [Polemika: T. Padalica (Z. Fisz). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 222]; *Nowiny* 1854 nr 65-66; W. Dawid: O poezji gawędowej. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 12; T. ... (A. Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1855 t. 2; przedr. w rozdz. pt. Pol i Syrokomla. W: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904; *Przegl. Poz.* 1855 t. 20. — (M. Kromer: Polska ... Rec. przekł.): J. Bartoszewicz. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 1; J. Bartoszewicz. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 117-119. [Polemika: W. Wieczorkowski: Pogadanka ex re odpowiedzi pana W. Syrokomli na rozbiór Polski Kromera napisany przez J. Bartoszewicza. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 104, 107-108]. — (Córa Piastów. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1855 nr 238; *Przegl. Poz.* 1855 t. 21. — (Kęs chleba. Rec.): J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 169-170; *Przegl. Poz.* 1855 t. 21. — (Chatka w lesie. Rec. i rec. teatr.): X. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 311; *Dzien. Warsz.* 1855 nr 238; *Przegl. Poz.* 1855 t. 21; (J. Kenig). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 337-338; F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1856 nr 331; Al. N. (Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 144-145; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1856

http://rcin.org.pl

nr 126; W. Szymanowski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 245; *Gaz. Codz.* 1856 nr 330; ✡ (A. Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 183; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (Margier. Rec.): J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 168-169; *Przegl. Poz.* 1855 t. 20; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1. — (Pan Marek w piekle; Sen wieszcza; Spowiedź pana Korsaka. Rec.). *Przegl. Poz.* 1855 t. 20. — (Zgon Acerna. Rec.): Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 340; *Przegl. Poz.* 1855 t. 21; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1. —

J. Bartoszewicz: (J. D. Solikowski: Krótki pamiętnik ... Rec. przekł.). *Bibl. Warsz.* 1856 t. 4. — (Dziejopisowie krajowi. J. Sobieski: Pamiętnik wojny chocimskiej. Rec.): J. Bartoszewicz. *Bibl. Warsz.* 1856 t. 3; Ω (W. Sabowski). *Dzien. Warsz.* 1856 nr 32. — (Hrabia na Wątorach. Rec. i rec. teatr.): F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1856 nr 209; ✡ (A. Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 222; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 111; W. Szymanowski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 139-140; Ɜ. (K. Widmann). *Dzien. Lit.* 1856 nr 20; *Gaz. Codz.* 1856 nr 126, 214, 229; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 30; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (Janko Cmentarnik. Rec.): Al. N. (Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 307-308, 311; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 3; W. Tomaszewicz. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 282; Ɜ. (K. Widmann). *Dzien. Lit.* 1856 nr 55-56; *Gaz. Codz.* 1856 nr 222; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (K. Koźmian, F. Wężyk): Korespondencja literacka Kajetana Koźmiana z Franciszkiem Wężykiem (1845-1856). Wyd. S. Tomkowicz. Kr. 1914 *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14. — Kronika warszawska i krajowa. *Gaz. Codz.* 1856 nr 146. (Omówienie twórczości). — L. Siemieński: (Wędrówki po moich niegdyś okolicach. Rec.). *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1. — (Stare wrota. Rec.): Al. N. (Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 305, 307; Ɜ. (K. Widmann). *Dzien. Lit.* 1856 nr 92-94; M. Baliński: Listy znad brzegów Krożenty. List III. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 134; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (K. Szajnocha): O najnowszej literaturze polskiej. *Rozmaitości* (Lw.) 1856 nr 28. — (Wielki Czwartek. Rec.): T. Padalica (Z. Fisz). *Kronika* ... (jw.) 1856 nr 121-122; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 171, 175; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 3; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — J. Zachariasiewicz: Pisarze dzisiejsi. Władysław Syrokomla. *Nowiny* 1856 nr 43-46, 48-52. — X (E. Ziemięcka): Kronika kościoła augsburskiego w Wilnie. *Kronika* ... (jw.) 1856 nr 24-25, 27-28. — Znaczenie wyrazu Domna w rzeczach odnoszących się do dawnych stosunków z Multanami i Wołoszczyzną, przeciwko p. W. Syrokomli. *Kronika* ... (jw.) 1856 nr 216. —

J. Bartoszewicz: (Dziejopisowie krajowi. Notatka dot. przekł. z łaciny Kondratowicza). *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 95. — (Franciszek z Assisu. Rec.): L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 8; (W. Zawadzki). *Dzien. Lit.* 1858 nr 24. — (Garść pszenna; Cieśla. Rec.). *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (Gawędy i rymy ulotne. Rec.): (K. Widmann). *Dzien. Lit.* 1857 nr 38-39; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (Królewscy lutniści. Rec.): Al. N. (Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 100, 105; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — (Nocleg hetmański. Rec.): J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 221-222; (K. Widmann). *Dzien. Lit.* 1857 nr 96-97; *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 208; *Przegl. Poz.* 1857 t. 24. — Polemiki z deprecjonującymi recenzjami ogł. w *Przegl. Poz.*: Artykuł o Syrokomli ... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 130; J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 120; M.: Z W. Ks. Poznańskiego, 15 marca 1857. *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 99; L. Rogalski: Komu poczciwość jest miłą ... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 105; (W. Szymanowski): Syrokomla solą w oku krytykom. *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 111. — Prof. Michajłowski w Wilnie pracuje nad przekładaniem na język rosyjski poematów Wł. Syrokomli ... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 95. — K. W. Wójcicki: (Pam. Komisji Archeol. Wil. Cz. 1. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1857 t. 1. — (Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna. Rec.): Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 329; A. N. (Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 184; *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 23; L. Hubert. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 1. —

B. K.: Kowno, dnia 2-go grudnia ... *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 10. (Polemika z Kondratowiczem o scenę wileńską). — (Kasper Karliński. Rec.): K. Kaszewski. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 136-137; J. L. (Laskarys). Tamże nr 58; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 56-57; W. Zawadzki. *Dzien. Lit.* 1858 nr 105-106; Rzewne wrażenie sympatii na długo zostanie w sercu ... *Kur. Warsz.* 1858 nr 43. — Kronika. *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 10. (Uwagi dot. poezji). — J. P. Gromadzki (F. Nowacki): Przegląd dziejów piśmiennictwa polskiego J. Majorkiewicza i L. Kondratowicza. W;

http://rcin.org.pl

Pisma urywkowe wierszem i prozą. Kijów 1858. — Wacław P. (Przybylski): (Stella Fornarina. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 304, 306. — (Przyczynki do historii domowej w Polsce. Rec.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 33. — (Starosta kopanicki. Rec.): Albert W. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 202; F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1859 nr 237. — (Szkolne czasy. Rec.): Albert W. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 345; Bolesław Wiktor (S. Budziński). *Bibl. Warsz.* 1859 t. 3; Hippocentaurus M. *Kronika* ... (jw.) 1859 nr 47; E. Siwiński. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 233. — (W. Szymanowski?): Historyczne i ludowe poezje W. Syrokomli. *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 329-336. — (Ułas. Rec.): A. N. (Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 88; Wł. (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 1; *Przegl. Powsz.* 1858 nr 52-55. — (Wiejscy politycy. Rec. i rec. teatr.): K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 4; (W. Szymanowski). *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 285-286; Wikt. Z. (Zieliński). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 288. — W. Zawadzki: (Monografia Mińska Litewskiego. Rec.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 31. —

(P. J. Béranger: Piosenki. Rec. przekł.): F. S. D. (Dmochowski). *Kronika* ... (jw.) 1859 nr 15; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4; Jaszczur (P. Bykowski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 11. — Bolesław Wiktor (S. Budziński): (Franciszek z Assisu. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1859 t. 3. — (Marcin Studziński. Rec.): K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4; E. Siwiński. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 233. — L. Siemieński: Wioskowy sentymentalizm i naga rzeczywistość. Poemata Syrokomli i Obrazki wiejskie Wielogłowskiego. W: Kilka rysów z literatury i społeczeństwa od roku 1848-1858. T. 1. W-wa 1859 s. 309-333. — (Zofia księżniczka Słucka. Rec. i rec. teatr.): A. W. *Kronika* ... (jw.) 1859 nr 61; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 3; *Przegl. Powsz.* 1859 nr 29-30. —

× (J. I. Kraszewski): (Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna. Rec.). *Gaz. Codz.* 1860 nr 73. — (Natura wilka wyciąga z lasu. Rec.): *(J. Bartoszewicz): Kochany nasz poeta W. Syrokomla ... *Kronika* ... (jw.) 1860 nr 71; × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 55; F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1860 nr 96. — (Wrażenia pielgrzyma po swojej ziemi. Rec.): A. Sz. *Kółko Rodz.* 1860 nr 25-26; *(J. Bartoszewicz): Kochany nasz poeta, jw.; × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 58; F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1860 nr 96; *Kronika* ... (jw.) 1860 nr 170. — (Wyrok Jana Kazimierza. Rec.): J. Zam... (L. Rettel). *Gaz. Warsz.* 1860 nr 13; *Kronika*... (jw.) 1860 nr 170. — × (J. I. Kraszewski): (Gawędy i rymy ulotne. Rec.). *Gaz. Codz.* 1861 nr 24. — P. W.: List do W. Syrokomli (napisany z powodu niektórych z ostatnich jego poezji). *Gaz. Pol.* 1861 nr 137. — W. Syrokomla w Kurierze Wileńskim ... *Gaz. Pol.* 1861 nr 303. (Dot. art. o roznosicielach książek). —

Wspomnienia pośmiertne w 1862: J. G.... a (Goczałkowska). *Wieniec* nr 18; × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Pol.* nr 212; toż przedr. *Czas* nr 216; J. I. Kraszewski. *Przyj. Dzieci* nr 84; F. H. L. (Lewestam). J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. zwyczajny 1863.* W-wa 1862; F. H. Lewestam. *Tyg. Ilustr.* nr 159-160; A. Niewiarowski. J. Jaworskiego *Kalendarz astronomiczno-gospodarski na r. zwyczajny 1863.* W-wa 1862; toż S. Lewentala *Kalendarz lud. ilustr. na r. 1863.* W-wa 1862; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Bibl. Warsz.* t. 4; H. Sk. (Skimborowicz). *Gaz. Pol.* nr 219; fragm. przedr. *Czas* nr 223; T. *Gwiazdka Cieszyńska* nr 40; *Dzien. Lit.* nr 75; *Nadwiślanin* nr 111. — Dzieła L. Kondratowicza (Syrokomli). *Czas* 1862 nr 240. — (Kasper Karliński. Rec. teatr.). *Czas* 1862 nr 288. — J. S.: Kilka szczegółów odnoszących się do stanu wychowania i literatury na Litwie w ostatnich czasach. *Dzien. Lit.* 1863 nr 98-99. — (Poezje ostatniej godziny. Rec.): (f) (F. Faleński). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 1; *Dzien. Lit.* 1863 nr 21; *Dzien. Powsz.* 1863 nr 8; *Goniec* 1863 nr 10; *Przegl. Poz.* 1863 t. 35. —

(Chatka w lesie. Rec. teatr.): Al. *Dzien. Warsz.* 1865 nr 199; E. Lubowski. *Tyg. Ilustr.* 1866 nr 369. — (K. Estreicher, M. i F. Faleńscy): Korespondencja Karola Estreichera z Marią i Felicjanem Faleńskimi (1867-1903). Z autografu wyd. J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — J. S. (Starkel): (Zofia księżniczka Słucka. Rec. teatr.). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 15. — W. Korotyński: Jeszcze dzieła Kondratowicza (Wł. Syrokomli). *Mrówka* 1869 nr 8-9. — J. I. Kraszewski: Władysław Syrokomla. *Mrówka* 1869 nr 13. — (Ułas. Rec.). *Dzien. Lw.* 1869 nr 292. — Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Opiekun Polskich Dzieci* 1869 nr 22. — Wydanie zupełne pism śp. W. Syrokomli. *Dzien. Pol.* 1869 nr 84. —

K. Kantecki: (Bibliografia tłumaczeń poezji polskiej na język niemiecki). *Dzien. Lit.* 1870 nr 37. — W. Korotyński: Ułamki z pamiętników W. Syrokomli. *Gaz. Warsz.* 1870 nr 89-105; toż *Dzien. Lit.* 1870 nr 19. — Najwięcej zaś nas

http://rcin.org.pl

zadziwił ... *Dzien. Lit.* 1870 nr 20. (Dot. zakazu czytania w zaborze rosyjskim „Kęsa chleba"). — (Kasper Karliński. Rec. teatr.): *Czas* 1872 nr 236; *Dzien. Poz.* 1872 nr 159. — W. Korotyński: Przedmowa do wyd.: Poezje. Wyd. zupełne. T. 1. W-wa 1872. — (H. Perzyński): Ślady życia. *Opiekun Dom.* 1872 nr 38. — A. Tyszyński: L. Kondratowicz i jego poezje. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 3; przedr. w: Wizerunki polskie. W-wa 1875 s. 205-271. — A. G. Bem: O stanowisku L. Kondratowicza w dziejach literatury polskiej. *Gaz. Kielecka* 1874 nr?. — S. Kujot: O „Margierze" Syrokomli. *Warta* 1874 nr 44; 1875 nr 67, 70, 72. — (Dzieje literatury w Polsce. Wyd. 2. Rec.): *Kronika Rodz.* 1874 nr 21; *Warsz. Roczn. Lit.* 1874. Dział I s. 56-71; *Niwa* 1875 t. 7. — C. Pieniążek: O gawędach W. Pola i W. Syrokomli. *Kur. Pol.* 1875 nr 39. — Literatura polska za granicą. *Czas* 1876 nr 40. (Dotyczy art. dra Blumenstocka w „Dioskuren". Wiedeń 1876). — Ł.: Korespondencja z Opoczyńskiego w lipcu 1876 r. *Kronika Rodz.* 1876 nr 16. (Uwagi o wyd. dzieł Kondratowicza w 1872). [Polemika: W. Korotyński. Tamże nr 17]. — (J. Mazurani: Śmierć Izmaela Agi Czengisa. Rec. przekł.). *Kronika Rodz.* 1876 nr 11. — W. Spasowicz: Nowe studium nad Syrokomlą. *Ateneum* 1876 t. 1; wyd. osob. pt. Władysław Syrokomla. Studium literackie. Lw. 1881 *Bibl. Mrówki* t. 106-107; przedr. w: Studia nie z natury. Wil. 1881; przedr. w: Pisma. T. 1. Petersb. 1892. [Rec.: W. *Tyg. Mód i Powieści* 1876 nr 35-36; T. Żukowski. *Ruch Lit.* 1876 nr 37-38; T. Żuliński: Nowe studium nad Syrokomlą przez W. Spasowicza. Lw. 1877]. — Władysław Syrokomla. *Świat* 1877 nr 4. — (Izbrannyje stichotworienija. Rec.): A. G. B. (Bem). *Nowiny* 1879 nr 165; Nieraz już donosiliśmy ... *Kur. Por.* 1879 nr 92; Syrokomla w rosyjskim przekładzie. *Nowiny* 1879 nr 101. — N. Aksakow: Ludwig Kondratowicz (Wł. Syrokomla). (Opyt charaktieristiki). *Russkaja mysl'* 1880 t. 1. — Ch. de Noire-Isle (K. Przeździecki): Ladislas Syrokomla (Louis Kondratowicz). W: Poètes illustres de la Pologne au XIXe siècle. Cycle lithuanien. Deuxième partie. Nicea-Paryż 1880. —

W. Zyndram-Kościałkowska: Władysław Syrokomla. Studium literackie. *Gaz. Pol.* 1881 nr 26; wyd. osob. Wil. 1881. [Rec.: J. Kotarbiński. *Prawda* 1881 nr 12; Wrażenia literackie. *Ateneum* 1881 t. 1]. — E. Jelínek: Poezja polska w Czechach. *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 3. (Rec. przekł. Ułasa). — (br): Tłumacz czeski z polskiego. *Kur. Por.* 1883 nr 105. — S.: Niedoszłe wydawnictwo „Starej Polski". *Kraj* (Petersb.) 1883 nr 45. — (Chatka w lesie. Rec. teatr.): - mg - (M. Gawalewicz). *Tyg. Powsz.* 1884 nr 52; K. Kaszewski. *Kłosy* 1884 nr 1017; St. M. Rz. (Rzętkowski). *Kur. Codz.* 1884 nr 250. — F. Suryn: Sielankopisarze polscy. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 1-4. — A. D. Tumanow: Kondratowicz - Syrokomla 1857 g. *Russkaja starina* 1884 t. 4. — C. Pieniążek: Syrokomla wobec rozwoju poezji ostatniego okresu. *Dziesiąte spr. Dyrekcji c.-k. Wyższej Szkoły Realnej w Kr. za r. szk. 1885.* Kr. 1885 i odb. — J. Trétiak: Poezja polska po Mickiewiczu. *Gaz. Lw.* 1885 nr 274-275. — „Wybrane baśnie" Syrokomli ... *Kur. Por.* 1885 nr 263. (Notatka o przekł. czeskich). — Item (G. Czernicki): Mozaika literacko-artystyczna. Z powodu dwudziestopięcioletniej rocznicy zgonu L. Kondratowicza. *Rola* 1887 nr 39. — T. Jeske-Choiński: Pamięci W. Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1887 nr 255. — W. Korotyński: Po dwudziestu pięciu latach. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 245. — Silva Rerum. Rocznica 25-lecia śmierci Syrokomli. *Kronika Rodz.* 1887 nr 19. — F. Suryn: L. Kondratowicz i jego poezje. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 245-257. —

(Wybór poezji. Rec.): Cj. (C. Jankowski): Luźne kartki. *Kraj* 1890 nr 41; F. Rawita (Gawroński): Lirnik wioskowy. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1891 nr 380, 384; t. *Ateneum* 1891 t. 1. — K. C.: Ludwik Kondratowicz. *Kur. Codz.* 1890 nr 277. — Ludwik Władysław Kondratowicz (Syrokomla). *Przyj. Dzieci* 1890 nr 50. — (Zr.) (A. Zipper): (Janko Cmentarnik. Rec. przekł. niem.). *Gaz. Lw.* 1895 nr 63. — L. Uziębło: Syrokomla i Album Wilczyńskiego. *Kur. Lw.* 1896 nr 325; toż *Słowo* 1896 nr 266. — (S. Gębarski): Władysław Syrokomla. *Przyj. Dzieci* 1897 nr 43. — H. J.: Z powodu rocznicy śmierci Syrokomli. *Izraelita* 1897 nr 43. — W. R. Korotyński: Aforyzmy Syrokomli. *Kur. Niedzielny* 1897 nr 6. — m.: Do poematu Syrokomli „Urodzony Jan Dęboróg". *Biesiada Lit.* 1897 nr 44. — S. Zdziarski: „Kruk" Syrokomli. *Głos* 1898 nr 16. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — S. Ostrowski: Postacie niewieście w poezjach L. Kondratowicza. Studium psychologiczno-etyczne. *Bluszcz* 1899 nr 3-12, 14. — A. Pilecki: Przyroda w poezji. W-wa 1899. — F. Ziemiałkowski: Pamiętniki. Cz. 4: Rok 1863. Powst. przed 1900. Wyd. Kr. 1904. — (Wybór pism. W-wa 1900. Rec.):

http://rcin.org.pl

P. Chmielowski: Z niwy poezji. *Kur. Codz.* 1900 nr 6; H. G. (Galle). *Ateneum* 1900 t. 1. — L. Uziębło: O druhu Syrokomlowym. (Z powodu nieznanych wierszy w albumie). *Sami sobie. Książka zbior.* W-wa 1900. — Wizerunki literackie. Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Mies. Kur. Pol.* 1900 z. 1. —

W. Marrené (Morzkowska): Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Wieczory Rodz.* 1901 nr 35-36. — S. Zdziarski: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Studia porównawczo-literackie. W-wa 1901. — Kaprys: O czym mówią? Leszczyński i Syrokomla. *Kur. Warsz.* 1903 nr 334. — Borzywój: Zdobycie zamku Pullen przez Krzyżaków. *Ziarno* 1904 nr 48. (Geneza poematu Margier). — W. Gostomski: (Córa Piastów. Rec.). *Książka* 1905 nr 10. — W. Korotyński: L. Kondratowicza wiersz na obronę Schillera. *Kur. Warsz.* 1905 nr 42. — Mik.: Lirnik wioskowy. Notatka. *Życie i Sztuka. Dod. do Kraju* 1905 nr 18. — W. Korotyński: Spór o Szyllera. *Kur. Warsz.* 1906 nr 42. — Sęp (W. J. Maleszewski): (Chatka w lesie. Rec.). *Biesiada Lit.* 1906 nr 9. — Nieznany wiersz Syrokomli. *Biesiada Lit.* 1906 nr 27; toż *Kur. Litewski* 1906 nr 110. — Ener: Spuścizna po Syrokomli. *Kur. Litewski* 1907 nr 221. — H. Galle: Objaśnienia. W wyd.: Urodzony Jan Dęboróg i inne gawędy szlacheckie. W-wa 1907 *Książki dla Wszystkich* nr 364. — L. S. Korotyński: Przedmowa do wyd.: Ułas. W-wa 1907. — (Kasper Karliński. Rec. teatr.): I. B. *Kur. Litewski* 1908 nr 88; *Goniec Wil.* 1908 nr 59. — W. Korotyński: Fraszki Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1908 nr 205. — a.: (Zofia księżniczka Słucka. Rec. teatr.). *Kur. Litewski* 1909 nr 220. — W. Gostomski: (Ułas; Kęs chleba. Rec.). *Książka* 1909 nr 9. — (Możnowładcy i sierota. Rec.): L. Uziębło. *Kur. Litewski* 1909 nr 218; E. Węsławska. *Goniec Wil.* 1909 nr 220. — L. Uziębło: Nieznany wiersz Syrokomli. *Świat* 1909 nr 42. — L. Uziębło: O Syrokomli, „Chatce" i możnowładcach. *Goniec Wil.* 1909 nr 219. — J. M. Muszkowski: Typy żydowskie w literaturze polskiej. Odczyt popularny. *Izraelita* 1911 nr 18. —

Litwa i Ruś 1912 t. 3 z. 2: *Pamięci Syrokomli* (tu m. in.: J. Obst: Syrokomla jako dziennikarz; W. Zyndram-Kościałkowska: Syrokomla jako lirnik; L. Uziębło: Z humorystyki Syrokomlowej; J. Wierzyński: Syrokomla; Poezja ludowa w utworach Syrokomli). — Z. Dębicki: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). W 50 rocznicę zgonu. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 37. — A. Drogoszewski: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Przegl. Wil.* 1912 nr 36. — W. Zawisza (A. Fischer): Ludwik Kondratowicz. (W pięćdziesiątą rocznicę zgonu). *Kronika Powsz.* 1912 nr 39. — A. Jachondowicz: Władysław Syrokomla (L. Kondratowicz). W 50 rocznicę zgonu. *Kronika Rodz.* 1912 nr 38-39. — C. Jankowski: „Litwa" Syrokomli. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 37. — J. Jankowski: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz) 1862-1912. Grajek wędrowny. *Nowa Gaz.* 1912 nr 420. — A. Karpowicz: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). W 50 rocznicę zgonu. *Wiedza i Praca* (dod. do *Rodziny i Szkoły*) 1912 nr 17-20. — J. Kl. (Klink): Kronika. Jubileusz W. Syrokomli (1862-1912). *Szkoła* 1912. — J. Kobylański: Władysław Syrokomla. *Rola* 1912 nr 39. — W. Kosiakiewicz: Władysław Syrokomla. *Kur. Litewski* 1912 nr 201. — W. Kosiakiewicz: Syrokomla. *Słowo* 1912 nr 253. — S. J. Kozłowski: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Złoty Róg* 1912 nr 41. — Półwiekowa rocznica śmierci Syrokomli. *Rola* 1912 nr 38. — E. Paszkowski: Władysław Syrokomla. (W 50 rocznicę śmierci). *Dzien. Kijowski* 1912 nr 238. — M. Synoradzki: Z Warszawy. (W 50 rocznicę śmierci). *Biesiada Lit.* 1912 nr 37. — R. Świrkowski: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). *Przyjaciel* 1912. — W 50-letnią rocznicę zgonu. W. Syrokomla. *Świat* 1912 nr 38. — W rocznicę. *Kur. Litewski* 1912 nr 201. — Władysław Syrokomla (1862-1912). *Gaz. Kujawska* 1912 nr 209. — Z powodu jubileuszu Syrokomli. *Kur. Lw.* 1912 nr 47, 109. — Z sądów współczesnych. (Zebrał K. Bartoszewicz). *Kur. Litewski* 1912 nr 201. — (Km) (K. Makuszyński): (Kasper Karliński. Rec. teatr.). *Słowo Pol.* 1912 nr 37. — (Wybór poezji. T. 1: Gawędy szlacheckie. Rec.). *Poradnik dla Czytelnictwa* 1912, grudzień. — (Chatka w lesie. Rec. teatr.): A. Balicki. *Przegl. Pol.* 1913/14 t. 2; A. Grzymała-Siedlecki. *Czas* 1913 nr 410; S. Maykowski. *Nowiny* 1913 nr 205; *Głos Narodu* 1913 nr 206. — W. Pr. (Prokesch): Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). *Nowa Reforma* 1913 nr 408. — E. Winkler: O Lirniku wioskowym, W. Syrokomli, jego gawędach i piosenkach. W-wa 1913. — S. Windakiewicz: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. — T. Kończyc (T. Grot-Bączkowski): Syrokomla i młoda poetka. *Bluszcz* 1917 nr 5-6. —

http://rcin.org.pl

J. Łoś: Wiersze polskie w ich dziejowym rozwoju. W-wa 1920. — A. C. S.: (Urodzony Jan Dęboróg. Rec.). *Kur. Lw.* 1922 nr 288. — F. Bielak: Wstęp do wyd.: Wybór poezji. Kr. 1922 *BN* I, 54. — C. Jankowski: W rocznicę Syrokomli. *Słowo* 1922 nr 38. — G. Karski: Nieznany wiersz Kondratowicza. *Bluszcz* 1922 nr 31. — W. Korotyński: Ludwik Kondratowicz. *Słowo* 1922 nr 38. — E. Meller: O pieśniarzu siół litewskich. (W 60 rocznicę śmierci W. Syrokomli). *Słowo Pol.* 1922 nr 214. — E. Meller: O zapomnianym lirniku. *Dzien. Pol.* 1922 nr 210. — E. Meller: Władysław Syrokomla. (W 60 rocznicę śmierci). *Kur. Lw.* 1922 nr 236. — Pamięci Syrokomli. Pieśniarz ziemi naszej. *Przegl. Wil.* 1922 nr 35/36. — Próba bibliografii. *Przegl. Wil.* 1922 nr 35/36. — Sulimczyk: Poezje Syrokomli. *Słowo* 1922 nr 38. — S. Cywiński: Stanowisko Syrokomli w literaturze. *Kresy* 1923 nr 10. — A. Drogoszewski: Lirnik nadniemeński W. Syrokomla (1823-1862). *Żołnierz Pol.* 1923 nr 48. — S. Kołaczkowski: W setną rocznicę urodzin Syrokomli. *Świat* 1923 nr 46. — H. Romer: Syrokomla. *Słowo* 1923 nr 275. — T. Sinko: Stulecie Syrokomli. *Czas* 1923 nr 218. — (Wybór poezji. Rec.): F. Bielak: Wileńskie wydanie Syrokomli. *Rzeczpospolita* 1923 nr 276; S. Pigoń: Nowy wybór poezji W. Syrokomli. *Dzien. Wil.* 1923 nr 99; St. P. (Pigoń). *Słowo* 1923 nr 82; L. Galle. *Wiad. Lit.* 1924 nr 19. — S. Baczyński: Literatura piękna Polski porozbiorowej. Lw.-Poz. 1924. — J. Krzyżanowski: Pokłosie setnej rocznicy urodzin Syrokomli. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 34-35. — A. Nowina (J. Łuckiewicz): Podświadome i świadome w „duszy białoruskiej" Syrokomli. *Przegl. Wil.* 1924 nr 18. — M. Zdziechowski: Władysław Syrokomla. Pierwiastek litewsko-białoruski w twórczości polskiej. Wil. 1924. [Rec.: Sulima: Prof. Zdziechowski ab biełaruskaj duszy. *Zmagannie* (Wil.) 1923 nr 21; toż w jęz. pol. pt. Prof. Zdziechowski o duszy białoruskiej. *Przegl. Wil.* 1924 nr 4-6 i odb.; S. Cywiński: Profesor Zdziechowski o Syrokomli. *Słowo* 1924 nr 4]. — J. Krzyżanowski: Oprac. wyd.: Urodzony Jan Dęboróg i Szkolne czasy. Kr. 1925. — F. Bielak: Motywy franciszkańskie w literaturze polskiej. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 22 nr 64 s. 180-181. — F. Bielak: Skreślenia cenzora austriackiego w dramacie Syrokomli. *Silva Rerum* 1927 z. 4. (Dotyczyły utworu: Zofia księżniczka Słucka). —

T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — P. Bańkowski: Rosyjski wiersz Syrokomli. *Pam. Lit.* R. 32 (1935) z. 1/2 i nadb.; toż: *Studia literackie. Księga ku czci S. Windakiewicza.* Lw. 1935. — M. Janik: Motyw zemsty ludu w poezji polistopadowej. *Pam. Lit.* R. 32 (1935) i odb.; przedr. w: Na drogach myśli ludowej. Lw. 1936. — C. Zgorzelski: Poeci-romantycy u grobu dawnych bogów. *Ziemia* 1935. — M. Kridl: Poezja w latach 1795-1863. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. T. 2. Kr. 1936. — L. Uz. (Uziębło): Nieznany wierszyk Syrokomli. *Słowo* 1936 nr 103. — S. W. Balicki: Syrokomla nieznany. W 75 rocznicę zgonu L. Kondratowicza (W. Syrokomli) 16 IX 1862 — 16 IX 1937. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 38. — J. Birkenmajer: Musagetes i znak paragrafu. Na tropie powstawania pomysłów. *Prosto z mostu* 1937 nr 42. — W. Dobaczewska: Dzieje kultury wileńskiej pomiędzy dwoma powstaniami. Wil. 1937. — H.: Władysław Syrokomla (1862-1937). W 75 rocznicę. *Świt* 1937/38 nr 2. — A. Kopczewska: Serdeczny lirnik nadniemeński. *Iskry* 1937/38 nr 3. — W. Osten: Lirnik wioskowy. *Warsz. Dzien. Nar.* 1937 nr 251. — J. Pietkiewicz: Lirnik wioskowy. (W 75-lecie zgonu W. Syrokomli). *Polska Zbrojna* 1937 nr 266. — L. Simon: Syrokomla i Moniuszko. *Kur. Warsz.* 1937 nr 181. — S. Vrtel-Wierczyński: Staropolska legenda o św. Aleksym na porównawczym tle literatur słowiańskich. *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1937 t. 9. — W. Ch.: Poeta bardzo, bardzo „nasz". *Słowo* 1937 nr 329. —

J. Slotwiński: Na marginesie „Szlachectwa duszy" Jana Chęcińskiego. *Teatr* 1947 nr 3. — w. b. k.: Na warsztacie teatralnym. „Szlachectwo duszy". *Teatr* 1947 nr 1/2. — A. Frydrychs: Nieznany list W. Syrokomli. *Prace Polon.* S. IX (1951); nadb. Wr. 1951. — M. Olszaniecka: Przypominamy Syrokomlę. *Życie Lit.* 1953 nr 5. — J. W. Gomulicki: Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — L. Gomolicki: Wstęp do: K. Rylejew: Wojnarowski. W przekł. W. Syrokomli. Wr. 1955 *BN* II, 98. — J. Trypućko: Język W. Syrokomli (L. Kondratowicza). Przyczynek do dziejów polskiego języka literackiego w wieku XIX. T. 1-2. Upsala 1955-1957. [Rec.: Z. Zierhofferowa. *Język Pol.* 1958 nr 1; Z. Kawyn-Kurz. *Poradnik Język.* 1959 z. 1/2]. — J. W. Gomulicki: Wstęp do wyd.: Wiersze i gawędy. W-wa 1957. — W. Kubacki: Ga-

http://rcin.org.pl

węda o Syrokomli. W wyd.: Wybór poezji. W-wa 1957; toż wyd. 2 poprawione W-wa 1961. — A. Tatomir: Wężyk wydarty niepamięci i Syrokomla dla ludu za pięćdziesiąt złotych. *Nowe Książki* 1957 nr 18. (Wybór poezji, Rec.). — J. Mosdorf: Z dziejów przekładów polsko-łacińskich Syrokomli. *Meander* 1958 nr 12. — J. Mosdorf: „Tylko łzy nie lodowaciały". (Echa elegii wygnańczych Owidiusza w literaturze polskiej). *Meander* 1961 nr 11/12. — Z. Barański: Literatura polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku. Wr. 1962 *Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 78. — A. Bartoszewicz: Z dziejów polskiej terminologii literackiej pierwszej połowy XIX wieku. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 3. — M. Grabowska: Henryk Heine a literatura polska okresu romantyzmu. (Zarys problematyki). *Z polskich studiów slawistycznych.* S. 2. *Nauka o literaturze.* W-wa 1963. — M. Janion: Zmierzch romantyzmu. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 4.

KONOPACKI SZYMON (1790—1884)

Pseud. i krypt.: N. N.; S. K.; Szlachcic wołyński.

Poeta, pamiętnikarz.

Ur. 16 października 1790 we wsi Wołodówce na Ukrainie; syn Prokopa, herbu Trzaska, i Ludwiki z Garbowskich, cześnikówny żydaczewskiej. Lata dziecięce spędził w Szulajkach na Wołyniu. Uczył się u pijarów w Międzyrzeczu Koreckim, potem w konwikcie dominikańskim w Lubarze i znów w Międzyrzeczu. W 1809, ukończywszy szkołę, wszedł do palestry żytomierskiej. W 1811 został wybrany na trzy lata na podsędka sądu ziemskiego zwiahelskiego, a po upływie terminu nadano mu ten urząd po raz drugi. Po utworzeniu Królestwa Polskiego przeniósł się do Warszawy. W 1816 pracował tam na stanowisku sekretarza komisji tymczasowej do uregulowania handlu i żeglugi. W 1817 powrócił na Wołyń. Był intendentem Liceum Krzemienieckiego, potem podkomorzym zwiahelskim. W 1826 ożenił się z Klementyną Łaźnińską, podkomorzanką ostrogską. W 1844 został prezesem izby cywilnej wołyńskiej i marszałkiem powiatu zasławskiego. Zmarł we wsi dziedzicznej Stare Beyżymy pod Zasławiem Wołyńskim 25 maja 1884.

TWÓRCZOŚĆ

1. Trzy krzyże pod Brykowem. Ballada. Krzemieniec 1823. Przedr. *Rozmaitości Warsz.* 1827 nr 34; przedr. zob. poz. 2.

Wg M. Dubieckiego ballada była bardzo popularna na Wołyniu.

2. Poezje. Wil. 1841.

Zawartość: Starosta Wilczek. Powieść historyczna z wieku XVII; Trzy krzyże pod Brykowem (zob. poz. 1); Staś obłąkany w Zielęcach. (*Biruta* 1838 cz. 2); Przeznaczenie róży; Przestroga matki; Do J. B.; Chwila szczęścia; O Lucynie; Pożegnanie; Do Pączka. (*Rozmaitości* (Lw.) 1828 nr 29); Do psa mojego. Naśladowanie z Gessnera; Cyd po śmierci. Ballada hiszpańska. Okoliczność z wieku XI. (*Tyg. Petersb.* 1837 nr 39); Szczerota.

3. Święty Stanisław. Powieść poetyczna. *Athenaeum* 1842 t. 2 i odb.

4. Chronologia dziejów Królestwa Polskiego dla młodego pokolenia. T. 1-2. Żytomierz 1860. Wyd. nast.: Poz. 1878.

5. Pamiętniki. Powst. od ok. 1872 z podtyt. Uczuciowy pogląd na przeszłość w lat 82. Wyd. pośmiertnie częściami pt Pamiętniki (z lat 1790-1816). T. 1-2. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 89, 92; pt. Moja druga młodość. Z nie wydanych pamiętników ... (1816-1826). T. 1-2. W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 130-131; Pamiętniki (z lat 1838-1855). T. 1-4. Rkps Bibl. Krasińskich sygn. 5390-5393; zniszcz. 1944; Pamiętniki (z lat 1856-1865). Rkps zaginął.

Wiersze i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1842, 1848), *Bibl. Warsz.* (1846, 1857-1858, 1873; tu m. in.: Ordynacja ostrogska. 1873 t. 2), *Biruta* (1838), *Dzien. Warsz.* (tu m. in.: Powiastka z garderoby. 1852 nr 151-152; Gawęda ojca. 1852 nr 289-290, 292; Kompromis. 1852 nr 343-346; Dobrej matki pośmiertne przestrogi. 1854 nr 230-231), *Gaz. Codz.* (tu: Chleb oddany. Z powiastki gminnej. 1856 nr 126; Adwokat. 1860 nr 57). *Gaz. Pol.* (tu: Śp. Michał Budzyński,

http://rcin.org.pl

1864 nr 196), *Gaz. Warsz.* (tu m. in. List do * o krzemienieckiej niegdyś komisji sądowo-edukacyjnej, o celu jej ustanowienia i o zasiadających w niej urzędnikach. 1857 nr 57-60, 62), *Gwiazda* (tu: Panicz z wieku XVIII. Ballada wołyńska. 1849; Karol Kaczkowski i jego sługa. (Z listu Sz. Konopackiego). Tamże), *Kalendarz na r. 1828.* W-wa 1828, *Kłosy* (tu: Dr Ywan. (Z pamiętnika). 1867 t. 4 nr 82), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (tu: Uwagi nad pismami o kozaczyźnie. 1858 nr 183-184), *Kur. dla Płci Pięknej* (1823), *Noworocznik Lit.* (1838), *Ondyna Druskienickich Źródeł* (1846), *Pam. Lw.* (tu m. in.: Kupido bankierem. 1816 t. 2; Sabinka i motyl. 1816 t. 2; Róża. 1816 t. 2; Łysy z miłości. 1817 t. 4; Miłość. Elegia. 1818 t. 3 nr 11; Sen o szczęściu. 1819 t. 2 nr 10), *Pam. Warsz.* (tu m. in.: Wiersz do Seweryna Bukara przy posłaniu miniatury Tadeusza Kościuszki. 1818 t. 11; Bajki: Dwa wilki; Fura z sianem. 1818 t. 12), *Rozmaitości* (Lw.; 1827-1828; tu m. in.: Malwina. 1827 nr 41), *Rozmaitości Warsz.* (1827), *Teka Wil.* (1858), *Tyg. Petersb.* (tu m. in.: Na objawioną tajemnicę, jak się robią książki. 1837 nr 56), *Tyg. Pol.* (tu: Wdzięki pożyczone. 1819 t. 4), *Tyg. Wil.* (tu m. in.: Do Józefy (inc.: Ustał wietrzyk, błyszczą wody...). 1816 nr 14), *Wanda* (1821), *Wieniec* (tu: Do moich wnuków. 1857 s. 454-455).

Po śmierci autora wiersz pt. Spowiedź moja — ogł. E. Śleszyński: Śp. Szymon Konopacki. (Wspomnienie pośmiertne). *Kłosy* 1884 t. 39 nr 1006.

Przekłady

1. J. B. Rousseau: Zima. Kantata. *Tyg. Wil.* 1816 nr 9.

2. A. Lafonten: Makaria, czyli Heraklidzi. Z niemieckiego. *Pam. Lw.* 1817 nr 19.

3. V. Hugo: Wschodnia czterdziesta. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 4; toż *Ondyna Druskienickich Źródeł* 1846 z. 2.

4. J. Kochanowski: Księga I. Elegia XIII. *Athenaeum* 1848 t. 1.

5. F. Fénelon: Telemak. Rkps.

Listy

1. Do redakcji Biblioteki Warszawskiej, dat. Ławrynowce, 28 lutego 1857. Fragm. ogł. pt. Wyjątek z listu ... *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2 s. 298-299. (Wiad. o L. Kropińskim i M. Czackim).

2. Do K. Kaczkowskiego; do Redaktorów Biblioteki Domowej. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 273, 272; zniszcz. 1944.

OPRACOWANIA

Poezje S. Konopackiego. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 39. — (Poezje. Rec.): J. I. Kraszewski. *Athenaeum* 1841 t. 3; A. J. S. (Szabrański). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2; R. Zmorski. *Nadwiślanin* 1841 t. 1; H. S. (Skimborowicz). *Piśmiennictwo Kraj.* 1842 nr 10. — K. Kaczkowski: Wspomnienia o Krzemieńcu. (List do S. Konopackiego). *Gwiazda* 1848. — Kronika warszawska i krajowa. *Gaz. Codz.* 1856 nr 126. — M. Budzyński: Wspomnienia z mojego życia. Powst. 1860. T. 2. Poz. 1880 s. 338 i n. — (Chronologia dziejów Królestwa Polskiego. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 178. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — T. J. Stecki: O życiu i pracach literackich S. Konopackiego. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 94; S. Konopacki: Sprostowanie. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 100. — E. Śleszyński: Szymon Konopacki. *Kłosy* 1881 t. 32 nr 820. — E. Śleszyński: Śp. Szymon Konopacki. (Wspomnienie pośmiertne). *Kłosy* 1884 t. 39 nr 1006. — J. A. Święcicki: Wstęp do wyd.: Pamiętniki. T. 1. W-wa 1899. [Rec.: K. Włostowski (J. Tokarzewicz). *Prawda* 1899 nr 32; W. Trąmpczyński. *Wędrowiec* 1899 nr 26]. — A. E. Balicki: W okresie romantyzmu. W: Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezji polskiej. Szkic. Kr. 1905. — H. Gay. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 38 (1905). — A. Kraushar: Pamięci zasłużonego Wołyniaka. Z powodu zamierzonego wydania nieznanych pamiętników S. Konopackiego (1790-1884). *Warszawa Wołyniowi. Wyd. zbior.* ... W-wa 1917.

KOROTYŃSKI WINCENTY (1831—1891)

Pseud. i krypt.: Borzywój; Q; S; W. K.

Poeta, publicysta, wydawca.

Ur. 15 sierpnia 1831 we wsi Sieliszcze, pow. nowogródzki; syn ubogich włościan, Aleksandra i Józefaty z Dolidowiczów. Wykształcenie zdobywał samouctwem. Przez pewien czas był korepetytorem w rodzinach ziemiańskich Protasewiczów i Woyniłło-

http://rcin.org.pl

wiczów. W 1851 poznał Ludwika Kondratowicza, zaprzyjaźnił się z nim i przez sześć lat przebywał u niego w Załuczu nad Niemnem, pełniąc obowiązki jego sekretarza. W 1857 wyjechał do Wilna i został współpracownikiem *Kuriera Wileńskiego* (do 1865) i *Teki Wileńskiej* w 1857-1858. W 1858 został członkiem Komisji Archeologicznej, później Komitetu Statystycznego Wileńskiego. Był współautorem *Słownika języka polskiego* wydanego w 1861 w Wilnie staraniem Maurycego Orgelbranda. W 1859 ożenił się ze Stanisławą Jakubowiczówną, córką Maksymiliana, matematyka, krzemieńczanina. W 1866 przeniósł się na stałe do Warszawy i dzięki poparciu J. I. Kraszewskiego został współpracownikiem *Gazety Warszawskiej* i *Tygodnika Ilustrowanego*. W 1869-1877 redagował *Kalendarz polski ilustrowany* J. Jaworskiego. Zmarł w Warszawie 7 lutego 1891.

TWÓRCZOŚĆ

1. Czym chata bogata, tym rada. Kilka poezji. Z przedmową Władysława Syrokomli (L. Kondratowicza). Wil. 1857.

2. Tomiło. Obrazek z życia ludu. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2; całość wyd. Wil. 1858.

3. Wypił Kuba do Jakuba. Urodziny, powołanie i suchoty gorzałki. Dla pożytku pospolitego spisane. Wil. 1859.

4. Kilka szczegółów o rodzinie, miejscu urodzenia i młodości Adama Mickiewicza. *Kur. Wil.* 1861 nr 1; odb. Wil. 1861.

5. Słownik języka polskiego. Cz. 1-2. Wil. 1861. (Wyd. M. Orgelbrand).

Jest to tzw. Słownik wileński. W. Korotyński dokończył opracowania haseł na literę W i haseł z filozofii oraz przeprowadził połowę korekty dzieła.

6. Salomon Rysiński. Studium. *Kur. Wil.* 1863 nr 132-133, 135; odb. Wil. 1863.

7. Duchownicy i tajemnice ich nauki wyczerpnięte z procesu dra Horsta. *Gaz. Warsz.* 1866 nr 125-130; odb. W-wa 1866.

8. Ciołek, optyk z XIII wieku (Vitello). *Gaz. Warsz.* 1867 nr 10-11; odb. W-wa 1867.

9. Dodatek do biografii Adama Mickiewicza. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 3; odb. W-wa 1870.

10. Zygmunt Kaczkowski. (Życiorys i bibliografia twórczości). W: Z. Kaczkowski: Dzieła. T. 11. W-wa 1875 s. 249-283.

11. Obrazy z pobrzeży Niemna. Urywki. *Tyg. Powsz.* 1882 nr 28-29, 44-49; 1883 nr 20-26; 1884 nr 13-25.

Tu wiele wspomnień o L. Kondratowiczu.

12. Szachy J. Kochanowskiego. (Objaśnienie gry szachowej). W: Jana Kochanowskiego Dzieła wszystkie. Wyd. pomnikowe. T. 2. W-wa 1884.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1856-1859, 1870; tu m. in.: debiut poetycki: Nad kolebką. 1856 t. 2; Branki. 1856 t. 4; Powrót ze swadźby. 1857 t. 1; Brzózka. 1857 t. 3), *Enc. powsz.* Orgelbranda (1866-1868), *Gaz. Codz.* (1858), *Gaz. Warsz.* (współprac. 1866-1891), *Kalendarz pol. ilustr.* J. Jaworskiego (red. 1869-1877), *Kłosy* (tu m. in.: Ignacy Domejko. 1877 nr 644-646, 649-650; Walerian Wróblewski (Koronowicz). 1878 nr 656-658), *Kronika Rodz.* (1874-1890), *Książka jubileuszowa... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880 (tu: Epos i liryka J. I. Kraszewskiego), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: Dwie niwy), *Kur. Codz.* (1887-1890), *Kur. Warsz.* (tu: Klechda. Do Kaz. Wł. Wójcickiego. 1876 nr 108; Przypomnienie. Do***. 1884 nr 1; Nad Nilem. 1885 nr 227; Podróżni. 1886 nr 1), *Kur. Wil.* (współprac. 1857-1865), *Teka Wil.* (współprac. 1857-1858; tu m. in.: Okruchy. (Cykl wierszy). 1857 nr 2; Kwestarz starozakonny. (Postać żyjąca w Wilnie). 1858 nr 5), *Tyg. Ilustr.* (współprac. 1866-1891; tu m. in.: Kraszewski jako poeta. 1887 t. 9 nr 221), *Tyg. Powsz.* (1878-1885; tu m. in.: Rodzina Lelewelów. 1882 nr 49-53; Pozostałość po Janie Kochanowskim. 1885 nr 2), *Wieniec* (1872).

Ponadto po śmierci autora: *Kraj* (Petersb.; tu: Kartka z dziejów humorystyki. Z nie drukowanych rękopisów. 1894 nr 4-6).

Przekłady

1. P. Kukolnik: Sierotka. (Wiersz w cyklu: Okruchy). *Teka Wil.* 1857 nr 2; Dwa sądy. (Wiersz). Tamże 1858 nr 3.

2. Przekłady z czeskiego. I. Moje pieśni (z Pieceka); II. Jaskółeczka (z Hanki); III. Ty (z Žiteka); IV. Pieśniarz w obcej ziemi (z Jablonsky'ego). *Teka Wil.* 1858 nr 4.

http://rcin.org.pl

3. P. J. Béranger: Piosenki. Wil. 1859. (Razem z L. Kondratowiczem).

Drobny fragm. pt. Szaleńcy. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 4.

4. E. Erckmann, A. Chatrian: Oblężenie. Ustęp z wojny 1814 r. W-wa 1891.

Prace edytorskie

1. L. Kondratowicz (W. Syrokomla): Poezje. T. 1-10. W-wa 1872.

2. L. Kondratowicz (W. Syrokomla): Wybór poezji. W-wa 1890. (Współwydawca: A. Pietkiewicz).

Listy

1. Do redakcji Biblioteki Warszawskiej 2 listy z 1854, 1859. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

2. Do K. W. Wójcickiego 9 listów z 1857--1864. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

3. Do J. I. Kraszewskiego z 1857 i 6 listów z 1880-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468, 6510.

4. Do E. Pawłowicza 2 listy z 1861, 1881. Rkps Ossol. sygn. 6831/I.

5. Do T. Lenartowicza 5 listów z 1886--1888. Rkps Bibl. PAN sygn. 2028 t. 3.

6. Do T. Wierzbowskiego z 1888. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 9.

OPRACOWANIA

(Tomiło. Rec.): J. L. (Laskarys). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 5; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 2. — (P. J. Béranger: Piosenki. Rec.): F. S. D. (Dmochowski). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 15; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — Korespondencja z Opoczyńskiego. *Kronika Rodz.* 1876 nr 16. — Listy ze Lwowa. (P. W. Korotyński o epoce, w której p. Dobrzański zniósł pańszczyznę w Galicji). *Przegl. Lw.* 1878 t. 15. — (Życiorys Ignacego Domejki. Rec.). *Przegl. Lw.* 1878 t. 15. — Poseł Prawdy (A. Świętochowski): Liberum veto. Pp. Kenig i Korotyński. *Prawda* 1885 nr 45. — I. Domejko: List w sprawie o miejsce rodzinne Adama Mickiewicza. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 258. — Nekrologi w 1891: A. Dobrowolski. *Świat* (Kr.) nr 5; G. Cz. *Tyg. Mód i Powieści* nr 7; Iks. *Kraj* nr 6; Cj. (C. Jankowski). *Kraj* nr 6; Cześnik (C. Jankowski). *Kraj* nr 6; J. Kenig. *Niwa* nr 5; S. Krzemiński. *Bluszcz* nr 12-13; F. Ł. (Łagowski). *Przyj. Dzieci* nr 10; Quis. *Bluszcz* nr 7; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Wędrowiec* nr 7; Redakcja. *Tyg. Ilustr.* nr 59; Poseł Prawdy (A. Świętochowski). *Prawda* nr 7; *Ateneum* t. 1; *Bibl. Warsz.* t. 1; *Biesiada Lit.* nr 7; *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 385; *Gaz. Pol.* nr 30; *Goniec i Iskra* nr 7; *Kronika Rodz.* nr 4; *Kur. Lw.* nr 41; *Przegl. Tyg.* nr 7; *Wiek* nr 30. — Pogrzeb śp. W. Korotyńskiego. *Wiek* 1891 nr 31. — Wincenty Korotyński. *Strzecha Rodz. Kalendarz na r. 1892.* W-wa 1892. — J. Grajnert: Wspomnienia z życia umysłowo-artystycznego warszawian w ciągu dziesięciolecia od r. 1853 do 1863. *Wędrowiec* 1901 nr 43, 45, 48. — Z. Gloger: Wincenty Korotyński. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek XIX w.* T. 2. W-wa 1903. — C. Jankowski: Józef Kenig. W: Na marginesie literatury. Kr. 1906. — H. Galle. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — Wycieczka do Borejkowszczyzny. *Biesiada Lit.* 1913 nr 7-8. — T. Kończyc (Grot-Bęczkowski): Syrokomla i młoda poetka. *Bluszcz* 1917 nr 5-6. —

M. Gembarzewski: Sekretarz Syrokomli. *Prosto z mostu* 1935 nr 6. — M. Janik: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936 *Bibl. Dziejów Kultury Wsi* t. 3. — W. Dobaczewska: Dzieje kultury wileńskiej pomiędzy dwoma powstaniami. Wil. 1937. — B. W. Korotyński: O ludziach i rzeczach wspomnienia. Powst. Kr. 1945. Maszynopis w posiadaniu rodziny.

KORSAK JULIAN (1806—1855)

Krypt.: J. K.

Poeta, tłumacz.

Ur. 13 lutego 1806 w Słonimie; syn sędziego granicznego w Szczuczynie. Pochodził z zamożnej rodziny ziemiańskiej zaprzyjaźnionej z rodziną książąt Ogińskich. Wykształcenie średnie uzyskał u pijarów w Szczuczynie, wyższe na Uniwersytecie Wileńskim, gdzie uczęszczał na wydział literatury i sztuk wyzwolonych. W czasie studiów zawarł ścisłą przyjaźń z Adamem Mickiewiczem, Antonim Edwardem Odyńcem, Igna-

http://rcin.org.pl

cym i Aleksandrem Chodźkami. W 1826 przebywał w Warszawie, następnie na wsi bądź w Sporowie, bądź w Strzale. W 1829 wyjechał na blisko dwuletni pobyt do Petersburga. W 1830 bawił krótko w Warszawie, po czym przeniósł się na Litwę do rodzinnego majątku w powiecie słonimskim i zajął się gospodarstwem. Piastował urząd prezydenta powiatowego sądu granicznego. Żonaty był z Józefą Mackiewiczówną. Zmarł 30 sierpnia 1855 w Nowogródku.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poezje. Petersb. 1830. Wyd. nast.: Poz. 1833 *Nowy Parnas Pol.* oddział 3; wyd. tyt. Poz. 1836.

Zawartość: Kilkadziesiąt drobnych utworów oryginalnych i tłumaczonych, m. in.: Łza. (*Melitele* 1829); Muzyka. (*Melitele* 1830); Epilog do imionnika Ludwiki K.... (Dat. 1828); W imionniku pani S. B. (*Dzien. Warsz.* 1827 t. 7 nr 20); Bejram. Powieść turecka.

Dedykacja: A. Edwardowi Odyńcowi na pamiątkę kilku lat młodości szczęśliwie spędzonych poświęca przyjaciel.

Wiersz pt. Epilog do imionnika ... z rękopisu ogł. I. Chrzanowski: Autograf „Majtka" Mickiewicza i poezje filaretów. Lw. 1901; toż przedr. pt. Album pani Ludwiki Kostrowickiej. W: Okruchy literackie. W-wa 1903.

2. Poezje. Petersb. 1836.

Poświęcone Weronice Korsak.

3. Twardowski czarnoksiężnik. Dialog dramatyczny w pięciu częściach. Wyd. zob. poz. 5 t. 2.

4. Kamoens w szpitalu. Opowiadanie poety. Fragm. ogł. pt. Wyjątki z poematu pod tytułem Kamoens. *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1837 t. 18; całość wyd. zob. poz. 5 t. 2.

5. Nowe poezje. T. 1-2. Wil. 1840.

Zawartość: t. 1: Przekłady poz. 3 oraz Elegie i Wiersze różne; t. 2: poz. 3, 4.

Drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Pol.* (tu: Dumanie do Laury. 1825 t. 4; przedr. *Rozmaitości Warsz.* 1825 nr 51), *Dzieje Dobroczynności Kraj. i Zagr.* (tu m. in.: Wiersz do Albinki, grającej rolę anioła w sztuce: Agar na pustyni. 1824 t. 4), *Dzien. Warsz.* (tu m. in.: Pożegnanie do ... 1827 nr 21), *Dzien. Wil.* (1823-1828; tu m. in.: Anakreontyk. 1823 t. 3 nr 10; Do Zosi. 1824 t. 3 nr 9), *Melitele* (W-wa; 1829-1830), *Melitele* (Lipsk; 1837; tu: Elegie. I. Myśl i pismo. II. Do ....), *Nadwiślanin* (tu: Rozkosz i boleść. 1841 t. 1), *Niezapominajki* (tu m. in.: Na śmierć Kazimierza Moniuszki. 1839; Ona samotna. 1839), *Opiekun Dom.* (tu: Smutna. (Obrazek). 1868 nr 51), *Pam. Nauk.-Lit.* (tu wiersze do sztambuchów: I. Do H. S.; II. Do W. S. 1850 t. 2 nr 4), *Rozmaitości Warsz.* (1825-1826; tu m. in.: Moc muzyki. 1826 nr 18), *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* (1837 t. 18), *Znicz* (tu w 1835: Echo; Elegie I-III: Co to jest miłość; Barkarola I-IX; Rozkosz smutku; przedr. *Podarek dla Płci Pięknej* 1850 t. 4; przedr. *Opiekun Dom.* 1868 nr 51).

Przekłady

1. Horacy: Pochwała życia wiejskiego; Do Torkwata; Do Arista Fuska. *Dzien. Wil.* 1823 t. 3 nr 10; Do Mecenasa; Do Lucjusza Seksta; Do sługi. *Dzien. Wil.* 1824 t. 1 nr 2; Do Mecenasa; Do Chloi; Do Deliusza. *Dzien. Wil.* 1824 t. 3 nr 10; Do Poliona; Do Xantia Focejczyka; Do Pompejusza. *Dzien. Wil.* 1825 t. 1 nr 2; Nauka moralna; Do Hirpina. *Dzien. Wil.* 1825 t. 1 nr 3; Do Planka Muncjusza; Na zepsucie wieku. *Dzien. Wil.* 1825 t. 2 nr 5; Do Kaliopy; Epilog. *Dzien. Wil.* 1825 t. 3 nr 12. Większość tych przekładów przedr. zob. Twórczość poz. 1.

2. J. G. Byron: Więzień Czyllonu. Fragm. ogł. *Tyg. Petersb.* 1830 nr 7; całość wyd. zob. Twórczość poz. 1.

3. W. Shakespeare: Romeo i Julia. Tragedia w pięciu aktach. Fragm. ogł. *Tyg. Petersb.* 1830 nr 50; całość wyd. zob. Twórczość poz. 5 t. 1; wyd. osob. Złoczów 1891 *Bibl. Powsz.* nr 8-9.

4. J. G. Byron: Lara. Poemat we dwóch pieśniach. Wil. 1833.

Dedykacja: Umiejącej czuć i rozumieć piękność poezji Bajrona. Ściśle godzącej wszystkie cnoty domowe, zalety towarzyskie z ukształceniem uczuciowym, moralnym i naukowym, Zofii ze Śniadeckich Balińskiej.

5. E. Augier, J. Sandeau: Zięć pana Poirier. Komedia w trzech aktach. Wyst. W-wa 1856.

6. Dante Alighieri: Boska Komedia. Fragm. ogł.: Piekło. Pieśń V; Czyściec. Pieśń VI. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 206-207; całość pt. Boska Komedia. Tłumaczenie ... poprzedzone przedmową, czyli wstępami, objaśnione komentarzem według P. Biagioli i Streckfussa. W-wa 1860. Wyd. nast.: fragm.

http://rcin.org.pl

Piekła przedr. *Kłosy* 1865 nr 23; 1866 nr 28, 33, 36; 1867 nr 126; całość wyd. cz. 1-3. Złoczów (1897-1899) *Bibl. Powsz.* nr 228-232, 262-265, 275-278.

7. J. G. Byron: Oblężenie Koryntu. *Bibl. Warsz.* 1865 t. 1.

8. J. G. Byron: Parysyna. Rkps.

Wg R. Ottmann: J. Korsak. Jego życie i pisma. *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 3.

Ponadto drobne przekłady w wyd. Poezje, zob. Twórczość poz. 1, oraz w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1865), *Biruta* (tu: Byron: Monolog Manfreda. Akt III scena 4. 1837), *Dzieje Dobroczynności Kraj. i Zagr.* (tu: Oda J. Ch. Russo: Nieszczęście potępionych i szczęśliwość wybranych. 1823 t. 2 nr 5), *Dzien. Warsz.* (tu m. in.: Oczekiwanie. (Z Szyllera). 1826 t. 3 nr 9; Monolog z tragedii Goethego Faust. 1826 t. 5 nr 15; Stanca. (Z angielskiego). 1827 t. 7 nr 20; Melodia irlandzka z Moora. 1828 t. 12 nr 37; Żal nad zgonem dziewicy. Z lorda Bajrona. 1828 t. 13 nr 39), *Dzien. Wil.* (tu m. in.: Dumanie. Smutek. (Z Lamartina). 1824 t. 2 nr 6; Róża. (Z Lamartina). 1824 t. 3 nr 10; Ułomek z Poetyki Vidy o Harmonii naśladowczej (z księgi III, od wiersza 355). 1825 t. 1 nr 1; Opis burzy. (Z Eneidy Wirgiliusza księgi 1 od wiersza 50). 1825 t. 2 nr 7), *Niezapominajki* (tu: Prometeusz. Z Byrona. 1847), *Rozmaitości* (Lw.; tu: Stanca z Byrona. 1827 nr 34), *Rozmaitości Warsz.* (tu: Elegia z lorda Bajrona. 1825 nr 50).

Ponadto przekład wiersza J. W. Goethego wpisany w imionniku Marii Szymanowskiej (inc.: Namiętność nam cierpienia tworzy ... Dat. 1830). Ogł. W. Mickiewicz: Imionniki Marii Szymanowskiej. *Pam. Lit.* R. 9 (1910) z. 3/4.

Listy

1. Do prof. T. Żeckiego z 1823. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

2. Do O. Pietraszkiewicza z 26 lutego 1823. Wyd. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. I. Korespondencja. T. 5. Kr. 1913.

OPRACOWANIA

Krytyka. Nowe książki w Wilnie, 1833. *Tyg. Petersb.* 1833 nr 41. (Dot. Lary J. G. Byrona). — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 1-2 i wyd. nast. — A. Tyszyński: O szkołach poezji polskiej. W: Amerykanka w Polsce. Cz. 2. Petersb. 1837 s. 35-39; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904. — (Nowe poezje. Rec.): M..... wicz (A. Michniewicz?). *Piśmiennictwo Kraj.* 1840 nr 36; J. Em. Herbu Glaubicz (J. E. Przecławski). *Tyg. Petersb.* 1840 nr 46-47; Micros (J. E. Przecławski). *Tyg. Petersb.* 1840 nr 86, 88; J. I. Kraszewski. *Orędownik Nauk.* 1841 nr 17; A. Tysz..... (Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. — W. A. Maciejowski: Twardowski p. J. Korsaka pod względem historycznym. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 3; przedr. w: Polska aż do pierwszej połowy XVII wieku pod względem obyczajów i zwyczajów w czterech częściach opisana. T. 4. Petersb. 1842 s. 419-436. — A. Tyszyński: Romeo i Julia. Trajedia Szekspira (w dwóch przekładach polskich porównana). *Piśmiennictwo Kraj.* 1841 nr 8; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 3. Petersb. 1854 s. 276-286. — M. Gr. (Grabowski): O polskim tłumaczeniu Szekspira. *Roczn. Lit.* 1843. — A. E. O. (Odyniec): Wspomnienie J. Korsaka. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 4. — I. Chodźko: Konwersacja młodzieńcza przedtrzydziestokilkoletnia. W: Dwie konwersacje z przeszłości. Wil. 1857. — (Boska Komedia. Przekł. Rec.): *(J. Bartoszewicz). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 70; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1860 t. 17-18; przedr. w: Dzieła. T. 2. W-wa 1881. — C. Biernacki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). —

A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1881 nr 9, 12; przedr. w: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884. — R. Ottmann: J. Korsak. Jego życie i pisma. *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 3. — H. Biegeleisen: Julian Korsak. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — E. Schnobrich: Schiller w Polsce. *Ateneum* 1885 t. 4. — I. Matuszewski: Figury demoniczne w utworach poetów polskich. W: Diabeł w poezji. Historia i psychologia postaci uosabiających zło w literaturze pięknej wszystkich narodów i wieków. W-wa 1893; tożwyd. 2 W-wa 1899. — M. Zdziechowski: Z dziejów bajronizmu polskiego. I. Korsak i Chodźko. *Przegl. Lit.* 1896 nr 12. — M. Zdziechowski: Bajronizm polski. W: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899-1900. — I. Chrzanowski: Autograf „Majtka" Mickiewicza i poezje filaretów. Lw. 1901; przedr. pt. Album pani Ludwiki Kostrowickiej. W: Okruchy literackie. W-wa 1903. — S. Zdziarski:

http://rcin.org.pl

„Ptaki małego lotu". W: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. W-wa 1901. — A. Brückner. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — J. Michalski: Korsak Julian. *Sto lat myśli pol.* T. 3 (1907). — W. Tarnawski: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914. — S. Windakiewicz: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. — M. Szyjkowski: Schiller w Polsce. Studium historyczno-porównawcze. Kr. 1915. —

J. Michalski: Prijateli i drugari na Mickiewicza. Julian Korsak. *Polsko-Bălgarski Pregled* 1920 nr 22. — L. Śliwiński: Nieprawdziwy Mickiewicz. *Przegl. Warsz.* 1922 t. 2 nr 4. — Inga: O „miłości romantycznej" J. Korsaka i jego dwu przyjaciół, Chodźki i Odyńca. *Słowo* 1935 nr 16. — W. Ogrodziński: Polskie przekłady Horacego. Kr. 1935. — W. de Andreis Wyhowska: La „Divina Commedia" nelle traduzioni polacche. *Mies. Italo-Pol.* 1937 nr 2. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — J. W. Gomulicki: Julian Korsak. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956.

KORZELIŃSKI SEWERYN (1801—1876)

Pamiętnikarz.

Ur. w 1801 (wg J. Chołodeckiego: 1804) w Bereźnicy, pow. stryjski, w rodzinie szlacheckiej. Był podoficerem kawalerii wojsk austriackich. Brał udział w powstaniu listopadowym, po jego upadku wszedł z korpusem generała Józefa Dwernickiego do Galicji i tu pozostał. Dzierżawił wieś Żuławno. W 1848 zorganizował oddział konny Gwardii Narodowej i zbiegł na Węgry, gdzie wziął udział w powstaniu pod komendą generała Henryka Dembińskiego. W 1849 był internowany w Turcji, następnie przebywał w Anglii. Czas jakiś mieszkał na wyspie Jersey. Brak środków do życia i żądza przygód skłoniły go do wzięcia udziału w subsydiowanej przez rząd angielski wyprawie do Australii. W 1852-1856 pracował tam jako górnik w kopalniach złota. Korzystając z ogłoszonej w kraju amnestii wrócił do Polski w 1856 i osiadł w Galicji. W 1860 objął stanowisko dyrektora szkoły rolniczej w Czernichowie nad Wisłą, założonej w tymże roku przez Towarzystwo Rolnicze Krakowskie. Około 1870 opuścił szkołę przenosząc się w rodzinne strony. Zmarł w Bereźnicy w 1876.

TWÓRCZOŚĆ

1. Opis podróży do Australii i pobytu tamże od 1852 do 1856 roku. T. 1-2. Kr. 1858. Wyd. nast.: oprac. A. Mauersberger. W-wa 1954 (tu w t. 2 także przedr. poz. 2, 3, 4).

2. Wyspa Jersey. Podróż do wysp w Kanale La Manche. *Ognisko* 1860; odb. Kr. 1860. Przedr. zob. poz. 1.

3. Ułamek z podróży moich do Azji Mniejszej. J. Jaworskiego *Kalendarz astronomiczno-gospodarski na r. 1862.* (W-wa 1862) s. 162-165. Przedr. zob. poz. 1.

4. Wyjazd na miejsce internowania w Kutahii 1849. *Sobótka. Księga zbior. ... S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875 s. 260-267. Przedr. zob. poz. 1.

Listy

1. Do S. Goszczyńskiego 2 listy z 1874-1875. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2955.

2. Do K. Szajnochy b. r. Rkps Ossol. sygn. 5877/II.

OPRACOWANIA

J. Wysocki: Pamiętnik jenerała ... dowódcy Legionu Polskiego na Węgrzech z czasu kampanii węgierskiej w roku 1848 i 1849. Powst. 1849. Wyd. Poz. 1850; wyd. 2 Kr. 1888 *Nowa Bibl. Uniwersalna*; wyd. 3 W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych.* — F. Wiesiołowski: Pamiętnik z 1845-1846. Powst. ok. 1860, ukończony w styczniu 1863. Ogł. J. S. (Starkel). Lw. 1868; duży fragment przedr. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich 1832-1846. Wr. 1954. — K. Chłędowski: Pan Australski. W: Album fotograficzne. Kr. 1871; wyd. nast. oprac. A. Knot. Wr. 1951. — H. Galle. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — S. Uruski: Korzeliński Seweryn. W: Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. T. 7. W-wa 1910. — A. Mauersberger: Wstęp i oprac.

http://rcin.org.pl

wyd.: Opis podróży do Australii... T. 1-2. W-wa 1954. — M. Tyrowicz: Wizerunki sprzed stulecia. Kr. 1955. (Tu m. in.: Co mówią źródła? Przygotowania do wybuchu 1846 r. (Wyciąg z zeznań sądowych); Ostatni dziedzic Wojsławia). — M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. W-wa 1964.

KORZENIOWSKI NAŁĘCZ APOLLO (1820—1869)

Pseud. i krypt.: A. K.; A. N. K.; Ap. K.; Ap.... Nałęcz K...ski; Apol. N. K.; Apolin N. K.; Apollo Nałęcz K.; Apollo Nałęcz K***.

Poeta, dramaturg.

Ur. 21 lutego we wsi Honoratce, w powiecie bracławskim na Podolu; syn Teodora, oficera z 1809 i 1831, i Julii z Dyakiewiczów. Pochodził z rodziny szlacheckiej. Uczył się w gimnazjum w Kamieńcu, Niemirowie, Winnicy i Żytomierzu. W Niemirowie mieszkał na stancji razem z Zygmuntem Miłkowskim. Od 1840 (czy też 1842) studiował prawo i orientalistykę na uniwersytecie w Petersburgu. W połowie 1846 (lub 1847) wyjechał na wieś na Podole. Tu przyjaźnił się ze Stefanem Buszczyńskim. W 1856 ożenił się z Eweliną Bobrowską i osiadł w Łuczyńcu, później w Derebczynce na Podolu. W maju 1859 zamieszkał w Żytomierzu i przez kilka miesięcy pracował jako sekretarz Spółki Księgarsko-Wydawniczej. W 1860 wyjeżdżał do Petersburga. W maju 1861 przybył do Warszawy i tu był jednym z pierwszych organizatorów ruchu narodowego; należał do tzw. Komitetu Ruchu. Aresztowany 21 października 1861, był więziony w Cytadeli. Skazany na zesłanie, został wywieziony z Warszawy 8 maja 1862 do Wołogdy, potem do Czernihowa, dokąd towarzyszyła mu żona i syn Józef Konrad. Po śmierci żony w 1865 wysłał syna do swego szwagra, Tadeusza Bobrowskiego. Po powrocie z zesłania w 1868 przebywał we Lwowie, później w Krakowie. Zmarł 23 maja 1869 w Krakowie.

Syn jego Józef Konrad został pisarzem angielskim (Joseph Conrad).

TWÓRCZOŚĆ

1. Komedia. Dramat. Akt I. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 3; akt II i III. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 2; toż (akt II i III). *Rozmaitości* (Lw.) 1855 nr 21-30, 33-36; wyd. osob. (powiększone) pt. Komedia. Dramat w trzech aktach i strofy oderwane. Wil. 1856 (tu razem 21 drobnych utworów, dat. 1851--1855). Wyd. nast.: wyd. T. Mikulski. W-wa 1954.

Wyst. Wr. 1952; Łódź 1954; Opole 1956.

Dedykacja: Pani Helenie i panu Stefanowi Buszczyńskim na pamiątkę chwil najlepszych spędzonych z nimi pracę tę moją poświęcam Apollo Korzeniowski.

W przedmowie do *Czattertonu* A. de Vigny (zob. Przekłady poz. 2) Korzeniowski broni się przed zarzutem F. H. Lewestama, że *Komedia* jest plagiatem utworu A. Gribojedowa pt. *Mądremu biada* (*Gorie ot uma*).

2. Dla miłego grosza. Komedia w trzech aktach. *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 2. Petersb. 1859. Wyst. Kijów 1859; Żytomierz 1860; Wil. 1860.

3. Batożek, komedyjka dla dzieci w dwóch aktach. *Przyj. Dzieci* 1861 nr 9; wyd. osob. pt. Batożek, komedia w dwóch aktach, ułożona na tle życia Kościuszki. Lw. 1861. Wyd. nast.: pt. Biczyk. Komedia pacholęca w 2 aktach z czasów kościuszkowskich. *Opiekun Polskich Dziatek* 1869 nr 11-16; pt. Batożek... (jw. 1861). Chicago 1895.

4. Co mamy z tym fantem robić, co go trzymamy w ręku? Paryż (w rzeczywistości W-wa) 1861.

5. Polska i Moskwa. Pamiętnik *** zaczęty 186... *Ojczyzna* (Lipsk) 1864 nr 27--29, 31, 34-36, 42-52. (Ogł. bezimiennie).

6. Akt pierwszy. Dramat w jednej odsłonie. (Nieoryginalnie wierszem napisany). Wyst. Lw. 1868. Wyd. Lw. 1869.

7. Słowa z krzyża. Fragm. podał S. Buszczyński: Mało znany poeta, stanowisko jego przed ostatnim powstaniem, wygnanie i śmierć. *Czas* 1870 nr 16-18, 21-24, 26; toż odb. Kr. 1870; całość mylnie pod nazwiskiem Z. Krasińskiego pt. Słowa

http://rcin.org.pl

z krzyża matce ojczyźnie. Wyd. i poprzedził słowem wstępnym K. Sterling. W-wa 1928.

8. Poezje i utwory prozą. T. 1-2. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6577.

Tu m. in. poezje z 1849-1854 pt. Czyśćcowe pieśni.

Artykuły, drobne utwory i przekłady ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1854-1855, 1868; tu m. in.: Studia nad dramatycznością w utworach Szekspira. 1868 t. 2), *Dzien. Lit.* (tu: Morze - lud. 1868 nr 14; Prolog albo Epilog do Dziejów Narodu Polskiego. 1868 nr 14; Kartka do pamiętnika Polki. 1868 nr 17; Pieśń - 1868. 1868 nr 17), *Dzwon Lit.* (1846), *Gaz. Codz.* (tu m. in.: Korespondencja. Zza Buga. 1858-1860), *Gaz. Warsz.* (1855-1857), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu wiersz: Pierwsza karta), *Ojczyzna* (Lipsk; 1864), *Pismo zbior.* J. Ohryzki. Petersb. 1859, *Roczn. Lit.* (tu wiersz: Ave Maria. 1844), *Słowo* (Petersb.; 1859), *Tyg. Ilustr.* (tu m. in.: Bez ratunku. Urywek dramatu nieoryginalnego przez Apolla Nałęcz K. 1866 nr 339-341; Wiktor Hugo i jego „Śpiewki z ulic i gajów". 1866 nr 348-349).

Ponadto drobne utwory po śmierci pisarza ogł.:

Księga pam. ... A. Mickiewicza. T. 1. W-wa (1898) (tu wiersz: Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu);

W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 2. W-wa 1927 s. 47 (tu wiersz: Władysławowi Mickiewiczowi przy rozstaniu na Rusi d. 11/23 marca 1861 r.);

M. R. Blüth: Conradiana. Wiersz na dzień chrztu Konrada. *Ruch Lit.* 1932 nr 8 (tu: Piosenka w dzień chrztu świętego synowi urodzonemu w 85 roku niewoli moskiewskiej);

M. R. Blüth: Ze spuścizny poetyckiej A. Nałęcza Korzeniowskiego. *Ateneum* 1939 nr 3 (tu: Akord; Z chłosty; Kto was żegna?);

R. Taborski: Nie drukowane wiersze A. Korzeniowskiego o buncie chłopskim na Ukrainie. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 1 (tu: Przedgrom (część końcowa); Requiem; Dzisiejszym; Wiejskim dzwonom; W Ukrainie);

R. Taborski: Polityczna i literacka działalność A. Korzeniowskiego w r. 1861. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 4 (tu: Warszawie za dzień 29 listopada 1860 r.);

R. Taborski: Apollo Korzeniowski, ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 9 (tu kilka wierszy).

Przekłady

1. V. Hugo: Kilka scen z „Burgrafów", trylogii... *Dzwon Lit.* 1846 t. 2.

Po tytule błędnie: „Przekład A. Krzemińskiego"; w spisie rzeczy: „przekład A. Korzeniowskiego".

2. A. de Vigny: Czatterton, dramat. Powiedziany po polsku. Kijów 1857.

Por. Twórczość poz. 1.

3. V. Hugo: Legenda wieków. Z. 1. Żytomierz 1860. (Razem z A. Pietkiewiczem).

4. V. Hugo: Hernani. Dramat w pięciu aktach. *Bibl. Warsz.* 1861 t. 4; odb. W-wa 1862.

5. V. Hugo: Maria Delorme. Dramat w pięciu aktach. *Bibl. Warsz.* 1863 t. 3-4; odb. W-wa 1863.

6. W. Shakespeare: Komedia obłędów, w pięciu aktach. *Kłosy* 1866 nr 36-41.

7. Ch. Dickens: Ciężkie czasy na te czasy. Powieść. Przekład z angielskiego. *Gaz. Pol.* 1866 nr 267-283, 292; 1867 nr 1-2, 14-20, 26-27; wyd. osob. pt. Ciężkie czasy na te czasy. Tłumaczenie z roku 1866. Przedmową opatrzył J. Wilhelmi. W-wa 1955; pt. Ciężkie czasy. Oprac. Z. Żabicki. Wr. 1957 *Nasza Bibl.*

Listy i materiały

1. Do J. Bartoszewicza z 1854. Ogł. K. Bartoszewicz. *Nowa Reforma* 1926 nr 91.

2. Do J. I. Kraszewskiego 14 listów z 1854-1860; do K. Kaszewskiego 21 listów z 1860-1868; do W. Górskiego 4 listy; do W. Morawskiego; do K. W. Wójcickiego. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468 i in.

3. Do K. Szajnochy z 1859. Ogł. *Myśl Nar.* 1927 nr 10.

4. Do K. Szajnochy z 1859. Rkps Ossol. sygn. 5884/II.

5. Do K. Szajnochy 9 listów z 1859-1861. Rkps Ossol. sygn. 5877/II.

6. Do Jana i Gabrieli Zagórskich z 1862. Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 4.

7. Do rodziny 3 listy z 1862-1866. Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 20.

8. Do K. Kaszewskiego z 1865-1866. Fragm. listów ogł. G. Jean-Aubry: Vie de Conrad. Paryż 1947; tož przeł. M. Korniłowiczówna pt. Życie Conrada. W-wa 1958.

http://rcin.org.pl

9. Do redakcji „Kłosów" 2 listy z 1866. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

10. Do S. Buszczyńskiego 16 listów z 1868--1869. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 1.

11. Do T. Bobrowskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2889.

12. Do K. Szajnochy b. d. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

13. Do W. Zawadzkiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

Bibliografię utworów drukowanych oraz informacje o utworach i listach w rękopisie podaje R. Taborski: Apollo Korzeniowski..., zob. Zarys monograficzny.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: R. Taborski: Apollo Korzeniowski, ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 9. [Rec.: Z. Żabicki, *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 4].

(Komedia. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1854 nr 237; L. Jakubowski. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 120, 122, 125, 127, 129; F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1855 nr 315-316; T. Padalica (Z. Fisz). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 62-63; A. Pług (A. Pietkiewicz): Korespondencja. Dżuryn 2 (14) stycznia 1856. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 90, 93, 97; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1; *Przegl. Poz.* 1856 t. 22. — (J. Bartoszewicz): Wiadomości krajowe. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 25, 29. (Polemika z listem przeciwko art. M. Grabowskiego pt. Kraszewski). — R. Kwerkowski: Do Apollona Korzeniowskiego po przeczytaniu artykułu jego, umieszczonego w Gazecie Warszawskiej, w obronie J. I. Kraszewskiego. *Wieniec. Pismo zbior. ... S. Jachowicza.* T. 1. W-wa 1857. — (A. Vigny: Czatterton. Rec. przekł.): A. Pług (A. Pietkiewicz): Korespondencja. Potok na Podolu, 19 października 1857. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 304; Bolesław Wiktor (S. Budziński). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 2; B. W. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 123. — Bolesław Wiktor (S. Budziński): (Komedia. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 2. — (Dla miłego grosza. Rec.): W. Szymanowski. *Gaz. Godz.* 1859 nr 308-309; ⁂. *Gaz. Codz.* 1860 nr 104; S. Bojcza. *Gaz. Codz.* 1860 nr 29; G. *Gaz. Codz.* 1860 nr 35; × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 6; A. Pług (A. Pietkiewicz): Pierwsze przedstawienie na żytomierskim teatrze komedii A. Korzeniowskiego pt. Dla miłego grosza. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 28; W zbiorowym piśmie p. Ohryzki, wydanym ... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 60; Tamże nr 258. — (W. Hugo: Legenda wieków. Rec. przekł.): × (J. I. Kraszewski): Jeszcze o przekładzie Legendy wieków. *Gaz. Codz.* 1860 nr 229; J. Chrząszcz. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 278; K. *Gaz. Codz.* 1860 nr 249; S. B. *Gaz. Codz.* 1860 nr 228. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — (Dla miłego grosza. Rec. teatr.): K. Ż. *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 11; J. S. (Starkel). *Dzien. Lit.* 1866 nr 11. — (Akt pierwszy. Rec.): S. B. *Dzien. Lit.* 1868 nr 23; *Dzien. Lw.* 1868 nr 126. — Nekrologi w 1869: B-a (W. Bełza). *Kalina* nr 11; Pokój ich pamięci! *Przegl. Tyg.* nr 23; *Dzien. Lit.* nr 21, 22; *Kraj* nr 68. — S. B. (Buszczyński): Mało znany poeta, stanowisko jego przed ostatnim powstaniem, wygnanie i śmierć. Ustęp z dziejów spółczesnych południowej Polski. *Czas* 1870 nr 16-18, 21-24, 26; odb. Kr. 1870. —

N. W. Bierg: Zapiski o polskich zagoworach i wosstanijach 1831-1862. Moskwa 1873; przekł. pol. pt. Pamiętniki o polskich spiskach i powstaniach 1831-1862. Kr. 1880; wyd. nast. t. 1-3. Kr. 1906. — P. Chmielowski: Apollo Nałęcz Korzeniowski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — T. Bobrowski: Pamiętniki. T. 1. Powst. przed 1894. Wyd. Lw. 1900 s. 361-365. — P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — P. Chmielowski: Znaczniejsze teorie dramatu w literaturze polskiej. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 4. — F. Rawita-Gawroński: Rok 1863 na Rusi. T. 2. Ukraina, Wołyń, Podole. Lw. 1903. — H. Galle. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Od kolebki przez życie. T. 1. Powst. przed 1909. Wyd. A. Lewak. Kr. 1936 s. 111. — M. Rolle: Zapomniany poeta. *Gaz. Lw.* 1911 nr 187-192; przedr. w: In illo tempore ... Szkice historyczno-literackie. Brody-Lw. 1914. —

S. Żeromski: Joseph Conrad. Wstęp w: J. (Conrad) Korzeniowski: Pisma. T. 1. W-wa 1923; przedr. pt. Joseph Conrad — autor rodak. W: Elegie i inne pisma literackie i społeczne. Wyd. W. Borowy. W-wa 1928 i wyd. nast. — S. Żeromski: Joseph Conrad. *Wiad. Lit.* 1924 nr 33 i wyd. nast. — K. Bartoszewicz: Ojciec Conrada. *Nowa Reforma* 1926 nr 91-92. — S. Mleczko: Ojczyzna Conrada. *Nowy Kur. Pol.* 1926 nr 207, 209. — T. Żuk-Skarszewski: The Father of Joseph Conrad. *Poland* 1926 nr 7. — K. Czachowski: Ojciec Conrada. *Wiad. Lit.* 1927 nr 36. — G. Jean-Aubry: Joseph Conrad,

http://rcin.org.pl

Life and Letters. Londyn 1927. — W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 2. W-wa 1927. — M. Janik: Dzieje Polaków na Syberii. Kr. 1928. — R. M. Blüth: Nie Krasiński, ale Korzeniowski. *Wiad. Lit.* 1929 nr 26. — K. Sterling: O „Słowa z krzyża". *Wiad. Lit.* 1929 nr 30. — S. Pomarański: Nieznane listy matki Conrada do męża. *Gaz. Lw.* 1929 nr 154-160; przedr. *Kobieta Współcz.* 1931 nr 16-17. — B. Rosenmeer: Apollo Nałęcz-Korzeniowski. Opowieść o ojcu Józefa Conrada. (W 65 rocznicę śmierci — 23 maja 1869 r.). *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 21. — A. Nowaczyński: Ojciec Conrada. *Skamander* 1935 z. 63. — J. Perłowski: O Conradzie i Kiplingu. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 180. — J. Sokulski: Pierwsza karta. *Silva Rerum* 1938/39 nr 4. — A. Bar: Teatr szlachty wołyńskiej. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939. — R. M. Blüth: Dwie rodziny kresowe. (Z kroniki rodzinnej Josepha Conrada). *Ateneum* 1939 nr 1. — R. M. Blüth: Ze spuścizny poetyckiej Apollona Nałęcza-Korzeniowskiego. *Ateneum* 1939 nr 3. —

K. R.: Grób Korzeniowskiego. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 40. — M. Kasterska: Sztuka Apolla Korzeniowskiego. *Wiad. Lit.* (Londyn) 1949 nr 37. (Dla miłego grosza. Rec.). — G. Jean-Aubry: Vie de Conrad. Paryż 1947. (Rozdz. 1: Le berceau polonais); przekł. pol. M. Korniłowiczówny. W-wa 1958. — (Komedia. Rec. teatr.): J. Kott: Nieznana sztuka Apolla Korzeniowskiego na scenie wrocławskiej. *Trybuna Ludu* 1952 nr 39; przedr. w: Jak wam się podoba. W-wa 1955; P. Matuszewska: „Komedia" A. Nałęcz Korzeniowskiego na scenie kameralnej we Wrocławiu. *Zeszyty Wr.* 1952 nr 2. — T. Mikulski: Odkrycie pisarza. *Teatr* 1952 nr 3; przedr. w wyd.: Komedia. W-wa 1954. —

S. Żółkiewski: Spór o Mickiewicza. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 16. — J. W. Gomulicki: Apollo Korzeniowski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; tož wyd. 2 W-wa 1956. — R. Taborski: (Komedia. Rec.). *Przegl. Kult.* 1954 nr 22. — R. Taborski: Dwa ostatnie dramaty romantyczne. *Twórczość* 1955 nr 8. (Komedia i Dla miłego grosza). — R. Taborski: Nie drukowane wiersze A. Korzeniowskiego o buncie chłopskim na Ukrainie. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 1 i odb. — R. Taborski: Polityczna i literacka działalność A. Korzeniowskiego w r. 1861. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 4. — S. Kieniewicz: Oprac. wyd.: Z. Janczewski, K. Majewski, O. Awejde, W. Daniłowski: Zeznania śledcze o powstaniu styczniowym. Wr. 1956. — C. Miłosz: Apollo Nałęcz Korzeniowski. *Kultura* (Paryż) 1956 nr 2. — Z. Najder: Pierwsze lata Conrada. *Twórczość* 1956 nr 11. — Z. Żydanowicz: Recepcja „Legendy wieków" w Polsce. *Przegl. Hum.* 1959 nr 5. — Przyjaźń ideowa A. Korzeniowskiego z Aleksandrem Weryha Darowskim. *Listy Teatru Pol.* 1961 nr 43. — S. Kieniewicz: Między ugodą a rewolucją. (Andrzej Zamoyski w latach 1861-62). W-wa 1962. — P. Jasienica: Dwie drogi. O powstaniu styczniowym. Wyd. 2 (przejrzane i uzupełnione przez autora). W-wa 1963. — (Dla miłego grosza. Rec. teatr.): W. Natanson: Nie tylko o Annę. *Teatr* 1963 nr 21; H. Przewóska: Piękne odkrycie. *Stolica* 1963 nr 40. — R. Jabłkowska: Joseph Conrad Korzeniowski. W-wa 1964 *Bibl. „Polonistyki"*. — Z. Najder: Conrad i Bobrowski. *Przegl. Hum.* 1964 nr 5.

KORZENIOWSKI JÓZEF (1797—1863)

Pseud. i krypt.: Ambroży Ambrożkiewicz; I. M. Azet; J. K.; J... K...; Jo. Kor.

Dramaturg, powieściopisarz.

Ur. 19 marca 1797 na folwarczku Korzeniówka we wsi Smulno pod Brodami; syn Wincentego, rządcy wsi Wincentego Potockiego, i Klary z Winklerów. Uczył się początkowo w domu, następnie w szkole niemieckiej w Brodach, później w gimnazjum w Zbarażu i Czerniowcach. W 1808-1819 kształcił się w Liceum Krzemienieckim. Od 15 roku życia był zmuszony utrzymywać się z własnej pracy i był korepetytorem młodszych kolegów. W 1819-1823 przebywał w Warszawie. W tym okresie był przez kilka miesięcy nauczycielem domowym siedmioletniego Zygmunta Krasińskiego, następnie objął posadę w bibliotece ordynacji Zamoyskich. W 1823 ożenił się z Moniką Vogel, córką profesora architektury i malarstwa na Uniwersytecie Warszawskim. W 1823-1832 był profesorem wymowy i poezji w Liceum Krzemienieckim. W 1829 został członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie. W 1833-1838 wykładał filo-

http://rcin.org.pl

logię klasyczną na uniwersytecie kijowskim. W 1836 przez kilka miesięcy zajmował katedrę lektora literatury polskiej. W 1838-1846 był dyrektorem gimnazjum w Charkowie. W 1846 przeniósł się do Warszawy, gdzie został dyrektorem Gimnazjum Gubernialnego, a w 1848 członkiem Rady Wychowawczej i wizytatorem szkół. W 1852 podróżował do Paryża, zimę 1858 spędził w Nicei, zwiedził także Paryż i Londyn. W 1861-1863, za czasów Wielopolskiego, był dyrektorem Wydziału Oświecenia w Komisji Wyznań i Oświecenia. Był w znacznej mierze autorem projektu ustawy dotyczącej reformy szkół oraz jednym z organizatorów Szkoły Głównej. Na początku 1863 wyjechał do Drezna. Tam zmarł 17 września 1863.

TWÓRCZOŚĆ

1. List do ks. Alojzego Osińskiego. Dat. Warszawa, 16 stycznia 1820. Ogł. *Pszczoła Pol.* 1820 nr 4; toż *Pam. Warsz.* 1820 t. 17 i odb.

Utwór panegiryczny.

2. Klara. Dramat w 1 akcie. Powst. W-wa 1820. Wyd. zob. poz. 7. Wyd. nast. zob. poz. 17, 75. Wyst. Kr. 1845.

3. Kurs poezji. Powst. Krzemieniec 1823. Wyd. W-wa 1829.

4. Mnich. Tragedia we trzech aktach. Powst. Krzemieniec 1824. Wyd. W-wa 1830. Fragm. ogł. *Dekameron Pol.* 1830; fragm. *Rozmaitości Warsz.* 1830 nr 20. Wyst. Lw. 1850. Wyd. nast.: Złoczów 1894 *Bibl. Powsz.* 101; oprac. W. Hahn. Brody 1906 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 49; W-wa 1910; W-wa 1925.

Rkps Ossol. sygn. 10616/I.

Przekł. czeski: Praga 1863.

Przekł. hebrajski: J. Klaczko. Wil. 1841.

Przekł. ros.: W. Sczastnyj: Otszelnik. Petersb. 1832; wyd. nast. Petersb. 1852.

5. Aniela. Tragedia w pięciu aktach. Powst. Krzemieniec 1825 (1823?). Wyd. zob. poz. 7. Fragm. przedr. *Gaz. Pol.* 1829 nr 70-72. Wyd. nast. zob. poz. 17, 75.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 17-M; zniszcz. 1944; rkps Ossol. sygn. 10627/I.

Przekł. ros.: W. Sczastnyj. *Litieraturnaja gazieta* 1830 nr 6; toż: *Carskoje sieło.* Petersb. 1830.

6. Pelopidowie. Tragedia w 5 aktach. Powst. Krzemieniec 1826. Wyst. W-wa 1830. Fragm. ogł. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1840.* W-wa 1841.

Odpis rkpsu z poprawkami autora poprzedzony wierszowanym „Przypisaniem D..." Bibl. Nar. sygn. 6055; kopia rkpsu Bibl. Nar. sygn. 33-M; zniszcz. 1944.

7. Próby dramatyczne. Poczajów 1826.

Zawartość: poz. 2, 5.

8. Bitwa nad Mozgawą, czyli Mieczysław Stary. Tragedia w 5 aktach. Powst. 1827. Fragm. ogł. S. Kawyn: Fragmenty autografu „Bitwy nad Mozgawą" J. Korzeniowskiego. *Prace Polon.* S. XV (1960) i nadb.

Rkps fragm. Bibl. Nar. sygn. 39-M; zniszcz. 1944; odpis z poprawkami autora w Bibl. Nar. sygn. 6066. — Pierwopis w Ossol. sygn. 2872/II.

9. Dymitr i Maria. Dramat w 5 aktach wierszem. Powst. Krzemieniec 1827--1828. Wyst. Lw. 1831. Fragm. ogł. pt. Wyjątek z tragedii pt. Wróżba i zemsta. *Biruta* 1837 cz. 1; fragm. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1839.* W-wa 1840; całość ogł. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 1-2; odb. W-wa 1847.

Rkps Ossol. sygn. 6543/I; inny rkps sygn. 10057/I (tu dołączone rozpisane role).

Pierwotny tytuł: Wróżba i zemsta.

10. Piękna kobieta. Dramat w 5 aktach. Powst. Krzemieniec 1829. Wyst. Lw. 1834. Wyd. W-wa 1839. Wyd. nast.: zob. poz. 17; Kijów 1841; fragm. przedr. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1; zob. poz. 75.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 34-M; zniszcz. 1944; rkps Ossol. sygn. 11388/II.

Pierwotny tytuł: Piękność zguba.

Dedykacja: Dziewiętnastoletniej matronie, księżnie Karolinie W***, w dowód czci dla rzadkich jej przymiotów, pracę tę poświęca Autor.

11. Piąty akt. Dramat w jednym akcie. Powst. Kijów 1833. Wyst. Lw. 1836; W-wa 1838. Ogł. pt. Akt piąty. Dramat w jednym akcie. *Rusałka* 1838; przedr. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 3. Wyd. nast. zob. poz. 42.

Rkps Ossol. sygn. 5012/I.

Przekł. ros.: I. Gajworowskij. Kijów 1841.

12. Antiquitates Romanorum. Cykl wykładów wygłaszanych w Uniwersytecie św. Włodzimierza w Kijowie w r. 1833-1838. Rkps Bibl. Nar. sygn. 18-M; zniszcz. 1944.

13. Mitologija. Cykl wykładów, wygłaszanych w Uniwersytecie św. Włodzimierza w Kijowie w 1833-1838 r. Rkps Bibl. Nar. sygn. 27-M; zniszcz. 1944.

14. Notaty do rozbioru „Przemian" Owidiusza. Powst. Kijów 1833-1838. Rkps Bibl. Nar. sygn. 29-M; zniszcz. 1944.

http://rcin.org.pl

15. Dziewczyna i dama, czyli dwa oświadczenia. Dramat w czterech aktach. Powst. Kijów 1835 (1837?). Wyst. pt. Płochość ukarana. Lw. 1838. Fragm. ogł. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1839*. W-wa 1840; całość wyd. W-wa 1848.

Dedykacja: J. I. Kraszewskiemu dramat ten ofiaruje Autor.

16. Blanka Orsino. Wil. 1836. Fragm. ogł. *Biruta* 1837 cz. 1.

17. Dramata. Kijów 1839. Wyd. nast.: Kijów 1841.

Zawartość: poz. 2, 5, 10.

18. Po latach trzydziestu. Powiastka. Powst. Charków 1839. Ogł. *Athenaeum* 1844 t. 1; przedr. zob. poz. 60.

19. Umarli i żywi albo wszystkiego po trosze. Dramat w 5 aktach. Powst. Charków 1839. Wyst. Lw. 2 marca 1842. Wyd. Wil. 1842. Wyd. 2 Wil. 1844.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 467/III; rkps z 1841 w Ossol. sygn. 3458/II.

20. Karpaccy górale. Dramat w trzech aktach. Powst. Charków 1840. Fragm. ogł. pt. Pieśń góralska Czerwony płaszcz. *Dzien. Mód Paryskich* 1841 nr 7; fragm. pt. Góral. *Athenaeum* 1842 t. 1; całość wyd. Wil. 1843. Wyst. Lw. 1844. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1850 (wg Estr.: 1849); (Złoczów 1894, zob. niżej: Przeróbka); W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* nr 90; toż wyd. 2 W-wa 1910; toż wyd. 3 W-wa 1917; oprac. W. Hahn. Brody 1910 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* nr 74; oprac. H. Galle. W-wa 1916 *Biblioteczka Nar.* nr 92; Poz. 1919 *Naród Sobie* nr 68; oprac. W. Hahn. Kr. 1923 *BN* I, 63 (razem z art. o Huculach, zob. poz. 21); toż wyd. 2 Kr. 1928; oprac. S. Vrtel-Wierczyński. W-wa 1923 *Wielka Bibl.* nr 36; oprac. Z. Reutt-Witkowska. W-wa 1924 *Pisarze Pol. i Obcy* nr 7; W-wa 1926; Kr. 1947 *Bibl. Arcydzieł Literatury Pol.*; oprac. J. Garbaczowska. Kr. 1948 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 30; toż wyd. 2 Kr. 1950.

Rkps pt. Rekrut był w Bibl. Nar. sygn. 22-M; zniszcz. 1944; inny rkps w Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 372/III.

Utwór był grywany w Warszawie pt. Nad Czeremoszem.

Przeróbka

J. Mirski: Karpaccy górale. Dramat w trzech aktach. Przerobił i do scen ludowych przystosował... Złoczów (1894) *Bibl. Powsz.* nr 102.

Rkps Ossol. sygn. 10825/I.

Przekł. czeski: J. Simonides: Karpatskí horalé. Praga 1956 (tu razem przekł. poz. 29).

Przekł. ros.: Przekł. samego autora, dat. Charków 1840. Nie wyd. Rkps Bibl. Nar. sygn. 23-M; zniszcz. 1944. — *Riepiertuar russkogo i Pantieon wsiech jewropiejskich tieatrow* 1846 nr 1. — W. A. Petersb. 1877.

Przekł. słowacki: Horal: Tatranski horali. *Dennica* 1907.

Przekł. ukraińskie: Lw. 1909; Kołomyja 1924; Lw. 1925.

21. (O Hucułach). Powst. w jęz. ros. Charków 1840. Przeł. i wyd. B. Czarnik. Lw. 1899. Wyd. nast.: wyd. W. Hahn w dod. do wyd.: Karpaccy górale, *BN* I, 63, zob. poz. 20.

22. Zakład. Fraszka w dwóch aktach. Ogł. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1839*. W-wa 1840. Wyd. nast. z podtyt. Komedia we dwóch aktach, zob. poz. 42.

23. Stary mąż. Komedia we czterech aktach. Powst. Charków, grudzień 1841. Wyst. Lw. 1842. Wyd. Wil. 1844. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1851; Złoczów b. r. *Bibl. Powsz.* 448.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 36-M; zniszcz. 1944; rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 429/III; rkps z 1844 w Ossol. sygn. 3458/II.

Dedykacja: Artystom dramatycznym Teatru Lwowskiego, publicznie dziękując za staranne i umiejętne tej sztuki wystawienie, pracę swoją ofiaruje Autor.

Przekł. czeski: J. Pospišil: Starý manžel. *Biblioteka divadelní* 1861.

Przekł. ros.: F. I. *Riepiertuar russkogo i Pantieon wsiech jewropiejskich tieatrow* 1846 nr 4. — A. Cz...w: Staryj muż. (Wolny przekład). Kijów 1861.

24. Korespondencja. Powieść. Powst. Charków 1842. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 1; przedr. zob. poz. 60.

25. Notatki mojego męża. Komedia w 3 aktach oryginalnie napisana. Wyst. i wyd. W-wa 1842.

26. Fabrykant. Komedia we dwóch aktach. Fragm. ogł. *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 25. Wyst. Wil. 1844. Całość wyd. *Pam. Umysłowe* 1845 t. 2; przedr. zob. poz. 42.

Rkps Ossol. sygn. 10809/I (tu dołączone rozpisane role); inny rkps sygn. 11193/I.

27. Młoda wdowa. Komedia we trzech aktach. Powst. 1843. Wyst. W-wa 6 lutego 1846. Wyd. Wil. 1847.

Rkps Ossol. sygn. 10120/I; rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 600/I.

28. Panna Katarzyna w długach. Komedyjka w 1 akcie. Ogł. *Athenaeum* 1843 t. 1; przedr. z podtyt. Fraszka w jednym akcie, zob. poz. 42.

Rkps Ossol. sygn. 10768/I.

Przekł. ros.: W. Z. *Sowriemiennik* 1861.

http://rcin.org.pl

29. Spekulant. Powieść. Powst. Charków 1843. Wyd. Wil. 1846. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1848; W-wa 1882; Złoczów (1894) *Bibl. Powsz.* 117-120; Tarnów 1894 *Dod. powieściowy do Pogoni*; Poz. 1896; oprac. K. Wojciechowski. Kr. (1920) *BN* I, 25; tož wyd. 2 Kr. 1924; oprac. K. Wojciechowski. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 54; oprac. S. Pazurkiewicz. Częstochowa 1925 *Książnica Nar.* t. 2 (razem z poz. 36); W-wa 1925 *Bibl. Groszowa* Wendego t. 22; W-wa 1931 *Bibl. Echa Pol.* nr 17 (18); W-wa (1938); W-wa 1939; z przedmową E. Woronieckiego. Lw. 1944; W-wa 1946; Kr. 1959; Kr. 1962.

Rkps Ossol. sygn. 6674/I.

Przekł. czeskie: F. P. Volák: Spekulant. Praga 1864 (2 wyd.). — J. Janouch: Šlechtické vesnice. Praga 1956 (tu razem przekł. poz. 20).

Przekł. niem.: *Posener Zeitung* 1853. — *Wiener Abendpost* 1868. — H. M. Päumann: Der Spekulant. Wiedeń 1880.

Przekł. ros.: *Siewiernoje obozrienije* 1848 t. 2. — Petersb. 1859.

30. Żydzi. Komedia we czterech aktach. Wyst. Lw. 1843. Fragm. ogł. *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 12; całość wyd. Wil. 1843. Wyd. nast.: wyd. nowe poprawne Wil. 1849; Złoczów 1894 *Bibl. Powsz.* 133--134.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 468/III; rkps z 1844 w Ossol. sygn. 3458/II.

Przekł. niem.: Behrmann. Wyst. Petersb. 1878.

Przekł. ros.: W. Z. *Sowriemiennik* 1861. — Przeróbka Tarnegola pt. W ożidanii łuczszego. *Russkij Jewriej* 1882.

31. Okno na pierwszym piętrze. Dramacik w jednym akcie. Powst. Charków 1844. Wyst. Lw. 1844. Ogł. *Athenaeum* 1844 t. 2; wyd. osob. W-wa 1844.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 31-M; zniszcz. 1944; rkps z dopiskami J. I. Kraszewskiego w Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 1439/III.

32. Pani kasztelanowa. Dramat w jednym akcie. Powst. Charków 1844. Wyst. Lw. 1846. Wyd. zob. poz. 42.

Przekł. czeski: E. H. Sokolský: Paní kastelánová. *Biblioteka divadelní* 1865 z. 47.

Przekł. ros.: Sołowiew (?).

33. Panna mężatka. Komedia we trzech aktach. Wyst. Lw. 1844. Fragm. ogł. *Dzien. Mód Paryskich* 1844 nr 11; całość wyd. Wil. 1845. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1851; Lw. 1912.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 411/II; kopia Bibl. Nar. sygn. 32-M; zniszcz. 1944.

Przekł. ros.: P. N. Bobrowskij. *Pantieon* 1852 nr 11. — Zamużnaja niewiesta. Petersb. 1855; Petersb. 1862.

34. Andrzej Batory. Dramat historyczny w pięciu aktach. Powst. Charków 1845 (1843?). Akt pierwszy ogł. *Athenaeum* 1845 t. 4; całość wyd. Wil. 1846.

Rkps pt. Batory w Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 412/II.

Przeróbka

W. L. Anczyc: Andrzej Batory, książę siedmiogrodzki. Dramat w 3 aktach i 4 obrazach z prologiem. Wyst. Kr. 1856.

Przekł. ros.: A. T. *Russkij wiestnik* 1860 nr 29.

35. Doktor medycyny. Komedyjka w jednym akcie. Wyst. W-wa 1845. Wyd. zob. poz. 42.

Przekł. ros.: Petersb. 1858.

36. Kollokacja. Powieść. Powst. Charków 1845. Wyd. Wil. 1847. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne Wil. 1851; W-wa 1882; Złoczów 1894 *Bibl. Powsz.* 108-111; Gródek 1898; oprac. T. Jeske-Choiński. W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 137; oprac. W. Jankowski. Brody (1905) *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* nr 76/77; W-wa 1918 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* nr 214; tož wyd. 2 W-wa 1925; oprac. K. Wojciechowski. Kr. 1920 *BN* I, 28; tož wyd. 2 Kr. 1925; oprac. K. Wojciechowski. W-wa 1924 *Wielka Bibl.* nr 109; oprac. S. Pazurkiewicz. Częstochowa 1925 *Książnica Nar.* t. 2 (razem z poz. 29); W-wa 1946; oprac. A. Bar. W-wa 1947 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* nr 24; oprac. Z. Szweykowski. Kr. 1949 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 25; oprac. K. Bartoszyński. W-wa 1951 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* nr 24; oprac. S. Papée. Wr. 1952; W-wa 1953; wyd. 3 oprac. S. Kawyn. Wr. 1958 *BN* I, 28; Kr. 1959.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 24-M; zniszcz. 1944; rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 398/II; rkps Ossol. sygn. 10091/I.

Przeróbka

W. L. Anczyc: Rzeczpospolita. Obraz dramatyczny w 3 aktach z epilogiem według powieści J. Korzeniowskiego „Kollokacja". Wyst. Kr. 1850.

Przekł. czeski: F. L. Vorliček: Dcera věřitelová. Praga 1864.

Przekł. niem.: Der Dorfadel Lange. Gniezno 1875. — P. Löbenstein: Unsere Szlachta. Lipsk 1879 *Universal-Bibliothek* nr 1123-1124.

Przekł. ros.: Afanasiłow: Kołłokacija. Kijów 1852; Moskwa 1880.

Przekł. ukraiński: Kijów 1852.

Przekł. węgierski: A kurta nemesek. Alföld 1881.

37. Komedie. W-wa 1845.

Zawartość: poz. 38, 41.

http://rcin.org.pl

38. Mąż i artysta. Komedia w jednym akcie. Wyst. 1845. Wyd. zob. poz. 37.
Rkps Ossol. sygn. 11316/I.

39. Pierwej mama. Komedia w 1 akcie. Wyd. Wil. 1845. Wyst. W-wa 1846. Wyd. nast.: zob. poz. 64; Złoczów 1894 *Bibl. Powsz.* 11.
Rkps Ossol. sygn. 6547/I; inny rkps sygn. 10145/I.

Przekł. czeski: K. Sch. (K. J. Schulz): Dříve matka. Praga 1853; toż pt. Napřed matinka. Praga 1897 *Žertovné hry divadelní* 133.

Przekł. niem.: H. M. Päumann. 1861. — Zuvor die Mama. Wiedeń 1880 *Wiener Theater Repertoir* nr 352.

Przekł. ros.: *Dramaticzeskij sbornik*. Petersb. 1852.

40. Stacja pocztowa w Hulczy. Komedia w jednym akcie. Wyst. Kr. 1845. Fragm. ogł. *Dzien. Mód Paryskich* 1845 nr 10; całość wyd. zob. poz. 42. Wyd. nast.: Poz. 1926 *Scena Pol.* 20.
Rkps Ossol. sygn. 5072/I; inny rkps sygn. 10082/I.

Przekł. czeski: E. Hermann: Poštovní štace v Hulči. *Biblioteka divadelní* 1864.

41. Zaręczyny aktorki. Komedia w dwóch aktach. Powst. Charków 1845. Wyst. Kr. 1845; wyd. zob. poz. 37.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 38-M; zniszcz. 1944.

42. Dramata i komedie mniejsze. T. 1-2. Wil. 1846.

Zawartość: t. 1: poz. 11, 22, 28, 40; t. 2: poz. 26, 32, 35, 45.
Por. poz. 64, 75.

43. Izabela d'Ayamonte. Dramat we czterech aktach. Dat. Charków, 8 lutego 1846. Wyst. W-wa 1847. Wyd. Wil. 1848.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 21-M; zniszcz. 1944; rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 413/II; rkps Ossol. sygn. 10058/I.

Przekł. ros.: M. K. M. Ludwigow: Izabieła d'Ajamont. Moskwa 1895.

44. Majster i czeladnik. Komedia we 2 aktach. Powst. W-wa 1846. Wyst. W-wa 1847. Wyd. zob. poz. 64. Wyd. nast.: W-wa 1902; Lw. 1909 *Bibl. Powsz.* nr 738; W-wa 1918 *Bibl. Miłośników Sceny* 4; toż W-wa 1935.
Egz. z poprawkami autora, notatką i pismem cenzury. Rkps Ossol. sygn. 11529/I.

Przekł. ros.: Andriejew. 1879.

45. Pośredniczka. Komedyjka w jednym akcie. Wyd. zob. poz. 42.
Późniejsza kopia rkps Ossol. sygn. 10929/I.

46. Sąd przysięgłych albo pozory. Dramat w czterech aktach. Powst. W-wa 1846. Wyst. Kr. 1853. Wyd. zob. poz. 75.

Przekł. ros.: W. Władymirow. Charków 1877.

47. Sumienny zakład. Dramat w 4 aktach. Powst. W-wa 1846. Wyst. 1847.

48. Autorka. Dramat we czterech aktach. Powst. W-wa 1847. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 4 i odb. Wyd. nast. zob. poz. 64.

49. Na stacji w Grodzisku. Fraszka w 1 akcie. Wyst. W-wa 1847.

50. Okrężne. Komedia w dwóch aktach. Powst. W-wa 1847. Wyst. Lw. 1848. Wyd. zob. poz. 64. Wyd. nast.: Chicago 1892; Złoczów 1894 *Bibl. Powsz.* nr 1024--1025; ... z muzyką, podłożonymi śpiewami i tańcami. Wyd. 3 Poz. 1898 *Naród Sobie* 70; toż Poz. 1911; toż Poz. 1926; Lw. 1924.
Rkps Ossol. sygn. 10230/I.

Przekł. czeski: H. Zapová z Wiśniowskich. *Divadelní biblioteka* 1852; Praga 1864.

51. Panna postępowa. Opowiadanie. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 2; toż *Rozmaitości* (Lw.) 1847 nr 26-27; przedr. zob. poz. 60.

52. Przyjaciółki. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 1847. Wyd. zob. poz. 64. Wyd. nast.: Poz. 1926 *Scena Pol.* 23.

53. Skąpiec zakochany. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 1847.

54. Wędrówki oryginała. Z rękopismu nieznajomego autora drukiem ogłoszone. Powieść. Powst. W-wa 1847. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1847 nr 116-170 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1848. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1852; W-wa 1882; Gródek 1905.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 424/III i 509/IV.

Por. poz. 57.

55. Krzyż na stepie. Powieść. Powst. W-wa 1848. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1848 t. 3-4; przedr. zob. poz. 60.

Przekł. czeski: F. L. Vorliček: Kříž na stepi. W: Novely. Z. 2. Praga 1854.

Przekł. franc.: L. d'Estaing d'Estampes: La Croix des steppes. Limoges 1869; wyd. nast.: Limoges 1880, 1882, 1884.

56. Narzeczone. Komedia we 2 aktach. Wyst. W-wa 1848. Wyd. zob. poz. 64. Wyd. nast.: Złoczów 1898 *Bibl. Powsz.* 181.

Przekł. ros.: I. Pietropawłowskij: Narieczennyja. *Dramaticzeskij sbornik* 1859 nr 10; wyd. osob. Petersb. 1859; Petersb. 1862.

57. Nowe wędrówki oryginała. Z rękopismu nieznajomego autora. Powieść. T. 1-2.

http://rcin.org.pl

Powst. W-wa 1848. Wyd. Wil. 1851. Wyd. nast.: W-wa 1883; Gródek 1905.

Rkps Ossol. sygn. 6535/II.

Zawartość: t. 1: Teresa. Opowiadanie autora Wędrówek; Pieniądze bez pracy. Powieść z pozostałego rękopismu Adama. (Początek); t. 2 (jw. dokończenie).

Por. poz. 54.

58. Dwaj mężowie. Komedia w 1 akcie. Powst. i wyst. W-wa 1849. Wyd. zob. poz. 64.

Rkps Ossol. sygn. 6548/II; egz. z poprawkami autora i notatkami cenzury. Rkps sygn. 11535/I; kopia z 1877 rkps sygn. 11255/I.

59. Emeryt. Powieść. Powst. W-wa 1849. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 1-2; 1850 t. 2-3; wyd. osob. Wil. 1851. Wyd. nast.: W-wa 1886; Gródek 1898; Złoczów 1899 *Bibl. Powsz.* 255-260.

Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 389/IV.

Przekł. czeskie: F. L. Vorliček. 1862. — F. P. Volák: Pensista. Praga 1865.

Przekł. ros.: A. Czużbiński: Zasłużennyj uczitiel. Petersb. 1857.

60. Powiastki, opowiadania i dwa fragmenta poetyczne z przydaniem kilku poezyj mniejszych. T. 1-2. Wil. 1849.

Zawartość: t. 1: Dobrze i to wiedzieć na te ciężkie czasy. Powiastka. (Powst. Kijów 1837; ogł. *Roczn. Lit.* 1843); Po latach trzydziestu (poz. 18); Egzekwie. Opowiadanie. (Powst. Charków 1841; ogł. *Pielgrzym* 1845 t. 1); Podziękowanie. Powiastka. (Powst. Charków 1839; ogł. *Pielgrzym* 1845 t. 2); Panna postępowa (poz. 51); Anilka. (Powst. ok. 1825; ogł. *Gaz. Warsz.* 1845 nr 337--339; Rkps Ossol. sygn. 6534/I); Ksiądz gwardian. Opowiadanie. (*Bibl. Warsz.* 1847 t. 4); t. 2: Wtorek i piątek. Opowiadanie. (Powst. Charków 1840; ogł. *Bibl. Warsz.* 1845 t. 2); Korespondencja (poz. 24); Krzyż na stepie (poz. 55); Dwa fragmenta poetyczne: Fragment I, II. (Powst. Krzemieniec 1829; fragm. I ogł. *Melitele* 1830; rkps Ossol. sygn. 9864/I; Poezje mniejsze: Tren Ommii na dolinie Beder. Duma. (*Melitele* 1829); Ostatnia praca. Duma. (Tamże); Do Elizy hr. S. pielgrzymującej po Włoszech. (*Biruta* 1837); Modląca się. Sonet. (Tamże).

Por. poz. 80, 81.

Przekł. czeskie: F. L. Vorliček: Aninka. W: Novely. Z. 1. Praga 1854; Úterek a pátek. W: Novely. Z. 3. Praga 1855.

Przekł. niem.: I. M.: Standhaft und treu (Podziękowanie). Ogł. P. Heyse i H. Kurz: Novellenschatz des Auslandes. Monachium 1872; toż Berlin b. r.

61. Zielone rękawiczki. Wyst. W-wa 11 kwietnia 1849. Fragm. ogł. S. Kawyn: Komedia Musseta w przeróbce J. Korzeniowskiego. (Il ne faut jurer de rien — „Zielone rękawiczki"). *Prace Polon.* S. XVII (1961).

Rkps fragm. Ossol. sygn. 6550/I.

62. Stara elegantka. Komedia w 1 akcie. Powst. W-wa 1850. Wyd. b. m. 1850; przedr. zob. poz. 64.

Przekł. ros.: *Bibliotieka dla cztienija* 1858 nr 147. — W. Z. *Bibl. Petersb.* (?) ok. 1859.

63. Tadeusz Bezimienny. Powieść. Powst. W-wa 1850. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 285 - 1852 nr 16 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. Petersb. 1852. Wyd. nast.: Gródek 1898; Łódź 1902; oprac. K. Wojciechowski. W-wa 1925 *Wielka Bibl.* nr 117.

Przekł. czeski: F. P. Volák: Tadeáš Bezejmený. Praga 1854.

Przekł. ros.: Petersb. 1859.

64. Dramata i komedie mniejsze. Seria II. T. 1-2. Wil. 1851.

Zawartość: t. 1: poz. 39, 50, 52, 56, 58; t. 2: poz. 44, 48, 62, 68.

Por. poz. 42, 75.

65. Druga żona. Komedia opowiedziana. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 115-135 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1852. Wyst. W-wa 1854. Wyd. nast.: W-wa 1930.

Rkps fragm. Ossol. sygn. 6536/I.

Przeróbka

S. Skwirczyńska: Druga żona. Komedia w 1 akcie, ułożona z powieści J. Korzeniowskiego na scenę. Rkps Ossol. sygn. 10389/I.

Przekł. ros.: *Pantieon* 1853 nr 12. — A. P. *Moskwitianin* 1854 nr 3-4; wyd. osob. Moskwa 1854.

66. Garbaty. Powieść. Powst. W-wa 1851. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 30-114 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-3. Wil. 1853. Wyd. nast.: W-wa 1887; Tarnów 1895.

Rkps Ossol. sygn. 6538/I.

Przekł. czeski: P. J. Šulc: Hrbatý. Praga 1864. (Wolny przekład).

67. Jedynaczka. Powst. W-wa 1851. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 243-251, 253-256; przedr. zob. poz. 81.

Przekł. niem.: Fritz. *Deutschland* 1856.

Przekł. ros.: I. Pietropawłowskij. *Syn otiecztwa* 1859 nr 30-33.

68. Qui pro quo. Komedia w 1 akcie. Wyst. Lw. 1851. Wyd. zob. poz. 64; wyd. osob. Wil. 1852. Wyd. nast.: Poz. 1926 *Scena Pol.* 22.

Rkps Ossol. sygn. 10173/I (tu dołączone rozpisane role).

Przekł. czeski: H. Zapová z Wiśniowskich: Staré misto mladé. *Divadelni biblioteka* 1852; wyd. osob. Praga 1852; wyd. 2 Praga 1864.

69. Wojna z kobietą. Komedia w 3 aktach. Powst. W-wa 1851. Wyd. Petersb. 1854.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 37-M; zniszcz. 1944.

http://rcin.org.pl

70. Dwa śluby. Powieść fantastyczna. Powst. W-wa 1852. Ogł. *Gaz. Codz.* 1854 nr 118-120, 126-131; wyd. zob. poz. 81.

71. Pan stolnikiewicz wołyński. Powieść. T. 1-2. Powst. W-wa 1852. Ogł. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 3-73 (z przerwami); wyd. osob. Petersb. 1854. Wyd. nast.: Gródek 1905.
Rkps Ossol. sygn. 6537/I.

72. Pojedynek. Powst. W-wa 1852. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 60-72, 74-75; przedr. zob. poz. 80. Wyd. nast.: W-wa 1926 *Bibl. Domu Pol.* t. 38.
Rkps (fragm.) Ossol. sygn. 6534/I.

73. Scena na balu. Powst. Paryż 1852. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 255, 258-262, 264; wyd. zob. poz. 80.
Rkps Ossol. sygn. 6534/I.
Przekł. czeski: *Lumir* 1862.

74. Wąsy i peruka. Komedia w trzech aktach. Powst. W-wa 1852. Wyst. Kr. 1852. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 169-181 i odb.; wyd. osob. Wil. 1852. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne Wil. 1855; W-wa (1918) *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* nr 197.

75. Dramata. Seria III. T. 1-2. Petersb. 1853.
Zawartość: t. 1: poz. 10, 46; t. 2: poz. 2, 5.
Por. poz. 42, 64.

76. Reputacja w miasteczku. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 1853. Wyd. W-wa 1857.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 35-M; zniszcz. 1944.
„Komedię tę przeznacza autor na dochód Teatru w Żytomierzu, oddając cały wpływ do dyspozycji J. I. Kraszewskiego."

77. Wyprawa po żonę. Powieść. T. 1-2. Powst. W-wa 1853. Wyd. Petersb. 1858. Wyd. nast.: Kr. 1954; Kr. 1960.
Rkps Ossol. sygn. 6542/I.

78. Wdowiec. Powieść we 2 tomach. Powst. W-wa 1854. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 304 - 1855 nr 34 (z przerwami); wyd. osob. T. 1-2. Wil. 1856. Wyd. nast.: Gródek 1898.
Przekł. czeski: F. L. Vorliček. (?).

79. Krewni. Powieść. T. 1-4. Powst. W-wa 1855. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 168-297 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1857. Wyd. nast.: Poz. 1897; oprac. S. Kawyn. Wr. 1955 *BN* I, 156; oprac. A. Jarosz. Kr. 1957.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 548/III-549/III; rkps Ossol. sygn. 6540/I.

80. Powieści i opowiadania. Seria II. Wil. 1855.
Zawartość: poz. 72, 73.
Por. poz. 60, 81.

81. Powieści i opowiadania. Seria III. Wil. 1855.
Zawartość: poz. 67, 70.
Por. poz. 60, 80.

82. Cyganie. Dramat w pięciu aktach wierszem. Powst. W-wa 1856. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2 i odb. Wyst. W-wa 1857.
Rkps Ossol. sygn. 6544/II.
Przekł. ukraiński: Łozowski. Lw. 1865.

83. Gentile Bellini. Obraz dramatyczny. *Bibl. Warsz.* 1856 t. 1; wyd. osob. Wil. 1857 (razem z poz. 84).
Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

84. Młody mąż. Komedia wierszem w 3 aktach. Powst. W-wa 1856. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 1-5, 8-9; fragm. *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 2; wyd. osob. Wil. 1857 (razem z poz. 83).
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 447/III; rkps Ossol. sygn. 6548/I.

85. Szczęście za górami. Powieść. T. 1-2. Powst. W-wa 1856. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 1-77 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1858.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 537/III-538/III.

86. Dramata opowiadane. Dramat pierwszy: Ofiara i sumienie. Powst. W-wa 1858. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 1-11, 15-28; wyd. osob. Wil. 1860.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 807/III; rkps Ossol. sygn. 6544/II.

87. Konkurent i mąż. Komedia w 2 aktach. Powst. Nicea 1858. Wyst. Kr. 1859. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 55-60; wyd. osob. Wil. 1859.
Egz. z poprawkami autora, notatką i pismem cenzury. Rkps Ossol. sygn. 11531/I.

88. Podróżomania. Komedia w 4 obrazach. Powst. Nicea 1858. Ogł. *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 2. Petersb. 1859. Wyst. Kr. 1859. Wyd. nast.: oprac. J. Gruda. W-wa 1958.
Rkps Ossol. sygn. 10529/I.

89. Rokiczana. Drama liryczne w trzech aktach do muzyki Stanisława Moniuszki. Powst. Nicea 1858. Wyd. W-wa 1859.
Rkps Ossol. sygn. 6545/I.
Dedykacja w formie listu do Stanisława Moniuszki.

90. List o pisarzach i wydawcach. Powst. W-wa 1859. Rkps Bibl. Nar. sygn. 25-M; zniszcz. 1944.

http://rcin.org.pl

91. Majątek albo imię. Komedia w pięciu aktach wierszem. Powst. Nicea 1859. Ogł. *Gaz. Codz.* 1859 nr 261-265; wyd. osob. W-wa 1860 (Estr.: 1859). Wyst. Lw. 1860.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 26-M; zniszcz. 1944; rkps Ossol. sygn. 10118/I.

„Niniejsza komedia otrzymała premium na konkursie dnia 22 września 1859 roku."

92. Pustynia. Komedia w 1 akcie wierszem. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 329-331; wyd. osob. Wil. 1860 (razem z poz. 95). Wyst. Lw. 1860.
Rkps Ossol. sygn. 6549/I.

93. Stary kawaler. Komedia w czterech aktach prozą. Powst. Nicea 1859. Wyd. Żytomierz 1860. Wyd. nast.: Złoczów 1926 *Bibl. Powsz.* nr 384.
Rkps Ossol. sygn. 5117/I.

94. Beata. Fantazja dramatyczna w pięciu aktach wierszem. Powst. Wilanów 1860. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 297-310 (z przerwami).
Rkps Ossol. sygn. 6545/I.

95. Plotkarz. Komedia w czterech aktach wierszem. Powst. Nicea 1860. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 67-83 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1860 (razem z poz. 92). Wyst. Lw. 1861.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 1436/III; rkps Ossol. sygn. 10515/I; inny rkps sygn. 6549/I.

96. Złote kajdany. Tragikomedia w 5 aktach wierszem miarowym. Wyst. Lw. 1861. Ogł. *Kur. Wil.* 1861 nr 1-13; odb. Wil. 1861.
Rkps Ossol. sygn. 6547/I.

97. Nasza prawda. Scena z życia Polski z roku 1863. Powst. 26 lipca 1863. Wyd. *Pamięci Józefa Korzeniowskiego.* Brody 1898; odb. Brody 1898.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 28-M; zniszcz. 1944.

Dedykowane Marii z Korzeniowskich Falkenhagen-Zaleskiej: d. 26. na Stej Anny! Franzesbad — Córce Maryni na pamiątkę i do schowania — J. Korzeniowski.

98. Obraz. Komedia. M. i r. wyd. nie ustalone.

99. Treny przedgrobowe. Autograf fragm. Ossol. sygn. 6551/I.

100. Śpiący Kupidyn. Obraz dramatyczny.

Wymienia Korbut III, 477, bez podania źródła.

Ponadto artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1842-1845), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Sceny w różnych miejscach. Fragm. 1844 t. 1; Posag, czyli nowy sposób pożyczania. Tragikomedia we trzech aktach. Prolog. 1863 t. 2), *Biruta* (1837), *Czytelnia Niedzielna* (tu: Straganiarka. Opowiadanie. 1856 nr 5), *Ćwiczenia Nauk.* (tu m. in.: Ody. 1818), *Dekameron Pol.* (1830), *Dzien. Lit.* (1858), *Dzien. Mód Paryskich* (1841-1845), *Dzien. Powsz.* (tu art. o reformie szkolnictwa w 1861-1862), *Dzien. Warsz.* (1854), *Gaz. Codz.* (1854, 1859), *Gaz. Pol.* (1829), *Gaz. Warsz.* (1851-1862; tu m. in.: Spotkanie w Salzbrun. 1855 nr 259, 261-262, 264-266; Pan Fortunat. Poemat w X pieśniach. Pieśń pierwsza. 1858 nr 79-82; rkps fragm. Ossol. sygn. 6551/I; Dramata opowiadane. Obrazek dramatyczny drugi. Instynkt. 1859 nr 119-122, 124-126), J. Ungra *Kalendarz warsz.* (W-wa; tu: Narożna kamienica. 1859; Pomyłka. 1860; Przedmiot do powieści. 1861), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (tu m. in.: Artykuł. Obrazek z życia. 1856 nr 239-244, 246-247), *Kur. Warsz.* (1854, 1859), *Kur. Wil.* (1861),

Melitele (1829, 1830), *Nowiny* (tu m. in.: Powieściopisarze i krytycy. 1855 nr 24; Romanów. 1855 nr 125), *Pam. dla Płci Pięknej* (tu: Fragment. 1830 t. 2), *Pam. Nauk.* (tu m. in. w 1819: O patetyczności; Oda do pióra; Ernestyna; Krótka wiadomość o życiu Longina), *Pam. Sceny Warsz.* (1840-1841), *Pam. Umiejętności Moralnych i Literatury* (tu m. in.: Światełko. Ballada. 1830 t. 3), *Pam. Warsz.* (tu: Uwagi nad odpowiedzią pytania: Co jest metod Lankastra i do czego prowadzi. 1821 t. 20; Wiersz do Fr. Morawskiego. 1823 t. 5), *Pielgrzym* (1845), *Po ziarnie* (1861), *Przyj. Dzieci* (1862), *Przyj. Ludu* (1847/48), *Pszczoła Pol.* (1820), *Roczn. Lit.* (1843), *Rozmaitości* (Lw.; 1821, 1835, 1845, 1847, 1857), *Rozmaitości Warsz.* (1830), *Rusałka* (1838), *Tyg. Ilustr.* (1859), *Tyg. Wil.* (tu debiut: Oda na rok 1815. 1816 nr 39), *Wanda* (tu w 1821: Chwała poety. Oda; Drzewko złamane. Duma), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 3. W-wa 1858 (tu: Modlitwa dzieci za śp. Jachowicza; przedr. pt. Modlitewka dzieci za duszę śp. Jachowicza. *Dzien. Lit.* 1858 nr 34; toż przedr. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 67), *Zbieracz Lit. i Polit.* (1838).

Po śmierci autora drobne utwory ogł.: *Bibl. Warsz.* 1864 t. 2 (tu wiersz nagrobkowy dla syna, inc.: Za prędko życia jego zniknęło zaranie..., s. 320);

Dzien. Lit. 1869 nr 2 (tu: Do F. M. S., cenzora warszawskiego);

Wyd.: Dzieła, zob. Wyd. zbior. poz. 1 (tu w t. 7 (1872) opowiadania: Posłuszeństwo; w t. 12 (1873): Do poety; Zwierciadełko);

http://rcin.org.pl

Album E. Rastawieckiego. *Bibl. Warsz.* 1877 t. 1 (tu: Tygrys i lew rozumie wojny wybiegi i zdrady... Dat. 1847; s. 487);

K. Kantecki: Dwaj krzemieńczanie. Lw. 1879 (tu m. in. luźne wiersze i fragmenty wspomnień; por. Listy i materiały poz. 29);

K. Witte: Józef Korzeniowski. Notatki biograficzno-literackie. *Tyg. Ilustr.* 1888 t. 12 nr 300 (tu: Oda do Boga. Fragment);

I. Chrzanowski: Z albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912 t. 4 nr 12 (tu list z Rzymu, dat. 3 kwietnia 1858, zawierający wiersz, inc.: Dziwią nas gmachy olbrzymiej struktury...);

Kur. Nar. 1915 nr 123 (tu wiersz: Śmierć Krakusa);

S. Kawyn: Nie zrealizowane zamierzenie autorskie J. Korzeniowskiego. *Prace Polon.* S. XVI (1960) (tu: Posesorka. Powst. 1827; rkps Ossol. sygn. 6542/I).

Ponadto fragmenty rozpoczętych utworów oraz notaty naukowe i literackie w rkpsach Ossol. sygn. 6542/I, 6546/II, 6549/I, 6553/III.

Przypisywany J. Korzeniowskiemu przez W. Nehringa poemat pt. Ogrody krzemienieckie — jest prawdopodobnie utworem Karola Sienkiewicza pt. Marzenia w ogrodzie krzemienieckim.

Przekłady

1. C. Longinus: O górności. Fragm. ogł. *Pam. Nauk.* 1819 t. 1-2. Rkps Bibl. Czart. sygn. 2093.

2. F. Schiller: Wilhelm Tell. Powst. ok. 1820.

3. J. Thomson: Pory roku. Powst. ok. 1820.

4. Wolter: Zaira. Powst. ok. 1820.

5. F. Schiller: Intryga i miłość. Powst. W-wa 1822. Wyd. Złoczów 1905 *Bibl. Powsz.* nr 516-517.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 20-M; zniszcz. 1944; rkps Ossol. sygn. 1999/I.

6. T. Moore: Melodie. Fragm. ogł. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1839.* W-wa 1840.

7. W. Shakespeare: Król Jan. Fragm. ogł. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 12-14; całość wyd. w: Arcydzieła dramatyczne. Przekłady Korzeniowskiego i Alfonsa Walickiego. T. 2. Wil. 1845; odb. Wil. 1845. Przedr. w: Dzieła W. Szekspira ... pod red. H. Biegeleisena. Wyd. 2. T. 3. Lw. 1895; W. Shakespeare: Dzieła dramatyczne. T. 5. W-wa b. r.; Wybór dzieł W. Szekspira. T. 2. Lw. 1907.
Rkps Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil. sygn. 401/II.
Dedykacja: X. Ignacemu Hołowińskiemu na znak przyjaźni i szacunku ten kłos na polu jego zerwany do całkowitego snopa ofiaruję J. K.

8. F. Schiller: Maria Stuart. Fragm. ogł. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 298; całość wyd. osob. W-wa 1858.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 39-M; zniszcz. 1944.

9. A. de Musset i J. Stahl: Podróż dokądkolwiek. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4.

10. M. d'Azeglio: Niccolo da Lapi. Powieść. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 318 - 1861 nr 126 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1880 *Bibl. Najcelniejszych Utworów.* Wyd. nast.: Poz. 1921.

11. W. Shakespeare: Król Ryszard II. Dramat. Akt pierwszy. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1.
Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716; rkps fragm. Ossol. sygn. 6546/II.
Tu we wstępie ocena przekładów z Szekspira I. Hołowińskiego i J. Paszkowskiego.

Wydania zbiorowe

1. Dzieła. Wyd. zupełne pod kierunkiem redakcji „Kłosów". T. 1-12. W-wa 1871-1873.
Zawartość:
t. 1: Spekulant; Kollokacja; Wędrówki oryginała; Podziękowanie; Egzekwie;
t. 2: Nowe wędrówki oryginała; Teresa; Pieniądze bez pracy; Emeryt;
t. 3: Garbaty; Druga żona; Ofiara i sumienie; Po latach trzydziestu; Dobrze i to wiedzieć na te ciężkie czasy; Anilka;
t. 4: Tadeusz Bezimienny; Wdowiec;
t. 5: Pan Stolnikiewicz; Wyprawa po żonę; Szczęście za górami;
t. 6: Krewni;
t. 7: Jedynaczka; Dwa śluby; Scena na balu; Pojedynek; Panna postępowa; Ksiądz gwardian; Przedmiot do powieści; Narożna kamienica; Krzyż na stepie; Posłuszeństwo; Wtorek i piątek; Instynkt; Pomyłka; Korespondencja; Spotkanie w Salzbrun;
t. 8: Klara; Aniela; Mnich; Dymitr i Maria; Piękna kobieta; Dziewczyna i dama, czyli dwa oświadczenia; Umarli i żywi albo wszystkiego po trosze; Karpaccy górale; Andrzej Batory;
t. 9: Okno na pierwszym piętrze; Izabela d'Ayamonte; Piąty akt; Pani kasztelanowa; Sąd przysięgłych albo pozory; Autorka; Gentile Bellini; Cyganie; Rokiczana; Stary mąż; Fabrykant; Panna mężatka; Pośredniczka; Majster i czeladnik; Okrężne;
t. 10: Doktor medycyny; Narzeczone; Stara elegantka; Qui pro quo; Stacja pocztowa w Hulczy; Panna Katarzyna w długach; Żydzi; Młoda wdowa; Pierwej mama; Dwaj mężowie; Wojna z kobietą; Przyjaciółki; Wąsy i peruka; Złote kajdany;
t. 11: Młody mąż; Podróżomania; Konkurent i mąż; Majątek albo imię; Stary kawaler; Pustynia; Plotkarz; Zakład; Reputacja w miasteczku; Zaręczyny aktorki; Mąż i artysta; Dwa fragmenta;

http://rcin.org.pl

Oda do pióra; Ernestyna; Tren Ommii na dolinie Beder; Ostatnia praca; Do Elizy hr. S. podróżującej po Włoszech; Modląca się;
t. 12: Kurs poezji; O patetyczności; Zwierciadełko; Pan Fortunat; Modlitewka dzieci za duszę śp. Jachowicza; Król Jan; Światełko; Do poety; Wiersz do Fr. Morawskiego; List do ks. Alojzego Osińskiego; Król Ryszard II; Beata; Śpiący Kupidyn; Drzewko złamane; Romanów.

2. Wybór dzieł w streszczeniach i wyciągach. Ułożył i biografią autora poprzedził A. Lange. W-wa 1924.

Zawartość: Powieści: Kollokacja; Wędrówki oryginała; Garbaty; Tadeusz Bezimienny; Emeryt; Wyprawa po żonę; Krewni. — Dzieła dramatyczne: Mnich; Dymitr i Maria; Karpaccy górale; Pani kasztelanowa; Stary mąż; Majster i czeladnik; Okrężne; Panna Katarzyna w długach; Żydzi; Pierwej mama; Wąsy i peruka; Złote kajdany.

3. Dzieła wybrane. T. 1-8. Kr. 1954.

Zawartość:
t. 1: Spekulant; Kollokacja — oprac. M. Rydlowa;
t. 2: Nowe wędrówki oryginała — oprac. J. Kwiatkowski;
t. 3: Garbaty — oprac. R. Hennel;
t. 4-5: Krewni — oprac. A. Jarosz (toż wyd. osob. Kr. 1957);
t. 6: Opowiadania: Dobrze i to wiedzieć na te ciężkie czasy; Korespondencja; Wyprawa po żonę — oprac. R. Hennel;
t. 7: Dramaty: Klara; Aniela; Karpaccy górale; Dziewczyna i dama; Autorka — oprac. M. Kwaśny;
t. 8: Komedie: Żydzi; Doktor medycyny; Wąsy i peruka; Majątek albo imię — oprac. M. Kwaśny.

4. Opowiadania. Wybór. Oprac. S. Kawyn. Wr. 1961 *BN* I, 166.

Zawartość: Wtorek i piątek; Scena na balu; Pojedynek; Jedynaczka; Instytut; Narożna kamienica; Przedmiot do powieści.

Listy i materiały

1. Do A. Osińskiego dwa listy z 1819 i 1820. Ogł. S. Vrtel-Wierczyński: Korespondencja ks. Alojzego Osińskiego. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1.

2. Do W. Krasińskiego z 1820. Fragm. ogł. J. Kallenbach: Zygmunt Krasiński. Życie i twórczość lat młodych (1815-1838). T. 1. Lw. 1904 s. 31, 32.

3. Do A. Czartoryskiego 4 listy z 1822-1824. Ogł. H. Mościcki. *Znad Wilii i Niemna. Książka zbior.* Wil. 1906.

4. Do A. Benzy 10 listów z 1822-1844. Ogł. B. Czarnik w dod. do książki: Korzeniowski i teatr lwowski. Lw. 1896. (Tu również wiersz, inc.: Pamięć to święta człowieka skarbnica...).
Rkps 6 listów w Ossol. sygn. 3458/II.

5. Do żony Moniki z Voglów Korzeniowskiej 105 listów z 1822-1861. Rkps Bibl. Nar. sygn. 43-M; zniszcz. 1944.

6. Do S. Witwickiego z 6 grudnia 1828. Ogł. w art.: Z nie drukowanych rękopisów. *Kraj* 1896 nr 40. Wyd. nast. zob. poz. 7.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 42-M; zniszcz. 1944.

7. Do S. Witwickiego z 30 stycznia 1829 i 29 stycznia 1830. Ogł. F. German: Z korespondencji Stefana Witwickiego. W zbiorze: Miscellanea z lat 1800-1850. Wr. 1963 *Arch. Lit.* t. 7. (Tu również wyd. listu z poz. 6).
Rkps, jw. poz. 6.

8. Do A. E. Odyńca listy z 1829-1857. Ogł. w art.: Dawna korespondencja. *Kronika Rodz.* 1883 nr 17.
Rkps, jw. poz. 6.

9. Do żony z 1830. Ogł. B. Czarnik we wstępie do wyd. przekł.: O Hucułach. Lw. 1899.

10. Do J. U. Niemcewicza z 1830. Ogł. A. Kraushar: Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk. T. 7. W-wa 1906.

11. Do córki Marii z 2 lipca 1830. Ogł. B. Czarnik: Korzeniowski o Hucułach. *Gaz. Lw.* 1899 nr 120.

12. Do A. Päumanna (w jęz. niem.) dat. Kijów, 9 sierpnia 1837. Ogł. W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 1.
Rkps, jw. poz. 6.

13. Do S. Zamoyskiego 3 listy z 1837; do J. Przecławskiego z 1840; do J. I. Kraszewskiego 16 listów z 1845-1862; do J. Pawliczyńskiego z 1848; do K. Szajnochy 2 listy z 1857; do H. Błotnickiego z 1861; do J. Kremera z 1861; do R. Hubego z 1862; do A. Małeckiego 2 listy z 1862; do J. T. S. Jasińskiego b. d.; do Z. Krasińskiego b. d.; do niewiadomej osoby b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 42-M; zniszcz. 1944.

14. Do J. I. Kraszewskiego 23 listy z 1841-1861. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6456, 6468. Fragm. ogł. M. Gawalewicz: Korzeniowski o sobie (Z nieznanych materiałów). *Bibl. Warsz.* 1897 t. 1; fragm. ogł. K. Bartoszewicz: Kraszewski i Korzeniowski. *Przegl. Nar.* 1913 nr 9.

15. Do K. W. Wójcickiego 6 listów z 1843-1860. Rkps Bibl. Nar. sygn. 51-M; zniszcz. 1944.

16. Do L. Łubieńskiego 2 listy z 1844, 1845; do K. W. Wójcickiego 5 listów z 1858-1860; do nieznanego adresata 3 listy z 1860 i b. d.; do W. A. Maciejowskiego b. d.; do A. Wagi b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

17. Do A. Dobrowolskiego z 1852. Ogł. B. Czarnik, jw. poz. 4.

http://rcin.org.pl

18. Fragm. z listów z 1852-1860 do różnych osób. Ogł. *Kur. Warsz.* 1897 nr 78.

19. Do W. Pola z 1854 i do K. Kaszewskiego dwa listy z 1860, 1861. Ogł. K. Bartoszewicz. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 37.

20. Do A. Lesznowskiego z 6 lipca 1855. Ogł. *Kur. Warsz.* 1902 nr 303.

21. Do K. Szajnochy z 1857. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

22. Do K. Estreichera z 10 lipca 1858. Obszerne fragm. ogł. M. Gawalewicz, jw. poz. 14.

23. Do T. Lenartowicza, dat. Rzym, 3 kwietnia 1858. Ogł. I. Chrzanowski: Z albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912 t. 4 nr 12.

24. List z 17 listopada 1859 w podobiźnie autografu ogł. H. Biegeleisen: Ilustrowane dzieje literatury polskiej. T. 5. Wiedeń 1908.

25. Do S. Barącza z 1860. Ogł. S. Barącz: Wolne miasto handlowe Brody. Lw. 1865.

26. Do J. Chęcińskiego 2 listy z 1860, 1861 oraz wiersze. Rkps Ossol. sygn. 4360/II.

27. Do J. i S. z Libeltów Łepkowskich z 1860. Rkps Bibl. Nar. sygn. 90-M; zniszcz. 1944.

28. Do E. Stańczukowskiej z 1860; do A. Polkowskiej z 1861. Ogł. Żywanowska: Wspomnienie o Korzeniowskim. *Gaz. Kaliska* 1902 nr 1.

29. Testament oraz fragmenty wspomnień, listów, notatek, m. in. list do żony z 1862 i dwa listy do A. Małeckiego. Ogł. K. Kantecki: Dwaj krzemieńczanie. Lw. 1879.

30. Dziennik wizytatora. Obrazki miejsc i ludzi. Powst. 1849. Ogł. *Kur. Warsz.* 1879 nr 112-133; wyd. K. Kantecki, jw. poz. 29.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 19-M; zniszcz. 1944; rkps Ossol. sygn. 6552/III.

31. Wspomnienia z mojego życia (autobiografia). Powst. W-wa 1863. Fragm. ogł. K. Kantecki, jw. poz. 29.

Kopia z poprawkami autora była w Bibl. Nar. sygn. 40-M; zniszcz. 1944.

32. Korzeniowsciana 1839-1863. Rkps Ossol. sygn. 6554/III.

Bibliografię podają: Spis utworów od r. 1816 do 1860 wg własnoręcznej notatki J. Korzeniowskiego. W wyd.: Dzieła. T. 12, zob. Wyd. zbior. poz. 1. — Biblioteka Narodowa w Warszawie. Rękopisy, nabytki i dary. Z. 1. W-wa 1934. (Zbiór rkpsów zniszcz. 1944).

INDEKS UTWORÓW

Cz — Wykaz czasopism (w dziale Twórczość), L — Listy i materiały, P — Przekłady, T — Twórczość. Duże litery po skrócie Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

Andrzej Batory T-34
Aniela T-5
Anilka T-60
Antiquitates Romanorum T-12
Artykuł. Obrazek z życia Cz-KWKZ
Autobiografia L-31
Autorka T-48
Batory T-34
Beata T-94
Bitwa nad Mozgawą T-8
Blanka Orsino T-16
Chwała poety Cz-W
Cyganie T-82
Czerwony płaszcz T-20
Do Elizy hr. S. pielgrzymującej po Włoszech T-60
Do F. M. S. cenzora warszawskiego po Cz-1869
Do poety po Cz-1873
Dobrze i to wiedzieć na te ciężkie czasy T-60
Doktor medycyny T-35
Dramata T-17
Dramata i komedie mniejsze. T. 1-2 T-42
Dramata i komedie mniejsze. Seria II T-64
Dramata opowiadane T-86
Dramata. Seria III T-75
Druga żona T-65
Drzewko złamane Cz-W
Dwa fragmenta poetyczne T-60
Dwa śluby T-70
Dwaj mężowie T-58
Dymitr i Maria T-9
Dziennik wizytatora L-30
Dziewczyna i dama, czyli dwa oświadczenia T-15
Dziwią nas gmachy olbrzymiej struktury ... po Cz-1912
Egzekwie T-60
Emeryt T-59
Ernestyna Cz-PN
Fabrykant T-26
Fragment Cz-PPP
Fragment I, II T-60
Garbaty T-66
Gentile Bellini T-83
Góral T-20
Instynkt Cz-GW
Intryga i miłość (F. Schiller) P-5
Izabela d'Ayamonte T-43
Jedynaczka T-67
Karpaccy górale T-20
Klara T-2
Kollokacja T-36

http://rcin.org.pl

Komedie T-37
Konkurent i mąż T-87
Korespondencja T-24
Krewni T-79
Król Jan (W. Shakespeare) P-7
Król Ryszard II (W. Shakespeare) P-11
Krótka wiadomość o życiu Longina Cz-PN
Krzyż na stepie T-55
Ksiądz gwardian T-60
Kurs poezji T-3
List do ks. Alojzego Osińskiego T-1
List o pisarzach i wydawcach T-90
Majątek albo imię T-91
Majster i czeladnik T-44
Maria Stuart (F. Schiller) P-8
Mąż i artysta T-38
Melodie (T. Moore) P-6
Mitologija T-13
Młoda wdowa T-27
Młody mąż T-84
Mnich T-4
Modląca się. Sonet T-60
Modlitewka dzieci za duszę śp. Jachowicza Cz-W
Modlitwa dzieci za śp. Jachowicza Cz-W
Na stacji w Grodzisku T-49
Nad Czeremoszem T-20
Narożna kamienica Cz-KW
Narzeczone T-56
Nasza prawda T-97
Nicolo da Lapi (M. d'Azeglio) P-10
Notatki mojego męża T-25
Notaty do rozbioru „Przemian" Owidiusza T-14
Nowe wędrówki oryginała T-57
O górności (O. Longinus) P-1
O Huculach T-21
O patetyczności Cz-PN
(O reformie szkolnictwa w 1861--1862) Cz-DP
Obraz T-98
Oda do Boga po Cz-1888
Oda do pióra Cz-PN
Oda na rok 1815 Cz-TW
Ody Cz-ĆN
Ofiara i sumienie T-86
Ogrody krzemienieckie po T-100
Okno na pierwszym piętrze T-31
Okrężne T-50
Ostatnia praca T-60
Pamięć to święta człowieka skarbnica... L-4
Pan Fortunat Cz-GW
Pan stolnikiewicz wołyński T-71
Pani kasztelanowa T-32
Panna Katarzyna w długach T-28
Panna mężatka T-33
Panna postępowa T-51
Pelopidowie T-6
Piąty akt T-11
Pieniądze bez pracy T-57
Pierwej mama T-39
Pieśń góralska. Czerwony płaszcz T-20
Piękna kobieta T-10
Piękność zgubą T-10
Plotkarz T-95
Płochość ukarana T-15
Po latach trzydziestu T-18
Podróż dokądkolwiek (A. de Musset i J. Stahl) P-9
Podróżomania T-88
Podziękowanie T-60
Pojedynek T-72
Pomyłka Cz-KW
Pory roku (J. Thomson) P-3
Posag, czyli nowy sposób pożyczania Cz-BW
Posesorka po Cz-1960
Posłuszeństwo po Cz-1872
Pośredniczka T-45
Powiastki, opowiadania... T-60
Powieści i opowiadania. Seria II T-80
Powieści i opowiadania. Seria III T-81
Powieściopisarze i krytycy Cz-N
Próby dramatyczne T-7
Przedmiot do powieści Cz-KW
Przyjaciółki T-52
Pustynia T-92
Qui pro quo T-68
Rekrut T-20
Reputacja w miasteczku T-76
Rokiczana T-89
Romanów Cz-N
Sąd przysięgłych albo pozory T-46
Scena na balu T-73
Sceny w różnych miejscach Cz-BW
Skąpiec zakochany T-53
Spekulant T-29
Spotkanie w Salzbrun Cz-GW
Stacja pocztowa w Hulczy T-40
Standhaft und treu Cz-RL
Stara elegantka T-62
Stary kawaler T-93
Stary mąż T-23
Straganiarka Cz-CN
Sumienny zakład T-47
Szczęście za górami T-85
Śmierć Krakusa po Cz-1915
Śpiący Kupidyn T-100
Światełko Cz-PUML
Tadeusz Bezimienny T-63
Teresa T-57
Tren Ommii na dolinie Beder T-60
Treny przedgrobowe T-99
Tygrys i lew rozumie wojny wybiegi i zdrady... po Cz-1877
Umarli i żywi albo wszystkiego po trosze T-19
Uwagi nad odpowiedzią pytania: Co jest metod Lankastra i do czego prowadzi Cz-PW
Wąsy i peruka T-74
Wdowiec T-78
Wędrówki oryginała T-54
Wiersz do Fr. Morawskiego Cz-PW
Wilhelm Tell (F. Schiller) P-2
Wojna z kobietą T-69
Wróżba i zemsta T-9
Wspomnienia z mojego życia (autobiografia) L-31
Wtorek i piątek T-60
Wyjątek z tragedii pt. Wróżba i zemsta T-9
Wyprawa po żonę T-77
Za prędko życia jego zniknęło zaranie... po Cz-1864
Zaira (Wolter) P-4
Zakład T-22
Zaręczyny aktorki T-41
Zielone rękawiczki T-61
Złote kajdany T-96
Zwierciadełko po Cz-1873
Żydzi T-30

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

1. Monografie i zarysy monograficzne

P. Chmielowski: Józef Korzeniowski. Jego życie i działalność literacka. Zarys biograficzny. Petersb. 1898 *Życiorysy Sławnych Polaków* nr 3. [Rec.: Av. Les. *Ateneum* 1897 t. 4; B. Biernacki. *Niwa* 1897 nr 47; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1897/98 t. 4; *Wędrowiec* 1897 nr 43; K. Bartoszewicz. *Przegl. Lit.* 1898 nr 6; B. Czarnik. *Kwart. Hist.* 1898]. —

H. Galle: Józef Korzeniowski. Jego życie i dzieła. Charakterystyka literacka. W-wa 1903.

2. Biografia

Otrzymano tu nader smutną dla naszej literatury wiadomość ... *Gaz. Codz.* 1840 nr 3008. — Z wielką radością dowiadujemy się ... *Gaz. Codz.* 1840 nr 3013. — E. Szpaczyński: Listy konwersacyjne Wandolina Habdanka do Redaktora „Gwiazdy". *Gwiazda* 1849. — H. Meciszewski: Listy z Krakowa. List I. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 229. — K. W. Wójcicki: Życiorysy znakomitych ludzi. T. 2. W-wa 1851. — K. Medeksza: Józef Korzeniowski. *Czas* 1854 nr 126. — Józef Korzeniowski. *Nowiny* 1855 nr 63. — B. Moraczewska: Dziennik. Powst. ok. 1856. Nieznane fragmenty ogł. J. Rudnicka: Z papierów Bibianny Moraczewskiej. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3 i nadb. — W. Szulgin: Istorija Uniwiersitieta Sw. Władimira. Petersb. 1860. — Wiadomości bieżące. *Gaz. Codz.* 1860 nr 319. (Wieczór u J. Korzeniowskiego). — Nekrologi w 1863: J. S. *Dzien. Lit.* nr 80; H. M. *Gwiazdka Cieszyńska* nr 41; N. *Lumir* z. 2; *Bibl. Warsz.* t. 4; *Czas* nr 213; *Gaz. Pol.* nr 213; *Kur. Warsz.* nr 211; *Przegl. Europejski* t. 6; *Przegl. Poz.* t. 36.—

F. H. Lewestam. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — F. H. Lewestam: Życiorysy mężów wsławionych nauką i pracą. Józef Korzeniowski. J. Jaworskiego *Kalendarz pol. ilustr. na r. zwyczajny 1866.* W-wa 1866. — Kilka rysów z życia J. Korzeniowskiego. *Dzien. Lit.* 1869 nr 2. — F. H. Lewestam: Do życiorysu Korzeniowskiego. *Kur. Warsz.* 1870 nr 273. — L. Kunicki: Wspomnienie o śp. J. Korzeniowskim. *Tyg. Mód* 1871 nr 10. — F. H. Lewestam: Życiorys. W wyd.: Dzieła. T. 1. W-wa 1871. — A. Nowosielski (A. Marcinkowski): Wspomnienie o śp. J. Korzeniowskim. *Gaz. Pol.* 1871 nr 1. — P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 1. Poz. 1871 i wyd. nast. — W. Spektator (K. Witte): Krzemieniec. Przygody i wspomnienia studenta pierwszej klasy. Kr. 1873. — K. W. Wójcicki: Józef Korzeniowski. Wspomnienie. *Wiek* 1874 nr 174-177, 179-181. — K. Kantecki: Józef Korzeniowski. *Przew. Nauk. i Lit.* 1879; przedr. w: Dwaj krzemieńczanie. T. 2. Lw. 1879. [Rec.: P. Chmielowski. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 190]. — W. Nowicki: Towarzystwo Pedagogiczne w Galicji. *Ateneum* 1879 t. 4. — Art. o budowie pomnika w Brodach: W. Zawadzki. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 3; *Echo* 1879 nr 167, 171; *Nowiny* 1879 nr 207, 210; *Wiek* 1879 nr 168, 170. — M. Władimirskij-Budanow: Istorija Impieratorskogo Uniwiersitieta Sw. Władimira. Kijów 1884 s. 113, 121-122. — P. Chmielowski: Józef Korzeniowski. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — R.: Józef Korzeniowski. Wspomnienie z powodu dwudziestej piątej rocznicy zgonu jego. *Kłosy* 1888 t. 47 nr 1213. — K. Witte: Józef Korzeniowski. Notatka biograficzno-literacka. *Tyg. Ilustr.* 1888 t. 12 nr 298-300. — M. Rolle: Krzemieniec. Z dziejów oświaty w Polsce (1805-1832). *Przew. Nauk. i Lit.* 1896. —

Artykuły jubileuszowe w setną rocznicę urodzin, zob. niżej Twórczość. a) Ogólne charakterystyki i przyczynki.

A. B. (Beaupré): Józef Korzeniowski. *Czas* 1898 nr 67 i odb. — F. Majchrowicz: Józef Korzeniowski jako pedagog. (W setną rocznicę urodzin). *Rodzina i Szkoła* 1897 nr 6-7, 9, 12-13/14; wyd. osob. Lw. 1897. — Art. o budowie pomnika w Brodach: Prawdan. *Kraj* 1897 nr 46; *Gaz. Lw.* 1897 nr 67; Kronika powstania pomnika J. Korzeniowskiego w Brodach. *Pamięci J. Korzeniowskiego.* Brody 1898; P. *Kur. Niedzielny* 1898 nr 38; R. P. (Plenkiewicz). *Kur. Niedzielny* 1898 nr 4; *Biesiada Lit.* 1898 nr 40; *Przyj. Dzieci* 1898 nr 11; *Ruch Katolicki* 1898 nr 208; *Wędrowiec* 1898 nr 21, 24, 38; *Rocznik* (Samborski) 1899. — M. i.: Józef Korzeniowski. *Słowo Pol.* 1898 nr 216. — B. Nałęcz-Kąsinowski: Sylwetka radcy stanu i jeneralnego wizytatora szkół wszystkich w Królestwie, J. Korzeniowskiego, skreślona przez Paulinę z L. Wilkońską. *Pamięci J. Korzeniowskiego.* Brody 1898. — P. Wilkońska: Państwo Korzeniowscy. Tamże. — M. Rolle: Ateny wołyńskie. Szkic z dziejów oświaty w Polsce. Lw. 1898; wyd. 2 Lw. 1923. —

T. Kończyc (T. Grot-Bączkowski): Życiorysy ludzi zasługi i pracy. Józef Korzeniowski. *Przyj. Dzieci* 1901 nr 26. — Żywanowska: Wspomnienie o Korzeniowskim. *Gaz. Kaliska* 1902 nr 1. — P. Chmielowski: Józef Korzeniowski. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 2. W-wa 1903. — Ella

http://rcin.org.pl

(I. Zbiegniewska): Sylwetki. *Bluszcz* 1903 nr 31-32. — P. Chmielowski. *Enc. wych.* T. 6 (1904). — W. Hahn: List J. Korzeniowskiego do Antoniego Päumanna. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 1. — Lipiński: Polacy w Charkowie. *Znicz* (Moskwa) 1905 s. 80. — H. Mościcki: Listy J. Korzeniowskiego do księcia Adama Czartoryskiego. *Znad Wilii i Niemna. Książka zbior.* Wil. 1906. — H. Galle. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — M. Dubiecki: Młodzież polska w uniwersytecie kijowskim przed r. 1863. Kijów 1909. — B. Czarnik: Niezabitowski o J. Korzeniowskim. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 2/3. — H. Galle: Korzeniowski Józef. *Sto lat myśli pol.* T. 7 (1912). — W. Hahn: List Antoniego Päumanna do J. Korzeniowskiego. *Pam. Lit.* R. 15 (1917). — A. Lange: Józef Korzeniowski. W wyd.: Wybór dzieł. W-wa 1924. — S. Wasylewski: Ile zarabiali pisarze polscy? *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 53. — Pamiątki po J. Korzeniowskim w Brodach. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 343. — Aem.: W rocznicę J. Korzeniowskiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 277. — B. Małdorski: Pamięci dwóch wielkich solenizantów. *Odnowa* 1947 nr 11. — J. Sowiński: Wczasy pana literata. *Odra* 1960 nr 32. — J. Rudnicka: Z papierów Bibianny Moraczewskiej. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3 i nadb. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963.

3. Twórczość

a) Ogólne charakterystyki i przyczynki

(Kurs poezji. Rec.): *Pam. Warsz.* 1829 t. 2; *Przew. Pol.* 1829 nr 38. — J. S. (Sowiński): Wzmianka o nowożytnych poetach polskich. *Rozmaitości* (Lw.) 1833 nr 37; przedr. *Rozmaitości. Dod. do Gaz. Warsz.* 1833 nr 12; przedr. *Tyg. Pol.* 1833 z. 2. — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 1 i wyd. nast. — J. I. Kraszewski: List do Aleks. Przeździeckiego. *Bibl. Warsz.* 1844 t. 4. (Ocena twórczości J. Korzeniowskiego). — K. Koźmian i F. Wężyk: Korespondencja literacka 1845-1856. Wyd. S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914); odb. Kr. 1914. — J. Aleksander: List drugi. Przegląd literatury pięknej. *Gaz. Pol.* 1850 nr 27-28. — J. Śmigielska: Korespondencje. (Wypowiedź w sprawie „potopu powieści i powiastek" o małej wartości). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 296. — F. L. Vorlíček: Josef Korzeniowski. W wyd. przekł.: Tadeáš Bezejmený. Praga 1854. — B. Kopeć: Listy bez pretensji. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 267-268. — B. Kopeć: Wiadomości krajowe. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 290. — W. Szymanowski: List do Redakcji Dziennika Warszawskiego. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 50-51. — J. Bartoszewicz: Jeden tom listów ks. biskupa Alojzego Osińskiego. *Dzien. Warsz.* 1856 nr 70, 73. — F. S. Dmochowski: O nowo-stylu i składni polskiej. Odezwa do pp. Korzeniowskiego, Kraszewskiego i Kaczkowskiego. *Gaz. Codz.* 1856 nr 189. — M. Grabowski: Kraszewski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 6. — Przegląd piśmiennictwa. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 2-4. (Ocena twórczości J. Korzeniowskiego). — F.: Kilka słów o szkole historycznej, o Korzeniowskim i Kraszewskim. *Dzien. Lit.* 1858 nr 119-120. —

W. Wędrychowski: Słów kilka o J. Korzeniowskim, D. Magnuszewskim, K. Balińskim i A. Fredrze. Szkic krytyczny. Lw. 1864. — W. Zieliński: (Kurs poezji. Rec.). *Gaz. Pol.* 1865 nr 43. — A. Bądzkiewicz: Teoria poezji w związku z jej historią opowiedziana. W-wa 1867; wyd. nowe W-wa 1875. — K. Estreicher, M. i F. Faleńscy: Korespondencja 1867-1903. Wyd. J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — K. Widman: Józef Korzeniowski. Studium literackie. *Dzien. Lit.* 1868 nr 1-10, 12-18; wyd. osob. Lw. 1868. — Nowy zamach na własność autorską. *Dzien. Lit.* 1869 nr 3. — J. Zachariasiewicz: Zamach na własność autorską. *Czas* 1869 nr 12. — J. Korzeniowski i wydawnictwo dzieł jego. *Kłosy* 1870 t. 11 nr 283. — Ł.: Wydawnictwo dzieł śp. J. Korzeniowskiego. *Tyg. Romansów i Powieści* 1870 nr 101. — W. Zawadzki: Józef Korzeniowski. Z teki literackiej. Poz. 1870. — Dzieła J. Korzeniowskiego w zupełnym wydaniu. *Czas* 1871 nr 31. — J. Winkler: O publicystycznej i literackiej działalności J. Korzeniowskiego. *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 20-26; odb. Poz. 1873. — X.: J. Korzeniowski wobec krytyki paryskiej. *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 26. — (Dziela. Rec.). *Dzien. Pol.* 1874 nr 104-105. — J. T. Hodi (Tokarzewicz): Fragment z dziejów naszej powieści. *Kłosy* 1874 t. 18 nr 447, 449, 457-458, 466-467, 470. — W. Marrené (Morzkowska): Balzac, jego stanowisko i pojęcia. Studium. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1. — W. Morzkowska-Marrené: Korzeniowski jako dramaturg i powieściopisarz. *Niwa* 1876 nr 41-43. — S. Tarnowski: Szekspir w Polsce. *Przegl. Pol.* 1877/78 t. 1; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. T. 4. Kr. 1898. — K. W. Wójcicki: O zbiorowe wydanie dzieł J. Korzeniowskiego. *Echo*

http://rcin.org.pl

1879 nr 15. — E. SCHNOBRICH: Schiller w Polsce. Schiller na scenie i w dramacie polskim. *Ateneum* 1885 t. 4. — A. NOWICKI: Co o Korzeniowskim pisano. *Tyg. Ilustr.* 1888 t. 12 nr 299. — A. NOWICKI: Po upływie ćwierćwieku. *Prawda* 1888 nr 41. — P. CHMIELOWSKI: Józef Korzeniowski. Charakterystyka pisarza i dzieł jego. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 21-26; przedr. w: Nasi powieściopisarze. Zarysy literackie. Seria II. W-wa-Kr. 1895. [Rec.: K. B. (BARTOSZEWICZ): Chmielowski o powieściopisarzach. *Kraj* 1895 nr 23-24]. — E. M. GALLI: Pamiętniki. Powst. przed 1893. Ogł. *Przegl. Nar.* 1913 nr 8-11 i odb. —

Art. w setną rocznicę urodzin w 1897: W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* nr 63; przedr. *Ziarno* nr 12; P. CHMIELOWSKI. *Kur. Codz.* nr 78; I. CHRZANOWSKI. *Słowo* nr 64; M. GAWALEWICZ: Korzeniowski o sobie. (Z nieznanych materiałów). *Bibl. Warsz.* t. 1; St. G. (GĘBARSKI). *Przyj. Dzieci* nr 14; L. Gr. (GRENDYSZYŃSKI). *Kraj* nr 11; B. GUBRYNOWICZ. *Gaz. Lw.* nr 64-65; hn. *Słowo Pol.* nr 66; J. B. *Wieczory Rodz.* nr 15; KAMIENNY (J. JELEŃSKI). *Rola* nr 13; B. KĄSINOWSKI: Mowa. *Dzien. Poz.* nr 68; przedr.: *Pamięci J. Korzeniowskiego.* Brody 1898; K. B. *Kraj* nr 15; Wł. (W. R. KOROTYŃSKI). *Wiek* nr 64; B. KORWIN. *Wędrowiec* nr 12; F. KRČEK. *Szkoła*; J. NITOWSKI. *Bluszcz* nr 11; A. RAJCHMAN. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 704; S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Gaz. Nar.* nr 84; E. SIWIŃSKI. *Gaz. Warsz.* nr 75; (Ant.) (A. SKRZYNECKI). *Wędrowiec* nr 13; L. Str. (STRASZEWICZ): Wymiar sprawiedliwości. *Kraj* nr 11; A. SZYC: J. Korzeniowski o dzieciach. *Przegl. Pedag.* nr 9; W. S. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* nr 77-78; K. WITTE: Z pamiątek po J. Korzeniowskim. *Tyg. Ilustr.* nr 13; X. Y. *Kraj* nr 6, 11; K. ZALEWSKI. *Kur. Warsz.* nr 78; *Biesiada Lit.* nr 12-13, 15; *Dzien. Kr.* nr 369; Korzeniowski i Kraszewski. *Dzien. Pol.* nr 84; *Dzien. Poz.* nr 67-68; *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 703; Suum cuique. *Gaz. Warsz.* nr 86; *Głos Narodu* nr 64; Korzeniowski i Kraszewski. *Kur. Warsz.* nr 79; Pod pręgierzem. *Niwa* nr 12; *Przegl. Lit.* nr 6; *Wiek* nr 65. — K. Cz. (CZAPELSKI): Ku czci Korzeniowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 40. —

J. GAWLIKOWSKI: O patriotyzmie Korzeniowskiego. Przyczynek do jego charakterystyki. *Pamięci J. Korzeniowskiego.* Brody 1898; odb. Brody 1899. — A. G. BEM: Teoria poezji polskiej z przykładami w zarysie popularnym analityczno-dziejowym. Petersb. 1899. — A. LANGE: Ballady przed Mickiewiczem. *Głos* 1899 nr 42. — J. GRAJNERT: Wspomnienia z życia umysłowo-artystycznego warszawian w ciągu dziesięciolecia od r. 1853 do 1863. *Wędrowiec* 1901 nr 43, 45, 48. — P. CHMIELOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — P. CHMIELOWSKI: Instrukcja dla nauczycieli elementarnych nakreślona przez J. Korzeniowskiego. *Szkoła* 1903. —

Art. w pięćdziesięciolecie zgonu w 1913: J. BANDROWSKI. *Słowo Pol.* nr 446; J. BANDROWSKI. *Wiedza i Praca* (dod. nauk. do *Rodziny i Szkoły*) nr 19-24; P. BAŃKOWSKI: Korzeniowski i Mochnacki. (Kartka z dziejów romantyzmu). *Przegl. Nar.* nr 10-11; K. BARTOSZEWICZ. *Gaz. Warsz.* nr 265-267; K. BARTOSZEWICZ. *Głos Narodu* nr 214, 217; K. BARTOSZEWICZ: Z notat o Korzeniowskim. *Kur. Warsz.* nr 257; K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski i Korzeniowski. *Przegl. Nar.* nr 9; K. BARTOSZEWICZ. *Świat* nr 37; K. BARTOSZEWICZ: Trzy listy Korzeniowskiego. *Tyg. Ilustr.* nr 37; T. CHORZEWSKI: Rok 1863 w poezji J. Korzeniowskiego. *Naprzód* nr 215; T. CHORZEWSKI. *Nowa Reforma* nr 428; T. DĄBROWSKI. *Bibl. Warsz.* t. 4; T. DĄBROWSKI. *Gaz. Lw.* nr 215-216; T. DĄBROWSKI. *Przegl. Wil.* 1913 nr 38/40-41/42; T. DĄBROWSKI. *Tyg. Pol.* nr 39-40; Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* nr 254; A. DROGOSZEWSKI. *Z bliska i z daleka* nr 1; T. GRABOWSKI. *Kur. Litewski* nr 201-203; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Czas* nr 422; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Słowo* nr 251; Hr. *Kur. Litewski* nr 229; J. G.: Korzeniowski i Kraszewski. *Przegl. Katolicki* nr 41-43; J. KLINK. *Szkoła*; J. KOBYLAŃSKI. *Rola* nr 44; T. KOŃCZYC (T. GROT-BĘCZKOWSKI). *Bluszcz* nr 39-40; W. KOSIAKIEWICZ. *Słowo* nr 251; J. LORENTOWICZ. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) nr 25; J. MACIEJOWSKI. *Kronika Rodz.* nr 39; P. MĄCZEWSKI. *Gaz. Warsz.* nr 260; P. MĄCZEWSKI. *Ognisko* nr 50; J. M. MUSZKOWSKI. *Izraelita* nr 40; E. PASZKOWSKI. *Dzien. Kijowski* nr 232; ORGON (Z. SARNECKI). *Sowizdrzał* nr 40; M. SYNORADZKI. *Biesiada Lit.* nr 39; WŁADKO. *Zorza* nr 38; Twórczość Korzeniowskiego. *Dzien. Kijowski* nr 232; *Gaz. Por. 2 Grosze* nr 257; *Głos Płocki* nr 78; *Nowiny* nr 215; *Poradnik dla Czytających* nr 9; *Wieczory Rodz.* nr 39. —

M. DUBIECKI: Nasze pamiątki w Charkowie. W: Na Kresach i za Kresami. Kijów 1914. — M. SZYJKOWSKI: Schiller w Polsce. Studium historyczno-porównawcze. Kr. 1915. [Rec.: B. GUBRYNOWICZ. *Kwart. Hist.* 1916]. — X.: Korzeniowski — Bliziński — Fredro syn. *Nowa Reforma* 1917 nr 197. —

http://rcin.org.pl

T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce pseudoklasycyzmu. Kr. 1918. — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ pseudoklasyczny 1661-1831. Kr. 1920. — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923. — S. Baczyński: Literatura piękna Polski porozbiorowej. Lw.-Poz. 1924. — W. Wojutyński: Pierwsi polscy powieściopisarze. *Nasz Kraj* 1927 nr 24. — J. Korpała: J. Korzeniowski jako profesor literatury w Krzemieńcu. *Pam. Lit.* R. 25 (1928) z. 4. — S. Windakiewicz: Literatura hiszpańska u romantyków. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 25 nr 73. — Z. Szweykowski: Rozwój powieści w Polsce. Powieść w latach 1776--1930. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — M. Szyjkowski: Dramat w Polsce. Tamże. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — K. Czachowski: Autor „Karpackich górali" i „Panny mężatki". (W 75 rocznicę śmierci). *Scena Pol.* 1938 nr 4. — K. Czachowski: Od „Mnicha" do „Panny mężatki". W 75 rocznicę śmierci J. Korzeniowskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 38. — K. Czachowski: Powieściowy start J. Korzeniowskiego. *Księga pam. na 90-lecie dziennika „Czas" 1848-1938.* W-wa 1938. — J. Reiss: J. Korzeniowski i St. Moniuszko. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 339. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. —

J. Kierst: O prawdę stylu. *Odnowa* 1946 nr 7. — W. Hahn: Wpływ Szekspira na polską literaturę dramatyczną. *Teatr* 1947 nr 1-2. — C. Zgorzelski: Duma poprzedniczka ballady. Tor. 1949. — S. Żółkiewski: Spór o Mickiewicza. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 16. — I. Czechowa: Życiorys literacki. W wyd.: Dzieła wybrane. T. 1. Kr. 1954. [Rec.: A. Witkowska. *Pam. Lit.* R. 47 (1956) z. 2]. — J. W. Gomulicki: Józef Korzeniowski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — S. Kawyn: Z rękopiśmiennej puścizny J. Korzeniowskiego. *Prace Polon.* S. XII (1955). — R. Taborski: Apollo Korzeniowski, ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.--lit.* t. 9. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — S. Kawyn: „Treny przedgrobowe" J. Korzeniowskiego. *Prace Polon.* S. XIV (1958). — J. Maciejewski: Kiedy nastąpił przełom? *Twórczość* 1958 z. 10. — S. Treugutt: Pisarska młodość Słowackiego. Wr. 1958. — J. Starnawski: Sztambuch krzemieniecki Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie. *Roczn. Hum.* 1958 t. 7 z. 1. Lubl. 1959. — J. W. Gomulicki: Józef Korzeniowski. W: Iskry z popiołów. 25 zapomnianych opowiadań polskich XIX wieku. W-wa 1959. — A. Bartoszewicz: Polemiki wokół powieści francuskiej w polskiej krytyce literackiej okresu międzypowstaniowego (1831-1863). *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* z. 3. Tor. 1960. — M. Inglot: Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843. Wr. 1961 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 73. — K. Poklewska: „Dziennik Literacki" (1852-1870) wobec ogólnopolskiej dyskusji nad powieścią. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum. Społ.* z. 20. Łódź 1961. — A. Bartoszewicz: Z dziejów polskiej terminologii literackiej pierwszej połowy XIX wieku. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 3. — J. Degler: Problem dramatu historycznego w polskiej krytyce literackiej lat 1830-1848. *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 13. *Prace Lit.* V. Wr. 1963. — L. Pszczołowska: Wiersz „Dziadów" i „Kordiana" na tle wiersza dramatu epoki. W: Z. Kopczyńska, L. Pszczołowska: O wierszu romantycznym. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Teoria Lit.* 3. — S. Helsztyński: Szekspir w Polsce. W: W. Szekspir: Dzieła dramatyczne. T. 6. W-wa 1964.

b) Utwory dramatyczne

S. Witwicki: (Próby dramatyczne. Rec.). *Gaz. Pol.* 1829 nr 70-72. — (Pelopidowie. Rec.): B. Zafw..... *Kur. Pol.* 1830 nr 66; *Kur. Pol.* 1830 nr 56, 84, 113. — (Piękność zgubna. Rec. teatr.). *Kur. Warsz.* 1834 nr 117. — (Piąty akt. Rec. teatr.): *Rozmaitości* (Lw.) 1836 nr 45; A. K. *Pam. Nauk.* 1837 nr 8; K. Witte. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1838.* W-wa 1839; L. D. B. (Borkowski Dunin). *Dzien. Mód Paryskich* 1840 nr 24. — S. J. (Jaszowski): (Dramata. T. 1. Rec.). *Rozmaitości* (Lw.) 1839 nr 18. — Ł.: Kilka słów o sztuce dramatycznej w Polsce. *Młoda Polska* 1840. — A. Tyszyński: (Dramata. T. 1. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. —

(Umarli i żywi. Rec. teatr.): L. D. B. (Borkowski Dunin). *Dzien. Mód Paryskich* 1842 nr 61; D..... *Gaz. Lw.* 1842 nr 37; E. Dembowski. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 34; przedr. w: Pisma. T. 2. W-wa 1955; F. H. L. (Lewestam). *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 t. 2; A. T. (Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1842 t. 4; E. Dembowski. *Tyg. Lit.* 1843 nr 8; przedr. w: Pisma. T. 3. W-wa 1955; K*. *Gaz. Codz.* 1843 nr 37; L. (A. Lesznowski). *Gaz. Warsz.* 1843

http://rcin.org.pl

nr 37; *Tyg. Lit.* 1843 nr 8. — K. W. Wójcicki: Spojrzenie na literaturę dramatyczną polską. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 2. — (Fabrykant. Rec.): *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 25; Kl. (K. Witte). *Bibl. Warsz.* 1844 t. 3; *Bibl. Warsz.* 1844 t. 1; (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1845 nr 227. — A. Przezdziecki: O dzisiejszym stanie sztuki dramatycznej w Polsce ze względu na najnowsze w tym rodzaju utwory. *Bibl. Warsz.* 1844 t. 2. [Replika: Kl. (K. Witte). *Bibl. Warsz.* 1844 t. 3]. — (Aniela. Rec.): (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1845 nr 318; *Kur. Warsz.* 1845 nr 312. — (Arcydzieła dramatyczne. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1845 nr 76, 219. — (Mąż i artysta. Rec. teatr.): (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1845 nr 112; Kl. (K. Witte). *Przegl. Nauk.* 1845 nr 6. — Kl. (K. Witte): (Zaręczyny aktorki. Rec.). *Przegl. Nauk.* 1845 nr 6. — (Stacja pocztowa w Hulczy. Rec.): X..... *Gaz. Warsz.* 1845 nr 165; *Kur. Warsz.* 1845 nr 163. —

(Andrzej Batory. Rec.): J. I. Kraszewski. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 1; *Przegl. Poz.* 1846 t. 3. — Mazur z Płockiego (J. Majorkiewicz): (Dramata i komedie mniejsze. Rec.). *Przegl. Nauk.* 1846 nr 19; przedr. w: Pisma pomniejsze. T. 2. W-wa 1852 s. 299-311. — (Dymitr i Maria. Rec. teatr.): (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1846 nr 280; Szanowny Panie! Skrytykowali ... *Gaz. Warsz.* 1846 nr 283. — (Młoda wdowa. Rec. teatr.): (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1846 nr 43; *Kur. Warsz.* 1846 nr 36; *Dzien. Mód Paryskich* 1847 nr 10. — (A. Lesznowski?): (Pierwej mama. Rec. teatr.). *Gaz. Warsz.* 1846 nr 329. — (Sumienny zakład. Rec.). *Dzien. Mód Paryskich* 1847 nr 13. — (Stara elegantka. Rec. teatr.): *Kur. Warsz.* 1848 nr 46; *Rozmaitości* (Lw.) 1848 nr 9. — (Dziewczyna i dama; Izabela d'Ayamonte. Rec.). *Przegl. Poz.* 1849 t. 9. — Komedia polska w wieku dziewiętnastym. Ustęp z historii nowej poezji polskiej. *Pam. Lit.* 1850 nr 13-14. —

mba (M. Bołoz Antoniewicz): (Narzeczone. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1852 nr 17. — (Druga żona. Rec. teatr.): K. W. (Witte). *Gaz. Warsz.* 1852 nr 75; *Dzien. Lit.* 1852 nr 17. — W.: (Płochość ukarana. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1852 nr 12. — Oe. (K. Estreicher): Szkice bibliograficzne z dramaturgii polskiej. *Dzien. Lit.* 1853 nr 30. — Stanowisko dramatyczne J. Korzeniowskiego. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 208. — (Druga żona. Rec. teatr.): F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1854 nr 287; *Gaz. Codz.* 1854 nr 29. — (Redak.) (A. Lesznowski): Jeszcze o krytyce literackiej w Czasie krakowskim. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 284. — (Redak.) (A. Lesznowski): O wielkich nadziejach wzrostu literatury dramatycznej i o komedii salonowej. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 332. — (Wojna z kobietą. Rec. teatr.): *Nowiny* 1854 nr 90; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 4. —

K. Koźmian: Józef Sokołowski. W: Pamiętniki obejmujące wspomnienia od roku 1815. Oddział III. Powst. przed 1856. Wyd. Kr. 1865. — (Andrzej Batory. Rec. teatr.). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 12. — (Gentile Bellini. Rec.). *Dzien. Warsz.* 1856 nr 45. — (Dama i dziewczyna. Rec. teatr.): □ (W. Kamionowski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 308; (J. Kenig). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 316. — J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 120. (Podziękowanie za ofiarowanie komedii „Reputacja w miasteczku" na korzyść sceny wołyńskiej). — W. Ł. (Łoziński): (Fabrykant. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1857 nr 126. — (Cyganie. Rec. teatr.): Bolesław Wiktor (S. Budziński). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 2; J. Dobrzański. *Dzien. Lit.* 1858 nr 13; A. H. (Hennel). *Gaz. Codz.* 1859 nr 133-135; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 1; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1859 nr 64; *Gaz. Codz.* 1859 nr 139. — Plac. Szczep. (K. Estreicher): Korzeniowski J., pisarz sceniczny i jego krytycy. *Rozmaitości* (Lw.) 1858 nr 21-26, 33. — (Wyprawa po żonę. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 142. — K. Kaszewski: (Rokiczana. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4. — (Podróżomania. Rec.): *Dzien. Lit.* 1859 nr 84; (M. Baliński?): Listy znad brzegów Krożenty. List XVII. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 279. — Wczoraj wieczorem zdecydował się konkurs ... *Gaz. Warsz.* 1859 nr 251. (O przyznaniu nagrody za sztukę „Majątek albo imię"). — J. Wł.: (Dama i dziewczyna. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 89. — (Klara. Rec. teatr.): × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 197; *Gaz. Warsz.* 1860 nr 197; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 197, 256; *Kur. Warsz.* 1860 nr 197. — (Konkurent i mąż. Rec. teatr.): × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 102; S. Pilat. *Kółko Rodz.* 1860 nr 8; J. Wodziński. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 127; *Dzien. Lit.* 1860 nr 33; *Gaz. Codz.* 1860 nr 107; *Przegl. Powsz.* 1860 nr 32. — (Majątek albo imię. Rec. teatr.): F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1860 nr 50-51; *Dzien. Lit.* 1860 nr 96; *Gaz. Warsz.* 1860 nr 254; *Dzien. Lit.* 1861 nr 103; *Dzien. Lit.* 1862 nr 82. — (Ofiara i sumienie. Rec. teatr.): D. (J. Dobrzański). *Dzien. Lit.* 1860 nr 13-15; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 2; S. Pilat. *Kółko Rodz.* 1860 nr 1. — (Plotkarz. Rec. teatr.): J. I. Kraszewski. *Gaz. Codz.* 1860 nr 140; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.*

http://rcin.org.pl

1861 t. 1; *Dzien. Lit.* 1861 nr 47. — (Pustynia. Rec. teatr.): *Dzien. Lit.* 1860 nr 27; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1861 t. 1; *Czas* 1862 nr 152. — (Pierwej mama. Przekł. niem. Rec.). *Magazyn Mód i Nowości* 1861 nr 8. — (Pierwej mama. Rec. teatr.). *Gaz. Codz.* 1861 nr 19. — Prace dramatyczne J. Korzeniowskiego... *Gaz. Warsz.* 1861 nr 17. — (Stary kawaler. Rec. teatr.): *Dzien. Lit.* 1861 nr 85; *Dzien. Pol.* 1861 nr 4. —

E. Lubowski: (Narzeczone. Rec. teatr.). *Bluszcz* 1866 nr 31. — (Pierwej mama. Rec. teatr.): P. S. *Dzien. Lit.* 1866 nr 25; J. S. (Starkel). *Dzien. Lit.* 1866 nr 42. — J. S. (Starkel): (Aniela. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1866 nr 51. — J. S. (Starkel): (Płochość ukarana. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1866 nr 17. — (Cyganie. Rec. teatr.): Doliwa. *Gaz. Nar.* 1867 nr 98; *Czas* 1867 nr 95. — J. S. (Starkel): (Żywi i umarli. Rec. teatr.). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 38. — (Majątek albo imię. Rec. teatr.): (L.). *Dzien. Pol.* 1869 nr 65; *Dzien. Lw.* 1869 nr 306. — (W.): (Qui pro quo. Rec. teatr.). *Wiad. Polit., Lit. i Gospodarskie* 1869 nr 19. — ... A...: (Piąty akt. Rec. teatr.). *Gaz. Kielecka* 1870 nr 18. — (Dymitr i Maria. Rec. teatr.). *Czas* 1870 nr 248. — (Dziewczyna i dama. Rec. teatr.): *Czas* 1870 nr 255; Br. Z. (Zawadzki). *Świt* 1872 nr 32. — (Izabela d'Ayamonte. Rec. teatr.). *Dzien. Poz.* 1872 nr 15. — M. J. D.: (Wojna z kobietą. Rec. teatr.). *Dzien. Pol.* 1873 nr 254. — W. Zawadzki: Rys dziejów teatru lwowskiego. Powst. 1870-1873. Wyd. w: Pamiętniki życia literackiego w Galicji. Wyd. A. Knot. Kr. 1961. — K. Estreicher: Teatra w Polsce. *Afisz Teatr.* 1874 nr 66. — (Młoda wdowa. Rec. teatr.): E. Lubowski. *Bluszcz* 1875 nr 24; H. St. (Struve). *Kłosy* 1875 nr 519; Z. (K. Zalewski). *Wiek* 1875 nr 118; *Gaz. Pol.* 1875 nr 118. — (Sąd przysięgłych. Rec. teatr.). *Ruch Lit.* 1875 nr 51-52. — A. Rzążewski: Józef Korzeniowski. Studium literackie. Dramata — komedie. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1. — B. Czerwieński: Kilka słów o naszej poezji dramatycznej. *Ateneum* 1878 t. 4. — (Wojna z kobietą. Rec. teatr.). *Kur. Codz.* 1878 nr 131. — (Przyjaciółki. Rec. teatr.). *Kur. Por.* 1879 nr 314. —

A. Bełcikowski: Dramaty historyczne J. Korzeniowskiego. *Gaz. Lw.* 1881 nr 137-142; przedr. w: Ze studiów nad literaturą polską. W-wa 1886. — (Sł.): (Podróżomania. Rec.). *Dzien. Pol.* 1881 nr 191. — (Pośredniczka. Rec. teatr.). *Kur. Pol.* 1881 nr 10. — -mg.- (M. Gawalewicz): (Przyjaciółki. Rec. teatr.). *Tyg. Powsz.* 1884 nr 40. — (Plotkarz. Rec.). *Dzien. Pol.* 1884 nr 13. — (Podróżomania. Rec. teatr.): K. Kaszewski. *Kłosy* 1884 t. 39 nr 1008; Nemok (A. Mieszkowski). *Przegl. Lit. i Artyst.* 1884 nr 19/20; St. M. Rz. (Rzętkowski). *Kur. Codz.* 1884 nr 292. — A. Br.: „Majster Szarucki". *Kur. Codz.* 1889 nr 215. — Dwukropek: (Mąż i konkurent. Rec. teatr.). *Kur. Por.* 1890 nr 262. — P. Chmielowski: Józef Korzeniowski. (Charakterystyka twórczości dramatycznej). *Tyg. Ilustr.* 1891 t. 4 nr 97-104. — ...iński: (Przyjaciółka. Rec. teatr.). *Kur. Por.* 1895 nr 115. — B. Czarnik: Korzeniowski i teatr lwowski (1822-44). *Przew. Nauk. i Lit.* 1896 i odb. [Rec.: J. F. *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 1; J. Tretiak. *Przegl. Lit.* 1896 nr 6; *Ateneum* 1896 t. 3; S. Pepłowski-Schnür. *Kwart. Hist.* 1897]. — (Umarli i żywi. Rec.): B. *Gaz. Warsz.* 1896 nr 238; W. Bogusławski. *Gaz. Pol.* 1896 nr 202; Ad. D. (Dobrowolski). *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1896 nr 36. — B.: Teatr. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 77. (Dot. sztuk granych bieżąco i wspomnienia dawnych przedstawień). —

Baryczka: Przedstawienie jubileuszowe J. Korzeniowskiego. *Biesiada Lit.* 1897 nr 14. — Bibliografia J. Korzeniowskiego. *Kur. Warsz.* 1897 nr 78. — W. Bogusławski: Scena warszawska w 1896-1897 roku. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 3. — W. R. Korotyński: „Pelopidowie". *Kur. Warsz.* 1897 nr 160. — E. Lubowski: (Dwaj mężowie; Qui pro quo. Rec. teatr.). *Kur. Codz.* 1897 nr 78. — P. R.: Przedstawienie utworów Korzeniowskiego w teatrach warszawskich. *Ateneum* 1897 t. 2. — A. Rajchman: Jubileusz Korzeniowskiego. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1897 nr 12 (704). — K. Zalewski: Przedstawienie sztuk J. Korzeniowskiego. *Kur. Warsz.* 1897 nr 78-80. — P. Chmielowski: Nasza literatura dramatyczna. T. 1. Petersb. 1898. —

P. Chmielowski: (Emeryt. Rec.). *Pogląd na Świat* 1902. — A. E. Balicki: Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezji polskiej. Kr. 1905. — (km) (K. Makuszyński): (Złote kajdany. Rec. teatr.). *Słowo Pol.* 1910 nr 103. — J. M. Muszkowski: Typy żydowskie w literaturze polskiej. *Izraelita* 1911 nr 17-19. — M. Albiński: J. Korzeniowski jako pisarz dramatyczny. *Przew. Nauk. i Lit.* 1912. — Fr. H.: (Sąd przysięgłych. Rec. teatr.). *Kur. Litewski* 1912 nr 7. — K. E. (Ehrenberg): Teatry warszawskie. Korzeniowski (1863-1913). *Kur. Por.* 1913 nr 262, 268. — T. Jaroszyński: Przegląd teatralny. Po latach pięćdziesięciu. *Wieś i Dwór* 1913 nr 19/20. — W. Kopczewski: Korzeniowski-dramaturg. *Kur. Warsz.* 1913 nr 261. — (m.): Utwory sceniczne. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 232. — T. Stan.:

http://rcin.org.pl

Utwory sceniczne. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 232. — Maska (W. Stebelski): Dookoła sceny. Tydzień J. Korzeniowskiego. *Echo Lit. i Artyst.* 1913 nr 11. — W. Tarnawski: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914. —

J. W.: (Cyganie. Rec. teatr.). *Kur. Pol.* 1919 nr 77. — Z. Reuttówna: O dziełach dramatycznych Józefa Korzeniowskiego. (Streszcz.). *Spr. AU* 1919 nr 10; toż w jęz. franc. *Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres* 1919 nr 1/10. — Z. Reutt-Witkowska: Studia nad utworami dramatycznymi Korzeniowskiego. Cz. 1-3. Kr. 1921-1922 *Prace Hist.-Lit.* nr 15-16. — J. Kleiner: Korzeniowski w świetle nowych badań. *Świat* 1922 nr 3. — J. Zakrzewski: (Nicolo da Lapi. Rec.). *Książka* 1922 nr 6-7. — (Stary kawaler. Rec. teatr.): Hro (H. Romer-Ochenkowska). *Kur. Wil.* 1928 nr 239; Pilawa (W. Stanisławska). *Dzien. Wil.* 1928 nr 238. — (Zaręczyny aktorki. Rec. teatr.): E. Breiter. *Głos Prawdy* 1928 nr 139; E. K. *Tęcza* 1928 nr 23; J. H. (Herlaine). *Dzien. Pol.* 1928 nr 139; K. Irzykowski. *Robotnik* 1928 nr 142; S. P. O. (Podhorska-Okołów). *Bluszcz* 1928 nr 23; Z. Popławska. *Kobieta Współcz.* 1928 nr 23; *Sztuka i Praca* 1928 nr 10/12; T. Żeleński-Boy. *Kur. Por.* 1928 nr 148; przedr. w: Flirt z Melpomeną. Wieczór ósmy. W-wa 1929. — W. Z. (Zawistowski): Wieczór Korzeniowskiego w Teatrze Narodowym. *Epoka* 1928 nr 138. — W. Hahn: Jak wystawiono „Narzeczone" Korzeniowskiego i „Zrzędność i przekorę" Fredry w Krakowie w r. 1853? *Ruch Lit.* 1935 nr 7-8. — K. Czachowski: Artykuł Kraszewskiego z r. 1838 o dramacie polskim, o Fredrze i Korzeniowskim. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939. —

(Majątek albo imię. Rec. teatr.): A. Grzymała-Siedlecki: Korzeniowski-Europejczyk. *Odnowa* 1946 nr 8; J. Kawecki. *Tyg. Warsz.* 1946 nr 18; J. Kierst: O prawdę stylu. *Odnowa* 1946 nr 7; J. N. Miller. *Robotnik* 1946 nr 91. — J. Gruda: Wstęp do wyd.: Podróżomania. W-wa 1958. — S. Kawyn: Nieznany tekst komedii J. Korzeniowskiego pt. Druga żona. *Spr. Łódzkiego Tow. Nauk.* 1959 i odb. — F. German: Dramaturdzy warszawskiego okresu Chopina. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — S. Kawyn: Fragmenty autografu „Bitwy nad Mozgawą" J. Korzeniowskiego. *Prace Polon.* S. XV (1960) i nadb. — (Majątek albo imię. Rec. teatr.): I. Solińska: Felieton przedpremierowy. *Gaz. Zielonogórska* 1960 nr 300; I. Solińska: A przed stu laty było tak. Tamże nr 308; S. Kamiński. *Głos Wielkopol.* 1961 nr 19. — S. Kawyn: Komedia Musseta w przeróbce J. Korzeniowskiego („Il ne faut jurer de rien" — „Zielone rękawiczki"). *Prace Polon.* S. XVII (1961). — Z. Szweykowski: Stanisław Bogusławski i jego „Lwy i lwice". Kartka z dziejów wpływu Moliera na komedię polską. *Księga pam. ku czci S. Pigonia.* Kr. 1961. — A. Wysiński: „Majątek albo imię" w Teatrze Rozmaitości przed powstaniem styczniowym. *Pam. Teatr.* 1962 z. 1.

M n i c h: (Rec.): M. Mochnacki. *Gaz. Pol.* 1830 nr 244; toż *Kur. Pol.* 1830 nr 196, 244; przedr. T. R.: Krytyka literacka w 1830. *Nowa Reforma* 1903 nr 121-123; przedr. w: Pisma po raz pierwszy edycją książkową objęte. Lw. 1910; przedr. w zbiorze: Polska krytyka literacka (1800--1918). Materiały. T. 1. W-wa 1959; F. K. *Pam. Nauk Moralnych i Literatury* 1830 t. 4 z. 1; Karolina N....ska (Nakwaska). *Gaz. Pol.* 1830 nr 236; *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 z. 3; *Rozmaitości Warsz.* 1830 nr 20. — *Dzien. Lit.* 1862 nr 31. — W. Hahn: Wstęp do wyd.: Mnich. Brody 1906 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 49. — (Rec. teatr.): F. H. (Hryniewicz). *Goniec Codz.* 1910 nr 25; Kazet. *Kur. Litewski* 1910 nr 78. — P. Bańkowski: M. Mochnacki jako teoretyk i krytyk romantyzmu polskiego. Kr. 1913. — I. Chrzanowski: Źródła klasyczne dwóch utworów romantycznych: „Grażyny" Mickiewicza i „Mnicha" Korzeniowskiego. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1914 z. 7; odb. W-wa 1916; przedr. w: Z epoki romantyzmu. Kr. 1918. — I. Chrzanowski: Źródła klasyczne „Mnicha" Korzeniowskiego. (Streszcz.). *Spr. AU* 1916 nr 1.

K a r p a c c y g ó r a l e: (Rec. teatr.): F. Borejko. *Orędownik Nauk.* 1841 nr 28--32. — K. Szajnocha. *Gaz. Lw.* 1844 nr ?. — *Dzien. Lit.* 1862 nr 82. — *Czas* 1864 nr 159. — (H. L.). *Dzien. Pol.* 1869 nr 27. — *Dzien. Pol.* 1872 nr 69. — *** (A. Krechowiecki). *Gaz. Lw.* 1886 nr 244; S. P. (S. Schnür-Pepłowski). *Dzien. Pol.* 1886 nr 258. — Zoil (H. Gliński). *Kraj* 1892 nr 5. — (f.) (W. Feldman). *Dzien. Kr.* 1897 nr 364; *Wiek* 1897 nr 66. — B. Czarnik: Korzeniowski i „Karpaccy górale". *Pamięci J. Korzeniowskiego.* Brody 1898 i odb. [Rec.: E. K. *Kraj* 1899 nr 6; T. Pini. *Muzeum* 1899; S. Zdziarski. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 3]. — B. Czarnik: Korzeniowski o Hucułach. *Gaz. Lw.* 1899 nr 120, 122-123, 125 i odb. [Rec.: S. Zdziarski. *Kwart. Hist.* 1900]. —

http://rcin.org.pl

S. Zdziarski: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Studia porównawczoliterackie. W-wa 1901. — W. Hahn: Wstęp do wyd.: Karpaccy górale. Brody 1910 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* nr 74. —

(Rec. teatr.): K. Łoziński. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 263; T. M. S. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 267. — (T. K-c) (T. Grot-Bączkowski). *Kur. Warsz.* 1918 nr 24. — M. L. *Robotnik* 1920 nr 348. — W. P. (Piotrowicz). *Słowo* 1921 nr 168. — Hro (H. Romer-Ochenkowska). *Słowo* 1924 nr 268. — W. Hahn: W sprawie genezy „Karpackich górali" J. Korzeniowskiego. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/26). — K. Wojciechowski: „Karpaccy górale" J. Korzeniowskiego. W-wa 1926 *Charakterystyki Lit.* 41. — (Rec. teatr.): W. Zaw. (Zawistowski). *Epoka* 1927 nr 303. — W. Hahn: Wstęp do wyd.: Karpaccy górale. Wyd. 2. Kr. 1928 *BN* I, 63. — J. Garbaczowska: Nota wydawcy. W wyd.: Karpaccy górale. Kr. 1948; toż wyd. 2 Kr. 1950. — Z. Hierowski: O Korzeniowskim, „Karpackich góralach" i teatrze w Bielsku. *Teatr* 1955 nr 6. — B. Křemenák: Przedmowa. W wyd. przekł.: Šlechtické vesnice — Spekulant — Karpatskí horalé. Praga 1956.

S t a r y m ą ż: (Rec. teatr.): J. Dobrzański. *Dzien. Mód Paryskich* 1842 nr 23; A. *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 4. — (K. Witte?). *Gaz. Warsz.* 1844 nr 132. — *Gaz. Kr.* 1844 nr 100. — Agt. J. *Tyg. Petersb.* 1845 nr 46-47. — *Dzien. Lit.* 1857 nr 123. — *Czas* 1862 nr 184. — K. Kaszewski. *Tyg. Ilustr.* 1874 t. 14 nr 341; St. K. *Kłosy* 1874 t. 19 nr 473; E. Lubowski. *Bluszcz* 1874 nr 27; A. Pilecki. *Warsz. Roczn. Lit.* 1874 dział I; H. Sienkiewicz. *Niwa* 1874 nr 2; Zg. (D. Zgliński-Freundensohn). *Przegl. Tyg.* 1874 nr 28; *Gaz. Pol.* 1874 nr 142; *Kronika Rodz.* 1874 nr 15. — E. Lubowski. *Bibl. Warsz.* 1875 t. 2. — *Kur. Por.* 1879 nr 344. — Spectator. *Kraj* 1883 nr 7. — St. R. (Rossowski). *Dzien. Pol.* 1895 nr 315; Iks Ypsylon. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1895 nr 261. — W. Bogusławski: Na scenie i na estradzie. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 2. — K. Kołakowski. *Dzien. Pol.* 1903 wyd. pop. nr 179; A. Krechowiecki. *Gaz. Lw.* 1903 nr 88; S. J. *Reformator* 1903 nr 16. — I. Baliński. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 40; Wł. Barski (W. Baranowski). *Tyg. Pol.* 1913 nr 40; J. Lorentowicz. *Nowa Gaz.* 1913 nr 435; M. Synoradzki. *Biesiada Lit.* 1913 nr 41. — W. Huss: Historia z dawnych lat a komedia pt. „Stary mąż" J. Korzeniowskiego. *Ziemia Wołyńska* 1939 nr 5.

Ż y d z i: (Rec. teatr.): *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 12, 26. — K. T. *Orędownik Nauk.* 1844 nr 21-23; J. I. Kraszewski. *Rozmaitości* (Lw.) 1844 nr 24; *Gaz. Kr.* 1844 nr 97. — Agt. J. *Tyg. Petersb.* 1845 nr 46-47; *Gaz. Warsz.* 1845 nr 30-31. — *Gaz. Warsz.* 1856 nr 142. — W. Szymanowski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 198-199, 312-313. — *Dzien. Lit.* 1862 nr 82. — E. Lubowski. *Tyg. Ilustr.* 1866 t. 14 nr 372. — *Dzien. Poz.* 1867 nr 158. — *Kur. Teatr. Lw.* 1871 nr 75. — M. G. *Kłosy* 1881 t. 32 nr 815; (§) (H. Sienkiewicz). *Dzien. Pol.* 1881 nr 159; Sigma. *Gaz. Kr.* 1881 nr 23; *Kur. Por.* 1881 nr 98. — (i). *Kur. Por.* 1882 nr 263. — O. I. *Ojczyzna* 1883 nr 2. — I. Suesser: Żydzi w poezji dramatycznej. Szkic literacki. *Izraelita* 1888 nr 49-50. — (Rec. teatr.): W. Bogusławski. *Gaz. Pol.* 1896 nr 58; H. Cohn. *Izraelita* 1896 nr 13; Cor. *Izraelita* 1896 nr 14; S. Krzemiński. *Prawda* 1896 nr 13; Minos (J. Łoziński). *Głos Narodu* 1896 nr 67; *Wędrowiec* 1896 nr 11. — (f.) (W. Feldman). *Dzien. Kr.* 1897 nr 368. — M. Blumberg: „Żydzi" komedia Lessinga i „Żydzi" Korzeniowskiego. *Izraelita* 1898 nr 26-27. — B. Czarnik: Głos współczesny o pierwszym przedstawieniu „Żydów" Korzeniowskiego na scenie lwowskiej (1843). *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 1. — (Rec. teatr.): G-t. *Kur. Litewski* 1909 nr 250; *η. Goniec Wil.* 1909 nr 250. — A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1910/11 t. 2; S. Niemca. *Gaz. Powsz.* 1910 nr 226. — (km) (K. Makuszyński). *Słowo Pol.* 1911 nr 607. — J. M. Muszkowski: Typy żydowskie w literaturze polskiej. *Izraelita* 1911 nr 17-19. — Poz. (M. Poznański). *Nowa Gaz.* 1912 nr 414; J. W. (Wasercug). *Izraelita* 1912 nr 37.

O k n o n a p i e r w s z y m p i ę t r z e: (Rec. teatr.): *Dzien. Mód Paryskich* 1844 nr 11, 15; *Gaz. Warsz.* 1845 nr 48. — ***. *Goniec Pol.* 1850 nr 9. — *Dzien. Lit.* 1858 nr 44. — (Przekł. niem. Rec.). *Magazyn Mód i Nowości* 1861 nr 8. — W. Szymanowski. *Tyg. Ilustr.* 1866 nr 374. — E. Lubowski. *Bluszcz* 1875 nr 11; H. S. (Sienkiewicz). *Niwa* 1875 nr 6; H. St. (Struve). *Kłosy* 1875 nr 507; Z. (K. Zalewski). *Wiek* 1875 nr 52; *Dzien. Warsz.* 1875 nr 47; *Przegl. Tyg.* 1875 nr 11. — Spectator. *Kraj* 1883 nr 6. — *Dzien. Pol.* 1897 nr 80; *Gaz. Lw.* 1897 nr 65. — J. Łoz. (Łoziński). *Kur. Pol.* 1903 nr 285. — A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1913/14 t. 2.

http://rcin.org.pl

Panna mężatka: (Rec. teatr.): Kl. (K. Witte). *Bibl. Warsz.* 1844 t. 3; *Bibl. Warsz.* 1844 t. 1; *Dzien. Mód Paryskich* 1844 nr 11, 15. — (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1845 nr 113. — *Gaz. Kr.* 1845 nr 72, 75. — *Głos* 1861 nr 90. — Al. *Dzien. Warsz.* 1865 nr 140. — Al. *Dzien. Warsz.* 1868 nr 233, 237; F. H. L. (Lewestam). *Kłosy* 1868 nr 175; J. Łapicki. *Gaz. Pol.* 1868 nr 285. — A. *Gaz. Lit.* 1871 nr 4. — *Kur. Por.* 1878 nr 253. — Orgon (Z. Sarnecki). *Echo* 1879 nr 275; *Kur. Por.* 1879 nr 339. — *Dzien. Pol.* 1894 nr 326. — E. Lubowski. *Kur. Codz.* 1897 nr 79. — A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1909/10 t. 2. — B. *Robotnik* 1920 nr 187; Gr. (W. Grubiński). *Kur. Por.* 1920 nr 188-189. — J. Pietrzycki. *Goniec Kr.* 1920 nr 22. — W. Wolert. *Trybuna* 1920 nr 28. — I. Wieniewska. *Lw. Wiad. Muzyczne i Lit.* 1928 nr 4.

Doktor medycyny: (Rec. teatr.): (A. Lesznowski?). *Gaz. Warsz.* 1845 nr 215. — J. D. (Dobrzański). *Dzien. Mód Paryskich* 1846 nr 14. — *Tyg. Lw.* 1850 nr 20. — *Gaz. Codz.* 1854 nr 47. — F. H. L. (Lewestam). *Kłosy* 1878 t. 26 nr 658; E. Lubowski. *Bluszcz* 1878 nr 6; A. Półkozic (A. Niewiarowski). *Echo* 1878 nr 26; *Kur. Codz.* 1878 nr 26; *Kur. Por.* 1878 nr 31. — A. Półkozic (A. Niewiarowski). *Dzien. dla Wszystkich* 1888 nr 97; *Gaz. Pol.* 1888 nr 97; *Kur. Por.* 1888 nr 119.

Pani kasztelanowa: (Rec. teatr.): *Dzien. Mód Paryskich* 1846 nr 2. — *Kur. Warsz.* 1854 nr 133. —) (H. Skimborowicz): (Przekł. czeski. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 106. — Z. Z. *Ruch Muzyczny* 1858 nr 20. — Al. *Dzien. Warsz.* 1865 nr 110. — *Kur. Por.* 1879 nr 321. — A. N. (Niemojewski). *Prawda* 1900 nr 11. — K. E. *Przegl. Por.* 1909 nr 43. — *Głos Płocki* 1913 nr 99.

Majster i czeladnik: (Rec. teatr.): L. (A. Lesznowski). *Gaz. Warsz.* 1847 nr 77; *Kur. Warsz.* 1847 nr 75. — *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 256. — Kl. k. *Dzien. Pol.* 1902 nr 416. — *Głos Płocki* 1913 nr 29. — L. Choromański. *Widnokrąg* 1915 nr 3; W. Popławski. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1915 nr 12; r. *Nowa Gaz.* 1915 nr 14; W. R. (Rabski). *Kur. Warsz.* 1915 nr 10; -m. dz.- (M. Synoradzki). *Biesiada Lit.* 1915 nr 8. — E. Breiter. *Głos Prawdy* 1928 nr 139; E. K. *Tęcza* 1928 nr 23; K. Irzykowski. *Robotnik* 1928 nr 142; J. Kotarbiński. *Kur. Warsz.* 1928 nr 147; S. P. O. (Podhorska-Okołów). *Bluszcz* 1928 nr 23; Z. Popławska. *Kobieta Współcz.* 1928 nr 23; T. Żeleński-Boy. *Kur. Por.* 1928 nr 148; przedr. w: Flirt z Melpomeną. Wieczór ósmy. W-wa 1929; *Sztuka i Praca* 1928 nr 10/12. — Piława (W. Stanisławska). *Dzien. Wil.* 1930 nr 194; Zast. *Kur. Wil.* 1930 nr 196. — G. Dynowska. *Ognisko* 1935 nr 1240; B. Korzeniewski. *Pion* 1935 nr 42; A. Nowaczyński. *ABC* 1935 nr 285; K. Wierzyński. *Gaz. Pol.* 1935 nr 275; T. Żeleński-Boy. *Kur. Por.* 1935 nr 275. — W. Charkiewicz. *Słowo* 1937 nr 22. — T. Kwaśniewski. *Życie Częstochowy* 1961 nr 26.

Okrężne: (Przekł. czeski. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1852 nr 171; *Gaz. Codz.* 1852 nr 166. — (Rec. teatr.): F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1854 nr 247. — *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 70; Wacław P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 30. — *Czas* 1861 nr 268. — Al. *Dzien. Warsz.* 1865 nr 51; Al. *Dzien. Warsz.* 1866 nr 53. — + (W. Łoziński). *Dzien. Lit.* 1866 nr 6. — *Kur. Por.* 1878 nr 307, 314; Orgon (Z. Sarnecki). *Echo* 1879 nr 248. — J. M. *Wiek* 1896 nr 69. — *Gaz. Lw.* 1897 nr 65. — L. Choromański. *Widnokrąg* 1915 nr 3; M. Limanowski. *Prawda* 1915 nr 3; W. R. (Rabski). *Kur. Warsz.* 1915 nr 10; -m. dz.- (M. Synoradzki). *Biesiada Lit.* 1915 nr 8. — W. Grubiński. *Kur. Por.* 1921 nr 309; S. Miłaszewski. *Bluszcz* 1921 nr 9; E. Świerczewski. *Polska Zbrojna* 1921 nr 34.

Wąsy i peruka: (Rec. teatr.): W. *Dzien. Lit.* 1852 nr 48; *Kur. Warsz.* 1852 nr 107, 184; A. Nowosielski (A. Marcinkowski): Listy z N***. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 320, 323. — B. (M. Bałucki). *Kalina* 1868 nr 23. — *Dzien. Lw.* 1869 nr 102. — Karn. z Elż. *Kur. Codz.* 1883 nr 7. — (K. T.). *Nowy Kur. Pol.* 1893 nr 15. — Aleiphron (L. Choromański). *Sowizdrzał* 1913 nr 40; C. (S. Cywiński). *Kur. Litewski* 1913 nr 277; W. Popławski. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1913 nr 266; -m. dz.- (M. Synoradzki). *Biesiada Lit.* 1913 nr 43; M. Wierzbiński. *Bluszcz* 1913 nr 40; J. Kotarbiński. *Bibl. Warsz.* 1914 t. 2. — A. Schröder. *Gaz. Lw.* 1919 nr 289. — J. Koller. *Dzien. Poz.* 1922 nr 207; Zastępca. *Głos Polski* 1922 nr 276. — Piława (W. Stanisławska). *Dzien. Wil.* 1928 nr 103. — Wigo (W. Gorecki). *Gaz. Lit.* 1934 nr 8; (t.). *Ilustr. Kur. Codz.* 1934 nr 100.

Złote kajdany: (Rec. teatr.): E. *Przegl. Powsz.* 1861 nr 14; *Czas* 1862 nr 191. — *Tydzień* (Piotrków) 1873 nr 21. —

http://rcin.org.pl

P. Chmielowski: „Złote kajdany". *Pamięci J. Korzeniowskiego*. Brody 1898. — (Rec. teatr.): A. Dobrowolski. *Kur. Warsz.* 1913 nr 262; T. Kostecki. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1913 nr 262; M. Poznański. *Nowa Gaz.* 1913 nr 435; -m. dz.- (M. Synoradzki). *Biesiada Lit.* 1913 nr 43. — F. B. (Bielak). *Głos Narodu* 1925 nr 201.

c) Powieści i opowiadania

(Spekulant. Rec.): J. B. Dziekoński. *Dzwon Lit.* 1846 t. 2; J. S. (Sikorski). *Bibl. Warsz.* 1846 t. 3; E. Ziemięcka. *Pielgrzym* 1846 t. 3; N. Żmichowska. *Przegl. Nauk.* 1846 nr 27; *Kur. Warsz.* 1846 nr 202; *Przyj. Ludu* 1846/47 nr 35; J. Dobrzański: Nowsze powieści polskie. *Dzien. Mód Paryskich* 1847 nr 2; *Przegl. Poz.* 1847 t. 4. — S. C. (Cieszkowski): Słówko o powieściach p. Korzeniowskiego. *Przegl. Nauk.* 1847 nr 29. — M. Grabowski: O nowszych powieściach polskich. *Tyg. Petersb.* 1847 nr 59-61, 81-82, 86-87. — (Wędrówki oryginała. Rec.): J. I. Kraszewski. *Tyg. Petersb.* 1849 nr 37; L. E. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 1; J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. I. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 206. — J. I. Kraszewski: (Powiastki, opowiadania. Rec.). *Tyg. Petersb.* 1849 nr 42. — (K. Witte?): O ruchu literackim w 1848 i 1849 roku. *Gaz. Warsz.* 1850 nr 48. — (Emeryt. Rec.): J. S.: Nowe dzieło p. J. Korzeniowskiego. List do Zofii S. *Tyg. Petersb.* 1851 nr 17; F. H. L. (Lewestam). *Dzien. Warsz.* 1851 nr 12; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 2; (K. Witte?). *Gaz. Warsz.* 1851 nr 100-101; *Czas* 1851 nr 83-86. — (Nowe wędrówki oryginała. Rec.): J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. III. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 263; (K. Witte?). *Gaz. Warsz.* 1851 nr 186; K. W. (Witte). *Gaz. Warsz.* 1851 nr 254, 257. — (Garbaty. Rec.): Grzegorz z Polesia. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 143; R. *Dzien. Lit.* 1853 nr 42-43; L. Jakubowski. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 4; *Nowiny* 1854 nr 6-7. — (Tadeusz Bezimienny. Rec.): K. W. (Witte). *Gaz. Warsz.* 1853 nr 244, 248; *Dzien. Lit.* 1853 nr 9. — „Spekulant" Korzeniowskiego wychodzi równocześnie w 2 przekładach... *Gaz. Warsz.* 1853 nr 206. — (Pan stolnikiewicz wołyński. Rec.): *Nowiny* 1854 nr 154-155; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1. — (Spotkanie w Salzbrun. Rec.). *Nowiny* 1855 nr 141-149. — (Wdowiec. Rec.): L. Jakubowski. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 163-164; 9. (J. Dzierzkowski). *Dzien. Lit.* 1856 nr 12-16. — K. W. (Witte): (Powieści i opowiadania. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 256. — Korzeniowski o arystokratach. *Dzien. Lit.* 1856 nr 34. — (Krewni. Rec.): 9. (J. Dzierzkowski). *Dzien. Lit.* 1856 nr 88-92; E. Ziemięcka. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 234, 236; *Gaz. Codz.* 1856 nr 290; *Czas* 1857 nr 24; *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 2; *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 9. — Romanse i powieści Korzeniowskiego. *Czas* 1857 nr 41. — (Wyprawa po żonę. Rec.): A. N. (A. Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 88; W. Zawadzki. *Dzien. Lit.* 1858 nr 106-109; *Gaz. Warsz.* 1858 nr 73, 76. — (Szczęście za górami. Rec.): Wł. Z. (Zawadzki). *Dzien. Lit.* 1858 nr 60-64; Bolesław Wiktor (S. Budziński). *Bibl. Warsz.* 1859 t. 1. —

J. Klaczko: Krewni Korzeniowskiego. *Roczn. Pol.* 1865 t. 1. — A. Rzążewski: Józef Korzeniowski. Studium literackie. Powieść. *Bibl. Warsz.* 1865 t. 1. — W. Pol: Pamiętnik do literatury polskiej XIX wieku. Lw. 1866 i wyd. nast. — F. Hoesick: (Tadeusz Bezimienny. Rec.). *Kraj* 1895 nr 46-49. — F. Jaworski: (Nasza prawda. Rec.). *Tydzień* 1898 nr 43. — J. Krzymuska: Z psychologii kobiecej. Typy i charaktery w życiu i powieści. *Ateneum* 1899 t. 3. —

K. Wojciechowski: Wstęp do wyd.: Spekulant. Kr. b. r. (1925) *BN* I, 25. — H. Huszcza-Winnicka: O współczesnej wartości „Kollokacji" i „Spekulanta". *Głos Prawdy* 1929 nr 278. — A. Gruszecka: Stare i nowe w powieści współczesnej. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 45 nr 132. — S. Cywiński: Domniemane źródło „Spekulanta" Korzeniowskiego. *Ruch Lit.* 1934 nr 4. — W. Hahn: Przekład noweli J. Korzeniowskiego „Podziękowanie". *Ruch Lit.* 1937 nr 9/10. — M. Dunajówna: Budowa ramowa opowiadań i powieści J. Korzeniowskiego. *Rozpr. i Materiały Tow. Przyj. Nauk w Wil.* t. 10 (1938) z. 2 i odb. [Rec.: W. Charkiewicz. *Słowo* 1938 nr 316]. —

Julian Klaczko jako recenzent „Krewnych" J. Korzeniowskiego. *Przegl. Nauk Hist. i Społ.* T. 4 (1954). — S. Kawyn: Wstęp do wyd.: Krewni. Wr. 1955. [Rec.: M. Inglot. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 2]. — S. Kawyn: Nie zrealizowane zamierzenie autorskie J. Korzeniowskiego. *Prace Polon.* S. XVI (1960). — S. Kawyn: Wstęp. W wyd.: Opowiadania. Wybór. Wr. 1961 *BN* I, 166.

Kollokacja: (Rec.): Au. Wi. (A. Wilkoński). *Dzwon Lit.* 1846 t. 4; T. (A. Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1847 t. 2; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 3. Petersb. 1854 s. 398-432; *Przegl. Poz.* 1847 t. 5; Kilka słów o stanie obecnym literatury polskiej,

http://rcin.org.pl

a w szczególności o powieściach J. I. Kraszewskiego „Czasy Zygmuntowskie" i J. Korzeniowskiego „Kollokacja". *Przyj. Ludu* 1847/48 nr 21-23. — W. Syrokomla (L. Kondratowicz): Słówko o przekładzie rosyjskim dzieł Kraszewskiego i Korzeniowskiego pod tytułem: Galeria pisarzów polskich. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 267. — Sąd krytyki niemieckiej o „Kollokacji" J. Korzeniowskiego. *Wiek* 1875 nr 141. (Tu także przekł. rec. O. Riecke). — W. Jankowski: Wstęp do wyd.: Kollokacja. Brody (1905) *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* nr 76/77. — S. Jeżowski: J. Korzeniowskiego „Kollokacja". Tarnów 1925 *Bibl. Kryt. Arcydzieł Lit. Pol.* 37. — J. Wilrand i J. Mann: „Kollokacja" J. Korzeniowskiego. W-wa 1925 *Charakterystyki Lit.* 13. — K. Wojciechowski: Wstęp do wyd.: Kollokacja. Wyd. 2. Kr. 1925 *BN* I, 28. — H. Huszcza-Winnicka: O współczesnej wartości „Kollokacji" i „Spekulanta". *Głos Prawdy* 1929 nr 278. — E. Marwicki: Józef Korzeniowski: Kollokacja. Geneza, rozbiór charakterystyka postaci, dokładna treść. Łódź (1932) *Książnica Krytyk Lit.* nr 49. — K. Czachowski: Uwagi o „Kollokacji". W 75 rocznicę śmierci J. Korzeniowskiego. *Gaz. Pol.* 1938 nr 256. — K. Bartoszyński: Wstęp do wyd.: Kollokacja. W-wa 1951. — S. Papée: Przedmowa do wyd.: Kollokacja. Wr. 1952. — Józef Korzeniowski. W wyd.: Kollokacja. W-wa 1953. — S. Kawyn: Wstęp do wyd.: Kollokacja. Wyd. 3. Wr. 1958 *BN* I, 28. [Rec.: M. Inglot. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 1].

KOSIŃSKI ADAM AMILKAR (1814—1893)

Pseud. i krypt.: A. Bar. K.; A. Baron K.; B. von B.; Bar. von Biberstein; Baron von Biberstein.

Powieściopisarz.

Ur. w 1814 (wg Bonieckiego: 1815) w Cholewach, woj. warszawskie. Pochodził z rodziny szlacheckiej z Wołynia, która przeniosła się na Podlasie. Syn Jana i Marii z Chocianowskich. Uważany był niesłusznie za wnuka Amilkara, uczestnika insurekcji kościuszkowskiej. Przez pewien czas był nauczycielem prywatnym w domach ziemiańskich. W 1852 ożenił się z Antoniną Myszkowską i osiadł w okolicach Częstochowy w majątku żony. Ok. 1877 przeniósł się do Warszawy. Zmarł 24 kwietnia 1893 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Piosnka. Co robić ze szpiegami... (W-wa 1830. Druk ulotny).

2. Kasyda zawiślańska. W-wa 1831.

3. Rozmowa w piekle. W-wa 1831.

4. Wiersz do X. Michała Radziwiłła, Nacz. Wojsk. W-wa 1831.

5. Powiastki i opowiadania żołnierskie z wojen od 1799 do 1812 r. T. 1-3. Lipsk 1845. Wyd. nast.: pt. Opowiadania żołnierskie z wojen od r. 1799 do 1812. Kr. 1900; wyd. 2 pt. Z wojen napoleońskich. Powiastki i opowiadania żołnierskie. Poz. 1903.

Jedno z opowiadań pt. Bandyta. Wyjątek z pamiętników mojego ojca. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 1; wyd. osob. pt. Bandyta. Opowiadanie żołnierza napoleońskiego. W-wa 1901.

Przekł. czeski: F. B. Žilovický. T. 1-2. Praga 1864.

Przekł. ros.: *Litieraturnaja gazieta* 1843 nr 36-37.

6. Powieści z dziejów polskich. T. 1-3. Fragm. pt. Bitwa pod Wagram. Powieść. *Magazyn Mód* 1845 nr 45-50; 1846 nr 1-5; wyd. osob. W-wa 1845. Wyd. nast. osob.: Zamek rakowiecki. Powieść z czasów Jana III. W-wa 1900 *Czytelnia dla Wszystkich* nr 40; Piotr Czarniecki (1656). Powieść historyczna. W-wa 1900 *Czytelnia dla Wszystkich* nr 1; Bitwa pod Wagram. Szkic z przeszłości. W-wa 1900 *Czytelnia dla Wszystkich* nr 35.

Przeróbka: W. L. Anczyc: Jan Sobieski pod Żórawnem, czyli swaty królewskie.! Dramat na tle powieści A. A. Kosińskiego w 5 aktach. Wyst. Kr. 1851; wyd. w książce: W. L. Anczyc. Życie i pisma. T. 5. Kr. 1908.

Przekł. ros.: Rakowieckij zamok. *Rassviet* 1862 z. 3-12.

7. Palec Boży. Z familijnego podania powieść. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 3-4.

8. Powieści staroszlacheckie. Szkice przeszłości. T. 1-3. W-wa 1847.

9. Przejażdżki po kraju. Powiastki i obrazki. T. 1-3. W-wa 1847.

http://rcin.org.pl

10. Dziecię królewskie. Powieść. T. 1-3. Wil. 1851.

11. Magnaci i szlachta. Szkice przeszłości. T. 1-3. W-wa 1851. Wyd. nast.: z podtyt. Powieść historyczna. T. 1-2. W-wa (ok. 1900); W-wa (1914).

12. Miasta, wsie i zamki polskie. Powieści i obrazki. T. 1-4. Wil. 1851.

13. Powieści i legendy. T. 1-4. W-wa 1851.

14. Dwa obrazki z przeszłości. Powieści historyczne. Wil. 1852.

15. Ukrainka. Wil. 1852.

16. Czarno i biało. Krew hetmańska. Powieść. Wil. 1853.

Dedykacja: Jaśnie Wielmożnej z Jaczewskich Władysławowej Gruszeckiej, Ukrainee, na pamiątkę miłych chwil w jej domu spędzonych ofiaruje Autor.

17. Ostatni mazowieccy książęta. Powieść. W-wa 1853.

18. Obrazki dawne i tegoczesne. T. 1-3. W-wa 1855. Wyd. nast.: W-wa 1878.

19. Przewodnik heraldyczny. Monografie kilkudziesięciu znakomitszych rodzin, spis rodzin senatorskich i tytuły honorowe posiadających. T. 1-5. Kr. i W-wa 1877--1885. T. 1 wyd. 2 Kr. 1877.

Fragm. t. 5 pt. Monografia domu hrabiów z Konopnicy Grabowskich herbu Topór. Wyd. osob. W-wa 1885.

20. Odpowiedź na broszurę pt. Kilka słów o Przewodniku heraldycznym. Poz. 1877.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1842-1856; tu m. in.: Ruiny Arquino. Wyjątek z pamiętników mojego ojca. 1842 t. 4; Powstanie w La Chiesa. Wyjątek z pamiętników mojego ojca. 1843 t. 2; Przeciszew. Szkic historyczny 1701--1709. 1843 t. 2; toż *Rozmaitości* (Lw.) 1843 nr 22-23; Jan Jerzy Weichert. Powiastka historyczna 1656-1658. 1843 t. 2; toż *Rozmaitości* (Lw.) 1843 nr 26-28; Bitwa pod Kircholmem, obrazek z czasów Zygmunta Trzeciego. 1843 t. 3; Vivat Polonus unus defensor Mariae. Opowiadanie starego żołnierza. 1843 t. 4; Zdobycie Tarragony roku 1811. 1844 t. 1; Pamiętniki szlachcica z czasów Jana Sobieskiego. 1845 t. 4 - 1846 t. 3; Przewóz przy Kazimierzu lubelskim. Legenda. 1846 t. 4), *Gaz. Codz.* (1839-1843; tu m. in.: Do** zbierającej fanty na korzyść ubogich w Częstochowie. 1839 nr 2437; Z wierzchołka Schneekoppe. 1839 nr 2454; Bogaty i poeta. Romans. 1839 nr 2456; Melodie z dumek podolskich. 1839 nr 2518; Konkurenci prowincjonalni. Z obrazów życia wiejskiego. 1840 nr 2908-2909, 2911, 2913; Wspomnienie balu. 1839 nr 2502; Wędrownik. 1839 nr 2560; Z ruin zamku mierowskiego. (W obw. olkuskim). 1840 nr 3038; Krytycy prowincjonalni. Z obrazów życia wiejskiego. 1840 nr 3038, 3049), *Gaz. Kr.* (1844-1846), *Magazyn Mód* (1839-1850; tu m. in.: Wróżka. 1839 nr 27; Z Góry Świętego Bernarda. Sonet. 1839 nr 35; Pojedynek na kartofle. Powiastka z pism Bar. von Biberstein. 1841 nr 30-33; Allegro. (Powiastka z pism Bar. von Biberstein). 1841 nr 48--51; Borowno. Legenda historyczna. 1842 nr 3-5; Założenie Opola Lubelskiego. Powiastka historyczna. 1843 nr 7-11), *Niezapominajki* (tu: Popas w Alta-Wieda. Opowiadanie starego żołnierza. 1847), *Pielgrzym* (tu m. in.: Borowno. Legenda. 1842 t. 3; Cierniowa korona. Legenda. 1843 t. 2 - 3; Historia dwudziestoletniej kobiety. Opowiadanie. 1845 t. 1), *Piśmiennictwo Kraj.* (1841).

Listy i materiały

1. Do L. Łubieńskiego z 1844; do A. Szabrańskiego 2 listy z 1854-1855. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

2. Do J. I. Kraszewskiego 4 listy z 1860 i 1875. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468, 6511.

3. Katalog dokumentów i papierów rodzinnych pozostałych po śp. Ad. Am. Kosińskim, a będących do nabycia u D. Kosińskiej. W-wa b. r.

OPRACOWANIA

X. M. Wierzbowski: Uwagi nad artykułem Barona v. Biberstein: „O krytykach prowincjonalnych". *Gaz. Codz.* 1841 nr 40-41, 44. — W. Nowowiejski: Kilka słów o pismach Barona v. Biberstein. *Gaz. Codz.* 1842 nr 42-43. — M. Rostworowski: Uwagi nad artykułem: Nieco o pismach Barona von Biberstein. *Gaz. Codz.* 1842 nr 80. — M* R*: Kilka słów o pismach p. Ad. Am. Kosińskiego. *Gaz. Codz.* 1843 nr 245-246. — (Powiastki i opowiadania żołnierskie. Rec.): A. P. *Kur. Warsz.* 1845 nr 85; Aleksander N. (A. Niewiarowski). *Przegl. Nauk.* 1845 nr 7. — (Powieści staroszlacheckie. Rec.). *Kur. Warsz.* 1847 nr 197. — J. Bartoszewicz: Rozbiór powieści A. A. Kosińskiego. *Przegl. Nauk.* 1848 nr 19. — J. R. S.: (Dwa obrazki z przeszłości. Rec.). *Gaz. Codz.* 1853 nr 51-53. — G. Kostrzewa (A. Wieniarski): (Czarno i biało. Krew hetmańska. Rec.). *Gaz. Codz.* 1853 nr 100.

http://rcin.org.pl

— A. N. (A. Marcinkowski): (Czarno i biało. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 77. — *(J. Bartoszewicz): Wiadomości krajowe (inc.: Z wielkim zadziwieniem...). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 42. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — (Przewodnik heraldyczny. Rec.): S. Kossakowski. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 2; S. Kossakowski. *Echo* 1880 nr 104; A. Boniecki. *Bibl. Warsz.* 1883 t. 3. — Nekrologi: *Ateneum* 1893 t. 2; *Tyg. Mód i Powieści* 1893 nr 17. — Wstęp. W wyd.: Opowiadania żołnierskie z wojen od r. 1799 do 1812. Kr. 1900. — J. Grajnert: Wspomnienia z życia umysłowo-artystycznego warszawian w ciągu dziesięciolecia od r. 1853 do 1863. *Wędrowiec* 1901 nr 43, 45, 48. — A. Boniecki: Herbarz Polski. Cz. 1 t. 11. W-wa 1907. — H. Galle i S. Dziadulewicz. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — S. Cywiński: Domniemane źródło pomysłu „Spekulanta" Korzeniowskiego. *Ruch Lit.* 1934 nr 5.

KOSIŃSKI WŁADYSŁAW EUZEBIUSZ (1814—1887)

Krypt.: K. W.

Publicysta.

Ur. 25 stycznia 1814 w Targowej Górze pod Wrześnią. Był synem generała napoleońskiego Antoniego Amilkara i Niemki Adeli hr. Kayserling. W 1826-1827 przebywał w Warszawie, uczył się w domu pod kierunkiem Bogdana Jańskiego. Dalszą naukę pobierał w szkołach w Gdańsku, Królewcu i Gąbinie w Wielkopolsce. Gimnazjum ukończył w 1832, potem przez dwa lata studiował w Berlinie prawo, później wybrał karierę wojskową. W 1839 wyszedł z wojska w stopniu podporucznika artylerii pruskiej. Ożenił się z Emmą Węgierską, córką generała, i osiadł w Targowej Górze, oddając się gospodarstwu, publicystyce i konspiracji. Należał do grupy osób związanych z *Tygodnikiem Literackim*. Przyjaźnił się z Henrykiem Kamieńskim i Edwardem Dembowskim. W 1845 należał do Komitetu Poznańskiego, brał czynny udział w przygotowaniach do powstania 1846. W połowie 1846 został aresztowany i osadzony w Moabicie. Wyrokiem sądu był skazany na śmierć, lecz wybuch rewolucji marcowej w Berlinie i amnestia przywróciły mu wolność. W powstaniu poznańskim 1848 był szefem sztabu obozu we Wrześni. Pod Miłosławiem został ciężko ranny. Około 1850 wyjechał do Paryża. W 1860 osiedlił się w Poznaniu. W 1863 należał do Komitetu Działyńskiego. W grudniu 1864 został skazany na rok więzienia w fortecy, lecz wykonanie wyroku zawieszono, a w 1866 udzielono amnestii. W 1866-1872 był kierownikiem i redaktorem *Dziennika Poznańskiego*. Ostatnie lata spędził w Lesznie; tam zmarł 4 czerwca 1887.

TWÓRCZOŚĆ

1. Denkschrift über die neuste polnische Schild-Erhebung im Grossherzogtum. Poz. 1848.

2. Sprawa polska w roku 1846 przed sąd opinii publicznej wytoczona. Poz. 1850.

3. Naturalna polityka Polski. Poz. 1851.

4. Odpowiedź na Ludwika Mierosławskiego: Powstanie poznańskie w roku 1848 w kształcie objaśnień do Jędrzeja Moraczewskiego powieści. Targowa Góra 1861. Fragm. przedr. S. Kieniewicz: Rok 1848 w Polsce. Wybór źródeł. Wr. 1948 *BN* I, 127.

5. Naród a religia. Poz. 1876.

6. Niebezpieczeństwo obecnej chwili. Poz. 1876.

7. List otwarty do krytyków ultramontańskich. Poz. 1876.

Artykuły ogł. w czasopismach: *Dzien. Poz.* (tu m. in.: Wspomnienie o Henryku Kamieńskim. 1876 nr 277, 281, 282), *Krzyż a Miecz* (1850), *Kur. Poz.* (tu m. in.: Sąd historii. Moralność i polityka. Utopia. 1884 nr ?), *Tyg. Lit.* (tu m. in.: „De la religion" par Lamennais. 1842 nr 8; Co dziś demokracji pozostaje do czynienia. 1843 nr 7).

Prace edytorskie:

1. Rzymianie w Grecji. Tłum. z włoskiego A. (Amilkar) Kosiński 1803. Z rkpsu wyd. Poz. 1841.

http://rcin.org.pl

2. Zbiór korespondencji J. Amilkara Kosińskiego z lat 1815-20, tyczącej się formacji siły zbrojnej narodowej w W. X. Poznańskim oraz stosunku W. Księstwa do monarchii pruskiej. Poz. 1861.

3. Amilkar Kosiński we Włoszech 1795--1803 r. Zbiór materiałów do historii legionów polskich we Włoszech. Poz. 1877.

Listy i materiały

1. Pamiętnik prowadzony z dnia na dzień od wieku dziecięcego. Drobny fragment z 1827 ogł. E. Callier: Bogdan Jański. „Pierwszy pokutnik jawny i apostoł emigracji polskiej we Francji". Szkic biograficzny. Poz. 1876.

2. Do E. Dembowskiego z 4 września 1844. Ogł. B. Zakrzewski: Dembowsciana. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 2.

3. Do J. N. Janowskiego 4 listy z 1876--1878. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685. Dwa listy z 1876 i 1877 ogł. M. Handelsman: Francja — Polska 1795-1845. W-wa 1926.

OPRACOWANIA

A. Guttry: Pamiętniki z lat 1845, 1846 i 1847. T. 1-2. Poz. 1891-1894; wyd. nast.: t. 1 pt. W przededniu Wiosny Ludów. Wspomnienia z r. 1846-1848. Wyd. R. Wierzbiński. W-wa 1913 *Bibl. Pam.* nr 4; wyd. nast. Wil. 1921. — Akta i czynności sądowe tyczące się procesu Polaków oskarżonych w r. 1847 o zbrodnię stanu. T. 1-2. Berlin 1847-1849. — H. Kamieński: Pamiętniki. Pow° 1852-1853. Wyd. pt. Pamiętniki i wizerunki. Ze wstępem W. Kuli, w opracowaniu I. Śliwińskiej. Wr. 1952. — M. Motty: Przechadzki po mieście Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1888-1892; wyd. osob. Cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957. — K. Rakowski: Dzieje W. Księstwa Poznańskiego w zarysie 1815-1900. Kr. 1904. — A. Boniecki: Herbarz polski. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. T. 11. W-wa 1907. — *Książka jubileuszowa Dziennika Poznańskiego 1859-1909.* Poz. 1909 s. 71. — B. Limanowski: Historia ruchu rewolucyjnego w Polsce w 1846 r. Kr. (1913). — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 2. Poz 1920. — J. N. Niemojewski: Wspomnienia. W-wa 1925. — M. Handelsman: Emigracja i kraj. 2. Poszukiwanie nowej formuły demokratycznej. *Przegl. Współcz.* 1925 t. 15 nr 44 - 1926 t. 16 nr 45; przedr. w: Francja — Polska 1795-1845. W-wa 1926. — S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. W-wa 1935; wyd. nowe uzup. W-wa 1960. — A. Wojtkowski: Bibliografia historii Wielkopolski. Poz. 1935. — B. Zakrzewski: Z dziejów walk o ideologię demokratyczną w Poznaniu. *Przegl. Zach.* 1953 nr 6/8 i odb. — B. Zakrzewski: Nieznana powieść Henryka Kamieńskiego. *Pam. Lit.* R. 44 (1954) z. 2. — B. Zakrzewski: Dembowsciana. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 2. — B. Zakrzewski: Wstęp do powieści H. Kamieńskiego: Pan Józef Bojalski. W-wa 1955. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5.

KOSTECKI PLATON (1832—1908)

Pseud. i krypt.: P. K.; Platon K.; Pl. K. R. z W.; Rusin z Więckowic.

Wydawca, publicysta, poeta polsko-ukraiński.

Ur. 2 lipca 1832 we wsi Więckowice pod Samborem; syn Jana, księdza unickiego, i Teresy z Fedorowiczów. W czwartym roku życia, spadłszy ze strychu głową na kamień, oniemiał na kilka dni i do końca życia pozostało mu ciężkie jąkanie. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Lisku i Sanoku. W 1842 oddano go do szkół w Samborze. W 1848-1851 uczył się w Przemyślu. W 1851-1854 studiował prawo na Uniwersytecie Lwowskim. W 1854 został korektorem w *Nowinach*, następnie do 1856 był redaktorem ukraińskiego czasopisma *Zoria Hałyćka*. W 1861-1865 należał do zespołu redakcyjnego *Dziennika Literackiego*. W 1869 objął redakcję *Gazety Narodowej*. W 1877-1878 był redaktorem odpowiedzialnym *Ruchu Literackiego*. W 1881 Akademia Umiejętności w Madrycie przyznała mu pierwszą nagrodę w konkursie na odę ku czci P. Calderona. W 1888 obchodzono uroczyście we Lwowie jubileusz 30-lecia jego działalności literackiej. Zmarł w 1908 we Lwowie.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

1. Lirnik. *Przyj. Dom.* 1855 nr 33-38, 46. Fragm. w jęz. ukraińskim, zob. poz. 2.

2. Poezyi. Lw. 1862.

Zawartość: 15 drobnych utworów w jęz. ukraińskim, m. in.: Kazka o lirnyku Daszku; Nad Dunajem; Szabla atamańska; Z pieśni „Lirnik".

Wiersz pt. Nasza mołytwa, dedykowany T. Lenartowiczowi. (Ogł. *Dzien. Lit.* 1861 nr 39). Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

3. Braci naszej od Zachodu na powitanie. *Dzwonek* 1871 t. 4 nr 6; toż *Opiekun Dzieci Naszych* 1871 nr 8/9; wyd. osob. Lw. 1871.

4. Pamięci Stanisława Moniuszki. Wiersz. *Gaz. Nar.* 1872 nr 159; toż *Dzien. Poz.* 1872 nr 133; wyd. osob. Lw. 1872.

5. W stuletnią rocznicę założenia drukarni Pillerów 1773-1873 (Józef, Piotr, Kornel) we Lwowie. Lw. 1875.

6. Prolog do komedii J. A. hr. Fredry: „Obce żywioły", na cześć II Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie d. 2 lipca 1875, wygłoszony przez Teofilę Nowakowską. *Gaz. Nar.* 1875 nr 165; odb. Lw. 1875

7. Wiersz w stuletnią rocznicę urodzin śp. J. N. Kamińskiego, wygłoszony przez Henrykę Ładnowską na scenie lwowskiej 27 października 1877. Lw. 1877.

8. W zołotyj juwilej Josyfu Hnatu Kraszewskomu mnohaja lita. Lw. 1879. (W jęz. pol. i ukraińskim).

9. „Projekt pomnika". Wiersz na cześć Jana Dobrzańskiego. Lw. ok. 1880. Wyd. nast.: Lw. (1885); Lw. (1886).

10. Na cześć Don Pedra Kalderona de la Barca. W dwóchsetną zgonu jego rocznicę. *Gaz. Nar.* 1881 nr 121; toż *Kłosy* 1881 nr 830; toż *Kur. Warsz.* 1881 nr 116; toż *Tydzień Pol.* 1881 nr 83; wyd. osob. Wiedeń 1881.

11. Deotymie na raucie lwowskiego Koła Literacko-Artystycznego dnia 21 marca 1881. Wiersz. *Dzien. Pol.* 1881 nr 68; wyd. osob. Lw. 1882.

12. Władysław Bełza. Lw. 1897.

Artykuły oraz drobne utwory i przekłady ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Lit.* (1861-1865), *Dzien. Pol.* (1881-1885, 1888-1889), *Dzień Poz.* (1872), *Dzwonek* (1859-1870), *Gaz. Nar.* (red. 1865-1899), *Kłosy* (1880-1881), *Nowiny* (1854), *Opiekun Dzieci Naszych* (1870-1871), *Przegl. Polit.* (1887-1888), *Przegl. Powsz.* (1860-1861), *Przyj. Dom.* (1855, 1861), *Ruch Lit.* (wiersze w 1877-1878), *Sobótka. Księga zbior. ku czci S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875 (tu wiersze polskie i ukraińskie), *Wisła. Księga zbior. ... P. Stalmacha.* Kr. 1875 (tu wiersze), *Tydzień* (1877), *Tydzień Pol.* (1881), *Zoria Hałyćka* (red. 1854-1856).

Wiersz pt. Lirnykowy, wieszczunowy mazoweckomu, T. Lenartowiczu. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2073.

Listy

Do T. Lenartowicza z 1881. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 3.

OPRACOWANIA

(Poezje. Rec.). *Dzien. Lit.* 1862 nr 55. — Kronika. *Gaz. Nar.* 1867 nr 238. — Proces prasowy c.-k. prokuratorii przeciw panu P. Kosteckiemu jako odpowiedzialnemu redaktorowi Gazety Narodowej... *Gaz. Nar.* 1870 nr 46-48. — Kronika miejscowa i zamiejscowa. P. Platon Kostecki. *Gaz. Nar.* 1881 nr 151. — Platon Kostecki. *Kłosy* 1881 nr 831. — Art. z okazji jubileuszu P. Kosteckiego w 1888: S. P. *Gaz. Nar.* nr 14; Stb. (W. Stebelski). *Kur. Codz.* nr 19; W. Stebelski. *Tyg. Ilustr.* nr 267; S. P. (Schnür-Pepłowski): Gente Rutenus, natione Polonus. *Dzien. Pol.* nr 18; *Dzien. Pol.* nr 16, 19-20; *Gaz. Nar.* nr 12, 15, 17; *Goniec* nr 17; *Kur. Lw.* nr 19-20; *Przegl. Polit.* nr 13, 16. — K. Chłędowski: Pamiętniki. T. 1. Galicja (1843-1880). Powst. 1895. Wyd. A. Knot. Wr. 1951; wyd. 2 uzupełnione Kr. 1957. — Uroczystość dziennikarska. *Dzien. Pol* 1896 nr 334. — A. Chołoniewski: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898. — Eneston: Dziennikarze polscy w Galicji. Cykl sylwetek. *Głos Lit. i Społ.* 1900 nr 8. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 8 (1900). — A. Goldberg. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1905). — Kartki ilustrowane. Platon Kostecki. *Lechita* 1907 nr 5. — 45-lecie P. Kosteckiego. *Gaz. Nar.* 1907 nr 253-254. — Nekrologi w 1908: Ł. *Świat* nr 19; M. *Tyg. Ilustr.* nr 19; *Czas* nr 102; *Dzien. Kijowski* nr 92; *Goniec Wil.* nr 62; *Nowa Gaz.* nr 203; Skon nestora dziennikarzy polskich. *Nowości Ilustr.* nr 19; *Lechita* nr 20; *Przew. Gimnastyczny* nr 6; *Słowo Pol.* nr 205. — M. Rolle: Wspomnienie o P. Kosteckim. *Gaz. Por.* 1930 nr 9241. — J. W. Gomulicki: Platon Kostecki. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956.

http://rcin.org.pl

KOWALEWSKI JÓZEF (1801—1878)

Krypt.: J. K.

Filolog - orientalista.

Ur. 9 stycznia 1801 w guberni grodzieńskiej. Był synem Michała, księdza unickiego. W 1809-1817 uczył się w gimnazjum gubernialnym w Świsłoczy. W 1817 udał się do Wilna i tam zapisał się na wydział literatury i sztuk wyzwolonych. Szczególnie pociągały go studia klasyczne pod kierunkiem Ernesta Groddka, którego był najlepszym uczniem. W pierwszej połowie 1818 został przyjęty do Towarzystwa Filomatów. W jesieni 1819, w ramach rządowego stypendium nauczycielskiego, przyjęto go do Instytutu Pedagogicznego jako kandydata na stanowisko nauczyciela. W 1820 ukończył uniwersytet ze stopniem kandydata filozofii i jako kandydat nauczycielski rozpoczął wykłady łaciny i języka polskiego w gimnazjum wileńskim. Po procesie Filaretów został w 1824 zesłany do Kazania. Tam poświęcił się studiom nad językami wschodnimi w Instytucie Pedagogicznym. W 1827, otrzymawszy od rządu rosyjskiego misję naukową zbadania nieznanych szczepów mongolskich, wyjechał do Irkucka, a stamtąd w okolice zabajkalskie. W 1830 wysłano go do Pekinu, skąd po kilkumiesięcznym pobycie wrócił do Petersburga. W 1833 został adiunktem, a następnie profesorem języków mongolskich w Kazaniu. Od niego zaczęło się naukowe badanie mongolszczyzny. W 1834-1854 redagował *Uczenyje zapiski Kazanskogo uniwiersitieta*. W 1837 został członkiem korespondentem petersburskiej Akademii Nauk, która następnie dwukrotnie przyznawała mu najwyższą nagrodę za prace naukowe (Diemidowskaja priemija). Był również członkiem Société Asiatique w Paryżu, duńskiego Towarzystwa Północnych Antykwariuszy w Kopenhadze, Obszczestwa Istorii i Driewnostiej Rossijskich w Moskwie i wreszcie Wileńskiej Komisji Archeologicznej. Ożenił się z Rosjanką, która ich dzieci wychowała na Rosjan. W 1844 został dyrektorem II Gimnazjum w Kazaniu, następnie również i wizytatorem szkół okręgu kazańskiego. W 1855-1860 był rektorem uniwersytetu kazańskiego, po czym przeszedł na emeryturę. W 1862 został mianowany profesorem zwyczajnym przy katedrze historii powszechnej oraz dziekanem wydziału filologiczno-historycznego w Szkole Głównej w Warszawie, a po przekształceniu jej w 1869 w Uniwersytet Cesarski nadal piastował te godności, tylko wykłady prowadził w języku rosyjskim. Zmarł w Warszawie 7 listopada 1878.

TWÓRCZOŚĆ

1. Objaśnienia do P. Owidiusza Nazona Metamorfoz dla użytku młodzi szkolnej ułożone... Księga 1-6. Wil. 1823. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1824.

Por. Prace edytorskie.

2. Podróż do Chin i Mongolii w latach 1828-1831. (T. 1-6). Rkps spłonął w 1863.

3. Kratkaja grammatika mongolskogo kniżnoho jazyka. Kazań 1835.

4. Mongolskaja chriestomatija. T. 1-2. Kazań 1836-1837.

5. Obozrienije choda i uspiechow priepodawanija azijatskich jazykow w Impieratorskom Kazanskom uniwiersitietie do nastojaszczego wriemieni. Kazań 1842.

Przekł. franc.: A. de Plagny: Précis de l'introduction et des progrès de l'enseignement des langues orientales à l'université de Casan. Kazań 1842.

Przekł. niem.: Uebersicht des Fortschrittes und der Erfolge im Lehrfache der asiatischen Sprachen an der Universität Kasan. Kazań 1842.

6. Nastawlenije dla priwiwanija priedochranitielnoj ospy i raspoznawanije priedochranitielnoj ospy nastojaszczej łożnoj. Kazań 1844.

7. Dictionnaire mongol - russe - français. Mongolsko-russkij-francuskij słowar'. T. 1-3. Kazań 1844-1849. Wyd. nast.: Pekin 1933.

8. Obrzędy weselne Buriatów. (Z dziennika ... wyd. W. Kotwicz). *Roczn. Orientalistyczny* 1936 t. 12; odb. Lw. 1936.

Ponadto rozprawy i studia z zakresu orientalistyki. Wiele rkpsów spłonęło w Warszawie w 1863. Niektóre rkpsy znajdują się w Centralnym Arch. Republiki Tatarskiej.

http://rcin.org.pl

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Wil.* (tu: Wiadomości o życiu i pismach Longina. 1822 t. 2), *Journal Asiatique. Kazanskij wiestnik* (1829-1833), *Pam. Nauk.* (1819 t. 1-2), *Le Polonais* (1830, 1836), *Tyg. Petersb.* (tu wiele artykułów i listów z podróży po Wschodzie w 1830-1835), *Uczenyje zapiski Kazanskogo uniwiersitieta* (red. 1834-1854), *Żurnał Ministierstwa Narodnogo Proswieszczenija* (1835-1840) oraz w innych wydawnictwach rosyjskich.

Ponadto kilka rozpraw i utworów ogł. S. Szpotański i S. Pietraszkiewiczówna: Archiwum Filomatów. Cz. 2. Materiały do historii Towarzystwa Filomatów. T. 1-2. Kr. 1920, 1921; ogł. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. 3. Poezja Filomatów. T. 1. Kr. 1922.

Przekłady

1. C. Longinus: O górności. Fragm. ogł. *Pam. Nauk.* 1819 t. 1-2; całość wyd. Wil. 1823.

Dedykacja: Godfrydowi Ernestowi Groddeckowi... tę pierwszą pracę poświęca wdzięczny uczeń Józef Kowalewski.

2. Historia Starego i Nowego Testamentu. Cz. 1-2. Kazań b. r.

Przekład na jęz. mongolski.

Prace edytorskie

P. Owidiusza Nazona Metamorfozy dla użytku młodzi szkolnej z Encyklopedii brunświckiej klasyków łacińskich przedrukowane. Księga 1-6. Wil. 1823. Wyd. 2 Wil. 1824.

Por. Twórczość poz. 1.

Listy i materiały

1. Do A. Mickiewicza z 26 września (7 października) 1819 i z 10 (22) kwietnia 1820; do O. Pietraszkiewicza z 14 (26) lipca 1820. Ogł. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. 1. Korespondencja 1815-1823. T. 2. Kr. 1913.

2. Do O. Pietraszkiewicza 13 listów z 1825-1863; do Felicjana (nazwisko nieznane) z 1825; do C. Daszkiewicza 4 listy z 1826-1828. Ogł. M. Kotwiczówna i L. Wygonowski: Nie wydane listy J. Kowalewskiego do przyjaciół Polaków z lat 1825-1863. W książce: W. Kotwicz: Józef Kowalewski, orientalista, zob. Opracowania, Monografia.

3. Fragm. listów z 1828. Ogł. D. F. K. (Kułakowski): Wyjątki z listów ziomka naszego... *Kur. Pol.* 1830 nr 208-209.

4. Do H. Krusińskiego z 1841. *Kronika Rodz.* 1883 nr 11.

5. Notatki, dzienniki, wypisy, bruliony prac itp. Rkpsy w Bibl. Uniw. Wil.

Bibliografię pełną utworów oraz wiadomości o rękopisach podaje M. Kotwiczówna w książce: W. Kotwicz: Józef Kowalewski, orientalista, zob. Opracowania, Monografia.

OPRACOWANIA

Monografia: W. Kotwicz: Józef Kowalewski, orientalista (1801-1878). Ze wstępem M. Lewickiego, bibliografią opracowaną przez M. Kotwiczównę oraz nie wydaną korespondencją Kowalewskiego. Wr. 1948 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 11. [Rec.: W. Zajączkowski: Filomata-orientalista. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 34].

Uwagi nad przekładem dzieła Longina O górności przez J. Kowalewskiego. *Astrea* 1825 nr 1. — M. Malinowski: Dziennik łaciński pisany w Petersburgu w 1827-1828. Wyd. M. Kridl. Wil. 1914 *Bibl. Pam.* R. 2 nr 6; toż wyd. nast. Wil. 1921 *Bibl. Wil.* — J. Lelewel: Nowosilcow w Wilnie w roku szkolnym 1823/4. W-wa 1831 i wyd. nast. — J. K. (Kobylecki): Wiadomości o Syberii i podróże w niej odbyte w l. 1831, 1832, 1833, 1834. T. 2. W-wa 1837 s. 152-153. — A. Moszyński: Józef Kowalewski. *Ondyna Druskienickich Źródeł* 1845 z. 5. — (Słownik mongolsko-rosyjsko-francuski. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1846 t. 3. — J. Bartoszewicz: Józef Kowalewski. *Przegl. Nauk.* 1847 nr 15-16. — J. Prusinowski: Kilka wspomnień z młodości Adama Mickiewicza 1798-1855. *Gaz. Codz.* 1860 nr 41-45. — M. Malinowski: Księga wspomnień. Powst. 1864. Wyd. J. Tretiak. Kr. 1907 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowych* III. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — W. Szymanowski: Józef Szczepan Kowalewski. *Tyg. Ilustr.* 1864 nr 273-274; odb. pt. Krótkie wspomnienia o życiu J. Kowalewskiego, dziekana Wydziału Filologicznego Szkoły Głównej Warszawskiej. W-wa 1865. — W gazecie warszawskiej czytamy... *Dzien. Lit.* 1864 nr 11. — W. Szymanowski: Szaberon. *Dzien. Poz.* 1865 nr 104-105. — J. Bartoszewicz: Ostatnie dni Szkoły Głównej. (Z pamiętnika. Powst. przed 1870. Wyd. K. Bartoszewicz). *Tyg. Ilustr.* 1923 nr 32-38. — I. Domejko: Filareci i Filomaci. List. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1870-1872.* Poz. 1872; odb. Poz. 1872 i wyd. nast. — A. Giller: Lista wygnańców polskich do roku 1860 spisana na Syberii. *Album Muz. Nar. w Rapperswyl. Na stoletnią rocznicę 1772 r.* Poz. 1872. — A. E. Odyniec: Listy z podróży. T. 1-2. W-wa 1875 i wyd. nast. —

http://rcin.org.pl

Jubileusz J. Kowalewskiego: *Gaz. Pol.* 1878 nr 128, 250; *Kur. Codz.* 1878 nr 127--128; *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 129; *Tyg. Powsz.* 1878 nr 24. — F. H. Lewestam: Józef Kowalewski. *Kłosy* 1878 nr 678. — (A. Pawiński): Profiessor Osip Michajłowicz Kowalewskij. Biograficzeskij oczerk. *Warszawskije uniwiersitietskije izwiestija* 1878 nr 2 i odb. — Nekrologi: *Gaz Pol.* 1878 nr 254; *Gaz. Warsz.* 1878 nr 251, 252; *Kur. Por.* 1878 nr 310; *Tyg. Powsz.* 1878 nr 46. —

Z. Librowicz: Polacy w Syberii. Kr. 1884. — T. Wierzbowskij: K istorii tajnych obszczestw i kružkow sriedi litowsko-polskoj mołodieži w 1819-1823 gg. W-wa 1898. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899--1900. — J. Iłgowski (J. Talko-Hryncewicz): Józef Kowalewski. *Kraj* 1899 nr 6. — B. Chlebowski: Katedra historii powszechnej. W: Szkoła Główna Warszawska (1862-1869). T. 1. Kr. 1900. — (B. Chlebowski, J. A. Święcicki): Kowalewski Józef. Tamże. — J. Iłgowski (J. Talko-Hryncewicz): Z dalekiego Wschodu. Pamięci J. Kowalewskiego (1800-1900). *Gaz. Warsz.* 1900 nr 154, 157; toż w jęz. ros. pt. K stoletiju rożdienija Osipa Michajłowicza Kowalewskogo (1800-1900). Irkuck 1902. — L. Janowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1905). — S. Pietraszkiewiczówna: Dzieje Filomatów w zarysie. Kr. 1912. — J. Tokarzewicz (Hodi): Album Promienistych. W: M. Malinowski: Dziennik łaciński ..., jw. — W. Klingbr: Sztambuch filomaty. *Przegl. Nauk. i Pedag.* 1916 nr 3; odb. Kijów 1916. —

H. Mościcki: Z filareckiego świata Zbiór wspomnień z lat 1816-1824. W-wa 1924. — M. Janik: Dzieje Polaków na Syberii. Kr. 1928. — Z. Jabłońska-Erdmanowa: Oświecenie i romantyzm w stowarzyszeniach młodzieży wileńskiej na początku XIX w. Wil. 1931. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — J. Reychman: Próby organizacji orientalistyki polskiej w dobie mickiewiczowskiej. *Przegl. Orientalistyczny* 1954 nr 3 i odb. — J. Reychman: Zainteresowania orientalistyczne w środowisku Mickiewiczowskim w Wilnie i Petersburgu. W-wa 1955 (na prawach rękopisu). — A. Witkowska: Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia. W-wa 1962. — Z. Kawyn-Kurzowa: Język filomatów i filaretów. Przyczynek do dziejów języka polskiego XIX wieku. Słowotwórstwo i słownictwo. Wr. 1963.

Zob. również: Filomaci, Filareci, Promieniści.

KOWALSKI FRANCISZEK (1799—1862)

Krypt.: F. K.

Poeta, tłumacz.

Ur. 21 marca 1799 w Pawołoczy na Ukrainie; syn Jana i Agnieszki z Ruszkowskich. W 1810-1818 uczył się w gimnazjum w Winnicy na Podolu, następnie przez rok przebywał w Wasylówce pod Tywrowem. Naukę kontynuował do 1823 w Liceum Krzemienieckim, gdzie utrzymywał się z lekcji prywatnych. Wakacje letnie i zimowe spędzał na Wołyniu i Polesiu przygotowując synów ziemiańskich do szkół. W 1823-1825 przebywał jako nauczyciel prywatny na Wołyniu i w Galicji. W 1825 przeniósł się do Warszawy i przez cztery lata utrzymywał się z lekcji prywatnych. Uczęszczał tu jako wolny słuchacz na kursa uniwersyteckie, słuchał wykładów Feliksa Bentkowskiego i Kazimierza Brodzińskiego. W 1829-1830 był nauczycielem języka polskiego w szkole wojewódzkiej w Szczebrzeszynie. W powstaniu listopadowym wziął udział jako podoficer Legii Litewsko-Wołyńskiej. W tym okresie napisał wiele piosenek o tematyce powstańczej. W 1832 ożenił się z Antoniną Jagiełłowiczówną i przeniósł się do Galicji. W 1849-1851 był archiwistą u Potockich w Tulczynie. W 1856 odwiedził Żytomierz. W ostatnim roku życia przebywał na Podolu w Czerniatynie pod Barem. W lecie 1862 wyjechał na kurację do Kijowa i tam zmarł 10 października 1862.

TWÓRCZOŚĆ

1. Do Karola Lipińskiego. *Rozmaitości* (Lw.) 1825 nr 10; wyd. osob. pt. Wiersz poświęcony Karolowi Lipińskiemu. W-wa 1828 (razem z utworem M. Gosławskiego pt. Oda do Karola Lipińskiego). Przedr. pt. Do Karola Lipińskiego, zob. poz. 3.

http://rcin.org.pl

2. Miecz i lutnia, czyli śpiewy wolności wolnego Polaka, przez ... tłumacza Moliera, podoficera Legii Litews.-Wołyńs. W-wa 1831.

Tu m. in.: Tam na błoniu błyszczy kwiecie...

3. Fraszki. Pisane od 1824 do 1828 r. Wyd. Lw. 1839 (druk Wiedeń). Wyd. nast.: wyd. 2 pomnożone z wydania wiedeńskiego r. 1839. Kamieniec Podolski 1847.

Zawartość wyd. 1: 31 drobnych utworów, m. in. poz. 1; wyd. 2 powiększone o 18 drobnych wierszy. Do zbioru dołączony wiersz pt. Chwalmy się więc same przez panią Rogaskę; toż w wyd. 2 pt. Pochwała kobiety.

Dedykacja: Adamowi Rudnickiemu, przyjacielowi, największemu w świecie panu, te Fraszki ofiaruje autor.

4. Poezje i pieśni polskie narodowe przez ... żołnierza z roku 1830 i 1831. Oddział pierwszy od chwili powstania narodowego do bitwy pod Wawrem w marcu 1831. Oddział drugi: od bitwy pod Wawrem do oblężenia Zamościa w lipcu 1831. Oddział trzeci: w czasie oblężenia Zamościa aż do poddania się twierdzy d. 22 października 1831 r. Oddział czwarty: w czasie niewoli moskiewskiej od 4 listopada 1831 r. do września 1832 r. Oddział piąty: po wyjściu z niewoli moskiewskiej na niby-wolność. Rkps Ossol. sygn. 2267/II. Inny rkps pt. Poezje i pieśni polskie narodowe przez ... żołnierza z roku 1830 i 1831-1833. Rkps Ossol. sygn. 2268/II.

5. Złote ziarna. Powieści dla zabawy i nauki dzieci, z 18 obrazkami. Lw. 1841.

6. Tymon. Fragm. Cz. I-IV ogł. *Athenaeum* 1843 t. 2-3; 1844 t. 5; 1847 t. 4; 1850 t. 6. Rkps cz. IV Bibl. Jagiel. sygn. 4644.

Powieść wierszem o Tymonie Zaborowskim.

7. Wiązanie Bronia. Powiastki obyczajowe dla młodych chłopców. Wil. 1852.

8. Wspomnienia. Pamiętnik. Fragm. ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 144 - 1855 nr 311 (z przerwami); fragm. pt. Pamiętniki (1825). Odessa. Adam Mickiewicz i Puszkin. Podróż z Umania do Odessy. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 4; całość wyd. osob. T. 1-2. Kijów 1859. Wyd. nast.: wyd. 2 pt. Wspomnienia (1819-1823). Pamiętnik. Zaopatrzone wstępem, życiorysem autora oraz przypisami przez H. Ułaszyna. Kijów 1912.

9. Legendy herbowe. Fragm. pt. Legendy i powieści herbowne. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 15, 20, 24, 39, 73, 79-80, 154; całość wyd. Żytomierz 1862.

Zawartość: 83 drobne utwory.

Dwie ostatnie legendy są pióra Aleksandra Grozy, podpisanego krypt.: A. Gr.

Drobne utwory i przekłady ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1843-1844, 1847, 1850), *Bibl. Warsz.* (1857-1858), *Dzien. Lit.* (tu: Herb Dołęga (r. 1109). Legenda. 1856 nr 73; przedr. *Gaz. Codz.* 1856 nr 277), *Dzien. Warsz.* (tu wiersze w 1828-1829), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1857), *Lwowianin* (tu wiersze w 1840), *Magazyn Mód i Nowości* (tu: Jakub Strzemieńczyk. (1684). 1861 nr 23), *Pam. dla Płci Pięknej* (wiersze w 1830), *Rozmaitości* (Lw.; tu wiersze i piosnki w 1824-1825, 1832), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 2. W-wa 1858 (tu: Do St. Jachowicza; Kasza ze Szwedami. Gawęda żołnierska).

Po śmierci pisarza ogł.: Wyjątek z Klepteidy. Spowiedź Marii Teresy. 1858. *Łowiec* 1878.

Rkps Ossol. sygn. 9911/I.

Ponadto utwory w rękopisie:

Mieszczanin szlachcic czyli Turcy na Wołyniu. Komedia w 5 aktach z muzyką, wierszem i prozą, naśladowana z francuskiej p. Moliera (wiersz F. Kowalskiego, proza J. N. Kamińskiego). Powst. 1814. Rkps Ossol. sygn. 10675/I;

Wiersze: Strzemię — legenda ludowa; Jakub Strzemieńczyk. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

Przekłady

1. Molière: Małżeństwo przymuszone. Komedia w jednym akcie, wolno tłumaczona. W-wa 1821. Przedr. zob. poz. 14 t. 3.

2. Molière: Miłość doktorem. Komedia we trzech aktach. Tłumaczona wierszem. W-wa 1821. Przedr. zob. poz. 14 t. 4.

3. Molière: Doktor z musu. Komedia w trzech aktach. W-wa 1822. Przedr. zob. poz. 14 t. 4.

4. Molière: Skąpiec. Komedia w pięciu aktach. Tłumaczona wierszem. W-wa 1822. Przedr. zob. poz. 14 t. 6.

5. Molière: Wykwintne panienki. Komedia w jednym akcie. Tłumaczona wierszem. W-wa 1822. Przedr. pt. Wykwintnisie, zob. poz. 14 t. 1.

6. Molière: Mieszczanin szlachcic. Komedia w czterech aktach, z baletami. Tłumaczona wierszem i przerobiona. W-wa 1823. Wyd. 2 oprac. B. Kielski. Brody 1906 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 48.

http://rcin.org.pl

7. Molière: Grzegorz Fafuła (Georges Dandin). Komedia we trzech aktach. Tłumaczona wierszem. Lw. 1824. Wyd. nast.: przedr. zob. poz. 14 t. 5; wyd. 2 Złoczów 1891 *Bibl. Powsz.* nr 12.
Rkps Ossol. sygn. 11082/I.

8. B. L. Proyart: Maria Leszczyńska, królowa Francji, księżniczka polska. Lw. 1825.

9. K. B. Hem (pseud. H. Klauren): Moja pierwsza w świat wycieczka. Powieść. T. 1-2. Kr. 1829.

10. W. Scott: Rozbójnik morski. Romans. T. 1-4. Wyd. F. S. Dmochowski. W-wa 1830.

11. Wergiliusz: Eneida. W-wa 1830. (Fragm. księgi XI i XII).

12. T. Körner: Modlitwa przed bitwą. Muzyka F. Himmla. W-wa 1831.

13. D. Defoe: Robinson dla dzieci albo najciekawsze wypadki Robinsona Kruzoe, opowiadane dzieciom przez ojca. Lw. 1843.

14. Molière: Dzieła ... w ośmiu tomach, tłumaczone wierszem. T. 1-6. Wil. 1847-1850.

Zawartość: t. 1: Życie Moliera. (Podług Woltera i Breta); Trzpiot; Przekory miłośne. (Fragm. ogł. *Dzien. Warsz.* 1827 nr 30); Wykwintnisie (por. poz. 5); Urojona niewierność; t. 2: Don Garcyasz książę Nawarry albo książę zazdrośny; Szkoła mężów; Natręty. (Fragm. ogł. *Dzien. Warsz.* 1827 nr 29); Szkoła żon; t. 3: Krytyka szkoły żon; Improwizacja w Wersalu; Małżeństwo przymuszone (poz. 1); Księżniczka Elidy; Alcydor, czyli bezbożnik ukarany; t. 4: Miłość doktorem (poz. 2); Mizantrop. (Rkps Bibl. Kórn. sygn. 505); Doktor z musu (poz. 3); Miłość malarzem; t. 5: Świętoszek; Amfitrion; Grzegorz Fafuła (poz. 7); Melicerta; t. 6: Sielanka komiczna; Skąpiec (poz. 4); Pan Gapiełło; Kochanka wspaniała.
T. 7 i 8 nie ukazały się.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 40 listów z 1842-1860. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6456, 6468, 6474.

2. Do K. W. Wójcickiego 17 listów z 1845-1858. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

Bibliograficzne zestawienie podaje H. Sk. (Skimborowicz): Życie i pisma śp. F. Kowalskiego. *Gaz. Pol.* 1862 nr 254.

OPRACOWANIA

I. H. (Humnicki): (Molière: Małżeństwo przymusowe. Rec.). *Gaz. Lit.* 1821 nr 9. — (Molière: Miłość doktorem. Rec.). *Gaz. Lit.* 1821 nr 25. — B.: (Molière: Skąpiec. Rec.). *Gaz. Lit.* 1822 nr 21. — F. D. (Dmochowski): (Pan Gapiełło i Grzegorz Fafuła. Rec.). *Bibl. Pol.* 1825 t. 3. — P. F. Kowalski ogłosił... *Monitor Warsz.* 1827 nr 222. — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 2; przedr. w: Dzieła. T. 3: Podróże i rozprawy literackie. Lw. 1911. — N***: Dzieła Jana Chrzciciela Pokelina Moliera. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 228, 234. — (Wspomnienia. Rec.): * (J. Bartoszewicz). *Dzien. Warsz.* 1855 nr 28; *Dzien. Lit.* 1859 nr 69-71; K. W. Wójcicki. *Gaz. Codz.* 1859 nr 245. — Wspomnienia pośmiertne: A. Pług (A. Pietkiewicz). *Tyg. Ilustr.* 1862 nr 168; *Bibl. Warsz.* 1862 t. 4; *Gaz. Pol.* 1862 nr 247. — H. Sk. (Skimborowicz): Życie i pisma śp. F. Kowalskiego. *Gaz. Pol.* 1862 nr 254. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). —

Antoni J. (A. J. Rolle): Literacka drużyna. *Gaz. Warsz.* 1884 nr 260-264, 274-275, 280-281, 290, 293-295; przedr. w: Szkice i opowiadania. Seria V. Kr. 1887. — P. Chm. (Chmielowski): Poradnik dla kupujących książki. *Wędrowiec* 1892 nr 26. (O Grzegorzu Fafule Moliera). — W. Bruchnalski: Pierwsze utwory Mickiewicza naśladowane w literaturze galicyjskiej 1822-1830. Lw. 1894. — E. Heleniusz (Iwanowski): Wspomnienia polskich czasów dawnych i późniejszych. T. 2. Lw. 1894. — S. Zdziarski: Ludowość w poezji polskiej XIX w. *Lud* 1904 t. 10; wyd. osob. Lw. 1904. — A. Brückner. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — M. Rolle: Obrońcy Zamościa. (Urywek z dziejów kampanii 1831 r.). Podług pamiętników i notat naocznych świadków. W: Z minionych stuleci. Szkice historyczne i literackie. Lw. 1908. — M. Smolarski: Poezja powstania listopadowego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1910 t. 38; wyd. osob. Kr. 1911; przedr.: *Powstanie listopadowe 1830-1831.* Lw. 1931. — H. Ułaszyn: Franciszek Kowalski. W wyd.: Wspomnienia (1819-1823). Pamiętnik. Wyd. 2. Kijów 1912. [Rec.: S. Jarkowski. *Gaz. Warsz.* 1913 nr 84; T. Zawadyński: U nas przed laty. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 77; T. Zawadyński: Z dawnych wspomnień. *Wieś Ilustr.* 1913 nr 6]. —

S. Wasylewski: Tam na błoniu błyszczy kwiecie... *Tęcza* 1928 nr 45. — J. Znamirowska: Liryka powstania listopadowego. W-wa 1930. — S. Zetowski: Nieznana Reduta Ordona. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 36. — J. W. Gomulicki: Franciszek Kowalski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956.

http://rcin.org.pl

KOZŁOWSKI FELICJAN ANTONI (1805—1870)

Historyk, tłumacz.

Ur. 9 czerwca 1805 we wsi Tupały w Płockiem; syn Józefa i Marii. W 1814-1824 uczył się w szkole wojewódzkiej w Płocku. W 1825 otrzymał od Komisji Oświecenia stypendium dla studiów na wydziale filologicznym Uniwersytetu Warszawskiego. W 1828 uzyskał stopień magistra nauk i sztuk pięknych, po czym został nauczycielem w szkole praktyczno-pedagogicznej w Warszawie na Lesznie, gdzie wykładał język i literaturę łacińską i grecką oraz historię i statystykę. Następnie uczył w Liceum Warszawskim. W 1830 został adiunktem przy gabinecie numizmatycznym Uniwersytetu Warszawskiego, w 1833 wrócił do pracy nauczycielskiej. W 1843 wygrał 250 000 rubli na loterii krajowej, za te pieniądze kupił w Czerskiem dobra Czaplinek i tam przeniósł się z rodziną na stały pobyt. Zmarł 25 września 1870.

TWÓRCZOŚĆ

1. O cywilizacji początkowej Grecji do wojny trojańskiej. W-wa 1829 (wg Estr.: 1830). (Program szkolny).

2. Dissertationes de Heliaea maximo Atheniensium iudicio, de via ac ratione, qua Graeci ad eum pervenerint statum, quo apud Homerum deprehenduntur. W-wa 1835.

3. Rys statystyki ogólnej porównawczej pod względem darów przyrodzenia, ludności, przemysłu pierwotnego rękodzielnego, fabrycznego, handlu i kultury państw Europy. W-wa 1838.

4. O dziełach i filozofii Platona. Wyd. jako wstęp do Dzieł Platona, zob. Przekłady.

5. Dzieje Mazowsza za panowania książąt. W-wa 1858 (razem z rozprawą K. Kozłowskiego, syna autora, pt. Czersk historycznie i statystycznie opisany).

Przekłady

Platon: Dzieła. W-wa 1845.
Zawartość: Apologia, czyli obrona Sokratesa; Kriton; Phedon, czyli o nieśmiertelności duszy.

Wiadomość o rękopisach podaje K. W. Wójcicki: Kozłowski Felicjan Antoni. *Kłosy* 1871 nr 328-329.

OPRACOWANIA

M. z Pł. (J. Majorkiewicz): (Dzieła Platona. Rec.). *Przegl. Nauk.* 1845 t. 4 nr 35-36; przedr. w: Pisma. T. 5: Pisma pomniejsze. Cz. 2. W-wa 1852. — (Dzieje Mazowsza za panowania książąt. Rec.): *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 46. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — K. W. Wójcicki: Kozłowski Felicjan Antoni. *Kłosy* 1871 nr 328-329. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1905). — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 1. W-wa 1907; t. 3. W-wa 1912.

KOZŁOWSKI FELIKS (1803—1872)

Pseud. i krypt.: Paweł Lechliński; Y.

Filozof, teolog.

Ur. 22 czerwca 1803 (wg J. Bielińskiego: 1806) w Lechlinie w Poznańskiem. Uczył się w gimnazjum w Poznaniu i Kaliszu. W 1828 zaczął studiować prawo na Uniwersytecie Warszawskim. Po przerwie spowodowanej udziałem w powstaniu listopadowym udał się w 1832 na studia do Heidelbergu, gdzie zaprzyjaźnił się z Bronisławem Trentowskim. Po roku przeniósł się do Fryburga Badeńskiego; tam w 1834 uzyskał doktorat obojga praw. W 1835 został obywatelem Fryburga. W 1836 studiował dalej prawo w Strasburgu i aplikował. W 1844-1859 był bibliotekarzem i docentem na uniwersytecie fryburskim. W 1848 ożenił się z Anną von Berg; żonę wraz z dzieckiem stracił w 1852. W 1859 powrócił do kraju i wstąpił w Poznaniu do seminarium duchownego. Po otrzymaniu święceń kapłańskich w 1861 został profesorem seminarium w Gnieźnie. Zmarł w Gnieźnie 14 listopada 1872. Znany jest ze swoich polemik z Trentowskim, którego był nieprzejednanym przeciwnikiem.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

1. Ogólne zasady życia narodowego. Poz. 1841.

2. Uwagi krytyczne nad Chowanną, czyli systemem pedagogiki narodowej ułożonym przez B. F. Trentowskiego. *Gaz. Kościelna* 1843 nr 48-52; wyd. osob. Poz. 1844.

3. Stosunek Kościoła rzymskokatolickiego do nowo powstających sekt religijnych, rozpoczętych przez Ronge i Czerskiego, dwóch byłych kapłanów rzymskokatolickich. Poz. 1845.

4. Początki filozofii chrześcijańskiej, włącznie z krytyką filozofii B. Trentowskiego. T. 1-2. Poz. 1845.

5. Ks. Józef Bogobojski, czyli moc religii chrześcijańskiej w umiejętności i życiu. T. 1-2. Gniezno 1846-1848.

6. Zwierciadło doskonałości chrześcijańskiej dla sług i gospodarzy każdego stanu. T. 1-2. Poz. 1852.

7. Żywot św. Alojzego Gonzagi, dla użytku młodzieży naszej. Leszno 1854. Wyd. nast.: Wr. 1869.

8. Amalia. Powieść moralna z życia wypisana dla życia. T. 1-2. Lipsk 1857.

Ponadto rozprawy teologiczne i filozoficzne.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Dzien. Nar.* (tu m. in.: Czym jest filozofia tak zwana uniwersalna obok religii chrześcijańskiej objawionej. 1842/43 t. 2 nr 65-68; O wszechwładztwie ludu i wszechwładztwie króla. 1842/43 t. 2 nr 83; O natchnieniu religijnym i politycznym wśród synów nieszczęśliwej Polski. 1843/44 t. 3 nr 118-120), *Gaz. Kościelna* (1843-1846), *Rok* (tu: Stosunek wiary umysłowej do wiary objawionej. 1843 t. 3), *Wiad. Kraj. i Emigracyjne* (tu: Kilka słów o filozofii B. Trentowskiego. 1837 nr 19).

Przekłady

1. R. P. Goffini: Zbiór dzieł katolickich ku uświęceniu i zbudowaniu. Cz. 1-2. Poz. 1846-1847.

2. I. Schuster: Dzieje Starego i Nowego Testamentu dla szkół katolickich. Z niemieckiego. Poz. 1862. Do r. 1874 — 13 wydań.

Bibliografię pism filozoficznych podają A. Kadler i I. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

Listy

Do Redaktora Biblioteki Warszawskiej z 1841; do W. Wielogłowskiego z 1841. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

OPRACOWANIA

Żegota Kostrowiec (I. Hołowiński): O stosunku bezpośredniej filozofii do religii i cywilizacji naszej. *Tyg. Petersb.* 1846 nr 32-34, 38; przedr. w: Pisma. T. 2. Wil. 1848. — A. Tyszyński: Rozbiory i krytyki. T. 1. Petersb. 1854 s. 100-103. — (Amalia. Rec.). *Dzien. Lit.* 1857 t. 1 nr 1-3. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — H. Koszutski: Żywot ks. dr Feliksa Kozłowskiego. *Tyg. Katolicki* 1872 nr 51. — T. Żychliński: Kronika żałobna rodzin wielkopolskich od 1863-1876. Poz. 1877. — *Enc. kościelna*. T. 11 (1878). — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — H. Struve: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2. W-wa 1911. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 3. W-wa 1912. — W. Horodyski: Bronisław Trentowski (1808-1869). Kr. 1913. — F. Gabryl: Ks. F. Kozłowski. W: Polska filozofia religijna w wieku XIX. T. 2. W-wa 1914.

KOŹMIAN ANDRZEJ EDWARD (1804—1864)

Krypt.: A. E. K.; J. S.; x.

Literat, bibliofil.

Ur. 1804 w Piotrowicach w Lubelskiem; syn poety Kajetana i Anny z Mossakowskich. Po naukach początkowych w domu kształcił się w liceum i na uniwersytecie w Warszawie. W 1824 uzyskał stopień magistra ekonomii, po czym osiadł w Piotrowicach, gdzie zajął się gospodarstwem, pracą literacką i tworzeniem słynnej później biblioteki piotrowickiej, skupiającej cenne starodruki i rękopisy oraz dokumenty sięgające XV w. W 1829 jako kamerjunkier dworu królewskiego zwiedził Anglię, Francję i Niemcy. W 1830 powrócił do kraju. W powstaniu listopadowym czynnego udziału nie brał. Po upadku powstania gospodarował w Piotrowicach. W 1834 ożenił się z Teofilą Skrzyńską z Do-

http://rcin.org.pl

brzechowa. W 1847 odbył kurację w Karlsbadzie i odwiedził Paryż. Pod wpływem Andrzeja Zamoyskiego rozpoczął działalność społeczną. Był jednym z założycieli i współpracowników *Roczników Gospodarstwa Krajowego*. Oczynszował włościan w swych dobrach. W 1851 po śmierci żony zmuszony był sprzedać najcenniejszą część swego księgozbioru A. i A. Branickim z Suchej. W 1852 odbył powtórną podróż do Paryża. W 1856, po śmierci ojca i sprzedaży Piotrowic, przeniósł się do Dobrzechowa, gdzie ustabilizował syna Stanisława, późniejszego publicystę, redaktora *Czasu* i długoletniego dyrektora teatru krakowskiego. W 1856-1858 mieszkał w Wielkopolsce. Późniejsze lata życia spędził w Paryżu, gdzie współpracował z obozem Adama Czartoryskiego i w 1861--1864 był jego agentem dyplomatycznym. Zmarł w Dobrzechowie 10 listopada 1864.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dwa dni w Szwajcarii Saskiej w roku 1825. Fragm. ogł. *Rozmaitości Warsz.* 1828 nr 23; całość wyd. W-wa 1828.

2. Coup d'oeil sur la question polonaise. Mai 1831. B. m. r.

3. Wizyta Polaka u Göthego w roku 1830. *Przyj. Ludu* 1838/39 nr 35-37; przedr. zob. poz. 11 t. 2 s. 165.

Przekł. niem.: L. Kurtzmann: Eine Goethe Reliquie. Besuch... bei Goethe im Jahre 1830. *Familienblätter. Sonntags-Beilage der Posener Zeitung* 1885 nr 12.

4. Żywot Bartłomieja Nowodworskiego, kawalera maltańskiego, królów polskich Stefana i Zygmunta III dworzanina, kapitana harcerzów, komandora poznańskiego, opowiedziany roku pańskiego 1832. Wr. 1840. Wyd. 2 Poz. 1841 *Żywoty Sławnych Polaków XVII w.*

5. Wspomnienie o Kalikście z Rzewuskich księżnie Teano. Dat. w Piotrowicach, 24 lipca 1843. Wyd. W-wa 1843.

6. O kmiotku polskim. *Athenaeum* 1843 t. 3 i odb.

7. Rys życia ks. Michała Radziwiłła. Poz. 1851.

8. Dom starego wieszcza wielkopolskiego. Poz. 1858.

9. Wizerunki osób społeczeństwa warszawskiego z czasów Kongresowego Królestwa. (Ustęp ze wspomnień jednego z żyjących autorów). — Ludwik Osiński. *Przegl. Poz.* 1857 t. 24.

10. Słowo wstępne i życiorys w wyd.: Zygmunta Krasińskiego listy o poemacie Kajetana Koźmiana Stefan Czarniecki, poprzedzone... Dat. Paryż, 20 kwietnia 1859. Ogł. *Przegl. Poz.* 1859 t. 27; odb. Poz. 1859.

Por. Prace edytorskie poz. 3.

11. Wspomnienia. T. 1-2. Fragm. ogł. *Dzien. Poz.* 1866 nr 254; 1867 nr 77, 78, 159; całość wyd. Poz. 1867 jako: Pamiętniki z dziewiętnastego wieku.

Tu włączona poz. 3.

Przekł. niem.: L. Kurtzmann. Poz. 1868.

12. Rok 1846. Dramat w pięciu aktach wierszem. Poz. 1868.

13. Matka o pięciu córkach na wydaniu. Komedia. Rkps.

14. O stanie włościańskim w Polsce od najdawniejszych czasów. Rkps. Praca nie dokończona.

Drobne artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Athenaeum* (1843), *Bibl. Pol.* (tu: Słów kilka o tłumaczeniu francuskim Emroda, umieszczonym w nrze 3 Dzien. Warsz. 1825 t. 4), *Bibl. Warsz.* (tu: Rozbiory sztuk dramatycznych Shakespeare. 1841 t. 4; Szanowna Redakcjo! 1842 t. 4), *Czas. Dod. Mies.* (tu: Wspomnienia o Franciszku René Chateaubriand jako o pisarzu, mężu stanu i człowieku. 1858 t. 10; Ostatnie chwile Zygmunta Krasińskiego. 1859 t. 14), *Dzien. Powsz. Kraj.* (tu: Bogarodzica. 1831 nr 84), *Dzien. Poz.* (1866--1867), *Dzien. Warsz.* (tu Korespondencja. 1856 nr 29-30, 54-57), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (tu Korespondencja. 1856--1858; Znad Bystrzycy. O ojcu swoim Kajetanie Koźmianie napisał syn jego. 1856 nr 14-18), *Pielgrzym* (tu m. in.: Pieśń dziewic. 1842 t. 1; Modlitwa. 1844 t. 2), *Polak Sumienny* (tu w 1830: Kłamstwa dzienne — nr 10; Część nieurzędowa. Wiadomości krajowe — nr 16; Rewolucja w r. 1830 — nr 20), *Przegl. Poz.* (1856--1864), *Przew. Nauk. i Lit.* (1893), *Przyj. Ludu* (tu m. in.: Cud sewilski. Legenda, czyli opis obrazu Murillosa. 1837/38 nr 12; Trzy róże. 1837/38 nr 14; Ren i mysza wieża na Renie. 1838/39 nr 26; Uwagi nad krytyką poezji Franciszka Morawskiego, umieszczone w Tyg. Lit. z dnia 29 listopada roku ubiegłego. 1841/42 nr 47), *Roczniki Gospodarstwa Kraj.* (1842 i n.), *Rozmaitości* (Lw.; tu: List do Redakcji G. L. 1842 nr 52), *Rozmaitości Warsz.* (1828).

http://rcin.org.pl

Przekłady

1. W. Szekspir: Henryk V. Fragm. ogł. *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 22.

2. W. Szekspir: Romeo i Julia. Fragm. ogł. *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 22.

3. W. Szekspir: Makbet. Tragedia wierszem. Fragm. ogł. *Przyj. Ludu* 1838/39 nr 32, 34, 35; *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2; całość wyd. Poz. 1857.

4. R. de Laprade: Resurrecturis. B. m. 1861.

Prace edytorskie

1. Wyciągi piotrowickie, czyli niektóre wyjątki z księgozbioru piotrowickiego. Poszyt 1-2. Wr. 1842, 1845.

Zawartość: poszyt 1 m. in.: Listy króla Stanisława Augusta do Adama Naruszewicza; Dziennik pobytu Stanisława Augusta w Kaniowie; Lament strapionej ojczyzny po zerwaniu konwokacjej interregni; Projekt na mody francuskie w Polszcze. Satyra; Listy Kary Giereja, Marii królowej węgierskiej (1533), królowej Marii Kazimiery, Stefana Czarnieckiego, Stanisława Jabłonowskiego, Stefana Potockiego;
poszyt 2 pt. Rękopism historyczny polski dworzanina i wychowańca Zygmunta Augusta wydany przez... z dodatkowym opowiadaniem i z uwagami wydawcy i z przyłączeniem testamentu Marka Matczyńskiego, wojewody ruskiego z r. 1695, tudzież satyry politycznej wierszem polskim R. 1703 napisanej.

2. F. W. Dmochowski: Pisma ... byłego wachmistrza w wojskach pięciu różnych mocarstw, dziś majstra krawieckiego w Przemyślu. Lw. 1843. (Wstęp ogł. *Pielgrzym* 1843 t. 2).

3. Zygmunta Krasińskiego listy o poemacie Kajetana Koźmiana Stefan Czarniecki poprzedzone słowem wstępnym i życiorysem. *Przegl. Poz.* 1859 t. 27; odb. Poz. 1859.

Por. Twórczość poz. 10.

4. M. B. Stęczyński: Tatry w 24 obrazach skreślone piórem i rylcem z 80 widokami. Kr. 1860.

Listy

1. Listy (1829-1864). T. 1-4. Wyd. Dzieci autora (Stanisław i Maria). Lw. 1894-1896.

Tu listy pisane przeważnie do rodziny, ogł. częściowo w *Przew. Nauk. i Lit.* 1889-1895.

2. Do M. Wiszniewskiego 2 listy, dat. Dobrzechów, 14 sierpnia 1840, i Piotrowice, 4 marca 1841. Ogł. w art.: Z dawnych korespondencyj. *Kronika Rodz.* 1886 nr 17.

3. Do F. Wężyka, dat. Piotrowice 28 lutego 1856. Ogł. S. Tomkowicz: Korespondencja literacka Kajetana Koźmiana z Franciszkiem Wężykiem (1845-1856). *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914).

4. Do J. I. Kraszewskiego 6 listów z 1857-1860. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468.

OPRACOWANIA

J. Lelewel: Bibliograficznych ksiąg dwoje. T. 2. Wil. 1824 i wyd. nast. — A. Jocher: Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce. T. 1. Wil. 1839. — D. Chodźko: Słów kilka znad brzegów Słuczy z powodu artykułu znad Bystrzycy. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 86. — (K. Koźmian, F. Wężyk): Korespondencja literacka Kajetana Koźmiana z Franciszkiem Wężykiem (1845-1856). Zebrał, objaśnił i wstępem opatrzył S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914). — (Makbet. Rec.): Bolesław Wiktor (S. Budziński). *Bibl. Warsz.* 1857 t. 4; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23. — K. Gaszyński: List do A. E. Koźmiana, dat. Paryż, 29 czerwca 1858. Ogł. Z. Jabłoński. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — Śp. A. E. Koźmian. Nekrolog. *Gaz. Pol.* 1864 nr 267. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — Obóz klasyków. *Czas* 1865 nr 230, 236, 240-242, 245. — L. Siemieński: Wspomnienie o A. E. Koźmianie. *Bibl. Ossol.* 1865 t. 7 i odb.; przedr. w: Portrety literackie. T. 3. Poz. 1868; przedr. w: Dzieła. Portrety literackie. T. 4. W-wa 1881. — (Wspomnienia. Rec.): S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1867/68 t. 3; *Dzien. Lw.* 1867 nr 77. — (Rok 1846. Rec.): B. Bolesławita (J. I. Kraszewski). *Dzien. Poz.* 1868 nr 193; *Czas* 1868 nr 192; *Przegl. Pol.* 1868/69 t. 1. — S. Tarnowski: Szekspir w Polsce. *Przegl. Pol.* 1877/78 t. 1; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. T. 4. Kr. 1898. — H. Biegeleisen: Echa walki klasyków z romantykami. *Tyg. Ilustr.* 1885 nr 114-115. — Z dawnych korespondencji. *Kronika Rodz.* 1886 nr 17. — (Listy. Rec.): W. Prokesch. *Świat* (Kr.) 1893 nr 24; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 4; Trzydzieści pięć lat życia polskiego. *Gaz. Lw.* 1893 nr 224, 230; *Kur. Pol.* 1893 nr 270, 272; N. *Przegl. Powsz.* 1894 t. 41; X... *Kraj* 1894 nr 25; Hr. *Gaz. Lw.* 1896 nr 114; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 1; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1896 nr 125; F. Koneczny. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 53; K. Wojciechowski. *Kwart. Hist.* 1897. — Ze wspomnień o Goethem.

http://rcin.org.pl

Kraj 1895 nr 51. — J. Zahorski: Szekspir w Polsce. Lw. 1897. — H. Galle: *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — B. Chlebowski: Koźmian Andrzej Edward. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — W. Tarnawski: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914. —

T. Szydłowski: Ruiny polskie. W-wa 1919. — E. Chwalewik: Zbiory polskie. T. 1-2. W-wa 1926-1927. — A. Bar: Przedlistopadowy romantyzm a polityka. *Przegl. Powsz.* 1930 nr 563-564; odb. Kr. 1930; przedr. w: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947. — M. Janik: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w latach 1863-1864. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 182. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — A. Bar: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947 (tu m. in.: Klasyk mimo woli; W. Krasiński i jego literackie obiady). — S. Pigoń: Szekspir w „Sonetach krymskich". W: Wśród twórców. Kr. 1947. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — J. Hiszpańska: Koźmian A. E. *Słownik biogr. pracowników książki polskiej. Zeszyt próbny.* Łódź 1958. — F. German: Wśród prozaików warszawskich. Pamiętnikarze. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — A. Kowalska: Warszawa literacka w okresie przełomu literackiego 1815-1822. W-wa 1961. — J. Dąbrowski: Anglofil Koźmian. W: Polacy w Anglii i o Anglii. Kr. 1962.

KOŹMIAN JAN (1814—1877)

Krypt.: J. K.

Publicysta.

Ur. 27 grudnia 1814 we wsi Wronowie w Lubelskiem; syn Jana i Wiktorii z Mikuliczów, brat Stanisława Egberta. Pochodził ze środowiska zamożnych ziemian. Uczył się w Lublinie, potem w Warszawie, gdzie w 1830 otrzymał maturę. Brał udział w powstaniu listopadowym, a po jego upadku osiedlił się we Francji. W 1832-1838 studiował prawo w Tuluzie i uzyskał stopień licencjata. W 1839 przebywał u brata w Anglii, następnie w Hiszpanii, później w Paryżu. Był wojującym katolikiem, zwalczał Andrzeja Towiańskiego, pisywał do *Revue de la Société de St. Paul*, obracał się w towarzystwie wybitnych przedstawicieli katolików francuskich, jak Charles Montalembert, Jean Henri Lacordaire i Louis Veuillot. W 1842 wyjechał do Szwajcarii i Włoch, potem przebywał w Monachium, wreszcie osiadł w Berlinie, skąd kierował założonym w 1845 *Przeglądem Poznańskim*. W 1846 ożenił się z Zofią Chłapowską, córką generała Dezyderego, i wrócił w Poznańskie. Najpierw gospodarował w Turwi, potem w Rąbiniu i Kopaszewie. Po śmierci żony i matki w 1857 studiował teologię w Rzymie, Innsbrucku, Poznaniu i Gnieźnie. W 1860 został wyświęcony na księdza. Obok działalności publicystycznej rozwinął akcję charytatywną i oświatową. W 1869 otrzymał tytuł prałata domowego Ojca Św. i prawo protonotariusza apostolskiego. W 1870 został kanonikiem poznańskim. W tymże roku jako sekretarz arcybiskupa Mieczysława Ledóchowskiego brał udział w misji dyplomatycznej do Wersalu w sprawie poparcia dla papieża broniącego swej świeckiej władzy. Po złożeniu z urzędu arcybiskupa Ledóchowskiego przez rząd pruski był więziony. Od 1875, po odzyskaniu wolności, zarządzał diecezją jako tajny zastępca wydalonego z kraju arcybiskupa. W drodze powrotnej z podróży do Rzymu zmarł w Wenecji 20 września 1877.

TWÓRCZOŚĆ

1. Stan rzeczy w W. Księstwie Poznańskim. *Przegl. Poz.* 1848 t. 6 i odb.

2. Prelekcja ... z historii polskiej, miana w pałacu hr. Działyńskich dnia 12 lutego 1862 roku. Poz. 1862.

3. Mowa na cześć o. Hieronima Kajsiewicza ... miana ... w dniu 15 marca 1873 r. Poz. 1873.

4. Kazanie na obłóczynach ks. Marii z hr. Grocholskich Witoldowy Czartoryskiej. Paryż 1874.

Ponadto kazania, mowy itp.

http://rcin.org.pl

Rozprawy i artykuły ogł. w czasopismach: *Przegl. Poz.* (red. 1845-1865; tu m. in.: Wiara i wiedza. 1845 t. 1-2; Dwa bałwochwalstwa w Polsce niebezpieczne. 1849 t. 9; Art. o położeniu Stolicy Apostolskiej. 1859-1863), *Revue de la Société de Saint Paul* (1842-1843).

Wydania zbiorowe

Pisma. T. 1-3. Poz. 1881.

Zawartość: Twórczość poz. 1, 3 oraz wybór prac publicystycznych z lat 1845-1864 i wspomnienia pośmiertne, mowy pogrzebowe, kazania.]

Listy i materiały

1. Do matki, W. z Mikuliczów 1° v. Koźmianowej, 2° v. Ikierattowej, 25 listów z 1831 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2207.

2. Do S. E. Koźmiana 247 listów z 1832-1877. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 4.

3. Korespondencja między J. Koźmianem a H. Kajsiewiczem. Cz. 1: 25 listów z lat od 23 sierpnia 1833 do 8 maja 1836 r. Ogł. *Ruch Kult.* 1915 nr 1-7; odb. Poz. 1915.

4. Do H. Kajsiewicza i P. Semenenki 17 listów z 1839-1844. Ogł. P. Smolikowski: Pierwszy zakon przez Polaków w Rzymie założony (1837-1844). *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 1-3; przedr. w: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Podług źródeł rękopiśmiennych. T. 2-4. Kr. 1893-1896.

5. Do W. Wielogłowskiego 13 listów z 1841-1844. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1834.

6. Do P. Semenenki 3 listy, dat. Paryż, 13 sierpnia, 30 września i 31 grudnia 1841; do J. Hubego 8 listów z 1841-1842; do braci zmartwychwstańców, dat. Paryż, 12 listopada 1841. Ogł. R. Pilat: Wyjątki z listów J. Koźmiana z l. 1841 i 1842 o towiańszczyźnie i Mickiewiczu. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891).

7. Do A. E. Koźmiana 7 listów z 1842-1843 i 9 listów z 1852-1860; do S. E. Koźmiana 11 listów z 1858-1860. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2040 t. 1-2.

8. Do P. Semenenki, dat. 26 sierpnia 1843; do H. Kajsiewicza, dat. 19 lutego 1844. Ogł. P. Smolikowski: Pierwsi bracia Zmartwychwstania Pańskiego i początki towiańszczyzny. *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 3; przedr. jw. poz. 4.

9. Do W. Wielogłowskiego 34 listy z 1844-1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1826.

10. Do J. Skrzyneckiego z 1845. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2408.

11. Do S. Goszczyńskiego 13 listów z 1849-1851. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2955 (zachowany ze zbiorów Bibl. Raperswilskiej, część nr 1119).

12. Do F. z Łempickich Koźmianowej z 1852. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2208.

13. Do F. Morawskiego z 1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2042.

14. Do A. E. Koźmiana 2 listy z 1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2206.

15. Do Józefa i Stanisławy z Libeltów Łepkowskich 5 listów z 1857-1874. Rkps Bibl. Nar. sygn. 90-M; zniszcz. 1944.

16. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy z 1858. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6468.

17. Do W. Zamoyskiego 4 listy z 1859-1863. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431.

18. Do J. Działyńskiego z 1861. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. F t. 3.

19. Do T. Lenartowicza z 1861. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 3.

20. Do J. Zamoyskiej 2 listy z 1861 i 1877. Rkps Bibl. Kórn. sygn. Arch. Zamoyskich 4.

21. Do C. Działyńskiej 28 listów z 1861-1877. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. E t. 5; Dz. 34.

22. Do J. Łepkowskiego z 1862. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3649.

23. Do J. Bartoszewicza z 1867. Rkps Ossol. sygn. 4961/II.

24. Do W. Kętrzyńskiego z 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. XII t. 3.

25. Do A. Ostrowskiej 2 listy z 1869 i 1870. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1698.

27. Korespondencja E. Duńskiego, H. Kajsiewicza, P. Semenenki, X. Terleckiego i W. Wielogłowskiego z J. Koźmianem z lat 1839-1853. Ogł. P. Smolikowski: Pierwszy zakon przez Polaków w Rzymie założony (1837-1844). *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 1-2; przedr. zob. poz. 4.

28. Korespondencja Józefa Bohdana Zaleskiego i Józefa Zaleskiego z J. Koźmianem z lat 1842-1850. Ogł. D. Zaleski. *Przew. Nauk. i Lit.* 1900-1901; przedr. w: Korespondencja Józefa Bohdana Zaleskiego. T. 1-2. Lw. 1900-1901.

29. Z dzienniczka podróży do Szwajcarii ... od 4 VIII do 4 XI 1842. Ogł.

http://rcin.org.pl

F. Chłapowski. *Przegl. Wielkopol.* 1913 nr 51.

30. Materiały do biografii i twórczości oraz listy od różnych osób znajdują się w zbiorach Bibl. PAN Kr.

OPRACOWANIA

(K. Łubieńska): Odpowiedź na ks. Koźmiana: Dwa bałwochwalstwa — dwa ideały. Poz. 1862. — (L. Siemieński): Ksiądz Jan Koźmian. *Czas* 1877 nr 220 i odb. — N. *Enc. kościelna.* T. 11 (1878). — XX: Ks. Koźmian, przyjaciel ludu polskiego. Poz. 1878. — T. Wartenberg: Mowa ku czci śp. ks. J. Koźmiana. Gniezno 1880. — L. D. (Dębicki): Pisma ks. J. Koźmiana. *Czas* 1881 nr 209-211. — W. Kalinka: Jenerał Dezydery Chłapowski. Poz. 1885 s. 171-176. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. Cz. 1. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1. W-wa 1957. — P. Smolikowski: Początki odrodzenia religijnego na wychodztwie. (Podług źródeł rękopiśmiennych). *Przegl. Pol.* 1890/91 t. 4 - 1891/92 t. 2. — Lambda: Ze wspomnień wielkopolanina. *Kraj* 1891 nr 13. — R. Pilat: Wyjątki z listów J. Koźmiana z l. 1841 i 1842 o towiańszczyźnie i Mickiewiczu. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891). — Z. S. Feliński: Pamiętniki. Cz. 1: 1822-1851. Powst. 1892-1894. Wyd. Kr. 1897; wyd. 2 Lw. 1911. — P. Smolikowski: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Podług źródeł rękopiśmiennych. T. 1-4. Kr. 1892-1896. — P. Smolikowski: Pierwsi bracia Zmartwychwstania Pańskiego i początki towiańszczyzny. *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 3 - 1894/95 t. 2. — J. Pelczar: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Cz. 2. Kr. 1896. — W. Śmigielski: Wspomnienie kulturkampfu 1875-1878. Ostrów 1900. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 3. Kr. 1902. — S. Tarnowski: Stanisław i Jan Koźmianowie. *Pam. Lit.* R. 1 (1902). — A. Brückner. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — S. Gall. *Podręczna enc. kościelna.* T. 21/22 (1910). — B. Chlebowski: Koźmian Jan. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — F. Chłapowski: Z dzieniczka podróży do Szwajcarii J. Koźmiana od 4 VIII do 4 XI 1842. *Przegl. Wielkopol.* 1913 nr 51. — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1. Poz. 1918. — K. M. Morawski: Polscy obrońcy Państwa Kościelnego. *Rodzina Pol.* 1929 nr 4. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933. — A. Wojtkowski: Koźmian Jan. W: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1. W-wa 1948. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). Poz. 1961. — A. Zieliński: Emigracyjny „Dziennik Narodowy" wobec zagadnień literatury polskiej. *Prace Polon.* S. XVIII (1962).

KOŹMIAN STANISŁAW EGBERT (1811—1885)

Pseud. i krypt.: S. K.; S. E. K.; Autor wiersza Do mistrzów słowa.

Poeta, tłumacz, publicysta.

Ur. 12 kwietnia 1811 we Wronowie w Lubelskiem; syn Jana i Wiktorii z Mikuliczów. Pochodził z zamożnej rodziny ziemiańskiej. Straciwszy wcześnie ojca, wychowywał się pod opieką matki i stryjów, zwłaszcza Kajetana. W 1821-1826 uczył się w szkołach lubelskich, potem w Warszawie w Liceum Lindego. Był kolegą Zygmunta Krasińskiego i Konstantego Gaszyńskiego, zawarł znajomość z Fryderykiem Chopinem i Lucjanem Siemieńskim. W 1830 wspólnie z K. Gaszyńskim i Leonem Zienkowiczem redagował *Pamiętnik dla Płci Pięknej.* Rozpoczęte w 1828 studia prawne na Uniwersytecie Warszawskim przerwało powstanie listopadowe. Walczył pod Grochowem. Po upadku powstania razem z bratem Janem udał się do Anglii. Przez wiele lat był sekretarzem lorda Dudley Stuarta i sekretarzem Towarzystwa Przyjaciół Polski w Londynie. Opanował język angielski tak dalece, że obok publicystyki zajął się przekładaniem Szekspira. Po założeniu przez brata *Przeglądu Poznańskiego* został współpracownikiem tego pisma. W 1846-1847 podczas wspólnego pobytu w Heidelbergu i Nicei zbliżył się do Zygmunta Krasińskiego. W 1847 przeniósł się do Berlina, skąd w 1848 odbył podróż do Anglii

http://rcin.org.pl

w misji politycznej do premiera Henry Johna Palmerstona w celu uzyskania pożyczki na polskie cele narodowe. W 1849 osiadł w Wielkopolsce, najpierw w Turwi u generała Dezyderego Chłapowskiego, a w 1851 w nabytych koło Śremu Przylepkach, i zaczął gospodarować. W 1853 ożenił się z Felicją Łempicką. W 1857 przeniósł się do Poznania. W lipcu 1875 został prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Był członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. Zmarł 25 kwietnia 1885.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pożegnanie odjeżdżającego Chopina. Wiersz. W-wa 1830.

2. Wiersz do Henrietty Sontagowej. W-wa 1830.

3. Szpieg. Dramat. Wyst. anonimowo W-wa 1831.
Rkps pt. Tajny szpieg. Drama w 3 aktach. Brulion. Bibl. PAN Kr. sygn 3850.

4. Do mistrzów słowa. Wiersz. Paryż 1846. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1847; Poz. 1849 (razem z wydanymi pod swym kryptonimem utworami Z. Krasińskiego: Ostatni; Dzień dzisiejszy).

5. Gorzkie żale. Wiersz. Fragm. ogł. *Przegl. Poz.* 1849 t. 8; odb. Poz. 1850; fragm. pt. Mowa polska. *Gaz. Pol.* 1861 nr 145; *Magazyn Mód* 1861 nr 26; całość pt. Mowa polska. *Przegl. Poz.* 1861 t. 31; odb. Poz. 1861.

6. Anglia i Polska. T. 1-2. Poz. 1862.

7. Legenda o drzewie Krzyża Ś. *Przegl. Poz.* 1865 t. 38; odb. Poz. 1865.

8. Konrad Celtes. Powst. 1868. Ogł. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 5 (1869) i odb.; przedr. zob. poz. 9 t. 2.

9. Pisma wierszem i prozą. T. 1-2. Poz. 1870-1872.

Zawartość: t. 1: Wiersze; bajki; sonety; przekłady z poetów angielskich; t. 2: Pani de Sévigné. (Powst. 1845); Niccolo Machiavelli. (Powst. 1852); Konrad Celtes (zob. poz. 8); O popularnych wykładach naukowych. (*Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 5 (1869); Dziennikarstwo. (Powst. 1864); Kraj i emigracja. (Powst. 1852); Orval. (Angielska parafraza Nie-Boskiej komedii. Powst. 1869); O architekturze kościelnej. (Powst. 1851); Ojciec Karol Antoniewicz. (Powst. 1853); Jenerał Franciszek Morawski. (Powst. 1865).

10. Adolf Łączyński. Wspomnienie pośmiertne. Poz. 1871.

11. Żywot i pisma Konstantego Gaszyńskiego. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 7 (1872) i odb.

12. Karol Libelt. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 9 (1876) i odb.; Sprostowanie tamże t. 10 (1878).

13. Podróż nad Renem i w Szwajcarii (w 1846 roku odbyta). Poz. 1877.

14. I z bliska, i z daleka. (Poczet 100 felietonów). *Kur. Poz.* 1878-1880; wyd. osob. w skróceniu. Poz. 1881. (Wspólnie z K. Morawską).

15. Ślady historycznych wypadków polskich w „Zimowej powieści" i „Burzy" Szekspira. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 11 (1881); odb. Poz. 1882.

16. Podróż Aurelii Merici do Ziemi Świętej. Poz. 1882.

17. Góra Suli. Fragment poematu. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3851.

Drobne utwory ogł. w czasopismach: *Afisz Teatr.* (tu: Sen nocy letniej. Uwagi tłumacza. 1872 nr 94, 98), *Album Muz. Nar. w Rapperswyl.* Poz. 1872 (tu: Angielskie dzieła i rozprawy historyczne o Polsce), *Bibl. Warsz.* (tu: Wiersz na cześć Cyryla i Metodego. 1881 t. 3), *Gaz. Pol.* (1861), *Gaz. W. Księstwa Poz.* (tu felietony: Listy znad Orli. Przed 1865), *Kur. Poz.* (1878-1880), *Magazyn Mód* (1861), *Pam. dla Płci Pięknej* (1830; tu: Dwa obrazy; Do***; Wspomnienie; Oto jest miłość), *Pam. Umiejętności Moralnych i Literatury* (1830), *Przegl. Lw.* (tu: Heksametry (czytane na akademii świętej w Rzymie dnia 6 lipca br.). 1881 t. 22), *Przegl. Poz.* (1849-1865), *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* (tu m. in.: O żywiole religijnym w dziełach Szekspira. T. 9 (1876), *Tydzień* (Lw.; tu: Z albumu Haliny. Na początku żniw. 1854 r. 1878 nr 43), *Tyg. Lit.* (tu przekłady w 1840), *Tyg. Pol.* (tu: Triolety. 1833 z. 2).

Ponadto w Bibl. PAN Kr.: Kilka słów o klubach. Artykuł. Rkps sygn. 3855; Prospekt wydawnictwa dzieł Byrona w tłumaczeniu polskim. Rkps sygn. 3856.

Przekłady

1. J. W. Goethe: Klawigo. Powst. 1830. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3852. (Przekł. wspólnie z L. Ulrychem).

2. T. Moore: Raj i Perya. *Pam. Umiejętności Moralnych i Literatury* 1830 t. 3.
Rkps fragm. Bibl. PAN Kr. sygn. 3853.

http://rcin.org.pl

3. F. Schiller: Wilhelm Tell. Powst. 1830. Rkps. (Przekł. wspólnie z L. Ulrychem).

4. W. Shakespeare: Dzieła dramatyczne. T. 1-3. Poz. 1866, 1869, 1877.

Zawartość: t. 1: Sen nocy letniej; t. 2: Król Jan; Król Ryszard II; t. 3: Król Henryk IV, cz. 1-2.

Wyd. nast. w wyd. zbior. dzieł Shakespeare'a: Dzieła dramatyczne. T. 1-3. Poz. 1875-1877.

Tu m. in. przekł. Koźmiana: t. 1: Król Jan; Król Ryszard II; t. 3: Dwaj panowie z Werony; Sen nocy letniej.

Por. również poz. 6.

Sen nocy letniej — wyd. osob. W-wa (1912) *Biblioteczka Uniw. Lud.* nr 168; tož wyd. 2 W-wa 1917; tož wyd. nowe W-wa (1920); oprac. S. Helsztyński. W-wa 1931; oprac. A. Górski. Kr. 1950 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 101.

5. A. Tennyson: Enoch Arden. Wyd. zob. Twórczość poz. 9; wyd. osob. Złoczów (1923) *Bibl. Powsz.* nr 28.

6. W. Shakespeare: Dzieła dramatyczne w skróceniu opowiedziane z przytoczeniem celniejszych ustępów. T. 1-3. Poz. 1886-1887.

Zawartość: t. 1: Król Jan; Król Ryszard II; Król Henryk IV, cz. 1-2; Król Henryk VI, cz. 1-3; Król Henryk VIII;
t. 2: Kupiec wenecki; Jak wam się podoba; Wieczór Trzech Króli albo co chcecie; Wszystko dobrze, co się kończy dobrze; Uśmierzenie przekornej; Daremny trud miłości; Wiele hałasu o nic; Krotochwila z pomyłek; Miarka za miarkę; Wesołe żony windsorskie; Powieść zimowa; Dwaj młodzieńcy z Werony; Burza; Sen nocy letniej; t. 3: Tymon Ateńczyk; Troilus i Kressyda; Perykles, książę Tyru; Tytus Andronikus; Koriolan; Juliusz Cezar; Antoniusz i Kleopatra; Cymbelin; Król Lear; Makbet; Hamlet; Romeo i Julia; Otello.

Wyd. nast.: poszczególne utwory w następujących wyd. zbior. dzieł Shakespeare'a:

Arcydzieła dramatyczne. T. 1-5 (=z. 1-70). Lw. 1894-1895; tož wyd. 2 pt. Dzieła ... pod red. Biegeleisena. T. 1-10. Lw. 1895-1897.

Tu m. in. przekł. Koźmiana: t. 1: Tytus Andronik; Tymon Ateńczyk; t. 3: Król Ryszard II; t. 4: Król Henryk VIII; t. 5: Sen nocy letniej; Perykles; t. 6: Dwaj panowie z Werony.

Dzieła dramatyczne. T. 1-12. Oprac. S. Krzemiński, życiorys napisał R. Dyboski W-wa 1911-1913.

Tu m. in. przekł. Koźmiana: t. 1: Dwaj panowie z Werony; t. 3: Sen nocy letniej; t. 5: Król Ryszard II.

Pięć dramatów Wstęp napisał J. Parandowski, ilustr. J. Konarska. W-wa 1955.

Tu m. in. przekł. Koźmiana: Sen nocy letniej.

Dzieła dramatyczne. T. 1-6. W-wa 1958; wyd. 2 W-wa 1964.

Tu m. in. przekł. Koźmiana: t. 1: Dwaj panowie z Werony; t. 2: Sen nocy letniej; t. 3: Życie i śmierć króla Jana.

Por. również poz. 4.

Ponadto tłumaczył drobne utwory poetów: C. Bowles, N. Browne, R. Burns, G. G. Byron (fragm. Pielgrzymki Childe Harolda — rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3856), T. Campbell, S. T. Coleridge, W. Cowper, G. Crabbe, E. Darwin, W. Hayley, S. Jervis, T. Moore, S. Rogers, W. Scott, P. Shelley, R. Southey, A. Tennyson, J. Wolcot, W. Wordsworth. Wyd. zob. Twórczość poz. 9 t. 1.

Prace edytorskie

Z. Krasiński: Listy z lat 1846-1859 do S. E. Koźmiana. Przygotował do druku, opatrzył wstępem i przypisami ... Dat. Drezno, 3 maja 1873. Wyd. L. Bernacki: Listy Zygmunta Krasińskiego do Stanisława Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1/2-4; odb. pt. Listy Zygmunta Krasińskiego do St. E. Koźmiana. Lw. 1912. (Tu 116 listów).

Listy i materiały

1. Do J. Koźmiana 240 listów z 1826-1873. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2213 t. 2.

2. Listy do różnych osób z 1830-1840. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3845.

3. Do matki Wiktorii z Mikuliczów 1° v. Koźmianowej, 2° v. Ikierattowej 13 listów z 1831 i b. d. oraz 12 listów z 1853 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2207.

4. Do H. Wodzickiego z 1839. Rkps Ossol. sygn. 11756/II.

5. Do L. Niedźwieckiego 24 listy z 1840-1882. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406.

6. Do A. E. Koźmiana 2 listy z 1843; 3 listy z 1852-1853. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2040 t. 2-3.

7. Do J. Skrzyneckiego 5 listów z 1845-1847. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2408.

8. Dopisek na liście Z. Krasińskiego, dat. Baden, 14 lutego 1849. Ogł. S. Tarnowski: Julian Klaczko. *Przegl. Pol.* 1907/08 t. 2.

9. Do C. Działyńskiej z 1851. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. N t. 2.

10. Do F. z Łempickich Koźmianowej z 1853. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2208.

11. Do K. Szajnochy z 1855. Rkps Ossol. sygn. 5877/II.

http://rcin.org.pl

12. Do J. Koźmiana 4 listy z 1857-1868. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2213 t. 1.

13. Do J. I. Kraszewskiego 4 listy z 1870-1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6484, 6500, 6511.

14. Do S. Barącza 2 listy z 1867. Rkps Ossol. sygn. 2756/II.

15. Do K. Libelta z 1872. Rkps Bibl. Nar. sygn. 86-M; zniszcz. 1944.

16. Do Józefa i Stanisławy z Libeltów Łepkowskich 2 listy z 1876. Rkps Bibl. Nar. sygn. 90-M; zniszcz. 1944.

17. Do Z. Celichowskiego z 1880. Rkps Bibl. Kórn. sygn. Arch. Bibl. 91.

18. Do W. Kętrzyńskiego z 1880. Rkps Ossol. sygn. 6215/II.

19. Do E. z Działyńskich Czartoryskiej z 1881. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. C t. 5.

20. Do A. E. Koźmiana 2 listy b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2206.

21. Wspomnienia z lat 1840-1846. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3225.

22. Umowa między S. E. Koźmianem a Janem K. Żupańskim o druk dzieł Kajetana Koźmiana. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2058.

23. Materiały do biografii i twórczości oraz listy od różnych osób znajdują się w Bibl. PAN Kr.

OPRACOWANIA

J. Fontana: Do S. E. Koźmiana 20 listów z 1844-1868. Ogł. J. Fijałek: Wybór listów Juliana Fontany do S. E. Koźmiana z lat 1844-1868. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* R. 1 (1955). Wr. 1957. — Z. Krasiński: Listy do S. E. Koźmiana. Wyd. L. Bernacki. *Pam. Lit.* R. 10 (1911); odb. Lw. 1912. [Rec.: S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 1; J. Kleiner. *Książka* 1913 nr 5; J. Kleiner. *Słowo Pol.* 1913 nr 203; M. Mazanowski. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 120]. — (W. Zamoyski): Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 4. Poz. 1918. (Tu wspomnienia spisywane w l. 1858-1867). — (Anglia i Polska. Rec.). *Czas* 1862 nr 133. — (Dzieła dramatyczne Szekspira. Rec.): (J. Szujski). *Przegl. Pol.* 1866/67 t. 1; *Gaz. Pol.* 1868 nr 138; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1869/70 t. 1; W. *Dzien. Lit.* 1869 nr 3; *Czas* 1869 nr 241. — (Legenda o drzewie Krzyża Ś. Rec.). *Czas* 1869 nr 159. — (Pisma wierszem i prozą. Rec.): *Czas* 1870 nr 291; *Dzien. Lit.* 1870 nr 39-40; *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 1; *Przegl. Lw.* 1871 t. 1; Marian. *Przegl. Lw.* 1873 t. 5. — L-e (K. Liske) - W. W. (Wisłocki) - R. P. (Pilat): (Żywot i pisma K. Gaszyńskiego. Rec.). *Przew. Nauk. i Lit.* 1873. — Dzieła śp. generała Morawskiego i p. Stanisław Koźmian. *Przegl. Lw.* 1875 t. 9. — P. Stanisław Koźmian... *Przegl. Lw.* 1875 t. 10. — (O żywocie religijnym w dziełach Szekspira. Rec.): A***: Spór o wielkiego człowieka. *Przegl. Lw.* 1877 t. 13; F. Jezierski. *Bibl. Warsz.* 1877 t. 2. — F. Jezierski: (Karol Libelt. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1877 t. 2. — (Dzieła dramatyczne Szekspira. Rec.): S. Tarnowski: Szekspir w Polsce. *Przegl. Pol.* 1877/78 t. 2-3; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. T. 4. Kr. 1898; *Przegl. Lw.* 1877 t. 14. — S. Tarnowski: (Podróż nad Renem i w Szwajcarii. Rec.). *Przegl. Pol.* 1877/78 t. 1. — Rodak znad Teterowa: Kilka uwag o pismach S. Koźmiana. *Gaz. Kr.* 1881 nr 39. — (Dzieła dramatyczne Szekspira. Rec.): M. B. (T. Jeske-Choiński). *Przegl. Tyg.* 1882 nr 51; S. (L. Sowiński). *Kłosy* 1883 nr 923. — Stanisław Koźmian. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 21. — Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. S. Koźmian. *Tyg. Powsz.* 1883 nr 6. — Wspomnienia pośmiertne w 1885: L. Dębicki. *Czas* nr 94-95; N. (K. Morawska). *Przegl. Pol.* 1885/86 t. 1; odb. Kr. 1885. [Rec.: Z. *Prawda* 1886 nr 3]; A. Ziemiański. *Rola* nr 20; *Ateneum* t. 2; *Bibl. Warsz.* t. 2; *Czas* nr 99; *Dzien. Pol.* nr 96; *Gaz. Lw.* nr 94; *Gaz. Nar.* nr 94; *Gaz. Pol.* nr 91; *Gaz. Warsz.* nr 98; *Kronika Rodz.* nr 10; *Rola* nr 18; *Tyg. Powsz.* nr 21; *Wiek* nr 93-94; *Wielkopolanin* nr 94. — A. Tarnowski: Mowa na pogrzebie... *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 4; toż *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1885 nr 100. —

E. Porębowicz: S. Koźmian i jego przekłady Szekspira. *Kłosy* 1885 nr 1039-1040. — H. Biegeleisen: Stanisław Koźmian. *Złota przędza*. T. 3. W-wa 1886. — Sprawozdania. 1885. Walne zebrania. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 15 (1887). — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. Cz. 1. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1. W-wa 1957. — W. Matlakowski: Wstęp do: W. Szekspir: Hamlet. Kr. 1894 s. 389. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 2-3. Kr. 1901-1902. — S. Tarnowski: Stanisław i Jan Koźmianowie. *Pam. Lit.* R. 1 (1902). — A. Brückner. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1907). — L. Bernacki: Listy Zygmunta Krasińskiego do S. Koźmiana. Wstęp. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1; odb.

http://rcin.org.pl

Lw. 1912. — B. Chlebowski: Koźmian Stanisław Egbert. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — S. Kossowski: Krasiński a Norwid. *Spr. Gimn. II we Lw. za r. szk. 1911/12.* Lw. 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — J. Kleiner: Zygmunt Krasiński. Dzieje myśli. T. 1-2. Lw. 1912. — W. Tarnawski: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914. —

S. Helsztyński: Anglofil Koźmian. *Wiad. Lit.* 1929 nr 27. — R. Dobrzyniecki: Wiersze o mowie polskiej. S. Koźmian — K. Ujejski — T. Lenartowicz. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 38. — J. Birkenmajer: Franciszek Morawski w obronie „Dworca mojego dziadka". *Pam. Lit.* R. 35 (1938). — A. Wojtkowski: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938. — Z. Grot: Hipolit Cegielski. Poz. 1947. — J. W. Gomulicki: Stanisław Egbert Koźmian. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — Z. Jabłoński: Listy Konstantego Gaszyńskiego do S. E. Koźmiana z lat 1832-1858. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — J. Fijałek: Wybór listów Juliana Fontany do S. E. Koźmiana z lat 1844-1868. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* R. 1 (1955). Wr. 1957. — I Koberdowa: Polityka czartoryszczyzny w okresie powstania styczniowego. W-wa 1957. — Od Redakcji. W: W. Szekspir: Dzieła dramatyczne. T. 1: Komedie. W-wa 1958. — F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — J. Dąbrowski: Anglofil Koźmian. W: Polacy w Anglii i o Anglii. Kr. 1962. — S. Helsztyński: Szekspir w Polsce. W: W. Szekspir: Dzieła dramatyczne. T. 6. W-wa 1964.

KRAJEWSKI ALEKSANDER (1819—1903)

Krypt.: A. A. K.; A. K.; Z. Z.

Krytyk literacki, tłumacz.

Ur. 28 lutego 1819 w Warszawie. Uczył się w Liceum Warszawskim do 1831 i ukończył czwartą klasę. Od 1837 był urzędnikiem pocztowym. W 1838 brał udział w pracach tajnej organizacji demokratycznej Stowarzyszenia Ludu Polskiego. W 1839 został zesłany na Syberię do Gazimuru, później do Kutomaru. Utrzymywał się tam z lekcji prywatnych. Równocześnie zajął się pracą samokształceniową, poznał języki: francuski, niemiecki, angielski, włoski i łacinę.

W 1857 powrócił do Warszawy i został stałym współpracownikiem *Biblioteki Warszawskiej*. W 1858 ożenił się z Heleną Anną Biernacką. Od 1858 był referentem, następnie sekretarzem Towarzystwa Rolniczego. Podejrzany o działalność konspiracyjną, został w styczniu 1862 zesłany do Tambowa, skąd po czteromiesięcznym pobycie wrócił do kraju. W 1864-1895 był stałym współpracownikiem *Gazety Polskiej*. W 1880 został urzędnikiem w Zarządzie Kolei Wiedeńskiej. Zmarł 4 stycznia 1903 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

Elementarz dla chłopców wiejskich. W-wa 1859. Do 1869 sześć wydań.

Artykuły, recenzje i drobne przekłady ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (tu m. in. oceny: Dziś i wczoraj. Rysy biograficzno-obyczajowe i bajki przez Onegdajskiego. Wydał Antoni Sowa. 1858 t. 2; Gawędy o literaturze i sztuce przez J. I. Kraszewskiego. 1858 t. 2; Romanse i powieści J. Dzierzkowskiego. 1858 t. 3; Barbara Radziwiłłówna. Poema dramatyczne A. E. Odyńca. 1858 t. 4; List żelazny. Tragedia w pięciu aktach przez A. Małeckiego. 1859 t. 1; Jerzy Lubomirski. Dramat historyczny p. A. E. Odyńca. Jerzy Lubomirski, dramat historyczny, napisał K. Szajnocha. 1861 t. 3), *Enc. rolnicza* (1873-1879), *Gaz. Pol.* (1864-1895), *Roczniki Gospodarstwa Kraj.* (1858-1863), *Sternik* (współred. 1861-1862).

Ponadto: Historia papiestwa; Krótka wiadomość o Słowianach; Fragment wykładu poezji. Rkps Ossol. sygn. 6501/I, III.

Przekłady

1. J. W. Goethe: Faust. Tragedia. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2-3. (Tu także rozprawa wstępna tłumacza). Wyd. nast.: Złoczów b. r. *Bibl. Mrówki*; wyd. przejrzane i uzu-

http://rcin.org.pl

pełnione przez A. Toma. W-wa 1921 *Czytanki dla Młodych i Starych* nr 9-13.

2. Horacy: Wybór poezji ... w przekładzie polskim przez tłumacza Fausta Getego. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 2.

3. F. Schiller: Wybór poezji lirycznych. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 2.

4. Dante Alighieri: Komedia Boska. Piekło. Pieśń I. *Bluszcz* 1891 nr 48.

5. J. G. Byron: Wędrówki Childe-Harolda. Poemat. Kr. 1896. Wyd. nast.: W-wa 1899.

Listy

Do K. W. Wójcickiego 3 listy z 1861--1866. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

OPRACOWANIA

Enc. powsz. Orgelbranda. T. 15 (1864). — P. Chmielowski: Piśmiennictwo krajowe i zagraniczne. Przekłady Horacego. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 3. — S. Krzemiński: (J. W. Goethe: Faust. Rec. przekł.). *Bluszcz* 1875 nr 30. — S. K. (Krzemiński): (J. W. Goethe: Faust. Rec. teatr.). *Bluszcz* 1880 nr 42. — L. German: Faust Goethego i polskie przekłady tej tragedii. *Bibl. Warsz.* 1884 t. 1. — I. Matuszewski: Byron po polsku. (Z powodu nowych przekładów). *Bibl. Warsz.* 1896 t. 4. — (J. G. Byron: Wędrówki Childe-Harolda. Rec. przekł.). *Ateneum* 1896 t. 4. — P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — Wspomnienia pośmiertne w 1903: Albertus. *Kraj* nr 1; T. Korzon. *Bibl. Warsz.* t. 1; przedr. w: Listy otwarte, mowy, rozprawy, rozbiory. T. 2. W-wa 1916; W. *Ogniwo* nr 3; *Gaz. Pol.* nr 5; *Głos Narodu* nr 7; *Prawda* nr 2; *Tyg. Mód i Powieści* nr 3; *Wędrowiec* nr 3; *Wiek Ilustr.* nr 5. — A. S. Krzemiński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 39 (1905). — A. Kraushar: Świętokrzyżcy. Pierwsze tajne towarzystwo demokratyczne w Warszawie. *Przegl. Hist.* 1916 t. 20. — Z. Żygulski: Przekłady z literatur obcych. Literatura niemiecka. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 32. — J. Kotarbiński: Zapoznany przekład. *Myśl Nar.* 1931 nr 35. — W. Ogrodziński: Polskie przekłady Horacego. Kr. 1935.

KRAKOWOWA PAULINA z RADZIEJOWSKICH (1813—1882)

Pseud. i krypt.: Autorka Pamiętników młodej sieroty; K...; P. K.; P... K.... Paul... z R..... K.....; Paulina K....

Powieściopisarka, redaktorka.

Ur. 29 czerwca 1813 w Warszawie. Wychowywała się w zamożnym środowisku mieszczańskim. Od dziesiątego roku życia uczęszczała na pensję, początkowo p. Jouffier, następnie E. Eitnerówny. Zaczęła twórczość literacką jako trzynastoletnia dziewczynka. Po ukończeniu pensji, wskutek utraty majątku ojca, pracowała przez pewien czas jako szwaczka. Po śmierci ojca w 1832 została nauczycielką. W 1837 wyszła za mąż za Ludwika Krakowa, urzędnika w biurze pocztowym, później paszportowym. W 1838-1843 wydawała czasopismo *Pierwiosnek*, a po jego upadku redagowała wspólnie z Walentyną Trojanowską w 1843-1844 czasopismo *Zorza, dziennik młodemu wiekowi poświęcony* Równocześnie kontynuowała pracę nauczycielską. W 1848 założyła pięcioklasową pensję żeńską, którą prowadziła do 1878. Zmarła w Warszawie 16 lutego 1882.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pamiętniki młodej sieroty. W-wa 1839. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1844; wyd. 3 poprawione W-wa 1868; wyd. 4 W-wa 1881; wyd. 5 W-wa 1895; wyd. 6 W-wa 1906.

Przekł. czeski: F. H. Časlavský: Z vzpomínek mladé siroty. Praga 1895.

2. Powieści starego wędrowca. W-wa 1839.

3. Rozmowy matki z dziećmi przez autorkę Pamiętników młodej sieroty. W-wa 1841. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1847; wyd. 3 W-wa 1856; wyd. 4 W-wa 1860; wyd. 5 W-wa 1869.

4. Nowa książka do nabożeństwa dla Polek. W-wa (1843). Wyd. nast.: W-wa 1850.

5. Niespodzianka. Zbiór powiastek dla pilnych dzieci. W-wa 1844. Do r. 1898 — 10 wydań.

6. Wspomnienia wygnanki. *Zorza* 1844 t. 5-6; wyd. osob. W-wa 1845. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1848; wyd. 3 W-wa 1868; wyd. 4 Kr. 1878; wyd. 5 W-wa 1884; wyd. 6 W-wa 1894; wyd. 7 W-wa 1906.

http://rcin.org.pl

7. Obrazy i obrazki Warszawy. W-wa 1848. (Data cenzury: 1846).

8. Wieczory domowe. Zbiór zabawek, opisów i powiastek dla nauki i rozrywki dobrych dzieci zebrała ... Z rycinami kolorowymi. W-wa 1848. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1868; wyd. 6 W-wa 1894.

Zawartość: Wieczory jesienne: Wieczór I. Abecadło; II. Drukarnia; III. Zagadki; IV. Dwuznaczniki; Zastawy; V. Obrazy historyczne: Agara. Dramat improwizowany; Woziwoda. Powiastka; Nadwiślanie. Komedyjka w dwóch aktach; Babka wielkanocna; Krzak cierniowy; Wiadomości dla lubowników rysunku; Listy z przejażdżki; Zdania niektóre dawnych pisarzy polskich; Lepiej mało a dobrze niż wiele a licho; Przysłowie w obrazie; Dobroć serca; Ogrodnik i młode drzewka; Pszczółka.

9. Proza i poezja polska wybrana i zastosowana do użytku młodzieży żeńskiej. Cz. 1. W-wa 1860.

10. Branka tatarska. *Pierwiosnek. Noworocznik na r. 1842.* W-wa 1842 s. 3-57. Wyd. osob. zmienione jako wyd. 2 pt. Branka tatarska. Powieść dla młodzieży. W-wa 1880. Wyd. nast.: wyd. 3 W-wa 1899; wyd. nowe W-wa 1921.

Przekł. ros.: Tatarskaja plennica. *Moskwitianin* 1843 nr 2.

11. Powieści z dziejów naszych. W-wa 1882.

12. Powiastki prawdziwe dla dzieci. W-wa 1882.

Artykuły, drobne utwory i przekłady ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Niezapominajki. Noworocznik* (1838-1839), *Pierwiosnek. Noworocznik* (wyd. i red. 1838-1843), *Podarek dla Płci Pięknej* (1850 t. 4), *Przyj. Ludu* (1843), *Snopek Nadwiślański* (1844), *Światowid* (1837 t. 1), *Towarzysz Pilnych Dzieci* (1880), *Wieczory Rodz.* (1880-1881), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 1-2. W-wa 1857-1858, *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* (tu: Żydówka, czyli Sasi na kępie. Powieść. 1839 t. 6 s. 52-105), *Zorza* (współred. 1843-1844).

Przekłady

J. Mercier: Kampanela. Koleje życia sieroty. Według angielskiego. W-wa 1880.

Drobne przekłady z L. E. Bulwera, G. G. Byrona, V. Hugo i A. Lamartine'a ogł. *Pierwiosnek* (1838-1840).

OPRACOWANIA

(Pierwiosnek. Rec.): A. S. Krasiński. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 22; Mru. K. (A. Szabrański). *Piśmiennictwo Kraj.* 1840 nr 2/3; *Przegl. Warsz.* 1840 t. 1; *Nadwiślanin* 1841 t. 2; F. H. L. (Lewestam). *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 t. 1 nr 1; E. Dembowski. *Tyg. Lit.* 1843 nr 8; przedr. w: Pisma. T. 3. W-wa 1955; P. Dubrowski. *Pielgrzym* 1843 t. 1; *Gaz. Warsz.* 1843 nr 142. — E. Ziemięcka: (Nowa książka do nabożeństwa dla Polek. Rec.). *Pielgrzym* 1843 t. 4. — (Wieczory domowe; Obrazy i obrazki Warszawy. Rec.). *Przegl. Nauk.* 1847 nr 33-34. — (Proza i poezja polska. Rec.): △ (L. Rogalski). *Gaz. Codz.* 1860 nr 5; *Gaz. Warsz.* 1860 nr 80; (w) (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1864 t. 1. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — E. Ziemięcka: Paulina Kraków. *Noworocznik (Kalendarz) ilustr. dla Polek.* W-wa 1864. — Chm. (P. Chmielowski): (Wieczory. domowe; Wspomnienia wygnanki. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1868 t. 1. — (Branka tatarska. Rec.): W. Nowicki. *Kłosy* 1879 nr 755; J. Pracki. *Tyg. Powsz.* 1879 nr 51; W. Nowicki. *Ateneum* 1880 t. 4. — (J. Mercier. Kampanela. Rec.). *Kur. Codz.* 1879 nr 277; W. Nowicki. *Ateneum* 1880 t. 4. — (Niespodzianka. Rec.). *Kur. Codz.* 1880 nr 269. — (Powieści z dziejów naszych. Rec.): W. Nowicki. *Kłosy* 1881 nr 861; J. Pracki. *Tyg. Powsz.* 1881 nr 52. —

Wspomnienia pośmiertne w 1882: Aliquis. *Tyg. Romansów i Powieści* nr 686; E. *Kur. Por.* nr 48; S. G. (Grudziński). *Tyg. Powsz.* nr 9; A. z Gruszczyńskich Rejowicz. *Echo* nr 56; M. Ilnicka. *Bluszcz* nr 8-9; Maria Joanna: Jeszcze słów kilka o P. Krakowowej. *Wieczory Rodz.* nr 12; S. Parasiewicz. *Szkoła*; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* nr 870; St. M. Rz. (Rzętkowski). *Tyg. Ilustr.* nr 322; *Bibl. Warsz.* t. 1; J. Ungra *Kalendarz warsz. ilustr. na r. 1883.* W-wa 1882; *Kronika Rodz.* nr 5; *Kur. Por.* nr 48, 50, 58; *Roczn. Pedag.* 1882/83 t. 2; *Tyg. Ilustr.* nr 332; *Wieczory Rodz.* nr 9; *Gwiazda. Kalendarz petersb.* Petersb. 1883. — (ej): Konkurs imienia śp. Krakowowej. *Kur. Por.* 1882 nr 127. — (Powiastki prawdziwe dla dzieci. Rec.): W. Nowicki. *Kłosy* 1882 nr 913; Wł. N. (Nowicki). *Roczn. Pedag.* 1882/83; M. J. Z. (Zaleska). *Tyg. Powsz.* 1882 nr 51. — Konkurs imienia śp. Pauliny ... *Kur. Por.* 1883 nr 345. — Z Mrozowicka: (Wspomnienia wygnanki. Rec.). *Szkoła* 1883. — Autor Antologii Polskiej (W. Bełza): Kobieta w poezji polskiej. Głosy poetów o kobiecie. Kr. 1885. — P. Chmielowski: Entuzjastki (od r. 1838 do 1850). W: Autorki polskie wieku XIX. Studium literacko-obyczajowe. W-wa 1885. — J. M.: (Branka tatarska. Rec.). *Szkoła* 1889. — F. Ła-

http://rcin.org.pl

GOWSKI: (Placek wielkanocny. Rec.). *Ateneum* 1893 t. 2. — A. DOBROWOLSKI: (Pamiętniki młodej sieroty; Wspomnienia wygnanki. Rec.). *Kur. Codz.* 1894 nr 340. —

A. SZYC: Paulina Krakowowa. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — A. SZYCÓWNA. *Enc. wych.* T. 6 (1904). — (Pamiętniki młodej sieroty; Wspomnienia wygnanki. Rec.): H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 48-49; W. G. *Kur. Litewski* 1905 nr 95. — A. GOLDBERG. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — (Niespodzianka. Rec.): M. S. *Gaz. Warsz.* 1909 nr 14; *Bluszcz* 1909 nr 50. — Z. S. (SOKOŁOWSKA?): Żywoty znakomitych Polek. Paulina Krakowowa. *Tyg. Mód i Powieści Nasz Dom* 1912 nr 49. — J. MACIEJOWSKI: Sławne Polki. Paulina Krakowowa. *Kronika Rodz.* 1914 nr 32-33. — METAHUWE: Paulina Kraków. *Świt* 1930/31 nr 5. — M. STRASZEWSKA: Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832-1848. Cz. 1 (1832--1840). Wr. 1953; cz. 2 (1841-1848). Wr. 1959 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 22-23.

KRASIŃSKI ADAM STANISŁAW (1810—1891)

Krypt.: A. S. K.

Poeta, tłumacz.

Ur. 24 grudnia 1810 we wsi Wełnicze, pow. dubieński, na Wołyniu; syn Stefana i Agnieszki z Wiszniewskich. Pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej. Uczył się u bazylianów w Huszczy i w gimnazjum pijarów w Międzyrzeczu Koreckim. W 1827 wstąpił do zgromadzenia pijarów w Lubieszowie, gdzie był następnie nauczycielem. W 1835, po zniesieniu zakonu pijarów na Litwie, został księdzem świeckim i wstąpił do Akademii Duchownej w Wilnie. Tu m. in. słuchał wykładów literatury polskiej Leona Borowskiego. W 1835 i 1838 wydał w Petersburgu *Noworocznik Literacki*. W 1837 otrzymał stopień magistra teologii i wyjechał do Petersburga, gdzie został nauczycielem w szkole przy kościele Św. Stanisława. W 1839 został wezwany do Wilna na stanowisko kaznodziei katedralnego. W 1843 wydał w Wilnie trzeci tom *Noworocznika Literackiego*. Po kilku latach otrzymał godność kanonika katedralnego, a w 1853 został asesorem kolegium rzymskokatolickiego w Petersburgu. W 1858 otrzymał stopień doktora teologii, po czym odbył paromiesięczną podróż do Niemiec i Francji. Po powrocie został biskupem wileńskim i godność tę piastował do 1864, kiedy zesłany został do Wiatki, gdzie przebywał do 1883. Po powrocie zamieszkał w Krakowie. Od 1887 był członkiem Akademii Umiejętności. Słynął jako znakomity kaznodzieja. Zmarł 9 maja 1891 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Gramatyka polska dla dzieci krótko zebrana. Wil. 1836. Wyd. nast.: Wil. 1837; Wil. 1840; Wil. 1846; Wil. 1850; Wil. 1854; Wil. 1859.

Dedykacja: Jaśnie Wielmożnemu Ludwikowi Kropińskiemu, autorowi Ludgardy, generałowi byłych wojsk polskich, na pamiątkę chwil słodko spędzonych w Woronczynie poświęca A. S. Krasiński.

2. Wołyń. Poemat opisowy. Fragm. ogł. *Noworocznik Lit.* 1838.

3. Okólnik napominający, żeby na kazaniach nie drażniono jednej wiary przeciw drugiej. Wil. 1860.

4. Prawo kanoniczne krótko zebrane. Wil. 1861.

5. Cztery hymny X. Biskupa... na pamiątkę bytności w Rzymie przedrukowane. Rzym 1884.

6. Słownik synonimów polskich. T. 1-2. Kr. 1885.

7. Sto zdań dwuwierszowych. Kr. 1887.

8. Drugie sto zdań dwuwierszowych. Kr. 1888.

9. Aforyzmy wierszowane. Kr. 1888. Wyd. 2 W-wa 1906.

10. Trzecie sto zdań dwuwierszowych. Kr. 1890.

11. Wspomnienia. Powst. 1890-1891. Ogł. *Czas* 1900; odb. Kr. 1901.

Ponadto ogłosił drukiem kilka kazań.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i noworocznikach: *Dzien. Lit.* (tu: Godzina moralności. 1853 nr 39), *Kalendarzyk damski*. Lw. 1855 (tu: Spotkania. Powiastka), *Noworocznik Lit.* (wyd. 1835, 1838, 1843; tu szereg wierszy i re-

http://rcin.org.pl

fleksji prozą, m. in. wiersz „Do M. A." (Adama Mickiewicza). 1838), *Pismo zbior. wil.* T. 1. Wil. 1859 (tu: Zbiory kanonów), *Przegl. Nauk.* (tu: Dandy. 1847 nr 6), *Przyj. Dom.* (tu: Hymn o ś. Stanisławie. 1856 nr 18), *Przyj. Dzieci* (tu: Słowik i wrony. 1865 nr 248), *Ruch Muzyczny* (tu: Myśli o muzyce. 1858 nr 32), *Tyg. Petersb.* (tu recenzje: Koliszczyzna i stepy. 1838 nr 13; Pierwiosnek. Noworocznik. 1838 nr 22; Niezapominajki. Noworocznik na rok 1838. 1839 nr 8).

Przekłady

1. Horacy: Sztuka rymotwórcza. Wil. 1835. Przedr. *Przegl. Powsz.* 1887 t. 13.

Dedykacja: Jaśnie Wielmożnemu Franciszkowi Skibickiemu, szambelanowi dworu rosyjskiego, honorowemu kuratorowi szkół guberni wołyńskiej, jako hołd najwyższego szacunku należnego Jego pięknym przymiotom i gorliwości o dobro oświecenia, tę pierwotną pracę poświęca Tłumacz.

2. Boucher de Perthes: Sierota. *Noworocznik Lit.* 1838.

3. J. Bona: Droga do nieba. Wil. 1846. Wyd. nast.: Wil. 1863.

4. Słowo o pułku Igora. Starosłowiański poemat XII wieku. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 1; całość wyd. Petersb. 1856. Wyd. nast.: Lw. 1887.

Prace edytorskie

J. Alzog: Historia powszechna Kościoła. T. 1-3. Petersb. 1855.

Listy

1. Do H. Wodzickiego 4 listy z 1848-1870. Rkps Ossol. sygn. 11756/II.

2. Do A. Baranieckiego z 1865. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3659.

3. Do A. Wołyńskiego z 1885. Rkps Ossol. sygn. 3657/II.

4. Do J. Majera z 1887. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

OPRACOWANIA

(Horacy: Sztuka rymotwórcza. Rec.). *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1836 t. 4. — (Noworocznik Literacki. Rec.): J. I. Kraszewski. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 98; *Tyg. Lit.* 1838 nr 26. — T. Sierociński: (Gramatyka polska dla dzieci. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1851 t. 2. — (Słowo o pułku Igora. Rec. przekł.): *Gaz. Codz.* 1856 nr 334; J. Papłoński. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 2, 6, 10; *Bibl. Warsz.* 1857 t. 1. — *(J. Bartoszewicz): Ksiądz Adam Stanisław Krasiński. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 296. — Art. o konsekracji biskupiej: *(J. Bartoszewicz): W dniu 13 lutego w niedzielę... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 56; *Gaz. Warsz.* 1859 nr 182; *Pam. Religijno-Moralny* 1859 t. 3. — Wilno 27 kwietnia 1857 r. ... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 4. (O objęciu katedry wileńskiej). — J. Iwaszkiewicz: (J. Alzog: Historia powszechna Kościoła. Rec.). *Pam. Religijno-Moralny.* Seria druga 1859 t. 3 s. 423-427. — (Słownik synonimów polskich. Wiad.): J. Bieliński: Do Redakcji Biblioteki Warszawskiej. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 2; *Kur. Codz.* 1878 nr 90; *Kur. Por.* 1878 nr 269. — *Enc. kościelna.* T. 11 (1878). — Stoletije wiatskoj gubiernii 1780-1880. Wiatka 1880-1881. — J. P.: Zapomniany a szlachetny. *Prawda* 1883 nr 23. — J. Borkowski Dunin: O życiu i pismach ks. biskupa A. S. Krasińskiego. *Dzien. Pol.* 1884 nr 103. — Z. Librowicz: Polacy w Syberii. Kr. 1884 s. 234-236. — (Słownik synonimów polskich. Rec.): Brandowski. *Warta* 1884 s. 4789-4790; *Wiek* 1884 nr 13; *Przegl. Powsz.* 1885 t. 6; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 3-4; M.: Listy z Krakowa. *Kłosy* 1885 nr 1027; E. Wojnowicz. *Przegl. Powsz.* 1885 t. 7; H. W. *Przegl. Pedag.* 1887. — Ksiądz A. S. Krasiński, biskup wileński. *Dzien. Pol.* 1886 nr 139. — Brandowski: (Horacy: Sztuka rymotwórcza; Sto zdań dwuwierszowych. Rec.). *Warta* 1887 nr 661. — (Drugie sto zdań dwuwierszowych. Rec.): X. M. M. (Morawski). *Przegl. Powsz.* 1888 t. 18; T. Ziemba: Złote ziarna. *Czas* 1888 nr 109. — Skład Akademii Umiejętności w Krakowie (w kwietniu 1888 r.). *Roczn. AU w Kr. Rok 1887.* Kr. 1888 s. 28-29. — X. Y. Z.: Kartki z dziejów Kościoła katolickiego. T. 2. Kr. 1889. — Spis uczonych i literatów piszących po polsku. Krasiński Adam Stanisław. *Ruch. Kalendarz encyklopedyczny na r. 1889.* W-wa 1889. — Nekrologi: P. P. (Popiel). *Przegl. Pol.* 1890/91 t. 4; S. Tarnowski: Sprawozdanie z czynności administracyjnych i naukowych za rok 1890/91. *Roczn. Zarządu AU. Rok 1890.* Kr. 1891 s. 88-90; *Ateneum* 1891 t. 2; *Czas* 1891 nr 106; *Dzien. Pol.* 1891 nr 131, 133; *Gaz. Warsz.* 1891 nr 123; *Kraj* 1891 nr 18; *Kronika Rodz.* 1891 nr 10. — K. Morawski: Mowa nad grobem śp. ks. A. S. Krasińskiego, b. biskupa wileńskiego, wypowiedziana w dniu 12 maja 1891. *Czas* 1891; odb. Kr. 1891. — S. Załęski: Mowa żałobna na egzekwiach za spokój duszy śp. ks. A. S. Krasińskiego. Kr. 1891. — A. Słotwiński: Wspomnienia z niedawnej przeszłości. Cz. 1 (1860-1871). Kr. 1892. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 2. Kr. 1899-1900. —

http://rcin.org.pl

(Wspomnienia. Rec.): I. Chrzanowski. *Książka* 1902 nr 2; H. Ułaszyn. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 75; L. Janowski. *Kwart. Hist.* 1903. — Ks. F. S.: Życiorys ks. biskupa A. S. Krasińskiego. W wyd.: Aforyzmy wierszowane. W-wa 1906. — A. A. Kryński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — S. Gall. *Podręczna enc. kościelna.* T. 23/24 (1911). — L. Janowski: Krasiński Adam Stanisław. Powst. przed 1921. Rkps. — W. Ogrodziński: Polskie przekłady Horacego. Kr. 1935. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939.

KRASIŃSKI SKOROBOHATY WALERIAN (1795—1855)

Pseud.: Polish Refugee.

Pisarz polityczny, historyk.

Ur. 1795 na Białorusi, w rodzinie hrabiowskiej, kalwińskiej; był synem Zygmunta. Do szkoły chodził prawdopodobnie w Kiejdanach. W 1818 wstąpił na Uniwersytet Wileński; studiował nauki humanistyczne. Do Towarzystwa Filaretów nie należał. W 1822 przeniósł się do Warszawy, gdzie wkrótce otrzymał wyższe stanowisko w Komisji Oświecenia. Opiekował się szkołą rabinów w Warszawie. W 1826 założył pierwszą drukarnię stereotypową, w której wydawano książki starannie i po niskiej cenie, m. in. wydał *Psalmy Dawida* w przekładzie F. Karpińskiego oraz powieści Waltera Scotta. Projektował wydanie *Encyklopedii polskiej*, której wyszły tylko pierwsze zeszyty. W 1829 został mianowany kamerjunkrem. W czasie powstania 1831 wyjechał w celach politycznych do Anglii i tam pozostał do końca życia. W Anglii odegrał poważną rolę jako historyk zagadnień polskich, religijnych, obyczajowych i politycznych. Pisał tylko po angielsku. Za dzieło o historii reformacji otrzymał od króla Prus złoty medal. Proponowanej mu katedry historii na uniwersytecie berlińskim nie przyjął. Zmarł w Edynburgu 22 grudnia 1855.

TWÓRCZOŚĆ

1. Prospectus on Essay towards the History of Reformation in Poland. Londyn 1838.

2. Historical Sketch of the Rise, Progress and Decline of the Reformation in Poland. T. 1-2. Londyn 1838-1840.

Przekł. pol. pt. Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce. T. 1-2. Wyd. J. Bursche. W-wa 1903-1905.

Przekł. niem.: W. A. Lindau: Geschichte des Ursprungs, Fortschritts und Verfalls der Reformation in Polen. Lipsk 1841. (Przekł. skrócony).

3. Odpowiedź na szkalowanie p. J. B. Ostrowskiego. Bruksela 1842.

4. Panslavism and Germanism. Londyn 1848.

Przekł. niem.: W. A. Lindau: Slaventum und Deutschtum. Drezno-Lipsk 1849.

5. Sketch of the Religious History of the Slavonic Nations. Londyn 1849. Wyd. nast.: wyd. 2 Londyn 1850; wyd. 3 Edynburg 1851.

Przekł. pol.: L. Pietrusiński: Fragm. pt. O Czechach i Polsce w wieku XIV, XV i XVI. (Ułamki). *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 2. W-wa 1858 i odb.

Przekł. franc.: Essai sur l'histoire religieuse des nations slaves. Paryż 1853. — Histoire religieuse des peuples slaves. Z przedmową J. H. Merle d'Aubigné. Paryż-Genewa 1853.

6. Montenegro and the Slavians of Turkey. Londyn 1854.

7. The Pamphlet Entitled: Russia and Europe. Londyn 1854.

8. Russia, Poland and Europe or the Inevitable Consequences of the Present War. Londyn 1854.

9. Russia and Europe or the Probable Consequences of the Present War. Londyn 1854.

10. The Polish Question and Panslavism. Londyn 1855.

11. Poland, Its History, Constitution, Literature, Manners, Customs etc. Londyn 1855.

12. Opinions of Napoleon the First on Russia and Poland Expressed at St. Helena. Londyn 1855.

http://rcin.org.pl

Przekłady

A. Bronikowski: The Court of Sigismund Augustus of Poland in the Sixteenth Century. Londyn 1834.

Przekł. powieści pt. Hipolit Boratyński.

Listy

1. Do J. Zawadzkiego 2 listy z 20 grudnia 1820 i 26 lutego 1821. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty. Z archiwum drukarni i księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie. T. 1. Wil. 1935.

2. Do J. Czeczota 6 listów z 1822-1823. Wyd. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. 1: Korespondencja. T. 4-5. Kr. 1913.

3. Do J. Lelewela 2 listy, dat. Warszawa, 30 (18) listopad 1822 i 13 wrzesień 1823. Ogł. M. Stankiewicz: Listy o Adamie Mickiewiczu i jego towarzyszach pisane do Joachima Lelewela w latach 1819-1829. Z rękopisu Bibl. Jagiel. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887).

4. Do L. Sobolewskiego, dat. Warszawa, 10 sierpnia 1822. Ogł. (z francuskiego) *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1835 cz. 7 s. 151-152.

5. Do T. i C. Działyńskich 11 listów z 1830-1855. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1, p. N t. 2.

6. Do A. E. Odyńca 2 listy, dat. Londyn, 28 grudnia 1834 i 25 marca 1836. Ogł. w art.: Korespondencje z lat ubiegłych. *Kronika Rodz.* 1882 nr 16.

7. Do L. Niedźwieckiego 4 listy z 1836-1846. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406.

8. Do W. Zamoyskiego z 1839. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431.

9. Do W. Zamoyskiego, dat. Londyn, 24 lutego i 1 czerwca 1844. Ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 4. Poz. 1918.

10. Do S. E. Koźmiana b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 3.

OPRACOWANIA

Archiwum Filomatów. Cz. I. Korespondencja 1815-1823. T. 1-5. Wyd. J. Czubek. Kr. 1913. — Hr. Walerian Krasiński... *Kur. Pol.* 1829 nr 9, 17. (O założeniu drukarni). — Donieśliśmy już o ważnym przedsięwzięciu... *Kur. Pol.* 1829 nr 24. — Z drukarni stereotypowej przy ulicy Królewskiej... *Kur. Pol.* 1830 nr 53. — Periodyczne pisma doniosły... *Kur. Pol.* 1830 nr 202. — L. (W. A. Lindau): Vorwort. W wyd. przekł.: Geschichte des Ursprungs... Lipsk 1841. — J. Łukaszewicz: Przedmowa. W: Dzieje kościołów wyznania helweckiego w Litwie. T. 1. Poz. 1842 s. VI. — L. (W. A. Lindau): Vorwort. W wyd. przekł.: Slaventum und Deutschtum. Drezno-Lipsk 1849. — (Lectures on the Religious... Rec.). *Przegl. Poz.* 1852 t. 15. — (Opinions of Napoleon... Rec.). *Wiad. Pol.* (Paryż) 1855 nr 1. — (Poland, Its History... Rec.). *Wiad. Pol.* (jw.) 1855 nr 4. — W. Krasiński i dziennikarstwo szkockie. *Wiad. Pol.* (jw.) 1855 nr 7-8. — Nekrologi: *Wiad. Pol.* (jw.) 1855 nr 8-9; *Przegl. Poz.* 1856 t. 22. — F. M. Sobieszczański. *Enc powsz.* Orgelbranda. T. 15 (1864). — Walerian Krasiński. *Zwiastun Ewangeliczny* 1873 nr 4-5. — Korespondencje z lat ubiegłych. *Kronika Rodz.* 1882 nr 16. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899-1900. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 1-2. Kr. 1901. — J. Bursche: Przedmowa wydawcy. W wyd.: Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce. T. 1. W-wa 1903. [Rec.: J. F. Gajsler. *Ogniwo* 1903 nr 18; 1904 nr 33; Polemika: H. M. (Komentator „Zarysu"): O prawdę. *Ogniwo* 1904 nr 36; W. Kamieniecki. *Książka* 1905 s. 484]. — L. Janowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — J. Niedzielski. *Podręczna enc. kościelna.* T. 23/24 (1911). — A. Kraushar: Typy i oryginały warszawskie. Cz. 1. W-wa 1913. — S. Targowski: Dzieło Polaka, które nagrodził król pruski. *Kur. Por.* 1933 nr 259. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — J. A. Teslar: Zapomniany przyjaciel Adama. *Syrena* (Paryż). *Dod. Lit.-Nauk.* 1955 nr 10.

http://rcin.org.pl

KRASIŃSKI ZYGMUNT (1812—1859)

Pseud. i krypt.: ***; A. K.; Autor wiersza Do mistrzów słowa; Un Gentilhomme polonais; Henryk Ligenza; Henryk Ligęza; J. Hr. Kras...; N. K.; Spirydion Prawdzicki; Stefan Szczęsny Bohdan Mielikowski; Stefan Szczęsny Bohdan Mielikowski przydomku i herbu Gozdawa; świętej pamięci J. S.; Z. K.; Zygmunt Kr.

Ponadto Krasiński sugerował, że autorem *Przedświtu* był Konstanty Gaszyński, *Dnia dzisiejszego* i *Ostatniego* — Stanisław Koźmian, *Snu* — Juliusz Słowacki.

W pracach o Krasińskim był on określany często jako „poeta bezimienny", co w przekładach na obce języki brzmiało: The Anonymous Poet of Poland; Il poeta anonimo della Polonia; Le poète anonyme de la Pologne.

P o e t a.

Ur. 19 lutego 1812 w Paryżu; syn Wincentego, generała, i Marii z Radziwiłłów. Pochodził z rodziny magnackiej. Na chrzcie otrzymał imiona: Napoleon Stanisław Adam Feliks Zygmunt. W 1814 rodzice jego przenieśli się do kraju i mieszkali częściowo w Warszawie, częściowo w majątku rodzinnym Opinogórze pod Ciechanowem. Zygmunt kształcił się początkowo w domu. W 1820 nauczycielem jego był między innymi Józef Korzeniowski. W 1826-1827 uczęszczał do Liceum Lindego w Warszawie, gdzie był kolegą Konstantego Gaszyńskiego, Stanisława Koźmiana i Dominika Magnuszewskiego. W 1827-1829 studiował na wydziale prawa i administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W marcu 1829 wbrew postanowieniu młodzieży akademickiej, która wzięła manifestacyjnie udział w pogrzebie prezesa Sądu Sejmowego Piotra Bielińskiego, był obecny jako jedyny słuchacz w auli uniwersyteckiej na wykładzie profesora Jana Wincentego Bandtkiego. Wyłączony ze społeczności akademickiej przez moralną banicję z wyroku koleżeńskiego i usunięty z uniwersytetu za wyzwanie na pojedynek Leona Łubieńskiego, który go znieważył, wyjechał w październiku tegoż roku do Genewy. Od tego czasu był w kraju tylko gościem, całe swe życie spędzając za granicą. W Genewie studiował filozofię, ekonomię polityczną i prawo. W 1830 zawarł tam serdeczną przyjaźń z młodym poetą angielskim Henrykiem Reeve'm oraz poznał Adama Mickiewicza. W tym czasie darzył młodzieńczym uczuciem Angielkę Henrykę Willan. Po paromiesięcznym pobycie w Rzymie, który zwiedzał razem z Mickiewiczem, powrócił do Genewy, skąd zamierzał wyruszyć do kraju, by wziąć udział w powstaniu listopadowym. W maju 1832 przez Wiedeń, gdzie poddał się kuracji oczu, powrócił na życzenie ojca do Polski. Od września 1832 do marca 1833 przebywał wraz z ojcem w Petersburgu. Ze względu na postępującą chorobę oczu uzyskał od cesarza pozwolenie na wyjazd za granicę i w kwietniu 1833 udał się wraz z Konstantym Danielewiczem do Wiednia. Jesień tegoż roku spędził w Wenecji, zimę 1833/34 w Rzymie. Tu poznał Joannę Bobrową; łączące ich stosunki trwały cztery lata. W tym okresie odbywał krótkie wędrówki po rozmaitych miastach i zdrojowiskach Niemiec, Austrii i Włoch. W 1836 zaprzyjaźnił się w Rzymie z Juliuszem Słowackim. Lato i jesień 1838 spędził w Opinogórze. W dniach 12-14 sierpnia był w Gdańsku, przy okazji przejmowania w jego okolicach odziedziczonej wioski Kleszczewko. Następnie znowu wyjechał do Włoch, gdzie w Neapolu poznał Delfinę Potocką. W lecie 1839 przebywał w Niemczech i Szwajcarii, w jesieni w Mediolanie, w którym zawarł bliższą znajomość z Augustem Cieszkowskim. W 1839-1843 przebywał kolejno we Włoszech, Niemczech, Austrii, Szwajcarii i Francji. W lipcu 1843 w Dreźnie, ulegając woli ojca, wbrew trwającemu uczuciu do Delfiny Potockiej ożenił się z Elizą Branicką. Lato 1843 spędził w Opinogórze, zimę 1843/44 w Warszawie. W 1844 wyjeżdżał na kurację do Niemiec. W 1844-1845 przebywał ponownie w Warszawie. W 1845-1849 podróżował po Niemczech, Francji, Włoszech, Austrii. Rok 1846 pobudził go do szeregu wystąpień o charakterze politycznym. W końcu 1846 i na początku 1847 napisał memoriał dla ministra francuskiego Franciszka

http://rcin.org.pl

Guizota o zagrożeniu Polski przez partię radykalną i Rosję oraz o znaczeniu Polski i jej szlachty dla losu Europy. W roku następnym wydał dwie broszury polityczne jako listy do Karola Montalemberta i do Alfonsa Lamartine'a. Wreszcie 1 stycznia 1848 ułożył memoriał dla papieża Piusa IX, żądając, aby papież zaprotestował przeciw unicestwieniu Polski. W 1848 spotkał się w Rzymie z Mickiewiczem. Poznał również Bronisława Trentowskiego. Osobiście starał się nakłonić papieża do poparcia idei zjednoczenia Włoch. Podczas wojny turecko-rosyjskiej w 1854 złożył cesarzowi Napoleonowi III memoriał w sprawie niepodległości Polski. Później uzyskał dwie osobiste audiencje u Napoleona, na których przedstawiał mu położenie i znaczenie Polski. Postępująca choroba płuc wyniszczyła jego wątły organizm. Zmarł 23 lutego 1859 w Paryżu. Zwłoki jego przewieziono do Opinogóry.

TWÓRCZOŚĆ

Przy drobnych utworach są podane odsyłacze do wydań zbiorowych nie tylko w przypadkach pierwodruków lub przedruków ze zmianami (jak zwykle u innych pisarzy), lecz także przy każdym pierwszym wprowadzeniu utworu do wydania zbiorowego.

1. Rozmowa 1824-go z 1825-tym rokiem. Powst. w końcu 1824 lub na początku 1825. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 3-7.

2. (Rozmowa Napoleona z Aleksandrem I na Polach Elizejskich). Dat.: 1 stycznia 1826 r. w Warszawie. Z autografu wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 9-17.

3. (Syn Botzarisa). Dat.: Dnia 19 lutego 1826 r. Warszawa. Wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 19-31.

4. (Polska). Powst. wg J. Czubka 1826, wg J. Kallenbacha 1829. Fragm. pt. Fragment z r. 1829. Ogł. J. Kallenbach: Zygmunt Krasiński. Życie i twórczość lat młodych (1812-1838). T. 2. Lw. 1904 s. 429-432; z autografu całość wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 33-46.

5. Wiliam Wallas. Powieść. Powst. 1826. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 47-65.

6. Joanna d'Arc. Powieść z dziejów francuskich XV wieku. Dat.: 1827 r. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 89-131.

7. Szczere ci, ojcze, przynoszę życzenia... Powst. przed 5 kwietnia 1828. Wyd. T. Pini, zob. poz. 8.

Facsimile autografu podał T. Pini w wyd.: Dzieła. T. 1, zob. Wyd. zbior. poz. 32 t. 1.

Wiersz złożony ojcu przy ofiarowaniu powiastki pt. Pan Trzech Pagórków (zob. poz. 8).

8. Pan Trzech Pagórków. Ułomki ze starego rękopisu. Dat.: 1828 r. 6-go kwietnia, Opinogóra. Z autografu wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 4 s. 1-22 (tu razem poz. 7).

9. Grób rodziny Reichstalów. Powieść oryginalna z dziejów wojny trzydziestoletniej. Ogł. (bezimiennie) *Rozmaitości Warsz.* 1828 nr 18-22; wyd. osob. (podpisane) W-wa 1828. Wyd. nast.: Poz. 1879.

O wyd. 1828 Estr. II, 473 podaje: „Babka autora wykupiła nakład i zniszczyła".

P r z e k ł. c z e s k i: L. Frič Lipský: Hrobka rodiny Reichstallské. *Světozor* 1880 nr 19-79; przedr. w wyd. przekł.: Povídky, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

10. Władysław Herman i dwór jego. Powieść historyczna z dziejów narodowych XI wieku przez N. K. Powst. 1828. Wyd. t. 1-3. W-wa 1830. Wyd. nast.: t. 1-2. Lw. 1878; t. 1-2. Tarnów 1891-1892; W-wa 1898; Lw. (1913) *Bibl. Powsz.* nr 943-948.

W większości wydań tytuł: Władysław Herman i jego dwór.

Autograf pierwszych czternastu rozdziałów (Bibl. Krasińskich, zniszcz. 1944) posiadał kartę tyt.: Hanna z Ciechanowa, powieść z dziejów XI wieku. Ofiarowana 1 stycznia 1829 roku. Poniżej ręką ojca autora: W. Krasińskiemu — przez syna — Z. Krasińskiego. Na środku stronicy przekreślony pierwotny tytuł: Zbigniew.

11. Sen Elżbiety Pileckiej. Ogł. (bezimiennie) *Rozmaitości Warsz.* 1829 nr 19 (13 maja) s. 145-150. Przedr.: J. Bołoz Antoniewicz: Zygmunt Krasiński i dzieło Stanisława Tarnowskiego. *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 1 (121) z. 361; T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 4.

12. Opisanie jeziora genewskiego Leman. (Wyjątek z listu podróżującego Polaka). Dat.: Pisano w Genewie dnia 10 list. 1829 r. Ogł. (bezimiennie) z autografu K. Gaszyński. *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 1 poszyt 1 s. 31-34; ogł. z autografu

http://rcin.org.pl

K. Gaszyński, zob. Listy poz. 5 s. 1-6; wyd. B. T. (Twardowski), zob. Wyd. zbior. poz. 5; wyd. J. I. Kraszewski jako pierwszy list do K. Gaszyńskiego, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 1-4.

13. Lettre sur l'état actuel de la littérature polonaise, adressée à M. de Bonstetten. Ogł. (bezimiennie) *Bibliothèque Universelle* (Genewa) 1830 t. 43 (luty) s. 135-158 i odb.; przedr. *Le Cabinet de lecture* 1830 nr 37-38 (kwiecień). Wyd. nast.: przedr. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 307-327; zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.
Autograf nie dochował się.

Przekł. pol.: S. L. J.: (Przekł. w skróceniu). *Rozmaitości* (Lw.) 1831 nr 43-44. — (S. Duchińska): List siedemnastoletniego młodzieńca o stanie literatury polskiej, pisany do Karola de Bonstetten w roku 1830. *Kronika Rodz.* 1876 nr 15 s. 226-228; przedr. B. T. (Twardowski), zob. Wyd. zbior. poz. 5. — W. Dalecka: List do pana de Bonstetten o obecnym stanie literatury polskiej, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: List do pana de Bonstetten..., zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

14. Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki. Powieść narodowa. Ogł. (bezimiennie) *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 1 poszyt 4 (luty) s. 145-152, poszyt 5 (marzec) s. 191-198; przedr. S. Tarnowski, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3.

15. Myśli Polaka przy górze Mont Blanc. Powst. w marcu 1830. Ogł. (bezimiennie) *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 2 poszyt 4 (maj) s. 165-167; przedr. H. Biegeleisen: Nieznane prace Z. Krasińskiego z lat młodzieńczych. *Bibl. Warsz.* 1894 t. 3 s. 499-500; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 5.

Toż w jęz. franc. inc.: Le soleil était derrière moi... Dat.: Écrit près de Gaix sur un monticule vers le soir, ayant la vue du Mont Blanc, et aux pieds du Jura, 13 Mars 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 33-35.

Przekł. pol.: L. Staff: Słońce było poza mną ... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

16. Fragment d'un journal. Dla H. W. Dat.: 24 mars 1830. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 136-141; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Wyd. nast.: z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: Fragment dziennika. Wyd. J. Kallenbach: Z nieznanych rękopisów Z. Krasińskiego. *Bibl. Warsz.* 1901 t. 3 z. 2 s. 202-206; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Tekst przeznaczony dla Henryki Willan.

17. Fragment d'un rêve. Dla H. W. Dat.: 29 mars 1830. 4 dni po ekskursji na Salève. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 143-147; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Wyd. nast.: z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: Marzenie. Wyd. i przedr. jw. poz. 16 (s. 206-208).

Tekst przeznaczony dla Henryki Willan.

18. Teodoro, król borów. Powieść korsykańska. Ogł. (bezimiennie) *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 2 poszyt 2 (kwiecień) s. 63-72; przedr. B. T. (Twardowski), zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Przekł. czeski: L. C. Frič. *Česká včela* 1879 s. 281 i n.; przedr. w wyd. przekł.: Povídky, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

19. Le souvenir. Dla H. W. Dat.: 15 kwietnia, dwa dni po jej wyjeździe (1830). Z rękopisu znajdującego się w Londynie wyd. J. Bołoz Antoniewicz: Z nieznanych utworów Z. Krasińskiego. Lw. 1890 s. 1-3; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Wyd. nast.: z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: L. Staff: Wspomnienie. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Dla Henryki Willan.

20. Fragment (inc.: Sur un chemin bordé de fleurs...). Dat.: 18 kwietnia 1830 r. pięć dni po jej wyjeździe o 10-tej, 11-stej i 12-stej w nocy. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 54-65.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Po wyjeździe Henryki Willan.

21. Accablé de douleurs... Dat.: Écrit dans la prison de Chillon le 20 avril 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 66-68.

Przekł. pol.: L. Staff: Pisane w więzieniu Czyllonu. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

22. Zawisza. Powieść. T. 1-2. Powst. od listopada 1829 do kwietnia 1830. Rkps wysłany do Warszawy 24 października 1830 zaginął w czasie powstania.

http://rcin.org.pl

23. Fragment (inc.: Les cimetières et les caveaux...). Dat.: 8 maja 1830 r. blisko 4 tygodnie po jej wyjeździe. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 69-73.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Po wyjeździe Henryki Willan.

24. On. Ułomek z pamiętników życia młodzieńca. Ogł. (bezimiennie). *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 2 poszyt 6 (czerwiec) s. 241-250; przedr. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 5.

25. Les deux chevaliers. (Fragment). Dat.: Écrit sur le Lac Leman le 7 juin 1830. Ogł. (bezimiennie) *Bibliothèque Universelle* 1830 t. 44 (sierpień) s. 430-437. Przedr. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 335-341; zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Dwaj rycerze. (Urywek). Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Dwaj rycerze. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

26. Les légions polonaises. Dat.: Écrit le 8 juin 1830 la nuit dépuis 11 heures à 2. Ogł. pod kryptonimem ***. *Bibliothèque Universelle* 1830 t. 44 (lipiec) s. 305-311. Przedr. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 328-334; zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Polskie legiony. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — K. Syruć. *Lechita* 1907 nr 7 s. 318-320. — L. Staff: Legiony polskie. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

27. Fragment (inc.: Oh! que je voudrais...). Dat.: 22 czerwca 1830 r., kiedy już od miesiąca czas był pochmurny i deszczowy. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 90-93.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

28. Fragment (inc.: J'ai connu un homme...). Dat.: 24 czerwca 1830 r. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 149-154; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Wyd. nast.: z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Urywek. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

29. La confession de Napoléon. Dat. 27 czerwca w nocy 1830 r., 3 m. po jej wyjeździe. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2. s. 155-167. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: Spowiedź Napoleona. Wyd. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 209-216; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2; przedr. J. Baczyński: Zygmunt Krasiński (1812-1859). Jego życie i dzieła. T. 1. Poz. 1912 s. 115-126. — K. Syruć: Spowiedź Napoleona. *Lechita* 1907 nr 6 s. 286-290.

Po wyjeździe Henryki Willan.

30. Fragment. Le rêve d'un homme blasé. Dat.: Poniedziałek 5-go lipca 1830 r. Genewa. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 116-125.

Przekł. pol.: L. Staff: Marzenie człowieka przeżytego. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

31. Sur le clergé. Dat.: 15 lipca 1830 r. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 169-176; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Wyd. nast.: z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: O duchowieństwie. Wyd. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 216-221; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

32. Le printemps et le prisonnier. Dat.: Genewa, 22 lipca 1830 r. Ogł. bez zakończenia (bezimiennie) *Bibliothèque Universelle* 1830 t. 45 (wrzesień) s. 108-112. Przedr. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 342-346; zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Całość z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Wiosna i więzień. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Wiosna i więzień. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

33. Moïse. Dat.: 26 juillet 1830 r. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 177-180; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. Wyd. nast.: z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Mojżesz. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Mojżesz. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

34. Zamek Wilczki. Powieść narodowa. Ogł. (bezimiennie) *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 3 poszyt 4 (sierpień) s. 152-166, poszyt 5 (wrzesień) s. 200-205; przedr. B. T. (Twardowski), zob. Wyd. zbior. poz. 5.

http://rcin.org.pl

Przekł. czeski: L. C. Frič: Zámek vlčovský. W wyd. przekł.: Povídky, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

35. Jezioro Genewskie. Powst. 15 sierpnia 1830. Fragm. ogł. A. E. Odyniec: Listy z podróży. *Kronika Rodz.* 1877 nr 21 s. 324; przedr. w wyd. osob. t. 4. W-wa 1878 s. 280-281.

Autograf zapisany ołówkiem w notatniku Odyńca jest w posiadaniu Stanisława Balińskiego w Londynie.

36. Spadek Aary. Powst. 25 sierpnia 1830. Ogł. A. E. Odyniec: Listy z podróży. *Kronika Rodz.* 1877 nr 24 s. 371; przedr. w wyd. osob. t. 4. W-wa 1878 s. 317-318.

Autograf, jw. poz. 35.

37. Journal. Dat.: Sallanches, 2 août 1830, 9 heures du soir. Terrasse de l'auberge, vis-à-vis le Mont Blanc; ostatni zapis dat.: Lucerne, 30 août 1830, 11 heures du soir. Ogł. (bezimiennie) fragm. pt. Le coucher du soleil sur le Mont Blanc. Extrait du journal d'un voyageur. *Bibliothèque Universelle* 1831 t. 48 (wrzesień) s. 99-102; całość wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 181-222. Wyd. nast.: zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 145-194.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Dziennik. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Dziennik. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Tekst w jęz. pol. pt. Ułomki podróży szwajcarskiej. Powst. w sierpniu 1830. Rkps wysłany do Warszawy 24 października 1830 zaginął w czasie powstania.

38. Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego. Wydany przez Z. K. W-wa 1830. Wyd. nast.: przedr. B. T. (Twardowski), zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Autograf z uwagami cenzury dat.: 19 septembra 1830, Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

Autograf był dedykowany Henryce Willan.

39. Un songe. Dat.: 20 septembre 1830, Genève. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 195-204.

Przekł. pol.: L. Staff: Sen. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

40. Ce fut par une belle soirée d'automne... Dat.: Reevowi do albuma. 1-go października 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 205-208.

Przekł. pol.: L. Staff: Było to w piękny wieczór... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

41. Fragment (inc.: Sur les bords d'un ruisseau...). Dat.: 4 oktobra 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 209-213.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

42. „Konrad Wallenrod", récit historique, tiré des annales de Lithuanie et de Prusse; Le „Faris"; „Sonnets de Crimée", par Mickiewicz, traduits du polonais par MM. F. Miaskowski et Fulgencé, Paris, 1830. Dat.: 8 oktobra 1830 r. Ogł. (bezimiennie) *Bibliothèque Universelle* 1830 t. 45 (październik) s. 186-198. Przedr. zob. Wyd. zbior. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

43. Fragment (inc.: J'étais assis près d'un piano...). Dat.: 10 octobre 1830 r. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 225-229.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

44. Zawisza. (Ballada). Dat.: 16 octobre 1830, Genève. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 223-226 (tu również facsimile autografu). Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Zawisza. (Ballada). Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Zawisza. (Ballada). Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

45. Écrit la nuit. Dat.: Z uczuciem i bojaźnią w nocy pisane 16, 17, 18 octobre 1830, Genève. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 227-231. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: W nocy. Wyd. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 389-396; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: W nocy. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

46. Le journal d'un mourant. Dat.: 24-25 oktobra 1830, Genewa. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 233-241. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Dziennik umierającego. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Dziennik umierającego. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

http://rcin.org.pl

47. Adieu aux environs de Genève. Dat.: 28 octobre, Genève. 1830. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 243-247. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Pożegnanie okolic Genewy. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Pożegnanie okolic Genewy. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

48. Sur la mort. Dat.: W zimie 1830 r. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 3-10.

Przekł. pol.: L. Staff: O śmierci. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

49. Un beau jour d'été. Powst. 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 267-271.

Przekł. pol.: L. Staff: Piękny dzień letni. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

50. Un enterrement catholique. Powst. 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 278-282.

Przekł. pol.: L. Staff: Pogrzeb katolicki. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

51. Fragment (inc.: Le jeune chevalier Olivier de Bracy...). Powst. 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 257-266.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

52. Le lit de mort. (Fragment). Powst. 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 272-277.

Przekł. pol.: L. Staff: Łoże śmierci. Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

53. Un salon. Powst. 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 299-302.

Przekł. pol.: L. Staff: Salon. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

54. Sur la vie. Powst. 1830. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 283-298.

Przekł. pol.: L. Staff: O życiu. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

55. Przeor augustianów. Powieść. Powst. 1830-1831. Rękopis zaginął.

Wg wzmianki w liście do ojca, dat.: 4 oktobra 1831. Genewa. (Por. Listy poz. 3, s. 258).

56. Wygnaniec. Powst. w lutym 1831. Przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Wiedeń, 3 sierpnia 1832. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 29-32.

Toż w jęz. franc. pt. L'exilé. Dat.: Florence, mars 1831. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 307-312.

57. Il est une plaine... Dat.: Gênes — mars 1831. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 313-319.

Przekł. pol.: L. Staff: Jest równina zielona... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

58. Panie Kochanku. Powiastka. Dat.: kwiecień 1831, Genewa. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 397-417.

59. À deux reprises différentes... Dat.: Reevowi napisane 8 maja 1831 r. Genewa. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 320-325.

Przekł. pol.: L. Staff: Dwoma różnymi nawrotami... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

60. Le siècle, dans lequel nous nous avançons... Dat.: 11 mai 1830, Genève. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 326-331.

Przekł. pol.: L. Staff: Wiek, w którym żyjemy... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

61. Adam Szaleniec. Fragm. zaczęty ok. 23 maja 1830. Utwór nie ukończony. Rkps zaginął. Tekst w jęz. franc. pt. Adam le Fou. Fragments. Dat.: 12 juin - 27 juillet 1831, Genève. Fragmenty przesłane H. Reeve'owi w listach z 12, 21, 23 czerwca i 7, 13, 27 lipca 1831. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 249-264. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: W. Dalecka: Adam Szaleniec. Urywki. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Adam Szaleniec. Fragmenty. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

62. Fragment (inc.: Et son pâle visage...). Dat.: Pisane w Chamonix dla Reeva 22 augusta 1831 r. Przesłane H. Reeve'owi w liście dat.: Genève, le 24 août 1831. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 1 s. 160-165. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: L. Staff: I z bladą twarzą... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

63. Une étoile. Dat.: Genève — 1831 — 25 septembre. Utwór przesłany H. Reeve'owi w liście z 25 września 1831. Ogł. (bezimiennie) *Bibliothèque Universelle* 1831 t. 48 (listopad) s. 334-336. Przedr.: *Le Polonais* 1834; zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1. Z auto-

http://rcin.org.pl

grafu z niewielkimi zmianami wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 265-268.

Przekł. pol.: Gwiazda. *Dzien. Pol.* 1886 nr 1; przedr. J. Siemieński: Ewunia. Tarnów 1886 s. 107-110; toż wyd. tyt. Lw. 1888 (por. poz. 69). — W. Dalecka: Gwiazda. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: Gwiazda. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

64. Le choléra. Dat.: Le 24 octobre 1831, Genève. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 269-293. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: Cholera. Wyd. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 392-408; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

65. Fragment (inc.: Il est un sentiment...). Powst. 1831. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 387-391.

Przekł. pol.: L. Staff: Fragment. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

66. Gastołd. Powieść żmudzka. Powst. 1831. Wyd. W-wa 1833. Wyd. nast.: wyd. B. T. (Twardowski), zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Autograf pt. Gastołd — Legenda. Dat.: Rzym 1831, w zimie. Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

W druku na karcie tyt. podpis: Przez J. Hr. Kras..., na końcu tekstu: Zygmunt Kr.

Przekł. czeski: L. C. Frič: Gastold. *Koleda* 1880 nr 33-34; przedr. w wyd. przekł.: Povídky, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

67. Agay-Han. Powieść historyczna. Dat.: Skończone 7 stycznia 1832 r. w Genewie. Wyd. pt. Agay-Han. Powieść historyczna, oryginalnie napisana przez A. K. Wr. 1834. Wyd. nast. pt. Agay-Han. Powieść historyczna. Edycja druga. Wr. 1838 (bezimiennie).

Pierwodruk posiada motto: I loved her as a child, I loved her as a youth, but she never did love me.

Wyd. 2 posiada dedykację: Poświęcone Marii, oraz zmienione motto: Amor che a nullo amato amar perdona. Dante, Inferno V 103.

Przyczyną tej różnicy między wydaniami jest zmiana obiektu miłości Krasińskiego; Amelię Załuską zastąpiła Joanna Bobrowa.

Przekł. czeskie: F. L. Čelakovský: Agaj-Chan. *Česká včela* 1835 nr 129 i n.; przedr. w: Sebrané spisy. T. 3. Praga 1877; wyd. osob. Praga (1891). — B-y: (Fragm. pt.) Z historické pověsti „Agaj-Han". *Lumir* 1856 t. 2 s. 903 i n.

Przekł niem.: E. Brachvogel: Agay-Han. Lipsk 1840.

Przekł. włoski: Agay-Khan. Romanzo storico dell'epoca dei falsi Demetrii in Russia. Florencja 1876.

68. Et où est-il maintenant le fils... Dat.: 20 janvier 1832 - Genève. Utwór przesłany H. Reeve'owi w liście z 20 stycznia 1832. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 392-395.

Przekł. pol.: L. Staff: I kędyż on teraz... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

69. Ostatni raz się zwarli, a komu pobłogosławiło szczęście... Pierwotną redakcję pt. Synteza. Dat. 1832, 25 lutego w Petersburgu. Wyd. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 432-435; drugą redakcję z marca 1833 z autografu w albumie Ewy Ankwiczówny ogł. J. Siemieński, jw. poz. 63, s. 111-115; pt. W albumie Henryki Ankwiczówny. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 5-8; pt. Z albumu Henriety Ewy Ankwiczówny. Wyd. L. Piwiński, zob. Wyd. zbior. poz. 30 t. 11.

70. À Venise. Powst. w maju 1832. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 405-414. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. pol.: K. Z. Morawska: W Wenecji. Wyd. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 408-413; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

71. La confession. Ode traduite du polonais. Powst. w maju 1832. Ogł. (bezimiennie) *Bibliothèque Universelle* 1832 t. 50 (maj) s. 94-95. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Autograf nie zachował się.

Przekł. pol.: Spowiedź. Oda. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 17-18. — L. Staff: Spowiedź. Oda tłumaczona z polskiego. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Przekonywającą argumentację za autorstwem Krasińskiego daje J. Bołoz Antoniewicz: O nieznanych utworach francuskich Z. Krasińskiego. *Pam. II Zjazdu Hist. Pol. we Lw.* Lw. 1890.

72. Śniło mi się, żem płynął z tobą po moim jeziorze... Dat.: Na pamiątkę — napisane 26 augusta 1832 r. w Opinogórze. Ogł. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 10-17, pt. W albumie Amelii Załuskiej.

73. Sur le front du pélerin... Powst. 1832. Fragment końcowy z listu do H. Reeve, dat. z Petersburga 27 listopada 1832, wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 10 t. 2 s. 21-23; całość wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1 s. 398-404.

Przekł. pol.: L. Staff: Na czole pielgrzyma... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

http://rcin.org.pl

74. Przelotna chmura. Dat.: Pisano w oryginale po angielsku, w Genewie 1832 r. Ogł.: Z nie wydanych rękopisów Z. Krasińskiego. *Kronika Rodz.* 1878 t. 6 nr 5 s. 129-130. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 5.

Autograf nieznany.

Domniemany oryginał angielski również się nie zachował.

75. (Modlitwa) O Boże, błogosław tym, którzy patrzyli na mnie dobrym okiem... Powst. w sierpniu 1833. Ogł. *Dzien. Lit.* 1859 nr 89 s. 1064; tekst nieco krótszy z drobnymi odmianami tekstu z autografu w albumie Ewy Ankwiczówny ogł. J. Siemieński, jw. poz. 63, s. 117-119.

Tekst z *Dzien. Lit.* jako poprawniejszy przedr. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 9-10.

76. Nie-Boska komedia. Dat.: Zaczęte w Wiedniu na wiosnę, skończone w Wenecji na jesieni 1833 r. Wyd. (bezimiennie) Paryż 1835.

Wyd. nast. (do 1862 bezimiennie): wyd. 2 Paryż 1837; wyd. 3 poprawione przez autora. Paryż 1858 (tu opuszczona dedykacja); wyd. 4 Paryż 1862; oprac. dla użytku szkolnego P. Chmielowski. Brody 1902 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 6 (tu po raz pierwszy nazwisko autora); ze wstępem i objaśnieniami H. Gallego. W-wa 1908 *Wybór Pisarzów Pol. dla Domu i Szkoły* nr 8; toż wyd. 2 przejrzane i poprawione W-wa 1918; ze wstępem podług Historii literatury S. Tarnowskiego. W-wa 1912 *Biblioteczka Nar.* nr 47; ze wstępem podług Historii literatury S. Tarnowskiego i objaśnieniami. W-wa 1912 *Książki dla Wszystkich* nr 550; Złoczów ok. 1913 *Bibl. Powsz.* nr 55; toż Złoczów po r. 1923; do druku przygotował, wstępem i komentarzem opatrzył Z. Dębicki. W-wa (1917) *Muzy. Bibl. Lit.-Artyst.*; objaśnił, wstępem poprzedził A. Stodor. Lw. 1920 *Bibl. Klasyków Pol.*; oprac. J. Kleiner. Kr. (1921) *BN* I, 24; toż wyd. 2 przejrzane Kr. 1922; toż wyd. 3 przejrzane Kr. 1925; toż wyd. 4 przejrzane Kr. 1927; toż Kr. (1928); toż wyd. przejrzane Lw. (1937); (wyd. nast. zob. 1950); tekst wg wyd. z 1858 oprac. T. Pini. W-wa (1923) *Wielka Bibl.* nr 24; wstępem krytycznym, objaśnieniami zaopatrzył A. Sulima (A. Stempel). Lw. (ok. 1925) *Bibl. Arcydzieł* nr 3-4; oprac. B. Suchodolski. W-wa (1928) *Wielka Bibl.* nr 24; wstępem poprzedził E. Marwicki. Łódź 1932 *Bibl. Klasyków Pol.* nr 28; oprac. L. Bochenek. Poz. (1934) *Bibl. T. C. L.* (Tow. Czytelni Lud.) nr 18; Budapeszt 1941 (Maszynopis powielany); oprac. J. Kleiner. Jerozolima 1944 *Szk. Biblioteczka na Wschodzie* t. 22 (przedr. *BN* I, 24); oprac. J. Kleiner. Chicago ok. 1945 *Bibl. Rady Polonii*;

Kr. 1945 *Bibl. Arcydzieł Lit. Pol.*; oprac. S. Kawyn. Kr. (1948); oprac. J. Kleiner. Wyd. 4 zmienione. Wr. 1950 *BN* I, 24; toż Wr. 1958; toż wyd. 5 Wr. 1959; toż wyd. 6 Wr. 1959; toż wyd. 7 Wr. 1962; oprac. Z. Libera i E. Sawrymowicz. Wr. 1952 *Nasza Bibl.*; toż wyd. 2 Wr. 1952; wyd. 8 zmienione oprac. M. Grabowska, wstęp napisała M. Janion. Wr. 1965 *BN* I, 24.

Na okładce jednego egz. wyd. 1837, należącego do K. Gaszyńskiego, Krasiński wpisał odmienne zakończenie, wydał je J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 3 s. 384-385.

Wyst. Kr. 1902, 1912.

Pierwotny tytuł miał brzmieć: Mąż.

Dedykacja: Poświęcone Marii. (Maria — Joanna Bobrowa).

Por. poz. 117, 237.

Przekł. ang.: M. Walker Cook: The Undivine Comedy, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — H. E. Kennedy i Z. Umińska: The Un-Divine Comedy. (Z przedmową G. K. Chestertona i wstępem A. Górskiego). Londyn-W-wa (1924).

Parafrazę Nie-Boskiej komedii dał E. Bulwer-Lytton: Orval or the Fool of the Time. Londyn 1869.

Przekł. czeski: F. Žherský (F. Kvapil): Nebožská komedie. (Cz. I-II). *Lumír* 1875 nr 24-27; cz. I przedr. F. Vymazal, zob. Wyd. zbior. Przekłady; całość w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. jw.; wyd. osob. Praga (1900) *Světová knihovna* nr 153-154; toż wyd. nast. Praga (1912).

Przekł. duński: I. Stemann: Den U-Guddommelige Komedie. Kopenhaga 1925; wyd. 2 Kopenhaga 1946.

Przekł. fiński: Jalo Kalima: Ei-Jumalainen komedia. Helsinki 1909.

Przekł. franc.: F. Trembicka: La Comédie infernale. (Fragm.). W książce: Mémoires d'une Polonaise. Paryż 1841. — A. Mickiewicz: La Comédie infernale. (Fragm.). W Kursie literatury słowiańskiej w Collège de France 1842/1843, wykład 8. Wyd. w książce: L'Église officielle et le messianisme. Cz. 1. Paryż 1845 i wyd. nast. — A. Lacaussade: La Comédie infernale. (Fragm.). *La Revue des Deux Mondes* 1846, 1 października; całość wyd. W. Mickiewicz, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — Paul de Saint-Vincent (W. Budzyński): Comédie infernale. (Fragm.). W art.: Écrivains et poètes modernes de la Pologne. Le comte Sigismond Krasiński. *Revue contemporaine* 1859 t. 10 (15 lipca). (Tu również fragm. poz. 166, 194); odb. Paryż 1859. — S. Granvil: La Comédie infernale. *Revue Slave* (W-wa) 1868 t. 1.— A. Leska: Comédie non-divine. Lozanna 1902. — W. Stryjeński i A. Cingria: La Comédie non divine. (Paryż 1943) *Nova et Vetera*. — J. Sakowski: Leodium 1958.

Przekł. hiszpański: I. de Zulueta. Bogota 1944.

http://rcin.org.pl

Przekł. niem.: K. Batornicki (F. H. Lewestam): Die Ungöttliche Komödie. Lipsk 1841. — J. Schweminski: Die nicht göttliche Komödie. Brunszwik 1852. — H. Blumenstok: Die Ungöttliche Komödie. *Die Dioskuren* (Wiedeń) 1880. — M. Bienenstok: Die Ungöttliche Komödie. Stryj 1912. — K. Holländer: Die Ungöttliche Komödie. Weimar 1917 *Der Liebhaber Bibliothek* t. 45. — F. T. Csokor: Die Ungöttliche Komödie. Berlin 1936; wyd. nast. Hamburg 1959. — H. Buddensieg: Ungöttliche Komödie. (Fragm.). *Mickiewicz-Blätter* 1960 z. 13-14.

Przekł. ros.: N. Bierg: Otrywki iz „Niebożestwiennoj komiedii". (Fragm.). Wyd. N. Gierbiel: Poezija Slawian. Petersb. 1871 s. 513. — P. Lebiediew: Niebożestwiennaja komiedija. *Russkij wiestnik* 1874 t. 3 s. 605-688. — A. Kursinskij: Niebożestwiennaja komiedija. Moskwa 1902; wyd. 2 Moskwa 1906.

Przekł. serbo-chorwackie: ?. Dubrownik 1871. — B. Drexler: Nie-Boska komedia. *Vienac* (Zagrzeb) 1903.

Przekł. szwedzki: A. Jensen. Göteborg 1906.

Przekł. węgierski: L. Szabó. Budapeszt 1936. (Maszynopis powielany. Tłum. z przekł. niem. F. T. Csokor).

Przekł. włoski: M. A. Kulczycka: La Non Divina Commedia. Rzym 1926; wyd. 2 Rzym 1930 *Scrittori Classici Slavi*. (Tu przedmowa R. Pollaka).

77. Irydion. Pierwszy rzut pt. Irydion Amphilochides powst. w 1832-1833, zniszczony przez poetę. Druga wersja ukończona w styczniu 1836. Wyd. (bezimiennie do 1862) Paryż 1836.

Wyd. nast.: Poz. 1851; Poz. 1858; nowe wyd. Naumburg 1861; wyd. 3 Paryż 1862; Złoczów (1893) *Bibl. Powsz.* nr 93-95; z przedmową P. Chmielowskiego. W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 25; oprac. dla użytku szkolnego T. Pini. Brody 1903 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 18/19; toż wyd. 2 Brody 1906; ze wstępem i objaśnieniami H. Gallego. W-wa 1908 *Wybór Pisarzów Pol. dla Domu i Szkoły* nr 12; toż wyd. 2 przejrzane i poprawione W-wa 1918; ze wstępem podług Historii literatury S. Tarnowskiego i objaśnieniami. W-wa 1912 *Biblioteczka Nar.* nr 31; ze wstępem podług Historii literatury S. Tarnowskiego i objaśnieniami. W-wa 1912 *Książki dla Wszystkich* nr 552; słowem wstępnym opatrzył i do druku przygotował Z. Dębicki. W-wa (1913) *Muzy. Bibl. Lit. - Artyst.*;

z wstępem i objaśnieniami T. Sinki. Kr. (1921) *BN* I, 42; toż wyd. 2 przejrzane Kr. 1923; toż wyd. 3 przejrzane Kr. (1925); toż wyd. 4 Kr. 1929; toż wyd. 4 Edynburg 1942; toż wyd. 5 Lw. b. r.; oprac. M. Adamowski. Przemyśl (1923) *Książnica Komentarzy* S. I t. 15; toż Przemyśl (1925) *Praca i Książka* S. I t. 15; tekst według wyd. z r. 1836 oprac. T. Pini. W-wa (1923) *Wielka Bibl.* nr 1; oprac. A. Sulima. Lw. (1925) *Bibl. Arcydzieł* S. I nr 38; z portretem autora, 8-oma rycinami i mapką Rzymu. Oprac. W. Szyszkowski. W-wa (1929) *Wielka Bibl.* nr 1; wstępem poprzedził K. Świątkowski. Łódź (1931) *Bibl. Klasyków Pol.* nr 24;

Kr. 1946 *Bibl. Arcydzieł Lit. Pol.*; wstępem i objaśnieniami opatrzył T. Sinko. Chicago 1947 *Bibl. Rady Polonii* (przedr. *BN* I, 42); wstępem i aneksem opatrzył S. Treugutt. Przypisy: M. Bizan. W-wa 1958 *Bibl. Szk.*

Wyst.: Kr. 1902; Łódź 1908; Kr. 1912; Lw. 1912; W-wa 1913.

Dedykacja: Poświęcone Marii na pamiątkę dni jedynych i zbiegłych.

Por. poz. 76.

Temat Irydiona wykorzystali w swych utworach: E. Bieder: Irydion w krainie mogił i krzyżów. Baśń dramatyczna w 1 akcie. *Spr. II Gimn. w Tarnowie za r. 1911/12*. Tarnów 1912; toż: *Księga pam.... Z. Krasińskiego*. T. 3. Lw. 1912. — B. Feller: Z. Krasińskiego Irydion. Dramat w 9 odsłonach. Prolog i Eksodos w duchu reformy teatralnej oryginalnie pojętej. Kr. 1912.

Przekł. ang.: M. Walker Cook, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — F. Noyes: Iridion. Londyn 1927.

Przekł. bułgarski: A. Ganczew: Iridion. Drama. (Fragm.) *Polsko-Bălgarski Prĕgled* 1919/20; całość wyd. osob. Sofia 1921 *Pol. Bibl.* 4.

Przekł. czeskie: J. V. Frič: (Fragm). *Lumir* 1856 t. 2 s. 903 i n.; całość pt. Iridion. Praga 1863; fragm. przedr. F. Vymazal, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — V. Štulc: (Fragm.). *Blahověst* 1856. — F. Kvapil: Iridion. Praga 1905 *Sbornik světove poesie* R. 9 t. 4.

Przekł. estoński: A. Alle: Irydion. Poola keelest tõlkinud. Tartu 1930.

Przekł. franc.: F. Trembicka: Iridion. (Fragm.). W: Mémoires d'une Polonaise... Paryż 1841. — A. Lacaussade: Iridion. (Fragm.). *La Revue nouvelle* 1846; odb. Paryż 1847; całość wyd. W. Mickiewicz, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. hebrajski: Ch. Sz. Ben Abram (właściwe nazwisko: Beryk). W-wa 1921.

Przekł. niem.: (A. Mauritzius): Iridion in Rom. Berlin 1846; wyd. nast. pod pseud. Polono-Germanus: Iridion. Lipsk 1847. — H. Blumenstok: (Fragm. w art.) Ein Wort über Krasiński und seinen „Irydion". *Die Dioskuren* (Wiedeń) 1872. — A. Weiss: Iridion. Lipsk (1881) *Universal-Bibliothek* 1519/1520.

Przekł. ros.: A. Kursinskij: Iridion. Moskwa 1900. — A. Umanskij: Iridion. Petersb. 1904. — M.-W.: Iridion. Dramaticzeskaja poema. *Siewier* 1907 nr 27-35. — Iridion. Moskwa 1910 *Uniwiersalnaja bibliotieka* nr 234-235.

Przekł. serbo-chorwacki: A. Tkalcević: Iridion. Zagrzeb 1865.

Przekł. słoweński: V. Molè: Odlomek iz Krasińskega „Iridijona". (Epilog). *Ljubljanski Zvon* 1912 nr 5 s. 244-250.

http://rcin.org.pl

Przekł. włoski: C. Garosci: Iridione. Rzym 1926.

78. O biedna! czegóż ja mam życzyć tobie... Powst. w maju 1836. Wiersz przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Kissingen, 12 czerwca 1836. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 83-84; z kopii wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 19-20.

Wiersz do Joanny Bobrowej.

79. Jeśli mi kiedy przewodniczyć miały... Powst. w maju 1836. Wiersz przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, jw. poz. 78. Wyd. jw. poz. 78 (s. 84; s. 21).

Wiersz do Joanny Bobrowej.

80. Bóg mi odmówił tej anielskiej miary... Powst. w czerwcu 1836. Wiersz przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Kissingen, 7 lipca 1836. Wyd. zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 86. Tekst skrócony ogł. P. A. Rys.: Ze spuścizny bezimiennego poety. *Życie* (W-wa) 1888 nr 44 s. 641; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 22.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Bůh odepřel mi... *Slovanský přehled* 1912 nr 6.

Przekł. słoweński: V. Molè: Odrekel mi je Bog nebeško mero ... *Straż Polska* 1912 nr 2.

81. Mogłem być z tobą na ziemi szczęśliwy ... Powst. w listopadzie 1836. Wiersz przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Wiedeń, 20 listopada 1836. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 92-93; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 23-24.

Wiersz do Joanny Bobrowej.

82. Chciałbym anioła widzieć na tym grobie ... Powst. w listopadzie 1836. Wiersz do J. Bobrowej przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, jw. poz. 81. Wyd. jw. poz. 81 (s. 93-94; s. 25-26).

Wiersz do Joanny Bobrowej.

83. (Modlitwa) Boże, wysłuchaj modlitwę moją serdeczną... Powst. 1836. Z autografu własności Natalii Potockiej wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 11-12.

84. Do zebranych przyjaciół (inc.: Cyt! Północ bije: nowa wschodzi pora...). Fragm. (inc.: Niech ten płacze, bracia, komu dobrze było...) przesłany R. Załuskiemu w liście nie dat. z marca 1837; całość w następnym liście do R. Załuskiego, dat. 30 marca 1837. Oba teksty wyd. S. Tarnowski: Listy Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183) z. 8 nr 548 s. 157, 158-159. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 28 t. 4.

85. Do ... (inc.: Czy pomnisz jeszcze na dożów kanale...). Dat. 30 septembra, posyłając (portret), w wieczór (1837). Ogł. L. Méyet: Do niej. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 3 s. 491-492. Przedr.: *Dzien. Kr.* 1896 nr 212; *Dzien. Pol.* 1896 nr 253; T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; F. Hoesick: Miłość w życiu Z. Krasińskiego. Kr. 1909 s. 285.

Autograf znajdował się u Natalii Potockiej.

Wiersz do Joanny Bobrowej.

Ustalenie roku powstania było kwestią sporną. J. Kallenbach (Zygmunt Krasiński. T. 2. Lw. 1904 s. 439) i F. Hoesick (jw.) przyjmowali datę 1835, L. Méyet (jw.) proponował 1836, a J. Czubek (Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 306) datę 1837, która wydaje się najbardziej prawdopodobna.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Janě Bobrově (inc.: Vzpomeneš na průplavy dožů snici...) *Slovanský přehled* 1912 nr 6.

86. Weź ten prosty krzyż biały — niechaj strzeże ciebie... Dat.: 21 oktobra (1837). Z autografu własności Natalii Potockiej wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 29.

Wiersz do Joanny Bobrowej.

87. Serce mi pęka, światło się umyka... Powst. na początku listopada 1837. Wiersz przesłany K. Gaszyńskiemu w liście dat. Wiedeń, 9 novembra 1837. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 123-125. Fragm. przedr. P. A. Rys.: Ze spuścizny bezimiennego poety. *Życie* (W-wa) 1888 nr 44 s. 641; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 30-32.

88. Chcę, byś mymi szkłami patrzała na ludzi... Dat.: 30 novembra (1837). Z autografu własności Natalii Potockiej wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 33.

Czterowiersz dla Joanny Bobrowej.

89. Herburt. Ułamek. Powst. 1837. Z odpisu autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 133-185.

Autograf zaginął. Dwa odpisy Bibl. Krasińskich zniszcz. 1944.

90. (Modlitwy). Powst. 1837. Wyd. W. Krasińska pt. Myśli pobożne. W-wa 1899. Wyd. nast.: wyd. T. Pini pt. Modlitewnik, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 1; wyd. J. Czubek pt. Modlitwy, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 3; wyd. osob. pt. Modlitwy. W-wa b. r. *Panteon* (nr 3).

Autograf Bibl. Zamoyskich; zniszcz. 1944. Facsimile fragm. autografu podaje T. Pini, jw.

Zbiór modlitw napisany dla J. Bobrowej. Pierwodruk nie posiadał tytułu „Modlitwy" z powodu przeszkód ze strony władz kościelnych.

http://rcin.org.pl

Zawartość: Modlitwa za umarłych; Litania; Modlitwa do Najświętszej Panny; Modlitwa za dzieci; Modlitwa za siebie; Modlitwa, żeby umrzeć młodą; Modlitwa w chwili zwątpienia; Modlitwa podczas mszy; Modlitwa, przebudziwszy się w nocy.

91. Noc letnia. Powst. 1837. Wyd. (bezimiennie) Paryż 1841 (tu razem poz. 92). Wyd. nast.: wyd. 2 Berlin 1850 (jw.); wyd. 3 Paryż 1862 (jw.); Wil. 1850 (jw.); wyd. nowe Berlin 1862; dla użytku szkolnego oprac. T. Pini. Brody 1905 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 34 (tu razem poz. 92; tu po raz pierwszy nazwisko autora); W-wa 1910 *Biblioteczka Nar.* nr 38 (na karcie tyt. błędnie nr 32); W-wa 1910 *Książki dla Wszystkich* nr 525; Lw. po 1923 *Bibl. Powsz.* nr 90 (tu razem poz. 92).

Autograf Bibl. Czart. Arch. Dom. Ew. XVII/1570.

Utwór poprzedzony wierszem do J. Bobrowej (inc.: Jeżeli dotąd jedno dumne jeszcze..., dat.: Varenna 1840, 15 sierpnia). Pierwszą redakcję kilku końcowych wierszy ogł. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 425.

Utwór poprzedzony mottem z „Marii" A. Malczewskiego i „Antygony" Sofoklesa.

Przekł. czeski: A. Kotik: Letní noc. *Boleslavan* 1863; wyd. osob. Praga 1910 *Světová knihovna* nr 791.

Przekł. franc.: A. Lacaussade: Une nuit d'été. *La Revue nouvelle* 1846 t. 11 (15 października); przedr. W. Mickiewicz, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: Die Sommernacht. *Preussischer Volksfreund* 1844 nr 143. — H. Blumenstok: Die Sommernacht. *Die Dioskuren* 1881 t. 10; wyd. osob. Wiedeń 1881.

92. Pokusa. Powst. 1837. Wyd. (bezimiennie) Paryż 1841 (tu razem poz. 91). Wyd. nast.: wyd. 2 Berlin 1850 (jw.); Wil. 1850 (jw.); przedr. *Goniec Pol.* (Poz.) 1850 nr 91-93; wyd. 3 Paryż 1862 (jw.); dla użytku szkolnego oprac. T. Pini. Brody 1905 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 34 (tu razem poz. 91; tu po raz pierwszy nazwisko autora); Lw. po 1923 *Bibl. Powsz.* nr 90 (tu razem poz. 91).

Utwór poprzedzony sześciowierszem do J. Bobrowej (inc.: Ach, mętne krwią i łzami pędzą życia fale...). Pierwotną redakcję sześciowiersza (inc.: Leniwo mułem mętne cieką życia fale...) ogł. J. Kallenbach, zob. poz. 4, s. 409; toż w liście do J. Bobrowej b. d. (1838) ogł. L. Méyet. *Przew. Nauk. i Lit.* 1905 s. 1067.

Przekł. ang.: M. Walker Cook: Temptation. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. czeskie: A. Kotik: Pokušení. *Lumír* 1863 t. 2 s. 985 i n. — F. Žherský (F. Kvapil): Pokušení. *Obrazy života* 1875 nr 6/8 s. 107-122; przedr. w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: S. E. (W. Gasztowtt): La tentation. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1914 nr 306-310.

Przekł. niem.: W. Stroka: Die Versuchung. Kr. 1881.

Przekł. ros.: M. Michajłow: Ot slez i krowi mutny... *Sowriemiennik* 1860 t. 8 s. 474; przedr. N. Gierbiel: Poezija Sławian. Petersb. 1871 s. 516-517; przedr. pt. Żizń. W: M. Michajłow: Połnoje sobranije soczinienij. Moskwa 1934. — W. Guriewicz: Ot slez i krowi mutny... W zbiorze: Sbornik nacionalnoj litieratury Rossii. T. 1. Petersb. 1916 s. 433.

93. Wanda. Powst. wg J. Czubka 1837-1838, wg A. Krasińskiego 1837-1839. Wyd. Adam Krasiński: Nieznany dramat Z. Krasińskiego. *Bibl. Warsz.* 1901 t. 3 s. 3-46; odb. W-wa 1901.

Facsimile fragmentu autografu podał T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 1.

Utwór jest fragmentem nie dokończonego dramatu.

94. Dla ciebiem wszystko straciła na ziemi... Powst. w grudniu 1838. Wiersz przesłany A. Sołtanowi w liście dat.: Roma, 9 decembra 1838. Wyd. M. Dzikowski, zob. Wyd. zbior. poz. 2, s. 10-12 (tu mylnie rok: 1839). Wyd. nast.: wyd. S. Tarnowski: Z listów Z. Krasińskiego do Adama Sołtana. *Przegl. Pol.* 1876/77 t. 3 (43) s. 98-99; przedr. zob. Listy poz. 6 t. 2 s. 129-130; pt. Wrażenia z Kampanii, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 13-14 (tu mylna data: Rzym, 10 grudnia 1840).

Przekł. czeskie: F. H. Časlavský. *Koleda* 1880 nr 1. — F. Kvapil: (Fragm. inc.: Vše pro tebe...). W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady; przedr. *Slovanský sborník* 1886 nr 9-10.

Przekł. włoskie: E. Damiani: Dalla campagna romana. Wyd. P. La Cute: Scrittori stranieri. Mediolan 1947. — C. Verdiani: Tutto, per te, su questa terra io persi... W rozpr.: Sigismondo Krasiński e la genesi di „Prealba". W wyd. przekł.: Prealba e Il Figlio delle Ombre, zob. poz. 166.

95. Jak anioł spadły, leżący w piękności... Pierwszych 16 wierszy, przesłane A. Sołtanowi w liście dat.: Roma, 9 decembra 1838, wyd. jw. poz. 94; przedr. *Kronika Rodz.* 1873 nr 24 s. 366; przedr. zob. Listy poz. 6 t. 2 s. 126; całość przesłana K. Gaszyńskiemu w liście dat.: Partenope, 18 decembra 1838. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 141-142.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Italie. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. grecki: B. Graszyński: Εἰς Ἰταλαν, *Eos* (Lw.) 1911 s. 207-208.

Przekł. niem.: H. Nitschmann: Nun liegt es dem gefallnen Engel gleich. W: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

http://rcin.org.pl

96. Fala. Zwrotki do muzyki (inc.: Czy ty nie słyszysz, jak na morskiej skale...). Powst. na początku lutego 1839. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 80 (z mylną datą: 1842 r. ⟨?⟩); pierwsze 4 wiersze z rkpsu różniącego się od pierwodruku ogł. Dr Antoni J. (A. J. Rolle): Opowiadania historyczne. S. VII. Lw. 1891 s. 169. Autograf zaginął.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Vlna. Sloky k hudbě. *Slovanský přehled* 1912 nr 6.

Przekł. ros.: L. Bochan: Wołna. W zbiorze: Wieles. Petersb. 1912-1913 s. 137-140. — K. Wiskowatow: Wołna. W zbiorze: Iz żemczuzin polskoj poezii. Petersb. 1915 s. 15-16.

97. Hymn (inc.: Królowo Polski, Królowo aniołów...). Powst. na początku lutego 1839. Druga zwrotka wyd. Paryż 1859 (u dołu karty: „23 lutego 1859 roku. Anioł Pański za duszę Zygmunta"); całość z mylnej kopii wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 122-123 (tu mylna data: 1857); toż przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 189-190; w wersji poprawnej wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 41-42.

98. Tęsknota. Zwrotki do muzyki (inc.: Gdziekolwiek pójdę, coś mnie boli, nudzi...). Powst. na początku lutego 1839. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 81-82 (z mylną datą: 1842 r. ⟨?⟩). Fragm. nieco zmieniony cyt. autor w liście do D. Potockiej z 15 października 1843. Wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 61.

99. Ledwom cię poznał, już cię żegnać muszę... Dat.: Neapol, 14 lutego 1839. Ogł. pt. Pożegnanie. *Kronika Rodz.* 1873 nr 12 s. 175; toż wyd. J. Amborski, zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 368-369; wyd. bez tytułu w późniejszych wydaniach zbiorowych.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Rozloučení. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: H. Nitschmann: Kaum lernt' ich kennen dich... W: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — A. Weiss: Abschied. *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2.

100. Znasz, co namiętność? Czy ty wiesz, co piekło ... Dat.: Roma, 20 lutego 1839. Z kopii D. Potockiej wyd. L. Siemieński pt. Niewymarzona, a cudowna, zob. Wyd. zbior. poz. 3, s. 9-12 (tu data: Neapol, 1839 r.). Wyd. nast. bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 17-20; tekst nieco odmienny z innego rękopisu wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 36-38; tekst pierwodruku przedr. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 45-48.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Nevysněná a čarovná. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

101. Czyż z tobą wtedy raz ostatni byłem?... Powst. w marcu 1839. Z kopii D. Potockiej wyd. L. Siemieński pt. Boleść rozłączenia, zob. Wyd. zbior. poz. 3, s. 13-14 (tu data: Neapol, 1839 roku). Wyd. nast. bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3. Strofa druga w liście do D. Potockiej, dat. 14 sept. 1843. Opinogóra. Wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 20.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Bolest rozloučení. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: S. Granvil: Douleur de la séparation. *Revue Slave* (W-wa) 1879 t. 4.

Przekł. ros.: Użel w poslednij raz ja był togda s toboju.... *Siewiernyje zapiski* 1913 nr 8 s. 5.

102. (Z sycylijskiej podróży kart kilka). Dat.: 18 kwietnia - 5 maja 1839. Fragm. wyd. T. Pini pt. Dziennik z podróży po Sycylii, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 2 s. 61-81; tekst pełny z autografu wyd. J. Czubek pt. Z sycylijskiej podróży kart kilka, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 4 s. 201-232; pt. Journal de Sicile (1839) wyd. L. Piwiński, zob. Wyd. zbior. poz. 30 t. 6 s. 231-252.

Na ostatniej karcie autografu ręką D. Potockiej, dla której dziennik był pisany: „Journal de Sicile — 1839".

103. Znad wód, gdzie nigdy nie zaszumią burze... Dat. Drezno, 18 lipca (1839). Wiersz wpisany do albumu D. Potockiej. Wyd. T. Pini: Albumy Delfiny Potockiej. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 4 s. 630-633; toż zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

104. Rozpacz — Szyderstwo — Wiara. Dat.: Frankfurt, 1839, w sierpniu. Ogł. fragm. pt. Wiara. *Przegl. Pol.* 1891/92 t. 4 (104) z. 12 s. 510-512; toż wyd. th: Nieznany wiersz Z. Krasińskiego. *Kraj* 1892 nr 28; całość wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 45-56.

105. Nie kłuj mnie w serce wyrzuty cierpkiemi!... Wiersz przesłany K. Gaszyńskiemu w liście dat.: Freiburg, 19 septembra 1839. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 145; z innego rkpsu wyd. Dr Antoni J. (A. J. Rolle): Opowiadania historyczne. S. VII. Lw. 1891 s. 130.

106. W jej zielniku (inc.: Wśród mgły i szronu, gdy smutno na niebie...). Dat.: 2 listopada 1839, Fryburg. Autograf w dzienniczku Z. Krasińskiego.

http://rcin.org.pl

Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 70.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

107. Wzywam cię w boskiej wspomnienia godzinie... Wiersz przesłany w liście do D. Potockiej, dat.: Rzym, 24 grudnia 1839. Wyd. fragm. R. S. Kamiński: Zygmunt Krasiński i Delfina Potocka. Z nieznanych listów poety. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 21 s. 409; całość wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 58; przedr. zob. Listy poz. 34 t. 1 s. 11.

108. Modlitwa przez Henryka Ligenzę improwizowana na morzu pod Neapolem (inc.: Panie! co czuwasz nad światem...). Powst. 1839. Ogł. bez wiedzy autora *Pokłosie* R. 1 (1852) s. 256; pt. Modlitwa. (Improwizacja). Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; Wyd. zbior. poz. 13 t. 3: pt. Modlitwa przez... Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

109. Ułamek z poematu (inc.: Noc skwarna — ciemna — piorun grzmi i bije...). Powst. 1839. Z kopii D. Potockiej wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 4 s. 189-200.

Kopia w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

110. Gdzie czuciem i natchnieniem nie sposób ... Powst. 1839 lub 1840. Ogł. T. Pini pt. W albumie Delfiny Potockiej, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 11; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 14.

Autograf w dwóch różniących się wersjach w albumie i na luźnej kartce był w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

Na odwrocie autografu na luźnej kartce znajdował się pierwszy rzut wiersza (inc.: Czy ty nie słyszysz, kiedy sama czasem...), który ogł. J. Czubek w „Dodatku krytycznym", zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 296.

111. Trzy myśli pozostałe po śp. Henryku Ligenzie, zmarłym w Morreale 12 kwietnia 1840 roku. Nakładem Stefana Szczęsnego Bohdana Mielikowskiego. Powst. 1839-1840. Wyd. Paryż 1840. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1859; wyd. 3 Paryż 1863; pierwsze cztery zwrotki „Syna cieniów", przekreślone w autografie i opuszczone w tekstach wydań, wyd. T. Pini, jw. poz. 103, s. 639-640; zestawienie dość znacznych różnic pomiędzy autografami „Syna cieniów" i „Snu Cezary" a tekstem drukowanym podał J. Czubek w „Dodatku krytycznym", zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 4 s. 400-417.

Autografy „Syna cieniów" i „Snu Cezary", wpisane do albumów D. Potockiej, były w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944. Facsimile fragm. autografu „Syna cieniów" podaje T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 2.

Zawartość: Przedmowa wydawcy (dat.: Pisałem w Szafuzie na przejezdnym 1-go lipca 1840 r. Stefan Szczęsny Bohdan Mielikowski przydomku i herbu Gozdawa); Syn cieniów; Sen Cezary; Legenda.

Nazwiska Ligenzy i Mielikowskiego oraz nazwa Szafuzy i data Przedmowy — zmyślone.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Tři myšlenky. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: K. Gaszyński: Une vision. (Sen Cezary). Aix 1841. — A. Lacaussade: Le rêve de Cézara. La nuit de Noël. (Legenda). *La Revue des Deux Mondes* 1846, 1 sierpnia; całość pt. Les Trois pensées de Ligenza. Wyd. W. Mickiewicz, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: W. Stroka: Drei Gedanken des Heinrich Ligieza. Poetische Erzählungen. *Spr. Dyrekcji Gimn. III w Kr. za r. 1897.* Kr. 1897; o db. Kr. 1897.

Przekł. włoski: W. Stroka: Il sogno di Cesara. Racconto poetico. Rzym 1914. — C. Verdiani: Il Figlio delle Ombre. Wyd. zob. poz. 166.

112. Jak przed wyrzutem, jak przed straszną winą... Wiersz w liście do D. Potockiej, dat.: Rzym, 13 stycznia 1840. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 72.

113. Aleksandrowi Zygmunt w chwili odjazdu — 1840 r. 29 stycznia. (Inc.: Polski polskiemu szlachcic szlachcicowi...). Wiersz przesłany w liście do A. Sołtana; po tekście utworu: Roma. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 73.

Wiersz do Aleksandra Potockiego.

114. Do... (inc.: Przekleństwo podłym — przekleństwo tej babie...). Dat.: Neapol, 10 lutego 1840. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 59-60. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

115. Znów żegnam ciebie, jak przeszłego roku... Dat.: Neapol, 17 lutego 1840. Wiersz wpisany do albumu D. Potockiej. Pierwszą część wiersza wyd. T. Pini, jw. poz. 103, s. 629-630; całość wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 61-64 (tu druga część wiersza wyd. jako osobny utwór, inc.: Ot, duch mój cały...). Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 76-78 (tu obie części wiersza jako jedna całość).

116. Fantazja konania. Dat.: Neapol, luty 1840 r. Tekst wpisany do albumu D. Potockiej. Fragm. (20 wierszy, inc.: Mnie smutek zabił, mnie gorzkie koleje...) przesłany w liście do K. Gaszyńskiego,

http://rcin.org.pl

dat.: Roma. W samą Wielkanoc 1840. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 156; fragm. wyd. T. Pini, jw. poz. 103, s. 634-639; toż zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 2 (tu także facsimile fragm. utworu).

Tekst przerobiony i poszerzony pt. Dzień dzisiejszy, zob. poz. 208.

117. (Szkic Nie-Boskiej komedii). Dat.: Mola di Gaeta, 20 marca 1840. 7½ wieczór. Napisany w dzienniczku dla D. Potockiej. Wyd. A. Krasiński: Z Dzienniczka Z. Krasińskiego. *Pam. księga 1866-1906. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego ku uczczeniu XXXV-lecia jego nauczycielskiej pracy*. T. 1. Kr. 1904 s. 241-248; wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 5.

Por. poz. 76.

118. Zimny rozsądek w tobie się opiera... Powst. w maju 1840. Wiersz improwizowany do K. Gaszyńskiego, przesłany w liście dat.: Roma, 18 maja 1840. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 158-159.

119. Poeta (inc.: Wierzę w nadzieję, w miłość nieskończoną...). Powst. w końcu maja lub na początku czerwca 1840. Wyd. pt. Poeta. (Wiersz nadesłany z kraju). *Dzien. Nar.* (Paryż) 1844 nr 152 s. 606-608. (Podpis: ***). Fragm. przedr. pt. Do poetów (inc.: A gdybyś z podłej przed losem bojaźni...). *Kur. Warsz.* 1902 nr 303 s. 3; toż przedr. *Dzien. Pol.* 1902 nr 522.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Básník. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

120. Do Moskali (inc.: Wiem, dla mnie Sybir — powróz zgotowany...). Dat.: 20 czerwca — Rzym 1840. Pierwsza red. wiersza, przesłana w liście do A. Sołtana, dat.: Karlsbad, 9 Augusta 1840, ogł. *Przegl. Powsz.* (Drezno) 1866 z. 4 s. 123. Przedr.: *Dzien. Lit.* 1867 nr 6 s. 77; Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 396-398; pt. Do Pana Adama Sołtana. Do..... Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 2 s. 207-208; pt. Do Moskali, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 62-64 (tu mylna data: 1847 r.); toż przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 74-75.

Druga red. (inc.: Wiem — dla mnie powróz — łańcuch zgotowany...) wpisana przez autora do albumu Elizy Branickiej z datą: Teplitz 1841, 11 septembra. Wyd. J. Czubek pt. Do Moskali, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 130-132.

W albumie E. Branickiej („Album Trzech Wieszczów") utwór nie posiada tytułu. Różnice między autografem w tym albumie a wersją z kopii wyd. przez J. Czubka, zob. Wyd. zbior. poz. 20, zestawił J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4 i odb. (tu facsimile fragmentu autografu). Facsimile autografu wiersza z listu do A. Sołtana w: *Krasiński żywy*. Londyn 1959.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Vim, pro mne Sibiř... W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: L. Kurtzmann: An die Moskowiter. Rkps przed 1881.

121. Ja cię nie żegnam — przez to, co świętego... Dat.: Mola di Gaeta, 30 czerwca 1840. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 76.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

122. Zawsze i wszędzie (inc.: O, nie mów o mnie, gdy mnie już nie będzie...). Powst. w czerwcu 1840. Wiersz napisany dla D. Potockiej, przesłany w liście do E. Jaroszyńskiego, dat.: Karlsbad, d. 4 Augusta 1840 r. Wyd. M. Gorzkowski, zob. Listy poz. 22, s. 52. Przedr. *Kronika Rodz.* 1873 nr 19 s. 289; wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 3 s. 98-99; tekst z drobnymi zmianami wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

Facsimile autografu zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3.

Przekł. czeskie: J. Skalinský. *Lumir* 1877 nr 207. — F. Kvapil: Vždy a všude. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: H. Kuhmerker: Allwärts und immer. *Dichterstimmen aus Oesterreich-Ungarn* (Wiedeń) 1878 nr 2. — L. Kurtzmann: Allwärts und immer. *Die Heimat* (Wiedeń) 1880 nr 3. — H. Nitschmann: Zu alten Stunden... W: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — A. Weiss: Allwärts und allezeit! *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2.

Przekł. włoski: M. Spiritini: Sempre e dovunque. W książce: Poeti del Mondo. Mediolan 1939. (Tu także przekł. pt. Certezza).

123. Dwie piosnki. I. Od łez moich się zaduszę!...; II. Rankiem, wieczorem na wyspy bezdroże... Dat. po cz. II: Neapol, 3 lipca 1840. Cz. II pt. Piosnka, przesłana w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Rzym, 14 grudnia 1840. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 170; całość bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 26-27; całość wyd. T. Pini pt. Dwie piosnki, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 85-88.

124. O ziemio włoska, dziś mi nie żal ciebie... Dat.: 11 lipca 1840, Splügen. Wyd. L. Siemieński pt. Pożegnanie Italii, zob. Wyd. zbior. poz. 4 s. 15-16. Wyd. nast. bez tytułu, zob. Wyd. zbior.

http://rcin.org.pl

poz. 6 t. 3 s. 28-29; Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

Przekł. czeski: F. Kvapil: S Bohem Italii. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

125. Ukląkłbym może, błagał przebaczenia... Powst. w pierwszej połowie sierpnia 1840. Czterowiersz przesłany w liście do J. Słowackiego, dat.: Münich, 26 marca 1842 r. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 3 s. 38. Wiersz ten cytował F. Hoesick: Miłość w życiu Z. Krasińskiego. Kr. 1909 s. 320 (niesłusznie ustalając datę powst.: 1837). Wyd. nast.: wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 95.

Jest to wiersz do Joanny Bobrowej. Zachował się tylko ten końcowy czterowiersz, o którym Krasiński pisał: „Tymi czterema zakończyłem osiem innych na jej stoliku w Frankfurcie".

126. Kiedy kwiaty przyszłą wiosną... Wiersz przesłany w liście do D. Potockiej, dat. Münich, 20 sierpnia 1840. Wyd. L. Siemieński pt. Nie wrócę już!, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 24-25.

Autorstwo Krasińskiego zakwestionował J. Gnatowski (Moja Beatrice. Kartka z życia Z. Krasińskiego. *Niwa* 1879 t. 16 z. 119-120), przypisując ten wiersz D. Potockiej.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Bez návratu. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. ros.: L. Bochan: Jesli cwietniki krugom... W zbiorze: Wieles. Petersb. 1912-1913 s. 137.

127. Do D... (inc.: W starożytnym tym kościele...). Dat.: Splügen, 26 augusta 1840 r. Wyd. L. Siemieński pt. Co mi się marzy?, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 20-23. Wyd. nast.: z autografu wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 91-93.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

Przekł. czeski: F. Kvapil: O čem snivám. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

128. Do D. Po śmierci (inc.: Gdy wkrótce, droga, śmierć wiatrom rozrzuci...). Dat.: Neapol, 1840, pomyślane w nocy z 19-20 septembra. Wyd. pt. Po śmierci. *Kronika Rodz.* 1873 nr 14 s. 208. Wyd. nast.: z autografu wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 98-100.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Za hrobem. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

129. To miasto wiecznym, w tych grobach jest życie... Wiersz przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat. Sorrento, 29 septembra 1840. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 164; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3.

Przekł. słoweński: V. Molè: To mesto večno je in v teh grobich... Rkps przed 1914 przesłany T. Grabowskiemu.

130. Do duchów — przy świetle księżyca (inc.: Ja was wyzywam, duchy i anieli...). Dat.: Sept. 1840. Wyd. pt. Przy świetle księżyca. *Kronika Rodz.* 1877 nr 5 s. 68. Wyd. nast.: wyd. L. Siemieński pt. Do duchów. (Przy świetle księżyca), zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 17-19; wyd. J. I. Kraszewski pt. Do aniołów, przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Roma, 24 oktobra 1840, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 166-167; bez tytułu wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 35-37; pt. Do duchów — przy świetle księżyca, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 95-97.

W odpowiedzi A. E. Odyniec ogł. pod kryptonimem *** żartobliwy wiersz pt. Do duchów przy świetle dziennym. *Kronika Rodz.* 1877 nr 6 s. 83.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Duchům při světle měsíce... *Lumír* 1879 nr 22; przedr. w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: S. Granvil: Hymn aux esprits. Traduction libre. *Revue Slave* (W-wa) 1878 t. 1 s. 263-265.

131. Nad morzem, na skale (inc.: O Boże, Boże! Rozemknę ramiona...). Powst. w październiku 1840. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 47-49.

132. Nadgrobek Z. K. (inc.: O Lindo moja, jeśli zginąć trzeba...). Powst. w październiku 1840. Wyd. pt. Nadgrobek, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 52-53. Wyd. nast.: wyd. T. Pini pt. Nagrobek Z. K., zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 107.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Po smrti. Delfině Potocke. *Slovanský přehled* 1912 nr 6.

133. Listku, dziś suchy, przypomnij mi strony... Dat.: 1840 (początek listopada). Ogł. z kopii D. Potockiej. *Kronika Rodz.* 1873 nr 14 s. 209 (tu data: Albano 1840); przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 102; z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 114.

Autograf znajdował się w Ossol.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Nad jezerem Albano. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: H. Nitschmann: Das dürre Blättchen. W: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — A. Weiss: Ein welkes Blatt. *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2.

134. Tak więc ciągle z burz na burze... Dat.: Roma, 23 novembra 1840. Przesłany w liście do K. Gaszyńskiego, dat.: Rzym, 14 grudnia 1840. Wyd. L. Siemieński pt. Gdzie cisza?, zob. Wyd

http://rcin.org.pl

zbior. poz. 4, s. 26-27. Wyd. nast.: wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 169-170.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Kde klid? W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

135. Do Beatryczy (inc.: Darmo świat ziemski pląsem mnie otoczy...). Dat.: Monachium 1840 r. Ogł. *Kronika Rodz.* 1873 nr 12 s. 175. Przedr.: Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 370; bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 68 (tu podano, że wyd. z autografu); z kopii wyd. J. Czubek pt. Do Beatr..., zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 246 (tu data 1849); toż przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 30 t. 11 s. 156.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Ideál věčný. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: H. Nitschmann: An Beatrix. W: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — A. Weiss: Der Schönheit. *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2.

Przekł. słoweński: V. Molè: Zaman svet zemski me je ves obkolił... Rkps przed 1914 przesłany T. Grabowskiemu.

136. W dniu, w którym młody ten rok się zaczyna... Dat.: 1 stycznia 1841. Fragm. wcześniejszy (46 wierszy inc.: Lecz wszystko świeckie dziś pełne podłości...) przesłany w liście do A. Sołtana, dat.: 1840, Karlsbad, 27 lipca, wyd. M. Dzikowski, zob. Wyd. zbior. poz. 2 s. 13-15; przedr. ze zmianami pt. Dzień 18 października 1840 roku w Paryżu. J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr. na r. 1875.* W-wa (1874); wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 2 s. 204-205; pt. Na sprowadzenie zwłok Napoleona, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 56-57; toż zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 108-109.

Inny fragm. (inc.: Myślałem nieraz przez znak dotykalny...) ogł. *Kronika Rodz.* 1877 nr 7 s. 100-101; przedr. *Wiek* 1877 nr 71 s. 3; przedr. pt. Błękit duszy. *Czas* 1877 nr 120 s. 1; toż zob. Wyd. zbior. poz. 4 s. 28-29.

Całość wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 116-121.

W wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 374-377 znajduje się wiersz pt. Z powodu sprowadzenia zwłok Napoleona. Jest to zlepek z różnych utworów (Poeta; Wiara; Ostatni), którego rdzeniem jest fragm. wyd. przez M. Dzikowskiego, jw.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Lazur duše. (Fragm. od słów: Myślałem nieraz przez znak dotykalny...). W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

137. Kilka słów o Juliuszu Słowackim. *Tyg. Lit.* 1841 nr 21 s. 175-176, nr 22 s. 180-182, nr 23 s. 191-192. (Ogł. bezimiennie). Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; przedr. P. Hertz: Juliusza Słowackiego Myśli o literaturze i sztuce. W-wa 1959.

Rkps (kopia I. Janickiego z autografu pierwotnego, nie poprawionego jeszcze przez autora do druku) wykazywał znaczne różnice w stosunku do pierwodruku; zniszcz. 1944.

Przekł. włoski: E. de Andreis: Giulio Słowacki. W: Giulio Słowacki, scritti e traduzioni. Rzym 1926.

138. Gdybym dziś, jutro lub dnia z tych jakiego... Dat.: Roma, 26 maja 1841. Ogł. bez dwóch początkowych wierszy (inc.: Chciałbym spokojnie, lekko, bez boleści...). *Bibl. Warsz.* 1868 t. 3 s. 512-514. Przedr.: *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 31 s. 55; pt. Przed skonem. *Opiekun Dom.* 1870 t. 6 nr 35 s. 389-390; toż *Strzecha* 1870 nr 11 s. 326-327; *Bibl. Warsz.* 1872 t. 4 s. 158--160; *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 6 s. 1; wyd. z początkowymi dwoma wierszami, lecz bez końcowych 16 wierszy, które rzekomo zostały wykreślone w rękopisie. *Kronika Rodz.* 1873 nr 21 s. 319; toż przedr. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 373-374. Całość wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 112-113; toż zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 122-124.

Przekł. czeski: F. Kvapil: (Fragm. pt.) Po smrti. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Niemieckie: H. Nitschmann: Naht heute oder morgen nur die Stunde Abschied... W książce: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — A. Weiss: An Beatrice. *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2. (Tu razem przekł. poz. 122, 133, 135).

Przekł. ros.: K. Wiskowatow: Kogda b w eti dni... W zbiorze: Iz żemczużin polskoj poezii. Petersb. 1915 s. 15.

Przekł. włoski: M. Canini: Oggi morissi pur... W: Il Libro dell' amore. Poesie italiane e straniere. T. 1. Wenecja 1885.

139. Niech moja dusza będzie cicha — czysta... Dat.: 24 czerwca (1841). Wyd. L. Siemieński pt. Postanowienie, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 39-40. Wyd. nast. bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 60-61.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Závět. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

140. Śmierć ciała niczym — takiej śmierci chwila... Powst. Neapol, 2 lipca 1841. Wiersz przesłany w liście D. Potockiej. Wyd. J Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 127.

141. Im dalej idę po drodze żywota... Wiersz przesłany w liście do D. Potockiej, dat.: Karlsbad, 22 sierpnia 1841. Fragm. (w kolejności: trzecia i pierwsza strofa, inc.: Jedną cię tylko prawdziwym

http://rcin.org.pl

aniołem...) wyd. R. S. Kamiński: Zygmunt Krasiński i Delfina Potocka. Z nieznanych listów poety. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 18 s. 349; toż przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 116; całość wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 128-129.

142. Nowe czasy się zbliżają!... Wiersz przesłany w liście do D. Potockiej, dat.: 23 novembra 1841, Münich. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 133.

143. Wczoraj! Już przeszło! Ja tu dziś — i szlocham!... Czterowiersz ten jest zakończeniem listu do D. Potockiej, dat.: Langres, 7-go Nov. 1841, 9-ta z rana. Z kopii W. Krasińskiej pt. Wczoraj już przeszło! — Ja tu dziś — i szlocham! — — wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 278; z autografu wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 1 s. 211.

144. Adamowi Sołtanowi (inc.: Co u ciebie długo spało...). Dat.: 1841, Münich 29 november. Wyd. M. Dzikowski, zob. Wyd. zbior. poz. 2, s. 7-8.

Powyżej tytułu nota wydawcy: Wiersz Z. Krasińskiego na pierwszej kartce oprawnego egzemplarza „Noc letnia", przesłanego Adamowi hrabiemu Sołtanowi z Münich.

145. Oto paź mój magnetyczny... Siedmiowiersz ten jest początkiem listu do D. Potockiej, dat.: Münich — 19 Dec. 1841. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 278. Wyd. z autografu A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 1 s. 272.

146. Gdy się przeszłość w duszę wnęci... Dat.: 1841, 24 decembra. Wyd. w rozbiciu na dwie odrębne części pt. Na skale. *Kronika Rodz.* 1878 t. 6 nr 10 s. 289-290; pt. Wspomnienia. Tamże nr 14 s. 417. Wyd. nast.: część pt. Wspomnienia. *Kur. Warsz.* 1878 nr 158 s. 3; jako odrębne dwa wiersze pod powyższymi tytułami, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 126-134; wyd. łączne bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 136-142.

Fragmenty cytowane przez autora w liście do D. Potockiej z 17 lutego 1842, zob. Listy poz. 34 t. 1 s. 388.

147. O stanowisku Polski z Bożych i ludzkich względów: I. O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku; II. O Trójcy w czasie i przestrzeni; III. Stanowisko Polski wśród ludów słowiańskich. Powst. 1841.

Dwa fragm. z cz. I pt. O Trójcy i Słowie wcielonym; O życiu wiecznym, przesłane A. Sołtanowi w liście z 1841. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 2 s. 259-265; toż z drobnymi zmianami pt. O Trójcy i Słowie wcielonym; O żywocie wiecznym, przesłane S. Małachowskiemu w liście z 1841. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 36, s. 15-20; całość cz. I pt. O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku. Wyd. A. Krasiński. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2 s. 12-35; cz. I, cz. II i fragm. cz. III pt. O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 2; całość z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 27-131.

Rozprawa nie ukończona. Tytuły cz. II i cz. III nadał J. Czubek.

148. Fantazja życia (inc.: Im dalej idę, tym się okolica...). Dat.: 1841-1842 r. Fragm. ogł. pt. Zdarte maski. *Przegl. Lw.* 1877 t. 14 s. 143; toż przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 30-35; fragm. bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 67-71; całość wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 4 s. 287-298.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Stržené masky. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

149. Smętnej nocy nade mną kir... Dat.: O samej północy — po połowie 1841 i 1842 r. Wiersz przesłany w liście do D. Potockiej z 1 stycznia 1842. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 122-123.

150. W harmonijnych zwrotek rymie... Sześciowiersz w liście do D. Potockiej, dat.: 1842, 2-go stycznia, Münich. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 279. Wyd. z autografu A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 1 s. 295.

151. Tam, gdzie jezior trzy na dole... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat.: 1842, Münich, 5 stycznia. Z materiałów przygotowanych przez J. Czubka do wyd. zbior. ogł. *Czas* 1912 nr 87 s. 2; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 145-146.

Przekł. włoski: C. Verdiani: Laggiù, ove di tre laghi... Wyd. zob. poz. 166, s. 254.

152. Błękitnymi naramiennik... Dat.: 1842, 13 stycznia, Münich. Wiersz przesłany wraz z podarkiem Delfinie Potockiej. Z kopii I. Janickiego wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 279-280.

153. Rok mój, rok szczęścia, czego mi umiera... Dat.: 1842, 13 stycznia, Münich. Ogł. pt. Fragment. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 2 s. 331 (tu mylna data: 1840); wyd. bez tytułu T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 73.

154. Znów wraca wiosna — przeszłe wraca życie... Powst. w styczniu 1842. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 2 s. 327-329 (tu zapewne mylna data: 1840); przedr. T. Pini,

http://rcin.org.pl

zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 148-150.

Przekł. włoski: C. Verdiani: Già torna primavera... Wyd. zob. poz. 166, s. 252-253.

155. Aniele mój, a chodź, a leć... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat. 18 lutego, 12-ta w nocy 1842, Münich. Z autografu wyd. S. Tarnowski: Listy Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183) z. 8 nr 548 s. 186; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 151-152.

156. Tam, gdzie spokój i grób pychy... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat.: 1842, Münich, 19 lutego. Wyd. S. Tarnowski: Wyjątek z listów Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3 (27) z. 8 s. 220-221 (z datą: Monachium, 18 lutego 1842). Wyd. nast.: pt. Koloseum. *Kronika Rodz.* 1873 nr 8 s. 109; pt. Koloseum, zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 394; toż zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 72-73; wyd. bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 124-125; bez tytułu z kopii, w której nad tekstem właściwym uwaga: „Na wiersze Zaleskiego, które otrzymałem", tekst dłuższy o 7 wierszy wyd. S. Tarnowski, jw. poz. 155, s. 187-188.

Wiersz zawiera złośliwe uwagi o wierszu J. B. Zaleskiego: Przechadzka poza Rzymem.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Koloseum. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

157. Na grobie K. Danielewicza (inc.: Niech śmierć i stokroć tu zwłoki twe grzebie...). Czterowiersz przesłany D. Potockiej w liście dat.: 28 marca 1842, Münich. Wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 1 s. 441; z niewielkimi zmianami przesłany A. Sołtanowi w liście dat.: 30 marca 1842, Münich. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 2 s. 278; z niewielkimi zmianami przesłany K. Gaszyńskiemu w liście dat.: Bazyleja, 9 kwietnia 1842, wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 156.

Z drobną zmianą w ostatnim wierszu („jam" zamiast „ja") przytoczył S. Koźmian we wstępie do wyd.: Listy Z. Krasińskiego do Stanisława Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1 s. 108, i odb. (por. Listy poz. 65).

158. Do Cezarego Platera (inc.: Jeślim ci kiedy był przykro przeciwny...). Powst. w marcu 1842. Ogł. St. K. (Koźmian): Hrabia Cezary Plater. *Dzien. Poz.* 1869 nr 48. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3.

Tekst niepełny i nieco odmienny przytoczył S. Koźmian, jw. poz. 157.

159. Zwrotki do muzyki. Konstantemu Danielewiczowi 1842 (inc.: Łzę rozpaczy roń!...). Powst. w końcu marca lub na początku kwietnia 1842. Wyd. pt. Zwrotki do muzyki Konstantego Danielewicza, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 83-84; wyd. nast. pt. Zwrotki do muzyki Konstantemu Danielewiczowi. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 147.

160. Już gotowe drogi strome... Czterowiersz w liście bez daty, prawdopodobnie maj 1842, do A. Cieszkowskiego. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 44 t. 1 s. 32; przedr. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 280.

161. Fryburg. Po śmierci Konstantego Danielewicza (inc.: Troje nas było w tym gockim kościele...). Powst. w czerwcu 1842. Ogł. pt. Fryburg. *Kronika Rodz.* 1874 nr 4 s. 50-51. Wyd. nast.: zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 378-383; wyd. w nieco odmiennej i dłuższej wersji, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 75-79.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Freiburk. Po smrti Konstantina Danielewicze. *Slovanský přehled* 1912 nr 6.

162. Do Ideału (inc.: O życia ranku — o wiosen jutrzence...). Dat.: 1842 r. (listopad). Ogł. bez tytułu. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 2 s. 329-330; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 71-72 (z błędną datą: 1840). Wyd. nast.: poprawnie wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 165-166.

163. Bądź mi aniołem! (inc.: Aniele mój, bądź mi aniołem...). Powst. 1842. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 3 s. 241-242; toż *Czas* 1911 nr 357 s. 3. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 167-168.

Autograf zaginął.

Przypis red. w *Bibl. Warsz.* 1911 s. 241: „Wiersz ten do pani Delfiny Potockiej, nigdzie dotychczas nie drukowany, dochował się w kopii Stanisława Koźmiana, z którym poeta żył w serdecznych stosunkach. (...) W kopii jest zamiast tytułu tylko Z. K. do D. P. 1842."

164. Jeszcze kielich mojej doli... Powst. 1842? Wiersz wyryty na grobowcu D. Potockiej na cmentarzu w Montmorency. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 148. Wyd. nast.: wyd. F. Hoesick: Miłość w życiu Z. Krasińskiego. Kr. 1909 s. 596.

Ten czterowiersz jest zapewne urywkiem większej całości.

165. Cny wojewodo! Oto teka spora... Dat.: 1843, 1 stycznia, Roma. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 170.

Wiersz do Stanisława Małachowskiego, dołączony do podarunku noworocznego.

http://rcin.org.pl

166. Przedświt. Powst. w końcu 1841 i na początku 1842; wstęp prozą dat.: Dnia 17 marca 1843 roku. Wyd. Paryż 1843 (wyd. bezimiennie z dedykacją sugerującą autorstwo K. Gaszyńskiego).

Wyd. nast. (bezimiennie do 1867): edycja druga pomnożona nowymi poezjami K. Gaszyńskiego. Paryż 1845 (tu dod. 6 utworów K. Gaszyńskiego); Paryż 1848; wyd. 3 Paryż 1851; wyd. 4 Paryż 1861 (bez dedykacji); wyd. 5 Paryż 1862 (bez dedykacji); Lipsk 1867; Lw. 1869 *Bibl. Mrówki* t. 5 (tu po raz pierwszy nazwisko autora); Przedświt. Przełożył na pismo stenograficzne K. Wydrychiewicz. Nowy Sącz 1879; Lw. (1881); Lw. (1895) *Bibl. Powsz.* nr 162; toż wyd. nast. Złoczów ok. 1923; Lw. ok 1901; wyd. zupełne (bez wstępu prozą) ze wstępem i objaśnieniami H. Gallego. W-wa 1907 *Biblioteczka Nar.* nr 19; toż wyd. nast. W-wa 1924; wstępem i objaśnieniami opatrzył J. Michalski. W-wa 1908 *Książki dla Wszystkich* nr 388 (tu dołączony fragm. red. pierwszej Snu (por. poz. 237) jako prawdopodobnie część wstępna Przedświtu pt. Szkic pierwotny wizji przodków); oprac. F. Walczak. Brody (1909) *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 69; W-wa (1912) *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* nr 165; toż wyd. nast. W-wa ok. 1925; toż wyd. 3 oprac. J. Czubek. W-wa 1928; objaśnił i przedmową poprzedził E. Baliński. Wiedeń 1915 *Biblioteczka Pol.* t. 11/12; W-wa 1916 *Skarbiec Pol.* nr 16; do użytku szkolnego oprac. W. Gałecki. W-wa 1916 *Bibl. Szk.* Jakowickiego nr 1;

oprac. J. Kleiner. Kr. (1920) *BN* I, 18 (tu dołączone poz. 142, 146, 151, 154 i Szkic pierwotny wizji przodków z poz. 237 — jako wiersze łączące się z genezą Przedświtu); toż wyd. 2 przejrzane Kr. 1922; toż wyd. 3 przejrzane Kr. 1924; toż wyd. 4 Edynburg 1942; oprac. J. Pogonowski. Lw. 1921 *Bibl. Arcydzieł Literatury* nr 31/32; Poz. 1921 *Bibl. Arcydzieł Literatury* nr 10; na podstawie wyd. 1851 oprac. T. Pini. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 65; toż wyd. nast. W-wa b. r.; oprac. B. Suchodolski. W-wa 1929 *Wielka Bibl.* nr 65; oprac. L. Bochenek. Poz. (1933) *Bibl. T. C. L.* (Tow. Czytelni Lud.) nr 4;

Kr. 1945 *Bibl. Arcydzieł Literatury Pol.*; oprac. J. Kleiner. Chicago 1945 *Bibl. Rady Polonii* (tu dod. jw. *BN* I, 18).

Nieco zmienione zakończenie Przedświtu (inc.: Tak się wygnaniec modlił i wygnanka...) przesłał Krasiński w liście do D. Potockiej 10 marca 1843. Ogł. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 749-750.

Autograf całości zaginął. Autograf wersji brulionowej wstępu w Muz. Mickiewicza w Paryżu. Kopia Ossol. sygn. 5605/II.

Pierwszy szkic utworu w 1841 nosił tyt.: Na skale.

Por. poz. 237.

Dedykacja: Cieniom Henryka Ligęzy zmarłego w Morreale 1840 r. poświęca Konstanty Gaszyński.

Przekł. czeskie: V. Pakosta: Předsvit. (Fragm.). *Světozor* 1878 s. 495. — F. Kvapil: Předsvit. Fragm. wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady; całość w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. jw.; fragm. przedr. *Květy* 1884 nr 10 s. 448; fragm. przedr. *Lumír* 1887 s. 207 i n.

Przekł. franc.: Paul de Saint-Vincent (W. Budzyński): L'Aube. (Fragm.). W art., zob. poz. 76. — K. Gaszyński: L'Aube. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady; przedr. W. Mickiewicz, zob. jw. — Charles Edmond (E. Chojecki): L'Aube du jour. (Fragm.). W książce: La Pologne captive et ses trois poètes. Lipsk 1864. — Charles de Noire-Isle (K. Przezdziecki): L'Aube du grand jour. W książce: Poètes illustres de la Pologne au XIXe siècle. Paryż 1876. — S. E. (V. Gasztowtt): L'Aube du jour. (Fragm.: Introduction). *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1903 nr 175; fragm. inny, podpis V. G. Tamże nr 181. — L'Aurore (Przedświt). Première partie. Poz. 1904.

Przekł. niem.: A. Weiss: (Fragm.). *Die Dioskuren* 1881 s. 342. — Poz. 1904.

Przekł. ros.: N. Bierg: Pried rasswietom. (Fragm.). Wyd. N. Gierbiel: Poezija Sławian. Petersb. 1871 s. 515.

Przekł. włoskie: L. Celli: Da „L'Alba" Wyd. D. L. Ciampoli, L. Morandi: Poeti stranieri... nelle migliori traduzioni italiane. T. 2. Lipsk 1902. — C. Verdiani: Prealba. Wyd. w wyd. przekł.: Prealba e Il Figlio delle Ombre. Florencja 1950 *Studi e Testi Slavi*. Testi nr 1. (Tu razem przekł. poz. 94, 111, 151 (fragm.), 154).

167. W albumie Konstantego Gaszyńskiego (inc.: Może ja umrę, daleki od ciebie...). Dat.: Aquae Sextiae, 1843, 30 marca. Wyd. S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3 (27) z. 8 s. 222; toż zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 382-383.

Po zapisie daty: „twój Erofajkowy".

168. Pod Chrystusem w niebo wstępującym (inc.: Nie tak, jak dawniej — w cierniowej koronie...). Wiersz przesłany A. Cieszkowskiemu w liście z 30 kwietnia 1843; toż w liście do K. Gaszyńskiego dat.: Grenoble, 26 maja 1843. Wyd. bez tytułu J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 1 s. 218; pt. Pod Chrystusem w niebo wstępującym, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 92; pt. Pod Chrystusem w niebo wstępującym; zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 156; toż bez tytułu wyd. zob. Listy poz. 44 t. 1 s. 76-77.

169. Do K. B. (inc.: Ty wiesz, żeś piękna — ty czujesz, żeś młoda...). Dat.:

http://rcin.org.pl

Rzym, kwiecień 1843 r. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 88-89.

Wiersz do Katarzyny Branickiej, młodszej siostry Elizy.

170. O, mówcie, ludzie, jeśli wy to wiecie... Dat.: Opinogóra, 22 lipca 1843. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 175-176.

Autograf, własności Franciszka Rakowskiego, znajdował się w kopercie, na której ręką autora: À Madame la Comtesse Amélie Załuska.

171. Jakże zerwiesz, co nas łączy... Powst. w końcu lipca 1843. Fragm. (inc.: O, nie zrywaj — co nas łączy...) ogł. Dr Antoni J. (A. J. Rolle): Opowiadania historyczne. S. VII. Lw. 1891 s. 156; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 181 (tu data: 1850); całość wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 177-178.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

172. Po mękach życia — po długim pogrzebie ... Powst. w sierpniu 1843. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 150.

Wiersz do Delfiny Potockiej.
Przekł. czeski: F. Kvapil: Po mukách žiti. *Slovanský přehled* 1912 nr 6.

173. Powiedz mi, powiedz, czy z cierniów korona... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat. 20 grudnia 1843, Warszawa. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 180.

174. O serce moje! wszak siła jest w tobie... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat.: 24 dec. 1843, Warszawa. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 181. Wyd. z autografu A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 173.

175. Dla Elizy. Dopełnienie jej żądania (inc.: Nieraz żądałaś, bym złożył ci wiersze...). Powst. 1843. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 85-86.

Wiersz dla Elizy z Branickich Krasińskiej, żony poety.

176. Do A. P. (inc.: Choć pierś twa żywych synów nie porodzi...). Powst. 1843. Ogł. *Kur. Poz.* 1880, 19 czerwca. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 91.

177. Tam — gdzie wzrok twój dzisiaj kona... Pięciowiersz w liście do D. Potockiej, dat.: 4-go stycznia 1844, Warsz. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 280. Wyd. z autografu A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 203.

178. Są przeznaczenia, które trwają wiecznie... Dat.: 27 stycznia 1844. Wiersz wpisany do albumu Amelii Załuskiej. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 185.

179. Tłukę się po czasie, jak po piekle Marek... Dwuwiersz w albumie A. Załuskiej ze stycznia 1844. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 281.

180. Żem zdrowszy dzisiaj, dziękując, donoszę... Wiersz w albumie A. Załuskiej ze stycznia 1844. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 281.

181. Oto losu będzie łaska... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat.: 16 lutego 1844, Warszawa. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 186-188.

182. Pieśń melodyjna i melancholijna... Dat.: 27 marca — w rocznicę śmierci Konstantego, 1844, Warszawa. Wiersz wpisany na wewnętrznej stronie okładki „Marii" A. Malczewskiego (Lipsk 1844), przesłanej D. Potockiej. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 189.

Mowa o Konstantym Danielewiczu.

183. I ja też z światem wiecznie walczyć muszę... Powst. w marcu 1844. Wiersz wpisany ołówkiem na s. nlb. 130 „Marii" A. Malczewskiego (Lipsk 1844), przesłanej D. Potockiej. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 190.

184. W tych kartkach kilku odnajdziesz tę duszę... Dat.: 23 kwiet. 44. Wiersz wpisany ołówkiem na czystej kartce rozprawy (odb. z *Bibl. Warsz.* 1848 t. 4, grudzień): O woli. Wyjątek z pośmiertnych rękopisów Konstantego Danielewicza. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 191.

185. Pannie Katarzynie w natchnienia godzinie. Powst. w maju 1844. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 192.

Wiersz do Katarzyny Branickiej, siostry Elizy.

186. Dosyć mi, dosyć nieznośnego boju!... Wiersz przesłany D. Potockiej w liście z 11 lipca 1844, Kolonia. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 193-194.

Wiersz pisany o 1 w południe w oczekiwaniu na przyjazd D. Potockiej (por. poz. 187).

187. Ani Prometej na kaukaskich górach... Wiersz w liście do D. Potockiej z 11 lipca 1844, Kolonia. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 195-196.

Wiersz pisany o 4 po południu, kiedy D. Potocka nie przyjechała (por. poz. 186).

188. Pod obrazem Franceski da Rimini (inc.: I w piekle nie jest bez Boga opie-

http://rcin.org.pl

ki...). Powst. sierpień-wrzesień 1844. Tekst nieco odmienny czterech początkowych wierszy, przesłany w liście do niewiadomej osoby, dat.: Z Hagi, 31 Augusta 1844. Ogł. *Kur. Poz.* 1880 nr 31 (8 lutego); pełny tekst pt. Na „Franceskę" Scheffera. Wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 158; wyd. J. Czubek pt. Pod obrazem Franceski da Rimini. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 197.

189. Choć mnie już nie ma — niech będą me kwiaty... Powst.: 14 września 1844, Noyon. Wiersz w liściku do D. Potockiej, przesłanym razem z niezapominajkami. Wyd. J. Czubek, jw. poz. 182.

190. Ach, serce chore na wewnętrzne rany... Powst. 1844? Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 202.

191. (Gnosis). Powst. 1844. Z autografu nadając tytuł wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 133-148.

192. Módl ty się za mnie, gdy z rozpaczy zginę... Powst. 1844. Ogł. z przypisem red.: Wiersz ostatni Z. Krasińskiego, napisany przed śmiercią do pani D. P. *Dzien. Lit.* 1861 nr 36 s. 287. Przedr.: pt. Do pani D. P., zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2 s. 396; J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr. na r. 1876*. W-wa 1875 s. 125; wyd. L. Siemieński, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 45-46; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 99-100 (tu data: 1843).

Z drobnymi zmianami, inc.: Módl ty się za mnie, gdy przedwcześnie zginę... Wiersz przesłany w liście A. E. Koźmiana do F. Morawskiego z 21 lipca 1859. Ogł. *Przew. Nauk. i Lit.* 1893 s. 431; toż w wyd.: Listy A. E. Koźmiana. Cz. 3. Lw. 1894 s. 363 (tu data: 1844); przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 157.

Wiersz do Delfiny Potockiej.

Przekł. czeskie: E. Vávra: Poslední báseň. *Rodinná kronika* 1863 t. 2 s. 543. — F. Kvapil: Mod se za mne... W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: A. Weiss: O, bet für mich. *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2.

Przekł. włoski: M. Canini: Prege per me! Quando io sarò già spento... W książce: Il libro dell' amore. Poesie italiane e straniere. T. 1. Wenecja 1885.

193. Zaiste, miłość jest świętym pożarem... Powst. 1844? Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 201.

194. Psalmy przyszłości. Powst.: II. Psalm nadziei — w lutym 1844; I. Psalm wiary — prawdopodobnie na wiosnę 1844; III. Psalm miłości — na wiosnę 1845. Wyd. pt. Psalmy przyszłości przez Spirydiona Prawdzickiego. Paryż 1845.

IV. Psalm żalu; V. Psalm dobrej woli. Powst. 1846. Wyd. razem z poprzednimi jako „edycja druga pomnożona". Paryż 1848.

Wyd. nast.: wyd. 3 Paryż 1850; wyd. 4 pt. Psalmy przyszłości. Paryż 1859 (wyd. bezimiennie); wyd. 5 Paryż 1861 (jw.); wyd. 6 Paryż 1863 (jw.); Lipsk 1874 (tu po raz pierwszy nazwisko autora); Lw. 1880 *Bibl. Kieszonkowa*; Złoczów (1899) *Bibl. Powsz.* nr 261; toż wyd. nast. Złoczów ok. 1923; W-wa 1916 *Skarbiec Pol.* nr 17;

na podstawie ed. 1848 wyd. T. Pini. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 78 (tu razem: J. Słowacki: Do autora Trzech psalmów); tekst obszerniejszy z autografu Bibl. Krasińskich wyd. M. Kridl. Kr. 1928 *BN* I, 107 (tu razem: J. Słowacki: Odpowiedź na Psalmy przyszłości Spirydionowi Prawdzickiemu); oprac. B. Suchodolski. W-wa 1930 *Wielka Bibl.* nr 78 (tu razem: Resurrecturis, zob. poz. 206); Kr. 1945 *Bibl. Arcydzieł Literatury Pol.*

Wyd. poszczególnych Psalmów:

Psalm dobrej woli: fragm. 16 wierszy ze znacznymi odmianami tekstu (inc.: Z prostotą dzieciąt, w niewieściej pokorze...) ogł. pt. Modlitwa o dobrą wolę. *Wieczory Rodz.* 1882 nr 6 s. 86; tekst nieco odmienny zawierający 20 wierszy ogł. pt. Modlitwa. *Goniec Łódzki* 1898 nr 219 s. 3. (Oba wymienione teksty nie są podawane w Wyd. zbior.); cały Psalm wyd. osob. z objaśnieniami. Poz. 1923 *Biblioteczka Piśmiennictwa Pol.* nr 5.

Psalm nadziei: red. 1 pt. Polski Psalm. Dat.: luty 1844; red. 2 pt. Psalm. Z dedykacją: W hołdzie i na pamiątkę jenerałowi Morawskiemu, szczerze kochający Z. K. Z autografu wyd. N.: Do genezy „Psalmów przyszłości". *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 3 (107) z. 320 s. 328-333, 334-339; obie redakcje w zestawieniu z tekstem wydanym z kopii przez J. Czubka w Wyd. zbior. poz. 20 t. 5 wyd. J. Mikołajtis: Trzy redakcje Psalmu nadziei. W art.: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4; toż odb. Częstochowa 1947.

Psalm miłości: wyd. osob. W-wa 1907 *Biblioteczka Nar.* nr 21.

Autograf Psalmu nadziei i początku Psalmu miłości (wykorzystany przez J. Czubka w Wyd. zbior. poz. 20 t. 5) znajdował się w arch. rodz. Sierakowskich we Waplewie pod Malborkiem. Autograf red. 2 Psalmu nadziei pt. Psalm — znajdował się w 1947 w zbiorach Marii Szembekowej.

http://rcin.org.pl

Psalmy przyszłości wywołały polemikę poetycką: J. Słowacki: Do autora Trzech psalmów. Lipsk 1848 i wyd. nast. (m. in. jw.). — (L. Kapliński): Do wieszcza Psalmów. Paryż 1859.

Przekł. czeski: F. Žherský (F. Kvapil): Žalm naděje. *Beseda* 1874 s. 187 i n.; Žalmy budoucnosti. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: Paul de Saint-Vincent (W. Budzyński): Les Psaumes de l'avenir. (Fragm.). W art., zob. poz. 76. — Charles de Noire-Isle (K. Przezdziecki): Psaumes de l'avenir. (Fragm.): W książce: Poètes illustres de la Pologne au XIXe siècle. Dernière série. Nicea 1881. — S. E. (W. Gasztowtt): Les Psaumes de l'avenir. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1912 nr 292; 1913 nr 296, 298.

Przekł. niem.: E. M. P. (Pol): Die Psalmen der Zukunft. (Fragm.). Ogł. S. Koźmian: Graf Bismarck und sein Werk. Poz. 1870. — Aus den Psalmen der Zukunft. (Fragm.). Poz. 1897.

195. Do... (inc.: Ziemskości cień...). Dat.: Nicea, 1845, na wiosnę. Wyd. L. Siemieński pt. Miłość ideału, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 36-38 (tu mylnie odczytana data: Nizza 1855 r. na wiosnę); toż bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 186-187; pt. Do..., zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 203-205.

196. Módl się, jak nicość, gdy modlisz do nieba... Dwuwiersz w liście do D. Potockiej z 7 lipca 1845. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 206. Z autografu wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 601.

197. Na Sybir! (inc.: Sprzed ócz wam zniknę — jak fala sprzed łodzi...). Powst. w pierwszej połowie lipca 1845. Wyd. S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3 (27) z. 8 s. 222-223 (tu data: Heidelberg 1845 i podpis: Ligenza).

Przekł. czeski: F. Kvapil: Na Sibiř. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: L. Kurtzmann: Nach Sibirien. *Die Heimat* (Wiedeń) 1880 nr 3.

198. Gdym z Alp niedawno tak spadł gracko... Czterowiersz w liście do D. Potockiej z 16 lipca 1845. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 281. Z autografu wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 615.

199. Z rzeczy krajowych złożon upominek... Wiersz w liście do D. Potockiej, dat.: 1845, 28 septembra. Warszawa. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 282. Z autografu wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 676.

200. Daj jej, o Panie, moc i spokój ducha! ... Powst. 1845. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 208-209.

201. Do kobiety (inc.: Choć serca znęcisz skrawych ócz kryształem... Powst. 1845. Ogł. *Kronika Rodz.* 1873 nr 1 s. 6.

W Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 153 mylna data: 1843.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Dívce. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. ros.: M. Gierbanowski: Żenszczinie. (Iz polskich poetow). *Wiestnik Jewropy* 1894, styczeń, s. 291.

202. O, wyście podli! — i takeście podli... Powst. w marcu 1846. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 211-212.

Wiersz skierowany do „Europy rządzicieli".

203. Przepasana złotą szarfą... Powst. w czerwcu 1846. Ogł. pt. Na pamiątkę wstąpienia na tron apostolski Ojca Świętego Piusa IX, w czerwcu 1846 roku. *Czas* 1877 nr 141 s. 1; przedr. *Przegl. Lw.* 1877 z. 13 s. 47-48. Wyd. nast. bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 160-161; zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 213-215.

204. Cośmy kochali tak razem... Dat.: Boppard, 20 octobra (1846). Wyd. L. Siemieński pt. Nowe życie, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 41-42; bez tytułu wyd. T. Pini, zob. Wyd. zbior poz. 13 t. 3 s. 177 (tu data: ⟨listopad 1848?⟩).

205. Dramat zaczęty z ostatnich wypadków lutych 1846 r. Wyd. J. Czubek nadając tytuł: Rok 1846. Dramat zaczęty, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 5 s. 83-113.

206. Resurrecturis (inc.: Świat ten cmentarzem z łez, ze krwi i błota... Powst. 1846. Wyd. jako druk ulotny. Poz. 1851. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż (1852); oprac. B. Suchodolski. W-wa 1930 *Wielka Bibl.* nr 78 (tu razem: Psalmy przyszłości, zob. poz. 194).

W wyd. 2 do poszczególnych egzemplarzy dołączona karteczka: „Przedaje się na rzecz składki na Dom dla Biblioteki Polskiej w Paryżu."

Przekł. ang.: Daniel: Resurrecturis. Plymouth 1852. (Wyd. staraniem K. Lacha Szyrmy). — M. Walker Cook: Temptation. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. czeski: V. Štulc: Z mrtvých vstáni. *Lumir* 1860 s. 1153 i n.; przedr. F. Vymazal, zob. Wyd. zbior. Przekłady. — F. Kvapil: Resurrecturis. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. jw.

Przekł. franc.: Fragm. pt. À ceux qui doivent sortir du tombeau. Ogł. F. Dupanloup: Réponse de Mgr l'Évêque d'Orléans à la prière adressée par M. E. Quinet au clergé catholique en faveur de la Pologne. Paryż 1863 s. 12-13. — W. Gasztowtt: Resurrecturis. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1912 nr 282.

http://rcin.org.pl

207. (Deux puissances). Powst. w końcu 1846 i na początku 1847. Memoriał przesłany ministrowi francuskiemu F. Guizot. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 169-191.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: Memoriał do Guizota. Wyd. jw. s. 425-446.

Tytuł nadany w kopii Elizy Krasińskiej.

208. Dzień dzisiejszy. Przez autora wiersza Do mistrzów słowa. Paryż 1847. Wyd. nast.: w wyd.: Do mistrzów słowa. Ostatni. Dzień dzisiejszy. Poz. 1849 (wyd. bezimiennie; pod tytułem uwaga: Dochód ze sprzedaży przeznacza autor na potrzeby emigracyjne; por. poz. 209); pt. Dzień dzisiejszy. Paryż 1862 (wyd. bezimiennie); fragm. wyd. osob. pt. Program Judasza podany w r. 1847, a w 1862 egzekwowany. (Wyjątek z poematu Dzień dzisiejszy). Paryż b. r.; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 5; z autografu wyd. L. Piwiński, zob. Wyd. zbior. poz. 30 t. 9.

Autorem wiersza „Do mistrzów słowa" był Stanisław Koźmian; pierwsze wydania miały sugerować, że był on również autorem „Dnia dzisiejszego". Por. poz. 209.

„Dzień dzisiejszy" był to poszerzony i przerobiony tekst „Fantazji konania", zob. poz. 116.

Przekł. franc.: V. Gasztowtt: Aujourd'hui. Poème. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1914 nr 313-317.

209. Ostatni. Powst.: zaczęty w 1840, ukończony w 1847. Wyd. pt. Ostatni. Przez autora wiersza „Do mistrzów słowa". Paryż 1847. Wyd. nast.: fragm. (inc.: I świat wewnętrzny mój zagasł mi cały!...) w anonimowym art.: Nowy utwór autora wiersza „Do mistrzów słowa". *Tyg. Pol.* 1848 nr 36 s. 285-287; całość w wyd.: Do mistrzów słowa. Ostatni. Dzień dzisiejszy, zob. poz. 208; pt. Ostatni. Paryż 1858 (wyd. bezimiennie); tożParyż 1862.

Po tytule „Ostatni" następuje 7 wierszy, inc.: Z gór, gdzie dźwigali strasznych krzyżów brzemię... Przesłane S. Koźmianowi w liście dat.: 2 maja 1847. Wyd. J. I. Kraszewski, zob. Listy poz. 6 t. 3 s. 167; przesłane A. Cieszkowskiemu w liście dat.: 6-go Dec., Baden 1855, wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 44 t. 2 s. 364.

Autograf Bibl. Krasińskich zniszcz. 1944. Kopia (nieznana J. Czubkowi) Elizy Krasińskiej, poprawiona przez poetę, znajdowała się w 1947 w Potoku Złotym. Zestawienie różnic między tą kopią a tekstem z Wyd. zbior. poz. 20 t. 5 podaje J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4 s. 44-45; odb. Częstochowa 1947.

Autorem wiersza „Do mistrzów słowa" był Stanisław Koźmian; pierwsze wydania miały sugerować, że on był również autorem „Ostatniego". Por. poz. 208.

Przekł. ang.: M. Walker Cook: The Last. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: K. Gaszyński: Le Dernier. Wyd. pt. Deux élégies polonaises. *Revue des Deux Mondes* 1861, 1 listopada, s. 123 i n. (tu razem przekł.: Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy, zob. poz. 234); odb. Paryż 1861; wyd. nast. wyd. K. Gaszyński, zob. Wyd. zbior. Przekłady; wyd. W. Mickiewicz, zob. jw.

Przekł. włoski: L'Ultimo, ovvero il prigioniero in Siberia. Padwa 1864.

210. Ja błagam ciebie — o, bądź ty aniołem! ... Dat.: Münich 1847, 19 stycznia. Ogł. *Dzien. Poz.* 1898 nr 103; toż *Goniec Łódzki* 1898 nr 73; toż *Kur. Lw.* 1898 nr 128; przedr. F. Hoesick, zob. Wyd. zbior. poz. 10.

Autograf znajdował się w zbiorach Tow. Przyj. Nauk Poz.

Wiersz dla Delfiny Potockiej.

211. De l'éther. Dat.: 12 Févr. 1847, Nice. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 149-158.

Przekł. pol.: L. Staff: O eterze. Wyd. tamże s. 415-423.

212. Bom garstką tu błota... Czterowiersz w liście do A. Cieszkowskiego, dat.: 24 lutego 1847. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 44 t. 1 s. 246; przedr. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 282.

213. Lettre à M. le comte de Montalembert à propos de son discours sur la Pologne prononcé le 21 janvier 1847 à la Chambre des Pairs. Dat.: Posen, 20 avril 1847. Wyd. pt. Lettres à M. le comte de Montalembert et à M. de Lamartine par un gentilhomme Polonais. *Le Correspondant* 1847 (razem z poz. 214); odb. Paryż 1847. Przedr. W. Mickiewicz, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. pol.: T. Radońska: List Z. Krasińskiego do hr. Montalemberta z powodu jego mowy wypowiedzianej w sprawie Polski d. 21 stycznia 1847 r. w Izbie Panów. Poz. 1881 (razem z poz. 214). — W. Dalecka: List do hrabiego Montalembert z powodu jego mowy o Polsce wygłoszonej w Izbie Parów, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: List do hrabiego Montalembert z powodu jego mowy o Polsce, wygłoszonej... w Izbie Parów, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7.

214. Lettre à M. A. de Lamartine à propos d'un passage relatif à la Pologne dans le second volume de son Histoire des Girondins. Dat.: Posen, 20 avril 1847. Wyd. zob. poz. 213. Przedr. W. Mickiewicz, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

http://rcin.org.pl

Przekł. pol.: T. Radońska: List Z. Krasińskiego do A. Lamartina z powodu wstępu odnoszącego się do Polski w drugim tomie jego „Historii żyrondystów". Poz. 1881 (razem z poz. 213). — W. Dalecka: List do p. A. Lamartine..., zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6. — L. Staff: List do p. A. de Lamartine..., zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7.

215. Chciałem, byś zastał tu rzeczy duchowe... Dat.: 23 sierp. 47. Wyd. L. Bernacki: Listy Z. Krasińskiego do Stanisława Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 3 s. 313; przedr. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 283.

Krasiński wyjeżdżając z Heidelbergu zostawił dla S. Koźmiana paczkę cygar z tym wierszem.

216. Gdy czyhał na mnie północny morderca... Wiersz przesłany S. Koźmianowi w liście dat.: 1847 — 15 octobra. Wyd. pt. Do przyjaciela. *Przegl. Poz.* 1861 t. 31 s. 193-194; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2; Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; bez tytułu wyd. L. Bernacki, jw. poz. 215; wyd. J. Czubek pt. Do Stanisława Koźmiana, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 225.

217. Kampania rzymska, gdzie tak pusto, smętno... Powst. w listopadzie 1847. Ogł. F. Hoesick. *Kraj* 1896 nr 39 s. 133; przedr. *Dzien. Poz.* 1896 nr 243; *Dzien. Pol.* 1896 nr 286; *Czas* 1896 nr 236; przedr. F. Hoesick, zob. Wyd. zbior. poz. 10, s. 507-508 (tu mylna data: 1840).

Przekł. włoski: ?

218. Przy bransoletce w dzień św. Katarzyny (inc.: Łzy wiecznej pragniesz! — A wiesz, na co łza ta?...). Powst. 25 listopada 1847. Fragm. (osiem początkowych wierszy, z mylną datą: 1843 r.), zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 90; toż przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 154; całość (15 wierszy) wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 228.

Wiersz do Katarzyny z Branickich Adamowej Potockiej.

219. Kiedy się sprzymierzą wiary, ludy — zdania... Drobny wiersz w tekście listu do D. Potockiej, dat. 24 decembra — 1847, Genua, 11 w nocy. Wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 3 s. 445.

Wiersz zawiera przypomnienie wiersza A. Mickiewicza: Do matki Polki.

220. Souvenirs pour Adzio. Dat.: Gênes, le 27 décembre 1847. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 233-237.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: Pamiątka dla Adzia. Wyd. tamże s. 483-489.

Dla syna Władysława, ur. 1844.

221. Czas (inc.: Czas ma nadzwyczaj coś gorzkiego w sobie!...). Dat.: 1847, december. Ogł. *Kronika Rodz.* 1877 nr 9 s. 133. Wyd. nast.: wyd. L. Siemieński pt. Czas i wieczność, zob. Wyd. zbior. poz. 4, s. 43-44; bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; toż Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; wyd. J. Czubek pt. Czas, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Čas a věčnost. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

222. O morze wieków! Na każdej twej fali... Powst. 1847? Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 231.

223. (Mémoire au pape Pie IX). Dat.: 1-er janvier 1848. Wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 239-269.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: Memoriał do Piusa IX. Wyd. tamże s. 491-520.

224. Tyś nie śmierci łup! ... Wiersz do C. Norwida. Fragm. inc.: Ty wytrzymasz sądy Pańskie..., przesłany A. Cieszkowskiemu w liście dat.: 8-go sierpnia 1848, Heidelberg. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 44 t. 2 s. 49-50. Całość przesłana D. Potockiej w liście dat.: 10 sierpnia 1848, Heidelberg. Ogł. H. Biegeleisen: Nieznany wiersz do C. Norwida. *Kur. Lw.* 1907 nr 68; poprawnie wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 232-233.

225. (Polska wobec burzy ‹1848 R.›). Powst. w sierpniu 1848. Ogł. (nie podając autora) B. F. Trentowski: Przedburza polityczna. Frejburg w Bryzgowii 1848 s. 172-181. Wyd. nast.: wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 271-283.

226. Modlitwa (inc.: Ty, przenajświętsza w wszystkich niewiast kole...). Powst. we wrześniu 1848. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 234-238.

227. Nad miastem chmury apokaliptyczne... Dat.: 1848 r. 15 oktobra — w niewiedzy, co się stało z Wiedniem. Pierwsza red. przesłana A. Cieszkowskiemu w liście dat.: 1848, 15-go oktobra. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 44 t. 2 s. 55-56; wiersz zmieniony i poprawiony przez autora ogł. pt. Oblężenie Wiednia w 1848 r. *Przegl. Poz.* 1861 t. 31 s. 192-193. Przedr.: bez tyt. *Dzien. Lit.* 1870 nr 13; pt. Vindobona. *Czas* 1872 nr 205; toż zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2; toż w Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; pt. Oblężenie Wiednia w roku 1848. *Dzien. dla Wszystkich* (Lw.) 1881 nr 5; pt. Oblężenie Wiednia w 1848 r.,

http://rcin.org.pl

zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 239-240.

Rkps tekstu z drobnymi wariantami w Ossol. sygn. 5741/I.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Vindobona. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

228. Jak kawał lodu, skrzepło serce moje... Dat.: 30 oktobra 1848. Ogł. *Kronika Rodz.* 1874 nr 13 s. 194. Wyd. nast.: pt. Przestroga, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 (tu mylna data: 1838); poprawnie wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 241-243.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Fragment (inc.: Jak ledu kus...). W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

229. Mord elektrycznym prądem się rozpostrze... Powst. w grudniu 1848. Wiersz przesłany D. Potockiej w liście dat.: 15 kwietnia 1849, Baden-Baden. Z materiałów przygotowanych przez J. Czubka do Wyd. zbior. ogł. *Czas* 1912 nr 87 s. 2; toż *Biesiada Lit.* 1912 nr 10 s. 183; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 244-245.

230. (Lettre à M. le comte Louis Mastai). Dat.: 4 janvier 1849. Wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 285-292.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: List do hrabiego Mastai. Wyd. tamże s. 521-529.

Na kopii dopisek: Do Hr-go Mastai, synowca Piusa IX.

231. Do Kajetana Koźmiana (inc.: Czemu, mistrzu, masz siwiznę...). Powst. w maju 1850. Ogł. pt. Do K. Koźmiana (82-letniego poety). *Nowiny* (Lw.) 1855 nr 1 s. 3. (Tamże na s. 4 wiersz K. Koźmiana pt. Odpowiedź). Wyd. nast.: tekst bez tytułu przesłany w liście b. d. do K. Koźmiana wyd. A. E. Koźmian: Z. Krasińskiego listy o poemacie K. Koźmiana Stefan Czarniecki. *Przegl. Poz.* 1859 t. 27 s. 446-447; odb. Poz. 1859 s. 79; toż zob. Listy poz. 61 t. 3 s. 140; pt. Do Kajetana Koźmiana, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3.

Kopie współczesne w Bibl. PAN Kr. rkps sygn. 2052; Bibl. Kórn. sygn. 1781.

Jest to odpowiedź na wiersz K. Koźmiana, inc.: Nie chciej przenikłym dociekać wzrokiem...

232. Burzy grom... (Wiersz wyryty na fortepianie D. Potockiej). Powst. 1850. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 113-114. Wyd. nast.: zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; Wyd. zbior. poz. 20 t. 6; z niewielkimi zmianami wyd. J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4; odb. Częstochowa 1947 s. 9.

Pianino (nie fortepian) marki „Erard", wybierane przez Fryderyka Chopina, a kupione przez Z. Krasińskiego Delfinie Potockiej, znajduje się w Potoku Złotym (28 km od Częstochowy).

233. Później czy wcześniej krzywda w los się wciela... Wiersz przesłany A. Cieszkowskiemu w liście dat.: Heidelb. 51, 7-go lut. Wyd. J. Kallenbach, zob. Listy poz. 44 t. 2 s. 250; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 251.

234. Ułamek naśladowany z Głosy św. Teresy (inc.: Przed życiem czuję — nie przed śmiercią — trwogę...). Pierwsza nie dokończona wersja powst. 1845. Cztery wiersze inc.: Nie śmierci czuję, ale życia trwogę... cytuje poeta w liście do D. Potockiej z 8 września 1845. Wyd. A. Żółtowski, zob. Listy poz. 34 t. 2 s. 658; całość powst. na wiosnę 1851. Wyd. (Kr. 1858). Wyd. nast.: Paryż 1862; fragm. ze zmianami przedr. *Tyg. Katolicki* (Grodzisk) 1860 nr 34.

Kopia współczesna w Bibl. Kórn. rkps sygn. 2484.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Zlomek z Glossy sv. Teresie. Wyd. F. Vymazal, zob. Wyd. zbior. Przekłady; przedr. w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. jw.

Przekł. franc.: K. Gaszyński: Sur la Glose de Sainte Thérèse. Wyd. pt. Deux élégies polonaises. *Revue des Deux Mondes* 1861, 1 listopada (tu razem przekł. Ostatniego, zob. poz. 209); odb. Paryż 1861; wyd. nast. wyd. K. Gaszyński, zob. Wyd. zbior. Przekłady; wyd. W. Mickiewicz, zob. jw.

Przekł. niem.: S. Lipiner: Fragment nach der Glosse der h. Theresia. *Wiener Zeitung* 1878 nr 151; przedr. *Die Dioskuren* 1879; odb. Wiedeń 1879. — H. Nitschmann: Iris, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

235. Do Adamowej Potockiej (inc.: Na tej gorzkności, co jak świat przestronna...). Dat.: Heidelberg, 1851, 22 maja. Z kopii Katarzyny Potockiej wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 258.

W tejże kopii notatka: Sigis a écrit ces vers en me donnant une Madonne de Raphaël peinte sur porcelaine.

236. Świat wybawienia już sobie nie zjedna... Dat.: 30 sierpnia 1851, Bad-Baden. Czterowiersz wpisany do albumu Amelii Załuskiej. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 259.

237. Nie-Boska komedia. Część 1-sza. Wstęp i ułamki pierwszego aktu. Powst. 1838-1852. Fragm. pt. Sen. Pieśń z Niedokończonego poematu, wyjęta z pozostałych rękopisów po świętej pamięci J. S. Leszno 1852; całość wyd. (bezimiennie) pt. Niedokończony poemat. (Z po-

http://rcin.org.pl

śmiertnych rękopisów). Paryż 1860. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1862; wyd. J. Czubek pt. Nie-Boskiej komedii część pierwsza, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 5; wyd. L. Piwiński pt. Pierwsza część Nie-Boskiej komedii. (Niedokończony poemat), zob. Wyd. zbior. poz. 30 t. 8. Fragm. red. 1 Snu, napisanej zapewne jako część wstępna Przedświtu (por. poz. 166), ogł. (nadając tyt.: Szkic pierwotny wizji przodków) T. Pini: Odmiany tekstu Nie-Boskiej komedii część pierwsza, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 2 s. 549-556; toż przedr. J. Michalski, zob. poz. 166; toż przedr. J. Kleiner, zob. poz. 166.

Autograf Bibl. Krasińskich zniszcz. 1944. Facsimile fragm. autografu podał T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 2. Kopia „Snu" ręką Elizy Branickiej znajdowała się w 1947 w Potoku Złotym.

Różnice między kopią, nieznaną J. Czubkowi, a tekstem druk. w Wyd. zbior. poz. 20 t. 5 wykazał J. Mikołajtis, jw. poz. 120 (s. 38-41).

Zawartość: Wstęp; Podziemia weneckie.

W pierwodruku kryptonim J. S. miał naprowadzić na mylny domysł, że autorem utworu jest Juliusz Słowacki; pod tekstem data: Pisano w 1843.

Por. poz. 76, 117.

Przekł. ang.: M. Walker Cook: The „Fragment" or Unfinished Poem. (Wstęp; Sen). Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Sen. Píseň z Nedokončeného poematu. W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: (W. Mickiewicz): Le Poème inachevé. Wyd. zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: Traumgesicht. Lipsk 1875.

238. Do Elizy (inc.: O piękna moja, bądź błogosławiona...). Dat.: Roma, 1852 (wiosna). Fragm. (52 wiersze, inc.: Patrz, wokół ciebie na rzymskiej równinie...) ogł. *Dzien. Lit.* 1859 nr 101; przedr. pt. Roma. *Dzien. Poz.* 1860 nr 3; całość ogł. pt. Roma. *Czas* 1872 nr 205. Wyd. nast.: zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2; Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; wyd. (w liście A. E. Koźmiana do F. Morawskiego z 21 lipca 1859). *Przew. Nauk. i Lit.* 1893; bez tytułu, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; wyd. J. Czubek pt. Do Elizy, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

Rkps tekstu z drobnymi wariantami w Ossol. sygn. 5741/I.

Do Elizy z Branickich Krasińskiej, żony poety.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Roma. *Lumír* 1879 nr 22; przedr. w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. franc.: A. Lubieńska: Rome. (Wolny przekład). W książce: Fables et poésies polonaises. Kr.-Paryż 1885.

239. O Jezu Chryste! Odkupicielu i Zbawicielu nasz! ... Dat.: 16 lipca 52, Baden. Wyd. J. Czubek pt. Modlitwa, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 15-16.

Modlitwa napisana dla Delfiny Potockiej.

240. I słowik tylko po święty Wit śpiewa (inc.: Pytasz się, czemu ucichły me pieśni...). Data powst. nie ustalona, prawdopodobnie 1852. Ogł. *Przegl. Lw.* 1873 t. 5 z. 1 s. 76 (razem z poz. 241); toż Wyd. S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3 (27) z. 8 s. 223 (razem jw.). Wyd. nast.: bez tyt., zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2; toż Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 (tu data: 1848 r.); toż Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; pt. I słowik..., zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 265 (tu data: 1852).

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1351. Facsimile autografu podał T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Ty ptaš se mne... *Lumír* 1879 nr 22; przedr. w wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: (L. Kurtzmann): Du fragst, warum verstummt mein Lied. Rkps przed 1881. — A. Weiss: Nur bis St. Veit. *Deutsches Dichterheim* (Drezno) 1880/81 nr 2.

241. Nim słońce wejdzie, rosa wyżre oczy (inc.: O, wiem, że Polska bój zwycięski toczy...). Data powst. nie ustalona, prawdopodobnie 1852. Ogł. *Przegl. Lw.* 1873, jw. poz. 240; toż wyd. S. Tarnowski, jw. poz. 240: Wyd. nast.: bez tyt., zob. Wyd. zbior. poz. 3 t. 2; przedr. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 44; z kopii Elizy z Branickich Krasińskiej wyd. J. Czubek pt. Nim słońce..., zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 264 (tu data: 1852).

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1351.

Przekł. czeski: F. Kvapil: Než slunce vyjde... W wyd. przekł.: Vybrané spisy, zob. Wyd. zbior. Przekłady.

Przekł. niem.: L. Kurtzmann: Vor Tagesanbruch werden blass die Sterne... W książce: W. Cybulski: Geschichte der polnischen Dichtkunst in der erster Haelfte des laufenden Jahrhunderts. T. 2. Poz. 1880.

Przekł. słoweński: V. Molè: O vem, da Poljska boj zmagalni bije... Wyd. T. S. Grabowski: Zygmunt Krasiński w literaturach słowiańskich. Kr. 1914 s. 345-346.

242. (Lettres à M. la Grande-Duchesse de Baden Stephanie). Dat.: I. 15 février 1854; II. 8 mars 1854. Wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 293-311.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: Listy do w. ks. Stefanii Badeńskiej. Wyd. tamże s. 531-549.

243. (Mémoire à l'Empereur Napoléon III). Powst. w październiku 1854. Wyd.

http://rcin.org.pl

nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 315-330.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: Memoriał dla Napoleona III z października roku 1854. Wyd. tamże s. 551-567.

244. Niech dom ten będzie tylko zacnych domem... Druga red. inc.: W tym domu niegdyś Ursyn dobrej sławie służył...; trzecia red. inc.: Gdy w miejscu, gdzie stał domek wielkiego Ursyna... Czterowiersz w trzech redakcjach napisany ok. 1854 z okazji projektu wybudowania pałacu w Ursynowie. Trzy redakcje wiersza oraz facsimile red. trzeciej ogł. J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4 s. 30-31; odb. Częstochowa 1947.

245. Recueil d'ukases et d'ordonnances dirigés contre la nationalité polonaise sous le règne de l'empereur Nicolas. Dat.: 1856, juillet. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior poz 20 t. 7 s. 331-370.

Przekł. pol.: S. Tarnowski: Zbiór ukazów i rozporządzeń zwróconych przeciw narodowości polskiej za panowania Mikołaja I. Wyd. tamże s. 569-605.

246. W dzień św. Elżbiety (inc.: Choć lód serc ludzkich świat pod mrozem trzyma...). Powst. 19 listopada 1856 r. Ogł. pt. Do Elizy. *Kur. Poz.* 1880 nr 31. Wyd. nast.: pt. Do Elizy. ⟨W dniu 1 (!) listopada 1856 roku⟩. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 25 s. 386; pt. W dzień św. Elżbiety. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3; pt. Do Elizy, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; pt. W dzień św. Elżbiety, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

Do Elizy z Branickich Krasińskiej, żony poety.

247. (Polska wobec Europy). Powst. w grudniu 1856. Wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 371-376.

248. (Magnetyczność). Powst. na początku 1857. Z autografu nadając tytuł wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 159-165.

249. (Pierwsze posłuchanie u Napoleona III). Dat.: 4 kwietnia 1857 o 3-ej z południa. Wyd. nadając tytuł J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 377-386.

250. Cokolwiek będzie, cokolwiek się stanie... Powst. 14 maja 1857. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 124; wyd. E. Chłopicki: Wrażenia z letniej przejażdżki po guberni podolskiej. *Kłosy* 1889 nr 1241 s. 229.

251. Do mojej Elizy (inc.: Jam marzył niegdyś, żem na potęg szczycie...). Dat.: Baden-Baden, w dzień św. Elżbiety, 19 listopada 1857. Wyd. pt. Do Elizy, zob. Wyd. zbior. poz. 6 t. 3 s. 125-127. Wyd. nast.: toż zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; pt. Do mojej Elizy, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

252. Uwagi nad dziełem o Rosji, Europie i Polsce. Powst. 1857. Przesłane w liście H. Kamieńskiemu. Z autografu wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 387-396.

Rozprawa dotyczy dzieła H. Kamieńskiego: Rosja, Europa, Polska. Przez X. Y. Z. Paryż 1857. Nie była przeznaczona do druku.

253. (Drugie posłuchanie u Napoleona III). Dat.: 20-sty lipca 1858 r. w Plombières. Z autografu nadając tytuł wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 7 s. 397-411.

254. W twoim ze śmierci ku życiu odrodzie... Powst. ok. 1858. Z materiałów przygotowanych przez J. Czubka do wyd. zbior. ogł. *Czas* 1912 nr 87 s. 2; wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 272-277.

Drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibliothèque Universelle* (Genewa; 1830-1832), *Le Correspondant* (Paryż; 1847), *Dzien. Nar.* (Paryż; 1844); *Goniec Pol.* (Poz.; 1850), *Nowiny* (Lw.; 1855), *Pam. dla Płci Pięknej* (W-wa; 1830 t. 1-3), *Pokłosie* (Leszno; 1852), *Le Polonais* (Paryż; 1834), *Rozmaitości Warsz.* (1828-1829), *Tyg. Lit.* (Poz.; 1841), *Tyg. Pol.* (Lw.; 1848).

Po śmierci poety jego drobne utwory lub odmiany ich tekstu ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1868, 1896, 1901, 1902, 1903, 1911), *Czas* (1872, 1877, 1912), *Dzien. Lit.* (1859, 1861), *Dzien. Poz.* (1860, 1869, 1898), *Goniec Łódzki* (1898), J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr. na r. 1875*, *Kłosy* (1889), *Kraj* (1892, 1896), *Kronika Rodz.* (1873, 1877, 1878), *Kur. Lw.* (1909), *Kur. Poz.* (1880), *Pam. księga 1866-1906. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego ku uczczeniu XXXV-lecia jego nauczycielskiej pracy.* T. 1. Kr. 1904, *Pam. Lit.* (1903, 1911), *Przegl. Lw.* (1873, 1877), *Przegl. Pol.* (1872/73, 1876/77, 1891/92, 1892/93, 1911/12), *Przegl. Powsz.* (Drezno; 1866), *Przegl. Poz.* (1859, 1861), *Przew. Nauk. i Lit.* (1893, 1905), *Tyg. Ilustr.* (1883, 1898) *Tyg. Katolicki* (1860), *Wieczory Rodz.* (1882).

Prawie wszystkie autografy utworów Krasińskiego, z wyjątkiem pozycji zaznaczonych w wykazie Twórczości, znajdowały się w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

http://rcin.org.pl

Zbiór autografów, obejmujący 240 listów oraz 8 pozycji wierszy i notatek, był w posiadaniu Adama Sołtana; obecnie u Adama Sierakowskiego w Londynie.

Opis rękopisów, które znajdowały się w Bibl. Krasińskich, podaje M. Mazanowski: Młodociane przekłady Z. Krasińskiego. *Księga pam... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912; wyd. osob. Kr. 1912.

Przekłady

1. M. C. D. Raffenel: Zniszczenie Ipsary. Z dzieła pana Raffenel o rewolucji Greków. Powst. 1826. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd zbior. poz. 20 t. 1 s. 67-88.

Przekład fragm. dzieła: Histoire des événements de la Grèce depuis les premiers troubles jusqu'à ce jour, avec des notes critiques et topographiques par M. C. D. Raffenel... Paris 1825 (s. 188 i n.).

2. A. Mickiewicz: Świtezianka. Nympha Svitesii. Powst. 1827. Z kopii wyd. J. Kallenbach: Lata szkolne Z. Krasińskiego. Nowe materiały. *Muzeum* R. 22 (1906) t. 2 z. 4 s. 347-350; odb. Lw. 1907; fragm. początku przedr. *Filomata* 1929 nr 9 s. 154.

Przekł. prozą na jęz. łac.

3. J. G. Byron: Parysyna. Poemat Lorda Byrona. Tłumaczenie z angielskiego. Dat.: 1829 r. maj. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 1 s. 251-268.

4. J. Lelewel: Essai historique sur la législation polonaise civile et criminelle, jusqu'au temps de Jagellons, depuis l'année 930 jusqu'en 1430. (Traduit par Sigismond Krasiński sous les yeux de l'auteur. W: C. Malte-Brun: Tableau de la Pologne ancienne et moderne. Wyd. L. Chodźko. T. 2. Paryż 1830; odb. Paryż 1830; dzieło Malte-Bruna wyd. nast. (w jednym tomie) Bruksela 1830.

5. A. Mickiewicz: Konrad Wallenrod. (Fragm. inc.: Wilia, naszych strumieni rodzica...; O wieści gminna, ty arko przymierza...). Ogł. w art.: „Konrad Wallenrod" ..., zob. Twórczość poz. 42 (tu razem poz. 6, 7). Przedr.: zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł. prozą na jęz. franc.

6. A. Mickiewicz: Żeglarz. Przekł. i wyd. jw. poz. 5 (razem z poz. 7).

7. A. Mickiewicz: Na pokój grecki w domu księżny Zeneidy Wołkońskiej w Moskwie. Przekł. i wyd. jw. poz. 5 (razem z poz. 6).

8. W. Shakespeare: Hamlet. Akt II. Scena 2. (Fragm. inc.: Wątp ty o wszystkim...). Czterowiersz dat.: Rzym, 22 lutego 1840, przesłany D. Potockiej w liście z 22 lutego 1840. Wyd. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 79.

Utwory o niepewnej autentyczności

1. Małgorzata z Zembocina. Powieść z dziejów ojczystych jedenastego wieku. *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 4 poszyt 1 s. 15-29, poszyt 2 s. 61-71. (Ogł. bezimiennie). Przedr.: zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 5; Wyd. zbior. poz. 20 t. 1; Wyd. zbior. poz. 30 t. 3.

Za autorstwem Krasińskiego wypowiedział się M. Reiter: Nieznany tom „Pamiętnika dla Płci Pięknej" z r. 1830. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 3; J. Czubek przedrukował utwór, ale stwierdził, że jest on tylko „przypisywany Z. Krasińskiemu".

2. Vancana. Chant skaldique. Powst. 1830. Ogł.: *Annales romantiques*. Paryż 1830. (Ogł. bezimiennie). Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6 s. 26-31; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Autograf nie zachował się.

Przekł. pol.: Wankana. Śpiew skaldyczny. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 76-78. — L. Staff: Wankana. Śpiew skaldyczny. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Autorstwo niepewne. Argumentację za autorstwem Krasińskiego daje J. Bołoz Antoniewicz: O nieznanych utworach francuskich Z. Krasińskiego. *Pam. II Zjazdu Historyków Pol. we Lw.* Lw. 1890.

3. Le regret. *Le Fantasque* 1832 nr 3 (luty). (Ogł. bezimiennie). Przedr.: *Krytyka* 1901 t. 1 s. 142-144; Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Autograf nie dochował się.

Przekł. pol.: J. Czarnowska: Żal. *Krytyka* 1901 t. 1. — L. Staff: Żal. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 z. 2.

Autorstwo niepewne, przyznał je Krasińskiemu J. Bołoz Antoniewicz, jw. poz. 2.

4. Stances. *Bibliothèque Universelle* 1832, luty, s. 223-226. (Ogł. bezimiennie). Przedr. J. Bołoz Antoniewicz: Z nieznanych utworów Z. Krasińskiego. Lw. 1890 s. 5-7; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 6; Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 1.

Przekł pol.: L. Staff: Stance. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 8 cz. 2.

Autorstwo niepewne, przyznał je Krasińskiemu J. Bołoz Antoniewicz, jw. poz. 2.

5. Chór diabłów (inc.: Północ bije — ciemno, głucho...). Ogł. M. Dzikowski, zob. Wyd. zbior. poz. 2. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3; Wyd. zbior. poz. 20 t. 6.

http://rcin.org.pl

Utwory o wątpliwej autentyczności

1. Dolina Klönthal w Szwajcarii. *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 1 poszyt 2 s. 67-73. (Ogł. bezimiennie). Przedr.: H. Biegeleisen: Nieznane prace Z. Krasińskiego z lat młodzieńczych. *Bibl. Warsz.* 1894 t. 3; jako utwór „niepewnej autentyczności" przedr. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 5 s. 247.

Przeciwko autorstwu Krasińskiego wystąpił J. Czubek: Czy „Dolina Klöntal" i „Ermenonville" są utworami Krasińskiego? *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1.

Utwór pomijany w późniejszych wyd. zbior.

2. Ermenonville. *Pam. dla Płci Pięknej* 1830 t. 1 poszyt 5 s. 198-201. (Ogł. bezimiennie). Przedr. T. Pini, jw. poz. 1, s. 255.

Przeciwko autorstwu Krasińskiego wystąpił J. Czubek, jw. poz. 1.

Utwór pomijany w późniejszych wyd. zbior.

Utwory mylnie przypisywane Krasińskiemu

1. Krucjaty. Jako utwór „niepewnej autentyczności" ogł. T. Pini, zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 3 s. 208-210.

Jest to utwór Deotymy (J. Łuszczewskiej) ogł. w: Improwizacje i poezje. W-wa 1854 s. 177-181.

2. Słowa z krzyża Matce Ojczyźnie przez Zygmunta Krasińskiego. Wyd. K. Sterling. W-wa 1928.

Jest to utwór Apolla Nałęcz Korzeniowskiego. Fragm. ogł. S. Buszczyński: Mało znany poeta, stanowisko jego przed ostatnim powstaniem, wygnanie i śmierć. *Czas* 1870 nr 16-18, 21-24, 26; toż odb. Kr. 1870.

3. Z bratnich uczuć i pamiątek... Ogł. S. Kossowski: Domniemany ostatni wiersz Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 27 s. 527.

Jest to wiersz Zofii Klimańskiej, ogł. pod kryptonimem: Z. K. w książce zbior.: *Po ziarnie*. Wil. 1861.

Listy

1. Do księżnej A. Sapieżyny 10 listów z 1822-1846; do K. Potockiej 17 listów z 1857-1858. Ogł. Z. Sudolski: Z nieznanej korespondencji Z. Krasińskiego. (Listy do ks. Anny z Zamoyskich Sapieżyny i hr. Katarzyny z Branickich Potockiej). *Przegl. Hum.* 1963 nr 1.

Autografy Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1281, 2571.

2. Do M. Potockiego, dat.: 3 sierpnia, niedziela, 1828 r. Ogł. J. Kallenbach: Lata szkolne Z. Krasińskiego. Nowe materiały. *Muzeum* 1906 t. 2 z. 4; odb. Lw. 1907.

3. Listy do ojca. Oprac. i wstępem poprzedził S. Pigoń. W-wa 1963 *Bibl. Poezji i Prozy*.

Autografy Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

Zawartość: 43 listy z 1828-1832 ogł. z kopii (3 listy zob. poz. 7-9) oraz w Dodatku list z 1836 (zob. poz. 23). Tu także list do F. Morawskiego z 1833 (zob. poz. 14).

4. Do J. Lubomirskiego z 30 października 1829; do A. Czartoryskiego z lipca 1842; do J. Lubomirskiego z 1854 (por. poz. 80); do A. Czartoryskiego z 21 grudnia 1857. Ogł. Z. Sudolski: Przyjaźń z Jerzym księciem Lubomirskim i ostatnie lata życia Z. Krasińskiego. (Szkic biograficzny w oparciu o nieznane dotąd materiały). *Przegl. Hum.* 1959 nr 6.

Rkpsy (w kolejności wydań) Ossol. sygn. 9871/II; Muz. Czart. — depozyt na Wawelu sygn. 5479; Ossol. sygn. 5741/I; Muz. Czart. sygn. 5471.

5. Wyjątki z listów Zygmunta Krasińskiego. T. 1. Wyd. K. G. (Gaszyński). Paryż 1860; nowe wyd. Paryż 1861.

Zawartość: Fragmenty listów z 1829-1858 bez podawania adresatów. Zbiór podzielony na 4 części: I (do K. Gaszyńskiego); II (do D. Potockiej); III (do różnych osób); IV (do dzieci).

Fragm. 4 listów z 1836-1841, zob. poz. 25; fragm. cz. III przedr. zob. poz. 51; fragm. cz. IV (4 listy z 1855-1857) przedr. A. Łucki: Listy Z. Krasińskiego do dzieci. *Tęcza* 1930 z. 16.

6. Listy Zygmunta Krasińskiego. (Wyd. J. I. Kraszewski). T. 1. Do Konstantego Gaszyńskiego. Lw. 1882; t. 2. Do Adama Sołtana. Lw. 1883; t. 3. Listy do J. Słowackiego, R. Załuskiego, E. Jaroszyńskiego, Kajetana, Andrzeja i Stanisława Koźmianów, B. Trentowskiego. Lw. 1887.

Zawartość: t. 1: 146 listów z 1829-1859 (por. poz. 5); t. 2: 193 listy z 1834-1858 (por. poz. 20); t. 3: do J. Słowackiego 10 listów z 1840-1843 (por. poz. 38 i in.); do R. Załuskiego z 13 maja 1840 (przedr. poz. 39); do E. Jaroszyńskiego 8 listów z 1839-1844 (por. poz. 22); do A. i K. Koźmianów 9 listów z 1844-1856 (por. poz. 61); do S. Koźmiana fragm. listów z 1847 (por. poz. 67); do B. Trentowskiego 90 listów z 1846-1858 (por. poz. 68).

Autografy 15 listów do B. Trentowskiego w ocalałych resztkach Bibl. Krasińskich sygn. 6; zestawił je z tekstem drukowanym oraz listy i fragmenty opuszczone (przez wydawcę J. I. Kraszewskiego) ogł. Z. Sudolski. *Twórczość* 1962 nr 10 (por. poz. 40).

Zbiór autografów listów do A. Sołtana obejmujący 240 listów (w t. 2 ogł. 193) znajduje się u Adama Sierakowskiego w Londynie.

http://rcin.org.pl

7. Do ojca, dat.: 11 augusta 1830 r. Genewa. Ogł. zapewne A. E. Odyniec. *Kronika Rodz.* 1877 nr 20; przedr. A. E. Odyniec w: Listy z podróży. T. 4. W-wa 1878 s. 383-391. (Przypisy); ogł. z kopii S. Pigoń, zob. poz. 3, s. 175-181.

Autograf zaginął.

8. Do ojca, dat.: 5 septembra 1830. Genewa. Ogł. zapewne A. E. Odyniec. *Kronika Rodz.* 1876 nr 16; przedr. *Czas* 1876 nr 223; przedr. A. E. Odyniec. W: Listy z podróży. T. 4. W-wa 1878 s. 391-405 (Przypisy); ogł. z kopii S. Pigoń, zob. poz. 3, s. 183-193.

Autograf zaginął.

List zawiera dzienniczek wycieczki po Szwajcarii, odbytej wspólnie z A. Mickiewiczem i A. E. Odyńcem w dniach od 14 sierpnia do 1 września 1830. Opis tej wycieczki, oparty na relacji Krasińskiego, włączył A. E. Odyniec do swych Listów z podróży, jw., s. 273-337.

9. Do ojca, dat.: 22 oktobra 1830 r. Fragm. ogł. A. E. Odyniec. W: Listy z podróży. T. 4. W-wa 1878 s. 406-407; całość z kopii ogł. S. Pigoń, zob. poz. 3, s. 196-203.

10. Correspondance de Sigismond Krasiński et de Henry Reeve. Wyd. J. Kallenbach. T. 1-2. Paryż 1902.

Zawartość: t. 1: 63 listy Z. Krasińskiego i 42 listy H. Reeve'a z 1830-1832; t. 2: 58 listów Krasińskiego z 1832-1838 i kilkanaście drobnych utworów w jęz. franc.

Przekł. pol.: 30 listów w przekł. A. Hertzówny ogł. J. Kallenbach: Z nieznanych rękopisów Z. Krasińskiego. Listy Krasińskiego do H. Reeve'a. *Bibl. Warsz.* 1901 t. 4; przedr. zob. poz. 95; 2 listy z 20 marca 1834 i 4 kwietnia 1833 w przekł. W. Daleckiej ogł. w art.: Z nieznanych listów Z. Krasińskiego. *Tydzień* (Lw.) 1903 nr 31-32.

11. Do S. Krasińskiego, dat.: Genewa 1831, 13 czerwca; do F. Morawskiego z 1833 (zob. poz. 14); do J. Bobrowej z 1834-1835 (dwa fragm. listów, zob. poz. 19); do ojca z 1836 (zob. poz. 23). Ogł. J. Kallenbach: Zygmunt Krasiński. T. 2. Lw. 1904.

12. Do T. Wyleżyńskiego, dat.: Genewa, d. 2 stycznia 1832 roku. Fragm. z kopii ogł. J. Kleiner: Nieznany list Z. Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 47 (1956) z. 3.

Autograf w Bibl. Arsenału w Paryżu.

13. Do T. Gaszyńskiej, dat.: Opinogóra, 24 augusta 1832. Ogł. J. Hoesickówna: Nieznany list Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1930 nr 6.

14. Do F. Morawskiego, dat.: St. Petersburg, 30 stycznia 1833 r. Ogł. N.: Z korespondencji poety. *Czas* 1882 nr 228, 230, 232. Wyd. nast.: *Kur. Poz.* 1901 nr 3; przedr. *Czas* 1901 nr 12; przedr. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1901 nr 8; zob. poz. 3, 11.

15. Do K. Gaszyńskiego 15 listów z 1833-1837; do A. Sołtana 2 listy z 1836-1837. Ogł. pt. Wyjątki z listów Z. Krasińskiego. *Kronika Rodz.* 1874 nr 20, 23-24; 1875 nr 3, 7.

16. Do R. Załuskiego 21 listów z 1835-1840; do H. Wodzickiego z 16 maja 1839; do D. Potockiej 2 listy z 24 lipca 1841 i 18 lutego 1842 (por. poz. 34); do Z. Ankwiczowej z 9 listopada 1833; list bez adresata i daty (prawdopodobnie do przyjaciół S. Sołtyka i O. Rajeckiego z 1833). Ogł. S. Tarnowski: Listy Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183) z. 548.

17. Do Z. Ankwiczowej 2 listy z 16 stycznia 1834 i 23 stycznia 1838. Ogł. B. Gubrynowicz: Dwa listy Z. Krasińskiego do hr. Zofii Ankwiczowej. *Ruch Lit.* 1931 nr 6.

18. Do Z. Ankwiczowej 2 listy z połowy marca 1834 i z września 1835. Ogł. S. Estreicher: Z papierów po Ankwiczach. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183) z. 548.

19. Do J. Bobrowej 14 listów z 1834-1838. Ogł. L. Méyet: Listy Z. Krasińskiego do pani Joanny Bobrowej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1905.

Tu 11 listów w języku francuskim. Dwa fragm. zob. poz. 11.

20. Do A. Sołtana z 1834-1858. Fragm. ogł. S. Tarnowski: Z listów Z. Krasińskiego do Adama Sołtana. *Przegl. Pol.* 1876/77 t. 3 (43) z. 7.

21. Do H. Ankwiczówny 3 listy z zimy 1834/35, 22 marca 1842 i 20 czerwca 1850; do Z. Ankwiczowej z 10 grudnia 1837. Ogł. J. Siemieński: Ewunia. Tarnów 1886; tożwyd. tyt. Lw. 1888.

22. Listy Z. Krasińskiego od roku 1835 do 1844 pisane do Edwarda Jaroszyńskiego. Z oryginałów znalezionych niedawno w hajsyńskim powiecie we wsi Hruźce na Podolu ogłosił M. Gorzkowski. Kr. 1871.

Tu 12 listów.

23. Do ojca z 26 stycznia 1836. (Tekst niepełny). Fragm. ogł. J. Szujski: O młodszości naszego cywilizacyjnego rozwoju. W: Opowiadania i roztrząsania historyczne. W-wa 1882; tekst obszerniejszy ogł. J. Kallenbach, jw. poz. 11, s. 290-297; tekst najpełniejszy ogł. S. Pigoń, zob. poz. 3, s. 311-316.

http://rcin.org.pl

Przekł. włoski: C. Verdiani: We wstępie do wyd. przekł.: Prealba e Il Figlio delle Ombre. Florencja 1950.

24. Do O. Rajeckiego, dat.: 1836, Graffenberg 8-go oktobra. Ogł. K. B. (Bartoszewicz): Nieznany list Z. Krasińskiego do Ottona Rajeckiego w Raycach. *Przegl. Lit.* (Kr.) 1898 nr 5.

25. Fragmenty 4 listów bez adresata z 1836, 1837, 1838, 1841 ogł. L***: Kilka listów Z. Krasińskiego. *Czas* 1859 nr 255, 257.

Są to listy ze zbioru przygotowywanego do druku: Wyjątki z listów Zygmunta Krasińskiego. T. 1, zob. poz. 5.

26. Do Z. Ankwiczowej, dat.: 1837, Rzym 10 decembra; do H. Ankwiczówny, dat.: Monachium, 22 marca 1842. Ogł. S. Duchińska. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 2. Wyd. nast. zob. poz. 21.

27. Do E. Jaroszyńskiego fragm. z 29 grudnia 1838 oraz 3 listy z 25 października 1839, 11 listopada 1839, 10 sierpnia 1840. Ogł. *Gaz. Lw.* 1875 nr 32.

28. Do A. Potockiego 16 listów z 1838--1841. Ogł. A. Krasiński: Listy Z. Krasińskiego do Adama Potockiego. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 2; wyd. osob.: Listy Z. Krasińskiego do Adama Potockiego. Z przedmową I. Chrzanowskiego i A. Krasińskiego. W-wa 1922 *Vita Nuova*; toż wyd. nast. W-wa 1928 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* 46.

29. Do A. Sołtana z 1838 i 9 sierpnia 1840 (por. poz. 6 t. 2); do L. Weyssenhoffa, dat.: Frankfurt 58 r., 10 wrześn. Z autografów ogł. pt. Trzy listy Krasińskiego. *Krasiński żywy*. Londyn 1959. (Tu dołączone facsimile tych listów).

30. Do K. Kocha z Messyny, 7 maja 1839, i z Rzymu, 10 kwietnia 1840. Ogł. L. Méyet: Dwa nieznane listy Z. Krasińskiego. *Prawda* 1896 nr 8.

31. Do T. Wyleżyńskiego 3 listy z 26 lutego 1839, 7 marca 1840, 25 listopada 1841. Ogł. S. Wasylewski: Trzy listy Krasińskiego z lat 1839-1841. *Ruch Lit.* 1936 nr 1.

32. Do D. Potockiej 23 listy z 1839. Ogł. R. S. Kamiński: Nie znane dotąd listy Z. Krasińskiego do Delfiny Potockiej (r. 1839-1843). *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 40-42, 45, 50; 1899 nr 2, 12, 14-15, 18, 33-34, 48, 51.

A. Żółtowski wydając 3 tomy listów (zob. poz. 34) nie wymienił tej pozycji. Tu niektóre listy mają tekst pełniejszy, np. list piąty, dat.: Sobota lut. 1839, Roma.

33. Do D. Potockiej z 1839-1845. Fragm. ogł. R. S. Kamiński: Zygmunt Krasiński i Delfina Potocka. Z nieznanych listów poety. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 9-12, 15-24.

Tu omówienie zbioru autografów listów z 1839-1845.

34. Listy do Delfiny Potockiej 1839-1843. Przysposobił do druku A. Żółtowski. Poz. 1930. (Tu dołączone 3 facsimile fragm. listów z 22 stycznia 1840, 17 stycznia 1842, 22 lutego 1842).

Listy do Delfiny Potockiej 1843-1845. (T. 2). Przysposobił do druku A. Żółtowski. Poz. 1935.

Listy do Delfiny Potockiej 1846-1848. (T. 3). Przysposobił do druku A. Żółtowski. Poz. 1938.

W 1930 autografy listów znajdowały się: u Róży Raczyńskiej w Krakowie, u Jana Żółtowskiego w Czaczu w Poznańskiem, u Jana Ostrowskiego w Ujeździe. Autografy, złożone później w Bibl. Krasińskich, zniszcz. 1944.

Korespondencja była niemal codzienna. Wydawca dokonał wyboru listów i wiele z nich skrócił.

Por. poz. 5, 32, 33, 53, 54, 59a.

35. Do H. Wodzickiego 2 listy z 1839, 1850. Rkpsy Ossol. sygn. 11756/II.

36. Listy Zygmunta Krasińskiego do Stanisława Małachowskiego. (Wyd. J. I. Kraszewski). Kr. 1885.

Tu 139 listów z 1839-1856.

37. Do J. Słowackiego 7 listów z 23 lutego 1840, 19 grudnia 1840, 16 marca 1841, 1841, 27 października 1841, 26 stycznia 1843, 12 kwietnia 1843. Fragm. ogł. pt. Urywki listowe. Przez autora Irydiona i Psalmów. *Dzien. Lit.* 1852 nr 4; inne fragm. listów z 23 lutego 1840, 19 grudnia 1840 i 16 marca 1841 ogł. pt. Ustępy z listów autora Iridiona do Juliusza Słowackiego. *Dzien. Lit.* 1857 nr 51.

Inne wyd. zob. poz. 38, 42, 45, 46, 49, 57, 59.

38. Do J. Słowackiego, dat.: Rzym, dnia 23 lutego 1840 r. Fragm. ogł. zob. poz. 37; cały pt. List Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego. *Dzien. Lit.* 1860 nr 101-102. Wyd. nast.: pt. Szósty list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego (z kopii). *Warta* 1879 nr 253. Wyd. nast.: przedr. (wśród 10 listów do Słowackiego) *Gaz. Lw.* 1880 nr 251-256; przedr. w art.: Z listów Z. Krasińskiego. *Echo* (W-wa) 1880 nr 245; zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz: Korespondencja Juliusza Słowackiego. T. 2. Wr. 1963.

Por. poz. 41, 42, 45, 46, 47, 48, 49, 55, 57, 59.

39. Do R. Załuskiego, dat.: Rzym, 13-go maja 1840 r. Ogł. R. Z. (Załuski): List

http://rcin.org.pl

Z. Krasińskiego o Juliuszu Słowackim. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 13; przedr. J. I. Kraszewski, zob. poz. 6 t. 3.

40. Do E. Jaroszyńskiego dat.: Roma, na wiosnę, w maju, a maja 22-go 1840; do S. Małachowskiego, dat.: 26 sept. 1844, Wierzenica; do A. Cieszkowskiego, dat.: Bern, 1849, 1-go czerwca; do B. Trentowskiego 14 listów z 1847-1852 i fragm. listu z 10 marca 1849; do L. Orpiszewskiego 7 listów z 1848-1858; do A. Koźmiana 2 listy z 26 sierpnia 1858 i 29 września 1858. Ogł. Z. Sudolski: Okruchy wielkiej korespondencji. (W 150 rocznicę urodzin Z. Krasińskiego). *Twórczość* 1962 nr 10 (por. poz. 6).

Autografy listów: do E. Jaroszyńskiego i A. Cieszkowskiego w Bibl. Ukraińskiej Akademii Nauk Lw. sygn. III/38; do S. Małachowskiego w Bibl. PAN Kr. sygn. 1351; do B. Trentowskiego w ocalałych resztkach Bibl. Krasińskich sygn. 6; do L. Orpiszewskiego w Bibl. Czart. sygn. 1281; do A. Koźmiana w Bibl. PAN Kr. sygn. 2040/I t. 1.

41. Do J. Słowackiego, dat.: Roma 1840, 31 maja. Ogł. S. Wasylewski: Nieznany list Krasińskiego do Słowackiego. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 1. Wyd. nast.: wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

42. Do J. Słowackiego, dat.: Rzym, 1840, Decembra 19-go. Fragm. ogł. zob. poz. 37; cały pt. Siódmy list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego <z autografu>. *Warta* 1879 nr 254. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Lw.*, zob. poz. 38; przedr. *Echo* 1880 nr 248 (por. poz. 38); zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, zob. poz. 38.

43. Do różnych osób fragm. listów z 1840--1848 ogł. S. Tarnowski: Wyjątki z listów Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3 (27) z. 8.

Wydawca najczęściej pomija nazwisko adresata.

44. Listy Z. Krasińskiego do Augusta Cieszkowskiego. Z autografów wyd. J. Kallenbach. Wstępem opatrzył A. Żółtowski. T. 1. Listy z lat 1840-1847; t. 2. Listy z lat 1848-1859. Kr. 1912.

Autografy Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

W t. 2 dwa listy K. Gaszyńskiego do A. Cieszkowskiego z 1850, 1851. Pierwszy, oznaczony nr 196, umieszczony z powodu dopisku Krasińskiego, drugi, nr 211, napisany na wyraźne polecenie Krasińskiego.

45. Do J. Słowackiego, dat.: Rzym, 16 marca 1841 r. Fragm. ogł. zob. poz. 37; fragm. pt. Ósmy list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego (fragmenta). *Warta* 1879 nr 256, 258; przedr. *Echo* 1880 nr 250 (por. poz. 38); cały pt. List Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego ⟨z autografu⟩. *Warta* 1883 nr 445. Wyd. nast.: przedr. w: Listy Juliusza Słowackiego. T. 2. Lw. 1883 s. 263 i in.; zob. poz. 6 t. 3; przedr. E. Sawrymowicz, zob. poz. 38.

46. Do J. Słowackiego, dat.: 1841 Rzym. W wigilię Zmartwychwstania Pańskiego. Fragm. ogł. zob. poz. 37; cały pt. Dziewiąty list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego ⟨z autografu⟩. *Warta* 1879 nr 259. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Lw.*, jw. poz. 38; przedr. *Echo* 1880 nr 250, por. poz. 38; zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

47. Do J. Słowackiego, dat.: 1841, Rzym, 18 czerwca. Ogł. pt. Czwarty list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego ⟨z autografu⟩. *Warta* 1879 nr 245. Wyd. nast. przedr. *Gaz. Lw.*, jw. poz. 38; przedr. *Echo* 1880 nr 253 (por. poz. 38); przedr. w: Listy Juliusza Słowackiego, jw. poz. 45, s. 272 i in.; zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

48. Do J. Słowackiego list bez początku. Powst. zapewne w drugiej połowie sierpnia 1841. Ogł. T. Sternal: Kartka ze stosunku Krasińskiego ze Słowackim (1841--1842). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 5. Wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

Autograf w Bibl. Ukraińskiej Akademii Nauk Lw. sygn. 2761.

49. Do J. Słowackiego, dat.: 1841, Münich - 27 Oktobra. Fragm. ogł. zob. poz. 37; cały pt. Piąty list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego ⟨z autografu⟩. *Warta* 1879 nr 249. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Lw.*, jw. poz. 38; przedr. *Echo* 1880 nr 253 (por. poz. 38); zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

50. List bez adresata (zapewne do D. Potockiej), składający się z dwóch części, dat.: Münich, 1841 r. Ogł. bezimiennie z fikcyjną datą: Palermo, 25 grudnia 1841. *Dzien. Nar.* 1842 nr 54 (9 kwietnia); ze zmianami ogł. K. G. (Gaszyński), zob. poz. 5; tekst z *Dzien. Nar.* przedr. T. Sternal: O „Przedświcie" Z. Krasińskiego. *Przegl. Powsz.* 1891 t. 31; różniące się teksty zestawił A. Łucki: Zapomniana korespondencja Krasińskiego. *Spr. II Szkoły Realnej we Lw. za r. 1911/12.* Lw. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912.

51. Do K. Gaszyńskiego 17 listów z 1841; do S. Małachowskiego 4 listy z 1841. Ogł. pt. Wyjątki z listów Z. Krasińskiego. *Kronika Rodz.* 1873 nr 6, 9, 11, 13, 16, 18, 23.

52. Do S. Krasińskiego 2 listy, dat.: 1841, 2-go kwietnia, Rzym; 1842, 18-go marca,

http://rcin.org.pl

Münich. Ogł. I. Chrzanowski: Dwa nieznane listy Krasińskiego. *Bluszcz* 1922 nr 9.

53. Do D. Potockiej z 20 lipca 1841 i 5 lutego 1842. Fragm. ogł. K. G. (Gaszyński), zob. poz. 5; tekst obszerniejszy ogł. A. Krasiński we wstępie do wyd.: O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2; tekst pełniejszy (ale również okrojony) ogł. A. Żółtowski, zob. poz. 34 (t. 1).

54. Do D. Potockiej z 1841-1848. Fragm. ogł. J. Kallenbach: Towianizm na tle historycznym. *Przegl. Powsz.* 1924 t. 163 - - 1926 t. 170; odb. Kr. 1926.

55. Do J. Słowackiego 2 listy dat.: z 28 lutego, Münich 1842 i 26 marca 1842 oraz fragm. z 1842. Ogł. pt. Trzy listy Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego, pisane z Monachium z okoliczności choroby i śmierci Konstantego Danielewicza. *Warta* 1878 nr 212; 1879 nr 241. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Lw.*, jw. poz. 38; przedr. *Echo* 1880 nr 262 (por. poz. 38); przedr. w wyd.: Listy Juliusza Słowackiego, jw. poz. 45; zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

56. 2 listy z 1842 z Monachium. *Dzien. Poz.* 1859 nr 254.

Nie podano adresata.

57. Do J. Słowackiego, dat.: 26 stycz. Roma 1843. Fragm. ogł. zob. poz. 37; cały pt. Dziewiąty list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego <z autografu>. *Warta* 1879 nr 276. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Lw.*, jw. poz. 38; przedr. *Echo* 1880 nr 262 (por. poz. 38); przedr. w: Listy Juliusza Słowackiego, jw. poz. 45; zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, zob. poz. 38.

58. Do E. Januszkiewicza 4 listy dat.: Aix, d. 22 marca 1843 r.; Aix, 26 marca 1843 r., Aix, d. 18 kwietnia 1843 r., Aix, d. 15 czerwca 1843 r. Ogł. J. Kallenbach: Do genezy „Przedświtu". *Kur. Warsz.* 1914 nr 1.

Listy te, podpisane nazwiskiem Konstantego Gaszyńskiego, J. Kallenbach ogł. jako listy Gaszyńskiego; za listy Krasińskiego uznał je J. Kleiner w Przedmowie do wyd. Przedświtu, zob. Twórczość poz. 166, *BN* I, 18, s. 31.

59. Do J. Słowackiego, dat.: Kwiet. 12-go 1843, Roma. Fragm. ogł. zob. poz. 37; cały pt. Jedenasty list Z. Krasińskiego do Juliusza Słowackiego <z autografu>. *Warta* 1879 nr 277. Wyd. nast.: przedr. w: Listy Juliusza Słowackiego, jw. poz. 45; zob. poz. 6 t. 3; wyd. E. Sawrymowicz, jw. poz. 38.

59a. Do D. Potockiej 7 listów z 1843. Ogł. Z. Sudolski: Z. Krasińskiego nieznane listy do Delfiny Potockiej. *Przegl. Hum.* 1963 nr 2.

Autografy w Bibl. Ukraińskiej Akademii Nauk Lw. sygn. III-38.

60. Do niewiadomej osoby (może D. Potockiej ?), dat.: Z Hagi 31 augusta 1844; do żony z Opinogóry z listopada 1845 (fragm.). Ogł. *Kur. Poz.* 1880 nr 31; fragm. listu z 1844 przedr. J. Czubek, zob. Wyd. zbior. poz. 20 t. 6 s. 360.

61. Do K. Koźmiana 6 listów z 1844-1850, do A. Koźmiana 3 listy z 1845, 1847, 1856. Ogł. A. E. Koźmian: Krasińskiego listy o poemacie Kajetana Koźmiana „Stefan Czarniecki". *Przegl. Poz.* 1859 t. 27; odb. Poz. 1859; przedr. zob. poz. 6 t. 3.

62. Do żony, dat.: Haga 1845, 3 augusta. Ogł. w art.: Święta Monika Ary Scheffera. List niewydany Z. Krasińskiego do żony hr. Elżbiety z Branickich Krasińskiej. *Kronika Rodz.* 1881 t. 9 nr 1; przedr. S. Morawski w zbiorze: Z dziejów polskiej krytyki i teorii sztuki. T. 1. Myśli o sztuce w okresie romantyzmu. W-wa 1961.

63. Z. Krasiński i Ary Scheffer: Listy. Z nieznanych rękopisów wyd., wstępem i przypisami opatrzył L. Wellisch. W-wa 1909.

Zawartość: 15 listów Krasińskiego z 1845--1857; 2 listy Ary Scheffera z 1847, 1851. — Tu także 3 facsimile fragm. listów z 1846, 1850, 1857.

Przekł. pol.: 3 listy z 16 sierpnia 1845, 30 grudnia 1850, 14 sierpnia 1851 w przekł. M. Raczyńskiej ogł. pt. Z rękopisów pośmiertnych Z. Krasińskiego. Listy do Ary Scheffer'a. *Kronika Rodz.* 1880 nr 4.

64. Do I. Lubomirskiej-Sanguszko 12 listów z 1846-1851. Ogł. Z. Sudolski: Nieznane listy Z. Krasińskiego do Izabeli Lubomirskiej-Sanguszko. *Przegl. Hum.* 1959 nr 4.

Autografy w Bibl. Miejskiej w Tarnowie.

65. Do S. E. Koźmiana 116 listów z 1846--1859. Ogł. L. Bernacki: Listy Z. Krasińskiego do Stanisława Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1-4; odb. pt. Listy Z. Krasińskiego do St. Koźmiana. Lw. 1912.

Autografy Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 3.

Wiele razy podpis: Twój Heidelbergski lub Heidelberski.

Por. poz. 74.

http://rcin.org.pl

66. Do J. Lubomirskiego, dat.: 28-go lutego 1847 r. Nizza. Ogł. B. Gubrynowicz: Z rozpacznych dni... (Kartki z życia Z. Krasińskiego). *Kur. Warsz.* 1912 nr 1.

67. Do S. Koźmiana z 1847. Fragm. ogł. pt. Wyjątki z listów pisanych z Nicei do przyjaciela przebywającego w Rzymie na początku 1847 r. *Przegl. Poz.* 1861 t. 31; przedr. zob. poz. 6 t. 3.

68. Do B. Trentowskiego 8 listów z 1847--1856. Ogł. S. Pigoń: Kilka listów Z. Krasińskiego do Bronisława Trentowskiego. W: Listy Bronisława Trentowskiego (1836--1869). Kr. 1937 *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce* t. 6.

69. Do A. Mickiewicza, dat.: 1848, 1-go lipca. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

Autograf zniszcz. 1944.

Na okładce autografu Bibl. Krasińskich znajdowała się notatka: „List pisany przez Zygmunta do A. Mickiewicza, przesłany na moje ręce, odczytany przez Adama, pozostał u mnie. S. M.".

70. Do A. Cieszkowskiego z Rzymu z (maja?) 1848. Fragm. z odpisu ogł. S. Pigoń: W stopięćdziesiątą rocznicę urodzin Z. Krasińskiego. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 7.

71. Do L. Orpiszewskiego 16 listów z 1848-1849. Z autografów własności Józefa Orpiszewskiego ogł. J. Kallenbach: Nieznane listy A. Mickiewicza i Z. Krasińskiego. *Pam. księga 1866-1906. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego ku uczczeniu XXXV-lecia jego nauczycielskiej pracy.* Kr. 1904.

Autografy Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1281. Wypisy z listów z 1848--1851 sporządzane ręką Bronisława Zaleskiego, jw. sygn. XVII/1307.

72. Do A. Jełowickiego 4 listy z 1848; do H. Kajsiewicza 8 listów z 1849-1857. Ogł. (J. Mycielski): Dwanaście listów Z. Krasińskiego 1848-1857. *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 4 (124) z. 371.

73. Do W. Zamoyskiego 49 listów z 1848--1857. W całości lub fragmentach ogł. nakładem Biblioteki Kórnickiej w: Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 5-6. Poz. 1922-1930.

74. Do S. E. Koźmiana z 14 lutego 1849 i 22 kwietnia (1851). Fragm. pierwszego i cały list drugi ogł. S. Tarnowski: Julian Klaczko. *Przegl. Pol.* 1907/08 t. 2 (166) z. 6 - t. 3 (167) z. 7; toż w wyd. osob. t. 1. Kr. 1909.

Por. poz. 65.

75. Do nieznanego adresata z 1849; fragm. listu z 1849. Ogł. J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4; toż odb. Częstochowa 1947.

75a. Do ojca z Baden, 12 czerwca 1851. Ogł. Z. Sudolski: Jeszcze jeden list Z. Krasińskiego do ojca. *Współczesność* 1964 nr 11; równocześnie ogł. J. Timoszewicz: Na marginesie korespondencji z ojcem. *Pam. Teatr.* 1964 z. 3.

Kopia listu ręką A. Drogoszewskiego w Bibl. Publ. W-wa.

76. Do W. Zamoyskiego z 1851. Fragm. ogł. L. Gadon: Z życia Polaków we Francji. Paryż 1883 s. 68-69.

77. Do M. Wiszniewskiego, dat.: Rzym, 14-go grudnia 1851 roku. Ogł. M. Akielewicz: List Krasińskiego o Napoleonie III. *Gaz. Nar.* 1873 nr 165. Wyd. nast.: pt. Nieznany list Z. Krasińskiego do Michała Wiszniewskiego, pisany z Rzymu 14 XII 1851 r. *Dzien. Pol.* 1886 nr 114; przedr. W. Korotyński: List Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1909 nr 54.

Autograf Ossol. sygn. 3093/II.

78. Do A. Cieszkowskiego, dat.: Heidelberg, 11 grudnia 1853 r. Ogł. S. Brydzińska-Osmólska: Listy Konstantego Gaszyńskiego do Augusta Cieszkowskiego (1845-1866). *Roczn. Koła Polonistów Słuchaczów Uniw. Warsz. Wyd. z okazji dziesięciolecia istnienia Koła.* W-wa 1927 s. 209.

79. Do W. Zamoyskiego z 1853. Kopia z własnoręcznym podpisem Krasińskiego w Bibl. Kórn. sygn. 1627.

80. Do J. Lubomirskiego z 20 kwietnia 1854. Fragm. ogł. W. T. Wisłocki: Jerzy Lubomirski 1817-1872. Lw. 1928; pełny tekst z kopii ogł. Z. Sudolski, zob. poz. 4.

81. Do A. Niegolewskiego, dat.: Heidelberg, 22 stycznia 1855 r. Ogł. R. Pollak: Korespondencja Andrzeja Niegolewskiego z Z. Krasińskim. *Kur. Poz.* 1923 nr 235.

82. Do I. Grodzkiego 3 listy, dat.: Schlangenbad 1855, 12 sept., 31 grudnia 57 r. Paryż (brak początku), Frankfurt 1858 r. 7-go września. Ogł. J. Grodzka: Kilka uwag o Z. Krasińskim na podstawie nie ogłoszonych listów. *Prace Polon.* S. II (1938).

83. Do A. Jełowickiego z 22 lutego 1856. Ogł. J. Nagel: Niektóre szczegóły tyczące się Z. Krasińskiego. *Roczniki Kolegium Pol. w Rzymie* 1902 s. 80-81.

84. Do W. Wielogłowskiego, dat.: 1856, 6 marca, Warszawa. Ogł. S. Turowski:

http://rcin.org.pl

Listy Adama Mickiewicza i Z. Krasińskiego do Walerego Wielogłowskiego. (Z papierów Bolesława br. Richthoffena). *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1.

85. Do W. Zamoyskiego z 1856; fragm. listu z 6 września 1856. Ogł. w art.: Przepowiednie Krasińskiego. *Biesiada Lit.* 1917 nr 21; list pierwszy z drobnymi zmianami ogł. B. Kubaszewski: Nieznany list wieszcza. *Kronika Ciechanowska* 1931 nr 17.

Autograf listu do Zamoyskiego znajdował się w 1917 w Muz. Czart. w Paryżu.

86. Do W. Wielogłowskiego 2 listy z 1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1826.

87. Do J. (?) Zamoyskiego z 1857. Autograf Bibl. Kórn. sygn. 2441.

88. Do A. E. Koźmiana 2 listy z 1858. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2040 t. 1.

89. Do ojca 6 listów z 1858 pisanych z Plombières. Ogł. Z. Sudolski: Korespondencja Wincentego i Z. Krasińskich. *Przegl. Hum.* 1964 nr 2.

Rkpsy Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1281.

90. Do J. Korzeniowskiego b. d. Ogł. K. Kantecki: Józef Korzeniowski. *Przew. Nauk. i Lit.* 1879 s. 250.

91. Do J. Lubomirskiego 2 listy b. d. Rkps Ossol. sygn. 5741/I.

92. Listy do C. Norwida. Autografy Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

92a. Do nieznanej osoby b. d. Fragm. ogł. J. Mikołajtis: Z korespondencji Z. Krasińskiego w Potoku Złotym. *Komunikaty Nauk. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza. Oddział Częstochowski* 1963 nr 10 (tu facsimile tego fragmentu w jęz. franc. oraz przekł. pol. J. Mikołajtisa).

93. Z nieznanych listów. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1904 nr 11-12.

94. M. Al.: Nieznane listy Z. Krasińskiego. *Głos Płocki* 1914 nr 4 (41 ?).

95. Listy wybrane. Wyd., objaśnił i wstępem poprzedził T. Pini. W-wa 1937.

Zawartość: przedr. 369 listów z 1830-1859 do rodziny i przyjaciół.

Materiały

1. Młodociane przekłady Z. Krasińskiego. Wyd. i wstępem zaopatrzył M. Mazanowski. *Spr. Gimn. Św. Jacka w Kr. za r. 1912.* Kr. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912; wyd. osob. Kr. 1912.

Zawartość: przekł. na jęz. łac.: O Tatarach krymskich. (Powst. 1822; fragm. z Pamiętników J. U. Niemcewicza); przekł. z łaciny na jęz. pol. (powst. 1822-1824): Wyjątki z komentarzów Cezara; Bitwa Farsalska; Cyceron opowiada, jak Werres starszemu synowi Antyocha, króla Syrii, sprzęty stołowe najzdobniejsze zabiera; Z pamiętników Cezara o wojnie z Gallami; List Ser. Sulpicjusza do M. T. Cycerona; Delos. (Z podróży Anacharsysa tłumaczenie); Scypion Afrykański młodszy opowiada sen swój; Rzym starożytny; Wyjątek z Wojny Jugurtyńskiej Sallustiusza; Śmierć Germanika.

2. Wypracowania licealne z 1827. Ogł. J. Kallenbach: Lata szkolne Z. Krasińskiego. Nowe materiały. *Muzeum* 1906 t. 2 z. 4.

3. Notatki z dzienniczka podróży z 1840--1842 oraz rozporządzenia gospodarskie z 1849-1858. Ogł. J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4; też odb. Częstochowa 1947.

4. Oświadczenie w jęz. franc. z datą: Varsovie, 12 mars 1853 (?), dotyczące spraw majątkowych Elżbiety z Branickich Krasińskiej. Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. Ew. XVII/1281.

Wydania zbiorowe

1. Poezje. T. 1-3. Lipsk 1863 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 23-25.

Wyd. nast. z wstępem E. Ł. Kasprowicza: Lipsk 1872; wyd. tyt. Lipsk 1883; Lipsk 1907.

Zawartość: t. 1: Agay-Han; Nie-Boska komedia; Noc letnia; Pokusa; t. 2: Irydion; Trzy myśli; t. 3: Psalmy przyszłości; Przedświt; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Resurrecturis; Niedokończony poemat; Ułamek naśladowany z Glosy świętej Teresy.

2. Poezje pośmiertne... wydane z nie drukowanego rękopisu przez M. Dzikowskiego. Poz. 1867.

Zawartość: List do A. Sołtana i 4 wiersze jemu przesłane; Chór diabłów.

3. Pisma. Wyd. zbior. przejrzane przez J. Amborskiego. Z przedmową S. Tarnowskiego. T. 1-2. Lw. 1875.

Wyd. nast.: Lw. 1880.

Zawartość: t. 1: Agay-Han; Nie-Boska komedia; Noc letnia; Pokusa; t. 2: Irydion; Trzy myśli; Przedświt; Psalmy przyszłości; Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; Dzień dzisiejszy; Ostatni; 23 drobne wiersze.

4. Moja Beatrice. Wyd. L. Siemieński. Kr. 1878 (koniec 1877).

Zawartość: Niewymarzona a cudowna; Boleść rozłączenia; Pożegnanie Italii; Do duchów. (Przy świetle księżyca); Co mi się marzy?; Nie wrócę już!; Gdzie cisza?; Błękit duszy; Zdarte maski; Miłość ideału; Postanowienie; Nowe życie; Do Pani D. P.

http://rcin.org.pl

5. Utwory ... (Nie objęte lwowskim wydaniem). Zebrał i życiorysem opatrzył B. T. (Twardowski). Poz. 1880.

Zawartość: Gastołd; Teodoro; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Zamek Wilczki; O literaturze polskiej; Opisanie jeziora genewskiego Leman.

6. Pisma. Wyd. zbior. z przedmową S. Tarnowskiego. T. 1-4. Lw. 1887-1888.

Wyd. nast. tyt.: Lw. 1890; Lw. 1894; Lw. 1898; Lw. 1902.

Zawartość: t. 1: Agay-Han; Niedokończony poemat; Nie-Boska komedia; Noc letnia; Pokusa; t. 2: Irydion; Trzy myśli; Przedświt; Psalmy przyszłości; Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; Dzień dzisiejszy; Ostatni; t. 3: Poezje (tu 63 drobne wiersze); Proza: Modlitwa (inc.: Panie, co czuwasz nad światem ...); Kilka słów o Juliuszu Słowackim; O Trójcy i Słowie wcielonym; O żywocie wiecznym; Myśli (fragm. z utworów i listów); Z autografu w albumie Ewuni (Ankwiczówny) (inc.: Ostatni raz się zwarli ...); Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Wygnaniec; Teodoro; Gastołd; Zamek Wilczki; Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki; Grób rodziny Reichstalów; t. 4: Władysław Herman i jego dwór.

7. Dzieła. T. 1-3. W-wa 1890.

Zawartość: t. 1: Nie-Boska komedia; t. 2: Niedokończony poemat; t. 3: Irydion.

8. Pisma. Wyd. przejrzane i przedmową opatrzone przez S. Tarnowskiego. T. 1-4. Kr. 1890-1891 *Nowa Bibl. Uniwersalna.*

Zawartość: t. 1: Nie-Boska komedia; Irydion; t. 2: Niedokończony poemat; Trzy myśli; Przedświt; Psalmy przyszłości; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Ułomek naśladowany z Glosy św. Teresy; Resurrecturis; t. 3: Agay-Han; Grób rodziny Reichstalów; Utwory poetyczne drobniejsze (tu 61 wierszy); Drobna proza (tu: Modlitwa, inc.: Panie, co czuwasz nad światem...; O Trójcy i Słowie wcielonym; O żywocie wiecznym; Myśli; Z autografu w albumie Henryki Ankwiczówny; Wygnaniec; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Kilka słów o Juliuszu Słowackim; Listy o poemacie „Stefan Czarniecki").

9. Poezje. (Ułamki i fragmenta). W-wa 1895.

Zawartość: Koloseum; Zawsze i wszędzie; Modlitwa o dobrą wolę; Ułamek ... Glosy św. Teresy; Do Beatryczy; Do przyjaciela; Przestroga; Do kobiety; Po śmierci; Roma; W albumie Konstantego Gaszyńskiego; Głos szatana (fragm. Dnia dzisiejszego); Listku, dziś suchy, przypomnij mi strony...; Do Pani D. P.; Czy pamiętasz nad Alp śniegiem... (fragm. Przedświtu); Do ukochanej; Pożeganie; Jak anioł spadły, leżący w piękności...; Syn cieniów; Z Nocy letniej (fragm. inc.: Jeżeli dotąd jedno dumne jeszcze...).

10. Wybór pism. (Ułożył F. Hoesick). W-wa 1898 *Bibl. Miniaturowa.*

Zawartość: Nie-Boska komedia; Irydion; Trzy myśli (fragm.: Przedmowa; Syn cieniów); Psalm wiary; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; Utwory poetyczne drobniejsze (tu 36 drobnych wierszy zebranych w 3 grupy: I. Maria; II. Beatrice; III. Incomparabile donna); Wiersze różne (tu: Jak anioł spadły...; Do K. B.; Koloseum; Na sprowadzenie zwłok Napoleona; Pod Chrystusem w niebo wstępującym).

11. Pisma. Wydanie „Kuriera Codziennego". T. 1-4. W-wa 1900.

Wyd. nast. tyt.: W-wa 1901.

Zawartość: t. 1: Agay-Han; Niedokończony poemat; t. 2: Nie-Boska komedia; Irydion; t. 3: Poezje (tu 41 drobnych wierszy); Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Teodoro; Gastołd; Zamek Wilczki; Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki; Grób rodziny Reichstalów; Noc letnia; t. 4: Władysław Herman i jego dwór.

12. Pisma. T. 1-4. Mikołów-W-wa 1901 *Nowa Bibl. Pisarzy Pol.* t. 9-12.

Zawartość: t. 1: Agay-Han; Niedokończony poemat; Nie-Boska komedia; t. 2: Irydion; Noc letnia; Trzy myśli (tylko: Syn cieniów); Przedświt; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; t. 3: Poezje (tu 41 drobnych wierszy); Proza (tu: Modlitwa, inc.: Panie, co czuwasz nad światem ...; Kilka słów o Juliuszu Słowackim; O Trójcy i Słowie wcielonym; O żywocie wiecznym; Myśli; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Teodoro; Gastołd; Zamek Wilczki; Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki; Grób rodziny Reichstalów); t. 4: Władysław Herman i jego dwór.

13. Pisma. Za zezwoleniem rodziny poety wydał T. Pini. Wyd. krytyczne zupełne ze słowem wstępnym J. Kallenbacha. Z portretem poety i podobiznami autografów. T. 1-6. Lw. 1904.

Zawartość: t. 1 (1833-1837): Nie-Boska komedia; Irydion; Modlitewnik; Wanda;
t. 2 (1837-1859): Noc letnia; Pokusa; Dziennik z podróży do Sycylii; Trzy myśli; O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku; Kilka słów o Juliuszu Słowackim; Przedświt; Psalmy przyszłości; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Nie-Boskiej komedii część pierwsza;
t. 3: Drobne utwory poetyczne (1833-1859): A. Proza poetyczna (tu: W albumie Henryki Ankwiczówny; Modlitwa, inc.: O Boże, błogosław tym...; Modlitwa, inc.: Panie, co czuwasz nad światem...; W albumie D. Potockiej, inc. Gdzie czuciem i natchnieniem...); B. Utwory wierszowane (tu: Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; 87 drobnych wierszy); C. Utwory o niepewnej autentyczności (tu: Chór diabłów; Krucjaty);
t. 4 (1828-1829): Pan Trzech Pagórków; Grób rodziny Reichstalów; Władysław Herman i dwór jego; Sen Elżbiety Pileckiej
t. 5 (1829-1832): Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki; Gastołd; Zamek Wilczki; Ułamki z opisu podróży po Szwajcarii (Opisanie jeziora genewskiego Leman; Jezioro genewskie; Myśli Polaka...; Spadek Aary); Teodoro; On; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Przelotna chmura; Wygnaniec; Agay-Han; Utwory niepewnej autentyczności: Dolina Klönthal w Szwajcarii; Ermenonville; Małgorzata z Zembocina;

http://rcin.org.pl

t. 6: (Utwory francuskie) 1830-1847; tu także przekłady tych utworów przez W. Dalecką, Z. Morawską i L. Staffa).

Jako t. 7-8 do tego wydania dołączono dzieło: J. Kallenbach: Zygmunt Krasiński. Życie i twórczość lat młodych (1812-1838). T. 1-2. Lw. 1904.

14 Pisma. Wyd. nowe zupełne. Ułożone, opatrzone wstępem i objaśnieniami przez H. Gallego. T. 1-4. W-wa 1906.

Wyd. nast. tyt.: W-wa 1907.

Zawartość: t. 1: Nie-Boska komedia; Irydion; Modlitewnik; Wanda; Noc letnia; Pokusa; Dziennik z podróży do Sycylii; t. 2: Trzy myśli; O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku; Kilka słów o Juliuszu Słowackim; Przedświt; Psalmy przyszłości; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Nie-Boskiej komedii część pierwsza; t. 3: Drobne utwory poetyczne (tu: Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; 133 drobne wiersze); t. 4: Pan Trzech Pagórków; Władysław Herman i jego dwór; Sen Elżbiety Pileckiej; Mściwy karzeł i Masław, książe mazowiecki; Gastold; Zamek Wilczki; Ułamki z opisu podróży po Szwajcarii; Teodoro; On; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Przelotna chmura; Wygnaniec.

15. Liryki. Wybór. W-wa 1910 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* 144.

Wyd. 2 znacznie powiększone W-wa 1925.

Zawartość: Resurrecturis; Ułamek... Glosy św. Teresy; Modlitwa, inc.: Panie, co czuwasz nad światem...; 25 drobnych wierszy. — Wyd. 2 powiększone o 11 drobnych wierszy.

16. Poezje liryczne. Ze wstępem A. Langego i objaśnieniami. Cz. 1-3. W-wa 1910-1911 *Biblioteczka Nar.* nr 32, 36, 37.

Zawartość: cz. 1: 28 drobnych wierszy; cz. 2: Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; Resurrecturis; 16 drobnych wierszy; cz. 3: 28 drobnych wierszy.

17. Poezje liryczne. Ze wstępem A. Langego i objaśnieniami. Wyd. 2. Cz. 1-3. W-wa 1910-1912 *Książki dla Wszystkich* nr 512, 516, 526.

Zawartość: z drobnymi różnicami, jw. poz. 16.

18. Poezje wybrane. W układzie S. Wyrzykowskiego. Kr. 1911 *Pod Znakiem Poetów.*

Zawartość: Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; Resurrecturis; Psalmy przyszłości (fragm.); Trzy myśli (fragm.: Syn cieniów); Modlitwy (fragm.); 46 drobnych wierszy.

19. Myśli o sztuce. Zebrał i przedmową opatrzył A. Grzymała-Siedlecki. Lw. 1912 *Symposion* XXIV.

Zawartość: w większości fragmenty wyjęte z listów do przyjaciół.

20. Pisma. Wyd. jubileuszowe. (Oprac. J. Czubek). T. 1-8 (t. 8 cz. 1-2). Kr. 1912.

Zawartość: t. 1: Utwory młodzieńcze (1825-1832);
t. 2: Władysław Herman i dwór jego; Agay-Han;
t. 3: Nie-Boska komedia; Irydion; Modlitwy;
t. 4: Wanda; Noc letnia; Pokusa; Herburt; Ułamek z poematu; Z sycylijskiej podróży kart kilka; Trzy myśli; Fantazja życia; Przedświt;
t. 5: Psalmy przyszłości; Rok 1846; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Nie-Boskiej komedii część I; Szkic Nie-Boskiej komedii;
t. 6: Utwory liryczne (1833-1858) (tu 142 drobne utwory, m. in.: Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy);
t. 7: Pisma filozoficzne i polityczne (tu m. in.: Kilka słów o Juliuszu Słowackim; O stanowisku Polski z Bożych i ludzkich względów; Lettre à M. le comte de Montalembert; Lettre à M. A. de Lamartine);
t. 8: Utwory francuskie (1830-1832): cz. 1: Oryginały; cz. 2: Tłumaczenia. (Przekłady K. Z. Morawskiej i L. Staffa).

21. Utwory poetyckie drobniejsze; Drobna proza. Wyd. J. Baczyński. W: Zygmunt Krasiński (1812-1859). Jego życie i dzieła — w stuletnią rocznicę jego urodzin (1812-1912). T. 2. Poz. 1912 s. 143-183.

Zawartość: 20 utworów poetyckich, m. in.: Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy oraz 4 utwory prozą i wybór „Myśli".

22. Wybór pism. Z przedmową i objaśnieniami A. Januszewskiego. Kr. 1912.

Zawartość: Irydion; Nie-Boska komedia; Przedświt; Utwory pomniejsze (7 wierszy).

23. Złote myśli. Chyrów 1912 *Wydawnictwo Chyrowskiego Koła Tow. im. P. Skargi* nr 3.

Zawartość: drobne fragmenty z utworów i listów.

24. Złote myśli. Zebrane przez Szczęsną (J. Bąkowską). W-wa 1912.

Zawartość: drobne fragmenty z utworów i listów.

25. Złote myśli. Zebrał ks. J. Janiszewski (?). (1912).

Wyd. 2 Potulice 1939.

Zawartość: fragmenty z utworów i listów, zakończone wierszem: Zygmuntowi Krasińskiemu w setną rocznicę urodzin. (Podpis: ks. J. J. r. 1912).

26. Wybór poezji. W-wa (1913) *Bibl. Dzieł Wyborowych* t. 772.

Zawartość: Fragmenty utworów: Noc letnia; Trzy myśli (Syn cieniów); Przedświt; Psalmy przyszłości; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Resurrecturis; Na sprowadzenie zwłok Napoleona; Oblężenie Wiednia w 1848 r. (całość); Utwory liryczne (tu 22 wiersze, m. in.: Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy).

27. Wybór pism. Wybrał i objaśnił T. Pini. Kr. 1915 *Wybory z Dzieł Najwybitniejszych Pisarzy Pol.* nr 3.

Zawartość: Utwory liryczne (tu 16 drobnych wierszy); Nie-Boska komedia; Pokusa; Z „Trzech myśli". Sen Cezary; Przedświt; Z „Psalmów przyszłości". Psalm nadziei. Psalm miłości. Z „Psalmu żalu". Psalm dobrej woli; Resurrecturis.

http://rcin.org.pl

28. Pisma. Wydał, objaśnił i wstępem poprzedził J. Kallenbach. T. 1-4. W-wa (1922) *Skarbnica Klasyków Pol.*

Zawartość: t. 1: Polska; Wiersz przy ofiarowaniu Jenerałowi Winc. Krasińskiemu powiastki pt. Pan Trzech Pagórków; Sen Elżbiety Pileckiej; Fragment z r. 1829 (inc.: Gdzieżeście, o znaki zwycięskie...); Wrażenia szwajcarskie: I. Jezioro Genewskie; II. Spadek Aary; Fragment dziennika. (Tłum. K. Z. Morawska); Marzenie. (Tłum. K. Z. Morawska); On; Spowiedź Napoleona. (Tłum. K. Morawska); Z dziennika podróży szwajcarskiej (14-29 sierpnia 1830 r.). (Tłum. L. Staff); Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Pisane w nocy; Gastołd; Panie Kochanku; Adam Szaleniec. (Tłum. L. Staff); Agay-Han; W albumie Amelii Załuskiej; Synteza;
t. 2: Nie-Boska komedia; Irydion; Modlitwy (tu 9 modlitw); Herburt; Noc letnia; Pokusa;
t. 3: Ułamek z poematu (inc.: Noc skwarna — ciemna...); Z podróży sycylijskiej; Trzy myśli; Fantazja konania; Fantazja życia; Traktat o Trójcy; Przedświt; Psalmy przyszłości; Rok 1846. Dzień dzisiejszy; Ostatni;
t. 4: Wiersze (tu ponad 100 drobnych wierszy, m. in.: Do zebranych przyjaciół; Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy); Niedokończony poemat; Plan Nie-Boskiej komedii z 1840 roku; Kilka słów o Juliuszu Słowackim; Polska wobec burzy 1848 r.; Memoriał do Piusa IX. (Tłum. S. Tarnowski); Memoriał do Napoleona III. (Tłum. S. Tarnowski); Polska wobec Europy.

29. Maria. — Beatrice. — Incomparabile donna. Poezje. Lw.-Złoczów (po 1923) *Bibl. Powsz.* nr 514.

Zawartość: 36 drobnych wierszy pisanych do Joanny Bobrowej, Delfiny Potockiej i Elizy Krasińskiej.

Por. poz. 10.

30. Dzieła. Pod red. L. Piwińskiego. Z przedmową M. Kridla. T. 1-12. W-wa 1931.

Zawartość: t. 1: Grób rodziny Reichstalów;
t. 2: Władysław Herman i dwór jego;
t. 3: Sen Elżbiety Pileckiej; Opisanie jeziora genewskiego Leman; Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki; Teodoro; Myśli Polaka przy górze Mont Blanc; On; Zamek Wilczki; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Gastołd; Małgorzata z Zembocina;
t. 4: Agay-Han;
t. 5: Rozmowa 1824 z 1825 rokiem; (Rozmowa Napoleona z Aleksandrem I na Polach Elizejskich); (Syn Botzarisa); William Wallas; Zniszczenie Ipsary; Joanna d'Arc; Pan Trzech Pagórków; (Polska); Parysyna;
t. 6: (Jezioro Genewskie); Spadek Aary; Wygnaniec; Panie Kochanku; Przelotna chmura; (W albumie Amelii Załuskiej); (Z albumu Henrietty Ewy Ankwiczówny): I. (Synteza); II. Modlitwa; Herburt; Journal de Sicile (1839); Modlitwa („Boże, wysłuchaj modlitwę moją..."); Modlitwa przez Henryka Ligenzę, improwizowana na morzu pod Neapolem; (W albumie Delfiny Potockiej); Modlitwa („O Jezu Chryste! Odkupicielu..."); t. 7: Nie-Boska komedia; Irydion;
t. 8: Wanda; (Rok 1846); Pierwsza część Nie-Boskiej komedii (Niedokończony poemat); Szkic Nie-Boskiej komedii;
t. 9: Noc letnia; Pokusa; Trzy myśli; Przedświt; Psalmy przyszłości; Dzień dzisiejszy; Ostatni;
t. 10: (Modlitwy); Ułamek z poematu; Fantazja życia; Fantazja konania;
t. 11: Poeta; Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; 120 drobnych wierszy; Dodatek (tu 12 drobnych wierszy oraz Chór diabłów);
t. 12: Kilka słów o Juliuszu Słowackim; (Polska wobec burzy); O stanowisku Polski z Bożych i ludzkich względów I-III; (Polska wobec Europy); (Magnetyczność); (Pierwsze posłuchanie u Napoleona III); Uwagi nad dziełem o Rosji, Europie i Polsce; (Drugie posłuchanie u Napoleona III).

31. Dzieła. (Pisma wybrane). Układ i opracowanie tekstu L. Piwińskiego. Przedmowa M. Kridla. W-wa 1933.

Wyd. nast. tyt.: W-wa (1937); W-wa (1938).

Zawartość: Nie-Boska komedia; Irydion; Modlitwy; Noc letnia; Pokusa; Trzy myśli; Przedświt; Psalmy przyszłości; Ostatni; Poeta; Resurrecturis; Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy; Liryki i wiersze okolicznościowe nie drukowane za życia poety (tu 120 wierszy).

32. Dzieła. Wydał, objaśnił i wstępem krytycznym poprzedził T. Pini. T. 1-2. W-wa 1934-1935 *Bibl. Poetów Pol.* t. 4, 6.

Zawartość: t. 1 (z czterema ilustracjami i ośmiu podobiznami autografów): Dzieła poetyckie; Drobne utwory wierszowane (tu 136 wierszy); Utwory młodzieńcze (tu: Polska; Sen Elżbiety Pileckiej; On; Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego; Wygnaniec; Panie Kochanku; W albumie Amelii Załuskiej; W albumie Henryki Ankwiczówny); Nie-Boska komedia; Irydion; Modlitewnik; Wanda; Noc letnia; Pokusa; Herburt; Ułamek poematu; Trzy myśli; Fantazja życia; Przedświt; Fragment dramatu (Rok 1846); Psalmy przyszłości; Dzień dzisiejszy; Ostatni; Nie-Boskiej komedii część pierwsza; Kilka słów o Juliuszu Słowackim;
t. 2: (Z dziewięciu ilustracjami i z facsimile listu do J. Słowackiego): Listy wybrane.

33. Zygmunt Krasiński. W-wa 1960 *Poeci Polscy.*

Wyd. nast.: W-wa 1963.

Zawartość: 36 utworów, m. in. Ułamek naśladowany z Glosy św. Teresy oraz fragmenty Przedświtu i Fantazji życia. — Wyd. nast. powiększone o 13 drobnych utworów.

PRZEKŁADY

Angielskie: M. Walker Cook: Wyd. przekł.: The Undivine Comedy and other Poems. Filadelfia 1875.
Zawartość: The „Fragment" or Unfinished Poem. (Wstęp; Sen); The Undivine Comedy; Iridion; The Last: Temptation; Resurrecturis.

Czeskie: F. Vymazal: Slovanská poezije. Výbor z narodného a umělého básnictva slovanského v českých překladech. Brno 1878.

http://rcin.org.pl

Tu m. in. przekł. fragm. nast. utworów: F. Žhersky (F. Kvapil): Nebožská komedie (cz. I); J. V. Frič: Iridion; F. Kvapil: Předsvit; F. Kvapil: Glossa sv. Teresie; V. Štulc: Z mrtvých vstani (Resurrecturis) (całość).

F. Kvapil: Wyd. przekł.: Vybrané spisy. Praga 1880 *Salonní bibliotéka* nr 16.
Zawartość: Nebožská komedie; Pokušeni; Předsvit; Žalmy budoucnosti (Žalm viry; Žalm naděje; Žalm dobré vůle); Sen; Zlomek z Glossy sv. Teresie; Resurrecturis; Tři myšlenky; 30 drobnych wierszy.

C. Frič: Wyd. przekł.: Povídky. Praga 1882 *Ustřední knihovna* nr 67.
Zawartość: Hrobka rodiny Reichstallské; Zámek vlčovský; Gastold; Teodoro.

Francuskie: K. Gaszyński: Wyd. przekł.: L'Aube. — Le Dernier. — Sur la Glose de Ste Thérèse. Traduit du polonais et précédé d'une introduction par... Paryż 1863.

Oeuvres complètes du poète anonyme de la Pologne. Traductions publiées par W. Mickiewicz. S. I-II. Paryż 1869-1870.
Zawartość: S. I: Le Poème inachevé; La Comédie infernale; L'Aube; S. II: Iridion; Les Trois pensées de Ligenza; La Nuit d'été; Le Dernier; Sur la Glose de sainte Thérèse. (Tu także: Lettres à M. le comte de Montalembert et à M. A. de Lamartine).

Tłumacze nie są podani. Wymienia ich J. Lorentowicz: La Pologne en France. T. 1. Paryż 1935 s. 18; byli to: K. Gaszyński (utwory, jw.), W. Mickiewicz (Niedokończony poemat), A. Lacaussade (utwory pozostałe).

Niemieckie: H. Nitschmann: Iris. Dichterstimmen aus Polen. Lipsk 1880.

Tu m. in. przekł.: Nacht heute oder morgen nur die Stunde Abschied ... (Gdybym dziś, jutro ...); Kaum lernt' ich kennen dich ... (Ledwom cię poznał ...); Nun liegt es dem gefallnen Engel gleich ... (Jak anioł spadły ...); An Beatrix. (Darmo świat ziemski pląsem ...): Das dürre Blättchen. (Listku, dziś suchy ...); Zu alten Stunden ... (Zawsze i wszędzie ...); Aus der Zelle der heiligen Theresa.

Przekł. ros. nie zidentyfikowany: L. Miej: Spisz ty i nie słyszysz ... *Wriemia* 1861 nr 2 s. 356; przedr. w: Połnoje sobranije soczinienij. T. 1. Petersb. 1887; toż wyd. 3 Petersb. 1910.

Przekł. włoski nie zidentyfikowany: M. Spiritini: Certezza. W: Poeti del mondo. Mediolan 1939. (Tu także przekł.: Zawsze i wszędzie, por. Twórczość poz. 122).

Zestawienia bibliograficzne

1. W. Hahn: Zapiski bibliograficzne. Literatura o Krasińskim. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1 s. 234-235.

2. Literatura jubileuszowa o Z. Krasińskim. *Nowa Reforma* 1912 nr 85 pop.

3. L. Stolarzewicz: Bibliografia o Krasińskim. Wil. 1924.

4. J. Lorentowicz: La Pologne en France. T. 1. Paryż 1935.

5. W. Hahn: Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński i Cyprian Kamil Norwid w r. 1848. Materiały bibliograficzne. *W stulecie „Wiosny Ludów". Literaci lubelscy*. Lublin 1948 i odb.

6. M. Giergielewicz: Krasiński in the English Speaking World. (A Bibliographical Review). *The Polish Review* 1960 nr 3; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute*. Nowy Jork 1964.

7. A. Kadler i J. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

8. B. Lasocka: Zygmunt Krasiński. Przegląd publikacji 1945-1962. *Pam. Teatr.* 1962 z. 2.

9. Bibliografia listów Z. Krasińskiego. Fasc. 1-6. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3689.

INDEKS TYTUŁÓW

B — Utwory błędnie przypisywane Krasińskiemu; M — Materiały; N — Utwory o niepewnej autentyczności; P — Przekłady; T — Twórczość; W — Utwory o wątpliwej autentyczności.

À deux reprises différentes... T-59
A gdybyś z podłej przed losem bojaźni... T-119
À Venise T-70
Accablé de douleurs... T-21
Ach, mętne krwią i łzami pędzą życia fale... T-92
Ach, serce chore na wewnętrzne rany... T-190
Adam le Fou T-61
Adam Szaleniec T-61
Adamowi Sołtanowi T-144
Adieu aux environs de Genève T-47
Agay-Han T-67
Aleksandrowi Zygmunt w chwili odjazdu T-113
Ani Prometej na kaukaskich górach ... T-187
Aniele mój, a chodź, a leć ... T-155
Aniele mój, bądź mi aniołem ... T-163
Anioł Pański za duszę Zygmunta T-97
Bądź mi aniołem! T-163
Un beau jour d'été T-49
Bitwa Farsalska M-1
Błękit duszy T-136
Błękitnymi naramiennik ... T-152
Boleść rozłączenia T-101
Bom garstką tu błota... T-212
Boże, wysłuchaj modlitwę moją serdeczną ... T-83
Bóg mi odmówił tej anielskiej miary... T-80
Burzy grom... T-232
Było to w piękny wieczór... T-40
Ce fut par une belle soirée d'automne... T-40
Chcę, by mymi szkłami patrzała na ludzi... T-88
Chciałbym anioła widzieć na tym grobie... T-82
Chciałbym spokojnie, lekko, bez boleści... T-138
Chciałem, byś zastał tu rzeczy duchowe ... T-215
Choć lód serc ludzkich świat pod mrozem trzyma... T-246
Choć mnie już nie ma — niech będą me kwiaty... T-189
Choć pierś twa żywych synów nie porodzi... T-176
Choć serca znęcisz skrawych ócz kryształem... T-201
Cholera T-64

http://rcin.org.pl

Le choléra T-64
Chór diabłów N-5
Les cimetières et les caveaux T-23
Cny wojewodo! Oto teka spora... T-165
Co mi się marzy? T-127
Co u ciebie długo spało... T-144
Cokolwiek będzie, cokolwiek się stanie... T-250
La confession T-71
La confession de Napoléon T-29
Cośmy kochali tak razem T-204
Le coucher du soleil sur le Mont-Blanc T-37
Cyceron opowiada, jak Werres starszemu synowi Antyocha, króla Syrii, sprzęty stołowe najozdobniejsze zabiera M-1
Cyt! Północ bije: nowa wschodzi pora... T-84
Czas T-221
Czas i wieczność T-221
Czas ma nadzwyczaj coś gorzkiego w sobie... T-221
Czemu, mistrzu, masz siwiznę... T-231
Czy pomnisz jeszcze na dożów kanale... T-85
Czy ty nie słyszysz, jak na morskiej skale... T-96
Czy ty nie słyszysz, kiedy sama czasem... T-110
Czyż z tobą wtedy raz ostatni byłem?... T-101
Daj jej, o Panie, moc i spokój ducha!... T-200
Darmo świat ziemski pląsem mnie otoczy... T-135
De l'éther T-211
Delos. (Z podróży Anacharvssa tłumaczenie) M-1
Les deux chevaliers T-25
Deux puissances... T-207
Dla ciebiem wszystko straciła na ziemi... T-94
Dla Elizy. Dopełnienie jej żądania T-175
Do ... (Czy pomnisz jeszcze na dożów kanale...) T-85
Do ... (Przekleństwo podłym — przekleństwo tej babie...) T-114
Do ... (Ziemskości cień...) T-195
Do ..... (Do A. Sołtana) T-120
Do A. P. (Choć pierś twa żywych synów nie porodzi...) T-176
Do Adamowej Potockiej T-235
Do aniołów, przesłany w liście do K. Gaszyńskiego T-130
Do Beatr... T-135
Do Beatryczy T-135
Do Cezarego Platera T-158
Do D. Po śmierci T-128
Do D ... (W starożytnym tym kościele...) T-127
Do duchów T-130
Do duchów — przy świetle księżyca T-130
Do Elizy (Jam marzył niegdyś, żem na potęg szczycie...) T-251
Do Elizy (O piękna moja, bądź błogosławiona...) T-238
Do Elizy. (W dniu 1 (!) listopada 1856 roku) T-246
Do ideału T-162
Do K. B. (Ty wiesz, żeś piękna — ty czujesz, żeś młoda...) T-169
Do K. Koźmiana (82-letniego poety) T-231
Do Kajetana Koźmiana T-231
Do kobiety T-201
Do mojej Elizy (inc.: Jam marzył niegdyś...) T-251
Do Moskali T-120
Do Pana Adama Sołtana. Do..... T-120
Do Pani D. P. T-192
Do poetów T-119
Do przyjaciela T-216
Do Stanisława Koźmiana T-216
Do zebranych przyjaciół T-84
Dolina Klönthal w Szwajcarii W-1
Dosyć mi, dosyć nieznośnego boju! ... T-186
Dramat zaczęty z ostatnich wypadków lutych 1846 r. T-205
Drugie posłuchanie u Napoleona III T-253
Dwaj rycerze T-25
Dwie piosnki T-123
Dwoma różnymi nawrotami... T-59
Dziennik T-37
Dziennik umierającego T-46
Dziennik z podróży po Sycylii T-102
Dzień dzisiejszy T-208
Dzień 18 października 1840 roku w Paryżu T-136
Écrit la nuit T-45
Un enterrement catholique T-50
Ermenonville W-2
Essai historique sur la législation polonaise civile et criminelle, jusqu'au temps de Jagellons, depuis l'année 930 jusqu'en 1430 (J. Lelewel) P-4
Et où est-il maintenant le fils... T-68
Et son pâle visage T-62
Une étoile T-63
L'exilé T-56
Fala T-96
Fantazja konania T-116
Fantazja życia T-148
Fragment (Et son pâle visage...) T-62
Fragment (Il est un sentiment...) T-65
Fragment (J'ai connu un homme...) T-28
Fragment (J'étais assis près d'un piano...) T-43
Fragment (Le jeune chevalier Olivier de Bracy...) T-51
Fragment (Les cimetières et les caveaux...) T-23
Fragment (Oh! que je voudrais...) T-27
Fragment (Rok mój, rok szczęścia, czego mi umiera...) T-153
Fragment (Sur les bords d'un ruisseau...) T-41
Fragment (Sur un chemin bordé de fleurs...) T-20
Fragment d'un journal T-16
Fragment d'un rêve T-17
Fragment dziennika T-16
Fragment. Le rêve d'un homme blasé T-30
Fragment z r. 1829 T-4
Fryburg T-161
Gastold T-66
Gdy czyhał na mnie północny morderca... T-216
Gdy się przeszłość w duszę wnęci ... T-146
Gdy w miejscu, gdzie stał domek wielkiego Ursyna... T-244
Gdy wkrótce, droga, śmierć wiatrom rozrzuci... T-128
Gdybym dziś, jutro lub dnia z tych jakiego... T-138
Gdym z Alp niedawno tak spadł gracko... T-198
Gdzie cisza? T-134
Gdzie czuciem i natchnieniem nie sposób... T-110
Gdziekolwiek pójdę, coś mnie boli, nudzi... T-98
Gnosis T-191
Grób rodziny Reichstalów T-9
Gwiazda T-63
Hamlet (Fragm.; W. Shakespeare) P-8
Hanna z Ciechanowa T-10
Herburt T-89
Hymn (Królowo Polski, Królowo aniołów...) T-97

http://rcin.org.pl

I ja też z światem wiecznie walczyć muszę... T-183
I kędyż on teraz... T-68
I słowik tylko po święty Wit śpiewa T-240
I świat wewnętrzny mój zagasł mi cały!... T-209
I w piekle nie jest bez Boga opieki... T-188
I z bladą twarzą... T-62
Il est un sentiment... T-65
Il est une plaine... T-57
Im dalej idę po drodze żywota... T-140
Im dalej idę, tym się okolica... T-148
Irydion T-77
Irydion Amphilochides T-77
Ja błagam ciebie — o, bądź ty aniołem!... T-210
Ja cię nie żegnam — przez to, co święte... T-121
Ja was wyzywam, duchy i anieli... T-130
J'ai connu un homme... T-28
Jak anioł spadły, leżący w piękności... T-95
Jak kawał lodu, skrzepło serce moje... T-228
Jak przed wyrzutem, jak przed straszną winą... T-112
Jakże zerwiesz, co nas łączy... T-171
Jam marzył niegdyś, żem na potęg szczycie... T-251
Jedną cię tylko prawdziwym aniołem... T-141
Jest równina zielona... T-57
Jeszcze kielich mojej doli... T-164
Jeśli mi kiedy przewodniczyć miały... T-79
Jeślim ci kiedy był przykro przeciwny... T-158
J'étais assis près d'un piano... T-43
Le jeune chevalier Olivier de Bracy... T-51
Jezioro Genewskie T-35
Jeżeli dotąd jedno dumne jeszcze... T-91
Joanna d'Arc T-6
Journal T-37
Journal de Sicile (1839) T-102
Le journal d'un mourant T-46
Już gotowe drogi strome... T-160
Kampania rzymska, gdzie tak pusto, smętno... T-217
Kiedy kwiaty przyszłą wiosną... T-126
Kiedy się sprzymierzą wiary, ludy — zdania... T-219
Kilka słów o Juliuszu Słowackim] T-137
Koloseum T-156
Konrad Wallenrod (Fragm.; A. Mickiewicz) P-5
„Konrad Wallenrod", récit historique... (Rec.) T-42
Królowo Polski, Królowo aniołów... T-97
Krucjaty (J. Łuszczewska) B-1
Lecz wszystko świeckie dziś pełne podłości... T-136
Ledwom cię poznał, już cię żegnać muszę... T-99
Legenda T-111
Les légions polonaises T-26
Legiony polskie T-26
Leniwo mułem mętne ciekną życia fale... T-92
Lettre à M. A. de Lamartine à propos d'un passage relatif à la Pologne dans le second volume de son Histoire des Girondins T-214
Lettre à M. le comte de Montalembert à propos de son discours sur la Pologne T-213
Lettre à M. le comte Louis Mastai T-230
Lettre sur l'état actuel de la littérature polonaise, adressée à M. de Bonstetten T-13
Lettres à M. la Grande-Duchesse de Baden Stephanie T-242
List ... do A. Lamartina z powodu wstępu odnoszącego się do Polski w drugim tomie jego „Historii żyrondystów" T-214
List do hrabiego Masta i T-230
List ... do hr. Montalemberta z powodu jego mowy wypowiedzianej w sprawie Polski T-213
List do hrabiego Montalembert z powodu jego mowy o Polsce wygłoszonej... w Izbie Parów T-213
List do p. A. Lamartine... T-214
List do pana de Bonstetten o obecnym stanie literatury polskiej T-13
List ... o stanie literatury polskiej, pisany do Karola de Bonstetten w roku 1830 T-13
List Ser. Sulpicjusza do M. T. Cycerona M-1
Listku, dziś suchy, przypomnij mi strony... T-133
Listy do w. ks. Stefanii Badeńskiej T-242
Le lit de mort T-52
Litania T-90
Łoże śmierci T-52
Łzę rozpaczy roń! ... T-159
Łzy wiecznej pragniesz! — A wiesz, na co łza ta? ... T-218
Magnetyczność T-248
Małgorzata z Zembocina N-1
Marzenie T-17
Marzenie człowieka przeżytego T-30
Mąż T-76
Mémoire à l'empereur Napoléon III T-243
Mémoire au pape Pie IX T-223
Memoriał dla Napoleona III z października roku 1854 T-243
Memoriał do Piusa IX T-223
Miłość ideału T-195
Młodociane przekłady M-1
Mnie smutek zabił, mnie gorzkie koleje... T-116
Modlitewnik T-90
Modlitwa T-194
(Modlitwa) Boże, wysłuchaj modlitwę moją serdeczną... T-83
Modlitwa (Improwizacja) T-108
(Modlitwa). O Boże, błogosław tym, którzy patrzyli na mnie dobrym okiem... T-75
Modlitwa (O Jezu Chryste! Odkupicielu i Zbawicielu nasz! ...) T-239
Modlitwa (Ty, przenajświętsza w wszystkich niewiast kole...) T-226
Modlitwa do Najświętszej Panny T-90
Modlitwa o dobrą wolę T-194
Modlitwa podczas mszy T-90
Modlitwa, przebudziwszy się w nocy T-90
Modlitwa przez Henryka Ligenzę improwizowana na morzu pod Neapolem T-108
Modlitwa w chwili zwątpienia T-90
Modlitwa za dzieci T-90
Modlitwa za siebie T-90
Modlitwa za umarłych T-90
Modlitwa, żeby umrzeć młodą T-90
Modlitwy T-90
Mogłem być z tobą na ziemi szczęśliwy... T-81
Moise T-33
Mojżesz T-33
Mord elektrycznym prądem się rozpostrze... T-229
Może ja umrę, daleki od ciebie... T-167
Módl się jak nicość, gdy modlisz do nieba... T-196

http://rcin.org.pl

Módl się ty za mnie, gdy przedwcześnie zginę... T-192
Módl się ty za mnie, gdy z rozpaczy zginę... T-192
Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki T-14
Myślałem nieraz przez znak dotykalny... T-136
Myśli pobożne T-90
Myśli Polaka przy górze Mont Blanc T-15
Na czole pielgrzyma... T-73
Na „Franceskę" Scheffera T-188
Na grobie K. Danielewicza T-157
Na pamiątkę wstąpienia na tron apostolski Ojca Świętego Piusa IX, w czerwcu 1846 roku T-203
Na pokój grecki w domu księżny Zeneidy Wołkońskiej w Moskwie (A. Mickiewicz) P-7
Na skale (Gdy się przeszłość w duszę wnęci...) T-146
Na skale (Przedświt) T-166
Na sprowadzenie zwłok Napoleona T-136
Na Sybir! T-197
Na tej gorzkości, co jak świat przestronna... T-235
Nad miastem chmury apokaliptyczne... T-227
Nad morzem, na skale T-131
Nadgrobek T-132
Nagrobek Z. K. T-132
Nie kluj mnie w piersi wyrzuty cierpkiemi! ... T-105
Nie śmierci czuję, ale życia trwogę... T-234
Nie tak, jak dawniej — w cierniowej koronie... T-168
Nie wrócę już! T-126
Nie-Boska komedia T-76
Nie-Boska komedia. Część 1-sza T-237
Nie-Boskiej komedii część pierwsza T-237
Niech dom ten będzie tylko zacnych domem... T-244
Niech moja dusza będzie cicha — czysta... T-139
Niech śmierć i stokroć tu zwłoki twe grzebie... T-157
Niech ten płacze, bracia, komu dobrze było... T-84
Niedokończony poemat T-237
Nieraz żądałaś, bym złożył ci wiersze... T-175
Niewymarzona, a cudowna T-100
Nim słońce wejdzie, rosa wyżre oczy T-241
Noc letnia T-91
Noc skwarna — ciemna — piorun grzmi i bije... T-109
Nowe czasy się zbliżają! ... T-142
Nowe życie T-204
Nympha Svitesii (A. Mickiewicz) P-2
O biedna! czegóż ja mam życzyć tobie... T-78
O Boże, błogosław tym, którzy patrzyli na mnie dobrym okiem... T-75
O Boże, Boże! Rozemknę ramiona... T-131
O duchowieństwie T-31
O Jezu Chryste! Odkupicielu i Zbawicielu nasz! ... T-239
O Lindo moja, jeśli zginąć trzeba... T-132
O morze wieków! Na każdej twej fali... T-222
O, mówcie, ludzie, jeśli wy to wiecie... T-170
O, nie mów o mnie, gdy mnie już nie będzie... T-122
O, nie zrywaj — co nas łączy... T-171
O piękna moja, bądź błogosławiona... T-238
O serce moje! wszak siła jest w tobie... T-174
O stanowisku Polski z Bożych i ludzkich względów T-147
O śmierci T-48
O Tatarach krymskich (J. U. Niemcewicz) M-1
O Trójcy i Słowie wcielonym T-147
O Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku T-147
O Trójcy w czasie i w przestrzeni T-147
O, wiem, że Polska bój zwycięski toczy... T-241
O, wyście podli! — i takeście podli... T-202
O ziemio włoska, dziś mi nie żal ciebie... T-124
O życia ranku — o wiosen jutrzence... T-162
O życiu T-54
O życiu wiecznym T-147
O żywocie wiecznym T-147
Oblężenie Wiednia w 1848 r. T-227
Od łez moich się zaduszę! ... T-123
Oh! que je voudrais... T-27
On T-24
Opisanie jeziora genewskiego Leman T-12
Ostatni T-209
Ostatni raz się zwarli... T-69
Ot, duch mój cały... T-115
Oto losu będzie łaska ... T-181
Oto paź mój magnetyczny... T-145
Pan Trzech Pagórków T-8
Panie, co czuwasz nad światem... T-108
Panie Kochanku T-58
Pannie Katarzynie w natchnienia godzinie T-185
Parysyna (J. G. Byron) P-3
Patrz, wokół ciebie na rzymskiej równinie... T-238
Pierwsza część Nie-Boskiej komedii T-237
Pierwsze posłuchanie u Napoleona III T-249
Pieśń melodyjna i melancholijna T-182
Piękny dzień letni T-49
Piosnka, przesłana w liście do K. Gaszyńskiego T-123
Pisane w więzieniu Czyllonu T-21
Po mękach życia — po długim pogrzebie... T-172
Po śmierci T-128
Pod Chrystusem, w niebo wstępującym T-168
Pod obrazem Franceski da Rimini T-188
Podziemia weneckie T-237
Poeta T-119
Pogrzeb katolicki T-50
Pokusa T-92
Polska T-4
Polska wobec burzy (1848 r.) T-225
Polska wobec Europy T-247
Polski polskiemu szlachcic szlachcicowi... T-113
Polski Psalm T-194
Polskie legiony T-26
Postanowienie T-139
Powiedz mi, powiedz, czy z cierniów korona... T-173
Pożegnanie T-99
Pożegnanie Italii T-124
Pożegnanie okolic Genewy T-47
Północ bije — ciemno, głucho... N-5
Później czy wcześniej krzywda w los się wciela... T-233
Le printemps et le prisonnier T-32
Program Judasza podany w r. 1847, a w 1862 egzekwowany T-208
Przed skonem T-138
Przed życiem czuję — nie przed śmiercią — trwogę... T-234
Przedmowa wydawcy (do Trzech myśli...) T-111
Przedświt T-166

http://rcin.org.pl

Przekleństwo podłym — przekleństwo tej babie... T-114
Przelotna chmura T-74
Przeor augustianów T-55
Przepasana złotą szarfą... T-203
Przestroga T-228
Przy bransoletce w dzień św. Katarzyny T-218
Przy świetle księżyca T-130
Psalm T-194
Psalm dobrej woli T-194
Psalm miłości T-194
Psalm nadziei T-194
Psalm wiary T-194
Psalm żalu T-194
Psalmy przyszłości T-194
Pytasz się, czemu uciehły me pieśni... T-240
Rankiem, wieczorem na wyspy bezdroże... T-123
Recueil d'ukases et d'ordonnances dirigés contre la nationalité polonaise sous le règne de l'empereur Nicolas T-245
Le Regret N-3
Resurrecturis T-206
Le rêve d'un homme blasé T-30
Rok mój, rok szczęścia, czego mi umiera... T-153
Rok 1846. Dramat zaczęty T-205
Roma (Do A. Sołtana) T-113
Roma (Do Elizy) T-238
Rozmowa Napoleona z Aleksandrem I na Polach Elizejskich T-2
Rozmowa 1824-go z 1825-tym rokiem T-1
Rozpacz — Szyderstwo — Wiara T-104
Rzym starożytny M-1
Salon T-53
Un salon T-53
Są przeznaczenia, które trwają wiecznie... T-178
Scypion Afrykański młodszy opowiada sen swój M-1
Sen (Un songe) T-39
Sen. Pieśń z Niedokończonego poematu T-237
Sen Cezara Alberti T-111
Sen Cezary T-111
Sen Elżbiety Pileckiej T-11
Serce mi pęka, światło się umyka... T-87
Le siècle, dans lequel nous nous avançons... T-60
Słońce było poza mną... T-15
Słowa z krzyża Matce Ojczyźnie (A. Korzeniowski) B-2
Smętnej nocy nade mną kir... T-149
Le soleil était derrière moi... T-15
Un songe T-39
Le souvenir T-19
Souvenir pour Adzio T-220
Spadek Aary T-36
Spowiedź T-71
Spowiedź Napoleona T-29
Sprzed ócz wam zniknę, jak fala sprzed łodzi ... T-197
Stance N-4
Stances N-4
Stanowisko Polski wśród ludów słowiańskich T-147
Sur la mort T-48
Sur la vie T-54
Sur le clergé T-31
Sur le front du pélerin... T-73
Sur les bords d'un ruisseau... T-41
Sur un chemin bordé de fleurs ... T-20
Syn Botzarisa T-3
Syn cieniów T-111
Synteza T-69
Szczere ci, ojcze, przynoszę życzenia... T-7
Szkic Nie-Boskiej komedii T-117
Szkic pierwotny wizji przodków T-237
Śmierć ciała niczym — takiej śmierci chwila... T-140
Śmierć Germanika M-1
Śniło mi się, żem płynął z tobą po moim jeziorze... T-72
Świat ten cmentarzem z łez, ze krwi i błota... T-206
Świat wybawienia już sobie nie zjedna... T-236
Świtezianka (A. Mickiewicz) P-2
Tak się wygnaniec modlił i wygnanka... T-166
Tak więc ciągle z burz na burze... T-134
Tam, gdzie jezior trzy na dole... T-151
Tam, gdzie spokój i grób pychy... T-156
Tam — gdzie wzrok twój dzisiaj kona... T-177
Teodoro, król borów T-18
Tęsknota T-98
Tłukę się po czasie, jak po piekle Marek... T-179
To miasto wiecznym, w tych grobach jest życie... T-129
Troje nas było w tym gockim kościele... T-161
Trzy myśli pozostałe po śp. Henryku Ligenzie... T-111
Ty, przenajświętsza w wszystkich niewiast kole... T-226
Ty wiesz, żeś piękna — ty czujesz, żeś młoda... T-169
Ty wytrzymasz sądy Pańskie... T-224
Tyś nie śmierci łup!... T-224
Ukląkłbym może, błagał przebaczenia... T-125
Ułamek naśladowany z Głosy św. Teresy T-234
Ułamek z poematu (Noc skwarna — ciemna — piorun grzmi i bije...) T-109
Ułamki podróży szwajcarskiej T-37
Ułomek z dawnego rękopismu słowiańskiego T-38
Urywek T-28
Uwagi nad dziełem o Rosji, Europie i Polsce T-252
Vancana N-2
Vindobona T-227
W albumie Amelii Załuskiej T-72
W albumie Delfiny Potockiej T-110
W albumie Henryki Ankwiczówny T-69
W albumie Konstantego Gaszyńskiego (Może ja umrę, daleki od Ciebie...) T-167
W dniu, w którym młody ten rok się zaczyna... T-136
W dzień św. Elżbiety T-246
W harmonijnych zwrotek rymie... T-150
W jej zielniku T-106
W nocy T-45
W starożytnym tym kościele... T-127
W twoim ze śmierci ku życiu odrodzie... T-254
W tych kartkach kilku odnajdziesz tę duszę... T-184
W tym domu niegdyś Ursyn dobrej sławie służył... T-244
W Wenecji T-70
Wanda T-93
Wankana N-2
Wątp ty o wszystkim... (Fragm. Hamleta; W. Shakespeare) P-8
Wczoraj! Już przeszło! Ja tu dziś — i szlocham! ... T-143
Wczoraj już przeszło! — Ja tu dziś — i szlocham! T-143
Weź ten prosty krzyż biały — niechaj strzeże ciebie... T-86

http://rcin.org.pl

Wiara T-104
Wiek, w którym żyjemy... T-60
Wiem — dla mnie powróz — łańcuch zgotowany... T-120
Wiem, dla mnie Sybir — powróz zgotowany... T-120
Wierzę w nadzieję, w miłość nieskończoną... T-119
Wiliam Wallas T-5
Wiosna i więzień T-32
Władysław Herman i dwór jego T-10
Władysław Herman i jego dwór T-10
Wrażenia z Kampanii T-94
Wspomnienia T-146
Wspomnienie T-19
Wstęp (do Nie-Boskiej komedii część pierwsza) T-237
Wśród mgły i szronu, gdy smutno na niebie... T-106
Wygnaniec T-56
Wyjątek z wojny jugurtyńskiej Sallustiusza M-1
Wyjątki z komentarzów Cezara M-1
Wypracowania licealne z 1827 M-2
Wzywam cię w boskiej wspomnienia godzinie... T-107
Z albumu Henriety Ewy Ankwiczówny T-69
Z bratnich uczuć i pamiątek (Z. Klimańska) B-3
Z gór, gdzie dźwigali strasznych krzyżów brzemię... T-209
Z. K. do D. P. 1842 T-163
Z pamiętników Cezara o wojnie z Gallami M-1
Z powodu sprowadzenia zwłok Napoleona T-136
Z prostotą dzieciąt, w niewieściej pokorze... T-194
Z rzeczy krajowych złożon upominek... T-199
Z sycylijskiej podróży kart kilka T-102
Zaiste, miłość jest świętym pożarem... T-193
Zamek Wilczki T-34
Zawisza. (Ballada) T-44
Zawisza. Powieść T-22
Zawsze i wszędzie T-122
Zbigniew T-10
Zbiór ukazów i rozporządzeń zwróconych przeciw narodowości polskiej za panowania Mikołaja I T-245
Zdarte maski T-148
Ziemskości cień... T-195
Zimny rozsądek w tobie się opiera... T-118
Znad wód, gdzie nigdy nie zaszumią burze... T-103
Znasz, co namiętność? Czy ty wiesz, co piekło... T-100
Zniszczenie Ipsary (M. C. D. Raffenel) P-1
Znów wraca wiosna — przeszłe wraca życie... T-154
Znów żegnam ciebie, jak przeszłego roku... T-115
Zwrotki do muzyki K. Danielewicza T-159
Zwrotki do muzyki. K. Danielewiczowi. 1842 T-159
Żal N-3
Żeglarz (A. Mickiewicz) P-6
Żem zdrowszy dzisiaj, dziękując, donoszę... T-180

OPRACOWANIA

1. Monografie i zarysy monograficzne:

J. Klaczko: La poésie polonaise au dix-neuvième siècle et le poète anonyme. *Revue des Deux Mondes* 1862 t. 37; przekł. pol. J. Jabłonowskiego pt. Poezja polska w XIX wieku i poeta bezimienny. *Dzien. Lit.* 1862 nr 18-20, 22-26, 28-37; wyd. osob. Kr. 1863; przedr. w: Szkice i rozprawy literackie. W-wa 1904. [Rec.: F. Hoesick: Z galerii portretów literackich Juliana Klaczki. III. Zygmunt Krasiński. *Biesiada Lit.* 1903 nr 20]. —

S. Granvil: Sigismond comte Krasiński. Sa vie et ses oeuvres. *Revue Slave* (W-wa) 1878 t. 1 s. 237-265. [Rec.: *Czas* 1878 nr 292]. —

M. Ogonowska: Studio critico su Sigismondo Krasiński, il poeta anonimo della Polonia. Bolonia 1887; wyd. nast. Bolonia 1888. [Rec.: Rozprawa o Z. Krasińskim w języku włoskim. *Kur. Pol. w Paryżu* 1887 nr 79; *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1887 nr 33; Guido: O twórcy Irydiona. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 22]. —

S. Tarnowski: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. Zygmunt Krasiński. Kr. 1892; wyd. 2 t. 1-2. Kr. 1912. [Rec.: L. Dębicki: Nowa książka o Z. Krasińskim. *Czas* 1892, grudzień; przedr. pt. Uwagi o książce S. Tarnowskiego o Z. Krasińskim. W: Z teki dziennikarskiej. Kr. 1893; (A. Cieszkowski): List Augusta hr. Cieszkowskiego. *Kraj* 1893 nr 39; Z. Dębicki: Tarnowski o Krasińskim. *Kraj* 1893 nr 16-19; T. Sternal: Z powodu dzieła St. Tarnowskiego o Z. Krasińskim. *Przew. Nauk. i Lit.* 1893; odb. Lw. 1894. [Rec.: J. Kallenbach. *Kwart. Hist.* 1895 t. 9 s. 104-105]; J. Kallenbach. *Kwart. Hist.* 1895 t. 9 s. 94-104; J. Bołoz Antoniewicz: Zygmunt Krasiński i dzieło Stanisława Tarnowskiego. *Przegl. Pol.* 1895/96 t. 4 (120) - 1896/97 t. 1 (121), t. 4 (124); G.: Wydawnictwa jubileuszowe. *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop., 81 pop.; J. Kallenbach. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; M. Kridl. *Książka* 1912 nr 7 s. 321; M. K. (Kridl): Sprawozdania z książek. *Tyg. Pol.* 1912 nr 34; S. Cywiński. *Prąd* 1913 nr 7]. —

M. Mazanowski: Charakterystyki literackie pisarzów polskich. III. Zygmunt Krasiński. Złoczów (1897) *Bibl. Powsz.* nr 194-195; wyd. 2 Lw. 1906. [Rec.: T. Pini. *Kwart. Hist.* 1901 s. 96-98]. —

M. Korczynskij: Sigismund Krasinskij. Żytomierz 1901. —

J. Kallenbach: Zygmunt Krasiński. Życie i twórczość lat młodych (1815-1838).

http://rcin.org.pl

T. 1-2. Lw. 1904 jako: Z. Krasiński: Pisma. Wyd. T. Pini. T. 7-8; uzup. art.: Lata szkolne Z. Krasińskiego. *Muzeum* 1906. [Rec.: P. Chmielowski. *Kur. Warsz.* 1904 nr 78; I. Chrzanowski. *Książka* 1904 nr 7 s. 259; M. Reiter. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 4; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1903/04 t. 4 (144); S. Tarnowski: Nowe dzieło o Z. Krasińskim. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 25-26; I. Baliński. *Kur. Litewski* 1905 nr 80; W. Feldman. *Ogniwo* 1905 nr 26; przedr. pt. Prof. Kallenbach a Z. Krasiński. W: Pomniejszyciele olbrzymów. Stanisławów 1907 s. 41-62; H. Galle. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 4; W. Gomulicki: Wrażenia i sądy. *Kur. Litewski* 1905 nr 28; J. Tretiak: Młodość Z. Krasińskiego. *Czas* 1905 nr 78-80; A. Mazanowski. *Przegl. Powsz.* 1907 t. 96 s. 265]. —

A. Karpowicz: Zygmunt Krasiński. *Goniec Wil.* 1909 nr 32-34, 36, 39-42; wyd. osob. pt. Zygmunt Krasiński w setną rocznicę urodzin. Wil. 1912. —

K. Wojciechowski: O Zygmuncie Krasińskim. Lw. 1911 *Bibl. Macierzy Pol.* nr 57. [Rec.: W. Baranowski. *Książka* 1912 nr 4; M. K. (Kridl). *Bibl. Warsz.* 1912 t. 2; S. Łempicki. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. —

J. Baczyński: Zygmunt Krasiński. (1812 -1859). Jego życie i dzieła. T. 1-2. Poz. 1912. —

T. Grabowski: Zygmunt Krasiński. Jego żywot i dzieła na tle współczesnej epoki. 1812-1859. Poz. 1912. [Rec.: F. K. (Koneczny). *Świat Słowiański* 1912 t. 2]. —

J. Kleiner: Zygmunt Krasiński. Dzieje myśli. T. 1-2. Lw. 1912. [Rec.: A. O. *Czas* 1912 nr 172, 174; I. Chrzanowski: Dzieje myśli Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 48; T. Grabowski: Dzieje myśli Z. Krasińskiego. *Wisła* 1912 nr 6; M. Kridl. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3; przedr. w: Krytyka i krytycy. W-wa 1923; M. K. (Kridl). *Tyg. Pol.* 1912 nr 34; J. Lorentowicz: Dzieje myśli Krasińskiego. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1912 t. 1 nr 12; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 1 (185); K. Wojciechowski. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; S. Cywiński. *Prąd* 1913 nr 7; Z. Zawirski: Dzieje myśli Krasińskiego. *Słowo Pol.* 1913 nr 44, 46]. —

J. Nowakowski: Zygmunt Krasiński. Życie i dzieła. (W setną rocznicę urodzin). Lw. 1912. [Rec.: S. Łempicki. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. —

Z. Stankiewiczowa: Zygmunt Krasiński 1812-1912. Lw. 1912. [Rec.: S. Łempicki, jw.]. —

Z. L. Zaleski: Zygmunt Krasiński. O dziełach i życiu poety w setną rocznicę urodzin. W-wa 1912 *Wyd. im. M. Brzezińskiego.* [Rec.: W. T. Baranowski. *Książka* 1913 nr 2 s. 59]. —

C. Niewiadomska: Trzech wieszczów naszych. O życiu i dziełach Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. W-wa 1913. —

M. Gardner: The Anonymous Poet of Poland. Cambridge 1919. [Rec.: *The New Poland* (Londyn) 1919 nr 29; W. Cichowiczówna: Miss Monika M. Gardner o Krasińskim. *Dzien. Poz.* 1920 nr 216 dod.]. —

W. Michniewicz: Życie i twórczość Z. Krasińskiego. Wpływy rodzinne — studia — miłość — podróże — epoka i ludzie — dzieła twórczości i ich cechy — próba syntezy. Opracował... W-wa 1919 (*Książnica Samokształcenia*). —

A. Brückner: Zygmunt Krasiński. Żywot i dzieła. Złoczów (1927) *Bibl. Powsz.* nr 1112-1114. [Rec.: S. Cywiński: Koniec legendy Krasińskiego. *Dzien. Wil.* 1928 nr 81-82; M. Kridl. *Ruch Lit.* 1928 nr 4]. —

N. Nucci: Zygmunt Krasiński. Saggio critico. Padwa 1928. —

T. Pini: Zygmunt Krasiński. Życie i twórczość. Poz. 1928. [Rec.: J. Birkenmajer. *Ruch Lit.* 1928 nr 6; I. Chrzanowski. Nowa książka o Krasińskim. *Myśl Nar.* 1928 nr 11-12; K. Czachowski: Sofokles, Puszkin i Krasiński. *Lw. Wiad. Muzyczne i Lit.* 1928 nr 9; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1928 nr 3-4; M. Kridl. *Pam. Lit.* R. 25 (1928) z. 2. (Tamże polemika między autorem i recenzentem); T. Sinko: Przewartościowanie twórczości Krasińskiego. *Czas* 1928 nr 43; K. Krejčí i Vyrič. *Slovanský přehled* 1929 s. 377--379; J. M. Święcicki: Psychoanaliza w literaturze polskiej. *Przegl. Powsz.* 1932 nr 578-580; J. Pini-Suchodolska: Najlepsza monografia o Krasińskim. *Pięć Rzek* 1958 nr 3]. —

M. Bersano Begey: Pagine di vita e d'arte romana in Sigismondo Krasiński. Rzym 1932. [Rec.: R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1932 nr 38; F. Neri. *Giornale Storico della Letteratura Italiana* 1933; R. Pollak: Polonica włoskie. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 45 nr 133]. —

A. Boleski: Zygmunt Krasiński. W-wa 1947 *Wiedza Powsz.* Z cyklu: *Portrety lit.* z. 9. —

J. Kleiner: Krasiński. Lubl. 1948. [Rec.: J. N. Kłosowski: Trzy książki. *Gaz. Lud.* 1948 nr 305]. —

W. Günther: Zygmunt Krasiński. (Londyn 1956). (Skrypt z wykładów prowadzonych w r. akad. 1955/56 na Wydz. Hum. Pol. Uniw. na Obczyźnie w Londynie). —

http://rcin.org.pl

M. JANION: Zygmunt Krasiński — debiut i dojrzałość. W-wa 1962. [Rec.: M. GRABOWSKA: Nowa książka o twórcy Nie-Boskiej komedii. *Polonistyka* 1962 nr 3; M. GRZĘDZIELSKA: Z. Krasiński 1812--1962. *Kamena* 1962 nr 4; J. IWASZKIEWICZ: Rozmowy o książkach. O Krasińskim. *Życie W-wy* 1962 nr 137; B. LASOCKA: Zygmunt Krasiński. Przegląd publikacji 1945-1962. *Pam. Teatr.* 1962 z. 2; Z. LEWINÓWNA: Krasiński na nowo odczytany. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 28; H. MARKIEWICZ: Nowa monografia o Krasińskim. *Nowa Kultura* 1962 nr 21; A. MIĘDZYRZECKI: Nie-boska historia. *Świat* 1962 nr 45; J. PRZYBOŚ: Janion o Krasińskim. *Przegl. Kult.* 1962 nr 33; J. SZACKI: Życie, czyli historia. *Argumenty* 1962 nr 13; S. TREUGUTT: „Nie-boska" komedia i jej autor. *Nowe Książki* 1962 nr 8; S. TREUGUTT: Undivine Comedy. *Polish Perspectives* 1962 nr 7; W. ZAJEWSKI: Nowe dzieło o Z. Krasińskim. *Litery* 1962 nr 6; Z. ŻABICKI: Krasiński i współczesność. *Twórczość* 1962 nr 7; M. GRABOWSKA: (Tu podsumowanie recenzji). *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2; Z. JAGODA: Krasiński na tle nowych sądów o romantyzmie. *Ruch Lit.* 1963 nr 2].

Zob. również: A. ŚWIDERSKA: Zygmunt. Powieść biograficzna o Z. Krasińskim. W-wa 1939. [Rec.: T. SINKO. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 203; J. KLEINER. *Pam. Lit.* R. 37 (1947)].

2. Biografia

Nowości warszawskie. *Kur. Warsz.* 1822 nr 262. (Tu m. in. wiad. o bierzmowaniu Z. Krasińskiego). — T. LIPIŃSKI: Zapiski z lat 1825-1831. Wyd. K. Bartoszewicz. Kr. 1883. — A. E. KOŹMIAN: Listy do rodziny z 1830-1859. Wyd. Dzieci autora w: Listy (1829-1864). T. 2-3. Lw. 1894. — A. G. (GORCZYŃSKI): Nie będzie obojętną dla czytelników naszych krótka biografia Augusta (!) Krasińskiego... *Rozmaitości* 1834 nr 25 s. 199. — J. SŁOWACKI: 2 listy do Krasińskiego z 1842 i 1843. Ogł. L. Méyet. *Gaz. Lw.* 1902 nr 109-113; też *Kur. Codz.* 1902 nr 127-130. — K. z G.: Z Ciechanowa... *Kur. Warsz.* 1843 nr 252. (Opis przyjazdu Z. Krasińskich po ślubie do Opinogóry). — A. MICKIEWICZ: List do Z. Krasińskiego, dat. 14 maja 1844. Ogł. J. Ujejski: Nieznany list Mickiewicza do Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1926 nr 1. — Ogłoszono postanowienie N. Pana wydane 17-go z. m. tej treści... *Kur. Warsz.* 1844 nr 226. (O ustanowieniu majoratu z dóbr W. Krasińskiego). — K. KOŹMIAN, F. WĘŻYK: Korespondencja literacka ... (1845-1856). Zebrał, objaśnił i wstępem opatrzył S. Tomkowicz. Kr. 1913 *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty* t. 14. (Listy o Krasińskim od 1847). — J. SŁOWACKI: 2 listy do Z. Krasińskiego z 1846 i 1 b. d. Ogł. J. Kallenbach: Nieznane listy J. Słowackiego. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 1 i wyd. nast. — W. ZAMOYSKI: Listy do Z. Krasińskiego. Ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803-1863. T. 5: 1847-1852. Poz. 1922. — C. NORWID: Listy do Z. Krasińskiego z 1850 i n. Ogł. J. Ujejski: Listy Norwida do Augusta Cieszkowskiego i Z. Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — A. NIEGOLEWSKI: Listy do Z. Krasińskiego z r. 1855. Ogł. R. Pollak: Korespondencja A. Niegolewskiego z Z. Krasińskim. *Kur. Poz.* 1923 nr 235. — A. JEŁOWICKI: List do O. Kaczanowskiego z 26 lutego 1859. Ogł. J. Nagel: Niektóre szczegóły tyczące się Z. Krasińskiego. *Roczn. Kolegium Pol. w Rzymie* 1902. — A. E. KOŹMIAN: Ostatnie chwile Z. Krasińskiego. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 14 s. 156-170. — A. E. KOŹMIAN: Wstępne słowo i życiorys poprzedzający listy Z. Krasińskiego o poemacie K. Koźmiana „Stefan Czarniecki". *Przegl. Poz.* 1859 t. 27. — (J. KOŹMIAN): Wspomnienie pośmiertne. Zygmunt Krasiński. *Przegl. Poz.* 1859 t. 27; przedr. w: Pisma. T. 3. Poz. 1881. — A. PRUSINOWSKI: Mowa żałobna ... na nabożeństwie za duszę Z. Krasińskiego miana w Poznaniu w kolegiacie Św. Marii Magdaleny dnia 30 marca 1859 r. Poz. 1859; wyd. 2 Grodzisk 1859; przedr. w: Mowy pogrzebowe i kazania. Poz. 1884. — L. SIEMIEŃSKI: Wspomnienie o Z. Krasińskim. Kr. 1859; przedr. w: Portrety literackie. T. 1. Poz. 1865; przedr. w: Dzieła. T. 3. W-wa 1881. — A. SOŁTAN: (Wspomnienie pośmiertne). *Dzien. Poz.* 1859 nr 47. — Doszła tu z Paryża telegrafem smutna wiadomość ... *Kur. Warsz.* 1859 nr 54. (O zgonie Z. Krasińskiego). — Polska poniosła jedną z tych strat... *Wiad. Pol.* (Paryż) 1859 nr 9. — Kronika. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1859 nr 16. (Spr. z pogrzebu). — Wczorajszej nocy przewiezione zostały z zagranicy do Warszawy zwłoki... *Kur. Warsz.* 1859 nr 147. — B. TRENTOWSKI: O stosunku moim do Zygmunta. Rzecz podana Gałęzowskiemu w d. 6 kwietnia 1860 r. Ogł. W. Horodyski: Bronisław Trentowski. *Przegl. Pol.* 1913/14 t. 3 s. 101-107. —

A. E. KOŹMIAN: Wspomnienia moje. *Dzien. Poz.* 1867 nr 103-104; przedr. w: Wspomnienia. T. 1. Poz. 1867. — S. MAŁACHOWSKI: Objaśnienie w sprawie sporu Juliusza Słowackiego z Z. Krasińskim. (Z powodu artykułu prof. Małeckiego: Juliusz Słowacki. Przegl. Pol. Grudzień 1867). *Przegl. Pol.* 1867/68 t. 3 z. 8. —

http://rcin.org.pl

A. E. Odyniec: Do redakcji „Biblioteki Warszawskiej". *Bibl. Warsz.* 1871 t. 2. (O spotkaniach w 1830 r.). — K. W. Wójcicki: Warszawa i jej społeczność w początkach naszego stulecia. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 4; wyd. osob. W-wa 1875. — A. E. Odyniec: Listy z podróży. T. 2, 4. W-wa 1875 (t. 2 s. 225; t. 4 s. 259) i wyd. nast. [Rec. t. 4: Ze wspomnień o Adamie Mickiewiczu. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16 s. 323]. — S. Małachowski: Racz przyjąć od przyjaciela śp. Z. Krasińskiego następujące sprostowanie... *Przegl. Lw.* 1876 t. 10 s. 836. (O stosunkach rodzinnych). — M. (S. Małachowski): Słowo o Z. Krasińskim z powodu zarzutów krytyki. Kr. 1876. [Rec.: Obrona Z. Krasińskiego. *Przegl. Lw.* 1876 t. 12 s. 675]. — (Red.): Zygmunta Krasińskiego wycieczka w góry Szwajcarii odbyta wspólnie z Mickiewiczem i Odyńcem w roku 1830. *Kronika Rodz.* 1876 nr 16. — Wielisław (E. Skrodzki): Wieczory piątkowe. *Bluszcz* 1877 nr 34; przedr. pt. Salon pani Lewockiej. W: Wieczory piątkowe i inne gawędy. Oprac. i wstępem poprzedził M. Opałek. W-wa 1962. — W. Stroka: Pogląd na życie i pisma Z. Krasińskiego. *Ogniwo* (Kołomyja) 1877 nr 1-2. (Art. nie dokończony). — Znajomość Mickiewicza z Z. Krasińskim. *Wiek* 1877 nr 221 s. 3; Jeszcze o Mickiewiczu i Krasińskim. Tamże nr 223 s. 3, nr 234 s. 2. — K. Kaszewski: Z życia poetów. *Tyg. Powsz.* 1878 t. 1 nr 9-11. (O spotkaniu Mickiewicza z Krasińskim). — K. Morawska, S. Koźmian: I z bliska, i z daleka. Poczet stu felietonów umieszczonych w Kurierze Poznańskim od października 1878 do września 1880 w skróceniu. Poz. 1881 s. 466. — J. Gnatowski: Moja Beatrice. Kartka z życia Z. Krasińskiego. *Niwa* 1879 t. 16 z. 119-120; odb. W-wa 1880; przedr. w: Wybór pism. T. 1. Studia. Lw. 1896. — B. z Dąbrowskich Mańkowska: Pamiętniki. *Warta* 1880 nr 300 i n.; odb. z. 1. Poz. 1880 s. 23-27. — F. Kvapil: Neznámá. Črta ze života Z. Krasińského. *Slovenský sbornik* 1880 s. 390; przedr. w: Ženy a milenky slovanských básniků. Literární črty. Praga 1893. — F. Kvapil: Przedmowa do wyd. przekł.: Vybrané spisy. Praga 1880. — W. Nehring. *Allgemeine Encyklopädie* von Ersch u. Gruber. S. II t. 39. Lipsk 1880 s. 270-279. — B. Twardowski: Młodość Z. Krasińskiego. Wstęp do wyd.: Utwory ... (nie objęte lwowskim wydaniem). Poz. 1880 i odb. — A. Małecki: Juliusz Słowacki. Jego życie i dzieła w stosunku do współczesnej epoki. T. 2-3. Wyd. 2 poprawne i pomnożone. Lw. 1881 i wyd. nast. — W. Przyborowski: Niewieście ideały poetów polskich. W-wa 1881 s. 213--257. — P. Chmielowski: Zygmunt Krasiński pomiędzy r. 1829-1848. *Ateneum* 1882 t. 4 z. 3. — S. Tarnowski: Żona Krasińskiego. *Słowo* 1882 nr 242. —

H. Biegeleisen: Z życia Z. Krasińskiego... *Prawda* 1883 nr 48-49. — J. Tretiak: Tragiczność w życiu Z. Krasińskiego. *Świt* 1884 nr 1-3; toż *Przew. Nauk. i Lit.* 1884 s. 335-355. — J. Tretiak: Z. Krasiński w pierwszej dobie młodości. *Przew. Nauk. i Lit.* 1884. — Wm.: Córka Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1884 nr 237a. (Nekrolog). — H. Biegeleisen: Wrażenia z Włoch Z. Krasińskiego. *Słowo* 1885 nr 280-282. — N. (K. Morawska): Stanisław Koźmian. (1811-1885). *Przegl. Pol.* 1885/86 t. 1. — M. Raczyńska: Listy ..., córki Zygmunta Krasińskiego, do p. Anieli Trypplin. *Świt* 1885 nr 53-70. — J. Siemieński: Ewunia (Henrietta Ewa z hr. Ankwiczów 1 voto hr. Sołtykowa, 2 voto hr. Kuczkowska 1810-1879). Szkic na podstawie dzienników, albumów i innych papierów pośmiertnych. *Pogoń* 1886 nr 10--1887 nr 26 (z przerwami); odb. Tarnów 1886; wyd. nast. Lw. 1888. — Dr Antoni J. (Rolle): Beatrice. Opowiadanie. *Tyg. Ilustr.* 1887 t. 1 nr 209-223; przedr. w: Opowiadania historyczne. S. VII. Lw. 1891. [Rec.: S. Tarnowski: Z życia poety. *Słowo* 1890 nr 262] — Z. S. Feliński: Trzej wieszczowie nasi wobec Kościoła. List otwarty do pana Mariana Zdziechowskiego. *Świat* 1888 nr 17 s. 381-384; odb. Kr. 1888. — A. Mazanowski: Stosunki i wzajemne sądy Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. *Dod. Mies. do czasop. Przegl. Tyg.* 1888 t. 2; przedr. *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 2 nr 344-352; wyd. osob. W-wa 1890. [Rec.: A. G. Bem. *Ateneum* 1890 t. 4; A. G. Bem. *Prawda* 1890 nr 31; R. Plenkiewicz. *Bibl. Warsz.* 1890 t. 4; T. Sternal. *Kwart. Hist.* 1891 t. 5 s. 396-400]. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1889; wyd. osob. cz. 1-2. Poz. 1889-1890; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1. W-wa 1957. — Rt.: Ze wspomnień o Z. Krasińskim. Złoty Potok. *Kronika Rodz.* 1889 nr 21. — W. F. Szokalski: Wspomnienia z przeszłości. T. 1 (1819-1830). Powst. 1889. Ogł. Wil. 1921. — Dr Antoni J. (Rolle): Z życia Z. Krasińskiego. Pierwsza miłość i jeden z pierwszych przyjaciół. *Świat* (Kr.) 1890 nr 19-23; przedr. w: Sylwetki i szkice historyczne. S. IX. Kr. 1893. — T. Sternal: Kartka ze stosunku Krasińskiego ze Słowackim (1841-1842). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 5-7. —

X. Ar. Knis (A. Krasiński): Odwiedziny u przyjaciół Z. Krasińskiego. *Świat*

http://rcin.org.pl

(Kr.) 1891 nr 21-22. — Dr ANTONI J. (ROLLE): Babka poety. W: Opowiadania historyczne. S. VII. Lw. 1891. — F. HOESICK: Pierwsza miłość Z. Krasińskiego (1833-1838). *Ateneum* 1892 t. 3-4; toż *Świat* (Kr.) 1893 nr 7-17; przedr. w: O Słowackim, Krasińskim i Mickiewiczu. Kr. 1895. — A. R. (REMBOWSKI): Bibliografia. *Niwa* 1892 nr 21. — F. HOESICK: J. Słowacki w Rzymie, Neapolu i Sorrento (od 22 lutego do 24 sierp. 1836). *Ateneum* 1893 t. 4; przedr. jw. — W. KOROTYŃSKI: Pilność i obyczajność Z. Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1893 t. 2 nr 195. — F. KVAPIL: Delfina Potocka. W: Ženy a milenky slovanských básniků. Literární črty. Praga 1893. — B. ODESCALCHI: Polacy w Rzymie. Wspomnienia z lat dziecinnych. II. *Kraj* 1893 nr 50; toż *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 2. — S. TARNOWSKI: Z życia Z. Krasińskiego. *Kraj* 1893 nr 38-40. — W. MICKIEWICZ: Żywot Adama Mickiewicza. T. 3-4. Poz. 1894-1895. — F. HOESICK: O Słowackim, Krasińskim i Mickiewiczu. Studia historycznoliterackie. Kr. 1895. [Rec.: A. LANGE. *Przegl. Tyg.* 1894 nr 46; S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1894/95 t. 1; S. TARNOWSKI. *Słowo* 1894 nr 300; S. ESTREICHER. *Świat* (Kr.) 1895 nr 1, 20, 38, 56; Z. S. FELIŃSKI: Ze wspomnień o Słowackim. *Czas* 1895 nr 158; przedr. *Kraj* 1895 nr 29, 31-32; przedr. w: Pamiętniki. T. 1. Kr. 1897; S. KOZŁOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 1; A. M. KURPIEL. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 48 s. 127]. — F. HOESICK: Incomparabile donna. Z dziejów serca Z. Krasińskiego. (1839-1859). *Ateneum* 1896 t. 1-2. — F. HOESICK: Pamiątki polskie w Paryżu. *Kraj* 1896 nr 51 *Dział Lit.-Artyst.* — F. HOESICK: Życie Juliusza Słowackiego na tle współczesnej epoki (1809-1849). Biografia psychologiczna. T. 2-3. Kr. 1897. — R. S. KAMIŃSKI: Z. Krasiński i Delfina Potocka. Z nieznanych listów poety. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 9-12, 15-24. — F. HOESICK: Miłość w życiu Z. Krasińskiego. Z przedmową P. Chmielowskiego. T. 1-2. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 71-72; wyd. nast. rozszerzone z podtyt. Studium biograficzne. Kr. 1909. [Rec.: S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1899/1900 t. 1; K. TETMAJER. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 50; B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1909 nr 6 s. 235; DYONIZA. *Tyg. Mód i Powieści* 1909 nr 15-17; H. M. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 3; S. KOZŁOWSKI: Trzy Beatrycze. *Świat* 1909 nr 13; A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1911 t. 112 s. 85; H. MOŚCICKI. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 3; M. ROLLE. *Gaz. Lw.* 1909 nr 59; K. WROCZYŃSKI: Miłosny żywot anonimowego poety. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1909 t. 2 nr 28; G. ZAPOLSKA. *Słowo Pol.* 1909 nr 172; W. BEŁZA. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — F. HOESICK: U Juliana Klaczki. W: Szkice i opowiadania historycznoliterackie. W-wa 1900. — F. HOESICK: Zagmatwana tragedia. (Studium biograficzne z dziejów serca Z. Krasińskiego). *Gaz. Lw.* 1900 nr 28-117. —

A. KRASIŃSKI: Poeta myśli. *Bibl. Warsz.* 1901 t. 1. — L. MÉYET: Ze zbiorów Adama hr. Krasińskiego „Do Zygmunta". *Biesiada Lit.* 1901 nr 47. — Zygmunt Krasiński i Henryk Reeve. *Kłosy* (Kr.) 1901 nr 1-3. — J. NAGEL: Niektóre szczegóły tyczące się Z. Krasińskiego. *Roczniki Kolegium Pol. w Rzymie* 1902 s. 79-84. (Z archiwów oo. zmartwychwstańców). — M. RAKOWSKA: Korespondencja Krasińskiego z Henrykiem Reeve 1830-38. *Wędrowiec* 1902 nr 7-9. — G. DAUCHOT: Le poète anonyme de la Pologne. *Revue Bleue* 1903 t. 20 nr 17. — F. HOESICK: Nad wodą wielką i czystą. Z życia poetów nad Lemanem. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* (nr 29). — J. KALLENBACH: Z młodych lat Z. Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 19-24; przedr. w: Czasy i ludzie. W-wa 1905. — J. KALLENBACH: Zygmunt Krasiński. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek XIX w.* T. 2. W-wa 1903. — L. LÉGER: La jeunesse de deux idéalistes. *Revue des Deux Mondes* 1903 t. 15 s. 191-211; przekł. pol. pt. Młodość dwóch poetów. (Z. Krasiński i Henryk Reeve). Tłum. z franc. S. W. *Bluszcz* 1903 nr 20-23. — L. BIELSKI (L. BLUMENTAL): Z. Krasińskiego lata młodzieńcze. (Na zasadzie nowych materiałów). *Kraj* 1904 nr 1-2 *Życie i Sztuka. Pismo dod.* — L. DĘBICKI: Jerzy Lubomirski (1817-1872). W: Portrety i sylwetki z dziewiętnastego stulecia. S. I. Kr. 1905. — F. HOESICK: Mickiewicz, Krasiński, Słowacki wobec Warszawy. *Kur. Warsz.* 1905 nr 1. — H. BIEGELEISEN: Norwid i Krasiński. *Kur. Lw.* 1906, 9 lutego; przedr. *Ludzkość* 1906 nr 80. — A. BRYKCZYŃSKI: Kilka szczegółów z życia Z. Krasińskiego i jego ojca. *Biesiada Lit.* 1906 nr 37. — J. KALLENBACH: Lata szkolne Z. Krasińskiego. *Muzeum* 1906 i odb. — A. DROGOSZEWSKI. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — E. JELEŃSKA: Z życia naszych wieszczów. *Wieczory Rodz.* 1908 nr 14-16, 31-32. — B. CHLEBOWSKI: Krasiński Zygmunt. *Sto lat myśli pol.* T. 5 (1909). [Rec.: K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — W. JABŁONOWSKI: Dzieje miłości Z. Krasińskiego. *Głos Warsz.* 1909 nr 23. — W. JABŁONOWSKI: Z. Krasiński i Ary Scheffer. *Głos Warsz.* 1909 nr 104. — J. LORENTOWICZ: Bezimienny poeta. (W 50 rocz-

http://rcin.org.pl

nicę zgonu Z. Krasińskiego). *Literatura i Sztuka* 1909 nr 5 (dod. do *Nowej Gaz.* 1909 nr 83). — L. Wellisch: Wstęp do wyd.: Z. Krasiński i Ary Scheffer. Listy. Z nieznanych rękopisów. W-wa 1909. [Rec.: B. Chlebowski. *Książka* 1909 nr 4 s. 140; Z. D. (Dębicki). *Bibl. Warsz.* 1909 t 3; W. Gomulicki. *Kraj* 1909 nr 16; W. Kosiakiewicz. *Świat* 1909 nr 48; J. Kotarbiński: O wielkich poetach. *Kur. Warsz.* 1909 nr 217; A. Lange. *Prawda* 1909 nr 40; J. Lorentowicz. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1909 nr 10]. — W. Bełza: Wspomnienie o Krasińskim. *Słowo Pol.* 1911 nr 598. — B. Gubrynowicz: Kilka kart ze stosunków Krasińskiego z Mickiewiczem. *Spr. Zakładu Nar. im. Ossol.* 1911; wyd. osob. Lw. 1912. — S. Koźmian: Wstęp i oprac. wyd.: Listy Z. Krasińskiego do S. Koźmiana. Ogł. L. Bernacki. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1-4; odb. Lw. 1912. — K. Król: Dobry przykład. Z młodzieńczych lat Z. Krasińskiego. *Wieczory Rodz.* 1911 nr 48. — S. Askenazy. Ordynacja opinogórska. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 7. — A. E. Balicki: Z. Krasiński w chwili powstania listopadowego. *Straż Pol.* 1912 nr 2; też *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop. — K. Bobrzyński: Świadomość Z. Krasińskiego na tle psychiki polskiej. *Spr. V Gimn. w Kr. za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. [Rec.: Z. Gerstman. *Pam. Lit.* R. 13 (1914/15)]. — J. Bystrzycki: Krasiński a Kajsiewicz. *VIII Spr. Dyrekcji c.-k. II Wyższej Szkoły Realnej w Kr. za r. 1911.* Kr. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — J. W. Dawid: Krasiński a współczesny spirytyzm. *Gaz. Wiecz.* 1912 nr 547. — B. Gubrynowicz: Krasińsciana. I. Do biografii Wincentego hr. Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — B. Gubrynowicz: Z rozpacznych dni ... (Kartki z życia Z. Krasińskiego). *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. — F. Hoesick: Pożegnanie. 2 sceny z życia Z. Krasińskiego w Genewie (1830). *Słowo Pol.* 1912 nr 88. — F. Hoesick: „Przedświtowe" dni szczęścia. *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop. — F. Hoesick: Zygmunt Krasiński i Amelia Załuska. Epizod z dziejów serca poety (1822-1832). *Kur. Warsz.* 1912 nr 1; przedr. w: Miłość i miłostki w życiu sławnych ludzi. W-wa b. r. — A. Jachondowicz: Zygmunt Krasiński. *Kronika Rodz.* 1912 nr 7-13. — J. Kallenbach: Krasińskiemu. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — J. Kallenbach: Materiały. U kolebki Z. Krasińskiego. Tamże. — C. Kędzierski: Echa zgonu Krasińskiego na łamach prasy poznańskiej. *Kur. Poz.* 1912 nr 39. — S. Kossowski: Krasiński a Norwid. *Spr. Gimn. II.* Lw. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912; też pt. Z dziejów poetyckiej przyjaźni. Krasiński a Norwid. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 4-1913 t. 1; przedr. uzup. w: Wśród romantyków i romantyzmu. Lw. 1916. [Rec.: A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 2 s. 252-253; S. Machniewicz. *Słowo Pol.* 1912 nr 365; T. S. (Sinko). *Przegl. Powsz.* 1913 t. 118]. — S. Kossowski: Ze stosunków Krasińskiego z Norwidem. (Nieznane listy Krasińskiego). *Słowo Pol.* 1912 nr 80, 82, 86. — M. S.: Pierwszy krzyż na drodze życia Krasińskiego. *Biesiada Lit.* 1912 nr 7. — W. Makowski: Tragedia Krasińskiego. (Odczyt). *Przegl. Wil.* 1912 nr 16-19. [Rec.: S. Cywiński: Z powodu odczytu... *Kur. Litewski* 1912 nr 79; W. Dalecka. Tamże nr 82; Fr. H. Tamże nr 78; A. Karpowicz. Tamże nr 81; L. Życka. Tamże nr 80]. — R. Mienicki: Ze stosunku Trentowskiego z Krasińskim. *Kur. Warsz.* 1912 nr 214. — E. Nowicka: Opinogóra. *Ziemia* 1912. — P.: Z życia Z. Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1912 nr 87 pop. — C. Rdzawicz: Rok 1830/31 w życiu Z. Krasińskiego. *Znicz* 1911/12 s. 81-87. — W. Romański: Jenerał Krasiński i jego wpływ na syna. *Spr. Dyrekcji Gimn. w Jarosławiu za r. 1912*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — -ski: Krasiński i Cieszkowski. *Czas* 1912 nr 87 pop. — S. Tarnowski: Trzy miłości w życiu Krasińskiego. *Biesiada Lit.* 1912 nr 7. — M. Treter: Poeta i malarz idei. Krasiński i Ary Scheffer. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 547. — J. Tretiak: Bohdan Zaleski na tułactwie. 1831-1838. Życie i poezja. Karta z dziejów emigracji polskiej. Kr. 1913. — M. z Przeździeckich Walewska: Parę wspomnień o hr. Elizie Krasińskiej. *Echo Lit.-Artyst.* 1914 nr 3-5. — J. Kallenbach: „Anhelli" i „Ostatni". *Księga pam. ku czci B. Orzechowicza.* Lw. 1916; też *Przegl. Powsz.* 1916 t. 130. —

Zygmunt Krasiński (1812-1859). *Przegl. Polsko-Bułgarski* 1919 nr 18. — S. Wasylewski: Donna Giovannina. W: O miłości romantycznej. Lw. 1921. — I. Chrzanowski: Przyjaźń w życiu Krasińskiego. Przedmowa do wyd.: Listy ... do A. Potockiego. W-wa 1922. — J. Ujejski: Raporty szpiegów o szesnastoletnim Z. Krasińskim. *Pam. Lit.* R. 20 (1923). — S. Wasylewski: Hr. Henryk w walce z czarnoksiężnikiem. (Zygmunt Krasiński i Dawid Hume). *Tyg. Ilustr.* 1923 nr 27-31. — J. Kallenbach: Towianizm na tle historycznym. III. Krasiński wobec towianizmu. *Przegl. Powsz.* 1924 t. 163 - 1926 t. 170; odb. Kr. 1926. — A. Wojtkowski:

http://rcin.org.pl

Z. Krasiński o K. Marcinkowskim. *Kronika M. Poz.* 1924 nr 12. — N. Nucci: La vita e lo spirito di Krasiński. *L'Europa Orientale* 1925 nr 10. — N. Nucci: Gli ultimi anni di un poeta attraverso alle lettere di una donna. *L'Europa Orientale* 1926, lipiec. — J. Pietrzycki: Wspomnienia polskie w Wenecji. *Kur. Lw.* 1926 nr 234; przedr. *Tęcza* 1929 nr 23. — S. Pigoń: Adoracja Towiańskiego. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 16 nr 46-47; przedr. w: Wśród twórców. Kr. 1947. — S. Małachowski-Łempicki: Wincenty Krasiński na sądzie sejmowym. *Ruch Lit.* 1927 nr 7. — Z. Niemojewska-Gruszczyńska: Właściwości medialne naszych wieszczów. *Pam. Lit.* R. 24 (1927). — S. Windakiewicz: Słowacki we Włoszech. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 22 nr 63. — J. S. Harbut: Sąd sejmowy. (W świetle dokumentów archiwalnych). *Literatura i Sztuka* 1928 nr 12-13. — J. Kallenbach: Fryburczykowi Fryburczyk. *Księga pam. ku czci S. Dobrzyckiego.* Poz. 1928. — M. Konszarski: Zygmunt Krasiński. W-wa (1928). — J. Grot (J. Bandrowski): Hrabski syn — Zygmunt Krasiński. *Głos Lit.* 1929 nr 21. — J. Hoesickówna: Stosunek wzajemny Gaszyńskiego z Krasińskim. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 41. — S. Cywiński: Poeci — twórcy powstania listopadowego i jego sędzia. *Dzien. Wil.* 1930 nr 277. — M. Czapska: Zygmunt i Delfina. *Droga* 1930 nr 10. — P. Ettinger: Do biografii Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1930 nr 6. — W. Jabłonowski: Miłość na papierze. *Myśl Nar.* 1930 nr 36. — M. z Przeździeckich Walewska: Wspomnienia o Delfinie Potockiej; Hr. Liza Krasińska. W książce: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. W-wa 1930. — A. Bronarski: Stosunki intelektualne polsko-szwajcarskie w ciągu wieków. *Przegl. Współcz.* 1931 t. 38 nr 112-113. —

A. Czartkowski: Norwidiana. Cyprian Norwid a Zygmunt Krasiński. *Kur. Warsz.* 1931 nr 113. — K. M. Morawski: Ojciec autora „Nie-Boskiej" w sprawie żydowskiej w Polsce. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 389. — Z. S. (Sokołowska): Jak się uczył Z. Krasiński. *Iskry* 1931 nr 48. — S. Wasylewski: U pierwszej fotografii. *Tęcza* 1932 nr 3. — M. Graziussi: Impressioni siciliane di un grande poeta (Krasiński). *L'Ora* (Palermo) 1933, 5 kwietnia. — F. Walczak: Dlaczego Z. Krasiński nie był przyjacielem jezuitów? *Gaz. Kościelna* 1933 nr 30-31. — L. Wellisz: Les amis romantiques. Ary Scheffer et ses amis polonais. Précédé d'une étude de G. Sarrazin „Le poète anonyme de la Pologne" et accompagné de 25 reproductions des oeuvres d'Ary Scheffer. Paryż 1933. [Rec.: K. Czachowski: Romantyczni przyjaciele. *Gaz. Pol.* 1933 nr 195; W. Husarski: Romantyczni przyjaciele. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 41; H. Monfort. *La Pologne politique* 1933 z. 4; G. Sarrazin: Autour de Krasiński. *Pologne Littéraire* 1933 nr 78; F. L. Schoell. Tamże; W. Folkierski: Francuz o Krasińskim. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 11; S. Pigoń. *Roczn. Lit. 1934.* W-wa 1935]. — B. Chrzanowski: Do charakterystyki autora „Ojcze nasza". *Roczniki Hist.* 1934 z. 1. — W. Konopczyński: Przegląd źródeł do konfederacji barskiej. *Kwart. Hist.* 1934 z. 3. — S. Wasylewski: Ewa Hańska i Zygmunt Krasiński. *Gaz. Pol.* 1934 nr 268. — J. Brzoza: Dziwny „panicz". *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 16 (dod. do *Kur. Powsz.* nr 109). — K. Czachowski: Romansu Krasińskiego akt drugi. *Tyg. Ilustr.* 1935 nr 27. — S. Pigoń: Poety ordynata kłopoty gospodarskie. *Gaz. Warsz.* 1935 nr 115. — S. Szpotański: Nieszczęśliwa miłość Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1935 nr 26; Żył imaginacją. Tamże nr 35; Tragizm Krasińskiego. Tamże nr 55. — J. Mikołajtis: W siedzibie Z. Krasińskiego. *Czasop. Lit.* 1936 nr 1 - 1937 nr 4. — S. Wasylewski: Skargi tragicznego ojca. *Gaz. Pol.* 1936 nr 244. — J. Wąsowiczówna: „Poszedł, siadł, zapisał chiny..." *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 36. — J. Wąsowiczówna: „Wonie eteru, zażyte prosto z flaszki przez nos". Tamże nr 34. — J. Dąbrowski: Wśród pamiątek polskich w Paryżu i okolicy. Odczyt wygłoszony w dn. 4 maja 1937 w Katowicach. B. m. 1937. — F. German: Z. Krasiński a Hieronim Kajsiewicz. W 125 rocznicę urodzin poety i kaznodziei (1812-1937). *Gaz. Kościelna* 1937 nr 25-26. — S. Pigoń: Dwoistość teozofii Trentowskiego. *Myśl Nar.* 1937 nr 36-38; odb. pt. Dwoista teozofia Trentowskiego. W-wa 1937; toż przedr. w: Wśród twórców. Kr. 1947. [Rec.: R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 50]. — S. Rygiel: Dawny pałac Krasińskich — „Pod Gwiazdą". *Kur. Por.* 1937 nr 68. — A. Świderska: Nieznana miłość Z. Krasińskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1937 nr 359 (*Kur. Kobiecy* nr 52). — S. Wasylewski: Pani Hańska o sobie i świecie swoim. Wyjątki z listów do Tadeusza Wyleżyńskiego. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 39, 41, 43. — S. Wasylewski: Wuj i teść. Z. Krasiński we wspomnieniach swej siostrzenicy-synowej. *Gaz. Pol.* 1937 nr 246. — A. Bar: Krasińscy a sąd sejmowy. *Głos Narodu* 1938 nr 353. — J. Grodzka: Kilka uwag o Z. Krasińskim na podstawie nie ogłoszonych listów. *Prace Polon.* S. II (1938). — L. Rath: Wieszcz w pantoflach. *Wiad.*

http://rcin.org.pl

Lit. 1938 nr 7. — M. Szyjkowski: Wakacje Z. Krasińskiego (1836). *Spr. PAU* 1938 nr 10. (Streszcz.); całość wyd. *Rozpr. PAU Wydz. Filol.* t. 66 nr 2 (1939). — S. Wasylewski: „Szatan wariacji poluje"... Z korespondencji cioci Załuskiej. *Wiad. Lit.* 1938 nr 17. — K. Czachowski: Nieznane arcydzieło Krasińskiego. W 80 rocznicę zgonu poety: 23 II 1859 - 23 II 1939. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 8; przedr. w: Pod piórem. Kr. 1947. — M. Szyjkowski: Zygmunt Krasiński w Gräfenbergu. Urywek nieznanego pamiętnika. *Przegl. Współcz.* 1939 t. 68 nr 3 (203). —

M. Bosak: Zbuntowany hrabia. *Odrodzenie* 1946 nr 26. — G. Maver: Słowo wstępne. W antologii: Podróże polskich pisarzy do Włoch. Rzym 1946. — Zygmunt Krasiński w Potoku Złotym. *Głos Narodu* 1946 nr 94. (Spr. z odczytu J. Mikołajtisa). — A. Bar: Wincenty Krasiński i jego literackie obiady. W: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947. — J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4; odb. Częstochowa 1947. — W. Hahn: Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński i Cyprian Norwid w roku 1848. Materiały bibliograficzne. Lubl. 1948 *W stulecie Wiosny Ludów.* — Z. Libera: Mickiewicz, Słowacki, Krasiński, Norwid w roku 1848. *Polonistyka* 1948 nr 3; nadb. W-wa 1948. — M. Morstin-Górska: Norwid a współcześni. *Znak* 1948 nr 8. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — G. Maver. *Enciclopedia Italiana.* T. 20 (1950) s. 277-288. — J. W. Gomulicki: Zygmunt Krasiński 1812-1859. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; wyd. 2 W-wa 1956. — S. Kieniewicz: Legion Mickiewicza 1848-1849. W-wa 1955 *Z prac dyskusyjnych Komisji Nauk. Obchodu Roku Mickiewiczowskiego PAN.* — A. Świderska: Krasiński jeździł z czołobitnością do cara? *Tyg. Powsz.* 1955 nr 12. — K. Kantak: Mickiewicza i Towiańskiego Sprawa Boża. Londyn 1956. — I. Fabiani-Madeyska: Podgdański folwark Z. Krasińskiego. *Dzien. Bałtycki* 1957 nr 94. — I. Fabiani-Madeyska: Odwiedziny Gdańska w XIX wieku. Gdańsk 1957. *Bibl. Gdańska. Seria Źródeł Hist.* nr 2. — K. Groniowski: Problem rewolucji agrarnej w ideologii obozów politycznych w latach 1846-1870. W-wa 1957 *Badania nad Dziejami Wsi Pol.* 2. — W. Günther: Krasiński i Mickiewicz w Rzymie (1848). *Wiadomości* (Londyn) 1957 nr 40. — A. Żółtowski: O grobie Konstantego Danielewicza. *Wiadomości* (Londyn) 1957 nr 46. — H. Batowski: Wstęp. W: H. Batowski i A. Szklarska-Lokmannowa: Legion Mickiewicza. Wybór źródeł. Wr. 1958. — J. Mikołajtis: Z. Krasiński w Potoku Złotym. *Katolik* 1958 nr 43. —

R. Bartold: Ziemia Zygmunta. *Pięć Rzek* 1959 nr 1. — H. Buddensieg: Zygmunt Krasiński und Heidelberg. *Mickiewicz-Blätter* 1959 z. 9. [Rec.: W. N. *Twórczość* 1959 nr 10]. — J. S. Clement: Krasiński and France. *The Polish Review* 1959 nr 4. — M. Danilewiczowa: Zmienne koleje przyjaźni (Zygmunt Krasiński i Henry Reeve). *Krasiński żywy.* Londyn 1959; odb. Londyn 1959; przedr. w: Pierścień z Herkulanum i płaszcz pokutnicy. Szkice literackie. Londyn 1960. — I. Gałęzowska: Anonimowy donator. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — F. German: Jak umierał Zygmunt Krasiński. (W stulecie zgonu). *Tyg. Powsz.* 1959 nr 10. — M. Giergielewicz: Zygmunt Krasiński 1812-1859. A biographical sketch. *The Polish Review* 1959 z. 3. — W. Günther: Matka Makryna i czterej wieszczowie. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 15. — W. Günther: Romantyk pozytywista. Romantyczna młodość. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — Z. Muszyńska: Wielkopolskie kartki z biografii Z. Krasińskiego. *Tyg. Zach.* 1959 nr 13. — J. Otwinowska: Ojciec i syn. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — E. Raczyński: Ze wspomnień rodzinnych. Tamże. — Z. Sudolski: Przyjaźń z Jerzym księciem Lubomirskim i ostatnie lata życia Z. Krasińskiego. (Szkic biograficzny w oparciu o nieznane dotąd materiały). *Przegl. Hum.* 1959 nr 6. — M. Warneńska: Krasiński i Warszawa. *Stolica* 1959 nr 9. — Z. L. Zaleski: Kilka uwag o stosunku poetów romantycznych do powstania listopadowego. *Teki Hist.* (Londyn) t. 10 (1959). —

F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — K. Kantak: La vie religieuse de Sigismond Krasiński. *Études Slaves et Est-Européennes* 1960 nr 1/2. — K. Sroczyńska: January Suchodolski w świetle korespondencji. (Streszcz. referatu). *Biuletyn Historii Sztuki* 1960 nr 2. — W. Weintraub: Krasiński and Reeve. *The Polish Review* 1960 nr 2. — M. Danilewiczowa: „Lazurowe obicia Varenny". *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 18. — M. Giergielewicz: Pokusy cesarskie. *Teki Hist.* T. 11 (1960/61); nadb. Londyn 1961. — P. Hertz: (E. Sawrymowicz: Kalendarz życia i twórczości Juliusza Słowackiego. Wr. 1960. Rec.). *Nowe Książki* 1961 nr 7. — W. Kubacki: Kornelia — Bobrowa. *Ruch Lit.* 1961 nr 6. — J. Wąsowicz-Petryńska: Zdrowie Z. Krasińskiego. *Problemy* 1961 nr 8. — M. Gier-

http://rcin.org.pl

GIELEWICZ: Two Slavic Poets at the Czar's Court. W: Studies in Russian and Polish Literature. Haga 1962. — A. KAMIEŃSKA: „W Mazowszu jest miejsce zwane Opinogórą". *Tyg. Kult.* 1962 nr 18. — Z. MUSZYŃSKA: Krasińskiego „Wierzeniczenia". W zbiorze: Literackie przystanki nad Wartą. Poz. 1962. — A. KAMIŃSKI: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963. — E. SAWRYMOWICZ: Uwagi wydawcy. W wyd.: Korespondencja Juliusza Słowackiego. T. 2. Wr. 1963. — J. SOWIŃSKI: Ostatnie spotkanie. *Odra* 1963 nr 7/8. — H. BUDDENSIEG: Heidelberg and Krasiński. *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute.* Nowy Jork 1964. — M. GIERGIELEWICZ: Zygmunt Krasiński. 1812-1859. A biografical sketch. Tamże. — S. PIEKUT: Zygmunt Krasiński in Italy. Tamże. — W. WEINTRAUB: Krasiński and Reeve. Tamże.

3. Ogólne opracowania twórczości

a) Ogólne charakterystyki i przyczynki

(A. MAŁECKI): O stanowisku i dziełach autora Irydiona. *Rok* 1846 t. 1; przedr. w: Z dziejów i literatury. Lw. 1896. — G. MAZZINI: Lettere slave. *Law's Edinbourgh Magazine* 1847 i wyd. nast.; wyd. osob. Bari 1939 *Biblioteca di Cultura Moderna.* — (J. KOŹMIAN): Dwa ideały polskie. *Przegl. Poz.* 1851 z. 12; wyd. osob. poprawione pt. Dwa bałwochwalstwa w Polsce niebezpieczne tudzież Dwa ideały. Poz. 1851; przedr. w: Pisma. T. 3. Poz. 1881. [Polemika: (K. ŁUBIEŃSKA): Odpowiedź na recenzję J. Mci księdza Koźmiana przedstawiającą z dzieł poetycznych charakter świętej pamięci A. Mickiewicza i Zygmunta Krasińskiego pod wyrazami „dwa bałwochwalstwa — dwa ideały". Poz. 1862]. — P. DE SAINT-VINCENT (W. BUDZYŃSKI): Écrivains et poètes modernes de la Pologne. Le comte Sigismond Krasiński. *Revue contemporaine* 1859 t. 10 (15 lipca); odb. Paryż 1859. — L. LAURENT-PICHAT: Le poète anonyme de la Pologne. *Jeune France* 1861, 28 kwietnia; odb. Paryż (1861); przedr. *Bulletin littéraire, scientifique et artistique* 1886 nr 30. — E. CHOJECKI: La Pologne captive et ses trois poètes: Mickiewicz, Krasiński, Słowacki. Lipsk 1864. [Rec.: *Dzien. Lit.* 1864 nr 36-39]. — E. H. NOAILLES: La poésie polonaise. Paryż 1866. — Poezja polska i jej koryfeusze. Kilka myśli do charakterystyki współczesnego piśmiennictwa polskiego. *Dzien. Lit.* 1864 nr 1-6. — W. POL: Pamiętnik do literatury polskiej XIX wieku. Lw. 1866 s. 398-412; przedr. w: Dzieła wierszem i prozą. T. 8. Lw. 1877. — J. I. KRASZEWSKI: Poezja polska XIX w. Zygmunt Krasiński. Odczyty wygł. w Dreźnie 23-28 grudnia 1868. Rkps Bibl. Nar. zniszcz. 1944. — A. TYSZYŃSKI: Dwie Świtezianki, czyli rzut oka na ostatni okres poezji polskiej. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 2; odb. W-wa 1871; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 2. Kr. 1904. —

A. BEŁCIKOWSKI: Główne prądy poezji polskiej w XIX wieku. Powst. 1872; ogł. w: Ze studiów nad literaturą polską. W-wa 1886. — E. Ł. KASPROWICZ: Wstęp do wyd.: Poezje. T. 1. Lipsk 1872 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 23. — KAZIMIERZ B. (BARTOSZEWICZ): Zygmunt Krasiński. *Kłosy* 1873 t. 17 nr 420-421. — P. CHMIELOWSKI: Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. Zarys literacki. W-wa 1873; wyd. 2 pomnożone W-wa 1881; wyd. 3 poprawione i pomnożone Kr. 1886; wyd. 4 Kr. 1895. [Rec.: M. KONOPNICKA. *Kłosy* 1881 t. 33 nr 857-860; Kobiety w poezji. *Przegl. Lw.* 1881 t. 21 s. 264, 325; S. T. (TARNOWSKI). *Przegl. Pol.* 1886/87 t. 4; K. TETMAJER. *Słowo* 1895 nr 162]. — B. TRENTOWSKI: Dzieła Z. Krasińskiego. W: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 2. Poz. 1874. — S. TARNOWSKI: Wstęp do wyd.: Pisma. T. 1. Lw. 1875; toż wyd. nast. Lw. 1880. — A. S. (ŚWIĘTOCHOWSKI): Z polskiego Parnasu („odległe cywilizacje" W. Goldbauma). *Przegl. Tyg.* 1877 nr 25. — P. CHMIELOWSKI: Pogląd na poezję polską XIX stulecia. W: M. Carrière: Sztuka i literatura w XVIII i XIX wieku. Epoka rozwoju ducha i ideały ludzkości. W-wa 1878; przedr. pt. Pogląd na poezję polską w pierwszej połowie XIX stulecia. W: Studia i szkice z dziejów literatury polskiej. Seria II. Kr. 1889. — C. PIENIĄŻEK: Dzieła Z. Krasińskiego jako przedmiot lektury w szkołach średnich. *Spr. Szkoły Realnej w Stryju.* 1878. — S. KOŹMIAN: O Krasińskim. *Kur. Poz.* 1879, 7 i 14 czerwca; przedr. w: (K. Morawska i S. Koźmian): I z bliska, i z daleka. Poczet stu felietonów umieszczonych w Kurierze Poznańskim od października 1878 do września 1880 w skróceniu. Poz. 1880. — Ks. J. A.: Geniusz Z. Krasińskiego. *Warta* 1880 nr 323. — S. ROSSOWSKI: Trzy posągi. Lw. 1881. — A. KOSIBA: Odczyt o życiu i pismach Z. Krasińskiego, miany w Tarnopolu w 24 rocznicę zgonu tegoż wieszcza. Tarnopol 1883. — S. TARNOWSKI: Krasińskiego poezja miłosna. *Słowo* 1883 nr 1. — J. BRANDES: O poezji polskiej w XIX stuleciu. Trzy odczyty. (Tłumaczone z oryginału duńskiego przez J. S.).

http://rcin.org.pl

W-wa 1887; przedr. w: Polska. Przekł. z niem. Z. Poznańskiego. Lw. 1898; tożwyd. 2 Lw. 1902. — S. TARNOWSKI: Przedmowa do wyd.: Pisma. T. 1. Lw. 1887 i wyd. nast. — S. TARNOWSKI: Miłość w poezji Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1888/89 t. 1; tożTyg. *Ilustr.* 1888 nr 303-307. — A. BEŁCIKOWSKI: Dzisiejsza nasza poezja. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 10. — S. P. (S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI): Wieszcz przyszłości. Wspomnienie w 30 rocznicę zgonu. *Dzien. Pol.* 1889 nr 54. — J. NOWIŃSKI: Zygmunt Krasiński i jego dzieło. *Życie* 1890 nr 1, 2 4. — R. P. (POLIŃSKI): (J. Bołoz Antoniewicz: Z. Krasiński. Odczyt. Spr.). *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1890 nr 165. — J. TRETIAK: O głównych kierunkach poezji polskiej XIX w. *Świat* (Kr.) 1890 nr 21-22; przedr. w: Szkice literackie. T. 1. Kr. 1896. —

S. TARNOWSKI: O Zygmuncie Krasińskim. Odczyt wygł. d. 18 III. *Gaz. Lw.* 1891 nr 64-65. — A. PILECKI: Miłość w poezji romantycznej. Odczyt wygł. w d. 23 kwietnia r. b. w Sali Ratuszowej na obchód Warsz. Tow. Dobroczynności. *Bluszcz* 1893 nr 18-22; wyd. osob. W-wa 1894. — W. STROKA: Pogląd na dzieła i stanowisko Z. Krasińskiego. *Kur. Pol.* 1893 nr ?; odb. Kr. 1893. — C. JELLENTA (N. HIRSZBAND): Wszechpoemat i najnowsze jego dzieje. W-wa 1895 s. 151, 227. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Poeta jako człowiek pierwotny. Kr. 1896. — H. KOPIA: Przyczynek do współczesnych sądów o Krasińskim. *Przegl. Lit.* 1897 nr 12. — A. PILECKI: Przyroda w poezji. *Bluszcz* 1897 nr 23-52; wyd. osob. W-wa 1899 s. 184-188. [Rec.: W. BUKOWIŃSKI: Odczyty. A. Pilecki: „Przyroda w poezji". *Bluszcz* 1897 nr 14]. — W. STROKA: Odczyt o Z. Krasińskim, wypowiedziany przez prof. ... na wieczorku ku uczczeniu tego wielkiego poety. *Kur. Pol.* 1898 nr 66-68. — S. TARNOWSKI: Mowa wygłoszona na wieczorze ku czci Krasińskiego. *Czas* 1900 nr 77. —

SZCZĘSNA (J. BĄKOWSKA): Kilka myśli o Z. Krasińskim. *Bluszcz* 1901 nr 15-16, 18-19. — T. PINI: Z pracowni poety. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 2. — W. DZIEDUSZYCKI: O Z. Krasińskim. (Odczyt w Wiedniu). *Gaz. Nar.* 1903 nr 279. — J. KALLENBACH: Słowo wstępne. W wyd.: Pisma. Wyd. T. Pini. T. 1. Lw. 1904. — P. RAVEGGI: I poeti dello spirito e del dolore: Słowacki e Krasiński. *Luce ed Ombra* 1904, 1 stycznia. — J. TRETIAK: Najświętsza Panna w poezji polskiej. Kr. 1904 s. 77-85. — A. UMANSKIJ: Sigismund Krasinskij i jego proizwiedienija. *S.-Pietiersburgskije wiedomosti* 1904 nr 271. — H. GALLE: Wstęp i oprac. wyd.: Pisma. T. 1-4. W-wa 1906 i wyd. nast. — G. SARRAZIN: Les grands poètes romantiques de la Pologne. Mickiewicz — Słowacki — Krasiński. Paryż 1906; wyd. nast. Paryż 1925; przekł. pol. pt. Wielcy poeci romantyczni Polski. Z przedmową J. Lorentowicza. T. 1-2. W-wa 1907-1908. [Rec.: ALBERTUS. *Kraj* 1906 nr 17; S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1906 t. 91 s. 376-381; L. DOBRZYŃSKA-RYBICKA: Pierwsze studium francuskie o polskiej poezji romantycznej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1906 s. 466-480; K. JARECKI. *Pam. Lit.* R. 5 (1906) z. 1; S. JASIŃSKI. *Hasło* (Paryż) 1906 nr 1; M. KONOPNICKA: O książce i około książki. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 2-3; J. TOPASS: Książka o romantyzmie polskim. *Krytyka* 1906 t. 1; L. DOBRZYŃSKA-RYBICKA: Studium Francuza o romantykach polskich. *Polski Łan* 1907 nr 28-29; T. PRAŻMOWSKA: Francuz o poezji polskiej. *Bluszcz* 1907 nr 39-40]. — S. TARNOWSKI: Krasiński w dniu dzisiejszym. Kr. 1907. — W. FELDMAN: Romantyzm (odczyty). Sprawozdanie. *Nowa Gaz. Warsz.* 1908 nr 115. — THERESITA (M. IWANOWSKA): W przededniu pamiętnych rocznic. *Bluszcz* 1908 nr 20. — J. NITOWSKI: Krasiński i teraźniejszość. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 33. — B. CHLEBOWSKI: Z. Krasiński (1812-1859) w 50 rocznicę zgonu. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 8-9. — J. GRABIEC (J. DĄBROWSKI): Syn szlachecki — wieszcz narodowy. Zygmunt Krasiński. *Wiedza* 1909 nr 7-8. — E. K.: Zygmunt Krasiński. W 50 rocznicę zgonu wieszcza. *Ziarno* 1909 nr 8-10. — J. LORENTOWICZ: Bezimienny poeta. (W 50 rocznicę zgonu Z. Krasińskiego). *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1909 t. 1 nr 5. — Z. WASILEWSKI: Między poezją a czynem. *Przegl. Nar.* 1910 nr 3. — OBALSKA: Les poètes de la Pologne: Mickiewicz, Krasiński, Słowacki. *La Poétique.* T. 7. Paryż 1911 s. 197-201. —

A. E. BALICKI: Ku czci Z. Krasińskiego. *Spr. c.-k. Gimn. III w Kr. za r. 1911/12* tożKsięga pam. ... Z. Krasińskiego. T. 1. Lw. 1912. — A. E. BALICKI: Zygmunt Krasiński. W setną rocznicę urodzin. Kr. 1912. [Rec.: W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; J. PIETRZYCKI. *Wisła* 1912 nr 3]. — A. BAUMFELD: Krasiński Zygmunt (jako wychowawca narodu). *Nowe Tory* 1912 t. 1. — H. BIEGELEISEN: Zygmunt Krasiński. *Kur. Lw.* 1912 nr 79. — J. BOŁOZ ANTONIEWICZ: Krasiński a świat zmysłowy. *Słowo* 1912 nr 92. (Spr. z odczytu). [Rec. odczytu: A. O. (T. SINKO). *Czas* 1912 nr 91]. — W. BRUCHNALSKI: Wizja Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 12 (1913) z. 1. — Wł. B. (BUKOWIŃSKI): Zygmunt.

http://rcin.org.pl

(Słówko wstępne na poranku literacko-artystycznym). *Sfinks* 1912 t. 1 z. 3. — B. Chlebowski: Zygmunt Krasiński (1812-1912). *Książka* 1912 nr 3 s. 93. — L. Choromański: Zygmunt Krasiński (1812-1859). *Prawda* 1912 nr 8-13, 15, 17-18. — L. Choromański: Zygmunt Krasiński. *Izraelita* 1912 nr 8-9. — W. Dalecka: Zygmunt Krasiński 1812-1859. *Kur. Lit.* 1912 nr 29. — B. Dembiński: Krasiński a chwila dzisiejsza. (Odczyt). *Dzien. Poz.* 1912 nr?; odb. Poz. 1912. [Rec.: S. Lam. *Kronika Powsz.* 1912 nr 5; W. P. (Popławski?). *Słowo Pol.* 1912 nr 45]. — J. Dickstein-ówna: Zygmunt Krasiński (1812-1859). Z rozłamów wielkiego ducha. (W setną rocznicę urodzin Krasińskiego). *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1912 t. 1 nr 6; przedr. w: Prometeusz — Paraklet. Studia, szkice, głosy. W-wa 1913. — S. Dom. (Domański): Zygmunt Krasiński. *Zorza* 1912 nr 8-10. — A. Drogoszewski: Zygmunt Krasiński. *Przegl. Wil.* 1912 nr 7. — (f): Krasiński. *Krytyka* 1912 t. 1. — A. Fischer: (W. Bruchnalski: Krasiński jako wizjoner. Spr. z odczytu). *Gaz. Lw.* 1912 nr 70. —

Z. G. (Gerstman): Ostatnie badania nad twórczością Z. Krasińskiego. *Krytyka* 1912 t. 35, wrzesień-grudzień. — W. Gomulicki: Zygmunt Krasiński. Jego żywot i dzieła na tle współczesnej epoki. Poz. 1912. — T. Grabowski: Z. Krasiński w świetle nowych źródeł. *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. — W. G. (Grubiński): Ku czci Krasińskiego. *Kur. Por.* 1912 nr 58. — C. Jellenta (N. Hirszband): Myśli dzisiejsze o Z. Krasińskim. *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop. — C. Jellenta (N. Hirszband): Opieka nad duszą Krasińskiego. *Rydwan* 1912 z. 1. — A. Jachondowicz: Z. Krasiński. *Kronika Rodz.* 1912 nr 7-13. — Janina Ż.: Problemat Polski w poezji Krasińskiego. *Ziemia Lubelska* 1912 nr 50-62. — A. Januszewski: Przedmowa i oprac. wyd.: Wybór pism. Kr. 1912. — J. Kallenbach: Jubileusz Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 7. — J. Kallenbach: Poeta nadziei. *Gaz. Lw.* 1912 nr 46. — J. Kleiner: Krasiński na tle romantyzmu. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 547. — I. Kosmowska: O Z. Krasińskim. *Zaranie Śląskie* 1912 nr 10. — S. Lam: Z jubileuszowych wydawnictw o Krasińskim. *Kronika Powsz.* 1912 nr 7. — Z. Lubertowicz: Krasiński jako wieszcz narodowy. *Spr. Dyrekcji Gimn. w Brodach z r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — L. H. Morstin: W setną rocznicę Z. Krasińskiego. *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113 z. 2. — O. Ortwin: Krasiński w „Legionie" Wyspiańskiego. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 547-550; przedr. w: Próby przekrojów. Lw. 1912. — E. Orzeszkowa: O Z. Krasińskim. Z rękopisów pośmiertnych. *Kur. Lw.* 1912 nr 79, 81, 83, 85, 87, 91, 95; przedr. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 6-8. [Rec.: J. Koller. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 3]. —

A. Piskozub: Krasiński w „Legionie" Wyspiańskiego. *Kronika Powsz.* 1912 nr 7. — J. Rachwał: „Legion" St. Wyspiańskiego. *Krytyka* 1913 t. 40. — M. Ruszczyńska: Uwagi do liryk Z. Krasińskiego. *Przegl. Wielkopol.* 1912 nr 7-8. — H. Rzepecka: Kim jest Zygmunt Krasiński? Ku uczczeniu wieszcza w setną rocznicę urodzin. Poz. 1912. — H. Rzepecka: Zygmunt Krasiński a nasz ideał pracy oświatowej. *Przegl. Oświatowy* 1912 nr 2. — E. Zorjan (E. Sedlaczek): Zygmunt Krasiński, wierzącej Polski wieszcz. Lw. 1912 *Książki dla Polskiego Narodu* II. [Rec.: S. Łempicki. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — L. Skoczylas: Zygmunt Krasiński na tle wykładów. *Słowo Pol.* 1912 nr 90. [Rec.: (S. ad) (S. Lam): Z rodu pomniejszych olbrzymów. (Z powodu artykułów L. Skoczylasa pt. „Z. Krasiński na tle wykładów"). *Kronika Powsz.* 1912 nr 16 s. 254-255]. — A-x (A. Skwarczyński): Stulecie Krasińskiego. *Promień* 1912, marzec-maj, s. 77-79. — M. Synoradzki: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1912 nr 7. — J. (J. Święcicki): Zygmunt Krasiński 1812-1859. *Głos Płocki* 1912 nr 15. — S. Tarnowski: W stuletnią rocznicę Z. Krasińskiego. Na obchód rocznicy w Krakowie 23 lutego 1912. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3; przedr. *Czas* 1912 nr 87. — S. Tarnowski: Przemówienie ... na uroczystej Akademii ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego w dn. 23 lutego 1912 w Krakowie. (W skróceniu i streszczeniu). *Nowa Reforma* 1912 nr 87 pop. — J. Teodorowicz: Zygmunt Krasiński a chwila obecna (Przemówienie na uroczystym obchodzie lwowskim w dn. 21 lutego 1912 r.). *Słowo Pol.* 1912 nr 94, 96. — K. Tetmajer: Liryka Z. Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 7; też *Kur. Litewski* 1912 nr 29. — J. Ujejski: Przemówienie na wieczorku ku czci Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. Św. Jacka za r. 1912.* Kr. 1912. — P. Véron: Le centenaire du Poète anonyme. *L'Action* 1912, 15 lutego. — F. Walczak: Miłość i czyn, idee przewodnie poezji Z. Krasińskiego. Mowa na uroczystości szkolnej urządzonej przez uczniów I Szkoły Realnej we Lwowie dn. 10 marca 1912 ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Wieszcza. *Spr. I Szkoły Realnej we Lw. za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego* T. 2. Lw. 1912. — K. Grądzielski (L. Wasilew-

http://rcin.org.pl

SKI): Zygmunt Krasiński. (W setną rocznicę urodzin). *Kalendarz Robotniczy* 1912 s. 73-78. — Z. WASILEWSKI: Zygmunt Krasiński (ur. 19 lutego 1812, zmarł 23 lutego 1859). *Słowo Pol.* 1912 nr 82. — T. DE WYZEWA: À propos du centenaire du poète polonais S. Krasiński. *Revue des Deux Mondes* 1912, 15 kwietnia. — Z. M-ski: Zygmunt Krasiński. *Dzień Kijowski* 1912 *Dod. lit.* s. 11-15. — Z. L. ZALESKI: Krasiński wodzem żywych czy „charonowej łodzi" sternikiem? *Głos Warsz.* 1912 nr 48; przedr. w: Dzieło i twórca. Kr. 1913. —

Zaleszczyki Krasińskiemu. Spr. Dyrekcji Prywatnego Gimn. Realnego w Zaleszczykach za r. 1911/12. Zaleszczyki 1912. (Tu m. in.: A. JÓZWA: Kobieta w poezji Krasińskiego; B. KRYCZYŃSKI: Zygmunt Krasiński na tle epoki). — Przepowiednie Krasińskiego. *Ster* 1912 nr 6. — Ze świata. Odczyt o Krasińskim. *Nowa Reforma* 1912 nr 93 pop. — Zygmunt Krasiński (1812-1912). *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 44. — Zygmunt Krasiński 1812-1912. *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop. — Zygmunt Krasiński w setną rocznicę urodzin. *Naród — Wiad. Codz.* 1912 nr 35-36, 39, 41, 43-44. — Zygmunt Krasiński. W setną rocznicę urodzin. *Polak. Kalendarz historyczno-powieściowy na rok Pański 1912.* R. 11. Kr. (1912). —

WŁ. T. B. (BARANOWSKI): Z jubileuszowych prac nad Krasińskim. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 2. — G. DYŻEWSKA: Sigismondo Krasiński. *Marzocco.* Florencja 1913. — A. ENDLER: Sigismondo Krasiński. *Nuova Antologia.* S. V t. 164. Rzym 1913. — E. HAMER: Sigismond Krasiński. *Durendal* (Bruksela) 1913, czerwiec. — M. KRIDL: Z. Krasiński a dzień dzisiejszy. *Tyg. Pol.* 1913 nr 1-2. — K. LUBECKI: Kult Krzyża w trójcy wieszczów naszych. *Kronika Powsz.* 1913 nr 38. — M. C. PRZEWÓSKA: O ideę Krasińskiego. Zarys syntezy. *Bluszcz* 1913 nr 5-32 (z przerwami). — A. SIUDACZYŃSKI: Problemy pedagogiczne i dydaktyczne Z. Krasińskiego w świetle nowoczesnych poglądów. (Studium pedagogiczno-literackie). *Rodzina i Szkoła* 1913 nr 9-18. — M. ZDZIECHOWSKI: Sigismund Krasińskij. *Izwiestija Obszczestwa sławianskoj kultury.* Moskwa 1913 i odb. — T. PINI: Słowo wstępne. W wyd.: Wybór pism. Kr. 1915 *Wybory z Dzieł Najwybitniejszych Pisarzy Pol.* nr 3. — J. MACIEJOWSKI: Z. Krasiński. W-wa 1916 *Charakterystyki Lit. Wiek XIX* 1. — R. J. KELLY: Sigismond Krasiński. *The Polish Review* (Londyn) 1917 nr 2. — I. CHRZANOWSKI: Osobowość Krasińskiego. Wykłady z 1917/1918. Ogł. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — E. MASÁK: K bramám věčnosti. Ołomuniec 1918 s. 245--260. —

Z. ZAKRZEWSKI: Krasiński a czasy obecne. *Dzien. Poz.* 1920 nr 204. — I. CHRZANOWSKI: Czy Krasiński był wielkim poetą. Spr. z odczytu. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 76. — J. KALLENBACH: Zygmunt Krasiński. Rys życia i twórczości. W wyd.: Pisma. T. 1. W-wa (1922) *Skarbnica Klasyków Pol.* — J. KLEINER: Śp. Jan Bołoz Antoniewicz. *Pam. Lit.* R. 20 (1923). — E. DE ANDREIS: Un capolavoro della letteratura polacca. *Corriere d'Italia* 1926, 29 lipca. — I. GROMSKA: Un grande poeta polacco. *Il Mondo* (Rzym) 1926, 28 lipca. — I. GROMSKA: Zygmunt Krasiński. *Rivista di Letteratura Slave* 1927 z. 2. — W. H. (HULEWICZ): Krasiński wizjoner. *Kur. Wil.* 1927 nr 131. (Rec. wykładu J. Kallenbacha). — F. SZYFMANÓWNA: Krasiński w Italii. *Kur. Warsz.* 1927 nr 73. — G. BERTONI: Il Poeta anonimo della Polonia, S. Krasiński. *La Stampa* (Turyn) 1928; toż w: Spunti, scorci e commenti. Genua 1928. — I. CHRZANOWSKI: Poezja Krasińskiego. Próba syntezy. *Pam. Lit.* R. 25 (1928) z. 1-2; odb. Lw. 1928; przedr. w: Literatura a naród. Lw. 1936; przedr. w: Studia literackie. Kr. 1939. [Rec.: H. GALLE. *Przegl. Pedag.* 1928 s. 497-498]. — O. FORST--BATTAGLIA: Zygmunt Krasiński. *Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven* 1928 z. 4. — K. M. MORAWSKI: Krasiński a młode pokolenie. *Myśl Nar.* 1929 nr 17. — L. P. (POMIROWSKI): Poeta walki tragicznej. W 70 rocznicę śmierci Z. Krasińskiego. *Polska Zbrojna* 1929 nr 101. — M. ROLLE: Kasandra niesłuchana. (W 70 rocznicę skonu poety). *Wiek Nowy* 1929 nr 8346-8349. — T. STĘPNIEWSKI: Zygmunt Krasiński. *Przedświt* (W-wa) 1929 nr 54. — E. KRAKOWSKI: Un romantique polonais. Zygmunt Krasiński. *L'Opinion* 1930, 2 sierpnia. — M. CZESKA-PRZEWÓSKA: Tragizm geniuszów. *Kur. Warsz.* 1930 nr 4. — E. KRAKOWSKI: Trois destins tragiques: Słowacki, Krasiński, Norwid. Paryż 1930. [Rec.: P. BATHILLE. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1931 nr 57; H. MONFORT. *La Pologne Politique* (Paryż) 1931 nr 6; G. SARRAZIN: Autour de Krasiński. *Pologne Littéraire* 1933 nr 82; F. L. SCHOELL: Autour de Krasiński. Tamże; T. TERLECKI. *Droga* 1933 nr 11]. — J. KRZYŻANOWSKI: Sigismund Krasiński. W: Polish Romantic Literature. Londyn 1930. —

M. KONSZARSKI: Wątki ideowe w twórczości romantyków i pozytywistów. Mickiewicz, Słowacki, Krasiński... W-wa 1931. — M. KRIDL: Krasiński a chwila dzisiejsza. *Wiad. Lit.* 1931 nr 23. — M. KRIDL: Przedmowa do wyd.: Dzieła. T. 1.

http://rcin.org.pl

W-wa 1931 i wyd. nast. — M. Dadlez: Poeta ruin i harfiarz „Przedświtu". *Kronika Ciechanowska* 1932 nr 8. — Z. Guzowska: Zygmunt Krasiński. Jego życie i dzieła. (Odczyt popularny). W-wa 1932. — S. Kolbuszewski: Z dziejów idei wolności w polskiej poezji romantycznej. *Pam. Lit.* R. 29 (1932) z. 2; przedr. w: Romantyzm i modernizm. Studia o literaturze i kulturze. Kat. 1959. — J. Ujejski: Myśl polska sto lat temu. Wykład wygł. 23 października 1932. Ogł. w: Romantycy. W-wa 1963. — T. Pini: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 1-2. W-wa 1934-1935 *Bibl. Poetów Pol.* t. 4, 6. — P. Ratusiński: Miłość w polskiej poezji romantycznej. Złoczów 1934. — M. Kridl: Poezja w latach 1795-1863. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — K. Krobicki: „Mrok tajemnic nas otacza..." (O problemach irracjonalnych w literaturze polskiej). Cz. III. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 14. — M. Szyjkowski: Dramat w Polsce. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — M. Zdziechowski: Świątynia gotycka poezji Krasińskiego. *Słowo* (Wil.) 1936 nr 1. — S. Pigoń: Krasiński w „Zwolonie" Norwida. *Myśl Nar.* 1937 nr 6-8; odb. W-wa 1937; przedr. w: Wśród twórców. Kr. 1947. (Por. *Spr. PAU* 1937 nr 1). [Rec.: jam. *Wiad. Lit.* 1937 nr 12]. — E. Damiani: Il posto di Roma nella cultura e letteratura polacca. *Mies. Italo-Pol.* 1939 nr 1-2. — W. Korycki: Niedoceniani i przeceniani. *Tyg. Ilustr.* 1939 nr 16. — A. Rogalski: Przegląd kulturalny. Zygmunt Krasiński. *Tęcza* 1939 nr 4. —

A. Ganczewa Zografowa: Mickiewicz, Słowacki i Krasiński. W: Adam Mickiewicz po slučai devetdeset i edna godina ot smrtta mu. Sofia 1946. — S. Kawyn: Twórczość naukowa Juliusza Kleinera. Monografia o Krasińskim. *Nauka i Sztuka* 1946 nr 5-6. — M. Kridl: Zygmunt Krasiński. Szkice z historii literatury polskiej. Londyn 1946. — J. Lechoń: O polskiej literaturze dramatycznej. W: O literaturze polskiej. Nowy Jork 1946. — J. Lechoń: Poezja czysta w poezji polskiej. Tamże. — J. Braun: Bronię romantyzmu. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 7. — J. Braun: W czym aktualność romantyzmu. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 21. — J. Starnawski: Dwa listy dedykacyjne Juliusza Słowackiego do autora Irydiona. *Roczniki Hum.* R. 2/3 (1950/51). Lubl. 1953. — J. Starnawski: Jubileuszowe uwagi o jubileuszowym wydaniu. *Spr. Tow. Nauk. KUL* 1952 nr 6. — S. Żółkiewski: Spór o Mickiewicza. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 16. — W. Lednicki: Russia, Poland and the West. Essays in literary and cultural history. Nowy Jork (1954). — W. Günther: Zygmunt Krasiński. Wykłady wygł. w pierwszym półroczu r. szk. 1955/56. Londyn 1956 *Pol. Uniw. na Obczyźnie.* — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — J. Kleiner: Von der Eigenart der polnischen Literatur. *Mickiewicz-Blätter* 1958 z. 7. —

Zygmunt Krasiński. Ankieta „Życia Literackiego". *Życie Lit.* 1959. (Tu: J. Iwaszkiewicz: Tragiczny wieszcz — nr 12; M. Janion: Krasiński wśród romantyków — nr 25; J. Kott: Krasiński do czytania — nr 13; W. Krygier: Krasiński do czytania — nr 13; L. H. Morstin: Dziwne dzieje sławy — nr 10; S. Pigoń: Cierpkie refleksje — nr 10; J. Przyboś: Człowiek niezwykły, ale poeta? — nr 10; A. Świderska: Krasiński do czytania — nr 13; J. Zawieyski: Tragiczny wieszcz — nr 12). — M. Inglot: Poeta tragicznej wierności. W setną rocznicę śmierci Z. Krasińskiego. *Odra* 1959 nr 6. — Z. Libera: „Czy pamiętasz nad Alp śniegiem ...?" *Tyg. Demokratyczny* 1959 nr 10. — Z. Libera: Zygmunt Krasiński. W setną rocznicę śmierci poety. *Polonistyka* 1959 nr 2. — A. Lisiecka: Zapomniany trzeci wieszcz. *Nowa Kultura* 1959 nr 21. — T. Lisiewicz: Krasiński zaczął pisać wcześnie... *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — J. N. Miller: Stulecie śmierci Z. Krasińskiego. *Kamena* 1959 nr 4-5. — J. Parandowski: Rocznica Krasińskiego. Przemówienie na uroczystym wieczorze w PEN-Clubie 23 II 1959. Ogł. *Pięć Rzek* 1962 nr 1. — Z. Raszewski, J. Timoszewicz. *Enciclopedia dello Spettacolo.* T. 6 (1959). — J. Starnawski: O trwałych i nietrwałych wartościach twórczości Z. Krasińskiego. *Zeszyty Nauk. KUL* 1959 nr 4. — A. Świderska: Krasiński nowoczesny. *Kierunki* 1959 nr 8. — W. Wohnout: Krasiński — żywy. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — Z. L. Zaleski: Dwie wizje świata w twórczości Z. Krasińskiego. Tamże. — Z. L. Zaleski: Krasiński's Position in Polish Letters of This Day. *The Polish Review* 1959 nr 3; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist,* jak niżej.—

P. Hertz: Z dziennika lektury. *Nowa Kultura* 1960 nr 50. — M. Giergielewicz: Krasiński in the English-Speaking World. (A bibliographical review). *The Polish Review* 1960 nr 4. — K. Wyka: Posłowie. *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci.* W-wa 1960 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 4. — J. Starnawski: Stan badań nad Krasińskim i postulaty na przyszłość. *Roczniki Hum.* t. 10 (1961) z. 1. — M. Grzędzielska: Zygmunt Krasiński (1812-1962). *Kamena* 1962

http://rcin.org.pl

nr 4. — l. j.: O teatrze w czasopismach. *Teatr* 1962 nr 1. — B. Lasocka: Zygmunt Krasiński. Przegląd publikacji 1945-1962. *Pam. Teatr.* 1962 z. 2. — S. Piekut: Zygmunt Krasiński in Italy. *The Polish Review* 1962 nr 2; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute*. Nowy Jork 1964. — S. Świerzewski: W 150 rocznicę urodzin Krasińskiego. „Chaos jest domem naszym ..." *Kierunki* 1962 nr 8. — K. Wyka: Pan Tadeusz. Studia o poemacie. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 1. — J. S. Clement: Krasiński and France. *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist*, jw. — C. Miłosz: Krasiński's Retreat. Tamże. —

b) Poglądy filozoficzne, społeczne i polityczne

K. Libelt: Filozofia i krytyka. T. 1. Poz. 1845 s. 248-265. — B. Trentowski: Dzieła Z. Krasińskiego. W: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 2. Poz. 1874 s. 223-246. — W. Chotkowski: O ideale politycznym Z. Krasińskiego. *Przegl. Lw.* 1876 t. 11; odb. Lw. 1881. — A. S. (Świętochowski): O poetach polskich. *Nowiny* 1879 nr 170. — M. Zdziechowski: Ideały Mickiewicza i Krasińskiego i słowianofilstwo rosyjskie. (Szkic porównawczy). *Kraj* 1882 nr 5-7. — C. Villavicencio: Un poeta, que maldice a la revolucion (Z. Krasiński). Madryt 1886. — M. Ursin (M. Zdziechowski): Oczerki iz psichołogii sławianskogo plemieni. Sławianofiły (A. Mickiewicz, J. Słowackij i S. Krasińskij). Petersb. 1887; przekł. pol. pt. Mesjaniści i słowianofile. Szkice z psychologii narodów słowiańskich. Kr. 1888. [Rec.: Z. S. Feliński: Trzej wieszczowie nasi wobec Kościoła. List otwarty do Mariana Zdziechowskiego. *Świat* (Kr.) 1888 nr 17 i odb.; W. Spasowicz: O mesjanizmie słowiańskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 28]. — Żeleziński (H. Biegeleisen): Nieznane prace polityczne Z. Krasińskiego. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 33-35. — T. Pini: Dwaj poeci filozofowie. (Garczyński i Krasiński). *Spr. Gimn. im. Franciszka Józefa we Lw.* 1900 i odb.; przedr. pt. Garczyński i Krasiński. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 3. — E. Porębowicz: Tryady Z. Krasińskiego. *Księga pam. Univ. Lw. ku uczczeniu 500 rocznicy fundacji Jagiel. Univ.* Lw. 1900 i odb. [Rec.: I. Chrzanowski. *Książka* 1901 nr 9 s. 334; S. Tarnowski. Nowe publikacje z powodu 500 rocznicy odnowienia fundacji U. J. *Przegl. Pol.* 1900/01 t. 3; P. Chmielowski. *Ateneum* 1903 t. 2]. — A. Brykczyński: Z. Krasiński o Napoleonie. *Biesiada Lit.* 1901 nr 47. — A. Krasiński: Poeta myśli. *Bibl. Warsz.* 1901 t. 1. [Rec.: T. Pini. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 1]. — A. Krasiński: Dzień Ducha Świętego. Z powodu wydania „Traktatu o Trójcy...". *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2. — J. Kaźmierczak: Krasiński jako filozof humanista. *Dzien. Poz.* 1905 nr 252. — W. Korycki: O mistycyzmie Krasińskiego. Spr. z odczytu. *Głos Narodu* 1905 nr 372. — M. Zdziechowski: Filozofia Krasińskiego. Odczyt publiczny wygłoszony w Krakowie 21 marca 1907. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) z. 1. — N. R.: (W. Makowski: Ideały przyszłości wielkich romantyków. Streszcz. odczytu). *Kur. Litewski* 1908 nr 42. — W. St.: (W. Makowski: O ideałach społecznych romantyków naszych. (Odczyt). Rec.). *Goniec Wil.* 1908 nr 13. — H. Maurer: Mickiewicz, Słowacki, Krasiński w stosunku do narodu. *Dzien. Cieszyński* 1909 nr 23-41. — Z. Wasilewski: O sztuce i człowieku wiecznym. Lw. 1910. — S. Brzozowski: Filozofia romantyzmu polskiego. Powst. przed 1911. Ogł. *Tyg. Lit.* (dod. do *Kur. Lw.*) 1921; wyd. osob. Lw. 1924 *Bibl. Tęczowa* nr 11; wyd. nast. Rzym 1945. — Z. Gerstman: Świat nadzmysłowy i teoria ewolucji w początkach filozofii Krasińskiego. *Spr. Prywatnego Gimn. Żeńskiego w Stanisławowie za r. 1910/11.* Stanisławów 1911 i odb. [Rec.: W. Ćwik. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; J. Kallenbach. *Ruch Filoz.* 1913 nr 10]. —

Ks. biskup Bandurski o Krasińskim. (Streszczenie kazania wygłoszonego na uroczystym nabożeństwie dn. 19 II br.). *Słowo Pol.* 1912 nr 80. — K. Bobrzyński: Świadomość Z. Krasińskiego na tle psychiki polskiej. *Spr. V Gimn. w Kr. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 2. Lw. 1912; odb. Lw. 1912. — K. Bobrzyński: Z dziejów świadomości Krasińskiego. (Fragment z okresu młodości). *Spr. I Prywatnego Gimn. Żeńskiego w Kr.* Kr. 1912. [Rec.: Z. Gerstman: Ze sprawozdań szkół średnich za r. 1912/13. *Pam. Lit.* R. 13 (1914/15)]. — J. Bystrzycki: Krasiński a Kajsiewicz. *VIII Spr. Dyrekcji c.-k. II Wyższej Szkoły Realnej w Kr. za r. 1911.* Kr. 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 2. Lw. 1912. [Rec.: A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 4; E. O. *Echo Lit. i Artyst.* 1913 nr 8/9]. — J. Domański: Religijność Z. Krasińskiego. *Zaleszczyki Krasińskiemu. Spr. Dyrekcji Prywatnego Gimn. Realnego w Zaleszczykach za r. 1911/12.* Zaleszczyki 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 3. Lw. 1912. — A. Fiszer: (J. Łukaszewicz: Filozofia Krasińskiego. Spr. z odczytu). *Gaz. Lw.* 1912 nr 69. — H. Galle: Filozofia Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.*

http://rcin.org.pl

1912 nr 340. — Z. GERSTMAN: Ballanche jako źródło niektórych pomysłów filozoficzno-społecznych Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — T. GRABOWSKI: Z. Krasiński jako polityk. W setną rocznicę narodzin. *Świat* 1912 nr 7. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Rocznice. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 1. (Krasiński o patriotyzmie). — Odczyty o Z. Krasińskim. (C. Jellenta: Panteizm Krasińskiego). *Nowa Reforma* 1912 nr 112 por. — J. HORODYSKA: Pierwiastek religijny i narodowy w utworach Krasińskiego. *Kronika Rodz.* 1912 nr 7. — W. HORODYSKI: Polska filozofia romantyczna a mesjanizm. (Zarys porównawczy). *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3. —

M. KADYJÓWNA: Wizja Polski w utworach Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. Realnego i Liceum im. Królowej Jadwigi za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — K. KANTAK: Z. Krasińskiego idee religijne. *Unitas* 1912 z. 4; toż *Mies. Kościelny* 1912 z. 7. — J. KLEINER: Filozofia Krasińskiego. *Ruch Filoz.* 1912 nr 3. — J. KLEINER: Mesjanizm narodowy w systemie Krasińskiego. *Spr. Gimn. VI we Lw. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912; przedr. w: Studia z zakresu literatury i filozofii. W-wa 1925. — (J. Kleiner: Przezwyciężenie pesymizmu. Spr. z odczytu): W. P. (POPŁAWSKI). *Słowo Pol.* 1912 nr 56; *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 311. — K. KOBZDAJ: Napoleonizm w twórczości Krasińskiego. *Spr. Prywatnego Gimn. Żeńskiego im. J. Słowackiego we Lw. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — W. M. KOZŁOWSKI: Źródła historiozofii Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 35. — J. KRETZ: Analogie. *Spr. Gimn. w Złoczowie za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — K. LUBECKI: Pacyfizm u Skargi i Krasińskiego. Odczyt na dorocznym Walnym Zgromadzeniu Towarzystwa Pokoju w Krakowie 1912 r. W-wa 1912. — H. ŁAPICKA: Miłość Ojczyzny w dziełach Krasińskiego. *Zaleszczyki Krasińskiemu ...*, jw. — S. MORAWIECKI: Poeta nadziei. Przemówienie prof. Stefana Morawieckiego na uroczystym wieczorze ku czci Z. Krasińskiego d. 2 czerwca 1912 r. w Sali „Sokoła" w Myślenicach. *Spr. c.-k. Gimn. w Myślenicach za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — J. NITOWSKI: Ideały Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. — W. PEC: Polityczno-społeczny ideał Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. w Buczaczu za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — Ks. PIOTROWSKI: Mistycyzm chrześcijański w twórczości Krasińskiego. *Prąd* 1912 nr 6. — M. C. PRZEWÓSKA: Krasińskiego filozofia czynu. *Bluszcz* 1912 nr 10-11. — M. C. PRZEWÓSKA: Odczyty o Z. Krasińskim. *Bluszcz* 1912 nr 13. (O odczytach M. Zdziechowskiego i W. Makowskiego). —

J. RACHWAŁ: Rozwój idei patriotycznej w dziełach Z. Krasińskiego. Kr. 1912. — S. ROGOŻ: Filozofia Krasińskiego. *Znicz* (Kr.) 1912 nr 42. — T. STANIEWSKI: Filozofia Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. I w Tarnopolu za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — SZCZĘSNA (J. BĄKOWSKA): Przedmowa do wyd.: Złote myśli Z. Krasińskiego. W-wa 1912 s. VII-XXV. — J. A. TESLAR: Wpływ Biblii na Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3; odb. Kr. 1912. [Rec.: F. LODA. *Ruch Filoz.* 1914 nr 1]. — W. WĄSIK: Ideowe stanowisko Krasińskiego w romantyzmie polskim. *Wychowanie w Domu i Szkole* 1912 z. 1. — J. WIŚLICKI: Ideały religijne Z. Krasińskiego. Kazanie podczas nabożeństwa w kościele katedralnym w Tarnowie dn. 25 maja 1912 z okazji 100 roczn. urodzin Z. Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji c.-k. Gimn. II w Tarnowie za r. szk. 1911/12.* Tarnów 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — F. WOJAKOWSKI: Ideały narodowe i ogólnoludzkie w twórczości Z. Krasińskiego. *Spr. II Gimn. z polskim jęz. wykł. w Stanisławowie za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — B. ZAHARSKI: Społeczne znaczenie twórczości Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.-Amerykański* 1912 s. 36-50. — M. ZDZIECHOWSKI: Wizja Krasińskiego. Ze studiów nad literaturą i filozofią polską. Kr. 1912. [Rec.: S. CYWIŃSKI. *Prąd* 1912 nr 9; J. HERBACZEWSKI: Wizja dziecięca. (Na marginesie książki prof. M. Zdziechowskiego). *Rydwan* 1912 z. 1; c. d. pt. Z ksiąg spowiedzi. Tamże z. 2; c. d. pt. Wyznania. Tamże z. 4; J. KOLLER. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 3; S. L. (LAM): Wizja Krasińskiego. (Z powodu dzieła M. Zdziechowskiego i odczytu W. Bruchnalskiego). *Kronika Powsz.* 1912 nr 14 s. 220-222; S. PIGOŃ. *Głos Narodu* 1912 nr 80, 85 (dod. lit.-społ.); J. UJEJSKI: Mistyka Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1913 nr 137 dod. lit.; J. KLEINER. *Książka* 1913 nr 3 s. 106; J. KLEINER: Szlakami marzeń filozoficzno-mistycznych. *Kronika Powsz.* 1913 nr 4; W. GOSTOMSKI: Towianizm w książce prof. Zdziechowskiego. *Wisła* 1914 nr 15]. — A. ŻÓŁTOWSKI: Krasiński a dzień dzisiejszy. *Museion* 1912 z. 4. — Hr. Henryk czy Pankracy? *Złoty Róg* 1912 nr 9. — Zygmunt Krasiński w stosunku do dogmatu. *Przegl. Katolicki* 1912 nr 8. —

J. DICKSTEINÓWNA: Idea wyzwolenia kobiety na szczytach polskiego natchnienia. W: Prometeusz-Paraklet. W-wa 1913. — W.

http://rcin.org.pl

Korycki: Mistycyzm Z. Krasińskiego. W: Z duchowych wnętrz. W-wa 1913. — W. Kosiakiewicz: Nauczyciel narodu. *Słowo* 1913 nr 186. — Lambro (A. Niemojewski): Henryk Kamieński i Zygmunt Krasiński. *Myśl Niepodległa* 1913 nr 240. — W. Orłowski: Z badań krytycznych nad filozofią Z. Krasińskiego. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 nr 4. — M. Sobieski: Cieszkowski i Krasiński. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 39 (1913). — J. Majka: Polska filozofia życia. 1. Idealizm poezji wieszczej. *Spr. Dyrekcji Gimn. w Podgórzu za r. 1914.* Kr. 1914. — W. Bandurski: Polska a Rosja w pieśni największych wieszczów narodu. *Biesiada Lit.* 1916 nr 28-37. — W. Hahn: Trzej wieszczowie narodu wobec Kościuszki. *Kur. Lw.* 1917 nr 596, 598, 604. — J. Teslar: Apokalipsa w listach Z. Krasińskiego do A. Cieszkowskiego. *Przegl. Powsz.* 1917 t. 137. — T. Wojeński: Sztuka a życie w korespondencji Z. Krasińskiego. W-wa 1917. — S. Peliński: Z zagadnień metafizyki Krasińskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1918 s. 976-997, 1084--1106; odb. Lw. 1919. — J. Pietrzycki: Katechizm patriotyczny Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1918 nr 39. —

J. Kallenbach: Krasiński wobec komunizmu. *Przegl. Powsz.* 1920 t. 147/148 i odb. — A. Pechnik: Historiozofia Z. Krasińskiego. *Gaz. Kościelna* 1920 nr 19--22. — A. Nowaczyński: Przeciw prądowi. Jasnowidztwo Krasińskiego. Z. Krasiński o misji Polski. *Rzeczpospolita* 1921 nr 197-198. — M. Straszewski: Zygmunt Krasiński. *Polska filozofia narodowa.* Kr. 1921. — I. Chrzanowski: Etyka Krasińskiego. *Czyn* 1922 nr 18-19. — J. Marcinowska: Wartości twórcze religijnej myśli polskiej. W-wa 1922 s. 255--283. — W. Włoch: Z. Krasiński o wielkim człowieku w okresie wymiany listów z H. Reeve'm. *Epoka* 1922 nr 2-11; odb. W-wa 1923. — G. Korbut: Kamieński Henryk. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923); przedr. pt. Postrach Krasińskiego. (Autor „Prawd żywych"). W książce: Szkice i drobiazgi historycznoliterackie. W-wa 1935. — J. Bełcikowski: Zagadnienie własności w świetle sumienia i woli. Z. Krasiński a własność. *Rzeczpospolita Spółdzielcza* 1924 nr 3. — J. Kallenbach: Towianizm na tle historycznym. *Przegl. Powsz.* 1924 t. 163 - 1926 t. 170; odb. Kr. 1926. [Rec.: S. Pigoń. *Ruch Lit.* 1926 nr 10; Z. Szmydtowa. *Pam. Lit.* R. 24 (1927) z. 2]. — M. Rose: Ideologia trzech wieszczów. W-wa (1925). — J. Ujejski: Wielcy poeci 1848 roku. Mickiewicz, Słowacki, Krasiński, Norwid. W-wa 1926. — W. Wojutyński: Słowacki i Krasiński. Serce i umysł Polski porozbiorowej. *Nasz Kraj* 1927 nr 21. — J. Grodzicki: Z. Krasiński o Polsce. *Zmartwychwstanie 1918-1928.* Chyrów 1928. — M. Małachowska: Szlachetnienie społeczeństwa. System Z. Krasińskiego. *Szkoła* 1929 z. 8. — I. Oksza Grabowski: Historiozofia Krasińskiego. *Polska* 1929 nr 73. (Art. na marginesie odczytu K. Morawskiego). — M. C. Przewóska: Wskazania polityczne Z. Krasińskiego. *Rzeczpospolita* 1929 nr 53. — M. Sekreta: Socjologiczne systemy Mickiewicza i Krasińskiego. Zestawienie porównawcze. *Ruch Lit.* 1929 nr 5. — W. Przysiecki Nowina: W ważnej sprawie mesjanizmu polskiego. Płock 1930. — A. Waśkowski: W obronie mesjanizmu. *Przegl. Powsz.* 1930 t. 187.—

S. Zetowski: Co sądził Z. Krasiński o stygmatyzmie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 171. — I. Chrzanowski: Romantyzm jako czynnik rozwoju idei narodowości w Polsce. *Kultura i Wychowanie* 1934 nr 3; przedr. w: Literatura a naród. Lw. 1936. — W. Kühne: Die Polen und die Philosophie Hegels. W: Hegel bei den Slaven. Reichenberg 1934. — S. Harassek: Trentowski o filozofii narodów europejskich. *Kwart. Filoz.* 1936 nr 2-4. — J. Muszyński: Echa gnostycyzmu u Z. Krasińskiego. *Myśl Nar.* 1936 nr 45. — Z. L. Zaleski: Wartości żywe mesjanizmu polskiego. *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936 i nadb. — M. Zdziechowski: Z. Krasiński jako poeta i myśliciel. (Odczyt wygłoszony w Berlinie 11 grudnia 1935 roku, powtórzony w Wilnie w przekładzie polskim). *Słowo* (Wil.) 1936 nr 101 i odb. — Dr J. K.: Z. Krasiński o komunizmie. *Prawda o komunizmie* 1937 nr 2. — N. O. Losskij: Three Polish Messianists. Praga 1937 *International Philosophical Library* t. 3 nr 11. (Tu: Z. Krasiński, A. Cieszkowski, W. Lutosławski). — S. Pigoń: Dwoistość teozofii Trentowskiego. *Myśl Nar.* 1937 nr 36-38; odb. pt. Dwoista teozofia Trentowskiego. W-wa 1937; tož przedr. w: Wśród twórców. Kr. 1947. [Rec.: R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 50; J. Wepsięć. *Kwart. Filoz.* 1938 z. 3]. — J. Kleiner: Polska mistyka romantyczna wobec koncepcji paralelizmu światów. W książce: W kręgu Mickiewicza i Goethego. W-wa 1938. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — S. Kieniewicz: Wiosna Ludów w oczach Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1939 nr 66 wiecz. — A. Madej: „Natchnień polskich pędem ..." *Zet* 1939 nr 6. —

S. Kozicki: Dziedzictwo polityczne. *Tyg. Warsz.* 1946 nr 9. — A. W. (Wło-

http://rcin.org.pl

DEK): Polityka, poezja — i rok 1846. (Na tle książki T. Piniego pt. Krasiński). *Świetlica Kr.* 1946 nr 4. — K. GÓRSKI: Charakter narodowy Polaków w oczach pisarzy polskich. *Znak* 1948 nr 11. — K. GÓRSKI: O pierwiastkach sprzecznych z katolicyzmem w kulturze polskiej. *Przegl. Powsz.* 1948 t. 225 nr 3. — J. KLEINER: Wielcy romantycy polscy wobec roku 1848. *W stulecie „Wiosny Ludów". Literaci lubelscy.* Lubl. 1948. — Z. ŻYGULSKI: Krasiński a Hebbel. Szkic porównawczy. *Pam. Lit.* R. 37 (1947); odb. W-wa 1948. — S. KOZICKI: Dziedzictwo polityczne trzech wieszczów. W-wa 1949. [Rec.: W. LEOPOLD: W walce z upiorami polonistyki. *Nowa Kultura* 1950 nr 1]. — H. MOGILSKA: Wspólna własność ziemi w polskiej publicystyce lat 1835-1860. W-wa 1949. — W. GÜNTHER: Poglądy Krasińskiego w świetle dzisiejszej rzeczywistości. *Wiadomości* (Londyn) 1956 nr 45. — W. FOLKIERSKI: Un poète visionnaire Sigismond Krasiński (1812-1859) et son anticipation d'une Europe communiste. *Antemurale* (Rzym) 1959 t. 5. (O poglądach politycznych w listach do H. Reeve'a). — M. GIERGIELEWICZ: U źródeł uniwersalizmu Krasińskiego. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — O. HALECKI: Krasiński jako filozof historii. Tamże. — M. JANION: Dialektyka historii w polemice między Słowackim a Krasińskim. W-wa 1959 *Rok Słowackiego. Materiały Sesji Nauk.* (Maszynopis powielany); toż *Pam. Lit.* R. 51 (1960) z. 2 i nadb. — K. KANTAK: Zygmunt Krasiński „Archanioł wiary". *Homo Dei* 1959 nr 6. — S. PIEKUT: Sigismondo Krasiński e l'Italia del Risorgimento. *Annali dell' Istituto Universitario Orientale.* Neapol 1959 i odb. — Z. L. ZALESKI: Kilka uwag o stosunku poetów romantycznych do powstania listopadowego. (Referat odczytany na zebraniu Polskiego Towarzystwa Historycznego w Londynie 29 listopada 1958). *Teki Hist.* (Londyn) 1959 t. 10 i odb. — S. PIEKUT: Pio IX nel pensiero di S. Krasiński. *Sacrum Poloniae Millenium.* VI. Rzym 1960. — S. ŚWIERZEWSKI: Chaos jest domem naszym. W 150 rocznicę urodzin Z. Krasińskiego. *Kierunki* 1962 nr 8. — S. PIGOŃ: Dokumenty złudy. (Sądy A. Mickiewicza i Z. Krasińskiego o Ludwiku Napoleonie). *Ruch Lit.* 1964 nr 5/6.

c) Krasiński jako krytyk i estetyk

A. E. KOŹMIAN: Z. Krasińskiego listy o poemacie Kajetana Koźmiana Stefan Czarniecki, poprzedzone wstępnym słowem i życiorysem. *Przegl. Poz.* 1859 t. 27. — A. MAŁECKI: Juliusz Słowacki. Jego życie i dzieła w stosunku do współczesnej epoki. T. 2. Lw. 1866 i wyd. nast. — H. BIEGELEISEN: Z. Krasiński. Myśli i zdania poety z dziedziny estetyki, religii i literatury. *Bibl. Warsz.* 1884 t. 3. — A. KARBOWIAK: Sztuka w pismach i listach Z. Krasińskiego. *Dzien. Poz.* 1888 nr 48. — T. STERNAL: Przyczynek do sądów Krasińskiego o Mickiewiczu. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891). — A. MAZANOWSKI: Z. Krasiński o Szekspirze. *Myśl* 1893 nr 4. —

I. MATUSZEWSKI: Słowacki i nowa sztuka. W-wa 1902. — S. DOBRZYCKI: Sen Cezary. (Krasiński i Jean Paul). *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Estetyka Z. Krasińskiego. *Museion* 1912 nr 2-3. [Rec.: J. KOLLER. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 3]. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Przedmowa do wyd.: Myśli o sztuce. Lw. 1912. — B. GUBRYNOWICZ: Kilka kart ze stosunków Krasińskiego z Mickiewiczem. *Spr. z czynności Zakładu Nar. im. Ossol. za r. 1911.* Lw. 1912. — S. KOTOWICZ: Z. Krasiński wobec „Króla-Ducha". *Spr. Gimn. w Sanoku za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — S. ZAKRZEWSKI: Kultura historyczna Z. Krasińskiego. (Odczyt). *Słowo Pol.* 1912 nr 84. [Rec.: A. O. (T. SINKO): Z cyklu wykładów o Krasińskim. *Czas* 1912 nr 79]. — J. DICKSTEINÓWNA: Poglądy Krasińskiego na twórczość i piękno. *Sfinks* 1913 t. 2. — A. LIMPRECHTÓWNA: (Z. Krasiński: Myśli o sztuce. Z przedmową A. Grzymały-Siedleckiego. Rec.). *Echo Lit.-Artyst.* 1913 nr 8/9. — A. SIUDACZYŃSKI: Z. Krasiński jako krytyk literatury polskiej. (Szkic literacki). *Wiedza i Praca* (dod. nauk. do *Rodziny i Szkoły*) 1913 z. 13/14-17/18. — E. SEDLACZEK: Les opinions de Sigismond Krasiński sur les littératures étrangères. Fryburg 1915. — E. MASÁK: Estetické názory Krasińského. W książce: K bramam věčnosti. Ołomuniec 1918 s. 245-260. —

K. LUBECKI: Krasiński o muzyce. *Muzyka i Śpiew* 1920 nr 7. — H. ŻYCZYŃSKI: Estetyka Z. Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 17/18 (1920); przedr. w: Studia estetyczno-literackie. Cieszyn 1924. — A. CZARTKOWSKI: Wiersz Deotymy do Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1931 nr 344 wiecz. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — S. ZETOWSKI: Z. Krasiński a muzyka religijna. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 47. — F. PAJĄCZKOWSKI: Krasiński entuzjasta teatru. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 19. — J. HOESICK-HENDRICHOWA: Z. Krasiński o muzyce.

http://rcin.org.pl

Kur. Warsz. 1936 nr 134. — M. Szyjkowski: Polskie peregrynacje do Pragi i Karlowych Warów od Augusta Mocnego do Adama Mickiewicza. Bydg. 1936; toż w jęz. niem. *Slavische Rundschau* 1936 nr 1. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — G. Przychocki: Literatura Augustowska w Polsce. *Przegl. Współcz.* 1938 t. 67 nr 10 (198). — M. Żmigrodzka: Walka o realizm w estetyce i krytyce literackiej kraju l. 1831-1848. *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 1. — J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — M. Straszewska: Zygmunt Krasiński. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — Z. Szmydtowa: Wstęp. W zbiorze, jw. — J. Timoszewicz: Z. Krasiński o Fryderyku Schillerze. *Zeszyty Teatr.* 1959/60 nr 4. — J. Timoszewicz: Krasiński o teatrze. *Pam. Teatr.* 1959 z. 1/2/3. — S. Treugutt: Fryderyk Schiller w korespondencji Krasińskiego. *Kwart. Neofilol.* 1960 z. 1/2 i nadb. — S. Morawski: Oprac. wyd. listów Krasińskiego w zbiorze: Z dziejów polskiej krytyki i teorii sztuki. T. 1. Myśli o sztuce w okresie romantyzmu. W-wa 1961 s. 254-264. [Rec.: M. Janion: Myśli o sztuce w okresie romantyzmu. *Estetyka* 1963]. — B. Zakrzewski: Słowacki w krytyce romantycznej. *Zeszyty Nauk. Uniw. Wr. ... Nauki Społ.* S. A. *Prace Lit.* II nr 32. Wr. 1961.

d) Język i styl

E. Milewski: Obrazowanie Krasińskiego. Kilka ogólnych myśli o nim. *Znicz. Noworocznik lit.* W-wa 1903. — J. Bełcikowski: Z. Krasiński w świetle idei czynu królewskiego. *Słowo Pol.* 1910 nr 597. — J. Magiera: Rymika Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. V w Kr. 1910/11.* Kr. 1911; wyd. osob. Kr. 1911. [Rec.: W. Ćwik. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — J. Bełcikowski: Teoria polskiego słowa. Nauki o naszej ojczyźnie duchowej. Kr. 1911. [Rec.: S. Łempicki. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — A. Brodnicki: Język w utworach Z. Krasińskiego. Cz. 1. *Spr. c.-k. Gimn. im. Franciszka Józefa w Drohobyczu za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. [Rec.: Z. Gerstman: Ze sprawozdań szkół średnich za r. 1912/13. *Pam. Lit.* R. 13 (1914/15) z. 2]. — B. Chlebowski: Usterki językowe w „Nie-Boskiej" i „Irydionie". *Sfinks* 1912 t. 4. — W. Ćwik: Badania nad idiosynkrazjami językowymi Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. VIII we Lw. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — L. Lam: Obrazy w utworach Krasińskiego. Szkic estetyczno-psychologiczny. *Spr. Gimn. w Złoczowie za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — T. Rojek: Zygmunt Krasiński wobec przyrody. *Spr. Dyrekcji Gimn. w Dębicy za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — F. Sokołowski: O komizmie w utworach Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. Filia w Stryju za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — F. Śliwiński: Struktura wizjonerskich obrazów w Z. Krasińskiego „Śnie Cezary". (Interpretacja). *Spr. c.-k. Gimn. w Rzeszowie.* Rzeszów 1912; odb. Rzeszów 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — S. Vrtel: Przyroda w warszawskim okresie twórczości Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. III we Lw. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — A. Wątorski: O języku i stylu „Irydiona". *Spr. c.-k. Gimn. w Podgórzu za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — R. Zawiliński: Słowotwórstwo Z. Krasińskiego. *Poradnik Jęz.* 1912 nr 2. — A. Brodnicki: Język w utworach Z. Krasińskiego. Cz. III. a) Nowotwory. b) Sprawa autorstwa „Małgorzaty z Zembocina". *Spr. Dyrekcji Gimn. im. Franciszka Józefa w Drohobyczu za r. 1914.* Drohobycz 1914. — S. Siedlecki: Materiały do badań nad językiem Z. Krasińskiego. *Prace Filol.* t. 8 (1916). —

J. Łoś: Wiersze polskie w ich dziejowym rozwoju. W-wa (1920) s. 249-253. — S. Zetowski: Kilka słów o rytmice „Przedświtu". *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 8. — Kali: Sylwetki i zdarzenia. Rozmyślania. *Dziś i Jutro* 1952 nr 16. — S. Westfal: Z nowotworów językowych Krasińskiego. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — W. Górny: Rzym i Biblia — dwa bieguny stylizacji przytoczeniowej u Krasińskiego. *Roczniki Hum.* t. 10 (1961) z. 1. — K. Górski: Onomastyka w literaturze polskiej XIX i XX wieku. Zarys problematyki. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2 i nadb.

e) Krasiński a inni pisarze (Zależności i wpływy)

(J. Horoszkiewicz): Gente Ruthenus, natione Polonus: Szewczenko obok Krasińskiego. *Dzien. Lit.* 1863 nr 18. — S. E. (W. Gasztowtt): Victor de Laprade et Sigismond Krasiński. *Bulletin littéraire et scientifique* 1884 nr 20. — I. Matuszewski: Lord Byron i wpływ jego na literaturę polską. *Dod. Mies. do czasop. Przegl. Tyg.* 1888 t. 1; przedr.

http://rcin.org.pl

w: Swoi i obcy. W-wa 1898 s. 363-364; tož wyd. 2 W-wa 1903. — Z. S. Feliński: Pamiętniki. Cz. 1. Kr. 1897; wyd. 2 Lw. 1911. — Pytłowskij: Dostojewskij i Krasinskij. *Siewiernyj wiestnik* 1897 nr 7. — T. Pini: Dwaj poeci filozofowie. (Garczyński i Krasiński). *Spr. Gimn. Franciszka Józefa we Lw.* 1900; odb. Lw. 1900; tož pt. Garczyński i Krasiński. Szkic literacki. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 3. — B. Drexler: Preradović i Krasiński. *Vienac* (Zagrzeb) 1903 nr 88. — J. Tretiak: Juliusz Słowacki. Historia ducha poety i jej odbicie w poezji. Cz. 1-2: 1809-1842. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 38 (1904); odb. Kr. 1903. — H. Biegeleisen: Norwid i Krasiński. *Kur. Lw.* 1906 nr z 9 lutego; przedr. *Ludzkość* 1906 nr 80. — B. Chlebowski: Wpływ zbliżenia się Słowackiego i Krasińskiego na twórczość obu poetów. *Kur. Warsz.* 1909 nr 1. — T. S. Grabowski: Słowaczyzna a romantyzm polski. *Książka* 1910 nr 6 s. 231-232. — S. Kossowski: Ze stosunków Słowackiego z Krasińskim. (Wpływ Krasińskiego na ewolucję duchową Słowackiego w okresie transfiguracji). *Bibl. Warsz.* 1910 t. 1; przedr. pt. Wpływ Krasińskiego na ewolucję duchową Słowackiego w okresie transfiguracji. W książce: Wśród romantyków i romantyzmu. Lw. 1916. —

J. Adamski: Zygmunt Krasiński w korespondencji z Juliuszem Słowackim. *Unitas* (Poz.) 1912 z. 38; tož *Mies. Kościelny* (Tor.) 1912 nr 7. — J. Bełcikowski: Skarga a Krasiński. *Dzien. Powsz.* 1912 nr 12. — G. Dubiel: Wpływ Krasińskiego na twórczość poetycką Ujejskiego. *Spr. Gimn. I w Tarnowie za r. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — A. Fischer: (J. Kallenbach: Krasiński a Słowacki. Spr. z odczytu). *Gaz. Lw.* 1912 nr 74. — T. S. Grabowski: Krasiński w piśmiennictwach słowiańskich. *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113; tož: *Spr. Gimn. Św. Jacka w Kr. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — K. Kobzdaj (K. Kolbuszewski): Z. Krasińskiego twórczość w stosunku do literatury niemieckiej. Szkic. *Spr. Gimn. IV we Lw. za r. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — S. Kossowski: Krasiński a Norwid. *Spr. Gimn. II we Lw. za r. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912; tož pt. Z dziejów poetyckiej przyjaźni. Krasiński a Norwid. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3-4; tož przedr. w: Wśród romantyków i romantyzmu. Lw. 1916. [Rec.: A. E. Balicki: Kronika literacka. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 2; S. Machniewicz. *Słowo Pol.* 1912 nr 365]. — S. Kotowicz: Z. Krasiński wobec „Króla-Ducha". *Spr. Gimn. w Sanoku za r. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — J. Kretz: Analogie. II. Chrystus zmartwychwstający. *Spr. Gimn. w Złoczowie za r. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — A. Mazanowski: Słowacki i Krasiński. Dwaj Wenedowie. *IV Spr. Prywatnego Gimn. Żeńskiego H. Strażyńskiej w Kr. za r. szk. 1911/12.* Kr. 1912. — A. Piskozub: Krasiński a Wyspiański. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; przedr. w: Krasiński a Wyspiański. (Ze studiów nad „Legionem"). Lw. 1912. — K. Pluciński: Wpływ klasycznych literatur na umysłowość Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. III w Kr. za r. 1912*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — S. Schneider: Krasiński a Sallustiusz. *Spr. Dyrekcji Gimn. im. Franciszka Józefa we Lw. za r. 1912*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — E. Spittal: Anhellizm w „Ostatnim" Z. Krasińskiego. *Spr. c.-k. Gimn. II z jęz. wykł. pol. w Tarnopolu za r. 1911/12*; tož: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — S. Windakiewicz: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. — M. Szyjkowski: Schiller w Polsce. Studium historyczno-porównawcze. Kr. 1915. — S. Windakiewicz: Krasiński i Dante. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 53 (1916). — J. Gordyńskyj: T. Szewczenko i Z. Krasińskyj. Lw. 1917 *Iz Zapysok Naukowoho Towarystwa im. Szewczenka* t. 119-120. — M. Zdziechowski: Preradović i Krasiński. Tłum. J. Benešić. *Savremenik* 1918 s. 168-174. —

T. Sinko: Wyspiański a Krasiński. (Streszcz.) *Spr. AU* 1919 nr 4; tož w jęz. niem. *Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie* 1919 nr 1/10; całość pt. Wyspiański i Krasiński. Rozwiązanie zagadki „Legionu" i „Wyzwolenia". Kr. 1920. [Rec. M. Kridl. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 29]. — J. Kleiner: Przemiana koncepcji dantejskiej w Polsce. *Prąd* 1921 nr 6-7. — A. Nowaczyński: Krasiński i Tołstoj (1921). W: Góry z piasku. Szkice. W-wa 1922 *Teka Lit.* — T. S. Grabowski: Sigismond Krasiński et le romantisme français. *La Revue de Pologne* 1925/26 nr 1/2. — S. Pilch: Tacyt w twórczości trzech wieszczów. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/26). — M. Kasterska: Le centenaire du romantisme polonais. (L'influence du catholicisme sur l'oeuvre de Mickiewicz, Krasiński et Słowacki). *La Vie catholique* 1927, 13 sierpnia. — A. S.: Znaczenie Biblii dla literatury. (Po-

http://rcin.org.pl

ezje Z. Krasińskiego). *Zwiastun Ewangeliczny* 1928 nr 15. — A. Mansuy: S. Krasiński et la France. *Messager Polonais* 1929 nr 87, 89. — J. Piechocki: Norwidowa koncepcja sztuki pracy. Poz. 1929 *Prace Polon. Studentów Uniw. Poz.* nr 1.— W. Barbasz: Romantyczne powstanie. *Filomata* 1930 nr 24. — W. Barbasz: Ideologia Wyspiańskiego a wieszczów. W: Wyspiański na tle romantyzmu. Lw. 1932. — W. Barbasz: Zależność od romantyków na tle psychik. Tamże. — S. Zetowski: Muzyka Webera w twórczości Z. Krasińskiego. *Kwart. Muzyczny* 1932 z. 16. — J. Braun: Mickiewicz i Krasiński — a Norwid. Uwagi o Norwidzie (III). *Zet* 1933 nr 6. — W. de Andreis Wyhowska: Dante nella letteratura polacca. *Mies. Italo-Pol.* 1935 nr 2. — K. Kosiński: Józef Piłsudski a literatura polska. (Stosunek do trzech wieszczów). *Zrąb* 1936 t. 26 s. 28-39. — I. Chrzanowski: Due visioni dell'avvenire. *Mies. Italo-Pol.* 1937 nr 6; tož w jęz. pol. pt. Dwie wizje romantyczne przyszłości narodowej. *Myśl Nar.* 1937 nr 24-25; przekł. franc. pt. Deux visions de l'avenir à l'époque romantique: Gioberti et Krasiński. Texte d'une conférence prononcée à la Bibliothèque Polonaise de Paris en 1937. *Revue des Études Italiennes* 1956 nr 4. — J. Birkenmajer: „Faust" Słowackiego. *Przegl. Katolicki* 1938 nr 38-40. — Ks. O. K.: Biblia w życiu sławnych Polaków. *Słowo Prawdy* (Łódź) 1939 nr 5. —

S. Pigoń: Zarys nowszej literatury ludowej (przed rokiem 1920). Kr. 1946 s. 129-130. (O wpływie Krasińskiego na poetów chłopskich). — S. Landówna: Legenda o Byronie w Polsce 1816-1863. *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1947 nr 2. — M. Szyjkowski: Polski romantyzm w czeskim życiu duchowym. Poz. 1947. [Rec.: Aga: Wpływy polskie w literaturze czeskiej. *Kur. Codz.* 1947 nr 202; M. Rzeuska: Stosunki polsko-czeskie w literaturze. *Odrodzenie* 1947 nr 50; Wpływy polskie w literaturze czeskiej. *Książka i Kultura* 1947 nr 9; *Polska Zach.* 1947 nr 25; *Słowo Powsz.* 1947 nr 102]. — Z. Ciechanowska: Twórczość Goethego w Polsce. *Twórczość* 1949 z. 8. — T. S. Grabowski: Polska wielka trójca w literaturze chorwackiej. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 49-50. — A. D. Keneth: Nie-Boska komedia w Anglii. Wpływ Krasińskiego na Roberta Lyttona. (Fragmenty nie opublikowanej korespondencji lorda Lyttona i hrabiego Gobineau). *Kultura* (Paryż) 1957 nr 5. — R. Taborski: Apollo Korzeniowski. Ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 9. — W. Kwiatkowski: Idee Krasińskiego w twórczości Szewczenki. *Roczn. Pol. Tow. Nauk. na Obczyźnie* R. 9 (1958/59). — W. Günther: Ideowi spadkobiercy Krasińskiego. Norwid i Wyspiański. *Życie* (Londyn) 1959 nr 11. — W. Folkierski: The History of Two Titles: the „Undivine Comedy" and the „Comédie Humaine". *The Polish Review* 1960 nr 1; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute.* Nowy Jork 1964. — Z. Barański: Literatura polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku. Wr. 1962 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 78. — M. Grabowska: Henryk Heine a literatura polska okresu romantyzmu. (Zarys problematyki). *Z polskich studiów slawistycznych.* S. 2. *Nauka o literaturze.* W-wa 1963 i nadb. — J. Magnuszewski: Polski romantyzm a literatury zachodniosłowiańskie. Tamże.

4. Opracowania poszczególnych utworów

a) Twórczość młodzieńcza

L. Łubieński: (List o literaturze polskiej. Rec.). *Kur. Pol.* 1830 nr 138; przedr. S. Pigoń w wyd.: Listy do ojca. W-wa 1963 s. 147. — M. Mochnacki: Pewni ludzie siedemnastoletni... *Kur. Pol.* 1830 nr 138. (O liście o literaturze polskiej). — K. M.: Agay Han. (Powieść historyczna druk. 1834 we Wrocławiu). *Przyj. Ludu* 1836 nr 26. — T. Nekanda (K. W. Wójcicki): Mój pamiętnik literacki. Władysław Herman i jego dwór. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 316-318. — W. Z.: Grób rodziny Reichstalów. *Gaz. Pol.* 1862 nr 36. — P. Chmielowski: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. VI. Królewscy synowie. 4 tomy. *Niwa* 1877 s. 72. — Z. G.: Młodzieńcze utwory Z. Krasińskiego. *Ziarno* 1883 nr 22-26. — H. B. (Biegeleisen): Nieznany obrazek. (Gwiazda). *Prawda* 1885 nr 51 s. 603-604. — P. Chmielowski: „Młodzieńcze utwory". *Kur. Warsz.* 1888 nr 268-269. — J. Bołoz Antoniewicz: O nieznanych utworach francuskich Z. Krasińskiego. *Pam. II Zjazdu Hist. Pol.* Lw. 1890; odb. Lw. 1890. [Rec.: W. S. P. *Przegl. Powsz.* 1890 t. 98 s. 109]. — J. Bołoz Antoniewicz: Młodość Krasińskiego. Próba syntezy. *Przegl. Pol.* 1891/92 t. 1 (101). — M. Reiter: Z. Krasiński jako współpracownik „Pamiętnika dla Płci Pięknej". *Spr. Wydziału Czytelni Akademickiej we Lw. z r. 1893/4.* [Rec.: A. M. Kurpiel. *Kwart. Hist.* 1896 t. 10 s. 378]. — H. Biegeleisen: Nieznane prace Z. Krasińskiego z lat młodzieńczych. *Bibl. Warsz.* 1894 t. 3. — M. Reiter: Przyczynki do genezy kilku utworów Z. Krasińskiego

http://rcin.org.pl

z pierwszej doby jego twórczości. *Ateneum* 1899 t. 3. —

H. Biegeleisen: Oprac. wyd.: Zapomniane utwory Z. Krasińskiego. *Krytyka* 1901 t. 1. [Rec.: T. Pini. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 1]. — J. Kallenbach: Z nieznanych rękopisów Z. Krasińskiego. *Bibl. Warsz.* 1901 t. 3. — J. Kallenbach: Nieznane utwory francuskie Z. Krasińskiego. (Na podstawie autografów). *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 1. — J. Kallenbach: Sigismond Krasiński à Genève. *Revue Universitaire* 1902 nr 2. — T. Pini: Rękopisy Z. Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 1. — J. Kallenbach: Z młodych lat Z. Krasińskiego. Studium psychologiczne. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 19-24; przedr. w: Czasy i ludzie. W-wa 1905. — M. Reiter: Małgorzata z Zębocina. *Spr. AU* 1904 nr 10. — M. Reiter: Nieznany tom „Pamiętnika dla Płci Pięknej" z r. 1830. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 3. — A. Drogoszewski: Czy Krasiński jest autorem „Doliny Klönthal"? *Pam. Lit.* R. 5 (1906) z. 1. — J. Kallenbach: Lata szkolne Z. Krasińskiego. Nowe materiały. *Muzeum* 1906 t. 2; odb. Lw. 1907. [Rec.: S. Kossowski. *Pam. Lit.* R. 5 (1906) z. 4; W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — K. Syruć: Utwory francuskie Z. Krasińskiego. *Lechita* 1907 nr 5-7. — Słów kilka o fragmentach francuskich Z. Krasińskiego. (Wyjątek). *Spr. Liceum Żeńskiego SS. Urszulanek w Kołomyi za r. szk. 1908/9.* Kołomyja 1909. [Rec.: W. Bełza. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — W. Jampolski: Ze studiów nad Krasińskim („Władysław Herman i dwór jego" i „Otello" Szekspira). *Na ziemi naszej* (dod. do *Kur. Lw.*) 1910 nr 3. [Rec.: W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — J. Czubek: Czy „Dolina Klönthal" i „Ermenonville" są utworami Krasińskiego? *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1. —

J. Bołoz Antoniewicz: O Stancach Z. Krasińskiego. *Księga pam. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Uniw. Lw. przez króla Jana Kazimierza.* Lw. 1912. — A. Fischer: Utwory francuskie Krasińskiego. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 547. — Z. Gerstman: Patriotyzm Krasińskiego w dobie młodzieńczej. (Studium analityczne). *Spr. I Gimn. z pol. jęz. wykładowym w Stanisławowie za r. 1911/12*; też *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. [Rec.: S. Vrtel. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — T. Grabowski: Epoka romansu w twórczości Z. Krasińskiego. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 4. — T. Grabowski: Zygmunt Krasiński jako romansopisarz. *Spr. I Szkoły Realnej w Kr. za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — W. Hahn: Krasiński o księciu Karolu Radziwille Panie Kochanku. *Ku czci Z. Krasińskiego 1812-1912.* Kr. 1912. — M. Mazanowski: Młodociane przekłady Z. Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. Św. Jacka w Kr. za r. 1912.* Kr. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912; wyd. osob. Kr. 1912. — T. Sinko: Łacińskie prace Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — S. Vrtel: Przyroda w warszawskim okresie twórczości Z. Krasińskiego. *Spr. Gimn. III we Lw. za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — A. Brodnicki: Język w utworach Z. Krasińskiego. Cz. III ... b) Sprawa autorstwa „Małgorzaty z Zębocina". *Spr. Dyrekcji Gimn. im. Franciszka Józefa w Drohobyczu za r. 1914.* Drohobycz 1914. —

Z. Szweykowski: Powieści historyczne Henryka Rzewuskiego. W-wa 1922. — K. Wojciechowski: Historia powieści w Polsce. Lw. 1925 s. 267-268. — S. Pilch: Tacyt w twórczości trzech wieszczów. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — J. Korpała: U kolebki twórczości Z. Krasińskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 11. — T. Mikulski: Mestwin Krasińskiego. *Mestwin* 1927 nr 10-11. — Z. Schulbaum: Świat klasyczny jako źródło natchnienia romantyków polskich. Przekład „Świtezianki" przez Krasińskiego. *Filomata* 1929 nr 9. — J. Ujejski: Dzieje polskiego mesjanizmu do powstania listopadowego włącznie. Lw. 1931. — J. Krzyżanowski: Z dziejów walterskotyzmu polskiego. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 44 nr 130; przedr. pt. O walterskotyzmie polskim. W setną rocznicę śmierci Waltera Scotta. W książce: W świecie romantycznym. Kr. 1961 *Bibl. Studiów Lit.*; przekł. ang. pt. Scott in Poland. *The Slavonic and East European Review* 1933 t. 12 nr 34. — Z. Szweykowski: Rozwój powieści w Polsce. VI. Powieść w latach 1776-1930. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. —

J. Kleiner: Pseudoromantyka „Agaj Hana". *Roczniki Hum.* 1949. — K. Wyka: Modernizm polski. Kr. 1959 s. 159-164. — M. Janion: Próba chrześcijańskiej tragedii o ludzkim buncie. *Życie Lit.* 1960 nr 15; przedr. w rozprawie: Twórczość Krasińskiego do roku 1836 a problematyka ideowa romantyzmu. *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci.* W-wa 1960 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 4. — M. Janion: Genewska proza Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 4; przedr. w: Zygmunt Krasiński — debiut i dojrzałość. W-wa 1962. (Zob. Monografie...). — S. Pigoń: Oprac. wyd.: Listy do ojca. W-wa 1963 *Bibl. Poezji i Prozy.* — M. Straszewska: U początków życia literac-

http://rcin.org.pl

kiego wielkiej emigracji. *Przegl. Hum.* 1963 nr 6.

b) Nie-Boska komedia

Nie-Boska komedia ... wyszła z druku... *Tyg. Emigracji Pol.* 1835 cz. V nr 8 (6 maja). — W. A. W. (Wolniewicz): Jak ja Nie-Boską rozumiem? *Tyg. Lit.* 1838 t. 1 nr 10-11. — Jezuici polscy na tułactwie. *Korespondent Emigracji Pol.* 1838 cz. 1 s. 73-79. — Komedia nie-Boska. *Korespondent Emigracji Pol.* 1838 cz. 1 s. 73. — J. N. S. (Sadowski): Orcio. *Tyg. Lit.* 1839 t. 2 nr 26-27. — A. Mickiewicz: Kurs trzecioletni literatury słowiańskiej. Wygł. 1842. Wyd. Paryż 1844, wykład 8-9, i wyd. nast. — La Comédie infernale, examinée par M. Mickiewicz dans ses leçons du Collège de France. *La Revue Indépendante* 1843, 10 maja, i odb. — D. (E. Dembowski): O dramacie w dzisiejszym piśmiennictwie polskim. *Rok* 1843 t. 6 s. 1-32; przedr. w: Pisma. T. 3. W-wa 1955. — (W. Darasz): Mickiewicz de la littérature slave. Paryż 1845. — K. Libelt: Samowładztwo rozumu i objawy filozofii słowiańskiej. Część krytyczna. Poz. 1845 i wyd. nast. — C. K. Norwid: Jasność i ciemność. Do A. C. i do Z. K. Powst. 1850. Ogł. J. Ujejski. *Wiad. Lit.* 1924 nr 46. (Do A. Cieszkowskiego i Z. Krasińskiego). — Wieszcza strona Nie-Boskiej komedii. *Czas. Dod. Lit.* 1850 nr 17. — J. Klaczko: La poésie polonaise du dix-neuvième siècle et le poète anonyme. *Revue des Deux Mondes* 1862 i wyd. nast. — S. K. (Koźmian): Orval. (Angielska parafraza Nie-Boskiej komedii). *Czas* 1869 nr 129-132; przedr. w: Pisma wierszem i prozą. T. 2. Poz. 1872. (O dramacie E. R. Bulwera Lyttona pt. Orval or the Fool of Time, 1869, będącym parafrazą Nie-Boskiej komedii). — S. Tarnowski: Orval. (Angielska parafraza „Nie-Boskiej komedii"). Studium. *Kronika Rodz.* 1874 nr 8-9. — B. Trentowski: Dzieła Z. Krasińskiego. W: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 2. Poz. 1874 s. 240. — H. Junosza: O „Nie-Boskiej komedii". *Przegl. Lw.* 1877 t. 14 s. 605-610. — S. Granvil: La Comédie infernale par ... *Revue Slave* (W-wa) 1878 t. 1 s. 365-400. — W. Stroka: Z. Krasińskiego Nie-Boska komedia i Niedokończony poemat. Kołomyja 1878. [Rec.: P. Chmielowski. *Ateneum* 1880 t. 3]. — H. Blumenstok: Die „Ungöttliche Komödie" von Sigismund Krasiński. *Die Dioskuren* 1880; odb. Wiedeń. [Rec.: F. Jezierski. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 2; Ego (W. Noskowski): Nie-Boska komedia. *Echo Warsz.* 1880 nr 142; Pogadanki literackie. *Czas* 1880 nr 16]. — L. Siemieński: Prawdziwy wieszcz. W: Dzieła. W-wa 1881. — S. Tarnowski: O Nie-Boskiej komedii. *Niwa* 1882 t. 21 nr 175-177. [Rec.: Quis: Odczyty prof. Tarnowskiego o „Nie-Boskiej komedii". *Kłosy* 1882 nr 870; S. K.: Odczyt prof. Tarnowskiego o Krasińskim. *Bluszcz* 1882 t. 18 nr 11]. — Rozbiór Nie-Boskiej komedii. *Warta* 1882 nr 392-429. — W. Marrené: Nie-Boska komedia Z. Krasińskiego. Studium. *Dod. Mies. do czasop. Przegl. Tyg.* 1883 t. 1. — B. Chlebowski: Nie-Boska i Irydion. Zarys rozwoju duchowego poety w pierwszym okresie twórczości poetyckiej (1830-1835). *Ateneum* 1884 t. 1; przedr. w: Pisma. T. 1. W-wa 1912. — W. Nehring: Nie-Boska komedia Z. Krasińskiego. W: Studia literackie. Poz. 1884. — G. Brandes: O poezji polskiej w XIX stuleciu. Trzy odczyty. W-wa 1887 i wyd. nast.; fragm. w przekł. niem. pt. Der Hamlet-charakter in der polnischen romantischen Dichtung. *Mickiewicz-Blätter* 1958 z. 7. — L. M. Dziama: Sądy współczesne o Nie-Boskiej komedii i Irydionie ... w źródłach polskich (1835-1859). *Kur. Poz.* 1893; odb. Poz. 1893. — W. M. Kozłowski: Manfred, hr. Henryk i Płoszowski jako przedstawiciele trzech pokoleń XIX wieku. *Ateneum* 1895 t. 4; odb. W-wa 1896. [Rec.: J. Kotarbiński. *Przegl. Lit.* 1896 nr 12; F. Perl: Płoszowski i hr. Henryk. *Krytyka* 1896 nr 9]. — H. Biegeleisen: Do genezy Nie-Boskiej. *Roczn. Koła Lit.-Artyst. we Lw.* 1896. — H. Biegeleisen: Komedia Nie-Boska w świetle spółczesnej krytyki. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 1. [Rec.: L. Dziama. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 51 s. 267]. — M. Reiter: Kiedy została napisana „Nie-Boska komedia" Z. Krasińskiego. *Przegl. Lit.* 1897 nr 17/18. [Polemika: A. Drogoszewski: Czy „Nie-Boska komedia" powstała w 1830 roku? *Przegl. Lit.* 1897 nr 23]. — M. Zdziechowski: Byronizm polski. W: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. [Rec.: J. Tretiak: Bajronizm w literaturach słowiańskich. *Kwart. Hist.* 1898 t. 12 z. 4 s. 800-817]. — S. Zdziarski: Eoljon i Orcio. *Życie* 1898 nr 19. — J. Wilkosz: Rozbiór Nie-Boskiej komedii Z. Krasińskiego zastosowany do użytku młodzieży szkolnej. *Spr. Dyrekcji c.-k. Gimn. Wyższego w Nowym Sączu za r. szk. 1899.* Nowy Sącz 1899. [Rec.: T. Pini. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 1]. —

P. Chmielowski: Oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. Brody 1902 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 6. — P. Chmielowski: Końcowa scena „Nie-Boskiej". *Ogniwo* 1903 nr 13. — B. Drexler: Nie-Boska komedija Sygm. Krasinskogo. *Vienac* 1903 nr 96. — A. Nowaczyński: Problem Nie-Boskiej komedii. *Tydzień* 1903 nr 4-5;

http://rcin.org.pl

przedr. w książce: Wczasy literackie. W-wa 1906. — A. Krasiński: Z. Krasińskiego nieznany pomysł trylogii. *Pam. księga 1866-1906. Prace b. uczniów S. hr. Tarnowskiego ...* T. 1. Kr. 1904. [Rec.: S. Dobrzycki. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 3]. — T. Dąbrowski: Dwie notatki do „Samuela Zborowskiego" J. Słowackiego. *Pam. Lit.* R. 5 (1906) z. 2. — E. Naganowski: Angielski plagiat „Nie-Boskiej" i jego twórca. (Hr. Lytton: Orval or the Fool of Time). *Słowo Pol.* 1906 nr 506. — Sewer (I. Maciejowski): Tragedia narodu i społeczeństwa. *Biesiada Lit.* 1906 nr 42. (Porównanie Nie-Boskiej z Lillą Wenedą). — S. Dobrzycki: Nie-Boska komedia. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 42 (1907). (Por. *Spr. AU* 1904 nr 8). [Rec.: Z. Gerstman. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — H. Galle: Wstęp i oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. W-wa 1908 *Wybór Pisarzów Pol. dla Domu i Szkoły* nr 8, i wyd. nast. —

M. Bienenstok: Wstęp do wyd. przekł.: Die Ungöttliche Komödie zum 100 Geburtstag des Verfassers übersetzt und eingeleitet von ... *Spr. Gimn. Filii w Stryju* 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912; odb. Stryj 1912. — B. Chlebowski: Usterki językowe w „Nie-Boskiej" i „Irydionie". *Sfinks* 1912 t. 4. — J. Dicksteinówna: Nie-Boska — Irydion. Studium. *Sfinks* 1912 t. 1-3 i odb. [Rec.: C. W. *Bluszcz* 1913 nr 23]. — Z. Gerstman: Ballanche jako źródło niektórych pomysłów filozoficzno-społecznych Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — G. Glas: Zygmunt Krasiński 1812-1859. W osiemdziesięciolecie „Nie-Boskiej". *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1912 nr 6. — B. Gubrynowicz: Krasińsciana. II. Zapomniana ocena „Komedii Nie-Boskiej" i „Irydiona". *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — J. Kleiner: Potęga złego w „Nie-Boskiej" i „Irydionie". *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. — A. Kostanecki: Boska i Nie-Boska komedia. Ich myśli społeczne. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 2. — H. Maurer: Przeszłość Polski w „Nie-Boskiej komedii" Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. Nowodworskiego, czyli Św. Anny w Kr. za r. 1912.* Kr. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — M. Piekarski: Jak czytać z uczniami Nie-Boską komedię Krasińskiego. *Spr. Gimn. Prywatnego im. A. Mickiewicza we Lw. za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — T. Pini: Zagadnienia Nie-Boskiej komedii. Sprawozdanie z odczytu. *Gaz. Lw.* 1912 nr 59. — K. Pluciński: Wpływ klasycznych literatur na umysłowość Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. III w Kr. za r. 1912*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — S. Schneider: Krasiński a Sallustiusz. *Spr. Dyrekcji Gimn. im. Franciszka Józefa we Lw. za r. 1912*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. [Rec.: W. Baranowski. *Książka* 1912 s. 569]. — J. Ujejski: Główne problemy „Nie-Boskiej komedii". *Bibl. Warsz.* 1912 t. 4; przedr. w: Rozprawy i przemówienia. T. 1. B. m. (1939) (druk przerwany z powodu wojny); przedr. w: Romantycy. W-wa 1963. [Rec.: Odczyty Z. Krasińskiego. (Dr J. Ujejski: Główne problemy „Nie-Boskiej komedii"). *Nowa Reforma* 1912 nr 94 por.]. — M. Wiśniewski: Wizja w zakończeniu „Nie-Boskiej komedii" i epilog „Irydiona" w związku z poglądami Brodzińskiego. *Spr. Dyrekcji Wyższego Gimn. w Kołomyi za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. — W. Wysocki: Dramat Masynissy. *Spr. Dyrekcji Gimn. I w Rzeszowie za r. 1912*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — J. Wierzyński: Nie-Boska komedia. *Kur. Lit.* 1914 nr 31. — Z. Dębicki: Wstęp i oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. W-wa (1917) *Muzy. Bibl. Lit.-Artyst.* — I. Chrzanowski: Z wykładów o Nie-Boskiej komedii. Powst. ok. 1918. Ogł. *Zeszyty Nauk. KUL* 1959 nr 2. — E. Masák: Nebožská komedie Z. Krasińského. W książce: K bramam věčnosti. Ołomuniec 1918 s. 166-176. —

A Vision of Armageddon. The Undivine Comedy of Krasiński. *The New Poland* (Londyn) 1919 nr 29. — E. Breiter: Nie-Boska komedia Z. Krasińskiego. *Świat* 1920 nr 6. — J. Kallenbach: Krasiński wobec komunizmu. *Przegl. Powsz.* 1920 t. 147-148; odb. Kr. 1920. [Rec.: M. Rolle: Zygmunt Krasiński wobec komunizmu. *Wiek Nowy* (Lw.) 1920 nr 5846-5849, 5852]. — Z. K. (Kisielewski): Nie-Boska komedia. *Robotnik* 1920 nr 29. — J. Kleiner: Wstęp i oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. Kr. 1920 *BN* I, 24. [Rec.: J. D. (Dicksteinówna). *Tydzień Pol.* 1921 nr 37]. — S. Miłaszewski: Mistyka rewolucji w „Nie-Boskiej". *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 6. — A. Stodor: Wstęp i oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. Lw. 1920 *Bibl. Klasyków Pol.* — C. Jellenta (N. Hirszband): Prorocza komedia. *Gaz. Policji Państwowej* 1921 nr 21, 24, 26. — S. Tatarówna: „Nie-Boska komedia" a dramaty polityczne Goethego. *Przegl. Nar.* 1921 nr 6. — I. Maurer: Jak czytam z uczniami „Nie-Boską komedię". *Muzeum* 1922 s. 169-182. — G. K. Chesterton: Przedmowa do wyd. przekł.: The Un-Divine Comedy. Tłum. H. E. Kennedy i Z. Umińska. Londyn-W-wa (1924); przekł. pol. (W. Borowego) pt. Przedmowa do angiel-

http://rcin.org.pl

skiego przekładu „Nie-Boskiej komedii". *Przegl. Warsz.* 1924 nr 30. [Rec.: E. Masák. Chesterton o Nebožské komedii Krasińského. *Archa* (Ołomuniec) 1924 s. 328; Chesterton o „Nie-Boskiej komedii". *Wiad. Lit.* 1924 nr 4]. — A. Górski: Wstęp do wyd. przekł.: The Un-Divine Comedy, jw. — J. Masłowski: Czy Leonard jest przechrztą? *Kur. Lw.* 1924 nr 295. — O przechrztów Krasińskiego. (Wymiana listów otwartych pomiędzy T. Sinką a W. Kozickim). *Słowo Pol.* 1924 nr 338. — J. Kallenbach: Pankracy i Juliusz w „Podziemiach weneckich". *Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie* 1925 nr 1/10. — T. Pini: Scena sądu w „Nie-Boskiej komedii". (Urywek z nie drukowanej książki pt. Krasiński). *Almanach Bibl. Pol.* 1925 s. 136-141. — A. Sulima (A. Stempel): Wstęp i oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. Lw. ok. 1925 *Bibl. Arcydzieł* nr 3-4. — A. Wojtkowski: Żydzi w „Nie-Boskiej komedii" Z. Krasińskiego. *Promień* (Dalki k. Gniezna) 1925 nr 1. —

T. Grabowski: Przed premierą „Nie-Boskiej komedii". *Kur. Poz.* 1926 nr 551. — A. Grzymała-Siedlecki: Przed „Nie-Boską komedią". *Kur. Warsz.* 1926 nr 151. — W. Horzyca: Un chef-d'oeuvre du romantisme polonais. La Non-Divine comédie de Krasiński. *Pologne Littéraire* 1926 nr 1. — P. E. Pavolini: Krasiński: La Non Divina Commedia. *L'Italia che scrive.* Rzym 1926. — A. Łucki: Obraz Edenu w „Nie-Boskiej komedii". *Ruch Lit.* 1927 nr 3. [Polemika: Z. Niemojewska-Gruszczyńska: W sprawie obrazu Edenu w „Nie-Boskiej komedii". Tamże nr 5; A. Łucki: Jeszcze w sprawie obrazu Edenu w Nie-Boskiej komedii. Tamże nr 6]. — R. Pollak: Romanista włoski o „Nie-Boskiej" i „Irydionie". *Kur. Poz.* 1927 nr 531. (O G. Bertonim). — J. Rymarska: Obraz rewolucji w „Nie-Boskiej komedii". *Znicz* (Piotrków) 1927 nr 4. — O. Forst-Battaglia: Der Dichter der „Ungöttlichen Komödie". *Germania. Kultur Beilage* 1928 nr 33. — O. Forst-Battaglia: Krasiński der Dichter der „Ungöttlichen Komödie". *Pologne Littéraire* 1928 nr 27. — J. Kallenbach: Zapomniana książeczka. *Księga pam. Gimn. im. J. Długosza we Lw.* Lw. 1928. (O broszurze: Mickiewicz de la littérature slave. Paryż 1845). —

R. Pollak: S. Krasiński e la sua „Non Divina Commedia". W: Pagine di cultura e letteratura polacca. Rzym 1929. [Rec.: G. Maver. Studia włoskie prof. Pollaka o literaturze polskiej. *Przegl. Współcz.* 1931 t. 36 nr 105]. — M. Rolle: Kasandra niesłuchana. (W 70 rocznicę skonu poety). *Wiek Nowy* 1929 nr 8346-8349. — G. Kowarski: Korespondencje. (O interpretację Z. Krasińskiego). *Głos Lit.* 1930 nr 1. — R. Pollak: Przedmowa do wyd. przekł.: La Non Divina Commedia. Tłum. M. A. Kulczycka. Wyd. 2. Rzym 1930. — K. Dresdner: Krasiński a przechrzci. *Zjednoczenie. Jednodniówka z okazji III Ogólnopol. Zjazdu Związku Akademickiej Młodzieży Zjednoczeniowej.* W-wa 1931; przedr. *Chwila* 1932 nr 4623-4624. — S. Pigoń: Dwie zagadki bibliograficzne. 2. Zakonspirowany krytyk Mickiewicza i Krasińskiego. *Silva Rerum* 1931 z. 1/6; odb. Kr. 1931; przedr. w: Wśród twórców. Kr. 1947. (O broszurze anonimowej W. Darasza). — E. Marwicki: Wstęp do wyd.: Nie-Boska komedia. Łódź 1932 *Bibl. Klasyków Pol.* nr 28. — J. Ujejski: Myśl polska sto lat temu. Wykład wygłoszony podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 1932/33 w dniu 23 października 1932. W-wa 1933. — J. Krzyżanowski: Dziewica-trup. Z motywów makabrycznych w literaturze polskiej. *Pam. Lubelski* 1931/1934; przedr. w: Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru. W-wa 1935; toż wyd. nast. W-wa 1961. —

I. Chrzanowski: Dwa problemy naczelne „Nie-Boskiej komedii" Krasińskiego. *Kur. Poz.* 1935 nr 210, 262, 345; przedr. w: Studia, szkice, rozbiory i krytyki. Kr. 1939. — W. Moraczewski: „Nie-Boska komedia" Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 32 (1935) z. 3/4; nadb. Lw. 1935. — Z. Niemojewska-Gruszczyńska: Dramat Krasińskiego o ludzkości — drzewie spróchniałym. W: Walka szatana z Bogiem w polskim dramacie romantycznym. *Rozpr. PAU Wydz. Filol.* t. 64 (1935). [Rec.: J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit.* 1935 s. 259-261]. — W. Nowosad: Na progu nowej epoki. *Kur. Powsz.* 1935 nr 109. — J. Rembieliński: Stulecie Nie-Boskiej komedii. *Myśl Nar.* 1935 nr 20. — M. E. Rojek: Sądy trafne i banalne w pojedynku słownym o „Nie-Boską" Krasińskiego. *Kur. Powsz.* 1935 nr 129. — Z. Stahl: Po stu latach. Refleksje polityczne o „Nie-Boskiej komedii". *Akcja Nar.* (Lw.) 1935 nr 12. — W. J.: W setną rocznicę „Nie-Boskiej". Legenda i prawda Krasińskiego. *Kur. Por.* 1935 nr 164. — K. Górski: Stulecie „Nie-Boskiej komedii". *Pion* 1936 nr 1-2 i odb.; przedr. w: Literatura a prądy umysłowe. W-wa 1938. — A. Oesterlin: Den Ogudomliga Komedien. *Stockholms-Tidningen* 1936, 19 maja. — H. Stolarzewiczowa: Spojrzenie na wartości ogólnoludzkie „Nie-

http://rcin.org.pl

-Boskiej komedii" z punktu widzenia młodzieży kl. 8. *Prace Polon.* Łódź 1937. — M. Bruzda: Pod murami Św. Trójcy. *Albo Albo* 1938 nr 8 (10). — M. Niżyński: Geneza współczesności w „Nie-Boskiej komedii". *Myśl Pol.* 1938 nr 9. — W. Lednicki: Christ et Révolution dans la poésie russe et polonaise. *Mélanges Jules Legras.* Paryż 1939. — A. Rogalski: Zygmunt Krasiński. *Tęcza* 1939 nr 4. — Ch. Journot: Wstęp do wyd. przekł.: La Comédie non divine. Tłum. L. Stryjeński i A. Cingaria. (Fryburg) 1943. — W. Lednicki: Life and Culture of Poland as reflected in Polish literature. Nowy Jork 1944 s. 252-284. —

W. Mossoczy: Z. Krasiński. Nie-Boska komedia. Objaśnił ... Tor. 1946. — W. Dobrzyński: Zygmunt Krasiński. Nie-Boska komedia. Oprac. ... Kr. 1947 *Bibl. Kryt. Arcydzieł Literatury Pol.* nr 34. — T. S. (Syga): Hr. Krasiński i hr. Grocholski. *Gaz. Lud.* 1947 nr 20. — S. Kawyn: Oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. Kr. 1948. — K. Krejčí: Otokar Fischer, slavista. *Kytice* 1948 nr 3-4. — J. Kleiner: Wstęp i oprac. wyd.: Nie-Boska komedia. Wyd. 4 zmienione. Wr. 1950 *BN* I, 24, i wyd. nast. — Z. Libera i E. Sawrymowicz: Wstęp. W wyd.: Nie-Boska komedia. Wyd. 2. Wr. 1952. *Nasza Bibl.* — J. Kleiner: Przyczynki do genezy wielkich kreacji poetyckich. *Roczniki Hum.* R. 2/3 (1950/51). Lubl. 1953. — A. D. Keneth: Nie-Boska komedia w Anglii. Wpływ Krasińskiego na Roberta Lyttona. (Fragmenty nie opublikowanej korespondencji lorda Lyttona i hrabiego Gobineau). *Kultura* (Paryż) 1957 nr 5. — J. Kleiner: Wstęp do wyd.: Nie-Boska komedia. Wyd. 4 zmienione. Wr.-Kr. 1958 *BN* I, 24, i wyd. nast. —

P. Bagiński: Próba interpretacji „Nie-Boskiej komedii" Z. Krasińskiego w klasie X. (Artykuł dyskusyjny). *Polonistyka* 1959 nr 3. — W. Folkierski: Nie-Boska komedia w perspektywie XX w. *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — W. Folkierski: Un poète visionnaire: Sigismond Krasiński (1812-1859) et son anticipation d'une Europe communiste. *Antemurale* (Rzym) 1959 t. 5. — M. Giergielewicz: Piraci Krasińskiego. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 29-30. — W. Lednicki: The Undivine Comedy. *The Polish Review* 1959 z. 3; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute.* Nowy Jork 1964. — C. Miłosz: Krasiński's Retreat. *The Polish Review* 1959 z. 4. — S. Skwarczyńska: U źródła nowatorskiego tematu „Nie-Boskiej komedii". *Pam. Teatr.* 1959 z. 1/2/3; przedr.: *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci.* W-wa 1960 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 4. [Rec.: M. Grzędzielska. *Kamena* 1962 nr 4]. — A. Wirth: Sylogizm o „Nie-Boskiej". *Nowa Kultura* 1959 nr 27. — C. Zgorzelski: Nad Nie-Boską. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 9. — W. Folkierski: The History of Two Titles: the „Undivine Comedy" and the „Comédie Humaine". *The Polish Review* 1960 nr 1; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Unversalist,* jw. — M. Giergielewicz: Czynnik parodii w „Nie-Boskiej komedii" Krasińskiego. *Roczn. Pol. Tow. Nauk. na Obczyźnie* 1959/60. Londyn 1960. — M. Janion: Próba chrześcijańskiej tragedii o ludzkim buncie. *Życie Lit.* 1960 nr 15; przedr. w rozpr.: Twórczość Krasińskiego do r. 1836 a problematyka ideowa romantyzmu. *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci,* jw. — H. Klat: Wstęp do wyd. przekł.: Al-Kumidya Gayir Illalayat. Tłum. M. Saleh El Bondach. Bejrut 1960. — W. Kubacki: Leonard — wielki mistrz sabatów rewolucji. *Ruch Lit.* 1960 z. 3. — S. Melkowski: Wokół „Nie-Boskiej". *Nowa Kultura* 1960 nr 10. — S. Skwarczyńska: Die Ungöttliche Komödie Zygmunt Krasińskis. (Ihre Eigenart und ihre Quellen). *Mickiewicz-Blätter* 1960 z. 13. — A. Wirth: Hegel prosi o głos. *Nowa Kultura* 1960 nr 13. —

M. Janion: „Zygmunt znał historię". *Polska* 1961 nr 11. — W. Kubacki: Eseistyka Puzyny. *Nowa Kultura* 1961 nr 35. (Polemika z książką: K. Puzyna: To, co teatralne. W-wa 1960). — A. Witkowska: Dwugłos w sprawie zakończenia „Nie-Boskiej". *Spr. z Prac Nauk. Wydz. Nauk Społ. PAN* 1961 z. 4. — W. Billip: O „Nie-Boskiej komedii". *Problemy* 1962 nr 2. — T. Gospodarek: Julia Molińska-Woykowska (1816-1851). Wr. 1962 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 82. — K. A. Jaworski: Arcydzieło. *Kamena* 1962 nr 4. — J. A. Szczepański: Uwagi o teatrze i filmie. *Dialog* 1962 nr 4. — W. Kubacki: Starzec z gór. *Ruch Lit.* 1964 z. 3. — M. Janion: Wstęp. W wyd.: Nie-Boska komedia. Wyd. 8 zmienione. Wr. 1965 *BN* I, 24.

P r z e k ł a d y: M. Dzieduszycki: Piśmiennictwo zagraniczne. Krasiński Zygmunt. Nie-Boska komedia w przekładzie Lebiediewa. *Tydzień* 1874 nr 3-4. — J. K. K. (J. K. Kotarbiński): W obronie Zygmunta i Juliusza. *Przegl. Tyg.* 1874 nr 38. (Rec. przekł. ros. Nie-Boskiej, ogł. *Pietierburgskije wiedomosti* 1874 nr 218). — Dr N.: Pani Walker Cook i jej przekład Krasińskiego na angielski. *Przegl. Lw.* 1878 t. 15 poszyt 5 s. 306-308. —

http://rcin.org.pl

Z literatury: Przekład natchnionej „Nie-Boskiej komedii" Z. Krasińskiego zaczęły pomieszczać petersburskie „Nowosti". *Kur. Warsz.* 1878 nr 288. — „Nie-Boska komedia" w przekładzie rosyjskim. *Nowiny* 1879 nr 14. — J. Szabł. (Szabłowski?): (Nebožská komedie. Tłum. F. Kvapil. Rec.). *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 46. — R. Zawiliński: Krasiński w literaturze czeskiej. *Słowo* 1900 nr 177; toż *Czas* 1900 nr 178. — A. Kursinskij: Wstęp do wyd. przekł.: Niebožestwiennaja komiedija. Moskwa 1902. — W. Nakoniecznу: „Nie-Boska" i „Irydion" w przekładzie rosyjskim. *Świat Słowiański* 1908 t. 1 s. 463-471. —

(Przekł.: The Un-Divine Comedy. Tłum. H. E. Kennedy i Z. Umińska. Londyn-W-wa (1924). Rec.): R. Dyboski: Polonica u obcych. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 30; Krasiński po angielsku. *Rzeczpospolita* 1924 nr 93 wiecz.; Krasiński po angielsku. *Wiad. Lit.* 1924 nr 4; M. Szyjkowski: Angielski przekład „Nie-Boskiej komedii". *Ilustr. Kur. Codz.* 1927 nr 51; M. Szyjkowski. *Slavia* 1927/ /28 s. 519-521. — A. Górski: Z powodu przekładu Nie-Boskiej. *Kur. Warsz.* 1924 nr 1. — P. E. Pavolini: Krasiński: La Non Divina Commedia. *L'Italia che scrive.* Rzym 1926. — R. Pollak: Polonika włoskie. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 17 nr 50. — W. Taszycki: Franciszek Kvapil. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 18 nr 53. — R. Pollak: Polonika włoskie. Krasińsciana. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 22 nr 63. — F. Szyfmanówna: Krasiński w Italii. *Kur. Warsz.* 1927 nr 73. — (h. l.): U tłumacza „Nie-Boskiej komedii". Rozmowa z Fr. T. Csokorem. *Gaz. Pol.* 1935 nr 157. — S. Essmanowski: Die Ungöttliche Komödie. *Gaz. Pol.* 1936 nr 172. (O przekł. i oprac. scenicznym F. T. Csokora). — T. Grzebieniowski: Krasiński w Anglii. Pierwsze odkrycie „Nie-Boskiej" i jej adaptacja. *Gaz. Pol.* 1938 nr 197- -198. —

W. N.: „Nie-Boska" wśród obcych. *Twórczość* 1957 nr 2. — C. Backvis: Nie-Boska komedia. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 39. — H. Kogan: Nieznany rosyjski przekład Nie-Boskiej komedii Krasińskiego. *Slavia Orientalis* 1959 nr 1. — Polonica. Nowe wydanie „Nie-Boskiej" w Wiedniu. *Teatr* 1959 nr 24. — W. N.: „Nie-Boska komedia" wśród obcych. *Twórczość* 1960 nr 2. — A. Wysiński: „Nie-Boską" tłumaczono sześciokrotnie na język niemiecki. *Teatr* 1960 nr 4. — (Nie-Boska komedia. Tłum. na arabski Saleh El Bondach. Bejrut 1960. Rec.): J. Gutowski. *Przegl. Orientalistyczny* 1960 nr 4; B. Lasocka. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2. — Z. Zawadowski: Krasiński po arabsku. *Kultura* 1960 nr 6; Nie-Boska po arabsku. *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 39. — T. Grzebieniowski: Angielska parafraza „Nie-Boskiej komedii" i jej tło polityczno-społeczne. *Prace Polon.* S. XIX (1963).

Inscenizacje: W. Prokesch: „Nie-Boska komedia" na scenie krakowskiej. *Nowa Reforma* 1902 nr 277. — Widz: „Nie-Boska komedia" na scenie. *Głos* 1902 t. 1 nr 51. — Z teatru. Poemat Z. Krasińskiego „Nie-Boska komedia". *Diabeł* 1902 nr 23. — G. Zapolska: Nie-Boska komedia. *Ilustracja Pol.* (Kr.) 1902 nr 49. — W. Bogusławski: Nie-Boska komedia. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 1. — (Xr.) (W. Feldman): Teatr krakowski. Nie-Boska komedia. *Krytyka* 1912 nr 34 s. 194-195. — A. D. (Dobrowolski): Akademicy w „Nie-Boskiej komedii". *Kur. Warsz.* 1916 nr 351 wiecz. —

M. Dąbrowski: Inscenizacja „Nie-Boskiej komedii" i „Kręgu interesów". *Maski* 1919 nr 6 s. 95-96. — J. Kotarbiński: Inscenizacja „Nie-Boskiej komedii". *Nowa Reforma* 1919 nr 205; przedr. w: Ze świata ułudy. W-wa 1926. — K. H. Rostworowski: Nie-Boska komedia. *Ilustr. Dzien. Pol.* 1919 nr 48. — T. Sinko: Inscenizacja „Nie-Boskiej". *Czas* 1919 nr 66-67. — M. Szyjkowski: Nie-Boska komedia. *Ilustr. Kur. Codz.* 1919 nr 80. — G. Beylin: Nie-Boska. *Le Journal de Pologne* 1920 nr 31. — C. Op.: O „Nie-Boskiej komedii", Krasińskim i teatrze. *Gaz. Warsz.* 1920 nr 60. — (A. Niemojewski): Nie-Boska. *Myśl Niepodległa* 1920 nr 488. — S. Pieńkowski: Nie-Boska komedia. *Gaz. Warsz.* 1920 nr 35. — M. Rettinger: „Nie-Boska komedia". *Kur. Pol.* 1920 nr 32. — „Nie-Boska komedia" w teatrze bolszewickim. *Ilustr. Kur. Codz.* 1923 nr 331. — Wiadomości ze świata. Nie-Boska komedia na scenie petersburskiej. *Ekran i Scena* 1924 nr 2. —

Bardzo nie-boska komedia. *Myśl Nar.* 1924 nr 51. (Na marginesie lwowskiego przedstawienia w oprac. T. Sinki). — A. Ćwikowski: Nie-Boska komedia. *Dzien. Lud.* (Lw.) 1924 nr 268. — W. Kozicki: „Nie-Boska komedia" na scenie lwowskiej. *Słowo Pol.* 1924 nr 317. — W. Kozicki: Z Teatru Wielkiego. Nie-Boska komedia w scenicznej interpretacji. I. Inscenizacja prof. Sinki. *Słowo Pol.* 1924 nr 320. — M. Rolle: Z Teatru Wielkiego. Nie-Boska komedia. *Gaz. Lw.* 1924 nr 268. — M. S. (Smolarski): Krakowski Szabesgoj obrzezał „Nie-Boską komedię" Krasińskiego. *Gaz. Por.* (W-wa) 1924 nr 327. —

http://rcin.org.pl

Boy (T. Żeleński): Premiera w Teatrze im. Bogusławskiego. *Kur. Por.* 1926 nr 162, 164. (Inscenizacja L. Schillera). — W. Brumer: „Nie-Boska komedia" w teatrze im. Bogusławskiego. *Życie Teatru* 1926 nr 23. — J. Frühling: Nie-Boska komedia. *Kur. Pol.* 1926 nr 159-160. — J. Gawlikowski: Nie-Boska komedia. *Rzeczpospolita* 1926 nr 159. — T. Grabowski: Przed premierą „Nie-Boskiej komedii". (Geneza, pierwiastki składowe, artyzm, znaczenie). *Kur. Poz.* 1926 nr 551. — M. Grzegorczyk: Wystawienie Nie-Boskiej w teatrze im. Bogusławskiego. *Warszawianka* 1926 nr 161. — H. D.: Muzyka J. Maklakiewicza w „Nie-Boskiej komedii" Krasińskiego. *Robotnik* 1926 nr 173. — K. Irzykowski: Teatr im. Bogusławskiego. Nie-Boska komedia. *Robotnik* 1926 nr 163-164. — J. Lorentowicz: Nie-Boska komedia. *Express Por.* 1926 nr 163. — W. Niezabitowski: „Nie-Boska" w Teatrze im. Bogusławskiego. *Ilustracja* 1926 nr 25. — A. Nowaczyński: Nie-Boska komedia. *Gaz. Warsz.* 1926 nr 160. — E. Świerczewski: Nie-Boska komedia. *Echo Warsz.* 1926 nr 142. — Sigma: Nie-Boska komedia. *Myśl Nar.* 1926 nr 26. — J. Wołoszynowski: Premiery warszawskie. „Nie-Boska komedia" Z. Krasińskiego w Teatrze im. Bogusławskiego. *Comoedia* 1926 nr 14. —

„Nie-Boska komedia" w Bambergu. *Dzien. Pol.* 1927 nr 118; (toż) *Ilustr. Kur. Codz.* 1927 nr 105. — „Nie-Boska komedia" w Paryżu. *Polonia* 1928 nr 347 (dod. lit.). — „Nie-Boska komedia" w Paryżu. *Scena Pol.* 1929 nr 1, 4. —

F. T. Csokor: „Die Ungöttliche Komödie" von Graf Krasiński. *Die Szene* 1929, grudzień; przedr. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1930 nr 41. — „Nie-Boska" Krasińskiego na scenie niemieckiej. *Scena Pol.* 1929 nr 22. (Wyst. w Gera). — Nie-Boska komedia na scenie niemieckiej. *Polska* 1929 nr 265; 1930 nr 83. — F. Szyfmanówna: Karol Hilar o polskiej twórczości dramatycznej. *Teatr* 1929 nr 1. (Wyst. w Pradze). — J. Amdurski-Schubert: „Nie-Boska komedia" w niemieckim teatrze. *Wiad. Lit.* 1930 nr 9. — J. Amdurski-Schubert: Die Ungöttliche Komödie in Gera. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1930 nr 41. — „Nie-Boska komedia" na scenie niemieckiej. *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 77. — „Nie-Boska komedia" w Burgteatrze. *Kur. Por.* 1930 nr 74. — S. Serwin: „Nie-Boska komedia" na scenach wiedeńskich. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 14. — „Nie-Boska komedia" w teatrze wiedeńskim. *Scena Pol.* 1931 nr 8. — Nie-Boska. *Radio* 1932 nr 45. — A. E. Rutra: Die Ungöttliche Komödie am Wiener Burgtheater. *Pologne Littéraire* 1933 nr 116. — A. Zubrzycki: Aktualność poglądów na teatr Mickiewicza i Krasińskiego. *Nauka — Literatura — Sztuka* 1933 nr 27 (dod. tyg. do *Słowa Pol.* nr 194). —

S. Adamczewski: „Nie-Boska" dn. 29 XI w radio. *Antena* 1934 nr 8. — S. W. Balicki: W stulecie „Nie-Boskiej komedii". *Światowid* 1935 nr 27. — W. Horzyca: O teatr prawa. (Na marginesie lwowskiej inscenizacji „Nie-Boskiej komedii"). *Nowe Czasy* 1935 nr 28. — K. Rychłowski: Genialna wizja Krasińskiego na scenie lwowskiej. *Kur. Powsz.* 1935 nr 98. —

M. Lisowski: Wiedeński Burgtheater wystawia „Nie-Boską komedię" Z. Krasińskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 13. — (Mt) (W. Mart): Znakomity dramaturg (F. T. Csokor) o „Nie-Boskiej komedii". *Ilustr. Kur. Codz.* 1935 nr 157. — F. T. Csokor: Hundert Jahre polnischer Faust. *Burg Theater. Offizielles Programm* 1-15 Juni 1936. — F. T. Csokor: Mein Dienst an der Ungöttlichen Komödie. Rede gehalten im Warschauer PEN-Club. *Pologne Littéraire* 1936 nr 113/114. — Z. Dunajewski: Święto poezji polskiej w Wiedniu. „Nie-Boska komedia" na scenie „Burgteatru". *Polonia* 1936 nr 4198 (dod. *Kultura i Życie*). — W. Filochowski: „Nie-Boska" w Wiedniu. *Warsz. Dzien. Nar.* 1936 nr 171. — J. Frühling: Nie-Boska w Wiedniu. *Prosto z mostu* 1936 nr 25. — K. Hollander: Ideenwelt und Form der „Ungöttlichen Komödie". *Burg Theater. Offizielles Programm* 1-15 Juni 1936. — M. Lisowski: Premiera „Nie-Boskiej komedii" w wiedeńskim Burgteatrze. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 160, 163. — A. E. Rutra: Wiedeńskie tryumfy Nie-Boskiej komedii. *Wiad. Lit.* 1936 nr 27. — St. Wr.: Z. Krasiński na wiedeńskiej scenie. („Die Ungöttliche Komoedie" w Burgtheater). *Dzien. Poz.* 1936 nr 134. — L. Staff: „Nie-Boska komedia" w Wiedniu. *Gaz. Pol.* 1936 nr 167. — J. H. Sussmann: Zu Krasinskis „Ungöttliche Komödie". *Die Christliche Ständestaat* (Wiedeń) 1936, 5 lipca. — T. Trzciński: „Nie-Boska komedia" w Wiedniu. *Kur. Warsz.* 1936 nr 162. — Dr St. (Werner): Sukces polskiej sztuki w Wiedniu. Nie-Boska w Burgtheater. *Kur. Por.* 1936 nr 160. —

A. S.: Nie-Boska komedia w Budapeszcie. Wrażenia z premiery. *Teatr* 1936 nr 3. — (eł): Krasiński nad Dunajem. *Myśl Pol.* 1936 nr 21. — S. Olgierd: Nie-Boska komedia w Budapeszcie. Rozmowa z dyrektorem „Teatru Narodo-

http://rcin.org.pl

wego". *Teatr* 1936 nr 3. — p.: Premiera „Nie-Boskiej komedii" w Budapeszcie. *Słowo* (Wil.) 1936 nr 317. — W. Zawistowski: „Nie-Boska komedia" w Budapeszcie. *Gaz. Pol.* 1936 nr 326. — „Nie-Boska komedia" wystawiona w Budapeszcie. *Dzien. Poz.* 1936 nr 265. — A. Németh: O „Nie-Boskiej komedii". *Teatr* 1937 nr 4. —

J. B. (Braun): Tryumf „Nie-Boskiej komedii". *Zet* 1936 nr 13. — M. Garrick: L'art scénique polonais à l'étranger. *Tribune des Jeunes Générations* (W-wa) 1937 nr 1. — J. Kuroczycki: Inscenizacja wielkiego repertuaru w teatrach warszawskich w ubiegłym sezonie teatralnym. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 60 nr 179 - t. 61 nr 180. — S. Essmanowski: „Nie-Boska" w Łodzi. *Wiad. Lit.* 1938 nr 15. — M. Piechal: „Nie-Boska komedia" na scenie łódzkiej. *Gaz. Pol.* 1938 nr 94. —

L. Schiller: Tradycje realizmu w Teatrze Polskim. *Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki* ... 1951 nr 5. — K. Michałowski: Opery polskie. Kr. 1954 s. 87. (O skomponowaniu opery „Nie-Boska komedia" przez M. Sołtysa. Partytura zaginęła). — S. Skwarczyńska: Leona Schillera trzy opracowania „Nie-Boskiej komedii" Krasińskiego. *Pam. Teatr.* 1955 z. 3-4 i nadb. — S. Skwarczyńska: Leona Schillera trzy opracowania teatralne „Nie-Boskiej komedii" w dziejach jej inscenizacji w Polsce. W-wa 1959. [Rec.: J. Iwaszkiewicz: Aktualność „Nie-Boskiej". *Twórczość* 1959 nr 12; E. Fleiszer-Wysińska: Dziwne dzieje dramatu. *Dialog* 1959 nr 10; Z. Raszewski: Słowacki i Mickiewicz wobec teatru romantycznego. *Pam. Teatr.* 1959 z. 1/2/3; J. Timoszewicz: Krasiński o teatrze. Tamże; J. Smosarski: Krasiński — Schiller — Skwarczyńska. *Kamena* 1959 nr 23-24; T. Terlecki: Sceniczne życie „Nie-Boskiej". *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 26]. —

B. Korzeniewski: Inscenizacja „Nie-Boskiej komedii". *Pam. Teatr.* 1958 z. 1. — Amicus: „Nie-Boska" na nowo odczytana. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 42. — M. Czanerle: Czy warto adaptować Krasińskiego? *Teatr* 1959 nr 10. — M. Czanerle: „Nie-Boska komedia". *Teatr* 1959 nr 18-19. — M. Czanerle: Zakończenie „Nie-Boskiej". *Teatr* 1959 nr 24. — L. Flaszen: „Nie-Boska komedia" — komedia. *Echo Krakowa* 1959 nr 296. — Z. Greń: „Adam skonał na pustyni..." (Litanie antyromantyczne w Teatrze Nowym). *Życie Lit.* 1959 nr 27. — Z. Greń: „Nie-Boska" na flecie. *Życie Lit.* 1959 nr 49. — Jaszcz (J. A. Szczepański): .... i Boska Komedia, i Cyrk Tralabomba. *Trybuna Ludu* 1959 nr 171. [Polemika: M. Czanerle: W odpowiedzi Jaszczowi. *Teatr* 1959 nr 23]. — J. Kott: Konfrontacje. Niewypał „Nie-Boskiej". *Dialog* 1959 nr 9. — J. N. Miller: „Nie-Boska" w teatrze Dejmka. *Głos Pracy* 1959 nr 165. — W. Orłowski: Z Bohdanem Korzeniewskim o „Nie-Boskiej komedii". *Odgłosy* 1959 nr 1/2. — S. Skwarczyńska: Łódzka „Nie-Boska komedia". *Dialog* 1959 nr 12. [Polemika: J. Kott: Parę słów odpowiedzi. *Dialog* 1959 nr 12]. — M. A. Styks: Przegląd prasy. A jednak „Nie-Boska"!... *Życie Lit.* 1959 nr 51. — J. Szczawiński: „Nie-Boska" po zwycięstwie rewolucji. *Kierunki* 1959 nr 29. — J. A. Szczepański: Głos ma bluźnierca. *Teatr* 1959 nr 23. —

A. Janta: Jak pokazać „Nie-Boską" w Ameryce. *Krasiński żywy*. Londyn 1959. — L. Kielanowski: Nie-Boska komedia. Dzieło sceniczne. Tamże. — W. Radulski: O inscenizacji Nie-Boskiej komedii. Tamże. — S. Skwarczyńska: Inscenizacja „Nie-Boskiej komedii" w Leningradzie. *Pam. Teatr.* 1959 z. 1/2/3. — A. Wysiński: Nieznane epizody z dziejów „Nie-Boskiej komedii" na scenie. Tamże. — K. Berwińska: Nowa inscenizacja „Nie-Boskiej komedii". *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 7. — M. Czanerle: „Pan X zmienia skórę jak kameleon". *Teatr* 1960 nr 4. — S. Melkowski: O repertuar romantyczny w teatrach polskich. *Nowa Kultura* 1960 nr 8. — J. A. Szczepański: Korespondencja. Cytatomachia. *Teatr* 1960 nr 4. — A. Świderska: List do autorki artykułów o „Nie-Boskiej komedii". *Teatr* 1960 nr 4. — J. Švehla: Inscenizacja „Nie-Boskiej komedii" w Pradze. *Pam. Teatr.* 1961 z. 4. — J. Sz.: Przedstawienia, o których mówiło się wiele. *Życie i Myśl* 1960 nr 1/2. — S. Skwarczyńska: Zagadka wileńskiej inscenizacji „Nie-Boskiej komedii" powiązanej z „Niedokończonym poematem" w 1914 r. *Księga pam. ku czci S. Pigonia*. Kr. 1961. — J. A. Szczepański: Grać, nie grać? *Trybuna Ludu* 1961 nr 249. — S. Skwarczyńska: Bydgoska inscenizacja „Nie-Boskiej komedii" w 1937 roku. *Pam. Teatr.* 1962 z. 1. — M. Czanerle: Druga „Nie-Boska". *Teatr* 1964 nr 10. — J. P. Gawlik: Poznań: „Nie-Boska", „Don Juan". *Życie Lit.* 1964 nr 17. — K. Mętrak: Krasiński żywy, czyli Jerzego Kreczmara „Nie-Boska komedia". *Współczesność* 1964 nr 18. — M. Misiórny: Poznańska próba „Nie-Boskiej komedii". *Kultura* 1964 nr 20.

c) Irydion

Wiadomości literackie. Irydion. *Roczn. Emigracji Pol.* 1836 s. 86-88. — J....

http://rcin.org.pl

M..... (Moraczewski): Irydion. *Tyg. Lit.* 1838 t. 1 nr 16-17. — Irydion ma całą swą wartość w przypiskach... *Korespondent Emigracji Pol.* 1838 t. 1 s. 73. — Jezuici polscy na tułactwie. *Korespondent Emigracji Pol.* 1838 cz. 1 s. 73-79. — J. N. S. (Sadowski): Kilka słów o Anhellim Słowackiego. *Tyg. Lit.* 1839 nr 1-2. — D. (E. Dembowski): O dramacie w dzisiejszym piśmiennictwie polskim. *Rok* 1843 t. 6 s. 1-32; przedr. w: Pisma. T. 3. W-wa 1955. — (W. Darasz): Mickiewicz de la littérature slave. Paryż 1845. — K. Libelt: Samowładztwo rozumu i objawy filozofii słowiańskiej. Część krytyczna. Poz. 1845 i wyd. nast. — A. (A. Małecki): Irydion. *Przegl. Poz.* 1847 t. 4 cz. 1 s. 148-182, 209-236; przedr. zmieniony w: Z dziejów i literatury. Lw. 1896. — Krasiński, poeta polski, i „Irydion" jego. (Z niemieckiego). *Rozmaitości* 1848 nr 18. — J. Klaczko: La poésie polonaise du dix-neuvième siècle et le poète anonyme. *Revue des Deux Mondes* 1862, 1 stycznia, i wyd. nast. —

A. Bełcikowski: Irydion Krasińskiego. Prelekcja publiczna miana 19 grudnia 1870 w sali Tow. Nauk. Krak. *Kraj* (Kr.) 1870 nr 294-295, 297-298; przedr. w: Ze studiów nad literaturą polską. W-wa 1886. — Pomysł do Irydiona. *Czas* 1872 nr 266-268, 272-273, 284-287. (O utworze S. Bacha pt. Heliogabal). — S. Tarnowski: Pomysł do Irydiona. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3; Sprostowanie. Tamże t. 4 s. 122. — E. Lipnicki (E. Puffke): Konrad Wallenrod in der polnischen Poesie. *Europa* (Lipsk) 1879 (?). [Rec.: A. Zaleski. Kronika literacka. *Echo Warsz.* 1879 nr 185].— W. Nehring: O kierunkach nowszej literatury polskiej. *Bibl. Warsz.* 1883 t. 1; przedr. w: Studia literackie. Poz. 1884. — B. Chlebowski: Nie-Boska i Irydion. Zarys rozwoju duchowego poety w pierwszym okresie twórczości poetyckiej (1830-1835). *Ateneum* 1884 t. 1; przedr. w: Pisma. T. 1. W-wa 1912. — W. Nehring: Irydion Z. Krasińskiego. W: Studia literackie. Poz. 1884. — W. Marrené: Irydion Z. Krasińskiego. *Kłosy* 1885 t. 1 nr 1021-1031. — E. Żorjan (E. Sedlaczek): Irydion jako dramat psychiczny. Studium literackie. *Tyg. Ilustr.* 1885 t. 2 nr 149-155; wyd. osob. Lw. 1912. — R. Zawiliński: Zapiski literackie. (Głos niemiecki o „Panu Tadeuszu" i o „Irydionie"). *Nowa Reforma* 1885 nr 226. — M.: Irydion w odczycie hr. Tarnowskiego. *Kraj* 1892 t. 1 nr 4-7. — M.: (S. Tarnowski: Wykład o „Irydionie" Krasińskiego. Rec.). *Dzien. Poz.* 1892 nr 18-19. — L. M. Dziama: Sądy współczesne o Nie-Boskiej komedii i Irydionie ... w źródłach polskich (1835-1859). *Kur. Poz.* 1893; odb. Poz. 1893. — I. Matuszewski: Diabeł w poezji. 4. Figury demoniczne w utworach polskich. Masynissa Krasińskiego. *Ateneum* 1893 t. 2; przedr. w: Diabeł w poezji. W-wa 1894; toż wyd. 2 W-wa 1899 s. 258-260, 265-266. — Z. S. (Straszewicz): Irydion. Próba krytyki. *Niwa* 1893 nr 4-5. — H. Normann: Oprac. wyd.: Perlen der Weltliteratur. Stuttgart b. r. (koniec XIX w.). —

A. Drogosław (Drogoszewski): Masynissa, Irydion, Kornelia. *Ateneum* 1895 t. 1. — M. Ursin (M. Zdziechowski): Religiozno-politiczeskije idieały polskogo obszczestwa. Lipsk 1896 s. 4 i n. [Rec.: K. T.: Praca M. Ursina. *Kraj* 1896 nr 7]. — W. Hahn: Tło historyczne w Irydionie Krasińskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1897; odb. Lw. 1898. [Rec.: L. M. Dziama. *Przegl. Powsz.* 1898 t. 59 s. 418; M. Reiter. *Muzeum* 1898 s. 644; K. Wojciechowski. *Kwart. Hist.* 1898 t. 12 s. 337-342; R. Sułowski. *Ateneum* 1899 t. 1]. — A. Miodoński: Chrześcijaństwo w „Irydionie" Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 3; odb. Kr. 1897. [Rec.: X. Chotkowski: Anachronizm w „Irydionie" Z. Krasińskiego. *Gaz. Kościelna* 1897 nr 13 s. 11-12]. — M. Zdziechowski: Byronizm polski. W: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. [Rec.: J. Tretiak: Bajronizm w literaturach słowiańskich. *Kwart. Hist.* 1898 t. 12 s. 800-817]. — H. Biegeleisen: Myśl społeczna „Irydiona". *Słowo Pol.* 1898 nr 1. — P. Chmielowski: Przedmowa do wyd.: Irydion. W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 25. — T. Pini: Studium nad genezą „Irydiona" Z. Krasińskiego. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 1-2; wyd. osob. Lw. 1899. [Rec.: (r) (M. Rolle): Notatki literacko-artystyczne. *Gaz. Lw.* 1899 nr 247; K. Wojciechowski. *Kwart. Hist.* 1900 t. 14 s. 79-85]. — T. Pini: Źródła historyczne „Irydiona" Z. Krasińskiego. *Kwart. Hist.* 1899 t. 13. [Rec.: K. Wojciechowski. *Kwart. Hist.* 1900 s. 79-85]. — J. Wilkosz: Rozbiór „Irydiona" Z. Krasińskiego, zastosowany do użytku młodzieży szkolnej. Nowy Sącz 1900. — O. Hewelke: Kornelia-Metella w „Irydionie" Krasińskiego. *Krytyka Lekarska* 1903 nr 3 i odb. — T. Pini: Oprac. wyd.: Irydion. Brody 1903 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 18-19. — A. Drogoszewski: Krasiński i Osjan. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — G. B.: Irydion Z. Krasińskiego objaśnił ... Tarnów 1906; wyd. 2 Bydgoszcz 1924. — H. Galle: Masynissa, Syzyf, Chochoł. Szkic społeczno-literacki. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 11. — H. Galle: Wstęp i oprac. wyd.: Irydion. W-wa 1908 *Wybór*

http://rcin.org.pl

Pisarzów Pol. dla Domu i Szkoły nr 12 i wyd. nast. —

K. Ciołkosz: Topografia Rzymu w „Irydionie" Z. Krasińskiego. *IX Spr. Dyrekcji c.-k. Wyższej Szkoły Realnej w Tarnowie za r. szk. 1911/12*. Tarnów 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 3. Lw. 1912. — J. Dicksteinówna: Nie-Boska — Irydion. Studium. *Sfinks* 1912 t. 1-3 i odb. [Rec.: C. W. *Bluszcz* 1913 nr 23]. — Bezimienny Tadeusz (W. Feldman): Ze sztuki i życia. (Z wędrówek Irydiona). *Krytyka* 1912 t. 34 s. 187-192.— B. Gubrynowicz: Krasińsciana. II. Zapomniana ocena „Komedii Nie-Boskiej" i „Irydiona". *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — W. Hahn: Do genezy Irydiona. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — A. Fischer: Odczyt prof. dr J. Kasprowicza. *Gaz. Lw.* 1912 nr 63. — J. Kleiner: Potęga złego w „Nie-Boskiej" i „Irydionie". *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. — J. Kotarbiński: Pierwiastki pieniowe w „Irydionie" Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 49. — J. Lorentowicz: Na marginesach „Irydiona". *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1912 nr 6. — M-ski: Irydion. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 287. — J. Pietrzycki: Masynissa. *Gaz. Wiecz.* 1912 nr 547. — K. Pluciński: Wpływ klasycznych literatur na umysłowość Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. III w Kr. za r. 1912*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 1. Lw. 1912. — S. Schneider: „Zemsta więc i naprzód tam, gdzie brzęczą pszczoły". (Irydion cz. 2). *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — (E. Sedlaczek: Irydion jako dramat psychiczny. Lw. 1912. Rec.): A. E. Balicki: Kronika literacka. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 4; G.: Wydawnictwa jubileuszowe. *Nowa Reforma* 1912 nr 81 ppoł.; S. Łempicki. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — T. Sinko: Jedno z źródeł Irydiona. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — T. Sinko: Rzym pogański w „Irydionie". Tamże. — B. Swiba: Szczegóły mitologiczne w Irydionie. *Spr. Dyrekcji Gimn. Realnego IV w Kr. za 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 1. Lw. 1912. — A. Wątorski: O języku i stylu Irydiona. *Spr. c.-k. Gimn. w Podgórzu za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 3. Lw. 1912. — M. Wiśniewski: Wizja w zakończeniu „Nie-Boskiej komedii" i epilog „Irydiona" w związku z poglądami Brodzińskiego. *Spr. Dyrekcji Wyższego Gimn. w Kołomyi za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 1. Lw. 1912. — J. Wiśniowski: Irydion. Odczyt wygłoszony w czasie jubileuszowej uroczystości Z. Krasińskiego w Krakowie. *Spr. Prywatnego Gimn. Żeńskiego im. Królowej Jadwigi w Kr. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 2. Lw. 1912. [Rec.: Odczyty o Z. Krasińskim. (Prof. J. Wiśniowski: „Irydion"). *Nowa Reforma* 1912 nr 98 por.]. — W. Wysocki: Dramat Masynissy. *Spr. c.-k. I Gimn. w Rzeszowie*. Rzeszów 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 3. Lw. 1912. —

L. Belmont: Problemat Irydiona (Chrystus czy Antychryst). *Wolne Słowo* 1913 nr 7. — Z. Dębicki: Słowo wstępne. W wyd.: Irydion. W-wa (1913) *Muzy. Bibl. Lit.-Artyst.* — J. Kleiner: Chrześcijanie męczennicy w „Irydionie". *Kronika Powsz.* 1913 nr 38. — T. Sinko: Refleksy Rzymu w poezji polskiej. *Museion* 1913 nr 4. — E. Masák: Irydion Z. Krasińského. W książce: K bramam věčnosti. Ołomuniec 1918 s. 177-183. —

T. Sinko: Wstęp i oprac. wyd.: Irydion. Kr. 1921 *BN* I, 42. [Rec.: I. Chrzanowski. *Książka* 1922 nr 6/7 s. 273; J. Krzyżanowski. *Pam. Lit.* R. 20 (1923); H. Życzyński. Tamże]. — M. Adamowski: Oprac. wyd.: Irydion. Przemyśl (1923) *Książnica Komentarzy* S. I t. 15; toż Przemyśl (1925) *Praca i Książka* I, 15. — J. Krzyżanowski: Masynissa i jego rola w „Irydionie". *Przegl. Hum.* 1923 z. 2; przedr. w: W świecie romantycznym. Kr. 1962. — C. Agosti-Garosci: Un dramma della romanità decadente: Iridione di S. Krasiński. *Vita Italiana* 1926, lipiec. — J. Birkenmajer: Masynissa i Scipio. (Geneza dwu postaci w „Irydionie"). *Ruch Lit.* 1926 nr 6. — C. Agosti-Garosci: Wstęp do wyd. przekł.: Iridione. Tłum. C. Garosci. Rzym 1927. — W. Czernobajew: Przyczynki do źródeł i genezy „Irydiona" Z. Krasińskiego. *Spr. PAU* 1927 nr 8. — R. Pollak: Romanista włoski o Nie-Boskiej i Irydionie. *Kur. Poz.* 1927 nr 531. (O G. Bertonim). — K. Bukowski: Irydion. *Wiek Nowy* 1928 nr 8177. — V. Černobajew: Der „Irydion" und Schillers „Fiesco". *Zeitschrift für Slavische Philologie* 1928 nr 1-2. — J. Kallenbach: Zapomniana książeczka. *Księga pam. Gimn. im. J. Długosza we Lw.* Lw. 1928. (O broszurze: Mickiewicz de la littérature slave. Paryż 1845). — J. Kleiner: Z badań nad poezją wielkich romantyków. II. Syn i ojciec w „Irydionie". *Tyg. Ilustr.* 1928 nr 52; przedr. w: W kręgu Mickiewicza i Goethego. W-wa 1938. — K. Świątkowski: Wstęp do wyd.: Irydion. Łódź (1931) *Bibl. Klasyków Pol.* nr 24. — T. Sinko: Hellada i Roma w Polsce. Lw. 1933. — Z. Niemojewska-Gruszczyńska: Dramat Krasińskiego o Człowieku — narzędziu Szatana. W: Walka szatana z Bogiem w polskim dramacie romantycznym. *Rozpr. PAU Wydz. Filol.* t. 64 (1935).

http://rcin.org.pl

[Rec.: J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit.* 1935 s. 259-261]. — B. Dankowski: W stulecie wydania „Irydiona". *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 16. — J. M. Święcicki: Idea krucjatyczna. *Kultura* 1937 nr 25. — J. Ujejski: W setną rocznicę „Irydiona". *Kultura i nauka*. W-wa 1937; odb. W-wa 1937; przedr. w: Romantycy. W-wa 1963. —

J. Kleiner: Analiza Irydiona jako dzieła sztuki. Powst. przed 1945. Wyd. w: Studia inedita. Oprac. J. Starnawski. Lublin 1964. — J. Kleiner: Sprzeczność w „Irydionie" środkiem artystycznym. *Życie Lit.* 1947 z. 1/2. — K. Krejčí: „Wallenrod" i „Irydion" w literaturze czeskiej. *Adam Mickiewicz 1855-1955. Międzynarodowa Sesja Naukowa PAN 17-20 kwietnia 1956*. Wr.-W-wa 1958. (Tu także dyskusja: J. Magnuszewski, F. German). — S. Treugutt: Rzymski dramat o polskim powstaniu. *Życie Lit.* 1958 nr 46; toż w wyd.: Irydion. W-wa 1958 *Bibl. Szk.* [Rec.: B. Lasocka. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2; W. N. (Natanson): Wyborne studium o „Irydionie". *Teatr* 1959 nr 4]. — C. Backvis: Poeta ruin. (Światła i cienie „Irydiona"). *Krasiński żywy*. Londyn 1959. — M. Knothe: „Irydion" Z. Krasińskiego w klasie X. *Polonistyka* 1959 nr 3. — B. Lasocka: O rzymskim dramacie Krasińskiego. *Pam. Teatr.* 1959 z. 1/2/3. — S. Lichański: Poeta ruin. *Orka* 1959 nr 1. — I. Wieniewski: Prawda i ułuda historyczna w „Irydionie". *Roczn. Pol. Tow. Nauk. na Obczyźnie*. R. 9 (1958/59); toż: *Krasiński żywy*. Londyn 1959. — K. Górski: „Irydion" i „Konrad Wallenrod". Próba rewizji pewnego utartego twierdzenia. *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci*. W-wa 1960 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 4; przedr. w: Z historii i teorii literatury. Seria II. W-wa 1964. — M. Janion: Twórczość Krasińskiego do r. 1836 a problematyka ideowa romantyzmu. *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci*, jw. — J. Kreczmar: Dramat nierozwiązanych antynomii. Tamże. — J. Kreczmar: Dramat nierozwiązanych antynomii (2). *Teatr* 1960 nr 3. — S. Łoś: Rzym Irydiona. *Tyg. Powsz.* 1960 nr 16. — S. Treugutt: Różne plany uwznioślenia w „Irydionie". *Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci*, jw. — S. Treugutt: Wzniosłość w „Irydionie". Tamże; odb. W-wa 1960. — S. Backvis: Polish Tradition and the Concept of History in „Irydion". *The Polish Review* 1961 nr 1/2; przedr.: *Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute*. Nowy Jork 1964. — W. Kubacki: Kornelia — Bobrowa. *Ruch Lit.* 1961 z. 6 - 1962 z. 1; przedr. w: Lata terminowania. Szkice literackie. Kr. 1963. — J. Maciejewski: Joachim Lelewel w świetle emigracyjnej poezji. *Z badań nad pracami historycznymi J. Lelewela*. Poz. 1962. — W. Kubacki: Zagadkowe pszczoły w „Irydionie". *Ruch Lit.* 1963 nr 5/6. [Polemika: Z. Stefanowska: Jeszcze inne pszczoły. *Ruch Lit.* 1964 z. 3].

P r z e k ł a d y: (Irydion. Tłum. A. Weiss. Lipsk 1882. Rec.): L. Kurtzmann: Poezja polska w Niemczech. *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 2; L. Piccolomini (L. Kurtzmann): Przegląd literacki. *Kłosy* 1882 nr 865; Irydion. *Kur. Codz.* 1881 nr 268. — (Irydion. Tłum. F. Kvapil. Praga 1905. Rec.): A. Černy: Literaturné umění. *Slovanský přehled* 1906 s. 440; W. Hahn: Przegląd piśmiennictwa. *Tydzień* 1906 nr 10/11; R. Zawiliński: Irydion po czesku. *Czas* 1906 nr 293; T. Grabowski: Nowy przekład czeski „Irydiona". *Świat Słowiański* 1906 t. 1 s. 442-444. — W. Nakoniecznyj: „Nie-Boska" i „Irydion" w przekładzie rosyjskim. *Świat Słowiański* 1908 t. 1 s. 463-471. — L. Lenard: Losy „Irydiona" wśród Słoweńców. *Głos Narodu* 1913 nr 27. —

(Iridione. Tłum. C. Garosci. Rzym 1927. Rec.): G. Bach. *Rivista di Letterature Slave* 1927 z. 2; G. Bertoni. *La Stampa* 1927, 3 listopada; E. Damiani. *Leonardo* 1927; T. Sinko: Krzyż w Koloseum. Przekład włoski „Irydiona". *Kur. Lit.-Nauk.* 1927 nr 23; F. Szyfmanówna: Krasiński w Italii. *Kur. Warsz.* 1927 nr 73; *L'Italia che scrive*. Rzym 1927. — R. Dyboski: „Irydion" po angielsku. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 27 nr 79. (O przekł. G. R. Noyesa). — W. Lutosławski: Największy za granicą przyjaciel Polski. *Tęcza* 1928 nr 29. (G. R. Noyes). — R. Pollak: Obcy o Polsce — Polonika włoskie. *Przegl. Współcz.* 1929 t. 28 nr 81. — J. Frenkiel: Przekłady hebrajskie z literatury polskiej. *Mies. Żydowski* 1931 t. 2 s. 184. — I. Warsęga: Losy Irydiona wśród Słoweńców. *Za i przeciw* 1958 nr 7.

I n s c e n i z a c j e: J. Sten (L. Bruner): Teatr krakowski w ostatnim sezonie. Irydion. *Krytyka* 1902 t. 2 s. 39-40, 43. — Ig. Ch. (Chrzanowski): „Irydion" (z powodu łódzkiej premiery). *Scena i Sztuka* 1908 nr 48. — G. Baumfeld: Teatr polski w Łodzi. *Idea* 1909 z. 3 s. 226. —

Bezimienny Tadeusz (W. Feldman): Teatr krakowski. Irydion. *Krytyka* 1912 t. 34 s. 187-192. — B. Feller: Z. Krasińskiego „Irydion", dramat w 9 odsłonach, prolog i eksodos, w duchu reformy teatralnej pojętej oryginalnie, wystawia na scenie ... Kr. 1912. [Rec.: S. Vrtel. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; bn. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 117 s. 461]. — W. G. (Grubiński):

http://rcin.org.pl

Irydion. Teatr Zjednoczony. *Kur. Pol.* 1912 nr 51. — C. Jankowski: Wieczory teatralne i muzyczne. Irydion. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 9. — J. Kotarbiński: Pierwiastki sceniczne w „Irydionie" Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 49. — K. Makuszyński: Z teatru. (O wystawieniu „Irydiona" Z. Krasińskiego w Teatrze Miejskim dn. 26 lutego). *Słowo Pol.* 1912 nr 96, 98. — M. Poz. (Poznański): Irydion. Teatr Zjednoczony. *Nowa Gaz.* (W-wa) 1912 nr 83. — A. O. (T. Sinko): „Irydion" na scenie lwowskiej. *Czas* 1912 nr 97 ppoł. — M. Sterling: Irydion. Teatr Zjednoczony. *Izraelita* 1912 nr 8. — S. Wasylewski: „Irydion" na scenie lwowskiej. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 551. — J. Baliński: Rozmowy o teatrze. „Irydion" Krasińskiego w nowym Teatrze Polskim. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 6. — W. Bukowiński: Teatr. Irydion. *Sfinks* 1913 t. 1. — M. Dienstl: Inscenizacja „Irydiona" w Teatrze Polskim w Warszawie. *Świat* 1913 t. 15 nr 7. — W. G. (Grubiński): Irydion w Teatrze Polskim. *Kur. Por.* 1913 nr 64. — K. Hoffman: Irydion w teatrze p. Szyfmana. *Wolne Słowo* 1913 nr 5. — T. Nalepiński: Irydion. *Kur. Warsz.* 1913 nr 54. — Nowy Teatr Polski. *Myśl Niepodległa* 1913 nr 233. — G. Olechowski: Komentarz do Irydiona z powodu wystawienia dzieła Krasińskiego na otwarcie Nowego Teatru Polskiego w Warszawie. W-wa 1913. — W. Popławski: Irydion w Teatrze Wielkim dn. 29 I 1913. *Gaz. Warsz.* 1913 nr 30. — -m. dz.- (M. Synoradzki?): Wrażenia teatralne. Pierwsze kroki Teatru Polskiego. *Biesiada Lit.* 1913 nr 12-13. — A. Szreniawa (L. Czerniewski): Irydion w interpretacji malarskiej. *Gaz. Warsz.* 1913 nr 32.— K. Wroczyński: Teatry warszawskie. Irydion. *Teatr* (Kr.) 1913 nr 4. — J. Kotarbiński: Przegląd teatralny. Irydion. *Bibl. Warsz.* 1914 t. 2. —

L. J. Słoboda (Chlebek): Irydion. Inauguracja sezonu w Teatrze Polskim. *Życie Teatru* 1923 nr 8. — A. Ćwikowski: Irydion. *Dzien. Lud.* 1928 nr 220-221. — W. Jampolski: „Irydion" na scenie lwowskiej. *Gaz. Lw.* 1928 nr 221. — W. Kozicki: W sprawie epilogu „Irydiona". *Dzien. Lw.* 1928 nr 260. — Irydion Z. Krasińskiego w studio Polskiego Radia. *Radio* 1932 nr 6. —

S. Dziki: Z. Krasiński: „Irydion". *Dzien. Pol.* 1958 nr 287. — Z. Greń: „... nasz zbytkuje duchownie raczej". Z okazji „Irydiona " w Krakowie. *Życie Lit.* 1958 nr 50. — B. Lasocka: Z przeszłości scenicznej „Irydiona". *Program Teatru Starego.* Kr. 1958. (Tamże wykaz inscenizacji „Irydiona"). — (Irydion. Rec. teatr.): O. Jędrzejczyk. *Goniec Kr.* 1958 nr 302; H. Vogler. *Dzien. Pol.* 1958 nr 297; A. Żarnowski. *Echo Kr.* 1958 nr 277 (tu wywiad z reżyserem J. Kreczmarem). — J. P. Gawlik: Koszta własne „Irydiona". *Nowa Kultura* 1959 nr 2. — Jaszcz (J. A. Szczepański): Prolegomena do Krasińskiego. Teatr 59. *Trybuna Lit.* 1959 nr 7. — K. Korcelli: Konfrontacje. „Irydion" w Teatrze Kameralnym w Krakowie. *Dialog* 1959 nr 2. — J. Kott: „Bogi i ludzie szaleją". *Przegl. Kult.* 1959 nr 1. — T. Kudliński: Syn zemsty. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 2. — W. N. (Natanson): Wyborne studium o „Irydionie". *Teatr* 1959 nr 4. — W. Natanson: Tragedia konsekwencji. *Teatr* 1959 nr 3. — A. Świderska, S. Bury: Dwugłos o „Irydionie". *Kierunki* 1959 nr 5. — S. Melkowski: O repertuar romantyczny w teatrach polskich. *Nowa Kultura* 1960 nr 8.

d) Trzy myśli pozostałe po śp. Henryku Ligenzie

A. Mickiewicz: Kurs czwartoletni literatury słowiańskiej. Wygł. 1843. Wyd. Paryż 1845, wykład 4, i wyd. nast. — K. Libelt: (Trzy myśli ... Rec.). *Dzien. Dom.* 1844 nr 17. — W. Stroka: Wstęp do wyd. przekł.: Drei Gedanken des Heinrich Ligięza. Übersetzt und mit einer literarhistorischen Einleitung versehen von... *Spr. Dyrekcji Gimn. III w Kr. za r. 1897.* Kr. 1897; odb. Kr. 1897. — E. Porębowicz: Tyrady Z. Krasińskiego. *Księga pam. Uniw. Lw. ku uczczeniu 500 rocznicy fundacji Jagiel. Univ.* Lw. 1900 i odb. — S. Dobrzycki: Sen Cezary. (Krasiński i Jean Paul). *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — C. Verdiani: Sigismondo Krasiński e la genesi di „Prealba" (1838-1843). W wyd. przekł.: Prealba e Il Figlio delle Ombre. Florencja 1950 *Studi e Testi Slavi. Testi* nr 1. — W. Weintraub: Dokoła „Legendy" Krasińskiego. (Krasiński i Lamennais). *Krasiński żywy.* Londyn 1959. — A. Zieliński: Emigracyjny „Dziennik Narodowy" wobec zagadnień literatury polskiej. *Prace Polon.* S. XVIII (1962).

e) Przedświt

K. Gaszyński: Listy do E. Januszkiewicza z marca, kwietnia i czerwca 1843. Ogł. J. Kallenbach: Do genezy „Przedświtu". *Kur. Warsz.* 1914 z. 1. — L. S. (Siemieński). *Orędownik Nauk.* 1843 nr 49. — J. Słowacki: Listy do Z. Krasińskiego z 1 czerwca i 4 lipca 1843. Ogł. J. Ujejski: Dwa nieznane listy Słowackiego do Krasińskiego. *Przegl. Warsz.* 1925

http://rcin.org.pl

z. 40 i wyd. nast. — Przedświt. Przez Konst. Gaszyńskiego. Paryż 1843. *Dzien. Nar.* 1843 nr 112 (20 maja). — (Przedświt. Rec.). *Dzien. Dom.* 1844 nr 2. — E. Chojecki: La Pologne captive et ses trois poètes: Mickiewicz, Krasiński, Słowacki. Lipsk 1864. — H. Merzbach: Przedświt. Epilog do odczytu mojego o „Przedświcie" Z. Krasińskiego. Dat. 1864. *Rocznik* (Przemyśl) 1881/2 s. 85-86. — W. Serwatowski: Przedświt Z. Krasińskiego. *Krzyż* 1867 nr 4. — J. Sternal: O Przedświcie Z. Krasińskiego. *Przegl. Powsz.* 1891 t. 31. — A. Steiner: Egzegeza „Przedświtu" Z. Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. w Brzeżanach za 1896 r.* [Rec.: R. Zawiliński. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1897 nr 5]. — K. Gliński: Przedświt. *Życie* 1898 nr 23. —

F. Hoesick: „Nad jeziora włoskim brzegiem..." Bellagio. *Wędrowiec* 1902 t. 1 nr 1-8, 10-12; wyd. osob. pt. Nad jeziora włoskim brzegiem (Lago di Como) i wspomnienia z życia Z. Krasińskiego. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* (nr 100). — A. Drogoszewski: Nieco o „Przedświcie" i o stosunku poematu do nauki Towiańskiego. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 3. — A. Niemojewski: Sybilla i Przedświt. Szkic porównawczy. *Myśl* 1904 s. 368-373. — H. Galle: Wstęp i oprac. wyd.: Przedświt. W-wa 1907 *Biblioteczka Nar.* nr 19, i wyd. nast. — B. Chlebowski: Geneza i artyzm „Przedświtu". Streszczenie. *Spr. z posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. Językoznawstwa i Literatury* 1908 nr 6. — J. Michalski: Wstęp i oprac. wyd.: Przedświt. W-wa 1908 *Książki dla Wszystkich* nr 388. — B. Chlebowski: „Przedświt". Geneza i charakterystyka. *Sfinks* 1909 t. 1. — F. Walczak: Wstęp i oprac. wyd.: Przedświt. Brody 1909 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 69. — J. Kleiner: Przedświt. *Słowo Pol.* 1911 nr 598. —

J. Bełcikowski: Zygmunt Krasiński 1812-1859. „Przedświt". *Literatura i Sztuka* (dod. do *Dzien. Poz.*) 1912 nr 6. — B. Chlebowski: Geneza i piękno „Przedświtu. W: Pisma. T. 1. W-wa 1912. — F. Hoesick: „Przedświtowe" dni szczęścia. (Z dziejów serca Z. Krasińskiego). *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop. — J. Kleiner: Przedświt. *Kur. Lit.* 1912 nr 29. — Lach Serdeczny (S. Pigoń): Ze skarbnicy wieszczów. III. Przedświt. *Iskra* 1912 nr 6/7. — M. Zdziechowski: Eschatologia w „Przedświcie". W: Wizja Krasińskiego. Ze studiów nad literaturą i filozofią polską. Kr. 1912. — J. Kallenbach: Do genezy „Przedświtu". *Kur. Warsz.* 1914 nr 1. (Tu 4 listy K. Gaszyńskiego). — E. Baliński: Przedmowa i oprac. wyd.: Przedświt. Wiedeń 1915 *Biblioteczka Pol.* t. 11/12. —

I. Chrzanowski: Przedświt a Prelekcje paryskie. *Przegl. Nar.* 1920 nr 3; przedr. w: Wśród zagadnień, książek i ludzi. Lw. 1923. — J. Kleiner: Wstęp i oprac. wyd.: Przedświt. Kr. 1920 *BN* I, 18, i wyd. nast. — J. Krzyżanowski: „Życia kwiaty" w „Przedświcie". *Pam. Lit.* R. 20 (1923). — J. Agatstein: O wartości „Przedświtu". *Głos Narodu* 1925 nr 245. — J. N. Miller: „Przedwiośnie" z perspektywy „Przedświtu". *Wiad. Lit.* 1925 nr 38. — J. Ujejski: Dwa nieznane listy Słowackiego do Krasińskiego. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 40. — W. Taszycki: Franciszek Kvapil. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 14 nr 53. — I. Chrzanowski: Źródła poglądów Krasińskiego we wstępie do „Przedświtu". (Z wykładów uniwersyteckich 1925/26). Ogł. *Zeszyty Nauk. Univ. Jagiel. Prace Hist.-lit.* z. 4 (7). Kr. 1961. — R. Pollak: Polonika włoskie. Krasińsciana. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 22 nr 63. — E. Kurkowa: Światło w „Przedświcie". Ze studiów estetyczno-literackich. *Rocznik Zakładu Nar. im. Ossol.* T. 1/2. Lw. 1928 s. 359-384. — B. Suchodolski: Oprac. wyd.: Przedświt. W-wa 1929 *Wielka Bibl.* nr 65. — S. Zetowski: Kilka słów o rytmice „Przedświtu". *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 8. — S. Pigoń: Przeoczona formacja poetycka Wandy. Jeden akord w poezji Wawelu. *Głos Narodu* 1930 nr 344; przedr. pt. Wanda — Astrea. Jeden akord w poezji Wawelu. W: Wśród twórców. Kr. 1947. — I. Chrzanowski: Due visioni dell'avvenire. *Mies. Italo-Pol.* 1937 nr 6; toż w jęz. pol. pt. Dwie wizje romantyczne przyszłości narodowej. *Myśl Nar.* 1937 nr 24-25; przekł. franc. pt. Deux visions de l'avenir à l'époque romantique: Gioberti et Krasiński. Texte d'une conférence prononcée à la Bibliothèque Polonaise de Paris en 1937. *Revue des Études Italiennes* 1956 nr 4. —

C. Verdiani: Sigismondo Krasiński e la genesi di „Prealba" (1838-1843). W wyd. przekł.: Prealba e Il Figlio delle Ombre. Florencja 1950 *Studi e Testi Slavi. Testi* nr 1. — A. Świderska: Krasiński grafoman? *Tyg. Powsz.* 1957 nr 36. — M. Danilewiczowa: „Lazurowe obicia Varenny". *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 18. — Z. Muszyńska: Wiersz Słowackiego „Do autora Trzech psalmów" a „Przedświt" Krasińskiego. *Munera litteraria. Księga ku czci prof. R. Pollaka.* Poz. 1962.

P r z e k ł a d y: L. Laincel: L'Aube. Le Dernier. Poèmes de S. Krasiński trad. par M. Const. Gaszyński. *L'Europe Littéraire* 1863 nr 24-25. — S. Tarnowski: Przegląd

http://rcin.org.pl

literacki. Sig. Krasiński: L'Aube du grand jour (tłum.) Charles de Noire Isle. Paris 1876. *Przegl. Pol.* 1875/76 t. 4. (O przekł. franc. K. Przezdzieckiego).

f) Psalmy przyszłości

(Psalmy przyszłości. Rec.). *Dzien. Nar.* 1845 nr 233 (20 września). — (S. E. Koźmian): Do mistrzów słowa. Paryż 1846 i wyd. nast. — S. Witwicki: (Opinia o Psalmach przyszłości, wpisana na wewnętrznej stronicy okładki ich pierwodruku). Powst. 15 lutego 1846. Z autografu własności L. Gocla ogł. F. German: Z korepondencji Stefana Witwickiego. W zbiorze: Miscellanea z lat 1800-1850. Wr. 1963 *Arch. Lit.* t. 7. — W.: Listy z Poznania. *Gaz. Pol.* 1848 nr 228. — Nowe psalmy przyszłości. *Przegl. Poz.* 1848 t. 7. — Wiadomości bieżące. Tamże. — (Psalmy przyszłości. Rec.). *La Pologne* 1850 nr 20. — (J. Koźmian): Dwa ideały polskie. *Przegl. Poz.* 1851 t. 12; wyd. 2 poprawione pt. Dwa bałwochwalstwa w Polsce niebezpieczne tudzież Dwa ideały. Poz. 1851; przedr. w: Pisma. T. 3. Poz. 1881. — W. Serwatowski: Psalm wiary Z. Krasińskiego. *Krzyż* 1867 nr 2. — S. Tarnowski: Rozdział z książki o Z. Krasińskim. Rok 1844-1845. Po ożenieniu. — Psalmy. *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 1; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. Zygmunt Krasiński. Kr. 1892 (zob. Monografie i zarysy monograficzne). — N. (K. Morawska): Do genezy „Psalmów przyszłości". *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 3. — W. S. (Spasowicz?): Z tematów wigilijnych. O dalszej woli. *Kraj* 1896 nr 51. — Lambro (A. Niemojewski): Proroctwo rzezi galicyjskiej wobec historii. Kr. 1902. (Tu ocena odczytu T. Piniego). [Polemika: T. Pini: Odpowiedzi. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 3; Lambro (A. Niemojewski): Panu Tadeuszowi Piniemu odpowiedź. Tamże]. — J. Tretiak: Cześć dla Najświętszej Panny w poezji polskiej. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 84. — S. Kozłowski: Psalmy przyszłości. *Świat* 1906 t. 2 nr 40. — S. Wierzbicki: Psalmy przyszłości a odpowiedź Słowackiego. W: Pisma pośmiertne. Lw. 1910. —

J. Bystrzycki: Krasiński a Kajsiewicz. *Ósme Spr. Dyrekcji c.-k. II Wyższej Szkoły Realnej w Kr. za r. 1912.* Kr. 1912 i odb.; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Kr. 1912. [Rec.: A. E. Balicki: Kronika literacka. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 4; E. D. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 nr 8/9]. — I. Chrzanowski: Resurrecturis i Psalm dobrej woli. *Sfinks* 1912 nr 5/6; przedr. w: Z epoki romantyzmu. Kr. (1918). — Z. D. (Dębicki?): Lecz narodu duch zatruty... *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 7. — J. Kleiner: O drogi ducha. (Polemika Słowackiego i Krasińskiego). *Ku czci Zygmunta Krasińskiego 1812-1912.* Kr. 1912. — M. Łempicki: „Dobra wola" i „ofiara cicha". (Z racji odczytu prof. Chrzanowskiego). *Kur. Warsz.* 1912, 4 stycznia. — Lach Serdeczny (S. Pigoń): Ze skarbnicy wieszczów. I. Psalm nadziei. *Iskra* 1912 nr 2. —

G. Korbut: Kamieński Henryk. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923); przedr. pt. Postrach Krasińskiego. (Autor „Prawd żywych"). W: Szkice i drobiazgi historycznoliterackie. W-wa 1935. — M. Kridl: Wstęp i oprac. wyd.: Psalmy przyszłości. Kr. 1928 *BN* I, 107. [Rec.: J. Birkenmajer. *Ruch Lit.* 1928 nr 6]. — W. Sauter: W sprawie autografów „Psalmu nadziei" Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1928 nr 6. — B. Suchodolski: Geneza „Psalmu miłości" Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1929 nr 1. — Z. Szmydtowa: Dantejski charakter „Psalmu dobrej woli". *Ruch Lit.* 1929 nr 6. — E. Klinghoffer: Psalm miłości Z. Krasińskiego a Horacjańska Epoda VII. *Filomata* 1930 nr 18. — S. Piekarz: Zapomniane Psalmy przyszłości. *Posłannictwo* 1932 nr 20. — M. Janik: Motyw zemsty ludu w poezji polistopadowej. *Pam. Lit.* R. 32 (1935) z. 3/4; odb. Lw. 1935; przedr. w: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936. —

J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 z. 4; odb. Częstochowa 1947. — M. Kukiel: Przedwiośnie rewolucji i wojna poetów. *Kultura* (Paryż) 1948 nr 6. — J. Maciejewski: Wielkopolskie ścieżki wiersza Słowackiego „Do autora Trzech psalmów". *Przegl. Zach.* 1949 nr 11. — J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — Z. Sudolski: Geneza „Psalmu miłości" i galicyjska odpowiedź Z. Krasińskiemu. *Przegl. Hum.* 1959 nr 5. — B. Zakrzewski: Wokół zagadki wydania „Do autora Trzech psalmów". *Juliusz Słowacki w stopięćdziesięciolecie urodzin. Materiały i szkice.* W-wa 1959. — W. Kubacki: Religia smutku (I). *Przegl. Hum.* 1960 nr 4. — Z. Muszyńska: Krasińskiego „Wierzeniczenia". W zbiorze: Literackie przystanki nad Wartą. Poz. 1962. — F. German: Z korespondencji Stefana Witwickiego. W zbiorze: Miscellanea z lat 1800-1850. Wr. 1963 *Arch. Lit.* t. 7.

g) Ostatni

(Ostatni. Dzień dzisiejszy. Rec.). *Dzien. Nar.* 1848 nr 357, 359 (5 i 19 lutego). —

http://rcin.org.pl

Nowy utwór autora wiersza „Do mistrzów słowa". *Tyg. Pol.* 1848 nr 36. — K. Gaszyński: Wstęp do wyd. przekł.: Deux élégies polonaises. *Revue des Deux Mondes* 1861. — Wstęp i oprac. wyd. przekł.: L'Ultimo, ovvero il prigioniero in Siberia. Padwa 1864. — J. Bołoz Antoniewicz: „Ostatni" Z. Krasińskiego. *Kwart. Hist.* 1889 z. 3 s. 406-448; odb. Lw. 1889. [Rec.: S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1889/90 t. 3; W. S. P. *Przegl. Powsz.* 1890 t. 28]. — J. Kallenbach: „Ostatni" Krasińskiego. Geneza poematu. *Spr. AU* 1907 nr 2. — K. Kwieciński: „Ostatni" Z. Krasińskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1908. [Rec.: S. Vrtel. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — S. Kotowicz: „Ostatni" Z. Krasińskiego. Cz. I „Ostatniego": Wyzwoleniec. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — E. Spittal: Anhellizm w „Ostatnim" Z. Krasińskiego. *Spr. c.-k. Gimn. II z jęz. wykł. pol. w Tarnopolu za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 3. Lw. 1912. — J. Kallenbach: „Anhelli" i „Ostatni". *Przegl. Powsz.* 1916 t. 130; toż: *Księga pam. ku czci B. Orzechowicza*. Lw. 1916. — Przypomnienia ... (Wizje przyszłości u Krasińskiego. Z poematu „Dzień dzisiejszy"). *Odnowa* 1936 nr 7.

h) Niedokończony poemat

(Sen. Rec.): Piśmiennictwo. *Przegl. Poz.* 1852 t. 14. — Niedokończony poemat. Z pośmiertnych rękopisów. Paryż 1860. *Przegl. Poz.* 1860 t. 29. — K.: Z. Krasińskiego dzieła pośmiertne. Wyjątki z listów. T. 1: Poemat niedokończony. *Kółko Rodz.* 1860 nr 2-3. — W. Stroka: Z. Krasińskiego Nie-Boska komedia i Niedokończony poemat. Kołomyja 1878. — T. Pini: Z. Krasińskiego tzw. Niedokończony poemat. (Próba genezy). *Przew. Nauk. i Lit.* 1895; odb. Lw. 1896. [Rec.: J. Tretiak. *Przegl. Lit.* 1896 nr 3; M. Reiter. *Muzeum* 1899 s. 654]. — E. Kucharski: Do genezy „Snu" w I cz. Nie-Boskiej. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — H. Trzpis: O Niedokończonym poemacie Z. Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji c.-k. Gimn. w Bochni za r. szk. 1912*. Bochnia 1912; odb. Bochnia 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego*. T. 1. Lw. 1912; wyd. osob. pt. Marzenia jasnowidzącego. Rzecz o Niedokończonym poemacie. Kr. 1912. [Rec.: A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 2; S. Serwin. *Rydwan* 1912 z. 4]. — S. Pigoń: Szkodliwa litera. *Ruch Lit.* 1930 nr 8.

i) Inne utwory po r. 1835

J. S. (Słowacki): Noc letnia (opowieść poetyczna, prozą. — Paryż 1841 roku) przez bezimiennego autora. *Trzeci Maj* 1841, 29 kwietnia; przedr. bez zakończenia. *Orędownik Nauk.* 1841 nr 20 (16 maja) i wyd. nast. — Nowiny literackie. (inc.:) W tych dniach wychodzi w Paryżu „Noc letnia" ... *Orędownik Nauk.* 1841 nr 8. — Z. K. (Kaczkowski): O przesadzie w pojęciach. *Pam. Lit.* 1850 nr 24. (O Nocy letniej). — K. Gaszyński: Wstęp do wyd. przekł.: Deux élégies polonaises. *Revue des Deux Mondes* 1861 t. 36. — St. K. (Koźmian): Hrabia Cezary Plater. *Dzien. Poz.* 1869 nr 48. — L. Siemieński: Od wydawcy. W wyd.: Moja Beatrice. Kr. 1878. [Rec.: *Przegl. Tyg.* 1877 nr 49-50]. — Ψ: Pośmiertne poezje Krasińskiego. *Przegl. Lw.* 1878 t. 15 z. 1. („Moja Beatrycze"). — J. Gnatowski: Moja Beatrice. Kartka z życia Z. Krasińskiego. *Niwa* 1879 t. 16 z. 119-120; odb. W-wa 1880; przedr. w: Wybór pism. T. 1. Studia. Lw. 1896. — S. Koźmian: O „Wandzie" Krasińskiego. *Kur. Poz.* 1880, 12 i 19 czerwca; przedr. w: (K. Morawska, S. Koźmian): I z bliska, i z daleka. Poczet stu felietonów umieszczonych w Kurierze Poznańskim od października 1878 do września 1880 w skróceniu. Poz. 1881 s. 445. — W. Stroka: Wstęp do wyd. przekł.: Die Versuchung. Aus den Polnischen übersetzt und mit einer literarhistorischen Einleitung versehen von ... *Spr. Dyrekcji Gimn. Nowodworskiego, czyli Św. Anny w Kr. za r. 1881*. Kr. 1881. — J. Siemieński: Ewunia (Henrietta Ewa z hr. Ankwiczów 1-voto Sołtykowa, 2-voto Kuczkowska. 1810-1879). *Pogoń* 1886 nr 10 - 1887 nr 26 (z przerwami); odb. Tarnów 1886; wyd. nast. Lw. 1888. — A. N.: Ulotne poezje Z. Krasińskiego. *Prawda* 1888 nr 48. — P. A. Rys: Ze spuścizny bezimiennego poety. *Życie* 1888 nr 44. — Dr Antoni J. (A. J. Rolle): Babka poety. W: Opowiadania historyczne. Seria VII. Lw. 1891. — th: Nieznany wiersz Z. Krasińskiego. *Kraj* 1892 nr 28. — L. Méyet: Do Niej. (Wiersz nieznany Z. Krasińskiego i list J. Słowackiego). *Bibl. Warsz.* 1896 t. 3. — P. Chmielowski: Nieznany utwór Z. Krasińskiego. *Kur. Codz.* 1899 nr 205. (Myśli pobożne). — F. Hoesick: Modlitewnik dla ukochanej. *Kur. Warsz.* 1899 nr 351. — A. Świętochowski: Pamiętnik. Modlitewnik Z. Krasińskiego. *Prawda* 1899 nr 25. —

Agr.: Spuścizna po Z. Krasińskim. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 240, 247. — W. Gomulicki: Echa geniuszów: Krasińskiego „Wanda", Słowackiego „Samuel Zborowski". *Kraj* 1901 nr 48-50 (dod. *Życie i Sztuka*); przedr. w: Kłosy z polskiej niwy. W-wa (1912). — A. Krasiński: Nieznany dramat Z. Krasińskiego. *Bibl.*

http://rcin.org.pl

Warsz. 1901 t. 3; odb. W-wa 1901. (Wanda). — T. PINI: Świeżo ogłoszone utwory pośmiertne Z. Krasińskiego. *Kwart. Hist.* 1901 t. 15 s. 504-523. — L. REINSCHMIDT: (Wanda. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1901 nr 204. — A. KRASIŃSKI: Słowo wstępne wydawcy. Przy wyd.: Z. Krasińskiego „Traktat o Trójcy w Bogu i o Trójcy w człowieku". *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2. [Rec.: J. P.: Notatki z prasy periodycznej. Ostrożnie z wydaniami pośmiertnymi. *Przegl. Katolicki* 1903 nr 23]. — A. KRASIŃSKI: Dzień Ducha Św. Z powodu wydania „Traktatu o Trójcy..." Z. Krasińskiego. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2. — T. PINI: Albumy Delfiny Potockiej. *Pam. Lit.* R. 9 (1903) z. 4. — T. PINI: (Nieznane wiersze Z. Krasińskiego. Bibl. Warsz. 1902. Rec.). *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 1. — S. TARNOWSKI: Nowe odkrycie o Krasińskim. (Korespondencja z Henrykiem Reeve. Myśli pobożne. Wanda). *Przegl. Pol.* 1903/04 t. 2. — T. PINI: Wstęp i oprac. wyd.: Noc letnia. Brody 1905 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 34. — (L. Belcikowski: Głosa św. Teresy. Spr. z odczytu). *Słowo Pol.* 1906 nr 58. — J. KALLENBACH: Studia nad nieznanymi utworami Z. Krasińskiego. I. Fantazja życia (1841-42). *Spr. AU* 1906 nr 5. — H. BIEGELEISEN: Nieznany wiersz Z. Krasińskiego do C. Norwida. *Kur. Lw.* 1907 nr 68. — A. LANGE: Wstęp i oprac. wyd.: Poezje liryczne. Cz. 1-3. W-wa 1910-1911 *Biblioteczka Nar.* nr 9, 32, 37; toż wyd. 2 W-wa 1910-1912 *Książki dla Wszystkich* nr 512. —

Odczyty o Z. Krasińskim. (Prof. I. Chrzanowski: Resurrecturis i Psalm dobrej woli). *Nowa Reforma* 1912 nr 92 por. — I. CHRZANOWSKI: Resurrecturis i Psalm dobrej woli. *Sfinks* 1912 nr 5/6; przedr. w: Z epoki romantyzmu. Kr. (1918). — W. ĆWIK: Czas napisania traktatu Krasińskiego „O stanowisku Polski z Bożych i ludzkich względów". (Przyczynek do genezy utworu). *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — A. FISCHER: Głosa świętej Teresy. *Kronika Powsz.* 1912 nr 7. — B. GUBRYNOWICZ: Z nieznanych autografów Krasińskiego. *Gaz. Wiecz.* 1912 nr 577. — J. KALLENBACH: Z powodu jubileuszu Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. (O Herburcie). — ZC (Z. LANGERÓWNA-CIERNIAKOWA): Resurrecturis. *Iskra* 1912 nr 3. — J. PYREK: Erotyki Z. Krasińskiego. *Spr. Dyrekcji Gimn. w Jaśle za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912. [Rec.: A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 2]. — M. RUSZCZYŃSKA: Uwagi do liryk Z. Krasińskiego. *Przegl. Wielkopol.* 1912 nr 7-8. — F. J. ŚLIWIŃSKI: Struktura wizjonerskich obrazów w Z. Krasińskiego „Śnie Cezary". (Interpretacja). *Spr. c.-k. II Gimn. w Rzeszowie.* Rzeszów 1912; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912. — T. TRETIAK: Kilka uwag o powieści Z. Krasińskiego pt. Herburt. (Streszczenie). *Spr. AU* 1913 nr 8; por. T. Tretiak: Bohdan Zaleski na tułactwie 1831-1838. (T. 2 cz. 1). Kr. 1913. — K. TETMAJER: Liryka Z. Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1917 nr 7. —

J. UJEJSKI: Rok 1848 w literaturze polskiej. Z wykładów r. akad. 1922/1923. W-wa 1924. — D. ZALESKI i A. F. de BENEDETTI: Pompei. W: I nostri quaderni. Lanciano 1925. — F. HOESICK: Szkice rzymskie. *Kur. Warsz.* 1926 nr 334. (O „Resurrecturis"). — S. WINDAKIEWICZ: Literatura hiszpańska u romantyków. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 25 nr 73. — R. M. BLÜTH: Nie Krasiński, ale Korzeniowski. (Słowa z krzyża. Matce Ojczyźnie...). *Wiad. Lit.* 1929 nr 26. — F. STARCZEWSKI: Zygmunt Krasiński w muzyce. *Muzyka* 1929 nr 3. — K. STERLING: O „Słowa z krzyża". *Wiad. Lit.* 1929 nr 30. — S. KOSSOWSKI: Domniemany ostatni wiersz Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 27. — T. SINKO: Udział Polaków w bojach i pracach Hellady. *Przegl. Współcz.* 1932 t. 42 nr 125. (O „Synu Botzarisa"). — M. GRAZIUSSI: Impressioni siciliane di un grande poeta (Krasiński). *L'Ora* (Palermo) 1933, 5 kwietnia. — J. IWASZKIEWICZ: Dwa morderstwa. Na marginesie „Nocy letniej" Krasińskiego. *Wiad. Lit.* 1934 nr 37. — J. MIKOŁAJTIS: Nieznany wiersz Z. Krasińskiego. *Czasop. Lit.* 1937 nr 1/2; odb. w: W siedzibie Z. Krasińskiego. Nieznany wiersz. Szkice. Częstochowa 1937. — S. CIESIELSKA-BORKOWSKA: Mistycyzm hiszpański na gruncie polskim. *Rozpr. PAU Wydz. Filol.* 1939 nr 1. —

G. MAVER: Podróże polskich pisarzy do Włoch. Rzym 1946. — Z. SZYMDTOWA: Liryka romantyczna. Cz. I. Mickiewicz — Słowacki — Krasiński — Norwid. W-wa 1947 *Bibl. Autorów Pol.* nr 1. — J. MIKOŁAJTIS: Album trzech wieszczów. *Odra* 1949 nr 49/50. — Z. SUDOLSKI: Nieznany odpis wiersza „Do Elizy". Inedita w. XIX w zbiorach Skimborowicza. *Pam. Lit.* R. 47 (1956) z. 3. — R. TABORSKI: Apollo Korzeniowski, ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 9. — M. GIERGIELEWICZ: Pokusy cesarskie. *Teki Hist.* T. 11 (1960/1961); nadb. Londyn 1961. — S. PIGOŃ: Remanent liryków Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1962 nr 2; przedr. w: Miłe życia drobiazgi. W-wa 1964. — M. JANION: Zmierzch romantyzmu. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 4.

http://rcin.org.pl

P r z e k ł a d y: Miscellanea. Przekłady na obce języki arcydzieł Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1876 nr 30. — Nowe tłumaczenie Krasińskiego. *Czas* 1876 nr 152. (O przekł. M. Walker Cook). — Dr N.: Pani Walker Cook i jej przekład Krasińskiego na angielski... *Przegl. Lw.* 1878 t. 15 poszyt 5 s. 306-308. — (Przekł. Ułamka naśladowanego z Glosy św. Teresy przez S. Lipinera. Rec.): Edm. Koz.: Silva Rerum. *Kronika Rodz.* 1879 nr 6; F. J. (Jezierski). *Bibl. Warsz.* 1879 t. 2; Przekłady poetów polskich. *Czas* 1878 nr 132. — F. M. Vránc: Z. Krasinského vybrané basně překladem Kvapila. *Literarné listy* 1880 nr 5. — Z literatury... *Kur. Warsz.* 1880 nr 213. (O przekładach F. Kvapila). — E. Jelínek: Poezje Z. Krasińskiego w czeskim tłumaczeniu Franciszka Kvapila. *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 3 (59). — (Przekł. Nocy letniej przez H. Blumenstoka. Rec.): *Ateneum* 1881 t. 1; Wiadomości miejscowe. *Kur. Warsz.* 1881 nr 8. — Przekłady w czasopiśmie Dichterheim. *Nowiny* 1881 nr 61. (O przekładach Heinego). — L. Piccolomini (L. Kurtzmann): (Pokusa. Tłum. W. Stroka. Rec.). *Kłosy* 1882 nr 870. —

L. S. K. (Korotyński): „Resurrecturis" Z. Krasińskiego w przekładzie chorwackim. *Kur. Warsz.* 1909 nr 54. — Z. Czerny: Krasiński w literaturze francuskiej. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — T. Grabowski: Krasiński w Czechach. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 32. — T. Grabowski: Recenzje i sprawozdania. *Świat Słowiański* 1912 t. 1 s. 132-134. (O przekł. Nocy letniej przez A. Kotika). — T. S. Grabowski: Z. Krasiński w piśmiennictwach słowiańskich. *Spr. Gimn. Św. Jacka w Kr.* 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 1. Lw. 1912; też *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113. — tg. (T. Grabowski): O słoweńskim przekładzie Krasińskiego i jego autorze. *Nowa Reforma* 1912 nr 79 pop. — T. Grabowski: Zygmunt Krasiński a Słowianie. *Straż Pol.* 1912 nr 2. — J. Lorentowicz: Krasiński we Francji. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 7-8. — J. W. Rollauer: Niemieckie tłumaczenia dzieł Krasińskiego. *Spr. Gimn. VII we Lw. za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. —

W. Taszycki: Antologia poetów polskich w języku bułgarskim. *Przegl. Współcz.* 1922 t. 2 nr 4; Przyjaciele Polski z Bułgarii. Tamże nr 7/8. — W. Taszycki: Franciszek Kvapil. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 18 nr 53. — Polonica. *Zet* 1934 nr 13. — J. Warszawiak: Literatura polska w języku Biblii. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 56 nr 2 (166). —

M. Szyjkowski: Zygmunt Krasiński w czeskiej literaturze. *Spr. PAU* 1949 nr 4. — J. S. Clement: Krasiński and France. *The Polish Review* 1959 nr 4.

5. K o r e s p o n d e n c j a

K. G. (Gaszyński). Wstęp. Dat. Paryż, 4 listopada 1859. W wyd.: Wyjątki z listów Z. Krasińskiego. T. 1. Paryż 1860; wyd. nowe Paryż 1861. — A. E. Koźmian: Z. Krasińskiego listy o poemacie Kajetana Koźmiana „Stefan Czarniecki". *Przegl. Poz.* 1859 t. 27; też odb. Poz. 1859. — L***: Kilka listów Z. Krasińskiego. *Czas* 1859 nr 255, 257. — (Wyjątki z listów Z. Krasińskiego. T. 1. Paryż 1860. Rec.): K. *Kółko Rodz.* 1860 nr 2-3; Wł. Z. (Zawadzki). *Dzien. Lit.* 1860 nr 24-27. — M. Gorzkowski: Oprac. wyd.: Listy Z. Krasińskiego od 1835 do 1844 pisane do E. Jaroszyńskiego. Kr. 1871. — M. Akielewicz: List Krasińskiego o Napoleonie III. *Gaz. Nar.* 1873 nr 165 i wyd. nast. — S. Tarnowski: Przedmowa do wyd.: Wyjątki z listów Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3 z. 8. — S. Tarnowski: Z listów Z. Krasińskiego do Adama Sołtana. *Przegl. Pol.* 1876/77 t. 3 (43). — J. I. Kraszewski: Z listów do J. Słowackiego. Uporządkował... *Echo Warsz.* 1880 nr 245-262. —

J. I. Kraszewski: Przedmowa do wyd.: Listy Z. Krasińskiego. T. 1, 2. Lw. 1882, 1883. — (Listy. T. 1. Do K. Gaszyńskiego. Lw. 1882. Rec.): K. Bart. (Bartoszewicz). *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 3-4; C. K.: Z. Krasiński w listach. *Prawda* 1882 nr 47-48; P. Chmielowski: Z. Krasiński pomiędzy r. 1829-1848. *Ateneum* 1882 t. 4; L. Dębicki. *Czas* 1882 nr 146; S. Tarnowski. *Czas* 1882 nr 215, 216-218, 220-224; (A. Wiślicki). *Przegl. Tyg.* 1882 nr 37-39, 41, 43, 45; J. Gnatowski. *Kłosy* 1883 nr 933-937. — (Listy. T. 2. Do A. Sołtana. Lw. 1883. Rec.): H. B. (Biegeleisen): Z życia Z. Krasińskiego. *Prawda* 1883 nr 48-49; L. Dębicki. *Czas* 1883 nr 256; E. Zorjan (E. Sedlaczek). *Gaz. Nar.* 1883 nr 248-249; T. Z. (Ziemba). *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 43; K. Bogusławski. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 34-36; P. Chmielowski. *Kłosy* 1884 nr 977-978, 980-981; L. Dębicki. *Przegl. Powsz.* 1884 t. 1 s. 113 nn.; E. Zorjan (E. Sedlaczek). *Tyg. Ilustr.* 1884 t. 1 nr 62-63; J. Tretiak. *Kraj* 1884 nr 39; J. Tretiak: Tragiczność w życiu Z. Krasińskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1884 s. 335-355; też *Świt* 1884 nr 1-3; Wł. Z. (Zawadzki). *Dzien. Pol.* 1884 nr 152; *Niwa* 1885 z. 254. — (Listy do S. Małachowskiego. Kr. 1885. Rec.): B. (H. Biegeleisen). *Prawda* 1885 nr 27 s. 320-321; L. D. (Dębicki). *Czas* 1885 nr 115; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1885/86 t. 1 s. 185-

http://rcin.org.pl

-188. — Listy poety. *Kur. Warsz.* 1887 nr 221. — (Listy. T. 3. Lw. 1887. Rec.): L. F-l (FINKEL). *Gaz. Lw.* 1887 nr 195--196; B. JASIEŃCZYK. *Przegl. Powsz.* 1887 t. 16 s. 104 i n.; A. MAZANOWSKI. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 4; St. (W. STEBELSKI). *Gaz. Nar.* 1887 nr 280; S. T. (TARNOWSKI). *Przegl. Pol.* 1887/88 t. 1 s. 511-516; J. TRETIAK. *Przegl. Hist.* 1887 z. 4; W. ZAWADZKI. *Bluszcz* 1887 nr 34-35; J. TRETIAK. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 13-14. —

A. KARBOWIAK: Sztuka w pismach i listach Z. Krasińskiego. *Dzien. Poz.* 1888 nr 48. — P. CHMIELOWSKI: Korespondencja Z. Krasińskiego. W: Studia i szkice z dziejów literatury polskiej. Seria II. Kr. 1889. — T. STERNAL: Kartka ze stosunku Krasińskiego ze Słowackim (1841-1842). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 5. — T. STERNAL: O „Przedświcie" Z. Krasińskiego. *Przegl. Powsz.* 1891 t. 31. — L. MÉYET: Dwa nieznane listy Z. Krasińskiego. *Prawda* 1896 nr 6. — (J. MYCIELSKI): Dwanaście listów Z. Krasińskiego 1848-1857. *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 4 (124). [Rec.: *Przegl. Lit.* 1897 nr 10]. — R. S. KAMIŃSKI: Nie znane dotąd listy Z. Krasińskiego do Delfiny Potockiej (r. 1839--1843). *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 40 - 1899 nr 51 (z przerwami). — R. S. KAMIŃSKI: Z. Krasiński i Delfina Potocka. Z nieznanych listów poety. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 9--12, 15-24. — K. B. (BARTOSZEWICZ): Nieznany list Z. Krasińskiego do Ottona Rajeckiego w Raycach. *Przegl. Lit.* 1898 nr 5. — A. BRYKCZYŃSKI: Z. Krasiński o Napoleonie. *Biesiada Lit.* 1901 nr 47 (1350). —

J. KALLENBACH: Przedmowa i oprac. wyd.: Correspondance de Sigismond Krasiński et de Henry Reeve. T. 1-2. Paryż 1902. — (Correspondance ..., jw. Rec.): M. RAKOWSKA. *Wędrowiec* 1902 t. 1 nr 7-9; *The Athenaeum* (Londyn) 1902, luty; L. LÉGER: La jeunesse de deux idéalistes. *Revue des Deux Mondes* 1903 t. 15 s. 191--211; przekł. pol. pt. Młodość dwóch poetów. *Bluszcz* 1903 nr 20-23; Ig. Mat. (MATUSZEWSKI). *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 9; T. PINI. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 1; S. TARNOWSKI: Nowe odkrycia o Krasińskim. *Przegl. Pol.* 1903/04 t. 2; S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 82 z. 6 s. 447-452. — m.m.: Z Paryża. Korespondencja Z. Krasińskiego. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 21, 24. — J. KALLENBACH: Nieznane listy A. Mickiewicza i Z. Krasińskiego. *Pam. księga 1866-1906. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego...* Kr. 1904. — A. KRASIŃSKI: Przedmowa i oprac. wyd.: Listy Z. Krasińskiego do Adama Potockiego. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 2; toż wyd. osob. W-wa 1922 *Vita Nuova*, i wyd. nast. — L. MÉYET: Listy Z. Krasińskiego do Pani Joanny Bobrowej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1905. — S. WASYLEWSKI: Nieznany list Krasińskiego do Słowackiego. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 1. — L. WELLISCH: Wstęp i oprac. wyd.: Z. Krasiński i Ary Scheffer. Listy z nieznanych rękopisów. W-wa 1909. — (Z. Krasiński i Ary Scheffer, jw. Rec.): B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1909 nr 4 s. 140; Z. D. (DĘBICKI). *Bibl. Warsz.* 1909 t. 3; H. G. (GALLE). *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 17; W. KOSIAKIEWICZ. *Świat* 1909 nr 48; J. KOTARBIŃSKI: O wielkich poetach. *Kur. Warsz.* 1909 nr 217; E. KUCHARSKI. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; J. LORENTOWICZ. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1909 nr 10. —

L. BERNACKI: Nota w wyd.: Listy Z. Krasińskiego do S. E. Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1; odb. Lw. 1912. — S. E. KOŹMIAN: Wstęp do wyd.: Listy ... do S. E. Koźmiana, jw. — (Listy do S. E. Koźmiana, jw. Rec.): S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 1 s. 250-254; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Czas* 1913 nr 193; J. KLEINER. *Książka* 1913 nr 5 s. 244; M. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 120 s. 261 i n.; *Dzien. Kijowski* 1913 nr 134. — Stosunki pośmiertne duchowe pewnej duszy z Z. Krasińskim, poetą filozofem i mistykiem polskim, poświęcone cieniom Z. Krasińskiego w stuletnią rocznicę jego urodzin. Paryż 1911. [Rec.: W. ĆWIK. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — S. ESTREICHER: Z papierów po Ankwiczach. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183). — B. GUBRYNOWICZ: Z rozpacznych dni... (Kartka z życia Z. Krasińskiego). *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. [Rec.: W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. —

J. KALLENBACH: Oprac. wyd.: Listy Z. Krasińskiego do Augusta Cieszkowskiego. T. 1-2. Kr. 1912. — (Listy do A. Cieszkowskiego, jw. Rec.): J. KLEINER. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 1; J. KLEINER. *Książka* 1913 nr 4 s. 179; M. SZYJKOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 120. — A. ŁUCKI: Zapomniana korespondencja Krasińskiego. *Spr. II Szkoły Realnej we Lw. za r. 1911/12*; toż: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — L. MÉYET: Z listów do pani Bobrowej. *Kur. Warsz.* 1912 nr 1. — Pamięci Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183). [Rec.: S. VRTEL. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — S. TARNOWSKI: Wstęp i oprac. wyd.: Listy Z. Krasińskiego. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3 (183). — M. ROLLE: Krasiński i Koźmian. *Gaz. Lw.* 1912 nr 168-169. — S. TUROWSKI: Listy Adama Mickiewicza i Z. Krasińskiego do Walerego Wielogłowskiego.

http://rcin.org.pl

Z papierów Bolesława hr. Richthofena. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1. — A. Żółtowski: Wstęp do wyd.: Listy Z. Krasińskiego do Augusta Cieszkowskiego. T. 1. Kr. 1912. — A. Żółtowski: Z aktów sławnej przyjaźni. (Korespondencja Krasińskiego z Augustem Cieszkowskim). *Bibl. Warsz.* 1912 t. 1. [Rec.: W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. — M. Al.: Nieznane listy Z. Krasińskiego. *Głos Płocki* 1914 nr 41. — J. A. Teslar: Apokalipsa w listach Z. Krasińskiego do A. Cieszkowskiego. *Przegl. Powsz.* 1917 t. 137 s. 299 i n. — T. Wojeński: Sztuka a życie w korespondencji Z. Krasińskiego. W-wa 1917. —

I. Chrzanowski: Dwa nieznane listy Krasińskiego. *Bluszcz* 1922 nr 9. — I. Chrzanowski: Przedmowa do wyd.: Listy Krasińskiego do A. Potockiego. W-wa 1922. — A. Brückner: (Listy do A. Potockiego, jw. Rec.). *Książka* 1922 nr 8/12 s. 323. — R. Pollak: Korespondencja Andrzeja Niegolewskiego z Z. Krasińskim. *Kur. Poz.* 1923 nr 235. — J. Kallenbach: Towianizm na tle historycznym. *Przegl. Powsz.* 1924 t. 163 - 1926 t. 170; odb. Kr. 1926. — J. Ujejski: Dwa nieznane listy Słowackiego do Krasińskiego. *Przegl. Warsz.* 1925 t. 1 z. 40; przedr. *Gaz. Gdańska* 1927 nr 138-139, 142-143. — A. Żółtowski: O korespondencji Z. Krasińskiego z Delfiną Potocką. (Streszcz. referatu). *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1928 t. 2. — L. Płoszewski: Zagadka „Korespondencji z Palermo" Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1929 nr 4. — M. Czapska: W sprawie listów Krasińskiego do Delfiny Potockiej. *Wiad. Lit.* 1930 nr 40. — J. Hoesickówna: Nieznany list Z. Krasińskiego do Tekli Gaszyńskiej z r. 1832. *Ruch Lit.* 1930 nr 6. — A. Łucki: Listy Z. Krasińskiego do dzieci. *Tęcza* 1930 z. 16. — A. Żółtowski: Epistolarium Krasińskiego. *Pam. Warsz.* 1930 z. 1. — A. Żółtowski: Oprac. wyd.: Listy do Delfiny Potockiej. (T. 1-3). Poz. 1930-1938. — (Listy do D. Potockiej 1839-1843. Poz. 1930. Rec.): W. Jabłonowski: Miłość na papierze. *Myśl Nar.* 1930 nr 36; S. Skwarczyńska. *Ruch Lit.* 1930 nr 10; S. Cywiński: Siż i Dysz. *Dzien. Wil.* 1931 nr 171-173; M. Czapska. *Kobieta Współcz.* 1931 nr 1; A. Drogoszewski. *Pam. Warsz.* 1931 z. 6. — B. Gubrynowicz: Dwa listy Z. Krasińskiego do hr. Zofii Ankwiczowej. *Ruch Lit.* 1931 nr 6. — B. Kubaszewski: Nieznany list wieszcza. *Kronika Ciechanowska* 1931 nr 17. — S. Zetowski: Co sądził Z. Krasiński o stygmatyzmie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 171. — S. Skwarczyńska: „La grande amoureuse" romantyzmu. W świetle nowych listów Krasińskiego. *Bluszcz* 1932 nr 22. — M. Czapska: Z. Krasiński. Listy do Delfiny Potockiej. (Z powodu ogłoszenia Listów przez A. Żółtowskiego. Poznań 1935). *Pion* 1935 nr 52. — (Listy do D. Potockiej 1843-1845. Poz. 1935. Rec.): M. Czapska: Drugi tom miłosnych listów Z. Krasińskiego. *Czas* 1935 nr 242; T. Grabowski. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 206; T. Pini. *Nowa Książka* 1935 z. 7 s. 347-348; S. Pigoń. *Rocznik Lit.* 1935 s. 107-108. — M. Czapska: Miłosne listy Z. Krasińskiego. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 56 nr 165. — S. Wasylewski: Trzy listy Krasińskiego z lat 1839-1841. *Ruch Lit.* 1936 nr 1. — S. Pigoń: Oprac. wyd.: Kilka listów Z. Krasińskiego do Bronisława Trentowskiego. W: Listy Bronisława Trentowskiego (1836-1869). Kr. 1937 *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce* t. 6. — T. Pini: Wstęp i oprac. wyd.: Listy wybrane. W-wa 1937. [Rec.: A. Drogoszewski. *Nowa Książka* 1937 z. 1 s. 17-18]. — J. Grodzka: Kilka uwag o Z. Krasińskim na podstawie nie ogłoszonych listów. *Prace Polon.* S. II (1938). — (Listy do D. Potockiej 1846-1848. Poz. 1938. Rec.): K. Czachowski: Nieznane arcydzieło Krasińskiego. W 80 rocznicę zgonu poety: 23 II 1859 - 23 II 1939. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 8; przedr. w: Pod piórem. Kr. 1947; (ts) (T. Sinko): Nowy tom listów Krasińskiego do Delfiny Potockiej. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 39; S. Kieniewicz: Wiosna Ludów w oczach Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1939 nr 66 wiecz. —

K. Czachowski: Romantyczni przyjaciele. W: Pod piórem. Kr. 1947. (O Z. Krasińskim i A. Schefferze). — J. Mikołajtis: Z ostatnich lat życia Z. Krasińskiego. *Ziemia Częstochowska* 1947 t. 3 z. 4; odb. Częstochowa 1947. — J. Kleiner: Nieznany list Z. Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 47 (1956) z. 3. — S. W. Balicki: Krasińskiego ballada o szewcu warszawskim. *Życie W-wy* 1959 nr 34. — J. Kott: Krasiński do czytania. *Życie Lit.* 1959 nr 13. — W. Lednicki: Dialog imaginacyjny Krasiński — Tiutczew. *Krasiński żywy.* Londyn 1959; wyd. osob. rozszerzone pt. Głosy Krasińskiego do apologetyki rosyjskiej. Paryż 1959. — S. Pigoń: Cierpkie refleksje. *Życie Lit.* 1959 nr 10. — Z. Sudolski: Nieznane listy Z. Krasińskiego do Izabeli Lubomirskiej-Sanguszko. *Przegl. Hum.* 1959 nr 4. — Z. Sudolski: Przyjaźń z Jerzym księciem Lubomirskim i ostatnie lata życia Z. Krasińskiego. (Szkic biograficzny w oparciu o nie znane dotąd materiały). *Przegl. Hum.* 1959 nr 6. — J. Zawieyski: Tragiczny wieszcz. *Życie Lit.* 1959 nr 12. — S. Treugutt: Fryderyk Schiller

http://rcin.org.pl

w korespondencji Krasińskiego. *Kwart. Neofilol.* 1960 z. 1/2 i nadb. — S. Morawski: Oprac. wyd. listu Z. Krasińskiego do żony. W zbiorze: Dzieje polskiej krytyki i teorii sztuki. T. 1. W-wa 1961 s. 254--264.—

S. Pigoń: Smutny bilans korespondencji Z. Krasińskiego. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 7. [Polemika: J. z Puttkamerów Żółtowska: Prawda o listach Krasińskiego. *Wiadomości* (Londyn) 1962 nr 20; S. Pigoń: Cała prawda o wydaniu listów Krasińskiego do Delfiny Potockiej. Tamże nr 25]. — Z. Sudolski: Okruchy wielkiej korespondencji. (W 150 rocznicę urodzin Z. Krasińskiego). *Twórczość* 1962 nr 10. — S. Świerzewski: „Chaos jest domem naszym". W 150 rocznicę urodzin Z. Krasińskiego. *Kierunki* 1962 nr 8. — S. Pigoń: Wstęp i oprac. wyd.: Listy do ojca. W-wa 1963 *Bibl. Poezji i Prozy*. [Rec.: J. Iwaszkiewicz: Rozmowy o książkach. Krasiński. *Życie W-wy* 1963 nr 298; J. Z. Słojewski: Krasiński w powodzi łez. *Współczesność* 1963 nr 22; T. S. (Syga): Listy Krasińskiego. *Stolica* 1963 nr 50; W. Günther: Listy Krasińskiego do ojca. *Wiadomości* (Londyn) 1964 nr 20; M. Janion: Dziennik romantyczny. *Nowe Książki* 1964 nr 2; A. Kijowski: Czy Krasiński wieszczem był? *Teatr* 1964 nr 2; J. Przyboś: Listy Krasińskiego. *Kultura* (W-wa) 1964 nr 9; M. Tatara: Listy romantyków. *Ruch Lit.* 1964 z. 3; S. Treugutt. *Twórczość* 1964 nr 3; W. Zajewski. *Przegl. Hist.* 1964 z. 3]. — J. Mikolajtis: Z korespondencji Z. Krasińskiego w Potoku Złotym. *Komunikaty Nauk. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza. Oddział Częstochowski* 1963 nr 10. — E. Sawrymowicz: Oprac. wyd.: Korespondencja Juliusza Słowackiego. T. 2. Wr. 1963. — Z. Sudolski: Z nieznanej korespondencji Z. Krasińskiego. (Listy do ks. Anny z Zamoyskich Sapieżyny i hr. Katarzyny z Branickich Potockiej). *Przegl. Hum.* 1963 nr 1. — Z. Sudolski: Z. Krasińskiego nieznane listy do Delfiny Potockiej. *Przegl. Hum.* 1963 nr 2. — Z. Sudolski: Korespondencja Wincentego i Zygmunta Krasińskich. *Przegl. Hum.* 1964 nr 2. — Z. Sudolski: Jeszcze jeden list Z. Krasińskiego do ojca. *Współczesność* 1964 nr 11. — J. Timoszewicz: O Krasińskim. Na marginesie korespondencji z ojcem. *Pam. Teatr.* 1964 z. 3.

6. Wydania zbiorowe

A. Sołtan: W Poznaniu czcionkami p. Ludwika Merzbacha ... *Dzien. Lit.* 1867 nr 49 s. 788. (List ze sprostowaniem błędów w wyd.: Poezje pośmiertne). — J. Kołaczkowski: Piśmiennictwo polskie. Wiadomości o pismach Z. Krasińskiego nie zamieszczonych w lipskim wydaniu Brockhausa. *Tydzień* 1875 nr 22, 24. — A. Kuliczkowski: Piśmiennictwo polskie. O wydaniach zbiorowych i najnowszej edycji pism Z. Krasińskiego. *Tydzień* 1875 nr 30-32. — Omikron (W. Sabowski): Z. Krasiński i zupełne wydanie jego dzieł. *Dzien. Mód* 1875 nr 22. — S. Tarnowski: Przedmowa do wyd.: Pisma. T. 1-2. Lw. 1875; toż wyd. nast. Lw. 1880. [Rec.: St. *Przegl. Lw.* 1875 t. 10 s. 797]. — (Utwory Z. Krasińskiego. Poz. 1880. Rec.). *Przegl. Lw.* 1880 t. 19 s. 548. — F. Suryn: O pismach Z. Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1884 t. 1 nr 69-73. — St. (W. Stebelski): (Pisma. T. 3-4. Lw. 1888. Rec.). *Gaz. Nar.* 1887 nr 280. — P. Chmielowski: Przedmowa do wyd.: Dzieła. T. 1-3. W-wa 1889-1890. — S. Tarnowski: Przedmowa do wyd.: Pisma. T. 1-4. Kr. 1891. — P. Chmielowski: Wybór pism Z. Krasińskiego. *Kur. Codz.* 1898 nr 26. — (Pisma. T. 1-4. W-wa 1900. Rec.): G. Korbut. *Książka* 1901 nr 5 s. 187; T. Pini. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 1. —

(Pisma. T. 1-6. Wyd. T. Pini. Lw. 1904. Rec.): W. Bruchnalski. *Słowo Pol.* 1904 nr 600; A. Černy. *Slovanský přehled* 1904 s. 187-188; A. Drogoszewski. *Ognivo* 1904 nr 13; I. Baliński. *Kur. Wil.* 1905 nr 80; I. Chrzanowski. *Książka* 1905 nr 2 s. 55; H. Galle. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 4; W. Hahn. *Muzeum* 1905 s. 265; S-i. *Kraj* 1905 nr 8; A. Černy. *Slovanský přehled* 1906 s. 439-440; S. Zdziarski: Z wieszczych dni. *Kraj* 1906 nr 28. — Konfiskata pism Z. Krasińskiego. *Ludzkość* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1906 nr 152. — J. Flach: (Pisma. Wyd. H. Galle. T. 1-4. W-wa 1907. Rec.). *Przegl. Pol.* 1907/08 t. 1. —

(J. Czubek: Oprac. wyd.: Pisma. Wyd. jubileuszowe. T. 1-8. Kr. 1912. Rec.): W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 4; J. Kleiner: Wydanie jubileuszowe dzieł Krasińskiego. *Czas* 1912 nr 159 popoł.; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 1 s. 98-112; H. Galle. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 3; J. Kleiner. *Książka* 1913 s. 300; M. Szyjkowski. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 120. —

(Dzieła. Wyd. T. Pini. T. 1-2. Rec.): P. G. (Grzegorczyk): Zygmunt Krasiński zapomniany. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 72; S. Pigoń: Wznowienia literackie. *Roczn. Lit.* 1934 s. 118-120; *Roczn. Lit.* 1935 s. 106-107. — J. Kwiatkowski: Przede wszystkim wydać. *Życie Lit.* 1959 nr 25. — S. Pigoń: Remanent liryków Z. Krasińskiego. *Ruch Lit.* 1962 z. 2; przedr. w: Miłe życia drobiazgi. W-wa 1964.

http://rcin.org.pl

7. Kult

a) Księgi zbiorowe

Księga pamiątkowa ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Zygmunta Krasińskiego. Ze słowem wstępnym Ignacego Dembowskiego. T. 1-3. Lw. 1912.

Dedykacja: Zygmuntowi Krasińskiemu Nauczyciele szkół średnich w hołdzie.

Zawartość: Rozprawy drukowały dyrekcje gimnazjów i szkół realnych w Galicji. Układ *Księgi pamiątkowej* przeprowadził W. Hahn.

T. 1: I. Dembowski: Słowo wstępne; H. Trzpis: O Niedokończonym poemacie Z. Krasińskiego; Z. Lubertowicz: Krasiński jako wieszcz narodowy; W. Pec: Polityczno-społeczny ideał Z. Krasińskiego; T. Rojek: Z. Krasiński wobec przyrody; A. Brodnicki: Język w utworach Z. Krasińskiego. Cz. I; W. Romański: Jenerał Krasiński i jego wpływ na syna; J. Pyrek: Erotyki Z. Krasińskiego; M. Wiśniewski: Wizja w zakończeniu „Nie-Boskiej komedii" i epilog „Irydiona" w związku z poglądami Brodzińskiego; H. Maurer: Przeszłość Polski w „Nie-Boskiej komedii" Z. Krasińskiego; M. Mazanowski: Młodociane przekłady Z. Krasińskiego; T. Grabowski: Krasiński w piśmiennictwach słowiańskich; A. E. Balicki: Ku czci Z. Krasińskiego; K. Pluciński: Wpływ klasycznych literatur na umysłowość Z. Krasińskiego; B. Świba: Szczegóły mitologiczne w Irydionie;

t. 2: K. Bobrzyński: Świadomość Z. Krasińskiego na tle psychiki polskiej; I. Wiśniowski: Irydion; T. Grabowski: Z. Krasiński jako romansopisarz; J. Bystrzycki: Krasiński a Kajsiewicz; S. Kossowski: Krasiński a Norwid; S. Vrtel: Przyroda w warszawskim okresie twórczości Z. Krasińskiego; S. Schneider: Krasiński a Sallustiusz; K. Kobzdaj: Z. Krasińskiego twórczość w stosunku do literatury niemieckiej; J. Kleiner: Mesjanizm narodowy w systemie Krasińskiego; J. W. Rollauer: Niemieckie tłumaczenia dzieł Krasińskiego; W. Ćwik: Badania nad idiosynkrazjami językowymi Z. Krasińskiego; M. Piekarski: Jak czytać z uczniami Nie-Boską komedię Krasińskiego; K. Kobzdaj: Napoleonizm w twórczości Krasińskiego; F. Walczak: Miłość i czyn — idee przewodnie poezji Z. Krasińskiego; A. Łucki: Zapomniana korespondencja Krasińskiego; M. Kadyjówna: Wizja Polski w utworach Z. Krasińskiego;

t. 3: S. Morawiecki: Poeta nadziei; A. Wątorski: O języku i stylu „Irydiona"; W. Wysocki: Dramat Masynissy; F. Śliwiński: Struktura wizjonerskich obrazów w Z. Krasińskiego „Śnie Cezary"; S. Kotowicz: Z. Krasiński wobec „Króla Ducha"; Z. Gerstman: Patriotyzm Krasińskiego w dobie młodzieńczej. (Studium analityczne); F. Wojakowski: Ideały narodowe i ogólnoludzkie w twórczości Krasińskiego; M. Bienenstok: Die Ungöttliche Komödie; S. Sokołowski: O komizmie w utworach Z. Krasińskiego; T. Staniewski: Filozofia Z. Krasińskiego; E. Spittal: Anhellizm w „Ostatnim" Z. Krasińskiego; G. Dubiel: Wpływ Krasińskiego na twórczość poetycką Ujejskiego; J. Wiślicki: Ideały religijne Z. Krasińskiego; W. Korolewicz: Hołd Z. Krasińskiemu. (Wiersz); E. Bieder: Irydion w krainie mogił i krzyżów; K. Ciołkosz: Topografia Rzymu w „Irydionie" Z. Krasińskiego; *Zaleszczyki Krasińskiemu* (zob. niżej); L. Lam: Obrazy w utworach Krasińskiego. Szkic estetyczno-psychologiczny; J. Kretz: Analogie. I. Z proroczych ksiąg poezji. II. Chrystus zmartwychwstający.

[Rec.: I. Dembowski: Słowo wstępne do *Księgi pam. ...*, jw.; Z. G. (Gerstman): Ostatnie badania nad twórczością Z. Krasińskiego. *Krytyka* 1912 nr 9, 12; Z. Gerstman. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1; T. Sinko: Z. Krasińskiemu nauczyciele szkół średnich. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 117 s. 270]. —

Ku czci Zygmunta Krasińskiego. 1812--1912. Wyd. staraniem Komitetu Krakowskiego zawiązanego ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego. Red. A. E. Balicki, J. Bukowski, R. Zawiliński. (Kr. 1912).

Zawartość: wiersze i artykuły o poecie; tu m. in.: W. Hahn: Krasiński o księciu Karolu Radziwille Panie Kochanku; F. Hoesick: Incomparabile donna!; J. Kleiner: O drogi ducha. Polemika Słowackiego i Krasińskiego; L. Stasiak: Gotyk u Krasińskiego; J. Strokowa: Krasiński wychowawca; S. Tarnowski: W setną rocznicę. [Rec.: W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. —

Kurier Poznański 1912 nr 39. (Numer specjalny poświęcony setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego).—

Kurier Warszawski 1912 nr 1. (Numer specjalny poświęcony Krasińskiemu; tu m. in.: T. Grabowski: Z. Krasiński w świetle nowych źródeł; J. Kleiner: Potęga złego w Nie-Boskiej i Irydionie; J. Nitowski: Ideały Z. Krasińskiego; J. Kallenbach: Z powodu jubileuszu Krasińskiego; B. Gubrynowicz: Z rozpacznych dni. Kartki z życia Z. Krasińskiego)

http://rcin.org.pl

[Rec.: W. Hahn. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. —

Pamięci Zygmunta Krasińskiego. Przegląd Polski 1911/12 t. 3 z. 8.

Zawartość: wybór listów Z. Krasińskiego ze wstępem S. Tarnowskiego; wybór listów z papierów po Ankwiczach wyd. S. Estreicher; S. Tarnowski: Wstuletnią rocznicę Z. Krasińskiego; A. Teslar: Wpływ Biblii na Z. Krasińskiego. [Rec.: S. Vrtel. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1]. —

Pamiętnik Literacki. Zeszyt jubileuszowy Krasińskiemu poświęcony. R. 11 (1912) z. 1.

Zawartość: J. Kallenbach: Krasińskiemu; T. Sinko: Rzym pogański w Irydionie; W. Ćwik: Czas napisania traktatu Krasińskiego „O stanowisku Polski z bożych i ludzkich względów". (Przyczynek do genezy utworu); Z. Gerstman: Ballanche jako źródło niektórych pomysłów filozoficzno-społecznych Krasińskiego; S. Kotowicz: „Ostatni" Z. Krasińskiego; Krasińsciana: B. Gubrynowicz: Do biografii Wincentego hr. Krasińskiego; Zapomniana ocena „Komedii Nie-Boskiej" i „Irydiona"; T. Sinko: Łacińskie prace Krasińskiego; T. Sinko: „Zemsta więc i naprzód tam, gdzie brzęczą pszczoły"; W. Hahn: Do genezy „Irydiona"; E. Kucharski: Do genezy „Snu" w I części Nie-Boskiej; A. Piskozub: Krasiński a Wyspiański; J. Kallenbach: U kolebki Z. Krasińskiego; Listy A. Mickiewicza i Z. Krasińskiego do Walerego Wielogłowskiego; Recenzje i sprawozdania. [Rec.: Z. G. (Gerstman): Ostatnie badania nad twórczością Z. Krasińskiego. *Krytyka* 1912 t. 34-35]. —

Zaleszczyki — Zygmuntowi Krasińskiemu. Zestawił B. Kryczyński. *Spr. Dyrekcji Prywatnego Gimn. Realnego ... w Zaleszczykach za r. 1911/12*; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 3. Lw. 1912.

Zawartość: sprawozdanie z uroczystej akademii oraz: B. Kryczyński: Z. Krasiński na tle epoki; H. Łapicka: Miłość ojczyzny w dziełach Krasińskiego; J. Domański: Religijność Z. Krasińskiego; A. Józwa: Kobieta w poezji Krasińskiego. —

Krasiński żywy. Książka zbiorowa wydana staraniem Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie. Pod red. W. Günthera. Londyn 1959.

Zawartość: W. Wohnout: Krasiński — żywy; I. Chrzanowski: Osobowość Krasińskiego; W. Günther: Romantyk — pozytywista. Romantyczna młodość; E. Raczyński: Ze wspomnień rodzinnych; J. Otwinowska: Ojciec i syn; T. Lisiewicz: Krasiński zaczął pisać wcześnie...; M. Danilewiczowa: Zmienne koleje przyjaźni (Z. Krasiński i Henry Reeve); W. Folkierski: Nie-Boska komedia w perspektywie XX wieku; L. Kielanowski: Nie-Boska komedia — dzieło sceniczne; W. Radulski: O inscenizacji Nie-Boskiej komedii; A. Janta: Jak pokazać „Nie-Boską" w Ameryce?; W. Weintraub: Dokoła „Legendy" Krasińskiego (Krasiński, Lamennais); C. Backvis: Poeta ruin. (Światła i cienie Irydiona); I. Wieniewski: Prawda i ułuda historyczna w „Irydionie"; Z. L. Zaleski: Dwie wizje świata w twórczości Z. Krasińskiego; O. Halecki: Krasiński jako filozof historii; M. Giergielewicz: U źródeł uniwersalizmu Krasińskiego; S. Westfal: Z nowotworów językowych Krasińskiego; I. Gałęzowska: Anonimowy donator; W. Lednicki: Dialog imaginacyjny: Krasiński — Tiutczew. Trzy listy Krasińskiego. (Zob. Listy, poz. 29). [Rec.: J. Sakowski: Czarna perła hrabiego Zygmunta. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 705; J. Z. Słojewski: Krasiński żywy? *Współczesność* 1959 nr 20; W. Wohnout: O Krasińskim. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 691; B. Lasocka. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2; W. Maciąg: Krasiński żywy czy martwy. *Życie Lit.* 1961 nr 14]. —

Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci. W-wa 1960 *Teoria i Historia Literatury. Studia. Hist. Lit.* 4.

Zawartość: S. Skwarczyńska: U źródła nowatorskiego tematu „Nie-Boskiej komedii"; K. Górski: Irydion i Konrad Wallenrod; S. Treugutt: Wzniosłość w Irydionie; J. Kreczmar: Dramat nierozwiązanych antynomii; M. Janion: Twórczość Krasińskiego do r. 1836 a problematyka ideowa romantyzmu; K. Wyka: Posłowie. [Rec.: W. Maciąg: Krasiński żywy czy martwy. *Życie Lit.* 1961 nr 14; A. Witkowska. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 2; R. Przybylski: Książka zbiorowa o Krasińskim. *Ruch Lit.* 1961 z. 6; R. Przybylski: Ocalenie romantyzmu. *Przegl. Kult.* 1961 nr 12]. —

Zygmunt Krasiński. Romantic Universalist. An International Tribute. Edited by W. Lednicki. Nowy Jork 1964. (Polish Institute of Arts and Sciences in America, Inc.).

Zawartość: W. L.: Preface; M. Giergielewicz: Zygmunt Krasiński, 1812-1859. A Biographical Sketch; W. Weintraub: Krasiński and Reeve; W. Lednicki: The

http://rcin.org.pl

Undivine Comedy; C. Backvis: Polish Tradition and the Concept of History in „Iridion"; Z. L. Zaleski: Krasiński's Position in Polish Letters of this Day; M. Giergielewicz: Krasiński in the English-Speaking World. (A Bibliographical Review); W. Folkierski: The History of Two Titles: The „Undivine Comedy" and the „Comédie Humaine"; J. S. Clement: Krasiński and France; S. Piekut: Zygmunt Krasiński in Italy; H. Buddensieg: Heidelberg and Krasiński; C. Miłosz: Krasiński's Retreat.

b) Roczn i ce

Obchód drugiej rocznicy śmierci Z. Krasińskiego w Paryżu. *Głos* (Lw.) 1861 nr 59. — A. Cz.: Donoszę wam z Pragi ... *Kur. Por.* 1881 nr 47. (Spr. z uroczystości ku czci Z. Krasińskiego w Pradze, urządzonej przez Koło Polskie). — M. L.: Z Pragi czeskiej. *Kur. Codz.* 1883 nr 51. — W. P.: Wieczór Krasińskiego. *Kur. Codz.* 1888 nr 60. (O wieczorze w Krakowie 27 lutego). — Wieczór ku uczczeniu pamięci poety urządzony przez akademików. *Kur. Warsz.* 1888 nr 60 (jw.). — „Warszawa" na scenie włoskiej. *Kur. Por.* 1890 nr 270. — Ku czci Z. Krasińskiego. *Gaz. Lw.* 1891 nr 64. — J. Mosch: Hołd poecie „Nie-Boskiej". *Głos Narodu* 1900 nr 71. — L. K.: Z wiecu w sprawie sprowadzenia zwłok J. Słowackiego. *Bluszcz* 1909 nr 18. —

Ku czci Krasińskiego. *Słowo Pol.* 1911 nr 598. (Odezwa w sprawie jubileuszu); przedr. pt. Ku uczczeniu Z. Krasińskiego. *Dzien. Kijowski* 1911 nr 327. — Obchód setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego. *Słowo Pol.* 1911 nr 544. (Zawiązanie Komitetu obchodu). — Stulecie Krasińskiego we Lwowie. *Gaz. Por.* 1911 nr 391. — Setna rocznica urodzin Krasińskiego. Tamże nr 409. — Szkoły wobec jubileuszów Krasińskiego i Skargi. *Słowo Pol.* 1911 nr 570. — Alfa: Odczyt Kasprowicza na obchodzie Krasińskiego w Wiedniu 28 marca. *Słowo Pol.* 1912 nr 155. — A. E. Balicki: Teatr krakowski. (Uroczystość ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego). *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3. — I. Chrzanowski: Dwie rocznice. *Drużyna* 1912. (Jednodniówka). — A. Dobrowolski: Wieczór Z. Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 58. — Elf: Obchód Krasińskiego w Paryżu. *Świat* 1912 nr 18. — T. Grabowski: Zygmunt Krasiński. (W setną rocznicę urodzin). *Przew. Oświatowy* 1912 nr 2. — A. Hermanówna: Jak w Galicji uczczono Krasińskiego Zygmunta. *Pobudka* (Wil.) 1912 nr 1. — Junosza: W rocznicę Z. Krasińskiego. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 47. — J. Kallenbach: Jubileusz Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 7 (17 lutego). — A. Kleczeński: Przemówienie na uroczystej akademii ku czci Z. Krasińskiego w Przemyślu w dn. 12 V 1912. *Echo Przemyskie* 1912 nr 39, 40, 42. — kr.: Uroczystości Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1912 nr 91 pop. — Remigiusz K. (Kwiatkowski): Obchód Krasińskiego w Moskwie. *Kur. Warsz.* 1912 nr 58. — L. R.: Wieczór Z. Krasińskiego. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 70. — S. Lam: W hołdzie Krasińskiemu. *Kronika Powsz.* 1912 nr 9. — Z. Marković: Proslava stogodišnjice Krasinskogo. *Domace Ognjište* 1912, 3 grudnia. — Z. Marković: Stogodišnjica Krasinskogo. *Savremenik* 1912, 4 lipca. — L. H. Morstin: W setną rocznicę Z. Krasińskiego. *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113 z. 2. — R.: Le centenaire de S. Krasiński. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1912 nr 284. — Redakcja: Zygmuntowi Krasińskiemu. *Wyzwolenie* 1912 nr 2. — C. Stoińska: Po obchodach jubileuszowych Krasińskiego. (Pamięci jego — a nam na pożytek). *Kronika Powsz.* 1912 nr 14. — J. Szafran: Zagajenie uroczystości ku czci Z. Krasińskiego 20 kwietnia 1912 w Samborze. *Gaz. Samborska* 1912 nr 11. — M. Treter: Towarzystwo Literackie Krasińskiemu. *Słowo Pol.* 1912 nr 88. —

Chorwaci ku czci Krasińskiego. *Słowo Pol.* 1912 nr 28. (Akademia w Zagrzebiu). — Echa jubileuszu w prasie wiedeńskiej. *Gaz. Wiecz.* 1912 nr 547. — Hołd Krasińskiemu. *Gaz. Samborska* 1912 nr 5. — Jubileusz Krasińskiego. *Głos Narodu* 1912 nr 38, 41, 43, 46, 47. — Jubileusz Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1912 nr 93 pop. — Krasiński w Czechach. *Słowo Pol.* 1912 nr 84. — Obchód Krasińskiego w Krakowie. *Czas* 1912 nr 87-88. — Obchód Krasińskiego w Lipsku. *Kur. Warsz.* 1912 nr 52. — Obchód ku czci Krasińskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 14. — Obchód ku czci Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1912 nr 25 pop., 65 pop., 78 por., 85 pop., 88 por. — Pamięci Krasińskiego. *Słowo Pol.* 1912 nr 17. (Plan cyklu odczytów jubileuszowych). — Pamięci Z. Krasińskiego. *Kur. Pol.* 1912 nr 58. — Pamięci Z. Krasińskiego. *Świat* 1912 nr 9. (Uroczystość w Teatrze Wielkim, W-wa). — Program jutrzejszego obchodu jubileuszowego Z. Krasińskiego. *Nowa Reforma* 1912 nr 85 pop. — Rok jubileuszowy. *Naród - Wiad. Codz.* 1912 nr 5-6. — Rok Krasińskiego. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1912 nr 537, 539, 541, 544, 548, 549, 555. — Spr. z odczytów: B. Gubrynowicza, T. Piniego, J. Kasprowicza, Łukasiewicza, W. Bruchnalskiego,

http://rcin.org.pl

J. Kallenbacha, M. Rollego. *Gaz. Lw.* 1912 nr 57-74, 168-169. — Uczczenie Krasińskiego. *Kur. Litewski* 1912 nr 29. — Uroczystość ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego. Rocznica Krasińskiego a szkoły. Ulica Krasińskiego. *Straż Pol.* 1912 nr 2. — Uroczystości Z. Krasińskiego w Krakowie. *Nowa Reforma* 1912 nr 87 pop. — Wieczór Krasińskiego. *Kur. Pol.* 1912 nr 49. — Wieczór literacko-artystyczny Z. Krasińskiego. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 46. — Wykład o Krasińskim w sądzie. Tamże nr 271. — Zygmunt Krasiński (1812-1912). *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 44, 45. —

Weczer na Krasiński. *Polsko-Bălgarski Pregled* 1924 nr 4. — A. K.: W 70 rocznicę zgonu Z. Krasińskiego. *Epoka* 1929 nr 53. — S. Cieszkowski: Z. Krasiński w 70 rocznicę zgonu. Tamże nr 54. — R. Pollak: Polonika włoskie. *Przegl. Współcz.* 1929 t. 28 nr 81. — Akademia ku czci Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1929 nr 103. — Ku czci Z. Krasińskiego. *Epoka* 1929 nr 101. — Ku czci Z. Krasińskiego. *Kur. Por.* 1929 nr 62. — Uczczenie Z. Krasińskiego. *Kur. Por.* 1929 nr 101, 103. — Uroczysty obchód ku czci Z. Krasińskiego. *Głos Prawdy* 1929 nr 102. — Uczczenie 100-lecia pobytu Z. Krasińskiego w Genewie. *Dzien. Poz.* 1930 nr 231. — Akademia ku czci Z. Krasińskiego. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 70, 76. — M. C. Przewóska: Z. Krasiński w perspektywie 75-lecia zgonu. *Kur. Warsz.* 1935 nr 62. — L. Rygier: W zaniedbaną rocznicę. *Jednota* 1935 nr 11. — j.: O Krasińskim w Niemczech. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 168. —

(p.): Uroczystości w Złotym Potoku w setną rocznicę pobytu Z. Krasińskiego. *Życie Częstochowskie* 1957 nr 269. — A. Świderska: Opinogórskie wspomnienia. *Pięć Rzek* 1957 nr 3. — (Czaj) (J. Czajkowski): Przed setną rocznicą śmierci Z. Krasińskiego. *Orka* 1958 nr 29. — J. Czajkowski: Przed rokiem wielkiego poety. *Współczesność* 1958 nr 12 (2). — T. L. Młynarski: Przed rokiem Słowackiego i Krasińskiego. *Pięć Rzek* 1958 nr 1. — A. Bartoszewicz: Konferencja naukowa poświęcona Krasińskiemu. *Pomorze* 1959 nr 9. — A. Lisiecka: Zapomniany „trzeci wieszcz". Konferencja Instytutu Badań Literackich PAN w 100 rocznicę śmierci Z. Krasińskiego. *Nowa Kultura* 1959 nr 21. — J. T.: Uroczystości w Warszawie. *Pięć Rzek* 1959 nr 1. — T. L. Młynarski: Przemówienie przed kryptą Z. Krasińskiego. Tamże. — J. Rużyło-Pawłowska: Zygmunt Krasiński. Konferencja Instytutu Badań Literackich w setną rocznicę śmierci poety. *Polonistyka* 1959 nr 4. — W. Sadkowski: „Nie tak, nie tak, mój szlachetny...!" Zamiast sprawozdania z wieczoru w Penclubie. *Trybuna Ludu* 1959 nr 56. — Kronika krajowa. W rocznicę Krasińskiego. *Teatr* 1959 nr 6. — A. Międzyrzecki: „Pogłos ich obecności". *Świat* 1961 nr 36. — K. Wyka: Zygmunt Krasiński w roku 1959. *Polska* 1961 nr 11.

c) Pomniki i muzeum

Poseł Prawdy (A. Świętochowski): Liberum veto. Pomnik dla Z. Krasińskiego. *Prawda* 1888 nr 7. — Z Krakowa. *Kur. Por.* 1888 nr 72. (O projekcie wzniesienia pomnika). — Z Krakowa. *Kur. Warsz.* 1888 nr 36. (O projekcie, jw.). — Pomnik ku czci Z. Krasińskiego. *Listy Pol.* (Kr.) 1890 nr 1. — W. Morzkowska Marrené: Trzej nasi poeci. *Dzien. Pol.* 1899 nr 246. — W. Rabski: Grób Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1899 nr 302. — Kronika bieżąca. Pomnik Z. Krasińskiego. *Wiek Ilustr.* 1904 nr 191. — Pomnik Z. Krasińskiego. *Ziarno* 1904 nr 33. — Sgr. (S. Gorski): Przy pracy nad sarkofagiem dla Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 39. — Krasiński na Wawel. *Kultura* 1932 nr 17. — A. Świderska: Wśród „Trzech Pagórków". *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 41. (Pamiątki w Opinogórze). — W 125 rocznicę urodzin Krasińskiego. Opinogóra — miejsce wiecznego spoczynku poety. *Kur. Por.* 1937 nr 62. —

R. B. (Bartold): A jednak będzie świeciła Opinogóra. *Pięć Rzek* 1957 nr 3. — R. Danielewski: Taka jest Opinogóra. *Trybuna Mazowiecka* 1958 nr 45. — Z. Komorowski: Przypominam Opinogórę. *Kierunki* 1958 nr 36. [Odpowiedź: J. Okuniewska: W Opinogórze. Tamże nr 46]. — S. Brzostowski: Opinogórskie światła. *Pięć Rzek* 1959 nr 1. — M. Warneńska: Nowe światła Opinogóry. *Trybuna Ludu* 1959 nr 53. — M. Chmielewski: Muzeum romantyzmu w Opinogórze. *Trybuna Ludu* 1961 nr 138. — R. Taborski: Muzeum w Opinogórze. *Stolica* 1961 nr 29/30. — J. Szeląg (Z. Mitzner): Tak i nie. *Nowa Kultura* 1962 nr 6.

KRASZEWSKI JÓZEF IGNACY (1812–1887)

W tomie oddzielnym.

http://rcin.org.pl

KRASZEWSKI KAJETAN (1827—1896)

Pseud. i krypt.: Chorążyc; Kaniowa; K. Krasz.

Powieściopisarz, nowelista.

Ur. 11 marca 1827 we wsi Dołhe koło Prużany na Polesiu; syn Jana, sędziego ziemskiego, zastępcy podkomorzego i chorążego powiatu prużańskiego, i Zofii z Malskich. Był młodszym bratem pisarza Józefa Ignacego. Uczył się w gimnazjum w Świsłoczy, później studiował w Warszawie astronomię i meteorologię pod kierunkiem Jana Baranowskiego. Dużo czasu poświęcał muzyce, grywał i komponował drobne utwory. Pisywał artykuły z dziedziny astronomii do *Encyklopedii powszechnej* Orgelbranda. Po śmierci rodziców, odziedziczywszy Romanów w powiecie włodawskim i Dołhe, zamieszkał w Romanowie, gdzie w 1852 założył obserwatorium astronomiczne. W 1854 ożenił się z Marią Rulikowską. W 1864 przez pół roku był w Sokalu w Małopolsce. Zmarł 1 lipca 1896 we wsi Stary Kuplin w pobliżu Dołhego.

TWÓRCZOŚĆ

1. Monografia domu Kraszewskich vel Kraszowskich Jastrzębczyków. Z herbarzy, kronik, dokumentów i papierów familijnych. Poz. 1861.

2. Kapłanka idei. Komedia w 3 aktach. Powst. 1873. Wyst. W-wa 1873.

3. Koniuszyc brzeski. Opowiadanie. *Gaz. Nar.* 1875 nr 146-174 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1875.

Wstęp dat.: Romanów, 20 listopada 1874 r.

Dedykacja: Władysławowi Milowiczowi i Lucjanowi Horodyńskiemu przyjacielską pamiątkę przesyła Autor.

Przekł. ros.: Petersb. 1875.

4. Cudowne leki. Krotochwila. Wyst. W-wa 1876.

5. Chełmianie. Opowiadanie z lat 1792-1796. Dat. Romanów Podlaski, 11 kwietnia 1877. Wyd. W-wa 1878. Wyd. nast.: W-wa 1912.

Dedykacja w formie listu: Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu w Dreźnie... Kajetan. Dat. w Romanowie, d. 5 czerwca 1877.

6. Gość pożądany. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 1878.

7. Uproszone zaloty. Komedia. Wyst. 1878. Ogł. *Dod. do Echa* 1879 nr 204, 212, 227, 245.

8. Od szkolnej ławy. Opowiadanie z lat 1798-1813. Dat. Romanów, 29 października 1879. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1-3; odb. W-wa 1880.

Dedykacja: Stan. Leliwa Adamowiczowi przyjacielską pamiątkę przesyła Autor.

9. Opowiadania mniejsze. W-wa 1879.

Zawartość: Votum. (*Kłosy* 1875 nr 524); Co się dzieje na księżycu? Ramotka nieastronomiczna. (*Echo* 1877 nr 94-97); Białonóżka pana majora. (*Echo* 1877 nr 286-288; 1878 nr 1-7); Trzewiczek. Powieść najprawdziwsza. (Dat. Romanów, 24 stycznia 1879); Skarb stolnikowicza. (*Ognisko Dom.* 1876 nr 12-14).

Białonóżka pana majora. Wyd. osob. Poz. 1925 *Dla wszystkich* nr 65.

Trzewiczek. Wyd. osob. Poz. 1925 *Dla wszystkich* nr 61.

10. W sprawie Szczerbca Bolesławowego. I. Skarbiec koronny. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 1 i odb.

Cz. II art. i odb. stanowi: Opis i rysunek miecza podany przez S. Smolikowskiego.

11. Pod wyrokiem. Opowiadanie z lat 1706-1713. Dat. Romanów, 18 października 1881. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1882 t. 2-4; wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1883.

Dedykacja: Czcigodnemu Edwardowi Rulikowskiemu w Kotlicach braterską pamiątkę przesyła Autor.

12. Tradycje kodeńskie. Opowiadanie z lat 1790-1792. *Kłosy* 1882 nr 883-897; wyd. osob. Kr. 1893 (tu błąd w tytule: Tradycje kadeńskie).

13. Generał Filip Haumann i rodzina Antoniego Malczewskiego. Dat. Romanów, 19 marca 1887. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 4; odb. W-wa 1888.

14. Bartochowski. Opowiadanie z końca XVIII wieku według podań rodzinnych. T. 1-2. Kr. 1888; wyd. nast. z przedmową T. Jeske-Choińskiego. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 73-74.

Dedykacja: PP. Zygmuntowi Glogerowi i Adamowi hr. Starzeńskiemu przyjacielską pamiątkę przesyła Autor.

15. Wybór pism. T. 1: Z podań i szpargałów. Kr. 1892 *Bibl. Dwutyg. Ilustr. „Świat"*.

Zawartość: Goście. Kartka z dziejów naszych. 1795-1813. (*Słowo* 1882 nr 295-301; 1883 nr 1-7); Pioruny księcia wojewody. Z opowiadań szambelana. (*Bibl. Warsz.* 1884 t. 2); Jarząbkowa

http://rcin.org.pl

noc. Ze wspomnień i tradycji. Opowiadanie. (*Słowo* 1884 nr 82-91); Wołodkowicze 1759-1760. Opowiadanie. (*Kronika Rodz.* 1884 nr 18-20); Kościuszkowie. (*Kłosy* 1881 nr 810-811); Pomnik postawiony przez Kościuszkę w Dołholisce. (*Kłosy* 1882 nr 874-875); Sosnowica. I wspomnienia o Kościuszce. (*Kłosy* 1884 nr 968); Taktyka pana rotmistrza. Opowiadanie. (Dat. Romanów, 20 grudnia 1886); O Franciszku Karpińskim. (*Kłosy* 1880 nr 801); W oblężeniu. Urywek z rodzinnego diariusza. (*Słowo* 1887 nr 70); Z opłatkiem. Kolęda. (Dedykacja: Bratu Józefowi w Dreźnie. *Kłosy* 1877 nr 603).

16. Poturczeńcy (1683-1684). Opowiadanie. Dat. Romanów, 16 grudnia 1892. Wyd. Petersb. 1895.

17. Urywki ze wspomnień nowogrodzkiego szlachcica. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 37-38; wyd. osob. Kr. 1893.

18. Z dziejów możnej rodziny. Kartka historyczno-obyczajowa. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 40; odb. Kr. 1894.

19. Ze wspomnień kasztelanica. Przyczynek do historii obyczajów życia domowego i wychowania w końcu XVIII w. Ze starego rękopisu. Fragm. ogł. *Rodzina i Szkoła* 1896 nr 10-13; całość wyd. Petersb. 1896.

20. Humoreski. W-wa 1909.

Zawartość: Przeprawa przez Wisłę. Humoreska z prawdziwego zdarzenia. (*Kur. Warsz.* 1888 nr 50); Skuteczne wody. Opowiadanie starego pseudomedyka. (*Gaz. Nar.* 1889 nr 220-221, 223-224, 226-227); Wyprawa na żubry. Humoreska z prawdziwego zdarzenia. (*Echo* 1883 nr 80-86); Rydze. Opowiadanie prawdziwe starego profesora. (*Kronika Rodz.* 1885 nr 11-12); Kapotowy stryjaszek. Gawęda. (*Kronika Rodz.* 1894 nr 1-2); Połapka. Okruchy wspomnień. (Dat. Romanów, 16 stycznia 1893); Wspomnienie o Auguście Wilkońskim. (*Ziarno* 1889 nr 269); Przygoda dr T. Trypplina. Wspomnienie. (*Ziarno* 1891 nr 27); Obce języki. (Humoreska). (*Wędrowiec* 1893 nr 6); Śniadanie Dumasa; Nehemi. Ramotka z prawdziwego zdarzenia. (*Kolce* 1880 nr 7-17); Plama. Ramotka. (*Kolce* 1881 nr 43-45); Po kolei. Humoreska. (*Kolce* 1889 s. 121-122; przedr. *Kalendarzyk familijny*. Lw. 1891); Reb Icek. Dosłowne opowiadanie Mojszy, Ickowego wiernika; Sen pani hrabiny.

Skuteczne wody. Po kolei. Wyd. osob. Poz. 1924 *Dla wszystkich* nr 54.

Wyprawa na żubry. Plama. Wyd. osob. Poz. 1924 *Dla wszystkich* nr 56.

Nehemi. Reb Icek. Wyd. osob. Poz. 1925 *Dla wszystkich* nr 58.

Przekł. ros.: J. Janowski: Polza minieralnych wod. *Swietłyjług* 1911 nr 11.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Przejście planety Wenus przez tarczę słoneczną. 1874 t. 4; Raptularzyk rodziny Korycińskich od r. 1541 do 1649. 1886 t. 3; Homagium w Królewcu r. 1798. Opowiadanie z relacji współczesnej. 1887 t. 4; Z depeszą. Opowiadanie starego kapitana. 1890 t. 1), *Cosmos* (Paryż; przed 1867), *Echo* (tu m. in.: Bodzantowicz i chorąży. 1880 nr 79-83; Pan instruktor Szkoły Podchorążych. Obrazek z przeszłości. 1881 nr 131-135), *Gaz. Codz.* (tu m. in.: Korespondencja. Z Włodawskiego. 1860 nr 316-317), *Gaz. Nar.* (1875, 1889), *Gaz. Warsz.* (tu: Słówko o recenzentach muzycznych. 1856 nr 43), *Jeździec i Myśliwy* (1899),

Kalendarzyk familijny. Lw. 1891, J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr.* W-wa 1868 (tu: Starodawne pogwarki), *Kłosy* (tu m. in.: Do Redakcji Kłosów. 1876 nr 580; Notatka historyczna. Kiedy Szczęsny był w Kodniu? 1876 nr 585; O nagrobkach w kościele Św. Jacka w Warszawie. 1879 nr 740; W sprawie naszej „Macierzy". 1880 nr 763; Do A. P. 1880 nr 801; Gwiazdka i choinka. 1886 nr 1121; Pani Zajączkowa. 1887 nr 1136; Wspomnienie o śp. chorążym Kraszewskim. 1887 nr 1142; Kraśnik. 1887 nr 1170; Pan Zagórski. 1887 nr 1173; Drobiazgi. 1888 nr 1226; Błażek. 1889 nr 1278), *Kolce* (1880-1881, 1889), *Kraj* (Petersb.; tu: Luźne kartki. 1884 nr 52), *Kronika Rodz.* (tu m. in.: Urywek z dawnego pamiętnika. 1879 nr 6; Ze starych szpargałów. Pamiętniczek z 1667 r. 1879 nr 18-19; Rezurekcja. Obrazek z przeszłości. 1880 nr 16; Kalendarzyk. Gawęda. 1881 nr 4; Towarzysz Mohorta (1784-92-1847). Opowiadanie. 1882 nr 17-18; Z dawnego podania. 1887 nr 14-15; Urywek z dawnych wspomnień. 1892 nr 4-5; Wspomnienie pośmiertne. 1893 nr 7; U zegarmistrza. 1896 nr 22; Godziny i lata. 1896 nr 24), *Kur. Codz.* (tu: korespondencje. 1874), *Kur. Warsz.* (tu m. in.: Wspomnienie o Szlubowskim. 1866 nr 110; Szermierze. 1888 nr 1), *Myśl* (Kr.; tu: Nieznana pamiątka. 1892 nr 18/19), *Ognisko Dom.* (1876, 1897), *Przegl. Bibliogr.-Archeol.* (tu: Relacja poselstwa do Moskwy w roku 1649. 1881 z. 11), *Praca* (1898), *Przegl. Europejski* (tu: Ramotki naukowe. 1863 t. 3), *Przegl. Powsz.* (1893), *Rodzina i Szkoła* (1896), *Ruch Muzyczny* (tu: O kamertonie naturalnym. 1858 nr 17; Przytony i zastosowanie ich w fortepianie. 1858 nr 3), *Słowo* (W-wa; 1882-1884, 1887), *Świat* (Kr.; tu: Osyp Figiel. 1891 nr 23-24; Kawa i herbata w Polsce. 1894 nr 1; Pan instruktor Szkoły Podchorążych. 1894 nr 16), *Tyg. Ilustr.* (tu: Bocian. 1871 nr 206; Ludwik Rulikowski. 1873 nr 282; Dygnitarze. 1890 nr 34-39), *Wędrowiec* (1893, 1897), *Wiek* (tu korespondencje. 1874 nr 168, 192), *Ziarno* (1889, 1891).

http://rcin.org.pl

Listy i materiały

1. Do J. I. Kraszewskiego 358 listów z 1852-1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6933, 6938, 6939.

2. Do K. W. Wójcickiego 4 listy z 1872--1874. Rkps Bibl. Nar. sygn. 51-M; zniszcz. 1944.

3. Do Józefa i Stanisławy z Libeltów Łepkowskich z 1882. Rkps Bibl. Nar. sygn. 90-M; zniszcz. 1944.

4. Do T. Lenartowicza z 1892. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 3.

5. Do E. Pawłowicza z 1893. Rkps Ossol. sygn. 6831/I.

6. Pamiętniki. Urywki z nich podaje M. R.: Józef Ignacy i Kajetan Kraszewscy (1827-1887-1927). *Kur. Warsz.* 1927 nr 77. Rkps całości w posiadaniu Cz. Zgorzelskiego, Lubl.

Bibliografię podaje B. Kraszewski: Spis dzieł K. Kraszewskiego ułożony przez... Ogł. Eu... Heleniusz (Iwanowski): Listki z Ukrainy. T. 3. Kr. 1902. (Tu również wiadomość o utworach pozostałych w rękopisie).

OPRACOWANIA

P. K. Kraszewski ... napisał komedię „Kapłanka idei"... *Dzien. Pol.* 1873 nr 194. — (Koniuszyc brzeski. Rec.): A. B. *Ognisko Dom.* 1875 nr 62; G. C. *Wiek* 1875 nr 262; K. Kaszewski. *Bluszcz* 1876 nr 7-8; A. Pilecki. *Opiekun Dom.* 1876 nr 11; W. (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1; *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 24; *Tyg. Mód i Powieści* 1876 nr 33. — J: (Cudowne leki. Rec. teatr.). *Kur. Codz.* 1876 nr 63. — (Chełmianie. Rec.): K. Grzymała (S. Grudziński). *Niwa* 1878 t. 13; W. (K. W. Wójcicki). *Kłosy* 1878 nr 671; *Kronika Rodz.* 1878 s. 502; *Kur. Codz.* 1878 nr 117; *Tyg. Mód i Powieści* 1878 nr 50; *Tyg. Powsz.* 1878 nr 18; L. S. W. (Szczerbowicz-Wieczór). *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 181. — (Uproszone zaloty. Rec.): K. Dobiecki. *Kur. Por.* 1878 nr 203, 205; K. Kaszewski. *Tyg. Powsz.* 1878 nr 36; × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Pol.* 1878 nr 195; F. H. L. (Lewestam). *Kłosy* 1878 nr 689; W. Noskowski. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 141; Orgon (Z. Sarnecki). *Echo* 1878 nr 195; *Kur. Por.* 1878 nr 241; *Nowiny* 1878 nr 62; F. W. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4. — (Od szkolnej ławy. Rec.): M. K. *Kłosy* 1881 nr 828; *Tyg. Powsz.* 1881 nr 29. — (Opowiadania mniejsze. Rec.): M. K. *Kłosy* 1881 nr 828; L. S. W. (Szczerbowicz-Wieczór). *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 272. — (Pod wyrokiem. Rec.). *Kłosy* 1884 nr 973. — L. F-l (Finkel): (Raptularzyk rodziny Korycińskich. Rec.). *Kwart. Hist.* 1887. — J. Kotarbiński: Bezpodstawne zarzuty. *Kłosy* 1887 nr 1143. — (Generał Filip Haumann... Rec.): (A. Mazanowski). *Przegl. Tyg.* 1887 nr 52; K. Kaszewski. *Kłosy* 1888 nr 1194; *Ateneum* 1888 t. 4. — Sm. Wł. (Smoleński): (Homagium w Królewcu. Rec.). *Kwart. Hist.* 1888. — bf.: Przepowiednie katastrof. *Wędrowiec* 1890 nr 51. — N. N.: Kajetan Kraszewski. *Kraj* 1892 nr 30. — (Wybór pism. Rec.): J. Łoś. *Kraj* 1893 nr 25; N. (K. Morawska). *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 3. — A. Szarłowski: (Urywki ze wspomnień; Z dziejów możnej rodziny. Rec.). *Kwart. Hist.* 1894. — (Poturczeńcy. Rec.): *Bluszcz* 1895 nr 8; *Gaz. Warsz.* 1895 nr 36; A. Chmiel. *Kwart. Hist.* 1896. — (Ze wspomnień kasztelanica. Rec.): K. Wojciechowski. *Czas* 1896 nr 178; K. Wojciechowski. *Przegl. Lit.* 1896 nr 7; *Przegl. Powsz.* 1896 t. 50; *Niwa* 1897 nr 1; *Ziarno* 1897 nr 6. —

Wspomnienia pośmiertne w 1896: Adam Stan. *Gaz. Lw.* nr 155; Eu... Heleniusz (Iwanowski). *Gaz. Lw.* nr 155-156; przedr. w: Listki z Ukrainy. T. 3. Kr. 1902; J. *Kur. Codz.* nr 184; B. Kraszewski: Życiorys K. Kraszewskiego, napisany przez syna... Powst. 1896. Ogł. Eu... Heleniusz (Iwanowski). W książce, jw.; L. S. K. *Tyg. Ilustr.* nr 28; N. N. *Kraj. Dział Lit.-Artyst.* nr 30; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kronika Rodz.* nr 14; toż *Kur. Lw.* nr 187; toż *Wędrowiec* nr 28; Wł. T. (Trąmpczyński). *Gaz. Warsz.* nr 176; W. M. *Wieczory Rodz.* nr 32; wł. *Wiek* nr 151; *Ateneum* t. 3; *Bibl. Warsz.* t. 3; *Biesiada Lit.* nr 28; *Czas* nr 153; *Kronika Rodz.* nr 14; *Prawda* nr 28; *Przegl. Lit.* nr 8. — T. Jeske-Choiński: Kajetan Kraszewski. W wyd.: Bartochowski. T. 1. W-wa 1899. — Eu... Heleniusz (Iwanowski): Kajetan Kraszewski, synowie Stanisław i Bogusław. W: Listki z Ukrainy. T. 3. Kr. 1902. — Życiorys śp. K. Kraszewskiego, historyka i przyrodnika. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 30 (1903). — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — A. Drogoszewski: (Humoreski. Rec.). *Książka* 1909 nr 9. — M. R.: Józef Ignacy i Kajetan Kraszewscy (1827-1887-1927). *Kur. Warsz.* 1927 nr 77.

http://rcin.org.pl

KREMER JÓZEF (1806—1875)

Pseud. i krypt.: J. Kr.-r.; J. Kr ... r.; Józef z Krakowa; St. Kre...

Pisarz filozoficzny, teoretyk sztuki.

Ur. 22 lutego 1806 w Krakowie, w rodzinie mieszczańskiej pochodzenia niemieckiego; syn rękodzielnika, z zawodu szewca, i Anny z Erbów. Uczył się w Liceum Św. Anny. Od 1823 studiował prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim, które ukończył w 1828 ze stopniem magistra. W tymże roku wyjechał na dalsze studia do Berlina, Heidelberga i Paryża. W Berlinie słuchał wykładów Hegla, w Heidelbergu prawników: Mittermayera i Thibaulta, oraz historyka Schlossera, w Paryżu Cousina, Guizota i Villemaina. W Paryżu bywał na zebraniach saintsimonistów. W 1830 był w Londynie. W jesieni 1830 uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim stopień doktora obojga praw. W powstaniu listopadowym walczył jako kanonier pod Grochowem. Ranny w tej bitwie, powrócił do Krakowa ze stopniem oficera. Po upadku powstania przebywał w Zagórzanach koło Gorlic w domu T. Skrzyńskiego w charakterze nauczyciela domowego. W okresie tym poznał Wincentego Pola, z którym zawarł przyjaźń. Następnie przez kilka tygodni był asesorem sądowym. Od 1835 współpracował z Antonim Zygmuntem Helclem w redagowaniu *Kwartalnika Naukowego*. W 1837 zamieszkał w Krakowie, gdzie po wyjeździe Ludwika Królikowskiego do 1850 kierował prywatnym zakładem wychowawczym dla chłopców. W 1837 został członkiem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. W 1844 ożenił się z Marią Mączyńską. W 1847 objął katedrę filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1849 po złożeniu pracy doktorskiej z zakresu filozofii został profesorem estetyki i historii sztuki w Szkole Sztuk Pięknych. Wykładał również w szkole technicznej. W 1852 odbył podróż do Włoch. Rozwijał ożywioną działalność naukową i kulturalną. Był przez pięć lat sekretarzem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, następnie jednym z dwunastu członków założycieli powstałej z tego Towarzystwa Akademii Umiejętności i dyrektorem jej Wydziału Historyczno-Filozoficznego. Należał do członków założycieli Towarzystwa Sztuk Pięknych w Krakowie. Był członkiem honorowym Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim oraz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, współpracował z Komisją Archeologiczną w Wilnie. Był kilkakrotnie dziekanem Wydziału Filozoficznego, a pod koniec życia został rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zmarł 2 czerwca 1875 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rys filozoficzny umiejętności. *Kwart. Nauk.* 1835-1836; fragm. końcowy wyd. osob. pt. Rys fenomenologii ducha, czyli nauki o duchowych zjawiskach podług zasad filozofii Hegla. Kr. 1837.

2. Listy z Krakowa. T. 1. Kr. 1843. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawione i pomnożone. T. 1-3. Wil. 1855-1856; toż wyd. 3 Naumburg 1869.

3. Wykład systematyczny filozofii obejmujący wszystkie jej części w zarysie. Dla miłośników tej umiejętności pragnących dokładnie się z nią obeznać. T. 1. Fenomenologia. Logika. Kr. 1849; t. 2. Rzecz o naturze i o duchu ludzkim. Wil. 1852.

4. Prospekt na podróż do Włoch. Wil. 1858.

5. Kilka słów o epoce, w której rozkwitła sztuka bizantyńska. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 4 i odb.

6. O tryptyku z wystawy archeologicznej krakowskiej i kilka z tego powodu uwag nad architekturą i rzeźbą gotyckiego stylu. Wil. 1859.

7. Podróż do Włoch. T. 1-5. Wil. 1859-1864.

8. Najcelniejsze filozoficzne nauki o duszy przed sądem krytycznym obecnej nam filozofii. *Bibl. Warsz.* 1867 t. 1 i odb.

9. Grecja starożytna i jej sztuka, zwłaszcza rzeźba. Poz. 1868.

10. Sztuka w starożytnym Rzymie. *Kółko Dom.* 1868 z. 18-19 i odb.

11. Kraków wobec Polski i Sukiennice jego oraz słowo o Bramie Floriańskiej.

http://rcin.org.pl

Fragm. ogł. *Czas* 1869 nr 176-179; całość wyd. Kr. 1870.

12. O zadaniu młodzieży polskiej kształcącej się na Uniwersytecie Jagiellońskim. Mowa rektora... *Czas* 1870 nr 292-295, 298-299; 1871 nr 1; odb. Kr. 1871.

13. Początki logiki dla szkół średnich. Kr. 1876.

14. Nowy wykład logiki. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 3.

15. O najważniejszym zadaniu filozofii w obecnym czasie. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 12.

Dzieło nie dokończone.

Rozprawy wygłaszane na posiedzeniach Tow. Nauk. Kr.: O metodzie i systemie geografii fizycznej. 1841; Stanowisko Rittera w geografii. 1843; Związek filozofii ludów z ich sztuką piękną. 1845; Zasady tegoczesnej filozofii natury. 1847 — nie dochowały się.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1844-1867), *Bluszcz* (tu m. in.: Obrazki z Neapolu. 1867 nr 38-40, 42, 45, 47, 49-51; Obrazki z Capri. 1868 nr 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13; O wdzięku. 1869 nr 40-41), *Czas* (tu m. in.: Szkice z podróży na Wschód w roku 1877. 1880 nr 218-220, 223-229), *Dwutyg. Lit.* (tu: Kilka słów o Schillerze, Dziewicy Orleańskiej i wystawieniu jej w teatrze krakowskim. 1844 nr 7-11; Lud nieznany, czyli Maria Sybilla Merian. 1844 nr 8), *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 1 (1859) (tu: Analiza filozoficzna; Argument), *Gaz. Warsz.* (tu: Niektóre uwagi nad źródłosłowem wyrazu polskiego ślachta, szlachta. 1859 nr 333-335), *Kłosy i kwiaty. Książka zbior.* Kr. 1869, *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: O przenośniach i porównaniach. Szkic ulotny), *Niewiasta* (tu: O muzyce. 1861 nr 13-15), *Snopek lit.* Wyd. P. Wilkońska. Poz. 1875 (tu: O przeczuciach — s. 399-421), *Tyg. Ilustr.* (tu: O sztuce Grecji starożytnej. 1866 nr 342-345).

Fragmenty pism J. Kremera przedr. J. Rymarkiewicz: Wzory prozy na wszystkie jej rodzaje. T. 1-3. Poz. 1856 (tu: Potęga malarstwa; Puszcze zwrotnikowe; Widok z Wawelu; Wykład filozofii natury i filozofii ducha ludzkiego).

Ponadto wykład pt. Historia filozofii nowożytnej, półrocze zimowe 1850-1851, uzupełniony jako historia filozofii ogólnej wyciągiem z dzieła A. Schweglera: Geschichte der Philosophie im Umrissen, spisał J. Łoziński. Kraków. Rkps Ossol. sygn. 6123/I.

Wydania zbiorowe

Dzieła. T. 1-12. Oprac. H. Struve. W-wa 1877-1879.

Zawartość: t. 1-2: poz. 3; t. 3: poz. 14; t. 4-5: poz. 2; t. 6-11: poz. 7; t. 12: poz. 15 i pisma pomniejsze.

Listy

1. Do K. Libelta 2 listy z 1840, 1849. Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 99-100.

2. Do Redakcji Biblioteki Warszawskiej z 1843; do niewiadomej osoby 2 listy z 1844-1845; do K. W. Wójcickiego 18 listów z 1855-1867. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

3. Do H. Wodzickiego z 1848. Rkps Ossol. sygn. 11756/II.

4. Do J. I. Kraszewskiego 15 listów z 1849-1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6469, 6512.

5. Do W. Dzieduszyckiego z 1850. Rkps Ossol. sygn. 6516/II.

6. Do J. Majera z 1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3152.

7. Do K. Szajnochy z 1859. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 6518/I.

8. Do A. Zawadzkiej z 1861. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

9. Do redaktora Kółka Domowego z 1861; do A. E. Odyńca z 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1352.

10. Do A. Bielowskiego z 1862. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

11. Do K. Szajnochy 2 listy z 1862. Rkps Ossol. sygn. 5877/II.

12. Do J. Majera z 1866. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3170.

13. Do T. Wodzickiej z 1866. Rkps Ossol. sygn. 11788/II.

14. Do S. Buszczyńskiego 3 listy z 1869-1872 i 2 listy z 1873-1874. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 1, 2.

15. Do K. W. Wójcickiego z 1874. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

Bibliografię podają: *Roczn. AU* 1874 s. 53-54. — A. Kadler i I. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

1. Zarys monograficzny

H. Struve: Życie i prace Józefa Kremera. Jako wstęp do jego dzieł. (W wyd.: Dzieła. T. 1-12). W-wa 1881. [Rec.: K. Kaszewski. *Kłosy* 1881 nr 894-896].

2. Biografia

F. Hechel: Kraków i ziemia krakowska w okresie Wiosny Ludów. Pamiętniki. Powst. przed 1851. Oprac. H. Barycz. Wr. 1950. — K. Kaszewski: J. Kremer. *Tyg. Ilustr.* 1859 nr 14. — F. H. Lewestam. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — L. Łukaszewicz: Rys dziejów piśmiennictwa polskiego. Wyd. 3 większe. Poz. 1866. — K. W. Wójcicki: J. Kremer. *Kłosy* 1869 nr 188-190. — Nekrologi w 1875: W. Bełza. *Tydzień* nr 24; P. Chmielowski. *Niwa* nr 15; R. *Kłosy* nr 519; Omikron (W. Sabowski). *Dzien. Mód* nr 17; M. Straszewski. *Przegl. Pol.* t. 1; *Bluszcz* nr 29; *Czas* nr 126; *Dzien. Pol.* nr 126; *Gaz. Lw.* nr 124; *Gaz. Nar.* nr 125, 129; *Gaz. Podkarpacka* nr 21; *Gaz. Tor.* nr 127; *Gwiazdka Cieszyńska* nr 27; *Kaliszanin* nr 46; *Kłosy* nr 522; *Kronika* nr 25-27; *Kur. Poz.* nr 131; *Ojczyzna* nr 129; *Orędownik* nr 69; *Ruch Lit.* nr 23; *Tyg. Ilustr.* nr 411; *Wędrowiec* nr 284. — S. M.: Pensjonat wychowawczy dra J. Kremera w Krakowie. Ze wspomnień lat ubiegłych. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1884 nr 2/3-4. — S. Krzemiński: Józef Kremer. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — H. Struve: Józef Kremer 1806-1875. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — H. Struve: J. Kremer jako pedagog. *Enc. wych.* T. 6 (1904). — H. G. (Galle): Józef Kremer. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 25. — E. B. Kąsinowska: J. Kremer. *Nasze Kłosy* 1906 nr 7. — M. Mann: Wincenty Pol. Studium biograficzno-krytyczne. T. 2. Kr. 1906. — Clarus (A. Nowaczyński): Stulecie Kremera. *Świat* 1906 nr 32. — W. Witwicki: O Józefie Kremerze. W setną rocznicę urodzin. *Nasz Kraj* 1906 nr 10-13. — <. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — *Podr. enc. kościelna.* T. 23/24 (1911). — K. Lubecki: J. Kremer. *Głos Narodu* 1911 nr 65. — A. Lange: Z cyklu Logos: Kremer. *Kur. Warsz.* 1923 nr 145. — H. Barycz: Bronisława Trentowskiego marzenia o katedrze uniwersyteckiej w Krakowie. *Przegl. Hist.* 1948.

3. Twórczość

(Listy z Krakowa. Rec.): E. Dembowski. *Przegl. Nauk.* 1843 t. 2 nr 17; przedr. w: Pisma. T. 3. W-wa 1955; L. Ch. *Tyg. Lit.* 1843 nr 46-48; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1844 t. 1; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 2. Petersb. 1854; J. I. Kraszewski. *Bibl. Warsz.* 1845 t. 3. — K. Libelt: Pisma krytyczne. T. 6. Poz. 1851 s. 183-190. — (Wykład systematyczny filozofii. Rec.): T. (A. Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1852 t. 4; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 1. Petersb. 1854; L. Jakubowski. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 270, 272; ♂ (K. W. Wójcicki). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 122; A. Zdanowicz: Sprawozdanie o dziele pt. Wykład systematyczny filozofii... Wil. 1854; A. Tyszyński. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 170, 172, 175; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904. — A. Tyszyński: Początki filozofii krajowej. T. 1. Lw. 1854 s. 126-135. — (Listy z Krakowa. Rec.): L. Jakubowski. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 1; A. N. (Nowosielski). *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859. — F. S. D. (Dmochowski): (Podróż do Włoch. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 52. — E. Ziemięcka: Studien der polnischen Literatur. Die Philosophie. 2. Kremer. *Magazin für Literatur Auslandes* 1860. — F. K. (Krupiński): Filozofia w Polsce. Dod. w: A. Schwegler: Historia filozofii w zarysie. W-wa 1863. — B. Trentowski: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 3. Powst. przed 1865. Wyd. Poz. 1881 s. 72-76. — W. Pol: Pamiętnik do literatury polskiej XIX wieku. Lw. 1866; przedr. w: Dzieła prozą. T. 4. Lw. 1877 s. 148-164. — (Grecja starożytna... Rec.): L. Buszard. *Bibl. Warsz.* 1868 t. 4; K. Kaszewski. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 49, 51. — (Najcelniejsze filozoficzne nauki o duszy ... Rec.): K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1868 t. 3; Z domu i z obczyzny. *Tyg. Mód* 1868 nr 28. — K. Hankiewicz: Grundzüge der slavischen Philosophie. T. 1. Kr. 1869 s. 26-27. — A. Tyszyński: Pierwsze zasady krytyki powszechnej. T. 2. W-wa 1870 s. 156, 305. — B. F. Trentowski: Hegel i Kremer. *Na dziś. Pismo zbior.* T. 1. Kr. 1872. — H. Struve: Die philosophische Literatur in Polen. *Philosophische Monatshefte* 1874 t. 10. — P. Chmielowski: Kremer i Taine o sztuce greckiej. *Niwa* 1875 nr 3-4. — F. Krupiński: Kremer i Libelt. *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 399-400. — M. Straszewski: J. Kremer i K. Libelt. *Przegl. Pol.* 1875 t. 1. — H. Struve: J. Kremer i K. Libelt. Charakterystyka ich dążności filozoficznych. *Kłosy* 1875 nr 525-528. —

M. Morawski: Filozofia i jej zadanie. Wyd. 2. Lw. 1881 s. 89, 109-110. — E. Schnobrich: Schiller w Polsce. *Ateneum* 1885 t. 4. — H. Struve: Charakter narodowy filozofii polskiej. *Bibl. Warsz.* 1900

http://rcin.org.pl

t. 2. — S. Brzozowski: J. Kremer jako pisarz, filozof i estetyk. W-wa 1902 *Książki dla Wszystkich* nr 58. [Rec.: I. Matuszewski. *Książka* 1902 nr 8; S. Frycz. *Przegl. Filoz.* 1904 z. 1]. — S. Brzozowski: J. Kremera poglądy na sztukę i jej historię. W-wa 1903. [Rec.: *Przegl. Filoz.* 1903 z. 3]. — F. Gabryl: Metafizyka ogólna, czyli nauka o bycie. Kr. 1903. — H. Struve: Wstęp krytyczny do filozofii, czyli rozbiór zasadniczych pojęć o filozofii. Wyd. 3. W-wa 1903. — S. Garfein-Garski: Zagadnienie polskiej filozofii narodowej. *Bibl. Warsz.* 1910 t. 2. — W. M. Kozłowski: Filozofia polska w dobie jej rozkwitu. W: Historia filozofii w XIX wieku. Od początku tego stulecia do chwili bieżącej. W-wa 1910. — A. Zieleńczyk: Drogi i bezdroża filozofii polskiej. *Sfinks* 1910 z. 30-32/33; przedr. w: Drogi i bezdroża filozofii. W-wa 1912. — M. Sobeski: Z dziejów estetyki polskiej. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 4. — H. Struve: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2. W-wa 1911. — W. Witwicki: Kremer Józef. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — F. Gabryl: Kierunek filozofii Hegla. Józef Kremer. W: Polska filozofia religijna w wieku XIX. T. 1. W-wa 1913. — S. Kołaczkowski: Estetyka J. Kremera. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1913 nr 24-25. — S. Kołaczkowski: Dwaj przedstawiciele: Mochnacki i Kremer. *Tyg. Pol.* 1914 nr 29. — S. Kołaczkowski: Estetyka J. Kremera. *Przegl. Filoz.* 1916 z. 3 - 1917 z. 1. —

M. Straszewski: Myśl filozoficzna polska. *Polska w kulturze powszechnej.* T. 1. Kr. 1918. — K. Lubecki: Józef Kremer. *Polska filozofia narodowa.* Kr. 1921. — M. Sobeski: Filozofia sztuki. Wyd. 2. Poz. 1924. — K. F. Wize: Nauka o pięknie i sztuce w zarysie. Poz. 1924. — D. Vogelówna: Znaczenie poznawcze sztuki u Hegla i jego modyfikacje u J. Kremera. *Spr. PAU* 1927 nr 1. — M. Rymarkiewiczówna: Pojęcia Boga w filozofii Libelta. *Prace Komisji Filoz. TPN Poz.* 1930 t. 3; odb. Poz. 1928. — K. Wójcicki: Walka na Parnasie i o Parnas. W-wa 1928. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — W. Tatarkiewicz: Historia filozofii. T. 2. W-wa 1931; wyd. 5 W-wa 1958. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933. — W. Kühne: Die Polen und die Philosophie Hegels. *Hegel bei den Slaven.* Reichenberg 1934. — Z. Jachimecki: Wielcy myśliciele o muzyce. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 7. —

G. Maver: Słowo wstępne. W: Podróże polskich pisarzy do Włoch. Rzym 1946. — Z. Jachimecki: Muzykologia i piśmiennictwo muzyczne w Polsce. Kr. 1948. — S. Morawski: Meciszewski i Kremer. Z teorii teatru w latach czterdziestych XIX w. *Pam. Teatr.* 1953 z. 4. — M. Żmigrodzka: Walka o realizm w estetyce i krytyce literackiej kraju lat 1831-1848. *Pam. Lit.* T. 44 (1953) z. 1-2. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w krytyce i teorii artystycznej lat 1830-1860. W-wa 1955 (na prawach rękopisu). — S. Morawski: Kilka uwag o polskiej teorii sztuki w okresie 1830-1850. *Sztuka i Krytyka. Materiały do studiów...* 1956 nr 1/2. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w polskiej krytyce artystycznej okresu romantyzmu. *Myśl Filoz.* 1956 z. 3. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — S. Morawski: O estetyce Libelta. *Przegl. Hum.* 1958 nr 5. — M. Grabowska: Józef Kremer. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — M. Inglot: Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843. Wr. 1961 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 73. — A. Bartoszewicz: Z dziejów polskiej terminologii literackiej pierwszej połowy XIX wieku. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 3. — J. Degler: Problem dramatu historycznego w polskiej krytyce literackiej lat 1830-1848. *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 13. *Prace Lit.* V. Wr. 1963. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5.

KRÓLIKOWSKI LUDWIK (1799—1878)

Publicysta, wydawca.

Ur. 16 sierpnia 1799 w Piotrkowicach pod Kielcami; syn Jana, chłopa czynszownika hrabiego Tarnowskiego, i Jadwigi z Sikorskich. Początkowo uczył się w miejscowej szkole u bernardynów, później w szkole wojewódzkiej w Kielcach. W 1823 zapisał się na wydział budownictwa i miernictwa na Uniwersytecie Warszawskim. W 1824 przeniósł się na wydział administracji i ukończył go w 1827 ze stopniem magistra. W czasie stu-

http://rcin.org.pl

diów uniwersyteckich przyjaźnił się z T. Olechowskim i Bogdanem Jańskim. W 1828-1831 przebywał razem z Jańskim w Paryżu. W 1831 wrócił do Warszawy i od maja do sierpnia był stałym współpracownikiem *Gazety Polskiej*. Był członkiem Rady Towarzystwa Patriotycznego. W połowie sierpnia opuścił Warszawę, udał się do Krakowa i tam założył pensjonat wychowawczy dla chłopców. W 1839, pod zarzutem zatrudnienia osób skompromitowanych politycznie, został zmuszony do zamknięcia zakładu i wysiedlony z Krakowa wraz z żoną i dwojgiem dzieci. Tegoż roku przybył do Paryża i od początku swego tu pobytu usiłował stworzyć ośrodek o programie socjalistyczno-utopijnym. Zbliżył się do zwolenników Etienne Cabeta. Był jednym z założycieli Towarzystwa Wychowania Narodowego dzieci wychodźców polskich, przekształconego w 1841 na Towarzystwo Szkoły Batignolskiej. W 1841 rozpoczął współpracę z należącą do Zjednoczenia Emigracji Polskiej gminą Hawr i wydawał czasopismo *Zjednoczenie*. Od 1842 był przez parę lat właścicielem Księgarni Sławiańskiej w Paryżu. W 1842-1846 redagował i wydawał pismo *Polska Chrystusowa*. W 1846 zorganizował z Janem Czyńskim Stowarzyszenie Braci Zjednoczonych, a w 1847 wydawał wspólnie z nim pismo *Zbratnienie*. W 1847 pomagał E. Cabetowi przy organizacji Towarzystwa dla Emigracji Ikaryjskiej i został współpracownikiem pisma *Le Populaire*, a w 1848-1851, w czasie pobytu Cabeta w Ameryce, był naczelnym redaktorem tego pisma. W 1854-1856 przebywał w Bordeaux i pracował w biurze przedsiębiorstwa budowy okrętów. Następnie wrócił do Paryża. W 1876 wyjechał do Nowego Jorku, gdzie przebywała jego córka. Zmarł w 1878 w Ameryce.

TWÓRCZOŚĆ

1. Odpowiedź na zadanie o uwadze. Rozprawa akademicka. Powst. W-wa 1827. Rkps znajdował się w Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie, sygn. 1300; zniszcz. 1944.

2. List apostolski z Warszawy. *Pielgrzym Pol.* 1833.

Program filozoficzno-społeczny przesłany na ręce A. Mickiewicza.

3. O wdzięczności. Powst. Kr. 1834. Rkps, jw. poz. 1, sygn. 1302.

4. Westchnienie pobożne za dynastią Czartoryskich w Polsce, przesłane z ziemi ucisku do synów jej w rozproszeniu 1840. Paryż b. r.

B. Chlebowski (*Sto lat myśli pol.* T. 9) przypisuje autorstwo W. Wielogłowskiemu.

5. Przedmowa i obszerne przypisy w książce: (M. Chodźko): Dziesięć obrazów z wyprawy do Polski 1833 r. Poema z muzyką do dwóch pieśni i czterema portretami. Paryż 1841.

6. Nadzwyczajne posiedzenie Polaków w departamencie des Landes. Paryż 1841.

7. Konfederacja ludu polskiego i przyjaciół w Chrystusie Jezusie, Zbawicielu świata, w celu doskonałego posłuszeństwa Bogu i popierania powszechnego braterstwa między ludźmi i narodami. Paryż 1844; toż przedr. *Polska Chrystusowa* 1846 t. 2 z. 1 s. 1-36.

8. Notre procès ou escroquerie. Paryż 1849. (Współautor: E. Cabet).

9. Système de fraternité. (Extrait du „Populaire"). Z. 1-6. Paryż 1849-1851.

Wybór artykułów Królikowskiego i innych autorów.

10. Pochwała rodu gęsiego, wypowiedziana przed obliczem Bożym ku przestrodze i zbudowaniu braci szukających zbawienia wiecznego swojej ojczyzny. Wiersze. Paryż 1862.

Rkps, jw. poz. 1, sygn. 1304.

11. Zbawienie ojczyzny hasłem naszym. Słowo z powodu pisma jakiegoś jegomościa Amora Bożego z Amatei, a rzeczywiście najemnego człowieka ciemięstwa habsburskiego w Polsce. Bendlikon 1865.

Rkps (niekompletny), jw. poz. 1, sygn. 1298.

12. Do panslawistów. Pogłos z odwiedzin niby słowiańskich w Moskwie 1867 r. Zurych 1868.

Ponadto szereg rozpraw, uwag i wierszy w rękopisach; zniszcz. jw. poz. 1.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Étoile du Kansas et de Jova* (Stany Zjednoczone; 1877), *Gaz. Pol.* (tu m. in.: Szkodliwość wolności druku. 1831 nr 158-159; Podatek osobisty. 1831 nr 181; Do jakiej powinniśmy dążyć jedności. 1831 nr 187; Wolność druku i wol-

http://rcin.org.pl

ność kijów. 1831 nr 190; Do czego nas doprowadza ślepa ufność. 1831 nr 196), *Pielgrzym Pol.* (1833), *Polska Chrystusowa* (red. 1842-1846; tu m. in.: Wyznanie wiary. 1842 z. 1; Wznieśmy pomnik umarłemu Julianowi Ursynowi Niemcewiczowi. 1842 z. 1; Zbawienie tylko w Chrystusie. 1843 z. 2; Chrystus i postęp. 1843 z. 2; Rozbudki powstańcze. 1846 z. 1 s. 63-204), *Le Populaire* (red. 1849-1851), *Zbratnienie* (współred. 1847-1848; tu m. in.: Jedyny nasz wróg ciemięstwo — władza z góry. 1847 z. 1), *Zjednoczenie* (Hawr; współred. 1841; tu m. in.: Rozbrat z tym światem. (Wiersz). 1841 nr 1; Każdy lud w sobie samym zbawienia szukać powinien. 1841 nr 2).

Przekłady

(H. Meciszewski): Mémoire historique et politique sur l'état actuel de la ville libre de Cracovie, à l'appui de l'adresse présentée en octobre 1839 par ses habitants aux gouvernements de France et d'Angleterre; suivie d'une collection de pièces justificatives. Paryż 1840; Supplément aux pièces justificatives du Mémoire sur Cracovie. Paryż b. r.

L. Królikowskiemu było przypisywane autorstwo *Memoriału.*

Listy

1. Do rektora Uniw. Jagiel. z 3 września 1831; do J. N. Janowskiego z 3 lutego 1840. Ogł. J. Turowski: Utopia społeczna Ludwika Królikowskiego. W-wa 1958.

2. Do J. N. Janowskiego 11 listów z 1836-1873. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

3. Do S. Goszczyńskiego 2 listy z 1847. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2955.

4. Do J. Działyńskiego 5 listów z 1852-1866. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 13 t. 1, p. 10 t. 1.

5. Do J. Czyńskiego listy z 1862-1866. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1313; zniszcz. 1944.

6. Do E. Callier z 2 marca i 3 kwietnia 1875. Ogł. E. Callier: Bogdan Jański. „Pierwszy pokutnik jawny i apostoł emigracji polskiej we Francji". Poz. 1876.

7. Do A. M. Korobowa z 1876. Ogł. *Wiestnik prawdy* (Genewa) 1899 nr 35.

8. Do Aleksandra i Andrzeja Smoluchowskich. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 3685.

9. Do L. Chodźki, J. Lelewela, W. Mazurkiewicza, K. Ostrowskiego, W. Platera oraz do Towarzystwa Demokratycznego i innych. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie i Batignolskie; zniszcz. 1944.

Bibliografię podają: J. Turowski: Utopia społeczna L. Królikowskiego. W-wa 1958. — A. Kadler i I. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: J. Turowski: Utopia społeczna Ludwika Królikowskiego. 1799-1878. W-wa 1958.

J. Czyński: Odpowiedź ... na Słówko brata Królikowskiego. 1834. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1306; zniszcz. 1944. — S. Goszczyński: (Dziesięć obrazów... Rec.). *Pszonka* 1842; przedr. w: Dzieła zbiorowe. Wyd. Z. Wasilewski. T. 4: Pisma polityczne. Lw. (1910). — A. Mickiewicz: Kurs trzecioletni (1842/43) literatury słowiańskiej. Paryż 1844, wykład 24, i wyd. nast. — K. Libelt: Filozofia i krytyka. T. 1: Kwestia żywotna filozofii. O samowładztwie rozumu. Poz. 1845; wyd. 2. T. 1: Samowładztwo rozumu i objawy filozofii słowiańskiej. Poz. 1874. — L. Zienkowicz: Wizerunki polityczne literatury polskiej. Lipsk 1867 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 50. — B. Trentowski: Polska Chrystusowa L. Królikowskiego. W: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 2. Poz. 1874 s. 182-200. — J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne z lat siedemdziesiątych. Powst. 1876-1886. Ogł. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — E. Callier: Bogdan Jański. „Pierwszy pokutnik jawny i apostoł emigracji polskiej we Francji". Szkic biograficzny. Poz. 1876. — B. Limanowski: Historia ruchu społecznego w XIX stuleciu. Lw. 1890. — P. Chmielowski: Filozoficzne poglądy Mickiewicza. *Przegl. Filoz.* 1897/98 z. 4-1898/99 z. 1; odb. W-wa 1899. — J. Prudhommeaux: Icarie et son fondateur Etienne Cabet. Paryż 1907. — W. Strzembosz. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 42 (1909). — B. Limanowski: Stanisław Worcell. Kr. 1911. — W. Horodyski: Polska filozofia romantyczna a mesjanizm. (Zarys porównawczy). *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3. — J. Ujejski: Ludwik Królikowski. *Sto lat myśli pol.* T. 7 (1913). —

K. Lubecki: Ludwik Królikowski. *Polska filozofia narodowa.* Kr. 1921. — Z. Klarnerówna: Słowianofilstwo w literaturze polskiej lat 1800-1848. W-wa 1926. — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1928. — H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 3. Zbiory Batignolskie i To-

http://rcin.org.pl

warzystwa Przyjaciół Polski w Londynie. W-wa 1933. — M. Janik: Motyw zemsty ludu w poezji polistopadowej. W: Na drogach myśli ludowej. Studia historycznoliterackie. Lw. 1936 *Bibl. Dziejów Kultury Wsi* t. 3. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — S. Pigoń: Zręby nowej Polski w publicystyce wielkiej emigracji. W-wa 1938. — A. Lewak i H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 2. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1938. — B. Suchodolski: Polskie tradycje demokratyczne. W-wa 1946 s. 46-52. — J. Bieniarzówna: Z dziejów liberalnego i konspiracyjnego Krakowa (1833-1848). Kr. 1948. — H. Mogilska: Wspólna własność ziemi w polskiej publicystyce lat 1835-1860. W-wa 1949. — G. Missalowa: Francuski socjalizm utopijny i jego wpływ na polską myśl rewolucyjną w latach 1830-1840. *W stulecie Wiosny Ludów*. T. 3. W-wa 1951. — B. Zakrzewski: Z dziejów walki o ideologię demokratyczną w Poznaniu w latach 1830-1850. *Przegl. Zach.* 1953 nr 7/8 (= *Studia Poznańskie*. Poz. 1953). — S. Mikos: Gromady Ludu Polskiego w Anglii 1835-1846. Gdańsk 1962 *Wyższa Szkoła Pedag. w Gdańsku. Zeszyty Nauk. Wydz. Hum.* III.

KRZYWICKI TEODOZJUSZ (1824—1849)

Pseud. i krypt.: K. Farys; K. Leliwa; Leliwa; Teodozjusz Leliwa; Teod. K. Poeta.

Ur. 3 kwietnia 1824 we wsi Chechły koło Radomia. Był synem starego żołnierza napoleońskiego, a młodszym bratem Hipolita, tłumacza Byrona. Uczył się razem z Felicjanem Faleńskim pod kierunkiem Karola Balińskiego, następnie razem z nim uczęszczał do gimnazjum na Lesznie w Warszawie. Zmarł 30 sierpnia 1849 w Piotrkowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kilka prac literackich Teodozjusza Leliwy. W-wa 1847.

Zawiera 18 drobnych utworów.

2. Opowiadanie Farysa. Pustynia. *Przegl. Nauk.* 1847 nr 27-28 i odb.

3. Dwa obrazy. W-wa 1848.

Zawartość: Miłość sztuki. Obraz z życia artysty; Lutnista.

4. Nasza pieśń. Lw. (1848).

Druk ulotny; po tekście podpis: K. Farys.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Dzwon Lit.* (tu: Dumanie przy fajce. Obrazy fantastyczne, poezja. 1846 t. 4), *Przegl. Nauk.* (tu m. in.: Poezja — Wspomnienia. 1847 nr 2; Żeglarz. Trzy struny. 1847 nr 14; Pieśni ukraińskie. 1847 nr 15; Duchy. 1847 nr 17; Oblężenie Rodu. Fragment historyczny z XV wieku. 1848 nr 13-14).

Wydania zbiorowe

Pisma... Wybrane przez F. Faleńskiego. Wyd. rodziny autora. W-wa 1887.

Zawartość: Dział I. Z życia (tu poezje); Dział II. Poezje drobniejsze; Dział III. Dumki i poemata większe (tu: Pieśni małoruskie; Duma o pochodzie Chmielnickiego do Mołdawii; Powieść kozacka; Sawa; Oblężenie Rodu; Ostatnia spowiedź wieszcza); Dział IV. Proza (tu: Miłość sztuki; Kilka wspomnień z życia poety).

OPRACOWANIA

F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — Felicyan (F. Faleński): Przedmowa do wyd.: Pisma. W-wa 1887. — (Pisma. Rec.): L. S. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 220; R. Plenkiewicz. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 1; *Tyg. Powsz.* 1887 nr 42. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 41 (1908).

KUBRAKIEWICZ MICHAŁ (koniec XVIII w.—1852)

Pisarz polityczny.

Ur. w końcu XVIII w. w Jaryczowie w Samborszczyźnie. Studiował na Uniwersytecie Lwowskim, gdzie uzyskał licencjat prawa. Następnie był we Lwowie urzędnikiem austriackim, później w Warszawie pracował w Komisji Przychodów i Skarbu. W powstaniu listopadowym walczył w randze podporucznika 21 pułku piechoty. Po upadku

http://rcin.org.pl

powstania emigrował do Francji. Przebywał początkowo w 1830-1832 w Bourges, później od 1834 w Bordeaux, w 1837 w Rodez, potem ponownie w Bordeaux. Utrzymywał się z dawania lekcji języka niemieckiego. Jako publicysta występował rzadko, głównie w sprawie uwłaszczenia włościan. W 1846 przystąpił do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. Zmarł w Paryżu w 1851.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nadzieje Polski. W-wa 1830. (Druk ulotny).

2. Uwagi nad konstytucją 3 maja 1791 roku co do prawa własności gruntu. Bourges 1833.
Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 666; zniszcz. 1944.

3. Uwagi polityczne i religijne. Bordeaux 1839. Wyd. 2 Paryż 1843.

4. Essai sur le gouvernement paternel et les mystères d'Autriche. Paryż 1846.
Przekł. ang.: Revelations of Austria. T. 1-2. Londyn 1846.
Przekł. niem.: Das enthüllte Oesterreich. Grimma 1846. Wyd. 2 Kreutzlingen 1848.

Listy

1. Do J. Lelewela. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1265; zniszcz. 1944.

2. Do A. Czartoryskiego. Rkps Muz. Czart. sygn. 5478.

OPRACOWANIA

J. Lelewel: Myśli z powodu pisma M. Kubrakiewicza pod tytułem: Uwagi nad konstytucją 3 maja 1791 roku co do prawa własności gruntu. Paryż 1833. — T. Krosnowski: Almanach historique ou souvenir de l'émigration polonaise. Paryż 1846. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 41 (1908). — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. T. 1. W-wa 1929. — S. Pigoń: Powstaniec o powstaniu listopadowym. *Myśl Nar.* 1929 nr 41. — H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 3. Zbiory Biblioteki Batignolskiej. W-wa 1933. — L. Rac: Konfederacja Narodu Polskiego. *Przegl. Hist.* 1935. — M. Janik: Na drogach myśli ludowej. Studia historycznoliterackie. Lw. 1936 *Bibl. Dziejów Kultury Wsi* t. 3. — S. Pigoń: Michał Kubrakiewicz, zapomniany pisarz polityczny na emigracji. W: Studia literackie. Kr. 1951. — N. Gruss: Szkoła Polska w Paryżu. W-wa 1962.

KUCZ KAROL (1815—1892)

Komediopisarz, poeta, redaktor.

Ur. 31 stycznia 1815 w Brzezinach, pow. rawski. Uczył się u benedyktynów w Pułtusku i u pijarów w Warszawie, następnie był urzędnikiem Komisji Spraw Wewnętrznych i Duchownych, później przeszedł do Izby Obrachunkowej. W 1848 objął, po Ludwiku Dmuszewskim, redakcję *Kuriera Warszawskiego*, którym kierował do 1863. Łączyły go przyjazne stosunki z Romanem Zmorskim, Włodzimierzem Wolskim, Józefem Korzeniowskim, Leonem Łubieńskim i Jadwigą Łuszczewską. W czasie powstania styczniowego w 1864 otrzymał dymisję z Izby Obrachunkowej, następnie zesłano go na Ural. Powrócił do kraju w 1865 i wkrótce został redaktorem tygodnika *Bazar*. W 1866 założył *Kurier Codzienny* i był jego redaktorem do 1870, a wydawcą do 1882. Zmarł 9 lutego 1892 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Marynarz. Dramat w 1 akcie. Wyst. W-wa 1838.

2. Nowa miłość. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 1838.

3. Zapomnienie chwilowe. Komedia we dwóch aktach wierszem. Wyd. zob. poz. 4.

4. Próby poetyczne. W-wa 1840.
Zawartość: poz. 3 oraz 12 drobnych utworów, m. in.: Sen; Wieszcz; Trzy mogiły. Powieść; Oskar. Ballada.
Dedykacja: Ludwikowi Halpert w dowód szacunku poświęca Autor.

5. Przebiegły kuzynek. Komedia ze śpiewkami w 1 akcie. Fragm. ogł. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1840.* W-wa 1841; wyd. osob. z muzyką X. U. W-wa 1840.

http://rcin.org.pl

6. Ukaranie. Oryginalna komedia w 1 akcie ze śpiewkami. Wyst. W-wa 1841.

7. Rodzina Mazurów. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 1844. Wyd. 2 z podtyt. Komedioopera w 1 akcie. Poz. 1926 *Naród sobie!* nr 84.

8. Pamiętniki miasta Warszawy z roku 1853. T. 1. W-wa 1854.

Materiały do tej pracy autor czerpał z kronik *Kur. Warsz.*

9. Godzina u dziennikarza. Krotochwila w 1 akcie ze śpiewkami. Wyst. W-wa 1855; wyd. W-wa 1859. Wyd. 2 Poz. 1927 *Naród sobie!* nr 83.

10. Jasna Góra częstochowska. Gawęda. W-wa 1857. Wyd. nast.: Chicago 1884.

11. Król dziewosłębem. Komedia w jednym akcie wierszem. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 92-98. Wyst. W-wa.

12. Tajemnice Starego Miasta. Krotochwila ze śpiewkami w 1 akcie. Z muzyką L. Steckiego. W-wa 1859. Wyd. nast.: wyd. 2. Muzyka A. Wrońskiego. Poz. 1910 *Naród sobie!* nr 28; toż wyd. 3 Poz. 1926.

Rkps Ossol. sygn. 10831/I; inny rkps sygn. 10470/I.

13. Ulica nad Wisłą. Krotochwila w dwóch aktach ze śpiewkami. W-wa 1859. Wyd. nast.: Chicago 1883; Poz. 1897 *Naród sobie!* nr 3; toż Poz. 1911.

14. Suknia balowa. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 1860.

15. Marta. Obrazek z przeszłości Warszawy. *Kur. Codz.* 1883 nr 268-297 (z przerwami).

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bazar* (red. 1865), *Czytelnia Niedzielna* (współprac. 1856-1857), *Dzien. Lit.* (1856 nr 76), *Dzien. dla Wszystkich* (tu wiersze w 1879-1880), *Gaz. Codz.* (1860), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (tu: Matka. Obrazek z prawdziwego zdarzenia. 1856 nr 196), *Kur. Codz.* (red. 1866-1870, 1878-1883), *Kur. Warsz.* (red. 1848-1863), *Magazyn Mód* (tu wiersze w 1839), *Niezapominajki* (wiersze w 1838, 1845), *Przegl. Warsz.* (tu m. in.: Niebezpieczna zemsta, czyli siedem dni. 1840 t. 1; Szczęśliwa. 1840 t. 1; Wspomnienie. 1840 t. 2; Tegoczesny jedynak. 1840 t. 3), *Tyg. Mód i Powieści* (wiersze w 1876, 1880-1881), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 1-2. W-wa 1857-1858 (tu: Stare przysłowie, czyli skąd się wzięło „Sprawię ci łaźnię". Gawęda pana Pawła; Stanisław Jachowicz).

Przekłady

J. Maillan i L. Boulé: Piętno hańby. Dramat w 5 aktach. Wyst. W-wa 1838.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1854-1859. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6469.

2. Do K. W. Wójcickiego z 1865. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

OPRACOWANIA

(Marynarz. Rec.): *Gaz. Warsz.* 1838 nr 156; *Świat Dramatyczny* 1838 nr 18; K. Witte: Przedstawienia. *Pam. Sceny Warsz. na r. 1838.* W-wa 1839 (tu również rec. utworów: Nowa miłość; Piętno hańby). — K. Witte: (Przebiegły kuzynek. Rec.). *Pam. Sceny Warsz. na r. 1840.* W-wa 1841. — S. K. J.: (Pamiętniki miasta Warszawy z roku 1853. Rec.). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 13. — (Suknia balowa. Rec.): F. S. Dmochowski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 81; K...: Sprawozdania Komitetu powołanego do ocenienia komedii nadesłanych na konkurs p. n. Edwarda Starzyńskiego. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 47-49. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — Jubileusz 50-lecia pracy:***. *Tyg. Powsz.* 1889 nr 1; M. Dz.-Ch. (Dzikowski-Chamski). *Goniec* 1889 nr 49; J. Heppen. *Kłosy* 1889 nr 1269; J. Heppen. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 355; J. M. Kamiński. *Kur. Codz.* 1889 nr 305; Poseł Prawdy (A. Świętochowski). *Prawda* 1889 nr 43; *Biesiada Lit.* 1889 nr 50. — Nekrologi w 1892: (Ecki). *Wędrowiec* nr 7; J. (C. Jankowski). *Tyg. Ilustr.* nr 111; B. Lut. (Lutomski). *Ateneum* t. 1; Redakcja. *Kur. Codz.* nr 40; *Ateneum* t. 1; *Biesiada Lit.* nr 7; *Gaz. Pol.* nr 30; *Goniec i Iskra* nr 7; *Kur. Codz.* nr 48; *Prawda* nr 7; *Rola* nr 7. — Wydawcy. Redaktorzy. Współpracownicy. *Kurier Warszawski. Książka jubileuszowa... 1821-1896.* W-wa 1896. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 41 (1908). — T. Hiż: Z galerii typów dawnych dziennikarzy warszawskich. *Głos Prawdy* 1929 nr 274. — T. Hiż: Talent, dziwactwo i coś jeszcze. W-wa 1937. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. W-wa 1960.

http://rcin.org.pl

KUDASIEWICZ ADOLF (1820—1865)

Krypt.: Ad. K.

Językoznawca, pedagog.

Ur. 8 czerwca 1820 w Krakowie; syn Michała i Kunegundy z Giżyckich. Uczył się w Gimnazjum Św. Anny. W 1835 studiował filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim, w roku następnym przeniósł się na wydział prawny, który ukończył w 1840. W 1852, po złożeniu egzaminu z pedagogiki, uzyskał posadę nauczyciela języka polskiego w Szczebrzeszynie. Od 1853 wykładał w Warszawie w Instytucie Szlacheckim, w szkole realnej oraz na pensji żeńskiej. W 1862 otrzymał posadę nauczyciela w II gimnazjum w Warszawie. Wykładał przeważnie język polski, stylistykę i logikę. Był znanym pedagogiem na terenie Warszawy. Krakowskie Towarzystwo Naukowe mianowało go swym członkiem korespondentem. Zmarł 9 kwietnia 1865 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Próbki filozofii mowy. W-wa 1858.

2. Przeszłość i teraźniejszość ortografii polskiej, ocenione ze stanowiska zasad wymowy. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 3; odb. W-wa 1861.

3. Kurs początkowy nauki języka polskiego. W-wa 1861. Wyd. nast.: wyd. 2 przerobione i powiększone W-wa 1864; wyd. 3 W-wa 1874.

4. Kurs drugi nauki języka polskiego zawierający głosownię, czyli naukę o głoskach i zgłoskach, słoworodnię, czyli tworzenie i składanie wyrazów, odmiany wyrazów. W-wa 1862. Wyd. nast.: W-wa 1866.

5. Kurs trzeci języka polskiego zawierający ortografię i składnię. W-wa 1863.

6. Ocena gramatyki polskiej Małeckiego. *Bibl. Warsz.* 1864 t. 1; odb. W-wa 1864.

7. Stylistyka, czyli teoria stylu. T. 1. Stylistyka ogólna. W-wa 1865.

Rozprawy ogł. w *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Słowo do piszących i czytających po polsku: O sprostowaniu niektórych pojęć gramatycznych i poprawie abecadła dzisiejszego jako jedynym środku ustalenia pisowni polskiej. 1853 t. 1; Rzecz o nauce języka ojczystego, stosunku jego do obcych języków i innych przedmiotów. 1864 t. 4).

Listy i materiały

1. Do niewiadomej osoby z 1848. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

2. Autobiografia. Rkps, jw. poz. 1.

3. Notatka biograficzna z wykazem prac. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2521.

OPRACOWANIA

K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — W. Grochowski: Adolf Kudasiewicz. *Tyg. Ilustr.* 1865 nr 300. — B. Bieńkowski. *Enc. wych.* T. 6 (1904). — K. Appel. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 41 (1908).

KUŁAKOWSKI FELIKS (1798—1831)

Inna forma nazwiska: Kółakowski.

Pseud. i krypt.: D. F. K.; F. K.; Poleski bard.

Poeta.

Ur. w 1798 w powiecie mozyrskim guberni mińskiej. Na Uniwersytecie Wileńskim studiował filologię klasyczną. Należał do Towarzystwa Filaretów, był radcą Błękitnego Grona. Przyjaźnił się z Adamem Mickiewiczem. Celował w improwizacjach poetyckich, zwłaszcza w tzw. jambach, które, obdarzony talentem aktorskim, wygłaszał sam na zebraniach młodzieży. W 1823 posiadał stopień kandydata filozofii. Aresztowany został razem z innymi filaretami 23 października 1823. Uprzedzając wyrok, wraz z Józefem Kowalewskim i Janem Wiernikowskim uzyskał zgodę na wyjazd do Kazania ce-

http://rcin.org.pl

lem studiowania języków wschodnich. Wyjechał w październiku 1824. W Kazaniu studiował w Instytucie Pedagogicznym, na studia otrzymał stypendium rządowe. Zmarł w Petersburgu w 1831.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jamby. Wygł. na zebraniach filareckich. Starannie zbierany i spisany zbiór jambów sporządził Stanisław B. Górski, późniejszy profesor Akademii Wileńskiej, ale żona jego spaliła ten zbiór w 1840 r. w obawie przed rewizją. Streszczenie jambu o p. Morawskiej, właścicielce i dyrektorce teatru w Wilnie, podaje A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1880 nr 8; przedr. w: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Doetymie. W-wa 1884 s. 140-141.

2. Szejne-katarynka, czyli latarnia czarnoksięska. Zbiór satyrycznych wierszyków do karykaturalnych podobizn osobistości wileńskich. Szejne-katarynka przez pewien czas krążyła po Wilnie. Fragm. z zapisków E. Ostaszewskiego ogł. E. Heleniusz (Iwanowski): Wspomnienia polskich czasów dawnych i późniejszych. T. 2. Lw. 1894 s. 245 (tu fragm. o Janie Śniadeckim i kilku innych profesorach).

3. Dytyramb przy dorocznej uroczystości Jana Nepomucena na przekorę Pindarowi i jego tłumaczowi kłakami dowcipu nabity, z mózgownicy wystrzelony p. Feliksa Kół.; Objawienie się butelki z winem, czyli Apocalipsis w kozie. Wiersz dla F. G. M. D. przez sławnego Rymarza z wieku F. F.; Roku 1828 maja d. 25 w Kazaniu. Do Józefa Kowalewskiego, gdy z Kazania odjeżdżał na Wschód. Z imionnika S. Kiewlicza ogł. H. Łopaciński: Listy i wiersze F. Kułakowskiego. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

4. Dumka. Nad brzegami Prypeci poleski bard śpiewa r. 1824 paźdz. 23; Czterowiersz, inc.: Po drodze, tkanej cierniami...; Z Szillera (Ach, ślicznego ognia życia...); Roku 1828 maja dnia 25 w Kazaniu (do Kowalewskiego); Do... (Podziękowanie za nuty); Do Pawła. (Podziękowanie za kabana). Dat. 6 stycznia 1828 w Kazaniu; Roku 1828 maja dnia 25 w Kazaniu (Prawieś nas, o wieczny Boże...). Ze sztambucha Józefa Kowalewskiego ogł. W. Klinger: Sztambuch filomaty. *Przegl. Nauk. i Pedag.* 1916 nr 3; odb. Kijów 1916.

Ponadto drobny zapis w albumie (inc.: Dochowam do grobu pamiątkę...) ogł. I. Chrzanowski: Autograf „Majtka" Mickiewicza i poezje filaretów. Lw. 1901; tożdr. pt. Album pani Ludwiki Kostrowickiej. W: Okruchy literackie. W-wa 1903.

Przekłady

Trzy komedie Arystofanesa. Rkps zaginął wskutek nagłej śmierci autora.

Listy

1. Do S. Kiewlicza 3 listy, dat. Jaszuny, 13 lipca i 17 lipca, Rzeczyca, 24 listopada 1824. Ogł. H. Łopaciński, jw. Twórczość poz. 3.

2. Do A. Mickiewicza z dopiskami do innych kolegów, dat. Kazań, 23 lipca 1828. Ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja Adama Mickiewicza. T. 2. Paryż 1872 s. 56-61, i wyd. nast.

OPRACOWANIA

Archiwum Filomatów. Cz. 1: Korespondencja 1815-1823. T. 1, 5. Wyd. J. Czubek. Kr. 1913. — J. Prusinowski: Kilka wspomnień z młodości Adama Mickiewicza. *Gaz. Codz.* 1860 nr 44. — A. Giller: Lista wygnańców polskich do roku 1860 spisana na Syberii. *Album Muz. Nar. w Rapperswyl. Na stoletnią rocznicę 1772 r.* Poz. 1872. — A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1879-1883; wyd. osob. pt. Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884. — P. Chmielowski: Adam Mickiewicz. Zarys biograficzno-literacki. T. 1. W-wa 1886. — E. Heleniusz (Iwanowski): Wspomnienia polskich czasów dawnych i późniejszych. T. 2. Lw. 1894. (Tu m. in.: E. Ostaszewski: Silva rerum). — H. Łopaciński: Listy i wiersze F. Kułakowskiego. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898). — L. Janowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 41 (1908). — W. Klinger: Sztambuch filomaty. *Przegl. Nauk. i Pedag.* 1916 nr 3; odb. Kijów 1916. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939.

Zob. również: Filomaci, Filareci, Promieniści.

http://rcin.org.pl

KUNICKI LEON (1829—1873)

Krypt.: L. K.; Lt.; K.; t. t.

Powieściopisarz.

Ur. w 1829 we wsi Siedliszcze na Podlasiu; syn Marka i Wiktorii ze Świeszewskich. Pochodził z zamożnej rodziny ziemiańskiej. Po ukończeniu gimnazjum w Warszawie pracował jako urzędnik w Banku Polskim, następnie powrócił na Podlasie i osiadł na wsi. Ożenił się z Ewą Drohojewską. W 1866 odbył podróż do Rzymu. W 1872 wyjeżdżał do Karlsbadu dla poratowania zdrowia. Zmarł 8 stycznia 1873 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dwór i dworki. Szkic do powieści. W-wa 1851.

Dedykacja: Rodzicom moim kochanym ten obrazek poświęcam.

2. Krajowe obrazki i zarysy. W-wa 1852.

Zawartość: Daniłko Flis. Obrazek obyczajów ludu z okolic nad-Bużnych. (*Bibl. Warsz.* 1851 t. 1); Stary sługa. Zarys. (*Album lit.* T. 1. W-wa 1848); Diak. Obrazek. (Przedr.: *Dzwon lit.* T. 2. W-wa 1853); Rezydent domowy. Zarys. (*Bibl. Warsz.* 1850 t. 4); Krewni. Zarys; Salony wiejskie. Obrazek. (*Album lit.* T. 2. W-wa 1849); Stare panny. Zarys; Panna ekonomówna. Kilka obrazków z pożycia domowego we dworkach ekonomskich.

3. Wędrówki stryjaszka. Kilka obrazków. Fragm. ogł. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 282, 284-291, 294; całość wyd. osob. W-wa 1869.

4. Nad-Bużne obrazy i powiastki. T. 1-3. W-wa 1857.

Zawartość: t. 1: Poczciwa szlachta. Powieść. (*Bibl. Warsz.* 1853 t. 3); Wasilowa chata. Obrazek. (*Bibl. Warsz.* 1852 t. 1); t. 2: Ustronie rodzinne. Powiastka. (*Gaz. Codz.* 1854 nr 13-63, z przerwami); Synowie gajowego. Obrazek. (*Bibl. Warsz.* 1856 t. 1); t. 3: Feniks okolicy. Kilka obrazków. (*Dzien. Warsz.* 1854 nr 74-80, 82-85, 87); Maryśka. Obrazek znad Buga. (*Dzien. Warsz.* 1854 nr 20-22, 24-28); Stary rybak. Obrazek. (*Bibl. Warsz.* 1853 t. 2).

Dedykacja: Wielmożnym Państwu Kołakowskim na pamiątkę spędzenia miłych chwil w ich patriarchalnym domu poświęca Autor.

5. Iwanko. Powieść. W-wa 1860.

Dedykacja: Kazimierzowi Władysławowi Wójcickiemu, któremu wiele światłych rad zawdzięczam w zawodzie moim piśmienniczym, pracę tę moją poświęcam Leon Kunicki.

6. Historia o próżniaku Semenie. Z obrazkami F. Kostrzewskiego. W-wa 1862.

7. Słowo pociechy. Książeczka dla strapionych i cierpiących. Zebrana i ułożona przez L. K. W-wa 1863.

8. Swaty. Komedyjka w 1 akcie. J. Jaworskiego *Kalendarz pol. ilustr.* W-wa 1868.

Rkps Ossol. sygn. 10104/I.

9. Szkice humorystyczne rysunkowe i literackie. W-wa 1868.

10. Państwo Bondarscy. Kr. 1869.

11. Warszawiacy na wsi. Komedia w 2 aktach. Powst. 1869. Rkps.

12. Wyjątek z kroniczki mojej okolicy. Z notat pana Marcina. *Gaz. Pol.* 1871 nr 267-278; wyd. osob. W-wa 1872.

Na okładce tyt.: Wyjątki z kroniczki...

13. Obrazki z mojego sąsiedztwa, z notat pana Antoniego spisał... W-wa 1872.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album lit.* K. W. Wójcickiego. T. 1-2. W-wa 1848-1849, *Bibl. Warsz.* (1850-1853, 1856, 1858; tu m. in.: Wieczorek w sąsiedztwie. Szkic. 1858 t. 3), *Dzien. Warsz.* (1854-1855), *Dzwon lit.* T. 2. W-wa 1853, *Gaz. Codz.* (1854-1856), J. Jaworskiego *Kalendarz pol. ilustr.* (tu m. in.: Dzieci dziewiętnastego stulecia. Dwa dialogi tegoczesne, z rys. Kostrzewskiego. 1867; przedr. *Ilustr. powsz. kalendarz.* 1871), *Kłosy* (1867), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: Rywale. Szkic), *Opiekun Dom.* (1865-1871; tu m. in.: Wspomnienia z podróży do Włoch. 1867 nr 12; Humoreska. Pomysł i rysunek... 1870 nr 21, 24, 27; Fraszka. Bonuś w tańcu. Pomysł i rysunek... 1871 nr 3-4), *Tyg. Ilustr.* (1862, 1865-1873; tu m. in.: Przygody Imci pana Fortunata Gołogolińskiego na imieninach. Szkic z teki... 1866 nr 345-346; Nasze typy. Szkice charakterystyczne. 1867 nr 417, 425, 427; 1868 nr 14, 31, 41; Kaprysy panny Jadwigi. Powiastka. 1867 nr 426-429; Kilka scen z balu wiejskiego. 1871 nr 162-164), *Wieniec* (1870).

Listy i materiały

1. Do K. W. Wójcickiego 30 listów z 1849-1861. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

2. Do J. I. Kraszewskiego 6 listów z 1854-1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6469, 6513.

3. Autobiografia. Rkps, jw. poz. 1.

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

K. W. (Wójcicki): (Dwór i dworki. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1851 t. 4. — K. W. W. (Wójcicki): (Krajowe obrazki i zarysy. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1852 t. 3. — K. K.: (Poczciwa szlachta. Rec.). *Gaz. Codz.* 1853 nr 244-245. — K. T. G.: Biblioteka Warszawska za r. 1852. *Gaz. Codz.* 1853 nr 191. — (Nad-Bużne obrazy i powiastki. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 112. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — M. Kamiński: Leon Kunicki. *Opiekun Dom.* 1867 nr 49. — (Wędrówki stryjaszka. Rec.): K. Kaszewski. *Bluszcz* 1869 nr 6; K. W. Wójcicki. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 2. — (Wyjątek z kroniczki mojej okolicy. Rec.): P. Ch. (Chmielowski). *Opiekun Dom.* 1872 nr 15; J. P. *Tyg. Mód i Powieści* 1872 nr 31; K. Kaszewski. *Bluszcz* 1872 nr 45; Wł. (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1872 t. 3. — Nekrologi: K. Kaszewski. *Tyg. Ilustr.* 1873 nr 265; K. W. Wójcicki. *Kłosy* 1873 nr 395; *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1; J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. zwyczajny 1874.* W-wa 1873. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 41 (1908).

L

LEGATOWICZ IGNACY PIOTR (1796—1867)

Krypt. i pseud.: I. L.; I. P. L.; I... P... L...; Mały J.

Poeta.

Ur. 30 lipca 1796 we wsi Mała Kaplica pod Grodnem; syn Szymona i Magdaleny ze Strzałkowskich. Mając lat 5 stracił ojca, wychowywany był przez ojczyma, Jakuba Wiszniewskiego. Uczył się u dominikanów w Grodnie, potem studiował na Uniwersytecie Wileńskim i w 1817 uzyskał stopień magistra filozofii. Następnie był przez lat dwadzieścia nauczycielem języka łacińskiego w gimnazjum w Mińsku, potem w Wiłkomierzu. W 1839 przeniósł się do Lepla, później do Wiłkomierza, gdzie pozostawał do 1846 jako inspektor szkół lepelskiej, połockiej i wiłkomierskiej. W 1846, z powodu utraty wzroku zwolniony z pracy, wrócił do Mińska. Tu udzielał prywatnych lekcji łaciny. Żonaty był najpierw z Hajdukiewiczówną, z którą się rozwiódł, potem z Katarzyną Kutniewiczówną. Zmarł w Mińsku 28 września 1867.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rozprawa o listach. *Tyg. Wil.* 1817 t. 3 nr 78-79; wyd. osob. Wil. 1817.

2. Epigramata. Wyd. E. T. (Tyszkiewicz). Wil. 1848.

3. Prawdy, prawidła życia, maksymy, zdania, przysłowia i myśli rozmaite, w dwuwierszach zamknięte, do moralnej nauki zastosowane, dla pożytku uczących się obojej płci napisane i wydane przez E. T. (Tyszkiewicza). Wil. 1848. Wyd. nast. dwukrotnie zwiększone pt. Apoftegmata, to jest prawdy, prawidła życia, maksymy, zdania, przestrogi, upomnienia, przysłowia i myśli rozmaite w dwu wierszach zamknięte. Wil. 1854.

Dedykacja wyd. nast.: Cieniom Feliksa i Dominiki z Bylczyńskich Imbrów... dobroczyńców moich, w dowód czci i wdzięczności poświęca I. P. Legatowicz.

4. Gościniec dla dziatek, to jest prawdy i zdania moralne dla pożytku uczących się obojej płci wydane. Wil. 1849. Wyd. 2 Wil. 1859.

Dedykowany Leonowi Osztorpowi.

5. Podarek dla młodzieży, tj. prawdy i zdania moralne dla użytku uczących się obojej płci. Powst. 1849. Wyd. Wil. 1851.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 2789.

6. Prawdy, to jest nauka moralna dla dzieci. Wil. 1853.

http://rcin.org.pl

7. Myśli. Powst. 1856. Wyd. Wil. 1857.

Dedykacja: Cieniom śp. Wincentego i Marianny z Kowalickich Legatowiczów, mieszkańcom niegdyś wsi zwanej Malą Kaplicą pod Grodnem, w dowód braterskiej miłości i wdzięczności poświęcam.

8. Dawna przodków naszych obyczajność, to jest: Ustawy obyczajności, przyzwoitości i grzeczności. Wil. 1858.

9. Przysłowia i przymówiska polskie. Powst. 1865. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 2813.

10. Anegdoty z mojego wieku i bliższych mnie czasów. Rkps.

11. Pisma. T. 1-3. Rkps.

Zawartość: kilka tysięcy drobnych wierszy i tekstów prozą, podzielonych na: t. 1: Apoftegmata; t. 2: Epigramaty; t. 3: Grzecznostki, nagrobki, powinszowania, wiersze rozmaite i myśli.

Wiad. wg W. Sabowskiego, zob. Opracowania.

Artykuły i wiersze ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bałamut Petersb.* (1833), *Dzien. Wil.* (1819-1820, 1822-1829), *Kolęda na r. 1828.* W-wa 1828, *Rozmaitości Warsz.* (1827), *Tyg. Wil.* (1816-1820).

Drobne wiersze Legatowicza, w dużej części obscoena, krążyły w rękopisie i odpisach, z których jeden pt. Epigramatów biesiadniczych ... księgi trzy, dat. 1852 i dedykowany K. Tyszkiewiczowi, znajduje się w Bibl. IBL, W-wa, sygn. 236.

Kilka wierszy przedr. (ogł.?): W. Sabowski: Ignacy Piotr Legatowicz. *Tyg. Ilustr.* 1885 nr 134; K. Bartoszewicz: Księgi humoru polskiego. T. 4. Petersb. 1897 s. 70-73.

Prace edytorskie

1. J. Herman z Neydenburku: Ziemianin albo gospodarz inflancki w roku MDCLXII do druku podany, a teraz z niemieckiego na polski język przetłumaczony w roku 1671... Mińsk 1823. (Z przedmową i uwagami).

2. Prawidła poczciwego życia, czyli zdania rozmaite z różnych autorów, mianowicie greckich i łacińskich wyjęte, do moralnej nauki zastosowane, w porządek ułożone i uczącej się młodzieży obojej płci na pożytek poświęcone. Wil. 1852.

Dedykowane Danielowi Spasowiczowi.

3. Epigramata, nagrobki, fraszki, ucinki, żarty, grzecznostki oraz myśli zwięzłe i dowcipne bezimiennych pisarzów naszych, częścią już drukowane, częścią jeszcze drukiem nie ogłoszone, zebrane, na cztery księgi rozdzielone i wydane. Wil. 1854.

4. Kopa z naddatkiem bajek naszych pisarzy dla młodzieży płci obojej. Wil. 1859 (wg Estr. 1858).

5. Antologia polska, to jest epigramata, nagrobki, napisy, grzecznostki, ucinki i myśli dowcipne stu z górą pisarzy naszych. Powst. 1859. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 2791.

6. Najnowszy zbiór bajek naszych pisarzy. Powst. 1867. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 2790.

Przekłady

J. La Fontaine: Konik i mrówka. Bajka. *Tyg. Wil.* 1815 nr 2 s. 26-27.

OPRACOWANIA

Józefa Twardowskiego wizyta jeneralna szkół i zakładów edukacyjnych gub. mińskiej odbyta w roku 1819. Wyd. J. Twardowski. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 10 (1904) s. 379. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — Wspomnienia pośmiertne: W. Szymanowski. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 423; *Dzien. Lit.* 1867 nr 51; *Gaz. Tor.* 1867 nr 283; *Gaz. Warsz.* 1867 nr 240; *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 423; J. Heppen. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 4. — W. Wisłocki: Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Cz. 2. Kr. 1877-1881. — A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. T. 1. Kr. 1884 s. 77-78. — W. Sabowski: Ignacy Piotr Legatowicz. *Tyg. Ilustr.* 1885 nr 134. — K. Bartoszewicz: Epigramatycy. W: Księgi humoru polskiego. T. 4. Petersb. 1897. — J. Lipnicki. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 43 (1909). — T. Korzon: Mińsk w połowie XIX wieku. *Kalendarz miński na r. 1908.* Mińsk 1908; przedr. w: Mój pamiętnik przedhistoryczny. Kr. 1912. — Z. Kowalewska: Obrazki mińskie 1850-1863. Wil. 1912 s. 57. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939.

http://rcin.org.pl

LELEWEL JOACHIM (1786—1861)

Pseud. i krypt.: ***; A Pole; Autor Bibliograficznych ksiąg dwoje; F... G...; I. L.; J. L.; J. Le.....; Jeden z Polaków; Jestem.....; Jestem..... N.....; Jo. L.; Jo. Le.; Jo. Lel.; K. K.; L.; N. Piwnicki; Piwnicki; Ppp; Recenzent tabl. chron. X. Kotow.; T; Xawery Cz.....i; z Br. L.

Historyk, publicysta.

Ur. 22 marca 1786 w Warszawie. Pochodził z rodziny pruskiej Loelhoeffel de Loevensprung, osiadłej w Polsce za Sasów, nobilitowanej w 1775. Ojciec Joachima, Karol, był kasjerem generalnym Komisji Edukacji Narodowej; matka, Ewa z Szeluttów, była spokrewniona z biskupem łuckim K. K. Cieciszowskim. Po upadku powstania kościuszkowskiego, w którym Karol był komisarzem wojskowo-cywilnym, Lelewelowie osiedli we wsi Wola Cygowska, w okolicach Radzymina.

Joachim uczył się najpierw w domu pod opieką pijarów, potem w 1801-1804 w konwikcie pijarskim w Warszawie, następnie w 1804-1808 na Uniwersytecie Wileńskim. Po ukończeniu studiów na wezwanie Tadeusza Czackiego udał się do Krzemieńca na posadę nauczyciela historii lub numizmatyki, ponieważ jednak posada była zajęta, kilka miesięcy prowadził nadprogramowy kurs geografii starożytnej, a poza tym studiował księgozbiory Czackiego w Porycku i biskupa Cieciszowskiego w Łucku. W końcu 1810 wrócił do Warszawy i został urzędnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W 1815 został wezwany na zastępcę profesora historii powszechnej na Uniwersytecie Wileńskim. Po przyjeździe do Wilna w końcu 1815 zorganizował wydawanie *Tygodnika Wileńskiego* i przez pewien czas współdziałał w jego redagowaniu. W 1818 przeniósł się do Warszawy na stanowisko profesora bibliografii i adiunkta w bibliotece uniwersyteckiej, gdzie bibliotekarzem był Samuel Bogusław Linde. W 1813 i 1815 kandydował bezskutecznie na członka Towarzystwa Przyjaciół Nauk; został przyjęty dopiero w 1821. Na skutek zabiegów Jerzego Samuela Bandtkiego uzyskał w 1820 stopień doktora filozofii „za różne i najuczeńsze prace historyczne". W 1821 ponownie w wyniku konkursu na profesora zwyczajnego został wezwany do Wilna na katedrę historii powszechnej. W 1823 był również urzędowym cenzorem w Wilnie. W 1824, w związku z procesem Filaretów, został usunięty z uniwersytetu i wrócił do Warszawy.

W 1825 został członkiem Towarzystwa Patriotycznego, w 1828 posłem na sejm z powiatu żelechowskiego. W 1830 przewodniczył sejmowej komisji do spraw organicznych i administracyjnych. W powstaniu listopadowym był członkiem Rządu Narodowego i zastępcą ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego. Równocześnie był prezesem rewolucyjnego klubu Towarzystwa Patriotycznego. Po upadku powstania przybył 29 października 1831 do Paryża i w grudniu tegoż roku został prezesem Komitetu Narodowego Polskiego. W końcu 1832, po rozwiązaniu Komitetu, wydalony z Paryża, przebywał najpierw u generała M. J. Lafayette w La Grange pod Paryżem, później w Tours. W 1832 był współorganizatorem tajnej organizacji węglarskiej Zemsta Ludu, która przygotowała wyprawę Józefa Zaliwskiego. W lipcu 1833 został wydalony z Francji, we wrześniu tegoż roku osiadł na stałe w Brukseli i poświęcił się pracy naukowej, biorąc równocześnie udział w życiu politycznym emigracji. W 1833-1834 należał do zespołu redakcyjnego *La Voix du Peuple*. W 1834-1836 był członkiem organizacji Młodej Polski, patronował wyprawie Szymona Konarskiego. W 1837 brał udział w zorganizowaniu Zjednoczenia Emigracji Polskiej, potem był członkiem władz naczelnych tej organizacji aż do 1846, kiedy się rozwiązała i przyłączyła do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. W 1847 wszedł do Międzynarodowego Towarzystwa Demokratycznego i został w nim, obok Karola Marksa, jednym z wiceprezesów.

Chociaż żył w biedzie, nie przyjął proponowanych sobie stanowisk w 1834 profesora archeologii lub historii starożytnej w Uniwersytecie Wolnym w Brukseli i w 1841 kon-

http://rcin.org.pl

serwatora gabinetu numizmatycznego. W 1841 nadano mu tytuł honorowego prezesa nowo powstałego Belgijskiego Towarzystwa Numizmatycznego. W 1851-1853 był członkiem Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu. Kiedy był bliski śmierci, Seweryn Gałęzowski i Eustachy Januszkiewicz przewieźli go 26 maja 1861 do Paryża i umieścili w luksusowej lecznicy. Tu zmarł 29 maja 1861. Został pogrzebany na cmentarzu Montmartre. W związku z uroczystościami 350-lecia Uniwersytetu Wileńskiego zwłoki jego zostały sprowadzone do Polski i pogrzebane na cmentarzu Rossa w Wilnie 9 października 1929.

TWÓRCZOŚĆ

1. Edda, czyli księga religii dawnych Skandynawii mieszkańców. Wil. 1807. Wyd. 2 rozszerzone Wil. 1828.

Tu także przekład Eddy, częściowo skrócony. Por. Przekłady.

2. Rzut oka na dawność litewskich narodów i związki ich z Herulami. Dołączony Opisu północnej Europy w książce XXII, 8, Ammiana Marcellina wykład przeciw Naruszewiczowi. Wil. 1808. Przedr. zob. poz. 65.

3. Uwagi nad dziełem: O początku narodu i języka litewskiego, rozprawa przez Ksawiera Bohusza ... napisana. Wyd. pt. Uwagi nad rozprawą JW. JX. Bohusza: O początkach narodu i języka litewskiego, zob. poz. 4. Przedr. zob. poz. 59.

4. Wzmianka o najdawniejszych dziejopisach polskich, a szczególniej Kadłubku, przeciwko Szlecerowi. Wyd. razem z poz. 3 pt. Wzmianka o najdawniejszych dziejopisach i Uwagi nad rozprawą JW. JX. Bohusza: O początkach narodu i języka litewskiego. W-wa 1809. Włączona później do rozprawy pt. Pisarze dziejów w Polszcze przed Długoszem. Wyd. zob. poz. 60 t. 1.

Przekł. niem.: S. G. Linde pt. Erwähnung von den ältesten polnischen Geschichtschreibern, besonders dem Kadłubek, gegen Schlözer. W: J. M. Ossoliński: Vincent Kadłubek, ein historisch-kritischer Beitrag zur slavischen Literatur. W-wa 1822.

Przekł. ros.: T. Bułharyn pt. Izwiestije o driewniejszich istorikach polskich, i w osobiennosti o Kadłubkie, w oprowierżenije Szlecera, socz. Lelewiela. *Soriewnowatiel proswieszczenija i błagotworienija. Trudy wysoczajsze utwierżdiennogo Wolnogo obszczestwa lubitielej rossijskoj słowiesnosti* 1821 nr 14 ks. 2 s. 146-171; odb. (Petersb. 1821).

5. Uwagi nad Mateuszem herbu Cholewa, polskim XII wieku dziejopisem, a w szczególności nad pierwszą dziejów jego księgą. Wil. 1811. Wyd. nast.: wyd. uzup. dodatkiem (W-wa 1812); przedr. uzup. zob. poz. 60 t. 1.

Przekł. niem.: S. G. Linde pt. Bemerkungen über den Matthäus Cholewa... W książce, jw. poz. 4.

6. Historia polska do końca panowania Stefana Batorego. Powst. 1813. Fragm. pt. Ostatnie lata panowania Zygmunta Starego i początek panowania Zygmunta Augusta. Wyciąg z rękopismu Historii polskiej. W-wa 1821; całość oprac. E. Rykaczewski, zob. Wyd. zbior. poz. 2 t. 13.

7. Pisma pomniejsze geograficzno-historyczne. W-wa 1814.

Zawartość: 1. Historia geografii; 2. Wiadomość historyczna o starożytnych miarach długości; 3. Wiadomość o narodach, aż do wieku dziesiątego we wnętrzu Europy będących; 4. Stosunki handlowe Fenicjan, a potem Kartagów z Grekami; 5. Opis Skytii Herodota. (Rozprawa włączona do poz. 65).

Przekł. niem.: K. Neu pt. Kleinere Schriften geographisch-historischen Inhalts. Lipsk 1836.

8. Historyka tudzież o łatwym i pożytecznym nauczaniu historii. Wil. 1815.

Dedykacja: Cieniom Tomasza Husarzewskiego, historii w Uniwersytecie Wileńskim profesora.

9. Badania starożytności we względzie geografii. Część naukowa. Powst. fragm. 1812, 1813, całość przed 1816. Wyd. Wil. 1818.

Przekł. niem.: K. Neu. 1849? Rkps zaginął.

10. Do Redakcji Tygodnika o głosce J podłużnym. *Tyg. Wil.* 1816 t. 1 s. 350-357.

11. Do Redakcji Tygodnika o ogoniastym J i o różnych rzeczach. *Tyg. Wil.* 1816 t. 1 s. 382-387.

12. Grobowy napis Bolesława Wielkiego w Poznaniu. *Tyg. Wil.* 1816 t. 1 s. 286-294, 302-312; przedr. zob. poz. 60 t. 2; wyd. osob. Poz. 1856 jako odb. z poz. 66 t. 2 (tu razem: Grobowiec Bolesława Śmiałego w Osjaku); toż wyd. nast. Poz. 1857.

13. O liczbie podwójnej w języku polskim tak w imionach, jako i słowach. *Tyg. Wil.* 1816 t. 1 s. 375-381.

14. O potrzebie gruntownej znajomości historii i na czym ta gruntowność zależy. *Tyg. Wil.* 1817 nr 56-58 (10 XII - 24 XII 1816); odb. Wil. 1817.

15. Zdobycze Bolesława Wielkiego. *Tyg. Wil.* 1816 t. 2; przedr. zob. poz. 60 t. 2.

http://rcin.org.pl

16. Śpiewy historyczne Juliana Ursyna Niemcewicza pod względem historii uważane. Dat. 1817. Ogł. *Dzien. Wil.* 1817 t. 5 s. 266-292; wyd. osob. uzup. W-wa 1817. Wyd. nast. w: J. U. Niemcewicz: Śpiewy historyczne. Kr. 1835; toż wyd. 5 Lw. 1849; zob. poz. 59.

17. Dzieje starożytne. Od początku czasów historycznych do drugiej połowy wieku szóstego ery chrześcijańskiej. Wil. 1818; Do Dziejów starożytnych w Wilnie 1818 drukowanych dodatki i poprawki. Wil. 1824.

Por. poz. 21.

18. Jakim być ma historyk. *Tyg. Wil.* 1818 t. 5 s. 338-344, 369-376; odb. Wil. 1818.

19. Panowanie Stanisława Augusta. Dodatek do Teodora Wagi Historii książąt i królów polskich krótko zebranej. *Pam. Warsz.* 1818 t. 12 s. 3-43; wyd. osob. (tekst zmieniony) W-wa 1819. Wyd. nast.: pt. Panowanie króla polskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego, obejmujące trzydziestolecie usilności narodu podźwignienia się, ocalenia bytu i niepodległości. W-wa 1831; wyd. po czwarty raz pomnożone, z dodaniem Trzech konstytucji 1791, 1807, 1815. Paryż 1839 (razem z poz. 43); wyd. po szósty raz pomnożone, z dołączeniem Porównania dwu powstań narodu polskiego w 1791 i 1830-1831. Bruksela 1847; toż Lipsk 1847.

Por. Prace edytorskie poz. 1; Twórczość poz. 55.

Przekł. franc.: L. Chodźko (korygował A. Hauterive) pt. La Pologne sous le règne de Stanislav Auguste Poniatovski, ou Histoire de sa chute et des efforts des Polonais pour sauver l'indépendance de leur patrie. (Revue, augmentée et éditée pour la cinquième fois). Zob. poz. 58 t. 2.

Przekł. niem.: A. Drake pt. Geschichte Polens unter Stanislaus August. Eine Darstellung der dreissigjährigen Anstrengungen der polnischen Nation, ihrem Vaterlande aufzuhelfen. Brunszwik 1831. — H. F. Handschuch. W przekł.: Geschichte Polens, zob. poz. 58. (Tłum. z przekł. franc.).

20. Pielgrzyma w Dobromilu, czyli nauk wiejskich rozbiór, z Uwagami nad stanem wiejskim w Polszcze i ulepszeniem oświaty jego. Dat. w marcu 1819. Ogł. *Pam. Warsz.* 1819 t. 14 i odb. Przedr. zob. poz. 59.

21. Dzieje starożytne Indii ze szczególnym zastanowieniem się nad wpływem, jaki mieć mogła na strony zachodnie. Data cenzury: 18 IX 1819. Wyd. W-wa 1820.

Wyd. jako: Dodatek do Dziejów starożytnych, zob. poz. 17.

Dedykacja: Od Jagiellońskiego Krakowskiego Uniwersytetu stopniem doktora zaszczycony pierwsze po otrzymanym honorze na widok publiczny wychodzące pismo moje temuż Jagiellońskiemu Uniwersytetowi poświęcam. Lelewel Joachim.

22. Krótkie zbiory historii polskiej Nougareta, Czerwińskiego, Faleńskiego i ponowiony Jerzego Sam. Bandtkiego. Dat. w listopadzie 1819. Ogł. *Pam. Warsz.* 1820 t. 16 i odb. Przedr. zob. poz. 59.

23. Historyczna paralela Hiszpanii z Polską w wieku XVI, XVII, XVIII. Rozważył ją i skreślił w roku 1820... Wyd. W-wa 1831. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1845; Poz. 1855 jako odb. z poz. 66 t. 3.

Rkps Bibl. Kórn. sygn. 944.

Przekł. franc.: E. R. (Rykaczewski) pt. Parallèle historique entre l'Espagne et la Pologne aux 16e, 17e et 18e siècles. Paryż 1835; fragm. ogł. *Revue du Nord* 1835.

Przekł. niem.: A. H. N. Bonkowski pt. Geschichtliche Parallele zwischen Spanien und Polen im XVI, XVII und XVIII Jahrhundert. *Annalen für Geschichte und Politik* 1834, wrzesień, s. 218-263.

Przekł. ros.: F. Kaszirin pt. Polsza i Ispanija, istoriczeskaja miežду nimi parallel w XVI, XVII i XVIII stoletijach. Moskwa 1863.

24. O historii, jej rozgałęzieniu i naukach związek z nią mających. Powst. 1820. Ogł. *Dzien. Warsz.* 1826 t. 3-4; odb. W-wa 1826.

25. Odkrycia Karthagów i Greków na Oceanie Atlanckim. Wygł. 23 listopada 1820. Wyd. *Roczn. Tow. Król. Warsz. Przyj. Nauk* t. 14 (1821); odb. W-wa 1821.

Przekł. niem.: (K. Neu) pt. Die Entdeckungen der Carthager und Griechen auf dem atlantischen Ocean. Berlin 1831.

26. Nauki dające poznawać źrzódła historyczne. (Wil. 1822); Przydatek do pisma Nauki... (Wil. 1824). Przedr. zob. poz. 66 t. 5; odb. Poz. 1863.

27. Porównanie Karamzina z Naruszewiczem. Ogł. w jęz. ros. (tłum. T. Bułharyn) pt. Razsmotrienije Istorii Gosudarstwa Rossijskogo socz. g. Karamzina. *Siewiernyj archiw* 1822 nr 4; 1823 nr 8; 1824 nr 9, 11-12.

W jęz. pol. fragm. (art. 4) ogł. pt. Kultura Waregów i Sławian. Wyjątek z Rozbioru dziejów ruskich i Historii Karamzina. *Bibl. Pol.* 1826 t. 2; całość w jęz. pol. wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 2 t. 18.

Przekł. franc.: Fragm. (art. 4) pt. Examen critique des Histoires de Russie de M. de Karamsin. *Bulletin universel des sciences et de l'industrie.* Section 7: *Bulletin des sciences historiques, antiquités, philologie* (Paryż) 1825 t. 4 - 1826 t. 5.

28. Ocalenie Polski za króla Łokietka. Dat. w maju 1822. Wygł. na Uniw. Wil.

http://rcin.org.pl

24 czerwca 1822. Ogł. *Dzien. Warsz.* 1826 t. 5. Przedr. zob. poz. 60 t. 4.

29. Bibliograficznych ksiąg dwoje, w których rozebrane i pomnożone zostały dwa dzieła Jerzego Samuela Bandtke: Historia drukarń krakowskich tudzież Historia Biblioteki Uniw. Jagiell. w Krakowie, a przydany katalog inkunabułów polskich. T. 1-2. Wil. 1823-1826. Fragm. odb. pt. Kilku statutów polskich warianty lub tekst. Wil. 1823. Wyd. fototypiczne W-wa (1927).

30. O romantyczności. Z powodu drugiego numeru Dziennika Warszawskiego. *Bibl. Pol.* 1825 t. 4 s. 185-200.

Omówienie artykułu M. Mochnackiego: O duchu i źródłach poezji w Polszcze.

31. Wiadomość o starych pieniądzach blisko Płocka w 1824 w czerwcu w Trzebuniu wykopanych. Wygł. w Tow. Przyj. Nauk 5 maja 1825. Ogł. *Dzien. Warsz.* 1825 t. 1; c. d. pt. Objaśnienie starych pieniędzy blisko Płocka w 1824 roku w czerwcu w Trzebuniu znalezionych. *Dzien. Warsz.* 1825 t. 1-2; 1826 t. 3; odb. rozszerzone pt. Stare pieniądze w roku 1824 w czerwcu blisko Płocka w Trzebuniu wykopane, przez ... objaśnione. W-wa 1826.

32. Rozbiór prac historycznych Naruszewicza i Czackiego. Wygł. 20 kwietnia 1826. Ogł. *Roczniki Tow. Król. Warsz. Przyj. Nauk* t. 19 (1827); toż *Gaz. Pol.* 1827 nr 322-324, 327-328. Przedr. zob. poz. 59.

33. Dzieje bibliotek. *Dzien. Warsz.* 1827 t. 10-11; 1828 t. 12-13; odb. (W-wa 1828).

34. Początkowe prawodawstwo polskie cywilne i kryminalne do czasów jagiellońskich objaśnił ... we dwu pismach. I. Historyczny rozbiór prawodawstwa polskiego cywilnego i kryminalnego do czasów jagiellońskich, z przydaniem Dyplomatów. II. Krytyczny rozbiór Statutu wiślickiego, z tablicami do objaśnienia składu tego statutu. W-wa 1828. Przedr. zob. poz. 60 t. 3.

Rkps fragm. Bibl. Kórn. sygn. Dz. 106.

Zawiera trzy prace ogł. poprzednio w *Rocznikach Tow. Król. Warsz. Przyj. Nauk* t. 19 (1827) i t. 20 (1828), m. in. Prace edytorskie poz. 3.

Przekł. franc.: Z. Krasiński: (Rozprawa I) pt. Essai historique sur la législation polonaise civile et criminelle, jusqu'au temps des Jagellons, depuis l'année 930 jusqu'en 1430. W: C. Malte-Brun: Tableau historique et physique de la Pologne ancienne et moderne. Wyd. L. Chodźko. T. 2. Paryż 1830; odb. Paryż 1830. Dzieło Malte-Bruna wyd. w jednym tomie Bruksela 1830; toż wyd. tyt. Bruksela 1831.

Przekł. włoski: pt. Saggio storico sopra la legislazione polacca civile e criminale fino ai tempi degli Iagelloni, dall'anno 930 fino al 1430 (500 anni). W: Relazione storica, politica... della Polonia antica e moderna. T. 4. Liworno 1831. (Przekł. z francuskiego przekładu w dziele Malte-Bruna, jw.).

35. Dziesięć upłynionych wieków dawnej Polski, czyli chronologia do Obrazu dziejów polskich. Dat. 15 listopada 1828. Wyd. W-wa 1829; przedr. rozszerzony zob. poz. 66 t. 1.

Przekł. franc.: L. Chodźko pt. Les dix siècles écoulés de l'ancienne Pologne. W: C. Malte-Brun, jw. poz. 34; przedr. F. Fayot: Histoire de la Pologne depuis son origine jusqu'en 1831, dédiée au général Lafayette. T. 1. Paryż 1831; toż wyd. tyt. Paryż 1832.

Przekł. niem.: pt. Chronologische Übersicht der Geschichte Polens. W: Kurzer Abriss der Geschichte Polens bis auf die neueste Zeit. Stuttgart 1831; toż pt. Chronologische Übersicht der Vereinigung und Zerstückelung der verschiedenen Landesteile. W: Polen in geographischer, geschichtlicher und culturhistorischer Hinsicht. Lipsk 1832. (Przekł. z francuskiego przekładu w dziele Malte-Bruna, jw. poz. 34).

Przekł. włoski: pt. Dieci secoli trascorsi dell'antica Polonia. W: Relazione storica, politica... della Polonia antica e moderne. T. 1. Liworno 1831. (Przekł. z francuskiego przekładu w dziele Malte-Bruna, jw. poz. 34).

36. Historia. Obraz dziejów polskich. Powst. 1828. Wyd. zob. poz. 66 t. 1.

Praca była przeznaczona do *Atlasu* Reginy Korzeniowskiej.

37. Geografia. Opisanie krajów polskich. Powst. przed 1829. Wyd. zob. poz. 66 t. 1; wyd. osob. Poz. 1879.

Praca była przeznaczona, iw. poz. 36.

38. Dzieje Polski ... potocznym sposobem opowiedział, do nich dwanaście krajobrazów skreślił. W-wa 1829. Wyd. nast.: W-wa 1830; wyd. 3 Bruksela 1837; toż Lipsk 1837; pt. Dzieje Polski, które stryj synowcom swoim opowiedział. Wr. 1843; toż wyd. 5 Wr. 1845; toż wyd. 6 Wr. 1849; toż wyd. 7 Wr. 1852; wyd. zmienione — do użytku szkół zastosowane i opowiadaniem do roku 1848 dopełnione. Lw. 1848 (1849); pt. Dzieje Polski, które stryj synowcom swoim opowiedział. Powiększone dodatkami oraz Rysem historii literatury polskiej przez L. R. (Rogalskiego). W-wa 1853; toż W-wa 1856; toż W-wa 1859; toż wyd. 4 W-wa 1863; przedr. zob. poz. 66 t. 2; nadb. (3) jako wyd. 9 Poz. 1859; uzup. L. Tatomir. Lw. 1861 (wyd. tylko początek do s. 32); ... przejrzał i do dzisiejszego użytku zastosował ks. Jarniński. W-wa 1889-1891.

Dedykacja: Synowcom Tadeuszowi, Hugonowi i Janowi Henrykowi w dowód przywiązania i życzliwości przypisał.

Przekł. czeski: K. Čermak: Fragm. pt. Kazimir III Veliký, král Polsky. *Naši mladeži* 1880 s. 138-139.

http://rcin.org.pl

Przekł. franc.: H. Kałussowski pt. L'histoire de la Pologne racontée par un oncle à ses neveux. Wyd. zob. poz. 58 t. 1.

Przekł. niem.: H. F. Handschuch, zob. poz. 58.

Przekł. ros.: J. Iwanowski pt. Kratkije oczerki po istorii polskogo naroda. Petersb. 1862.

39. Krótki rys staropolskiego pszczolnictwa i ważniejszych szczegółów do niego się ściągających. W: M. Witwicki: Pszczolnictwo krajowe. T. 1. W-wa 1829; pt. Pszczoły i bartnictwo w Polsce, zob. poz. 66 t. 4; odb. Poz. 1856; przedr. A. Mieczyński: Pszczolnictwo polskie. W-wa 1858; tož wyd. nast. W-wa 1859; tož wyd. 2 W-wa 1862; wyd. osob. Poz. 1903.

40. O pisowni polskiej z powodu rozpraw Deputacji na publ. posiedzeniu Tow. Król. Warsz. Przyj. Nauk czytanych. *Pam. Warsz. Umiejętności Czystych i Stosowanych* 1829 t. 3 s. 24-45.

41. Réponse à des questions faites sur l'histoire de la Pologne. Powst. w 1829 lub 1830. Wyd. M. H. Serejski w odb. fotokopii autografu i przekł. pol. pt. Odpowiedź na pytania dotyczące dziejów dawnej Polski. W: J. Lelewela odpowiedź na ankietę historyczną François Guizota. Wr. 1962.

Fotokopia w Arch. PAN W-wa.

42. Nowosilców w Wilnie w roku szkolnym 1823/4. Fragm. pt. Kilka słów o losie wygnańców litewskich. *Feniks* 1831 nr 10; całość wyd. bezimiennie. W-wa 1831 (tu także: Nota o kuratorii Nowosilcowa podana na ręce generała Rosen przez Ignacego Onacewicza). Wyd. nast.: wyd. 2 Bruksela 1843; tekst zmieniony z wyd.: Polska odradzająca się. Wyd. 2 Bruksela 1843 (zob. poz. 51) i odb. (?); zob. poz. 66 t. 7; wyd. H. Mościcki: Promieniści, Filomaci, Filareci. W-wa 1916; tož wyd. 2 W-wa (1919); tož wyd. 3 Kr. 1928 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* 47.

Przekł. franc.: E. Rykaczewski pt. Novosiltzov à Vilna ou guerre impériale avec les enfants et l'instruction. Épisode historique de 1824. Bruksela 1844.

43. Trzy konstytucje polskie 1791, 1807, 1815 porównał i różnice rozważył ... W-wa 1831. Wyd. nast.: wyd. L. Chodźko. Paryż 1832; Paryż 1839 (razem z poz. 19); Paryż 1839; zob. poz. 66 t. 7; Poz. 1861.

Przekł. franc.: E. R. (Rykaczewski) pt. Analyse et parallèle des trois constitutions polonaises, de 1791, 1807, 1815. Arras 1833.

44. Pamiętnik z roku 1830-31. Wyd. Janusz Iwaszkiewicz. W-wa 1924.

45. Delegowani w Wierzbnie dnia 2 grudnia 1830 roku. ... jako dokument historyczny ogłosił drukiem S. Bratkowski. Awinion 1832. Wyd. nast.: w książce: M. Mochnacki: Powstanie narodu polskiego w r. 1830 i 1831. T. 2. Paryż 1834 i wyd. nast.; przedr. zob. poz. 66 t. 7.

Przekł. franc.: pt. Entrevue diplomatique à Wierzbna, colonie voisine de Varsovie. *Scènes politiques de la révolution polonaise.* (Awinion) 1832 nr 4-6 i nadb.

Przekł. ros.: S. P. (Ptaszycki) pt. Cesariewicz Konstantin Pawłowicz w Wierzbnie 20-go nojabria st. st. 1830 g. *Russkaja starina* 1878 t. 22 s. 317-324.

46. (Les duels en Pologne). W: Fougeroux de Campigneulles: Histoire des duels anciens et modernes. T. 2. Paryż 1835 s. 357-365.

W jęz. pol. pt. Pojedynki w Polszcze, zob. poz. 66 t. 4; odb. Poz. 1856; przedr. pt. Rys historyczny o pojedynkach w Polsce. *Czas* 1856 nr 40; wyd. osob. pt. Pojedynki w Polszcze. Poz. 1857.

47. Numismatique du moyen âge, considérée sous le rapport du type, accompagnée d'un Atlas composé de tables chronologiques, de cartes géographiques et de figures de monnaies, gravées sur cuivre. Wyd. J. Straszewicz. Paryż 1835; wyd. tyt. Bruksela 1835.

48. Considérations sur l'état politique de l'ancienne Pologne et sur l'histoire de son peuple. Powst. 1836. Wyd. zob. poz. 58 t. 2; odb. (Paryż 1844).

W jęz. pol. fragm. pt. Posiadłości kmiece dwojakiej natury, dziedzictwo i wola. *Tyg. Lit.* 1841; całość zob. poz. 66 t. 3.

Przekł. niem.: J. Sporschill pt. Betrachtungen über den politischen Zustand des ehemaligen Polens und über die Geschichte seines Volkes. Bruksela i Lipsk 1845. (Tu także przekł. poz. 61).

49. Pythéas de Marseille et la géographie de son temps. Wyd. J. Straszewicz. Paryż 1836; wyd. tyt. Bruksela 1836.

Przekł. niem.: S. F. Hoffmann pt. Pytheas und die Geographie seiner Zeit. Lipsk 1838.

50. La couronne de Pologne et sa royauté. Rouen (1837).

Przekł. pol. W. Zwierkowskiego pt. Korona Polski i jej królewskość. Wyd. zob. poz. 55, 70.

51. Polska odradzająca się, czyli dzieje polskie od roku 1795 potocznie opowiedziane. Bruksela 1836 (1837). Wyd. nast.: wyd. 2 Bruksela 1843 (tu także m. in. poz. 42); poz. 66 t. 7.

Przekł. ang.: L. Krzyżanowski: Fragm. w: M. Kridl, W. Malinowski, J. Wittlin: For Your Freedom and Ours. Nowy Jork 1943.

Przekł. czeski: Fragm. pt. O povstaní polském 1831. *Rodinná kronika* 1863 t. 2 nr 51.

http://rcin.org.pl

Przekł. franc.: E. Rykaczewski pt. Pologne renaissante ou histoire de la Pologne depuis sa chute. Wyd. zob. poz. 58 t. 1.
Przekł. niem.: H. F. Handschuch pt. Das wiederstehende Polen oder Geschichte Polens seit seinem Falle. Wyd. zob. poz. 58.

52. Dostojności i urzędy (ziemskie i nadworne tudzież zaszczyty i tytuły). Wyd. J. N. Bobrowicz w: K. Niesiecki: Herbarz polski. T. 1. Lipsk 1839-1846. Wyd. nast. rozszerzone zob. poz. 66 t. 4.

53. Dzieje Litwy i Rusi aż do unii z Polską w Lublinie 1569 zawartej opowiada... Lipsk 1839; tož Paryż 1839. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzane i poprawione. Poz. 1844; zob. poz. 66 t. 5.

Przekł. franc.: E. Rykaczewski pt. Histoire de la Lithuanie et de la Ruthénie jusqu'à leur union définitive avec la Pologne conclue à Lublin en 1569. Paryż i Lipsk 1861.

54. Herby w Polszcze. Wyd. jw. poz. 52. Wyd. nast. zob. poz. 66 t. 4.

55. Porównanie dwu powstań narodu polskiego 1794 i 1830-1831. Prawność i Korona oraz Przypiski do Dziejów polskich potocznie opowiadanych. Ozdobione portretami królów wziętych ze stempla pieniędzy. Paryż 1840. Przypiski do Dziejów ... odb. Paryż 1841.

Zawiera m. in. przekł. poz. 50. Por. poz. 19.

56. Études numismatiques et archéologiques. Premier volume. Type gaulois ou celtique. Bruksela 1841.

57. Guillebert de Lannoy et ses voyages en 1413, 1414 et 1421, commentés en français et en polonais. Bruksela i Poz. 1844 (tu równoległy tekst franc. i pol.). Część polska pt. Gilbert de Lannoy i jego podróże, zob. poz. 59; odb. Poz. 1844.

58. Histoire de Pologne. Publiée par les soins des Polonais. T. 1-2. Paryż-Lille 1844.

Zawiera przekłady: t. 1: poz. 38, 51; t. 2: poz. 19 (wg wyd. 1839), 48 oraz atlas. Przekłady korygował A. Hauterive.

Przekł. niem.: H. F. Handschuch pt. Geschichte Polens. Lipsk 1846; wyd. tyt. Lipsk 1847. (Por. poz. 38).

59. Rozbiory dzieł obejmujących albo dzieje, albo rzeczy polskie różnymi czasy przez ... ogłoszone, w jednę księgę zebrane. Poz. 1844; wyd. tyt. pt. Materiały do dziejów polskich. Poz. 1847.

Zawartość: poz. 3, 16, 20, 22, 32, 57 oraz wybór artykułów.

60. Polska wieków średnich, czyli J. Lelewela w dziejach narodowych polskich postrzeżenia. T. 1-2. Poz. 1846-1847; t. 3-4. Poz. 1851. Wyd. nast.: t. 1-2. Poz. 1855-1856; t. 3. Poz. 1859. Włączone do wyd. scalonego jako t. 2-5, zob. Wyd. zbior. poz. 2.

Zawartość: t. 1: poz. 4, 5; t. 2: poz. 15, 12; t. 3: poz. 34; t. 4: poz. 61, 28; ponadto wybór artykułów.

61. Stracone obywatelstwo stanu kmiecego w Polsce. *Orzeł Biały* 1846 R. 6 nr 24 - R. 7 nr 1; odb. Bruksela 1846. Wyd. nast.: wyd. 2 Bruksela 1847; tož Lipsk 1847; przedr. zob. poz. 60 t. 4; przedr. skrócony wyd. I. Chrzanowski: Joachim Lelewel. Człowiek i pisarz. Oprac. S. Pigoń. Kr. 1946.

Przekł. franc.: Fragm. pt. Constitution primitive de la Pologne, sa démocratie de paysans. *La Libre recherche* 1855 t. 1 s. 60-67.

Przekł. niem.: J. Sporschill, zob. poz. 48.

62. Discours de M. ... *Célébration à Bruxelles du deuxième anniversaire de la révolution polonaise du 22 février 1846.* Discours prononcés par MM. A. J. Senault, Karl Marx, Lelewel, F. Engels et Louis Lubliner avocat. Bruksela 1848.

Przekł. pol. pt. Mowa w drugą rocznicę powstania krakowskiego miana w Brukseli 22 lutego 1848 roku. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 2 t. 20.

63. Wykład dziejów powszechnych. T. 1-4. Z tekstu powst. 1822-1824 zredagowane w 1848-1849. Wyd. Wr. 1850. Wyd. nast. zmienione (korsarskie) pt. Wykład historii powszechnej. W-wa 1850.

W wyd. warsz. dodany t. 5 innego pióra.

64. Géographie du moyen âge étudiée par... Accompagnée d'Atlas et de cartes dans chaque volume. T. 1-3/4. Bruksela 1852; wyd. tyt. Wr. 1852; Épilogue. Bruksela 1857.

Atlas poprzednio wyd. Bruksela 1849; wyd. powiększone Bruksela 1850; tož wyd. tyt. Wr. 1851.

Rkps fragm. t. 3 (Slavia du dixième et du douzième siècles) Bibl. PAN Kr. sygn. 1863.

Dedykacja (powtórzona z Atlasu wyd. 1850): A mes compatriotes de Pologne et de Lituanie, Samogitiens, Pomérélliens-Prusses, Livoniens, Kourlandais et des terres russiennes de Podolie, Volynie, Ukraine, de la Russie Rouge et Blanche, produit des travaux de ma jeunesse et de l'âge avancé.

65. Narody na ziemiach sławiańskich przed powstaniem Polski ... Tom do Polski wieków średnich wstępny. Poz. 1853. Włączone do wyd. scalonego jako t. 1, zob. Wyd. zbior. poz. 2.

Obejmuje m. in. przedr. poz. 2, fragm. poz. 7.

Fragm. odb. pt. Bałwochwalstwo słowiańskie. Poz. 1853; tož pt. Cześć bałwochwalcza Słowian i Polski. Poz. 1857.

http://rcin.org.pl

66. Polska, dzieje i rzeczy jej rozpatrywane przez ... T. 1-7. Poz. 1855-1863. Włączone do wyd. scalonego jako t. 6-12, zob. Wyd. zbior. poz. 2.

Zawartość: t. 1 (1858): m. in. poz. 67, 35, 36, 37; t. 2 (1859) poz. 12, 38; t. 3 (1855): poz. 48, 23; t. 4 (1856): poz. 52, 54, 46, 39; t. 5 (1863): m. in. poz. 53, 26; t. 6 (1859): m. in. poz. 19 (wg wyd. 1847); t. 7 (1859): m. in. poz. 51, 45, 43, 42.

67. Przygody w poszukiwaniach i badaniu rzeczy narodowych polskich. Dat. 22 marca 1858. Wyd. zob. poz. 66 t. 1; odb. Poz. 1858. Fragm. pt. Autobiografia. Ogł. *Dzien. Lit.* 1858 nr 64-66 (s. 525--526, 534-536, 543-544).

68. Adam Czarnocki. *Dzien. Lit.* 1859 nr 79.

69. List ... z powodu sprawy Żydów z Lesznowskim. *Przegl. Rzeczy Pol.* 1859 nr 11; wyd. osob. pt. Sprawa żydowska w r. 1859, w liście do Ludwika Merzbacha przez ... rozważana. Poz. 1860 (1859).

Przekł. niem.: pt. Die Judenfrage im Jahre 1859, in einem Briefe an Ludwig Merzbach erörtert von... Lw. 1860.

70. Lotniki piśmiennictwa tułaczki polskiej. Bruksela 1859.

Zawartość: Wieca Królowej Polski w Sokalu. (*Kalendarzyk emigranta na r. 1843* i odb.); Treść Kubrakiewicza Uwag nad konstytucją 3 maja co do prawa własności gruntu; Myśli skreślone z powodu pisma Kubrakiewicza. (*Pielgrzym Pol.* 1833 półarkusz 29/30 i odb.); Wspomnienie o konstytucji 3 maja. (Ogł. pt. Przemowa do przekładu francuskiego... W wyd.: Trzy konstytucje polskie... Paryż 1839, zob. poz. 43); Prawność, czyli prawnota narodu polskiego. (Ogł. pt. Prawność narodu polskiego. *Naród Pol.* 1836; por. poz. 55); Korona Polski i jej królewskość (zob. poz. 50); Specimen Leibniza odświeżony 1843 przez Jana Czyńskiego. (Ogł. pt. Specimen Leibniza. *Orzeł Biały* 1843 R. 4 nr 22); Czego dopuszcza się Przegląd Poznański: (listy) do Jędrzeja Moraczewskiego, dat. Bruksela, 1 listopada 1848. (*Gaz. Pol.* (Poz.) 1848 nr 200); Do Romana Zmorskiego, dat. Bruksela, 12 kwietnia 1849. (*Stadło* 1849 nr 5).

Ponadto prace historyczne, geograficzne, numizmatyczne, kartograficzne oraz mowy, przemówienia, polemiki, listy otwarte, pisma urzędowe, odezwy itp.

Drobne rozprawy, artykuły i korespondencje ogł. w następujących czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Almanach de Provence* (1860), *Athenaeum* (1843 t. 6), *Athénée historique* (Bruksela; 1840), *Bibl. Pol.* (1825-1826), *Bibl. Warsz.* (1842 t. 2, 4; 1861 t. 1), *Blätter für Münzkunde* (1836), *Courrier belge* (1834, 1848), *Czas* (1856 nr 40), *Demokrata Pol.* (1843-1844), *Deutsche Brüsseler Zeitung* (1848 nr 10), *Dzien. Lit.* (1858-1861; tu m. in.: Powieść o rybie biskupie. 1859 nr 77; Portrety Lelewela. 1861 nr 75), *Dzien. Poz.* (1860), *Dzien. Warsz.* (1825-1829), *Dzien. Wil.* (1815-1817), *Éclair* (1836, 1838, 1842), *Encyclopédie du dix-neuvième siècle.* T. 13, 15, 16 (1851-1853), *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 3, 10, 11 (1860-1863), *Feniks. Tyg. Gaz. Pol.* (1831 nr 10), *Gaz. Lit.* (1821 nr 24), *Gaz. Pol.* (W-wa; 1827-1831), *Gaz. Pol.* (Poz.; 1848), *Grenzboten* (1843), *Journal de Belgique* (1861 nr 112), *Kalendarzyk emigranta na r. 1843*, *Kronika* (1819), *Kur. Pol.* (tu m. in.: O ścieśnieniu wolności druku. 1831 nr 471), *Libre recherche* (1855 t. 1), *Młoda Polska* (1838-1839), *Morning Herald* (1842), *Motyl* (1829), *Naród Pol.* (1836), *Nowa Polska* (1831), *Orędownik Nauk.* (tu m. in.: O odkryciu Ameryki przez Jana z Kolna. 1842 s. 325-327; Edrisi, geograf arabski o Polsce w roku 1154. 1844 s. 196-200), *Orzeł Biały* (Bruksela; 1841-1846),

Pam. Nauk. (1819 t. 2), *Pam. Umiejętności Moralnych i Literatury* (1830), *Pam. Umiejętności, Sztuk i Nauk* (1825--1826), *Pam. Warsz.* (1818-1821), *Pam. Warsz. Umiejętności Czystych i Stosowanych* (1829), *Patriota* (tu m. in.: Proroctwo Wernyhory. 1830 nr 12), *Pielgrzym Pol.* (1833), *Polacy na Tulactwie* (1838), *Le Polonais* (1835), *Przegl. Dziejów Polski* (1836-1839), *Przegl. Poz.* (1855), *Przegl. Rzeczy Pol.* (1856-1860), *Przyj. Ludu* (1847-1848), *Przyroda i Przemysł* (tu: List ... o Polakach wsławionych za granicą. 1856), *Pszonka* (1843), *Revue du Nord* (Lille; 1834, 1837), *Revue encyclopédique* (1820-1821), *Revue numismatique belge* (1842-1852), *Revue numismatique française* (1836-1837), *Revue orientale* (1843/44), *Roczn. Konfederacji Pol.* (1836), *Roczn. Tow. Król. Warsz. Przyj. Nauk* (1821, 1827, 1828), *Rozmaitości Warsz.* (1826), *Siewiernyj archiw* (1822-1824), *Słowo* (Petersb.; 1859 nr 15), *XII Spr. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu* (1853), *Stadło* (1849 nr 5), *Themis Pol.* (1828), *Tyg. dla Dzieci* (1829), *Tyg. Emigracji Pol.* (1836--1837), *Tyg. Lit.* (1841), *Tyg. Petersb.* (1830 nr 18), *Tyg. Wil.* (1815-1822; red. 1815-1816), *La Voix du Peuple* (1833--1834), *Wiad. Kraj. i Emigracyjne* (1837), *Wielkopolanin* (1849 nr 73), *Wywód Słowny Rozpraw i Akta Publiczne Emigracji Pol.* (współred. 1843-1846).

Ponadto za życia Lelewela jego drobne utwory były ogłoszone w następujących książkach:

L. Chodźko (red.): *La Pologne historique, littéraire, monumentale et illustrée.* Paryż

http://rcin.org.pl

1839-1841 i wyd. nast. (tu: Notice sur la monnaie de Pologne);

Ł. Gołębiowski: O dziejopisach polskich, ich duchu, zaletach i wadach. (W-wa) 1826 (tu szereg materiałów Lelewela włączonych do tekstu dzieła);

I. Kajdanow: Historia powszechna krótko zebrana. Tłum. L. Rogalski. Wyd. 2. Wil. 1826 (tu noty Lelewela); toż oprac. A. Zdanowicz Wil. 1845;

K. Kamiński: Gramatyka języka francuskiego dla użytku uczącej się młodzi. Wyd. 3. Wil. 1809 (tu część rozdz. I o wymowie — s. 5-13);

(P. Lelewel:) Żywot Jana Pawła Lelewela, podpułkownika inżynierii. Poz. 1857 (tu fragmenty pióra Joachima Lelewela);

S. B. Linde: O statucie litewskim, ruskim językiem i drukiem wydanym, wiadomość. W-wa 1816 (tu: Uwagi nad rękopismem Statutu... Rkps Bibl. PAN Kr.).

Po śmierci pisarza szereg fragmentów z jego rękopisów, które znajdowały się w arch. Tow. Przyj. Nauk, ogł. A. Kraushar: Towarzystwo Królewskie Przyjaciół Nauk. T. 7. Kr. 1905.

Przekłady

Edda, czyli księga religii dawnych Skandynawii mieszkańców. Wil. 1807. Wyd. 2 rozszerzone pt. Edda, to jest księga religii dawnych Skandynawii mieszkańców. Starą Semundińską w wielkiej części tłumaczył, nową Snorrona skrócił ... Wil. 1828.

Por. Twórczość poz. 1.

Prace edytorskie

1. T. Waga: Historia książąt i królów polskich krótko zebrana, teraz dla lepszego użytku przejrzana i poprawiona. Wil. 1816. Wyd. nast.: ... powtórnie przejrzana i dodatkami pomnożona. Wil. 1818; ... przerobiona i dodatkami pomnożona. T. 1. Wil. 1824; toż wyd. tyt. ... znacznie przerobiona i pomnożona. Wil. 1831; toż wyd. tyt. Wil. 1833; pt. Historia królów i książąt polskich krótko zebrana, dla lepszego użytku wydaniem wileńskim 1824 znacznie przerobiona i pomnożona. Poz. 1856 (tu razem: Wyciąg z Geografii polskiej przez T. Wagę ...); toż wyd. 2 Poz. 1859; toż wyd. 3 Poz. 1864.

Lelewel pracował nad tym dziełem od 1807 i uzupełnił je rozdziałem pt. Panowanie Stanisława Augusta, zob. Twórczość poz. 19.

2. Historyczne pomniki języka i uchwał polskich i mazowieckich z wieku XV. Tom I wzięty z trzech rękopismów: jednego pargaminowego z Puław, a dwóch papierowych Świętojerskiego i Wiślicyi. Wil. 1824.

Przekł. ros.: Pamiatniki jazyka w Polsze i Mazowii w XIII, XIV i XV ww. (?).

3. Dyplomata z XII, XIII i początku XIV wieku mogące udowodnić, com w Rozbiorze historycznym prawodawstwa polskiego do jagiellońskich czasów powiedział. *Roczniki Tow. Król. Warsz. Przyj. Nauk* t. 19 (1827); odb. zob. Twórczość poz. 34. Przedr. zob. Twórczość poz. 60 t. 3; 66 t. 3.

4. Zbiór praw litewskich od roku 1389 do roku 1529. Wyd. A. T. Działyński. Poz. 1841.

Rkps fragm. Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

Druk tej pracy został rozpoczęty w 1828. J. Lelewel i I. Daniłowicz przygotowywali teksty do publikacji.

5. Generał kwatermistrz de Pistor: Pamiętniki o rewolucji polskiej z roku 1794. (Tłum. B. Prawdzic-Chotomski). Poz. 1860 jako: Pamiętniki z ośmnastego wieku. (T. 1) (razem z poz. 6).

6. J. Kiliński: Dzień 17 i 18 kwietnia 1794 w Warszawie przez naocznego świadka ... Pamiętniki Jana Kilińskiego, szewca a razem pułkownika 20 regimentu. Wyd. razem z poz. 5.

7. J. Zajączek: Pamiętnik albo historia rewolucji, czyli powstanie roku 1792 przekładu Hugona Kołłątaja. Poz. 1862 jako: Pamiętniki z ośmnastego wieku. (T. 2).

Ponadto pieśni ludowe zbierane przez Lelewela, przeważnie krakowiaki z powiatów radzymińskiego i łukowskiego, wyd. L. S. Korotyński: Piętnastoletni Joachim Lelewel jako pierwszy zbieracz piosnek ludu w roku 1801. *Księga pam. ... A. Mickiewicza*. T. 1. W-wa (1898).

Wydania zbiorowe

1. Historyka. O łatwym i pożytecznym nauczaniu historii. O historii, jej rozgałęzieniu i naukach związek z nią mających. O potrzebie gruntownej znajomości historii. Jakim ma być historyk. W-wa 1862. (Wyd. bezimiennie).

Zawartość: Twórczość poz. 8, 24, 14, 18.

2. Polska, dzieje i rzeczy jej rozpatrywane przez ... T. 1-13, 16-20. Poz. 1863-1868. (Nakładem J. K. Żupańskiego).

Tzw. wyd. scalone. Numerację t. 1-12 nadano tomom ogłoszonym poprzednio (zob. Twórczość poz. 56, 61, 62), dalsze przygotowanym do druku.

http://rcin.org.pl

Zawartość: t. 1: poz. 65; t. 2-5: poz. 60; t. 6-12: poz. 66; t. 13 (1863): poz. 6; t. 16 (1868): poz. 33, 7 (oprac. E. Rykaczewski); t. 17 (1865): poz. 59; t. 18 (1865): Rozbiory dzieł różnymi czasy ogłaszane. T. 2, m. in. poz. 27, 30; t. 19 (1865): Rozmaitości, m. in. poz. 10, 11, 13, 40, 67; t. 20 (1864): Mowy i pisma polityczne, oprac. E. Rykaczewski; tu m. in. przekł. poz. 62). — T. 14-15 nie ukazały się, miały obejmować poz. 29 (Bibliograficznych ksiąg dwoje).

3. Wybór pism historycznych. Oprac. H. Więckowska. Wr. 1950 *BN* I, 133.

Zawartość: m. in. fragm. poz. 1, 8, 18, 19, 21, 23, 26, 33, 38, 43, 67.

4. Wybór pism politycznych. Oprac. W. Bortnowski i J. Danielewicz. Pod red. i ze wstępem M. H. Serejskiego. W-wa 1954.

Zawartość: wybór mów, odezw, manifestów, listów i artykułów; fragm. poz. 43, 44.

5. Dzieła. T. 1 — .

T. 1. Materiały autobiograficzne. Oprac. H. Więckowska. W-wa 1957.

Zawartość: Przygody w poszukiwaniach i badaniu rzeczy narodowych polskich; Spis dzieł; Portrety; Pamiętnik z roku 1830-31; listy do L. Chodźki z 4 września 1831, noty i in.; testament.

T. 2. Pisma metodologiczne. Cz. 1-2/3. Oprac. N. Assorodobraj. W-wa 1964.

Zawartość: cz. 1: Historyki; cz. 2: Artykuły, otwarcia kursów, rozbiory; cz. 3: Dzieje historii, jej badań i sztuki.

T. 3. Wykłady kursowe z historii powszechnej w Uniwersytecie Wileńskim 1822-1824. Oprac. M. H. Serejski. W-wa 1959.

T. 6. Historia polska do końca panowania Stefana Batorego. Oprac. Z. Kolankowski. W-wa 1962.

T. 7. Dzieje Polski potocznym sposobem opowiedziane. Oprac. J. Bieniarzówna. W-wa 1961.

Tu w aneksach m. in.: Pielgrzyma w Dobromilu... rozbiór; Historia. Obraz dziejów polskich.

T. 8. Historia Polski nowożytnej. Oprac. J. Dutkiewicz, M. H. Serejski, H. Więckowska. W-wa 1961.

Zawartość: Polska odradzająca się: Paralela Hiszpanii z Polską; Panowanie Stanisława Augusta; Trzy konstytucje polskie; Nowosilców w Wilnie; Porównanie dwu powstań narodu polskiego.

Listy i materiały

1. Listy Joachima Lelewela. Oddział pierwszy: Listy do rodzeństwa pisane. T. 1-2. Ogł. J. K. Żupański. Poz. 1878-1879.

Tu 356 listów z lat 1799-1861, m. in. także listy do T. Czackiego, J. Śniadeckiego i in.

2. Do J. Zawadzkiego 15 listów z 1808-1812, 1819, 1825-1826. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. T. 1. Wil. 1935.

3. Do A. K. Czartoryskiego, dat. Łuck, 1 października 1809. Ogł. Z. Dębicki: Puławy. T. 3. Lw. 1888, rozdz. 4.

4. Do G. E. Grodka 10 listów z 1809-1810, 1818-1819, 1824. Ogł. Z. Węclewski. *Przew. Nauk. i Lit.* 1876.

5. Do A. Osińskiego 8 listów z 1811-1820. Ogł. E. Woroniecki: Prawdziwie poważam i uprzejmie kocham. *Blok-Notes Muz. Mickiewicza* 1963 nr 2. (Tu również 24 listy od A. Osińskiego).

6. Do A. Osińskiego z 11 listopada 1814. Ogł. S. Vrtel: Korespondencja ks. Alojzego Osińskiego. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1.

7. Do Polińskiego z lat 1814-1830. Rkpsy były w kuratorium Okręgu Szk. Wil.

8. Do nieznanego adresata 2 listy z 1818 i b. r. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

9. Do M. Balińskiego z 22 marca 1819, 10 lutego 1825, 17 czerwca 1827. Wyd. K. Jasiulaniec: Z korespondencji J. Lelewela z M. Balińskim. *Ateneum Wil.* 1939 nr 1 i odb.

10. Do T. Bułharyna 10 listów z 1822-1830. Ogł. S. Ptaszycki. *Gwiazda. Kalendarz petersb.* Petersb. 1881.

Przekł. ros.: S. Ptaszycki. *Russkaja starina* 1878 t. 22-23.

11. Korespondencja J. Lelewela z Tytusem Działyńskim. Z autografów Bibl. Kórn. wyd. Z. Celichowski. Poz. 1884.

Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

W wyd. znajduje się 30 listów Lelewela z 1822-1830 i 1842-1845, także do J. Fijałkowskiego, K. W. Kielisińskiego i W. Stefańskiego.

12. Do S. B. Lindego z 5 marca 1823 i do T. Bułharyna z 1824. Ogł. T. Wierzbowski: Materiały do dziejów piśmiennictwa polskiego. T. 2. W-wa 1904.

13. Do N. P. Rumiancewa z 31 października 1823 i 1 września 1825. Ogł. W. A. Francew: Iz pieriepiski gr. N. P. Rumiancewa. W-wa 1909.

14. Do Jana Śniadeckiego z 5 marca 1826. Ogł. M. Baliński: Pamiętniki o Janie Śniadeckim. T. 2. Wil. 1865.

15. Do K. Świdzińskiego z 28 stycznia 1826, 12 września 1829 i 7 stycznia 1829 (! 1830). Ogł. D. Kamolowa: Fragment korespondencji J. Lelewela z Konstantym

http://rcin.org.pl

Świdzińskim z lat 1826-1830. *Przegl. Hist.* 1963 z. 3.

16. Do I. Onacewicza. Rkps Bibl. Krasińskich nr 719; zniszcz. 1944.

17. Do F. Malewskiego z 6 października 1829 (nie 1828). Ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja A. Mickiewicza. T. 2. Paryż 1872; tenże list oraz 3 inne z 1827--1829 ogł. W. Mickiewicz: Nieznana korespondencja Lelewela z Malewskim. *Echo Pol.* 1916 nr 14, 41, 42, 51.

18. Do A. Mickiewicza listy z 1827, 1828, 1830, 1843. Ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja Adama Mickiewicza. T. 2-4. Paryż 1872-1880 i wyd. nast.

19. Do M. Malinowskiego z 27 lutego 1828. Ogł. *Kur. Warsz.* 1902 nr 303.

20. Do L. Chodźki 3 listy z 1828-1829, 1833 i 1859 oraz do W. Pietkiewicza 10 listów z 1833. Ogł. *Album Muz. Nar. w Rapperswylu.* Lw. 1876.

Por. poz. 34.

21. Do J. Muczkowskiego 6 listów z 1828--1829. Ogł. T. Ziemba: Przyczynek do biografii Mickiewicza. *Gaz. Lw.* 1883 nr 108.

22. Do F. Malewskiego z 5 lutego 1829, 14 stycznia 1830 i 7 lipca 1830. Ogł. A. Kowalska: Przyczynek do działalności popularyzatorskiej i poselskiej J. Lelewela (1829-1830). Aneks. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 27. Łódź 1962.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7174.

23. Do F. Malewskiego z 30 kwietnia 1829 i 22 kwietnia 1830. Ogł. A. Kowalska: O kontaktach Lelewela z filomatami i prasą warszawską. (Lelewel o Warszawie przed powstaniem listopadowym). *Przegl. Hum.* 1962 nr 5 s. 141-146.

Rkps, jw. poz. 22.

24. Do Ł. Gołębiowskiego 3 listy z 1830 i do Towarzystwa Przyjaciół Nauk z 25 listopada 1830. Ogł. A. Kraushar: Towarzystwo Królewskie Przyjaciół Nauk. T. 7. Kr. 1905.

25. Do F. Malewskiego z 3 lutego 1830. Ogł. B. Horodyski: Lelewel o prasie warszawskiej. *Przegl. Bibl.* 1961 z. 2.

Rkps, jw. poz. 22.

26. Do A. Bielowskiego z 1831. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

27. Do L. Chodźki 2 listy z 1831. W wyd.: Pamiętnik z roku 1830-31. W-wa 1924.

28. Do F. Bettmana 3 listy z 1831-1832. Ogł. B. S. Kupść: Listy Lelewela i materiały o uchodźcach polskich z 1831 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Getyndze. *Przegl. Bibl.* 1961 z. 2.

29. Do K. Zaleskiego 15 listów z 1831--1835; b. d.; do W. Cyprysińskiego 5 listów z 1832; do nieznanego adresata z 18 kwietnia, 1 maja i 22 czerwca 1832; do W. Tyszkiewicza z 3 lipca 1846. Ogł. J. Berger--Mayerowa: Nieznane listy J. Lelewela z lat 1831-1846. Kat. 1961 *Prace Bibl. Śląskiej* nr 2.

30. Do A. Mickiewicza i A. Domejki z 25 sierpnia 1832. Ogł. C. Chowaniec: Pierwsze kroki pielgrzyma. *Adam Mickiewicz. Księga w stulecie zgonu.* Londyn 1958.

31. Do L. Oborskiego z 1832. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1848.

32. Do J. Thompsona z 1832. Rkps Ossol. sygn. 3808/III.

33. Do K. Zaleskiego z 1832; do J. Sierowskiego z 1832; do Z. Szlettera z 1851; do S. Kraszewskiego z 1860. Ogł. W. Bandura: Cztery nieznane listy emigracyjne J. Lelewela. *Biul. Bibl. Jagiel.* 1961 nr 2.

34. Do W. Pietkiewicza 1 list i W. Zwierkowskiego 4 listy z 1833-1835. Ogł. L. Gadon: Emigracja polska. T. 3. Kr. 1902; 13 listów z 1833 ogł. K. Woźnicki: Autografy ze zbiorów muzealnych. *Spr. Zarządu Muz. Nar. Pol. w Rapperswylu za r. 1906.* Paryż 1907.

Por. poz. 20.

35. Do różnych osób 19 listów z 1833--1860; trzy notatki; zaświadczenie dla E. Rykaczewskiego. Rkps Ossol. sygn. 5820/II.

36. Do J. N. Janowskiego 14 listów z 1834--1859. Z autografów Bibl. Jagiel. ogł. *Tydzień* (dod. do *Kur. Lw.*) 1899 nr 41-45.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

37. Do A. Goreckiego z 1839; do W. Pietkiewicza z 1839; do R. Smitha z 1844; do R. Zmorskiego z 1849; do L. Bratoszewskiego z 1859. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1691. (Tu także ponad 200 listów do Lelewela).

38. Do E. Januszkiewicza 3 listy i do Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu 4 listy z 1841, 1851-1853. Streszczenie podał L. Gadon: Z życia Polaków we Francji. Paryż 1883.

39. Do A. Wróblewskiego z 12 lipca 1842. Ogł. W. Francew. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 2 s. 317-318; ogł. M. Rančić: Nie opublikowany list... *Pam. Słowiański* 1951 t. 2.

http://rcin.org.pl

40. Do K. W. Kielisińskiego 6 listów z 1842-1844. Wyd. Z. Celichowski, jw. poz. 11.
Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1584.

41. Do R. Zmorskiego z 24 lipca 1849. Ogł. R. Wołoszyński. *Ze Skarbca Kultury* 1951 z. 1.

42. Do L. Koenigka z 1849; do J. Działyńskiego z 1851. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

43. Do T. Lenartowicza z 9 sierpnia 1852. Ogł. I. Chrzanowski: Z Albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912 t. 4 s. 330-331.

44. Do K. Walickiego z 1852. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

45. Do A. Chodźki z 1 lipca 1853. Ogł. S. Vrtel-Wierczyński. *Ruch Lit.* 1928 nr 8.

46. Do T. Lenartowicza z 1853. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

47. Do K. Sienkiewicza 28 listów z 1853--1859. Ogł. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1870/72.* Poz. 1872; wyd. osob. Poz. 1872.

48. Do N. Olizara z 16 czerwca 1854. Ogł. B. Kocówna: List J. Lelewela do Narcyza Olizara. *Przegl. Hist.* 1962 z. 3.

49. Do A. Niegolewskiego 8 listów z 1854--1857. Ogł. A. Skałkowski: Pułkownik Niegolewski. Poz. 1924.

50. Do W. Łuszczewskiego z 1855. Ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz). *Deotyma (Jadwiga Łuszczewska). Pamiątka jubileuszowa 1852-1897.* W-wa 1900 s. 39-40.

51. Do A. Kirkora z 23 stycznia 1858. Ogł. *Teka Wil.* 1858 nr 3.

52. Do M. z Pągowskich Mochnackiej, dat. 8 grudnia 1858. Podobiznę podał A. Kraushar: Zawieruszony rękopis t. II dzieła Mochnackiego „O literaturze polskiej w. XIX". W: Echa przeszłości. W-wa 1917.

53. Do W. Pola z 6 kwietnia 1858. Ogł. W. Pol (syn): Listy do Wincentego Pola. *Przew. Nauk. i Lit.* 1913 s. 905-906.

54. Do J. Titiusa z 1858 i podobizna autografu z 1860. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

55. Do J. Bartoszewicza z 15 maja 1859. Ogł. K. Bartoszewicz. *Przegl. Lit.* 1897 nr 11; przedr K. Bartoszewicz: List, który szedł półtora roku. *Kur. Poz.* 1929 nr 596.

56. Do L. Chodźki 3 listy z 1859. Ogł. A. Śliwiński: Joachim Lelewel. W-wa 1918; toż wyd. 2 W-wa 1932.

57. Do A. Lessera z 22 marca 1859. Ogł. E. Land: Z pamiątek po Aleksandrze Lesserze. *Przegl. Warsz.* 1924 t. 2 nr 32.

58. Do A. Machczyńskiej z 13 września 1859. Ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz): Antonina Machczyńska. *Wędrowiec* 1899 nr 25 s. 485; fragm. listu podał W. Bogatyński: Z nieznanych autografów Lelewela. *Przegl. Powsz.* 1917 t. 135.

59. Do K. Górskiej, dat. 5 czerwca 1860. Ogł. A. Czartkowski: Na marginesie „Garstki piasku" Norwida. *Kur. Warsz.* 1932 nr 311 wiecz.

60. Listy emigracyjne J. Lelewela. Wyd. H. Więckowska. T. 1-2. Kr. 1948-1949 *PAU. Wyd. Komisji Hist.* nr 87-88; t. 3-5. Wr.-Kr. 1954-1956; Indeks ogólny do pięciu tomów. Wr.-Kr. 1956.

Zawartość: 1496 listów z lat 1831-1861, w tym również listy z poz. 11, 18, 20, 29, 31, 34--47, 49-59.

Część listów z lat 1836-1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1821.

61. Metryka, nominacja na bibliotekarza i profesora, dat. 22 czerwca 1821, oraz inne dokumenty. Ogł. T. Wierzbowski, jw. poz. 10.

62. Wypisy z kodeksów zagranicznych przysłane A. Bielowskiemu z Brukseli do 20 września 1852 r., zawierające odpisy kronik i roczników. Rkps Ossol. sygn. 2355/III.

63. Kopia własnoręcznego rysunku mieszkania w Brukseli przesłana bratu, Protowi Lelewelowi. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

64. Bruliony, różne zapiski. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1691.

Rękopisy: autografy i współczesne kopie prac naukowych, notat, wypisów z różnych dzieł, przemówień, listów oraz materiałów biograficznych znajdują się w Bibl. Czart., Bibl. Jagiel., Bibl. Kórn., Bibl. Nar., Bibl. PAN Kr., Bibl. Pol. w Paryżu, Bibl. Tow. Poz. Przyj. Nauk, Bibl. Uniw. Wil., Ossol. — Bogate zbiory rkpsów Bibl. Batignolskiej i Bibl. Raperswilskie w Bibl. Nar. zniszcz. 1944.

Zestawienia bibliograficzne

1. Spis dzieł różnymi czasy przez śp. J. Lelewela drukiem ogłoszonych, odbity tu wiernie z notatki własnoręcznej nieboszczyka, znajdującej się w ręku J. K. Żupańskiego. W wyd.: Polska..., zob. Twórczość poz. 66 t. 5; odb. Poz. (1863).

http://rcin.org.pl

2. M. Dzikowski: Katalog Atlasów... ze szczególnym uwzględnieniem Zbioru Lelewela. (Wil. 1940).

3. H. Hleb-Koszańska i M. Kotwiczówna: Bibliografia utworów J. Lelewela. Wr. 1952 *IBL. Prace Bibliogr.* 1.

4. H. Więckowska: Literatura biograficzna w wyborze. We wstępie do wyd.: Dzieła. T. 1, zob. Wyd. zbior. poz. 5.

5. H. Hleb-Koszańska i M. Kotwiczówna: Bibliografia przedmiotowa J. Lelewela. W przygotowaniu.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Wykaz czasopism, E — Prace edytorskie, P — Przekłady, T — Twórczość. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

Adam Czarnocki T-68
Atlas... (Géographie du moyen âge...) T-64
Autobiografia T-67
Badania starożytności we względzie geografii T-9
Bałwochwalstwo sławiańskie T-65
Bibliograficznych ksiąg dwoje T-29
Considération sur l'état politique de l'ancienne Pologne et sur l'histoire de son peuple T-48
La couronne de Pologne et sa royauté T-50
Czego dopuszcza się Przegląd Poznański T-76
Cześć bałwochwalcza Sławian i Polski T-65
Delegowani w Wierzbnie dnia 2 grudnia 1830 roku T-45
Discours... (22 lutego 1848) T-62
Do Dziejów starożytnych... dodatki i poprawki T-17
Do Jędrzeja Moraczewskiego (list) T-70
Do Redakcji Tygodnika o głosce J podłużnym T-10
Do Redakcji Tygodnika o ogoniastym J i o różnych rzeczach T-11
Do Romana Zmorskiego (list) T-70
Dostojności i urzędy (ziemskie i nadworne tudzież zaszczyty i tytuły) T-52
Les duels en Pologne T-46
Dyplomata z XII, XIII i początku XIV wieku E-3
Dzieje bibliotek T-33
Dzieje Litwy i Rusi aż do unii z Polską w Lublinie 1569 zawartej T-53
Dzieje Polski, które stryj synowcom swoim opowiedział T-38
Dzieje Polski... potocznym sposobem opowiedział T-38
Dzieje starożytne T-17
Dzieje starożytne Indii T-21
Dzień 17 i 18 kwietnia 1794 w Warszawie przez naocznego świadka (J. Kiliński) E-6
Dziesięć upłynionych wieków dawnej Polski, czyli chronologia do Obrazu dziejów polskich T-35
Edda T-1
Edda P
Edrisi, geograf arabski, o Polsce w roku 1154 Cz-ON
Études numismatiques et archéologiques T-56
Geografia. Opisanie krajów polskich T-37
Géographie du moyen âge T-64
Gilbert de Lannoy i jego podróże T-57
Grobowiec Bolesława Śmiałego w Osjaku T-12
Grobowy napis Bolesława Wielkiego w Poznaniu T-12
Guillebert de Lannoy et ses voyages T-57
Herby w Polszcze T-54
Histoire de Pologne T-58
Historia geografii T-7
Historia książąt i królów polskich krótko zebrana (T. Waga) E-1
Historia. Obraz dziejów polskich T-36
Historia polska do końca panowania Stefana Batorego T-6
Historyczna paralela Hiszpanii z Polską w wieku XVI, XVII, XVIII T-23
Historyczne pomniki języka i uchwał polskich i mazowieckich z wieku XV E-2
Historyka T-8
Jakim ma być historyk T-18
Kilka słów o losie wygnańców litewskich T-42
Kilku statutów polskich warianty lub tekst T-29
Korona Polski i jej królewskość T-50
Krótki rys staropolskiego pszczolnictwa i ważniejszych szczegółów do niego się ściągających T-39
Krótkie zbiory historii polskiej... T-22
Krytyczny rozbiór Statutu wiślickiego T-34
Kultura Waregów i Sławian T-27
List... o Polakach wsławionych za granicą Cz-PP
List... z powodu sprawy Żydów z Lesznowskim T-69
Lotniki piśmiennictwa tułaczki polskiej T-70
Materiały do dziejów polskich T-59
Mowa w drugą rocznicę powstania krakowskiego miana w Brukseli 22 lutego 1848 roku T-62
Myśli skreślone z powodu pisma Kubrakiewicza T-70
Narody na ziemiach sławiańskich przed powstaniem Polski T-65
Nauki dające poznawać źrzódła historyczne T-26
Notice sur la monnaie de Pologne po Cz-
Nowosilców w Wilnie w roku szkolnym 1823/4 T-42
Numismatique du moyen âge T-47
O historii, jej rozgałęzieniu i naukach związek z nią mających T-24
O liczbie podwójnej w języku polskim tak w imionach, jako i słowach T-13
O łatwym i pożytecznym nauczaniu historii T-8
O odkryciu Ameryki przez Jana z Kolna Cz-ON
O pisowni polskiej T-40
O potrzebie gruntownej znajomości historii T-14

http://rcin.org.pl

O romantyczności T-30
O ścieśnieniu wolności druku Cz-KP
Objaśnienie starych pieniędzy... w Trzebuniu znalezionych T-31
Ocalenie Polski za króla Łokietka T-28
Odkrycia Karthagów i Greków na Oceanie Atlanckim T-25
Odpowiedź na pytania dotyczące dziejów dawnej Polski T-41
Opis Skytii Herodota T-7
Opisu północnej Europy... Amiana Marcellina wykład przeciw Naruszewiczowi T-2
Ostatnie lata panowania Zygmunta Starego i początek panowania Zygmunta Augusta T-6
Pamiętnik albo historia rewolucji, czyli powstanie roku 1792 przekładu H. Kołłątaja (J. Zajączek) E-7
Pamiętnik z roku 1830-31 T-44
Pamiętniki o rewolucji polskiej z roku 1794 (de Pistor) E-5
Panowanie króla polskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego, obejmujące trzydziestolecie usilności narodu podźwignienia się, ocalenia bytu i niepodległości T-19
Panowanie Stanisława Augusta T-19
Pielgrzyma w Dobromilu, czyli nauk wiejskich rozbiór z uwagami nad stanem wiejskim w Polszcze T-20
Pieśni ludowe po E
Pisarze dziejów w Polszcze przed Długoszem T-4, 60
Pisma pomniejsze geograficzno-historyczne T-7
Początkowe prawodawstwo polskie cywilne i kryminalne do czasów jagiellońskich T-34
Pojedynki w Polszcze T-46
Polska, dzieje i rzeczy jej T-66
Polska odradzająca się, czyli dzieje polskie od roku 1795 potocznie opowiedziane T-51
Polska wieków średnich T-60
Porównanie dwu powstań narodu polskiego 1794 i 1830-1831 T-55
Porównanie Karamzina z Naruszewiczem T-27
Portrety Lelewela Cz-DL
Posiadłości kmiece dwojakiej natury, dziedzictwo i wola T-48
Powieść o rybie biskupie Cz-DL
Prawność, czyli prawnota narodu polskiego T-70
Prawność i Korona T-55
Prawność narodu polskiego T-70
Proroctwo Wernyhory Cz-P
Przemowa do przekładu francuskiego ... (Trzy konstytucje polskie) T-70
Przydatek do pisma Nauki ... T-26
Przygody w poszukiwaniach i badaniu rzeczy narodowych polskich T-67
Przypiski do Dziejów polskich potocznie opowiadanych T-55
Pszczoły i bartnictwo w Polsce T-39
Pythéas de Marseille et la géographie de son temps T-49
Réponse à des questions faites sur l'histoire de la Pologne T-41
Rozbiory dzieł obejmujących albo dzieje, albo rzeczy polskie różnymi czasy przez... ogłoszone T-59
Rozbiór prac historycznych Naruszewicza i Czackiego T-32
Rys historyczny o pojedynkach w Polsce T-46
Rzut oka na dawność litewskich narodów i związki ich z Herulami T-2
Specimen Leibniza T-70
Sprawa żydowska w r. 1859 T-69
Stare pieniądze... w Trzebuniu wykopane T-31
Stosunki handlowe Fenicjan, a potem Kartagów z Grekami T-7
Stracone obywatelstwo stanu kmiecego w Polsce T-61
Śpiewy historyczne J. U. Niemcewicza pod względem historii uważane T-16
Treść Kubrakiewicza Uwag nad konstytucją 3 maja co do prawa własności gruntu T-70
Trzy konstytucje polskie 1791, 1807, 1815 T-43
Uwagi nad dziełem: O początku narodu i języka litewskiego... K. Bogusza T-3
Uwagi nad Mateuszem herbu Cholewa T-5
Uwagi nad rękopismem Statutu litewskiego po Cz-
Uwagi nad rozprawą JW. JX. Bohusza: O początkach narodu i języka litewskiego T-3
Uwagi nad stanem wiejskim w Polszcze i ulepszeniem oświaty jego T-20
Wiadomość historyczna o starożytnych miarach długości T-7
Wiadomość o narodach, aż do wieku dziesiątego we wnętrzu Europy będących T-7
Wiadomość o starych pieniądzach... w Trzebuniu wykopanych T-31
Wieca Królowej Polski w Sokalu T-70
Wspomnienie o konstytucji 3 maja T-70
Wykład dziejów powszechnych T-63
Wykład historii powszechnej T-63
Wzmianka o najdawniejszych dziejopisach polskich, a szczególniej Kadłubku, przeciw Szlecerowi T-4
Zbiór praw litewskich od roku 1389 do roku 1529 E-4
Zdobycze Bolesława Wielkiego T-15

OPRACOWANIA

Z a r y s y m o n o g r a f i c z n e: A. Śliwiński: Joachim Lelewel. Zarys biograficzny. Lata 1786-1831. W-wa 1918; wyd. 2 przejrzane i uzupełnione W-wa 1932. [Rec.: E. Czekalski: Tragiczna postać J. Lelewela. (1786-1831). *Świat* 1918 nr 18; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1918 nr 234; J. Feldman. *Kwart. Hist.* 1923; J. Ptaśnik: Lelewel. *Kultura Polski* 1918 nr 29; Z. Salinger. *Kur. Pol.* 1918 nr 110-111]. —

http://rcin.org.pl

S. P. Koczorowski: Joachim Lelewel 1786-1861. Paryż 1927. —

I. Chrzanowski: Joachim Lelewel. Człowiek i pisarz. Do druku przygotował i przedmową poprzedził S. Pigoń. Kr. 1946. [Rec.: J. Chałasiński: Tworzenie legendy i naukowe zadania historii. Uwagi socjologiczne z powodu dwóch nowych książek o Lelewelu. *Myśl Współcz.* 1946 nr 6-7; S. Kieniewicz. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 37; J. Sieradzki: Głosy o Lelewelu. *Kuźnica* 1946 nr 35]. —

Ż. Kormanowa: Joachim Lelewel. Łódź 1946; wyd. 2 W-wa 1946. [Rec. jw.]. —

M. H. Serejski: Joachim Lelewel. Z dziejów postępowej myśli historycznej w Polsce. W-wa 1953. —

S. Kieniewicz: Samotnik brukselski. Opowieść o Joachimie Lelewelu. W-wa 1960; wyd. 2 W-wa 1964. [Rec.: F. Fornalczyk: Renesans piśmiennictwa historycznego. *Tyg. Zach.* 1960 nr 27; H. Winnicka: Z talentem o wielkim talencie. *Nowe Książki* 1960 nr 11; T. Łepkowski. *Kwart. Hist.* 1961 nr 4; F. Fornalczyk: O Lelewelu. *Nowa Kultura* 1962 nr 28]. —

M. H. Serejski: Joachim Lelewel 1786--1861. Sa vie et son oeuvre. Traduit par S. Lazar. W-wa-Wr.-Kr. 1961 *Monografie z Dziejów Nauki i Techniki* XVII.

T. Bułharyn: Listy do J. Lelewela z 1821-1830. Podał P. Lelewel. *Bibl. Warsz.* 1877 t. 1. — I. Daniłowicz: Rozbiór bibliograficznych ksiąg J. Lelewela. *Dzien. Wil.* 1823 t. 2. — I. Łobojko: Pamiętnik. Rkps w Instytucie Literatury Ros. Akademii Nauk ZSRR, Leningrad. Fragm. powst. ok. 1824 ogł. S. Fiszman pt. Z pamiętnika Iwana Mikołajewicza Łobojki, profesora języka rosyjskiego i literatury rosyjskiej na Uniwersytecie Wileńskim. *Kwartalnik Instytutu Pol.-Radzieckiego* 1953 nr 2/3; przedr. w: Archiwalia Mickiewiczowskie. Wr. 1962. — (Księgi ustaw polskich ... Rec.). *Bibl. Pol.* 1825 t. 2 s. 281-292. — (T. Wagi Historia książąt i królów ... Rec.). *Bibl. Pol.* 1825 t. 3 s. 90. — K. Świdziński: Do J. Lelewela listy z 8 stycznia 1826 i 29 października 1829. Ogł. D. Kamolowa: Fragment korespondencji J. Lelewela z Konstantym Świdzińskim z lat 1826-1830. *Przegl. Hist.* 1963 z. 3. — O księgach bibliograficznych Lelewela. *Gaz. Pol.* 1827 nr 30-44 (z przerwami). — (Dziesięć upłynionych wieków dawnej Polski. Rec.). *Pam. Warsz.* 1829 t. 2. — (Historia polska dla dzieci. Rec.). *Kur. Pol.* 1829 nr 4. — (Trzy konstytucje ... Rec.). *Nowa Polska* 1831 nr 197. — R. Hube: (Historyczny rozbiór prawodawstwa ... Rec.). *Czasop. Nauk. od Zakładu Nar. im. Ossol. wyd.* 1832 z. 1 s. 39-69. — L. Chodźko: Notice bibliographique sur J. Lelewel. Paryż 1834. — M. Mochnacki: Powstanie narodu polskiego w r. 1830-31. T. 1-2. Paryż 1834 i wyd. nast. — S. F.: O pismach J. Lelewela. *Trzeci Maj* 1841, 29 kwietnia (tu rec. Trzech konstytucji). — Komitet Lelewela. *Noworocznik Demokratyczny* 1842 s. 117. — Wiara w osoby i wiara w zasady. (Czartoryski — Lelewel). *Demokrata Pol.* 1843 t. 5 s. 41-44. — W. A. Maciejowski: (Rozbiory dzieł...; Considération sur l'état politique de l'ancienne Pologne. Rec.). *Orędownik Nauk.* 1844 nr 51-52. — W. A. Maciejowski: (Histoire de Pologne. T. 2. Rec.). *Orędownik Nauk.* 1845 nr 6-7. — W. A. Maciejowski: (Polska wieków średnich. T. 1. Rec.). *Tyg. Petersb.* 1847 nr 8-10. — (Polska wieków średnich. Rec.). *Przegl. Poz.* 1848 t. 6. — (Stracone obywatelstwo stanu kmiecego ... Rec.). *Przegl. Poz.* 1848 t. 7. [Polemika: Odpowiedź J. Lelewelowi. *Przegl. Poz.* 1848 t. 7; List J. Lelewela. Tamże 1849 t. 9]. — (Wykład dziejów powszechnych. Rec.). *Przegl. Poz.* 1852 t. 15. — H. Schmitt: (Narody na ziemiach sławiańskich. Rec.). *Dzien. Lit.* 1854 nr 34-41, 43. — K. Koźmian: Kilka słów o Lelewelu i o rewolucji 1830 r. Powst. przed 1855. Wyd. w: Pisma prozą. Kr. 1888. (Zniekształcenia edytorskie w tekście Koźmiana omówili M. Kaczmarek i K. Pecold: Nieznane fragmenty „Pamiętników" Kajetana Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 61 (1960) z. 1). — K. W. Wójcicki: Cmentarz Powązkowski. T. 1. W-wa 1855. — Niedostatek a dzielność duszy. *Nowiny* 1855 t. 1 nr 52. — H. Schmitt: J. Lelewel. *Dzien. Lit.* 1858 nr 82-89. — H. Schmitt: Jeszcze kilka słów o Lelewelu. *Dzien. Lit.* 1858 nr 116-117. — (Przygody w poszukiwaniach ... Rec.). *Przegl. Poz.* 1858 t. 25. — L. Siemieński: Przegląd piśmiennictwa. *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 11 s. 363-379. — Przewodnik. *Dzien. Lit.* 1859 t. 2 nr 97. —

W. Heltman i L. L. Sawaszkiewicz: Śp. Joachim Lelewel. Bruksela 1861. — E. Le Hardy de Beaulieu: Les six derniers jours de J. Lelewel. Bruksela 1861. — (E. Januszkiewicz): Ostatnie chwile J. Lelewela. Poz. 1861; wyd. 2 Poz. 1862; wyd. 3 1863. [Omówienie: W. (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 2]. — B. Koehne: Joachim Lelewel. Article nécrologique. *Revue de la numismatique belge* 1861 s. 424--427. — H. Księżarski: Mowa w czasie żałobnego nabożeństwa za duszę śp. J. Lelewela. Kr. 1861. — A. Prusinowski: Mowa żałobna za duszę śp. J. Lelewela. Grodzisk 1861. [Rec.: *Przegl. Poz.* 1861 t. 32]. — R. F.: Ostatnie chwile śp. J. Lelewela.

http://rcin.org.pl

Dzien. Lit. 1861 t. 1 nr 102. — L. Wołowski: Mowa na pogrzebie J. Lelewela. *Dzien. Poz.* 1861 nr 133. — Les funérailles de J. Lelewel, proscrit polonais. Paryż 1861. — (H. Schmitt): J. Lelewel. *Dzien. Lit.* 1861 t. 1 nr 45-46. — List ze Lwowa. (Jak uczcić pamięć Lelewela). *Dzien. Lit.* 1861 t. 1 nr 63. — Tw. (J. Chociszewski): Joachim Lelewel. *Gwiazdka Cieszyńska* 1862 nr 1-5. — L. Sawaszkiewicz: Notice sur la vie de J. Lelewel. Paryż 1862. [Rec.: L. Gumplowicz: Sawaszkiewicz o Lelewelu. *Dzien. Lit.* 1862 t. 1 nr 38]. — J. E. Sojka: Lelewel Joachim. Životopis. W: Naši mužové. Biografie a charakteristiky mužů slovanských. Praga 1862 s. 576-624. — C. Picqué, E. Van Bemmel: La vie de Lelewel en Belgique. *Revue trimestrielle* (Bruksela) 1863, kwiecień, s. 316-352. — S. Ptaszycki: (Wspomnienie pośmiertne). *Russkaja starina* 1863. —

(Historia polska do końca panowania Stefana Batorego. Rec.): E. K. (Kierski). *Dzien. Poz.* 1863 nr 206; przedr. *Czas* 1864 nr 91-96; J. Bartoszewicz. *Bibl. Warsz.* 1864 t. 1. — I. Düringsfeld: J. Lelewel. Z pamiętników Niemki... *Dzien. Lit.* 1865 nr 39. — L. Siemieński: Joachim Lelewel. W: Portrety literackie. T. 1. Poz. 1865; przedr. w: Dzieła. T. 3. W-wa 1881. — O. Spielberg: (Wspomnienie o Lelewelu). *Westermanns Monatshefte* 1868/69. — A. D. Bartoszewicz: Joachim Lelewel. *Mrówka* 1869 nr 1. — L. Siemieński: Historia polska. W: Roztrząsania i poglądy literackie. Poz. 1869 s. 229-294. — S. Barzykowski: Historia powstania listopadowego. T. 1-5. Powst. przed 1872. Wyd. Poz. 1883-1884. — S. Mieroszewski: Kilka uwag do rozprawy Lelewela o herbach. *Przegl. Pol.* 1873/74 t. 1. — B. Chotomski: Kilka szczegółów z życia J. Lelewela. *Tyg. Wielkopol.* 1874 nr 23. — L. Łętowski: O Lelewelu. *Przegl. Lw.* 1875 t. 9 s. 46. — (Listy Tadeusza Bułharyna do J. Lelewela od 1821 do 1830 roku. Rec.): Lelewel i Bułharyn. *Przegl. Lw.* 1877 t. 13 s. 231-235. — L. Dembowski: Moje wspomnienia. T. 1-2. Powst. przed 1878. Wyd. Petersb. 1898; wyd. 2 b. m. 1902. — A. Jabłonowski: Sękowski w korespondencji z Lelewelem. Studium na tle listów orientalisty osnute. *Echo* 1878 nr 41-72 (z przerwami); przedr. pt. Orientalista Sękowski w korespondencji z Lelewelem. W: Pisma. T. 7. W-wa 1913. — S. Warnka: J. Lelewela zasługi na polu geografii. Poz. 1878. [Rec.: W. Smoleński. *Ateneum* 1879 t. 1; Geograficzne prace Lelewela. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16 s. 531]. — Różności. O Lelewelu. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16 s. 124. — ..XA.: Życiorys J. Lelewela z „Russkiej stariny". *Echo* 1879 nr 54 (dod.). — B-n (H. Biegeleisen): (Listy J. Lelewela. Oddział 1 t. 1. Rec.). *Przew. Nauk. i Lit.* 1880 s. 280-288. — M. Budzyński: Wspomnienia z mojego życia. T. 1. Poz. 1880. — A. Wernicki: Leonard Chodźko i jego prace. Lw. 1880. — A. Małecki: Filomaci w Wilnie 1805-1808. *Dla Zagrzebia. Album Koła Lit. we Lw.* Lw. 1881. — J. Ostoja: Słówko o Lelewelu. (Ze wspomnień rodzinnych). *Biesiada Lit.* 1881 t. 12 nr 301. — W. Korotyński: Rodzina Lelewelów. *Tyg. Powsz.* 1882 t. 1 nr 49-53. — Prot Lelewel: List do wydawcy kalendarza. *Gwiazda. Kalendarz.* Petersb. 1882. (O stosunkach Lelewela z I. Daniłowiczem). — L. Gadon: Z życia Polaków we Francji. Paryż 1883. — W. Korotyński: Prot Adam Jacek Lelewel. *Kłosy* 1884 nr 981-982. — W. Korotyński: Joachim Józef Benedykt Lelewel. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 178. — W. Smoleński: Szkoły historyczne w Polsce. *Ateneum* 1886 i wyd. nast. — R. Pilat: Wiersz A. Mickiewicza do J. Lelewela. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887). — I. Domejko: Pamiętniki. Powst. 1886-1888. Fragm. dot. lat 1831-1838 ogł. J. Tretiak. Kr. 1908 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowych* t. 5; wyd E. H. Nieciowa pt. Moje podróże. T. 1 cz. 2. Wr. 1962. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1891; wyd. osob. Cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957. — J. Bołoz Antoniewicz: „Ostatni" Z. Krasińskiego. *Kwart. Hist.* 1889 z. 3; odb. Lw. 1889. (M. in. o wpływie języka Lelewela na styl Z. Krasińskiego). — H. Merzbach: J. Lelewel w Brukseli. *Dzien. Poz.* 1889; odb. Poz. 1889. — H. Merzbach: Prace numizmatyczne J. Lelewela w Belgii. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1889 nr 1-2; odb. Kr. 1889. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 1-4. Poz. 1890-1895; wyd. 2 t. 1. Poz. 1929. — F. Boberska: J. Lelewel. Lw. 1893. —

(f) (W. Feldman): Szujski — Lelewel. *Dzien. Kr.* 1896 nr 118. — x.: Czy Lelewel był socjalistą. *Naprzód* 1896 nr 29. — A. Niemojewski: Lelewel. *Naprzód* 1896 nr 27. — -Mre- (M. Rolle): Joachim Lelewel. *Gaz. Lw.* 1896 nr 125. — Sb. (W. Sobieski): Lelewel a szkoła krakowska. *Nowa Reforma* 1896 nr 22. — M. Wysłouchowa: J. Lelewel. *Przyj. Ludu* 1896 nr 16. — K. Brzoza (S. Zakrzewski): Rys naukowej działalności J. Lelewela. *Krytyka* 1896 s. 101-111; przedr. w: Zagadnienia historyczne. T. 1. Lw. 1936. — T. Korzon: Pogląd na działalność naukową J. Lelewela. *Kwart. Hist.* 1897 t. 11; przedr. w: Listy otwarte, mowy, rozprawy, rozbiory.

http://rcin.org.pl

T. 2. W-wa 1916. [Rec.: A. Halban: Pogląd Korzona na działalność Lelewela. *Kraj* (*Dział lit.-artyst.*) 1897 nr 43-44]. — A. Małecki: Lechici w świetle historycznej krytyki. Lw. 1897; wyd. 2 Lw. 1907. — E. Siwiński: Garść wspomnień. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 47-53. — L. Korotyński: Piętnastoletni J. Lelewel jako pierwszy zbieracz piosnek ludu w r. 1801. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898). — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński. (1579-1831). T. 1-3. Kr. 1899-1900. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — L. Korotyński: Zbiorek pieśni ludowych J. Lelewela. *Prawda. Książka zbior. ... A. Świętochowskiego.* Petersb. 1899. — A. Kraushar: Zabytki warszawskie. III. Gniazdo i dom Lelewela. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 41. —

H. Biegeleisen: Zgon J. Lelewela. *Sami sobie!* W-wa 1900. — L. Gadon: Emigracja polska. T. 1-3. Kr. 1901-1902. — T. Korzon: Joachim Lelewel. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek XIX w.* T. 1. W-wa 1901. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1-2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — P. Chmielowski: (A. Kraushar: Tow. Warsz. Przyj. Nauk. Rec.). *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 2. [Polemika: A. Kraushar. Tamże z. 4]. — J. Bieliński. *Enc. wych.* T. 6 (1904). — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Sylwety emigracyjne. Lw. 1904. — M. Sokolnicki: Polska myśl historyczna od Naruszewicza do Lelewela. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1. — M. Sokolnicki: Upadek polskiej myśli historycznej. (Od Lelewela do szkoły krakowskiej). *Krytyka* 1905 t. 1. — A. Kraushar: Pamięci J. Lelewela (1786-1861). W 120 rocznicę urodzin historyka (22 marca 1786-1906). *Echo Muzyczne i Teatr.* 1906 nr 11; toż *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 11. — K. Woźnicki: Materiały do życiorysu J. Lelewela. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 3. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski 1816-1831. T. 1-3. W-wa 1907-1912. — S. Krzemiński: Lelewel Joachim. *Sto lat myśli pol.* T. 4 (1907). — m. dz. (M. Synoradzki): Lelewel na emigracji. *Lechita* 1907 nr 9. — K. Woźnicki: Leleweliana. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 51. — K. Woźnicki: Podróż J. Lelewela z Francji do Belgii. *Gaz. Pol.* 1907, 14 czerwca. — J. Zakrzewski: Zbiory Lelewelowskie w Muzeum Narodowym w Raperswilu. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 20. — H. Mościcki: Wilno i Warszawa w „Dziadach" Mickiewicza. W-wa 1908. — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Od kolebki przez życie. Wspomnienie. T. 2. Powst. przed 1909. Wyd. A. Lewak. Kr. 1936. — A. Kraushar: Raporty ministerialne Lelewela z czasów dyktatury Chłopickiego i Rady Najwyższej Narodowej 1830/31. *Przegl. Hist.* 1910 t. 11 z. 1; odb. W-wa 1910 *Miscellanea Hist.* 45. — A. Śliwiński: Maurycy Mochnacki. Żywot i dzieła. Lw. 1910; wyd. 2 poprawione W-wa 1921. — b.: Ze wspomnień o Lelewelu. *Świat* 1911 nr 25. — K. Hartleb: J. Lelewel w pięćdziesiątą rocznicę zgonu. *Biesiada Lit.* 1911 nr 24-25. — D. Kandel: Żydzi o Lelewelu. *Świat* 1911 nr 24. — W. Korotyński: Zgon i pogrzeb Lelewela. *Kur. Warsz.* 1911 nr 158. — S. Lam: Pamięci J. Lelewela. *Kronika Powsz.* 1911 nr 23. — B. Limanowski: Stanisław Worcell. Kr. 1911. — Ł.: Joachim Lelewel. *Kur. Wil.* 1911 nr 117. — n.: 50-lecie śmierci Lelewela. *Świat* 1911 nr 21. — Piast: Wielki obywatel i patriota. W 50 rocznicę zgonu J. Lelewela. *Kronika Rodz.* 1911 nr 8. — S. Pigoń: Lelewel wobec towianizmu. *Na ziemi naszej* 1911 nr 21. — S. Pigoń: Prawodawca mesjanizmu. (W 50 rocznicę śmierci J. Lelewela). *Na ziemi naszej* 1911 nr 12. — A. Śliwiński: Joachim Lelewel. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 21. — t.: Pamiętna rocznica. (29 maja 1861). *Bluszcz* 1911 nr 22. — M. Rawita-Witanowski: Ród Lelewelów. *Mies. Heraldyczny* 1911 nr 7/8. — W. Francew: Drobne przyczynki do dziejów literatury polskiej w. XIX. 3. List J. Lelewela do A. Wróblewskiego. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 2. — N. G. (Gąsiorowska): Lelewel. *Światło* 1912 nr 19. — K. Bartoszewicz: „Wojna żydowska" w roku 1859. *Przegl. Nar.* 1913 nr 1-3. — E. Samotyha: O czterech portretach Lelewela, znajdujących się w Belgii. *Tyg. Ilustr.* 1914 nr 15. — Z. D.: Lelewel i Mochnacki. *Tyg. Ilustr.* 1916 nr 7. — Mazzini Giuseppe e Lelewel. *La Polonia e la nazionalità europea.* Rzym 1916. — Ostatnie lata Lelewela. *Biesiada Lit.* 1916 nr 41. — W. Bogatyński: Z nieznanych autografów Lelewela. *Przegl. Powsz.* 1917 t. 135. (Listy do A. Machczyńskiej z 1857-1860). —

M. Handelsman: Zagadnienia teoretyczne historii. W-wa 1919. — S. Wierczyński: Tablice do „Bibliograficznych ksiąg". *Exlibris* 1920; odb. Lw. 1920. — W. Korotyński: Lelewel cenzorem poezji Mickiewicza. *Kur. Warsz.* 1922 nr 22. — A. Cichowicz: Z teorii historii. O teorii dziejopisarstwa Lelewela. W: Wybór pism historyczno-wojskowych. W-wa 1923. — A. Lewak: Mazzini i emigracja polska. *Przegl. Warsz.* 1923 nr 25. — A. Lewak: Od związków węglarskich do Młodej Polski. Dzieje emigracji i legionu polskiego w Szwajcarii w r. 1833-1834. W-wa 1923. — E. Land: Z pamiątek po Aleksandrze Lesserze. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 32. —

http://rcin.org.pl

W. Lednicki: Słów kilka o Puszkinie i Mickiewiczu. *Przegl. Współcz.* 1924 t. 11 nr 30. — B. Limanowski: Czy Lelewel i Libelt byli pochodzenia żydowskiego? *Nasz Przegl.* 1924 nr 30. — A. Śliwiński: Z Paryża do Brukseli. Kartka z życia J. Lelewela. *Przegl. Hist.* 1924. — (Pamiętnik z r. 1830-31. Rec.): R. Bergel: Ze wspomnień polskiego Dantona. *Gaz. Nar.* 1925 nr 122; I. K. *Ilustr. Kur. Codz.* 1925 nr 19; E. Oppman. *Nowiny Nauk.* 1925 nr 1; A. Śliwiński: J. Lelewel. *Świat* 1925 nr 9; *Kur. Pol.* 1925 nr 25. — H. Zdzitowiecka-Jasieńska: J. Lelewel twórca „Bibliograficznych ksiąg dwojga". Kr. 1926. — A. Iwański: Pamiętniki. W-wa 1928. — J. Korpała: J. Lelewel i J. Słowacki. *Ruch Lit.* 1928 nr 8. — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1928. —

Joachim Lelewel ur. 22 III 1786, um. 29 V 1861. Na sprowadzenie prochów J. Lelewela. Wil. 1929. — W. Bogatyński: Z ostatnich lat Lelewela. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 40. — K. Chodynicki: Lelewel na emigracji. *Pam. Warsz.* 1929 z. 4. — T. Hiż: Lelewel o Stanisławie Auguście. *Głos Prawdy* 1929 nr 278. — P. Kon: Nekrolog hebrajski o J. Lelewelu (1861). *Ateneum Wil.* 1929 z. 3/4; odb. Wil. 1930. — J. Korpała: J. Lelewel i Kraków. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 41. — A. Kraushar: W dniu sprowadzenia prochów J. Lelewela. Kartka archiwalna z roku 1861. *Kur. Warsz.* 1929 nr 260. — B. Mazowiecki: Wielki twórca „historyki" J. Lelewel. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 38. — W. Nowodworski: W sprawie nagrobka Lelewela. *Ateneum Wil.* 1929 nr 1/2. — S. Pigoń: Nie wyzyskane testamenty. *Tęcza* 1929 nr 51. — K. Tymieniecki: J. Lelewel. *Tęcza* 1929 nr 42. — WB.: Pogrzeb J. Lelewela w Paryżu. *Kur. Por.* 1929 nr 265. — A. Wojtkowski: Obchody ku czci Lelewela w Poznaniu i w Wielkopolsce 1861. *Kronika M. Poz.* 1929 nr 4. — Lelewel o konfederacji barskiej. *Kur. Por.* 1929 nr 265. —

K. Chodynicki: Lata uniwersyteckie Lelewela (1804-1808). *Księga pam. ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniw. Wil.* T. 1. Wil. 1929. — T. E. Modelski: Ks. Adam Kaz. Czartoryski, członek honorowy Uniw. Wil., protektorem J. Lelewela. Tamże. — T. E. Modelski: List ks. Ad. Czartoryskiego do J. Lelewela i odpowiedź Lelewela (1808-1809). *Ateneum Wil.* 1929 z. 3/4. — T. E. Modelski: Sprawa powołania J. Lelewela na katedrę historii w Wilnie. *Ateneum Wil.* 1929 z. 1/2-3/4; odb. Wil. 1929. — S. Pigoń: Lelewel i Mickiewicz w okresie towianizmu. *Dzien. Wil.* 1929 nr 219. — L. Sadowska: Z listów do J. Lelewela o Statucie Litewskim (1815-1830). *Ateneum Wil.* 1929 z. 1/2-3/4; odb. Wil. 1930. — K. Chodynicki: Zasadnicze składniki syntezy dziejowej Lelewela. *Przegl. Współcz.* 1930 t. 33 nr 97-98. — S. Ehrenkreutz: Prace Lelewela na polu historii prawa. *Wil. Przegl. Prawniczy* 1930. — K. Husarski: Dramat powstania listopadowego. *Wiedza i Życie* 1930 nr 11. — J. Kozolubski: Politycy wojny polsko-rosyjskiej. *Świat* 1930 nr 48. — H. Romer: Rok 1830. *Źródła Mocy* nr 6 (1930). — W. Nagórska-Rudzka: Książę Adam Czartoryski w dobie powstania listopadowego. *Przegl. Hist.* 1930/31 z. 2. — J. Znamirowska: Liryka powstania listopadowego. W-wa 1930. — *Źródła Mocy* nr 7 (1931; numer poświęcony uroczystościom 350-lecia Uniw. Wil.; tu m. in.: M. Dzikowski: Wystawa jubileuszowa Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 9-20 X 1929 r.; M. Limanowski: Złożenie prochów Lelewela w Wilnie; W. Piotrowicz: O „Lelewelu" Wyspiańskiego; Warszawa i Wilno w hołdzie Lelewelowi). — S. Cywiński: Lelewel i Słowacki o Polsce i Hiszpanii. *Dzien. Wil.* 1931 nr 87. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — Z. Jabłońska-Erdmanowa: Oświecenie i romantyzm w stowarzyszeniach młodzieży wileńskiej na początku XIX w. Wil. 1931. — A. Kraushar: Życie Warszawy w czasach listopadowych 1830-1831. *Powstanie listopadowe 1830-1831.* Lw. 1931. — (rs.): Wodzowie i twórcy czynu zbrojnego. Garść dat z życia wybitnych postaci walki o wolność 1830-31 r. Tamże. — J. Rappaport: M. Bobrzyński et la science historique polonaise. *Monde Slave* 1931. — J. Ujejski: Dzieje polskiego mesjanizmu do powstania listopadowego włącznie. Lw. 1931. —

M. Ambros: Księgozbiór Lelewela w Uniwersyteckiej Bibliotece Publicznej w Wilnie. *Ateneum Wil.* za 1931-1932 (wyd. 1933); toż w odb. zbior.: Biblioteki wileńskie. Wil. 1932. — W. Barbasz: Dramaty mickiewiczowskie. W: Wyspiański na tle romantyzmu. Lw. 1932. — A. Brossowa: Lelewel i Mazzini (1832-1833). *Filomata* 1932 nr 45. — M. Dzikowski: Zbiór kartograficzny Uniw. Bibl. Publ. w Wilnie. *Ateneum Wil.* za 1931-1932, jw.; toż w odb. zbior., jw. — C. Merzbach: Emigracja polska w Belgii po 1830 i 1863. *Przegl. Współcz.* 1932 t. 41 nr 120. — S. Rabinowiczówna: Wilno w powstaniu roku 1830/31. Wil. 1932. — A. Wyleżyńska: Śmierć czcigodnego pana Joachima. *Bluszcz* 1932 nr 3. — M. Bała-

http://rcin.org.pl

BAN: Korespondencja Lublinera z Lelewelem (1832-1848). *Mies. Żydowski* 1933 t. 1 s. 289-321. — H. MAJKOWSKI: Echa wystawy lelewelowskiej w Brukseli. *Pion* 1933 nr 5. — W. NOWODWORSKI: Koledzy i przyjaciele J. Lelewela z lat uniwersyteckich (1804-1808). *Księga pam. Koła Historyków Słuchaczy USB w Wil. 1923-1933*. Wil. 1933; odb. Wil. 1934. — J. OKO: Groddeck jako numizmatyk. (Nieznany list do J. Lelewela). *Ateneum Wil.* za 1931-1932 (wyd. 1933); odb. Wil. 1933. — H. WIĘCKOWSKA: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 3. Zbiory Batignolskie i Towarzystwa Przyjaciół Polski w Londynie. Warszawa 1933. — J. WILLAUME: Z politycznej satyry wielkiej emigracji. *Przeszłość* 1933 nr 5-6; odb. Poz. 1933. — Joachim Lelewel. *Les médailleurs polonais contemporains. Exposition. Bruxelles 15 VII - 14 VIII 1933*. Bruksela 1933. — Polak, którego czciła cała Belgia. Joachim Lelewel. *Na szerokim świecie* 1933 nr 31. — Pod urokiem wielkości J. Lelewela. (Wywiad A. Galisa z A. Śliwińskim). *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 3. — I. CHRZANOWSKI: Romantyzm jako czynnik rozwoju idei narodowości w Polsce. *Kultura i Wychowanie* 1933/34 nr 3; przedr. w: Literatura a naród. Lw. 1936. — T. E. MODELSKI: Leleweliana. Ks. Adam Kazimierz Czartoryski i J. Lelewel. (Stosunki wzajemne 1808-1809). *Ateneum Wil.* za 1933-1934 (wyd. 1934). — E. OPPMAN: „Honoratka" i wskrzeszenie „Towarzystwa Patriotycznego". *Przegl. Hist.* 1934. — L. RAC: Konfederacja Narodu Polskiego. Z dziejów wielkiej emigracji. *Przegl. Hist.* 1934-1936. — T. W. WISŁOCKI: Tajne druki Zakładu Ossolińskich. *Pam. Lit.* R. 31 (1934) z. 3/4 s. 343-346. —

I. CHRZANOWSKI: J. Lelewel. Próba charakterystyki człowieka. *Marchołt* 1935 nr 2. — I. CHRZANOWSKI: Stanowisko Lelewela w historii literatury polskiej. Odczyt wygł. na uroczystym posiedzeniu „Biblioteki Polskiej" w Paryżu dn. 3 maja 1935 r. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 56 nr 165. — I. CHRZANOWSKI: Uwagi o języku i stylu Lelewela. *Spr. PAU* 1935 nr 1; nadb. Kr. 1935. — M. DANILEWICZOWA: Oprac. wyd.: P. Jarkowski: Wiadomość o bibliotece Liceum Krzemienieckiego i onej porządku, udzielona przez jej bibliotekarza Pawła Jarkowskiego J. Lelewelowi r. 1825. *Roczn. Wołyński* t. 4 (1935); odb. Równe 1935. — M. GUMOWSKI: Rocznica J. Lelewela. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* t. 17 (1935). — M. HOC: J. Lelewel a inwentarz zbioru numizmatycznego miasta Brukseli. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* t. 17 (1935); odb. Kr. 1936. — C. LOW: Żydowski spór o Lelewela. *Opinia* 1935 nr 20-23. — E. MAJKOWSKI: Plakiety i medale z portretem J. Lelewela. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1935. — S. NOSEK: Pionierzy archeologii polskiej. J. Lelewel. *Z otchłani wieków*. T. 10. W-wa 1935; odb. W-wa 1936. — S. SZPOTAŃSKI: Kontemplacja Lelewela. *Kur. Warsz.* 1935 nr 162. — I. ZALESKA-STANKIEWICZOWA: Podręczniki. W: Pensje żeńskie w Wilnie (1795-1830). Wil. 1935. — H. WIĘCKOWSKA: W sprawie wydania emigracyjnej korespondencji J. Lelewela. *Pam. VI Powsz. Zjazdu Hist. Pol. w Wil. 17-20 września 1935*. T. 1-2. Lw. 1935; odb. Lw. 1935. — S. ZAKRZEWSKI: Michał Bobrzyński. Próba charakterystyki historyka. *Kwart. Hist.* 1935 z. 3. — J. ADAMUS: O Lelewelu parę uwag. *Księga pam. ku czci L. Pinińskiego*. Lw. 1936 i odb. — I. CHRZANOWSKI: Głos zza grobu. W: Literatura a naród. Lw. 1936. — J. DUTKIEWICZ: Lelewel o nauczaniu historii. *Wiad. Hist.-Dydaktyczne* 1936 z. 4 i nadb. — M. GUMOWSKI: Rocznica J. Lelewela. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1936. — M. JANIK: Na drogach myśli ludowej. Lw. 1936. — M. KUKIEL: Historyczna paralela Hiszpanii z Polską. *Odnowa* 1936 nr 4. — I. NIEWOYSKA: Pytheas z Marsylii w ujęciu Grosselina i Lelewela. *Przegl. Hist.* 1935 z. 2; odb. W-wa 1936. — H. WIĘCKOWSKA: J. Lelewel. *Pion* 1936 nr 22. — J. WILLAUME: Konfederacja Narodu Polskiego w 1836 r. *Kwart. Hist.* 1936 z. 1. — I. CHRZANOWSKI: Tajemnica ostatnich dni J. Lelewela w świetle źródeł. *Kultura i nauka*. W-wa 1937; odb. W-wa 1937. [Rec.: S. K. (KOZICKI): Tajemnica ostatnich dni J. Lelewela. *Myśl Nar.* 1937 nr 37]. — M. HANDELSMAN: J. Lelewel Próba charakterystyki twórczości. *Przegl. Hist.* 1937/38. — H. HLEB-KOSZAŃSKA: Centre de documentation sur J. Lelewel à la Bibliothèque de l'Université de Wilno. Wil. 1937. — S. KĘTRZYŃSKI: Pamięci J. Lelewela. *Przegl. Hist.* 1937/38. — M. MELOCH: Warszawa w pierwszych dniach powstania listopadowego. W: Studia z dziejów Warszawy 1830-1831. W-wa 1937; przedr. w: Studia historyczne. W-wa 1958. — K. MORAWSKI: Polacy i sprawa polska w dziejach Italii w latach 1830-1866. W-wa 1937. — E. OPPMAN: Warszawskie „Towarzystwo Patriotyczne" 1830-1831. W-wa 1937. — W. J. ROSE: Lelewel as Historian. *The Slavonic and East European Review* 1937 nr 45 i odb. — H. WIĘCKOWSKA: J. Lelewel na emigracji. *Przegl. Hist.* 1937; nadb. W-wa 1937. — Tajemnica zgonu Lelewela. *Prosto z mostu* 1937 nr 41. — I.

http://rcin.org.pl

Grodzka: Dwa nieznane listy J. Lelewela do ojca. *Prace Polon.* S. II (1938). — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864, ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — A. Lewak i H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 2. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1938. — I. Turowska-Barowa: Zapomniany orientalista polski. W 50 rocznicę zgonu Wojciecha Kazimirskiego. *Przegl. Współcz.* 1938 t. 65 nr 192 i odb. — K. Jasiulaniec: Z korespondencji J. Lelewela z Michałem Balińskim. *Ateneum Wil.* 1939 nr 1. — I. Niewoyska-Zawadzka: Studia Lelewela nad znaczeniem polityki handlowej Fenicjan i Kartagińczyków dla rozwoju geografii w starożytności. *Przegl. Hist.* 1939. — A. Bar: Plotkarski artykuł. W: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947. — A. Bar: Warszawski Kato. Tamże. — S. Pigoń: Filomata na wygnaniu. W: Wśród twórców. Kr. 1947. — M. H. Serejski: Rozwój nowoczesnej myśli historycznej od Oświecenia do czasów najnowszych. *Wiedza i Życie* 1947 nr 12. — Rozwój idei słowiańskiej w Polsce po r. 1830. *Życie Słowiańskie* 1947 nr 9-12. — H. Barycz: Krakowski doktorat J. Lelewela. *Nauka i Sztuka* 1948 nr 2. — H. Batowski: Z tradycji przyjaźni polsko-rosyjskiej. *Życie Słowiańskie* 1948 nr 5. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1-2. W-wa 1948-1949. — H. Hleb-Koszańska: Wytyczne bibliografii J. Lelewela. Łódź 1948. — K. Tymieniecki: Zarys dziejów historiografii polskiej. Kr. 1948. — Rozwój idei słowiańskiej w Polsce (lata 1841-3). *Życie Słowiańskie* 1948 nr 1-2. — H. Więckowska: Wstępy. W wyd.: J. Lelewela listy emigracyjne. T. 1-3. Kr. 1948-1952; t. 4-5. Kr.-Wr. 1954-1956. — W. Łukaszewicz: Emigracja po powstaniu listopadowym (1831-1834). *Wieś* 1949 nr 13. — H. Mogilska: Wspólna własność ziemi w polskiej publicystyce lat 1835-1860. W-wa 1949. — B. Zakrzewski: Mickiewicz w Berlinie. *Przegl. Zach.* 1949. — S. Kieniewicz: Konspiracje galicyjskie 1831-1845. W-wa 1950. — J. Kleiner: Lelewela pismo do przyjaciół galicyjskich. *Spr. PAU* 1950 nr 2. — M. H. Serejski: Próba charakterystyki ideologicznej postawy J. Lelewela jako historyka. *Przegl. Hist.* 1950. — H. Więckowska: Wstęp do wyd.: Wybór pism historycznych. Wr. 1950 *BN* I, 133. — H. Hleb-Koszańska i M. Kotwiczówna: Bibliografia utworów J. Lelewela. *Spr. PAU* 1951 nr 6. — W. Łukaszewicz: Wpływ masonerii, karbonaryzmu i Józefa Mazziniego na polską myśl rewolucyjną w latach poprzedzających Wiosnę Ludów. *W stulecie Wiosny Ludów.* T. 3. W-wa 1951; odb. W-wa (1951). — L. Przemski: Lelewel. *Twórczość* 1951 z. 3. — J. Sowik: J. Lelewel 1786-1861. *Po prostu* 1951 nr 22. — L. Baumgarten: Dekabryści a Polska. W-wa 1952. — W. Bortnowski: Dekabryści. W-wa 1952. — T. Dobrzeniecki: J. Lelewel jako historyk sztuki w świetle badań drzwi płockich i gnieźnieńskich. *Biul. Historii Sztuki* 1952 nr 1 i nadb. — H. Hleb-Koszańska i M. Kotwiczówna: Bibliografia utworów Joachima Lelewela. Wr. 1952 *IBL. Prace Bibliogr.* 1. — H. Więckowska: J. Lelewel — sylwetka bibliotekarza. *Bibliotekarz* 1952 nr 1. — T. Zawadzki: J. Lelewel jako badacz dziejów świata starożytnego. Próba charakterystyki. *Przegl. Hist.* 1952 z. 2. — S. Żółkiewski: Spór o Mickiewicza. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 16. — Historia polskiej postępowej myśli społecznej i filozoficznej XIX w. (do r. 1864). *Myśl Filoz.* 1952 z. 1. — W. Łukaszewicz: Joachim Lelewel. Nota informacyjna. *W stulecie Wiosny Ludów.* T. 5. W-wa 1953. — Quidam: Młodzieniec ze stolicy o teatrze prowincjonalnym. (Z listów J. Lelewela). *Teatr* 1953 nr 1. — C. Bobińska: Marks i Engels a sprawy polskie do osiemdziesiątych lat XIX wieku. W-wa 1954. — W. Lednicki: Russia, Poland and the West. Essays in Literary and Cultural History. Nowy Jork (1954). — W. Łukaszewicz: Tadeusz Krępowiecki. Żołnierz rewolucjonista. W-wa 1954. — M. H. Serejski: Wstęp. W wyd.: Wybór pism politycznych. W-wa 1954. [Rec.: K. Nast. *Nowa Kultura* 1955 nr 11]. —

N. Assorodobraj: Założenia teoretyczne historiografii Lelewela. W-wa 1955. (Na prawach rkpsu). — B. Baczko: W sprawie dróg kształtowania się światopoglądu w polskiej demokratycznej myśli społecznej połowy XIX wieku. *Myśl Filoz.* 1955 t. 4; wyd. osob. pt. Drogi kształtowania się ... W-wa 1955. (Na prawach rkpsu). — W. Bortnowski: Joachim Lelewel (1786-1861). (W-wa 1955) *Tow. Wiedzy Powsz.* (Maszynopis powielony). — J. Dutkiewicz (przy współpracy zespołu): Wewnętrzne dzieje powstania listopadowego. W-wa 1955 *Materiały dyskusyjne Komisji Nauk. Obchodu Roku Mickiewicza PAN. Sekcja Historii i Historii Filozofii.* (Na prawach rkpsu). — M. R. Mayenowa: Mickiewicz a tradycje stylistyczne. W-wa 1955. (Maszynopis powielony); toż *Pam. Lit.* R 47 (1956) z. specjalny *W setną rocznicę zgonu A. Mickiewicza.* — W. Reychmanowa: Zapomniane wspomnienia o Lelewelu.

http://rcin.org.pl

Problemy 1955 nr 3. — W. Rostocki: Władza wodzów naczelnych w powstaniu listopadowym. (Studium historycznoprawne). Wr. 1955. — M. H. Serejski: Z powodu IV tomu „Listów emigracyjnych". (Wyd. H. Więckowska. Kr.-Wr. 1954). *Kwart. Hist.* 1955 nr 6. — I. Treichel: J. Lelewel jako bibliograf. *Biul. Ośrodka Bibliogr. i Dokumentacji PAN* 1955 nr 7. — I. Treichel: Nie wydany tom III Bibliograficznych ksiąg dwojga. *Przegl. Bibl.* 1955 z. 2. — A. Trepiński: Werniksem po wybladłych portretach... Diogenes w bluzie robotniczej. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 12. — N. Assorodobraj: Lelewela „historia filozoficzna". *Myśl Filoz.* 1956 z. 2. — J. Dutkiewicz: Ewolucja lewicy w powstaniu listopadowym. *Z epoki Mickiewicza. Zeszyt specjalny Przegl. Hist. w rocznicę śmierci A. Mickiewicza. 1855--1955.* 1956. —

N. Assorodobraj: Kształtowanie się założeń teoretycznych historiografii J. Lelewela. (Okres przedpowstaniowy). *Z dziejów polskiej myśli filozoficznej i społecznej.* T. 3. W-wa 1957. — W. M. Bartel: Rewolucja krakowska 1846 roku na tle niektórych polskich koncepcyj społeczno-politycznych lat 1831-1846. *Czasop. Prawno-Hist.* 1957 z. 1. — J. Dutkiewicz: Wstęp. W: Wybór źródeł do powstania listopadowego. Wr. 1957. — W. Łukaszewicz: Ruch rewolucyjny w kraju 1831--1845. *Prace Polon.* S. XII (1957). — A. Owsińska: Emigracja polska wobec problemu rewolucji niemieckiej w latach 1832-1833. *Przegl. Zach.* 1957 nr 4. — W. Rostocki: Ogólna ocena Księstwa Warszawskiego. Ustrój polityczny. W. ks. Konstanty w latach 1815-30. Lelewel i Mochnacki w dobie powstania listopadowego. *Kwart. Hist.* 1957 nr 4/5. — W. Sulewski: Wizerunki. J. Lelewel. *Wiedza i Życie* 1957 nr 1. — H. Więckowska: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 1. Materiały autobiograficzne. W-wa 1957. [Rec.: J. Danielewicz. *Nowe Książki* 1958 nr 8; J. Dutkiewicz. *Kwart. Hist.* 1959 nr 1]. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — H. Batowski: Wstęp w: H. Batowski i A. Szklarska--Lohmannowa: Legion Mickiewicza. Wybór źródeł. Wr. 1958. — F. Bronowski: Idea gminowładztwa we wczesnej twórczości J. Lelewela. (Ze studiów nad dwoma rękopisami z 1806 r.). *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 8. Łódź 1958. — M. H. Serejski: Koncepcja historii powszechnej J. Lelewela. W-wa 1958. — N. Assorodobraj, M. H. Serejski: W sprawie prac nad koncepcją historii powszechnej J. Lelewela. *Kwart. Hist.* 1958 nr 4. — K. Tymieniecki: Joachim Lelewel — dziejopis dawnych Słowian. *Kultura i Społeczeństwo* 1958 nr 2. —

N. Assorodobraj: Notaty Karola Marksa z „Histoire de Pologne" J. Lelewela. *Arch. Historii Filozofii i Myśli Społ.* 1959 (z. 4). — W. Bortnowski: Kilka uwag o sprzysiężeniu Wysockiego. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 12. Łódź 1959. — J. Dutkiewicz: Z badań nad terminologią publicystyki powstania listopadowego. Tamże. — W. Nowodworski: „Bibliograficznych ksiąg dwoje" J. Lelewela. Studium historyczno-bibliograficzne na tle epoki. Wr. 1959. [Rec.: H. Hleb-Koszańska. *Kwart. Hist.* 1961 nr 4; I. Treichel. *Przegl. Bibl.* 1961 z. 2; A. Wojtkowski: Książka o Lelewelu. *Zeszyty Nauk. KUL* 1962 nr 4]. — J. Podgóreczny: Tysiąclecie i Lelewel. *Księgarz* 1959 nr 7/8. — M. H. Serejski: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 3. Wykłady kursowe z historii powszechnej na Uniw. Wil. W-wa 1959. [Rec.: B. Geremek. *Nowe Książki* 1960 nr 1; K. Groniowski. *Kwart. Hist.* 1961 nr 4]. — E. Warzenica: Joachim Lelewel. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 1. W-wa 1959. — H. Winnicka: Ceny, nakłady, odbiorcy Dziejów potocznych J. Lelewela. *Zeszyty Nauk. KUL* 1959 nr 12. —

J. Berger-Mayerowa: Nieznane listy J. Lelewela z pierwszych lat wielkiej emigracji 1831-1846. *Biuletyn Informacyjny Bibl. Śląskiej* 1960 nr 1/2. — F. Bronowski: Idea narodu w twórczości J. Lelewela w latach 1806-1830. *Roczniki Hist.* 1960 i odb.; wyd. rozszerzone pt. Lelewel a idea narodu w I połowie XIX wieku. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 24. Łódź 1962. — F. German: Wśród prozaików warszawskich. Publicyści i krytycy literaccy. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — H. Grajewski: Komitet Emigracji Polskiej z 1848 roku. Nieznana karta z dziejów wielkiej emigracji. Łódź 1960. — M. Kaczmarek i K. Pecold: Nieznane fragmenty „Pamiętników" Kajetana Koźmiana. *Pam. Lit.* R. 61 (1960) z. 1. — M. Kukiel: Lelewel, Mickiewicz and the Underground Movements of European Revolution (1816-33). *Polish Review* 1960 nr 3. — Z. Maresch: Lelewel statysta i nasze wychowanie polityczne. *Zeszyty Nauk. Uniw. Wr.* S. A nr 25. Wr. 1960. [Polemika: J. Dutkiewicz: Lelewel a nasze wychowanie polityczne. *Kwart. Hist.* 1961 nr 4]. — H. Michnik: Marks i Engels o Polsce. Słowo wstępne C. Bobińska. W-wa 1960. [Rec.: S. Żółkiewski: Marks i Lelewel, Engels i Wróblewski.

http://rcin.org.pl

Życie Lit. 1961 nr 6; F. Romankówna: Marks i Engels o Polsce. *Kwart. Hist.* 1962 z. 1]. — M. Schlauch: „Edda" w poezji Słowackiego. *Przegl. Hum.* 1960 nr 1. — T. Słowikowski: Poglądy na nauczanie historii w Polsce w wieku XVII oraz dydaktyczna koncepcja J. Lelewela. Kr. 1960. [Rec.: F. Bronowski. *Przegl. Hist.-Oświatowy* 1961 nr 4]. — B. W. Święcicki: Jak Lelewel radził przed 100 laty obchodzić tysiąclecie Polski i co z tego wynikło? *Tyg. Demokratyczny* 1960 nr 27. — K. Tymieniecki: Joachim Lelewel o narodach północnych w starożytności. *Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane R. Grodeckiemu.* W-wa 1960. — H. Więckowska: Joachim Lelewel o zawodzie bibliotekarza. *Roczniki Bibl.* 1960 z. 1/4. —

Kwartalnik Historyczny R. 68 (1961) nr 4. *Studia Lelewelowskie.* (Tu m. in.: N. Assorodobraj: „Historyki" Lelewela; F. Bronowski: Idea gminowładztwa w historii powszechnej J. Lelewela; A. F. Grabski: Działalność J. Lelewela w Towarzystwie Warszawskim Przyjaciół Nauk (1808-1815-1831); A. F. Grabski: Sesja naukowa w stulecie śmierci J. Lelewela w Uniwersytecie Łódzkim; K. Groniowski: (Dzieła. T. 3, 7. Rec.); M. Haisig: Znaczenie Lelewela dla numizmatyki europejskiej; Z. Kolankowski: Rękopisy prac naukowych J. Lelewela w zbiorach polskich; T. Kotarbiński: Przemówienie na otwarciu sesji Lelewelowskiej Polskiej Akademii Nauk; A. Nadolski: J. Lelewela wkład do archeologii; M. H. Serejski: Miejsce J. Lelewela we współczesnej mu nauce historycznej; K. Tymieniecki: Lelewel jako badacz dziejów chłopów i obrońca sprawy chłopskiej; H. Więckowska: Lelewel w opinii historyków polskich; H. Winnicka: Znaczenie J. Lelewela w naukach historycznych; V. Žaček: Joachim Lelewel w Czechach i Słowacji). —

W. Bandura: Cztery nieznane listy emigracyjne J. Lelewela. *Biuletyn Bibl. Jagiel.* 1961 nr 2. — I. Bar: O wystawie poświęconej J. Lelewelowi. Tamże. — A. M. Basewicz: Joachim Lelewel. Polskij rewolucionier, diemokrat, uczenyj. Moskwa 1961. [Rec.: F. Bronowski. *Kwart. Hist.* 1963 nr 2]. — T. Z. Bednarski: Wystawa Lelewelowska w Bibliotece Jagiellońskiej. *Zeszyty Prasoznawcze* 1961 z. 4. — J. Berger-Mayerowa: Nieznane listy Joachima Lelewela z lat 1831-1846. Kat. 1961 *Prace Bibl. Śląskiej* nr 2. — J. Bieniarzówna: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 7: Dzieje Polski potocznym sposobem opowiedziane. W-wa 1961. [Rec.: K. Groniowski. *Kwart. Hist.* 1961 nr 4]. — C. Bobińska: Historyk i ideolog Joachim Lelewel (1861-1961). *Trybuna Ludu* 1961 nr 145. — A. Czermiński: Dziejopis nowoczesny. *Życie W-wy* 1961 nr 127. — A. Drozdowska: Wspólne wydawnictwo J. Lelewela i Reginy Korzeniowskiej. Komunikat. *Spr. Wr. Tow. Nauk.* T. 16 A (1961). Wr. 1963. — J. Dutkiewicz i H. Więckowska: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 8: Historia Polski nowożytnej. W-wa 1961. — A. F. Grabski: Badania nad J. Lelewelem w Polsce współczesnej (1945--1960). *Kwart. Hist.* 1961 nr 1. —

H. Hleb-Koszańska: Joachim Lelewel. W stulecie zgonu. W-wa grudzień 1961--luty 1962. W-wa 1961. (Przewodnik po wystawie). — H. Hleb-Koszańska: Losy nieznanego prospektu J. Lelewela do jego „Géographie du moyen âge". Gawęda bibliograficzna. *Księga pam. ku czci S. Pigonia.* Kr. 1961. — B. Horodyski: Lelewel o prasie warszawskiej. *Przegl. Bibl.* 1961 z. 2. — J. Jaworska: Obchody Lelewelowskie 1861-1961. *Katalog wystawy zorganizowanej w Bibl. Uniw. w Łodzi w dniach 24 maja do 24 czerwca 1961.* Łódź 1961. — T. Kotarbiński: Joachim Lelewel. *Argumenty* 1961 nr 23. — B. S. Kupść: Listy Lelewela i materiały o uchodźcach polskich z 1831 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Getyndze. *Przegl. Bibl.* 1961 z. 2. — B. S. Kupść: Zestawienie materiałów dotyczących J. Lelewela w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki Narodowej. *Przegl. Bibl.* 1961 z. 2. — B. Leśnodorski: Badacz i historyk. *Nowe Drogi* 1961 nr 5. — W. Łukaszewicz: Wstęp do: Postępowa publicystyka emigracyjna 1831--1846. Wybór źródeł. Oprac. W. Łukaszewicz i W. Lewandowski. Wr. 1961. — W. Nowodworski: Lelewel a Estreicher. Stosunek do problematyki bibliografii i jego geneza. *Spr. Tow. Nauk. KUL* 1961. — M. Plezia: Zapomniany przyjaciel J. Lelewela. *Meander* 1961 nr 11/12. (Michał Jurkowski, nauczyciel języka greckiego w Krzemieńcu). —

M. H. Serejski: Joachim Lelewel. Indywidualność historyka a jego poglądy. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 21. Łódź 1961. — Z. Skwarczyński: Kazimierz Kontrym. Towarzystwo Szubrawców. Dwa studia. Łódź 1961 *Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. I* nr 48. — S. Strumph Wojtkiewicz: Burzliwe dzieje T. T. Jeża. Z pamiętników, pism i listów wybrał i opracował... W-wa 1961. — W. Sulewski: Pierwszy historyk chłopów... (W setną rocznicę śmierci J. Lelewela 29 V 1861 - 29 V 1961). *Dzien. Lud.* 1961 nr 127. — K. Tymieniecki: Joachim Lelewel i studia słowiańskie. *Slavia Antiqua* 1961. — H. Więckowska: Joachim Lelewel o zawodzie bibliotekarza. *Roczniki Bibl.* 1961. — A. Witkowska: Historio-

http://rcin.org.pl

zoficzna lekcja romantyka. O wierszu „Do Joachima Lelewela". *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3 i nadb. — „Joachim Lelewel — w stulecie zgonu". (Wystawa w Warszawie). *Trybuna Ludu* 1961 nr 342. — 100-lecie śmierci Joachima Lelewela 1786--1861. *Nauka Polska* 1961 nr 4. (O sesji nauk. w Łodzi). —

Sesja naukowa w stulecie śmierci Joachima Lelewela (24 i 25 maja 1961 r.). *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 24. *Historia.* Łódź 1962. (Tu: J. Adamus: Synteza republikańska Lelewela i jej aktualności; F. A. Baillion: Joachim Lelewel a Królewska Biblioteka Belgijska; W. Bortnowski: Stanowisko J. Lelewela wobec rosyjskiego ruchu rewolucyjnego; J. Dutkiewicz: Działalność polityczna Lelewela w powstaniu listopadowym; A. F. Grabski: Działalność J. Lelewela w Towarzystwie Warszawskim Przyjaciół Nauk. (Streszczenie); A. F. Grabski: Sprawozdanie z sesji naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w stulecie śmierci J. Lelewela; J. Jaworska, M. Kuna: Wystawy Lelewelowskie w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi (24 V - 24 VI 1961); A. Kamiński: Lelewel — współtwórca jednego z pierwszych polskich związków studenckich; A. Kowalska: Lelewel w legendzie literackiej; M. H. Serejski: Miejsce J. Lelewela we współczesnej mu nauce historycznej. (Streszczenie); T. Słowikowski: Aktualność wskazań dydaktycznych J. Lelewela dla nauczania historii; H. Więckowska: Obchody Lelewelowskie 1861-1961; V. Žaček: Joachim Lelewel w Czechach i Słowacji. Streszczenie). —

Z badań nad pracami historycznymi Joachima Lelewela. Referaty i głosy dyskusyjne z sesji naukowej UAM zorganizowanej ku uczczeniu setnej rocznicy śmierci. Poz. 1962. (Tu: G. Chmarzyński: Wkład J. Lelewela do badań nad sztuką; Z. Kaczmarczyk: Zagadnienie periodyzacji historii Polski u J. Lelewela; B. Kürbisówna: Źródła historyczne i nauki pomocnicze u J. Lelewela; G. Labuda: Twórczość J. Lelewela w poglądach historyków; H. Łowmiański: J. Lelewel jako historyk Litwy i Rusi; J. Maciejewski: J. Lelewel w świetle emigracyjnej poezji; H. Olszewski: Koncepcja reprezentacji J. Lelewela; F. Paprocki: Kontakty polityczne Lelewela ze środowiskiem poznańskim; J. Topolski: Zagadnienia gospodarcze u J. Lelewela; T. Zawadzki: J. Lelewel — historyk peryferii świata antycznego). — R.: Sesja ku czci J. Lelewela. *Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza.* T. 7 z. 2. Poz. 1962. —

B. Kocówna: List J. Lelewela do Narcyza Olizara. *Przegl. Hist.* 1962 z. 3. — Z. Kolankowski: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 6: Historia polska do końca panowania Stefana Batorego. W-wa 1962. — K. Kolińska: J. Lelewelowi w stulecie zgonu. *Stolica* 1962 nr 5. — A. Kowalska: O kontaktach Lelewela z filomatami i prasą warszawską. (Lelewel o Warszawie przed powstaniem listopadowym). *Przegl. Hum.* 1962 nr 5. — A. Kowalska: Przyczynek do działalności popularyzatorskiej i poselskiej J. Lelewela (1829-1830). *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 27. Łódź 1962. — M. Kukiel: Lelewel i Czartoryski po stu latach. *Wiadomości* (Londyn) 1962 nr 11. — A. Leśniewski: Bakunin a sprawy polskie w okresie Wiosny Ludów i powstania styczniowego w 1863 roku. Łódź 1962 *Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. I* nr 41. — S. Mikos: Gromady Ludu Polskiego w Anglii 1835-1846. Gdańsk 1962 *Wyższa Szkoła Pedag. w Gdańsku. Zeszyty Nauk. Wydz. Hum.* III. — W. Nowodworski: Rocznica Lelewelowska. Pokłosie obchodów w stulecie śmierci. *Zeszyty Nauk. KUL* 1962 nr 4. — R. Rosin: Ziemie zachodnie i północne w pismach J. Lelewela. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 27. Łódź 1962. — M. H. Serejski: Przedmowa i oprac. wyd.: Odpowiedź na ankietę polityczną François Guizota. Wr. 1962. — A. Witkowska: Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia. W-wa 1962. —

H. Barycz: Joachim Lelewel w życiu Galicji i Krakowa. W: Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich. Studia i sylwety z życia umysłowego Galicji XIX w. T. 1. Kr. 1963. — C. Bobińska: Joachim Lelewel. *Przegl. Kult.* 1963 nr 22. — B. Cygler: Zjednoczenie Emigracji Polskiej 1837-1846. Gdańsk 1963 *Zeszyty Nauk. Wydz. Hum. WSP w Gdańsku* IV. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963. — D. Kamolowa: Fragment korespondencji J. Lelewela z Konstantym Świdzińskim z lat 1826-1830. *Przegl. Hist.* 1963 z. 3. — K. Mężyński: Adam Mickiewicz a Godfryd Ernest Grodek. Gdańsk 1963 *Zeszyty Nauk. Wydz. Hum. WSP w Gdańsku* V. — M. Straszewska: U początków życia literackiego wielkiej emigracji. *Przegl. Hum.* 1963 nr 6. — E. Woroniecki: Prawdziwie poważam i uprzejmie kocham. *Blok-Notes Muzeum Mickiewicza* 1963 nr 2. — W. Zajewski: Spór o podziemną działalność polityczną Lelewela w Wilnie i o jego wpływ na filomatów. *Przegl. Hum.* 1963 nr 2. — M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. W-wa 1963. —

http://rcin.org.pl

N. Assorodobraj: Wstęp i oprac. wyd.: Dzieła. T. 2 cz. 1: Pisma metodologiczne. W-wa 1964. [Rec.: K. Pomian. *Nowe Książki* 1964 nr 18]. — I. Karasińska: Lelewel w Warszawie. *Stolica* 1964 nr 24. — A. Kowalska: Obchód 29 listopada 1844 r. w Londynie i udział w nim Johna Bowringa. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 34. Łódź 1964 i nadb.

LENARTOWICZ TEOFIL (1822—1893)

Pseud. i krypt.: Au-L.....ki; Au-Lir.; Czwartak; L.; L-z; Lirnik mazowiecki; T. L.; T... L...; T.... L....; T..... L.....

Poeta.

Ur. 27 lutego 1822 w Warszawie; syn Karola, majstra mularskiego i przedsiębiorcy budowy domów, niegdyś kapitana milicji kościuszkowskiej, i Marianny z Kwasiborskich. Pochodził z zubożałej rodziny szlacheckiej. W 1829 umarł jego ojciec, a matka wkrótce wyszła powtórnie za mąż za Andrzeja Zawadzkiego. Lata dziecinne spędził u ojczyma na wsi. Około 1833 wyjechał do Warszawy do swej starszej zamężnej siostry, Marianny Szweyczewskiej. Uczył się w tzw. szkole obwodowej. W 1837 został dependentem w kancelarii adwokackiej, później aplikantem w Sądzie Najwyższej Instancji, gdzie po trzech latach pracy doczekał się etatowej posady kancelisty. Debiutował jako poeta w 1841 w *Nadwiślaninie*. W tym okresie zbliżył się do grupy młodzieży literackiej, którą później nazwano Cyganerią warszawską. Przyjaźnił się z Romanem Zmorskim, z którym odbył szereg wędrówek po Mazowszu. Był też towarzyszem Oskara Kolberga w wyprawie do Galicji w 1842 lub 1843. Był również serdecznie zaprzyjaźniony z Ignacym Komorowskim, młodym kompozytorem, który ułożył muzykę do niektórych jego utworów. W sierpniu 1843, w obawie przed aresztowaniem, uszedł do Poznania wraz z Karolem Brzozowskim i Romanem Zmorskim. W zimie 1843 powrócił do Warszawy i został podsekretarzem w Komisji Sprawiedliwości. W tym okresie zaopiekował się nim Kazimierz Władysław Wójcicki, pomagając mu w pracy samokształceniowej. W połowie 1848, zagrożony aresztowaniem, przedostał się do Krakowa, gdzie rozpoczął działalność agitacyjno-pedagogiczną z ramienia Towarzystwa Naukowej Pomocy. Wykładał historię Polski w wieczorowej szkole dla Żydów i prowadził kursy dla rzemieślników polskich. W maju 1849 musiał uchodzić do Drezna, stamtąd na Łużyce. W lipcu powrócił do Wielkopolski i odtąd przebywał kolejno w tej dzielnicy i na Śląsku (przeważnie we Wrocławiu). W grudniu 1851 wyjechał przez Berlin do Brukseli. Na wiosnę 1852 przeniósł się do Paryża. Tam poznał Adama Mickiewicza i zaprzyjaźnił się z Bohdanem Zaleskim oraz księdzem Hipolitem Terleckim. W 1853 odwiedził Rzym. W 1856 przeniósł się do Rzymu, w 1860 osiadł we Florencji, gdzie w roku następnym ożenił się z rzeźbiarką i malarką Zofią Szymanowską, przyrodnią siostrą Celiny Mickiewiczowej. Pod wpływem żony zajął się rzeźbiarstwem i doszedł w tej dziedzinie do poważnych osiągnięć artystycznych. W 1875 odwiedził Kraków. W 1874 i 1879-1886 wykładał corocznie wiosną na uniwersytecie bolońskim historię literatury słowiańskiej ze szczególnym uwzględnieniem literatury polskiej. Zmarł we Florencji 3 lutego 1893. Zwłoki poety przewieziono do Krakowa i pochowano w grobach zasłużonych na Skałce.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pierwsze przedstawienie Hamleta. Poemat dramatyczny w czterech częściach. *Dzien. Mód Paryskich* 1847 nr 19-22; wyd. osob. Lw. 1847.

Dedykacja: Przyjacielowi Włodzimierzowi Kretkowskiemu ofiarowany na pamiątkę od autora.

2. Cztery obrazy. Kr. 1848.

Zawartość: Do nieprzyjaciół ojczyzny naszej; Obrazy: I. Niewiasta; II. Rodzic; III. Wrogi; IV. Sybir.

http://rcin.org.pl

Dedykacja: Wojciechowi Statlerowi, malarzowi polskiemu, przyjaciel i wielbiciel.

3. Polska ziemia. (W obrazkach). Cz. 1. Kr. 1848; cz. 2 w litografii Inst. Techn. Kr. 1848; cz. 2 wyd. 2 pomnożone Poz. 1850.

Zawartość: cz. 1: dwadzieścia siedem wierszy; cz. 2: pięć wierszy, m. in.: O Wernyhorze pogadanka ze starym Kozakiem; wyd. 2 cz. 2: poz. 4 oraz dwadzieścia pięć wierszy, m. in. Jak to na Mazowszu; Mazur (inc.: Hej! do tańca, dziewuchy...; inną redakcję tego wiersza pt. Maciek ogł. *Kłosy* 1887 nr 1147).

Dedykacje: cz. 1: Braciom niewolę cierpiącym; cz. 2: Uczniom Wszechnicy Jagiellońskiej; wyd. 2 cz. 2: Karolowi Balińskiemu.

4. Tyrteusz. Monodramat. Wyst. Kr. 1848; wyd. pt. Tyrteusz. Monolog, zob. poz. 3.

5. Wskrzeszenie. Dialog w 1 akcie. Wyst. Kr. 1848. Rkps zaginął.

6. Szopka. Poezja. Wr. 1849. Wyd. nast.: Lw. 1874 *Bibl. Mrówki* t. 32; ilustr. K. Rayski. Lubl. 1908.

7. Mały światek. *Szkółka dla Dzieci* 1851 z. 3; wyd. osob. Poz. 1851. Przedr. *Bibl. Warsz.* 1853 t. 2; wyd. nast. zob. poz. 18 cz. 1.

Dedykacja: Janowi Mitelstaedtowi, Ewarystowi Estkowskiemu i Faustynowi Meszyńskiemu, swoim drogim przyjaciołom, na pamiątkę ofiarowuje autor.

8. Zachwycenie. *Szkółka dla Dzieci* 1851 z. 5; przedr. tamże 1852 z. 3; *Bibl. Warsz.* 1853 t. 2; wyd. osob. Poz. 1855 (razem z poz. 10). Wyd. nast.: W-wa 1857 (razem z poz. 10); ilustr. A. Zaleski. Poz. 1861 (razem z poz. 10); przedr. zob. poz. 45 t. 1; W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szk.* 39; W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 89; tož wyd. nowe W-wa 1925; oprac. W. Przecławski. W-wa (1925) *Wielka Bibl.* nr 124 (razem z poz. 10, 16).

Przekł. niem.: A. Woycke: Die Entzückung. Ein Gedicht. W: Proben neuerer polnischen Lyrik und Epik. Berlin 1861; wyd. osob. Berlin 1861. Wyd. nast.: Poz. 1896.

9. Cudowna Maria Panna Studzienniecka. *Szkółka dla Dzieci* 1852 z. 7; pt. Najświętsza Maria Panna Studzienniecka. *Dzien. Lit.* 1856 nr 31-32; wyd. osob. W-wa 1857. Przedr. zob. poz. 45 t. 1; Wyd. nast. osob. Kr. 1898.

10. Błogosławiona. *Szkółka dla Młodzieży* 1854 nr 5-6; tož *Nowiny* 1854 nr 153-154; wyd. osob. Poz. 1855 (razem z poz. 8). Wyd. nast.: W-wa 1857 (razem z poz. 8); ilustr. A. Zaleski. Poz. 1861 (razem z poz. 8); przedr. zob. poz. 45 t. 1; oprac. W. Przecławski. W-wa (1925) *Wielka Bibl.* nr 124 (razem z poz. 8, 16).

Dedykacja: Wiersz przypisany sercem ukochanemu Józefowi Zaleskiemu oraz Mariankowi, Józi, Dyziowi i Karolkowi Zaleskim.

11. Żywot starego żołnierza. Pogadanka zimowa podchwycona i powtórzona wierszem. Powst. Paryż 1854. Z rkpsu Bibl. Jagiel. wyd. A. E. Balicki. Kr. 1905.

12. Lirenka. Poz. 1855 (s. 1-110); Poz. 1855 (dwa inne składy poszerzone o 14 wierszy; s. 1-232). Wyd. nast.: W-wa 1857 (przedr. s. 1-110); Poz. 1861; Lw. 1878 *Bibl. Mrówki* t. 55.

Rkps Ossol. sygn. 5198/II.

Poszczególne wiersze ogł. poprzednio: *Szkółka dla Dzieci* 1850-1853; *Pokłosie* 1853-1854. — Niektóre wiersze włączone do wyd. poz. 18, 45 t. 1.

Karta tyt. wyd. 1 z rysunkiem C. K. Norwida.

Dedykacja: Brygidzie Aleksandrze i Krystynie Cecylii w dowód przyjaźni autor.

Przekł. niem.: A. Woycke: Die Lirenka. (Fragm.). W: Proben neuerer polnischen Lyrik und Epik. Berlin 1861.

13. Wygnańcy do narodu. Wiersz ofiarowany braci wychodźcom, stróżom chorągwi niepodległości narodowej. Paryż 1856.

Przekł. ang.: J. Zamoyska: The Exiles to Their Country (Poland)... 1856. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2482.

14. Gladiatorowie. Wiersz. Paryż 1857.

15. Poezje. Petersb. 1857 *Skarbczyk Poezji Pol.* t. 12 (razem z utworami A. E. Odyńca, A. Czajkowskiego, J. Słowackiego).

Zawartość: 23 drobne wiersze na s. 106--187.

16. Święta praca. Wiersz ofiarowany J. I. Kraszewskiemu. Powst. w Rzymie 10 XII 1857. Ogł. *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 11. Przedr. zob. poz. 8, 21, 29 t. 2, 45 t. 1.

17. Święta Zofia. Wiersz. Do generała Józefa Szymanowskiego. *Przegl. Poz.* 1857 nr 2; wyd. osob. Poz. 1857. Przedr. zob. poz. 45 t. 3.

18. Poezje w dwóch częściach. W-wa 1858 (1 vol.). Wyd. 2 (tyt.). W-wa 1859.

Zawartość m. in.: Mały światek (poz. 7); Książę na Ostrogu. (Wyjątki z baśni). (*Bibl. Warsz.* 1855 t. 2); fragm. Lirenki (poz. 12); Brat i siostra.

19. Bitwa racławicka. (Ustęp z poematu). Paryż 1859. Wyd. nast.: Lipsk 1861 (razem z poz. 24); Berlin 1862; przedr. zob. poz. 29 t. 2; Paryż (1867) *Bibl. Lud. Pol.* t. 19; tož wyd. 2 Paryż (1867); tož wyd. 3 Paryż (1867); przedr. zob. poz. 45 t. 3; Lw. 1878 *Bibl. Mrówki* t. 58 (razem z poz. 24); tož Lw. (1883); ilustr. J. Kossak. Lw. 1890 (razem z utworem Cz. Pieniążka

http://rcin.org.pl

o Kościuszce); Kr. 1904; Piotrków 1915; W-wa 1915 *Skarbiec Pol.* nr 8; toż W-wa 1917; z przedmową I. Grabowskiego. Kijów (1917); W-wa 1922; oprac. W. Przecławski. W-wa (1925) *Wielka Bibl.* nr 118; Złoczów (1925) *Bibl. Powsz.* nr 1074; Londyn 1941 *Książnica Nar.*; toż Londyn 1945; oprac. J. Kijas. Kr. 1948 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 32 (razem z wyborem poezji).

Fragm. pt. Pieśni ludowe o czasach kościuszkowskiej wojny. Ustęp z poematu „Bitwa racławicka" (4 kwietnia 1794). Cieszyn na Śląsku (litografowane w Krakowie) b. r.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2082.

Dedykacja: Jenerałowi Józefowi Wybickiemu w dowód najgłębszej cześci ofiaruje Autor.

20. Król pasterzy. Obrazek z życia ludu wiejskiego. Napisany w 1 akcie. Muzyka O. Kolberga. W-wa 1859.

21. Nowa lirenka. Rytmy. Cz. 1-2. W-wa 1859.

Zawartość: cz. 1: dwadzieścia jeden drobnych wierszy; cz. 2: Święta praca (poz. 16); Baśń o walecznym księciu; Czego nam trzeba; Trzy siostry. (*Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1848 t. 1). — Część wierszy przedr. pt. Ostatnia lirenka, zob. Wyd. zbior. poz. 1 t. 2 cz. 1.

Dedykacja: Przyjaciołom: Józefowi Zaleskiemu, Ferdynandowi Dworzaczkowi i Augustowi T.... autor.

Przekł. niem.: A. Woycke: 3 Gedichte aus den „Neuen lirenka". (Fragm.). W książce, jw. poz. 12.

22. Sowiński. *Dzien. Lit.* 1859 nr 89; wyd. osob. Lw. 1860. (Wyd. bezimiennie). Przedr. zob. poz. 45 t. 3.

23. Cesarz. Wedle francuskiej prozy legenda I. Dat. Porto Ferajo 1860. Wyd. Poz. 1861. Przedr. zob. poz. 45 t. 3 (tu dat. 1856).

Dedykacja: Sewerynowi hr. Mielżyńskiemu w dowód wysokiego szacunku ofiaruje Teofil Lenartowicz.

24. O polskim naczelniku Kościuszce i o racławickiej bitwie dnia 4 kwietnia 1794 r. Lipsk 1861 (razem z poz. 19). Wyd. nast.: Berlin 1862; Lw. 1878 *Bibl. Mrówki* t. 58 (razem z poz. 19); toż Lw. (1883).

Dołączona „Piosnka" G. Ehrenberga (inc.: Hej, tam w karczmie za stołem...).

25. Skrzypki. Śpiew z towarzyszeniem fortepianu. Muzyka W. Troszla. W-wa 1861.

26. Piosnki wiejskie dla ochronek, z przygrywką. Poz. 1862. Wyd. nast.: wyd. zmienione pt. Melodie do Piosnek wiejskich dla ochronek. Podkładane i pomnożone przez M. Rudkowskiego. Poz. 1863 (tekst z nutami); pt. Piosnki dla dzieci. Z przedmową S. Posadzowej. Poz. (1924).

27. Żywot św. Jana Chrzciciela, ze zbioru starych pisarzów włoskich wyjęty, a ku zbudowaniu braci swojej na język polski, z niektórymi odmianami, bez naruszenia głównego wątku rzeczy wytłumaczony. W-wa 1862.

28. Warszawa i Kraków. Wiersz. Wyd. zob. poz. 29 t. 2; wyd. osob. Kr. 1893.

29. Poezje. T. 1-2. Poz. 1863.

Zawartość: drobne wiersze; w t. 2 m. in. poz. 16, 19, 28.

30. Opowiadanie mazowieckiego lirnika. I. Marcin Borelowski-Lelewel. *Braterstwo* (Bendlikon) 1865 s. 71-93; wyd. osob. Bendlikon 1865. Przedr. zob. poz. 40, 45 t. 2.

31. Orzeł. Wiersz ofiarowany braciom tułaczom kantonu St. Gallen w Szwajcarii, z powodu uroczystości poświęcenia tablicy pamiątkowej w domu, w którym przemieszkiwał i zakończył żywot Tadeusz Kościuszko. Bendlikon 1865. Przedr. zob. poz. 40.

32. Polskie śluby. Wiersz na tysiącletnią rocznicę zaprowadzenia chrześcijaństwa w Polsce. Poz. 1865.

33. Wiersz na rocznicę zgonu Tadeusza Kościuszki, obchodzoną wmurowaniem kamienia z napisem i popiersiem jego w domu, w którym zamieszkiwał w Solurze w Szwajcarii. Bendlikon 1865.

34. Anioł ziemi. Srebrny śpiew. Lipsk 1866.

35. Branka. Poz. 1867. Wyd. nast. przedr. zob. poz. 45 t. 4; z przedmową Z. Dębickiego. W-wa 1916 *Skarbiec Pol.* nr 19; oprac. W. Przecławski. W-wa (1928) *Wielka Bibl.* nr 121.

36. Listy o sztuce i literaturze włoskiej. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 426 - 1871 nr 184 (z przerwami).

37. Album włoskie. Lw. 1870 *Bibl. Nar.* t. 4.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2078 t. 2.

Zawartość: zbiór wierszy o tematyce włoskiej.

Dedykacja: Młodzieży polskiej poświęca autor.

Przekł. niem.: A. Zipper: Lazzarone, aus dem Album włoskie. *Dichterstimmen aus Österreich-Ungarn* 1878 nr 14-15.

Przekł. włoski: E. Marcucci: Poesie polacche di T. Lenartowicz. Florencja 1871.

38. Ze starych zbroic. Rytmy. Lw. 1870 *Bibl. Nar.* t. 3. Wyd. nast.: oprac. A. Cho-

http://rcin.org.pl

rowiczowa. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 91; W-wa 1928.

39. Do artystów polskich w sprawie Muzeum Rapperswylu. Drezno 1871.

Dochód przeznaczony na korzyść Muzeum.

40. Echa nadwiślańskie. T. 1. Poz. 1872.

Zawartość: zbiór drobnych utworów, m. in.: poz. 30, 31.

Przekł. włoski: A. Wołyński: Brani vari di „Echa nadwiślańskie". *Rivista Europea* 1872.

41. Jagoda mazowieckich lasów przez Au-Lir. Powst. 1873. Wyd. W-wa 1880; Tor. 1880.

Dedykacja: Gustawowi Zielińskiemu, przyjacielowi z lat młodych, w dowód cześci, którą każdy dzień powiększa, poświęca autor.

42. Wanda. Powst. 1873. Wyd. zob. poz. 45 t. 2.

43. Listy o Adamie Mickiewiczu. Paryż 1875.

Zawartość: Trzynaście listów z 1874 do Władysława Mickiewicza.

44. Piekielni. Dramat. Ogł. fragm. pt. Do córki Polki. *Tydzień* 1876 nr 9; fragm. pt. Piekielni. Ustęp z dramatu. *Ruch Lit.* 1877 nr 3-9.

45. Wybór poezji. T. 1-4. Kr. 1876.

Zawartość: t. 1: m. in. poz. 8, 9, 10, 16; fragm. poz. 12; t. 2: m. in. poz. 42, 30; t. 3: m. in. poz. 19, 17, 23; t. 4: m. in. poz. 35.

46. Chorągiew słowiańska do grobu świętego Cyryla w Rzymie. Lw. 1881.

47. Rytmy narodowe Lw. 1881.

Zawartość: 22 drobne utwory poetyckie.

Dedykacja: Mieczysławowi Darowskiemu w dowód najgłębszej cześci i przyjaźni poświęca Autor.

48. Na przepadłe imię. Kartki z nie dokończonej tragedii. Lipsk 1882.

Dedykacja: Cieniom męczenników polskich, kapłanów Chrystusowych, Ściegiennego, Maćkiewicza, Iszory, Sierocińskiego i Brzóski.

49. W 19 rocznicę powstania Narodu Polskiego r. 1863. Do moich młodych przyjaciół. Lw. 1882.

50. Wiersz za przesłanie mu ziemi ojczystej z grobów poległych w r. 1848 Adolfowi Malczewskiemu po latach 40 napisał Lirnik mazowiecki. Florencja 1882.

51. Złote serce. Wiersz ku czci ks. pijara Stanisława Hieronima Konarskiego. Kr. 1882.

52. Cienie syberyjskie. Lw. (1883) *Bibl. Mrówki* t. 177; toż wyd. nast. Lw. (1925). Wyd. nast. fragm. pt. Moskiewska ewangelia carska. Ułamek z nocy drugiej (z pamiętników wygnańca moskiewskiego). W-wa 1917 *Książnica Pol.* nr 6.

Na wewnętrznej karcie tyt.: Na przepadłe imię. Wiersze z wygnania.

Dedykacja: Malwinie Sybiraczce, Polce sercem, umysłem i czynem.

53. Sędziowie ateńscy. Dramat w 4 częściach. Ogł. fragm.: pt. Ustęp z poematu dramatycznego „Sokrates". *Kronika Rodz.* 1883 nr 13; toż *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 31; fragm. pt. Wyjątki z poematu dramatycznego „Sokrates". *Bluszcz* 1885 nr 1, 11; pt. Epilog z poematu „Sędziowie ateńscy". *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 1-2; całość zob. Wyd. zbior. poz. 1 t. 2; wyd. osob. Lw. 1895.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2079-2081.

54. Alleluja! *Gaz. Nar.* 1886 nr 95; wyd. osob. Lw. 1886.

Dedykowane Mieczysławowi Darowskiemu.

55. Nasza dola. Fragment dramatu. Powst. 1886. Rkps Ossol.

Wg S. Kolbuszewskiego jest to fragm. dramatu Nieszczęśni, o którym Lenartowicz wspominał w liście do M. Konopnickiej.

56. Słowo o Bohdanie Zaleskim. Powst. 1886. Wyd. Lw. 1889.

Dedykacja: Synowi zmarłego wieszcza, Dyonizemu Zaleskiemu, poświęca autor.

57. Sul carattere della poesia polonoslava. Conferenze. Florencja 1886. Wyd. nast.: Florencja 1887.

Dedykacja: Agl' illustri professori Aurelio Saffi e Francesco Magni.

58. Ordon. *Gaz. Nar.* 1887 nr 111 i odb.; przedr. J. Rudnicka: Zapomniany wiersz Lenartowicza pt. Ordon. *Przegl. Hum.* 1959 nr 2 i nadb.

59. Głosy lutni ... w sprawie pomnika śp. Marii Bartusówny. Lw. 1888.

60. Na pamiątkę 20 rocznicy zawiązania i działalności Stowarzyszenia Rękodzielników Lwow. Gwiazda, w dniu 3 maja 1888. Lw. 1888. Wyd. nast.: pt. Otucha. Lw. 1893.

61. Dwa monumenta. Paryż 1891. Wyd. nast.: z autografu ogł. K. Bartoszewicz: Lenartowicziana. Cz. 1. Kr. 1893.

62. Trzeci maja. Wiersz ofiarowany młodzieży warszawskiej. *Myśl* (Kr.) 1891 nr 3; odb. Kr. 1891. Przedr. *Kur. Warsz.* 1907 nr 122.

63. O królu Popielu i o myszach. Lw. 1895.

64. Dacja. Poemat. Fragm. ogł. S. Zdziarski pt. Urywek z poematu. *Przegl. Lit.*

http://rcin.org.pl

1898 nr 6; fragm. ogł. H. Biegeleisen: Lirnik mazowiecki. Kr. 1913 s. 121-124. Rkps Ossol. sygn. 3660.

65. Wańko. Poemat z wieków przedchrześcijańskich. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716. (Dar C. Walewskiego).

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album lit.* T. 1. W-wa 1848 (tu: Simara. Scena dramatyczna), *Album Muz. Nar. w Rapperswyl. Na stoletnią rocznicę 1772 r.* Poz. 1872 (tu wiersze: List z Paryża; Wolność; Koniec epoki; Do K..... w Rzymie), *Album Muz. Nar. w Rapperswyl.* Lw. 1876 (tu: Pozdrowienie autorowi Kaukaskich pieśni), *Album warsz.* W-wa 1845 (tu: Z pieśni ludu. I. Dwa dęby. II. Anioł i dziewczyna), *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* (1848), *Bibl. Ossol.* (tu: Jadwiga i Władysław Warneńczyk. Improwizacja ofiarowana K. Szajnosze. 1862 t. 1), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Złota kaczka. 1843 t. 3; Strzelec. 1843 t. 3; Niema modlitwa. 1843 t. 4; Wspomnienie. Urywek. 1844 t. 1; Rzeźbiarz. Scena dramatyczna. 1844 t. 2; Wiersz do poezji. 1844 t. 3; Laokoon. 1844 t. 4; Wyjątek z poematu Obrońca boski. 1845 t. 1; Italia. 1845 t. 4; Wiochna. 1853 t. 2; Widzenie (z podań ludowych). 1853 t. 4; Pasterz i rybak. 1855 t. 4; Paproć. 1856 t. 1; Dzieci. Obrazek na ścianę chłopskiej chaty. 1856 t. 1; Ruskie piosnki ludowe. I. Trzy kukułki. II. Dwie zorze. 1856 t. 4; Karpacki dudarz. Z powrotem. 1858 t. 2; Historia o pani, co pana zabiła. 1869 t. 4; Moja kochanka. Do J. B. 1869 t. 4; Dwa ustępy z nie wydanego poematu pt. Niemcy a Chrobaty. Ogł. A. Rzążewski. 1870 t. 1; Wieża Eiffel. Wyjątek z poematu „Mefisto". 1890 t. 1), *Braterstwo* (Bendlikon; 1865), *Bluszcz* (1885), *Czas. Dod. Mies.* (1856-1859), *Czytelnia dla Młodzieży* (1860-1861), *Dzien. Kraj.* (tu wiersz: Liszt. 1843 nr 20), *Dzien. Lit.* (1856-1870; tu m. in.: Super flumina Babylonis. Psalm 137. 1857 nr 13; Okno. (Legenda gminna). 1858 nr 56; Stabat Mater. 1858 nr 88; Kronikarze. Wyjątek z poematu. I. Wincenty Kadłubek. 1860 nr 7-8; toż *Gaz. Codz.* 1860 nr 13; Z poematu Kościuszko. 1860 nr 11-13; Do wydawców Dziennika Literackiego. 1869 nr 1), *Dzien. Mód Paryskich* (1847-1848), *Dzwon Lit.* (1846), *Dzwonek* (1859-1867, 1870-1872; tu m. in.: Jako i u nas też są złodzieje. (Opowiadanie Joachima Sobeckiego, szewca z Wadowic). 1861 t. 4 nr 8), *Echo Muzyczne i Teatr.* (1884--1886),

Gaz. Codz. (1860), *Głos Pol.* (Paryż; 1887 nr 1), *Jaskułka* (tu wiersze: Tęsknota. 1843; Wiersz napisany na tafli kamiennej w pieczarach smętarza. 1843; Dwa pogrzeby. 1843), *Kłosy* (1865-1866, 1884, 1886-1889), *Kmiotek* (1861-1866), *Kółko Rodz.* (1860), *Kraj* (Petersb.; 1885-1886; tu m. in.: Pamięci Adama. 1885 nr 46), *Kronika* (tu: Do „Gwiazdy" Stowarzyszenia Rękodzielników Lwowskich. 1875 nr 95), *Kronika Rodz.* (1883-1886), *Krzyż a Miecz* (współprac. 1850), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: Bolesław Chrobry. Wyjątek z długiej improwizacji o dziejach Polski; W drodze), *Kur. Warsz.* (1880-1885, 1888), *Leviathan.* Kijów 1848 (tu wiersz: Do poezji), *Le Messager de Vienne* (tu: Des écrits politiques d'Adam Mickiewicz. 1870), *Mrówka* (1869-1870), *Myśl* (Kr.; 1891), *Nadwiślanin* (tu: Wiersz bez tyt. inc.: Czy widziałeś te osty, co na gruzach rosną... 1841 t. 1; Dumka. 1841 t. 2), *Niewiasta* (1860-1861, 1871), *Niezapominajki. Noworocznik* (1844-1847; tu m. in.: Kalina. 1845), *Nowiny* (1854-1856; tu m. in.: Apostołowie. Poemat. 1855 nr 96-98), *Ognisko Dom.* (1885-1887), *Opiekun Dom.* (1873),

Podarek dla Płci Pięknej (tu: Noc. 1850 t. 2; Jan Kochanowski. (Fragment). 1850 t. 3), *Pokłosie* (tu w 1853: Lato; Wyroki; Rozmowa z słowikiem; w 1854: Na kolumnę Vandomską w Paryżu; w 1855: Pokłosie), *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* (1888), *Przegl. Lw.* (1879), *Przegl. Nauk.* (tu m. in.: Nowy Rok. 1845 nr 1; Wyjątek z dialogu: Turnieje. 1845 nr 2. (Rkps Arch. Główne Akt Dawnych, Teki Skimborowicza sygn. XXIII 4/2); Ideały. 1845 nr 9; Pieśń ukraińska. 1846 nr 18; Zakończenie dialogu Turnieje. Wyjątek drugi: Pątnik. 1846 nr 21; Komu wianeczek. Piosnka ludowa. 1847 nr 21; Rusałka. 1847 nr 22; Sierota. 1847 nr 22), *Przegl. Warsz.* (tu m. in.: Jaskółka. 1841 t. 2; Wieczór. 1841 t. 2; Moje strony. 1841 t. 2; Obraz po burzy. 1841 t. 2; Dumanie w nocy. 1841 t. 2; Galary. (Obrazek). 1842 t. 3; Pomniki. 1842 t. 3; Życie. 1842 t. 3; Człowiek diabłem i człowiek aniołem. 1842 t. 3; W imionniku Józefowi K. 1842 t. 3; Szatan. 1842 t. 3), *Przyj. Dom.* (1863), *Przyj. Dzieci* (1862), *Pszczółka* (tu m. in.: Święci robotnicy. 1880 nr 17), *Rivista Contemporanea Nazionale Italiana* (1870), *Rivista Europea* (1874), *Ruch Lit.* (tu m. in.: Ustęp z poematu „Wawel" poświęcony duchowi śp. R. Zmorskiego. 1875 nr 1; Spowiedź więźnia. 1875 nr 9; Ustęp z poematu Jan III. 1878 nr 13), *Sobótka. Księga zbior. ... S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875 (tu: Jung Blankenheim. Ustęp z poematu), *Strzecha* (1868-1871; m. in.: Różności ofiarowane doświadczonemu przyjacielowi Józefowi Ignacemu

http://rcin.org.pl

K..... (Kraszewskiemu). 1868 nr 9-11; Wielki hetman. Lata dziecińskie. (Z nie wydanych jeszcze poezji...). 1869 nr 7), *Szkółka dla Dzieci* (1850-1853), *Szkółka dla Młodzieży* (1854), *Szkółka Niedzielna* (1854), *Świat* (1888), *Świt* (1884), *Tydzień* (Lw.; 1876, 1879), *Tydzień* (Drezno; 1871), *Tydzień Pol.* (1879-1881), *Tyg. Ilustr.* (1860-1861, 1867-1873, 1883-1889; tu m. in.: Ewaryst Estkowski. Wspomnienie pozgonne. 1860 nr 52; „Do Zbigniewy Zmorskiej", kiedy ta przesłała Lenartowiczowi zbiorek swych poezji. 1869 nr 99; O satyrze albo leśnym mężu, J. Kochanowskiego powierniku. 1884 nr 86-87), *Tyg. Mód i Powieści* (1873), *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893 (tu: Wycieczka do Kletki Czernego Boga), *Warta* (1880-1883, 1889), *Wieniec* (1880-1883), *Wieśniak* (1848), *Włościanin* (1871-1872, 1876-1877), *Wolne Pol. Słowo* (Genewa; tu: Odpowiedź do Aleksandra Zdanowicza w Nicei. Sonet za sonet. 1892 nr 114).

Ponadto drobne utwory ogł.:

T. Kurhanowicz: Gramatyka języka polskiego. Składnia. W-wa 1841 (tu pierwszy wierszyk);

L. Orpiszewski: Mikołaj Zebrzydowski. Poz. 1872 (tu wiersz: Do Autora, ogł. jako przedmowa);

A. Giller: Pięćdziesięcioletnia rocznica powstania listopadowego. *Album Muz. Nar. w Rapperswylu. Wieniec pam. ...* Raperswil 1881 (tu pięć wierszy przesłanych w liście do M. Darowskiego w 1880);

K. Bartoszewicz: Lenartowicziana. T. 1-2. Kr. 1893 (tu m. in. utwory napisane w Krakowie w 1875);

B. Gubrynowicz: Testament literacki Lenartowicza. *Gaz. Nar.* 1893 nr 30 (tu wiersz nadesłany na obchód ku czci Z. Krasińskiego, inc.: Nie żądajcie o Zygmuncie rymowanej pochwały...);

Kraj 1893 nr 20 (tu: Ostatnie słowo);

Nowa Reforma (tu: Z teki lirnika. 1. Na wierzbę. 2. Indulgencja. 1893 nr 76; toż przedr.: *Dzien. Pol.* 1893 nr 93; *Kraj* 1893 nr 24; Pożegnanie. 1893 nr 212);

Świat 1893 (tu: Wstęp do poematu: Michał Anioł Buonarroti);

Tydzień (Lw.; tu: Głos tułacza. 1893 t. 1; Polak umierający. 1894 t. 2 nr 8);

S. Zdziarski: Z autografów T. Lenartowicza. *Biesiada Lit.* 1898 nr 28 (tu: Z autografów. Dawnymi czasy...);

Przegl. Lit. Dod. do Kraju 1898 nr 9 (tu wiersz: Żal);

Echo Muzyczne i Teatr. 1899 nr 8 (tu wiersz: Do Felicjana Faleńskiego);

Iris 1900 nr 19 (tu wiersz bez tyt. dedykowany Romanowi Rayskiemu, inc.: Niechże Ci anioł, Romanie...);

Tyg. Ilustr. 1900 nr 9 (tu: wiersz poświęcony cieniom przyjaciela, Tytusa Chałubińskiego, pt. Dunajec);

Gaz. Pol. 1901 (tu wiersze: Z albumu — nr 287; Dedykacja. Wiersz do pani Tekli Zmorskiej, przesyłając jej Jagodę mazowieckich lasów — nr 322; Śmiej się — nr 339);

Słowo Pol. 1901 (tu wiersze: Lilia; Potok i serce — nr 328; toż *Kur. Warsz.* nr 192; Serce — nr 495; Do O. N. (Z papierów śp. Zmorskiej, wdowy po Romanie Zmorskim) — nr 514);

Bluszcz 1902 nr 8 (tu: Z teki pośmiertnej. List do pani K. R.);

Kur. Warsz. 1902 nr 303 (tu: W albumie Heleny z Szamowskich Olchowiczowej);

Tyg. Ilustr. 1902 nr 41 (tu: Z nieznanych wierszy. Po muzyce. W albumie Antoniego P...);

Wędrowiec 1902 nr 8 (tu: Z oddali);

Kur. Codz. 1903 nr 126 (tu wiersz: Z nie wydanej teki. Na obraz Sohna);

J. Kallenbach: Nieznane wiersze. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 4 (tu wiersze: Chciałbym płynąć; Genialna; Salve Regina);

H. Hryniewicz: Nieznany wiersz T. Lenartowicza. *Dzien. Wil.* 1907 nr 45 (tu wiersz bez tyt., inc.: Ach, Boże, Litwa nasza...);

Tyg. Ilustr. 1907 nr 26 (tu: Między mogiły i drzewa. Odpowiedź na przesłaną wiązankę białych nieśmiertelników);

J. Zaleski: Nie drukowany wiersz T. Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) (tu: Słudze Bożemu Terleckiemu Hipolitowi. Dat. dnia 13 sierpnia 1852 r.);

Tyg. Ilustr. 1910 nr 2 (tu: Do małej przyjaciółki); 1910 nr 38 (tu: Wiersz bez tyt., inc.: Chciałaś mego obrazka i wierszy... Dat. Florencja, 15 maja 1871 r.);

S. Lam: Ostatnie lata T. Lenartowicza. Kilka listów i wierszy z autografów w 25 rocznicę zgonu poety. *Przew. Nauk. i Lit.* 1918 (m. in. wiersze: Bratu Platonowi Kosteckiemu odpowiedź; Dwaj towiańczycy. (Adolf Rozwadowski i Ludwik Szwejcer). (Wspomnienie z czasów komuny paryskiej); Mieczysławowi Darowskiemu);

I. Chrzanowski: Nieznany wiersz T. Lenartowicza (Jaroszewskiemu, staremu przyjacielowi, na pamiątkę). *Rzeczpospolita* 1922 nr 58;

http://rcin.org.pl

J. Pietrzycki: Pamiątki po Lenartowiczu we Florencji. *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 58 (tu wiersz: Cienie; toż przedr. *Swiat* 1922 nr 9);

E. Land: Z pamiątek po Aleksandrze Lesserze. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 32 (tu wiersz w sztambuchu A. Lessera, inc.: Tylko trzydzieści lat od owej chwili...);

Z. Ciechanowska: Nieznany wiersz Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926) (tu wiersz w albumie Jadwigi Ciechanowskiej, inc.: Panienko moja, jeżeli z młodzieży...);

Myśl Nar. 1929 nr 20 (tu wiersz z 1863 bez tyt., inc.: Tobie, coś jawnie przed Bogiem w kościele...);

J. Lenartowicz: Nieznany wiersz Lenartowicza. *Prosto z mostu* 1935 nr 37 (tu: Trzy kamienie);

S. Kolbuszewski: Nieznany poemat T. Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 43 (1952) z. 3/4; odb. Wr. 1952 (tu wiersz: Wspomnienie);

J. Susuł: T. Lenartowicza „Założenie Poznania. Duma". W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. (Założenie Poznania. Duma. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2086);

Z. Sudolski: Nieznane archiwum Lenartowiczowskie. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2 (tu wiersze: Mężobójczyni. Z podań ludu nadniemeńskiego; Staruszek; Do „Tęsknoty" dłuta St. Lipińskiego. Rkpsy w Arch. Głównym Akt Dawnych, Teki Skimborowicza).

Rkpsy zbiorów wierszy Lenartowicza znajdują się w Bibl. PAN Kr. sygn. 716, 1352, 2073, 2074, 2077, 2078, 2083, 2216, 2525, 2718; rkpsy recenzji Lenartowicza z różnych utworów tamże sygn. 2084. (Dar I. Chrzanowskiego). — Poezje. Rkps Ossol. sygn. 3112/I; drobne wiersze tamże sygn. 3660/II; 5244/I; 5878/II; 6787/I; 9915/III. — Hymn na dzień pogrzebu poległych. 1861. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich sygn. 28.

Przekłady drobnych utworów:

Przekł. czeskie: V. Štulc. *Rod. kronika* 1864. — J. Soukoup. *Beseda* 1874. — L. Arietto. *Světozor* 1879. — F. Kvapil. *Pražský slovanský přehled* 1903.

Przekł. franc.: Ch. de Noire-Isle (K. Przezdziecki): Poètes illustres de la Pologne au XIX siècle. Dernière série. Nicea-Paryż 1881. — A. Łubieńska: Fables et poésie polonaises. Kr.-Paryż 1885 (tu 2 wiersze). — W. Gasztowtt. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1893 nr 61.

Przekł. niem.: A. Woycke: Proben neuerer polnischen Lyrik und Epik. Berlin 1861. — H. Nitschmann: Der polnische Parnass. Ausgewählte Gedichte der Polen. Gdańsk 1862; toż wyd. 4 pomnożone Lipsk 1875 (tu 4 wiersze). — A. Zipper: Gedichte. Wyd. 2. Lipsk 1892. — G. Kohn: Lenartowicz. Berlin 1896 (tu 2 wiersze). — (Antologia słowiańska. Wyd. G. Krček). Stuttgart 1896 (tu 3 wiersze).

Przekł. ros.: N. Gierbiel: Poezija Sławian. Petersb. 1871. — P. Kozłow: (Pieśń). Tamże. — M. Gierwanowski: Kalina. *Wiestnik Jewropy* 1894, styczeń. — I. Griniewska: Kalina. *Nowyj żurnal inostrannoj litieratury* 1901 nr 9.

Przekł. ukraiński: Kalina. *Zorja* 1895.

Przekł. włoskie: E. Marcucci. *Rivista Contemporanea Nazionale Italiana* 1869; nadb. pt. Poesie di T. Lenartowicz. Turyn 1869 (tu wiersze). — A. Wołyński. *Rivista Europea* 1870 (tu 2 wiersze); nadb. pt. Le poesie di... Bolonia 1870. — E. Marcucci: Poesie polacche di... Florencja 1871 (tu 15 wierszy); przedr. M. Pawlikowski: Le poesie di... Bolonia 1880. — M. Mariotti: Canti patriotici polacchi. Mediolan 1917 (tu 1 wiersz).

Przekłady

1. A. Puszkin: Cyganka. *Album malownicze*. Wyd. S. H. Merzbach. W-wa 1849.

Rkps Arch. Główne Akt Dawnych, Teki Skimborowicza sygn. XXIII 4/1.

2. Dante Alighieri: Boska komedia. Fragm. pt. Komedii Danta Pieśń XXV „Piekło". *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 5.

3. Michał Anioł Buonarroti: Bieg mego życia... *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 15.

4. A. Musset: Ren germański. *Czytelnia dla Młodzieży* 1861 nr 24.

5. Ramajana. Poemat indyjski. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 4.

6. Dante Alighieri: Sonet z „Vita nuova". *Kronika Rodz.* 1886 nr 2.

Wydania zbiorowe

1. Poezje. T. 1-2. Lw. 1895 *Bibl. Pol.* t. 46-47.

Zawartość: t. 1 cz. 1 m. in.: Echa nadwiślańskie (Przygrywka); O królu Popielu i o myszach; O satyrze albo leśnym mężu. J. Kochanowskiego powierniku; Chorągiew słowiańska do grobu św. Cyryla w Rzymie; Cienie syberyjskie; cz. 2: fragm. Albumu włoskiego i wiersze przygodne; t. 2 cz. 1: Ostatnia lirenka; cz. 2: Sędziowie ateńscy.

2. Wybór poezji. Petersb. (1895).

Zawartość: kilkadziesiąt drobnych wierszy oraz: Mały światek; Zachwycenie; Błogosławiona.

http://rcin.org.pl

3. Wybór poezji. W-wa 1896.

Zawartość: Błogosławiona; Zachwycenie; Dzieci. Obrazek na ścianę chłopskiej chaty; Złota kaczka; Chata pod śniegiem.

4. Zbiorek poezji dla młodzieży. W-wa 1898. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1903; wyd. 3 W-wa 1913.

Zawartość: Duch sieroty; Jagoda; Wiochna; Mały światek; Zachwycenie.

5. Poezje. Z przedmową J. Nowińskiego. W-wa 1899.

Zawartość m. in.: Zachwycenie; Błogosławiona; Święta praca; Mały światek; kilkanaście drobnych wierszy.

6. Lirenka. T. 1-2. W-wa 1908 *Biblioteczka Nar.* nr 23, 25.

Zawartość: t. 1: Wiochna; Zachwycenie; Jagoda; t. 2: Do mojego grajka; Duch sieroty; Mały światek; Wiecznie to samo.

7. Wybór poezji. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szk.* 43.

Zawartość: Drobne wiersze.

8. Zbiorek poezji. Wyd. D. Bączkowski. W-wa 1908.

Zawartość: Zachwycenie; drobne utwory.

9. Wybór poezji. W-wa (1917) *Biblioteczka Uniw. Lud.* 74. Wyd. 2 W-wa (1925).

Zawartość: Mały światek; kilkanaście drobnych wierszy.

10. Wybór poezji. Oprac. M. Janik. Kr. (1920) *BN* I, 5. Wyd. nast.: wyd. 2 rozszerzone. Kr. 1922; toż Lw. (1925).

Zawartość: Zachwycenie; Błogosławiona; Święta praca; Bitwa racławicka; Ze starych zbroic (fragm.); Mały światek; wybór drobnych utworów.

11. Bitwa racławicka oraz wybór poezji. Oprac. J. Kijas. Kr. 1948 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 32.

Zawartość: Bitwa racławicka (fragm.); Zachwycenie; drobne utwory.

12. Poezje wybrane. Oprac. P. Hertz. W-wa 1954. Wyd. 2 W-wa 1957.

Zawartość: Z „Piosnek wiejskich dla ochronek z przygrywką" (fragm.); Marcin Borelowski Lelewel; kilkadziesiąt drobnych utworów.

13. Wybór poezji. Wyd. 2 zmienione. Oprac. J. Nowakowski. Wr. 1956 *BN* I, 5.

Zawartość: Sowiński; Piosnki wiejskie dla ochronek (fragm.); Marcin Borelowski Lelewel; ponad 100 drobnych utworów.

14. Skrzypeczki z lipeczki. Wyboru dokonała J. Radomska, ilustr. H. Zakrzewska. W-wa 1960.

Zawartość: 32 wierszyki dla dzieci.

15. Teofil Lenartowicz. W-wa 1961 *Poeci Pol.*

Zawartość: kilkadziesiąt drobnych utworów.

Listy i materiały

1. Do H. Skimborowicza 4 listy z 1840--1874 i do A. Lesznowskiego z 1857. Ogł. Z. Sudolski: Nieznane archiwum Lenartowiczowskie. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2.
Rkpsy Arch. Główne Akt Dawnych, Teki Skimborowicza.
Por. poz. 3.

2. Do I. Komorowskiego z 1842; do Witowskiej 2 listy z 1842, 1846; do K. Witowskiego 2 listy z 1845; do K. Stembars 52 listy z 1856-1893. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2524. (Dar Lilpopów).

3. Do H. Skimborowicza z ok. 1842. Ogł. Z. Sudolski, jw. poz. 1 s. 156.
Rkps Ossol. sygn. 12891/II.

4. Do J. I. Kraszewskiego 215 listów z 1847-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6470, 6515. Wyd. W. Danek: J. I. Kraszewski, T. Lenartowicz: Korespondencja. Wr. 1963.

5. Korespondencja z 1847-1893. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 2026, 2027, 2028 t. 1-8, 2084. (Dar I. Chrzanowskiego).

6. Do K. Szajnochy z 1849. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

7. Do E. Estkowskiego 31 listów z 1850--1856. Ogł. B. Erzepki: Listy T. Lenartowicza do E. Estkowskiego. (1850-1856). *Dzien. Poz.* 1922 nr 254-275; odb. Poz. 1922.

8. Do C. Norwida 3 listy z 1852-1856. Ogł. S. Pigoń: Garść listów. *Myśl Nar.* 1935 nr 20, 22, 25.

9. Do E. Machczyńskiej 2 listy z 1852--1857 i 7 listów z 1871-1887. Ogł. J. Rudnicka: Z nieznanych autografów Lenartowicza. *Przegl. Hum.* 1959 nr 2.

10. Do J. Działyńskiego z 1853. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. F t. 3.

11. Do E. Heltmanowej z 1855. Ogł. *Dzien. Poz.* 1916 nr 146.

12. Do S. E. Koźmiana 5 listów z 1855--1876; do F. Koźmianowej z 1885. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2208, 2210 t. 6. (Zakupiono u Marii Koźmian).

13. Do Leonii z 1856; do K. W. Wójcickiego 2 listy z 1865 i b. d.; do niewiadomej osoby 6 listów z 1869-1871; do S. Pruszakowej b. d. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 716. (Dar C. Walewskiego).

14. Do F. Faleńskiego 8 listów z 1856--1877. Ogł. W. Przecławski: Dziwna przyjaźń: Lenartowicz — Faleński. *Ruch Lit.* 1933 nr 9-10.

http://rcin.org.pl

15. Do W. Pola 2 listy z 1857, 1869. Ogł. *Przew. Nauk. i Lit.* 1913 nr 10, 12.

16. Do F. z Zaleskich Iwanowskiej 4 listy z 1859-1860. Ogł. S. M. K. (Szembekówna): Przyczynek do dziejów emigracji po powstaniu listopadowym. *Przegl. Powsz.* 1930 t. 188 nr 562.

17. Do różnych osób kilkaset listów z 1859--1892. Rkps Ossol. Korespondencja T. Lenartowicza. T. I-VII, sygn. 6780/I, 6781/I, 6782/I, 6783/I, 6784/I, 6785/I, 7686/I.

18. Do J. Dobrzańskiego 2 listy z 1860 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 6517/II.

19. Do niewiadomej osoby z 1860; do B. Wierzbowskiej 6 listów z 1871 i b. d.; do Łempickiej z 1887. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1352. (Dar B. z Dybowskich Wierzbowskiej).

20. Do K. Brzozowskiego z 1861. Ogł. *Dzien. Lit.* 1861 nr 11.

21. Do J. Parczewskiego z 1861. Ogł. *Kur. Warsz.* 1901 nr 192.

22. Do K. Szajnochy 4 listy z 1861. Rkps Ossol. sygn. 5878/II.

23. Do T. Zmorskiej listy z 1861-1890 oraz do rodziny Leszczyńskich z 1870--1890. Rkpsy Bibl. Publ. W-wa.

24. Do K. Brzozowskiego z 1862; do K. Wilda z 1868; do Z. Romanowiczówny list z 1880 i dwa odpisy listów z 1882-1888. Rkps Ossol. sygn. 6524/II.

25. Do Bronisława Zaleskiego b. r. (1862?). Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2440.

26. Do J. Stobieckiego z 1864. Ogł. *Dzien. Lit.* 1864 nr 8.

27. Do T. Zmorskiej z 1867; do E. Bośniackiej z 1879. Ogł. J. W. Gomulicki: Dwa nieznane listy Lenartowicza. *Twórczość* 1955 z. 3.

28. Do E. Przeździeckiej z 1868. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 8 t. 2.

29. Do J. Szajnochowej z 1868. Rkps Ossol. sygn. 5885/II.

30. Do K. Godebskiego 4 listy z 1868--1869. Rkps Ossol. sygn. 6260/II.

31. Do K. Godebskiego z 1869. Rkps Ossol. sygn. 5865/II.

32. Do Korwin Kochanowskiej z 1871. *Czas* 1871 nr 189.

33. Do Izabeli Słupskiej (?) 21 listów z 1871-1893. Ogł. pt. Listy T. Lenartowicza do Eli (Izabeli). *Bluszcz* 1898 nr 16-22.

34. Do S. Buszczyńskiego 9 listów z 1875--1886. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 2-4. (Dar spadkobierców S. Buszczyńskiego).

35. Do H. Wodzickiego z 1876. Rkps Ossol. sygn. 11757/II.

36. Do G. Zielińskiego 14 listów z 1879--1881. Ogł. O. Porycki. *Przegl. Powsz.* 1952 z. 12 - 1953 z. 1.

37. Korespondencja z 1879-1889. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2030. (Dar F. Puławskiego).

38. Do M. Darowskiego z 1880. Ogł. A. Giller: Pięćdziesięcioletnia rocznica powstania listopadowego. *Album Muz. Nar. w Rapperswylu. Wieniec pam.* ... Raperswil 1881.

39. Do pułkownika Z. M. (Miłkowskiego) z 1880. Ogł. *Wolne Pol. Słowo* (Paryż) 1893 nr 140.

40. Do K. Mroczki fragm. listu z 1880 oraz list z 1881; do H. Biegeleisena z 28 stycznia 1893. Ogł.: *Hold Lirnikowi Mazowieckiemu T. Lenartowiczowi*... Kr. 1893.

41. Do T. Wierzbowskiego 2 listy z 1881. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 5. (Dar spadkobierców T. Wierzbowskiego).

42. Do G. Kohna 5 listów z 1881-1893. Ogł. G. Kohn: Korespondencja moja z Lenartowiczem. Studium literacko-artystyczne. *Rocznik* (*Samborski*) t. 17 (1893/94).

43. Do J. Ciechanowskiej z 1882. Ogł. Z. Ciechanowska: Nieznany wiersz Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926).

44. Do Adolfa Malczewskiego, dat. Florencja, 18 października 1882. Ogł. *Warta* 1882 nr 438.

45. Do Zofii Romanowiczówny 21 listów z 1882 1891. Ogł. pt. Listy do nieznajomej. *Lamus* 1912/1913 t. 4.

46. Do M. Darowskiego 2 listy z 1882--1883; do P. Kosteckiego 8 listów z 1882--1892. Ogł. S. Lam: Ostatnie lata T. Lenartowicza. *Przew. Nauk. i Lit.* 1918 nr 2-5.

47. Do niewiadomych osób 3 listy z 1882--1891. Ogł. J. A. Mikulski: Z korespondencji i autografów Adama Asnyka. *Pam. Lit.* R. 34 (1937).

48. Do A. Pietkiewicza z 1886. Ogł. pt. Wspomnienie o Bohdanie Zaleskim z listu T. Lenartowicza do A. Pługa. *Kłosy* 1886 nr 1091.

49. Do niewiadomej osoby z 1887. Ogł. W. Gomulicki: Lenartowicz o Ordonie. *Kur. Warsz.* 1906 nr 263.

http://rcin.org.pl

50. Do A. Wołyńskiego 9 listów z 1887--1889 i b. d.; do J. I. Kraszewskiego b. d.; do J. Szymanowskiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 3660/II. List do J. I. Kraszewskiego wyd. W. Danek, jw. poz. 4.

51. Do Gazety Narodowej z 1889; do nieznanego adresata z 1889. Rkps Ossol. sygn. 5477/I.

52. Do Sz. Wicherka, dat. Florencja, 13 sierpnia 1889. Ogł. *Gaz. Przemyska* 1889 nr 62.

53. Do P. Kosteckiego z 1891. Ogł. *Gaz. Nar.* 1891 nr 8.

54. Do K. Bartoszewicza z 1891. Ogł. K. Bartoszewicz: Lenartowicziana. Kr. 1893 s. 4-5.

55. Do Stowarzyszenia Polskiego w Budapeszcie, dat. 29 stycznia 1893. Ogł. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1893 nr 33.

56. Do M. Konopnickiej. Fragm. listów ogł. M. Konopnicka: O Lenartowiczu. *Kraj* 1895 nr 37-45.

57. Do M. Konopnickiej. Ogł. *Dzien. Kujawski* 1914 nr 25.

58. Do I. Zbiegniewskiej i innych osób. Rkpsy Ossol. sygn. 4804/I, 5244/I.

59. Do H. Biegeleisena i innych osób. Fragm. ogł. H. Biegeleisen: Żona poety. Lw. 1933.

60. Do różnych osób. Fragm. ogł. H. Biegeleisen: Lirnik mazowiecki. Jego życie i dzieła w świetle nieznanej korespondencji poety. Kr. 1913.

61. Do M. Bartusówny b. d. Rkps Ossol. sygn. 5993/I.

62. Do I. Zbiegniewskiej listy. Rkps Ossol. sygn. 4804/I.

63. Wypis wierzytelny metryki. Rkps Ossol. sygn. 3660/II (por. poz. 50).

64. Autobiografia. Ogł. Gwido: Autobiografia poety. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 48-49; ogł. K. Mroczko. *Gaz. Lw.* 1893 nr 37.

65. Zapiski autobiograficzne. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2084. (Dar I. Chrzanowskiego).

66. „Umarli i żywi". Album T. Lenartowicza zawierający listy, utwory poetyckie, fotografie, akwarele, rysunki i szkice oraz ryciny wycięte z czasopism i litografie. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029. (Dar I. Chrzanowskiego).

67. Wiersze różnych autorów dedykowane Lenartowiczowi. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 2073, 2074, 2075, 2077.

68. Listy do Lenartowicza. Rkpsy Bibl. PAN Kr. Wykaz podaje A. Preisner: Korespondencja T. Lenartowicza. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* R. 1 (1955). Wr. 1957.

Wiele listów z korespondencji T. Lenartowicza w Bibl. Nar. i Bibl. Krasińskich zniszcz. 1944.

Bibliograficzne zestawienia podają: Wykaz ogłoszonych drukiem prac T. Lenartowicza. *Hołd Lirnikowi Mazowieckiemu*... Kr. 1893 s. 24--29. — H. Biegeleisen: Bibliografia. W: Lirnik mazowiecki... Kr. 1913 s. 265-345. (Tu także korespondencje, przekłady i opracowania). — P. Hertz. W wyd.: Poezje wybrane. W-wa 1954 s. 481-483; toż wyd. 2 W-wa 1957.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Wykaz czasopism, P — Przekłady, T — Twórczość. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

Ach, Boże, Litwa nasza... po Cz-1907
Album włoskie T-37
Alleluja! T-54
Anioł i dziewczyna Cz-AW
Anioł ziemi T-34
Apostołowie Cz-N
Baśń o walecznym księciu T-21
Bieg mego życia (Michał Anioł Buonarroti) P-3
Bitwa racławicka T-19
Błogosławiona T-10
Bolesław Chrobry Cz-KzoW
Boska komedia (Dante) P-2
Branka T-35
Brat i siostra T-18
Bratu Platonowi Kosteckiemu odpowiedź po Cz-1918
Cesarz T-23
Chciałaś mego obrazka i wierszy... po Cz-1910
Chciałbym płynąć po Cz-1903
Chorągiew słowiańska do grobu świętego Cyryla w Rzymie T-46
Cienie po Cz-1922
Cienie syberyjskie T-52
Cudowna Maria Panna Studziennicka T-9
Cyganka (A. Puszkin) P-1
Czego nam trzeba T-21
Człowiek diabłem i człowiek aniołem Cz-PW
Cztery obrazy T-2
Czy widziałeś te osty... Cz-N
Dacja T-64
Dawnymi czasy po Cz-1898
Dedykacja. Wiersz do pani Tekli Zmorskiej... po Cz-1901
Des écrits politiques d'Adam Mickiewicz Cz-MdV
Do artystów polskich w sprawie Muzeum Rapperswylu T-39

http://rcin.org.pl

Do autora (L. Orpiszewskiego) po Cz-1872
Do Felicjana Faleńskiego po Cz-1899
Do „Gwiazdy" Cz-K
Do K..... w Rzymie Cz-AMNR
Do małej przyjaciółki po Cz-1910
Do nieprzyjaciół ojczyzny T-2
Do O. N. po Cz-1901
Do poezji Cz-L
Do „Tęsknoty" dłuta St. Lipińskiego po Cz-1960
Do Wydawców Dziennika Literackiego Cz-DL
Do Zbigniewy Zmorskiej Cz-TI
Dumanie w nocy Cz-PW
Dumka Cz-N
Dunajec po Cz-1900
Dwa dęby Cz-AW
Dwa monumenta T-61
Dwa pogrzeby Cz-J
Dwa ustępy z nie wydanego poematu pt. Niemcy a Chrobaty Cz-BW
Dwaj towiańczycy po Cz-1918
Dwie zorze Cz-BW
Dzieci. Obrazek na ścianę chłopskiej chaty Cz-BW
Echa nadwiślańskie T-40
Epilog z poematu „Sędziowie ateńscy" T-53
Ewaryst Estkowski Cz-TI
Galary Cz-PW
Genialna po Cz-1903
Gladiatorowie T-14
Głos tułacza po Cz-1893
Głosy lutni ... w sprawie pomnika śp. Marii Bartusówny T-59
Hej! do tańca, dziewuchy... T-3
Historia o pani, co pana zabiła Cz-BW
Hymn na dzień pogrzebu poległych. 1861 po Cz-Rkpsy
Ideały Cz-PN
Indulgencja po Cz-1893
Italia Cz-BW
Jadwiga i Władysław Warneńczyk Cz-BO
Jagoda mazowieckich lasów T-41
Jak to na Mazowszu T-3
Jako i u nas też są złodzieje Cz-D
Jan Kochanowski Cz-PPP
Jan III Cz-RL
Jaroszewskiemu, staremu przyjacielowi, na pamiątkę po Cz-1922
Jaskółka Cz-PW
Jung Blankenheim Cz-SG
Kalina Cz-N
Karpacki dudarz Cz-BW
Komedii Danta Pieśń XXV Piekło P-2
Komu wianeczek Cz-PN
Koniec epoki Cz-AMNR
Kościuszko Cz-DL
Kronikarze Cz-DL
Król pasterzy T-20
Książę na Ostrogu T-18
Laokoon Cz-BW
Lato Cz-P
Lilia po Cz-1901
Lirenka T-12
List do pani K. R. po Cz-1902
List z Paryża Cz-AMNR
Listy o Adamie Mickiewiczu T-43
Listy o sztuce i literaturze włoskiej T-36
Liszt Cz-DK

Maciek T-3
Mały światek T-7
Marcin Borelowski Lelewel T-30
Mazur (Hej! do tańca, dziewuchy...) T-3
Mefisto Cz-BW
Mężobójczyni po Cz-1960
Michał Anioł Buonarroti po Cz-1893
Mieczysławowi Darowskiemu po Cz-1918
Między mogiły i drzewa po Cz-1907
Moja kochanka Cz-BW
Moje strony Cz-PW
Moskiewska ewangelia carska T-52
Na kolumnę Vandomską w Paryżu Cz-P
Na obraz Sohna po Cz-1903
Na pamiątkę 20 rocznicy... Stowarzyszenia Rękodzielników Lwow. Gwiazda T-60
Na przepadłe imię T-48
Na przepadłe imię. Wiersze z wygnania T-52
Na wierzbę po Cz-1893
Najświętsza Maria Panna Studzienniecka T-9
Nasza dola T-55
Nie żądajcie o Zygmuncie rymowanej pochwały... po Cz-1893
Niechże ci anioł, Romanie... po Cz-1900
Niema modlitwa Cz-BW
Niemcy a Chrobaty Cz-BW
Nieszczęśni T-55
Noc Cz-PPP
Nowa lirenka T-21
Nowy Rok Cz-PN
O królu Popielu i o myszach T-63
O polskim naczelniku Kościuszce i o racławickiej bitwie T-24
O satyrze albo leśnym mężu, J. Kochanowskiego powierniku Cz-TI
O Wernyhorze pogadanka ze starym Kozakiem T-3
Obraz po burzy Cz-PW
Obrońca boski Cz-BW
Odpowiedź do A. Zdanowicza w Nicei Cz-WPS
Okno Cz-DL
Opowiadanie mazowieckiego lirnika T-30
Ordon T-58
Orzeł T-31
Ostatnia lirenka T-21
Ostatnie słowo po Cz-1893
Otucha T-60
Pamięci Adama Cz-K
Panienko moja, jeżeli z młodzieży... po Cz-1925
Paproć Cz-BW
Pasterz i rybak Cz-BW
Pątnik Cz-PN
Piekielni T-44
Pierwsze przedstawienie Hamleta T-1
Pieśni ludowe o czasach kościuszkowskiej wojny T-19
Pieśń ukraińska Cz-PN
Piosnki dla dzieci T-26
Piosnki wiejskie dla ochronek T-26
Po muzyce. W albumie Antoniego P. ... po Cz-1902
Poezje. Petersb. 1857 T-15
Poezje. Poz. 1863 T-29
Poezje. W-wa 1858 T-18

http://rcin.org.pl

Pokłosie Cz-P
Polak umierający po Cz-1894
Polska ziemia T-3
Polskie śluby T-32
Pomniki Cz-PW
Potok i serce po Cz-1901
Pozdrowienie autorowi Kaukaskich pieśni Cz-AMNR
Pożegnanie po Cz-1893
Ramajana P-5
Ren germański (A. Musset) P-4
Rozmowa z słowikiem Cz-P
Różności ofiarowane doświadczonemu przyjacielowi Józefowi Ignacemu K..... Cz-S
Rusałka Cz-PN
Ruskie piosnki ludowe Cz-BW
Rytmy narodowe T-47
Rzeźbiarz Cz-BW
Salve Regina po Cz-1903
Serce po Cz-1901
Sędziowie ateńscy T-53
Sierota Cz-PN
Simara Cz-AL
Skrzypki T-25
Słowo o Bohdanie Zaleskim T-56
Słudze Bożemu Terleckiemu Hipolitowi po Cz-1907
Sokrates T-53
Sonet z „Vita nuova" (Dante) P-6
Sonet za sonet Cz-WPS
Sowiński T-22
Spowiedź więźnia Cz-RL
Stabat Mater Cz-DL
Staruszek po Cz-1960
Strzelec Cz-BW
Sul carattere della poesia polonoslava T-57
Super flumina Babylonis Cz-DL
Szatan Cz-PW
Szopka T-6
Śmiej się po Cz-1901
Święci robotnicy Cz-P
Święta praca T-16
Święta Zofia T-17
Tęsknota Cz-J
Tobie, coś jawnie przed Bogiem w kościele... po Cz-1929
Trzeci maja T-62
Trzy kamienie po Cz-1935
Trzy kukułki Cz-BW
Trzy siostry T-21
Turnieje Cz-PN
Tylko trzydzieści lat od owej chwili... po Cz-1924
Tyrteusz T-4
Urywek z poematu (Dacja) T-64
Ustęp z poematu dramatycznego „Sokrates" T-53
Ustęp z poematu Jan III Cz-RL
Ustęp z poematu „Wawel" Cz-RL
Vita nuova (Dante) P-6
W albumie Heleny z Szamowskich Olchowiczowej po Cz-1902
W drodze Cz-KzoW
W 19 rocznicę powstania Narodu Polskiego r. 1863 T-49
W imionniku Józefowi K. Cz-PW
Wanda T-42
Wańko T-65
Warszawa i Kraków T-28
Wawel Cz-RL
Widzenie Cz-BW
Wieczór Cz-PW
Wielki hetman Cz-S
Wiersz do poezji Cz-BW
Wiersz na rocznicę zgonu T. Kościuszki T-33
Wiersz napisany na tafli kamiennej w pieczarach smętarza Cz-J
Wiersz za przesłanie mu ziemi ojczystej z grobów poległych w r. 1848 A. Malczewskiemu... T-50
Wieża Eiffel Cz-BW
Wincenty Kadłubek Cz-DL
Wiochna Cz-BW
Wolność Cz-AMNR
Wskrzeszenie T-5
Wspomnienie Cz-BW
Wspomnienie po Cz-1952
Wstęp do poematu: Michał Anioł Buonarroti po Cz-1893
Wybór poezji. Kr. 1876 T-45
Wycieczka do Kletki Czernego Boga Cz-UO
Wygnańcy do narodu T-13
Wyjątek drugi: Pątnik Cz-PN
Wyjątek z dialogu „Turnieje" Cz-PN
Wyjątek z poematu „Kronikarze" Cz-DL
Wyjątek z poematu „Obrońca boski" Cz-BW
Wyjątki z poematu dramatycznego „Sokrates" T-53
Wyroki Cz-P
Z albumu po Cz-1901
Z oddali po Cz-1902
Z pieśni ludu Cz-AW
Z poematu „Kościuszko' Cz-DL
Z powrotem Cz-BW
Zachwycenie T-8
Zakończenie dialogu „Turnieje" Cz-PN
Założenie Poznania po Cz-1956
Ze starych zbroic T-38
Złota kaczka Cz-BW
Złote serce. Wiersz ku czci... S. H. Konarskiego T-51
Żal po Cz-1898
Życie Cz-PW
Żywot starego żołnierza T-11
Żywot św. Jana Chrzciciela T-27

OPRACOWANIA

1. Monografie i zarysy monograficzne

H. Biegeleisen: Lirnik mazowiecki. Jego życie i dzieła w świetle nieznanej korespondencji poety. Kr. 1913. [Rec.: J. Dicksteinówna. *Książka* 1913 nr 12; J. Lorentowicz: Lirnik mazowiecki. *Literatura i Sztuka* (dod. *Nowej Gaz.*) 1913 nr 30; M. Sz. (Szyjkowski). *Przegl. Powsz.* 1913 t. 120; A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1913/14 t. 3; H. Galle. *Bibl. Warsz.* 1914 t. 3; A. Grzymała-Siedlecki. *Czas* 1915 nr 585; M. Mazanowski. *Przegl. Powsz.* 1916 t. 130]. —

J. Nowakowski: Wstęp. W wyd.: Wybór poezji. Wyd. 2 zmienione. Wr. 1956

http://rcin.org.pl

BN I, 5. [Rec.: J. Odrowąż-Pieniążek. *Nowiny Lit.* 1957 nr 3].

2. Biografia

W. Grochowski: Teofil Lenartowicz. *Tyg. Ilustr.* 1861 t. 2 nr 116. — F. H. L. (Lewestam). *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): T. Lenartowicz. *Dzien. Poz.* 1868 nr 63. — A. de Gubernatis: Illustri stranieri in Italia. T. Lenartowicz. *Rivista Contemporanea Nazionale Italiana* 1869. — W. K.: Rzeźbiarskie prace T. Lenartowicza. *Kraj* 1869 nr 181-182. — P. z L. Wilkońska: Czwartkowe wieczory u Kamierzostwa Wójcickich. W: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Poz. 1871 i wyd. nast. — K. W. Wójcicki: Teofil Lenartowicz. *Klosy* 1873 t. 46 nr 405. — Płaskorzeźby Lenartowicza. *Przegl. Lw.* 1873 t. 6. — S.: Na powitanie T. Lenartowicza w Krakowie dnia 7 sierpnia 1875 r. Kr. 1875. — T. Lenartowicz i uczta wydana dlań w Krakowie. *Przegl. Lw.* 1875 t. 10. — Powitanie poety. *Ruch Lit.* 1875 nr 33. — A. Półkozic (A. Niewiarowski): T. Lenartowicz. Sylwetka. *Słowo* 1882 nr 172-177. — K. Withe: T. Lenartowicz jako rzeźbiarz. *Kronika Rodz.* 1883 nr 7. — A. Wołyński: Sprawa Muzeum Kopernika i Akademii Mickiewicza w parlamencie włoskim. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 13. — Elmo: U autora Lirenki. *Kraj* 1891 nr 15. —

Nekrologi w 1893: *Czas* nr 29; *Dzien. Pol.* nr 35, 39-41; *Gaz. Nar.* nr 29; *Kur. Lw.* nr 35; *Kur. Pol.* nr 159; *Nowa Reforma* nr 29; *Przegl. Polit. i Spol.* nr 29. — Wspomnienia pośmiertne w 1893: K. Brzozowski. *Przew. Nauk. i Lit.*; W. Bruchnalski: Ku pamięci Lenartowicza. *Myśl* nr 2; W. Grot. *Świat* nr 12-14; J. B. *Myśl* nr okazowy; A. K. (Krechowiecki). *Gaz. Lw.* nr 28; T. T. Jeż (Z. Miłkowski). *Wolne Pol. Słowo* 1 marca; Z. M. (Mrozowicka). *Wiek Młody* nr 6-7; S. Rossowski. *Dzien. Pol.* nr 36; S. Rossowski. *Nasza Sztuka* nr 4; J. Szafran. *Spr. Dyrektora c.-k. Wyższego Gimn. w Rzeszowie za r. szk. 1893.* Rzeszów 1893; W. Wolski. *Tydzień* t. 1; T. *Kraj* nr 5. — A. Asnyk: Przemówienie nad trumną śp. T. Lenartowicza. *Kur. Pol.* 1893 nr 161; toż *Nowa Reforma* 1893 nr 132. — I. Bojko: Spod strzechy wieśniaczej (na dzień 11 czerwca 1893). *Kur. Lw.* 1893 nr 160; przedr. S. Pigoń: Wybór pisarzy ludowych. Cz. 1. Wr. 1947. — M. Danielak: Na pamiątkę sprowadzenia zwłok T. Lenartowicza do ojczyzny. Kr. 1893. — (A. M-i): Sprowadzenie zwłok Lenartowicza do Lwowa. *Dzien. Pol.* 1893 nr 42. — A. W. (Wołyński): Ostatnie chwile T. Lenartowicza. *Kur. Lw.* 1893 nr 41. — F. Wójcik: Przemówienie na pogrzebie T. Lenartowicza. *Nowa Reforma* 1893 nr 132; przedr. S. Pigoń, jw. — X.: Z powodu pogrzebu Lenartowicza. *Wolne Pol. Słowo* 1893 nr 140. — *Hołd Lirnikowi Mazowieckiemu T. Lenartowiczowi złożony przez rodaków w Krakowie 12 czerwca 1893 r.* Kr. 1893. (Tu m. in.: Życiorys poety według jego listów; Wykaz ogłoszonych drukiem prac; A. Asnyk: Przemówienie; A. Bełcikowski: Pogląd na poetycką działalność T. Lenartowicza; C. Bogdalski: Mowa żałobna przy obchodzie pogrzebowym...; toż wyd. osob. Kr. 1893). —

P. Bryła: T. Lenartowicz. Szkic biograficzny na podstawie jego własnych listów. *Spr. Gimn. w Stanisławowie za r. szk. 1892/3.* Stanisławów 1893. — M. Wysłouchowa: O życiu T. Lenartowicza i jego piosenkach. Lw. 1893. — G. Kohn: Korespondencja moja z Lenartowiczem. Studium literacko-artystyczne. *Rocznik (Samborski)* t. 17 (1893/94). — p. (A. Potocki): Przyczynek do życiorysu Lenartowicza. *Tydzień* 1894 nr 43. — M. Konopnicka: T. Lenartowicz. *Kraj* 1895 nr 37-45; przedr. w: Ludzie i rzeczy. W-wa 1898. — Kordian Ujejski: Biała kamelia. Wspomnienia artystyczne poświęcone cieniom śp. T. Lenartowicza. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1898 nr 2-9. — (S. Zdziarski): Metryka urodzin Lenartowicza. *Przegl. Lit.* 1898 nr 6. —

P. Chmielowski: Lenartowicz Teofil. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek XIX w.* T. 2. W-wa 1903. — T. Lenartowicz. *Biesiada Lit.* 1903 nr 45. — K. Witte: „Cyganeria warszawska" i T. Lenartowicz. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 27. — J. Bartoszewicz: Z notatnika pamiętniczego. 1842-1848. *Przegl. Hist.* 1912 t. 14 z. 2-3. — H. Biegeleisen: Ze wspomnień o Lenartowiczu. *Kur. Lw.* 1913 nr 2-6. — S. Lam: T. Lenartowicz. (W dwudziestą rocznicę śmierci). *Przegl. Wielkopol.* 1913 nr 7-8. — J. Tretiak: Bohdan Zaleski na tułactwie. T. 2. Kr. 1914. — M. Sozański: Akwarele. Obrazki z Włoch. (1881-1900). *Kur. Lw.* 1916 nr 644. — Lenartowicz jako rzeźbiarz. *Biesiada Lit.* 1917 nr 12/13. — H. Wiercieński: Nieznana rzeźba T. Lenartowicza. *Tyg. Ilustr.* 1917 nr 7. — S. Lam: Ostatnie lata T. Lenartowicza. Kilka listów i wierszy z autografów w 25 rocznicę zgonu poety. *Przew. Nauk. i Lit.* 1918. —

J. Klaczko: O Lenartowiczu. W wyd.: Pisma z lat 1849-1851. Poz. 1919. — K. Bartoszewicz: Czasy warszawskie Lenartowicza. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 10. — K. Bartoszewicz: Lenartowicz w l. 1861-1863. *Rzeczpospolita* 1922 nr 58. — K.

http://rcin.org.pl

Bartoszewicz: Lenartowicz w Krakowie. (W setną rocznicę urodzin poety). *Nowa Reforma* 1922 nr 46-47. — B. Chlebowski: Lenartowicz Teofil. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923). — E. Land: Z pamiątek po Aleksandrze Lesserze. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 32. — T. Boy-Żeleński: Plotki starego lirnika. *Kur. Por.* 1929 nr 151; przedr. w: Słowa cienkie i grube. W-wa 1931. — T. Boy-Żeleński: Brązownicy. W-wa 1930. — J. Korpała: T. Lenartowicz a pamiętniki Zofii Szymanowskiej. *Wiad. Lit.* 1930 nr 6. — M. Walewska z Przeździeckich: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. Sylwetki i wspomnienia. W-wa 1930. — S. Wasylewski: Panna Zofia. *Tęcza* 1930 nr 34. — C. Zgorzelski: Sycyna, Czarnolas i Zwoleń w opisach wędrówek po kraju. *Alma Mater Vilnensis* z. 9 (1930). — H. Biegeleisen: Żona poety. W-wa 1933. — W. Przecławski: Dziwna przyjaźń. Lenartowicz — Faleński. *Ruch Lit.* 1933 nr 9-10. — F. Budnik: Lenartowicz w Wielkopolsce. *Kur. Poz.* 1935 nr 365. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w latach 1863-1864. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 182. — W. Borowy: Poemat o Piotrze Właście. *Przegl. Współcz.* 1939 t. 69 nr 5. —

A. Wołowski: Na tropach Galileusza i Lenartowicza. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 20. — T. Mikulski: Biedny Mazurzyna. W: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; tożwyd. 2 Kr. 1954. — H. Barycz: Nieznany wariant autobiografii T. Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 42 (1951) z. 3/4. — O. Porycki: Materiały historyczne: Listy T. Lenartowicza do Gustawa Zielińskiego z l. 1879-1881. *Przegl. Powsz.* 1952 z. 12. — J. W. Gomulicki: Teofil Lenartowicz 1822-1893. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX w. T. 2. W-wa 1954; tożwyd. 2 W-wa 1956. — J. Nowakowski: „Lata spiskowe" Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 3 i nadb. — M. Bersano Begey: Akademia imienia A. Mickiewicza w Bolonii i T. Lenartowicz. W-wa 1956; toż: *Adam Mickiewicz 1855-1955. Międzynarodowa Sesja Naukowa PAN 17-20 kwietnia 1956.* Wr.-W-wa 1958. — M. Grabowska, M. Janion: Teofil Lenartowicz. W: Antologia romantycznej poezji krajowej (1831-1863). W-wa 1958. —F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — Z. Sudolski: Nieznane archiwum Lenartowiczowskie. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2. — O. Błażejewicz: Teofil Lenartowicz w Warszawie. *Stolica* 1961 nr 25. — W. Danek, J. Nowakowski: Kraszewski i Lenartowicz. (Dzieje przyjaźni). *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 1. — W. Danek: Oprac. wyd.: J. I. Kraszewski, T. Lenartowicz: Korespondencja. Wr. 1963. [Rec.: J. Iwaszkiewicz: Rozmowy o książkach. Nędze starości. *Życie W-wy* 1964 nr 113; T. S. (Syga): Kraszewski — Lenartowicz. *Stolica* 1964 nr 20; W. S. *Ruch Lit.* 1964 z. 3]. — J. Odrowąż-Pieniążek: „Śmierć płk. Bechiego". Płaskorzeźba Lenartowicza. *Stolica* 1963 nr 19. — E. Pieścikowski: Poeta-tułacz. Biografia literacka Romana Zmorskiego. Poz. 1964.

3. Twórczość

J. A. Czajkowski: Spojrzenie na piśmiennictwo krajowe. *Przegl. Warsz.* 1842 t. 3. — E. Dembowski: Młoda piśmienność. *Tyg. Lit.* 1843 nr 31-32. — L. Ulrych: Wskrzeszenie, dramat T. Lenartowicza. *Jutrzenka* 1848. — (Zachwycenie i Błogosławiona. Rec.): *Nowiny* 1854 t. 3 nr 152-154; *Przegl. Poz.* 1854 t. 19; Jeszcze słowo o poemacie Błogosławiona. *Przegl. Poz.* 1855 t. 20; J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 182; F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1856 nr 13. — (Lirenka. Rec.). *Przegl. Poz.* 1856 t. 22. — (J. Klaczko): Przegląd piśmiennictwa. *Wiad. Pol.* 1857 nr 48, 50. — Bolesław Wiktor (S. Budziński): T. Lenartowicz. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 120, 122. — J. Dob. (Dobrzański): T. Lenartowicz. *Dzien. Lit.* 1858 nr 35-38. — W. Kulczycki: O Gladiatorach T. Lenartowicza. *Dzien. Lit.* 1858 nr 52-57. — Gladiatorowie. Wiersz T. Lenartowicza. *Przegl. Poz.* 1858 t. 25. — (Nowa lirenka. Rec.): F. S. D. (Dmochowski). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 57; F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1859 nr 240; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1. — A. Woycke: Wstęp do wyd. przekł.: Die Entzückung. Berlin 1861; toż wyd. nast. Poz. 1896. — J. S.: (Poezje. T. 1. Rec.). *Dzien. Lit.* 1863 nr 53-54. — St. (J. Stobiecki): (Poezje. T. 2. Rec.). *Dzien. Lit.* 1863 nr 92-95, 99. — (Piosnki wiejskie dla ochronek. Rec.). *Dzien. Lit.* 1863 nr 1. — Poezje T. Lenartowicza. *Przegl. Poz.* 1863 t. 36. — H. M.: Lirnik polski. *Gwiazdka Cieszyńska* 1864 nr 43-44. — Poezja polska i jej koryfeusze. Kilka myśli do charakterystyki współczesnego piśmiennictwa polskiego. *Dzien. Lit.* 1864 nr 1-6. — H. Mierzeński: (Polskie śluby. Rec.). *Dzien. Lit.* 1865 nr 40. — (Gladiatorowie. Rec.). *Roczn. Pol.* 1865 t. 1. — Wiersz na rocznicę zgonu Tadeusza Kościuszki. *Dzien. Lit.* 1865 nr 78. — J. S. (Starkel): (Branka. Rec.). *Dzien. Lit.* 1867 nr 25-26. — A. Małecki: Poezje Lenartowicza po włosku. *Kraj* 1869 nr 80. — Omega (J. I. Kra-

http://rcin.org.pl

SZEWSKI): (Ze starych zbroic; Album włoskie. Rec.). *Tydzień* (Drezno) 1870 nr 5-6. — A. RZĄŻEWSKI: Dwa ustępy z nie wydanego poematu T. Lenartowicza pt. Niemcy a Chrobaty. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 1. — (Album włoskie. Rec.). *Czas* 1870 nr 79-85. — A. WOŁYŃSKI: Cronaca letteraria polacca. *Rivista Europea* 1870. — E. MARCUCCI: Prefazione del traduttore. W wyd. przekł.: Poesie polacche di T. Lenartowicz. Florencja 1871. — Poezje T. Lenartowicza w przekładzie włoskim p. Marcucciego. Dante, Spartacus i Schody nad przepaścią. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 4. — A. W. (WOŁYŃSKI): Korespondencja z Florencji. *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 5, 35. — Poezje T. Lenartowicza w tłumaczeniu włoskim i wrażenia we Włoszech. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 1, 3. — (Echa nadwiślańskie. Rec.). *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 3. — K. KANTECKI: Lenartowicz o Odyńcu. *Gaz. Lw.* 1874 nr 283-284. — B. Z. (ZAWADZKI): Listy o Mickiewiczu Lenartowicza. *Ruch Lit.* 1874 nr 13; 1875 nr 3. — M. DAROWSKI: Lenartowicz i „Gwiazda Lwowska". *Gaz. Nar.* 1875 nr 192. — H. ZATHEY: Adam Mickiewicz w listach T. Lenartowicza. *Przegl. Mies.* 1875 nr 6; przedr. w: Pisma. T. 2. Poz. 1885. — W. K. ZABŁOCKI: T. Lenartowicz. *Ruch Lit.* 1876 nr 48-52. — A. G. BEM: „Apostołowie", krytyczny rzut oka na poemat T. Lenartowicza. *Tydzień* 1877 t. 5 nr 49-50. — W. MARRENÉ: Grupa poetów z 1840 r. T. Lenartowicz. *Przegl. Tyg.* 1879 nr 41-43, 45. — M. PAWLIKOWSKI: Le poesie di T. Lenartowicz. Bolonia 1880. — (Jagoda mazowieckich lasów. Rec.): Z. O. (ONYSZKIEWICZ). *Tydzień Pol.* 1880 nr 6; *Czas* 1880 nr 242. — A. GILLER: Z dziennika podróży po Włoszech wyrwane kartki. Wykłady Lenartowicza w Bolonii. *Gaz. Nar.* 1881 nr 236-238. — (Rytmy narodowe. Rec.): L. D. *Czas* 1881 nr 275, 280-281; *Przegl. Lw.* 1881 t. 22. — (Sul carattere della poesia polono-slava. Rec.): L. FINKEL. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 223; Dr SAS: O charakterze polsko-słowiańskiej poezji. Odczyty T. Lenartowicza na Wszechnicy Bolońskiej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1887; *Bulletin littéraire, scientifique et artistique* 1887 s. 33. — GUIDO: Węgrzy o Lenartowiczu. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 29. — C. JANKOWSKI: Publiczność i poeci. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 20. — M. MOTTY: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1891; wyd. osob. Cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957. — M. K. (KONOPNICKA): Wspomnienia o „Słowiku" i „Skowronku" naszym. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1890 nr 112-114. — W. NEHRING: (Słowo o Bohdanie Zaleskim. Rec.). *Kwart. Hist.* 1890. —

K. BARTOSZEWICZ: Lenartowicziana. T. 1-2. Kr. 1893. — A. BEŁCIKOWSKI: T. Lenartowicz. *Nowa Reforma* 1893 nr 126-131. — A. BONESCHI-CECCOLI: Teofilo Lenartowicz. Florencja 1893; wyd. nast. Florencja 1899. — K. EHRENBERG: T. Lenartowicz. *Czas* 1893 nr 37 i odb. — B. GUBRYNOWICZ: Testament literacki Lenartowicza. *Gaz. Nar.* 1893 nr 30. — J. KASPROWICZ: Lirnik mazowiecki. Szkic literacki. Lw. 1893. — G. KOHN: Cieniom T. Lenartowicza. *Rocznik* (*Samborski*) t. 17 (1893/94) i odb. — S. TARNOWSKI: T. Lenartowicz. *Przegl. Pol.* 1893/94 t. 1; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. Rozprawy — sprawozdania. T. 2. Kr. 1896. — J. TRETIAK: O poezji Lenartowicza. *Czas* 1893 nr 132-133. — M. W. (WYSŁOUCHOWA?): Racławice w pieśni Lirnika mazowieckiego. *Kur. Lw.* 1894 nr 93. — M. KOHLSDORFER: (A. Woycke: Die Entzückung. Rec. przekł.). *Przegl. Powsz.* 1896 t. 53 s. 438 i n. — A. PILECKI: Przyroda w poezji. *Bluszcz* 1897 nr 23-52 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1899. — M. ZDZIECHOWSKI: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — S. OSTROWSKI: Kobiety w poezji Lenartowicza. (Szkic etyczno-literacki). *Bluszcz* 1898 nr 45-46. — S. ZDZIARSKI: Urywek z poematu T. Lenartowicza. *Przegl. Lit.* 1898 nr 6. — S. ZDZIARSKI: Z autografów T. Lenartowicza. *Biesiada Lit.* 1898 nr 28. — O wiersz Lenartowicza. *Niwa Pol.* 1898 nr 33, 48. — H. ORSZA (H. RADLIŃSKA): T. Lenartowicz, lirnik mazowiecki, i jego pieśni. Łódź 1899. — S. ZDZIARSKI: Chłopski świat w poezji Lenartowicza. *Kraj* 1900 nr 29-31; przedr. pt. T. Lenartowicz. W: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Studia porównawczoliterackie. W-wa 1901. — A. BONESCHI-CECCOLI: Resurrectio, liriche. Mediolan 1903. — T. GRABOWSKI: Poezja polska po 1863 r. Kr. 1903. — J. KALLENBACH: T. Lenartowiczowi w 10 rocznicę śmierci. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 4-5; przedr. w: Czasy i ludzie. W-wa 1905. — A. KRAUSHAR: Typy i oryginały warszawskie z przeszłości. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 27. — I. MATUSZEWSKI: Z życia i działalności artystycznej T. Lenartowicza. Według rękopiśmiennych dokumentów. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 4; przedr. w: Twórczość i twórcy. W-wa 1904. — Z korespondencji T. Lenartowicza. *Kur. Codz.* 1903 nr 355. — J. TRETIAK: Najświętsza Panna w poezji polskiej. Kr. 1904. —

A. E. BALICKI: Wstęp. W wyd.: Żywot starego żołnierza. Kr. 1905. — J. KA-

http://rcin.org.pl

SPROWICZ: Liryka T. Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — W. POL: Z nieznanych pamiątek. *Kur. Warsz.* 1905 nr 72. — M. SZYDŁOWSKI: Nieznany utwór T. Lenartowicza. (Żywot starego żołnierza). *Słowo Pol.* 1905 nr 334. — W. GOMULICKI: Lenartowicz o Ordonie. *Kur. Warsz.* 1906 nr 263. — L. S. K. (KOROTYŃSKI): Wisła w poezjach T. Lenartowicza. *Kur. Warsz.* 1906 nr 186. — A. J. MIKULSKI: Lirnik mazowiecki T. Lenartowicz i jego utwory. Lw. 1906 *Bibl. Macierzy Pol.* nr 32. — W. GOMULICKI: Trzy „Kaliny": Lenartowicza, Komorowskiego, Święckiego. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 43; przedr. w: Kłosy z polskiej niwy. W-wa 1912. — H. HRYNIEWICZ: Nieznany wiersz T. Lenartowicza. *Dzien. Wil.* 1907 nr 45. — J. ZALESKI: Nie drukowany wiersz T. Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 6 (1907). — I. CHRZANOWSKI: Z albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912 t. 4. — Korespondencja T. Lenartowicza. *Przew. Bibl.* 1914 nr 3, 5-6. — W. TRĄMPCZYŃSKI: Rojenia czterech poetów o Polsce idealnej. W: Epizody historyczne. Seria I. W-wa 1914. — Z. DĘBICKI: Przedmowa. W wyd.: Branka. W-wa 1916 *Skarbiec Pol.* nr 19. —

J. DICKSTEINÓWNA: T. Lenartowicz jako krytyk artystyczny i profesor Wszechnicy Bolońskiej. W: Idee i twórcy. T. 1. W-wa 1918. [Rec.: J. KLEINER. *Świat* 1919 nr 9]. — Z. GĄSIOROWSKA: Lenartowicz w wykładzie szkolnym. *Przegl. Pedag.* 1918 nr 7-8 i odb. — M. JANIK: Wstęp. W wyd.: Wybór poezji. Kr. (1920) *BN* I, 5, i wyd. nast. — H. BIEGELEISEN: T. Lenartowicz. W zbliżającą się setną rocznicę urodzin poety. *Kur. Lw.* 1921 nr 191-196, 198. — W. BOROWY: Wisła w poezji polskiej. W-wa 1922. — I. CHRZANOWSKI: Nieznany wiersz T. Lenartowicza. *Rzeczpospolita* 1922 nr 58. — Z. DĘBICKI: T. Lenartowicz. W setną rocznicę urodzin. *Kur. Warsz.* 1922 nr 57. — S. DOBRZYCKI: W setną rocznicę urodzin Lenartowicza. *Kur. Poz.* 1922 nr 48. — Z. GĄSIOROWSKA-SZMYDTOWA: T. Lenartowicz. W setną rocznicę urodzin. *Przegl. Warsz.* 1922 nr 8. — L. JASEK: Wspomnienie o T. Lenartowiczu. (W setną rocznicę jego urodzin...). *Mies. Pedag.* (Cieszyn) 1922 nr 3. — L. JASEK: Ze studiów nad Lenartowiczem. *Dzien. Cieszyński* 1922 nr 48-50. — J. PIETRZYCKI: Pamiątki po Lenartowiczu we Florencji. *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 58; tożż *Świat* 1922 nr 9. — M. WALEWSKA: Z dawnych wspomnień. Parę słów o lirniku wioskowym i o jego małżonce Zofii z Szymanowskich. *Głos Lubelski* 1922 nr 276, 278, 285, 290. — J. KLEINER: Z nieznanych autografów Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 20 (1923). — E. LAND: Z pamiątek po Aleksandrze Lesserze. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 32. — Z. CIECHANOWSKA: Nieznany wiersz Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — Z. BESSAŻANKA: Podłoże historyczno-społeczne poezji ludowej Lenartowicza i Konopnickiej. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 3; R. 27 (1930) z. 1. — J. BIRKENMAJER: „Złotniczeńku...". Lenartowicz — Żeromski — Pawlikowska. *Ruch Lit.* 1933 nr 4. — A. BOGUSŁAWSKI: T. Lenartowicz. (W 40-lecie zgonu). *Myśl Nar.* 1933 nr 24. — T. SINKO: Hellada i Roma w Polsce. Przegląd utworów na tematy klasyczne w literaturze polskiej ostatniego stulecia. Lw. 1933. — Z. SZMYDTOWA: Mazowsze w poezji Lenartowicza. *Ziemia* 1934 s. 248-252. — W. DE ANDREIS-WYHOWSKA: Dante nella letteratura polacca. *Mies. Italo-Pol.* 1935 nr 2. — J. LORENTOWICZ: Nieznany wiersz Lenartowicza. *Prosto z mostu* 1935 nr 37. — S. STROŃSKI: Tajemnicze słowo. *Kur. Warsz.* 1935 nr 263. — T. Lenartowicz rzeźbiarzem. *Tęcza* 1935 nr 9. — M. KRIDL: Poezja w latach 1795-1863. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — S. WINDAKIEWICZ: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — S. WASYLEWSKI: W Kletce Czarnego Boga. *Gaz. Pol.* 1938 nr 99. — W. BOROWY: Poemat o Piotrze Właście. *Przegl. Współcz.* 1939 t. 69 nr 5. — J. W. GOMULICKI: Sześć głosów o Norwidzie. *Ateneum* 1939 nr 3. —

M. BERSANO-BEGEY: La Polonia in Italia. Saggio bibliografico 1799-1948. Turyn 1949. — W. PREISNER: Stosunki literackie polsko-włoskie w latach 1800-1939 w świetle bibliografii. Tor. 1949. — A. FRYDRYCHS: Nieznany wiersz Ignacego Chodźki. *Prace Polon.* S. X (1952). — S. KOLBUSZEWSKI: Nieznany poemat T. Lenartowicza. *Pam. Lit.* R. 43 (1952) i odb.; przedr. w: Romantyzm i modernizm. Studia o literaturze i kulturze. Kat. 1959. — P. HERTZ: Lenartowicz. *Twórczość* 1953 z. 5; tożż jako wstęp w wyd.: Poezje wybrane. W-wa 1954; tożż wyd. 2 W-wa 1957. [Rec.: Z. STEFANOWSKA: W obronie Lenartowicza. *Nowa Kultura* 1953 nr 33]. — J. NOWAKOWSKI: O poezji Lenartowicza. *Życie Lit.* 1954 nr 15. — A. WITKOWSKA: Spór o Lenartowicza. *Życie Lit.* 1954 nr 47. — J. W. GOMULICKI: Dwa nieznane listy Lenartowicza. *Twórczość* 1955 z. 3. — J. W. GOMULICKI: Lenartowicz na nowo odczytany. *Twórczość* 1955 z. 5. —

J. SUSUŁ: T. Lenartowicza „Założenie Poznania. Duma". W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — S. KOLBUSZEWSKI: Nieznany

http://rcin.org.pl

dramat T. Lenartowicza. Komunikat. *Spr. Wr. Tow. Nauk.* R. 9 (1954). Wr. 1957; przedr. w książce, jw. — A. Preisner: Korespondencja T. Lenartowicza. Materiały do katalogu rękopisów Biblioteki PAN w Krakowie. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* R. 1 (1955). Wr. 1957. — J. Nowakowski: Lenartowicz i jego „pieśń złota". *Polonistyka* 1958 nr 3. — J. Rudnicka: Zapomniany wiersz Lenartowicza pt. Ordon. *Przegl. Hum.* 1959 nr 2. — J. Rudnicka: Z nieznanych autografów Lenartowicza. Tamże. — B. Zakrzewski: Norwid w „Pokłosiu" Edmunda Bojanowskiego. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 2. — Z. Sudolski: Nieznane archiwum Lenartowiczowskie. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2. — T. S. (Syga): Liryka powstania styczniowego. Teofil Lenartowicz. *Stolica* 1963 nr 8.

LEWESTAM FRYDERYK HENRYK (1817—1878)

Pseud. i krypt.: ***; F. H. L.; K. Batornicki; L.; Nolaski.

Historyk literatury, krytyk literacki, tłumacz.

Ur. 23 stycznia 1817 w Hamburgu; syn Macieja, z zawodu dentysty, Duńczyka, który w 1817 przeniósł się do Warszawy. Uczył się najpierw w Liceum Lindego, w 1832 wyjechał do Księstwa Szlezwickiego i tam ukończył gimnazjum we Flensburgu w 1836. Po uzyskaniu stopnia doktora filozofii na uniwersytecie w Berlinie w 1839 udał się do Paryża, gdzie uczęszczał na wykłady w Sorbonie i Collège de France. Równocześnie pracował jako nauczyciel języka greckiego na jednej z pensji prywatnych i w École Communale Supérieure. Był współpracownikiem dziennika *Le Messager*. W Paryżu nawiązał serdeczne stosunki z Juliuszem Słowackim. Po powrocie do kraju w 1841 był czas jakiś guwernerem Zygmunta Noskowskiego. W 1842-1843 wydawał *Roczniki Krytyki Literackiej*. W 1843-1854 był inspektorem Gimnazjum Gubernialnego w Warszawie. W 1844-1847 należał do zespołu redakcyjnego *Gazety Warszawskiej*, w 1857 *Gazety Codziennej*. W 1858-1859 wydawał razem z Janem Kantym Gregorowiczem i Wacławem Szymanowskim *Wolne Żarty. Świstki humorystyczno-artystyczne, zebrane przez Bocianów polskich*. W 1859-1868 był jednym z redaktorów *Encyklopedii powszechnej* S. Orgelbranda. Od 1864 był profesorem historii literatury powszechnej w Szkole Głównej, następnie na uniwersytecie rosyjskim w Warszawie. Od 1865 należał do zespołu redakcyjnego *Kłosów*; był również współredaktorem ukazującej się od 1874 serii *Biblioteka Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej*. W 1873-1874 redagował *Wiek*. Zmarł w Warszawie 23 grudnia 1878.

TWÓRCZOŚĆ

1. De Physiocratum systemate. Dissertatio inauguralis. Berlin 1839.

2. Pierwotne dzieje Polski. W-wa 1841.

3. Deklamator polski. Wybór najcelniejszych utworów poetycznych literatury krajowej. Zebrał, w uwagi dotyczące deklamacji zaopatrzył i do użytku młodzieży zastosował ... W-wa 1844.

Wydawca nie podawał nazwisk autorów poszczególnych utworów.

4. Obrazki z pożycia dobrej rodziny. Powieści dla grzecznych dzieci. W-wa (1844).

5. Ach! co za prześliczna książeczka. W-wa 1855.

6. Kometa, czyli mniemany koniec świata. Książeczka dla wszystkich. W-wa 1857. Wyd. 2 W-wa 1857.

Przekł. hebrajski: Gdalia Bellau. W-wa 1857.

7. Obraz najnowszego ruchu literackiego w Polsce. W-wa 1859.

Jest to zbiór recenzji i omówień poszczególnych utworów współczesnych, ogłoszonych poprzednio w *Gaz. Codz.* 1859.

8. Powiastki moralno-fantastyczne podług duńskiego. W-wa 1859.

9. Unia Litwy z Koroną. W-wa 1862.

10. Historia literatury powszechnej. Fragm. pt. Początki cywilizacji i pierwotne religie azjatyckie. *Album warsz.* K. W. Wójcickiego. W-wa 1845; całość t. 1-4 wyd. W-wa 1863-1866.

Zawartość: Cz. I: Starożytność; cz. II: Romańszczyzna; cz. III: Germańszczyzna; cz. IV: Słowiańszczyzna.

11. Dwie prelekcje wstępne odbyte w Szkole Głównej Warszawskiej do wykła-

http://rcin.org.pl

dów historii literatury powszechnej (dnia 24 listopada 1864 r.) i estetyki (dnia 27 marca 1865 r.). W-wa 1865.

12. Słownik kieszonkowy francusko-polski, ułożony podług najlepszych źródeł słownikowych i gramatycznych w obu językach. W-wa 1866.

Oparty przede wszystkim na tzw. Słowniku emigracyjnym.

13. Krótki rys historii literatury polskiej. W-wa 1867.

14. Kurs publiczny literatury polskiej w XIX wieku. W-wa 1867.

Praca nie ukończona.

15. O poezji dramatycznej. Trzy prelekcje publiczne. W-wa 1867.

16. Aleksander Fredro. Studium biograficzno-literackie. *Kłosy* 1868 nr 156-158, 160-163; wyd. osob. W-wa 1876.

W wyd. osob. podtyt.: Szkic biograficzno-literacki.

17. Istoriczeskij oczerk driewnie-skandinawskoj poezii Skaldow. W-wa 1872.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Berliner Conversationsblatt* (1837-1839), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: O związku zachodzącym między historią polityczną a historią literatury. 1844 t. 1), *Dzien. Warsz.* (1851-1855; tu m. in.: Kilka słów o stanowisku krytyki i literatury. 1851 nr 1), *Dzwon Lit.* (tu: August Cieszkowski i jego prace. 1846 t. 1), *Enc. powsz.* Orgelbranda (współred. 1859-1868), *Gaz. Codz.* (1854-1861; współred. 1857; tu m. in. rec. Wita Stwosza W. Pola. 1857 nr 214-217), *Gaz. Warsz.* (współred. 1844-1847), J. Jaworskiego *Kalendarz astronomiczno-gospodarczy* (1855-1865), J. Ungra *Kalendarz warsz.* (1860-1864, 1868-1869), *Kłosy* (współred. 1865-1878; tu stale prowadził dział: Przegląd teatralny), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: O znaczeniu wieków średnich w historii literatury powszechnej), *Magazin für die Literatur des Auslandes* (1837-1839), *Le Messager* (współprac. ok. 1840), *Noworocznik Wolnych Żartów zebrany przez Bocianów polskich* (współwyd. 1859), *Przyj. Dzieci* (1861), *Roczniki Krytyki Lit.* (wyd. 1842-1843; tu m. in.: Wyznanie wiary literackiej. 1842 nr 1; przedr. *Przegl. Krytyki Artyst. i Lit.* 1909 nr 13), *Szpargały Wiosenne Humorystyczno-Artystyczne* (współwyd. 1859), *Tyg. Ilustr.* (1859-1865), *Tyg. Mód i Nowości* (tu: Prelekcje publiczne. 1869 nr 18; 1870 nr 23), *Wiek* (red. 1873-1874), *Wędrowiec* (tu m. in.: Walter Scott. Szkic biograficzno-literacki. 1863 nr 48-49; Leonardo da Vinci. Szkic biograficzno-artystyczny. 1863 nr 50), *Wolne Żarty* (współwyd. 1858-1859).

Przekłady

1. A. Mickiewicz: Improwizacja. *Magazin für die Literatur des Auslandes* (Lipsk) 1837/38.

2. K. W. Wójcicki: Polnische Volkssagen und Märchen. Berlin 1839.

Tytuł oryginału: Klechdy.

3. Z. Krasiński: Die ungöttliche Komödie. Aus dem Polnischen von K. Batornicki. Lipsk 1841.

4. G. W. F. Hegel: Wyjątki z Estetyki. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 3.

5. H. Wight: Histoire des langues romaines. Paryż 1841-1842.

Przekład z angielskiego na francuski.

6. F. Schiller: Listy o estetycznym wychowaniu człowieka tudzież rozprawy o wzniosłości, o sztuce tragicznej oraz moralnej korzyści estetycznych obyczajów. W-wa 1843.

7. F. Hoffmann: Zwierciadło dziecinnego wieku, czyli zbiór powiastek nauczających i zajmujących. W-wa 1855.

8. C. Cantù: Historia powszechna. T. 11. Od rozdziału VIII do XXXIII. W-wa 1857.

Całość tłum. L. Rogalski.

9. A. Bernstein: Niektóre zjawiska przyrody. W-wa 1858.

10. H. C. Andersen: Tylko grajek. Powieść. T. 1-2. W-wa 1858.

11. J. G. Courcelle-Seneuil: Wykład teoretyczny i praktyczny czynności bankowych. W-wa 1861.

12. G. Klöden: Geografia powszechna obszernie wyłożona, według niemieckiego, uzupełniona szczegółowym opisem krajów słowiańskich. W-wa 1865. (Współtłumacz: L. Rogalski).

13. W. Pütz: Kurs geografii porównawczej. Moskwa 1866. (Współtłumacz: J. Miłkowski).

14. M. Beer: Paria. Tragedia w jednym akcie. *Kłosy* 1868 nr 144-146.

15. M. Beer: Narzeczone aragońskie. Tragedia w pięciu aktach. *Kłosy* 1869 nr 209-213, 215-216, 218.

16. H. Hertz: Córka króla René. Dramat w jednym akcie, z oryginału duńskiego. *Kłosy* 1870 nr 272-276.

http://rcin.org.pl

17. J. W. Goethe: Wyjątki z dziennika z czasów kampanii niemiecko-francuskiej roku 1792. *Kłosy* 1870 nr 282-287.

18. J. W. Goethe: Götz von Berlichingen Żelaznoręki. Dramat. W-wa 1877 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej.*

19. F. Gregorovius: Lukrecja Borgia, według dokumentów i korespondencji współczesnych. Z trzeciego, poprawionego wyd. niemieckiego. W-wa 1877 *Bibl.* ..., jw. poz. 18.

20. M. A. Goldschmidt: Dwie nowele duńskie. I. Poczta powietrzna; II. Zemsta. *Wiek* 1877 nr 31-42.

Ponadto kilka mniejszych utworów komediowych.

Listy i materiały

1. Do J. I. Kraszewskiego list z 1858 i 8 listów z 1873-1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6470, 6516.

2. Do K. W. Wójcickiego 7 listów z 1860--1866 i b. d.; do Redakcji Kłosów z 1865; do Redakcji Biblioteki Warszawskiej b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

3. Do W. Zawadzkiego 2 listy z 1873. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

4. Do S. Nowińskiego 7 listów z 1873--1876. Rkps Ossol. sygn. 5248/I.

5. Autobiografia. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

OPRACOWANIA

J. Bartoszewicz: Nowa epoka historii literatury polskiej. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 4. — A. Tyszyński: Rozbiory i krytyki. T. 2. Petersb. 1854 s. 125-127. — (Historia literatury powszechnej. T. 1. Rec.): × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Pol.* 1862 nr 273; 1863 nr 7, 83; *Dzien. Powsz.* 1862 nr 256, 278; 1863 nr 6, 53, 80, 110. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — G. E. (Ehrenberg): Dwie prelekcje wstępne odbyte w Szkole Głównej Warszawskiej do wykładów historii literatury powszechnej i estetyki przez ... *Bibl. Warsz.* 1865 t. 4. — (A. Świętochowski): O pracach literackich pana F. H. Lewestama. (Profil). *Przegl. Tyg.* 1871 nr 47. — S. G. (Grudziński): F. H. Lewestam. (Wspomnienie pośmiertne). *Tyg. Powsz.* 1879 nr 1. — K. W. Wójcicki: Fryderyk Henryk Lewestam. *Kłosy* 1879 nr 706. — P. Chmielowski: Fryderyk Henryk Lewestam. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. —

E. Grabowski i J. Kotarbiński: Katedra historii literatury powszechnej. Profesor Fryderyk Henryk Lewestam. W: Szkoła Główna Warsz. (1862-1869). T. 1. Kr. 1900. — P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — W. Hahn: Celtowie w „Lilli Wenedzie". *Pam. Lit.* R. 2 (1903) z. 4; przedr. w: Szkice literackie o Juliuszu Słowackim. Brody 1909; przedr. w: „Przyszłość moja! — I moje będzie za grobem zwycięstwo!...". Szkice literackie o Juliuszu Słowackim. Poz. 1920. — A. Goldberg. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 43 (1910). — H. Struve: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2. W-wa 1911. — J. W. Rollauer: Niemieckie tłumaczenia dzieł Krasińskiego. *Spr. Gimn. VII we Lw. za r. 1911/12.* Lw. 1912; też: *Księga pam. ... Z. Krasińskiego.* T. 2. Lw. 1912. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — I. Csaplárós: Literatura węgierska w Polsce (1830-1918). *Przegl. Hum.* 1958 nr 3. — M. Straszewska: F. H. Lewestam. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — A. Bartoszewicz: Walka o powieść tendencyjną u schyłku okresu międzypowstaniowego. *Ruch Lit.* 1963 nr 5/6.

LEWOCKA KATARZYNA (1799—1890)

Krypt.: K.; K. z L. L.

Pisarka dla młodzieży i ludu.

Ur. 2 października 1799 we wsi Zelwie w Grodzieńskiem, w rodzinie ziemiańskiej. Była córką Stanisława Lipińskiego, majora wojsk polskich, i Marii z Oleśnickich Głowaczów, siostrą Tymoteusza i bratanicą Józefa. Straciła wcześnie w dzieciństwie rodziców, wychowywała się u stryja, czas jakiś przebywała w domu Aleksandry Potockiej w Wilanowie. W 1822 wyszła za mąż za Onufrego Lewockiego, wizytatora szkół

http://rcin.org.pl

w Królestwie. W Warszawie prowadziła przez kilkanaście lat salon literacki. W 1838--1843 była współpracowniczką warszawskiego *Pierwiosnka*. Przyjaźniła się z Klementyną Hoffmanową i Antonim Edwardem Odyńcem. Utrzymywała stałą korespondencję z Seweryną Duchińską. Zmarła w Warszawie 23 lutego 1890.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kacper Owczarek. Drama oryginalna we trzech aktach prozą. Z wydarzenia prawdziwego napisana w roku 1830. Na dochód ubogich. W-wa 1832. (Wyd. bezimiennie).

2. Powiastki dla dzieci z prawdziwych wydarzeń. W-wa 1837.

3. Bal w resursie i dworek na Topielu. Powieść dla młodzieży. W-wa 1838. (Wyd. bezimiennie).

D e d y k a c j a: Mojej przyjaciółce Celinie z Z..... D..... Autorka.

4. Powieści starego sługi dla swoich kolegów. W-wa 1840. Wyd. nast.: Lw. 1849. (Wyd. bezimiennie).

5. Głos ubogiej matki do córki na służbę idącej. Wyd. fragm. pt. Rady matki dla córki wychodzącej w służbę. *Czytelnia Niedzielna* 1856 nr 21; 1858 nr 3, 5, 8, 19; fragm.: *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi*. T. 2. W-wa 1858; całość wyd. W-wa 1858.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Czytelnia Niedzielna* (współprac. 1856-1859, 1862), *Gaz. Codz.* (1856), *Kółko Dom.* (tu: Urywek z moich pamiętników. 1861; Ustęp ze wspomnień. 1863-1864), *Kronika Rodz.* (tu: Ze wspomnień. 1890 nr 6), *Pielgrzym* (?), *Pierwiosnek* (współprac. 1838-1843), *Piśmiennictwo Kraj.* (1840--1841), *Przyj. Ludu* (?), *Rozrywki dla Młodocianego Wieku* (1857-1860), *Zorza* (tu m. in.: Różnica ubioru. (Naśladowanie). 1843 t. 1).

Wiersz pt. Jeśli syny wchodzą w skład lubej rodziny. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

P r z e k ł a d y

V. Hugo: Bug Jargal albo powstanie w San Domingo. W-wa 1829.

L i s t y

1. Do C. Działyńskiej z Zamoyskich 56 listów z 1821-1872; do J. Zamoyskiego z 1847; do A. Potockiej b. d. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. N t. 2.

2. Do T. Działyńskiego z 1855. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. VI t. 2.

3. Do C. Walewskiego 5 listów z 1858--1861; do F. S. Dmochowskiego z 1866. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

4. Do T. Lenartowicza 9 listów z 1872--1889. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 4.

5. Do B. Wierzbowskiej 5 listów b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1352.

6. Do M. Wysłouchowej b. d. Rkps Ossol. sygn. 7188/II.

OPRACOWANIA

(Powieści starego sługi dla swoich kolegów. Rec.). *Piśmiennictwo Kraj.* 1840 nr 47. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — P. Wilkońska: Piątkowe wieczory pani K. Lewockiej. W: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 1. Poz. 1871 i wyd. nast. — Wielisław (E. Skrodzki): Wieczory piątkowe. Wspomnienia z literackiego świata Warszawy. *Bluszcz* 1875 nr 31; 1877 nr 29, 31; przedr. w: Wieczory piątkowe i inne gawędy. Wyd. M. Opałek. W-wa 1962. — W. Marrené: Nasze autorki. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 20-22. — Nekrologi: A. Borkowska. *Kronika Rodz.* 1890 nr 5; E. J. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 9; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* 1890 t. 1 nr 1287; Salon pani Lewockiej. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 9. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 43 (1910). — Z. Lewinówna: Przypisy. W: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych*. — F. German: Wśród prozaików warszawskich. Powieściopisarze. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — M. Opałek: Oprac. wyd.: E. Skrodzki: Wieczory piątkowe ..., jw. [Rec.: T. S. (Syga): W salonie pani Lewockiej. *Stolica* 1963 nr 5].

http://rcin.org.pl

LIBELT KAROL (1807—1875)

Krypt.: K.; L...

Publicysta, filozof.

Ur. 8 kwietnia 1807 w Poznaniu; syn Stanisława, szewca, i Katarzyny z Zielińskich. Uczył się w szkole miejskiej poznańskiej, później w Gimnazjum Św. Marii Magdaleny. Utrzymywał się z lekcji prywatnych, między innymi w domu adwokata Szumana, który dopomógł mu do ukończenia gimnazjum.

W 1827 uzyskał stypendium rządowe i wyjechał do Berlina. Tam na uniwersytecie studiował matematykę i nauki przyrodnicze oraz filozofię pod kierunkiem Hegla. W drugim roku studiów uzyskał złoty medal za rozprawę konkursową o filozofii Spinozy. W 1830 otrzymał stopień doktora filozofii, po czym wyjechał na dalsze studia do Paryża. Na wiadomość o powstaniu listopadowym powrócił do kraju. Służył w jednej baterii z Józefem Kremerem. Odznaczony za waleczność złotym krzyżem i stopniem porucznika, przeszedł wraz z korpusem generała Samuela Różyckiego do Galicji. Był dwukrotnie więziony: w Opawie i w Magdeburgu. Po uwolnieniu wrócił do kraju. Tu ożenił się z Elżbietą Jaworską, a po jej śmierci z Marią Szumanówną w 1835 i osiadł we wsi Ulejnie w Poznańskiem.

W 1840 przeniósł się do Poznania i rozpoczął żywą działalność publicystyczną. W 1841--1844 był nauczycielem matematyki, fizyki i języka polskiego w Gimnazjum Fryderyka Wilhelma w Poznaniu. W 1846 został mianowany członkiem Rządu Narodowego i jeszcze w tym samym roku aresztowany. Wyrokiem z dnia 2 grudnia 1847 został skazany na śmierć, potem wyrok zmieniono na 20 lat więzienia. Przebywał w Moabicie do 1848. Uwolniony przez lud berliński, brał udział w ówczesnych działaniach rewolucyjnych i w Zjeździe słowiańskim w Pradze, następnie posłował do parlamentu frankfurckiego i należał do Dyrekcji Ligi Polskiej. Po powrocie do kraju założył i wydawał w 1849-1850 *Dziennik Polski*. W 1850 przeniósł się na wieś, do Czeszewa w powiecie wągrowieckim. W 1859-1870 był posłem na sejm pruski oraz prezesem sejmowego Koła Polskiego w Berlinie. Był również prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, członkiem Polskiej Akademii Umiejętności, członkiem Towarzystwa Naukowego Literatów we Lwowie. W powstaniu styczniowym stracił syna. W 1869 odwiedził Lwów. Zmarł 9 czerwca 1875 w swym majątku Brdowie w powiecie wągrowieckim.

TWÓRCZOŚĆ

1. De pantheismo in philosophia. Dissertatio inauguralis. Berlin 1830.

2. Pomysły o wychowaniu ludów. *Dzien. Dom.* 1841 nr 12-22. Przedr. zob. poz. 12, 21.

3. O odwadze cywilnej. *Rok* 1843 t. 2. Przedr. zob. poz. 12, 21.

4. O szkole realnej. *Rok* 1843 t. 5. Streszcz. pt. O wychowaniu młodzieży polskiej jako sprawie szczególnie ważnej. *Teraźniejszość i Przyszłość* (Paryż) 1843 nr 3. Przedr. zob. poz. 12.

5. O miłości ojczyzny. *Rok* 1844 t. 1. Przedr. zob. poz. 12, 21; wyd. osob. z drobnymi zmianami. Lw. 1889. Wyd. nast.: oprac. W. Hahn. Brody 1907 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 52; wyd. skrócone z przedmową W. Korotyńskiego. W-wa 1907 *Tania Bibl. dla Wszystkich* nr 1; Chicago 1908; Lw. 1909; Moskwa 1916; Lw. ok. 1924 *Bibl. Powsz.* nr 739--740.

6. Wykład z matematyki dla szkół gimnazjalnych. T. 1-2. Poz. 1844.

Dedykacja: Śp. Kazimierzowi Buchowskiemu, niegdyś profesorowi przy Gimnazjum Poznańskim, tudzież Marcinowi Ohm, profesorowi matematyki przy Uniwersytecie Berlińskim i członkowi wielu uczonych towarzystw, w naukach matematycznych szanownym nauczycielom moim, w dowód niewygasłej wdzięczności poświeca Autor.

7. Filozofia i krytyka. T. 1-4. Poz. 1845--1850.

Zawartość: t. 1 (1845): Kwestia żywotna filozofii; O samowładztwie rozumu. Część krytyczna. (Fragm. poprzednio ogł. *Rok* 1844 z. 10); t. 2 (1849): Estetyka..., zob. poz. 8; t. 3 (1849) - 4 (1850): System umnictwa, czyli filozofii umysłowej. (Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 4).

http://rcin.org.pl

Wyd. nast.: t. 3-4 wyd. znacznie powiększone. Poz. 1857; całość wyd. 2 t. 1-6. Poz. 1874-1876.

Zawartość wyd. 2: t. 1: Samowładztwo rozumu i objawy filozofii słowiańskiej; t. 2-3: System umnictwa, czyli filozofii umysłowej; t. 4-6: Estetyka, czyli umnictwo piękne (por. poz. 8).

8. Estetyka, czyli umnictwo piękne. Fragm. pt. Filozofia sztuk pięknych. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1842 t. 4 - 1843 t. 1, 4; t. 1 wyd. Poz. 1849 jako: Filozofia i krytyka. T. 2 (zob. poz. 7); całość wyd. poprawione t. 1-2 cz. 1-2. Petersb. 1854. Wyd. nast. Poz. 1875 jako: Filozofia i krytyka. T. 4-6 (zob. poz. 7).

Dedykacja: Kochanemu stryjowi Pantaleonowi Schumanowi, byłemu prokuratorowi i radcy regencyjnemu, poświęca tę pracę Autor.

9. Felieton polityczno-literacki. Poz. 1846.

Zawartość: zbiór artykułów.

10. Dziewica Orleańska. Ustęp z dziejów Francji. Poz. 1847. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1852; wyd. 3 W-wa 1874.

Praca oparta na materiałach zgromadzonych przez G. Goerresa i J. Micheleta.

11. Verteidigungs-Rede vor dem K. Kammergerichte zu Berlin in der Sitzung am 7 September 1847. Berlin 1847.
Przekł. pol. pt. Mowa. Poz. 1847.

12. Pisma pomniejsze. T. 1-6. Poz. 1849-1851.

Zawartość: artykuły i rozprawy ogł. poprzednio w czasopismach; t. 1: Pisma polityczne, tu m. in.: przedr. poz. 2, 3, 5; t. 2: Pisma polityczne, tu m. in.: Demokracja, demagogia, arystokracja w znaczeniu u starożytnych. (*Rok* 1845 z. 5); Towarzystwa i towarzyskość. (*Dzien. Dom.* 1840 nr 27-32); O emancypowaniu się stosunków familijnych. (*Dzien. Dom.* 1841 nr 1-11; 1842 nr 1-3, 5-6); O posłannictwie dziejowym narodów. (*Przegl. Nauk.* 1844 t. 1 nr 1); t. 3: Rozprawy naukowe, m. in.: Kurs historii literatury niemieckiej. (*Bibl. Warsz.* 1841 t. 3 - 1842 t. 2); Myśl, słowo, czyn. Rzecz filozoficzna o urzeczywistnianiu się ducha. (*Przegl. Nauk.* 1843 t. 3); Filologia, filozofia i matematyka uważane jako zasadnicze umiejętności naukowego wychowania. (*Tyg. Lit.* 1838 nr 17-20, 27-29, 31, 33-36; 1839 nr 13-16); t. 4-5: Pisma krytyczne (recenzje); t. 6: Pisma różne, m. in.: O szkole realnej (por. poz. 4); Nauczyciel pod względem narodowym. (*Szkoła Pol.* 1849 z. 1-2); Prelekcje Mickiewicza. (*Dzien. Dom.* 1842 nr 19-24; 1844 nr 25-26); Hoene Wroński. (*Tyg. Lit.* 1838 nr 9).

13. Humor i prawda w kilku obrazkach. Petersb. 1852.

Zawartość: Kobieta i uczoność; Kobieta i rozsądek; O fałszowaniu win; Jak się przedstawia dzisiejsza masa literatury niemieckiej; Arystokracja pieniędzy we Francji; Posłuchanie; Ustęp z czasów Napoleona; Gra w szachy; Cierpienia narzeczonych.

Gra w szachy. Przedr. J. Tuwim w antologii: Polska nowela fantastyczna. W-wa 1949; wyd. osob. Kat. 1958. (Razem z opowiadaniem J. Galsworthy'ego: Salta pro nobis).

14. Przedmowa w: J. Moraczewski: Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej. T. 9. Poz. 1855; wyd. osob. pt. Żywot Jędrzeja Moraczewskiego i zdanie Joachima Lelewela o Dziejach Rzeczypospolitej Polskiej J. Moraczewskiego. Poz. 1855.

15. Przedmowa do: E. Estkowski: Pisma pedagogiczne. T. 1. Poz. 1863.

16. Dwaj bracia Śniadeccy. Odczyt... w Kole Towarzyskim Poznańskim dnia 12 stycznia 1866 roku. Poz. 1866.

17. Koalicja kapitału i pracy. Poz. 1868.

18. Znaczenie całkowitego zaćmienia słonecznego przypadającego na dniu 18 sierpnia 1868 roku. Poz. 1868.

19. Analiza spektralna. *Przegl. Pol.* 1868/69 t. 4; odb. Kr. 1869.

20. O kometach i gwiazdach spadających. Wykład popularny wedle odczytu mianego we Lwowie w kwietniu 1869 r. Lw. 1869.

21. Rozprawy o odwadze cywilnej, miłości ojczyzny, wychowaniu ludów. Na rzecz pomnika dla A. Mickiewicza, Z. Krasińskiego i J. Słowackiego, wyd. za pozwoleniem autora W. S. W. (Wilczyński). Kr. 1869.

Zawartość: poz. 2, 3, 5.

22. Wcielające się idee czasu. Cały dochód przeznaczony przez autora na korzyść Stowarzyszenia Sybiraków w Krakowie. *Przegl. Pol.* 1869/70 t. 2; odb. Kr. 1869.

23. Wypadki z obserwacji całkowitego zaćmienia słonecznego z dnia 18 sierpnia 1868 roku. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 5 (1869); odb. 1869.

24. Kanał Sueski i jego cywilizacyjne znaczenie. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 6 (1871); odb. Poz. 1871.

25. Psałterz floriański i Biblia królowej Zofii. Dwa najdawniejsze pomniki piśmienne starożytnej polszczyzny. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 7 (1872); odb. Poz. 1872.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album Muz. Nar. w Rapperswylu na stuletnią rocznicę 1772.* Poz. 1872 (tu: Co jest naród i jakie jego warunki bytu), *Bibl. Warsz.* (1841-1843, 1849), *Czas* (tu: Walka kapi-

http://rcin.org.pl

tału i pracy. 1869 nr 101-105, 107, 109, 112-115), *Demokrata Pol.* (Paryż; 1857), *Dzien. Dom.* (1840-1844), *Dzien. Lit.* (tu m. in.: O pisowni polskiej. 1870 nr 24-25), *Dzien Pol.* (red. 1849-1850), *Dzien. Poz.* (1862-1872), *Kalendarz pol. ilustr.* W-wa 1865, *Kłosy i kwiaty. Książka zbior.* Kr. 1869 (tu: Paradoks filozoficzny), *Krzyż a Miecz* (tu: Przeszłość i przyszłość. 1850 nr 7), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: Filozof w Redut-Kale), *Lwowianin* (tu przedr. fragm. Kursu historii literatury niemieckiej. 1842 z. 4-5), *Mrówka* (tu m. in.: Przekłady dzieł klasycznych greckich przez Antoniego Bronikowskiego. 1869 nr 4), *Na dziś. Pismo zbior.* T. 3. Kr. 1872 (tu: Człowiek przedhistoryczny), *Niewiasta* (tu: Na czym polega godność człowieka. 1861 nr 6, 8, 10; Różne stopnie poświęcenia. 1861 nr 18-20, 22-24; Grzeczność. 1861 nr 32), *Niwa* (tu: Towarzystwa naukowe. 1875 t. 7), *Przegl. Nauk.* (1843-1844), *Przegl. Pol.* (1869), *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* (1869-1871), *Rok* (współred. 1843-1846), *Ruch Lit.* (tu: Kartka do dziejów Niemiec. 1875 nr 5-9), *Sobótka* (tu: Narodowość w stosunku do kwestii socjalnej. 1869 nr 12-15), *Sobótka. Księga zbior. ku czci S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875 (tu: Światło jako środek utrzymujący przeszłość w teraźniejszości), *Szkoła Pol.* (1849), *Teraźniejszość i Przyszłość* (Paryż; 1843 nr 3), *Tyg. Lit.* (1838-1842), *Tyg. Wielkopol.* (tu m. in.: Mieszkania nawodne przedhistoryczne. 1870 nr wstępny; 1871 nr 1-5; Filozofia natury przez H. Levittoux krytycznie przedstawiona. 1871 nr 17-29), *Warta. Księga zbior. ofiarowana ks. F. Bażyńskiemu.* Poz. 1874 (tu: Poświęcenie), *Wisła. Księga zbior. ... P. Stalmacha.* Kr. 1873 (tu: Szczepowość i narodowość wobec rozwoju narodowego).

Wiersz pt. Piosenki z Litwy. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3156.

Wydania zbiorowe

1. Wybór pism pomniejszych. Wyd., wstępem i objaśnieniami zaopatrzył W. Hahn. Cz. 1-3. Kr. 1909.

Zawartość: cz. 1: Pomysły o wychowaniu ludów; cz. 2: O odwadze cywilnej; cz. 3: O miłości ojczyzny.

2. Wybór pism pedagogicznych. Oprac. B. Suchodolski. W-wa 1947 *Bibl. Tekstów Pedag.*

Zawartość: Obszerne fragmenty rozpraw: O szkole realnej; Pomysły o wychowaniu ludów; O odwadze cywilnej.

Listy

1. Do J. Łepkowskiego z 1833. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3156.

2. Do M. Wiszniewskiego z 1840. Ogł. *Kronika Rodz.* 1886 nr 15.

3. Do nieznanego adresata 4 listy z 1840-1841; do Redakcji Biblioteki Warszawskiej 2 listy z 1842-1843; do F. Gąsiorowskiego z 1844; do W. A. Maciejowskiego z 1859; do nieznanego adresata z 1869. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

4. Do A. Hofmanowej z Wodpolów z 1845. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich sygn. 50.

5. Do K. Łubieńskiej z 1847. Ogł. K. Łepkowski: Mickiewicz a Libelt. *Wiad. Lit.* 1928 nr 51.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 86-M; zniszcz. 1944.

6. Do P. Wilkońskiej z 1851; do A. H. Kirkora z 1871. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

7. Do J. N. Janowskiego 54 listy z 1853-1875. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

8. Do Dyrekcji Koła Polskiego Sejmowego w Berlinie z 1857. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1462.

9. Do S. Elżanowskiego z 1857; do nieznanego adresata z 1858. Ogł. A. Wojtkowski: Listy J. Moraczewskiego i K. Libelta o stosunkach w Poznaniu i Wielkopolsce. *Kronika M. Poz.* 1926 nr 4.

10. Do J. Chociszewskiego 2 listy z 1858, 1860; do A. Węsierskiego 2 listy z 1870, 1871. Ogł. J. Kostrzewski: Z nie wydanej korespondencji K. Libelta. *Kur. Poz.* 1916 nr 34-35.

11. Do J. I. Kraszewskiego list z 1858 i 7 listów z 1865-1872 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6470, 6516.

12. Do F. Hahna z 1859. Facsimile dodał W. Hahn w: K. Libelt. (W setną rocznicę urodzin). Z trzema rycinami i autografem. Lw. 1907.

13. Do J. Łukaszewskiego 4 listy z 1862-1875. Rkps Ossol. sygn. 4397/I.

14. Do córki Kazimiery z 1863. Ogł. *Kronika Rodz.* 1885 nr 1.

15. Do J. Łukaszewicza 4 listy z 1867-1875. Ogł. B. Nadolski: Kilka listów K. Libelta ze schyłku jego życia. *Kronika M. Poz.* 1935 nr 1.

Rkps Ossol. sygn. 4397/I.

16. Do S. E. Koźmiana 10 listów z 1868-1875. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

17. Do J. Działyńskiego z 1870. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 10 t. 1.

http://rcin.org.pl

18. Do T. Romanowicza z 1871. Ogł. S. Wasylewski: K. Libelt o Poznaniu i Lwowie. (Nieznany list z r. 1871). *Kur. Poz.* 1928 nr 534.

19. Do A. H. Kirkora z 1872. Ogł. S. Wierczyński: Dwa nieznane listy wielkich Wielkopolan. *Kur. Poz.* 1928 nr 504.

20. Do S. Buszczyńskiego z 1874. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 2.

21. Do T. Lenartowicza b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

22. Do A. Trąmpczyńskiej b. d. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1682.

23. Do nieznanego adresata b. d. Rkps Ossol. sygn. 6524/II.

Bibliografię podają: W. Gielecki. *Polska filozofia narodowa.* Kr. 1921. — Z. Kaczmarek: Źródła poglądów estetycznych Libelta. Poz. 1930. — S. Morawski: O estetyce Libelta. *Przegl. Hum.* 1958 nr 5. — A. Kadler i I. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

OPRACOWANIA

1. Biografia

A. Guttry: Pamiętniki z lat 1845, 1846, 1847. T. 1-2. Poz. 1891-1894. — F. Wiesiołowski: Pamiętnik z r. 1845-1846. Fragm. ogł. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich w latach 1832-1846. Wr. 1954. — Na posiedzeniu sejmu frankfurckiego... *Demokrata Pol.* 1847/48 t. 11. — Sprawa więźniów poznańskich przed sądem berlińskim w pierwszej instancji. Paryż 1848 s. 139-143. — Korespondencja min. Ladenberga z K. Libeltem w sprawie szkół polskich. *Szkoła Pol.* 1849 s. 50-53. — J. Moraczewski: Wypadki poznańskie z r. 1848. Poz. 1850. — R. Berwiński: Listy z 1859-1861. Ogł. T. Terlecki: Listy tureckie Ryszarda Berwińskiego do Władysława Bentkowskiego i K. Libelta. *Kronika M. Poz.* 1932 nr 4; 1933 nr 1; odb. Poz. 1933. — J. Lompa: Listy do J. I. Kraszewskiego z 1860-1862. Wyd. K. Dobrowolski. Kat. 1931. — L. Mierosławski: Powstanie poznańskie w roku 1848 w kształcie objaśnień do Jędrzeja Moraczewskiego powieści. Paryż 1860. — H. Schmitt: Listy do żony z 1862, 1869. Wyd. w: Listy do żony (1845-1880). Oprac. S. Kieniewicz. Wr. 1961. — F. H. Lewestam. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 16 (1864). — Karol Libelt. *Gwiazdka Cieszyńska* 1865 nr 44. — E. P.: Karol Libelt. *Gwiazdka Cieszyńska* 1866 nr 47. — Karol E. (Estreicher): Karol Libelt. J. Wildta *Kalendarz powsz. na r. 1867.* Kr. 1867. — W.: Wczoraj mieliśmy walne zebranie Towarzystwa Przyjaciół Nauk ... *Gaz. Tor.* 1868 nr 230. — K. Widmann: K. Libelt. *Tyg. Lw.* 1868 nr 7-8. — Złożenie mandatu dr Libelta. *Dzien. Poz.* 1868 nr 24, 286. — A. L. Bartoszewicz: K. Libelt. *Mrówka* 1869 nr 2. — Dr K. Libelt. Životopis. *Květy* 1869 nr 27. — K. Libelt. *Gaz. Nar.* 1869 nr 81. — K. Libelt. *Sobótka* 1869 nr 17. — K. Libelt we Lwowie. *Dzien. Poz.* 1869 nr 86, 89. — (W. Łoziński): K. Libelt we Lwowie. *Dzien. Lit.* 1869 nr 15. — Przyjęcie Libelta w Galicji. *Dzien. Lw.* 1869 nr 92. — K. Ujejski: Mowa podczas uczty dla K. Libelta we Lwowie (dn. 17 kwietnia 1869). *Warta* 1877 nr 146. — K. Widmann: K. Libelt. *Strzecha* 1869 nr 7. — Wstęp do wyd.: Dziewica Orleańska. Ustęp z dziejów Francji. W-wa 1874 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej.* —

Nekrologi w 1875: *Ruch Lit.* 1874/75 nr 24; W. Bełza. *Tydzień* nr 24; W. Bielański. *Kur. Pol.* nr 41; P. Chmielowski. *Gaz. Pol.* nr 147-148; J. Heppen. *Tyg. Ilustr.* nr 411; L. R. *Tydzień* (Piotrków) nr 19; J. Lam. *Tydzień* (Lw.) nr 24; F. Romanowicz. *Dzien. Pol.* nr 134-135; M. Straszewski. *Przegl. Pol.* 1875/76 t. 1; T. Żychliński. *Kur. Poz.* nr 130, 134, 135; toż przedr. w: Kronika żałobna rodzin wielkopolskich od r. 1863-1876. Poz. 1877; *Beilage zur Bromberger Zeitung* nr 132; *Czas* nr 130, 132, 135, 172; *Dzien. Poz.* nr 130, 133, 147; *Gaz. Lw.* nr 130; *Gaz. Nar.* nr 129, 131, 135, 137, 142; *Gaz. Podkarpacka* nr 23; *Gaz. Pol.* nr 125; *Gaz. Tor.* nr 130; *Gaz. Warsz.* nr 142; *Gwiazdka Cieszyńska* nr 25-26; *Kaliszanin* nr 47; *Klosy* nr 520, 523; *Kraj* (Kr.) nr 31; *Kronika Rodz.* nr 13; *Kur. Warsz.* nr 130; *Neue Freie Presse* nr 3877; *Ojczyzna* nr 135, 146, 196; *Orędownik* nr 69; *Posener Zeitung* nr 407; *Die Presse* nr 161; *Przegl. Lw.* t. 9 z. 12; *Szkoła* nr 24; *Warsz. Roczn. Lit.*; *Warta* nr 50; *Wędrowiec* nr 285; *Wiarus* nr 66. — Opis pogrzebu: *Czas* 1875 nr 135; *Dzien. Poz.* 1875 nr 134; *Gaz. Lw.* 1875 nr 135; *Gaz. Pol.* 1875 nr 135; *Wiek* 1875 nr 131. — M. Bukowiecki: Mowa nad grobem śp. dr K. Libelta miana w Czeszewie d. 14 czerwca 1875. Wągrowiec 1875. — Chotkowski, Parczewski i Iłowiecki: Mowy nad trumną Libelta. *Dzien. Poz.* 1875 nr 135. — Łukowski: Mowa żałobna na cześć śp. dr K. Libelta. *Warta* 1875 nr 54. — Mowy miane na pogrzebie śp. K. Libelta. *Wiarus* 1875 nr 72. — Sprawa pomnika: Głos J. I. Kraszewskiego w sprawie pomnika dla K. Libelta. *Ojczyzna* 1875 nr 197; List J. I. Kraszewskiego w spra-

http://rcin.org.pl

wie pomnika K. Libelta. *Dzien. Poz.* 1875 nr 191; List W. Wolniewicza w sprawie pomnika Libelta. *Dzien. Poz.* 1875 nr 200; Zebranie w sprawie wystawienia pomnika śp. dr Libeltowi. *Dzien. Poz.* 1875 nr 202; Sprawa uczczenia K. Libelta. *Gaz. Nar.* 1876 nr 32. —

S. Koźmian: Karol Libelt. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 9 (1876); Sprostowanie. Tamże t. 10 (1878). [Rec.: F. Jezierski. *Bibl. Warsz.* 1877 t. 2]. — H. Szuman: Rys życia K. Libelta. *Dzien. Poz.* 1876 nr 131-135 i odb. — K. Libelt. *Gaz. Tor.* 1878 nr 131. — N. *Enc. kościelna.* T. 12 (1879). — Ś. P.: Towarzystwo Przyjaciół Nauk Poznańskie. *Ateneum* 1883 t. 1. — J. Stekind: Dwaj ewangelicy słowiańscy. *Kraj* 1884 nr 29. — S. Krzemiński: Karol Libelt. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — W. Nehring. *Allgemeine Encyklopaedie der Wissenschaften und Künste* (Ersch und Gruber). T. 43 (1887). — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. Cz. 1. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1. W-wa 1957. — Lambda: Z pamiętnika Wielkopolanina. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 35.—A. Radoński: O udziale w powstaniu listopadowym K. Libelta. *Dzien. Poz.* 1892 nr 1. — W. Bogusławski: Wizerunek czynności i zasług Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego. *Charitas. Księga zbior.* ... Petersb. 1894. — M. Massonius: Karol Libelt. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — S. Dickstein. *Enc. wych.* T. 6 (1904). —

K. Baranowski: K. Libelt. *Nasz Kraj* 1907 nr 15. — W. Hahn: Karol Libelt. *Nasz Kraj* 1907; przedr. *Słowo Pol.* 1907 nr 180, 186, 188, 190, 194, 196, 198, 200, 202; wyd. osob. Lw. 1907. — W. Hahn: K. Libelt we Lwowie w r. 1869. *Nasz Kraj* 1907 nr 14-16; wyd. osob. Lw. 1907. [Rec.: I. Halpern. *Książka* 1909 s. 188]. — W. Hahn: Żywot K. Libelta. W wyd.: O miłości Ojczyzny. Brody 1907 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 52; przedr. w wyd.: Wybór pism pomniejszych. T. 1. W-wa 1908. — K. Libelt. *Kur. Litewski* 1907 nr 77. — W. Korotyński: Przedmowa do wyd.: O miłości Ojczyzny. W-wa 1907. — J. Lorentowicz: K. Libelt. (W setną rocznicę urodzin). *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1907 nr 1. — A. A. Miecznik: K. Libelt 1807-1907. *Świat* 1907 nr 17. — X.: Karol Libelt. (Wspomnienie w setną rocznicę urodzin). *Kur. Lw.* 1907 nr 185. — J. Karasek: K. Libelt učastnik slovanského zjezdu. *Moravské orlice* 1908. — S. Karwowski i A. Łaparewicz. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 43 (1909). — R. Komierowski: Koła polskie w Berlinie 1847-1860. Poz. 1910. — M. Kridl: Libelt Karol. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — X. A. F. *Podręczna enc. kościelna.* T. 23-24 (1911). — K. Libelt. *Historische Monatsblätter* 1911. — K. Lubecki: Karol Libelt. *Głos Narodu* 1911 nr 50. — B. Moraczewska. *Dzien. Poz.* 1911 s. 8-9. — R. Komierowski: Koła polskie w Berlinie 1861--1866. Poz. 1913. —

S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1-2. Poz. 1918-1920. — J. W. Kosmowska: K. Libelt jako działacz polityczny i społeczny. Ur. 1807, um. 1875. Poz. 1918. — Pomnik Libelta w Poznaniu. *Dzien. Powsz.* 1919 nr 290. — S. Rachwał: K. Libelt we Lwowie. *Gaz. Lw.* 1919 nr 21. — K. F. Wize: Karol Libelt. *Dzien. Poz.* 1919 nr 250. — M. Laubert: Eine versuchte Ausstellung polnischer Gelehrter in preussische Schuldienst. *Der Wegweiser* 1920 z. 3. — B. Limanowski: Czy Lelewel i Libelt byli pochodzenia żydowskiego? *Nasz Przegl.* 1924 nr 30. — A. Wojtkowski: K. Libelt jako wychowawca. *Przegl. Oświatowy* 1924 nr 7-12; 1925 nr 2-4; wyd. osob. Poz. 1927. [Rec.: C. Lechicki. *Minerwa Pol.* 1927 nr 4; Z. Zaleski. *Kronika M. Poz.* 1927; *Kur. Poz.* 1927 nr 595]. — X.: Młodość K. Libelta. *Kur. Poz.* 1924 nr 169. — M. Laubert: Beiträge zur Lebensgeschichte Karl Libelts. *Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift für Polen* 1925 z. 6. — A. Wojtkowski: Listy J. Moraczewskiego i K. Libelta o stosunkach w Poznaniu i Wielkopolsce. *Kronika M. Poz.* 1926 nr 3-4. — A. Wojtkowski: K. Marcinkowski i K. Libelt a spółdzielczość. *Kronika M. Poz.* 1927. — K. Łepkowski: Mickiewicz a Libelt. *Wiad. Lit.* 1928 nr 51. — S. Wasylewski: K. Libelt w Poznaniu. *Kur. Poz.* 1928 nr 534. — S. Wasylewski: K. Libelt o Poznaniu i Lwowie. Tamże. — S. Wierczyński: Dwa nieznane listy wielkich Wielkopolan. *Kur. Poz.* 1928 nr 504. — W. T. Wisłocki: Kongres słowiański w r. 1848 i sprawa polska. *Roczn. Zakładu Nar. im. Ossol.* 1928. — A. Wojtkowski: Muzeum Narodowe Polskie w Raperswilu, a Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu. *Kronika M. Poz.* 1928 nr 2. — A. Kraushar: Kartka z życia Gabrieli Żmichowskiej. W: Polki twórcze czasów nowszych. S. I. W-wa 1929. —

K. Dąbrowa: K. Libelt jako więzień stanu. *Kur. Warsz.* 1930 nr 272. — M. Tyrowicz: Jan Tyssowski, dyktator krakowski r. 1846. Działalność polityczna

http://rcin.org.pl

i społeczna 1811-1857. W-wa 1930. — S. Wasylewski: Oblicze K. Libelta. *Ilustracja Pol.* 1931 nr 30. — F. z Żuchowskich Libeltowa: Wspomnienia synowej o K. Libelcie. *Ilustracja Pol.* 1931 nr 34. — A. W. (Wojtkowski): K. Libelt o walkach politycznych. *Kronika M. Poz.* 1932 nr 2/3. — J. Sellards: Poland in 1848. Extracts from the Journal of Charles Didier. *Z zagadnień literackich Wschodu i Zachodu.* Kr. 1933/34. — M. Szukiewicz: Humor i satyra Matejki. *Tęcza* 1933 nr 11. — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. W-wa 1935; wyd. nowe uzup. W-wa 1960. — B. Nadolski: Kilka listów K. Libelta ze schyłku jego życia. *Kronika M. Poz.* 1935 nr 1. — S. Kieniewicz: Pułkownik Ludwik Sczaniecki o powstaniu poznańskim 1848 roku. *Roczniki Hist.* 1936 z. 1. — A. Nowaczyński: Inny Libelt. *Tęcza* 1936 nr 2; przedr. w: Warta nad Wartą. Poz. 1937. — Z. G.: K. Libelt w powstaniu styczniowym. *Dzien. Poz.* 1937 nr 288. — J. Felczak: Nastroje Wielkopolskie wobec rewolucji węgierskiej w r. 1848-1849. Poz. 1938. — A. Wojtkowski: Libelt Karol. W: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938. —

Z. Grot: Działalność wychowawczo-oświatowa Marcinkowskiego. *Przegl. Zach.* 1946 nr 11. — W. Jakóbczyk: Działalność społeczno-polityczna Marcinkowskiego. *Przegl. Zach.* 1946 nr 11. — Z. Grot: Hipolit Cegielski. Poz. 1947. — H. Batowski: Słowiański rok 1848. *Życie Słowiańskie* 1948 nr 3-4. — W. Hahn: Juliusz Słowacki w 1848 r. *Sobótka* 1948. — M. Szuster: Powstanie wielkopolskie 1848 roku. *Myśl Współcz.* 1948 nr 11-12. — J. Maciejewski: Wielkopolskie ścieżki wiersza Słowackiego „Do autora Trzech psalmów". *Przegl. Zach.* 1949 nr 11. — M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. W-wa 1949. — Z. Grot: Koło polskie w Berlinie w dobie Wiosny Ludów. *Przegl. Zach.* 1952 nr 9. — M. Straszewska: Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832-1848. Cz. 1 (1832-1840); cz. 2 (1841-1848). Wr. 1953, 1958 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 22-23. — J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — B. Zakrzewski: Z problematyki „Tygodnika Literackiego". *Pam. Lit.* R. 48 (1957) z. 4. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). Poz. 1961. — A. Leśniewski: Bakunin a sprawy polskie w okresie Wiosny Ludów i powstania styczniowego w 1863 roku. Łódź 1962 *Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. II* nr 41. — H. Pańczyk: Twórczość literacka Narcyzy Żmichowskiej (1819-1876). Poz. 1962. — Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. Udział społeczeństwa polskiego w powstaniu styczniowym. Poz. 1963. — M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. W-wa 1963. — B. Piotrowski: Delegacja wielkopolska na Zjeździe słowiańskim w Pradze (1848 rok). *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Poz.* nr 47. *Historia* nr 6. Poz. 1964. — S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. O ludziach pracy organicznej. W-wa 1964.

2. Twórczość

Dwie pierwsze prelekcje literatury niemieckiej. *Dzien. Dom.* 1841 nr 10. — Prelekcje w Poznaniu. Kurs estetyki dra Libelta. *Dzien. Dom.* 1841 nr 25-26; 1842 nr 7-10. — Rr.: Wyciąg z listu d. 13 maja 1841. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2. — J. Rymarkiewicz: O kursie literatury niemieckiej Libelta. *Tyg. Lit.* 1841 nr 21. — E. Dembowski: Wstęp do filozofii sztuk pięknych przez dra K. Libelta. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 31; przedr. w: Pisma. T. 2. W-wa 1955. — (O odwadze cywilnej. Rec.): J. K. *Rok* 1843 t. 5; J. Woykowska. *Tyg. Lit.* 1843 nr 26; A. Mosbach. *Tyg. Lit.* 1844 nr 14. — Z. i A.: Uwag kilka nad zdaniem p. K. Libelta, wyrzeczonym o stanie średnim w dwóch pierwszych numerach Roku na r. 1844. *Orędownik Nauk.* 1844 nr 20. — E. Dembowski: Piśmiennictwo polskie w zarysie. Poz. 1845 s. 384; przedr. w: Pisma. T. 4. W-wa 1955. — K.: Do czego prowadzi oderwanie się od Objawienia. *Gaz. Kościelna* 1845 nr 24. — B. Trentowski: Czy można uczyć się filozofii narodowej od ludu i jakie cechy mieć powinna taż filozofia. *Rok* 1845 z. 3. — J. Zielonacki: Rozbiór krytyczny dzieła K. Libelta pod tyt. Filozofia i krytyka. *Rok* 1845 z. 7-8. — (Dziewica Orleańska. Rec.). *Przegl. Poz.* 1847 t. 5. — A. Thomas: La propagande démocratique en Pologne. *Revue des Deux Mondes* 1848 t. 22. — Zasługi K. Libelta i pomysły jego o filozofii słowiańskiej. *Rozmaitości* (Lw.) 1848. — Z. Krasiński: Listy do A. Cieszkowskiego z lat 1848-1849. Wyd. w: Listy ... do Augusta Cieszkowskiego. Wyd. J. Kallenbach. T. 2. Kr. - W-wa 1912. — (Estetyka. Rec.): *Czas* 1849 nr 39-40; *Dzien. Lit.* 1854 nr 26-30; A. Nowosielski (Marcinkowski): List do Tadeusza Padalicy. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 213; A. Nowosielski (Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 160-161; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 2;

http://rcin.org.pl

przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904. — A. Nowosielski (Marcinkowski): Do redakcji o estetyce i związku jej z religią z powodu Libelta. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 62. — A. Tyszyński: Rozbiory i krytyki. T. 1, 3. Petersb. 1854. T. 1 s. 503-510; t. 3 s. 363-378. —

(E. Ziemięcka): Studien der polnischen Literatur. Die Philosophie. *Magazin für Literatur des Auslandes* 1861 nr 13. — F. Krupiński: Dodatek. Libelt. W: A. Schwegler: Historia filozofii w zarysie. W-wa 1863. — Karol E. (Estreicher): Karol Libelt. *Dzien. Lit.* 1864 nr 54. — M. P. Ł.: Co pod filozofią narodową rozumieć należy? *Tyg. Nauk.* 1865 nr 2. — W. Pol: Pamiętnik do literatury polskiej XIX w. Lw. 1866 s. 218-220; przedr. w: Dzieła wierszem i prozą. T. 8. Lw. 1877 s. 157-164. — B. Trentowski: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 3. Powst. przed 1869. Wyd. Poz. 1881 s. 715-727. — Dzisiejszy odczyt Libelta. Libelt opuszcza Lwów. *Gaz. Nar.* 1869 nr 87. — Kronika. Wykład dr Libelta. *Gaz. Nar.* 1869 nr 85. — Kronika miejscowa i zagraniczna. *Czas* 1869 nr 88-89. — Libelt na posiedzeniu Tow. Demokratycznego. Wczorajszy wykład K. Libelta. *Gaz. Nar.* 1869 nr 86. — T. M. (Merunowicz): Odczyty dr Libelta we Lwowie. *Dzien. Lit.* 1869 nr 17, 19. — Wczorajszy wykład dr Libelta. *Gaz. Nar.* 1869 nr 86. — Wykłady dr Libelta. *Kraj* (Kr.) 1869 nr 40. — F. Krupiński: Karol Libelt. *Tyg. Ilustr.* 1870 nr 129. — H. Struve: Wykład systematyczny logiki, czyli nauka dochodzenia i poznania prawdy. W-wa 1870. — J. K. Turski: Karol Libelt. *Opiekun Dom.* 1870 nr 28. — M. N. (Nowodworski): Mieszkania nawodne świadczą przeciwko chronologii biblijnej? *Przegl. Katolicki* 1871 nr 28; przedr. *Przegl. Lw.* 1871 t. 2. — M. N. (Nowodworski): Nowe obelgi na pana Libelta. *Przegl. Katolicki* 1871 nr 51. — Edward P. (Podolski): Dr Libelt i mieszkania nawodne. *Przegl. Lw.* 1871 t. 2. — Walne zebranie Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1872 nr 150. — L-e (K. Liske), W. W. (Wisłocki), R. P. (Pilat): (Psałterz floriański i Biblia królowej Zofii. Rec.). *Przew. Nauk. i Lit.* 1873. — H. Struve: Die philosophische Literatur in Polen. *Philosophische Monatshefte* 1874 z. 6/7. — Zapiski literackie. *Czas* 1874 nr 173. —

Dr P.: (Filozofia i krytyka. Rec.). *Przegl. Pol.* 1875/76 t. 1-2. — F. Krupiński: Kremer i Libelt. *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 399-400. — A. Molicki: Stanowisko filozofii K. Libelta i stosunek jego do innych współczesnych filozofów polskich. *Tydzień* 1875 nr 26-33 i odb. [Rec.: St. M. (Straszewski). *Przegl. Kryt.* 1876 nr 3]. — H. Struve: J. Kremer i K. Libelt. Charakterystyka ich dążności filozoficznych. *Kłosy* 1875 nr 525, 527-528. — Śp. K. Libelt jeszcze na jakiś czas przed śmiercią... *Bibl. Warsz.* 1877 t. 1. — J. Tokarzewicz (Hodi): Dwie syntezy filozoficzne K. Libelta i H. Struvego. *Kwart. Kłosów* 1877 t. 2. — Z. C.: Listy Lelewela i dzieła Libelta. *Echo* 1878 nr 282. — S. Przerowa (K. Jarochowski): Literatura poznańska w pierwszej połowie bieżącego stulecia. *Przegl. Pol.* 1879/80 t. 2-4; wyd. osob. Poz. 1880; wyd. 2 Poz. 1884. — E. Schnobrich: Schiller w Polsce. *Ateneum* 1885 t. 4. — W. Rabski: Ruch umysłowy w Poznańskiem. *Głos* 1897 nr 12-15. — H. Struve: Charakter narodowy filozofii polskiej. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 2; przedr. w: Historia filozofii w Polsce na tle ogólnego rozwoju życia umysłowego. W-wa 1900. —

W. Hahn: K. Libelt jako krytyk literacki. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) z. 2. — W. Hahn: K. Libelt jako pedagog. W setną rocznicę urodzin (8 IV 1807 - 8 IV 1907). *Muzeum* 1907 s. 375, 477; toż *Szkoła Pol.* 1907 nr 16, 19. — W. Hahn: Działalność literacka Libelta. W wyd.: O miłości ojczyzny. Brody 1907 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 52; przedr. w wyd.: Wybór pism pomniejszych. T. 1. W-wa 1908. — K. Libelt. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1907 nr 88. — W. Hahn: (O miłości ojczyzny, z przedmową W. Korotyńskiego. Rec.). *Książka* 1908 s. 94. — S. Karwowski: Czasopisma wielkopolskie. Cz. 1: 1796-1859. Poz. 1908. — G. Kupke: Das Fest zur Erinnerung an die Einführung des Christentums in Polen. *Historische Monatsblätter für Provinz Posen* 1908 nr 7/8. — W. Witwicki: Karol Libelt. *Przegl. Filoz.* 1908 z. 1. — S. Garfein-Garski: Zagadnienie polskiej filozofii narodowej. *Bibl. Warsz.* 1910 t. 2; przedr.: *Polska filozofia narodowa.* Kr. 1921. — A. Zieleńczyk: Drogi i bezdroża filozofii polskiej. *Sfinks* 1910 t. 3; przedr. w: Drogi i bezdroża filozofii. W-wa 1912. — S. Karwowski: Kultura wielkopolska 1830-1846. *Przegl. Wielkopol.* 1911 nr 14, 16-17. — K. Lubecki: Zasada życia narodowego. *Straż Pol.* 1911 nr 36-37. — M. Sobeski: Z dziejów estetyki polskiej. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 4. — H. Struve: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2. W-wa 1911. — W. Horodyski: Bronisław Trentowski. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 2. — M. Sobeski: Libelt i Cieszkowski jako estetycy. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Dzien. Poz.*) 1912 nr 48. — K. F. Wize: Z dziejów pojęcia wyobraźni w zakresie poznawczym.

http://rcin.org.pl

Przegl. Filoz. 1913. — M. Sobeski: Metafizyka Libelta. *Kur. Poz.* 1916 dod. do nrów 46, 48; przedr. w: Giambattista Vico, twórca filozofii historii. Metafizyka Libelta. Poz. 1916 *Wykłady Poz.* 3. — Wykłady o Libelcie. *Kur. Poz.* 1916 nr 38. —

T. Grabowski: Polityka K. Libelta a chwila obecna. *Kur. Poz.* 1919 nr 250. — J. Szmańda: Polska myśl polityczna w zaborze pruskim od rozbiorów do roku 1863. Poz. 1919. — T. Grabowski: K. Libelt jako krytyk literacki i polityk. 1807-1875. *Przegl. Nar.* 1920 nr 1. — F. Hoesick: Libelt czy Klaczko? *Nowa Reforma* 1920 nr 88-89. — W. M. Gielecki: Karol Libelt. *Polska filozofia narodowa.* Kr. 1921. — A. Wojtkowski: Wykłady poznańskie K. Libelta. *Rzeczpospolita* 1921 nr 80-81. — J. Ujejski: Wykłady na Uniwersytecie Warszawskim w roku akad. 1921/1922. Literatura polska na emigracji w latach 1844-1848. Cz. 2. W-wa 1922. — A. Grzymała-Siedlecki: Libelt i Wells a cywilizacja. *Rzeczpospolita* 1923 nr 17. — M. Rymarkiewiczówna: O pojęciu Boga w filozofii Libelta. (Streszcz.). *Ruch Filoz.* 1925 nr 9/10; toż *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1927 t. 1; całość wyd. *Prace Komisji Filoz. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 3 (1930); odb. Poz. 1928. [Rec.: J. Ch. (Chechelski). *Przegl. Powsz.* 1929 t. 181; P. Hulka-Laskowski. *Wiad. Lit.* 1929 nr 9]. — M. Rymarkiewiczówna: Rozum i wyobraźnia w filozofii Libelta. *Dzien. Poz.* 1925 nr 130-131. — A. Wojtkowski: K. Libelt i A. Asnyk. *Kur. Poz.* 1925 nr 301, 303, 305. — H. Życzyński: Libelt jako wzór polskiego filozofa. *Słowo Pol.* 1925 nr 91. — T. Grabowski: K. Libelt jako krytyk literacki. *Kur. Poz.* 1926 nr 219. — T. Grabowski: Libelt jako estetyk, krytyk i historyk literatury. *Spr. PAU* 1926 nr 10. — Z. Klarnerówna: Słowianofilstwo w literaturze polskiej lat 1800 do 1848. W-wa 1926. — A. Wojtkowski: K. Libelt a konieczność powstania ludowego w r. 1848. *Roczniki Hist.* 1926. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Wielkopolsce za dni Libelta i Cybulskiego. *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* t. 7 (1927). — T. Grabowski: Libelt a Niemcy. *Kur. Poz.* 1927 nr 36. — T. Grabowski: Słowacki a Libelt. *Kur. Poz.* 1927 nr 284. — T. Grabowski: Krytyka poznańska w latach Libelta i Cybulskiego. *Księga pam. S. Dobrzyckiego.* Poz. 1928. — M. Rymarkiewiczówna: Libelt, Hegel i Arystoteles. *Kur. Poz.* 1928 nr 304. — B. Gawecki: Z zaniedbanej dziedziny. (O K. Libelcie i konieczności badania filozofii polskiej). *Myśl Nar.* 1929 nr 49. — Z. Kaczmarek: Rozwój i źródła poglądów estetycznych Libelta. *Kwart. Filoz.* 1929 nr 2. — Z. Kaczmarek: Źródła poglądów estetycznych K. Libelta. *Ruch Lit.* 1929 nr 4; odb. Poz. 1930 *Prace Polon. Studentów Uniw. Poz.* nr 3. [Rec.: J. Jachimek. *Ruch Lit.* 1930 nr 8]. —

J. Czarnecki: Wpływ niemieckiej myśli na polską filozofię. *Przegl. Katolicki* 1931 nr 38-40. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — M. Rymarkiewiczówna: Filozofia Libelta. 2: Epistemologia. Filozofia przyrody. (Streszcz.). *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1931 t. 5; całość wyd.: *Prace Komisji Filoz. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 4 (1934); odb. Poz. 1933. — [Rec. J. Chechelski. *Przegl. Powsz.* 1934 t. 201; K. Kowalski. *Przegl. Filoz.* 1934]. — Libelt o cenzurze. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 269. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badań Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933. — I. Chrzanowski: Romantyzm jako czynnik rozwoju idei narodowości w Polsce. *Kultura i Wychowanie* 1933/34 nr 3; przedr. w: Literatura a naród. Lw. 1936. — S. Harassek: Prolegomena do filozofii narodowej Trentowskiego. *Kwart. Filoz.* 1933 z. 3-4. — W. Kühne: Die Polen und die Philosophie Hegels. *Hegel bei den Slaven.* Reichenberg 1934. — S. Harassek: Trentowski o filozofii narodów europejskich. *Kwart. Filoz.* 1935 z. 3-4. — M. Starost: Wsteczność nadrealizmu. *Zet* 1935 nr 13. — L. Chwistek: Kult geniuszów. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 62 nr 184/185. — B. Nawroczyński: Rozwój oświaty pozaszkolnej w Polsce. *Chowanna* 1937 z. 3. — A. Wojtkowski: K. Libelt jako nowelista. *Kronika M. Poz.* 1937 nr 3. [Rec.: Z. G. *Dzien. Poz.* 1937 nr 78]. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939. —

H. Mogilska: Wspólna własność ziemi w polskiej publicystyce lat 1835-1860. W-wa 1949. — S. Morawski: Poglądy estetyczne K. Libelta. *Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki* 1951 nr 7/8 i nadb. — M. Żmigrodzka: Walka o realizm w estetyce i krytyce literackiej kraju lat 1831-1848. *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 1/2. — B. Baczko: Światopogląd w polskiej demokratycznej myśli społecznej poł. XIX w.

http://rcin.org.pl

Myśl Filoz. 1955 nr 4. — T. Kroński: Koncepcje filozoficzne mesjanistów polskich w połowie XIX wieku. W-wa 1955; przedr. *Arch. Historii Filozofii i Myśli Społ.* 1957 z. 2. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w krytyce i teorii artystycznej lat 1830-1860. W-wa 1955. — S. Morawski: Kilka uwag o polskiej teorii sztuki w okresie 1830-1850. *Sztuka i Krytyka* 1956 nr 1/2. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w polskiej krytyce artystycznej okresu romantyzmu. *Myśl Filoz.* 1956 z. 3. — B. Zakrzewski: Literatura w latach 1830-1900. *Dziesięć wieków Poznania.* T. 2. Poz. 1956. — Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie 1794-1864. W-wa 1957. — T. Kroński: Reakcja mesjanistyczna i katolicka w Polsce połowy XIX wieku. W zbiorze: Z dziejów polskiej myśli filozoficznej i społecznej. T. 3: Wiek XIX. W-wa 1957. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — S. Morawski: O estetyce Libelta. *Przegl. Hum.* 1958 nr 5. — E. Pieścikowski: Józef Chociszewski. *Wybitni Wielkopolanie XIX wieku.* Poz. 1959. — A. Wojtkowski: Karol Libelt. Tamże. — M. Straszewska: Karol Libelt. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — M. Inglot: Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843. Wr. 1961 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 73. — J. Ładyka: Libelt a historiozofia heglowska. *Arch. Historii Filozofii* 1961. — B. Zakrzewski: Słowacki w krytyce romantycznej. *Zeszyty Nauk. Uniw. Wr. ... Nauki Społ.* S. A. *Prace Lit.* II nr 32. Wr. 1961. — T. Gospodarek: Julia Molińska-Woykowska. Wr. 1962 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 82. — J. Degler: Problem dramatu historycznego w polskiej krytyce literackiej lat 1830-1848. *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 13. *Prace Lit.* V. Wr. 1963. — B. Olszewicz: Aleksander Humboldt i polski świat literacki. *Przegl. Hum.* 1964 nr 1. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5. [Rec.: F. Fornalczyk: Najwybitniejszy tygodnik okresu romantyzmu. *Twórczość* 1964 nr 10].

LIBERA ANNA (1804—1886)

Pseud. i krypt.: A. L.; A... L.....; Anna Krakowianka; Anna L. Krakowianka; Anna L.... Krakowianka; W....a.

Poetka.

Ur. 1804 w Morawicy pod Krakowem; córka Jana Libery, zasłużonego nauczyciela ludowego. Wykształcenie otrzymała domowe, później była samoukiem. Trudniła się krawiectwem. Była działaczką ludową i wygłaszała odczyty oświatowe. Ideowo należała do grona krakowskich demokratów. Wyszła za mąż za Leśniewskiego. Zmarła w Krakowie 10 czerwca 1886.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poezje. Kr. 1842.

Zawartość: 34 drobne utwory, m. in.: Do Wisły (inc.: Dokąd płyniesz, Wisło krasna! Zwierciadlana rzeko jasna!...); Pochwała głupstwa.

2. Jadwiga, królowa polska. Dramat w trzech aktach. Powst. 1843. Wyd. Kr. 1867.

Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1843.

3. Powinszowanie w dzień imienin J. W. Aleksandrowi Wężykowi, senatorowi ... Kr. 1843.

4. Pani dobra i dobra sługa. Opowiadanie prozą. Kr. 1845.

5. Przygoda z czartem Janka Magury-pijaka, po której poprawił się i został trzeźwym człowiekiem. Kr. 1845.

6. Nowe poezje. Kr. 1846.

Zawartość: cz. 1: Powieści i legendy narodowe; cz. 2: Wiersze różnej treści; cz. 3: Wiersze chrześcijańskie; cz. 4: Pienia o śś. Polakach i Polkach.

Dedykacja: Ogółowi ziomków moich za względne przyjęcie pierwszego tomiku mych poezyj niniejsze dziełko poświęcam, składając oraz podziękowanie szanownym osobom, które prenumeratą usiłowania moje w wydaniu onego wesprzeć raczyły.

7. Krakowiaki. Kr. (1848).

Poszczególne wiersze były często przedrukowywane w czasopismach w drugiej połowie XIX w.

8. Poezje narodowe. Cz. 1. Paryż (w rzeczywistości Kr.) 1849.

Zawartość: 11 drobnych utworów; Krakowiaki.

http://rcin.org.pl

Dedykacja: Towarzystwu Naukowej Pomocy, zawiązanemu d. 25 lipca 1848 r. w Krakowie, poświęca współpracownik rozszerzania oświaty.

9. Wiejska rodzina. Powst. 1856. Wyd. Kr. 1859.
Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1642.

10. Esterka. Dramat w czterech aktach. Powst. 1868. Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1640.

11. Mleczne siostry. Powieść obyczajowa. *Gwiazdka Cieszyńska* 1874 nr 27-42.

12. Apostata. Poemat w VII pieśniach. Kr. 1879.
Rkps, jw. poz. 9.

13. Skarga i Reytan. Obrazy mistrza Matejki na pamiątkę obchodu jubileuszu. Kr. 1883. (Ulotka).

14. Uczennica poety. Komedia w dwóch aktach. Rkps, jw. poz. 9.

15. Czyń, co chcesz, końca patrz. Obraz dramatyczny. Rkps Bibl. Przezdzieckich zniszcz. 1939.

Drobne wierszyki i powieści ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bławatek* (1870), *Dzwonek* (Lw.; tu: Konik zwierzyniecki. 1860 nr 15), *Gaz. Kr.* (1842), *Gwiazdka Cieszyńska* (1855-1858, 1860, 1872, 1874; tu m. in.: Krótki opis bitwy pod Inkermanem w Krymie. 1855 nr 1; Krakowiaki. 1855 nr 2; Kamień probierczy. 1855 nr 44-45; Prawda i marzenie. 1872 nr 1-17; Handzia i Janek. 1872 nr 36-39), *Kalendarz warsz. dla mieszkańców miast i wsi*. W-wa 1867 (tu: Odwiedziny świekry), *Niewiasta* (tu m. in.: O kobietach. (Rozprawa przez kobietę). 1862 nr 28-37; Panna Natalia. 1862 nr 30-36), *Przyj. Ludu* (1843/44 nr 21), *Rozmaitości Warsz.* (tu: Gwiazdeczka. 1834 nr 24), *Szkółka dla Młodzieży* (tu m. in.: Anioł Stróż. 1854 nr 5-6; Piosnka o Krakowie. 1854 nr 7-8), *Włościanin* (1871), *Zagroda* (tu m. in.: Włościanie spod Krakowa. 1871 nr 10; Na kiermaszu we wsi Rudawie. Opowiadanie p. Rajmunda. 1875 nr 21-22).

Ponadto kilkadziesiąt utworów, m. in.: Dziewczyna z gminu. Powieść. Dat. 1855; Poświęcenie Jadwigi królowej. Moment dramatyczny w 3 aktach oryginalnie napisany 1866 r.; Janina. Powieść; Poranek poety. Komedia w 1 akcie; Safo, poetka Grecji. Tragedia w trzech aktach; Zioło szczęścia. Powieść. Rkpsy Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1868.

Listy

1. Do J. Łepkowskiego z 1847. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3156.

2. Do J. Majera 5 listów z 1868-1883. Ogł. H. Barycz: Z dni niedoli Anny Libery. *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 3/4.
Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

3. Do Redaktora Kłosów z 1871; do C. Walewskiego b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

4. Do M. Bochenka 4 listy z 1873-1875. Ogł. H. Barycz, jw. poz. 2.

5. Do A. E. Odyńca z 1876. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1352.

6. Do J. Łepkowskiego listy z 1879-1882 i b. d. Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1643.

OPRACOWANIA

(Poezje. Rec.). *Tyg. Lit.* 1842 nr 35. — H. Skimborowicz: Anna Krakowianka i Anna z Krakowa. *Athenaeum* 1845 t. 1; toż: *Dwutygodnik Lit.* 1844/45 nr 19, 22. — (Wiejska rodzina. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 170. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — (Jadwiga, królowa polska. Rec.). *Kalina* 1867 nr 24. — Nekrologi w 1886: M. Dubiecki. *Bluszcz* nr 26; toż: *Kłosy* nr 1101; *Ateneum* t. 3; *Bibl. Warsz.* t. 3; *Chwila* nr 65; *Szkoła*; *Świt* nr 120. — S. Nałęcz-Ostrowski: Ideały niewieście poetek polskich. Studium etyczno-literackie. *Bluszcz* 1898 nr 21-22. — K. Sosnowski: Poezja krakowska z czasów Wolnego Miasta 1815-1846. Kr. 1901 *Bibl. Kr.* (nr 20). — A. Goldberg. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 43 (1910). — T. Kończyc (T. Grot-Bęczkowski): Zapomniane poetki. Anna Libera (Krakowianka) i Anna z Krakowa. *Bluszcz* 1912 nr 43. — H. Barycz: Z dni niedoli Anny Libery. *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 3/4. — Z. Bubak: Józef Baczyński, zbójnik beskidzki. *Wierchy* R. 29 (1960).

http://rcin.org.pl

LIPIŃSKI TYMOTEUSZ (1797—1856)

Krypt.: Tym. Lip.

Historyk.

Ur. w 1797 we wsi Dereczynie w Grodzieńskiem; syn Stanisława, majora wojsk polskich, i Marii z Oleśnickich Głowaczów; brat Katarzyny Lewockiej. W 1811 przybył do Warszawy; tu ukończył liceum, a następnie uniwersytet. Od 1825 był adiunktem w Radzie Przygotowawczej Instytutu Politechnicznego. W 1833-1851 wykładał historię, geografię i język polski w szkołach warszawskich. W 1851 przeszedł na emeryturę. Był stałym współpracownikiem *Biblioteki Warszawskiej*. Zmarł w 1856 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym opisana. T. 1-2. W-wa 1843-1846. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione przez F. K. Martynowskiego. T. 1-4. W-wa 1885-1887.

T. 3: Wielkie Księstwo Litewskie — opisane przez M. Balińskiego.

2. Czasy Augusta III, wystawione w piśmiennych z owej epoki zabytkach. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 1; odb. W-wa 1846.

3. Miscellanea numizmatyczne. Medale za rządów Stanisława Augusta. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 3; odb. b. m. r.

4. Wiadomości historyczno-numizmatyczne o koronacjach obrazów Matki Boskiej w dawnej Polsce. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 4; odb. W-wa 1850.

5. Miasto Brody z dawnymi przynależnościami. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 1; wyd. osob. W-wa 1853.

6. Kongres w Niemirowie 1737 r. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 2; odb. W-wa 1852.

7. Słownik zawierający przysłowia, przypowieści, zdania i sposoby mówienia. Fragm. ogł. pt. Przysłowia i wyrażenia od gór i rzek. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 4; 1853 t. 2; pt. Przysłowia i wyrażenia od miast i wsi. Tamże 1856 t. 1. Rkps znajdował się w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1841-1845, 1849, 1851, 1853, 1855; m. in.: O gazetach pisanych w Polszcze i niektóre z nich wyjątki. 1845 t. 4), *Dzien. Warsz.* (1852-1855), *Gaz. Pol.* (od 1829).

Prace edytorskie

F. Siarczyński: Opis powiatu radomskiego. W-wa 1847.

Dedykacja: Obywatelom powiatu radomskiego w upominku.

Listy i materiały

1. Do S. Barącza 3 listy z 1853-1855. Rkps Ossol. sygn. 2757/II.

2. Do A. Bielowskiego z 1854. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

3. Zapiski z lat 1825-1831. Do druku przygotował i przypiskami objaśnił K. Bartoszewicz. Kr. 1883 *Zbiór Pamiętników i Materiałów do Historii i Literatury Pol.* t. 1.
Rkps Ossol. sygn. 4963/I.

OPRACOWANIA

A. Bielowski: (Starożytna Polska. T. 1. Rec.). *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 13. — S. Orgelbrand: Prospekt. Starożytna Polska pod względem... *Gaz. Codz.* 1843 nr 111. — (Wiadomości historyczno-numizmatyczne. Rec.). *Gaz. Codz.* 1850 nr 3. — J. Bartoszewicz: Nowa epoka literatury historycznej polskiej. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 4. — P. T. Lipiński, znany autor Starożytnej Polski... *Gaz. Codz.* 1852 nr 185. — (Starożytna Polska. Rec.). *Przegl. Poz.* 1852 t. 14. — J. Korzeniowski: Odpowiedź z powodu zarzutu T. Lipińskiego przeciw tytułowi stolnikiewicza wołyńskiego. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 27. — Wł. Sab. (Sabowski): Przyczynek do zbioru przysłów pana T. Lipińskiego. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 254. — Nekrologi: * (J. Bartoszewicz). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 150; H. Sk. (Skimborowicz). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 240, 247, 250; 4 (W. Szymanowski). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 151; *Przegl. Poz.* 1856 t. 22. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — K. Bartoszewicz: Od wydawcy. W wyd.: Zapiski ..., zob. Listy i materiały poz. 3. — (s): Notatki literacko-artystyczne. *Gaz. Lw.* 1884 nr 4. — Dr J. P. (Peszke). *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 44 (1910).

http://rcin.org.pl

LOMPA JÓZEF (1797—1863)

Pisarz dla ludu, poeta, etnograf.

Ur. 29 czerwca 1797 w Oleśnie na Opolszczyźnie; syn Michała, kramarza, i Józefy ze Strożyków. Po ukończeniu miejscowej szkółki uczył się prywatnie do czternastego roku życia, potem uczęszczał do szkół pijarskich w Wieluniu, zarobkując jednocześnie jako organista. Po roku wrócił do Olesna i w ciągu trzech lat próbował różnych zawodów: był aplikantem sądu, guwernerem, pisarzem, tłumaczem, wreszcie sekretarzem prezesa „komisji jeneralnej spraw ziemskich i włościańskich" w Szywałdzie. W 1815 porzucił pracę i wstąpił do katolickiego seminarium nauczycielskiego we Wrocławiu. W 1817 zaczął nowy zawód od stanowiska pomocnika nauczyciela we wsi Cieszynie, potem awansował na nauczyciela w Łomnicy, a w jesieni 1819 osiedlił się w Lubszy, gdzie pełnił również funkcję organisty. W 1818 ożenił się z Marią Benisówną. Ok. 1821 zwrócił się do Jerzego Samuela Bandtkiego z prośbą o wyjednanie stypendium dla ukończenia studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim; to pragnienie nie zostało zrealizowane. W Lubszy spędził 30 lat. W 1836 stracił żonę, w 1837 ożenił się z Weroniką Grzegorzówną. Pracując jako tłumacz przysięgły języka polskiego, czeskiego i niemieckiego przy regulacji granic między Królestwem i Śląskiem, zapoznał się z wielu dokumentami i rozwinął w sobie zainteresowania historyczne, etnograficzne i językoznawcze. W 1844 został wybrany na członka Towarzystwa Literackiego w Gostyniu. Roztaczał opiekę nad polską ludnością wiejską, i to wywołało szereg zatargów z ziemiaństwem, a pośrednio i z władzami szkolnymi. Wytaczano mu procesy i dyscyplinarki, a za szczególnie intensywną pracę oświatową i społeczną w 1848 zwolniono go z posady wyrokiem rejencji opolskiej w 1850. W 1848 z jego inicjatywy przy współudziale Józefa Łepkowskiego powstało Towarzystwo Pracujących dla Oświaty Ludu Górnośląskiego. W 1849 wraz z nauczycielem bytomskim Emanuelem Smolką założył Towarzystwo Nauczycieli Polaków w Bytomiu. W tymże roku po wydaleniu ze Śląska Łepkowskiego objął redakcję *Dziennika Górnośląskiego*. W 1858 przeniósł się do sąsiednich Woźnik. Tu był tłumaczem sądowym, wystarał się o prawo pisania podań dla innych, dużo pisał i drukował, prowadził żywą korespondencję m. in. z Józefem Ignacym Kraszewskim, Józefem Łepkowskim i Wacławem Aleksandrem Maciejowskim. Był członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, członkiem korespondentem Towarzystwa Rolniczego w Królestwie Polskim. Zmarł 29 marca 1863 w Woźnikach (pow. lubliniecki).

TWÓRCZOŚĆ

1. Krótkie wyobrażenie historii Szląska dla szkół elementarnych. Opole 1821.

2. Kancjonał pieśni kościelnych z melodiami. Z. 1-2. B. m. 1823.

3. Beschreibung der Stadt Rosenberg. Nach einer polnischen Chronik und anderen geschichtlichen Quellen. Gliwice 1832.

4. Zbiór pieśni nabożnych. Gliwice 1833.

5. Zbiór pieśni podczas uroczystości Bożego Ciała. Gliwice 1833.

6. Zbiór wierszy, które częścią z niemieckiego klasycznych autorów tłumaczył, częścią sam ułożył ... Z. 1-3. Opole 1841--1843.

7. Krótki rys jeografii Szląska dla nauki początkowej. Z mapą kolorowaną kraju szląskiego. Lubliniec 1843. Wyd. 2 Głogówek 1847.

8. Klechdy ludu polskiego w Szląsku. (Ze zbiorów wydziału literackiego w Gostyniu). *Przyj. Ludu* 1843/44 nr 31; 1844/45 nr 29; 1846 nr 3, 7, 10, 12-14, 16-19, 22; wyd. osob. pt. Klechdy, czyli baśnie ludu polskiego na Śląsku. Ze zbiorów wydziału literackiego w Gostyniu. W-wa 1900. (Wyd. anonimowo).

Autorstwo J. Lompy ustalił K. Prus, potwierdził J. Krzyżanowski.

9. Pielgrzym w Lubopolu, czyli nauki wiejskie, szczególniej dla ludu szląskiego zastosowane. Lubliniec 1844.

10. Märchen, Sagen, Sitten, Gebräuche und Aberglauben etc. des schlesisch-slavischen Volkes. Rkps (196 stronic) został złożony redakcji *Schlesische Provinzial-*

http://rcin.org.pl

blätter w 1846, później znajdował się w Bibl. Miejskiej Wr.

11. Kwiaty moralne zbierane na Górze Świętej Anny w Górnym Szląsku, wydające najprzyjemniejszą wonność i posiłek dla dusz pobożnych chrześcijańskich. Bukiet pierwszy. Koźle (1854).

Jest to zbiór wierszy lirycznych samego J. Lompy.

12. Apteka domowa, czyli skarb lekarski. Rkps powst. 1855.

13. Geschichtliche Darstellung der merkwuerdigsten Ereignisse in der koeniglichen Kreisstadt Rosenberg. Ein Fragment zur Geschichte Schlesiens. Koźle 1855.

14. Historia o pobożnej i błogosławionej Petroneli, polskiej pustelnicy na Górze Chełm u Ś. Anny w Górnym Szląsku. Koźle 1855.

15. Sto powieści dla młodzieży. Rkps wysłany w 1855 do Towarzystwa Literackiego w Gostyniu; zaginął.

16. Satyra na grę w karty. Powst. 1857. Rkps był w Bibl. Tow. Przyj. Nauk Poz. Z kopii B. Erzepkiego ogł. Z. Hierowski. *Zaranie Śląskie* 1947 z. 3.

Utwór był napisany na konkurs ogłoszony przez hrabiego H. Skórzewskiego, członka Tow. Przyj. Nauk Poz.

17. Zamek w Głogówku. Powieść historyczna. *Gwiazdka Cieszyńska* 1857 s. 325 i n.

18. Przysłowia i mowy potoczne ludu polskiego w Szląsku. Bochnia 1858.

19. Przewodnik dokładny dla odwiedzających święte i od wieków cudami słynące miejsce w obrazie Najświętszej Panny Marii na Jasnej Górze w Częstochowie. W-wa 1860 (2 wyd.: tańsze i droższe).

20. Geschichtliche Nachrichten ueber das altertuemliche Marien-Bild der heiligsten Jungfrau Maria, welches Wladislaus, Herzog von Oppeln, auf dem Klarenberge bei Czenstochau im Jahre 1382 aufgestellt hat. W-wa 1860.

Ponadto wiersze, pieśni, opowiadania, podręczniki, poradniki gospodarcze, zbiory modlitw, zbiory materiałów ludoznawczych i historycznych itp., m. in. w zbiorze pt. Rozmaitości śląskie, zob. Listy i materiały poz. 15.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Czas* (1854 nr 290), *Dzien. Górnośląski* (red. 1849; tu m. in.: Powieści gminne śląskie. 1848-1849; Krótki rys piśmiennictwa polskiego w Szląsku. 1849), *Gaz. Codz.* (1859-1860; tu korespondencje ze Śląska w oprac. J. I. Kraszewskiego), *Gwiazdka Cieszyńska* (1855-1860; tu m. in. art. autobiograficzny: Józef Lompa, pierwszy autor śląski. 1855 nr 10-14), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (tu m. in.: Korespondencje z Lubszy na Śląsku. 1856 nr 33, 41, 45, 93, 119, 122), *Oberschlesischer Wanderer* (1832-1833), *Poradnik dla Ludu Górnoszląskiego* (współred. 1850-1853), *Przyj. Ludu* (1843-1847), *Roczniki Gospodarstwa Kraj.* (1859-1860), *Schlesische Provinzialblätter* (1862), *Szkoła Pol.* (1849-1853; tu: Listy o Górnym Szląsku. 1850 t. 2), *Telegraf. Tygodnik dla polepszenia i wyćwiczenia ludu* (1848), *Tyg. Ilustr.* (1860), *Tyg. Pol.* (1845-1846).

Kilka wierszy z rkpsu ogł. Z. Hierowski, *Zaranie Śląskie* 1947 z. 3.

Ponadto: Wypis z kroniki miasta Olesna. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

Przekłady

1. F. Rendschmidt: Książka do czytania dla klasy średniej szkół katolickich miejskich i wiejskich. Wr. 1843. Wyd. nast.: 1845; 1850; 1853; 1856; 1864; 1869.

2. G. Nieritz: Mały górnik, czyli poczciwość trwa najdłużej. Powieść zabawnej i naukowej treści. Opole-Tarnowskie Góry 1845.

3. Historia o Gryzeldzie i margrabi Walterze, i o Jowianie, cesarzu rzymskim. (Z książek dla ludu przez Marbacha wydanych). Mikołów 1846. Często wznawiane, ostatnie wyd. Olesno 1910.

4. Hirlanda, czyli niewinność uciśniona. Powieść dla ludu. (Z książek dla ludu przez Marbacha wydanych). Lubliniec 1846. Często wznawiane.

5. Historia o pięknej i ślachetnej Meluzynie. Olesno 1847. Wyd. 2 pt. Historia o Meluzynie. Mikołów 1861.

6. Maria Jacobine Hoffmann, das ungluecklicke Maedchen von Polnisch-Wartenburg, deren trauriges Ende in Rosenberg. Eine wahre Begebenheit aus dem Jahre 1680, übersetzt aus einer polnischen Kirchenchronik zu Rosenberg. Koźle (1854).

Toż w jęz. pol. pt. Ofiara miłości niewczesnej. Rzecz wyjęta z osnowy dawnego szląskiego rękopisu. (Zdarzenie prawdziwe z r. 1680). Jasło 1858.

7. Życie, sprawy i wędrówka do piekła doktora Jana Fausta, osławionego czarnoksiężnika. Bochnia 1858. Wyd. nast.: Bochnia 1875.

http://rcin.org.pl

Listy i materiały

1. Do J. S. Bandtkiego z 15 lutego 1821. Ogł. H. Barycz: Zamierzone studia J. Lompy w Uniwersytecie Krakowskim. *Zaranie Śląskie* 1935 z. 3.

2. Do K. W. Wójcickiego z 1843 (przy tym wiersz pt. Moje wierszowania). Ogł. H. Mościcki. *Zaranie Śląskie* 1947 z. 4; ogł. H. Barycz. *Przegl. Zach.* 1951 z. 11-12.
Rkps listu i wiersza w Muz. Nar. Kr.

3. Do J. E. Purkyniego listy z 1842-1861. Ogł. W. Piastowska, V. Zelovský: Dopisy Josefa Lompy Janu Evangelistovi Purkyňovi z let 1842-1861. Opawa 1960; przekł. pol. 15 listów ogł. W. J. Opatrny: Listy J. Lompy do Jana Ew. Purkyniego. (Wybór). *Studia śląskie*. T. 6. Kat. 1963.

4. Do W. A. Maciejowskiego 3 listy z 1844-1852. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

5. Do K. Weinholda z 1846. Fragm. ogł. adresat w: Die Verbreitung und die Herkunft der Deutschen in Schlesien. Stuttgart 1887.

6. Do W. A. Maciejowskiego z 29 stycznia 1853. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza*. T. 1. W-wa (1898).

7. Do rodziny Działyńskich 4 listy z 1854-1859. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1, p. 9 t. 1, N t. 2.

8. Do J. Bartoszewicza, do W. A. Maciejowskiego, do ks. Szelewskiego z 1856-1861 oraz korespondencja z Komisją W. R. i O. P. ok. 1860. Rkpsy Instytut Śląski w Kat. Przygotował do druku A. Rombowski.

9. Do A. Grabowskiego 2 listy z 1856. Ogł. W. Ogrodziński: Trzy argumenty do charakterystyki J. Lompy. *Zaranie Śląskie* 1945 s. 54-57.

10. Do J. Łepkowskiego (?) 2 listy z 1857, 1861. Ogł. J. Ender: Obrońcy ludu śląskiego. Dodatki. W-wa 1956.
Rkps Bibl. Śląska Kat.

11. Do F. Wężyka 5 listów z 1857-1861. Ogł. J. Ender, jw. poz. 10.
Rkps Ossol. sygn. 12318/III.

12. Do J. I. Kraszewskiego 36 listów z 1860-1862 i list b.d. (w tekstach listów — wiersze). Ogł. K. Dobrowolski: Listy ... do J. I. Kraszewskiego. Kat. 1931 (tu także list do K. Libelta).
Rkpsy Bibl. Jagiel. sygn. 6470.

13. Do K. W. Wójcickiego z 1860. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

14. Do P. Stalmacha z 1861-1862. Ogł. L. Brożek. *Zaranie Śląskie* 1936 z. 2.

15. Rozmaitości śląskie. Rkps, powst. 1843-1844, w Bibl. Tow. Ludoznawczego w Cieszynie, sygn. 431.

Zawartość: rozmaite materiały do twórczości i biografii autora; bajki, pieśni, kopie ze starych druków, notaty, wiersze własne i odpisy oraz różne wiadomości.

16. Akta dotyczące Lompy. Arch. Państw. Kat. i Arch. Archidiecezjalne Wr.

Bibliograficzne zestawienia: K. Prus: Józef Lompa, jego życie i prace. Bytom 1913. — J. Ender: Józef Lompa. Zarys biograficzny. Kat. 1947. — L. Brożek: Bibliografia Lompy. *Zaranie Śląskie* 1947 z. 3; Dodatek do bibliografii Lompy. Tamże nr 4. — L. Pośpiech i J. Pośpiech: Bibliografia Józefa Lompy. *Kwart. Opolski* 1957 nr 3. [Rec.: S. Wilczek. *Zaranie Śląskie* 1957 nr 1/2]. — J. Woźnicka: Józef Lompa. Katalog centralny. Kat. 1962 *Prace Biblioteki Śląskiej* nr 5.

OPRACOWANIA

1. Zarysy monograficzne

K. Prus: Józef Lompa, jego życie i prace. Na 50 rocznicę zgonu jego. Bytom 1913. [Rec.: E. Badowska. *Bluszcz* 1913 nr 37]. —

J. Ender: Józef Lompa. Zarys biograficzny. Kat. 1947. [Rec.: Z. Hierowski. *Odra* 1947 nr 32; W. Jakóbczyk. *Polska Zach.* 1947 nr 45; S. Papée. *Odrodzenie* 1947 nr 33; A. Rombowski. *Odra* 1947 nr 39; *Polska Zach.* 1947 nr 33; W. Jakóbczyk. *Roczn. Hist.* 1948]. —

W. Szewczyk: Z kraju Lompy. Kat. 1957; wyd. 2 Kat. 1957; wyd. 3 Kat. 1958. [Rec.: W. W. *Odra* 1958 nr 12; W. Nawrocki: Portrety zasłużonych Ślązaków. *Ruch Lit.* 1963 nr 5/6]. —

S. Wilczek: Józef Lompa. Kat. 1963.

2. Biografia

K. W. Wójcicki: J. Lompa, nauczyciel elementarny w Lubszy w pow. lublińskim na Górnym Śląsku. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 4. — J. Łepkowski: Wiadomości o Szląsku. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 3-4. — J. Łepkowski: Piśmiennictwo, uczeń, drukarze w pruskim Śląsku. *Stadło* 1849 nr 92. — E. E. (Estkowski): O Górnym Szląsku. *Szkoła Pol.* 1850 s. 139-140. — J. J. (Jerzmanowski): J. Lompa i jego stanowisko na Szląsku. *Bibl. Warsz.* 1856 t. 1. — (A. Mieczyński): J. Lompa. *Gaz. Codz.* 1859 nr 217. — (L. Jenike): Józef Lompa. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 48. — K*: Kilka słów o Szląsku. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 91. — J. I. Kraszewski: (Życiorys Lompy). *Gaz. Codz.* 1860 nr 151. — J. F. Nowakowski: Odwiedziny u J. Lompy. Wil. 1861. — Nekrologi:

http://rcin.org.pl

Z. Gawarecki. *Gaz. Rolnicza* 1863 nr 17; *Breslauer Zeitung* 1863 nr 167; *Gaz. Pol.* 1863 nr 79-80; *Przegl. Poz.* 1863 t. 36; *Schlesische Zeitung* 1863 nr 16. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — A. Giller: Historia powstania narodu polskiego w 1861-1864. T. 4. Paryż 1871 s. 248 i n. — B. Limanowski: Losy narodowości polskiej na Śląsku. Lw. 1874. — L. Malinowski: Zarysy życia ludowego na Szląsku. *Ateneum* 1877 t. 1-2 i odb. — M. Parczewska. *Enc. wych.* T. 7 (1909). — A. Laparewicz. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 44 (1910). — E. Badowska: Józef Lompa. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 nr 13. — A. Grzymała-Siedlecki: Żywot wzorowego Ślązaka. *Czas* 1913 nr 358. — Ksiądz (J. Kudera): Józef Lompa, zasłużony działacz, krzewiciel ducha polskiego na Śląsku. W 50 rocznicę śmierci. Opole 1913. — S. Karwowski: Wielkopolanie a Ślązacy 1848-1853 r. *Przegl. Wielkopol.* 1914 nr 22. — S.: Publiczno-oświatowa działalność J. Lompy. *Kur. Poz.* 1917 dod. do nr 164. —

K. Bartoszewicz: Fragmenty górnośląskie. *Rzeczpospolita* 1920 nr 171; przedr. *Nowa Reforma* 1921 nr 25. — J. Kudera: Obrazy Ślązaków wspomnienia godnych. Mikołów 1920. — A. Benisz: Górny Śląsk w walce o polskość. Kat. 1930. — A. Jesionowski: Pomnik Lompy i tablica pamiątkowa Damrotha. *Zaranie Śląskie* 1931 z. 3/4. — J. Sławiczek: Z wycieczki do ojczyzny Lompy. *Zaranie Śląskie* 1933 nr 4. — H. Barycz: Zamierzone studia J. Lompy w Uniwersytecie Krakowskim. *Zaranie Śląskie* 1935 z. 3. — K. L. Koniński: Kartki z dziejów polskości Śląska Cieszyńskiego. W-wa 1936. — M. Tobiasz: Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763-1914). Kat. 1937; wyd. 2 Kr. 1945. — S. Wasylewski: Na Śląsku Opolskim. Kat. 1937 s. 209 i n. —

W. Ogrodziński: Trzy argumenty do charakterystyki J. Lompy. *Zaranie Śląskie* 1945. — J. Baranowicz: J. Lompa — przyjaciel śląskiego ludu. *Wieś* 1947 nr 29. — B. Butryńczuk: Żywot pełen doświadczeń. *Odra* 1947 nr 24. — J. Ender: Lompa — nauczyciel i oświatowiec. *Zaranie Śląskie* 1947 z. 3. — Z. Hierowski: Trzy relacje biograficzne. Tamże. — Z. Hierowski: Nauczyciel z Lubszy. *Nowiny Lit.* 1947 nr 39. — H. Grotowska: Pierwsi działacze polscy na Śląsku. W-wa 1948. — A. Knot: Miscellanea źródłowe do dziejów 1848 r. w Galicji. *Sobótka* 1948. — K. Popiołek: Polska „Wiosna Ludów" na Górnym Śląsku. *Sobótka* 1948 i odb. — M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. W-wa 1949. — W. Szewczyk: Józef Lompa. W: Trzynaście portretów śląskich. Kr. 1953. [Rec.: J. S.: Portrety śląskie. *Dziś i Jutro* 1954 nr 13]. — W. Szewczyk: Wstęp. W: L. Malinowski: Powieści ludu na Śląsku. Kr. 1953; tož wyd. 2 uzup. Kr. 1954. — J. Ender: Józef Lompa. W: Obrońcy ludu śląskiego. W-wa 1956. — I. Lewańska: Materiały dotyczące walki o kulturę polską na Śląsku w „Szkole Polskiej" Ewarysta Estkowskiego. (Notatka informacyjna). *Wyższa Szkoła Pedag. w Opolu. Zeszyty Nauk. Hist.-lit.* nr 1. Opole 1957. — W. Szewczyk: Lompa. *Panorama* 1957 nr 26. — (zf): Pamięci J. Lompy. *Zaranie Śląskie* 1957 z. 1/2. — zh.: Pomnik J. Lompy w Woźnikach. *Zaranie Śląskie* 1958 z. 4. — M. Antonów: Działalność J. Lompy w związku nauczycielskim (1826-1840). *Zaranie Śląskie* 1959 z. 3. — M. Kudilka: Wstęp w wyd.: Dopisy Josefa Lompy Janu Evangelistovi Purkyňovi z let 1842-1861. Opawa 1960. — Z. Hierowski: Nauczyciel z Lubszy. W: Nauczyciel z Lubszy i inne szkice. Kat. 1961; wyd. 2 rozszerzone Kat. 1964. (Tu również szkic pt. Na górnośląskim ugorze). — (M.) (W. Mielczarek): Józef Lompa — krzewiciel polskości na Śląsku. *Nad Wartą* 1961 nr 9. — Stw. (S. Wilczek): (Dopisy Josefa Lompy ..., jw. Rec.). *Zaranie Śląskie* 1961 nr 3. — S. Wilczek: Józef Lompa. Zarys życia. Stan badań. W: J. Woźnicka: Józef Lompa. Katalog centralny. Kat. 1962 *Prace Biblioteki Śląskiej* nr 5. — R. Ocieczek: W setną rocznicę śmierci J. Lompy. *Ruch Lit.* 1963 nr 5/6. — J. W. Opatrny: Listy J. Lompy do Jana Ew. Purkyniego. *Studia śląskie.* T. 6. Kat. 1963. — Stulecie śmierci Lompy. *Życie Lit.* 1963 nr 15.

3. T w ó r c z o ś ć

(Zbiór wierszy. Rec.): D.....y. *Tyg. Lit.* 1841 nr 31; (T.). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 3. — X.: Korespondencja literacka. *Gaz. Codz.* 1853 nr 27. — J. Łepkowski: Józef Lompa, autor szląski. Korespondencja z Szląska pruskiego. *Czas* 1854 nr 290. — A. Bia... (Białecki): Rzut oka na literaturę śląską. *Gwiazdka Cieszyńska* 1855 nr 24. — A. Białecki: Stanowisko J. Lompy i jego ostatnie dziełko p. n. Geschichtliche Darstellung... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 20-21, 23. — W. Nehring: Bericht über Aberglauben, Gebräuche, Sagen und Märchen in Oberschlesien. *Mitteilungen des Schles. Gesellschaft für Volkskunde* 1896 t. 3. — E. Grim: O poetach górnośląskich. *Zaranie Śląskie* 1910 z. 2. — S. Ciszewski: W sprawie spuścizny naukowej po J. Lompie. *Lud* 1911 z. 2/3. — S.: Prace badawcze i pisarskie J. Lompy. *Kur. Poz.* 1917 dod. do nr 170. —

http://rcin.org.pl

P. Musioł: Rzut oka na literaturę śląsko-polską. *Pam. Warsz.* 1930. — K. Dobrowolski: Uwagi wstępne o piśmiennictwie polskim na Śląsku. W wyd.: Listy ... do J. I. Kraszewskiego z lat 1860--1862. Kat. 1931 i odb. [Rec.: W. Ogrodziński. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku* R. 3 (1931); P. Musioł: J. Lompa w świetle swych listów do J. I. Kraszewskiego. *Zaranie Śląskie* 1932 z. 2; W. Hahn. *Nowa Książka* 1935 nr 1]. — F. Popiołek: Pierwsze czasopismo polskie na Śląsku. *Zaranie Śląskie* 1931 z. 3/4. — Z. Kossak: Pierwsze światła. W: Nieznany kraj. Kr. 1932; wyd. 2 Kat. 1958. — T. Prejzner: Kilka nieznanych pieśni ludowych ze Śląska zapisanych przez J. Lompę. *Zaranie Śląskie* 1935 z. 1. — J. Galicz: Felieton literacki w najstarszych pismach polskich Śląska Cieszyńskiego (1848-1878). *Zaranie Śląskie* 1938 z. 1. — P. Musioł: Literatura polska na Śląsku po r. 1848. *Zaranie Śląskie* 1938 z. 2. — W. Ogrodziński: Jeszcze o „poradniku dla ludu górnośląskiego". *Zaranie Śląskie* 1938 z. 5. — J. Krzyżanowski: J. Lompa jako zbieracz bajek. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1949 nr 1/3; przedr. uzup. *Zaranie Śląskie* 1947 z. 3; przedr. w: Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru. W-wa 1961. —

Z. Hierowski: Rozwój uświadomienia narodowego u pisarzy górnośląskich. *Zaranie Śląskie* 1946 z. 3/4. — W. Ogrodziński: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Kat.-Wr. 1946. [Rec.: T. Mikulski. *Sobótka* 1946]. — W. Szewczyk: Śląski trud literacki. Pisarze śląscy XIX i XX wieku. Wr.-W-wa 1946. [Rec.: Z. Hierowski: „Śląski trud literacki" — próba historycznego ujęcia. *Zaranie Śląskie* 1946 nr 3/4; T. Mikulski. *Sobótka* 1946]. — H. Waniczkówna: Postacie śląskie. Józef Lompa. *Śląsk* 1946 nr 2. — *Zaranie Śląskie* 1947 z. 3. *Zeszyt poświęcony Józefowi Lompie (1797-1863) w 150 rocznicę urodzin.* (Tu m. in.: L. Brożek: Lompa a „Gwiazdka Cieszyńska"; L. Brożek: Lompa w pszczyńskim „Tygodniku Polskim"; Z. Hierowski: Nieznane wiersze Lompy; Z. Hierowski: Pisarstwo ludowe J. Lompy; J. Hutka: Pisma historyczne Lompy; S. Kasztelowicz: Dzieje sławy Lompy; K. Prus: Kilka fragmentów z prac dziennikarskich Lompy; A. Widera: Lompa jako słowianofil). — G. Morcinek: Trud Lompy. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 35. — H. Mościcki: Nieznany list i wiersz J. Lompy. *Zaranie Śląskie* 1947 z. 4. — A. Rombowski: Dziennik Górnośląski 1848-49 r. *Sobótka* 1948. — A. Rombowski: J. Lompy dykcjonarzyk geograficzny. *Sobótka* 1948. — H. Barycz: J. Lompy wspomnienia z okresu studiów we Wrocławiu. *Przegl. Zach.* 1951 z. 11/12. —

R. Górski: Ludoznawstwo epoki Mickiewicza. W zbiorze: Ludowość u Mickiewicza. W-wa 1958. — B. Zakrzewski: Pieśni śląskie w rękopisach Lompy i Fiedlera ze zbiorów Edmunda Bojanowskiego. *Studia śląskie.* T. 2. Kat. 1959. [Polemika: L. Brożek: O rękopisach tzw. cieszyńskich J. Lompy. *Zaranie Śląskie* 1961 z. 3]. — S. Wilczek: Józef Lompa. (Stan badań). *Ruch Lit.* 1960 nr 1/2. —L. i J. Pośpiechowie: Baśnie i podania J. Lompy w zbiorach niemieckich. *Kwart. Opolski* 1961 nr 3. — S. Wilczek: Kilka uwag o listach J. Lompy. *Zaranie Śląskie* 1961 z. 1. — S. Wilczek: Telegraf Górnośląski. *Zaranie Śląskie* 1961 z. 3. — Z. Hierowski, S. Wilczek: Piśmiennictwo śląskie na tle literatury ogólnonarodowej. *Ruch Lit.* 1962 nr 3. — K. Prus: Walka o prawa języka polskiego w okresie Wiosny Ludów w „Tygodniku Polskim" i „Dzienniku Górnośląskim". *Zeszyty Nauk. Wyższej Szkoły Pedag. w Kat. Prace Hist.-lit.* Kat. 1962; odb. Kat. 1962. — S. Wilczek: Józef Lompa, prekursor pracy kulturalno-oświatowej na Górnym Śląsku. Kat. 1961 (1962). — S. Wilczek: Wiersze J. Lompy. *Zeszyty Nauk. Wyższej Szkoły Pedag. w Kat. Prace Hist.-lit.* Kat. 1962. — B. Zakrzewski: Śląska pieśń ludowa w zbiorach z okresu romantyzmu. Wr. 1962 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 85. — Z. Hierowski: Józef Lompa. *Pisarze śląscy XIX i XX wieku. Praca zbior.* Wr. 1963. (Tu także wybór utworów Lompy oprac. Z. Hierowski i J. Pośpiech). — jaka: (Józef Lompa. Katalog centralny. Oprac. J. Woźnicka. Kat. 1962. Rec.). *Ruch Lit.* 1963 nr 4. — L. i J. Pośpiechowie: Baśnie i podania J. Lompy w zbiorach polskich. *Kwart. Opolski* 1963 nr 2. — S. Kolbuszewski: (Pisarze śląscy XIX i XX wieku. Praca zbior. Wr. 1963. Rec.). *Zaranie Śląskie* 1964 z. 2.

http://rcin.org.pl

LUBOMIRSKI JAN TADEUSZ (1826—1908)

Krypt.: J. T. L.; L.; L...; T. L.; T. X. L.; T. Xżę L.

Historyk, wydawca.

Ur. 24 (czy 28) października 1826 w Stanisławowie, pow. orszański, woj. witebskie; syn Eugeniusza i Marii z Czackich, córki Tadeusza. Pochodził z rodziny książęcej. Po śmierci rodziców kształcił się z woli Mikołaja I w Petersburgu, w liceum w Carskim Siole, które ukończył w 1846. W roku następnym odbył podróż po Syberii celem zapoznania się z położeniem zesłańców Polaków. Przebywał też w Paryżu, gdzie nawiązał stosunki z Karolem Montalembertem. Około 1856 został członkiem Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności i objął stanowisko naczelnika ochron. W 1862 powołany został przez Wielopolskiego na członka Rady Wychowania Publicznego. Podjął wydawnictwo tzw. przewodników, omawiających technikę rzemiosł, równocześnie zawiązał spółkę zjednoczonych stolarzów, organizował nauki wieczorne dla rzemieślników oraz bezpłatne czytelnie. W 1863 został zesłany do Solikamska w guberni permskiej. Przebywał w miejscowości Niżny Nowogród. W 1865 powrócił do kraju. Założył w Warszawie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu i w 1869-1895 był jego prezesem. Z jego inicjatywy powstało również Towarzystwo Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych. Od 1870 był przez 25 lat prezesem Towarzystwa Dobroczynności. W 1873--1879 był współredaktorem *Encyklopedii rolnictwa*; w 1880-1896 wydawał *Encyklopedię wychowawczą*. W 1900 otrzymał stopień doktora filozofii honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1863 żonaty był z Marią Zamoyską. Zmarł 7 kwietnia 1908.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rolnicza ludność w Polsce od XVI do XVIII wieku. Fragm. pt. Rolnicza ludność w Polsce od XV do XVI wieku. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2; 1858 t. 1 - 1861 t. 3; pt. Rolnicza ludność w Polsce od XVI do XVIII wieku. Tamże 1862 t. 2; toż odb. W-wa 1862.

2. Zagajenie zebrania się rady opiekuńczej cyrkułowej cyrkułu pierwszego w dn. 16 maja 1858 r. W-wa 1858.

3. Jurysdykcja patrymonialna w Polsce. W-wa 1861.

Dedykacja: Stefanowi Lubomirskiemu ofiaruje Autor.

4. Trzy rozdziały z historii skarbowości w Polsce 1507-1532. Kr. 1868.

Dedykowane Zdzisławowej Zamoyskiej.

5. Adam Kisiel, pomnik i grób. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 1-3; wyd. osob. pt. Adam Kisiel, wojewoda kijowski. W-wa 1905.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Jakub z Kobylan, kasztelan gnieźnieński, starosta brzeski, 1407-1454. 1860 t. 2; O bibliotekach w Polsce. (Z powodu dzieła: „Wiadomości o znakomitszych bibliotekach w Król. Polskim, Galicji, W. Ks. Poznańskim itd." przez Fr. Radziszewskiego). 1877 t. 1; Rodzina w Polsce. 1907 t. 3), *Enc. rolnictwa* (1873-1879), *Enc. wych.* (1880-1908; tu m. in. hasła: Basedow; Bossuet; Edgeworth; Fourier; Fleury; Girard), *Tyg. Ilustr.* (1905).

Przekłady

1. H. Carpentier: Opowiadania dla dzieci. W-wa 1860.

2. Rady dla prowadzących ochrony. W-wa 1860. (Przekł. z franc.).

Prace edytorskie

1. T. Jewłaszewski: Pamiętnik ... nowogrodzkiego podsędka. 1546-1604. W-wa 1860. (Przekł. z jęz. ruskiego przez E. Ciemniewskiego).

Dedykacja: Pamięci Amelii Potockiej.

2. Kodeks dyplomatyczny Księstwa Mazowieckiego, obejmujący bulle papieżów, przywileje królów polskich i książąt mazowieckich tudzież nadania tak korporacji, jak i osób prywatnych. W-wa 1863.

3. S. Żółkiewski: Listy... 1584-1620. Kr. 1868. (Wyd. bezimiennie).

Dedykacja: Pamięci Marii Potockiej zgasłej dnia dwudziestego ósmego lutego 1866 r.

4. Dzienniki sejmów walnych koronnych za panowania Zygmunta Augusta ... 1555 i 1558 r. w Piotrkowie złożonych. Wyd. Braci Lubomirskich. Kr. 1869.

5. Katalog książek biblioteki najjaśniejszego i najpotężniejszego króla ... Jana III ... spisany w 1689 roku. Kr. 1879.

http://rcin.org.pl

6. Księga ziemi czerskiej 1404-1425, poprzedzona wstępem historycznym. Liber terrae Cernensis 1404-1425. W-wa 1879 *Najdawniejsze Księgi Sądowe.*

D e d y k a c j a: Najdostojniejszemu JO. Księciu Romanowi starszemu Sanguszce z uwielbieniem i pokorą Wydawca.

7. Listy Aleksandra i Rozalii Lubomirskich. Kr. 1900.

L i s t y

1. Do K. W. Wójcickiego z 1857; do A. Wagi 3 listy b. d.; do C. Walewskiego 4 listy b. d.; do nieznanego adresata b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

2. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1862 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6470.

3. Do W. Kętrzyńskiego 8 listów z 1889-1901. Rkps Ossol. sygn. 6217/II.

4. Do Z. Celichowskiego z 1899. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Bibl. sygn. 38.

5. Do T. Wierzbowskiego 3 listy z 1904, 1907. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 24, 27.

6. Do S. Tomkowicza 4 listy b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1985.

OPRACOWANIA

F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — P. *Enc. wych.* T. 7 (1904). — A. R. (Rembowski): (Adam Kisiel. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1906 t. 3. — Wspomnienia pośmiertne: Z. D. (Dębicki). *Bibl. Warsz.* 1908 t. 2; R. Plenkiewicz. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 10. — K. Kaszewski: Książę Jan Tadeusz Lubomirski. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 2. — Dr Ig. B. (Baranowski). *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 44 (1910). — T. Korzon: Jubileusz ks-cia J. T. Lubomirskiego. W: Listy otwarte. Mowy. Rozprawy. Rozbiory. T. 1. Dział II: Mowy. W-wa 1915.

Ł

ŁAGUNA STOSŁAW (1833—1900)

Krypt.: St. Ł.

H i s t o r y k.

Ur. 23 listopada 1833 w Sandomierzu; syn Jana, sędziego, i Izabeli z Nideckich. Nauki gimnazjalne rozpoczął w 1842 w Piotrkowie, ukończył w 1850 w Płocku, następnie był przez rok aplikantem w Zarządzie Komunikacji Lądowych i Wodnych w Warszawie. Uzyskawszy stypendium Królestwa Polskiego wyjechał do Petersburga. Tam studiował na wydziale prawa i administracji. Ukończył uniwersytet w 1855 ze stopniem kandydata praw. Aplikację sądową odbywał w Warszawie. Po jej ukończeniu został podpisarzem sądu poprawczego najpierw w Kaliszu, gdzie ojciec jego był prezesem Trybunału, następnie w Warszawie. W grudniu 1857 powołano go do Komisji Kodyfikacyjnej Królestwa Polskiego w Petersburgu. W 1859-1861 był profesorem polskiego prawa administracyjnego na uniwersytecie petersburskim oraz w 1860-1861 profesorem historii w Akademii Duchownej w Petersburgu. W 1861-1863 był sędzią Trybunału Cywilnego w Warszawie. W kwietniu 1863 został dyrektorem departamentu spraw wewnętrznych w Rządzie Narodowym. W 1864 aresztowany i osadzony w Cytadeli, został następnie przewieziony do guberni woroneskiej na bezterminowe zesłanie. W 1875 wrócił do kraju i osiadł w Warszawie. Od 1877 był współpracownikiem, współredaktorem, a wreszcie głównym redaktorem *Ateneum*. Od 1898 był członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. Zmarł 28 kwietnia 1900 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Hanza nad Dźwiną w XIII wieku. Szkic historyczny. *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859 i odb.

Tu kilka dokumentów z Archiwum magistratu miasta Rygi.

2. O prawie granicznym polskim. W-wa 1875 *Bibl. Umiejętności Prawnych* S. II (z. 7) nr 16.

http://rcin.org.pl

3. Nieznane zapiski heraldyczne średniowieczne polskie, głównie sieradzkie. Wyd. F. Piekosiński. *Arch. Komisji Hist.* T. 8. Kr. 1898 i odb.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Ateneum* (tu m. in.: Dwie elekcje. 1878 t. 2; Tablica paschalna lubińska. 1883 t. 1; Romuald Hube i jego działalność naukowa. 1890 z. 3), *Bibl. Warsz.* (tu: Kilka uwag nad wywodem historycznym niektórych artykułów statutu wiślickiego. 1859 t. 3), *Dwutyg. Nauk.* (tu: Przyczynek do zbioru przysłów ... 1879 t. 2), *Gaz. Sądowa* (tu: O deputacie leśnym i o zastosowaniu przepisów o nim do lasów miejskich. 1877 nr 11-13), *Kwart. Hist.* (tu m. in.: Nowa hipoteza o pochodzeniu szlachty polskiej. (Rec. pracy F. Piekosińskiego: O dynastycznym szlachty polskiej pochodzeniu). 1890; Pierwsze wieki Kościoła polskiego. (Rec. pracy W. Abrahama: Organizacja w Polsce do połowy w. XII. Lw. 1890). 1891; Rodowód Piastów. (Rec. pracy O. Balzera: Genealogia Piastów). 1897).

Ponadto: Opowiadania. Rkps Ossol. sygn. 4434/I.

Wydania zbiorowe

Pisma... Poprzedzone zarysem biograficzno-krytycznym przez J. Bielińskiego. Z zapomogi Kasy Pomocy dla Osób Pracujących na Polu Naukowym im. J. Mianowskiego. W-wa 1915 *Bibl. im. W. Andrychiewicza.*

Wybór rozpraw i krytyk. w tym Twórczość poz. 1, 2, 3.

Listy

1. Do R. Hubego 10 listów z 1875-1878. Ogł. S. Posner: Z papierów Romualda Hubego. *Gaz. Sądowa* 1909 nr 39-52. (Tu również informacja o 204 listach do rodziców z 1864-1874).

2. Do E. Orzeszkowej 7 listów z 1886, 1890, 1892, 1897. Rkps Arch. E. Orzeszkowej IBL W-wa.

3. Do W. Kętrzyńskiego 4 listy z 1887. Rkps Ossol. sygn. 6217/II.

4. Do J. Łosia 2 listy z 1888. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2285 t. 3.

5. Do K. Potkańskiego 3 listy z 1888-1899. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2197.

6. Do O. Balzera 3 listy z 1892-1893. Rkps Ossol. sygn. 7701/II.

7. Do L. Jaworskiego z 1894. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3983.

8. Do T. Wierzbowskiego 12 listów z 1894-1900. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 14, 15, 17, 18, 19, 20.

9. Do O. Balzera 2 listy z 1896. Rkps Ossol. sygn. 7679/II.

10. Do F. Piekosińskiego 2 listy z 1896-1898. Rkps Ossol. sygn. 7194/II.

Bibliografię oraz omówienie prac pozostałych w rękopisie podaje wstęp do wyd.: Pisma. W-wa 1915.

OPRACOWANIA

Enc. powsz. Orgelbranda. T. 17 (1864). — W. Semkowicz: (Nieznane zapiski... Rec.). *Kwart. Hist.* 1899. — Wspomnienia pośmiertne w 1900: S. Askenazy. *Bibl. Warsz.* t. 3; przedr. w książce: Wczasy historyczne. Wyd. 2. W-wa 1902; Korzon o Łagunie. *Kraj* nr 18; B. Lutomski. *Ateneum* t. 2; S. P. (Posner). *Prawda* nr 18; (Tr.). *Wędrowiec* nr 18; A. Winiarz: Działalność naukowa S. Łaguny. *Kwart. Hist.* t. 14; J. Zahorski. *Biesiada Lit.* nr 19; *Tyg. Ilustr.* nr 18; *Tyg. Mód i Powieści* nr 18. — T. Korzon: Na pogrzebie S. Łaguny. Wygł. 1900. Wyd. w: Listy otwarte. Mowy. Rozprawy. Rozbiory. T. 1. Dział II. Mowy. W-wa 1915. — S. Demby: Album pisarzy polskich (współczesnych). W-wa 1901. — J. K. Kochanowski: S. Łaguna jako historyk. *Ateneum* 1901 t. 1; przedr. w: Szkice i drobiazgi historyczne. W-wa 1904. — Notatki naukowe. Po śmierci S. Łaguny. *Kraj* 1901 nr 22. — S. Posner: W sprawie wydawnictwa dzieł zbiorowych Romualda Hubego, Antoniego Okolskiego i Stosława Łaguny. *Przegl. Prawa i Administracji* 1902. — F. Hoesick: Przedmowa. W: Jan Kochanowski w świetle dotychczasowych wyników krytyki historycznoliterackiej. Kr. 1908. — M. Handelsman. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 44 (1910). — J. Bieliński: Działalność naukowa S. Łaguny. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1912 nr 4 i odb. — J. Bieliński: Życie i pisma S. Łaguny. W wyd.: Pisma. W-wa 1915. — J. Bieliński: Jeden z zapomnianych redivivus. *Tyg. Ilustr.* 1916 nr 27. — B. Lutomski: Pamięci S. Łaguny. *Nowa Gaz.* 1916 nr 93-94. — (Pisma. Rec.): P. Dąbkowski. *Przegl. Prawa i Aministracji* 1916; przedr. w: Pokłosie z dwudziestu lat pracy naukowej zebrane 1897-1916. Lw. 1917; F. Brodowski. *Ekonomista* 1917 z. 3. — B. Lutomski: Stosław Łaguna. (W 25 rocznicę zgonu). *Kur. Por.* 1925 nr 118. — Stosław Łaguna. *Ziemia Sandomierska* 1933 nr 47.

http://rcin.org.pl

ŁAPSIŃSKI JÓZEF (ok. 1810—1831)

Poeta.

Ur. ok. 1810 w Krakowie. W 1828 ukończył Liceum Św. Anny i jednocześnie zadebiutował jako poeta uzyskując na terenie Krakowa dużą popularność. Będąc studentem Uniwersytetu Jagiellońskiego wziął udział w powstaniu listopadowym i zginął w bitwie pod Grochowem w 1831.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wiersz na dzień imienin Jaśnie Wielmożnemu Sebastianowi Girtlerowi, rektorowi Uniwersytetu Jagiellońskiego, przez uczniów klasy VI Liceum Św. Anny w dowód wdzięczności ofiarowany. Kr. 1828. (Wyd. bezimiennie).

2. Poezje. Kr. 1829.

Zawartość: Sonety (w liczbie 54); Ballady; Ułamki z poematu pod tytułem: Marzenia; Wiersze różne.

Dedykacja: Moim przyjaciołom i rówiennikom w zawodzie naukowym na pamiątkę spędzanych razem złotych chwilek młodości.

12 sonetów przytoczył K. Sosnowski: Poezja krakowska z czasów Wolnego Miasta (ze szczególnym uwzględnieniem Edmunda Wasilewskiego) 1815-1846. Kr. 1901 s. 117-124.

3. Elegia na zgon prymasa Woronicza. Kr. 1830.

Drobne utwory ogł. w czasopismach: *Goniec Kr.* (tu w innej redakcji niż w Poezjach sonety: Pieskowa Skała; Zamek Ojcowski. 1828 nr 11), *Rozmaitości* (Lw.; tu: Poeci. 1832 nr 22; Sonety; Noc; -D**. 1834 nr 29), *Rozmaitości Nauk.* (Kr.; tu sonety: Bielany na wiosnę; Groby królów polskich na Wawelu; Mogiła Wandy; Widok po zachodzie słońca; Staruszek. 1828 nr 1), *Ziemomysł* (W-wa; tu m. in. wiersze: Sierotka. 1830 t. 4 nr 22-23; Jaś i Rózia. 1830 t. 4 nr 23; Pomnik Kościuszki. Sonet; Skałka. Sonet; Wyjątek z poematu Marzenie tegoż autora. 1830 t. 4 nr 24).

OPRACOWANIA

A. Grabowski: Wspomnienia i anegdoty o znajomych i współczesnych. Powst. 1832-1868. Wyd. S. Estreicher pt. Wspomnienia. T. 2. Kr. 1909 s. 71-73. — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. *Pam. Powsz. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 1 i wyd. nast. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — K. Sosnowski: Poezja krakowska z czasów Wolnego Miasta (ze szczególnym uwzględnieniem Edmunda Wasilewskiego) 1815-1846. Fragm. pt. Nieznani poeci krakowscy z czasów Wolnego Miasta. *Księga pam. uczniów Uniw. Jagiel.* Kr. 1900; całość wyd. Kr. 1901. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 44 (1910). — J. Dropsy: Z dni Rzeczypospolitej Krakowskiej. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 4 s. 301-302. — K. Sosnowski: Piewca okolic Krakowa. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 21. — T. Sinko: 120 lat literatury krakowskiej. *Kraków w XIX wieku.* T. 2. Kr. 1932 s. 62-63. — A. Bigay-Mianowska: Tragedia krakowskiego poety. Kraków w czasie powstania listopadowego. Józef Łapsiński, jego wiersze, koleje życia. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 50. — Z. Jagoda: Z dziejów krakowskiego romantyzmu. (O J. Łapsińskim — naśladowcy Mickiewicza). *Wyższa Szkoła Pedag. w Kr. Roczn. Nauk.-Dydaktyczny* z. 17. *Filologia polska. Prace hist.-lit.* Kr. 1963.

ŁEPKOWSKI JÓZEF (1826—1894)

Krypt.: J. Ł.; P***; X. T.; J. Łpk.

Publicysta, historyk sztuki, archeolog.

Ur. 4 lipca 1826 w Krakowie. Uczęszczał do Liceum Św. Anny, następnie studiował na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, który ukończył w 1846. Zajmował się również weterynarią, niebawem jednak ją porzucił i zajął się badaniami archeologicznymi. W 1848 wyjechał na Śląsk i tam oddał się pracy oświatowej i politycznej, współpracując z Józefem Lompą i Franciszkiem Smolką. W 1848 należał do redakcji *Jutrzenki* oraz wydał z Gustawem Czernickim i Józefem Jerzmanowskim czasopismo humorystyczne *Świstek nr 5* przeciwko *Świstkowi* wydawanemu przez Władysława

http://rcin.org.pl

Ludwika Anczyca. Następnie był w zespole redakcyjnym *Dziennika Politycznego*, w 1848-1849 — redaktorem *Dziennika Górnośląskiego*. Był jednym z założycieli Towarzystwa Pracujących dla Oświaty Ludu Górnośląskiego. Po okresie ożywionej działalności został przez władze pruskie zmuszony do opuszczenia Śląska. W 1850 powołany do Komisji Archeologicznej Towarzystwa Naukowego zwiedzał wszystkie ziemie Polski i zbierał materiały do jej archeologicznego opisu. W tym także celu bawił blisko trzy lata (1856-1858) w Niemczech i we Francji. W 1863 habilitował się na Uniwersytecie Jagiellońskim w zakresie archeologii i historii sztuki średniowiecznej, w roku następnym otrzymał stopień doktora filozofii, w 1866 został mianowany profesorem nadzwyczajnym, w 1875 profesorem zwyczajnym. W 1873 został powołany na członka Akademii Umiejętności. W 1878 był dziekanem wydziału filozoficznego, w 1886 rektorem Uniwersytetu. Od 1881 wykładał historię sztuki w Szkole Sztuk Pięknych. Od 1875 był również konserwatorem zabytków historycznych, pracował m. in. nad restauracją katedry na Wawelu i ołtarza Wita Stwosza. Przez czternaście lat zarządzał biblioteką i muzeum Czartoryskich. Był członkiem towarzystw naukowych archeologicznych i antropologicznych w Pradze, Poznaniu, Królewcu, Wilnie, Wiedniu, Berlinie, Norymberdze. W 1880 został członkiem korespondentem Akademii peszteńskiej. Żonaty był ze Stanisławą Libeltówną, córką Karola. Zmarł 27 lutego 1894 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Ruchy narodowe w pruskim Szląsku w ostatnich czasach. *Przegl. Poz.* 1849 t. 8; odb. Bytom 1849.

2. Wiadomości o Szląsku. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 3; odb. W-wa 1849.

3. Obraz dziejów Szląska dla ludu szląskiego. Budziszyn 1849.

4. Ułamek z podróży archeologicznej po Galicji, odbytej w r. 1849 przez J. Łepkowskiego i J. Jerzmanowskiego. *Bibl. Warsz.* 1850 t. 3; odb. W-wa 1850.

5. Kalwaria Zebrzydowska i jej okolice pod względem dziejowym i archeologicznym. Ryciny wykonał H. Balicki. Kr. 1850.

6. Wpływ kobiet na nasze uczucia. Obrazek z życia. Kr. 1850.

7. Listy z Galicji (Sądecczyzna). *Czas* 1851 nr 173, 175, 186, 193, 201, 202, 209, 216, 220, 224; odb. Kr. 1851.

8. Ikonografia (Z archeologii ogólnej). *Bibl. Warsz.* 1856 t. 2-3; odb. W-wa 1857.

9. Broń sieczna w ogóle i w Polsce, uważana archeologicznie. Fragm. ogł. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 163, 166, 171; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 36; całość wyd. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* poczet 3 t. 1 (1857); odb. Kr. 1857.

10. Sprawozdania z czynności wydawnictwa dzieł Długosza. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 2, 4; toż *Przegl. Poz.* 1859 t. 28; toż *Czas* 1859 nr 139, 142, 145; odb. Kr. 1859.

11. Śp. Zieliński Tomasz i zbiory jego w Kielcach. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 123-124, 131-132; wyd. osob. pt. Zbiór śp. Tomasza Zielińskiego w Kielcach. Oddział starożytności. W-wa 1860.

12. O tradycjach narodowych. *Czas. Dod. Mies.* 1860 t. 20; odb. Kr. 1861.

Zawartość: Znaczenie mogił; Podania o mogiłach Krakusa, Wandy i o smoku wawelskim; Rzecz o powadze tradycji.

13. Z przeszłości. Szkice i obrazy. Artykuły feuiltonowe. Kr. 1862.

Zawartość: O naszych święconych orężach, mieczu korony pruskiej oraz Piotrowym poznańskim; Ubiory w Polsce; Obraz N. Marii Panny w Częstochowie; Ubodzy i zakłady dobroczynne w Krakowie; Wielki Czwartek w Krakowie; Symbolika religijna — kobiece roboty do kościołów; Koronacje — skarbiec koronny; Sukiennice krakowskie; Kościół N. Maryi Panny w Krakowie; Praga; Sztuka u Słowian, szczególnie w przedchrześcijańskiej Polsce i Litwie; Święta kościelne w związku z porami roku; Okolica Kielc, Pińczowa i Chmielnika; O urzędowych i rodowych tytułach w Polsce; Bibliografia.

14. O poszanowaniu zabytków ojczystej przeszłości. Kr. 1862.

15. Gniezno i Trzemeszno. Wiadomości zebrane. Kr. 1863.

16. Przegląd zabytków przeszłości z okolic Krakowa. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 5 (1863); odb. Kr. 1863.

17. Przegląd krakowskich tradycji, legend, nabożeństw, zwyczajów, przysłów i właściwości. Kr. 1866.

18. O zabytkach Kruszwicy, Gniezna i Krakowa oraz Trzemeszna, Rogoźna,

http://rcin.org.pl

Kcyni, Dobieszewka, Gołańczy, Żnina, Gąsawy, Pakości, Kościelca, Inowrocławia, Strzelna i Mogilna. Sprawozdania i studia. Kr. 1866.

19. Sztuka. Zarys jej dziejów, zarazem podręcznik dla uczących się i przewodnik dla podróżujących. Kr. 1872.

20. O modlitewniku Zygmunta I, króla polskiego, rękopisie dochowanym w Bibliotece Uniwersytetu Monachijskiego. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 1 (1874).

21. Sobiesciana. Gobeliny z scenami z odsieczy wiedeńskiej. *Czas* 1883 nr 87; odb. Kr. 1883.

22. Sobieski w Krakowie po powrocie z Wiednia. *Czas* 1883 nr 63; odb. Kr. 1883.

Ponadto rozprawy i artykuły z zakresu archeologii i historii sztuki.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1849-1863), *Czas* (1848-1894; tu m. in.: O mowie polskiej na Szląsku. 1848 nr 58; Szląsk pruski. 1849 nr 4 Dod. lit.; Górny Szląsk. 1849 nr 42; Czytelnia i pisma polskie w Szląsku austriackim. 1849 nr 73; Józef Lompa, autor szląski. Korespondencja z Szląska pruskiego. 1854 nr 290; Ze Szląska pruskiego. 1894 nr 100), *Czas. Dod. Mies.* (1856-1860), *Dod. Tyg. przy Gaz. Lw.* (1852, 1854), *Dzien. Górnośląski* (red. 1848-1849), *Dzien. Lit.* (1852, 1854), *Dzien. Mód Paryskich* (1848), *Dzien. Polit.* (1848), *Gaz. Codz.* (1855-1856), *Gaz. Pol.* (Poz.; tu: O stanie obecnym Górnego Śląska. 1848 nr 174), *Gaz. Warsz.* (1853-1860), *Jutrzenka* (Kr.; 1848), *Kalendarz powsz.* J. Wildta (1856-1863), *Kłosy* (1882), *Kółko Dom.* (1860), *Krakauer Zeitung* (1857), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856-1860), *Magazyn Mód i Nowości* (1860), *Noworocznik Ilustr. dla Polek* (1862-1864), *Przegl. Pol.* (1872), *Przegl. Poz.* (1849-1856), *Przyj. Ludu* (1845-1849), *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* (1852-1863; tu m. in.: Przegląd zabytków przeszłości w okolicach Krakowa. 1861 t. 5), *Rozpr. i Spr. AU* (1872-1874), *Świstek nr 5* (1848), *Teka Wil.* (1857--1858), *Tyg. Ilustr.* (1860-1880), *Tyg. Rolniczy i Przemysłowy* (1855), *Wieniec* (Kr.; 1862).

Przekłady

A. Kordecki: (Nowa Gigantomachia). Pamiętnik oblężenia Częstochowy roku 1655. Napisany po łacinie przez ... Przełożył wiernie (z trzema rycinami). W-wa 1858. Wyd. nast.: pt. Pamiętnik oblężenia Częstochowy 1865 r. T. 1-2. Z przedmową A. Mickiewicza. Paryż (1867) *Bibl. Lud. Pol.*

Nota: Tłumaczyłem w Krakowie r. 1855. Józef Łepkowski.

Prace edytorskie

1. Starożytności i pomniki Krakowa. Z. 1-7. Kr. 1847.

2. Tajne listy króla polskiego Zygmunta Augusta do Stanisława Hozjusza, posła Rzpltej Polskiej na dworze rzymskim w r. 1549 i 1550, umówionymi znakami pisane. Z oryginałów zachowanych w Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie odczytał ... (Tyt. również w jęz. niem.): Geheime Briefe des Königs von Polen Sigismund August an Stanislaus Hozyus... Wiedeń 1850. (Nakładem J. Sabińskiego, księgarza w Wadowicach).

3. Kościołów krakowskich opisanie, wydane w Krakowie w 1603, a teraz powtórnie przedrukowane staraniem J. Łepkowskiego. Kr. 1860.

Listy

1. Do A. Libery 3 listy z 1847-1852. Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. sygn. XVII/1643.

2. Do redakcji Biblioteki Warszawskiej 5 listów z 1847-1853; do redakcji Kłosów 3 listy z 1865; do C. Walewskiego 2 listy z 1858 i 1864; do W. A. Maciejowskiego 2 listy z 1863 i 1864; do K. W. Wójcickiego 10 listów z 1866-1871. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do J. I. Kraszewskiego 188 listów z 1847-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6470, 6517.

4. Do J. Majera z 1850. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3170 t. 1.

5. Do W. Wielogłowskiego 5 listów z 1850-1859. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1826.

6. Do K. Szajnochy 12 listów z 1852--1865. Rkps Ossol. sygn. 5878/II.

7. Do A. Bielowskiego 6 listów z 1852--1868. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

8. Do K. Szajnochy 2 listy z 1853, 1859. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

9. Do K. W. Wójcickiego 41 listów z 1853--1871. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 716-717.

10. Do T. Działyńskiego z 1858. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. VI t. 1.

http://rcin.org.pl

11. Do H. Schmitta 4 listy z 1858-1869. Rkps Ossol. sygn. 5916/II.

12. Do T. Lenartowicza 4 listy z 1861, 1866, 1875, 1887. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 2027, 2028 t. 4 i 8, 2029.

13. Do S. Barącza 2 listy z 1862, 1865. Rkps Ossol. sygn. 2757/II.

14. Do F. Boberskiej z 1868. Rkps Ossol. sygn. 5157/II.

15. Do Z. Glogera z 1868. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza*. T. 1. W-wa (1898) s. 206.

16. Do J. Szajnochowej z 1868. Rkps Ossol. sygn. 5885/II.

17. Do W. Kętrzyńskiego 6 listów z 1868--1876. Rkps Ossol. sygn. 6217/II.

18. Do W. Kętrzyńskiego 2 listy z 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. XII t. 3.

19. Do W. Zawadzkiego 3 listy z 1870--1883. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

20. Do Z. Celichowskiego 23 listy z 1870--1891. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Bibl. sygn. 36.

21. Do J. Działyńskiego z 1872. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. XII t. 2.

22. Do S. Buszczyńskiego 4 listy z 1873 i 1883. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 2-3.

23. Do S. E. Koźmiana 3 listy z 1876. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

24. Do A. Szukiewicza z 1876. Rkps Ossol. sygn. 6531/II.

25. Do S. Tomkowicza 55 listów z 1878--1891. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1986.

26. Do H. Wodzickiego z 1879. Rkps Ossol. sygn. 11757/II.

27. Do nieznanego adresata z 1880. Rkps Ossol. sygn. 6841/III.

28. Do Księgarni D. E. Friedleina 22 listy z 1884. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3709.

29. Autobiografia. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

Bibliografię twórczości podają: J. Łepkowski: Bibliografia prac do r. 1861. W książce: Z przeszłości, zob. Twórczość poz. 13, s. 273--291. — W. R.: Józef Łepkowski. (Wspomnienie pośmiertne). *Kwart. Hist.* 1894 t. 8 s. 388-389.

OPRACOWANIA

J. P.: Niezmordowany nasz badacz przeszłości... *Gaz. Codz.* 1853 nr 324. — (Broń sieczna. Rec.). *Przegl. Poz.* 1860 t. 29. — (K. Estreicher): Powieściopisarze w Galicji. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1. — (O tradycjach narodowych. Rec.): Rog. *Niewiasta* 1861 nr 4, 6; Wesołowski. *Dzien. Lit.* 1861 nr 8. — B. S. (T. Żebrawski): Rozbiór pisma J. Łepkowskiego pod tytułem: Przegląd zabytków przeszłości w okolicach Krakowa. Bochnia 1861. — (Z przeszłości. Rec.): W. Górski. *Gaz. Pol.* 1862 nr 287; × (J. I. Kraszewski). *Gaz. Pol.* 1862 nr 153; L. R. *Dzien. Lit.* 1862 nr 27; K. Wł. W. (Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1864 t. 1. — × (J. I. Kraszewski): Badania archeologiczne. *Gaz. Pol.* 1862 nr 109. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — (Sprawozdania i studia. O zabytkach... Rec.): K. Ch. *Dzien. Lit.* 1865 nr 84; N. *Dzien. Poz.* 1865 nr 220. — (Sztuka. Rec.): J. Sz. (Szujski). *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 3; M. Dzieduszycki. *Przegl. Lw.* 1872 t. 3; W. Gerson. *Wieniec* 1872 nr 50-51; W. J. Wdowiszewski. *Tyg. Wielkopol.* 1873 nr 2-3. — F. M. Eysymont: Rok w Krakowie. Wspomnienia z podróży. *Opiekun Dom.* 1876 nr 3-4. — T. J. (Jeske) Choiński: Józef Łepkowski. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1887 nr 184. — Józef Łepkowski. *Kłosy* 1887 nr 1133. — Nekrologi w 1894: S. Tomkowicz. *Przegl. Pol.* t. 4; K. Bartoszewicz. *Kraj* nr 8; W. Prokesch. *Świat* (Kr.) s. 194; W. R. *Kwart. Hist.* t. 8; *Ateneum* t. 1; *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 544; *Kronika Rodz.* nr 6. — L. Krzywicki. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1911). —

P. Musioł: „Odrodzenie narodowe Śląska". Omówienie projektu wydania w „Bibliotece Narodowej" dzieła pod powyższym tytułem. *Zaranie Śląskie* 1930 z. 2. — M. Tobiasz: Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763--1914). Kat. 1945. — M. Tyrowicz: Śląsk a ruch rewolucyjny 1846 r. *Zaranie Śląskie* 1946 z. 3/4. — K. Popiołek: Polska „Wiosna Ludów" na Górnym Śląsku. *Sobótka* 1948 i odb. — A. Rombowski: Dziennik Górnośląski 1848-1849 r. *Sobótka* 1948. — M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. W-wa 1949. — M. Musiołowa: Działalność J. Łepkowskiego na Śląsku w latach 1848-1849. *Instytut Śląski w Opolu. Komunikaty* nr 27. Opole 1959.

http://rcin.org.pl

ŁĘTOWSKI LUDWIK (1786—1868)

Pseud. i krypt.: Bartłomiej Podgórzanin; Ł.; Ł....; Ł*** były wojskowy polski; Podgórzanin od Sącza.

Pisarz religijny, historyk.

Ur. 15 września 1786 w majątku Bobowa (Sądecczyzna) w środowisku ziemiańskim; syn Franciszka i Teresy z Balickich. Do dwudziestu lat przebywał w domu, kształcony przez czterech guwernerów, potem wstąpił do szlacheckiej gwardii galicyjskiej w Wiedniu. Jako porucznik austriacki odbył kampanię w 1809. Po zakończeniu wojny przeniósł się do wojska polskiego. W odwrocie spod Moskwy w 1812 dostał się do niewoli rosyjskiej i przebył dwa lata w Wilnie i na Litwie. Powróciwszy stamtąd pozostał nadal w wojsku, a w 1815, w czasie kongresu wiedeńskiego, był w sztabie wielkiego księcia Konstantego. W 1816 podał się do dymisji i po krótkim pobycie u matki pod Krakowem wstąpił do seminarium duchownego w Kielcach. W 1818 przyjął święcenia kapłańskie. W 1819-1825 był proboszczem w Końskich, później w Stobnicy. Jednocześnie przebywał dużo w Krakowie przy biskupie Janie Pawle Woroniczu. W 1825 został marszałkiem sejmiku stobnickiego. W tymże roku otrzymał nominację na kanonika krakowskiego, co związało go z Krakowem i Rzeczpospolitą Krakowską. W 1827 wszedł do Senatu Rządzącego Rzeczypospolitej, urząd ten piastował do 1833. W okresie powstania listopadowego był bardzo czynny w publicystyce i działalności propagandowo-pisarskiej, popierał ruch zbrojny. Po upadku powstania został w 1833 usunięty z Senatu Rządzącego. W 1839 wszedł z powrotem do Senatu i został zastępcą komisarza instytutów naukowych Rzeczypospolitej Krakowskiej. W 1841-1848 był administratorem biskupstwa krakowskiego i wikariuszem apostolskim w części diecezji krakowsko-kieleckiej, położonej w Królestwie Kongresowym. W 1845 otrzymał w Petersburgu święcenia na biskupa joppejskiego. Na skutek konfliktu z władzami carskimi w kwietniu 1848 złożył rezygnację ze stanowiska administratora diecezji. W 1849 został dziekanem kapituły krakowskiej. Wrócił do Krakowa i rozwinął szeroko działalność społeczną i pisarską. Był członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie (do 1831) i od 1832 Towarzystwa Naukowego Krakowskiego oraz członkiem Towarzystwa Archeologicznego Muzeum w Pradze. Zmarł 25 sierpnia 1868 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. O moratorium, czyli dwa sposoby uiszczania się wierzycielom. W-wa 1816.

Dedykacja: Radzie Stanu Królestwa Polskiego w hołd (!) wyższemu jej światłu, cnotliwym troskom w głębokim uszanowaniu obywatelskim sercem, którą podpisał Ł*** były wojskowy polski.

2. O Żydach w Polsce. W-wa 1816.

3. O poezji. Podróż do rzeczypospolitej uczonych. Powieść. W-wa 1816.

4. O sprawie narodu polskiego. (Kr.) 1831.

Wyd. na korzyść lazaretów warszawskich.

5. Uwag kilka nad rozwodami. Kr. (1844).

6. Uwagi z powodu listu P. F. W. (Wężyka) do P. Hechell, wydrukowanego przy „Gazecie Krakowskiej". Kr. 1844.

7. Nauka poznawania ludzi z uwagi na dobro towarzystwa, poprzedzona odpowiedzią na „Charaktery rozumów ludzkich" Michała Wiszniewskiego. W-wa 1847. (Wyd. anonimowo).

8. Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich. T. 1-4. Kr. 1852-1853. Przedr. fragm. zob. poz. 16.

9. Censura lata super anonymo opusculo cui titulus: „Nauka poznawania ludzi". Kr. 1853.

10. Jadwiga, żona Jagiełły. Tragedia w 3 aktach. Kr. 1856. Wyd. tyt. zob. poz. 11.

11. Samuel Zborowski. Tragedia w 3 aktach. Kr. 1856. Wyd. tyt. razem z poz. 10. Wspólna karta przedtytułowa: Samuel Zborowski i Jadwiga, żona Jagiełły. Tragedie dwie po trzy akty każda. (Kr. 1856).

12. Katedra krakowska na Wawelu. Kr. 1859.

13. Zabawy duchowne. Książka z nabożeństwa, na jakowem się mógł za łaską Bożą przepomóc, czyli brewiarzyk myśli

http://rcin.org.pl

o rzeczach statecznych ku świętemu jakiemu przedsięwzięciu a pożytkowi służyć mogących. Powst. 1843-1862. Rkps znajduje się w posiadaniu prywatnym. Fragm. ogł. H. Barycz, zob. poz. 16, wyd. 2.

14. Kronika domowa albo historia Łętowskich, domku szlacheckiego na Podgórzu. Powst. 1860-1863. Fragm. ogł. L. Dębicki: Ksiądz biskup Łętowski. Lw. 1873. Rkps Ossol. Akc. 21/55.

15. Bieg życia mego. Powst. ok. 1863. Ogł. H. Barycz, zob. poz. 16.
Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3730; kopia tamże sygn. 5040.

Redakcja 1 z 1851 i redakcja 2 z 1855 zostały zniszczone przez autora.

16. Wspominki pamiętnikarskie. (Luźne notaty i uwagi o ludziach i zdarzeniach). Ukończone 30 czerwca 1864. Z rkpsu Bibl. Jagiel. sygn. 5040 fragm. ogł. H. Barycz pt. Wspomnienia pamiętnikarskie. Wr. 1952 (tu także poz. 15 oraz fragmenty o charakterze wspomnień z poz. 8, 13, 18). Wyd. 2 powiększone Wr. 1956.

17. Próby wierszów miarowych. Ksiąg czworo. Kr. 1866.

Zawartość: ks. 1: Słów kilka, czyli rozprawa o miarowych wierszach polskich (rytmowych). (Dat. 27 XII 1854); Pielgrzymka do grobu matki, czyli odwiedziny Krakowa. Pieśni czworo. (Dat. 20 VIII 1854); ks. 2: Anakreontyki, sielanki, elegie, ody, bajki, sonety, fraszki, ucinki, czyli epigramata; ks. 3: Tłumaczenia z łacińskiego, hiszpańskiego, francuskiego i różne własne wiersze; ks. 4: Satyry. (Dat. 15 II 1850).

18. Miscellanea prozą i wierszem. Kr. 1866. Przedr. fragm. zob. poz. 16.

Zawartość: Paradoksa; Do matek polskich; Kilka słów o wychowaniu synków; Wieczór u Chopina w Paryżu; Kilka słów o cenzurze w Polsce; Cuda nie cuda; Pojedynek dwóch narodów; Sielanki polskie; Historia rozumu ludzkiego; Archeologi nasze; Piśmiennictwo; O psowaniu się mowy ojczystej.

Ponadto kazania, mowy, zbiory modlitw, listy pasterskie i inne pisma treści religijnej.

Artykuły ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1858-1862), *Czas* (1861), *Dzien. Powsz. Kraj.* (tu: Kilka słów w sprawie do tak nazwanego usamowolnienia włościan naszych. 1831 nr 114), *Lwowianin* (1841).

Przekłady

1. Tomasz a Kempis: O naśladowaniu Chrystusa. Kr. 1841.

2. Chryzostoma św., arcybiskupa carogrodzkiego, mowa „Każdy był sobie sam sprawcą upadku swego". Lw. 1852.

Ponadto drobne przekłady utworów różnych pisarzy, m. in. Horacego i Wergiliusza, wyd. zob. Twórczość poz. 17.

Listy i materiały

1. Do C. Działyńskiej 94 listy z 1828-1865 i do T. Działyńskiego 19 listów z 1852-1860. Rkpsy Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. E t. 4.

2. Do E. Rastawieckiego. Zbiór listów 1856-1859. Rkps Arch. Uniw. Jagiel.

3. Do W. Chościak-Popiela 7 listów z 1856-1860. Ogł. J. Urban: Pamiętniki ks. Wincentego Chościak-Popiela T. 1. Kr. 1915.

4. Do M. Wiszniewskiego z 1857. Rkps Ossol. sygn. 3093/II.

5. Do H. Skimborowicza z 1858. Ogł. J. Rudnicka: Na marginesie Wspomnień biskupa Łętowskiego. *Przegl. Hist.* R. 44 (1953) z. 1/2.

6. Do T. Działyńskiego z 1858, P. Popiela fragm. b. d., A. Wielopolskiego fragm. z 1859, S. Dutkiewicza z 1865. Ogł. L. Dębicki: Ks. Ludwik Łętowski. Lw. 1873.

7. Do J. Łuszczewskiej (Deotymy) z 20 czerwca 1859. Z rkpsu Bibl. Jagiel. sygn. 5040 wyd. H. Barycz, zob. Twórczość poz. 16.

8. Do Z. Kaczkowskiego nie dat. Rkps Ossol. sygn. 6524/III.

9. Do L. Siemieńskiego nie dat. Rkps. Ossol. sygn. 6522/I.

10. Zbiór luźnych wspomnień, notat, listów, odezw, zaproszeń, dokumentów życiorysowych, własnych utworów, kopii oraz varia z całego życia zebrane przez L. Łętowskiego w 1864-1865. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5040. Fragm. ogł. H. Barycz, zob. Twórczość poz. 16.

OPRACOWANIA

A. Grabowski: Wspomnienia. Powst. 1832-1862. Ogł. S. Estreicher. T. 1-2. Kr. 1909. — J. Lepkowski. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — Wspomnienie pośmiertne. *Czas* 1868, 12 maja. — L. Dębicki: Ks. biskup Łętowski. Lw. 1873; przedr. w: Portrety i sylwetki z dziewiętnastego stulecia. Seria I. Kr. 1905. — W. Chościak-Popiel: Pamiętniki. Powst. ok. 1875. Wyd. J. Urban. T. 1-2. Kr. 1915. — J. Pelczar: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Cz. 2. Kr. 1896. — K. Chłędowski: Pamiętniki. Powst. 1897-1901. Ogł. A. Knot. T. 1: Galicja (1843-1880). Wr. 1951; wyd. 2 uzupełnione Kr. 1956. — I. Chrzanow-

http://rcin.org.pl

SKI: Mowa Brodzińskiego „O narodowości Polaków" na tle współczesnej ideologii patriotycznej. W: Z epoki romantyzmu. Studia i szkice. Kr. b. r. — S. ZABIEROWSKI: Samuel Zborowski jako motyw literacki. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 3. — J. UJEJSKI: Dzieje polskiego mesjanizmu do powstania listopadowego włącznie. Lw. 1931. — W. OGRODZIŃSKI: Polskie przekłady Horacego. Kr. 1935. — M. ESTREICHERÓWNA: Życie obyczajowe i towarzyskie Krakowa w 1848-1863. T. 1-2. Kr. 1937. — M. ŻYWCZYŃSKI: Początek rządów ks. L. Łętowskiego w diecezji krakowskiej. *Przegl. Hist.* 1937 z. 1. — J. KLEINER: Samuel Zborowski w literaturze polskiej. W książce: W kręgu Mickiewicza i Goethego. W-wa 1938. —

H. BARYCZ: L. Łętowski jako człowiek i pisarz. W: Nasza przeszłość. Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce. T. 2. Kr. 1947. — T. GLEMMA: Działalność dobroczynna biskupa L. Łętowskiego. *Caritas* 1949 nr 51. — H. BARYCZ: Wstęp do wyd.: Wspomnienia pamiętnikarskie. Wr. 1952; toż wyd. 2 rozszerzone Wr. 1956. — J. RUDNICKA, G. LABUDA: Na marginesie Wspomnień biskupa L. Łętowskiego. *Przegl. Hist.* 1953 z. 1/2, 4. — H. BARYCZ: Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich. Studia i sylwety z życia umysłowego Galicji XIX w. T. 1. Kr. 1963. (Tu m. in.: Ludwik Łętowski, ekscentryczny książę Kościoła; Joachim Lelewel w życiu Galicji i Krakowa).

ŁOZIŃSKI WALERY (1837–1861)

Pseud. i krypt.: A. Z. D.; Ł.; Łoź.; W.; W. Ł.; W. Łoz.; WALENTY ZE SMOLNICY; WALERY Ł.

Powieściopisarz, publicysta.

Ur. 15 stycznia 1837 w Mikołajowie, pow. stryjski; syn Waleriana, poczmistrza w Smolnicy, i Julii z Lewickich; był starszym bratem Władysława, późniejszego historyka i redaktora *Gazety Lwowskiej*. Początkowo uczył się w szkole elementarnej w Drohobyczu, następnie w gimnazjum we Lwowie, później od 1849 w Samborze. Tam występował przeciw agitacji germanofilskiej wśród kolegów Rusinów. Na wiosnę 1855, będąc w klasie VIII, został wplątany w zatarg z grupą Ukraińców i dwoma nauczycielami. Po dłuższym śledztwie wszyscy zostali wydaleni ze szkoły, przy czym Łoziński sam wydalony ze wszystkich szkół na terenie zaboru austriackiego. Po kilkumiesięcznym pobycie w Smolnicy wrócił do Lwowa, gdzie pozyskał sympatię i poparcie swego krewnego Karola Szajnochy. Dzięki niemu otrzymał pracę tłumacza przy *Gazecie Lwowskiej*, brał także udział wspólnie z Kazimierzem Janem Turowskim w opracowywaniu wydań klasyków polskich w wydawnictwie *Biblioteka Polska*. W 1858, po ustąpieniu Karola Szajnochy, objął redakcję *Rozmaitości*, a w 1860 również redakcję *Dzwonka*, ponadto wszedł do redakcji *Czytelni dla Młodzieży*. Łączyły go serdeczne stosunki przyjaźni z Brunonem Bielawskim (zob.). W 1860 władze austriackie wytoczyły mu proces o zakończenie *Dwu nocy*, w którym widziały atak przeciwko władzy zaborczej. Zmarł 30 stycznia 1861 we Lwowie z rany odniesionej w pojedynku z Karolem Ciszewskim, redaktorem *Czytelni dla Młodzieży*.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kamień w Spasie. (Opowiadanie). Utwór przesłany w 1854 na konkurs literacki *Nowin*. Nie wyd. Rkps znajdował się w posiadaniu rodziny.

2. Fatalista. *Rozmaitości* (Lw.) 1856 nr 11-15.

3. Izabella Zapolska. Opowiadanie historyczne. *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 1-5; przedr. pt. Starsza siostra Zygmunta Augusta. Szkic historyczny. *Kółko Rodz.* 1860 nr 32-39.

4. Jenerała Gordona pamiętnik o pobycie w Polsce od r. 1651 do r. 1661. *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 21-26.

Oryginał w języku niemieckim, obejmujący lata 1635-1698, wyd. w trzech tomach w Moskwie 1849-1853. Łoziński dał streszczenie (przeróbkę) fragmentu.

5. Szlachcic chodaczkowy. Powieść. *Dzien Lit.* 1857 nr 1-19; wyd. osob. Lw. 1857. Wyd. nast.: Gródek 1892; cz. 1-3. W-wa 1909.

http://rcin.org.pl

6. Szaraczek i karmazyn. Powieść w dwóch częściach. *Dzien. Lit.* 1858 nr 101-129; wyd. osob. cz. 1-2. Lw. 1859. Wyd. nast.: Gródek 1892; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1896 nr 272 - 1897 nr 83; Złoczów 1901 *Bibl. Powsz.* nr 346-350.

D e d y k a c j a: Karolowi Szajnosze powieść tę poświęca Autor.

7. Verbum nobile. Komedia w jednym akcie z czasów Stanisława Augusta oryginalnie napisana. Wyst. Lw. 1858. Wyd. Lw. 1866 (razem z poz. 13).

8. Zaklęty dwór. Powieść w dwóch częściach. *Dzien. Lit.* 1859 nr 35-70; wyd. osob. t. 1-2. Lw. 1864. Wyd. nast.: Chicago 1890; Gródek 1892; Złoczów 1897 *Bibl. Powsz.* nr 211-218; W-wa 1899; Lw. ok. 1900; przedr. *Orędownik* 1902 nr 146-269; Mikołów 1910; W-wa 1913; oprac. S. Pazurkiewicz. Częstochowa 1925 *Książnica Nar.* t. 4; oprac. A. Bar. Kr. 1926 *BN* I, 96; przedr. *Rola* 1930 nr 1-17; przedr. *Wieniec-Pszczółka* 1931 nr 1-56; przedr. *Głos Wsi* 1938 nr 1 - 1939 nr 5; Jerozolima 1945 *Szk. Bibl. na Wschodzie* t. 78-79; W-wa 1950; oprac. F. Przyłubski. W-wa 1952; oprac. M. Podraza-Kwiatkowska. Kr. 1955; wyd. 2 zmienione oprac. J. Krzyżanowski. Wr. 1959 *BN* I, 96; pt. Zaklęty dwór. Powieść współczesna. Kr. 1961.

D e d y k a c j a: Janowi Zachariasiewiczowi w upominek przyjaźni i szacunku powieść tę poświęca Autor.

P r z e k ł. u k r a i ń s k i: M. Cenewycz: Prokljatyj kamiń. Powist' iz kozaćkych czasiw. Kr. 1941.

9. Żaby. Niepowieść i nierozprawa. *Dzien. Lit.* 1859 nr 78-79.

P r z e k ł. c z e s k i: *Pražské noviny* (?).

P r z e k ł. n i e m.: Dreuss (?).

10. Dwie nocy. Powieść w jednym tomie. *Dzien. Lit.* 1860 nr 1-24; wyd. osob. Gródek 1892. Wyd. nast.: Lw. 1907; pt. Dwie noce. W-wa 1950; oprac. M. Podraza-Kwiatkowska. Kr. 1953.

D e d y k a c j a: Brunonowi Bielawskiemu i Ludwikowi Wolskiemu powieść tę poświęca Autor.

11. Czarny Matwij. Powieść z życia ludu górskiego. T. 1-2. Lw. 1860 (wyd. partiami w postaci dwuarkuszowej wkładki do pisma *Kółko Rodz.* 1860 nr 21-26, 30-32, 34-36). Wyd. nast.: Lw. 1872; Chicago 1889; Gródek 1892; Złoczów 1900 *Bibl. Powsz.* nr 305-309; W-wa 1909; Lw. 1914 *Skarbnica Pol.* t. 4; przedr. *Dzwon Niedzielny* 1929 nr 1 - 1930 nr 43 (z przerwami); przedr. *Rola* 1936 nr 1-32; przedr. *Głos Wsi* 1939 nr 97-100; z rkpsu wyd. M. Podraza-Kwiatkowska, przywracając fragmenty i zakończenie skreślone przez cenzurę. Kr. 1954; też Kr. 1956.

12. Ludzie spod słomianej strzechy. Spisał na przykład prostemu ludowi Walenty ze Smolnicy. Lw. 1861. Wyd. nast.: Złoczów 1893 *Bibl. Powsz.* nr 997-998; wyd. 4 Lw. 1893; Lw. 1902; wyd. 7 Lw. 1909.

Za to opowiadanie autor otrzymał pierwszą nagrodę na konkursie ogłoszonym przez U. Mrozowickiego, redaktora *Dzwonka*, w 1860.

13. Niebezpieczny człowiek! Komedia oryginalna w jednym akcie. *Przyj. Dom.* 1863 nr 35-42; wyd. osob. Lw. 1866 (razem z poz. 7); przedr. *Biesiada Lit.* 1911 nr 8-13.

Rkps-kopia współczesna Ossol. sygn. 10155/I.

Drobne utwory ogł. w czasopismach: *Czytelnia dla Młodzieży* (1860), *Dzien. Lit.* (1856-1860; tu m. in.: Pan starosta Białobłocki. 1856 nr 93; Niezawodne lekarstwo. 1857 nr 19; Proces o dziwotwór. Dykteryjka staroszlachecka. 1857 nr 111-112; Hrabia Rostopczyn, zburzyciel Moskwy. 1859 nr 83-84), *Dzwonek* (1859-1860; red. 1860), *Kółko Rodz.* (tu m. in.: Michałko, epizod z wojen szwedzkich. 1860 nr 30-31; Kłopoty powieściopisarza. 1860 nr 41-43), *Nowiny* (1854-1855; tu m. in.: Gerard de Nerval. 1855 nr 38-39; Sobek z Jeżowy. 1855 nr 108), *Przyj. Dom.* (1863), *Rozmaitości* (Lw.; 1856-1857; red. 1860; tu m. in.: Ostatni środek. 1856 nr 31-33; Pan skarbnik Drohorucki, dykteryjka staroszlachecka. 1856 nr 46; Sąsiadka, powiastka naśladowana. 1856 nr 48; Człowiek bez imienia, opowiadanie. 1857 nr 24-25), *Telegraf* (tu: Szpargały Wartogłowa. 1853), *Włościanin* (1869-1870).

P r z e k ł a d y

K. Toepfer: Parafianka we Lwowie. Komedia w 3 aktach. Wyst. 2 czerwca 1858.

Tyt. oryginału: Die Einfalt vom Lande („Ich bleibe ledig").

W y d a n i a z b i o r o w e

1. Pisma pomniejsze. (Z życiorysem autora). Lw. 1865.

Z a w a r t o ś ć: Starsza siostra Zygmunta Augusta; Michałko; Felicjan Łobeski; Żaby; Kłopoty powieściopisarza; Lutnia wajdeloty. Powiastka fantastyczna; Pan skarbnik Drohorucki; Proces o dziwotwór; Człowiek bez imienia; Sąsiadka; Niezawodne lekarstwo; Ostatni środek; Jenerała Gordona pamiętnik.

2. Gawędy i powieści. Lw. 1899 *Bibl. Macierzy Pol.* 2.

http://rcin.org.pl

Zawartość: wybór opowiadań ogł. w czasopismach; obok nich opowiadania i artykuły Brunona Bielawskiego.

3. Pisma humorystyczne. Złoczów 1900 *Bibl. Powsz.* 301 (na okładce tyt.: Opowiadania humorystyczne). Wyd. nast.: pt. Opowiadania humorystyczne. W-wa 1910.

Zawartość: Pan skarbnik Drohorucki; Proces o dziwotwór; Niezawodne lekarstwo; Bal u pana prezesa, czyli małomiejskie figury i figurki.

4. Dzieła wybrane. Wybór i redakcja: S. Frybes i J. Skórnicki. Przedmową poprzedził S. Frybes. T. 1-4. Kr. 1956.

Zawartość: t. 1-2: Zaklęty dwór (oprac. J. Skórnicki); t. 3: Dwie noce (oprac. S. Frybes); t. 4: Czarny Matwij (oprac. M. Podraza-Kwiatkowska).

Listy

1. Do W. Szymonowicza 7 listów z 1854. Ogł. W. Bruchnalski: Walery Łoziński. Przyczynki do biografii i listy. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25) s. 367; odb. Lw. 1925.

2. Do K. W. Wójcickiego z 1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do J. Dobrzańskiego z 1858 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 6517/II.

4. Do K. Szajnochy 2 listy z 1858. Rkps Ossol. sygn. 5878/II (T. 3).

OPRACOWANIA

Monografia: A. Bar: Zapomniany powieściopisarz lwowski. Lw. 1931. [Rec.: B. Gubrynowicz. *Ruch Lit.* 1932 nr 2].

(K. Toepfer: Parafianka we Lwowie. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 65. — (Verbum nobile. Rec. teatr.): L. W. *Dzien. Lit.* 1858 nr 37-38; K. Widman. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 126-127. — K. Estreicher: Powieściopisarze w Galicji. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1. — D. (J. Dobrzański): Walery Łoziński i Bruno Bielawski. *Dzien. Lit.* 1861 nr 13-14. — K. Szajnocha: Wyjątek z listu ... do Redaktora Tygodnika Ilustrowanego. (O Łozińskim swym bracie stryjecznym). *Tyg. Ilustr.* 1861 t. 1 nr 73. — J. Pracki: Powieści W. Łozińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1862 t. 1 nr 131. — W. Zawadzki: Walery Łoziński. *Album lw.* Lw. 1862; przedr. w: Pamiętniki życia literackiego w Galicji. Wyd. A. Knot. Kr. 1961. — (Władysław Łoziński): Walery Łoziński. W wyd.: Pisma pomniejsze. Lw. 1865. — W. Zawadzki: Z teki literackiej. Poz. 1870. — H. Biegeleisen: Walery Łoziński. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — K. Estreicher: Bruno Bielawski. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 2/3. — W. Bruchnalski: Walery Łoziński. Przyczynki do biografii i listy. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25); odb. Lw. 1925. — A. Bar: Oprac. wyd.: Zaklęty dwór. Kr. 1926 *BN* I, 96. — A. Bar: „Pan Tadeusz" w powieściach W. Łozińskiego. *Pam. Lit.* R. 25 (1928) z. 2. — A. Bar: W. Łoziński jako komediopisarz. *Ruch Lit.* 1928 nr 3. — J. Krzyżanowski: Z dziejów walterskotyzmu polskiego. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 44 nr 130. — Z. Szweykowski: Rozwój powieści w Polsce. 3. Powieść w latach 1776-1930. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. —

Notatka informacyjna w wyd.: Dwie noce. W-wa 1950. — O. Porycki: (Zaklęty dwór. Rec.). *Przegl. Powsz.* 1952 z. 4. — F. Przyłubski: Posłowie w wyd.: Zaklęty dwór. W-wa 1952. — R. Taborski: Dwie pierwsze powieści W. Łozińskiego. *Prace Polon.* S. X (1952) i nadb. — M. Podraza-Kwiatkowska: Posłowie w wyd.: Dwie noce. Kr. 1953. — M. Podraza-Kwiatkowska: Posłowie w wyd.: Czarny Matwij. Kr. 1954. — M. Podraza-Kwiatkowska: Posłowie w wyd.: Zaklęty dwór. Kr. 1955. — S. Frybes: Przedmowa w wyd.: Dzieła wybrane. T. 1. Kr. 1956. — S. Frybes: Posłowie w wyd.: Dzieła wybrane. T. 3. Dwie noce. Kr. 1956. — J. Skórnicki: Posłowie w wyd.: Dzieła wybrane. T. 2. Zaklęty dwór. Kr. 1956. — M. Podraza-Kwiatkowska: Posłowie w wyd.: Dzieła wybrane. T. 4. Czarny Matwij. Kr. 1956. — J. Krzyżanowski: Katylina na szlaku wielkiej tradycji epickiej. Od „Pana Tadeusza" do „Popiołów". *Życie Lit.* 1957 nr 46; przedr. zmieniony pt. Na szlaku wielkiej tradycji epickiej. „Pan Tadeusz" — „Zaklęty dwór" — „Popioły". W: W świecie romantycznym. Kr. 1961. — J. Krzyżanowski: Wznowienie powieści Walerego Łozińskiego. *Pam. Lit.* R. 48 (1957) z. 3. — J. Krzyżanowski: „Zaklęty dwór" — dzieło sztuki. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1. — J. Maciejewski: Kiedy nastąpił przełom? *Twórczość* 1958 z. 10. — J. Krzyżanowski: Wstęp do wyd.: Zaklęty dwór. Wyd. 2 zmienione. Wr. 1959 *BN* I, 96. — J. W. Gomulicki: Walery Łoziński. W: Iskry z popiołów. W-wa 1959.

http://rcin.org.pl

ŁUBIEŃSKA KONSTANCJA (ok. 1802—1867)

Pseud. i krypt.: KONSTANCJA; K. Ł.....A; KONSTANCJA Ł.....A; Ł.....A.

Literatka, publicystka.

Ur. ok. 1802 w rodzinie ziemiańskiej Bojanowskich; córka Bogusława, podkomorzego króla Stanisława Augusta. Ok. 1818 wyszła za mąż za Józefa Łubieńskiego, zamożnego ziemianina, właściciela kilku majątków. Mieszkała w Budziszewie. W 1831 pokochała Adama Mickiewicza, którego poznała u Gorzeńskich w Śmiełowie, w czasie jego pobytu w Wielkopolsce. Uczucie to z czasem przerodziło się w wieloletnią przyjaźń, podtrzymywaną ożywioną korespondencją w 1845-1855. Zajmowała się pracą literacką, społeczną i filantropijną. Była jedną z inicjatorek wydawania *Dziennika Domowego*, redagowanego przez Napoleona L. Kamieńskiego. Subsydiowała Towarzystwo Pomocy Naukowej w Poznaniu. Utrzymywała kontakty z emigracją, przeważnie z ludźmi z obozu Czartoryskiego. Wyjeżdżała kilkakrotnie za granicę. W sferach rządowych pruskich miała opinię osoby niebezpiecznej, agitatorki na rzecz emigracji. Ok. 1842 przeniosła się do Marcelina pod Poznaniem. W 1845-1846 usiłowała wydawać swoim nakładem *Tygodnik Naukowy*, lecz nie uzyskała na to zezwolenia władz policyjnych. W rok po śmierci męża wyszła powtórnie w 1847 za mąż za Wandalina Wodpola, guwernera swych dzieci. W 1847-1848 przebywała u niej córka Adama Mickiewicza, Marynia. Była matką Bogusława, uczestnika spisku 1846, więźnia stanu w Moabicie, oraz poety Franciszka, zmarłego w 1845, któremu Juliusz Słowacki dedykował wiersz *Pogrzeb kapitana Mayznera*. Zmarła 16 stycznia 1867 w Poznaniu, pochowana w Budziszewie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Bajki dla dzieci. Na dochód sal ochrony warszawskiej. W-wa 1841.

2. Niedowiarek. Powieść moralna. W dwóch częściach. Przeznaczona na dochód Towarzystwa Nauk. Pomocy. Poz. (1842). (Tu dołączone wiersze).

3. Upominek moim współziomkom na zbliżający się rok 1854. Poz. 1853. (Wyd. bezimiennie).

4. Odpowiedź na recenzję JMci księdza Koźmiana, przedstawiającą z dzieł poetycznych charakter świętej pamięci Adama Mickiewicza i Zygmunta Krasińskiego pod wyrazami „dwa bałwochwalstwa — dwa ideały". Poz. 1862. (Wyd. bezimiennie, po tekście podpis: Konstancja).

Artykuły ogł. w czasopismach: *Dzien. Dom.* (tu m. in.: Od czego zacząć. 1843 nr 16; Dzisiejsze stanowisko kobiety i potrzeba jego reformy. 1844 nr 20), *Przyj. Ludu* (tu: Odpowiedź na artykuł: „Kobieta", umieszczony w N. 33 „Orędownika" przez Bronisława Trentowskiego. 1841/42 nr 29).

Przekłady

L. Chimani: Przewodnik dla nauczycieli w domach ochrony małych dzieci, z niemieckiego. W-wa 1841.

Prace edytorskie

Listy śp. Adama Mickiewicza do pani Konstancji. Poz. 1863.

Listy

Do W. Wielogłowskiego z 1852. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1826.

OPRACOWANIA

S. GARCZYŃSKI: List do A. Mickiewicza z 16 lutego 1832. Ogł. pt. Nieznany list S. Garczyńskiego do A. Mickiewicza w sprawie K. Łubieńskiej. *Ateneum* 1938 nr 6. — A. MICKIEWICZ: Listy ... z 1845--1849. Ogł. L. Posadzy pt. Nieznane listy Adama Mickiewicza do K. Łubieńskiej. Poz. 1924 i wyd. nast. — K. KANTECKI: Mickiewicz w Śmiełowie. *Ruch Lit.* 1875 nr 47-48. — T. ZIEMBA: A. Mickiewicz podczas podróży w r. 1830/31. *Bibl. Warsz.* 1886 t. 1-2. — Z. DOBRZYCKA: Wspomnienia mojej matki o Mickiewiczu. *Niwa* 1897 nr 44. — M. LAUBERT: Frau von Łubieńska, eine polnische Staël. *Monatsblätter für Heimatkunde* (Leszno) 1910. — T. ŻYCHLIŃSKI: Herbarz Polski. Cz. 1 t. 16. W-wa 1913. —

L. POSADZY: Adam Mickiewicz i Konstancja Łubieńska. Wstęp. W wyd.: Nieznane listy Adama Mickiewicza do K. Łubieńskiej. Poz. 1924. — A. CZARTKOWSKI: Nowy szczegół z pobytu Mickiewicza w Wielkopolsce. *Ruch Lit.* 1929 nr 5. —

http://rcin.org.pl

J. Ostrowski: Mickiewicz w Wielkopolsce. *Kronika Gostyńska* 1932 nr 10; odb. Lubiń 1932. [Rec.: J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit.* 1932 s. 244]. — A. Nowaczyński: Adam Mühl w Wielkopolsce. *Wiad. Lit.* 1935 nr 43; Konstancja. Tamże nr 48; przedr. pt. Adam i Konstancja. W: Słowa, słowa, słowa... W-wa 1938. [Rec: R. M. Blüth: Adolf Nowaczyński jako rewizjonista. *Ateneum* 1938 nr 6]. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939. —

B. Zakrzewski: Brzydka kokietka. W: Mickiewicz w Wielkopolsce. Poz. 1949. [Rec.: T. Mikulski. *Zeszyty Wr.* 1949 nr 3/4; M. Żmigrodzka: Mickiewiczologia i przyczynki. *Wieś* 1950 nr 6]. — J. Maciejewski: Nieznany pierwodruk i nieznany adresat wiersza J. Słowackiego. *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 1; przedr. w: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — P. Dzianisz: Wielkopolskim szlakiem Mickiewicza. *Panorama* 1955 nr 45. — A. Świderska: W sprawie „wielkopolskiego epizodu" Mickiewicza. *Słowo Powsz.* 1955 nr 288. — J. Maciejewski: Gdy gościł w Wielkopolszcze. Adam Mickiewicz w Wielkim Księstwie Poznańskim. Poz. 1958. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960.

ŁUKASZEWICZ JÓZEF (1799—1873)

Pseud. i krypt.: J. Andrysowicz; J. Ł.; X. M.

Historyk, publicysta, bibliotekarz.

Ur. 30 listopada 1799 w Krąplewiu w rodzinie oficjalisty książąt Jabłonowskich. Był synem Teodora i Katarzyny z Poplewskich. Po trzyletniej szkółce u franciszkanów w Pyzdrach uczył się prywatnie u pastora Rothwieda w Bninie. Nauki gimnazjalne zaczął w Poznaniu, ukończył w Kaliszu. Pracując kilka lat jako guwerner, zebrał trochę pieniędzy i udał się na studia do Krakowa. Tu zbliżył się do profesora Jerzego Samuela Bandtkiego i zainteresował się bliżej bibliotekarstwem. Po ukończeniu studiów otrzymał od Edwarda Raczyńskiego polecenie wyszukiwania w celach wydawniczych cennych materiałów z różnych bibliotek i archiwów w kraju. Odbył podróże do Wrocławia, Warszawy, Królewca, Gdańska, Elbląga i Torunia oraz wielu innych miast. W kwietniu 1829 był w Krakowie w celu nabycia rzadkich druków dla Tytusa Działyńskiego i biblioteki kórnickiej. Od chwili założenia Biblioteki im. Raczyńskich w Poznaniu w 1829 kierował nią przeszło dwadzieścia lat, biorąc równocześnie żywy udział w pracy wydawniczej Edwarda Raczyńskiego. Był również archiwistą miasta Poznania, publicystą, pisarzem i w 1838-1842 wykładowcą języka polskiego w gimnazjum Frydrykowskim w Poznaniu. W 1834 był współzałożycielem *Przyjaciela Ludu*, a w 1839-1845 redagował to pismo. W 1838-1839 był współredaktorem *Tygodnika Literackiego*. Wskutek zatargów z redaktorem Antonim Woykowskim ustąpił z redakcji *Tygodnika* i 1 października 1840 rozpoczął wraz z A. Poplińskim wydawanie *Orędownika Naukowego*. W 1841 założył z A. Poplińskim drukarnię i księgarnię „Nową". W tymże roku znalazł się na liście kandydatów na stanowisko profesora projektowanego uniwersytetu w Poznaniu. W 1852 jego żona, Seweryna z Fryzów, otrzymała w spadku znaczny majątek ziemski — Targoszyce w powiecie krotoszyńskim. Łukaszewicz wtedy złożył urząd, opuścił Poznań, osiadł na wsi i całkowicie oddał się pracy naukowej. Zmarł 13 lutego 1873.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wiadomość historyczna o dysydentach w mieście Poznaniu w XVI i XVII wieku porządkiem lat zebrana. Poz. 1832.

Dedykacja w formie listu: Do Jaśnie Wielmożnego Hrabiego Edwarda Raczyńskiego.

2. O kościołach braci czeskich w dawnej Wielkopolsce. Poz. 1835.

Przekł. niem.: T. Fischer: (10 pierwszych rozdziałów). B. m. 1877.

3. Obraz historyczno-statystyczny miasta Poznania w dawniejszych czasach. T. 1-2. Poz. 1838.

Przekł. niem.: L. Königk: Historisch-statistisches Bild der Stadt Posen, wie sie ehedem d. h. vom Jahre 968-1793 beschaffen war. Leszno-Gniezno 1846.

http://rcin.org.pl

4. Dzieje kościołów wyznania helweckiego w Litwie. T. 1-2. Poz. 1842-1843.

5. Das Königreich Polen und die Freistadt Krakau. Stuttgart 1840. (Współautor: A. Mułkowski).
Wyd. jako: K. F. Hoffman: Europa und seine Bewohner. 8 Band 3 Teil.

6. Historia szkół w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim od najdawniejszych czasów aż do roku 1794. T. 1-4. Poz. 1849-1851; t. 3-4 także z inną kartą tyt.: Zakłady naukowe w Koronie i Wielkim Księstwie Litewskim od najdawniejszych czasów aż do roku 1794. T. 1-2. Poz. 1851.

7. Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce. Poz. 1853.

8. Krótki opis historyczny kościołów parochialnych, kościołków, kaplic, klasztorów, szkółek parochialnych, szpitali i innych zakładów dobroczynnych w dawnej diecezji poznańskiej. T. 1-3. Poz. 1858, 1859, 1863.

T. 1-2: Archidiakonat poznański; t. 3: Archidiakonat warszawski.

9. Krótki historyczno-statystyczny opis miast i wsi w dzisiejszym powiecie krotoszyńskim od najdawniejszych czasów aż po rok 1794. T. 1-2. Poz. 1869-1875.

10. Dzieje rozmaitych odcieni antytrynitarzy polskich. Rozprawa przygotowana do druku.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1856-1861), *Czas* (1862), *Dzien. Warsz.* (1855), *Gaz. Pol.* (tu m. in.: Nauczka historyczna dla historyków i niehistoryków niemieckich. 1848 nr 105-106), *Mrówka Poz.* (1821-1822; tu m. in.: Oda do głupstwa. Wiersz. 1821), *Orędownik Nauk.* (współred. 1840-1846), *Pam. Religijno-Moralny* (1841-1850), *Przyj. Ludu* (1837-1845), *Tyg. Lit.* (współred. 1838-1839), *Weteran Poz.* (tu: Oda do złota. 1825).

Przekłady

1. Pliniusz Starszy: Historii naturalnej ksiąg XXXVII. T. 1-10. Poz. 1845.

2. Kwintylian: O krasomówstwie. Rkps.

Prace edytorskie

1. Polska zawierająca jeografię i dzieje starożytnej Polski od początków narodu aż do nowszych czasów. Ku powszechnemu użytkowi wydał J. Andrysowicz. (Drugi tytuł:) Geografia starożytnej Polski ku powszechnemu użytkowi wydana. Poz. 1842. Wyd. nast.: Poz. 1886.

2. T. Ostrowski: Dzieje kościoła polskiego. T. 1-3. Poz. 1846. (Wyd. z licznymi przypisami).

Listy

1. Do J. Lelewela 4 listy z 1828. Fragm. ogł. M. Stankiewicz: Listy o Adamie Mickiewiczu i jego towarzyszach. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 143-173.

2. Do T. Działyńskiego 5 listów z 1828-1860; do L. Jagielskiego z 1856. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

3. Do T. Działyńskiego z 1829. Ogł. A. Wojtkowski: Przyczynki do życiorysu J. Łukaszewicza. *Kronika M. Poz.* 1931 nr 2.

4. Do W. A. Maciejowskiego 4 listy z 1832-1861; do K. W. Wójcickiego z 1839; do N. N. z 1840; do redakcji Bibl. Warsz. z 1860. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

5. Do M. Wiszniewskiego 9 listów z 1838-1846. Ogł. *Kronika Rodz.* 1886 nr 9, 12.

6. Do K. W. Kielisińskiego z 1845. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1584.

OPRACOWANIA

(Obraz historyczno-statystyczny m. Poznania w dawniejszych czasach. Rec.). *Tyg. Lit.* 1838/39 nr 44-47. — J. I. Kraszewski: List do wydawcy Tygodnika. *Tyg. Petersb.* 1842 nr 47. — M. Grabowski: Korespondencja literacka. T. 2. Wil. 1843. — (Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce. Rec.). *Czas* 1852 nr 264-265. — A. Białecki: Piśmiennictwo w W. Ks. Poznańskim od 1850 r. *Teka Wil.* 1858 nr 6. — A. P. (Pawiński): (Krótki historyczno-statystyczny opis miast i wsi... Rec.). *Bibl. Warsz.* 1870 t. 1 s. 294-302. — Nekrologi: K. Bartoszewicz. *Przegl. Pol.* 1873/74 t. 1; W. Korotyński. *Tyg. Ilustr.* 1873 nr 292-293; *Dzien. Poz.* 1873 nr 184-185; *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 3. — M. Motty: Opis powiatu krotoszyńskiego. T. 2. Poz. 1875. — A. Pług (A. Pietkiewicz): Józef Łukaszewicz. *Kłosy* 1882 t. 34 nr 866. — S. Przerowa (K. Jarochowski): Literatura poznańska w pierwszej połowie bieżącego stulecia. *Przegl. Pol.* 1879/80 t. 2-4; wyd. osob. Poz. 1880; wyd. nast. Poz. 1884. — T. Żychliński: Złota księga szlachty polskiej. R. 6. Poz. 1884. — E. S. Świeżawski: Józef Łukaszewicz. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1891; odb. pt. Przechadzki po mieście Poznaniu. Cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957.—

http://rcin.org.pl

F. Majchrowicz. *Enc. wych.* T. 7 (1904). — S. Karwowski: Dziennikarstwo poznańskie. T. 1. Poz. 1908. — S. Karwowski: Kultura wielkopolska 1830--1846. *Przegl. Wielkopol.* 1911 nr 15. — S. Kot: Łukaszewicz Józef. *Sto lat myśli pol.* T. 8 (1913). — A. Wojtkowski: Edward Raczyński i jego dzieło. Poz. 1929. — A. Wojtkowski: Stulecie Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. *Tęcza* 1929 nr 22. — A. Wojtkowski: Przyczynki do życiorysu J. Łukaszewicza. *Kronika M. Poz.* 1931 nr 2. — A. Koehlerówna: Józef Łukaszewicz. W 60 rocznicę. *Wici Wielkopol.* 1933 nr 3. — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — L. Tomanek: J. Łukaszewicz, pierwszy w Polsce historyk reformacji i wychowania. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 45. — S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. W-wa 1935; wyd. nowe uzup. W-wa 1960. — A. Wojtkowski: J. Łukaszewicz jako historyk. *Kronika M. Poz.* 1936 nr 1. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — B. Zakrzewski: Z życia literackiego Wielkopolski okresu Wiosny Ludów. *Zjazd Nauk. Polonistów 10-13 grudnia 1958.* Wr. 1960. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5. [Rec.: F. Fornalczyk. *Twórczość* 1964 nr 10].

ŁUKASZEWICZ LESŁAW (1811–1855)

Historyk literatury, wydawca.

Ur. 6 listopada 1811 w Zaturzynie, w okolicy Buczacza, w Galicji Wschodniej, w rodzinie wyznania greckokatolickiego; syn Antoniego, ekonoma w Zadurowie. Uczył się początkowo w Buczaczu, później we Lwowie, tamże rozpoczął studia uniwersyteckie. W 1829 przeniósł się na wydział prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W powstaniu listopadowym walczył w korpusie generała Samuela Różyckiego. Dostał się do niewoli rosyjskiej, lecz z niej uciekł. W 1832 znalazł się z powrotem w Krakowie. Powrócił na studia, utrzymywał się z korepetycji. W tym okresie zbliżył się do grona postępowej młodzieży z poetą Gustawem Ehrenbergiem i Antonim Kłobukowskim, późniejszym redaktorem *Czasu*, na czele. Zorganizował dla studiującej młodzieży Klub Tajny Philaretów, mający na celu samokształcenie. Sam zobowiązał się do prac bibliograficznych i kontynuowania *Historii literatury polskiej* Feliksa Bentkowskiego. Ok. 1834 nawiązał bliższe kontakty z wybitnymi Czechami i Słowakami. Dla bliższego porozumienia z nimi w lecie 1834 wyjeżdżał do Brna na Morawach. W 1834 należał do nie znanej bliżej organizacji „Numa", opartej na ideologicznych założeniach Węglarstwa Polskiego. Następnie został członkiem węglarskiego Związku Przyjaciół Ludu. Wkrótce zerwał z węglarstwem i na początku 1835, przejęty ideologią Młodej Polski, razem z Sewerynem Goszczyńskim i Leonem Zienkowiczem utworzył w Krakowie Stowarzyszenie Ludu Polskiego, w którym jako sekretarz, członek Zboru Głównego, odgrywał wybitną rolę pod pseudonimem konspiracyjnym Wieńczysława Strzembosza. W grudniu 1835 ustąpił ze Zboru Głównego i ograniczył się do pracy w jednej z krakowskich gmin.

Jednocześnie rozwijał żywą działalność wydawniczą i literacką. W 1835 należał do zespołu redakcyjnego *Powszechnego Pamiętnika Nauk i Umiejętności*. W 1837 redagował wspólnie z Zienkowiczem *Pamiętnik Naukowy*. Na skutek aresztowań i śledztw na terenie Królestwa został w sierpniu 1838 uwięziony. Symulując chorobę umysłową zdołał dostać się do szpitala, skąd uciekł za granicę. Przy pomocy przyjaciół Czechów znalazł się w Strasburgu, gdzie zajął się nim Zienkowicz. Wszedł do sekcji sztrasburskiej Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, później przeniósł się do Poitiers i przez pewien czas odgrywał czynną rolę w Centralizacji TDP. W sierpniu 1839 powrócił do kraju w charakterze emisariusza TDP. W czerwcu 1841 został ujęty w okolicach Złoczowa przez policję austriacką i osadzony w więzieniu śledczym we Lwowie. W 1845 został skazany na śmierć, później zamieniono wyrok na karę długoletniego więzienia w Spielbergu. Po wybuchu rewolucji w marcu 1848 uzyskał wolność na skutek amnestii.

http://rcin.org.pl

W maju tegoż roku został delegatem Centralnej Rady Narodowej na Zjazd Słowiański w Pradze i należał do Komitetu Zjazdowego. Po upadku rewolucji odsunął się od działalności politycznej, został właścicielem drukarni i księgarzem. Aresztowany w 1850 za współudział w przygotowaniach spiskowych Juliana Goslara, został skazany na dziesięć lat twierdzy. Zmarł w Theresienstadt 6 października 1855.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rys dziejów piśmiennictwa polskiego. Kr. 1836. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1838; wyd. 3 uzup. przez W. K. (Kalinkę), A. M. (Mułkowskiego). Kr. 1848; wyd. przerobione przez autora. Kr. 1851.

Wyd. uzup. przez J. N. C. (Czarnowskiego). W-wa 1856; wyd. przerobione, powiększone i doprowadzone do 1857 (uzupełnił J. Radwański). Kr. 1858; wyd. większe uzup. i doprowadzone do 1859 (oprac. T. Kiliński). Poz. 1860; wyd. 2 większe Poz. 1860; wyd. pt. Rys dziejów ... uzupełniony wiadomością o pisarzach łacińsko-polskich. W-wa 1861; wyd. 3 uzup. i doprowadzone do 1864. Poz. 1864; wyd. 3 większe Poz. 1866.

Stale uzupełniane dzieło wzrosło od 93 stronic w wyd. 1 do 877 w wyd. ostatnim.

P r z e r ó b k a

L. Rogalski: Rys dziejów literatury polskiej skreślony wedle L. Kondratowicza i L. Łukaszewicza. Wyd. w: J. Lelewel: Dzieje Polski... W-wa 1853. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1856; wyd. 3 W-wa 1859; W-wa 1863.

2. Rys jeografii powszechnej. Kr. 1850.

3. Wzory pism czcionkarni Pod Sową. B. m. (1850).

Artykuły ogł. w czasopismach: *Pam. Nauk.* (współred. 1837-1838), *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* (1835).

L i s t y

1. Do K. W. Wójcickiego 3 listy z 1837--1851. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

2. Do S. Goszczyńskiego 6 listów z 1839--1851 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2955; ocalała część dawnego rkpsu ze Zbiorów Raperswilskich, sygn. 1119.

3. Do J. Lelewela. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1265; zniszcz. 1944.

OPRACOWANIA

(Rys dziejów piśmiennictwa polskiego. Rec.). *Kwart. Nauk.* 1836 t. 3 s. 59. [Polemika: A. C.: Odpowiedź na recenzję. *Kwart. Nauk.* 1836 t. 3 s. 331-344]. — F. Smolka: Dziennik 1848-1849 w listach do żony. Wyd. S. Smolka. Lw. 1913. — H. Bogdański: Pamiętnik. Powst. 1850--1867. Rkps Ossol. Fragm. dotyczące pobytu w Spielbergu przetłumaczył i ogł. Z. Hájek: Polský revolucionář na Špilberku (Zápisky Henryka Bogdańského. Z rukopisu). Brno 1932. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — K. Estreicher: (Rys dziejów piśmiennictwa polskiego. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1866 t. 1. — A. Giller: Historia powstania narodu polskiego. T. 3-4. Paryż 1870-1871. — K. Mochnacki: Pamiętnik. Powst. przed 1883. Ogł. A. Knot pt. Pamiętnik spiskowca i nauczyciela. 1811-1848. *Twórczość* 1951 z. 6; przedr. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich w latach 1832-1846. Wr. 1954. — I. Krajewski: Tajne związki polityczne w Galicji. Lw. 1903. — K. Bąkowski: Dziennikarstwo krakowskie do r. 1848. *Roczn. Kr.* t. 8 (1906) i odb. — L. L. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1911). — M. Handelsman: Francja a Polska 1795-1845. W: Rozwój narodowości nowoczesnej. T. 2. W-wa 1926. — W. T. Wisłocki: Kongres słowiański w r. 1848 i sprawa polska. Lw. 1927. — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1929. — J. Feldman: Sprawa polska w roku 1848. Kr. 1933. — R. Rozdolski: Do historii Stowarzyszenia Ludu Polskiego. *Kwart. Hist.* 1936 z. 4. — M. Estreicherówna: Z dziejów krakowskich konspiracji. *Roczn. Kr.* t. 30 (1938) i odb. —

J. Bieniarzówna: Z dziejów liberalnego i konspiracyjnego Krakowa (1833-1849). Kr. 1948 *Bibl. Kr.* nr 106. — W. Dzwonkowski: Na marginesie monografii o ruchach rewolucyjnych w Królestwie Kongresowym w latach 1835-1845. *Myśl Współcz.* 1948 z. 11/12. — J. Bieniarzówna: Rzeczpospolita Krakowska. Wr. 1950 *BN* I, 138, rozdz.: Sylwetka działacza. — S. Kieniewicz: Konspiracje galicyjskie 1831-1845. W-wa 1950. — W. Łukaszewicz: Wpływ masonerii, karbonaryzmu i Józefa Mazziniego na polską myśl rewolucyjną w latach poprzedzających Wiosnę Ludów. *W stulecie Wiosny Ludów. 1848--1948.* T. 3. W-wa 1951. — W. Łukaszewicz: Szymon Konarski. W-wa 1954. — M. Tyrowicz: W kręgu Stowarzyszenia Ludu Polskiego. W: Wizerunki sprzed stulecia. Fragmenty biograficzne rewolucyj-

http://rcin.org.pl

nych dziejów ziemi krakowskiej 1815--1846. Kr. 1955. — M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832--1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. W-wa 1964.

ŁUSZCZEWSKA JADWIGA (1834—1908)

Pseud. i krypt.: Bog...na; Bogobojna; D...; Deotima; Deotyma; Ja. Ł.; Jad. Ł.

Poetka, powieściopisarka.

Ur. 1 sierpnia 1834 w Warszawie. Była córką Wacława, ekonomisty, dyrektora Wydziału Przemysłu i Handlu w Komisji Spraw Wewnętrznych i szambelana cesarskiego, współredaktora *Biblioteki Warszawskiej*, oraz Magdaleny (Niny) z Żółtowskich, córki Edwarda, generała wojsk polskich. Kształciła się razem z siostrą Kazimierą w domu pod kierunkiem rodziców i profesora Antoniego Wagi. Około 1843 wyjechała z rodzicami i siostrą za granicę, zwiedziła Kraków, Wieliczkę oraz Wiedeń, a w 1846 — Berlin. Od 1849 brała udział w słynnych zebraniach literackich i artystycznych odbywających się w domu jej rodziców, skupiających ówczesną elitę umysłową i towarzyską Warszawy. W 1853 zasłynęła jako poetka-improwizatorka. W 1854 udała się z rodzicami do Karlsbadu, gdzie poznała poetę Franciszka Wężyka. Około 1855 przebywała w Ostendzie i Brukseli, gdzie poznała Joachima Lelewela i księdza Aleksandra Jełowickiego. Kierowana zainteresowaniami historycznymi, zwiedziła w 1856 Gniezno, Kruszwicę i Poznań, w 1857 wyspę Rugię, w 1858 Malborg i Gdańsk, w 1859 Ojców, Sandomierskie i Góry Świętokrzyskie, w 1860 Tatry. W 1860 przebywała także w Paryżu. W 1862 odbyła podróż do Włoch. W 1863 wyjechała dobrowolnie z zesłanym ojcem (za manifestacyjne zrzeczenie się w 1862 tytułu szambelana) na wygnanie w głąb Rosji do Jadryna, następnie do Symbirska. Po powrocie do Warszawy w 1865 brała żywy udział w życiu artystycznym kraju. Po śmierci rodziców zorganizowała w swoim domu wieczory literackie. Przyjaźniła się przez długie lata z Antonim Edwardem Odyńcem. W 1897 obchodzono 45-letni jubileusz jej pracy literackiej. Zmarła 23 września 1908 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Improwizacje i poezje. W-wa 1854.

Zawartość: 19 drobnych utworów, m. in.: Krucjaty. (*Dzien. Lit.* 1852 nr 51; toż *Dzien. Warsz.* 1852 nr 325); Kamienie. (*Dzien. Lit.* 1853 nr 22; toż *Dzien. Warsz.* 1853 nr 85); Ptak niebieski. Wiersz przypisany J. Korzeniowskiemu; Kosarz. Ballada przypisana A. E. Odyńcowi; Tajemnice owoców. Scena fantastyczna; Taniec.

Przekł. niem.: Engenberg: Der Tanz. Wiedeń 1862 (razem z tekstem polskim).

2. Stanisław Lubomirski. Dramat. Fragm. ogł.: *Gaz. Codz.* 1854 nr 1; *Nowiny* 1854 nr 3.

3. Tomira. Misterium. W-wa 1855.

Dedykacja: Aleksandrowi Przeździeckiemu, badaczowi czasów Bolesławowskich, poświęca Deotyma.

4. Improwizacje i poezje. Poczet drugi. W-wa 1858.

Zawartość: 60 drobnych utworów, m. in. część poz. 1 oraz: Góry. (*Gaz. Warsz.* 1854 nr 242); Pielgrzymka poety; Treny nad grobem Adama Mickiewicza; Oda do słowa; Sonety do oblubieńca.

5. Polska w pieśni. Z księgi pierwszej: Lech. W-wa 1859.

Por. poz. 7, 11, 12, 24, 34.

6. Do młodzieży polskiej. Wiersz improwizowany w szkole polskiej na Batignolles w Paryżu dnia 29 grudnia 1860 po odśpiewanym przez młodzież hymnie: Jeszcze Polska nie zginęła! Paryż 1860.

7. Polska w pieśni. Z księgi pierwszej. Wojna olbrzymów. Wyszymir. Dwunastu wojewodów. W-wa 1860.

Por. poz. 5, 11, 12, 24, 34.

Przekł. niem.: J. Schwitz: Wyszymir. Luksemburg 1873.

8. Do emigracji i do pomników polskich w Paryżu. Paryż 1861.

9. Noc w Wenecji. Improwizacja. Dat. 1862.

Przekł. włoski: L. Luzzati, druk zapowiedziany we Florencji 1862.

10. Niwadija na dzień 15 października 1864 roku. (Anagramma). Rkps Muz. Nar. W-wa, Dział Dokumentacji sygn. 796.

http://rcin.org.pl

Różne papiery i dokumenty dot. rodziny Łuszczewskich.

11. Polska w pieśni. Gonitwy w dolinie Prądnika. Baśń dziejowa. Dat. 1866. Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 99-104; wyd. osob. Kr. 1899. Wyd. nast.: Kr. 1913.

Dedykacja: Świętej pamięci mojego ojca Wacława Łuszczewskiego.

Por. poz. 5, 7, 12, 24, 34.

12. Polska w pieśni. Wanda, poemat dramatyczny w 5 aktach z epilogiem. Fragm. ogł. pt. Wanda i Rytygier. Dramat. Akt 2. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 2; fragm. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 32-33, 46-47, 49-52; całość wyd. W-wa 1887.

Dedykacja: Świętej pamięci mojego ojca Wacława Łuszczewskiego.

Por. poz. 5, 7, 11, 24, 34.

13. Symfonia życia. Scena liryczna napisana na stuletnią rocznicę urodzin Beethovena. Wyst. W-wa 1870. Ogł. *Echo* 1879 nr 92; przedr. zob. poz. 31.

14. Księga pieśni. Z. I-III. W-wa 1871; z. IV-V pt. Poezje Deotymy. W-wa 1872. Przedr. fragm. zob. poz. 31.

15. Ostatnia próba amatorskiego koncertu. Komedyjka w siedmiu scenach z chórami, grana w domu Emanuela i Eugenii Wolff dnia 12 marca 1873 roku w Warszawie. Rkps Muz. Nar. W-wa, Dział Dokumentacji sygn. 931.

16. Słoneczna kantata. Czterechsetletni jubileusz urodzin Kopernika r. 1473 19 lutego. Gniezno 1873. Przedr. fragm.: *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1; *Kłosy* 1873 nr 399; zob. poz. 31.

Dedykacja: Cieniom matki mojej Magdaleny z Żółtowskich Łuszczewskiej, która podała myśl i środki do wykonania pierwszego polskiego przekładu dzieł Mikołaja Kopernika.

17. Biesiada u Ziemomysła. Scena dramatyczna. Powst. w końcu 1875. Fragm. ogł. *Biesiada Lit.* 1876 nr 1; całość wyd. W-wa 1933 (razem z poz. 33).

Rkps fragm. Ossol. sygn. 11099/I.

18. Na rozdrożu. Powieść w 2 tomach, osnuta na tle prawdziwych wydarzeń. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 1-33; wyd. osob. W-wa 1877.

Dedykacja: Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu.

19. Narzeczone z Ogrodzieńca. Dramat w 5 aktach z prologiem. *Kłosy* 1876 nr 562-582.

20. Poezje Deotymy. W-wa 1876. Przedr. fragm. zob. poz. 31.

Zawartość: Powrót gołębia. Powieść balladowa; Królestwo ideału. (J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r.* 1876. W-wa 1875).

21. Krzyż nad otchłanią. Studium kobiece. *Ateneum* 1878 t. 4-1879 t. 2.

22. Zwierciadlana zagadka. *Kronika Rodz.* 1879 nr 1-17; wyd. osob. W-wa 1879.

23. Branki w jasyrze. Dat. 1880. Fragm. pt. Dwór królowej Kingi. *Kłosy* 1887 nr 1173; całość *Kłosy* 1888 nr 1175-1226; wyd. osob. t. 1-3 z ilustr. E. M. Andriollego. W-wa 1889. Wyd. nast.: streszczenie. *Wieczory Rodz.* 1889 nr 1-32; wyd. 2 W-wa 1901; wyd. skrócone oprac. S. Draczko. W-wa 1948 *Bibl. Powsz.*

24. Rapsody o Chrobrym królu. (Czytane przez autorkę w sali radnej w Krakowie na korzyść pomnika A. Mickiewicza dnia 23 lutego r. 1881). *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 3; odb. Kr. 1881.

Poemat należy do cyklu pt. Polska w pieśni i stanowi połowę czwartej księgi.

Por. poz. 5, 7, 11, 12, 34.

25. Wiersz odczytany na balu danym przez obywateli krakowskich dla marszałka dra Zyblikiewicza w Sukiennicach dnia 28 lutego 1881 r. *Czas* 1881 nr 50 i odb.

26. Na Jasnej Górze. W dzień jubileuszu pięciowiekowego podsłuchane przez Deotymę. Dat. Warszawa 1882. Fragm. ogł. *Wędrowiec* 1897 nr 21; *Dzien. Chicagowski* 1897 nr 179; 1898 nr 6; całość wyd. W-wa 1910.

27. Głos Izajaszowy do młodzieży polskiej. Dat. Warszawa 1882. Ogł. z podtyt. (Urywki z teki pośmiertnej Deotymy). *Przegl. Powsz.* 1912 t. 114; przedr. *Ruch Kult.* (Poz.) 1914 nr 1.

28. Jasełka królowej Kingi. Według Deotymy ... opowiedziała Pszczółka. Kr. 1890 *Dod. do Pol. Ludu.*

29. Panienka z okienka. Starodawny romansik. Ogł. pt. Panienka. *Biesiada Lit.* 1893 nr 1-47; wyd. osob. jubileuszowe W-wa 1898. Wyd. nast.: t. 1-2. W-wa 1911 *Ciekawe Powieści* nr 5-6; Poz. 1919; wyd. 2 Poz. 1925; wyd. 3 z ilustr. Z. Owsińskiego. Poz. 1927; wyd. 4 z rys. A. Gawińskiego. W-wa 1935; wyd. 5 W-wa 1946; wyd. nowe W-wa 1947; ilustr. J. Bezdrikówny, oprac. J. Dąbrowa. W-wa 1948; wyd. 2 ilustr. J. Grabiański. W-wa 1955; wyd. 3 posłowie A. Frybesowej. W-wa 1957; wyd. 4 W-wa 1959.

Przeróbka: J. Orwicz (N. Dzierzkówna): W bursztynowym domu. W-wa 1928.

30. Wiersze do I. Balińskiego, Bożydara, S. Duchińskiej, W. Gersona, K. Glińskiego, S. Gillera, W. Gomulickiego, Jordana, J. Jasińskiego, M. Konopnickiej, A. Langego, Z. Mellerowej, A. Pileckiego,

http://rcin.org.pl

T. Prażmowskiej, A. Oppmana, Z. Urbanowskiej; podziękowanie za medal, album, harfę, laur, kwiaty. Powst. 1897. Wyd.: *Pamiątka z jubileuszu Deotymy (1852--1897)*. Kr. 1901.

31. Wybór poezji. Księga 1-2. W-wa 1898.

Zawartość: ks. 1: 31 drobnych utworów, m. in. część poz. 1, 4; ks. 2: 28 drobnych utworów, m. in. poz. 13, 14, 16 oraz Powrót gołębia (por. poz. 20); Na cześć wiary. Pieśń wotywna.

32. Gloria tibi, Alma Mater (1900). Poemat dramatyczny. Fragm. ogł. *Dzien. Pol.* 1900 nr 115-118.

Napisany na uczczenie 500 jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kantata Władysława Żeleńskiego.

33. Królowa Jadwiga, czyli księga miłości. Powst. 1852-1904. Ogł. „Z pośmiertnej teki Deotymy". *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113 - 1913 t. 118; wyd. osob. W-wa 1933 (razem z poz. 17).

34. Polska w pieśni. Sobieski pod Wiedniem. Fragm. ogł.: *Caritas. Księga zbior.* Petersb. 1894; *Kraj* (Petersb.) 1894 nr 37-44; śpiewy 1-3 wyd. osob. Kr. 1894; dalsze fragm. ogł. *Wędrowiec* 1897 nr 41--50; *Bluszcz* 1900 nr 1-16; 1902 nr 1-23; *Biesiada Lit.* 1901 nr 1-14; fragm. pt. Przelot husarzy. Z poematu „Sobieski pod Wiedniem". *Dzien. Chicagowski* 1902 nr 101; toż *Gaz. Nar.* 1902 nr 99-100; toż *Kur. Warsz.* 1902 nr 95; toż *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1902 nr 84; inny fragm. *Kur. Warsz.* 1904 nr 38; *Na powodzian. Księga zbior.* W-wa 1904; cz. 1-4 (śpiewów 6) wyd. osob. W-wa 1904 *Bibl. Dziel Wyborowych* nr 324, 325, 360, 361; dalsze fragm. ogł. *Dzien. Chicagowski* 1906 nr 224; 1908 nr 241; *Wieczory Rodz.* 1907 nr 37; 1908 nr 40; *Biesiada Lit.* 1908 nr 1; t. 3 (śpiewy 7-9) wyd. osob. W-wa 1908. Fragm. pt. Przelot husarzy. Z autografu ogł. M. Bogacz. *Kur. Warsz.* 1938 nr 305.

Dedykacja: Świętej pamięci mojego ojca Wacława Łuszczewskiego...

Por. poz. 5, 7, 11, 12, 24.

35. Kościuszko. Fragment poematu Deotymy. (Z rkpsu wyd. S. Kuczyński). W-wa 1917.

Dochód na pomnik Tadeusza Kościuszki w Warszawie.

36. Pamiętnik Deotymy (Jadwigi Łuszczewskiej). *Bibl. Warsz.* 1910 t. 3-4 i odb.

Drobne utwory i wiersze ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Ateneum* (1878-1879), *Bibl. Warsz.* (1853, 1856, 1860-1861, 1870-1873; tu m. in.: Miód. Ustęp z poematu Piast. 1856 t. 2), *Biesiada Lit.* (1876, 1893, 1897, 1901-1905, 1908), *Bluszcz* (1868-1870, 1883, 1898, 1900, 1902), *Caritas. Księga zbior.* Petersb. 1894, *Czas* (1852-1857, 1881--1883, 1897, 1899), *Dla głodnych. Pismo zbior.* Lw. 1890, *Dla Stryja.* Lw. 1886, *Dzien. Chicagowski* (1897-1898, 1902, 1906, 1908), *Dzien. Lit.* (1852-1854, 1859, 1861, 1881-1882, 1900, 1902), *Dzien. Pol.* (1881-1882), *Dzien. Poz.* (1860-1862, 1866, 1882, 1897, 1899), *Dzien. Warsz.* (1852-1856), *Echo* (1879-1881), *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* (1895, 1897), *Gaz. Codz.* (1853-1856), *Gaz. Kr.* (tu: Ku czci J. Bohdana Zaleskiego. 1882 nr 36), *Gaz. Nar.* (1882, 1902-1903), *Gaz. Warsz.* (1853-1860; tu m. in.: Wieże. Ustęp z poematu Piast. 1856 nr 299; Trzy dni na wyspie Rugii. Wyjątki z listów Deotymy. 1857 nr 289, 291-294; Wrażenia z Karpat. 1860 nr 311-317, 325-328, 337-340), *Goniec Leśny i Wiejski* (1866 nr 24), *Gwiazdka Cieszyńska* (1862), *Haliczanin* (1862-1864),

J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr.* (1870--1871), J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr.* (1861, 1863, 1869--1870, 1875-1876), *Kalendarz wyd. przez Warsz. Tow. Dobroczynności.* W-wa 1862, *Kalina* (tu: Niegdyś, Teraz, Kiedyś. 1868 nr 7-8), *Kłosy* (1866, 1869-1870, 1873, 1876, 1879-1880, 1884), *Kółko Dom.* (1861, 1866), *Kółko Rodz.* (tu m. in.: Zygmuntowi Kaczkowskiemu dedykacja poematu „Sobieski pod Wiedniem" przez Deotymę. 1860 nr 39), *Kraj* (1894, 1900, 1902), *Kronika Rodz.* (1869, 1876, 1879, 1881, 1886-1889, 1906), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856-1860), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862, *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898) (tu: Do Antoniego Edwarda Odyńca. Dat. 1881), *Kur. Codz.* 1870, 1873, 1882, 1889, 1897), *Kur. Warsz.* (1860, 1868-1870, 1887-1888, 1896-1897, 1902-1906), *Magazyn Mód* (1855 nr 42), *Magazyn Mód i Nowości* (1861), *Mazur* (Szczytno; 1906), *Naród Polski* (Chicago; 1905), *Nowiny* (1854--1855), *Noworocznik (Kalendarz) ilustr. dla Polek* (1861-1864; tu m. in.: Wilia Bożego Narodzenia w Częstochowie roku 1655. Ustęp z poematu pod nazwą Kordecki. 1863),

Pismo zbior. wil. Wil. 1859 (tu: Kometa), *Poradnik, czyli kalendarz dla gospodyń.* W-wa 1867, *Przegl. Lw.* (1881-1882), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1892, 1897, 1902), *Przegl. Pol.* (1880/81), *Przyj. Dom.* (1861, 1864, 1871), *Przyj. Dzieci i Młodzieży* (1872), *Roczn. Koła Lit.-Artyst. we Lw.* (1896), *Ruch Muzyczny*

http://rcin.org.pl

(1857), *Sami sobie. Książka zbior.* W-wa 1900 (tu: Ptasia przypowiastka), *Słowem i czynem. Jednodniówka.* Lw. 1905 (tu: Książka), *Strzecha* (1871), *Świat* (Kr.; 1888), *Teka Wil.* (tu: Wspomnienie o husarzach z czasów Zygmunta Starego. 1858 nr 4), *Towarzysz Pilnych Dzieci* (tu: Rzeki wpadające do Wisły. 1882 nr 4), *Tyg. Ilustr.* (1859-1862, 1866, 1869-1871, 1873, 1876, 1880, 1888-1890, 1893, 1900, 1902), *Tyg. Mód* (1862), *Tyg. Nauk. i Lit.* (tu: Korespondencje. 1866 nr 18), *Tyg. Petersb.* (tu: Wiersze do F. S. Dmochowskiego. Tęsknota. 1853 nr 33; Do Pana Biernackiego. Wspomnienie z wieczoru 20 października. 1853 nr 34), *Tyg. Powsz.* (1885), *Wędrowiec* (1897, 1904), *Wieczory Rodz.* (1882-1883, 1886, 1891, 1893, 1895, 1897, 1903-1908), *Wieniec* (Kr.; 1862), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 1. W-wa 1857, *Zgoda* (Chicago; 1903, 1905, 1908).

Rkpsy drobnych wierszy znajdują się w Bibl. Kórn. sygn. 2484 nr 6, 2434 III nr 1; Ossol. sygn. 5997/II; Bibl. PAN Kr. sygn. 717, 2029, 2073, 2077, 2210 t. 6, 2216.

Przekłady

V. Hugo: Cedr. Fragm. z Legendy wieków. *Bluszcz* 1869 nr 24.

Listy i materiały

1. Do T. Lenartowicza 2 listy, dat. Warszawa, 24 maja 1857 i 17 sierpnia 1887. Ogł. I. Chrzanowski: Z albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912 t. 4.
Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

2. Do matki Niny Łuszczewskiej 81 listów z 1863-1865; do ciotki Konstancji Wodzińskiej 16 listów z 1864-1865; do A. Goltza list dat. 1 listopada 1887 i bilet wizytowy dat. 8 grudnia 1895; do J. Kossaka 2 listy, dat. Warszawa, 21 lutego 1891 i 12 kwietnia 1893. Rkps Muz. Nar. W-wa, Dział Dokumentacji sygn. 796.

3. Do J. Chęcińskiego 3 listy z 1865-1866. Rkps Ossol. sygn. 4360/II.

4. Do K. W. Wójcickiego z 1868; do F. S. Dmochowskiego z 1869; do nieznanego adresata z 1871. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

5. Do W. Szymanowskiego 35 listów z 1868-1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712.

6. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy b. d. i list z 1876. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6470, 6518.

7. Do A. E. Odyńca z 1880. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1352.

8. Do S. E. Koźmiana 2 listy z 1883. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

9. Do T. Lenartowicza z 1887. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2030.

10. Do T. Lenartowicza 4 listy z 1887-1888. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 4.

11. Do Teresy Chomentowskiej, córki A. E. Odyńca, b. d. Ogł. w dziale Silva Rerum. *Kronika Rodz.* 1887 nr 3 s. 93.

12. Do Z. Sarneckiego 9 listów z 1887-1900. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6715.

13. Do E. Orzeszkowej 2 listy, dat. Warszawa 20 sierpnia 1897 i 9 czerwca 1907. Ogł. E. Jankowski w: E. Orzeszkowa: Listy zebrane. T. 4: Do literatów i ludzi nauki. Komentarz. Wr. 1958.
Rkps IBL Arch. E. Orzeszkowej. Spis archiwaliów różnych sygn. 30/1897 i 30/1907.

14. Do W. Gomulickiego, dat. czerwiec 1898. Fragm. ogł. W. Gomulicki: Liryzm Deotymy. W: Sylwety i miniatury literackie. Kijów 1916.
Zawiera sąd o Z. Krasińskim i J. Słowackim.

15. Drobne wiersze w sztambuchach oraz notatki dot. rodziny Łuszczewskich i korespondencja do nich znajdują się w Muz. Nar. W-wa, Dział Dokumentacji sygn. 796, 1056, 1092, 1357, 1501, 1525.

OPRACOWANIA

(K. Koźmian i F. Wężyk): Korespondencja literacka Kajetana Koźmiana z Franciszkiem Wężykiem (1845-1856). Zebrał, objaśnił i wstępem opatrzył S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce.* t. 14 (1914). — Wiadomości krajowe. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 145. (O improwizacji). — Deotima. *Przegl. Poz.* 1853 t. 16. — Deotyma, improwizatorka polska. *Tyg. Petersb.* 1853 nr 33. — Ocena talentu improwizatorskiego: A. Nowosielski (A. Marcinkowski): Wyjątek z listu pisanego do Autorki „Wawrzyny". *Dzien. Warsz.* 1853 nr 283; *Gaz. Codz.* 1853 nr 27, 265; *Gaz. Warsz.* 1853 nr 18; *Kur. Warsz.* 1853 nr 3, 274, 302; *Przegl. Poz.* 1853 t. 16; *Tyg. Petersb.* 1853 nr 33. — (Improwizacje i poezje Deotymy. Rec.): *Gaz. Codz.* 1853 nr 340; F. S. Dmochowski. *Gaz. Codz.* 1854 nr 12; E. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 217-218; T. Padalica (Z. Fisz). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 226; M. B. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 91; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 2; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904; W. *Czas* 1854 nr 244. — □: Korespondencja Gazety

http://rcin.org.pl

Codziennej. Z Krakowa. *Gaz. Codz.* 1854 nr 286. — Deotyma. *Nowiny* 1854 nr 8-11. — Deotyma w Krakowie. *Czas* 1854 nr 242. — K. Estreicher: Panna Łuszczewska J. (Deotyma), poetka ośmnastoletnia. (Z szkiców bibliograficznych). *Dzien. Lit.* 1854 nr 38-43. — Teofil K. (K. Estreicher): Rozmaitość. Z Krakowa. Deotyma... *Nowiny* 1854 nr 122. — Z. Kaczkowski: Deotyma w Krakowie. List ... *Gaz. Warsz.* 1854 nr 291-298, 300-302 i odb. — K. Kucz: Pamiętniki miasta Warszawy z roku 1853. W-wa 1854. — H. Meciszewski: Listy z Krakowa. List I. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 229-230. (Dot. stosunku „Czasu" do Deotymy). — A. Niewiarowski: Ustęp z listu do pana Antoniego Lesznowskiego. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 313. (Uwagi o improwizacjach Deotymy). — Pogadanka miejska. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 189. (O sporze „Czasu" z „Dzien. Warsz." dot. Deotymy). — J. Prusinowski: Kilka słów o Deotymie. *Czas* 1854 nr 134-135, 145. — W. Szymanowski: Listy do redakcji. List III. O poezji. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 161, 163-173. — (Tomira. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1854 nr 339; A. N. (A. Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 81, 87, 90; (A. Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 5; W. Szymanowski. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 10; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 2; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904; J. Zachariasiewicz. *Nowiny* 1855 nr 29-31; E. Ziemięcka. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 15. — J. Zachariasiewicz: Deotyma. *Nowiny* 1854 nr 8-11. — E. Ziemięcka: Jeszcze kilka słów o Deotymie. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 309. —

J. Kremer: Listy z Krakowa. T. 1: Wstępne zasady estetyki i dzieje artystycznej fantazji. Cz. 1. Wil. 1855; wyd. nast.: W: Dzieła. T. 4. W-wa 1877. — S. Niezgoda: Deotyma. *Gwiazdka Cieszyńska* 1855 nr 2-6. — L. S. (Siemieński): Pogadanki literackie. Kr. 1855. (Tu m. in.: Kilka listów o Deotymie; Improwizacja i poezja; przedr. w: Kilka rysów z literatury i społeczeństwa od roku 1848-1858. T. 1. W-wa 1859 s. 131-145). — Deotyma w Poznaniu. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 276. — J. I. Kraszewski: Listy ... do Redakcji Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 109. (Ocena poezji Deotymy). [Polemika. *Gaz. Codz.* 1856 nr 116]. — B. Moraczewska: Dziennik (29 września 1856) wydany z oryginału przez wnuczkę dr Dobrzyńską-Rybicką. Poz. 1911 s. 55-57. — Wacław P. (Przybylski): Wilno, 24 maja 1856 r. ... *Gaz. Warsz.* 1856 nr 175. (O talencie poetyckim Deotymy). — L. Siemieński: Przegląd piśmiennictwa. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1. (Dot. improwizacji). — (K. Szajnocha): O najnowszej literaturze polskiej. *Rozmaitości* (Lw.) 1856 nr 28. — W. Szymanowski: Przegląd tygodniowy. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 31, 156; 1857 nr 173. (O wieczorach literackich u Łuszczewskich). — E. Wyhowski: Déotime Łuszczewska et ses oeuvres poétiques. *La Libre Recherche* (Paryż) 1856 t. 2. — (Improwizacje i poezje Deotymy. Rec.): T. Padalica (Z. Fisz). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 48; △ (L. Rogalski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 342; Bolesław Wiktor. *Gaz. Codz.* 1858 nr 6-7; J. Dobrzański. *Dzien. Lit.* 1858 nr 50-52, 55; □ (W. Kamionowski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 10; W. Wolski. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 192, 193, 195; *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 9. — Do rzędu świetniejszych a przypominających... *Kur. Warsz.* 1858 nr 160. — (Polska w pieśni. Z księgi pierwszej. Lech. Rec.): F. S. D. (Dmochowski): Postaci bohaterskie i ideały historyczne. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 2; J. Dobrzański. *Dzien. Lit.* 1859 nr 64-66; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 3; K. Kaszewski. *Tyg. Ilustr.* 1859 nr 1; F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1859 nr 207; E. Siwiński. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 205, 207. — A. Tyszyński: Deotyma. Szkic do dziejów poezji. *Pismo zbior. wil.* Wil. 1859; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904. —

(D. P.): Deotyma na Węgrzech. *Czytelnia dla Młodzieży* 1860 nr 19. — Deotyma na Węgrzech. *Dzien. Poz.* 1860 nr 189. — (Polska w pieśni. Z księgi pierwszej. Wojna olbrzymów. Wyszymir. Dwunastu wojewodów. Rec.): K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 4; E. (K. Kaszewski). *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 60; F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1860 nr 332-333; Rog... *Niewiasta* 1860 nr 10-12; *Gaz. Warsz.* 1860 nr 277; F. S. D. (Dmochowski). *Bibl. Warsz.* 1861 t. 4; K..... *Czas* 1861 nr 181-183. — J. Szujski: Portrety nie Van Dyka. Lw. 1861. — Deotyma. *Gaz. Pol.* 1862 nr 248. — Deotyma w Wiedniu. *Gaz. Pol.* 1862 nr 230. — × (J. I. Kraszewski): (Kordecki. Rec.). *Gaz. Pol.* 1862 nr 172; toż *Przegl. Europejski* 1862 t. 1. — E. Ziemięcka: Deotyma. *Noworocznik* (*Kalendarz*) *ilustr. dla Polek na r. 1863.* W-wa 1863. — F. H. Lewestam. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — (K. Estreicher i M. i F. Faleńscy): Korespondencja Karola Estreichera z Marią i Felicjanem Faleńskimi (1867-1903). Wyd. J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — Wł. B-a (Belza): Sławne Polki. *Wanda. Noworocznik dla płci pięknej na r. 1869.* Lw. 1869. — J. Łuszczewska. Životopis. *Své-*

http://rcin.org.pl

tozor 1870. — K. S. B. (Bartoszewicz): Przegląd literacki. *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 3. (O wieczorach u Deotymy). — Jadwiga Łuszczewska (Deotyma). *Mrówka* 1871 nr 10. — C. Norwid: List do Deotymy z października 1871. Ogł. J. Muszkowski: Nieznany list Cypriana Norwida do Deotymy. *Pam. Lit.* R. 31 (1934) z. 1/2. — P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Poz. 1871 i wyd. nast. — C. Pieniążek: O autorkach polskich, a w szczególności o Sewerynie Duchińskiej. Poz. 1872 s. 27-30. — A. E. Odyniec: Opowiadania Deotymie. (Fragm.). *Wiek* 1874 nr 209-217; przedr. w: Wspomnienia z przeszłości, zob. niżej. — Deotyma. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. przestępny 1876.* W-wa 1875. —

(Biesiada u Ziemomysła. Rec.). *Gaz. Lw.* 1876 nr 11. — Deotyma. W wyd.: Poezje. W-wa 1876. — P. Chmielowski: (Na rozdrożu. Rec.). *Niwa* 1877. — (Zwierciadlana zagadka. Rec.): Zgliński (D. Freudensohn). *Nowiny* 1879 nr 332; P. Chmielowski. *Niwa* 1880; W. Marrené. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1; (A. Pilecki). *Przegl. Tyg.* 1880 nr 20. — A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. Opowiadania Deotymie. *Kronika Rodz.* 1879-1883; wyd. osob. pt. Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884. [Rec.: H. L. (Lisicki). *Przegl. Powsz.* 1884 t. 4; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 3]. — (Branki w jasyrze. Rec.): E. (E. Podolski). *Przegl. Lw.* 1879 t. 17; *Gaz. Warsz.* 1880 nr 109. — (Odczyt o K. z Tańskich Hoffmanowej wobec nowych pokoleń. Rec.): M. Ilnicka. *Bluszcz* 1880 nr 50; A. Niemirowski. *Kur. Warsz.* 1880 nr 271; *Gaz. Warsz.* 1880 nr 271; *Ateneum* 1881 t. 1. — S. Koźmian, K. Morawska: I z bliska, i z daleka. Poczet stu felietonów umieszczonych w Kurierze Poznańskim od października 1878 do sierpnia 1880 w skróceniu. Poz. 1881. — Wieczór dla Poety. *Przegl. Lw.* 1881 t. 21. (O wieczorze urządzonym przez Deotymę dla A. E. Odyńca). — (Z): „Wanda" — pierwszy odczyt Deotymy. *Dzien. Pol.* 1881 nr 67. — H. Zathey: Z Warszawy. (Siedemdziesiąte siódme urodziny Odyńca. Wieczór u Deotymy). *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 3; przedr. w: Pisma. T. 2. Poz. 1885. — Deotyma i Tonner we Lwowie. *Kur. Paryski* 1882 nr 15. — „Jadwiga", drugi odczyt Deotymy. *Dzien. Pol.* 1882 nr 69. — F. Kozubowski: (Rozwikłany węzeł. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1882 nr 35. — Wieczór dla Deotymy. *Czas* 1882 nr 71. — Radwan: Deotyma we Lwowie. *Kur. Warsz.* 1882 nr 67. — Raut dla Deotymy. *Dzien. Pol.* 1882 nr 68. — Zorjan (E. Sedlaczek): Deotyma. *Dzien. Pol.* 1882 nr 66. — Trzeci odczyt Deotymy, „Baśń o wdowie i jej trzech synach". *Dzien. Pol.* 1882 nr 71. — A. V. (Vogel): Deotyma i dr Tonner we Lwowie. *Pszczółka* (Lw.) 1882 nr 7. — U Deotymy. *Gaz. Warsz.* 1882 nr 33. — Bł. (B. Białobłocki): Życie fikcyjne i obrzędowe. (Przyczynek do studium nad Deotymą i kierunkiem naszej literatury). *Przegl. Tyg.* 1883 nr 16-19; przedr. w: Szkice literackie. W-wa 1932; przedr. w: Szkice społeczne i literackie. Oprac. S. Sandler. W-wa 1954. — Łada (T. Jeske-Choiński): (Pieśń częstochowska. Rec.). *Niwa* 1883 z. 193. — ł: Deotyma w początku postu... *Niwa* 1883 z. 198. — Omikron (W. Sabowski): Odczyty Deotymy w Poznaniu. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 7. — L. Żychliński: Odczyty Deotymy (J. Łuszczewskiej) w Poznaniu. *Bibl. Warsz.* 1883 t. 2. — M. G. (Gawalewicz): Nasze autorki. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 20-21. — A. Sanocki: Ze wspomnień o Warszawie. *Gaz. Kr.* 1884 nr 115-117. — I. Domejko: Powrót z Ameryki. Powst. po 1884. Ogł. *Kronika Rodz.* 1889 nr 1-2; przedr. w: Moje podróże. Wyd. E. H. Nieciowa. T. 3. Wr. 1963. —

P. Chmielowski: Jadwiga Łuszczewska. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — Justus: Współczesne autorki polskie. (Sylwetki literackie). Deotyma. *Rola* 1886 nr 37-38, 40. — (Polska w pieśni. Wanda. Rec.): M. G. (Gawalewicz). *Gaz. Pol.* 1886 nr 290-291; W. M. (Marrené). *Świt* 1886 nr 138; A. Mazanowski. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 48; St. M. Rz. (Rzętkowski). *Kur. Codz.* 1886 nr 278; E. Zorjan (Sedlaczek). *Biesiada Lit.* 1886 nr 46; X. Y. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 203; *Bibl. Warsz.* 1886 t. 4; P. Chmielowski. *Ateneum* 1887 t. 1; T. L. (Lenartowicz). *Kłosy* 1887 nr 1157; P. A. (Niewiarowski). *Kłosy* 1887 nr 1129; Mefisto (A. Rejchman). *Życie* 1887 nr 4; S. M. Rzętkowski. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 2; S. M. Rzętkowski. *Wiek* 1887 nr 12, 14-16, 19, 21-22, 30-31; S. Tarnowski. *Niwa* 1887 t. 31 z. 298; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1886/87 t. 3; S. Krzemiński. *Bluszcz* 1888 nr 28-30, 34. — (Na cześć wiary. Rec.). *Przegl. Katolicki* 1887 nr 1. — J. Kleczyński: Jadwiga Łuszczewska (Deotyma). *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1888 nr 235. — A. Półkozic (A. Niewiarowski): Deotyma (Jadwiga Łuszczewska). *Kłosy* 1888 nr 1190, 1192. — (Branki w jasyrze. Rec.): P. A. Rys. *Życie* (W-wa) 1889 nr 3; (E. Siwiński). *Przegl. Tyg.* 1889 nr 25; P. Chmielowski. *Ateneum* 1890 t. 1; J. K. Dworzaczek. *Bibl. Warsz.* 1890 t. 1; B. Grabowski. *Echo*

http://rcin.org.pl

Muzyczne, Teatr. i Artyst. 1890 nr 334--335, 337; C. Jankowski. *Słowo* 1890 nr 21-22; T. Jeske-Choiński. *Gaz. Lw.* 1890 nr 8; W. K. (Korotyński). *Kronika Rodz.* 1890 nr 4; W. Korwinówna. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 29-30; J. Leciejewski. *Dzien. Poz.* 1890 nr 39; S. Tarnowski. *Niwa* 1890 nr 20; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1890/91 t. 2. — Chorąży (S. Godlewski): Deotyma o kobietach. *Niwa* 1889 z. 3. — Deotyma. *Biesiada Lit.* 1893 nr 47. — A. Pilecki: Kobiety-poetki. *Bluszcz* 1894 nr 29-32; wyd. osob. W-wa 1895. — (Polska w pieśni. Sobieski pod Wiedniem. Rec.): S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1894/95 t. 3; S. Tarnowski. *Czas* 1895 nr 57-60; K. Gliński. *Bluszcz* 1897 nr 21. — W. Bukowiński: „Wanda" Deotymy. *Bluszcz* 1897 nr 20. — P. Chmielowski: Improwizacja Deotymy. *Bluszcz* 1897 nr 20. — E. B.: Czwartek u Deotymy. *Kur. Warsz.* 1897 nr 159. — W. Marrené Morzkowska: Deotyma jako powieściopisarka. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 34. — J. Nitowski: Deotyma jako powieściopisarka. *Bluszcz* 1897 nr 20. — E. Orzeszkowa: Do J. Łuszczewskiej 2 listy, dat. 20 VI 1897 i 20 X 1897, Grodno. Ogł. w: Listy. T. 2 cz. 2: Do literatów i ludzi nauki. Oprac. L. B. Świderski. W-wa 1938; wyd. E. Jankowski w: Listy zebrane. T. 4. Wr. 1958. — M. S. (Synoradzki): Improwizacja i poezje. *Biesiada Lit.* 1897 nr 22. —

Art. z okazji jubileuszu w 1897: -b-. *Wiek* nr 120; E. B. (Bogdanowicz). *Wiek* nr 119; H. C. (Ceysinger). *Tyg. Mód i Powieści* nr 23; P. Chmielowski. *Kur. Codz.* nr 145; P. Chmielowski. *Nowa Reforma* nr 122-123; A. Dobrowolski. *Bluszcz* nr 20; A. Dobrowolski. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 692-693; K. Gliński: Czas miota ludźmi... *Bluszcz* nr 20; „K. W.". *Dzien. Poz.* nr 121; A. Krzyżanowski. *Słowo* nr 120; M. J. *Głos* nr 24; W. Maleszewski. *Biesiada Lit.* nr 22; Hajota (H. J. Pajzderska). *Tyg. Ilustr.* nr 21-22, 24; A. Pług (A. Pietkiewicz): Deotyma (Jadwiga Łuszczewska). 1852--1897. *Wędrowiec* nr 21-27, 29-30; wyd. osob. W-wa 1900. [Rec.: *Biesiada Lit.* 1900 nr 44; *Bluszcz* 1900 nr 45; I. Chrz. (Chrzanowski). *Książka* 1901 nr 2]; S. Schnür-Pepłowski. *Gaz. Lw.* nr 123--127; Sylw. K. *Gaz. Warsz.* nr 138; X. Y. *Kraj* nr 20-21; *Dzien. Chicagowski* nr 139; *Dzien. dla Wszystkich* nr 116; *Dzien. Pol.* nr 144; *Gaz. Lw.* nr 123; *Gaz. Warsz.* nr 140; *Głos Narodu* nr 121-122; *Kraj* nr 22; *Kur. Warsz.* nr 146; *Nowe Mody* 1896/97 nr 19 dod.; *Prawda* nr 23; *Przyj. Dzieci* nr 23; *Wędrowiec* nr 23; *Wieczory Rodz.* nr 22. —

S. Nałęcz-Ostrowski: Ideały niewieście poetek polskich. Studium etyczno--literackie. *Bluszcz* 1898 nr 23. — Olan: Listy z zakątka. *Biesiada Lit.* 1898 nr 45. — (Panienka z okienka. Rec.): J. Badeni. *Przegl. Powsz.* 1898 t. 59; Szczęsna (J. Bąkowska). *Bluszcz* 1898 nr 25; W. Bukowiński. *Prawda* 1898 nr 13; P. Chmielowski. *Kur. Codz.* 1898 nr 221; W. Dąbrowski. *Tydzień* 1898 nr 49; W. Gomulicki. *Kraj* 1898 nr 46; K. Kaszewski. *Kur. Warsz.* 1898 nr 103; K. Laskowski. *Kur. Niedzielny* 1898 nr 8; Hajota (H. J. Pajzderska). *Słowo* 1898 nr 21; Q. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 11; A. Radomis. *Głos Narodu* 1898 nr 47; M. R-e (Rolle). *Gaz. Lw.* 1898 nr 167; S. Schnür-Pepłowski. *Gaz. Nar.* 1898 nr 244; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1897/98 t. 4; *Gaz. Warsz.* 1898 nr 10; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1898 nr 81. — (Polska w pieśni. Sobieski pod Wiedniem. Rec.): Sodalis. *Kur. Pol.* 1898 nr 277; C. Jankowski. *Kraj* 1899 nr 23. — (Wybór poezji. Rec.): Szczęsna (J. Bąkowska). *Bluszcz* 1898 nr 44; H. C. (Ceysinger). *Tyg. Mód i Powieści* 1898 nr 21--22; Celsus (H. Galle). *Tyg. Pol.* 1899 nr 3. — (Polska w pieśni. Gonitwy w dolinie Prądnika. Rec.): Szczęsna (J. Bąkowska). *Bluszcz* 1899 nr 52; Ch. i W. *Ateneum* 1900 t. 1; Z. Sarnecki. *Głos Narodu* 1900 nr 42. — A. Pilecki: Przyroda w poezji. W-wa 1899. — (Gloria tibi, Alma Mater. Rec.): A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kur. Warsz.* 1900 nr 108-109; *Kraj* 1900 nr 16. — Z. Kościesza: Z końcem wieku. Ze wspomnień dziennikarza. *Rola* 1901 nr 30-31. —

Pamiątka z jubileuszu Deotymy (1852--1897). Kr. 1901 (tu m. in. przemówienia: I. Balińskiego, J. Jasińskiego, I. Krzymuskiego, A. Pługa, Z. Urbanowskiej, J. Zachariasiewicza, oraz wiersze: Bożydara (E. Bogdanowicza), S. Duchińskiej, K. Glińskiego, W. Gomulickiego, Jordana, M. Konopnickiej, A. Langego, Z. Mellerowej, Or-Ota, A. Pileckiego, T. Prażmowskiej i Stefana z Opatówka (S. Gillera). [Rec.: Werytus (T. Czapelski): Półwiekowy jubileusz Deotymy (1852-1902). *Przedświt* 1902 nr 247]. — M. Synoradzki: Jadwiga Łuszczewska (Deotyma). *Przyj. Dzieci* 1901 nr 7. — Błogosławieństwo papieża: Ks. Kolski (I. Chrzanowski). *Przegl. Katolicki* 1902 nr 45; *Bluszcz* 1902 nr 44; *Dzien. Chicagowski* 1902 nr 263; *Kraj* 1902 nr 42; *Przedświt* 1902 nr 246; *Rola* 1902 nr 43. — W. Feldman: Piśmiennictwo polskie ostatnich lat dwunastu. Lw. 1902; wyd. 3 Lw. 1905. — (Branki w jasyrze. Rec.): W. Gomulicki. *Kraj* 1902 nr 17; [Rec.: Aes. *Kronika Rodz.* 1902 nr 22]; W. Gostomski. *Kur.*

http://rcin.org.pl

Warsz. 1903 nr 173-174; *Przegl. Polit., Społ. Lit.* 1903 nr 164. — Sęp (W. Maleszewski): Z Warszawy. Dwa jubileusze. *Biesiada Lit.* 1902 nr 43. — L. Rygier: Polki w współczesnej literaturze i sztuce. Deotyma (J. Łuszczewska). *Bluszcz* 1902 nr 25. — A. Pilecki: Światła i cienie w utworach poetek naszych. *Biesiada Lit.* 1903 nr 48-49. — Z. Sokołowska: Ucieczka branki. *Biesiada Lit.* 1903 nr 28. — B.: Siedemdziesiąta rocznica urodzin Deotymy. *Słowo* 1904 nr 175. — I. Baliński: Przedmowa do wyd.: Polska w pieśni. Sobieski pod Wiedniem. W-wa 1904. [Rec.: W. Gostomski. *Książka* 1904 nr 8; 1905 nr 2, 4; W. Gostomski. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 84; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1905 nr 103]. — Jadwiga Łuszczewska. Deotyma. *Zgoda* (Chicago) 1904 nr 35. — O.: U Deotymy. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 12. — 70-lecie urodzin Deotymy. *Dzien. Pol.* 1904 nr 363. — N. Dzierzkówna: Salon Deotymy. *Świat Kobiecy* 1905 nr 6. — W. Feldman: Piśmiennictwo polskie 1880-1904. T. 1. Lw. 1905. — C. Jankowski: Poemat Deotymy. *Kur. Warsz.* 1905 nr 2. — S. Korczak (S. Trzynecki): Deotyma. Studium literackie. *Nasze Kłosy* 1905 s. 314. — H. Wierzba: Deotyma. *Zgoda* (Chicago) 1905 nr 19. — J. Oksza (J. Kisielewska): Kobieta w naszej literaturze współczesnej. *Bluszcz* 1908 nr 52. — N. J.: Z sali odczytów. *Bluszcz* 1908 nr 43. — A. Oppman: Czwartki u Deotymy. Wspomnienie sprzed piętnastu lat. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 40. — (Polska w pieśni. Sobieski pod Wiedniem. Rec.): W. Bukowiński. *Sfinks* 1908 t. 2; W. Gomulicki. *Kraj Codz.* (Petersb.) 1908 nr 7. — W.: Zebrania czwartkowe u Deotymy. *Kraj* 1908 nr 214. —

Wspomnienia pośmiertne w 1908: A. G. *Prawda* nr 40; I. Baliński: Twórczość Deotymy. *Głos Warsz.* nr 194; J. Belcikowski. *Społeczeństwo* nr 43; Z. Bukowiecka. *Wieczory Rodz.* nr 41; Wł. B. (Bukowiński). *Sfinks* t. 4; D. H. *Scena i Sztuka* nr 40; Z. D. (Dębicki). *Bibl. Warsz.* t. 3; W. Gomulicki. *Kraj* nr 224; W. Gomulicki. *Zgoda* (Chicago) nr 45; C. Jankowski: Na marginesie życia i literatury. O Deotymie. *Słowo* nr 261-262; j.: Pamiątki po Deotymie. *Świat* nr 41; J. Jank. (Jankowski). *Świat* (W-wa) nr 27, 40; K. J. Jasiński. *Kur. Warsz.* nr 266; -k.- *Łącznik* nr 17; T. Korzon. *Głos Warsz.* nr 183; J. Kuczyński. *Kraj* nr 213; J. Lorentowicz. *Nowa Gaz.* nr 442; H. Mich. *Dzien. Powsz.* nr 261; Z. Mostowski. *Dzien. Kijowski* nr 203; A. Oppman. *Tyg. Ilustr.* nr 40; E. Orzeszkowa: Na mogiłę Deotymy. *Kur. Litewski* nr 212; z rkpsu wyd. E. Jankowski w: E. Orzeszkowa: Pisma krytycznoliterackie. Wr. 1959; S. Podhorska-Okołów. *Bluszcz* nr 41; T. Prażmowska. *Bluszcz* nr 40; W. Pr. (Prokesch). *Nowa Reforma* nr 441; Slavus. *Świat* nr 40; T. Adam. *Biesiada Lit.* nr 1-2; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* t. 2; w. *Kraj* nr 215; W. H. *Słowo Pol.* nr 447; *Bulletin Polonais* nr 243; *Czas* nr 219; *Dzien. Chicagowski* nr 228, 238, 241; *Dzien. Kijowski* nr 199, 201; *Gaz. Kościelna* nr 44; *Gaz. Lw.* nr 220; *Gaz. Pol.* (Chicago) nr 43; *Głos Narodu* nr 436; *Głos Warsz.* nr 181, 183; *Goniec Wil.* nr 180, 181; *Kraj* nr 210, 213; *Kur. Litewski* nr 209; *Kur. Pol.* nr 265; *Kur. Warsz.* nr 265-268; *Nasz Kraj* nr 14-15; *Nowa Gaz.* nr 438, 443; *Nowa Reforma* nr 445; *Nowości Ilustr.* nr 40; *Prawda* nr 40; *Przegl. Por.* nr 268-269; *Rola* nr 39-40; *Słowo* nr 260; Twórczość Deotymy. *Słowo Pol.* nr 447; *Tyg. Mód i Powieści* nr 40; *Wieczory Rodz.* nr 40; *Zgoda* (Chicago) nr 34, 43; *Ziemia Lubelska* nr 261. — Ks. J. Gnatowski: Nieśmiertelnej pamięci Deotymy. Słowo żałobne nad zwłokami śp. J. Łuszczewskiej 22 września 1908 roku. W-wa 1908. — T. Korzon: Żałośni czciciele Deotymy. Powst. (1908); przedr. w: Listy otwarte, mowy, rozprawy i rozbiory. T. 1. W-wa 1915. —

Z. Jeleńska: Z życia naszych wieszczów. *Wieczory Rodz.* 1909 nr 13. — I. Baliński: Konopnicka i Deotyma. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 43. — F. Faleński: Z pamiętników... Powst. przed 1910. Wyd. W. Przecławski. *Nowy Przegl. Lit. i Sztuki* 1921 t. 1. — A. Goldberg. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — R.: Z szeregów naszych autorek. *Tyg. Mód i Powieści* 1910 nr 1. — B. Chlebowski: (Pamiętnik Deotymy. Rec.). *Książka* 1911 nr 6. — W. Czeczot: Z okazji ostatniego utworu Deotymy. *Przegl. Powsz.* 1911 t. 112. — Savitri (H. Elsenberg-Zahorska): Typy kobiet w polskiej literaturze współczesnej. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 30. — (Panienka z okienka. Rec.). *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 20. — B. Śląski: Piosnka kaszubska w pismach Deotymy. *Gaz. Pol.* (Chicago) 1911 nr 8. — W. Korotyński: Nie Mickiewicz... *Kur. Warsz.* 1912 nr 21. — S. Windakiewicz: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. — W. Gomulicki: Liryzm Deotymy. W: Sylwety i miniatury literackie. W-wa 1916. — A. Kraushar: Salony i zebrania literackie warszawskie na schyłku w. XVIII i w ubiegłym stuleciu. W-wa 1916. — S. Kuczyński: Wstęp do wyd.: Kościuszko. W-wa 1917. —

K. Bartoszewicz: Łaska carska w sprawie Deotymy. *Rzeczpospolita* 1922 nr 143. — K. Bartoszewicz: Spór o Deotymę.

http://rcin.org.pl

Goniec Kr. 1922 nr 198. — K. Bartoszewicz: Sprawa Deotymy. *Nowa Reforma* 1922 nr 122-126. — W. Borowy: Wisła w poezji polskiej. W-wa 1922. — W. Buchner: Wiadomość o korespondencji Deotymy. *Kur. Warsz.* 1922 nr 166. — Deotyma. *Nowy Świat* (Nowy Jork) 1922 nr 180. — J.: Deotyma na żołdzie carskim. *Tydzień Pol.* 1922 nr 19. — J.: Jeszcze w sprawie Deotymy. *Tydzień Pol.* 1922 nr 28. — A. Kraushar: W sprawie Deotymy. (Nieco uwag i wspomnień). *Tydzień Pol.* 1922 nr 33-37. — E. Krzymuski: O sławę pośmiertną Deotymy. *Czas* 1922 nr 161. — S. P. O. (Podhorska-Okołów): Sprawa Deotymy. (Z rozmyślań zadusznych). *Bluszcz* 1922 nr 44. — W. Przecławski: Felicjan Medard Faleński. Żywot i dzieła. Poz.-W-wa 1922 s. 25-29. — W. Przecławski: Jeszcze o Faleńskim i Deotymie. *Rzeczpospolita* 1922 nr 154. — W. R. (Rabski): Kartki ulotne. Sprawa Deotymy. *Kur. Warsz.* 1922 nr 164. — Zdemaskowanie Judaszów. Deotyma na żołdzie carskim. *Nowy Świat* (Nowy Jork) 1922 nr 153. — A. Lange: La littérature polonaise contemporaine. *Le Journal de Pologne* 1924 nr 229. — W. Czeczot: Deotyma. *Przegl. Katolicki* 1925 nr 42. — A. Kraushar: Deotyma. Tragedia pozgonna żywota i twórczości poetki. *Kur. Warsz.* 1925 nr 251-252, 254; przedr. w: Polki twórcze czasów nowszych. Seria I. W-wa 1929. [Rec.: S. Podhorska-Okołów: Z dziejów entuzjazmu. *Bluszcz* 1929 nr 37; A. Wysocki. *Tyg. Ilustr.* 1930 nr 16]. — Z. Szmydtowa: Głosy współczesnych o Deotymie. *Bluszcz* 1925 nr 17. — S. K.: (Panienka z okienka. Rec.). *Ilustr. Kur. Codz.* 1925 nr 177. — K. Czachowski: Deotyma o Słowackim. *Wiad. Lit.* 1927 nr 1. — Cz. K.: Przechadzki po Poznaniu. Dwa autografy Deotymy. Deotyma w Gnieźnie i w Poznaniu w 1856. *Kur. Poz.* 1927 nr 460, 496. —

Z. Dębicki: Pamięci Deotymy. *Kur. Warsz.* 1928 nr 285. — N. J.: W dwudziestą rocznicę skonu Deotymy. *Bluszcz* 1928 nr 43. — A. Lange: Nieznany wiersz Deotymy. *Dzien. Pol.* 1928 nr 280. — M. C. Przewóska: J. Łuszczewska i jej salon literacki. *Rzeczpospolita* 1928 nr 315. — L. Rygier: Poetka salonu. W dwudziestą rocznicę śmierci Deotymy. *Kur. Por.* 1928 nr 286. — W 20 rocznicę śmierci Deotymy. *Ilustr. Kur. Codz.* 1928 nr 256. — F. Hoesick: Tatry i Zakopane. Przeszłość i teraźniejszość. Cz. 2. Poz. ok. 1930; przedr. w: Legendowe postacie zakopiańskie. Wybór z „Tatr i Zakopanego". W-wa 1959. — W. Pniewski: Gdańsk w polskiej literaturze pięknej. *Roczn. Gdański* 1930/31. — A. Czartkowski: Wiersz Deotymy do Zygmunta Krasińskiego. *Kur. Warsz.* 1931 nr 344. — T. Biliński: „Cudowna dziewica". Deotyma (Jadwiga Łuszczewska). *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 39. — M. C. Przewóska: Odsiecz wiedeńska w poemacie Deotymy. *Kur. Warsz.* 1933 nr 355. — Z. R. (Rabska): (Królowa Jadwiga. Rec.). *Kur. Warsz.* 1933 nr 358. — B. Rosenmer: Z dziejów ostatniego „salonu literackiego". *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 41. — J. Szpunar: Gucio z Kąkolewa i jego Puchna. *Ziemia Leszczyńska* 1933 nr 3. — W. Łaszczyński: Jadwiga Łuszczewska. *Kur. Warsz.* 1934 nr 290. — Z. Mencel: Zapomniana poetka i improwizatorka. (W setną rocznicę urodzin J. Łuszczewskiej (Deotymy). *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 31. — J. Rokoszny: Wspomnienia o Deotymie. Radom 1934. — R. Dobrzyniecki: Wiersze o mowie polskiej. Deotyma — Józef Kościelski — Jerzy Żuławski — Maria Konopnicka — Stanisław Wyspiański. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 39. — W. Hahn: O dwóch utworach dramatycznych Deotymy (Jadwigi Łuszczewskiej): Królowa Jadwiga, czyli księga miłości, i Biesiada u Ziemomysła. *Pam. Lubelski* t. 3 za 1935-1937. Lublin 1938 i odb. — W. Łaszczyński: Piosenka Deotymy o Kilińskim. *Kur. Warsz.* 1936 nr 107. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — Jadwiga Łuszczewska. Deotyma. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 287. — A. Jesionowski: (Panienka z okienka. Rec.). *Kultura* 1938 nr 33. — H. Kłosińska: Romantyczka. Szkic. *As* 1938 nr 43. — J. Kopciowa: Gwiazda Parnasu. Powieść biograficzna o Deotymie. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 310-357; 1939 nr 1-2. — J. Kopciowa: Podróże Deotymy. *Bluszcz* 1938 nr 40. — J. Kopciowa: Salon Deotymy. *Kur. Warsz.* 1938 nr 263. — Lumir: Deotyma i jej znaczenie. *Bluszcz* 1938 nr 40. — S. Podhorska-Okołów: Deotyma — poetka nieznana. *Czas* 1938 nr 263. — (Panienka z okienka. Rec.): J. Krzyżanowski: Dobre chęci Deotymy. *Wiad. Lit.* 1939 nr 31-32; przedr. w: W kręgu wielkich realistów. Kr. 1962; E. Szelburg-Zarembina: Na balkonie nad Rakowiecką. *Wiad. Lit.* 1939 nr 31-32. — W. Lachnitt: Jej wysokość „Królowa ideału". *Kultura* 1939 nr 5. — W. Łaszczyński: Chopin i Deotyma. *Kur. Warsz.* 1939 nr 26. — S. Podhorska-Okołów: Między salonem Deotymy a dworkiem w Koninie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 27. —

S. Draczko: Wstęp do wyd.: Branki w jasyrze. W-wa 1948 *Bibl. Powsz.* — J. W. Gomulicki: Jadwiga Łuszczewska. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; wyd. 2 W-wa 1956. — I. Fabiani-Madeyska: Od-

http://rcin.org.pl

wiedziny Gdańska w XIX wieku. Gdańsk 1957 *Bibl. Gdańska Seria Źródeł Hist.* nr 2. — A. Frybesowa: Posłowie do wyd.: Panienka z okienka. W-wa 1955; toż wyd. 3 W-wa 1957. — E. Jankowski: Komentarz. W: E. Orzeszkowa: Listy zebrane. T. 4. Wr. 1958. — B. Kocówna: W Pałacu Saskim przed stu laty. *Stolica* 1958 nr 19. — J. Ender: O Deotymie we Wrocławiu. *Sobótka* 1959 nr 1. — F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — T. Gumiński: Zapomniana wizja literacka bitwy pod Legnicą. *Wiad. Legnickie* 1961 nr 44. — J. Kopeć: Z wizytą u Deotymy. *Stolica* 1961 nr 8.

M

MACIEJOWSKI WACŁAW ALEKSANDER (1793–1883)

Krypt.: M...

Historyk, historyk literatury.

Ur. 10 września 1793 w Cierlicku na Śląsku Cieszyńskim; syn Kazimierza, dzierżawcy plebanii w Radziechowie, i Katarzyny z Wojnarów. W 1805-1811 uczył się w szkołach pijarskich w Piotrkowie. W 1812 wstąpił na Uniwersytet Jagielloński, tam zbliżył się do profesora Jerzego Samuela Bandtkiego. Wysłany w 1813 przez ministra oświaty Stanisława Kostkę Potockiego na dalsze studia za granicę, kształcił się w 1814 na uniwersytecie we Wrocławiu, później w Berlinie, gdzie uczęszczał na wykłady literatury starożytnej. Następnie udał się do Getyngi i tam w 1818 uzyskał stopień doktora praw. Po powrocie do kraju został profesorem języków starożytnych w Liceum Warszawskim, następnie uzyskał katedrę prawa rzymskiego na uniwersytecie w Warszawie. W 1830 został powołany przez Rząd Narodowy na stanowisko sędziego Trybunału. Po zamknięciu uniwersytetu został sędzią apelacyjnego trybunału mazowieckiego. Od 1837 wykładał literaturę starożytną w Akademii Duchownej w Warszawie, a w 1841-1846 historię prawa polskiego na kursach prawnych. Ze względu na zasługi naukowe był popierany przez rząd rosyjski. W 1846 otrzymał od rządu w dzierżawę majątek Mazew. Łączyły go bliskie stosunki z Julianem Bartoszewiczem, Augustem Bielowskim, Karolem Libeltem i Zygmuntem Komarnickim oraz uczonymi z innych krajów słowiańskich. W 1861 został powołany przez Zygmunta Wielopolskiego na członka „przybranego" Rady Wychowania. Należał do wielu towarzystw naukowych polskich i zagranicznych. Ożeniony był z Teklą z Krzyżanowskich. Zmarł 9 lutego 1883 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. De vita et constitutionibus C. Q. Messii Traiani Decii. Getynga 1818. Przedr. zob. poz. 3.

2. Principia iuris Romani. W-wa 1820. Wyd. nast.: wyd. 2 zmienione i rozszerzone pt. Historia iuris Romani. W-wa 1825.

Zawartość: Historiae iuris; Institutiones iuris Romani.

3. Opusculorum syllogae prima. W-wa 1823.

Zawartość: poz. 1; In M. T. Ciceronis Topica animadversiones quaedam proponuntur; Legum Solonis et Decemviralium comparatio; Excursus ad Livii Historiam lib. III caput 34.

4. Excursus ad Virgilii Aeneid IX, v. 74 sqq. W-wa 1827. (Tu razem: Disquisitio de origine stipulationis).

5. Historia prawodawstw słowiańskich. T. 1-4. W-wa - Lipsk 1832-1835. Wyd. 2 zmienione. T. 1-6. W-wa 1856-1865.

Por. poz. 7, 17.

Przekł. niem.: F. J. von Buss i N. Nawrocki: Slavische Rechtgeschichte. Stuttgart 1835-1839.

http://rcin.org.pl

Przekł. ros.: T. A. Hiżdeu: Fragm. pt. Wwiedienije w istoriju sławianskich zakonodatielstw. *Tieleskop* 1835 nr 3. — I. Sawinicz. T. 1. Moskwa 1842. — Fragm. t. 1 pt. Istorija sławianskich zakonodatielstw. I. Wzglad na soczinienije; II. Strana i ludi. *Cztienija w Impieratorskom Obszczestwie istorii i driewnostiej rossijskich pri Moskowskom Uniwiersitietie* 1858 t. 1 s. 1-90; toż III. Prawo, jego istocznik, rodina, duch, jazyk i pamiatniki. Tamże 1860 t. 3 s. 91-176.

Przekł. serbski: N. Krstic pt. Istorija slavensky prava. (Budapeszt) 1856 (tu uzupełnienia dotyczące praw serbskich).

6. Obraz Bogarodzicy w mogile pogańskiej na Śląsku w 1817 znaleziony. W-wa 1838.

7. Pamiętnik o dziejach, piśmiennictwie i prawodawstwie Słowian, jako dodatek do Historii prawodawstw słowiańskich. T. 1-2. Petersb.-Lipsk 1839.

Por. poz. 5. 17.

Przekł. franc.: L. F. de Sauve: Fragm. (t. 1) pt. Essai historique sur l'église chrétienne primitive de deux rites chez les Slaves. (Petersb.) 1840.

Przekł. ros.: O. Jewieckij: Fragm. (t. 1) pt. Istorija pierwobytnoj christianskoj cerkwi u Sławian iz knigi Maciejowskogo: Pamiętniki... W-wa 1840. — P. Dubrowskij: Fragm. pt. Oczerk istorii pismiennosti i proswieszczenija sławianskich narodow do XIV wieka. *Cztienija*... (jw. poz. 5) 1846 t. 2 s. 1-75.

8. Istoriczeskij wzglad na driewnieje obrazowanije sławianskich i prieimuszczestwienno polskich gorodow do XIII stoletija. *Russkij istoriczeskij sbornik* 1840 t. IV ks. 2 s. 155-299.

9. Polska aż do pierwszej połowy XVII wieku pod względem obyczajów i zwyczajów. T. 1-4. W-wa - Petersb. 1842.

Fragm. ogł. poprzednio w czasop.: Pokarmy i napoje w XV i XVI wieku w kraju naszym. (*Magazyn Powsz.* 1838); Zabytki pogaństwa w Polsce. (*Bibl. Warsz.* 1841 t. 1); O walterskotyzacji i wątku historycznej powieści. (*Orędownik Nauk.* 1842 nr 16-17).

10. Pierwotne dzieje Polski i Litwy zewnętrzne i wewnętrzne, z uwagą na ościenne kraje, a mianowicie na Ruś, Węgry, Czechy i Niemcy. W-wa 1846.

Fragm. ogł. poprzednio w czasop.: Czy i jak dziedziczyły kobiety podług prawa polskiego najdawniejszego. (*Orędownik Nauk.* 1845 nr 16-17); Germanowie i Germania. (*Album warsz.* 1845).

Przekł. serbochorwacki: Fragm. pt. Polisti ili Poljani najviše pomogoše ratorstvom civilizaciji zapadne Evrope, a osobite niemache i sjedinjeni s Teutoni pod imenom Svevi izadjoše na glas u svjetskoj istorii. Zagrzeb-Warszawa 1872.

11. Ksiądz Piotr Skarga. Szkic historycznoliteracki. *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1847 t. 1; odb. Lw. 1847.

12. Dyplomata tynieckie przez króla Bolesława Chrobrego i jego następców r. 992-1275 wydane i rzut oka na akta urzędowe polskie najdawniejsze. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 4 i odb.; O mniemanym podrobieniu dyplomatu, którym nadał Tyniec Bolesław Chrobry. Tamże 1848 t. 1; Dalsza pogadanka o mniemanym podrobieniu dyplomatu, którym nadał Tyniec Bolesław Chrobry. Tamże 1848 t. 2.

13. Kronika polska pierwszych dziesięciu po Chrystusie wieków. W-wa 1848.

14. Roczniki i kroniki polskie i litewskie najdawniejsze. I. Roczniki i kroniki Polski przedlechickiej z uwagą na wszystkie ziemie pierwotnej Polski najdawniejsze. II. Roczniki i kroniki Lechów i Lechii. W-wa 1850.

15. Piśmiennictwo polskie od czasów najdawniejszych aż do roku 1830 z rękopismów i druków zebrawszy w obrazie literatury polskiej historycznie skreślonym przedstawił ... T. 1-3 Dod. W-wa 1851-1852 (1853). Fragm. przedr. H. Markiewicz: Teoria badań literackich. Wypisy. T. 1. Kr. 1960.

Obejmuje literaturę tylko do połowy XVII w.

16. Przegląd najnowszych prawodawstw Słowian w kilku odrębnych artykułach przedstawiony. Artykuł pierwszy zawiera: Przegląd historyczno-krytyczny prawa cywilnego ruskiego dziś obowiązującego, z uwzględnieniem tak nazywanych Dygestów ruskich. W-wa 1871.

17. Dopełnienia „Historii prawodawstw słowiańskich". (Zawiera art. pt. Dzieje Polski przedchrobrowej aż do początku panowania w niej rodziny Piasta ...). W-wa 1872.

Por. poz. 5, 7.

18. Historia włościan i stosunków ich politycznych, społecznych i ekonomicznych, które istniały w Polsce od czasów najdawniejszych aż do drugiej połowy XIX wieku. W-wa 1874.

Rozprawa konkursowa uwieńczona przez Tow. Przyj. Nauk Poz. nagrodą Augusta Cieszkowskiego.

19. Antoni Zygmunt Helcel jako prawnik-historyk, przedstawiony w sprawozdaniu z czytania jego „Starodawnych prawa polskiego pomników". *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* t. 6 (1877); odb. Kr. 1876.

20. Driewnie polskaja sielskaja obszczina w jeja principie i razwitii po pismiennym dokumientam i starinnym knigam. W-wa 1877.

http://rcin.org.pl

21. Żydzi w Polsce, na Rusi i Litwie, czyli opowieść historyczna o przybyciu do pomienionych krajów dziatwy Izraela i o powodzeniu jej tamże w przestworze VIII-XVIII w. W-wa 1878.

Przekł. ros.: Jewriei w Polsze, Rusi i Litwie. W-wa 1881.

22. Historia miast i mieszczan w krajach dawnego państwa polskiego od czasów najdawniejszych aż do połowy XIX w. Z materiałów pozostałych po śp. ... do druku przygotował M. Rawicz-Witanowski. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 17 (1890) z. 2; odb. Poz. 1890.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album lit.* Wójcickiego (tu: Wzgląd na historyczność pieśni ludu polskiego. 1848), *Album warsz.* (1845), *Ateneum* (1883), *Athenaeum* (1843, 1848, 1849), *Bibl. Ossol.* (tu m. in.: Nowy pogląd na znaczenie wyrazu „kmieć" i jego wyrozumienie. 1866 t. 9), *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* (1842-1843, 1847-1848), *Bibl. Warsz.* (1841-1891; tu m. in.: Uwagi nad Historią literatury polskiej M. Wiszniewskiego. 1841 t. 2; Twardowski p. Juliana Korsaka pod względem historycznym. 1841 t. 3), *Bluszcz* (tu: Wyjątki z dzieła pod tytułem: Poetyczne poglądy Słowian na przyrodę. I. Rusałki. 1871 nr 33), *Czas* (1860), *Czasop. Poświęcone Prawu i Umiejętnościom Polit.* (1865, 1868), *Dzien. Dom.* (tu: O życiu domowym i naukowym Słowian w XV i XVI wieku. 1840 t. 1), *Dzwon Lit.* (tu: O mitologii Polaków i Litwinów. 1846), *Ekonomista* (1866, 1868), *Gaz. Codz.* (1835, 1856), *Gaz. Lit.* (1821), *Gaz. Pol.* (1867), *Gaz. Sądowa Warsz.* (1838), *Gaz. Warsz.* (1838, 1851, 1853), *Jutrzenka* (1842), *Kłosy* (1883), *Kronika Rodz.* (1869-1870), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: Pobieżny pogląd na początek, rozwój i koniec polskiego liberum veto), *Kur. Pol.* (1830), *Kur. Warsz.* (1830-1831), *Kwart. Kłosów* (tu: Historia rzemiosł i rzemieślniczych wyrobów w Polsce od czasów najdawniejszych aż do końca XVIII w. 1877 t. 1 i odb.), *Kwart. Nauk.* (1835-1836; tu m. in.: Nauki i sztuki piękne w Polsce aż do Kazimierza Wielkiego. 1836), *Magazyn Powsz.* (1837-1840; tu m. in.: Słowiańszczyzna, pieśni gminne i wzgląd na nie historyczny. 1840), *Miscellanea Cracoviensia* (1814), *Młoda Polska* (1840), *Mrówka Poz.* (1821), *Na dziś. Pismo zbior.* (1872), *Niezapominajki* (1844), *Ondyna Druskienickich Źródeł* (1845-1846; tu m. in.: Słówko o Rusałkach. 1845 s. 14-18), *Orędownik Nauk.* (1840-1845; tu: Wzgląd historyczny na klechdy i gminne polskie piosnki najdawniejsze. 1840 nr 10), *Pam. Nauk.* (1866), *Pam. Religijno-Moralny* (1848-1862; tu m. in.: Treść prozy religijnej polskiej aż do wyjścia z druku pierwszych wydań dzieł Skargi. 1850 s. 316-324), *Pam. Warsz.* (1820-1821), *Panorama Literatury Kraj. i Zagr.* (1836-1838; tu m. in.: Mikołaj Rej z Nagłowic. 1838 t. 6), *Pielgrzym* (1842), *Pismo zbior.* J. Ohryzki (1859), *Piśmiennictwo Kraj. i Zagr.* (tu: Gry i zabawy w Polsce XVI wieku. 1841 nr 1, 4, 6, 7, 10), *Przegl. Kryt.* (1875), *Przegl. Lw.* (1874), *Przegl. Nauk.* (1842-1848), *Przegl. Poz.* (1847-1848), *Przegl. Tyg.* (1874, 1883), *Przegl. Warsz.* (1840-1841), *Przew. Nauk. i Lit.* (1875), *Przyj. Ludu* (1840-1849; tu m. in.: Poezja polska w XV i XVI w. 1840 nr 38), *Roczniki Krytyki Lit.* (1842), *Roczniki Tow. Nauk. Kr.* (1864), *Rozmaitości* (Lw.; 1835), *Rozpr. i Spr. AU* (1877), *Russkij istoriczeskij sbornik* (1840), *Snopek Nadwiślański* (1842), *Świętojanka* (1842), *Themis Pol.* (1828-1830), *Tyg. Ilustr.* (1870), *Tyg. Lit.* (1839-1841, 1846), *Tyg. Petersb.* (1835, 1839), *Tyg. Powsz.* (1863, 1883), *Tyg. Wielkopol.* (1871-1879; tu m. in.: Postęp historyczny literatury polskiej po wyjściu Piśmiennictwa polskiego. 1872 nr 481), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 1. W-wa 1857 (tu: Ogólny pogląd na główną przyczynę upadku miast w dawnej Polsce).

Prace edytorskie

1. Najdawniejsze pomniki prawodawstwa słowiańskiego. W-wa 1838.

2. F. G. Eichhoff: Obraz literatury średniowiekowych ludów, a mianowicie Słowian i Niemców. T. 1-2. Przeł. S. z Żochowskich Pruszakowa. W-wa 1856.

3. Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte. Podał do druku ... *Bibl. Warsz.* 1860 t. 2; odb. W-wa 1860.

Listy

1. Do G. E. Grodka, dat. W-wa, 11 listopada 1822. Ogł. A. Szantyr: Działalność filologiczna Grodka. *Alma Mater Vilnensis* z. 12 (1935).

2. Do V. Hanki 78 listów z 1829-1859. Ogł. W. A. Francew: Pis'ma k Wiaczesławu Gankie iz sławianskich ziemiel. W-wa 1905. Rkps Muz. Nar. Praga.

3. Do T. A. Hiżdeua z 6 września 1834; do L. Gaja z 4 lipca 1835; do J. Purkyniego z 1842 i 1843. Ogł. W. A. Francew:

http://rcin.org.pl

K biografii W. A. Maciejowskogo. *Zapiski Obszczestwa istorii, filołogii i prawa pri Impieratorskom Warszawskom Uniwiersitietie.* T. 4. W-wa 1909 i w odb.

4. Do T. A. Hiżdeua z 19 sierpnia 1835. Ogł. S. Łukasik: Quelques contributions à l'histoire des relations intellectuelles entre les pays roumains et la Pologne au XIX-e siècle. *Archivum Neophilologicum* t. 2 (1937) s. 55-56.

5. Do J. Hołowackiego z 1835-1837. Ogł. K. Studyńskyj: Korespondencja J. Hołowaćkiho w litach 1835-1849. *Zbirnyk Filolohicznoji Sekciji Naukowoho Tow. im. Szewczenka* t. 11/12 (1909).

6. Do M. Wiszniewskiego z 25 września 1836 i 20 kwietnia 1839. Ogł. *Kronika Rodz.* 1886 nr 19 s. 583-584.

7. Do M. Pogodina 4 listy z 1837-1842. Ogł. A. Popow: Pis'ma k M. P. Pogodinu iz sławianskich ziemiel. *Cztienija w Impieratorskom Obszczestwie istorii i driewnostiej rossijskich pri Moskowskom Uniwiersitietie* 1880 t. 1; toż odb. Moskwa 1879; list b. d. ogł. W. A. Francew: Iz pieriepiski W. A. Maciejowskogo s russkimi uczenymi. *Cztienija* ... (jw.) 1901 t. 196 i w odb.

8. Do J. Purkyniego z 2 maja 1843. Ogł. T. Szabłowski. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 24.

9. Do L. Gaja z 11 lipca 1845. Ogł. w wyd. W. A. Maciejowski: Pisma pisane Ljudevitu Gaju i néki négovi sastavci (1828-1850). Zagrzeb 1909 *Gradja za povijest književnosti hrvatske* ks. 6.

10. Do W. Mażuranicia z 9 lipca 1844, 10 maja 1845, 3 listopada 1846. Ogł. T. Grabowski: Listy W. A. Maciejowskiego do Antoniego Mażuranicia. *Kwart. Hist.* 1909 s. 569-572.

11. Do A. Bielowskiego 30 listów z 1845-1874. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

12. Do K. W. Kielisińskiego z 1847. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1584.

13. Do T. Działyńskiego 4 listy z 1854-1858. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

14. Do P. Wilkońskiej 7 listów z 1855-1861. Ogł. P. Wilkońska: Z moich wspomnień o życiu towarzyskim w Warszawie. *Tyg. Wielkopol.* 1871 nr 29-32; przedr. w: Moje wspomnienia ... Poz. 1871 i wyd. nast.

15. Do J. D. Friedleina 2 listy z 1858, 1862. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3166.

16. Do J. Majera 3 listy z 1863-1874. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

17. Do B. A. Bogišicia 11 listów z 1866-1868. Ogł. S. Borowski: Baltazar Antoni Bogišić 1834-1908. W-wa 1936.

18. Do J. Działyńskiego z 1873. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 10 t. 1.

19. Do J. N. Janowskiego 6 listów z 1874-1878. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

20. Do Z. Celichowskiego 4 listy z 1874-1881. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Bibl. 39, 91.

21. Do A. Jewrieinowej, dat. Moskwa 22 marca/3 kwietnia 1878. Ogł. W. A. Francew, jw. poz. 3.

22. Do F. Wesołowskiego, dat. W-wa, listopad 1881. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898) s. 208.

Autografy listów W. A. Maciejowskiego znajdują się w: Bibl. Jagiel. (tu m. in. listy do J. S. Bandtkiego, J. N. Janowskiego, J. I. Kraszewskiego, J. Lelewela), Bibl. Kórn. (do T. Działyńskiego, K. W. Kielisińskiego, Z. Celichowskiego), Bibl. PAN Kr. (tu m. in. listy do A. Z. Helcla, J. Majera, K. W. Wójcickiego), Ossol. (do A. Bielowskiego), Bibl. Akademii w Bukareszcie, Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil., Bibl. Uniw. w Zagrzebiu, Muz. Nar. w Pradze.

Bibliografię podaje S. Borowski: Maciejowskiana. Materiały do biografii W. A. Maciejowskiego. Wr. 1959 *Wr. Tow. Nauk. Śląskie Prace Bibliogr. i Bibliotekoznawcze* t. 6. (Tu m. in. obszerny zestaw materiałów archiwalnych).

OPRACOWANIA

1. Biografia

Pobyt p. Maciejowskiego w Galicji ... *Rozmaitości* (Lw.) 1837 nr 40. — I. F. Paszkiewicz: (List do ministra Uwarowa, dat. 5 kwietnia 1838, z powodu „Pamiętników o dziejach ... Słowian"). Ogł. W. A. Francew: K biografii W. A. Maciejowskogo. *Zapiski Obszczestwa istorii filologii i prawa pri Impieratorskom Warszawskom Uniwiersitietie.* W-wa 1909 i odb. — S. B. Linde: (List do ministra Uwarowa, dat. 12/24 maja 1840, w związku z wystąpieniem Kopitara przeciwko Maciejowskiemu). Ogł. *Russkij filołogiczeskij wiestnik* 1905 s. 93. — A. Rościszewski: O życiu i pismach W. A. Maciejowskiego. *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1843 t. 5. — O „napaści" na redakcję Orędownika Naukowego za wydrukowanie korespondencji W. A. Maciejowskiego z podróży do Petersburga i Moskwy. *Tyg. Lit.* 1844 nr 21. — K. W. Wójcicki: Życiorysy znakomitych ludzi. T. 2. W-wa 1850 s. 295-298. — Uczony nasz

http://rcin.org.pl

badacz ... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 82. (Dot. honorowego członkostwa Tow. Historii i Starożytności w Zagrzebiu). — J. Bartoszewicz: Tegoroczna podróż p. Maciejowskiego. (Roku 1853). (Jeden ustęp z bieżącej kroniki literackiej). *Dzien. Warsz.* 1853 nr 343; 1854 nr 1, 3, 8, 10, 12. — * (J. Bartoszewicz): W końcu tego miesiąca ... *Dzien. Warsz.* 1855 nr 240. (O przyjeździe do Warszawy). — B. Moraczewska: Dziennik. Powst. 1855-1861. Wyd. Z. Dobrzyńska Rybicka. Poz. 1911 s. 44-45. — H. Suchecki: Naukowa w Niemcy wycieczka W. A. Maciejowskiego. *Czas* 1860 nr 191. (Spr. inc.: Pan Henryk Suchecki ... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 222). — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — L. Łukaszewicz: Rys dziejów piśmiennictwa polskiego. Wyd. 3 większe. Poz. 1866. — V. A. Maciejowski. (Życiotopis). *Světozor* 1870. — P. Wilkońska: Niedziele u państwa Maciejowskich. W: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 1. Poz. 1871 i wyd. nast. — Wacław Aleksander Maciejowski. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. przestępny 1876.* W-wa 1875. — J. Majer: Sprawozdanie z czynności naukowych i administracyjnych w roku 1882/3. *Roczn. Zarządu AU* 1882. —

Wspomnienia pośmiertne w 1883: G. B. (Bem). *Prawda* nr 8; J. Bystroń. *Gwiazdka Cieszyńska* nr 19; W. D. (Dawid). *Wędrowiec* nr 8; K. D. (Dunin). *Gaz. Sądowa Warsz.* nr 11; E. Jelínek. *Slovenský sborník*; A. Niemirowski. *Kłosy* t. 36 nr 921-923; Jacek Soplica (W. Olędzki). *Niwa* t. 23; A. P. (Pawiński). *Tyg. Ilustr.* nr 7; F. Rački. *Rad Jugoslovenske Akademie Znanosti i Umejetnosti* t. 48 s. 177-193; s. *Tyg. Powsz.* nr 7; J. J. Toužimský. *Květy*; A. Wiślicki. *Przegl. Tyg.* nr 7; *Bibl. Warsz.* t. 1; *Dzien. Pol.* nr 35; *Echo* nr 33; *Gaz. Kr.* nr 34; *Kronika Rodz.* nr 5; *Kur. Codz.* nr 33, 35, 46; *Kur. Por.* nr 42; *Roczn. Pedag.* 1882/83 t. 2; *Świat Ilustr.* nr 15; *Wiek* nr 33. — J. Bystroń: Wacław Aleksander Maciejowski, Szlązak. *Kłosy* 1883 nr 928. — Księgozbiór (W. A. Maciejowskiego). *Kur. Warsz.* 1883 nr 61. — Księgozbiór po śp. Wacławie ... *Kur. Por.* 1885 nr 336. (Dot. sprzedaży księgozbioru). — E. S. Świeżawski: Wacław Aleksander Maciejowski. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Powst. 1876-1886. Wyd. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — E. Jelínek: Polska korespondencja z Hanką. *Kraj* 1895 nr 10. — W. P. Naumenko: O cenzurnych posłablenijach, kotoryje, w głubokoj tajnie, byli sdiełany russkim prawitielstwam, daby oblegczit' wychod w swiet „Pamiętników..." Maciejowskogo. *Kijewskaja starina* 1896 nr 2. — S. Kutrzeba: Wacław Aleksander Maciejowski. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 2. W-wa 1903. — A. Kraushar: Towarzystwo Królewskie Przyjaciół Nauk 1800-1832. T. 3-4. Kr. 1905-1906. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski. T. 1-3. W-wa 1907-1912. — J. F. Gajsler. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — I. Baranowski: Maciejowski Wacław Aleksander. *Sto lat myśli pol.* T. 7 (1913). — J. Kucharzewski: Epoka paskiewiczowska. Losy oświaty. W-wa 1914. —

V. A. Francev: Počátky vědecké činnosti W. A. Maciejowského. (Několik oprav a doplňků k jeho životopisu). *Z dějin východní Evropy a slovanstva. Sborník věnovaný J. Bidlovi.* Praga 1928. — J. Zahradnik: Czy W. Maciejowski był Ślązakiem? *Zaranie Śląskie* 1930 nr 2. — L. Brożek: Jeszcze o W. A. Maciejowskim. Tamże nr 3. — M. Szyjkowski: Polska učast v českém narodním obrození. T. 1-2. Praga 1931-1935. — W. Olszewicz: Jeszcze o W. A. Maciejowskim. *Zaranie Śląskie* 1932 nr 4. — M. Straszewska: Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832-1848. Cz. 1-2. Wr. 1953, 1959 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 22-23.

2. Twórczość

(De vita ... Traiani Decii. Rec.). *Mrówka Poz.* 1821 t. 3 nr 8 s. 171-192. [Polemiki autora: Tamże 1822 t. 4 nr 10 s. 77-85; *Gaz. Lit.* 1821 nr 44 s. 345-347]. — (Principia iuris Romani. Rec.): K. Szaniawski: Postrzeżenie względem dzieła, które wyszło z druku pod napisem Principia iuris Romani. *Pam. Warsz.* 1820 t. 18 s. 531-537. [Odpowiedź autora. *Pam. Warsz.* 1821 t. 19 s. 121-133]; K. *Dzien. Wil.* 1826 s. 292-327; odb. Wil. 1826; A. H. (Heylman). *Themis Pol.* 1828 t. 2 s. 78-82. — (Historia prawodawstw słowiańskich. Rec.): A. H. (Heylman): Dowiadujemy się z pewnego źródła ... *Kur. Pol.* 1831 nr 460; *Dzien. Powsz. Warsz.* 1832 nr 118; *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 1; *Rozmaitości* (Lw.) 1835 nr 28; Hänel. *Kritische Zeitschrift für Rechtswissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes* 1836 t. 8 s. 148-162, 499-506; Powstanie szlacheckiej społeczności. *Nowa Polska* 1836 s. 418-419, 421-422; *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1836 s. 104-128; *Tyg. Lit.* 1839 nr 26 *Młoda Polska* 1840 s. 205-211, 217-225;

http://rcin.org.pl

229-233; J. Lelewel. *Tyg. Lit.* 1841 s. 46. — (Sceny z domowego u nas życia w XV i XVI w. Rec.). *Tyg. Lit.* 1839 nr 51. — (Pamiętnik o dziejach ... Słowian. Rec.): B. Kopitar: Hesychii Glossographii discipulus. Wiedeń 1839; J. I. Kraszewski. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 94; przedr. w: Studia literackie. T. 2. Wil. 1842; Jęd. M. (Moraczewski): Myśli po przeczytaniu Pamiętników Maciejowskiego o dziejach Słowian. *Tyg. Lit.* 1839 nr 34; *Przegl. Warsz.* 1840 t. 1; I. L. Rychter: Różnice zachodzące między Pamiętnikami W. A. Maciejowskiego a historią. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2-3 i odb.; A. Tyszyński: Rys historyczny oświecenia Słowian. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1-3. [Odpowiedź autora. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2]. — A. Tyszyński: Wyjątek z listu. O przyjaciołach Słowian w Warszawie i ich obecnych zajęciach. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 66-67; toż *Gaz. Codz.* 1839 nr 2599-2601, 2606. — K.: Dopełnienie do artykułu W. A. Maciejowskiego. *Piśmiennictwo Kraj.* 1841 nr 10. (Do art.: Gry i zabawy w Polsce w XVI w.). — W. P.: List do Redaktorów Biblioteki Warszawskiej. *Lwowianin* 1841 z. 11. (Dot. zabytków pogaństwa w Polsce). — Słówko o pracach naukowych p. Maciejowskiego. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 45. — (Polska aż do pierwszej połowy XVII w. Rec.): E. Dembowski. *Przegl. Nauk.* 1842 t. 4 nr 33; przedr. w: Pisma. T. 2. W-wa 1955; I. L. Rychter. *Bibl. Warsz.* 1842 t. 4; I. L. Rychter: Rozbiór zdań o Akademii Krakowskiej wyrzeczonych przez W. A. Maciejowskiego w dziele „Polska aż do połowy XVII w.". *Bibl. Warsz.* 1842 t. 4; Sprostowanie: F. Pstrokoński. Tamże; K. W. Wójcicki. *Bibl. Warsz.* 1842 t. 4; K. V. Zap. *Jahrbücher für Slavische Literatur* 1842 nr 8 s. 336-337; Słowo z okoliczności wyszłego na świat dzieła ... *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 nr 72-75, 77-91; *Gaz. Warsz.* 1842 nr 243. — A. Mickiewicz: Kurs drugoletni (1841-1842) literatury słowiańskiej. Paryż 1842, wykład 19, i wyd. nast. — A. K. (Kłodziński): Sprostowanie zdań W. A. Maciejowskiego i Władysława Trębickiego o broszurce pod tytułem „Sejm piekielny". *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1843 t. 7. — Wł. (K. W. Wójcicki): Znany zaszczytnie w literaturze ... *Bibl. Warsz.* 1843 t. 1 s. 641. (Dot. Piśmiennictwa polskiego). — J. I. Kraszewski: Polska pod względem obyczajów i zwyczajów do pierwszej połowy XVII wieku według W. A. Maciejowskiego. *Athenaeum* 1844 t. 3. — M. Grabowski: Przedmowa wydawcy. W: Pamiętniki domowe. W-wa 1845 s. X-XII. — K. Koźmian i F. Wężyk: Korespondencja literacka ... 1845--1856. Wyd. S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914); odb. Kr. 1914. — (Pierwotne dzieje Polski i Litwy. Rec.): D. Szulc. *Przegl. Nauk.* 1846 t. 2 nr 16. [Odpowiedź autora. Tamże nr 17]; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 4; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 2. Petersb. 1854 s. 1-114, 377-418. [Polemika z autorem. *Bibl. Warsz.* 1848 t. 1, 2, 3]; Treść dzieła W. A. Maciejowskiego p. n. Pierwotne dzieje Polski. *Przegl. Nauk.* 1846 t. 1 nr 6-7; M. Grabowski. *Tyg. Petersb.* 1847 nr 26, 30; D. Szulc: Pogadanka o mniemanym dyplomacie, którym miał nadać Tyniec Bolesław Chrobry. *Przegl. Nauk.* 1848 t. 1 nr 6; W. W. (Wróblewski): Z powodu romansu historycznego Zamek krakowski. *Athenaeum* 1848 t. 3. — O wyobrażeniach szerzonych przez p. A. Maciejowskiego. *Przegl. Poz.* 1847 t. 4. — Wiadomości bieżące. (Polemika z W. A. Maciejowskim z powodu recenzji o jego pismach). *Przegl. Poz.* 1847 t. 5. — Pan W. A. Maciejowski i jego odpowiedź. *Przegl. Poz.* 1848 t. 6. — (Kronika polska pierwszych dziesięciu po Chrystusie wieków. Rec.): Tym. Lip. (Lipiński). *Bibl. Warsz.* 1848 t. 4; *Album lit.* K. W. Wójcickiego. T. 2. W-wa 1849. — Badania dziejów polskich przez W. A. Maciejowskiego. *Przyj. Ludu* 1849 nr 6-7. [Polemika. *Przegl. Poz.* 1849 t. 9. (Dot. art. w *Przyj. Ludu* 1848 nr 36-37)]. — J. Bartoszewicz: (Roczniki i Kroniki polskie i litewskie najdawniejsze. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1850 t. 3. —

J. Bartoszewicz: Nowa epoka literatury historycznej polskiej. Przegląd. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 4. — (Piśmiennictwo polskie. Rec.): J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 299; J. Bartoszewicz. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 1; * (J. Bartoszewicz). *Dzien. Warsz.* 1852 nr 193-194; W. Syrokomla (L. Kondratowicz): Od autora Dziejów literatury polskiej. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 167; *Gaz. Warsz.* 1852 nr 112; J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 36. [Polemika: T. Kurhanowicz. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 46]; J. Bartoszewicz. *Bibl. Warsz.* 1853 t. 1; 1854 t. 2; A. Mickiewicz: „Piśmiennictwo polskie" W. A. Maciejowskiego. Powst. 1853. Ogł. W. Pol. *Czas* 1856 nr 91 i wyd. nast; △ (L. Rogalski). *Gaz. Warsz.* 1853 nr 69. — J. Jaroszewicz: O najdawniejszych prawach litewskich upatrzonych przez p. Maciejowskiego w dyplomatach z XIII w., Rydze i Inflantom służących. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 2. — Uwagi nad wykładem p. Ma-

http://rcin.org.pl

ciejowskiego o pochodzeniu Lechów. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 2. — △ (L. Rogalski): (Sewi, Słowianie, Niemcy. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1853 nr 185, 187, 216. — J. Bartoszewicz: Polemika z panem Nowosielskim o figurach ludowych w powieści historycznej. Przy tym trochę o postronnych rzeczach nie odnoszących się do kwestii. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 318. — *(J. Bartoszewicz): „Germania" Tacyta i jej krytyczne wydanie przez p. Maciejowskiego. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 78. — L. Siemieński: (F. G. Eichhoff: Obraz literatury średniowiekowych ludów ... Rec.). *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 3. — Ψ (W. Wieczorkowski): Szczególnego rodzaju publikację ... *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 9. (Zapowiedź książki o ustawach Bractwa Maryjnego w Mazewie). — (Historia prawodawstw słowiańskich. Rec.): * (J. Bartoszewicz). *Kronika* ... (jw.) 1856 nr 58; 1857 nr 160, 248; 1858 nr 148-149, 153; 1859 nr 51; Dr Okulicki. *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 69; *Bibl. Warsz.* 1857 t. 2; 1858 t. 1; W. (K. W. Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 3; E. Zakrzewski. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 97, 191. (Notatka o przekł. ros.); *Tyg. Petersb.* 1858 nr 73; L. P. (Potocki): Pogląd na wydaną obecnie Historię prawodawstw słowiańskich przez W. A. Maciejowskiego. *Kronika* ... (jw.) 1859 nr 110; *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859; L. P.: Joachim Lelewel rozpoczyna tom III ... *Bibl. Warsz.* 1860 t. 3; J. B. Ostrowski. *Czas* 1859, czerwiec. [Polemika autora. *Kronika* ... (jw.) 1860 nr 35, 46]. — (M. Baliński): Listy znad brzegów Krożenty. List V. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 254. (Dot. prac historycznych). — P. A. Ławrowskij: Zamieczanija ob etimołogiczeskich osobiennostiach starinnogo jazyka polskogo. *Uczenyja zapiski wtorogo otdielenija Impieratorskoj Akadiemii Nauk.* Ks. 4. Petersb. 1858. (Dot. Pierwotnych dziejów Polski). — Umieszczenie dzieł p. W. Maciejowskiego na indeksie rzymskim. *Przegl. Poz.* 1858 t. 26. — (Pierwotne dzieje Polski i Litwy; Roczniki i kroniki polskie i litewskie; Wędrówka Lechitów z Germanami. Rec.). *Przegl. Poz.* 1859 t. 28. — Korespondencja i polemika. *Przegl. Poz.* 1860 t. 29. —

P. Kobyliński: Kilka uwag nad rozprawą p. Maciejowskiego p. n. Historia Kościoła polskiego ... *Pam. Religijno-Moralny* 1862 t. 9. — (Historia prawodawstw słowiańskich. Rec.): A. Kuczyński. *Gaz. Pol.* 1862 dod. do nr 119; A. Adamowicz: Badacze domowego życia Polski. *Bibl. Warsz.* 1865 t. 1; A. A. *Bibl. Warsz.* 1866 t. 2; S. Zborowski: O historii prawodawstw słowiańskich W. A. Maciejowskiego. Ocenienie ze stanowiska prawa polskiego. *Dzien. Lit.* 1867 nr 37-48; W. Dutkiewicz: Spostrzeżenia nad historią prawodawstw słowiańskich napisaną przez W. Maciejowskiego wydaną w latach 1832, 1835. W-wa 1870. — A. Mosbach: Sprawozdanie z konkursowej pracy pt. Historia włościan i stosunków ekonomicznych w Polsce aż do roku 1861. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 7 (1872). — (Dzieje Polski przedchrobrowej. Rec.). *Kronika Rodz.* 1873 nr 15. — (Historia włościan ... Rec.): E. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 4; *Przegl. Tyg.* 1874 nr 22 s. 177-178; *Przegl. Lw.* 1874 t. 8; *Warsz. Roczn. Lit.* 1874 Dział I, s. 64; P. Fr. i M. B. *Przegl. Kryt.* 1875 nr 4 s. 110-114. — J. K. Gregorowicz: (Początek słowiańszczyzny według dokumentów ... Rec.). *Tyg. Mód i Powieści* 1874 nr 44-47. — T. Lenartowicz: Listy o Adamie Mickiewiczu. Paryż 1875 s. 43. — B. Łoziński: Słowo za Modrzewskim. *Przew. Nauk. i Lit.* 1875. (Dot. Historii prawodawstw słowiańskich). — R.: (A. Z. Helcel ... Rec.). *Bibl. Warsz.* 1877 t. 2. — (Żydzi w Polsce, na Rusi i Litwie. Rec.): A. N. (Niewiarowski): Książki o Żydach. *Kur. Codz.* 1878 nr 169; W. Smoleński. *Nowiny* 1878 nr 18; Zygm. K. *Gaz. Pol.* 1878 nr 167-168; *Izraelita* 1878 nr 29; *Przegl. Tyg.* 1878 nr 30. — F. Habura: (Dopełnienie „Historii prawodawstw słowiańskich". Rec.). *Bibl. Warsz.* 1879 t. 2. — J. F. Gajsler: Działalność piśmiennicza W. A. Maciejowskiego. *Kur. Warsz.* 1883 nr 36. — E. Jelínek: Dopisy Vaclava Hanky W. A. Maciejowskému. *Slovanský sborník* 1883 cz. 8. — F. Kvapil: Čerstvá rovy polské. *Osvěta* 1883. — S. Ptaszickij: Sowriemiennaja letopis'. W. A. Maciejowskij. *Żurnał Ministierstwa Narodnogo Proswieszczenija* 1883 t. 226. — Silva Rerum. Korespondencja W. A. Maciejowskiego. *Kronika Rodz.* 1883 nr 20. — (Historia miast i mieszczan ... Rec.): A. G. Bem. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 35; F. B. *Prawda* 1891 nr 321; A. Rembowski. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1; *Ateneum* 1892 t. 3; A. Winiarz. *Kwart. Hist.* 1893. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — O. Balzer: Historia porównawcza praw słowiańskich. Główne kierunki rozwoju nauki i jej istotne zadania. *Studia nad historią prawa polskiego.* T. 1 cz. 5. Lw. 1900. — W. A. Francew: Iz pieriepiski W. A. Maciejowskogo s russkimi uczenymi (1822-1870). *Cztienije Obszczestwa istorii i driewnostiej rossijskich* 1901 i odb. [Rec.: H. Mościcki. *Kwart. Hist.*

http://rcin.org.pl

1905]. — T. Szabłowski: Nieznane listy Wincentego Pola i historyka W. A. Maciejowskiego, przechowywane w archiwum Muzeum Królestwa Czeskiego w Pradze. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 24. — W. Semkowicz: W. A. Maciejowski na indeksie. *Słowo Pol.* 1904 nr 48-49. — P. Smolikowski: W. A. Maciejowski na indeksie. *Gaz. Nar.* 1904 nr 137-138. — K. Jarecki: Kto jest autorem tłumaczeń z Petrarki i Bartasa przypisywanych Grotkowskiemu? *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — O. M. Żukowski: Wychowanie młodzieży w Polsce od XVI aż do pierwszej połowy XVII wieku w świetle opisu W. A. Maciejowskiego. *Mies. Pedag.* 1905, marzec. — W. A. Francew: K biografii W. A. Maciejowskogo. W-wa 1909. [Rec.: T. Grabowski. *Świat Słowiański* 1910 t. 1 nr 64-65; S. Kujot: Ustalenie sądu o Maciejowskim. *Ateneum Kapłańskie* 1910 t. 2; P. Smolikowski: O stanowisko Maciejowskiego. *Świat Słowiański* 1910 t. 1 nr 65. — T. S. Grabowski: Listy W. A. Maciejowskiego do Antoniego Mażuranicia. *Kwart. Hist.* 1909. — V. Jagić: Istorija slawianskoj filołogii. Petersb. 1910 s. 232-237. — P. Smolikowski: Maciejowski a Semeneńko. *Świat Słowiański* 1910 t. 2 nr 67. —

T. Taranowski: Uvod u istoriju slovenskih prava. Belgrad 1923 s. 108-149; wyd. 2 Belgrad 1933. — Z. Klarnerówna: Słowianofilstwo w literaturze polskiej lat 1800 do 1846. W-wa 1926 *Studia z Zakresu Hist. Lit. Pol.* nr 4. — W. Taszycki: Polskie tematy w nauce czeskiej. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 16 nr 46. — S. Pigoń: Jan Kochanowski w sądach romantyków. *Pam. Zjazdu Nauk. im. J. Kochanowskiego w Krakowie 8 i 9 czerwca 1930 r.* Kr. 1931 i nadb.; przedr. w: Studia literackie. Kr. 1951. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — T. Turkowski: Nieznane materiały historycznoliterackie w archiwum Zawadzkich w Wilnie. *Spr. PAU* 1931 nr 10. — J. Adamus: W. A. Maciejowski a program srovnovaciho dějepisu prav slovanských. *Pravní obzor* 1932 z. 5 i odb.; też w jęz. niem. *Przew. Hist.-Prawny* 1932 t. 3. — S. S. Bobczew: Wacław Maciejowski za staroto bălgarsko prawo. *Przew. Hist.-Prawny* 1932 t. 3. — W. Hejnosz: Ustawodawstwo Kazimierza Wielkiego w pismach W. A. Maciejowskiego. *Przew. Hist.-Prawny* 1932 t. 3; odb. Lw. 1933.—T. Taranowski: Stogodišnica naučnogo rada Maćejovskogo na istorii slovenskogo prava. *Letopis Matice Srpske* 1932 s. 151-155. — T. Taranowski: Niepriechodiaszczaja cennost' naucznogo truda Maciejowskogo. *Przew. Hist.-Prawny* 1933 t. 3. — J. Pogonowski: W. A. Maciejowski a historia porównawcza prawodawstw słowiańskich. *II Międzynarodowy Zjazd Slawistów. Księga referatów.* Sekcja 3. W-wa 1934. — F. Breitenfeld: Dva poljska prijevoda Vinodolskogo zakona 1858 i 1935. Zagrzeb 1936. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. —

S. Kolbuszewski: Polsko-czeskie zagadnienia w epoce romantyzmu. *Sobótka* 1947; przedr. zmieniony w: Polsko-czeskie stosunki literackie w epoce romantyzmu. W książce: Romantyzm, modernizm. Studia o literaturze i kulturze. Kat. 1959. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 2. W-wa 1949. — J. Pogonowski: W. A. Maciejowski jako etnolog. Wr. 1952. — J. Magnuszewski: Sprawy słowiańskie na łamach poznańskiego „Tygodnika Literackiego" (1838-1845). *Pam. Słowiański.* R. 5 (1955). Wr. 1957. — S. Borowski: Maciejowskiana. Materiały do biografii W. A. Maciejowskiego. Wr. 1959. [Rec.: L. Brożek. *Zaranie Śląskie* 1962 z. 1; S. Pigoń: Gdzie się urodził autor „Piśmiennictwa polskiego"? Na marginesie ostatniej publikacji o W. A. Maciejowskim. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 1/2]. — S. Pigoń: Początki pracy badawczej nad dziejami literatury polskiej. III. W dobie romantyzmu. *Ruch Lit.* 1960 z. 1/2; przedr. w: Mile życia drobiazgi. W-wa 1964.

MAGNUSZEWSKI DOMINIK (1810—1845)

Krypt.: D.; D. M.; Dominik ***; M.

Dramaturg, powieściopisarz.

Ur. 21 czerwca 1810 w Warszawie; syn Hiacynta i Marii z Borakowskich. Pochodził z rodziny szlacheckiej. Pierwsze lata życia spędził w Ustanowie pod Warszawą. Po stracie matki wychowywał się w Warszawie u dziadka, Dominika Borakowskiego, od 1818 sędziego Najwyższej Instancji Królestwa Polskiego. Liceum ukończył w War-

http://rcin.org.pl

szawie i w 1827 zapisał się na wydział prawa i administracji na Uniwersytecie Warszawskim. W tym okresie przyjaźnił się z Zygmuntem Krasińskim, Konstantym Gaszyńskim, Fryderykiem Chopinem i Kazimierzem Władysławem Wójcickim. W powstaniu listopadowym walczył w pułku grenadierów gwardii i uzyskał stopień podporucznika. Po kapitulacji przekroczył z korpusem generała Macieja Rybińskiego granicę Prus i zatrzymał się razem z Wójcickim w Elblągu. W 1832 przybył, także z Wójcickim, do Galicji i osiadł w Załuczu nad Prutem u swej ciotki, Ludwiki z Borakowskich Raciborskiej. W 1833 zamieszkał we Lwowie. W tym okresie nawiązał bliższe stosunki z kółkiem literatów lwowskich, skupionych około czasopisma *Ziewonia*, m. in. z Augustem Bielowskim i braćmi Aleksandrem i Józefem Borkowskimi. Po powrocie do Załucza ożenił się z Karoliną Kęszycką. Zmarł w kilka miesięcy po śmierci żony i jedynego dziecka 27 lutego 1845 w Chomiatówce pod Kołomyją. Siostra jego, Anna, była żoną Kazimierza Władysława Wójcickiego.

TWÓRCZOŚĆ

1. Stary kawaler. Komedia w 1 akcie wierszem. Wyst. W-wa 1828.

2. Inkwizycja święta. Fragment dramatyczny pisany 1829 roku. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 1.

3. Zdzisław, czyli skutki płochości. Komedia w 2 aktach wierszem. Wyst. W-wa 1829.

4. Dzień 29 listopada. *Bard Oswobodzonej Polski* 1830 nr 7; też *Podchorąży* 1830 nr 3; wyd. osob. W-wa 1830 (tu razem wiersz K. Gaszyńskiego pt. Warszawianka).

5. Wesele Alfreda. Powst. 1834. (Współautor: J. Dzierzkowski). Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5680.

6. Uwagi nad dramatem polskim. Dat. 31 stycznia 1834. Ogł. *Ziewonia* (Strasburg) 1839 s. 201-233; przedr. *Tyg. Lit.* 1839 nr 14-17. Przedr. w: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959.

7. Zemsta panny Urszuli. Powieść. *Prace lit.* Wiedeń (Lw.) 1838; fragm. przedr. *Tyg. Lit.* 1839 nr 13-18; wyd. osob. wyd. K. Bartoszyński. Poz. 1959 *Nowela Polska* 2 (razem z poz. 8).

8. Posiedzenie Bacciarellego malarza. Powieść prozą. *Tyg. Lit.* 1840 nr 46-56; przedr. zob. poz. 11. Wyd. nast.: wyd. K. Bartoszyński. Poz. 1959 *Nowela Polska* 2 (razem z poz. 7).

9. Małgorzata z Zębocina. Powieść historyczna. *Tyg. Lit.* 1842 nr 29, 31-35; przedr. pt. Krwawy chrzest roku 1074, zob. poz. 11.

10. Barbara, jeszcze Gasztołdowa żona. Dramat. Rok 1547. Epilog do Barbary roku 1543 dnia 9 czerwca. Wyd. zob. poz. 11.

11. Niewiasta polska w trzech wiekach. Poz. 1843. Wyd. nast.: wyd. A. Kaczurba. Lw. 1884 jako: Wyborowe pisma D. Magnuszewskiego. *Bibl. Uniwersalna Arcydzieł Pol. i Obcych.*

Zawartość: poz. 9, 10, 8.

Dedykacja: Ludwice z Borakowskich Raciborskiej, matce mojej, w dowód poważania, szacunku i synowskiej miłości poświęcam.

12. Rozbójnik salonowy. Dramat w czterech aktach wierszem. Fragm. ogł. *Dzien. Mód Paryskich* 1841 nr 3; 1843 nr 17; *Bibl. Warsz.* 1844 t. 2; całość zob. Wyd. zbior. poz. 1. Wyst. Kr. 1874.

Autograf znajdował się w Bibl. Baworowskich Lw. sygn. 817.

Dedykacja: Wielmożnym Teodorowi i Józefowi Nałęcz Kęszyckim, braciom autora, w dowód szacunku poświęca Wydawca.

13. Dramat w naturze we trzech obrazach. *Album na korzyść pogorzelców.* Lw. 1844 s. 109-156; przedr. zob. poz. 14.

14. Poezje. Petersb. 1853 *Skarbczyk Poezji Pol.* t. 3.

Zawartość: Dramat w naturze we trzech obrazach (poz. 13); Dwoje piastunek. (*Album na korzyść pogorzelców.* Lw. 1844); Do sióstr moich. (Tamże); Wołoszczyzna. Fragment historyczny. (*Ziewonia* 1834); Wyjątek z poematu dramatycznego pod napisem Młodzieniec. (Tamże); W imionniku. Do... (Tamże).

15. Hieronim Radziejowski. (Radziejowscy). Dramat w 5 aktach wierszem. Rkps znajdował się w Bibl. Baworowskich Lw. sygn. 844.

16. Władysław Biały, książę gniewkowski. Dramat w 5 aktach. Rkps zaginął.

Kilka rękopisów znajdowało się w zbiorach prywatnych K. W. Wójcickiego.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album*

http://rcin.org.pl

na korzyść pogorzelców. Lw. 1844, *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* (tu: Pan Morawski, konfederat barski. Gawęda. Powst. 1831. Ogł. 1847 t. 1 z. 4), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Wyjątek z dramatu pod tytułem „Kamil". 1841 t. 4; toż *Dzien. Mód Paryskich* 1843 nr 8), *Dzien. Mód Paryskich* (tu: Żebrak w salonie. 1841 nr 8; Nie przesadzajmy. 1841 nr 15; Modniarka małego miasteczka. 1843 nr 24-25; Kilka podróży. 1844 nr 5-6; Dwaj bracia z Katany. 1844 nr 14-15; Herbata. 1844 nr 23), *Niezapominajki* (tu: Pan Kaniowski. Powieść. 1841), *Orędownik Nauk.* (tu m. in.: Wspominka — opowiadanie z r. 1831. 1843 nr 17-18; Dramaty społeczeństwa. Epilog pt. Trzej aniołowie. 1844 nr 40), *Prace lit.* Wiedeń (Lw.) 1838 (tu m. in. wiersze: Do matki; Do drzewa zasadzonego w Z...), *Tyg. Lit.* (1839--1842; tu m. in.: Bekwark lutnista. 1841 nr 44; Wiersz do ks. Godebskiej. 1842 nr 10), *Ziewonia* (tu m. in.: Guy du Faur, czyli pacta conventa. Wyjątek z rękopismu z roku 1573. Opowiadanie. 1834; Wstęp (credo poetyckie). 1839 s. 1-8; Wieszcza troistość. Dat. 1 maja 1834 r. Ogł. 1839; Schadzka artystów. Powiastka. 1839).

Po śmierci poety drobne utwory ogł.: W. Korotyński. *Kur. Warsz.* 1902 nr 303 (tu wiersz: Zakochany);

H. Barycz w książce: Ż. Pauli: Sztambuch. Kr. 1928 (tu wiersz z 1839 inc.: Dwojga słów żądałeś ode mnie...).

D. Magnuszewskiemu niesłusznie przypisywano współautorstwo powieści Z. Krasińskiego: Władysław Herman i dwór jego.

Przekłady

V. Hugo: Hernani. Powst. 1830. (Współtłumacz: K. Gaszyński). Rkps zaginął.

Wydania zbiorowe

1. Dzieła. Wyd. pośmiertne. T. 1. Wyd. S. Koszowski. Lw. 1857. Wyd. wznowione (tyt.) Lw. 1876.

Zawartość: Rozbójnik salonowy; Barbara, jeszcze Gasztołdowa żona; Inkwizycja święta.

Prospekt z treścią zamierzonych dalszych tomów ogł. *Dzien. Lit.* 1857 t. 1 nr 54 s. 461 (właściwie: 473).

2. Dzieła w trzech tomach. T. 1. (Wyd. K. W. Wójcicki). Lw. 1877.

Zawartość: Niewiasta polska w trzech wiekach; Dramat w naturze w trzech obrazach; Poezje liryczne (tu m. in. Twórczość poz. 14).

T. 2-3 nie ukazały się.

3. Wyborowe pisma. Wyd. A. Kaczurba. Lw. 1884, zob. Twórczość poz. 11.

Listy

1. Do Anny Wójcickiej z 1831. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

2. Do S. E. Koźmiana 2 listy z 1830-1831. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

3. Do nieznanego adresata z 18 grudnia 1834. Fragm. ogł. E. Kucharski: Sąd romantyka o „Panu Tadeuszu" i zwierzenia o M. Mochnackim. *Pam. Lit.* R. 17/18 (1920).

4. Do L. Siemieńskiego z 1836. Rkps znajdował się w Arch. Państw. Lw.

OPRACOWANIA

(O „Zemście panny Urszuli"): *Prace lit.* T. 1. Wiedeń (Lw.) 1838; *Tyg. Lit.* 1839 nr 1. — M. Grabowski: Literatura i krytyka. T. 2: Literatura romansu w Polsce. Cz. 2. Wil. 1840 s. 107-132. — M. Grabowski: Do Pana Bielowskiego. Dodatek do listu VII. W: Korespondencja literacka. T. 1. Wil. 1842 s. 213-220. — K. W. Zap: Cesty a procházky po Halické zemi. Praga 1844. — (Album na korzyść pogorzelców. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1844 t. 4. — Zmarli w ostatnich dwóch latach literaci polscy. Magnuszewski D. *Przegl. Nauk.* 1845 t. 2 nr 15. — W. Wolski: D. Magnuszewski i jego pisma. *Dzwon Lit.* 1846 t. 1. — J. Dzierzkowski: Powieść o życiu poety. *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1847 t. 1. — K. W. Wójcicki: Cmentarz Powązkowski. T. 1. W-wa 1855 s. 173-182. — S. Koszowski: O życiu i śmierci D. Magnuszewskiego. W wyd.: Dzieła. T. 1. Lw. 1857. — L.: Pisma D. Magnuszewskiego. *Dzien. Lit.* 1857 nr 54-57. — K. W. Wójcicki: Dominik Magnuszewski. *Tyg. Ilustr.* 1859 nr 10. — W. Wędrychowski: Słów kilka o J. Korzeniowskim, D. Magnuszewskim, K. Balińskim i A. Fredrze. Szkic krytyczny. Lw. 1864. — P. Wilkońska: Czwartkowe wieczory u Kazimierzostwa Wójcickich. W: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 1. Poz. 1871 i wyd. nast. — K. W. Wójcicki: Ostatni klasyk. W-wa 1872. — K. W. Wójcicki: Kawa literacka w Warszawie (r. 1829-1830). *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1; odb. W-wa 1873. — S. Tomkowicz: Barbara Radziwiłłówna u historyków, w rzeczywistości i w poezji. *Przegl. Pol.* 1874/75 t. 3-4. — W. Zawadzki: Dominik Magnuszewski. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 34. — Dzieła D. Magnuszewskiego i prospekt p. Zawadzkiego. *Przegl. Lw.* 1876 t. 11. — K. W. Wójcicki: Dominik Magnuszewski. *Kłosy* 1877 t. 24 nr

http://rcin.org.pl

620-621, 624; toż w wyd.: Dzieła w trzech tomach. T. 1. Lw. 1877. — (Dzieła. Rec.): K. Łuniewski: *Bluszcz* 1877 t. 13 nr 21; W. O. *Przegl. Tyg.* 1877 nr 5; *Towarzysz Pilnych Dzieci* 1877 nr 2. — W. Zawadzki: Literatura w Galicji (1772-1848). Cz. 2. Lw. 1878 s. 103-106; wyd. nast. w: Pamiętniki życia literackiego w Galicji. Cz. 1. Oprac. A. Knot. Kr. 1961. — H. Biegeleisen: Dominik Magnuszewski. *Złota przędza*. T. 2. W-wa 1885. — M. Zdziechowski: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — P. Chmielowski: Nasza literatura dramatyczna. T. 1. Petersb. 1898. — A. E. Balicki: Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezji polskiej. Kr. 1905. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816--1831). T. 2. W-wa 1911. — W. Renard--Czarnocki: Zygmunt August w dramacie D. Magnuszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1914 nr 114-116. —

E. Kucharski: Sąd romantyka o „Panu Tadeuszu" i zwierzenia o Mochnackim. *Pam. Lit.* R. 17/18 (1920). — Z. Szweykowski: Powieści historyczne H. Rzewuskiego. W-wa 1922. — J. Kleiner: Juliusz Słowacki. Dzieje twórczości. T. 3. W-wa 1923; wyd. nast. Lw. 1928. — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923. — J. Andysz: Pojęcie dramatu u Magnuszewskiego na tle prądów romantycznych. *Alma Mater Vilnensis* z. 3 (1925); wyd. osob. Wil. 1925. — M. Janik: Na drogach myśli ludowej. Studia historycznoliterackie. Lw. 1936 *Bibl. Dziejów Kultury Wsi* t. 3. — M. Szyjkowski: Dramat w Polsce. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — Z. Szweykowski: Rozwój powieści w Polsce. Powieść w latach 1776-1930. Tamże. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — K. Czachowski: Artykuł Kraszewskiego z r. 1838 o dramacie polskim, o Fredrze i Korzeniowskim. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939. —

K. W. Zawodziński: Dwa jubileusze. *Życie Lit.* 1946 nr 1-2. — J. W. Gomulicki: Dominik Magnuszewski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956.— (Rozbójnik salonowy. Rec. teatr.): S. Hebanowski: D. Magnuszewski — pisarz nieznany. *Teatr* 1955 nr 18; T. Kudliński: Nowy sezon teatralny w Poznaniu. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 40; A. Wróblewski: Wracam z Poznania. *Nowa Kultura* 1956 nr 2. — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — K. B. (Bartoszyński): Posłowie do wyd.: Zemsta panny Urszuli; Posiedzenie Bacciarellego malarza. Poz. 1959 *Nowela Polska* 2. — A. Goriaczko-Borkowska: Pieśń historyczna ziewończyków. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 3/4. — M. Grabowska: Dominik Magnuszewski. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — Z. Lewinówna: Przypisy. W: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — J. Maciejewski: Nowela polska XIX wieku. *Twórczość* 1960 nr 5. — K. Poklewska: W kręgu „Ziewonii" i „Dziennika Mód Paryskich". (Z dziejów grup literackich w Galicji lat 1830-1848). *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 25. Łódź 1962. — J. Prokop: „Zemsta panny Urszuli" D. Magnuszewskiego. Próba interpretacji. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 4. — J. Degler: Problem dramatu historycznego w polskiej krytyce literackiej lat 1830-1848. *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 13. *Prace Lit.* V. Wr. 1963.

MAJER JÓZEF (1808—1899)

Krypt.: J. M.

U c z o n y, l e k a r z, p r z y r o d n i k.

Ur. 12 marca 1808 w Krakowie w mieszczańskiej rodzinie pochodzenia niemieckiego; syn Jana Nepomucena i Marianny z Klinknerów. Naukę zaczął w szkole parafialnej Św. Szczepana, potem kształcił się w gimnazjum i na Uniwersytecie Jagiellońskim. 12 stycznia 1831 otrzymał stopień doktora medycyny i zaciągnął się do wojska polskiego jako lekarz wojskowy. Po upadku powstania, zdemobilizowany, udał się w podróż do Niemiec w celach naukowych. Po roku wrócił do Krakowa i wszczął starania o katedrę na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1833 złożył rozprawę doktorską i otrzymał nominację na zastępcę profesora farmakodynamiki na wydziale lekarskim. Po dwóch latach został profesorem zwyczajnym. Obok nauk przyrodniczych interesował się specjalnie

http://rcin.org.pl

słownictwem lekarskim. W pracach swych odznaczał się wielkim pietyzmem dla poprawności i piękności języka. Od 1839 do 1845 pełnił nadzór nad szkołami początkowymi w Krakowie. Na Uniwersytecie Jagiellońskim do 1877 wykładał fizjologię oraz przez kilka lat antropologię. Był dziekanem (1845-1847) i kilkakrotnie rektorem uniwersytetu (1848-1850 i 1865). Od 1833 był członkiem, później również prezesem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, a po jego przekształceniu prezesem Akademii Umiejętności od 1873 do 1891. Był również członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Komisji Archeologicznej Wileńskiej, Towarzystwa Pedagogicznego we Lwowie oraz wielu towarzystw lekarskich w kraju i za granicą. Był doktorem filozofii honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Lwowskiego. W 1838-1845 redagował wraz ze swym przyjacielem Fryderykiem Kazimierzem Skoblem *Rocznik Wydziału Lekarskiego U. J.*, od 1862 do 1871 był współredaktorem *Przeglądu Lekarskiego*. Brał bardzo czynny udział w pracach instytucji oświatowych Krakowa i uzyskał tytuł obywatela honorowego tego miasta. Kilkakrotnie posłował do sejmu galicyjskiego, a w 1880 został dożywotnim senatorem austriackiej Izby Panów. W 1870 otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Franciszka Józefa, a w 1873 Order Korony Żelaznej. W 1878 przeszedł na emeryturę i otrzymał Krzyż Komandorski Orderu Franciszka Józefa. W 1881 urządzono mu uroczysty obchód jubileuszowy. Zmarł w Krakowie 3 lipca 1899.

TWÓRCZOŚĆ

1. Uwagi nad niektórymi wyrazami lekarskimi. *Pam. Powsz. Nauk i Umiejętności* 1835 z. 1-3; odb. Kr. 1835. (Współautor: F. K. Skobel. Po tekście podpisy: J. M. i F. S.).

2. Objaśnienia spostrzeżeń nad wyrazami lekarskimi, umieszczonych w tomie trzecim Kwartalnika Naukowego. Kr. 1836. (Współautor: F. K. Skobel, jw. poz. 1).

Jest to odpowiedź na recenzję F. Trojańskiego.

3. Rozbiór objawień żywotnych, należących do sprawy wychowania. Wygł. 18 października 1836. Ogł. *Pam. Nauk.* 1837 t. 1 z. 2 i odb.

4. Słownik anatomiczno-fizjologiczny. *Roczn. Wydz. Lekarskiego U. J.* t. 1 (1838) i odb. (Współautor: F. K. Skobel).

5. Kilka wiadomości z dziejów wydziału lekarskiego w Uniwersytecie Krakowskim. *Roczn. Wydz. Lekarskiego U. J.* t. 2 (1839) i odb.

6. Wojciech Nowopolski (Novicampianus) pod względem tożsamości tegoż imienia teologa i lekarza. *Roczn. Wydz. Lekarskiego U. J.* t. 3 (1840) i odb.

7. Wiadomości o życiu i pracach naukowych Jana Innocentego Petrycego. *Roczn. Wydz. Lekarskiego U. J.* t. 4 (1841) i odb.

7a. Niemiecko-polski słownik wyrazów lekarskich. Kr. 1842. (Współautor: F. K. Skobel).

8. Uwagi w przedmiocie zasad słownictwa lekarskiego w ogólności, w szczególności zaś w przedmiocie zasad tworzenia i oceniania wyrazów lekarskich polskich. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 4 (1849) i odb.

9. Zagajenie posiedzenia publicznego Towarzystwa Naukowego z Uniwersytetem Jagiellońskim złączonego w dn. 13 lipca 1850, obejmujące pogląd na znaczenie uniwersytetów w stosunku do Państwa i innych naukowych zakładów. Kr. (1850).

10. Pogląd historyczny na Towarzystwo Naukowe Krakowskie z czasu jego związku z Uniwersytetem Jagiellońskim. Kr. 1858.

11. Przemowa przy objęciu urzędu prezesa c.-k. Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w dniu 25 lutego 1860 r. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 27 (1860) i odb.

12. Wiadomości z życia profesorów wydziału lekarskiego w Uniwersytecie Jagiellońskim, zaczerpnięte z Archiwum i rękopismów Biblioteki tegoż Uniwersytetu. *Pismo zbior. wil.* Wil. 1862 i odb.

13. Literatura fizjografii ziemi polskiej. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 30 (1862) i odb.

Wstęp poprzednio ogł. *Przegl. Lekarski* 1862 nr 15, 17, 19.

14. Do Karola Szajnochy list otwarty. *Czas* 1865 nr 99; odb. Kr. 1865.

15. Stanowisko c.-k. Towarzystwa Naukowego Krakowskiego wobec nauki i kraju. Rzecz miana przy publicznym obchodzie 50-letniego istnienia tegoż Towarzystwa

http://rcin.org.pl

w dniu 16 maja 1868 r. *Przegl. Pol.* 1868/69 t. 1; odb. Kr. 1868.

16. Akademia Umiejętności w Krakowie. *Przegl. Lekarski* 1871 nr 20 i odb.

17. Uwagi w przedmiocie zasady pierwszych wyborów do Akademii. Kr. 1872.

18. Mowa prezesa Akademii Umiejętności przy odsłonięciu pomnika króla Jana III dnia 13 września 1883 r. w Ogrodzie Strzeleckim w Krakowie. *Czas* 1883 nr 209 i odb.

19. O pisowni *ija, yja* w wyrazach przyswojonych. Uwagi ogłoszone w miejsce rękopismu dla rozdzielenia pomiędzy członków Akademii. Kr. 1884.

20. Sprawa przeobrażenia Towarzystwa Naukowego Krakowskiego na Akademię Umiejętności. *Pam. piętnastoletniej działalności AU w Krakowie 1873-1888.* Kr. 1889 i odb.

Ponadto studia i rozprawy z dziedziny przyrody i medycyny oraz z historii tych nauk, a także mowy, wspomnienia itp.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Czas* (tu m. in.: Mowa ... na zebraniu przedwyborczym do sejmu. 1889, 3 lipca), *Enc. powsz.* Orgelbranda (1859-1863), *Pam. Nauk.* (1837), *Pam. Tow. Lekarskiego Warsz.* (1880-1891), *Przegl. Lekarski* (tu m. in.: Obchód 50 rocznicy zawiązania Tow. Nauk. Kr. 1868 nr 24), *Przegl. Pol.* (1868-1877), *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* (tu m. in.: sprawozdania z czynności Tow. Nauk. Kr. z U. J. złączonego za lata 1848/9-1851/2, 1860--1865), *Roczn. Wydz. Lekarskiego U. J.* (tu m. in.: Głosy prezesa Akademii na dorocznych posiedzeniach publicznych w latach 1875-1878), *Roczn. Zarządu AU* (tu m. in.: Historyczny przegląd towarzystw naukowych w Polsce aż do założenia Akademii Umiejętności w Krakowie. 1873), *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Mat.--Przyr.* (1874-1880), *Spr. Komisji Fizjograficznej AU* (1879), *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej (1866-1891).* Kr. 1893 (tu: Dwie uwagi w sprawie każenia języka), *Zbiór Wiadomości do Antropologii Kraj.* (1878-1892).

Prace edytorskie

1. Zakłady uniwersyteckie w Krakowie. Przyczynek do dziejów oświaty krajowej, podany i pamięci pięciusetletniego istnienia Uniwersytetu Krakowskiego poświęcony przez c.-k. Towarzystwo Naukowe Krakowskie. Kr. 1864. (Tu redakcja i przedmowa).

2. Słownik terminologii lekarskiej polskiej. Kr. 1881. (Współudział w opracowaniu).

Listy

1. Do S. Barącza 2 listy z 1861. Rkps Ossol. sygn. 2757/II.

2. Do A. Bielowskiego 7 listów z 1861--1870. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

3. Do K. Szajnochy z 1865. Rkps Ossol. sygn. 5878/I.

4. Do W. Szymanowskiego z 1866. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712.

5. Do J. Szujskiego 5 listów z 1866-1878. Rkps Ossol. sygn. 5770/I.

6. Do J. z Bilińskich Szajnochowej z 1868. Rkps Ossol. sygn. 5885/II.

7. Do J. I. Kraszewskiego 14 listów z 1869-1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6518.

8. Do H. Wodzickiego z 1870. Rkps Ossol. sygn. 11757/II.

9. Do S. Nowińskiego 4 listy z 1870-1890. Rkps Ossol. sygn. 5248/I.

9a. Do S. E. Koźmiana z 1876. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

10. Do J. Łepkowskiego z 1877. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3156.

11. Do T. Prylińskiego z 1879. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3183.

12. Do W. Dzieduszyckiego z 1882. Rkps Ossol. sygn. 6516/II.

13. Do Tow. Przyj. Sztuk Pięknych we Lwowie z 1891. Rkps Ossol. sygn. 7474/I.

14. Do nie znanych bliżej osób z 1857 i 1879. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717, 3152.

15. Listy różnych osób do Majera, rękopisy jego prac, papiery osobiste i rodzinne, materiały do prac, notaty, materiały słownikowe, spuścizna rękopiśmienna w Bibl. PAN Kr.

Bibliografię twórczości z zakresu nauk przyrodniczych i medycyny podają: S. Kośmiński: Słownik lekarzów polskich. W-wa 1883. — A. Wrzosek: J. Majera życie i zasługi naukowe. Wr. 1957 *Materiały i Prace Antropol.* nr 31.

OPRACOWANIA

F. Trojański: Spostrzeżenia nad niektórymi polsko-lekarskimi wyrazami w wykładzie chorób ... *Kwart. Nauk.* 1836

http://rcin.org.pl

t. 3 i odb. — F. Hechel: Kraków i ziemia krakowska w okresie Wiosny Ludów. Powst. 1846-1851. Wyd. H. Barycz. Wr. 1950. — F. Nowakowski: Józef Majer. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 64. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — T. R.: Kilka uwag o liście otwartym J. Majera do Karola Szajnochy. *Dzien. Lit.* 1865 nr 46-48. — S. Buszczyński: Józef Majer. *Kłosy* 1875 nr 506. — Dr J. Majer, prezes krakowskiej Akademii Umiejętności. *Biesiada Lit.* 1878 nr 124. — W. Ściborowski: Józef Majer. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 110-111. — A. Nowolecki: Dwa szkice biograficzne. Józef Majer i Stanisław hr. Tarnowski. Kr. 1880. — J. Oettinger: Dr J. Majer, prezes Akademii Umiejętności krakowskiej. *Tyg. Powsz.* 1881 nr 7. — S. Kośmiński: Słownik lekarzów polskich. W-wa 1883. — A. A. Kryński: (O pisowni *ija, yja* w wyrazach przyswojonych. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1884 t. 2. — Dr Józef Majer. *Tyg. Powsz.* 1887 nr 20. — Józef Majer. *Kłosy* 1887 nr 1145. — Kronika Uniwersytetu Jagiellońskiego od r. 1864 do r. 1887 i obraz jego stanu dzisiejszego wraz z rzeczą o rektorach do czasów najdawniejszych. Kr. 1887. — Nekrologi: M. Malcz. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 29; J. Peszke: Józef Majer. (Wspomnienie pośmiertne). W-wa 1899; J. Rostafiński. *Przegl. Pol.* 1899/1900 t. 1 i odb.; W. Pr. *Wędrowiec* 1899 nr 28; *Biesiada Lit.* 1899 nr 27; *Tyg. Pol.* 1899 nr 28; *Wędrowiec* 1899 nr 27. —

S. Demby: Album pisarzy polskich (współczesnych). W-wa 1901. — J. Peszke: Józef Majer. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 2. W-wa 1903. — J. Peszke. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1911). — J. Talko-Hryncewicz: Katedra i zakład antropologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. *Przegl. Lekarski* 1911 nr 28. — K. Stołyhwo: W sprawie narodowości dr J. Majera, pierwszego profesora antropologii na Uniwersytecie Krakowskim. (Streszcz.). *Spr. Tow. Nauk. Warsz. Wydz. I-II* 1914 nr 4. — J. Talko-Hryncewicz: Polonica w archiwach odeskich. *Myśl Nar.* 1916 nr 7. — A. Wrzosek: J. Majera życie i zasługi naukowe. Wr. 1957 *Materiały i Prace Antropol.* nr 31.

MAJORKIEWICZ JAN (1820—1847)

Pseud. i krypt.: J.; J. M.; J... z Płońska; M.; M. z P.; M. z Pł.; Mazur; Mazur z Pł.; Mazur z Płockiego.

Krytyk literacki, pisarz filozoficzny.

Ur. 1 czerwca 1820 w Płońsku na Mazowszu, gdzie ojciec jego był burmistrzem. Uczył się u reformatów w Żurominie, później w gimnazjum w Płocku. W 1840, będąc jeszcze uczniem, ogłosił pierwsze swoje artykuły w *Piśmiennictwie Krajowym*. Po ukończeniu gimnazjum w 1841 wyjechał do Warszawy, gdzie uczęszczał na kursy pedagogiczne i prawne. Następnie studiował prawo na uniwersytecie w Moskwie, gdzie uczęszczał również na wykłady z zakresu filologii. Po czterech latach, ukończywszy studia, pracował jako aplikant sądowy przy trybunale płockim. W 1845 został przeniesiony do Warszawy. W roku następnym rozpoczął pracę w biurze Komisji Rządowej Sprawiedliwości. Zmarł 23 sierpnia 1847 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nowa metoda uczenia się jeografii. W-wa 1841.

2. Rys historii i jeografii. *Przegl. Nauk.* 1843 t. 3 nr 23-25 i odb.

3. Historia, literatura i krytyka. Literatura polska w rozwinięciu historycznym. W-wa 1847. Wyd. 2 pomnożone w wyd.: Pisma pośmiertne. T. 1, zob. Wyd. zbior. Fragm. przedr. H. Markiewicz: Teoria badań literackich w Polsce. T. 1. Kr. 1960.

4. Historia serca i rozumu. (Uczucia i wiedzy). Rękopism pośmiertny. Cz. 1-2. W-wa 1851 jako: Pisma pośmiertne. T. 2-3, zob. Wyd. zbior.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album warsz.* W-wa 1845 (tu: Historia i życie), *Athenaeum* (tu: Charakter rapsodyczny dawnego prawodawstwa polskiego. 1848 t. 1), *Nadwiślanin* (tu: Periody dziejów filozofii. 1841 t. 1; Jakub Górski i filozofia. 1841 t. 1; Myśli i uwagi. 1841 t. 1; Rozporządkowanie dziejów filozofii. 1841

http://rcin.org.pl

t. 1; O ciemności pism filozoficznych niemieckich. 1841 t. 1), *Piśmiennictwo Kraj.* (tu: Miasto Płońsk. 1840 nr 39; O filozofii życia. 1840 nr 40; Rozporządkowanie wiadomości ludzkich. 1840 nr 50), *Przegl. Nauk.* (tu stała współpraca w 1842-1847; m. in.: Słów kilka o filozofii w Niemczech. 1844 t. 2 nr 17; O znaczeniu mnemoniki w pedagogice. 1844 t. 3 nr 25; Słowo życia. 1844 t. 3 nr 26, t. 4 nr 29; O życiu duchowym zewnętrznym i wewnętrznym. 1845 t. 4 nr 28; Dzieła Platona, przekład F. Kozłowskiego. T. 1. 1845 t. 4 nr 35-46; Słówko o Krasickim i duchu pism jego. 1846 t. 1 nr 8-9; O literaturze polskiej od czasów saskich do najnowszych czasów. 1846 t. 2 nr 10; Słówko o księdzu Piotrze Skardze Pawęskim. 1846 t. 2 nr 14; Dramata i komedie mniejsze Józefa Korzeniowskiego. 1846 t. 3 nr 19; Pierwszy zawiązek literatury w pieśniach i podaniach ludu. 1847 t. 1 nr 1; Aleksander Humboldt i Kosmos. Uwagi nad stopniowaniem wrażeń, jakie wznieca widok natury i jej praw badanie. 1847 t. 1 nr 2), *Przegl. Warsz.* (tu: Prospekt na dziełko pt. Nowy sposób uczenia jeografii, oparty na metodzie Jacotot. 1840 t. 3).

Wydania zbiorowe

Pisma pośmiertne. T. 1-5. W-wa 1850-1852.

Zawartość: t. 1: Twórczość poz. 3; t. 2-3: poz. 4; t. 4-5: Pisma pomniejsze. (Wybór artykułów z *Przegl. Nauk.*, m. in. poz. 2).

Listy

Do nieznanej osoby, nie dat. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

Bibliografię podają A. Kadler i I. Raczyńska: Bibliografia filozofii polskiej 1831-1864. W-wa 1960.

OPRACOWANIA

H. S. (Skimborowicz): Od wydawcy. *Piśmiennictwo Kraj.* 1840 nr 50. — A. Wilkoński: O przygotowanych do druku pracach J. Majorkiewicza. *Dzwon Lit.* 1846 t. 3. — (Historia, literatura i krytyka. Rec.): T. (A. Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1847 t. 3; *Przegl. Nauk.* 1847 nr 5. — T. (A. Tyszyński): (Pisma pośmiertne. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1852 t. 4. — M. Gliszczyński: Żywot i pisma J. Majorkiewicza. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 131-132, 135-136, 139, 142; przedr. w: Rozmaitości naukowe i literackie. T. 5. W-wa 1859. — A. Tyszyński: Rozbiory i krytyki. T. 1-2. Petersb. 1854. (Tu w t. 1 rec. Historii serca i rozumu, w t. 2 rec. Literatury polskiej w rozwinięciu historycznym). — Ustęp z szkolnego życia Majorkiewicza. *Szkółka dla Młodzieży* 1855 nr 1. — K. W. Wójcicki: Dwa ustępy z opisu Cmentarza Powązkowskiego pod Warszawą. Jan Majorkiewicz. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. na r. 1855.* W-wa 1854; toż pt. Życiorysy ludzi, którzy byt swój na ziemi czymś upamiętnili ... *Gaz. Warsz.* 1855 nr 24; przedr. w: Cmentarz Powązkowski pod Warszawą. T. 1. W-wa 1855. — J. P. Gromadzki (F. Nowicki): Przegląd dziejów piśmiennictwa polskiego J. Majorkiewicza i L. Kondratowicza. W: Pisma urywkowe wierszem i prozą. Kijów 1858. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — Sfinks (H. Skimborowicz): Gabriela i entuzjastki. *Bluszcz* 1880 nr 10-16, 18-19, 21, 27-30, 32. — P. Chmielowski: Jan Majorkiewicz. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. —

P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — H. Struve: Wstęp krytyczny do filozofii, czyli rozbiór zasadniczych pojęć o filozofii. Wyd. 3. W-wa 1903. — L. Krzywicki. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — H. Struve: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2. W-wa 1911. — F. Gabryl: Polska filozofia religijna w wieku XIX. T. 1. W-wa 1913. — Jan Majorkiewicz. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1917 nr 79. — J. Lorentowicz: Jan Majorkiewicz. W 70 rocznicę zgonu. *Nowa Gaz.* 1917 nr 144. — W. Majorkiewicz: Jan Majorkiewicz. 1820-1847. W siedemdziesiątą rocznicę śmierci. W-wa 1917. [Rec.: B. Gubrynowicz. *Pam. Lit.* R. 16 (1918)]. — Siedemdziesięciolecie śmierci J. Majorkiewicza. *Świat* 1917 nr 13. — Wspomnienie. *Bluszcz* 1917 nr 15. —

M. Kridl: Majorkiewicz Jan. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923). — A. Minkowska: Wpływ filozofii czynu Augusta Cieszkowskiego na działaczy okresu Paskiewicza. (Komunikat). *Pam. IV Powsz. Zjazdu Hist. Pol. w Poz. 6-8 grudnia 1925.* Lw. 1925. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933. — S. Harassek: Prolegomena do filozofii narodowej Trentowskiego. *Kwart. Filoz.* 1933 z. 3-4. — W. Kühne: Die Polen und die Philosophie Hegels. *Hegel bei den Slaven.* Reichenberg 1934. — S. Cywiński: Sprawa podziału dziejów lite-

http://rcin.org.pl

ratury polskiej na okresy. *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936; odb. Kr. 1936. — M. Straszewska: Jan Majorkiewicz. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960.

MALCZEWSKI ANTONI (1793—1826)

Inna forma nazwiska: Malczeski.

Krypt.: A. M.

Poeta.

Ur. 3 czerwca 1793 w Warszawie (lub może w Kniahininie, koło Dubna na Wołyniu). Był synem Jana, który po podpisaniu aktu targowickiego otrzymał stopień generał-lejtnanta oraz znaczną pensję, i Konstancji z Błeszyńskich, rozwiedzionej pułkownikowej Haumanowej. Pochodził z zamożnej rodziny szlacheckiej skoligaconej z arystokracją. Wychowywał się w Kniahininie, a od 1797 w Dubnie, dokąd przenieśli się jego rodzice. W 1800 stracił matkę, a jego wychowaniem zajęła się mieszkająca wówczas w Dubnie Julianna z Błędowskich Skibicka, z której synem Franciszkiem serdecznie się zaprzyjaźnił. Od 1803 uczył się w Krzemieńcu. W 1805-1811 był uczniem Gimnazjum Wołyńskiego (późniejszego Liceum Krzemienieckiego). Ojca stracił w 1808. W maju 1811 otrzymał od Tadeusza Czackiego chlubne świadectwo, choć nie ukończył ostatniego kursu. W dniu 1 września 1811 wstąpił do wojska Księstwa Warszawskiego, gdzie uzyskał stopień podporucznika w korpusie inżynierów. Pracował przy robotach fortyfikacyjnych Modlina, ale mieszkał w Warszawie. 1 maja 1812 został porucznikiem artylerii konnej. Niebawem został raniony w nogę w pojedynku. 1 lipca 1812 został adiutantem polowym w sztabie generała Ksawerego Kosseckiego. W 1813 przebył oblężenie twierdzy w Modlinie. W 1814 przebywał na Wołyniu, następnie w Warszawie. 29 maja 1815 został porucznikiem w sztabie kwatermistrzostwa generalnego wojsk Królestwa Kongresowego. W grudniu 1815 na własną prośbę został zwolniony z wojska. W połowie 1816 wyjechał za granicę, towarzysząc w podróży księżnie Franciszce Lubomirskiej. Przebywał we Francji, Szwajcarii, Włoszech i Niemczech. Możliwe, że odbył krótką wycieczkę do Anglii. W sierpniu 1818 wdarł się na szczyt Mont Blanc jako pierwszy z Polaków i jeden z pierwszych turystów świata. Możliwe, że spotkał się w Wenecji z G. G. Byronem. Zapewne latem 1821 wrócił do kraju i osiadł na Wołyniu. Zaplątawszy się w uciążliwy romans z histeryzującą Zofią Rucińską, starał się jej rozstrój nerwowy wyleczyć przy pomocy modnego wówczas magnetyzmu. W 1823 wyjechali oboje do Łucka, a w 1824 do Warszawy. Przez krótki czas pracował w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Z kłopotów materialnych nie wybawiło go wydanie *Marii* w 1825, które nie pokryło nawet kosztów nakładu. Zmarł w Warszawie 2 maja 1826 prawdopodobnie na raka, choć mówiono w stolicy, że była to śmierć samobójcza.

TWÓRCZOŚĆ

1. Inc.: Jeżeli jest istota pełnie doskonała ... Czterowiersz powst. prawdopodobnie w latach szkolnych w Krzemieńcu. Z rkpsu udzielonego przez F. Skibickiego ogł. K. W. Wójcicki: Cmentarz Powązkowski pod Warszawą. T. 1. W-wa 1855 s. 46. Przedr. J. Ujejski: Antoni Malczewski. W-wa 1921 s. 46.

2. Oda do wojny. Powst. jw. poz. 1. Z rkpsu udzielonego przez F. Skibickiego tekst niepełny ogł. K. W. Wójcicki, jw. poz. 1, s. 248-249; tekst pełniejszy, choć także niecałkowity, ogł. K. W. Wójcicki, zob. Wyd. zbior. poz. 2 t. 2; całość z kopii H. Skimborowicza ogł. L. Bernacki: Z korespondencji Jana Milikowskiego. *Tydzień. Dod. lit.-nauk. Kur. Lw.* 1902 nr 24 s. 384; fragm. opuszczone przez K. W. Wójcickiego z tejże kopii ogł. J. Ujejski, jw. poz. 1, s. 422.

Kopia H. Skimborowicza znajdowała się w Ossol. Lw. sygn. 2442.

http://rcin.org.pl

3. Inc.: Już też zuchwałość ludzka nie ma żadnych granic ... Powst. na Wołyniu w końcu 1814. Z kopii pt. Wiersz pisany z Wołynia do Chodkiewicza przez A. Malczewskiego — ogł. K. Szwarcenberg Czerny: Nieznany utwór A. Malczewskiego. *Pam. Lit.* R. 16 (1918) z. 1/2. Fragm. przedr. J. Ujejski, jw. poz. 1, s. 62-63; całość przedr. R. Przybylski w wyd.: Maria. Wr. 1958 *BN* I, 46 (por. poz. 7); błędy pierwszego wydawcy sprostował J. Starnawski: Sztambuch krzemieniecki Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie. *Roczniki Hum.* 1958 t. 7 z. 1. Lubl. 1959.

Kopia w sztambuchu Faustyny K. znajdującym się w Bibl. Publ. im. H. Łopacińskiego Lubl. sygn. 596.

4. Portrait de la petite Ida. Powst. w końcu 1815 lub na początku 1816. Z autografu ogł. S. Pigoń: „Uciec od rozpaczy..." Nowe materiały do twórczości i biografii A. Malczewskiego. *Blok-Notes Muzeum Mickiewicza* 1963 nr 1 (2); odb. W-wa 1963. Przekł. pol. S. Pigonia pt. Portret Idalki, ogł. jw.; przedr. w: Miłe życia drobiazgi. W-wa 1964.

5. Lettre au prof. Pictet sur une ascension à l'Aiguille du Midi de Chammouni et au Mont-Blanc par un gentilhomme Polonais, dans les premiers jours d'août de cette année. Dat.: Genève, août 1818. *Bibliothèque Universelle* (Genewa) 1818 t. 9 *Sciences et Arts*, s. 84-89; przedr.: *Na rozstaju*. Kr. 1914.

Przekł. pol. J. Reyznera pt. List do profesora Picteta o zwiedzeniu jednej z gór niedaleko Szamuni (Chammouni) zwanej Stertą Południową (L'Aiguille du Midi) i Góry Białej (Mont Blanc) przez pewnego Polaka w pierwszych dniach sierpnia roku teraźniejszego. *Dzien. Wil.* 1818 t. 2; przedr.: *Tyg. Pol.* 1833 t. 2 z. 4; *Lwowianin* 1835 z. 17; pt. Podróż na Górę Białą (Mont-Blanc) opisana w liście do profesora Picteta. W wyd.: Maria. Lw. 1838; toż Lipsk 1844; Wyd. zbior. poz. 1, 2. — Przekł. J. Narzymskiej pt. List do prof. Picteta o wejściu na Południową Iglicę (Aiguille du Midi) z Chammouni i na Mont Blanc, dokonane przez pewnego szlachcica polskiego w pierwszych dniach sierpnia roku 1818. *Na rozstaju*. Kr. 1914; przedr. *Wierchy* 1926 s. 121-124.

6. Inc.: O, jak przykro do swoich wracać bez nadziei! ... Powst. zapewne w 1821. Ogł. *Ateneum* 1876 t. 4. Przedr.: *Bibl. Warsz.* 1877 t. 2; *Gaz. Lw.* 1877 nr 1; *Gaz. Nar.* 1877 nr 6; J. Ujejski, jw. poz. 1, s. 86.

Autograf Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego, sygn. 7858 IV t. 8 M. k. 20.

7. Maria. Powieść ukraińska. W-wa 1825. (Wyd. poprzedzone listem dedykacyjnym do J. U. Niemcewicza; po tekście przypisy).

Wyd. nast. (wyd. popularniejsze opuszczają dedykację lub przypisy poety): z obszerną wiadomością o autorze skreśloną przez A. Bielowskiego. Lw. 1833 (nakładem J. Milikowskiego); Lw. 1833 (nakładem J. Pillera); Londyn 1836; Agen 1837; wyd. poprawne z przedmową A. Bielowskiego. Lw. 1838; toż Lw. 1843, por. Wyd. zbior. poz. 1; Poz. 1840; z przedmową S. Goszczyńskiego w: Rzut oka na żywot Antoniego Malczeskiego. Lipsk 1844; Lipsk 1848; Poz. 1850; Petersb. 1851; ze wstępem A. Mosbacha pt. Wspomnienie o Antonim Malczewskim. Wr. 1851; toż Wr. 1855; Gniezno 1854; wyd. J. K. Turowski. Sanok 1855 *Bibl. Pol.* nr 1; toż Sanok 1856; Petersb. 1856; Poz. 1856; Lipsk 1857; wyd. K. W. Wójcicki, zob. Wyd. zbior. poz. 2; W-wa 1857 (nakładem K. Bernsteina); W-wa 1857 (nakładem J. Jaworskiego); Poz. 1862; W-wa 1862; W-wa 1864; z przedmową A. Mickiewicza. Paryż 1866-1867 *Bibl. Lud. Pol.* (z. 7) (wyd. 1-4); wyd. 5 z przedmową K. W. Wójcickiego. Paryż 1867 *Bibl. Lud. Pol.* (z. 7); Lipsk 1867; z dwunastu miedziorytami i pięciu drzeworytami kompozycji A. Zaleskiego. Poz. 1867; Poz. 1870; Poz. 1871; z przedmową K. W. Wójcickiego. Lw. 1876; toż Lw. 1878; Petersb. 1876; W-wa 1876; z 8 fotodrukami podług rysunku E. M. Andriollego. W-wa 1876; toż W-wa (1878); toż wyd. 3 W-wa 1883 (dwa wyd.); toż wyd. 4 (na k. tyt. wyd. 3) W-wa 1884; toż wyd. 5 (na k. tyt. wyd. 4) W-wa 1887; z pięciu drzeworytami kompozycji A. Zaleskiego. Poz. 1879; W-wa 1879; Tarnów 1880 *Bibl. Uniwersalna* t. 4; z podtyt.: Pierwsze wyd. całkowite, uzupełnione dokumentami i dodatkami poetycznymi Juliusza Słowackiego. Lipsk 1882 *Bibl. Kieszonkowa* t. 4 (tu dołączone utwory J. Słowackiego: Wacław; Widzenie o Wacławie z poematu: Poema Piasta Dantyszka o piekle); Lwów (1882) *Bibl. Mrówki* t. 53; z ilustracjami W. Gersona. W-wa (1883); wyd. P. Chmielowski. *Złota przędza*. T. 1. W-wa 1884; oprac. P. Parylak. Lw. 1884 *Arcydzieła Poetów Pol. z objaśnieniami*; Lipsk 1885; Poz. 1886; W-wa 1891; Kijów i Odessa 1893; toż wyd. 2 Kijów i Odessa (1895); Złoczów (1894) *Bibl. Powsz.* nr 114; toż wyd. nast. Złoczów ok. 1901; toż wyd. nast. Lw. po 1923; W-wa 1897; W-wa 1898;

http://rcin.org.pl

oprac. dla użytku szkolnego W. Dropiowski. Brody 1902 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 1; toż Brody (1904); toż Brody 1908; toż Brody 1923; z wstępem i objaśnieniami G. Korbuta. W-wa 1908 *Wybór Pisarzów Pol. dla Domu i Szkoły* nr 10; toż wyd. 2 W-wa 1918; ze wstępem F. W. Wójcickiego i z objaśnieniami. W-wa 1910 *Biblioteczka Nar.* nr 8; W-wa 1910 *Biblioteczka Poetyczna* (nr 1); W-wa 1910 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* 148; toż wyd. 2 W-wa (1916); toż wyd. nowe W-wa ok. 1922; ze wstępem A. Langego i z objaśnieniami. W-wa 1910 *Książki dla Wszystkich* (nr 511); Kijów 1916; z wstępem i objaśnieniami H. Gallego. W-wa 1916 *Biblioteczka Nar.* nr 8; toż wyd. nast. W-wa 1923;

z wstępem A. Sulimy. Lw. ok. 1920 *Bibl. Klasyków Pol.* nr 17-18; Lw. ok. 1920 *Biblioteczka Szk.* nr 1; tekst wg rkpsu oprac. S. Lam, z 10 autolitografiami T. Rożankowskiego. Lw.-Poz. 1922; podług autografu wyd. J. Ujejski. Kr. (1922) *BN* I, 46; toż wyd. 2 przejrzane Kr. (1925); toż Kr. 1947; oprac. S. Młodożeniec, tekst do druku przygotował T. Pini. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 111; toż W-wa (1928); ze wstępem i objaśnieniami A. Brücknera. Lw. 1925; Przemyśl-W-wa (1925) *Książnica Pisarzy Pol. i Obcych* t. 2; oprac. L. Bochenek. Poz. (1933) *Bibl. T. C. L.* (Tow. Czytelni Lud.) nr 13; wg wyd. *BN* I, 46 wyd. Jerozolima 1944 *Szk. Biblioteczka na Wschodzie*; wg wyd. *BN* I, 46 wyd. Chicago 1945 *Bibl. Rady Polonii*; Kr. 1945 *Bibl. Arcydzieł Literatury Pol.*; oprac. S. Pigoń. Kr. 1947 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 24; Londyn 1947 *Bibl. Arcydzieł Pol.* t. 13; Paryż (1947) *Bibl. Arcydzieł* t. 3; oprac. i wstępem poprzedził W. Kubacki. W-wa 1956; wyd. 3 zmienione oprac. R. Przybylski. Wr. 1958 *BN* I, 46; oprac. R. Przybylski. W-wa 1960 *Bibl. Szk.*

Autografy Bibl. Raczyńskich sygn. 129; kopia Ossol. rkps sygn. 3997/I; fragm. kopii współczesnej Bibl. Kórn. rkps sygn. 1781.

Przekł. ang.: A. Coleman and M. Coleman: Maria. A Tale of Ukraine. Nowy Jork 1935. (Przekład dedykowany J. Ujejskiemu).

Przekł. białoruski: (Fragm.). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 7.

Przekł. czeskie: J. Purkyňe: (Fragm.). *Tyg. Lit.* 1841 nr 10. — F. Vlasák: Maria. Pověst ukrajinská. Praga 1852. — J. Nečas. Praga 1881; toż ilustr. J. Scheiwl. Praga 1882.

Przekł. esperanto: A. Grabowski: (Fragm.). La Kozako. (El poemo „Maria" de A. Malczewski). *Pola Esperantisto* (W-wa) 1908 nr 1.

Przekł. franc.: R. Clémence: Maria. Poème ukrainien. W: Les Ukrainiennes de Goszczyński et Malczeski. Paryż 1835 s. 137-244. — A. Mickiewicz: (Fragm. prozą). W: Les Slaves. Cours professé au Collège de France (1842) et publié d'après les notes sténographiées. T. 3. Paryż 1849 s. 313-316 (wykład 71). — R. Boyer-Nioche: Marie. Poème ukrainien. Paryż 1845. — S. M. (Manget): Maria. Poème d'Ukraine. Nérac 1868. — Charles de Noire-Isle (K. Przezdziecki): Marie-Gertrude. Poème polonais. W: Poètes illustres de la Pologne au XIX-e siècle. Cycle ukrainien. Nicea 1878. — V. Bugiel: Marie. Poème ukrainien. Chant I. W: Les grands poètes polonais. Paryż (1928) s. 72-99.

Przekł. łotewski: Sudrabu Edschus: Maria. *Mahjas Weesa* 1900 nr 8, 11.

Przekł. niem.: R. Vogel: Maria. Ukrainische Erzählung. Lipsk 1845. — E. Schroll: Maria. Ukrainische Erzählung in zwei Gesängen. Kr. 1856; wyd. nast.: Kr. 1857; Berlin 1857. — H. Nitschmann: Maria. Ukrainische Erzählung. W: Album ausländischer Dichtung in vier Büchern: England. Frankreich. Serbien. Polen. Gdańsk (1868). — A. Weiss: Maria. Ukrainische Erzählung. Lipsk 1870 *Universal Bibliothek* t. 584; toż Lipsk 1874. — A. Zipper: Maria. Erzählende Dichtung. Hamburg 1878. — J. Macholn: Maria, eine polnische Sage. Wiedeń b. r.

Przekł. ros.: S. Pobiedonoscew. *Russkij wiestnik* 1844. (Przekł. prozą poetycką). — Aleksiejew z Brześcia Litewskiego: Przekł. czytany w gronie literatów warszawskich (por. *Kur. Warsz.* 1857 nr 203). — P. Kozłow: (Fragm.). Wyd. M. Gierbiel: Poezija Slawian. Petersb. 1871. — P. N.: Maria. W: Sobranije pieriewodow inostrannych poetow. Kijów 1887.

Przekł. serbo-chorwackie: *Vienac* 1870 nr 19, 39-40. — F. Marković: Marija. *Matica Hrvatska* 1883 s. 183-228.

Przekł. ukraiński: (Fragm.). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 7.

Przekł. włoskie: A. Ungherini: Maria. Racconto dell'Ukrajna. *La Nuova Rivista Internazionale* 1884 nr 5-6. — M. A. Canini: (Fragm. pt.). Se Maria t'ama! W: Il libro dell'amore. Poesie italiane e straniere. T. 1. Wenecja 1885.

Utwory niesłusznie przypisywane A. Malczewskiemu

1. Drobne utwory ogł. *Rozmaitości* (Lw.): Ifigenia, czyli skutki niewierności. 1820 nr 85 (172); Atenais. 1820 nr 106 (214); Podróż. 1821 nr 33; Ucinek. Do Piotra i Pawła. 1821 nr 42; Do Julii. 1821 nr 63. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 2.

A. Bielowski (wstęp do wyd.: Maria. Lw. 1838) i K. W. Wójcicki (wstęp do wyd.: Maria. W-wa 1867) uznali autorstwo Malczewskiego. Zakwestionował je J. Ujejski w swej monografii, przypuszczając, że autorem jest ksiądz Antoni Malczewski; ostro się temu sprzeciwił E. Kucharski (*Pam. Lit.* R. 20 (1923) i odb.). Ostatnio tę sprawę wyjaśnił R. Kaleta (*Przegl. Hum.* 1966 nr 1 i nadb.) przedstawiając drugiego Antoniego Malczewskiego, który w 1819-1820 pisywał we Lwowie marne wiersze.

http://rcin.org.pl

2. Inc.: Mój panie Zimermanie! choć masz serce moje ... Ogł. pt. Relikwia po A. Malczewskim, autorze „Marii". *Dniestrzanka*. Lw. 1841 s. 191-192; przedr. S. Wegner: Pamiątki po A. Malczewskim, autorze „Marii". *Ruch Lit.* 1877 nr 16.

A. Bielowski we wstępie do wyd.: Maria, zob. Wyd. zbior. poz. 1, podaje, że autorem tego wiersza jest Franciszek Kowalski.

3. Dumanie nad Wisłą. (Z pism nie drukowanych autora „Marii"). Ogł. *Tyg. Lit.* 1842 nr 21. Przedr. S. Wegner, jw. poz. 2; L. S. Korotyński: Poeci legioniści. Wybór ich poezji. W-wa 1907 *Tania Bibl.* nr 26; J. Ujejski, zob. Twórczość poz. 1, s. 438-439.

4. Inc.: Niezgłębiona jest gra życia! ... Ogł. M. Mazanowski: Ustęp z nie drukowanego poematu Malczewskiego. W książce: Żywot i utwory A. Malczewskiego. Lw. 1890 s. 105-106.

Rkps znajdował się w Ossol. Lw. sygn. 2449.

Jest to fragment wiersza Kornela Malczewskiego pt. Słowo Boże, drukowany w jego zbiorku: Poezje. W-wa 1858.

Ponadto rzekomo istniały w rękopisie inne utwory, m. in. wymieniano poemat: Książę Zbaraski (czy Jeremi Wiśniowiecki lub Samuel Zborowski).

Wydania zbiorowe

1. Maria. Powieść ukraińska tudzież drobne pisma. Zebrał, dokumenta wyjaśniające osnowę Marii przyłączył i żywot pisarza skreślił A. Bielowski. Wyd. poprawne. Lw. 1838. Wyd. nast. pt. Antoni Malczewski, jego żywot i pisma ozdobione popiersiem. Wyd. A. Bielowski. Lw. 1843.

Zawartość: Maria, z listem dedykacyjnym i przypisami poety; Dokumenta mające związek z osnową Marii: I. Pismo Jakuba Komorowskiego (ojca Gertrudy) z 1773. II. Intercyza ślubna Szczęsnego Potockiego i Gertrudy Komorowskiej z 1770; Podróż na Górę Białą (Mont Blanc); utwory z *Rozmaitości* (mylnie przypisywane).

2. Pisma A. Malczeskiego. Wyd. K. W. Wójcicki. T. 1-2. W-wa 1857.

Zawartość: t. 1: Maria (bez listu dedykacyjnego i przypisów poety); t. 2 z podtyt. Pisma pomniejsze z życiorysem autora i objaśnieniami historycznymi do Marii: Podróż na Górę Białą (Mont Blanc); utwory z *Rozmaitości* (por. poz. 1); Oda do wojny; Dokumenta mające związek z osnową Marii; Przypisy poety do Marii.

Listy

1. Przypisek w liście F. Skibickiego do matki J. z Błędowskich Skibickiej z 10 stycznia 1815. Ogł. K. W. Wójcicki: Cmentarz Powązkowski pod Warszawą. T. 2. W-wa 1856 s. 29.

2. Do J. z Błędowskich Skibickiej z 12 sierpnia 1822; do F. Skibickiego z 23 marca 1823 i z 15 lipca 1823. Ogł. K.W. Wójcicki: Cmentarz Powązkowski pod Warszawą. T. 1. W-wa 1855 s. 246-248; przedr. R. Przybylski w wyd.: Maria. Wyd. 3 zmienione. Wr. 1958 *BN* I, 46.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do M. Modzelewskiego 4 listy z 1825. Z kopii ogł. S. Pigoń: „Uciec od rozpaczy...". Nowe materiały do twórczości i biografii A. Malczewskiego. *Blok-Notes Muzeum Mickiewicza* 1963 nr 1 (2); odb. W-wa 1963; z autografu ogł. J. Zaorski: Nieznane materiały do biografii A. Malczewskiego. *Prace Polon.* S. XIX (1963).

Rkps Arch. Główne Akt Dawnych, Arch. Publ. Potockich sygn. 309b.

4. Do M. Modzelewskiego z 5 listopada 1825. Ogł. K.W. Wójcicki: Do redaktora Tygodnika Ilustrowanego. *Tyg. Ilustr.* 1861 t. 3 nr 79; przedr. G. Korbut: Zapomniany list i rysopis autora „Marii". *Ruch Lit.* 1926 nr 5; przedr. R. Przybylski, jw. poz. 1; z autografu ogł. S. Pigoń, jw. poz. 2.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

Bibliograficzne zestawienie podaje M. Mazanowski: Żywot i utwory A. Malczewskiego. Lw. 1890 s. 103-114.

OPRACOWANIA

Monografie: M. Mazanowski: Fragm. pt. Żywot A. Malczewskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1888; pt. Rozbiór utworów A. Malczewskiego. Tamże 1889; pt. Kilka uwag o charakterze A. Malczewskiego i genezie „Marii". *Spr. dyrektora c.-k. IV Gimn. we Lw. za r. szk. 1889.* Lw. 1889; całość pt. Żywot i utwory A. Malczewskiego. Lw. 1890. [Rec.: S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1889/90 t. 4; W. Nehring. *Kwart. Hist.* 1892 s. 137-139]. —

J. Ujejski: Antoni Malczewski. Poeta i poemat. W-wa 1921. [Rec.: A. Chorowiczowa: Maria Malczewskiego. Z powodu książki J. Ujejskiego. *Gaz. Lw.* 1922 nr 44-46; I. Chrzanowski. *Przegl. Warsz.* 1922 t. 3 nr 11; E. Czekalski: Pierwszy romantyczny poemat: „Maria" A. Malczewskiego. *Świat* 1922 nr 8; J. Kleiner. *Książka* 1922 nr 5; J. Kleiner. Monografia o twórcy „Marii". *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 22; E. Kucharski. *Pam. Lit.* R. 20 (1923); odb. pt. Kilka uwag o życiu i pismach A. Malczewskiego. Lw. 1924].

http://rcin.org.pl

(F. S. Dmochowski): (Maria. Rec.). *Bibl. Pol.* 1825 t. 4 s. 76-85. — J. B. Zaleski: List do Michała Grabowskiego. Dat. W-wa, 3 grudnia 1825. Ogł. J. Tretiak: Bohdan Zaleski do upadku powstania listopadowego. 1802-1831. Życie i poezja. Karta z dziejów romantyzmu polskiego. Kr. 1911 Dod. s. 480. — M. Grabowski: Myśli o literaturze polskiej. *Dzien. Warsz.* 1828 nr 36. — M. Mochnacki: O literaturze polskiej w wieku dziewiętnastym. T. 1. W-wa 1830 s. 143-161. — A. Bielowski: Wstęp. W wyd.: Maria. Lw. 1833; przedr. *Tyg. Pol.* 1833 t. 2 z. 4; przedr. *Lwowianin* 1835 z. 17, 19-20. — A. Gurowski: État actuel de la littérature en Pologne (Brodziński, Mickiewicz, Malczewski, Bohdan Zaleski, Goszczyński, Haliczanin). *L'Europe littéraire* 1833 nr 68. — J. S. (Sowiński): Wzmianka o nowożytnych poetach polskich. *Tyg. Petersb.* 1833 nr 45; toż *Rozmaitości* (Lw.) 1833 nr 37; toż *Tyg. Pol.* 1833 t. 1 z. 2. — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 1 i wyd. nast. — Krótka wiadomość o A. Malczewskim. W wyd.: Maria. Londyn 1836. — A. Tyszyński: O szkołach poezji polskiej. W: Amerykanka w Polsce. Cz. 2. Petersb. 1837 s. 47-54; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904 s. 20-25. — A. Bielowski: Żywot A. Malczewskiego. W wyd.: Maria. Lw. 1838; przedr. w wyd.: Antoni Malczewski, jego żywot i pisma. Lw. 1843. — M. Grabowski: O szkole ukraińskiej poezji. W: Literatura i krytyka. Pisma. T. 1. Wil. 1840. — A. Mickiewicz: Kurs drugoletni (1841-42) literatury słowiańskiej. Paryż 1842, wykład 30, i wyd. nast.; fragm. przedr. jako: Przedmowa. W wyd.: Maria. Paryż (1866) *Bibl. Lud. Pol.* (z. 7); toż Paryż (1867); toż w wersji franc. pt. Antoine Malczewski et son poème: Marie. W: Les Slaves. Cours professé au Collège de France (1842) et publié d'après les notes sténographiées. T. 3. Paryż 1849 s. 311-317 (wykład 71). — S. Goszczyński: Rzut oka na żywot A. Malczewskiego. W wyd.: Maria. Lipsk 1844. — Z. Krasiński: (Tekst prozą i wiersz na wewnętrznej stronie okładki „Marii", posłanej Delfinie Potockiej w 1844). Ogł. J. Czubek w: Pisma Z. Krasińskiego. T. 6. Kr. 1912 s. 189. — S. Pobiedonoscew: (Krótka biografia Malczewskiego i rozbiór poematu). Przy wyd. przekł.: Maria. *Russkij wiestnik* 1844. — A. Bielowski: O wydaniach Marii Malczewskiego. *Dzien. Mód Paryskich* 1845 nr 6. — W. Cybulski: (Wykłady na uniwersytecie berlińskim). Powst. 1842-1845. Wyd. pt. Odczyty o poezji polskiej w pierwszej połowie XIX wieku. Przekł. z niem. F. Dobrowolskiego. Poz. 1870; przekł. niem. L. Kurtzmanna pt. Geschichte der polnischen Dichtkunst in der ersten Hälfte des laufenden Jahrhunderts. Cz. 1-2. Poz. 1880. — (A. Waga): (Maria. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1845 t. 1. — V. H. K.: Antonín Malčeský, básník polský. *Květy* 1847 nr 1-3. — (A. A. Kosiński): A. Malczewski. Wspominek (ze znalezionego rękopismu). *Bibl. Warsz.* 1848 t. 1. (Wiadomości niewiarygodne). — A. V. (Vidal): O A. Malczewskim i Wspominku o nim. *Bibl. Warsz.* 1848 t. 4. —

A. Mosbach: Wspomnienie o A. Malczewskim. W wyd.: Maria. Wr. 1851; toż Wr. 1855. — (T. Januszewski): Z życia A. Malczewskiego. *Dzien. Lit.* 1852 nr 3-4. — C. Biernacki: Do życiorysu autora Marii dodatek. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 133 (tu dołączona notatka urzędowa z czasów służby wojskowej Malczewskiego). — J.: Wznawiają się starodawne sprzeczki o miejsce urodzenia ... *Gaz. Warsz.* 1854 nr 328. — K. W. Wójcicki: Malczewski. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 1; przedr. w: Cmentarz Powązkowski pod Warszawą. T. 1. W-wa 1855 s. 41-47. — K. W. Wójcicki: Do Redakcji Gazety Codziennej. *Gaz. Codz.* 1854 nr 71. — (K. J. Turowski): Przedmowa wydawcy. W wyd.: Maria. Sanok 1855 *Bibl. Pol.* nr 1; toż wyd. nast. Sanok 1856. — L. Brzozowski: Karta pogrzebowa A. Malczewskiego. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 146. — K. G. (Gaszyński): Jeszcze słów kilka o A. Malczewskim, autorze „Marii". *Pokłosie* 1855 s. 23-35; przedr. pt. Kilka nowych szczegółów o A. Malczewskim. *Czas* 1856 nr 68. — K. W. Wójcicki: Cmentarz Powązkowski pod Warszawą. T. 1. W-wa 1855 s. 41-47, 245-249. — K. W. Wójcicki: Antoni Malczeski. *Dzien. Warsz.* 1856 nr 40, 42-43; przedr. jako wstęp w wyd.: Pisma pomniejsze z życiorysem autora i objaśnieniami historycznymi do Marii. T. 2. W-wa 1857. — F. S. Dmochowski: Wspomnienia od 1806 do 1830 roku. W-wa 1858 s. 269-273; wyd. nast.: Poz. 1887; W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — J. I. Kraszewski: Wstęp. W: Starościna bełska (Gertruda z hr. Komorowskich hr. Potocka). Opowiadanie historyczne 1770-1774. T. 1. W-wa 1858 i wyd. nast. — F. Kowalski: Wspomnienia. T. 1. Kijów 1859. — Uwertura do Marii Malczewskiego p. L. Grossmana. *Ruch Muzyczny* 1859 nr 23. — Jeszcze o grobie Malczewskiego. *Gaz. Codz.* 1860 nr 215. — K. Wł. W. (Wój-

http://rcin.org.pl

CICKI): Do redaktora Tygodnika Ilustrowanego. *Tyg. Ilustr.* 1861 nr 79. — K. W. WÓJCICKI. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864); przedr. jako przedmowa w wyd.: Maria. Paryż 1867 *Bibl. Lud. Pol.* (z. 7). — W. POL: Pamiętnik do literatury polskiej XIX wieku. Lw. 1866 s. 359-361. — „Maria" Malczewskiego. *Gaz. Warsz.* 1866 nr 246. — F. H. LEWESTAM: Literatura polska w XIX wieku. *Kłosy* 1867 t. 4 nr 98-99. — K. Wł. W. (WÓJCICKI): (Maria. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1867 t. 1. — J. T. STECKI: Kilka nieznanych szczegółów z życia A. Malczeskiego i pamiątki po nim pozostałe. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 77. (Sprostowanie: M. SARNECKI. Tamże nr 83). — L. SIEMIEŃSKI: Kilka myśli o A. Malczewskim i jego Marii. *Przegl. Lw.* 1872 t. 4. — K. W. WÓJCICKI: Ostatni klasyk. Wspomnienie z pierwszej połowy naszego stulecia. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 1 s. 364-365 i nadb.; wyd. osob. W-wa 1872 s. 56-57. — H. CIESZKOWSKI: Notatki z mojego życia. Poz. 1873 s. 26-27. — M. MODZELEWSKI: A. Malczewski. (List do Redakcji Gazety Warszawskiej). *Gaz. Warsz.* 1873 nr 115; przedr. *Kur. Warsz.* 1873 nr 108. — R.: Konstancja Malczewska, matka autora „Marii". *Kłosy* 1874 nr 446. — L. SIEMIEŃSKI: A. Malczewski. (W Warszawie). W: Portrety literackie. T. 4. Poz. 1875; przedr. w: Dzieła. T. 5. W-wa 1881. [Rec.: *Kronika Rodz.* 1875 nr 18]. — W. J. WDOWISZEWSKI: O ilustracjach naszych narodowych poetów. *Tydzień* (Lw.) 1875 nr 16-18. — Tłumaczenia naszych poetów. (Malczewski i Mickiewicz). *Przegl. Tyg.* 1875 nr 16. —

A. Malczeski. *Kur. Warsz.* 1876 nr 95. — M. MODZELEWSKI: (Notatka dot. pobytu w W-wie w 1824). *Bibl. Warsz.* 1876 t. 2. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Z powodu pięćdziesięcioletniej rocznicy śmierci Malczeskiego. *Kłosy* 1876 t. 22 nr 566. — W. (K. W. WÓJCICKI): Kartka pogrzebowa poety. *Kłosy* 1876 t. 22 nr 566. (Tu rycina: Klepsydra pogrzebowa Malczewskiego, autora Marii; toż (w zmniejszeniu). *Enc. staropol.* T. 3. W-wa 1902 s. 45). — K. W. WÓJCICKI: (Maria. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1. — S. SULIMA-PRZYBOROWSKI: Maria A. Malczewskiego. Szkic krytyczny. *Ateneum* 1877 t. 3. — S. WEGNER: Pamiątki po A. Malczewskim, autorze „Marii". *Ruch Lit.* 1877 nr 16. — W. CHODŹKIEWICZ: A. Malczeski. Zarys biograficzno-literacki. *Bluszcz* 1878 nr 35-43. — M. SARNECKI: Przyczynek do życiorysu Malczeskiego. *Kłosy* 1878 t. 27 nr 691. — Przyczynek do życiorysu. *Korespondent Płocki* 1878 nr 72. — F. J. (JEZIERSKI): Maria Malczeskiego w nowym przekładzie niemieckim przez Alberta Zipper. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 1. — F. J. (JEZIERSKI?): Maria Malczeskiego przed areopagiem krytyka francuskiego. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4. — Własnoręczny podpis A. Malczewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1880 t. 9 nr 217. (Tu facsimile podpisu z podania o dymisję z 12 XII 1815). — W. PRZYBOROWSKI: Pani Fryderykowa i Zofia. *Dod. Mies. do Przegl. Tyg.* 1880 t. 1; przedr. w: Niewieście ideały poetów polskich. W-wa 1881. — P. PARYLAK: Historyczna podstawa poematu „Maria" Malczewskiego i uwag na nim. *Spr. gimn. w Stanisławowie za r. szk. 1881.* Stanisławów 1881; przedr. *Szkoła* 1882 nr 1. — E. JELÍNEK: Poezja polska w Czechach. *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 3. — W. NEHRING: O kierunkach nowszej literatury polskiej. *Bibl. Warsz.* 1883 t. 1. — P. CHMIELOWSKI: Antoni Malczeski. *Złota przędza.* T. 1. W-wa 1884. — S. GRAMLEWICZ: Maria Malczeskiego w świetle nowej krytyki. *Dod. Mies. do Przegl. Tyg.* 1884 t. 2. [Rec.: *Ateneum* 1885 t. 1]. — P. PARYLAK: Wstęp. W wyd.: Maria. Lw. 1884 *Arcydzieła Poetów Pol. z objaśnieniami.* [Rec.: P. Ch. (CHMIELOWSKI). *Ateneum* 1884 t. 4; Z. (Z. PIETKIEWICZ): Maria Malczewskiego ... poprawiona. *Prawda* 1884 nr 48; F. PRÓCHNICKI: Arcydzieła poetów polskich z objaśnieniami P. Parylaka. *Muzeum* 1885 s. 96, 142; S. T. (TARNOWSKI). *Niwa* 1885 t. 28 z. 261; R. ZAWILIŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1885 t. 1). — ANTONI M. (MAZANOWSKI): Przyczynek do życiorysu A. Malczewskiego. *Gaz. Lw.* 1885 nr 7; toż *Bibl. Warsz.* 1885 t. 2. — A. BEŁCIKOWSKI: Charaktery kobiece w poezji polskiej. W: Ze studiów nad literaturą polską. W-wa 1886. — P. CHMIELOWSKI: Pogląd na poezję polską w pierwszej połowie XIX stulecia. W: Studia i szkice z dziejów literatury polskiej. Seria II. Kr. 1886; wyd. nast. Kr. 1889. [Rec.: R. P-t (PILAT). *Kwart. Hist.* 1887]. — T. LENARTOWICZ: Malczewski. W: Sul carattere della poesia polono-slava. Florencja 1886. — K. KRASZEWSKI: Generał Filip Hauman i rodzina A. Malczewskiego. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 4; odb. W-wa 1888. — N. HIRSZBAND (C. JELLENTA): Byron w poezji polskiej. *Prawda* 1888 nr 3. — G. UZIĘBŁO: Przyczynek do życiorysu autora „Marii". *Tyg. Ilustr.* 1888 t. 1 nr 284. — A. JELSKI: „Maria" Malczewskiego w przekładach małoruskim i białoruskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 7; przedr. *Dzien. Pol.* 1889 nr 65. — Z. L. SULIMA (W. PRZY-

http://rcin.org.pl

BOROWSKI): Pani Zofia Rucińska. Przyczynek do życiorysu autora „Marii". *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 15/16. — F. S. REICHMAN: Uwagi nad Marią Malczewskiego. Lw. (1890). [Polemika: M. MAZANOWSKI. *Kwart. Hist.* 1891 s. 658]. — Dr ANTONI J. (A. J. ROLLE): Rodzina Malczewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1890 t. 1 nr 5-12, 14; przedr. w: Sylwetki i szkice historyczne i literackie. Seria IX. Kr. 1893. [Rec.: W. GOMULICKI: Historyk o poetach. (Notatka literacka). *Kraj* 1894 nr 26]. — J. TRETIAK: O głównych kierunkach poezji polskiej XIX wieku. *Świat* 1890 s. 511-515, 538-542; przedr. w: Szkice literackie. T. 1. Kr. 1896. — Dr ANTONI J. (A. J. ROLLE): Geneza „Marii" Malczewskiego. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1. [Polemika: M. MAZANOWSKI. *Kwart. Hist.* 1891 s. 657-658; P. MARKIEWICZ. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 3 s. 621-627; Dr ANTONI J. (A. J. ROLLE). Tamże s. 627-633]. — Q (M. GAWALEWICZ): A. Malczewski. *Tyg. Ilustr.* 1893 t. 2 nr 187. — H. MICHAŁOWSKI: Przedmowa. W wyd.: Maria. Kijów-Odessa 1893. — B. CZARNIK: Za późno skazany. (Notatka o A. Malczewskim). *Świat* 1894 nr 5. — A. PILECKI: Miłość w poezji romantycznej. W-wa 1894. — C. JELLENTA (N. HIRSZBAND): Wszechpoemat i najnowsze jego dzieje. W-wa 1895. — M. ZDZIECHOWSKI: A. Malczewski. Ustęp z dziejów bajronizmu polskiego. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 2. — A. PILECKI: Przyroda w poezji. *Bluszcz* 1897 nr 47; przedr. w: Przyroda w poezji. W-wa 1899. — M. ZDZIECHOWSKI: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — M. MAZANOWSKI: Charakterystyki literackie pisarzów polskich. IV. A. Malczewski. Złoczów (1898) *Bibl. Powsz.* nr 227; wyd. 2 Złoczów ok. 1913. — G. MILIAN: Maria A. Malczewskiego. (Rozbiór i charakterystyka osób). Lw. 1898; wyd. nast. Lw. 1918. —

P. CHMIELOWSKI: Antoni Malczewski. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — L. BERNACKI: Z korespondencji Jana Milikowskiego. Pisma A. Malczewskiego. *Tydzień* 1902 nr 23-24. — W. DROPIOWSKI: Wstęp. W wyd.: Maria. Brody 1902 *Arcydzieła Pol. i Obcych Pisarzy* t. 1; toż wyd. nast.: Brody (1904); Brody 1908; Brody 1923. — H. KOPIA: Przyczynki do życiorysu A. Malczewskiego. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) z. 1. — F. PRÓCHNICKI: Ustęp z A. Malczewskiego Marii. (Śpiew masek). *Muzeum* 1902 s. 281-289. — T. PINI: Jeszcze o „Pieśni masek" w „Marii" A. Malczewskiego. Tamże s. 594-603. [Polemika: M. GRZEGORZEWICZ: (O Pieśni masek). *Muzeum* 1903 s. 315-322]. — K. WOJCIECHOWSKI: Miłość w poezji polskiej. Wykłady wygł. 1902-1903. Wyd. w: Przewrót w umysłowości i literaturze polskiej po roku 1863. Lw. 1928. — B. SZOMEK: Ustęp z Marii Malczewskiego. (II, 2). *Muzeum* 1903 s. 500-511. — B. SZOMEK: Jeszcze o „Pieśni masek" słów kilka. Tamże s. 620-622. — BOJOMIR (W. MUTERMILCH): Maria, opera Henryka Melcera na tle powieści ukraińskiej Malczewskiego. *Prawda* 1904 nr 11. — A. SYGIETYŃSKI: (O Marii w ocenie opery H. Melcera). *Goniec Wiecz.* 1904 nr 86, 92, 95. — J. KALLENBACH: A. Malczewskiemu. *Kur. Warsz.* 1905 nr 1. — W. GOMULICKI: O autorze „Marii". (W 80 rocznicę śmierci). *Świat* 1906 nr 21. — W. GOMULICKI: Pogadanka. *Kraj* 1906 nr 17. — J. Kl. (KLECZYŃSKI): Antoni Malczewski. W 80 rocznicę zgonu. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 17. — L. S. KOROTYŃSKI: Rzeczywistość i poezja. *Kur. Warsz.* 1906 nr 89. — M. MANN: Wincenty Pol. T. 2. Kr. 1906. — SELIKA (C. WALEWSKA): „Maria" w muzyce. *Tyg. Mód i Powieści* 1906 nr 22-23. — H. GALLE: Malczeski Antoni. *Sto lat myśli pol.* T. 3 (1907). — F. REINSTEIN: Legenda o miejscu pogrzebania zwłok autora „Marii". *Świat* 1907 nr 44. — G. KORBUT: Wstęp. W wyd.: Maria. W-wa 1908 *Wybór Pisarzów Pol. dla Domu i Szkoły* nr 10; toż wyd. 2 W-wa 1918. — A. WARĘŻ: Malczewscy. *Lechita* (kontynuacja *Biesiady Lit.*) 1908 nr 29-36. — S. L. (LAM): „Maria" Malczewskiego. Tarnopol (1910). — A. LANGE: Wstęp. W wyd.: Maria. W-wa 1910 *Książki dla Wszystkich* nr 511. — A. ŚLIWIŃSKI: Maurycy Mochnacki. Żywot i dzieła. Lw. 1910; wyd. 2 poprawione W-wa 1921. — F. W. WÓYCICKI: Wstęp. W wyd.: Maria. W-wa 1910 *Biblioteczka Nar.* nr 8. — A. Br. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1911). — J. KOTARBIŃSKI: Przyczynek do biografii A. Malczeskiego. *Echo Lit.-Artyst.* 1912 nr 1. — M. SMOLARSKI: Romantyzm polski i drogi poezji przyszłości. (Rzut syntezy). *Przegl. Nar.* 1912 t. 10 nr 9. — S. WINDAKIEWICZ: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. — M. MOCZULSKYJ: W stolittje „Marii" Malczewskoho. *Ukrajina* 1917 nr 1-2 i nadb. — Pamiątki po A. Malczewskim. *Kur. Lw.* 1917 nr 80. — J. MACIEJOWSKI: Poeci ukraińscy (Zaleski, Malczewski, Goszczyński). W-wa 1918 *Charakterystyki Lit. Wiek XIX* t. 5. — K. SZWARCENBERG CZERNY: Nieznany utwór A. Malczewskiego. *Pam. Lit.* R. 16 (1918) z. 1/2; odb. Lw. 1918. —

http://rcin.org.pl

J. UJEJSKI: Malczewski w Krzemieńcu. *Rok Pol.* 1919 nr 7/8. — J. ŁOŚ: Wiersze polskie w ich dziejowym rozwoju. W-wa 1920. — S. WASYLEWSKI: O poruczniku Malczewskim. W: O miłości romantycznej. Lw. 1921; toż wyd. nast.: Poz. 1928; Kr. 1958. — J. UJEJSKI: Wstęp. W wyd.: Maria. Kr. (1922) *BN* I, 46 i wyd. nast.; przedr. w: Romantycy. W-wa 1963. — S. WASYLEWSKI: „Zatrute kołacze". Kilka uzupełnień do życiorysu autora „Marii". *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 7. — A. BRÜCKNER: O „Marii" Malczewskiego słów kilka. *Przegl. Warsz.* 1923 nr 16; przedr. w: Legendy i fakty. Szkice z dziejów literatury. Łódź 1931. — H. GALLE: Wstęp. W wyd.: Maria. Wyd. 3. W-wa 1923 *Biblioteczka Nar.* nr 8. — S. WASYLEWSKI: Lady Makbeth w „Marii" Malczewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1923 nr 48, 50. — S. BACZYŃSKI: Literatura piękna Polski porozbiorowej. Lw.-Poz. 1924. — J. R.: „Maria" Romana Statkowskiego, według poematu A. Malczewskiego. *Robotnik* 1924 nr 143. (Rec. wyst. opery w Teatrze Wielkim, W-wa). — S. MŁODOŻENIEC: Objaśnienia i przypisy. W wyd.: Maria. Cz. 2. W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 111; toż wyd. nast. W-wa (1928). — A. BRÜCKNER: Wstęp. W wyd.: Maria. Lw. 1925. [Rec.: W. BOROWY: Pieśń melodyjna i melancholijna. *Warszawianka* 1925 nr 25]. — J. KALLENBACH: Stuletnia próba arcydzieła. *Nowa Reforma* 1925 nr 235 (Dod. tyg.). — J. MENŠIK: Malczewského „Marie" a Máchuv „Máj". *Sborník praci věnovaných profesoru dru J. Máchalovi* ... Praga 1925 i nadb. — P. VAN TIEGHEM: Précis d'histoire littéraire de l'Europe depuis la Renaissance. Paryż 1925. — J. MAYER: A. Malczewski jako tłumacz Lessinga. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — A. BRÜCKNER: Nasze mity literackie. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 16 nr 46. — K. GÓRSKI: A. Malczewski z perspektywy dnia dzisiejszego. *Kur. Warsz.* 1926 nr 125; przedr. w: Literatura a prądy umysłowe. W-wa 1938. — W. HAHN: Do genezy „Marii" A. Malczewskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 30. — G. KORBUT: Zapomniany list i rysopis autora „Marii". *Ruch Lit.* 1926 nr 5. — G. KORBUT: Malczeski, nie Malczewski. *Ruch Lit.* 1926 nr 6. — G. KORBUT: Malczeski na szczycie Mont-Blanc. *Ruch Lit.* 1926 nr 7. — J. KORPAŁA: Do genezy „Marii" Malczewskiego. (W setną rocznicę śmierci autora: 2 V 1826 — 2 V 1926). *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 18. — S. POMARAŃSKI: Malczeski czy Malczewski? *Ruch Lit.* 1926 nr 7. — W. TASZYCKI: Polskie tematy w nauce czeskiej. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 16 nr 46 s. 318-320. — S. WASYLEWSKI: A. Malczewski (1826-1926). *Ruch Lit.* 1926 nr 5. — A. Malczewski jako alpinista. *Wierchy* 1926 s. 119-121. — „Maria" po włosku. *Kur. Poz.* 1926 nr 246. — G. K. (KORBUT): A. Malczewski i Lessing. *Ruch Lit.* 1927 nr 2. —

Z. DĘBICKI: Syn Malczewskiego. *Kur. Warsz.* 1930 nr 93. — W. JANKOWSKI: Tajemnicze pachołę z „Marii" Malczewskiego. *Ruch Lit.* 1930 nr 3. — J. KRZYŻANOWSKI: A. A. Jakubowski, syn Malczewskiego. *Silva Rerum* 1930 z. 8/9; odb. Kr. 1930. — S. PIGOŃ: Syn Malczewskiego. *Ruch Lit.* 1930 nr 3. — L. P.-O. (PODHORSKI-OKOŁÓW): Do artykułu „Syn Malczewskiego". *Ruch Lit.* 1931 nr 7. — L. BOCHENEK: Echa Marii w Mazepie Słowackiego. *Przegl. Hum.* 1932 z. 2/3. — S. PIGOŃ: Wątki balladowe w „Marii" Malczewskiego. *Głos Narodu* 1932 nr 349; przedr. pt. Wątek balladowy w „Marii" Malczewskiego. W: Na wyżynach romantyzmu. Studia historycznoliterackie. Kr. 1936; przedr. w: Studia literackie. Kr. 1951. — L. BOCHENEK: Wstęp. W wyd.: Maria. Poz. (1933) *Bibl. T. C. L.* (Tow. Czytelni Lud.) nr 13. — E. MARWICKI: A. Malczeski. Maria. Geneza, rozbiór, charakterystyka postaci, dokładna treść. Łódź (1934) *Książnica Krytyk Lit.* nr 40. — M. BIELANKA-LUFTOWA: Znaczenie terytorium w tak zwanej szkole ukraińskiej. *Księga referatów Zjazdu Nauk. im. I. Krasickiego.* Lw. 1936; toż *Pam. Lit.* R. 33 (1936) i nadb. — I. JABŁOŃSKA: Maria Malczeskiego. Treść, rozbiór, opracowane tematy. W-wa 1936 *Charakterystyki Lit.* nr 62. — M. KRIDL: Poezja w latach 1795-1863. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — R. MĘKICKI: Zmyślony portret A. Malczewskiego, autora „Marii". *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 33. — S. WINDAKIEWICZ: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937 s. 19-22. — I. CHRZANOWSKI: Aleksander Brückner, olbrzym polskiej nauki. *Tęcza* 1939 nr 8. — B. DANKOWSKI: Ujejskiego „Maraton" z perspektywy „Marii". *Ruch Lit.* 1939 nr 1. — J. LECHOŃ: O literaturze polskiej. Londyn 1942 s. 108-109. —

J. S.: Wstęp. W wyd.: Maria. Kr. 1946 *Bibl. Kryt. Arcydzieł Literatury Pol.* nr 26. — K. NITSCH: Metryczna niespodzianka w Marii Malczewskiego. *Twórczość* 1947 z. 6. — S. PIGOŃ: Wstęp. W wyd.: Maria. Kr. 1947 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 24. — S. ŻÓŁKIEWSKI: Spór o Mickiewicza. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 16. — J. W. GOMULICKI: A. Malczewski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku.

http://rcin.org.pl

T. 1. W-wa 1954; tož wyd. 2 W-wa 1956. — W. Kubacki: Nad rękopisem „Marii". *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 3 i nadb. — „Maria" Malczewskiego na scenie. *Przegl. Kult.* 1955 nr 26. — W. Kubacki: Wstęp. W wyd.: Maria. W-wa 1956. — R. Przybylski: Nad „Balladyną" i „Marią". *Życie Lit.* 1956 nr 44. — R. Przybylski: Wstęp. W wyd.: Maria. Wr. 1958 *BN* I, 46. — E. Rzeszowski: Polscy przyjaciele M. Lermontowa. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 10. Łódź 1958. — S. Treugutt: Pisarska młodość Słowackiego. Wr. 1958 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 18. — J. Starnawski: Sztambuch krzemieniecki Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie. *Roczniki Hum.* 1958 t. 7 z. 1. Lubl. 1959. — F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — R. Przybylski: Wstęp. W wyd.: Maria. W-wa 1960 *Bibl. Szk.* — K. Górski: Aluzja literacka. (Istota zjawiska i jego typologia). *Twórczość* 1961 nr 8; przedr. w: Z historii i teorii literatury. Seria druga. W-wa 1964. — M. Inglot: Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843. Wr. 1961 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 73. — H. Isselin: Les Aiguilles de Chamonix. (Grenobla 1961) s. 19-24. — Z. Libera: Franciszek Salezy Dmochowski jako krytyk Mickiewicza. *Księga pam. ku czci S. Pigonia.* Kr. 1961. — K. Wyka: Kariera burzanu. Z dziejów słownictwa poetyckiego. Tamże. — B. Łopatkówna: O formie wierszowej liryków i drobnych utworów Juliusza Słowackiego. Twórczość młodzieńcza. *Zeszyty Nauk. Wyższej Szkoły Pedag. w Kat. Prace hist.-lit. Katedry Hist. Lit. Pol.* Kat. 1962 i nadb. — Z. Kopczyńska: Z zagadnień wiersza epoki romantycznej. W: O wierszu romantycznym. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Teoria Lit.* 3. — J. Magnuszewski: Polski romantyzm a literatury zachodniosłowiańskie. *Z polskich studiów slawistycznych.* S. 2. Nauka o literaturze. W-wa 1963. — S. Pigoń: „Uciec od rozpaczy..." Nowe materiały do twórczości i biografii A. Malczewskiego. *Blok-Notes Muzeum Mickiewicza* 1963 nr 1 (2); odb. W-wa 1963; przedr. w: Miłe życia drobiazgi. W-wa 1964. [Rec.: T. S. (Syga): Malczewski i Mickiewicz. *Stolica* 1964 nr 5]. — K. Wyka: Romantyczny tok narracyjny. W: „Pan Tadeusz". T. 1. Studia o poemacie. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 1. — J. Zaorski: Nieznane materiały do biografii A. Malczewskiego. *Prace Polon.* S. XIX (1963). — S. Pigoń: Glosa do A. Malczewskiego. *Ruch Lit.* 1964 z. 3. — S. Pigoń: Niedoszła pani Malczewska w żałobie. *Stolica* 1964 nr 12/13. — S. Pigoń: A. Malczewski z Schillerem w ręku. *Ruch Lit.* 1965 z. 3. — R. Kaleta: Lwowski sobowtór A. Malczewskiego. *Przegl. Hum.* 1966 nr 1 i nadb. — R. Kaleta: Obrońca A. Malczewskiego. (Kilka szczegółów z życia Michała Modzelewskiego). *Przegl. Hum.* 1966 nr 4 i nadb.

MALESZEWSKI WŁADYSŁAW JÓZEF (ok. 1833—1913)

Pseud. i krypt.: B. L.; Bolesław Kopeć; R. B. L.; Red. B. L.; Sąsiad; Sęp; Wł.; Wł. M.

Publicysta, powieściopisarz.

Ur. w 1832 lub 1833 we Włocławku; syn Józefa i Heleny z Bernatowiczów. Uczył się w Białej Podlaskiej i w Warszawie, gdzie ukończył ówczesne Gimnazjum Realne (wydział mechaniczny). Następnie pracował w sekcji technicznej Komisji Skarbu. W tym czasie kształcił się samodzielnie i uczęszczał do Szkoły Głównej na wykłady Józefa Przyborowskiego. Po zlikwidowaniu Komisji Skarbu osiadł na wsi w swym majątku Barcice pod Grójcem, gdzie przebywał około sześciu lat, po czym wrócił do Warszawy. Tu zajął się pracą literacką jako współpracownik kilku pism warszawskich. Znany był głównie jako redaktor *Biesiady Literackiej*, którą wydawał w 1876-1906. Zmarł 7 czerwca 1913 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dziecię Żmudzi. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1862 nr 145-156; wyd. osob. W-wa 1863.

2. Jam bogaty. (Drobiazg dramatyczny). *Tyg. Ilustr.* 1864 nr 268, 271; wyd. osob. Kr. 1892.

3. Niech będzie burza. Obrazek sceniczny w jednym akcie. *Tyg. Ilustr.* 1865 nr 292-293, 295.

4. Niewiara, komedia w 4 aktach. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 72-78.

http://rcin.org.pl

5. Z wieczorów nad Tamizą. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 217, 220, 222, 225-226, 228, 230-232, 234-238; 1874 nr 314-318, 320, 322, 324-327; 1875 nr 392-399; wyd. osob. W-wa 1874.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Biesiada Lit.* (współred. i red. 1876-1906; tu m. in.: Z Warszawy. (Kronika). 1877--1906; Wieczory teatralne. 1893-1902, 1904, 1906; Siłą prawdy. Z cudzych pamiętników przepisał Sęp. 1897 nr 1-21, 23-30; Adam Mickiewicz. 1897 nr 30; Mozaika z myśli i uczuć poety Władysława Bełzy. 1897 nr 45; Uroczystość fredrowska. Strzały zatrute. 1897 nr 46), *Dzien. Powsz.* (1861-1864), *Dzien. Warsz.* (tu m. in.: Listy bez pretensji. Przesyła z podróży na wieś Bolesław Kopeć. 1855 nr 189 - 1856 nr 8, z przerwami), *Gaz. Pol.* (tu m. in.: Bez Boga, z nie swoich pamiętników wydał ... 1866 nr 166-172, 180-184), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (tu m. in.: Wycieczka w śto-krzyskie góry. (Wyjątki z wędrówki na kwestarskim wózku). 1857 nr 118, 120-121, 123-129, 131-134, 136-142, 144-145, 147-150, 152-154), *Sami sobie. Książka zbior.* W-wa 1900 (tu: Do domu), *Tyg. Ilustr.* (tu m. in.: Ambicja. Humoreska. 1860 nr 20-22, 26-27; Bracia. Rysunek pośpieszny. 1864 nr 236-240; Wiecznie, dramat opowiedziany. 1866 nr 333-335, 337-338).

Listy

Do Władysława i Anieli Zawadzkich 2 listy z 1884, 1885. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

OPRACOWANIA

(Dziecię Żmudzi. Rec.): A. Pług (A. Pietkiewicz). *Tyg. Mód* 1863 nr 6; *Dzien. Powsz.* 1863 nr 180; *Gaz. Pol.* 1863 nr 129. — C. Biernacki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — + (W. Łoziński): (Niech będzie burza. Rec. teatr.). *Dzien. Lit.* 1866 nr 9. — (Jam bogaty. Rec. teatr.): L. Jenike. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 414; F. H. L. (Lewestam). *Kłosy* 1867 nr 119; Al. (A. Niewiarowski). *Dzien. Warsz.* 1867 nr 195. — P. Chmielowski: (Niewiara. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1870 t. 4. — (Jam bogaty. Rec. teatr.). *Wiek* 1881 nr 276. — Kamienny (J. Jeleński): Na posterunku. *Rola* 1886 nr 12. — (P. Kośmiński): Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 4. — Redaktorzy warszawscy. Władysław Maleszewski. *Niwa* 1896 nr 20. — ***: Pogadanki tygodniowe. *Tyg. Pol.* 1899 nr 42. — K. Korwin-Piotrowski: Gwałt o „Kamienicę ..." *Tyg. Pol.* 1900 nr 3. (Dot. daru jubileuszowego dla H. Sienkiewicza). — A. Krechowiecki: Ćwierć wieku pracy. (Władysław Maleszewski i jego jubileusz). *Gaz. Lw.* 1901 nr 128. — Q.: Srebrne gody Sępa. Władysław Maleszewski i „Biesiada Literacka". *Życie i Sztuka Ilustr. Dod. Kraju* 1901 nr 19. — (Tr.): Światła i cienie. *Wędrowiec* 1901 nr 18. (50-lecie pracy publicystycznej). — Bocian (S. Lipiński): Sęp moralista. *Bocian* 1902 nr 5. — W. S.: Władysław Maleszewski. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. zwyczajny 1903.* W-wa 1903. — Z prasy. *Rola* 1904 nr 20. — E. Chwalewik. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — Wspomnienia pośmiertne w 1913: L. W. *Bibl. Warsz.* t. 3; a. o. (A. Oppman). *Tyg. Ilustr.* nr 24; M. z Przeździeckich Walewska: Kilka słów o śp. W. Maleszewskim. *Wieś Ilustr.* nr 7; Z. Sokołowska. *Nasz Dom* nr 26; M. Synoradzki: Władysław Józef Godziemba Maleszewski. *Biesiada Lit.* nr 24-25; *Gaz. Por. 2 Grosze* nr 159; *Gaz. Warsz.* nr 156; *Nowa Gaz.* nr 259; *Przegl. Katolicki* nr 25.

MALINOWSKI FRANCISZEK KSAWERY (1807—1881)

Językoznawca.

Ur. 23 listopada 1807 w Gołubiu nad Drwęcą w powiecie brodnickim. Był synem miejscowego burmistrza. Utracił matkę mając trzy lata. Uczył się w szkole elementarnej w Gołubiu, później praktykował w tamtejszej aptece. Na jego prośbę ojciec odebrał go stamtąd i wysłał na dalszą naukę do Żuromina, później do Płocka. Po ukończeniu 6 klas udał się do gimnazjum pijarów w Warszawie. Uczęszczał również na wykłady uniwersyteckie z estetyki i geografii. Po śmierci ojca w 1829, ulegając namowom macochy, wstąpił do seminarium duchownego w Pelplinie. W 1830 wziął udział w powstaniu, co spowodowało przerwę w studiach. Później przez czas jakiś był nauczycielem domowym w Węgleszynie w powiecie jędrzejowskim i w Rylsku w powiecie rawskim.

http://rcin.org.pl

W 1835 wrócił do seminarium duchownego w Pelplinie. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1838. Po trzyletnim wikariacie w Czaczu nad Wisłą osiadł na probostwie w Waldowie w powiecie złotowskim i kontynuował studia lingwistyczne, od 1849 według wskazówek profesora uniwersytetu wrocławskiego Franciszka Czelakowskiego. W 1849 został penitencjariuszem przy katedrze poznańskiej, w 1851 dostał probostwo w Komornikach, na przedmieściu Poznania. Pierwszą pracę językoznawczą o zaimkach polskich przygotował dla wrocławskiego *Znicza* (1851), ale nie miał odwagi jej drukować. Był członkiem założycielem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. W 1862 proponowano mu katedrę języków słowiańskich w Szkole Głównej Warszawskiej. Zmarł 30 stycznia 1881 w Komornikach.

TWÓRCZOŚĆ

1. Zasady i prawidła pisowni polskiej przez Deputacją od Król. Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk wyznaczoną, podane w dziele pod napisem: Rozprawy i wnioski w ortografii polskiej w Warszawie, 1830, wraz z krytycznym rozbiorem i zmianą niektórych prawideł Deputacji i z wytknięciem niektórych błędów, od czasu ks. Kopczyńskiego i później powstałych, aż dotąd język polski każących. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 1 (1860); odb. Poz. 1859.

2. Krytyczny pogląd na zasady głosowni znanych autorowi gramatyk polskich, wraz z uzasadnieniem ilości brzmień i głosów polskiego języka. Przydatek do krytyczno-porównawczej głosowni języka polskiego i starosławiańskiego, stanowiący I część krytyczno-porównawczej gramatyki sławiańskiej. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 2 (1863); odb. Poz. 1863.

3. Odpowiedź ... na rzecz prof. Małeckiego o spółgłosce „j" (obie zamieszczone w „Szkole" lwowskiej) oraz Odpowiedź na przypiski prof. Małeckiego do tejże „Odpowiedzi" (dotąd nie ogłoszona). Poz. 1868.

4. Krytyczno-porównawcza gramatyka języka polskiego z dzisiejszego stanowiska lingwistyki porównawczej. Z. 1-4. Poz. 1869-1870.

Dedykacja: Drogiej memu sercu pamięci Tytusa hr. Działyńskiego, współzałożyciela i prezesa Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego, wielkiego miłośnika rzeczy ojczystych, męża pełnego zasług i cnót obywatelskich, w dowód niewygasłej wdzięczności pracę tę poświęcam. Ks. Fr. Ksaw. Malinowski.

5. Krytyczne uwagi nad rozprawą ks. Choińskiego „Słowo o języku polskim", wydaną w Poznaniu 1870. Poz. 1870.

6. Gramatyka sanskrytu porównanego z językiem starosławiańskim i polskim na podstawie sanskryckiej gramatyki Franciszka Boppa. Poz. 1872-1880. (Dzieło wyd. zeszytami).

7. Dodatek do Gramatyki języka polskiego obejmujący uzupełnienia i sprostowania niektórych usterków dostrzeżonych przez autora. Poz. 1873.

8. Krytyka pisowni zawartej w części VI Gramatyki języka polskiego większej prof. Antoniego Małeckiego. Poz. 1873.

Ponadto w rękopisie gramatyki języków polskiego, litewskiego, ormiańskiego, rusińskiego i starosłowiańskiego oraz źródłosłowy języków słowiańskich i słownik języka litewskiego.

Rozprawy i recenzje ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Poz.* (tu m. in.: Wspomnienia o pierwszych zaczątkach Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. 1872 nr 172), *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* (1860-1863), *Szkoła* (Lw.; 1868-1870).

Listy

1. Do T. Działyńskiego 6 listów z 1855--1857. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. II t. 3.

2. Do redakcji Bibl. Warsz. z 1856 i do W. A. Maciejowskiego 6 listów z 1856--1859. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do A. Bielowskiego z 1864. Rkps Ossol. sygn. 2432/II (t. 2).

4. Do W. Kętrzyńskiego 2 listy z 1864 i 1865. Rkps Ossol. sygn. 6219/II (t. 2).

5. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1868--1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6519.

6. Do J. Działyńskiego z 1871. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. X t. 2.

7. Do W. Kętrzyńskiego b. d. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. XII t. 3.

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

Enc. powsz. Orgelbranda. T. 17 (1864). — K. Kantecki: Ks. F. K. Malinowski. Szkic biograficzny. Drohobycz 1873. — J. Baudouin de Courtenay: Rozbiór gramatyki księdza Malinowskiego. *Niwa* 1874 t. 6 i odb.; przedr. w: Szkice językoznawcze. T. 1. W-wa 1904. — K. Szulc: Ks. F. K. Malinowski. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 236. — J. Baudouin de Courtenay: Z powodu gramatyki sanskryckiej ks. Malinowskiego. *Nowiny* 1881 nr 76. — Nekrologi w 1881: W. Korotyński. *Tyg. Powsz.* nr 8-9; P. T. *Biesiada Lit.* nr 268; S. Parasiewicz. *Szkoła*; S. G. *Kłosy* nr 819; S. K. *Bluszcz* nr 6-7; *Bibl. Warsz.* t. 1; *Dzien. Pol.* nr 28; *Echo* nr 25; *Kronika Rodz.* nr 4. — K. Appel i A. A. Kryński: Przegląd bibliograficzny prac naukowych o języku polskim. *Prace Filol.* t. 1 (1885); odb. W-wa 1886. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1891; wyd. osob. Cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. L. Grot. T. 1-2. W-wa 1957. — A. A. Kryński: Ks. Franciszek Ksawery Malinowski. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — K. Appel. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 2: 1852-1889. Poz. 1920. — A. Wojtkowski: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938.

MALINOWSKI MIKOŁAJ (1799—1865)

Krypt.: M. M.

Historyk, wydawca.

Ur. 18 grudnia 1799 w Machnówce na Kijowszczyźnie. Uczył się początkowo w Niemirowie, później u bazylianów w Barze, wreszcie w gimnazjum w Winnicy. Od 1820 na uniwersytecie w Wilnie studiował języki i literatury starożytne. Był jednym z najlepszych uczniów Ernesta Grodka; już na pierwszym roku studiów za rozprawę konkursową na temat *O duchu mowy poetycznej Homera* otrzymał nagrodę pieniężną i list pochwalny. Należał do Towarzystwa Filaretów. Przez pewien czas (1823-1824) był współredaktorem czasopisma *Dzieje Dobroczynności Krajowej i Zagranicznej*. Dostarczał Joachimowi Lelewelowi wiadomości bibliograficznych do jego pracy *Bibliograficznych ksiąg dwoje*. Prócz działalności literackiej pochłaniała go praca zarobkowa i społeczna. Udzielał lekcji jako nauczyciel prywatny, był sekretarzem Izby Pożyczkowej i sekretarzem komitetu egzaminacyjnego przy Towarzystwie dla Wspierania Ubogich Uczniów Uniwersytetu. Więziony w sprawie Filaretów od 1 listopada 1823 do kwietnia 1824, zdołał uniknąć kary. W 1826 wyjechał do Petersburga i tam wertował księgozbiór Załuskich w Bibliotece Publicznej w celu zebrania materiałów do prac historycznych. Powróciwszy do Wilna w końcu 1828 ożenił się z Anną Guttówną, córką aptekarza. Został sekretarzem, a następnie prokuratorem tzw. Komisji Radziwiłłowskiej (do 1840). Zajmował się także pracą dziennikarską. Przyjaźnił się z Adamem Honorym Kirkorem. Należał do Komisji Archeologicznej Wileńskiej. Był jednym ze współautorów tzw. Albumu wileńskiego: *Na pamiątkę pobytu ... Aleksandra II w Wilnie 6 i 7 września 1858 r.* Zmarł ociemniały w Wilnie 29 czerwca 1865.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dziennik łaciński, pisany w Petersburgu w 1827-1828. Z rkpsu Bibl. Krasińskich wyd. M. Kridl. *Prace Komisji do Badań nad Historią Literatury i Oświaty Tow. Nauk. Warsz.* T. 1. W-wa 1914.

Przekł. pol.: fragm. pt. Ustęp z pamiętników ... odnoszący się do pobytu Adama Mickiewicza w Petersburgu w r. 1827. Ogł. W. Korotyński. *Kronika Rodz.* 1875 nr 23-24; toż w wersji rozszerzonej ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja Adama Mickiewicza. T. 4. Paryż 1885; inny fragm. pt. Urywek z pamiętnika ... Ogł. L. S. Korotyński. *Sami sobie. Książka zbior.* W-wa 1900; całość pt. Dziennik ... z rękopisu Biblioteki Krasińskich wydał, z oryginału łacińskiego przełożył, wstępem i objaśnieniami opatrzył M. Kridl. Wil. 1914 *Bibl. Pamiętników* R. 2 nr 6; toż wyd. nast.: Wil. 1921 *Bibl. Wil.* (tu razem Album Promienistych. Oprac. J. H. Tokarzewicz).

http://rcin.org.pl

2. Księga wspomnień. Powst. 1864. Z rkpsu Bibl. AU wyd. J. Tretiak. Kr. 1907 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowych* t. 3.

3. Losy fortuny Radziwiłłowskiej. Rkps nie dokończony znajdował się u Wł. Korotyńskiego. Fragm. ogł. pt. Losy fortuny Radziwiłłowskiej. (Ustęp od r. 1764 do 1804). *Kółko Dom.* 1866 z. 2.

4. Historia Jagiellonów na Węgrzech. Rkps Bibl. Nar. w zbiorach pozostałych po J. I. Kraszewskim; zniszcz. 1944.

5. Studium o Januszu Radziwille. Rkps znajdował się w Muz. Wil.

Artykuły i fragmenty prac ukazały się w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (tu: Sprostowanie szczegółu historycznego w monografii rodu Melsztyńskich. 1844 t. 3), *Dzien. Wil.* (tu: Wiadomość historyczna o szkole aleksandryjskiej. 1821), *Kur. Wil.* (1840-1863), *Na pamiątkę pobytu ... Aleksandra II w Wilnie 6 i 7 września 1858 r.* Wil. 1858 (współred.; tu: La Lithuanie depuis l'avènement au trône de Sa Majesté l'Empereur Alexandre II), *Teka Wil.* (tu: O ziemianach podług dawnych praw litewskich. 1857 nr 1; Jakub Heraklides i Olbracht Łaski. Ustęp z dziejów polskich XVI w. 1858 nr 3; O potrzebie nowych zakładów naukowych. 1858 nr 4), J. K. Wilczyński: Herbarz starodawnej szlachty. Paryż 1860 (tu rodowody kilku rodzin), *Tyg. Petersb.* (1843, 1852, 1858).

Przekłady

B. Wapowski: Dzieje Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego od r. 1380 do 1535. T. 1-3. Wil. 1847-1848.

Prace edytorskie

1. T. Tasso: Goffred albo Jerusalem wyzwolona. W przekładzie P. Kochanowskiego. Wil. 1826. (Z przedmową).

2. Źródła do dziejów polskich. T. 2. Wil. 1844. (Współwyd. Aleksander Przezdziecki).

3. M. Stryjkowski: Kronika polska, litewska, żmudzka i wszystkiej Rusi. T. 1-2. Wyd. nowe będące dokładnym powtórzeniem wydania pierwotnego królewieckiego z roku 1582, poprzedzone wiadomością o życiu i pismach Stryjkowskiego. W-wa 1846.

4. Pamiętniki o dawnej Polsce z czasów Zygmunta Augusta, obejmujące listy Jana Franciszka Commendone do Karola Boromeusza. Z Biblioteki Barberińskiej zebrał Jan Albertrandi, biskup zenopolitański. Z rękopisów włoskich i łacińskich wytłumaczył Józef Krzeczkowski. — Wiadomość o życiu Commendonego tudzież potrzebne sprostowania i objaśnienia dodał M. Malinowski. T. 1. Wil. 1847. Wyd. nast. powiększone. T. 1-2. Wil. 1851.

Wiadomość ... Malinowskiego tylko w wyd. 1851.

5. S. Bużeński: Żywoty arcybiskupów gnieźnieńskich ... Z nie wyd. rkpsu łac. na jęz. pol. przeł. M. Bohusz-Szyszko. T. 1-5. Wil. 1852-1860. (Tu pióra Malinowskiego: Wstęp i wiadomość o założeniu arcybiskupstwa tudzież o jedenastu późniejszych prymasach, do zgonu M. Poniatowskiego).

6. Pamiętniki Wileńskiej Archeologicznej Komisji. T. 1. Wil. 1858 (w jęz. pol. i ros.). (Wyd. wspólnie z A. H. Kirkorem; tu Malinowskiego przemówienie w jęz. franc. s. 4-7).

7. S. Łaski: Prace naukowe i dyplomatyczne ... z dod. dzieł Jana Tarnowskiego. Wil. 1864. (Tu obszerna przedmowa).

Listy

1. Do J. Lelewela z 1824-1828. Fragm. z 15 listów ogł. M. Stankiewicz: Listy o A. Mickiewiczu i jego towarzyszach pisane do J. Lelewela. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887).

2. Do L. Rogalskiego 5 listów z 1826-1827. List z 29 stycznia 1827 ogł. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 383; wszystkie ogł. W. Maślak: Z pamiątek po śp. Michale Iwanowskim. *Spr. Dyrekcji c.-k. gimn. w Jaśle za r. szk. 1892.* Jasło 1892.

3. Do J. Zawadzkiego 13 listów z 1826-1827. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. Z archiwum drukarni i księgarni J. Zawadzkiego w Wilnie. T. 1. Wil. 1935 s. 278-299.

4. Do J. Lelewela z Petersburga z 1827. Ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja A. Mickiewicza. T. 3. Paryż 1876 s. 38.

5. Do J. Lelewela z 1828. Ogł. z przedmową w art.: Improwizacje Adama Mickiewicza. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1.

6. Do H. Rzewuskiego z 1842. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

7. Do K. Rdułtowskiego z 20 sierpnia 1845. Ogł. W. Korotyński. *Kur. Warsz.* 1902 nr 303.

http://rcin.org.pl

8. Do K. W. Wójcickiego z 1864; do W. A. Maciejowskiego z 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

9. Do żony Anny z Guttów b. d. i do P. Hilschnitza (odpis) b. d. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1295.

10. Do nieznanej bliżej osoby 8 listów b. d. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1305.

11. Autobiografia. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

12. Kolekcja Mikołaja Malinowskiego 1828-1850 (materiały historyczne i literackie — oryginały i wypisy z książek, notaty, materiały do życiorysu, korespondencja, listy różnych osób do Malinowskiego), nabyta od córki Heleny Malinowskiej przez Jana Działyńskiego w 1873. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1283-1352.

OPRACOWANIA

F. Bentkowski: Uwagi nad dziełem: Źródła do dziejów polskich ... *Bibl. Warsz.* 1845 t. 1. — Ż. Kostrowiec (I. Hołowiński): (B. Wapowski: Dzieje Korony Polskiej. Rec.). *Tyg. Petersb.* 1847 nr 6. — Księgarnia wileńska pod firmą Rubena Rafałowicza... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 164. — Wiadomości literackie. *Gaz. Codz.* 1852 nr 71. — W. Wieczorkowski: (B. Wapowski: Dzieje Korony Polskiej. Rec.). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 187. — Posiedzenie Wileńskiej Archeologicznej Komisji ... *Tyg. Petersb.* 1858 nr 22. — (J. Klaczko): Odstępcy. *Wiad. Pol.* 1860 nr 5; wyd. osob. poprawione, dopełnione Paryż 1860. — K. Ujejski: O Albumie wileńskim. W: Listy spod Lwowa. Pierwsze trzy głosy. Lipsk 1861. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — W. Korotyński: Wspomnienie o M. Malinowskim. *Kółko Dom.* 1865 z. 24. — Śp. Mikołaj Malinowski. *Gaz. Pol.* 1865 nr 150. —

(W. Korotyński): Ustęp z pamiętników M. Malinowskiego dotyczący się pobytu A. Mickiewicza w Petersburgu w 1827 r. *Kronika Rodz.* 1875 nr 23. — A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1880 nr 4; przedr. w: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884 s. 111-116. — P. Chmielowski: Adam Mickiewicz. Zarys biograficzno-literacki. T. 1. W-wa 1886 s. 405 i wyd. nast. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 1. Poz. 1890; wyd. 2 Poz. 1929. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 2-3. Kr. 1899-1900. — L. Uziębło: W rocznicę jubileuszową uczonego. *Kur. Codz.* 1899 nr 202. — L. S. Korotyński: Urywek z pamiętnika M. Malinowskiego. *Sami sobie. Książka zbior.* W-wa 1900. — A. Kraushar: Z archiwum b. Trzeciego Wydziału w Petersburgu. Mickiewicziana. *Przegl. Hist.* 1906 t. 3 z. 1 i odb.—Wł. K.: List Filaretów. *Kur. Warsz.* 1906 nr 326. — J. Tretiak: Od Wydawcy. W wyd.: Księga wspomnień. Kr. 1907. [Rec.: H. Mościcki. *Kwart. Hist.* 1908; W. N. (Nakoniecznу). *Kraj* 1908 nr 301]. — E. Chwalewik. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — M. Kridl: Od Wydawcy. Wstęp do wyd.: Dziennik pisany po łacinie ... *Prace Komisji do Badań nad Historią Literatury i Oświaty Tow. Nauk. Warsz.* T. 1. W-wa 1914. —

R. Pollak: „Gofred" Tassa-Kochanowskiego. *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1922 t. 1 z. 2. — G. Korbut: Malinowski Mikołaj. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923). — J. Korpała: M. Malinowski jako bibliograf. *Silva Rerum* 1928 z. 4-5. — W. Dobaczewska: Dzieje kultury wileńskiej pomiędzy dwoma powstaniami. Wil. 1937. — L. Gomolicki: Dziennik pobytu A. Mickiewicza w Rosji 1824-1829. W-wa 1949. — S. Młodecki: Z badań nad zbiorem M. Malinowskiego w Bibliotece Kórnickiej. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 7 (1959) i nadb. — L. Rozental: Dookoła warsztatu bibliograficznego M. Malinowskiego. *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* z. 7: *Nauka o książce.* Tor. 1962.

Zob. również: Filomaci, Filareci, Promieniści.

MAŁECKI ANTONI (1821—1913)

Krypt.: M.; Mł.; Wł.; Wł. J.

Historyk literatury, filolog.

Ur. 16 lipca 1821 w Objezierzu pod Poznaniem. Był synem Mateusza, oficjalisty Turnów, i Rozalii z Litwinowiczów. W 1825 stracił ojca. Naukę rozpoczął u miejscowego nauczyciela, S. Cybichowskiego. W 1834-1841 kształcił się w Gimnazjum Św. Mari i Magdaleny w Poznaniu. Był uczniem Antoniego Poplińskiego. Po śmierci matki

http://rcin.org.pl

korzystał z pomocy materialnej i opieki ziemianina Józefa Grabowskiego z Łukowa. W 1841-1844 studiował filozofię i filologię klasyczną na uniwersytecie w Berlinie. W 1844 uzyskał doktorat filozofii. W 1845-1850 był nauczycielem w gimnazjum w Poznaniu. W 1849 ożenił się z Wincentyną Kierską. W 1850-1853 był profesorem filologii klasycznej na Uniwersytecie Jagiellońskim i jednocześnie pełnił obowiązki dyrektora Gimnazjum Św. Anny. Na skutek intryg otrzymał w 1853 dymisję. Po krótkim okresie pracy w szkole realnej w Poznaniu, gdzie uczył języka i literatury polskiej, wyjechał do Innsbruka; tam w 1854-1856 wykładał na uniwersytecie filologię klasyczną. W 1856 został powołany na uniwersytet do Lwowa, na katedrę literatury i języka polskiego. W 1862 otrzymał od Aleksandra Wielopolskiego propozycję objęcia katedry w Szkole Głównej w Warszawie, lecz propozycji tej nie przyjął. W 1864 odbył podróż do Włoch. W 1872 został rektorem Uniwersytetu Lwowskiego, a w 1874 przeszedł na emeryturę. Od 1869 był zastępcą kuratora Zakładu im. Ossolińskich. W 1876 został posłem na sejm krajowy, urząd ten pełnił do 1889. Był również od 1881 członkiem Izby Panów w Wiedniu. Przeszło ćwierć wieku zasiadał w Radzie Miejskiej Lwowa, za co w 1891 otrzymał obywatelstwo honorowe miasta. Od 1860 był członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a od 1872 również Akademii Umiejętności w Krakowie. Zmarł 7 października 1913 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. De Academia vetere. Dissertatio inauguralis. (Berlin) 1844.

Dedykowane Józefowi Grabowskiemu.

2. Prelekcje o filologii klasycznej i jej encyklopedii miane w półroczu letnim r. 1850. Kr. 1851. Fragm. przedr. H. Markiewicz: Teoria badań literackich w Polsce. Wypisy. T. 1. Kr. 1960.

3. List żelazny. Tragedia na podaniu historycznym osnuta w pięciu aktach. Poz. 1854. Wyd. 2 Poz. 1856. Wyst.: W-wa 1860; W-wa 1907.

4. Grochowy wieniec, czyli Mazury w Krakowskiem. Komedia w 4 aktach. Poz. 1855. Wyst.: Kr. 1856; W-wa 1897. Wyd. nast.: wyd. przerobione w r. 1897 przez autora. Lw. 1897; przedr. *Gaz. Pol.* (Chicago) 1901 nr 1-20.

5. Gramatyka języka polskiego mniejsza dla użytku gimnazjów i szkół realnych ułożona. Dzieło przez Stany Galicyjskie Krajowe zażądane i uwieńczone nagrodą. Lw. 1863. Do r. 1910 wydań 11.

6. Gramatyka języka polskiego większa. Dzieło przez Stany Krajowe Galicyjskie w r. 1845 zażądane, a w r. 1863 przez Wydział Sejmowy uwieńczone nagrodą. Lw. 1863. Do r. 1911 wydań 12.

7. Juliusz Słowacki. Jego życie i dzieła w stosunku do współczesnej epoki. T. 1-2. Lw. 1866-1867. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne i pomnożone. T. 1-3. Lw. 1881; wyd. 3 poprawne i pomnożone. T. 1-3. Lw. 1901; Lw. 1919; Chicago (po 1939).

8. W sprawie ustalenia pisowni polskiej. (Wyjaśnienie natury głoski „j" — praktyczne stąd następstwa dla ortografii). *Szkoła* 1868 z. 2; wyd. osob. pt. O naturze spółgłoski „j" i praktycznych stąd następstwach dla ortografii polskiej. Lw. 1868.

9. Co rozumieć o runach słowiańskich i autentyczności napisów na mikorzyńskich kamieniach. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 7 (1872); odb. Poz. 1872. Przedr. pt. Runy słowiańskie i mikorzyńskie kamienie, zob. poz. 21 t. 1.

10. Karta z dziejów Uniwersytetu Krakowskiego. Rzecz na posiedzeniu publicznym Akademii Umiejętności Krak. dnia 4 maja 1874 r. w skróceniu odczytana. *Spr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* 1874 t. 2; odb. Kr. 1874. Przedr. zob. poz. 21 t. 2.

11. Gramatyka historyczno-porównawcza języka polskiego. T. 1-2. Lw. 1879.

12. Instrukcja dla Zakł. Nar. im. Ossolińskich i połączonego z nim Muzeum Lubomirskich. Lw. 1882.

13. Uwagi ... do uchwał Komitetu, wyznaczonego przez pełne posiedzenie Akademii Umiejętności dla ustalenia pisowni polskiej. Lw. 1885.

14. Studia heraldyczne. T. 1-2. Lw. 1890.

15. Grzywny karne w dawnej Polsce i najdawniejsza nasza grzywna mennicza. *Kwart. Hist.* 1893 t. 7; odb. Lw. 1893. Przedr. zob. poz. 21 t. 2.

16. Kronika Baszka, czyli tzw. Wielkopolska kronika. *Kwart. Hist.* 1894 t. 8;

http://rcin.org.pl

toż *Bibl. Warsz.* 1894 t. 1; wyd. osob. Lw. 1894. Przedr. zob. poz. 21 t. 2.

17. Ludność wolna w Księdze Henrykowskiej. *Kwart. Hist.* 1894 t. 8 z. 3; odb. Lw. 1894. Przedr. pt. Wolna ludność słowiańska w pierwszej dziejów polskich epoce, zob. poz. 21 t. 1.

18. Studium nad bullą Innocentego II z roku 1136 wydaną dla arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 20 (1894); odb. Poz. 1894. Przedr. zob. poz. 21 t. 2.

19. Z dziejów i literatury. Pomniejsze pisma. Lw. 1896.

Zawartość: Przedmowa; O stanowisku i dziełach autora Irydiona. (*Rok* 1842 z. 2); Irydion. (*Przegl. Poz.* 1847 t. 4); Jan Andrzej Morsztyn, poeta polski XVII wieku, i jego imiennicy. (*Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859); Andrzej Frycz Modrzewski. (*Bibl. Ossol.* 1864 t. 5); Jana Kochanowskiego młodość. Rzecz czytana na publicznym posiedzeniu Akademii Umiejętności dnia 28 maja 1884. (*W trzechsetną rocznicę Jana Kochanowskiego 1584-1884.* Kr. 1884); Miejsce urodzenia Adama Mickiewicza. (*Tyg. Ilustr.* 1866 nr 163-165); Biskupstwa w pierwotnej epoce Polski. (Ogł. pt. Kościelne stosunki w pierwotnej Polsce. *Przew. Nauk. i Lit.* 1875); Klasztory w Polsce w obrębie wieków średnich. (Ogł. pt. Klasztory i zakony w Polsce... *Przew. Nauk. i Lit.* 1875).

Fragm. rozprawy pt. Andrzej Frycz Modrzewski, przedr. H. Markiewicz, jw. poz. 2.

20. Lechici w świetle historycznej krytyki. Lw. 1897. Wyd. 2 przejrzane Lw. 1907.

21. Z przeszłości dziejowej. Pomniejsze pisma. T. 1-2. Kr. 1897.

Zawartość: t. 1: Rewizja dziejów polskich w pierwszych dwóch wiekach politycznego istnienia 962-1146. (Ogł. pt. Rozgląd w dziejach i polityce pierwotnej Polski. *Przew. Nauk. i Lit.* 1875); Jeszcze w sprawie testamentu Bolesława Krzywoustego. (Ogł. pt. Testament Krzywoustego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1881); poz. 17, 9; t. 2: poz. 15, 18, 16, 10; Jan Ostroróg i jego Memoriał o urządzeniu Rzeczypospolitej. (Ogł. pt. Kiedy powstał memoriał Ostroroga. *Kwart. Hist.* 1887 t. 1).

22. W kwestii fałszerstwa dokumentów. *Kwart. Hist.* 1904 t. 18; odb. Lw. 1904.

Artykuły, rozprawy i recenzje ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album lw.* Lw. 1862 (tu: Kilka słów o Marii Stuart Juliusza Słowackiego), *Bibl. Ossol.* (tu m. in.: J. Słowackiego podróże do Włoch i Ziemi Świętej. 1862 t. 1; Ustępy z historii dramatu greckiego. 1866 t. 9; 1868 t. 10), *Czytelnia dla Młodzieży* (tu: O badaniach filologicznych na polu języka starosłowiańskiego. 1860 nr 1-5), *Dla Zagrzebia. Album Koła Lit. we Lwowie.* Lw. 1881 (tu: Filomaci w Wilnie 1805-1808), *Dzien. Pol.* (1861), *Kółko Rodz.* (tu: Jadwiga — dramat. Aktu IV scena IV; Aktu V scena I. 1860 nr 4-5), *Książka zbior. ofiarowana K. Wł. Wójcickiemu.* W-wa 1862 (tu: Młodość Juliusza Słowackiego), *Kwart. Hist.* (1887--1904), *Łowiec* (tu: Polowanie. Rapsod myśliwski. 1878 nr 9), *Myśl. Księga zbior.* W-wa 1904 (tu: Sejmik gospodarski w roku 1730), *Orędownik Nauk.* (tu: O życiu i pismach Adama Mickiewicza. 1842 nr 31-32), *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859, *Przegl. Pol.* (1884/85), *Przegl. Poz.* (tu m. in.: Porównanie pierwotnych zawiązków społecznych u Germanów i u Słowian. 1846 t. 3; Rozbiór dzieł nowych: I. Spekulant. Powieść przez J. Korzeniowskiego. II. Tajkury. Powieść narodowa przez Edwarda Tarszę. 1847 t. 4; Sprostowanie miejsca jednego w literaturze Wiszniewskiego. 1847 t. 4; Polska wieków średnich J. Lelewela. 1847 t. 6), *Przew. Nauk. i Lit.* (tu m. in.: Panowanie Bolesława Krzywoustego. 1873 t. 1-2), *Przyj. Ludu* (tu: Ostatki. 1841 nr 39), *Roczniki Poz. Tow. Przyj. Nauk* (1872-1894), *Rok* (1846), *Rok Mickiewiczowski. Księga pam. ...* Lw. 1899 (tu: Mowa wygłoszona na obchodzie setnej rocznicy urodzin A. Mickiewicza), *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* (1874), *Świat* (Kr.; 1889), *Tyg. Ilustr.* (1886), *Tyg. Lit.* (tu m. in.: O żywej, pojmującej się i dokonywującej, narodowości. 1843 nr 39-45), *Tyg. Poz.* (tu: Rok jeden z życia J. Słowackiego. 1862 nr 14-18), *W trzechsetną rocznicę J. Kochanowskiego 1584-1884.* Kr. 1884.

Przekłady

Sofokles: Elektra. Tragedia. Fragm. ogł. pt. Wyjątek z przekładu tragedii Sofoklesa Elektra. *Bibl. Warsz.* 1853 t. 4; całość wyd. Poz. 1854.

Prace edytorskie

1. Wybór mów staropolskich świeckich, sejmowych i innych. Zebrał ... Kr. 1860 *Bibl. Pol.* S. V z. 6-8.

2. Biblia królowej Zofii, żony Jagiełły. Z kodeksu szaroszpatackiego. Nakładem księcia Jerzego Henryka Lubomirskiego wydana przez ... Lw. 1871.

3. *Monumenta Poloniae Historica* t. 3 (1878), t. 4 (1884).

4. J. Słowacki: Pisma. Chronologicznym porządkiem do druku ułożone. T. 1-4. Lw. 1880.

http://rcin.org.pl

5. J. Słowacki: Pisma pośmiertne. Wyd. 2 znacznie pomnożone staraniem ... T. 1-3. Lw. 1885.

Listy

1. Do J. Grabowskiego, A. Z. Helcla, A. Niementowskiego, K. Estreichera, L. Krzywickiego i do żony z 1841-1872. Fragm. ogł. B. Gubrynowicz: Antoni Małecki (1821-1913). Lw. 1920.
Rkps Ossol. sygn. 6296/II.

2. Do ks. W. Litwinowicza 3 listy z 1849, 1855, 1856. Ogł. B. Gubrynowicz: Do biografii A. Małeckiego. *Prace Filol.* t. 16 (1934).
Rkps Ossol. sygn. 6296/II.

3. Do A. Z. Helcla z 1853. Ogł. B. Gubrynowicz: Z korespondencji Małeckiego. *Kronika Powsz.* 1913 nr 42.

4. Do Przeglądu Lwowskiego z 1860. Rkps Ossol. sygn. 6524/II.

5. Do K. Szajnochy 4 listy z 1862-1863 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 5878/II i 6518/I.

6. Do K. Liskego 2 listy z 1868. Rkps Ossol. sygn. 11555/I.

7. Do J. Szajnochowej 3 listy z 1868-1875. Rkps Ossol. sygn. 5885/II.

8. Do Kraśniańskiego z 1866. Rkps Ossol. sygn. 7195/II.

9. Do Księgarni D. E. Friedleina 2 listy z 1871 i 1884. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3166, 3710.

10. Do J. I. Kraszewskiego 5 listów z 1870-1886 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6519.

11. Do Zarządu Muzeum XX. Lubomirskich z 1871. Rkps Ossol. sygn. 6841/III.

12. Do W. Zawadzkiego z 1873. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

13. Do S. Buszczyńskiego z 1874. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 2.

14. Do S. E. Koźmiana 2 listy z 1877, 1883. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

15. Do J. Majera 3 listy z 1881-1886. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

16. Do W. Kętrzyńskiego 18 listów z 1882-1908. Rkps Ossol. sygn. 6219/II.

17. Do T. Lenartowicza 4 listy z 1883-1892. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 4.

18. Do J. Łukaszewskiego 2 listy z 1885 i 1888. Rkps Ossol. sygn. 4397/I.

19. Do T. Wierzbowskiego 3 listy z 1887, 1897 i 1908. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 17, 28.

20. Do J. Łepkowskiego z 1890. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3156.

21. Do O. Balzera 5 listów z 1893, 1898-1904. Rkps Ossol. sygn. 7701/II, 7680/II.

22. Do F. Hoesicka z 1896. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 4040.

23. Do A. Krajewskiego z 1 czerwca 1896. Ogł. T. Korzon: Aleksander Krajewski (A. A. K.). *Bibl. Warsz.* 1903 t. 1; toż przedr. w: Listy otwarte ... T. 2. W-wa 1916.

24. Do J. Kallenbacha z 13 stycznia 1902. Fragm. ogł. J. Kallenbach: Antoni Małecki. Sylwetka jubileuszowa. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 1; odb. W-wa 1902.

25. Do B. Czarnika b. d. Rkps Ossol. sygn. 6322/II.

26. Do E. Pawłowicza 2 listy b. d. Rkps Ossol. sygn. 6832/I.

27. Streszczenia oraz fragm. wykładów z historii literatury polskiej na Uniwersytecie Lwowskim w 1856-1874 podał B. Gubrynowicz: Antoni Małecki (1821-1913). Lw. 1920, rozdz. VII.

28. Spuścizna rękopiśmienna po Małeckim. Rękopisy prac, bruliony, notaty, materiały biograficzne (papiery osobiste i urzędowe), listy różnych osób i varia znajdują się w Ossol.

OPRACOWANIA

1. Monografia

B. Gubrynowicz: Antoni Małecki. (1821-1913). Lw. 1920.

2. Biografia

F. H. Lewestam: Antoni Małecki. Szkic biograficzno-literacki. *Tyg. Ilustr.* 1863 t. 8 nr 220-221; przedr. *Tyg. Ilustr.* 1938 nr 50. — F. H. Lewestam. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). — F. Waligórski: Wizerunki żyjących znakomitości narodowych. *Strzecha* 1868 nr 1. — J. I. Kraszewski: Dr Antoni Małecki. *Kłosy* 1874 nr 455. — N.: Dr A. Małecki i „Przewodnik Naukowy i Literacki". *Przegl. Lw.* 1875 t. 10. — B. K.: Dr Antoni Małecki. *Świat Ilustr.* 1883 nr 5. — Sprawa rusińska w sejmie lwowskim. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 167. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. Cz. 2. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot

http://rcin.org.pl

T. 1. W-wa 1957. — B. A. Baranowski: Katedra języka i literatury polskiej na Uniwersytecie Lwowskim w czasie od 1853 do 1867. (O Antonim Małeckim). *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1892 nr 175. — Art. jubileuszowe: B. B. (Baranowski). *Szkoła* 1892; S. Estreicher. *Świat* (Kr.) 1892 nr 6-8; Z. Hordyński. *Gaz. Lw.* 1892 nr 114; Dr M. B. *Biesiada Lit.* 1892 nr 27; P. Parylak. *Szkoła* 1892; S. Rossowski. *Myśl* 1892 nr 3; T. *Kraj* 1892 nr 21; K. Tetmajer. *Kur. Pol.* 1892 nr 190; *Dzien. Pol.* 1892 nr 138-140; *Gaz. Lw.* 1892 nr 114; *Kraj* 1892 nr 20; *Kur. Pol.* 1892 nr 20; *Muzeum* 1892; *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1892 nr 115; *Szkoła* 1892; -b-. *Gaz. Lw.* 1894 nr 293; b. *Gaz. Nar.* 1894 nr 330; *Kraj* 1894 nr 51. — L. Finkel i S. Starzyński: Historia Uniwersytetu Lwowskiego. Cz. 1-2. Lw. 1894. —

Art. na 80-lecie urodzin w 1901: ab (A. Bieńkowski). *Tyg. Ilustr.* nr 51; P. Chmielowski. *Świat* nr 50; H. Galle. *Wędrowiec* nr 46; J. Karłowicz. *Kur. Warsz.* nr 358; A. Krechowiecki. *Gaz. Lw.* nr 278; S. Krzemiński. *Kur. Warsz.* nr 360; E. Łuniński. *Wędrowiec* nr 46; M. P. *Dzien. Poz.* nr 296; K. Ostaszewski-Barański. *Dzien. Pol.* nr 485; Ost.-Bar. (K. Ostaszewski-Barański). *Gaz. Nar.* nr 330; J. A. S. (K. Wróblewski). *Mies. Pedag.*; *Gaz. Lw.* nr 300; *Gaz. Pol.* nr 324, 356; *Kraj* nr 47; *Kur. Lw.* nr 361; *Kur. Por.* nr 356; *Szkoła*; *Wieczory Rodz.* nr 52; w 1902: -d-. *Wiek Ilustr.* nr 6; J. Kallenbach. *Bibl. Warsz.* t. 1 i odb.; przedr. w: Czasy i ludzie. W-wa 1905; J. Karłowicz. *Kur. Lw.* nr 1; A. Krechowiecki. *Biesiada Lit.* nr 2; A. Krechowiecki. *Rodzina i Szkoła* nr 1; Sęp (W. Maleszewski). *Biesiada Lit.* nr 1; F. Próchnicki. *Muzeum* s. 161; M. Synoradzki. *Niwa Pol.* nr 1; h. (A. Świętochowski). *Prawda* nr 1; Topór (W. Trąmpczyński). *Biesiada Lit.* nr 1-2; *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 953; *Tyg. Mód i Powieści* nr 5. —

B. Łoziński: Agenor hr. Gołuchowski w pierwszym okresie rządów swoich (1846-1859). Lw. 1901. — „Prawitielstwiennyj wiestnik" o działalności A. Małeckiego. *Życie i Sztuka* (dod. do *Kraju*) 1902 nr 8. — T. Sinko. *Enc. wych.* T. 7 (1909). —

Art. na 90-lecie urodzin w 1911: W. Bełza. *Dzien. Chicagowski* nr 182; W. Bełza. *Gaz. Lw.* nr 160; Z. D. (Dębicki). *Kur. Warsz.* nr 194; M. Synoradzki. *Biesiada Lit.* nr 31; *Dzien. Kijowski* nr 173; *Ilustr. Kur. Codz.* nr 162; *Kronika Powsz.* nr 30; *Kur. Wil.* nr 148; *Nasz Kraj Ilustr.* nr 160; *Słowo Pol.* nr 327, 340; *Szkoła*; *Tyg. Ilustr.* nr 29. — S. Kętrzyński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1911). —

Wspomnienia pośmiertne i nekrologi w 1913: *Kronika Powsz.* nr 42 (nr specjalny; tu m. in.: B. A. Baranowski: Wykłady uniwersyteckie Małeckiego; A. Brückner: Kilka słów o „Małeckim"; tc. (T. Czapelski): „P. rektor"; B. Gubrynowicz: Z korespondencji Małeckiego; J. Kleiner: Antoni Małecki; przedr. w: Sztychy. Lw. 1925; toż wyd. 2 Lw. 1933; W. Masłowski: Małecki w izbie sejmowej); W. Bruchnalski. *Archiv für Slavische Philologie*; E. C. (Czekalski). *Świat* nr 42; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* nr 277; T. Kończyc (Grot-Bęczkowski). *Bluszcz* nr 43; S. Karwowski. *Przegl. Wielkopol.* nr 42; J. Klink. *Szkoła*; M. Kridl. *Książka* nr 10; M. N. *Kur. Litewski* nr 190; P. Mączewski. *Gaz. Warsz.* nr 277; W. Pr. (Prokesch). *Dzien. Chicagowski* nr 248; R. *Wieś i Dwór* nr 19/20; J. Raniwa. *Dzien. Kijowski* nr 253; T. S. (Sinko). *Eos* s. 232; W. Stroka. *Głos Narodu* nr 235; M. Synoradzki. *Biesiada Lit.* nr 43; J. (J. Święcicki). *Głos Płocki* nr 82; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1913/14 t. 2; B. Ulanowski. *Roczn. AU w Kr. Rok 1913/14.* Kr. 1914; L. W. (Włodek). *Bibl. Warsz.* t. 4; *Dzien. Chicagowski* nr 248; *Gaz. Podhalańska* nr 42; *Gaz. Por. 2 Grosze* nr 278; *Gaz. Warsz.* nr 274; *Głos Narodu* nr 232-233; *Głos Nauczycielstwa Lud.*; *Głos Pol.* nr 41; *Humanista Pol.* nr 11; *Ilustr. Kur. Codz.* nr 233; *Izraelita* nr 41; *Krytyka* s. 254-255; *Kur. Pol.* nr 278; *Muzeum* s. 461; *Naprzód* nr 233; *Nowa Gaz.* nr 463, 465; *Ognisko* nr 42; *Rzeczpospolita* nr 105; *Słowo Pol.* nr 467, 468, 469; *Świat Słowiański* nr 107; *Tyg. Ilustr.* nr 41; *Wieczory Rodz.* nr 45; *Wychowanie w Domu i Szkole.* — Spr. z pogrzebu: F. g. *Kur. Warsz.* 1913 nr 281; *Głos Narodu* 1913 nr 234; *Nowa Gaz.* 1913 nr 470; *Słowo Pol.* 1913 nr 470, 471, 472. —

L. Ć. (Ćwikliński): Z młodych lat A. Małeckiego. *Dzien. Poz.* 1920 nr 52-54. — B. Gubrynowicz: Do biografii A. Małeckiego. *Prace Filol.* t. 16 (1934). — T. Kleszczyński: Kraszewski we Lwowie. *Lw. Lit.* 1937 nr 4. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — J. Kostrzewski: O „emigrantach" naukowych z Wielkopolski. *Roczn. Hist.* R. 23 (1957) (=*Księga pam. w stulecie*

http://rcin.org.pl

Poz. Tow. Przyj. Nauk. Poz. 1957). — J. Hulewicz: Działalność wydawnicza Akademii Umiejętności w Krakowie w zakresie historii literatury polskiej oraz historii oświaty i szkolnictwa w Polsce w latach 1873-1918. 1. Program A. Małeckiego. *Pam. Lit.* R. 51 (1960) z. 1.

3. Twórczość

(Prelekcje o filologii klasycznej. Rec.). *Przegl. Poz.* 1854 t. 18. — (Elektra Sofoklesa. Rec. przekł.): R. S.: Dramat grecki i jego tłumacze: Walicki, Kaszewski i Małecki. *Dzien. Warsz.* 1856 nr 5; *Przegl. Poz.* 1856 t. 22; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 5. — K. Kaszewski: Odpowiedź na zarzut P. Małeckiego względem zastosowania rymu do tłumaczenia starożytnej poezji. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 52. — J. S.: Krytyka p. Małeckiego „Marii Stuart" ... *Przegl. Europejski* 1862 t. 1. — × (J. I. Kraszewski): Spuścizna po Juliuszu Słowackim ... *Gaz. Pol.* 1862 nr 222. (Notatka dot. pracy nad edycją dzieł J. Słowackiego. — G. E. (Ehrenberg): (J. Słowackiego podróż do Włoch i Ziemi Świętej. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 2. — (z): Lwów 31 grudnia. *Czas* 1863 nr 2. (Otrzymanie nagrody za gramatykę). — (Gramatyka języka polskiego. Rec.): Ig. B. (Boczylński). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 4; A. Kudasiewicz. *Bibl. Warsz.* 1864 t. 1; F. Rychlicki. *Dzien. Lit.* 1864 nr 10-11; Br. Tr. (Trzaskowski?). *Chwila* 1864 nr 65-66; B. Trzaskowski. *Dzien. Lit.* 1864 nr 23-24; J. N. Deszkiewicz. *Dzien. Lit.* 1864 nr 34; J. Czajkowski. *Bibl. Warsz.* 1865 t. 1; R. Plenkiewicz. *Gaz. Pol.* 1865 nr 173, 175-176, 179-180; (W. Górski). *Tyg. Ilustr.* 1866 nr 339. — (Andrzej Frycz Modrzewski. Rec.). *Dzien. Lit.* 1864 nr 34. — Prenumerata na dzieła Juliusza Słowackiego. *Dzien. Lit.* 1865 nr 54. — J. Szujski: (J. Słowacki: Pisma pośmiertne. Rec.). *Przegl. Pol.* 1866/67 t. 1. — Odczyt prof. dr Małeckiego o wynalazku sztuki drukarskiej. (Streszcz.). *Gaz. Nar.* 1867 nr 261. — F. K. Malinowski: Odpowiedź ... na rzecz prof. Małeckiego o spółgłosce „j". Poz. 1868. — K. Drużba (F. Gumowski): Antoni Małecki. *Opiekun Dom.* 1870 nr 33. — (Biblia królowej Zofii. Rec.): L. P. (Powidaj). *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 2; K. M. (Małkowski). *Bibl. Warsz.* 1872 t. 1; F. M. Sobieszczański. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 237-238; *Dzien. Poz.* 1872 nr 78; *Przegl. Katolicki* 1872 nr 19-20. — L-e (K. Liske), W. W. (Wisłocki), R. P. (Pilat): (Co rozumieć o runach słowiańskich ... Rec.). *Przew. Nauk. i Lit.* 1873. — F. K. Malinowski: Krytyka pisowni zawartej w cz. VI Gramatyki języka polskiego większej prof. A. Małeckiego. Poz. 1873. — A. Kulczkowski: Stosunek mego „Zarysu dziejów literatury polskiej" do badań i pomysłów p. dra A. Małeckiego. *Tydzień* 1875 nr 13-18 i odb. — J. Rogosz: Luźne uwagi o sumienności autorskiej. *Tydzień* 1875 nr 8. — L. Szczerbowicz-Wieczór: (O zadaniach Wydz. Filol. AU. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1875 t. 3 s. 145-148. —

(Gramatyka historyczno-porównawcza. Rec.): A. A. Kryński. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 3-4; W. Nehring. *Ateneum* 1880 t. 4; T. R. *Tydzień Pol.* 1880 nr 2; B. Trzaskowski. *Czas* 1880 nr 43; W. Zawadzki. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1; W. Nehring. *Archiv für Slavische Philologie* 1881. — Z. Dylewski: Frycz Modrzewski i ocena działalności jego przez ks. Władysława Knapińskiego dokonana. *Nowiny* 1881 nr 264. — R. Zawiliński: O polskich przekładach tragedii Sofoklesowych. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 3. — P. Ch. (Chmielowski): (Jana Kochanowskiego młodość. Rec.). *Ateneum* 1884 t. 4. — S. T. (Tarnowski): (J. Słowacki: Pisma pośmiertne. Rec.) *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 3. — W. Bełza: (List do redaktora Tyg. Ilustr. o miejscu urodzenia A. Mickiewicza. (1886). Rec.). *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887). — (Studia heraldyczne. Rec.): K. J. Gorzycki. *Ateneum* 1890 t. 4; J. Ł. (Łoś). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 38; F. Piekosiński: Najnowsze poglądy na wytworzenie się szlachty polskiej w wiekach średnich. *Kwart. Hist.* 1890 t. 4; X: Jeszcze o początku szlachty w Polsce. Małecki — Piekosiński. *Gaz. Lw.* 1890 nr 276-277; A. Rembowski. *Niwa* 1890 nr 15; A. Rembowski. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 40. — A. Kalina: (Gramatyka języka polskiego. Rec.). *Muzeum* 1891. — b. b. (B. Baranowski): Przegląd dzieł A. Małeckiego. *Szkoła* 1892. — (Grzywny karne w dawnej Polsce. Rec.): J. Przyborowski: Kilka uwag o grzywnach karnych prof. A. Małeckiego. *Bibl. Warsz.* 1893 t. 3; Odpowiedź autora. Tamże; F. Piekosiński. *Kwart. Hist.* 1894. — K. J. Gorzycki: (Ludność wolna w Księdze Henrykowskiej. Rec.). *Ateneum* 1894 t. 3. — Notatki literacko-artystyczne. Towarzystwo Historyczne. *Gaz. Lw.* 1894 nr 87. (Spr. z odczytu pt. Geneza bałamuctw lechickich). — (Studium nad bullą Innocentego II. Rec.). *Ateneum* 1894 t. 3. — (Kronika Baszka. Rec.): Z. Magierowski. *Przew. Nauk. i Lit.* 1895; J. F. Gajsler. *Głos* 1896 nr 23. — (Z dziejów literatury. Rec.)

http://rcin.org.pl

l. d. *Szkoła* 1895; S. Schnür-Pepłowski. *Dzien. Poz.* 1895 nr 268; B. *Gaz. Nar.* 1896 nr 48; (L-l) (L. Finkel). *Gaz. Lw.* 1896 nr 12; W. Hahn. *Muzeum* 1896; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1896/97 t. 1; *Dzien. Kr.* 1896 nr 26; A. R. (Rembowski). *Bibl. Warsz.* 1897 t. 2. —

A. Drogosław (Drogoszewski): Uwagi o „Marii Stuart" Słowackiego w przedstawieniu prof. Małeckiego. *Ateneum* 1896 t. 3. — (Z przeszłości dziejowej. Rec.): Is. *Kur. Codz.* 1896 nr 282; (S. P.). *Dzien. Poz.* 1896 nr 215; S. P. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 44; H. C. (Ceysinger). *Tyg. Mód i Powieści* 1897 nr 13. — (Lechici w świetle historycznej krytyki. Rec.): B. Łoziński. *Kur. Codz.* 1896 nr 319; F. R. (Rawita-Gawroński). *Przew. Nauk. i Lit.* 1896; Prof. Caro o „Lechitach". *Kraj* 1896 nr 50; Ad. S. *Ateneum* 1897 t. 2; J. F. Gajsler. *Głos* 1897 nr 46; toż *Prawda* 1897 nr 26; toż *Wisła* 1897; K. J. G. *Tydzień* 1897 nr 12-13; K. Krotoski. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 54; A. Rembowski. *Kur. Warsz.* 1897 nr 112; Z. *Kraj* 1897 nr 15; J. K. Kochanowski. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 3; K. Krotoski: Z najnowszych badań historycznych 1895-1898. *Przegl. Powsz.* 1898 t. 59; E. Kunik: Lechica. Pogląd krytyczny na dotychczasowe traktowanie kwestii lechickiej. (Przekł. z jęz. niem. J. Baudouina de Courtenay). *Kwart. Hist.* 1898; odb. Lw. 1898; K. Potkański. *Kwart. Hist.* 1898; L. Gumplowicz. *Prawda* 1899 nr 6-7. — K. Krotoski: (Studium nad bullą Innocentego II. Rec.). *Kwart. Hist.* 1897. — Pełka (A. Choloniewski): Sprawa żydowska w Galicji. *Kraj* 1898 nr 46. — A. Małecki o Żydach. *Dzien. Pol.* 1898 nr 334. — Prof. Małecki o kwestii żydowskiej. *Głos Narodu* 1898 nr 272. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — A. Jabłonowski: (Znaczenie unii horodelskiej. Rec.). *Kwart. Hist.* 1899. —

K. Kaszewski: Małecki jako tłumacz Sofoklesa. *Wędrowiec* 1901 nr 46. — A. A. Kryński: Małecki jako gramatyk. Tamże. — A. Lange: Małecki jako biograf i krytyk J. Słowackiego. Tamże. — D. Zgliński: A. Małecki jako dramaturg. Tamże. — P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — G. Kohn: O skażeniu języka polskiego — artykuł lingwistyczny zaopatrzony portretem A. Małeckiego i poświęcony mu. *Zdrowie* (Lw.) 1902 t. 3. — L. Dębicki: Lwów przed czterdziestu laty. A. Małecki. W: Portrety i sylwetki. Seria II. T. 1. Kr. 1906. — I. Baliński: Gramatyk-poeta. *Słowo* 1913 nr 276. — W. Hahn: Małecki a Słowacki. *Słowo Pol.* 1913 nr 469. — J. Kallenbach: Małecki jako historyk literatury. *Kronika Powsz.* 1913 nr 42. — B. Kąsinowski: Gramatyka Małeckiego. Tamże. — J. Koller: O Małeckim dramatopisarzu. Tamże. — J. Kotarbiński: Echa przeszłości. *Kur. Warsz.* 1913 nr 282. — Z. Paulisz: Biblia „Królowej Zofii" (sárospatacka) w rękopisie, a w wydaniu Małeckiego. *Materiały i Prace AU* 1913 t. 6 i odb. — O. Halecki: A. Małecki jako badacz dziejów piastowskich. *Kwart. Hist.* 1914. — H. Polaczkówna: Śp. A. Małecki jako heraldyk. *Mies. Heraldyczny* 1914 nr 11/12. — W. Hahn: O dramacie A. Małeckiego pt. Jadwiga. *Pam. Lit.* R. 14 (1916) z. 1/2. — F. Hoesick: A. Małecki o Słowackim i jego biografach. *Nowa Reforma* 1916 nr 642. — A. A. Kryński: Antoni Małecki 1821-1913. *Prace Filol.* t. 8 (1916). —

J. Kallenbach: Irritabilia. *Nowa Reforma* 1919 nr 172. — J. Rozwadowski: Trzynaste wydanie szkodliwego podręcznika. *Język Pol.* 1921 nr 1. (O Gramatyce języka polskiego). — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923. — S. Wasylewski: Piastun i misjonarz. *Kur. Poz.* 1927 nr 449. — S. Pigoń: Przyjęcie „Pana Tadeusza" w Wielkopolsce. *Tęcza* 1928 nr 19-22. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu. (Streszcz.). *Spr. PAU* 1930 nr 4. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933 i nadb. — I. Chrzanowski: Romantyzm jako czynnik rozwoju idei narodowości w Polsce. (Szkic do rozprawy). *Kultura i Wychowanie* 1934 nr 3; przedr. w: Literatura a naród. Lw. 1936. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1934 t. 6 z. 2. — S. Wasylewski: Polowanie z udziałem Mickiewicza. *Tęcza* 1935 nr 10. — S. Cywiński: Sprawa podziału dziejów literatury polskiej na okresy. (Przegląd prób dotychczasowych i pomysły). *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936; odb. Kr. 1936. —

S. Kawyn: Dziedzictwo wróżebne Mickiewicza w biografii A. Małeckiego. *Pam. Lit.* R. 38 (1948) i w odb. zbior. pt. *Studia Mickiewiczowskie. W 150 rocznicę urodzin poety.* W-wa 1948; przedr. w książce: W kręgu kultu Mickiewicza. Szkice fenograficzne. Łódź 1957. — J. Ma-

http://rcin.org.pl

CIEJEWSKI: Wielkopolskie ścieżki wiersza Słowackiego „Do autora Trzech psalmów". *Przegl. Zach.* 1949 nr 11. — W. BOROWY: Polski wiersz trzynastozgłoskowy a badania M. Dłuskiej. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1952 i nadb. — W. FLORYAN: O tak zwanym autoryzowanym odpisie „Rozmowy z matką Makryną Mieczysławską" J. Słowackiego. *Juliusz Słowacki w stopięćdziesięciolecie urodzin. Materiały i szkice.* W-wa 1959.

List żelazny. (Rec.): (K. JAROCHOWSKI). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 44-45; *Czas* 1854 nr 16-18; *Przegl. Poz.* 1854 t. 18; R. S. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 39, 42, 45. [Polemika: A. N. (A. MARCINKOWSKI). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 92, 94]; F. H. LEWESTAM. *Gaz. Codz.* 1856 nr 29-30, 33; *Gaz. Warsz.* 1856 nr 189. — A. A. KRAJEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 1. — (M. BALIŃSKI): Listy znad brzegów Krożenty. List XVIII. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 279. — (Rec. teatr.): (J. KENIG). *Gaz. Warsz.* 1859 nr 275; ⊙. *Czas* 1860 nr 90; F. S. D. (DMOCHOWSKI). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 103-104; (J. KENIG?). *Gaz. Warsz.* 1860 nr 111-114; × (J. I. KRASZEWSKI). *Gaz. Codz.* 1860 nr 96; W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 29-30; *Czas* 1860 nr 114; *Gaz. Warsz.* 1860 nr 96; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 96. — *Dzien. Lit.* 1861 nr 19; *Głos* (Lw.) 1861 nr 52; *Przegl. Powsz.* 1861 nr 27; *Dzien. Lit.* 1862 nr 82; S. *Kalina* 1868 nr 22; *Dzien. Poz.* 1868 nr 177. — K. KANTECKI: (Rec. przekł. niem.). *Dzien. Lit.* 1870 nr 36. — P. CHMIELOWSKI: Nasza literatura dramatyczna. T. 1. Petersb. 1898. — (Rec. teatr.): ab. *Świat* 1907 nr 41; GOE. *Kultura Warsz.* 1907 z. 2; HABDANK. *Lechita* 1907 nr 3; T. J. (JAROSZYŃSKI). *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 41; S. KOZŁOWSKI. *Gaz. Codz.* 1907 nr 66; W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1907 nr 277; J. ŚLIWOWSKI. *Dzien. Powsz.* 1907 nr 272; *Przegl. Por.* 1907 nr 280; W. BOGUSŁAWSKI. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 1.

Grochowy wieniec. (Rec.): *Gaz. Warsz.* 1855 nr 323. — J. BARTOSZEWICZ: Najnowsza historia dramatu polskiego. *Dzien. Warsz.* 1856 nr 7-10; F. H. LEWESTAM. *Gaz. Codz.* 1856 nr 29-30, 33; L. SIEMIEŃSKI. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1. — *Przegl. Poz.* 1856 t. 22. — (Zapowiedź wyst. teatr.). *Gaz. Codz.* 1856 nr 13. — (Rec. teatr.): KORCZAK. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 12. — S. T. *Dzien. Lit.* 1864 nr 25; J. S. (STARKEL). *Dzien. Lit.* 1866 nr 47. — *Ojczyzna* 1875 nr 5. — (S.). *Czas* 1881 nr 203; *Dzien. Pol.* 1881 nr 208. — SPECTATOR. *Kraj* 1883 nr 5. — *Dzien. Poz.* 1889 nr 47. — X. *Gaz. Pol.* 1897 nr 148; B. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 175; W. BOGUSŁAWSKI: Scena warszawska w 1896-1897. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 3; K. GLIŃSKI. *Bluszcz* 1897 nr 28; INTERIM. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1897 nr 720; G. KEMPNER. *Przegl. Tyg.* 1897 nr 28; S. KRZEMIŃSKI. *Prawda* 1897 nr 29; A. L. (LANGE). *Głos* 1897 nr 32; E. LUBOWSKI. *Kur. Codz.* 1897 nr 181; (M.). *Wędrowiec* 1897 nr 28; Wł. M. (MALESZEWSKI). *Biesiada Lit.* 1897 nr 29; W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1897 nr 146; SIEDLECKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1897 nr 148; X. Y. *Kraj* 1897 nr 21; *Niwa* 1897 nr 28; *Wiek* 1897 nr 148. — a. c. (I. CHOŁONIEWSKI). *Dzien. Pol.* 1898 nr 42; *** (A. KRECHOWIECKI). *Gaz. Lw.* 1898 nr 32; *Gaz. Nar.* 1898 nr 42. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1899/1900 t. 1. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 302. — J. L. (LORENTOWICZ). *Gaz. Pol.* 1905 nr 207. — B. H. (HERTZ). *Kur. Litewski* 1907 nr 222; E. WĘSŁAWSKA. *Dzien. Wil.* 1907 nr 227. — T. M. S. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 244. — T. KOŃCZYC (A. GROT-BĘCZKOWSKI). *Echo Pragi* 1916 nr 21; Wład. L. (LAUDYN). *Słowo* (Wil.) 1921 nr 92; St. W. *Gaz. Kraj.* 1921 nr 187. — E. H. *Naprzód* 1923 nr 233; T. Św. (ŚWIĄTEK). *Głos Narodu* 1923 nr 208; W. WOHNOUT. *Nowości Ilustr.* 1923 nr 41. — J. KOLLER: O Małeckim dramatopisarzu. (Przed premierą „Grochowego wieńca"). *Dzien. Poz.* 1928 nr 260. —

Juliusz Słowacki. Jego życie i dzieła. (Rec.): J. SZUJSKI. *Przegl. Pol.* 1866/67 t. 4; (W. ŁOZIŃSKI). *Dzien. Lit.* 1867 nr 52; S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1867/68 t. 2; T. *Gaz. Tor.* 1867 nr 98; (W. ZAWADZKI). *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 397; *Dzien. Poz.* 1867 nr 137. — (Wyd. 2): Ln. *Muzeum* 1881; J. TRETIAK. *Przew. Nauk. i Lit.* 1881; toż przedr. w: Szkice literackie. Seria I. Kr. 1896; *Czas* 1881 nr 1; *Przegl. Lw.* 1881 t. 21. — K. BOGUSŁAWSKI. *Niwa* 1884 t. 26 z. 240. — I. FRANKO. *Tydzień* 1895 nr 8. — (Wyd. 3): P. CHMIELOWSKI. *Kur. Codz.* 1901 nr 169; I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1901 nr 9; (w) (W. FELDMAN). *Krytyka* 1901 t. 1; W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1901; G. KORBUT. *Ateneum* 1901 t. 2; M. (I. MATUSZEWSKI). *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 29; T. PINI. *Kłosy* (Kr.) 1901 nr 5; T. PINI. *Muzeum* 1901; Mre (M. ROLLE). *Gaz. Lw.* 1901 nr 34; *Tyg. Nar.* 1901 nr 32. — T. DĄBROWSKI: Antoni Małecki jako krytyk. *Tyg. Pol.* 1913 nr 41; przedr. *Polonia* 1926 nr 127, 134.

http://rcin.org.pl

MANN MAURYCY (1814—1876)

Krypt.: M. M.

P u b l i c y s t a.

Ur. 2 października 1814 w Krakowie, w środowisku urzędniczym; syn Jana i Ernestyny von Hausegger. W 1830 ukończył ze złotym medalem Liceum Św. Anny w Krakowie, następnie przez dwa lata studiował prawo na uniwersytecie w Krakowie, a w 1832 wyjechał na dalsze studia do Genewy. W 1835 przeniósł się do Collège de France w Paryżu. W 1837 powrócił do kraju i zabrał się do gospodarki, wziąwszy w dzierżawę wieś Wróżenice w Królestwie. Klęski żywiołowe skłoniły go do porzucenia rolnictwa i przeniesienia się w Poznańskie. Tu przeważnie przebywał w Rydzynie u Sułkowskich lub w Rokosowie u Mycielskich. W 1840-1843 odbył kilka podróży po Europie. W tym okresie rozpoczął działalność literacką, która jednak nie znalazła uznania. Dramaty nie były wystawiane, powieść spotkała się z ostrą krytyką. W 1848 został korespondentem nowo założonego *Czasu*. W 1850 przeniósł się do Krakowa i w ciągu dwudziestu kilku lat był współredaktorem tego pisma. W 1852 odbył razem z Adamem Potockim podróż do Ziemi Świętej i Egiptu, zwiedził przy tym Turcję i Grecję. W 1862-1863 przebywał w Rzymie. Był członkiem Towarzystwa Naukowego w Krakowie i Akademii Umiejętności oraz dyrektorem krakowskiego Towarzystwa Sztuk Pięknych. Zmarł 13 listopada 1876 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Egoizm, narodowość i Liga. Poz. 1849.

2. Liga i doświadczenie. Poz. 1849.

3. Listy o walnym zebraniu delegowanych Ligi Polskiej w Kórniku r. 1849. Leszno 1849.

4. Sztuka i miłość. Dramat w 2 dobach rzeczywistego życia. Poz. 1849.

5. Szara godzina. Powieść. *Czas* 1854 nr 91-119; wyd. osob. Kr. 1854.

P r z e k ł. n i e m.: *Posener Zeitung* 1854 nr 145 i n.

6. Podróż na Wschód. T. 1-3. Kr. 1854--1855. Wyd. nast. pt. Egipt, Syria i Konstantynopol. T. 1-3. Kr. 1858.

7. Nigdy i zawsze, czyli dwie siostry. Dramat w pięciu aktach. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 4; wyd. osob. Kr. 1856. Wyst. Kr. 1871.

8. Dzisiaj, czyli wieniec konwalii. Dramat w czterech aktach. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 6.

9. Biskupi francuscy w sprawie Państwa Kościelnego. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 16; odb. Kr. 1860.

10. O sprawie Państwa Kościelnego. Kr. 1859.

Wg Estr. III, 61.

11. Do sprawy Państwa Kościelnego. Kr. 1860.

Wg Estr. III, 61.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Czas* (współred. 1851-1876; tu m. in.: Listy ze Wschodu. 1853 nr 69-146, z przerwami), *Czas. Dod. Mies.* (tu w 1856-1860 wiele artykułów z zakresu polityki), *Gaz. Codz.* (tu: Książę Ludwik Napoleon Bonaparte w Schintznach. 1852 nr 285-290).

L i s t y

1. Do H. Wodzickiego 36 listów z 1841--1877. Rkps. Ossol. sygn. 11757/II.

2. Do T. Wodzickiej 22 listy z 1846-1872. Rkps Ossol. sygn. 11782/II.

3. Do A. Szukiewicza 15 listów z 1855--1862. Rkps Ossol. sygn. 6531/II.

4. Do T. Lenartowicza nie dat. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2027.

5. Do W. Wielogłowskiego nie dat. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1827.

6. Catéchisme du Sens Comun par M. R. Transcrit et offert à sa bien faitrice, en marque de sa vive reconnaissance, son dévoument et profond respect par Maurice Mann — 1831. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2561. (Z daru Michaliny Wężykowej).

OPRACOWANIA

J. Kl.: Feleton dla feletonu. *Gaz. Pol.* 1849 nr 85. — (Sztuka i miłość. Rec.). *Przegl. Poz.* 1849 t. 8. — Oe. (K. Estreicher): Korespondencja z Krakowa. *Dzien. Lit.* 1854 nr 37. — (Podróż na Wschód.

http://rcin.org.pl

Rec.): *Bibl. Warsz.* 1855 t. 3; *Czas* 1855 nr 275-276. — L. Siemieński: O powieściach uczuciowych. W: Pogadanki literackie. Kr. 1855. — L. R. K. (K. Estreicher): Maurycy Mann. *Dzien. Lit.* 1857 nr 146-148. — (Dzisiaj, czyli wieniec konwalii. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1857 t. 3. — (K. Estreicher): Powieściopisarze w Galicji. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1. — (S. Koźmian): (Nigdy i zawsze. Rec.). *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 3. — Wspomnienia pośmiertne w 1876: A. Bełcikowski. *Tyg. Ilustr.* nr 49; nt. *Kur. Kr.* nr 28; J. Szujski. *Przegl. Pol.* 1876/77 t. 3; przedr. w: Dzieła. Seria I. T. 7. Kr. 1889; W. (K. W. Wójcicki). *Kłosy* nr 596; S. Załęski. *Przegl. Lw.* t. 12; *Afisz Teatr.* nr 7; *Czas* nr 261-262; *Dzien. Poz.* nr 262; *Przegl. Lw.* t. 12; *Ruch Lit.* nr 47. — S. Tarnowski: Mowa nad grobem M. Manna. *Czas* 1876 nr 263; przedr.: *Jubileusz „Czasu"*. Kr. 1899. — L. D. (Dębicki): Listy z Krakowa. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16. — L. Dębicki: Z pięćdziesięcioletnich roczników „Czasu". *Jubileusz „Czasu"*. Kr. 1899. — S. Tarnowski: O „Czasie" i jego redaktorach. Wspomnienie półwiekowego czytelnika. Tamże. — E. Chwalewik. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — T. Sinko: Polscy podróżnicy w Grecji i Troi. *Przegl. Współcz.* 1924 t. 11 nr 32; wyd. osob. Kr. 1925. — J. S. Bystroń: Polacy w Ziemi Świętej, Syrii i Egipcie. Kr. 1930. — Z. Konarzewski: Maurycy Mann (1814-1876). *Czas* 1936 nr 195. — Redaktorowie „Czasu". Maurycy Mann (1814-1876). *Księga pam. na dziewięćdziesięciolecie dziennika „Czas". 1848 Kraków — 1938 Warszawa.* W-wa 1938.

MAŃKOWSKA BOGUSŁAWA (1814—1901)

Pamiętnikarka, literatka.

Ur. 18 marca 1814 w Paryżu, córka generała Henryka Dąbrowskiego i Barbary z Chłapowskich. Po śmierci ojca przebywała z matką i młodszym bratem Bronisławem w Poznańskiem, w majątku Winnogórze, nadanym generałowi przez cesarza Napoleona, następnie wraz z rodziną mieszkała w Warszawie, później w Dreźnie (tam nastąpiło poznanie z Juliuszem Słowackim). Po powrocie do Winnogóry w 1835 wyszła za mąż za ziemianina z Podola, Teodora Mańkowskiego. Przez kilka lat przebywała w Londynie, gdzie jej mąż prowadził bank komisowy. Wskutek wypadków politycznych w 1846-1848 Mańkowscy zostali zagrożeni ruiną majątkową, powrócili więc w Poznańskie i z resztek fortuny nabyli majątek Rudki. Po śmierci męża w 1855 poświęciła się całkowicie wychowaniu czworga dzieci. Dopiero w 1879, osiedliwszy się w Poznaniu, rozpoczęła działalność literacką. Zmarła w Poznaniu w kwietniu 1901.

TWÓRCZOŚĆ

1. Siedziba wodza legionów 1812. Poz. 1879.

2. Tadeusz Kościuszko, czyli cztery chwile z życia tego bohatera. Poz. 1880.

?. Laura. Obrazek dramatyczny w 3 aktach z epilogiem. Poz. 1880.

4. Pamiętniki. Fragm. obejmujący lata 1825-1832 ogł. *Warta* 1880 nr 299 i n.; odb. Poz. 1880 (na okładce: Z. 1. Poz. 1880); odb. z podtyt.: Tomu I zeszyt II. Poz. 1882; część obejmująca lata do r. 1879 wyd. z podtyt. Całych pamiętników oddział I. Zeszyt 1. (Z porządku wydania zeszyt III). Poz. 1883; fragm. pt. Winnogóra. W zbiorze: Kilka wspomnień o polskich legionach. Poz. 1896.

Dedykacja (w wyd. 1883): Poświęcone Cieniom tych, co polegli za Ojczyznę.

5. Czterech wielbicieli Lucyny. Obrazek dramatyczny w 4 aktach. Poz. 1881.

6. Przed ślubem i po ślubie, czyli dwa prądy elektryczne naszego społeczeństwa. Obrazek dramatyczny w 2 oddz. w 5 aktach i 2 odsłonach. Poz. 1881.

7. Siostra, nie-siostra. Obrazek dramatyczny w 1 akcie. Poz. 1881.

8. O Legii Nadwiślańskiej w Hiszpanii. Z powodu zdań Przyborowskiego oraz w obronie Legionów Polskich. *Goniec Wielkopol.* (1882); odb. Poz. 1882.

Listy

1. Do J. Działyńskiego 10 listów z 1854-1872. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 8 t. 2; p. N t. 31.

2. Do S. Buszczyńskiego 21 listów z 1880-1885. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 2-3.

http://rcin.org.pl

3. Do C. Działyńskiej po 1880. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. N t. 3.

4. Do J. I. Kraszewskiego z 1881. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6519.

OPRACOWANIA

J. Słowacki: Listy do matki z 23 maja 1831 i 6 lipca 1831. Ogł. L. Méyet: Listy Juliusza Słowackiego. T. 1. Lw. 1899 s. 44, 49, i wyd. nast. — T. Lenartowicz: Wspomnienie z powodu pani Mańkowskiej. *Warta* 1882 nr 440. — (Pamiętniki. Rec.): S-n B-ski. *Gaz. Kr.* 1883 nr 33; *Gaz. Nar.* 1883 nr 27. — M. K. Kępieński: B. z Dąbrowskich Mańkowska i jej pamiętniki. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 72-73. — A. K.: Z żałobnej karty. *Kronika Rodz.* 1901 nr 18. — W. Hahn: Kościuszko w polskiej poezji dramatycznej. *Kur. Poz.* 1917 dod. do nru 247. — S. Karwowski: Historia W. Ks. Poznańskiego. T. 3. 1890-1914. Poz. 1921. — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934.

MARCINKOWSKI JAXA ANTONI ALBERT (1823—1880)

Pseud. i krypt.: A. A.***; A. N.; A. N***; A. Nowosielski; Albert Antoni; Albert Gryf; Albertus Parvus; Ant. M.; Ant. Now.....ski; Antoni Nowosielski; M.; N***; Mateusz Strucel.

Publicysta, powieściopisarz.

Ur. 29 stycznia 1823 we wsi Mostyszczach pod Kijowem; syn Ignacego i Brygidy z Grabowskich. Pochodził z rodziny szlacheckiej. Uczył się w domu, przez pół roku na pensji męskiej Józefa Korzeniowskiego w Kijowie, potem w gimnazjum kijowskim. W 1841 zapisał się na wydział filologiczno-historyczny uniwersytetu kijowskiego. Po trzech latach przerwał studia z powodu choroby. Dalej kształcił się samodzielnie, mieszkając w swym majątku Mostyszcze. Pierwsze swoje prace drukował w 1843. W 1846-1848 był współpracownikiem *Gwiazdy*. W 1848 wydał w Kijowie pismo zbiorowe pt. *Lewiathan*. W 1850 odbył podróż do Odessy i na Krym. Zmarł 12 września 1880 w Kijowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Ideały i karykatury, zarysy fantazji i rzeczywistego świata. (Etiudy nakreślone dwoma tępymi ołówkami). Kijów 1848.

2. Pamiętniki kuratora magazynów. Fragm. pt. Wyjątki z pamiętników kuratora magazynów. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 123-125, 180-185, 187-190, 210-213, 215-216; całość wyd. osob. W-wa 1858.

3. Stepy, morze i góry. Szkice i wspomnienia z podróży. T. 1-2. Wil. 1854.

4. Dwie siostry. Obrazek z powszechnego życia. T. 1-2. Kijów 1855.

5. Lud ukraiński. T. 1-2. Wil. 1857.

Tytuł t. 2: Lud ukraiński, jego pieśni, bajki, podania, klechdy, zabobony, obrzędy, zwyczaje, przysłowia, zagadki, zamawiania, sekreta lekarskie, ubiory, tańce, gry itd.

Dedykacja: Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu w dowód głębokiego szacunku i poważania dla wielkich zasług jego, a zarazem na pamiątkę przyjacielską, tę pracę swoją ofiaruje Autor. Dat. Mostyszcze, 1856 r. 15 kwietnia.

6. Pisma krytyczno-filozoficzne. T. 1-2. Wil. 1857.

Zawartość: zbiór artykułów z czasopism; t. 1: Listy I-II: O istocie i celu mądrości chrześcijańskiej; Chrześcijańska filozofia życia w porównaniu z filozofią naszego wieku panteistyczną p. Max. Jakubowicza; Kilka uwag z powodu dzieła: Estetyka, czyli umnictwo piękne, p. K. Libelta; Jeszcze o estetyce Libelta; Co jest żywiołem literatury XIX wieku?; Ekscentryczność; Humor rozważany pod względem uczucia; Znaczenie romansu historycznego w dziejach sztuki; O charakterze ironii w powieści: Dziwadła Kraszewskiego; Powieść bez tytułu J. I. Kraszewskiego; Dzieła historyczne pp. T. Dziekońskiego i L. Rogalskiego; t. 2: Reszty rękopisu Jana Chryz. Paska; Tomira. Mysterium przez Deotymę; Słówko o tragedii klasycznej i dobrym smaku; Kilka myśli o powieści i jej formie; Trapezologion. Powieść przez J. I. Kraszewskiego; Dusza człowiecza. Nowy i zupełny wykład nauki o duszy, przez M. Łysińskiego; Myśli z powodu projektu wydania dzieł kompletnych Kraszewskiego; O próbach poematów dantycznych z powieści ludowych.

7. Stary biuralista. Kijów 1859.

8. Pograniczne naddnieprzańskie. Szkice o społeczności ukraińskiej w wieku XVIII. T. 1-2. Kijów 1863.

http://rcin.org.pl

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Warsz.* (1852-1854; tu m. in.: Listy z N***. 1853 nr 113 - 1854 nr 127 (z przerwami); Powiastki ukraińskie. Dwie wiedźmy. 1854 nr 88-94; Opowiadanie pana komornika. (Ramotka). 1854 nr 199-203), *Gaz. Warsz.* (tu listy literackie, recenzje, artykuły w 1854-1858), *Grosz Wdowi* (art. w 1849-1850), *Gwiazda* (współprac. 1846-1848; tu m. in.: O humorze. 1846; Listy Alberta Gryfa do Benedykta Dołęgi w przedmiotach krytyki, filozofii i historii. 1846-1847), *Kłosy* (1877), *Kronika Rodz.* (tu nekrolog: Aleksander Groza. 1876 nr 1-2), *Lewiathan, książka składkowa.* Kijów 1848 (tu: Mara, albo dziwactwo dziwaka i mądrość mądrego świata), *Nowiny* (1854-1855; tu m. in.: Władysław Syrokomla. 1855 nr 52, 54), *Pam. Nauk.-Lit.* (tu: O stosunku nauki z książek do nauki z życia czerpanej. 1849 t. 1 z. 1; Wyjątki z poufałej korespondencji. Do Wydawcy Pamiętnika. 1849 t. 1 z. 3; Filozofia historii. Wyjątki ze studiów nad dziejami powszechnymi. 1850 t. 2 z. 4; Treść 1 tomu dzieła pod tytułem: Filozofja dziejów piśmiennictwa polskiego. 1850 t. 2 z. 5), *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859 (tu: Kilka uwag o Listach z Krakowa J. Kremera), *Roczn. Lit.* (1846), *Snopek literacki* P. z L. Wilkońskiej. Poz. 1857 (tu: Dwa rozdziały z powieści pod tytułem: Mimosa pudica), *Tyg. Ilustr.* (1860-1862; tu m. in.: O przeznaczeniu i zawodzie kobiety. 1862 nr 166), *Tyg. Mód i Powieści* (tu: Józef Ignacy Kraszewski w literaturze i społeczności naszej. 1879 nr 23-30), *Tyg. Petersb.* (1843-1844), *Upominek wil. Pismo zbior.* Wil. 1879 (tu: Przysłowia ukraińskie), *Wiek* (tu m. in.: O „Twardowskim" Al. Grozy. 1873 nr 123-129; Listy z podróży. 1874 nr 197-200, 216-217, 221-222, 224, 226).

Rękopisy 15 artykułów dla Dziennika Warszawskiego w korespondencji W. Szymanowskiego Bibl. Jagiel. sygn. 6712.

P r z e k ł a d y

1. J. H. Lacordaire: O społeczności katolickiej. Konferencje miane w kościele N. Panny Marii w Paryżu. Kijów 1860.

2. G. H. Lewes: Dzieje żywota i utworów Goethego oraz zarysy wieku jego i współczesnych mu mężów znakomitych, podług ogłoszonych i nie ogłoszonych drukiem źródeł ... Petersb. 1860.

3. M. H. Dubois: O pełnieniu uczynków chrześcijańskich, czyli o konieczności pełnienia tego, w co się wierzy. Kijów 1863.

4. J. H. Lacordaire: O Jezusie Chrystusie konferencje miane w kościele N. P. Marii w Paryżu. Żytomierz 1870.

L i s t y i m a t e r i a ł y

1. Do P. Wilkońskiej z 1851-1854. Fragm. kilku listów ogł. P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Poz. 1871 i wyd. nast.

2. Do K. W. Wójcickiego 3 listy z 1852-1868. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do W. Szymanowskiego 3 listy z 1852, 1870 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712.

4. Do W. Szymanowskiego z 1854; do J. Bartoszewicza 2 listy z 1856, 1870. Rkps Ossol. sygn. 4961/II.

5. Do L. Sowińskiego z 1874. Fragm. ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz): Albert Antoni Gryf Marcinkowski. *Kłosy* 1880 t. 31 nr 799.

OPRACOWANIA

J. I. Kraszewski: Wyjątek z listu. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 1. (O artykułach ogł. w Gwieździe). — R. Podbereski: List Wydawcy Pamiętnika do Alberta Gryfa. *Pam. Nauk.-Lit.* 1849 z. 3. (Art. dyskusyjny o samoistności sztuki). — (Ideały i karykatury. Rec.): Adolf z pod Bielska. *Pam. Nauk.-Lit.* 1850 z. 4; *La Pologne* 1850 nr 20. — (K. Witte?): (Wyjątki ze studiów nad dziejami powszechnymi. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1850 nr 281. — T. (A. Tyszyński): (Pamiętnik Naukowo-Literacki. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1851 t. 1. — (Dzieje literatury w Polsce L. Kondratowicza. Rec.): J. I. Kraszewski: Listy do Redakcji Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 82; W. Syrokomla (L. Kondratowicz): Odpowiedź panu A. Nowosielskiemu na „Próbkę literackiego porozumienia się ... ". *Gaz. Warsz.* 1853 nr 88. — J. K. Wilczyński: Kilka słów od Wydawcy Albumu Wileńskiego. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 342. (Odpowiedź na: List o książkach, o ludziach i o innych rzeczach). —

J. Bartoszewicz: Polemika z panem Nowosielskim o figurach ludowych w powieści historycznej. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 305-322 (z przerwami). — * (J. Bartoszewicz): Śledząc umysłowy ruch obecny ... *Dzien. Warsz.* 1854 nr 50. (Ocena badań nad przeszłością i twórczością ludową Ukrainy). — T. Padalica (Z. Fisz): Gawędy o tym i o owym. (Do Antoniego Nowosielskiego). *Dzien.*

http://rcin.org.pl

Warsz. 1854 nr 15-16. — (Stepy, morze i góry. Rec.): T. Padalica (Z. Fisz). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 151; M. B. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 92; W. Szymanowski. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 95-96; *Nowiny* 1854 nr 63. — K. T.: Kilka słów o czystości mowy z powodu dzieła p. A. Nowosielskiego: Stepy, morze i góry. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 2. [Rec.: T. Padalica (Z. Fisz). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 226; Ω (W. Szymanowski). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 228]. — W. Szymanowski: Podróż na Wschód. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 36, 40, 44, 51, 58, 70-71, 73, 85. (Charakterystyka twórczości). — Ω (W. Szymanowski): (Lud ukraiński. Nota wydawnicza). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 189. —

(Dwie siostry. Rec.): T. Padalica (Z. Fisz). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 105, 107-109; *(A. Niewiarowski): *Gaz. Warsz.* 1855 nr 188; *Nowiny* 1855 nr 70-72; A. Czajkowski. *Dzien. Warsz.* 1856 nr 45. — T. Padalica (Z. Fisz): (Kilka myśli o powieści i jej formie. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1855 nr 234. — T. Dziekoński: W numerze 278 Gazety czytałem ... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 318. (Dot. listu Marcinkowskiego o przekładzie Zenda Westy). — A. Groza: Mozaika kontraktowa. Pamiętnik z roku 1851. Wil. 1857 s. 141-146. — L. Niemojewski: Kilka słów odpowiedzi na zarzut teologiczny pana A. Nowosielskiego w sprawozdaniu o obrazach z Pisma świętego. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 294. — L. Siemieński: Objaśnienie z powodu korespondencji p. A. Nowosielskiego w nr 278 Gazety Warszawskiej umieszczonej. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 289. — E. Ziemięcka: (Pisma krytyczno-filozoficzne. Rec.). *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 172, 198, 200. — Aug. Ści... (Ścisławski): Kijów, d. 25 października ... *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 311. (Polemika dot. pism F. Nowickiego). — (R. Z.) (Zmorski): (Lud ukraiński. Rec.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 1-4. — (Pamiętniki kuratora magazynów. Rec.): (R. Zmorski). *Dzien. Lit.* 1858 nr 41-42; *Bibl. Warsz.* 1858 t. 2; *Kronika* ... (jw.) 1858 nr 142. — L.: (J. H. Lacordaire: O społeczności katolickiej. Rec. przekł.). *Gaz. Codz.* 1860 nr 265. — E. Siwiński: (G. H. Lewes: Dzieje żywota i utworów Goethego. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1860 nr 305-306. — (Stary biuralista. Rec.): F. H. L. (Lewestam). *Gaz. Codz.* 1860 nr 24; *Bibl. Warsz.* 1860 t. 2. — Sz. Cz.: (Pogranicze naddnieprzańskie. Rec.). *Dzien. Lit.* 1863 nr 63-67. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 17 (1864). —

I. L. Grossglik: Idea judaizmu. *Gaz. Pol.* 1870 nr 160. — (O kwestii kobiecej. Rec.): C. I. *Gaz. Pol.* 1870 nr 135; E. Orzeszkowa: O kwestii kobiecej. Z powodu artykułu pana A. Nowosielskiego. *Gaz. Pol.* 1870 nr 147-148; Paulina R.: O kwestii kobiecej. (Odpowiedź na artykuł pana A. Nowosielskiego). *Gaz. Pol.* 1870 nr 133; *Tyg. Mód* 1870 nr 26. — P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 3. Poz. 1871 i wyd. nast. — A. Groza: Korespondencje „Wieku". *Wiek* 1874 nr 30. (Odpowiedź na recenzję „Twardowskiego"). — P. Chmielowski: Henryk hr. Rzewuski. Studium literackie. *Niwa* 1877 t. 12 z. 68-72; przedr. w: Nasi powieściopisarze. T. 1. Kr. 1887. — Wspomnienia pośmiertne: S. Grudziński. *Tyg. Powsz.* 1880 nr 43; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* 1880 t. 31 nr 799; *Bibl. Warsz.* 1880 t. 4; *Kur. Codz.* 1880 nr 213; (J. Heppen). *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 300. — P. Chmielowski: Antoni Marcinkowski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — W. Gomulicki: Książka i dziennik. (Mozaika literacka). *Kraj* 1895 nr 46. — P. Chmielowski: Z dziejów postępu i reakcji u nas. *„Prawda". Książka zbior. ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899. —

P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — S. Gorski: Antoni Marcinkowski. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 3. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). — W. Arcimowicz: A. Marcinkowski jako krytyk literacki. *Księga pam. Koła Polonistów Słuchaczów USB w Wil. 1922-1932.* Wil. 1932 i odb. — A. Bar: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce.* T. 5. Kr. 1933 i nadb. — S. Harassek: Trentowski o filozofii narodów europejskich. *Kwart. Filoz.* 1935 z. 2-4. — J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939 *PAU. Arch. Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce* nr 5. —

A. Zajączkowski: Henryk Rzewuski i jego „Dziennik Warszawski" (1851-1854). *Przegl. Nauk Hist. i Spol.* t. 7 (1957) i nadb. — A. Bartoszewicz: Spór o powieść historyczną w połowie XIX wieku na tle antagonizmu między „Dziennikiem Warszawskim" a „Gazetą Warszawską". *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Spol.* 1959 z. 2. Tor. 1959. — Z. Lewinówna: Przypisy. W: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — M. Straszewska: Antoni Nowosielski (Antoni Marcinkowski). W zbiorze: Polska krytyka li-

http://rcin.org.pl

teracka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — A. Bartoszewicz: Polemiki wokół powieści francuskiej w polskiej krytyce literackiej okresu międzypowstaniowego (1831-1863). *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* 1960 z. 3. Tor. 1960. — M. Inglot: Realia „Fantazego". *Zeszyty Nauk. Uniw. Wr.* S. A. *Nauki Społ. Prace Lit.* II nr 32. Wr. 1961. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963.

MARRENÉ MORZKOWSKA WALERIA (1832—1903)

Pseud. i krypt.: Rycerski Stefan; W. M.

Powieściopisarka, publicystka.

Ur. 1832 we wsi Zbożenna, powiat opoczyński. Była córką generała napoleońskiego, instruktora inżynierii, Jana Mallet de Granville i Adeli z Krasińskich. Ojciec w 1816 przyjął obywatelstwo polskie i przybrał nazwisko Malletski. Dzieciństwo spędziła na wsi, uczyła się w Krakowie. Obdarzona była zdolnościami plastycznymi. Odebrała wykształcenie staranne i gruntowne. W 1846 straciła nagle ojca. W 1848 wyszła za mąż za Michała Morzkowskiego, syna właścicieli majątku Rybienko nad Bugiem, kolegę szkolnego Felicjana Faleńskiego, Aleksandra Niewiarowskiego i Włodzimierza Wolskiego, poetę, związanego pośrednio z grupą Cyganerii warszawskiej. Zamieszkała z mężem w Zbożennie. Około 1870 owdowiała i wkrótce powtórnie wyszła za mąż za Władysława Marrené. W 1877 osiedliła się na stałe w Warszawie i oddała całkowicie pracy literackiej, publicystyce i pracy społecznej. W jej domu na tzw. poniedziałkach zbierał się świat artystyczny i literacki Warszawy oraz odbywały się zebrania zamknięte grupy działaczek feministycznych. W publicystyce przejawiała wszechstronność zainteresowań, poruszała kwestie pedagogiczne i wykształcenia zawodowego kobiet oraz uprawiała krytykę literacką i artystyczną. Kilkakrotnie odbywała podróże zagraniczne, m. in. do Włoch. W kwietniu 1886, po ustąpieniu Marii Konopnickiej, została kierownikiem literackim pisma emancypantek warszawskich pt. *Świt*. Zmarła 10 października 1903 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nowy gladiator. Powieść oryginalnie napisana. Fragm. ogł. pt. Ustęp z powieści Gladiator, oryginalnie napisanej przez ... *Gaz. Warsz.* 1856 nr 166; całość wyd. W-wa 1857.

2. Erotezos. Szkic do powieści. *Gaz. Codz.* 1858 nr 59-81.

3. Jerzy. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1864 nr 265-270; wyd. osob. W-wa 1882.

4. Fragment. *Kłosy* 1865 nr 22-24; wyd. osob. W-wa 1882. Wyd. 2 Florencja 1914.

5. Augusta. Powieść. *Kłosy* 1866 nr 68-75; wyd. osob. W-wa 1882 *Wyd. Dzieł Tanich* A. Wiślickiego nr 44-45.

6. Życie za życie. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 394-404, 406-412; wyd. osob. W-wa 1883.

7. Pomiędzy Scyllą a Charybdą. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 20-29.

8. Mąż Leonory. Powieść. *Gaz. Warsz.* 1869 nr 104-130; wyd. osob. W-wa 1883. Przekł. niem.: A. Weiss. 1893 (?).

9. Bożek milion. Powieść. *Gaz. Pol.* 1871 nr 187-218; wyd. osob. W-wa 1872.

10. Cel życia. *Tyg. Romansów i Powieści* 1871 nr 132-148.

11. Nemezys. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 171-195 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1871. Wyd. nast.: W-wa 1887.

12. Postąpiłam prawnie. Powieść. *Kłosy* 1871 nr 288-307.

13. Depozyt. Powieść. *Tyg. Mód i Powieści* 1872 nr 40 - 1873 nr 7.

14. O proszonym chlebie. Powieść. *Wieniec* 1872 nr 64-78.

15. Róża. Studium małżeńskie. *Dzien. Poz.* 1872 nr 129-191 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1872.

16. Cudzym kosztem. *Tyg. Romansów i Powieści* 1873 nr 236-252.

http://rcin.org.pl

17. Mężowie i żony. Powieść. W-wa 1874.

18. Błękitna książeczka. Powieść. *Ruch Lit.* 1875 nr 43 - 1876 nr 11; wyd. osob. Lw. 1876. Wyd. 2 Lw. 1879.

19. Dobroczyńca. Powieść w 2 tomach. *Gaz. Pol.* 1875 nr 97-178 (z przerwami).

20. Świat serdeczny. Powieść. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 35 - 1876 nr 5.

21. Zasady i czyny. Powieść. W-wa 1875. (Dod. do nr 22 *Przegl. Tyg.*). Wyd. nast.: W-wa 1877.

22. O pracy. Odczyt miany w Warszawie na korzyść osad rolnych dla małoletnich przestępców. *Ruch Lit.* 1876 nr 24-26 i odb.

23. Przeciw wodzie. Powieść. *Bluszcz* 1876 nr 23-39; wyd. osob. W-wa 1876.

24. Historia banknota przez niego opowiedziana. *Biesiada Lit.* 1877 nr 89-102.

25. Smutna swadźba. Obrazek wiejski. *Kłosy* 1877 nr 650-652; wyd. osob. W-wa 1885. Wyd. nast.: Wil. 1899; przedr. *Gaz. Gdańska* 1901 nr 75-86.

Przekł. czeski: E. Jelínek: Smutná svatba. Praga 1881.

Przekł. słowacki: P. M. Raloš: Žalosní svatoví. *Prosvjeta* 1910.

26. Zofia. *Tyg. Powsz.* 1878 nr 27-49.

27. Zrozpaczeni w literaturze. Studium literackie. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 108-110, 113-116; wyd. osob. W-wa 1878.

28. Błędne koła. Powieść w dwóch tomach. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 184 - 209; przedr. *Kur. Lw.* 1895 nr 303 - 1896 nr 131; wyd. osob. oprac. T. Jeske-Choiński. T. 1-2. W-wa 1900 *Bibl. Dzień Wyborowych* nr 128-129.

29. January. Szkic współczesny. T. 1-2. *Kłosy* 1880 nr 757-792; wyd. osob. Kr. 1891 jako: Wybór pism. T. 1-2. Wyd. nast. z podtyt. Powieść współczesna. W-wa 1900 *Dod. Tyg. Gaz. Pol.* t. 38-40.

30. Józwa Szymczak. Nowela. *Muzeum* 1881 z. 1; wyd. osob. W-wa 1882.

31. Kazimierz Brodziński. Studium. *Muzeum* 1881 z. 7-12 i odb.

Dedykacja: Wielmożnemu księdzu Adamowi Jakubowskiemu, przyjacielowi Brodzińskiego, ofiaruje Autorka.

32. Przesądy w wychowaniu. Studium pedagogiczne. Wil. 1881 *Wyd. E. Orzeszkowej i S-ki* 9.

33. Zaklęte siły. Powieść. *Przegl. Tyg. Dod. Mies.* 1881 t. 1-2; wyd. osob. W-wa 1882.

34. Zbiór powieści dla dzieci i młodzieży. I. Kazio. W-wa 1881; przedr. *Przyj. Dzieci* 1894 nr 1-17. Wyd. nast.: pt. Kazio. Powieść dla młodzieży do lat 14. W-wa 1896 *Bibl. Powieści dla Dzieci i Młodzieży.*

35. Świat rzeźbiarz. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 340-365.

36. Walka. Powieść. W-wa 1884.

37. Historia dwóch serc. *Gaz. Radomska* 1885 nr 27-101.

38. Panna Felicja. Powieść. *Kur. Warsz.* 1885 nr 174-252 (z przerwami); toż *Nowa Reforma* 1885 nr 135-214; wyd. osob. W-wa 1892. Wyd. 2 Lw. 1894.

39. Dwoista. Nowela. *Nowa Reforma* 1887 nr 201, 210-211; wyd. osob. W-wa 1889.

40. Na dnie życia. Zbiór nowel i obrazków. Gródek 1887.

41. Nowele i obrazki. Wyd. 2. W-wa 1887.

Zawartość: Czarna Maryś. (*Echo* 1882 nr 5-22); Dziki Tomek; Odnowione rany. (*Biesiada Lit.* 1883 nr 408-410); Nie miała szczęścia. (*Tydzień* (Piotrków) 1881 nr 28-29); Mięśnie i nerwy; W wieczór zimowy. (*Prawda* 1883 nr 25-26); Z wędrówek po mieście. (*Prawda* 1884 nr 23); Stasiek. (*Prawda* 1884 nr 35-36); Mój przyjaciel Jacenty. (*Prawda* 1884 nr 50-51).

42. O rolę. Obrazek. *Głos* 1887 nr 14-16; odb. W-wa 1887.

43. Emancypowana. Powieść. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1889 nr 291-299; toż *Nowa Reforma* 1889 nr 258-265.

44. Bez ratunku. *Kur. Lw.* 1890 nr 274--351.

45. Dzieci szczęścia. Powieść. *Kur. Warsz.* 1890 nr 96-208 (z przerwami); przedr. *Nowa Reforma* 1891 nr 121-171; wyd. osob. W-wa 1891.

46. Wśród kąkolu. Powieść. *Biesiada Lit.* 1890 nr 27-52.

47. Historia zwyczajnego człowieka. Z opowiadania emeryta. *Gaz. Lw.* 1893 nr 181-240; wyd. osob. W-wa 1896.

48. Dokąd zajdzie? Powieść. *Biesiada Lit.* 1894 nr 16-40.

49. Kariera. Powieść. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1895 nr 626-638.

50. Przeciw prądowi. Powieść. T. 1-2. Lw. 1895.

51. Mamona. Powieść. *Słowo Pol.* 1897 nr 96-179.

http://rcin.org.pl

52. Historia sztuki. Na podstawie dzieła R. Peyera opracowała ... W-wa 1900.

53. Przedmowa do książki: A. Fogazzaro: Malombra. T. 1. W-wa 1900.

54. Cyganeria warszawska. Fragm. ogł. pt. Kartka z dziejów Cyganerii warszawskiej. *Słowo Pol.* 1901 nr 453-455; całość oprac. H. Galle. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 374.

55. Pensjonarki. W-wa 1901.

Z a w a r t o ś ć: Z pamiętników pensjonarki; Pieszczocha. (*Przyj. Dzieci* 1898 nr 45-51); Wypracowanie.

56. Generał Malletski. (Ze wspomnień rodzinnych). *Bibl. Warsz.* 1902 t. 3; przedr. *Tydzień* (Lw.) 1903 nr 13-19.

57. Wakacje w Warszawie. Pogadanki o architekturze. *Wieczory Rodz.* 1901 nr 25-52; wyd. osob. W-wa 1903.

58. Puścizna Brzeszcza. *Tydzień* (Lw.) 1902 nr 4-28; wyd. osob. Lw. 1903.

59. Kobieta czasów obecnych. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* nr 92.

60. Sewerka. Powieść. W-wa 1904 *Dod. Powieściowy Wieczorów Rodz.*

61. Bez skazy. Obrazek dramatyczny. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2588; zniszcz. 1944.

Utwory i artykuły ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Ateneum* (tu: Z życia włoskiego. Józef Verga. 1883 t. 1), *Bibl. Warsz.* (1850-1851, 1876-1881, 1888, 1902; tu m. in.: Balzac, jego stanowisko i pojęcie. Studium. 1876 t. 1; Lud w poezji i powieści. 1888 t. 4), *Biesiada Lit.* (1876-1877, 1883-1884, 1890-1894; tu m. in.: Pani Sand. 1876 nr 33-36; Bracia. Nowela. 1884 nr 40-50), *Bluszcz* (1876, 1882), *Dla głodnych. Pismo zbior. z utworów kobiecego pióra.* 1890 (tu: Efemeryda), *Dzien. Berliński* (tu: Ignacowa. Obrazek. 1901 nr 241-244), *Dzien. Chicagowski* (tu m. in.: Zabawy dziecięce. 1899 nr 71), *Dzien. Łódzki* (1884-1886, 1889; tu m. in.: Listy z Warszawy. 1884-1886; Metafory baśni. Szkic literacki. 1884 nr 66, 71; Wiktor Hugo. 1885 nr 107), *Dzien. Pol.* (1888-1889, 1899; tu m. in.: Trzej nasi poeci. 1899 nr 246), *Dzien. Poz.* (1872), *Echo* (1877-1882; tu m. in.: Widmo wspomnień. Nowela. 1877 nr 99-111; Kto cię rodzi, dukaciku. Obrazek. 1878 nr 80-90; O jednej postaci niewieściej z początku bieżącego stulecia. 1881 nr 224-231), *Echo Lit. Dod. do Dzien. Pol.* (tu: Kobiety Sienkiewicza. 1897 nr 2-15), *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* (1889, 1893-1898; tu m. in.: Pracownie naszych malarzy. 1894 nr 536-548 (z przerwami); 1895 nr 595; Pracownie malarzy warszawskich. 1894 nr 583; Mgła. Nowela. 1898 nr 753-754), *Gaz. Codz.* (1858), *Gaz. Gdańska* (1901), *Gaz. Lw.* (1893), *Gaz. Nar.* (1894, 1901), *Gaz. Pol.* (1871, 1875, 1901), *Gaz. Radomska* (1885), *Gaz. Warsz.* (1856, 1869), *Głos* (1887), *Głos Rzeszowski* (1901),

Kalendarz litewski ... Wil. 1882 (tu: Nie znamy, co mamy, aż postradamy), J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr.* (1873-1876), *Kłosy* (1865-1866, 1871, 1876-1877, 1880, 1883-1890; tu m. in.: Irydion Zygmunta Krasińskiego. 1885 nr 1021-1031 (z przerwami); Byron. 1888 nr 1194-1197; Lotem ptaka. 1889 nr 1228 - 1890 nr 1300 (z przerwami); Ziemia w powieści naszej. 1889 nr 1245-1248; Wystawa pracy kobiecej. 1889 nr 1248, 1250-1254; Z literatury angielskiej. 1889-1890), *Kobieta współcz. Książka zbior.* W-wa 1904 (tu: Kobieta w malarstwie), *Kraj* (Petersb.; tu: Kwestia kobieca w powieściach Orzeszkowej. 1891 nr 50), *Krytyka* (1902), *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880 (tu: Powieść obyczajowa od 1855-1860), *Kur. Codz.* (1882-1889, 1893, 1896; tu m. in.: Idee i ludzie. 1885 nr 51 - 1887 nr 114, z przerwami), *Kur. Lw.* (1888, 1890, 1893, 1895-1896), *Kur. Warsz.* (1877, 1879, 1885-1901), *Muza* (Lw.; tu: Gołębie serce. 1891/92), *Muzeum* (tu m. in.: Nowe prądy w teatrze. 1893), *Na pomoc.* W-wa 1884 (tu: Z progu śmierci. Nowela), *Niwa* (tu: Korzeniowski jako dramaturg i powieściopisarz. 1876 z. 41-43), *Nowa Reforma* (1885-1896, 1899-1900; tu m. in.: Wojna. Nowela. 1889 nr 156-158; Literat. Opowiadanie leśniczyny. 1890 nr 130-132; Kobiety na uniwersytecie krakowskim. 1891 nr 230; Gruszczyńscy. Opowiadanie nauczyciela. 1892 nr 190-202), *Nowiny* (tu: Listy z Włoch. 1878 nr 135-136; 1882 nr 252-255, 314, 319), *Ognisko Dom.* (tu: W czasie żniw. Obrazek wiejski. 1876 nr 24-27),

Pam. Zjazdu literatów i dziennikarzy pol. T. 1. Lw. 1894 (tu: Potrzeba podręcznika literatury powszechnej), *Prawda* (1882-1891, 1894-1895, 1899), *Prawda. Książka zbior. ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899 (tu: „Mały Eyolf" Ibsena), *Przedświt* (Lw.; tu: Kobieca dola. 1893 nr 1-3), *Przegl. Lit. i Artyst.* (tu: Po dziesięciu latach. Nowela. 1882 nr 10-14), *Przegl. Pedag.* (tu m. in.: Kilka uwag o nauczaniu historii literatury. 1884; Recenzje książek. 1884, 1888, 1889), *Przegl. Tyg.* (tu m. in.: przeglądy lite-

http://rcin.org.pl

rackie i teatralne. 1870-1894; Grupa poetów z 1840. 1878 nr 40-43; 1879 nr 1-3, 41-43, 45; 1880 nr 1-4), *Przegl. Tyg. Dod. Mies.* (1880-1883, 1888, 1891; tu m. in.: Julian Ursyn Niemcewicz. 1880 t. 2; Nie-Boska komedia Zygmunta Krasińskiego. Studium. 1883 t. 1; Józef Bogdan Dziekoński. 1888 t. 2; Henryk Sienkiewicz i jego ostatnia powieść. Studium. 1891 t. 1; Psychologia w dramacie. Ibsen H.: Hedda Gabler. 1891 t. 2), *Przew. Nauk. i Lit.* (tu: Eliza Orzeszkowa. 1892), *Przyj. Dzieci* (1894, 1898), *Pszczółka* (Lw.; 1885 nr 13, 15), *Revue des Deux Mondes* (tu sprawozdania z polskiego ruchu piśmienniczego), *Romans i Powieść* (tu: Moja sąsiadka. (Opowiadanie). 1886 nr 276-279), *Ruch Lit.* (1875-1876), *Sami sobie. Książka zbior. na rzecz Warsz. Kasy Lit. „Grosz do grosza"*. W-wa 1900 (tu: Obrachunek), *Słowo Pol.* (1897, 1901-1902), *Świat* (Kr.; 1888-1894), *Świat* (Łódź; 1901), *Świat* (W-wa; tu: Małe wody. Powiastka. 1879 nr 1-5), *Świt* (W-wa; 1885-1887; kier. lit. 1886-1887; tu m. in.: Bohdan Zaleski. Wspomnienie pośmiertne. 1886 nr 108),

Tydzień (Lw.; 1895, 1898, 1900-1903), *Tydzień* (Piotrków; 1881), *Tyg. Ilustr.* (1864-1884, 1891-1902; tu m. in.: Kilka słów o działalności literackiej J. I. Kraszewskiego. 1874 nr 328-332; Studia o obecnej literaturze powieściowej. 1875 nr 392-412 (z przerwami); Złote runo. Nowela. 1877 nr 54-66; Kwestia żydowska w powieści spółczesnej. 1879 nr 194-203; Miłość w kilku typach literackich. 1884 nr 66-68; Treść i forma w powieści. 1891 nr 90-92; Wanda w poezji naszej. 1899 nr 41-43, 45), *Tyg. Mód i Powieści* (1872-1876, 1880-1881, 1902), *Tyg. Powsz.* (1878, 1885), *Tyg. Romansów i Powieści* (1871, 1873), *Upominek. Książka zbior. ... E. Orzeszkowej*. Kr. 1893 (tu: Miała serce. Obrazek słoneczny), *Upominek dziatwie polskiej* ... Kr. 1896, *Wędrowiec* (1867, 1891, 1893, 1895, 1899-1902), *Wieczory Rodz.* (1898, 1901-1903), *Wiek* (1890), *Wieniec* (1872), *Wisła. Księga zbior. ... P. Stalmacha*. Kr. 1873, *Wisła* (tu przeglądy i korespondencje 1889-1901), *Zgoda* (Chicago; tu m. in.: Dwa światy. 1895 nr 33), *Zorza* (tu: Opowiadanie z codziennego życia. 1875 nr 47), *Życie* (1889-1891).

Przekłady

1. I. d'Israeli: Tankred de Montecute, czyli nowa krucjata. *Bibl. Warsz.* 1850 t. 3 - 1851 t. 2.

2. H. Heine: Wyjątki z lirycznego Intermezzo. *Wędrowiec* 1867 nr 235.

3. H. Balzac: Komedia ludzka. T. 1: Kobieta trzydziestoletnia; Gobseck. W-wa 1880 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej.*

4. J. Verga: Czarny chleb. Obrazek wiejski. *Prawda* 1882 nr 44-48.

5. J. Verga: Wiejscy rycerze. *Nowiny* 1882 nr 335.

6. J. Verga: Rudy Malpelo. *Dzien. Łódzki* 1884 nr 41-44.

7. E. J. Hardy: Świat kobiety. W-wa 1890.

8. G. Eliot: Adam Bede. W-wa 1891.

9. H. Ibsen: Wybór dramatów. W-wa 1898. (Tu wstęp).

Zawartość: Podpory społeczeństwa; Nora, czyli domowe ognisko lalki; Upiory. Dramat rodzinny; Wróg ludu; Dzika kaczka; Rosmersholm; Kobieta morska; Hedda Gabler; Budowniczy Solness; Mały Eyolf; Jan Gabriel Borkman.

10. H. L. Grin: Trzydzieści lat wśród dzikich. Dziwne przygody L. de Rougemonta. Dla młodzieży opracowała ... W-wa 1899. Wyd. nast.: W-wa 1931.

11. A. Paul: Czasy i życie. Syn wojaka spod Austerlitz. (L'enfant d'Austerlitz). Powieść. Streszczony przekład ... W-wa 1902 (Dod. do *Kur. Codz.*).

Prace edytorskie

1. Lira polska. T. 6. W-wa 1884.

Zawartość: wybór drobnych utworów następujących poetów: B. Aspis, R. W. Berwiński, K. Brzozowski, E. Chojecki, A. Czajkowski, M. Dobrzański, S. Filleborn, A. Fredro, K. Gaszyński, C. Godebski, A. Górecki, M. K. Kochanowski, J. Klaczko, L. Krupiński, T. Lenartowicz, D. Magnuszewski, F. Morawski, M. Morzkowski, C. K. Norwid, L. Norwid, J. Paszkowski, H. Potocki, W. Reklewski, W. Roman, W. Waga, E. Wasilewski, F. Wężyk, A. Zgórski, G. Zieliński, R. Zmorski, F. Żygliński.

Lira polska to były samodzielne małe tomiki zawierające wybór drobnych wierszy. W latach 1883-1884 i 1895-1898 ukazało się ich 10. Pojedyncze tomiki oprac. m. in. Czesław Jankowski, Artur Oppman, Antoni Lange.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego list z 1858 i 3 listy z 1862. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6935, 6471.

2. Do K. W. Wójcickiego 2 listy z 1871. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do N. Żmichowskiej z 1876. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6418.

http://rcin.org.pl

4. Do K. Bartoszewicza z 1880. Rkps Ossol. sygn. 4961/II.

5. Do T. Lenartowicza z 1884. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2024 t. 4.

6. Do Z. Sarneckiego 2 listy z 1889 i 1891. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6715.

7. Do S. Buszczyńskiego z 1890. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 4.

8. Do M. Wysłouchowej 4 listy z 1896--1902. Rkps Ossol. sygn. 7188/II.

9. Do H. Sienkiewicza 2 listy z 1900. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6998.

OPRACOWANIA

(Nowy gladiator. Rec.): ✡ (A. Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 229; (K. Widman). *Dzien. Lit.* 1856 nr 94-95; A. N. (A. Marcinkowski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 137; ✡ (A. Niewiarowski). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 148; J. Z. (Zachariasiewicz). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 10; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 9. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — (K. Estreicher, M. i F. Faleńscy): Korespondencja Karola Estreichera z Marią i Felicjanem Faleńskimi (1867-1903). Wyd. J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — Felicyan (F. Faleński): Waleria Morzkowska. Ocenienie literackie. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 14-16. — Janko P.: Ostatnie powieści polskie. *Przegl. Tyg.* 1868 nr 37. — G. Puzynina: Powieści pani W. Morzkowskiej. *Kronika Rodz.* 1868/69 nr 21. — (Mąż Leonory. Rec.): (P. Chmielowski). *Przegl. Tyg.* 1869 nr 36; Ks. M. N. *Przegl. Katolicki* 1869 nr 28; Powieści w 1869. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 2. —

(Nemezys. Rec.): L. Powidaj. *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 4; *Dzien. Warsz.* 1871 nr 200; P. Ch. (Chmielowski). *Opiekun Dom.* 1872 nr 15. — (Bożek milion. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1871 nr 211; L. Sowiński. *Wieniec* 1872 nr 8-13; *Niwa* 1872 nr 1-2. — Przegląd bibliograficzny ważniejszych publikacji 1872 r. Powieść. *Warsz. Roczn. Lit.* (1872). W-wa 1873. — (Róża. Rec.): K. K. (Kantecki). *Dzien. Mód* 1872 nr 2; K. Kaszewski. *Bluszcz* 1873 nr 17; J. K. K. (Kotarbiński). *Przegl. Tyg.* 1873 nr 28. — W. Przyborowski: Nasi powieściopisarze. Waleria Marrené (Morzkowska). *Opiekun Dom.* 1873 nr 14. — (Błękitna książeczka. Zapowiedź). *Ognisko Dom.* 1874 nr 5-7. — (Mężowie i żony. Rec.): (W. Bogusławski). *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 345; A. Pilecki. *Warsz. Roczn. Lit.* (1874). W-wa 1875. — A. Pilecki: (Zasady i czyny. Rec.). *Opiekun Dom.* 1875 nr 36-37. — (O pracy. Spr. z odczytu): Ślady życia. *Opiekun Dom.* 1875 nr 12; Z. (K. Zalewski). *Wiek* 1875 nr 59. — Waleria Marrené (Morzkowska). *Kalendarz gospodarski dla kobiet na r. 1876 ułożony staraniem redakcji Przegl. Tyg.* W-wa 1876. — (Błękitna książeczka. Rec.): L. Niemojewski. *Tyg. Mód i Powieści* 1877 nr 7; Br. Z. (Zawadzki). *Wiek* 1877 nr 35-37. — (Zrozpaczeni w literaturze. Spr. z odczytu): M. G. (Gawalewicz). *Nowiny Niedzielne* 1877 nr 62; J. Kotarbiński. *Przegl. Tyg.* 1877 nr 49; *Kronika Rodz.* 1877 nr 24; *Wiek* 1877 nr 262, 265. — K. Kaszewski: (Przeciw wodzie. Rec.). *Kłosy* 1877 nr 618. —

(Kazio. Rec.): F. Łagowski. *Gaz. Pol.* 1880 nr 286; W. Nowicki. *Kłosy* 1880 nr 809; P. Ch. (Chmielowski). *Rocznik Pedag.* 1881; *Ateneum* 1881 t. 1; *Bibl. Warsz.* 1881 t. 4; *Tyg. Mód i Powieści* 1881 nr 4; *Tyg. Powsz.* 1882 nr 1; Z. Mrozowicka. *Szkoła* 1883. — (Początek i rozwój powieści. Spr. z odczytu). *Wiek* 1880 nr 63. — (Powieść obyczajowa (J. I. Kraszewskiego) od 1855-1860. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1880 t. 2. — S. Tarnowski: Z najnowszych powieści polskich. *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 4. — Grzela: Felieton literacki. *Nowiny* 1881 nr 343. — (Kazimierz Brodziński. Rec.): Age. *Nowiny* 1881 nr 268; P. Chmielowski. *Ateneum* 1881 t. 4; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 4; J. Kotarbiński. *Prawda* 1881 nr 41; *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 301; A. G. (Gruszecki). *Tyg. Mód i Powieści* 1882 nr 20; R. Plenkiewicz. *Przegl. Tyg.* 1882 nr 13. — (Nie znamy, co mamy, aż postradamy. Rec.). *Ateneum* 1881 t. 4. — R. Plenkiewicz: Prądy współczesne w naszej powieściowej literaturze. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 3. (January. Rec.). — (Przesądy w wychowaniu. Rec.): R. B. (Buczyński). *Niwa* 1881 t. 20 z. 158; A. D. (Dygasiński). *Roczniki Pedag.* 1881; F-i. *Tydzień* (Piotrków) 1881 nr 14; S. Parasiewicz. *Szkoła* 1881; -§- (H. Sienkiewicz). *Gaz. Pol.* 1881 nr 214. — (Józwa Szymczak. Rec.): K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1882 t. 2; Łada. *Niwa* 1882 t. 22 z. 181; Stan. W. *Ziarno* 1882 nr 2; W. K. Zieliński. *Tyg. Mód i Powieści* 1882 nr 26-27. — (O mistycyzmie w literaturze. Spr. z odczytu): A. G. (Gruszecki). *Nowiny* 1882 nr 119; S. K. (Krzemiński). *Bluszcz* 1882 nr 18; W. K. Zieliński. *Tyg. Mód i Powieści* 1882 nr 19; *Gaz. Pol.* 1882 nr 96. — Treścią odczytów pani Marrené był rozbiór „Nie-Boskiej komedii" i „Niedokończonego poematu". (Sprawozdanie).

http://rcin.org.pl

Wiek 1882 nr 96. — (Zaklęte siły. Rec.): A. Gruszecki. *Nowiny* 1882 nr 50; *Tyg. Powsz.* 1882 nr 15. —

Błbłcki (B. Białobłocki): Miłość w sferze dostatków i estetycznych zachwytów. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 25-27; przedr. w: Szkice literackie. W-wa 1932; przedr. w: Szkice społeczne i literackie. Oprac. S. Sandler. W-wa 1954. — (Mąż Leonory. Rec.). *Tyg. Powsz.* 1883 nr 43. — R. Buczyński: Romans umierających. *Niwa* 1884 t. 25 z. 227. — M. G. (Gawalewicz): Nasze autorki. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 20-21. — J. Morosz (C. Gładkowska z Wołowskich): Waleria Marrené (Morzkowska) i jej działalność literacka. *Kłosy* 1884 nr 978-979. — (Miłość w kilku typach literackich. Rec.): G. C.: Warszawskie prelekcje popularne. Odczyt pani W. Marrené. *Biesiada Lit.* 1884 nr 11; -wg- (W. Gomulicki). *Kur. Codz.* 1884 nr 67; A. G. (Gruszecki). *Wędrowiec* 1884 nr 11; *Przegl. Tyg.* 1884 nr 10; K. Kaszewski: Waleria Marrené (Morzkowska). *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 63-64. — W. Z. Kościałkowska: Waleria Marrené (Morzkowska). *Dzien. Łódzki* 1884 nr 117. — Karol (J. Kotarbiński): Pokłosie. *Kłosy* 1884 nr 976. (Spr. z odczytu o erotyzmie). — O miłości w literaturze. *Wiek* 1884 nr 55. — M. Bohusz (J. K. Potocki): Dwa głosy o miłości (W. Marrené i F. Erenfeucht). *Prawda* 1884 nr 11. — St. M. Rz. (Rzętkowski): Waleria Marrené (Morzkowska). *Kur. Codz.* 1884 nr 76. — E. Z. (Sedlaczek): (Walka. Rec.). *Kłosy* 1884 nr 992. — zn: (Wędrówki po mieście. Rec.). *Niwa* 1884 t. 26 z. 232. —

Sądy literackie p. Walerii Marrenowej. *Przegl. Katolicki* 1885 nr 44. — (Kobieta w powieści polskiej. Spr. z odczytu): m. g. (Gawalewicz). *Gaz. Pol.* 1885 nr 251; J. *Tyg. Mód i Powieści* 1885 nr 48; Z katedry publicznej. *Kur. Codz.* 1885 nr 312; *Kur. Por.* 1885 nr 313; *Prawda* 1885 nr 46; *Przegl. Tyg.* 1885 nr 46; *Wiek* 1885 nr 251. — Wiat (J. L. Popławski): (Smutna swadźba. Rec.). *Prawda* 1885 nr 23. — Poseł Prawdy (A. Świętochowski): Liberum veto. Bezimienna skarga ukojona w Lirze polskiej. *Prawda* 1885 nr 1. — P. Chmielowski: Waleria (Morzkowska) Marrené. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — (O objęciu redakcji i czasopisma „Świt"): *Chwila* 1886 nr 54; Wiadomości osobiste. *Kur. Por.* 1886 nr 88. — W. Janicki: W. Marrené-Morzkowska. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1887 nr 177. — T. Jeske-Choiński: Sylwetki literackie. W. Marrené-Morzkowska. *Tyg. Mód i Powieści* 1887 nr 30. — T. Jeske-Choiński: Typy i ideały pozytywnej beletrystyki polskiej. *Niwa* 1887 t. 31 z. 292; wyd. osob. W-wa 1888 s. 32-45. — J. J. Kamienny: Na posterunku. *Rola* 1887 nr 14. — (Nowele i obrazki. Rec.): W. Bogusławski. *Gaz. Pol.* 1887 nr 231; A. P. Ordyński. *Głos* 1887 nr 47; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 1; A. N. (Nowicki). *Życie* 1888 nr 31. — A. M. (Mazanowski): (Świekra. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1888 nr 12. — Ostoja (J. Sawicka): Postacie ludowe w beletrystyce. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 33-34. — M. Ilnicka: (Świat kobiety. Rec. przekł.). *Bluszcz* 1889 nr 42. —

P. Chmielowski: (O rolę. Rec.). *Ateneum* 1891 t. 4. — (January. Rec.): I. Matuszewski. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 12; -wg- (W. Gomulicki). *Kur. Codz.* 1892 nr 59; T. Jeske-Choiński. *Gaz. Lw.* 1892 nr 85; T. Jeske-Choiński: Dorobek powieściowy. I. Powieści psychologiczne. *Niwa* 1892 nr 6; A. M. L. (Lisicka). *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 2; J. Nitowski. *Bluszcz* 1892 nr 19; Or. (A. Świętochowski). *Prawda* 1892 nr 12; (St. Ziel...). *Gaz. Warsz.* 1892 nr 172. — (Dzieci szczęścia. Rec.): W. Gomulicki. *Kur. Codz.* 1892 nr 325; I. Matuszewski. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 48; M. Rawicz. *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 3; J. Badeni. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 38; (k. b.) (K. Bartoszewicz). *Kur. Pol.* (Kr.) 1893 nr 5; T. Jeske-Choiński. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1893 nr 78; W. Karczewski. *Bibl. Warsz.* 1893 t. 1. — (Bożek milion. Rec. przekł. niem.). *Kur. Por.* 1893 nr 359. — (Najnowsze prądy w literaturze dramatycznej. Spr. z odczytu): J. Kotarbiński. *Gaz. Pol.* 1893 nr 85; M. *Tyg. Mód i Powieści* 1893 nr 15; I. Matuszewski. *Przegl. Tyg.* 1893 nr 15; Aem (A. Mieszkowski). *Kur. Codz.* 1893 nr 100; Zn. P. (Z. Pietkiewicz). *Prawda* 1893 nr 16; *Biesiada Lit.* 1893 nr 16; *Kur. Por.* 1893 nr 100; *Wędrowiec* 1893 nr 29-30; *Wiek* 1893 nr 83. — (Panna Felicja. Rec.): A. M. L. (Lisicka). *Przegl. Pol.* 1892/93 t. 4; K. J. N. (Nitman). *Gaz. Lw.* 1894 nr 168. —

(Kazio. Rec.): E-ka. *Kraj* 1895 nr 50; M. D. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 50; K. J. N. (Nitman?). *Muzeum* 1896 s. 388. — K. Niedziałkowski: Nie tędy droga, szanowne panie! *Rola* 1895 nr 39-40. — (Historia zwyczajnego człowieka. Rec.): A. Czechowski. *Dzien. Poz.* 1896 nr 264; E. B. *Dzien. Kr.* 1896 nr 300; J. T. (Tokarzewicz) Hodi. *Prawda* 1896 nr 45; R. Zawiliński. *Przegl. Lit.* 1896 nr 12; *Przegl. Tyg.* 1896 nr 40; W. Bukowiński. *Gaz. Pol.* 1897 nr 58; W. Jab. (Jabłonowski). *Głos* 1897 nr 4; L. Rut-

http://rcin.org.pl

KOWSKI. *Ateneum* 1897 t. 1; M. RAWICZ. *Przegl. Pol.* 1898/99 t. 4. — (Przeciw prądowi. Rec.): T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1896 nr 121; K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 1; R. D. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 36; J. T. (TOKARZEWICZ) HODI. *Prawda* 1896 nr 5. — Silva Rerum. Podręcznik historii sztuki. *Kronika Rodz.* 1896 nr 22. — SODALIS: Nie wolno! *Rola* 1898 nr 11. — ***: Pogadanki tygodniowe. *Tyg. Pol.* 1899 nr 28. — P. CHMIELOWSKI: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — W. G. (GOMULICKI): (H. L. Grin: Trzydzieści lat wśród dzikich. Rec.). *Kraj* 1899 nr 51. — (Historia sztuki. Rec.): (R.). *Wędrowiec* 1900 nr 43; A. A. (AUSTEIN). *Krytyka* 1901 nr 1; A. A. (AUSTEIN). *Książka* 1901 nr 1 s. 13; J. ZAKRZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 9. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Waleria Marrené Morzkowska. W wyd.: Błędne koła. T. 1. W-wa 1900. — (Cyganeria warszawska. Rec.): JES. *Przedświt* 1901 nr 224; *Gaz. Lw.* 1901 nr 223; *Gaz. Nar.* 1901 nr 269. — S. DEMBY: Waleria Marrené. W: Album pisarzy polskich (współczesnych). W-wa 1901. — Z. KOŚCIESZA: Z końcem wieku. Ze wspomnień dziennikarza. *Rola* 1901 nr 7, 14. — (Pensjonarki. Rec.): I. M. (MOSZCZEŃSKA). *Przegl. Pedag.* 1901 nr 1; H. ORSZA (H. RADLIŃSKA). *Książka* 1901 nr 7. — P. CHMIELOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — W. PERKOWSKI: Co mówi o nas obca prasa. *Zgoda* (Chicago) 1902 nr 30. — F. BRODOWSKI: Powieści W. Marrené. *Ogniwo* 1903 nr 45. — (Kobieta czasów obecnych. Rec.): J. STECKI. *Książka* 1903 nr 6; T. M. *Ogniwo* 1903 nr 12. — E. L. (LUBARTOWSKA): (Wakacje w Warszawie. Pogadanki o architekturze. Rec.). *Przegl. Pedag.* 1903. — A. SZYCÓWNA: W. Marrené Morzkowska jako autorka pedagogiczna. *Przegl. Pedag.* 1903. —

Nekrologi i wspomnienia pośmiertne w 1903: ALBERTUS. *Kraj* nr 40; Ig. B. (BALIŃSKI). *Słowo* nr 233; toż *Wieczory Rodz.* nr 43; toż *Zgoda* (Chicago) nr 45; Wł. B. (BUKOWIŃSKI). *Prawda* nr 42; DELTA (W. DĄBROWSKI). *Gaz. Warsz.* nr 270; W. JABŁONOWSKI. *Gaz. Pol.* nr 277; T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* nr 255-256; T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* nr 283; L. KULCZYCKI. *Kur. Lw.* nr 283; K. ŁAGANOWSKI. *Bluszcz* nr 42; M. P. *Kur. Codz.* nr 281; W. Pr. (PROKESCH). *Nowa Reforma* nr 233; H. ORSZA (H. RADLIŃSKA). *Zorza* nr 43; RED. *Kronika Rodz.* nr 42; C. WALEWSKA. *Tyg. Ilustr.* nr 42; Z. L. *Życie i Sztuka. Dod. do Kraju* nr 40; D. ZGLIŃSKI. *Wędrowiec* nr 42; *Bibl. Warsz.* t. 4; *Biesiada Lit.* nr 42; *Gaz. Lw.* nr 233; *Gaz. Nar.* nr 233; *Gaz. Szk.* nr 20; *Książka* s. 414; *Kur. Por.* nr 282; *Przyj. Dzieci* nr 43; *Tyg. Mód i Powieści* nr 42; *Tyg. Pol.* nr 42; *Wędrowiec* nr 47; *Wiek Ilustr.* nr 278-279; *Ziarno* nr 42; A. Č. (ČERNY). *Slovanský přehled* 1904. —

Morzkowska jako autorka pedagogiczna. *Gaz. Szk.* 1904 nr 2. — A. SZYCÓWNA: *Enc. wych.* T. 7 (1904). — H. GALLE: Przedmowa do wyd.: Cyganeria warszawska. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 374. [Rec.: J. L. (LORENTOWICZ). *Gaz. Pol.* 1905 nr 277; I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1906 s. 54]. — Z. D. (DĘBICKI): Z dnia na dzień. Pamięci W. Marrené Morzkowskiej. *Gaz. Pol.* 1905 nr 137. — G. T.: Ku czci śp. W. Marrené Morzkowskiej. *Bluszcz* 1905 nr 24. — Uczczenie pamięci śp. Marrené Morzkowskiej. *Gaz. Warsz.* 1905 nr 118. — Z.: Tablica pamiątkowa śp. Marrené Morzkowskiej. *Życie i Sztuka. Dod. do Kraju* 1905 nr 22. — F. BRODOWSKI: Powieści W. Marrené. W: Drzewa. Nowele i myśli. W-wa 1907. — T. JESKE-CHOIŃSKI: W. Marrené Morzkowska. W: Pozytywizm w nauce i literaturze. W-wa 1908. — A. GOLDBERG. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1910). —

S. BRUNNE: (H. L. Grin: Trzydzieści lat wśród dzikich. Rec.). *Szkoła* 1933. — J. HULEWICZ: O podłoże społeczno-ekonomiczne walki kobiet polskich o dostęp na uniwersytety. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 60 nr 178. — Z. ZALESKA: Czasopisma kobiece w Polsce. (Materiały do historii czasopism). Rok 1818-1937. W-wa 1938. — J. P. D. (DEKORSKI): Wybitni Opocznianie. *Ziemia* 1938. — J. HULEWICZ: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939 *PAU. Arch. Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce* nr 5. — J. W. GOMULICKI: Przypisy w: W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964.

http://rcin.org.pl

MASSALSKI EDWARD TOMASZ (1799—1879)

Pseud.: K. W. Józefowicz; A. O. Kamiński; Antoni Odrowąż Kamiński; R. Michalski.

Powieściopisarz, pamiętnikarz.

Ur. 23 września 1799 w Rudawce pod Nieświeżem; syn Onufrego, byłego majora wojsk polskich, i Katarzyny z Korbutów; brat Józefa. Początkowe nauki pobierał w domu, następnie u jezuitów w Mohylewie i w Akademii Połockiej, potem studiował na wydziale nauk moralnych i politycznych Uniwersytetu Wileńskiego. Należa do Towarzystwa Filaretów. W 1832 wyjechał do Petersburga, gdzie pracował jako urzędnik w ministerstwie finansów. Przez pewien czas był redaktorem tygodnika *Bałamut*, wydawanego przez Józefa Sękowskiego, i współpracował z *Tygodnikiem Petersburskim*. Po opuszczeniu Petersburga zarządzał dobrami Lubomirskich na Wołyniu. W 1853 przeniósł się do Warszawy, gdzie otrzymał posadę w Bibliotece Głównej. Żonaty był z Pauliną Nowosielską. Zmarł w Louvain w Belgii 28 czerwca 1879.

TWÓRCZOŚĆ

1. Monety, miary i wagi wszystkich narodów handlujących. T. 1-2. Powst. 1829. Fragm. wyd. pt. Tablice porównawcze wszystkich wiadomych monet, wag i miar, wyrachowanych na monety, wagi i miary nowe francuskie, nowe polskie i rosyjskie. Petersb. 1834.

2. Pan Podstolic albo czym jesteśmy, czym być możemy. Romans administracyjny. Fragm. ogł. *Dzien. Wil.* 1830 *Literatura nadobna*; całość wyd. cz. 1-2. Wil. 1831; cz. 3-5. Petersb. 1833.

Przekł. ros.: P. Gajewski. T. 1-4. Petersb. 1832-1833.

3. Wyciąg z gramatyki polskiej. Wil. 1849.

4. O skarbach słowiańskich, a szczególniej o gramatyce języka polskiego uwagi. W-wa 1853.

5. Przestrogi dla mówiących i piszących po polsku. W-wa 1857.

6. Gramatyka języka polskiego. Wil. 1858. Wyd. 2 skrócone Wil. 1858.

7. Gramatyka języka polskiego do wymagań i natury brzmień jego zastosowana. Paryż 1867.

8. Pamiętniki z lat 1799-1853. Fragm. ogł. pt. W celi więziennej. Z nie drukowanych pamiętników. *Tyg. Ilustr.* 1916 nr 39-40; Z pamiętników (1799-1824). Wyd. H. Mościcki: Z filareckiego świata. Zbiór wspomnień z lat 1816-1824. W-wa 1924.

Drobne utwory i artykuły ogł. w czasopismach: *Bałamut* (1834), *Dzien. Wil.* (tu m. in.: Rejestr ksiąg polskich i łacińskich przez Polaków pisanych w zbiorze bieliczańskim. 1830), *Gaz. Codz.* (tu: Myśli o uwagach gramatykowych Wł. Sabowskiego. 1856 nr 24-28), *Tyg. Petersb.* (1832 i n.), *Tyg. Wil.* (1820).

Przekłady

A. Nicolas: Wywód prawdy chrześcijańskiej ze stanowiska filozofii dogmatu i historii. Przekład R. Michalskiego. W-wa 1856. Wyd. nast.: t. 1-2. Wil. 1870-1871.

Prace edytorskie

P. Skarga: Żywoty świętych starego i nowego zakonu. Wyd. przez K. W. Józefowicza. W-wa 1857.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy z 1870. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6519.

2. Do K. Libelta z 1870. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6004 t. 2.

OPRACOWANIA

(Pan Podstolic. Rec.): P. E. T. Massalski ogłosił prospekt ... *Kur. Pol.* 1830 nr 94; *Tyg. Petersb.* 1832 nr 97; *Kur. Warsz.* 1834 nr 57; *Rozmaitości* (W-wa) 1834 nr 6. — (Tablice porównawcze. Rec.): *Tyg. Petersb.* 1834 nr 64; *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1835 cz. 8. — A. Cieszkowski: O romansie nowoczesnym. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 1. — ⁂: (A. Nicolas: Wywód prawdy chrześcijańskiej ... Rec.). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 302. — ⁂: (Przestrogi dla mówiących i piszących po polsku. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1857 nr 203. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — (Gramatyka języka polskiego. Rec.). *Dzien. Lit.* 1870 nr 16. — Wspomnienia pośmiertne: ⁂. *Echo* 1879 nr 156; *Kur.*

http://rcin.org.pl

Codz. 1879 nr 154; *Kur. Por.* 1879 nr 192; J. Heppen. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 233. — O. Ślizień: Pamiętniki. Powst. 1882. Rkps Muz. Mickiewicza, W-wa. Fragm. ogł. L. Finkel. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 2 (1888); tož przedr. H. Mościcki: Z filareckiego świata. Zbiór wspomnień z lat 1816-1824. W-wa 1924. — Dr Szeliga (J. Bieliński): Proces filaretów w Wilnie. Dokumenta urzędowe z „Teki" rektora Twardowskiego. *Arch. dla Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce.* T. 4. Kr. 1888 i odb. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 2-3. Kr. 1899-1900. —

J. G. (Giżycki): Materiały do dziejów Akademii Połockiej i szkół od niej zależnych. Kr. 1905. — H. Mościcki: Tło historyczne trzeciej części „Dziadów". *Bibl. Warsz.* 1907 t. 2; przedr. w: Wilno i Warszawa w „Dziadach" Mickiewicza. W-wa 1908. — H. Mościcki: Józef Massalski — guwerner Słowackiego. *Pam. Lit.* R. 8 (1909); przedr. w: Pod znakiem Orła i Pogoni. Szkice historyczne. W-wa 1915; tož wyd. 2 W-wa 1923. — L. Janowski: Massalski Tomasz Edward. Pan Podstolic. Powst. przed 1921. Rkps w zbiorach po Janowskim. — H. Mościcki: Z filareckiego świata, jw. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — W. Kubacki: Widmo Fantiny. W: Lata terminowania. Szkice literackie 1932-1962. Kr. 1963.

MASSALSKI JÓZEF (1800—ok. 1845)

Krypt.: J. M.

Poeta.

Ur. w 1800 w Bieliczanach w Mińszczyźnie; syn Onufrego, byłego majora wojsk polskich, i Katarzyny z Korbutów; brat Edwarda Tomasza. Początkowe nauki pobierał w domu, następnie u jezuitów w Mohylewie i w Akademii Połockiej, gdzie uzyskał stopień kandydata filozofii. W 1818 wrócił do rodziny. W październiku 1822 zapisał się na wydział literatury i sztuk wyzwolonych Uniwersytetu Wileńskiego. Zamieszkał u profesora Augusta Bécu i został guwernerem Juliusza Słowackiego. Należał do Towarzystwa Filaretów i lekkomyślnym postępowaniem ułatwił policji dochodzenia przeciwko stowarzyszeniu. W 1823 uwięziony w Wilnie, został wcielony do wojska rosyjskiego jako prosty szeregowiec. Przebywał w pułku we Włodzimierzu na Wołyniu. W 1829 dosłużył się rangi oficera i wystąpił z wojska. Najpierw zarządzał dobrami hrabiny Joanny Moszyńskiej na Wołyniu, potem, w 1830, kupił majątek ziemski i ożenił się z Owsianówną z okolicy Uściługa. Na wieść o wybuchu powstania usiłował dotrzeć do wojsk powstańczych. Schwytany przez Rosjan, został prawdopodobnie zesłany na Sybir. Zmarł w Uściługu między 1840 a 1845.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jacek. Powieść. *Dzien. Wil.* 1823 t. 1 s. 450-455. Rkps Bibl. PAN Kr.

2. Karnawał, wiersz pisany roku 1823 dnia 22 lutego. Wil. (1823).

3. Poezje. T. 1-2. Wil. 1827-1828.

Zawartość: t. 1: 41 drobnych utworów; t. 2: Bajki; Powieści; Listy; Wiersze różne.

Poezje ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Wil.* (tu: Bajki, fraszki i ucinki. 1823 t. 1; Poranek letni. 1823 t. 2), *Gaz. Pol.* (1827), *Kur. Warsz.* (1828-1829), *Motyl* (1828-1829), *Pam. dla Płci Pięknej* (1830), *Rozmaitości* (Lw.; 1833), *Rozmaitości Warsz.* (1827-1833).

OPRACOWANIA

J. Czeczot: List do A. Mickiewicza, dat. Wilno, 1/13 luty 1823. Ogł. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. 1: Korespondencja. T. 5. Kr. 1913. — M. Czarnocki: Krótka wiadomość o tajnych towarzystwach uczniów Uniwersytetu Wileńskiego aż do ich rozwiązania w roku 1824. Powst. 1824. Ogł. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Wil. na r. 1907.* Wil. 1908; przedr. H. Mościcki: Z filareckiego świata. Zbiór wspomnień z lat 1816-1824. W-wa 1924. — B. Zaleski: List do A. E. Odyńca, dat. Sochaczew, 30 marca 1823. Ogł. W. Korotyński: Sprzed lat pięćdziesięciu. *Kronika Rodz.* 1882 nr 7. — (Poezje. Rec.): St. J. (Jaszowski): O autorach i dziełach polskich w piśmie

http://rcin.org.pl

niemieckim „Blätter für literarische Unterhaltung". *Rozmaitości* (Lw.) 1829 nr 49; *Kur. Pol.* 1829 nr 14; *Gaz. Pol.* 1830 nr 286; *Rozmaitości* (Lw.) 1830 nr 47. — N.: Poeta J. Massalski. *Nowa Polska* 1831 nr 181. — J. Słowacki: List do matki, dat. Genewa, 7 listopada 1834. Ogł. L. Méyet: Listy Juliusza Słowackiego. T. 1. Lw. 1899 s. 268, i wyd. nast. — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 2 i wyd. nast. — A. Tyszyński: O poezji polskiej komicznej. W: Amerykanka w Polsce. Cz. 2. Petersb. 1837 s. 204-208; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. 1904. — H. Cieszkowski: Józef Massalski i Ludwik Kropiński. *Bibl. Warsz.* 1857 t. 3; przedr. w: Notatki z mojego życia. Poz. 1873 s. 41-43. — M. Malinowski: Księga wspomnień. Powst. 1864. Wyd. J. Tretiak. Kr. 1907 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowych* t. 3. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). —

K. W. Wójcicki: Ostatni klasyk. Wspomnienie z pierwszej połowy naszego stulecia. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 1-2 i odb. — E. T. Massalski: Z pamiętników (1799--1824). Powst. przed 1879. Ogł. H. Mościcki: Z filareckiego świata, jw. — A. E. Odyniec: Wspomnienia z przeszłości. *Kronika Rodz.* 1881 nr 9; przedr. w: Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884. — Dr Szeliga (J. Bieliński): Proces Filaretów w Wilnie. Dokumenta urzędowe z „Teki" rektora Twardowskiego. *Arch. dla Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce.* T. 4. Kr. 1888 i odb. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza podług zebranych przez siebie materiałów oraz z własnych wspomnień. T. 1. Poz. 1890; wyd. 2 Poz. 1929. — F. Hoesick: Życie Juliusza Słowackiego na tle współczesnej epoki (1809-1849). Biografia psychologiczna. T. 1. Kr. 1896. — N.: Setna rocznica Massalskiego. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 13. — J. G. (Giżycki): Materiały do dziejów Akademii Połockiej i szkół od niej zależnych. Kr. 1905. — H. Mościcki: Tło historyczne trzeciej części „Dziadów". *Bibl. Warsz.* 1907 t. 2; przedr. w: Wilno i Warszawa w „Dziadach" Mickiewicza. W-wa 1908. — H. Mościcki: Józef Massalski — guwerner Słowackiego. *Pam. Lit.* R. 8 (1909); przedr. w: Pod znakiem Orła i Pogoni. Szkice historyczne. W-wa 1915; toż wyd. 2 W-wa 1923. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939.

Zob. również: Filomaci, Filareci, Promieniści.

MECHERZYŃSKI KAROL (1800—1881)

Historyk literatury.

Ur. 4 stycznia 1800 w Krakowie; syn Mateusza, profesora liceum, i Heleny z Żeromskich, siostry Józefata, dziadka Stefana Żeromskiego. W 1815 zmarł jego ojciec. Po ukończeniu gimnazjum i uniwersytetu w Krakowie zaczął w 1820 wykładać historię literatury w Liceum Św. Barbary, potem w 1821 w Gimnazjum Św. Anny. W 1825 uzyskał stopień doktora filozofii. W 1828 został członkiem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. W 1830 został współredaktorem *Pamiętnika Krakowskiego Nauk i Sztuk Pięknych*, był później współpracownikiem *Kwartalnika Naukowego* i *Pamiętnika Naukowego*. W 1849 po usunięciu Lucjana Siemieńskiego powołano go na zastępcę profesora literatury polskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1851 przestał uczyć w szkole. W 1855 dostał nominację na profesora zwyczajnego i wykładał do 1867. W 1872 był członkiem założycielem Akademii Umiejętności w Krakowie. Zmarł 9 sierpnia 1881 w Podgórzu pod Krakowem.

Wg P. Chmielowskiego szczególną zasługą Mecherzyńskiego było to, że zwrócił uwagę na niewłaściwość ryczałtowego potępiania literatury polskiej XVII wieku.

TWÓRCZOŚĆ

1. De philosophiae in poesi primordiis dissertatio. Kr. 1825.

2. Świadectwa uczonych krajowych i postronnych o kwitnącym stanie nauk w Polsce w wiekach dawniejszych. Rzecz czytana ... na posiedzeniu publicznym d. 2 czerwca 1828 r. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 13 (1829); odb. Kr. 1828.

3. Historia języka łacińskiego w Polsce. Kr. 1833.

http://rcin.org.pl

4. Prawidła pisania. Kr. 1841.

5. O magistratach miast polskich, a w szczególności miasta Krakowa. Kr. 1845.

6. Historia języka niemieckiego w Polsce. *Dwutyg. Lit.* 1845 t. 2 nr 14-15; wyd. osob. Kr. 1846.

7. O duchu i dążności literatury polskiej wieku XVI. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 19 (1849) i odb.

8. Przegląd literatury ludów wschodnich, poezji greckiej, średniowiecznej, polskiej XVI i XIX wieku. Odczyty publiczne ... z miesiąca maja i czerwca r. z. Kr. 1851.

9. O wymowie politycznej w Polsce. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 22 (1852) i odb.

10. Historia wymowy w Polsce. T. 1-4. Wyd. t. 1-3. Kr. 1856-1860. Wyd. 2 t. 2 pt. Historia wymowy kaznodziejskiej w Polsce, obejmująca wiadomość o najcelniejszych mówcach Kościoła polskiego w czasach Zygmuntowskich. Kr. 1864. T. 4 pozostał w rękopisie.

11. O reformie Akademii Krakowskiej zaprowadzonej w r. 1780 przez Kołłątaja. Rzecz historyczna, z archiwalnych źródeł zebrana i na uczczenie 500-letniej rocznicy wydana. Kr. 1864.

12. O poetach czasów Stanisława Augusta. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 32 (1864); odb. Kr. 1865.

13. Uwagi nad dziełem L. T. Rycharskiego „Literatura polska w historyczno-krytycznym zarysie". Kr. 1867.

14. Wiadomość o Wetach parnaskich Wacława Potockiego w bezimiennym rękopiśmie znalezionym w Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 38 (1869) i odb. (Tu także fragm. Wetów).

15. Stylistyka, czyli nauka obejmująca prawidła dobrego pisania. Do użytku młodzieży szkolnej ułożona. Kr. 1870. Wyd. nast.: Kr. 1876; Kr. 1884.

16. Wypisy polskie dla szkół żeńskich z najcelniejszych pisarzy krajowych zebrane i ułożone. Kr. 1872. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1875.

Wyd. nowe zupełnie przerobione pt. Wypisy polskie dla szkół męskich i żeńskich. Kr. 1890.

17. Historia literatury polskiej dla młodzieży opowiedziana w krótkości. Kr. 1873. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1877; wyd. 3 Kr. 1880.

18. Przykłady i wzory z najcelniejszych poetów i prozaików polskich zebrane i zastosowane do Historii literatury polskiej opowiedzianej w krótkości dla młodzieży. Kr. 1874. Wyd. nast.: wyd. 2 rozszerzone t. 1-2. Kr. 1877-1878.

19. O pobycie w Polsce Konrada Celtesa i jego wpływie na rozbudzenie humanizmu. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 4 (1876) i odb.

20. Uwagi o przedmiocie języka. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 4 (1876) i odb.

21. Wawrzyniec Korwin z Nowego Targu, poeta śląski z końca XV wieku. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 6 (1878) i odb.

22. O poemacie filozoficznym Lukrecjusza De natura rerum, uważanym ze strony estetycznej. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 7 (1880); odb. Kr. 1879.

23. Jana z Wiślicy Wojna pruska. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 8 (1880) i odb. (W tekście rozprawy przekład fragm. omawianego utworu, por. Przekłady poz. 3).

24. Wzór odmian gramatycznych i składni języka polskiego XVI w. B. m. 1884.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Ateneum* (tu: O poezjach polskich i łacińskich A. Trzycieskiego. 1876 t. 3), *Bibl. Warsz.* (1849-1876; tu m. in.: Rozbiór dramatu: Odprawa posłów greckich J. Kochanowskiego. 1849 t. 3; O powołaniu i pracach kaznodziejskich Skargi. 1857 t. 3; O pismach Kazimierza Brodzińskiego. 1859 t. 2; O poezjach Hieronima Morsztyna ... 1859 t. 2; O poemacie Wojna chocimska (W. Potockiego). 1861 t. 1), *Gaz. Kr.* (1848), *Kwart. Nauk.* (tu m. in.: Filozoficzne pojęcie historii literatury ojczystej. 1835 t. 2 s. 103-120), *Pam. Kr. Nauk i Sztuk Pięknych* (współred. 1830), *Pam. Nauk.* (1837), *Programma Liceum Kr. Św. Anny.* Kr. 1844 (tu: Porównanie języków francuskiego, niemieckiego i polskiego), *Programma popisów rocznych uczniów obydwóch liceów krakowskich, Św. Anny i Św. Barbary.* Kr. 1829 (tu: Historia języka łacińskiego w Polsce), *Przyj. Ludu* (1840-1842), *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* (1829-1869), *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* (1874, 1876, 1878, 1880), *Wieniec. Księga zbior. ofiarowana S. Jachowiczowi.* T. 2. W-wa 1858 (tu: O stanowisku poetyckim Dantego i znaczeniu „Boskiej komedii").

http://rcin.org.pl

Przekłady

1. J. Długosz: Dziejów polskich ksiąg dwanaście. T. 1-5. Kr. 1867-1870 jako: Dzieła wszystkie. T. 2-6.

2. M. Opitz: Do jutrzenki. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1.

3. Jan z Wiślicy: Wojna pruska (Bellum Prutenum). Fragm. w rozprawie: Jana z Wiślicy Wojna pruska, zob. Twórczość poz. 23; przekł. ks. II wyd. osob. W. Kłosowski pt. Chronografia bitwy grunwaldzkiej. W: Jana z Wiślicy Wojna pruska w przekładzie K. Mecherzyńskiego. Kr. 1910 (na okładce: Pieśń o Grunwaldzie 1410-1910).

Listy

1. Do T. Działyńskiego z 1858. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

2. Do S. Buszczyńskiego 2 listy z 1868, 1874. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 1, 2.

OPRACOWANIA

A. T. (Tyszyński): (Prawidła pisania. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2. — J. Z.: (Przegląd literatury ludów ... Rec.). *Bibl. Warsz.* 1852 t. 2. — (Historia wymowy w Polsce. Rec.): Ks. Ł. (L. Łętowski). *Czas* 1856 nr 252; (K. Szajnocha). *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 4; *Przegl. Poz.* 1857 t. 23; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 117; tamże 1859 nr 47; d. *Gaz. Codz.* 1860 nr 95; Izd. (Izdebski). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 4. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — K. W. Wójcicki: Karol Mecherzyński. *Tyg. Ilustr.* 1865 t. 1 nr 292. — (Stylistyka ... Rec.): Dr Omega (J. I. Kraszewski). *Tydzień* (Drezno) 1870 nr 35; -ws- (W. Sabowski). *Dzien. Lit.* 1870 nr 27; W. G. *Czas* 1870 nr 112; A. Bądzkiewicz. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 2; *Czas* 1874 nr 59. — (Historia literatury polskiej dla młodzieży. Rec.): *Dzien. Mód Paryskich* 1872 nr 2; K. K. (Kantecki). *Gaz. Nar.* 1873 nr 50, 52; toż *Niwa* 1873 t. 3 nr 30. [Polemika: W. Gąsiorowski: Z powodu recenzji w Gazecie Narodowej (nr 50, 52). *Czas* 1873 nr 80 i odb.]; *Gaz. Pol.* 1873 nr 160; *Opiekun Dom.* 1873 nr 11; *Wiek* 1873 nr 12-13; *Czas* 1874 nr 59; *Czas* 1876 nr 214. — (Przykłady i wzory najcelniejszych poetów i prozaików polskich. Rec.): K. Wł. W. (Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1874 t. 3; *Czas* 1874 nr 59; *Niwa* 1874 nr 59; B. *Kronika Rodz.* 1875 nr 15; *Wiek* 1876 nr 125; Aureli (Urbański). *Echo* 1879 nr 192. — (Wypisy polskie dla szkół średnich. Rec.): *Czas* 1874 nr 59; P. Chmielowski. *Bibl. Warsz.* 1877 t. 1; Aureli (Urbański). *Echo* 1879 nr 176. — P. Chmielowski: (O pobycie w Polsce Konrada Celtesa. Rec.). *Niwa* 1877 t. 12. — Nekrologi w 1881: A. Bełcikowski. *Tyg. Ilustr.* nr 297; H. Biegeleisen. *Warta* nr 374; Borzywój (W. Korotyński). *Tyg. Powsz.* nr 36; S. K. (Krzemiński). *Bluszcz* nr 39; A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* t. 33 nr 845; *Bibl. Warsz.* t. 3; *Gaz. Nar.* nr 183, 185; *Nowiny* nr 221; *Wiek* nr 178. — A. Brandowski: Współpracownik „Warty", dr Karol Mecherzyński. *Warta* 1881; odb. Poz. 1881. — J. Łepkowski: Karol Mecherzyński. (Przemówienie nad grobem). *Czas* 1881 nr 184 i odb.; toż *Wiek* 1881 nr 180; przedr. *Warta* 1881 nr 373. —

H. Biegeleisen: Karol Mecherzyński. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — P. Chmielowski: Karol Mecherzyński. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — T. Sinko. *Enc. wych.* T. 7 (1909). — H. Mościcki: Mecherzyński Karol. *Sto lat myśli pol.* T. 7 (1911). — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 45 (1911). — S. Piołun-Noyszewski: Stefan Żeromski. Dom, dzieciństwo i młodość. W-wa 1928. — S. Cywiński: Sprawa podziału dziejów literatury polskiej na okresy. *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936; odb. Kr. 1936.

MECISZEWSKI HILARY (1802—1855)

Publicysta, historyk.

Ur. w 1802 w Krakowie; syn Kacpra, pułkownika wojsk polskich. Do szkoły uczęszczał w Krakowie. Studia wyższe podobno odbył na uniwersytetach we Lwowie i Warszawie. W okresie tym współredagował *Kurier dla Płci Pięknej* (1823). Następnie wyjechał za granicę i zwiedził ważniejsze stolice Europy. Po powrocie osiadł w Krakowie, był właścicielem tzw. hotelu rosyjskiego, otrzymanego w posagu żony. W 1834 był

http://rcin.org.pl

przez pewien czas redaktorem i wydawcą *Tygodnika Krakowskiego*. W 1833-1835 posłował na sejm Wolnego Miasta Krakowa i był przywódcą liberalnej opozycji ze środowiska mieszczańskiego. W okresie tym został politycznym korespondentem Adama Czartoryskiego. W 1835 został członkiem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. W 1843-1847 był dyrektorem i dzierżawcą teatru w Krakowie. Przez pewien okres kierował biurem likwidacyjnym majątków Uniwersytetu Jagiellońskiego. W rewolucji 1846 stał na czele stronnictwa umiarkowanego, antyrewolucyjnego i był główną sprężyną organizacji służby bezpieczeństwa. Po upadku rewolucji był przez kilka miesięcy więziony przez władze „opiekuńczych mocarstw". Po uwolnieniu wyjechał do Berlina, gdzie pracował naukowo. W 1848 powrócił do kraju i całkowicie poświęcił się publicystyce. W kwietniu 1848 redagował w Krakowie *Dziennik Narodowy*. W maju 1848 brał udział w zjeździe delegatów we Wrocławiu przed Zjazdem słowiańskim w Pradze. Później we Lwowie redagował czasopismo *Polska*, organ grupy konserwatywnej ziemiaństwa. Należał również do redakcji *Czasu* i *Dwutygodnika Literackiego*. Współpracował z historykiem Antonim Zygmuntem Helclem. Zmarł w Krakowie 14 marca 1855.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kilka słów do Franciszka Gąsiorowskiego. Wr. 1834.

2. Diariusz Sejmu Wolnego Miasta Krakowa za rok 1837/38. Kr. 1838.

3. Memoriał historyczny i polityczny o stanie obecnym W. M. Krakowa i jego okręgu na poparcie adresu obywateli krakowskich podanego Rządowi francuskiemu i angielskiemu w październiku 1839 r., z dołączeniem zbioru dokumentów. Wyd. L. Królikowski. Paryż 1840.

J. Bieniarzówna, G. Korbut, J. Turowski, M. Tyrowicz przypisują autorstwo H. Meciszewskiemu, J. Ujejski — L. Królikowskiemu.

Przekł. franc.: Paryż 1840 (wyd. anonim.).

4. Listy galicyjskie, czyli rozbiór krytyczny ustawy zaprowadzającej w Galicji Wschodniej Galicyjski Stanowy Instytut Kredytowy odnośnie do Patentu Cesarskiego z dnia 3 listopada 1841. Supraśl 1843.

Wyszedł tylko poszyt 1.

5. Uwagi o teatrze krakowskim. *Gaz. Kr.* 1843 nr 19-126 (z przerwami); wyd. osob. (zebrał S. Gieszkowski) Kr. 1843.

6. Kilka słów do redaktora Gazety Poznańskiej. Kr. 1845.

7. Erwiderung des Verfassers des in Nr 105 der Breslauer Zeitung veröffentlichten Aufsatzes „Krakau am 11 April 1846" auf die Antworten der Allgemeinen Zeitung und ihres Correspondenten. Wr. 1846 (litografia); toż *Breslauer Zeitung* 1846 dod. do nru 192 (19 sierpnia).

Artykuł ten w obronie miasta wywołał reakcję ze strony władz policyjnych: zabrano Meciszewskiemu cały transport tego wydania, tak gazety jak i litografii, oraz uwięziono go na kilka miesięcy.

8. Historia Rzeczypospolitej Krakowskiej od 3 maja r. 1815 do 26 listopada r. 1848. Objaśnienia wyciągami z akt rządowych korespondencji dyplomatycznych tudzież pamiętników osób, czynny udział w publicznym życiu tego kraju mających, z wizerunkami medalów i monet w epoce jej bytu wybitych. T. 1-4. Rkps. Wyd. zeszyt pt. Sześć lat bytu politycznego Rzeczypospolitej Krakowskiej. Berlin 1846 (obejmuje okres od grudnia 1827 do marca 1833); druk całości rozpoczęto w 1850 nakładem A. Potockiego, lecz po ukończeniu 20 arkuszy dalszego odbijania zaniechano. Fragm. pt. Obrady sejmowe. Przedr. J. Bieniarzówna: Rzeczpospolita Krakowska 1815-1846. Wybór źródeł. Wr. 1951 *BN* I, 138.

9. Józef hrabia Wodzicki. Wspomnienie pośmiertne. *Gaz. Kr.* 1847 nr 137; odb. Kr. 1847.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1876 t. 4.

10. Adres mieszkańców Galicji przeciw podziałowi Galicji na dwie prowincje. *Polska* 1848 nr zbiorowy 36-39; odb. Lw. 1848.

11. Bombardowanie miasta Krakowa dn. 26 kwietnia. *Dzien. Nar.* 1848 nr 22; odb. Kr. 1848; toż w jęz. niem. Wiedeń 1848.

12. Do pana Ferdynanda Kojsiewicza ... słów kilkanaście od H. Meciszewskiego, redaktora dziennika „Polska". Lw. 1848.

13. Do historii ustawodawstwa karnego tudzież sejmów prawodawczych b. Rzeczypospolitej Krakowskiej. Odpowiedź na

http://rcin.org.pl

objaśnienie artykułu wstępnego w nr 200 Czasu z strony Redakcji dane. *Czas* 1849 nr 225-232; odb. Kr. 1849.

14. (Do historii projektu budowy i zarządu kolei górnośląsko-krakowskiej). *Czas* 1849 nr 195-197; odb. Kr. 1849.

15. Zjazd polski w Wrocławiu na dniu 5 maja 1848 r. (Ustęp historyczny z pamiętników...). *Polska* 1849 nr 5-6, 9-11, 13-17; odb. Lw. 1849.

16. Posag Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Wiadomość historyczna napisana wedle aktu urzędowego pt. „Memoriał o stanie likwidacji pretensji między byłą Rzeczpospolitą Krakowską z jednej, a trzema dotyczącymi Wysokimi Dworami: Austriackim, Pruskim i Rosyjskim z drugiej strony, w moc traktatu datowanego z d. 3 maja 1815 wszczętej i dotąd nie ukończonej", z dołączeniem allegatów ... *Czas* 1849 nr 240-249; 1850 nr 1-28; odb. Kr. 1850.

17. Rzecz do historii majątku Uniwersytetu Krakowskiego tudzież prawa młodzieży polskiej uczęszczania do niego na nauki. Jako odpowiedź na uwagi p. J. Mieroszewskiego dane nad pismem pt. „Posag Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie". Kr. 1850.

18. Projekt do ustawy regulującej stosunek prawny właścicieli domów i realności, w dniach 18 i 26 lipca 1850 r. w Krakowie pożarem zniszczonych, względem Rządu ... Kr. 1850.

19. Wizyta braci Malinowskich z Warszawy odbyta w Krakowie d. 17 grudnia 1830 r. (Ustęp historyczny z pamiętników ...). Kr. 1851.

20. Uwagi nad dramatem. Rkps Ossol. sygn. 1849/II.

Artykuły i rozprawy umieszczał w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Breslauer Zeitung* (1846), *Czas* (1845-1855), *Dwutyg. Lit.* (tu m. in.: Humorystyka. 1844 nr 1-3), *Dzien. Nar.* (red. 1848), *Dzien. Warsz.* (tu m. in.: Opis wejścia na szczyt Etny. 1852 nr 209-212, 214-215, 217), *Gaz. Kr.* (1843-1847), *Gaz. Warsz.* (1854-1855; tu w 1854 korespondencje o charakterze satyrycznym), *Goniec Kr.* (1831), *Kur. dla Płci Pięknej* (współred. 1823), *Kur. Kr.* (1835), *Orędownik Nauk.* (1842 nr 24), *Polska* (red. 1848-1849), *Pszczółka Kr.* (1819-1820), *Tyg. Kr.* (red. 1834).

P r z e k ł a d y

1. K. Birch-Pfeiffer: Noc balowa na dworze Ludwika XIV, czyli margrabina de Vilette. Dramat w 5 aktach ... wolno przełożył ... Wyst. Kr. 9 maja 1847. Rkps Ossol. sygn. 10530/I.

2. L. Clairville i A. Damarin: Diabeł w Paryżu. Komedia w 1 akcie.
Wg Estr. I, 369.

3. A. Dennery i F. Dumanoir: Noc policzkowa. Komedia w 2 aktach.
Wg Estr. I, 372.

4. W. M. Hugo: Walde Amalia.
Wg Estr. I, 380.

5. H. Lauke: Monaldeschi. Dramat w 5 aktach.
Wg Estr. I, 383.

6. E. Scribe: Oskar, czyli mąż, który oszukuje żonę. Komedia w 3 aktach z francuskiego. Rkps Ossol. sygn. 10144/I.

L i s t y i m a t e r i a ł y

1. Do A. Czartoryskiego z 15 czerwca 1838. Rkps Bibl. Czart. sygn. 5361. Fragm. ogł. J. Bieniarzówna: Rzeczpospolita Krakowska 1815-1846. Wybór źródeł. Wr. 1951 *BN* I, 138.

2. Do J. Majera z 1849. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

3. Drobne wiersze w Tece redaktorskiej Pszczółki Krakowskiej. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 995.

OPRACOWANIA

F. Mirecki: Odpowiedź na artykuł p. Meciszewskiego o koncercie wychowańców szkoły śpiewu dramatycznego w Krakowie. *Gaz. Kr.* 1843 nr 53. — W. N.: Jeszcze słów parę o koncercie szkoły śpiewu d. 17 lutego rb. *Gaz. Kr.* 1843 nr 66. — Wł. (K. W. Wójcicki): (Uwagi o teatrze krakowskim. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1843 t. 4. — (Kilka słów do redaktora Gazety Poznańskiej. Rec.). *Gaz. Kr.* 1845 nr 44. — (J. N. Janowski): Polska — pismo poświęcone rozprawom polityczno-ekonomicznym ... *Demokrata Pol.* 1847/48 t. 11.—J. B. Dzierzkowski: Nowy koncept dziennikarski p. H. Meciszewskiego. Lw. 1848. — J. B. Dzierzkowski: Pan H. Meciszewski i Stowarzyszenie Ziemiańskie. Lw. 1848. — F. Hechel: Kraków i ziemia krakowska w okresie Wiosny Ludów. Powst. 1846-1851. Wyd. H. Barycz. Wr. 1950. — A. Kłodziński: Sprawy polskie. *Gaz. Nar.* 1848 nr 134. — Mamy przed sobą prospekt nowego pisma ... *Gaz. Kr.* 1848 nr 70. — Przejrzawszy trzy pierwsze nu-

http://rcin.org.pl

mera Dziennika Narodowego ... *Gaz. Kr.* 1848 nr 80. — E. Romankiewicz: Odpowiedź na odezwę p. Meciszewskiego. *Gaz. Nar.* 1848 nr 134. — (Wizyta braci Malinowskich z Warszawy. Rec.). *Przegl. Poz.* 1851 t. 14. — (A. Lesznowski?): W dniu 16 marca odbył się w Krakowie ... *Gaz. Warsz.* 1855 nr 84. — (H. Skimborowicz): Literaci i artyści polscy zmarli w ubiegłym roku. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 68. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — W. Zawadzki: Dziennikarstwo w Galicji w roku 1848. Dalszy ustęp z pamiętników. Lw. 1878; przedr. w: Pamiętniki życia literackiego w Galicji. Wyd. A. Knot. Kr. 1961. — W. Kopff: Wspomnienia z ostatnich lat Rzeczypospolitej Krakowskiej. Powst. 1886-1889. Wyd. S. Estreicher. Kr. 1906 *Bibl. Kr.* nr 31. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. Cz. 1. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1. W-wa 1957. — K. Sosnowski: Poezja krakowska z czasów Wolnego Miasta (ze szczególnym uwzględnieniem Edmunda Wasilewskiego) (1815-1846). Kr. 1901 *Bibl. Kr.* — M. Polaczkówna: Michał Wiszniewski 1830-1848. *Roczn. Kr.* t. 12 (1910) s. 59-163. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 46 (1911). — M. Limanowski: Historia ruchu rewolucyjnego w Polsce w 1846 r. Kr. (1913). — T. Gutkowski: Cenzura w Wolnym Mieście Krakowie 1832-1846. Kr. 1914 *Bibl. Kr.* —

M. Tyrowicz: Jan Tyssowski, dyktator krakowski r. 1846. Działalność polityczna i społeczna. W-wa 1930. — J. Bieniarzówna: Rzeczpospolita Krakowska 1815-1846. Kr. 1948 *„Przeszłość — — Przyszłość". Bibl. Hist.* nr 7. — J. Bieniarzówna: Z dziejów liberalnego i konspiracyjnego Krakowa (1833-1848). Kr. 1948 *Bibl. Kr.* nr 106. — J. Demel: Stosunki gospodarcze i społeczne Krakowa w latach 1853-1866. Wr.-Kr. 1958 *Bibl. Kr.* nr 112. — J. Turowski: Utopia społeczna Ludwika Królikowskiego. W-wa 1959.

MERZBACH HENRYK (1836—1903)

Pseud.: Agricola; Agrykola; H. M. Agrykola; Salvator Henricolo.

Poeta, publicysta.

Ur. 29 grudnia 1836 w Warszawie; syn Zygmunta, księgarza, i Henryki z Lesserów. Nauki początkowe pobierał w zakładzie wychowawczym J. N. Leszczyńskiego w Warszawie. Po ukończeniu Gimnazjum Gubernialnego w 1853 wyjechał za granicę. W 1854-1855 studiował na uniwersytecie we Wrocławiu, w 1856 w Brukseli, gdzie poznał Joachima Lelewela, i w 1857 w Paryżu. W 1858 jego nakładem ukazało się pierwsze w Warszawie zbiorowe wydanie *Pism* Adama Mickiewicza. W 1860 był w Neapolu; od 1863 przebywał w Lipsku i brał udział w redagowaniu czasopisma *Ojczyzna*. W tym okresie nawiązał stosunki korespondencyjne z Józefem Ignacym Kraszewskim. W 1864 w salonach generałowej Kickiej wygłaszał odczyty o poezji polskiej. Następnie osiadł w Brukseli, gdzie kierował księgarnią Mucquardta, której później został współwłaścicielem. Uzyskał tytuł księgarza nadwornego króla Leopolda II. Był współredaktorem czasopisma belgijskiego *Bien Social*. Jako prezes wystawy księgarzy i drukarzy belgijskich w Paryżu napisał w katalogu wystawowym w języku francuskim *Historię księgarstwa, drukarstwa i sztycharstwa w Belgii*, za co mianowano go członkiem honorowym Brukselskiego Trybunału Handlowego. Założył Towarzystwo Polskie Pomocy Wzajemnej i był jego wieloletnim przewodniczącym. Około 1870 ożenił się z Pauliną Le Hardy de Beaulieu. Zmarł 20 kwietnia 1903 w Brukseli.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poezje ulotne przez Salvatora Henricolo. Wr. 1854.

2. Antoni Malczewski. Obraz liryczny w pięciu ustępach, oryginalnie napisany. W-wa 1858.

Dedykacja: Hipolitowi Skimborowiczowi, który wzniósł pomnik „Autorowi Marii", i Kazimierzowi Władysławowi Wójcickiemu, który skreślił dokładny życiorys poety, w dowód prawdziwego szacunku poświęca Autor.

3. Lutnia. Poz. 1858.

Dedykacja: Cieniom Adama Mickiewicza poświęca Autor.

http://rcin.org.pl

4. La voix d'un exilé. Neapol 1861.

5. Szlapy dołoj! W-wa 1 czerwca 1863. (Wiersz ulotny).

6. Z wiosny. Lipsk 1864. (Poezje; wyd. bezimienne). Wyd. nast.: wyd. 2 Bruksela 1865; pt. Z wiosny i z jesieni. Wyd. 2 (!) Lipsk 1883 (razem z poz. 12).

7. Adieu à Michel Berend! — Quelques mots sur la mission historique des peuples. Bruksela 1867.

8. Toast wygnania w rocznicę powstania styczniowego. Bruksela 1868.

9. Strzaskana lutnia. Z wspomnień ostatniego powstania. *Tyg. Wielkopol.* 1871 nr 24-30; wyd. osob. Poz. 1871.

10. Deux soeurs. Bruksela 1877.

11. Listy z Belgii Agrykoli i Paterkula. *Kur. Warsz.* 1878-1879; wyd. osob. Bruksela 1882. (Wspólnie z Włodzimierzem Wolskim).

12. Z jesieni. Bruksela 1882. Wyd. nast.: pt. Z wiosny i z jesieni. Wyd. 2. Lipsk 1883 (razem z poz. 6).

13. Pamiątka pięćdziesiątej rocznicy powstania listopadowego. Bruksela 1884.

14. Joachim Lelewel w Brukseli. *Dzien. Poz.* 1889 nr 220-233; odb. Poz. 1889.

15. Prace numizmatyczne Joachima Lelewela w Belgii. Dopiskami uzupełnił A. Ryszard. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1889 nr 1-2; odb. Kr. 1889.

Artykuły, rozprawy i poezje ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album Muz. Nar. w Rapperswylu* (tu: Testament Lelewela. 1876; Wspomnienia z Hiszpanii: I. Z Kordowy; II. Z Sewilli; III. Z Barcelony. 1876), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Kilka słów o najnowszej literaturze dramatycznej we Francji. 1859 t. 3), *Bien Social* (?; współred.), *Dzien. Poz.* (1865--1867, 1888-1897; tu m. in.: Listy z Belgii. 1891 nr 119, 122, 129, 209-210), *Gaz. Codz.* (1858), *Gaz. Warsz.* (tu w 1856--1857: Korespondencja z Wrocławia), *Kraj* (Petersb.; 1888-1889, 1893-1894), *Kur. Warsz.* (tu w 1878-1879 felietony wierszem pod pseud.: Agrykola), *Nowiny* (Lw.; tu: Sen dziewiczy. 1855 nr 17), *Ognisko* (Bruksela; tu: Jutro! Polskim kolonistom. 1866 z. 1), *Ojczyzna* (Lipsk; 1864 członek redakcji), *Polnische Miscellen* (W-wa; tu przekł. A. Mickiewicza: Marylla's Grab. 1826 t. 1), *Prawda* (tu wiersze: Wiek nowy. 1889 nr 10; Odrodzony! 1889 nr 44), *Prawda. Księga zbior. ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899 (tu wiersz: Bez pieśni), *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* (1888-1890), *Przegl. Powsz.* (Drezno; tu wiersze: Na wiosnę. 1866 z. 3; Dumanie tułacza. 1866 z. 4), *Rocznik* (Przemyśl, Sambor; tu wiersze w 1881-1882, 1889/90), *Życie* (W-wa; tu m. in.: Życie belgijskie. 1887 nr 25).

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 125 listów z 1863-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6519.

2. Do J. N. Janowskiego 21 listów z 1864--1878. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

3. Do S. Buszczyńskiego 2 listy z 1883 i 1892. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 3, 4.

4. Do O. Balzera z 1893. Rkps Ossol. sygn. 7701/II.

OPRACOWANIA

S. K. J.: Mozaika dziennikarska. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 47, 54. — (A. E. Koźmian): Z gościny w Poznańskiem. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 189. — Część literacko-artystyczna. Poezja liryczna. *Czas* 1858 nr 201. — Kr.: (Z wiosny. Wyd. 2. Rec.). *Dzien. Poz.* 1867 nr 23. — Cz. (B. Czerwieński): Przegląd literacki. *Ziarno* 1882 nr 8. — Sigma (W. Przyborowski): (Z Belgii. Rec.). *Kur. Codz.* 1882 nr 254. — W. Wittyg: (Joachim Lelewel w Brukseli; Prace numizmatyczne Lelewela. Rec.). *Kwart. Hist.* 1893. — S. Krzywoszewski: H. Merzbach i polska kolonia w Brukseli. *Życie i Sztuka* (dod. ilustr. *Kraju*) 1901 nr 4. — Wspomnienia pośmiertne: A. Kraushar. *Kur. Warsz.* 1903 nr 161; J. O. (Ostroróg). *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 17; *Gaz. Pol.* 1903 nr 109; *Kraj* 1903 nr 16; *Ogniwo* 1903 nr 18. — A. Kraushar: Księgarz-poeta (Henryk Merzbach). W: Obrazy i wizerunki historyczne. W-wa 1906. — E. Chwalewik. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 46 (1911). — A. Kraushar: Kraszewski i Merzbach. Kartka z roku 1865. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 3. — A. Kraushar: Z notatnika. „Szlapy dołoj!". *Kur. Warsz.* 1918 nr 206. — Al. K. (Kraushar): Księgarz--poeta. *Świat* 1928 nr 24. — A. Kraushar: Przyczynki do dziejów księgarstwa polskiego. Henryk Merzbach. *Przegl. Księgarski* 1928 nr 23. — Ch. Merzbach: Emigracja polska w Belgii po r. 1830 i 1863. *Przegl. Współcz.* 1932 t. 41 nr 120. — J. Lorentowicz: Poeta powstaniec. *Kur. Por.* 1937 nr 24. — J. W. Gomulicki: Henryk Merzbach. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; tož wyd. 2 W-wa 1956.

http://rcin.org.pl

MIARKA KAROL (1825—1882)

Krypt.: K; K. M.; X. W.

Publicysta, powieściopisarz.

Ur. 22 października 1825 w Pielgrzymowicach w powiecie pszczyńskim na Górnym Śląsku; syn Antoniego, nauczyciela ludowego i organisty, i Karoliny z Borówków. Naukę rozpoczął pod kierunkiem ojca, potem był w niższej szkole w Pszczynie, wreszcie dostał się do drugiej klasy gimnazjum w Gliwicach. Z czwartej klasy gimnazjalnej przeszedł do seminarium nauczycielskiego w Głogówku, które chlubnie ukończył w 1846, po czym został pomocnikiem nauczyciela w Lędzinach. W 1850 awansował na nauczyciela w Urbanowicach, potem w Piotrowicach w powiecie pszczyńskim, a po pół roku przeniósł się, po śmierci ojca, do Pielgrzymowic. Łączył tu pracę pedagogiczną z posadą organisty, pisarza gminnego i sędziego polubownego. Działalność literacką rozpoczął od drobnych powiastek i artykułów w języku niemieckim. Dopiero pod wpływem księdza Bernarda Bogedaina, Niemca, lecz obrońcy praw języka polskiego na Górnym Śląsku, zaczął pracę nad opanowaniem języka ojczystego. W 1861 został współpracownikiem *Gwiazdki Cieszyńskiej*. W 1866 ożenił się z Emilią Zanibałówną z Cieszyna. W 1868-1869 był współredaktorem *Zwiastuna Górnośląskiego*, wydawanego w Piekarach. W 1869-1881, odkupiwszy prawa od Józefa Chociszewskiego, wydawał w Królewskiej Hucie pismo *Katolik*. Zainicjował również i wydawał w 1871-1881 *Poradnik Gospodarczy*, w 1876-1878 pismo pedagogiczne *Monika*.

Równocześnie prowadził ożywioną działalność społeczno-gospodarczą wśród ludu śląskiego. W 1869 założył Kasyno Katolickie dla zabaw i odczytów, a następnie szereg jego filii. Był założycielem Górnośląskiego Towarzystwa Kredytowego Włościan. W 1879 zorganizował komitet, który dzięki funduszom zebranym w Królestwie Polskim zapobiegał klęsce głodowej na Górnym Śląsku. Jako działacz narodowy w okresie Kulturkampfu miał około trzydziestu procesów, głównie prasowych, które wytaczał mu rząd pruski. Płacenie i odsiadywanie kar niszczyło go materialnie i podkopało zdrowie, złamane ostatecznie procesem w 1881, skazującym go na pięć miesięcy więzienia. Rekompensatą tych zmagań była wielka popularność i uznanie dla jego zasług w społeczeństwie polskim we wszystkich zaborach. Uroczyście był podejmowany przez społeczeństwo w 1879 w Warszawie i w 1882 we Lwowie. W 1879 odbył podróż do Rzymu, zaproszony na konferencję watykańską redaktorów pism katolickich. Zmarł 15 sierpnia 1882 w Cieszynie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Klemensowa Górka. Powieść odnosząca się do zaprowadzenia chrześcijaństwa na Śląsku oparta na podaniach ludu górnośląskiego. *Gwiazdka Cieszyńska* 1861 nr 40-49, 51-52; wyd. osob. Królewska Huta 1870. Wyd. nast.: Mikołów 1891; Mikołów 1895; Toledo (Ohio) 1899; Mikołów 1919.

2. Głos wołającego na puszczy górnośląskiej, czyli o stosunkach ludu polskiego na pruskim Śląsku. *Gwiazdka Cieszyńska* 1863 nr 43-45; odb. pt. Głos wołającego na puszczy górnośląskiej, czyli o stosunkach ludu polskiego na polskim Śląsku. Poz. 1865; toż Poz. 1865.

Przekł. fragm. w jęz. morawskim (!) i serbołużyckim (?).

3. Kultura. Dramat w 2 aktach. *Gwiazdka Cieszyńska* 1864 nr 1-7; wyd. osob. pt. Kulturnik. Obrazek z życia ludu śląskiego w 2 aktach. Mikołów 1895.

4. Husyci w Górnym Śląsku, czyli powieść o zamordowaniu kapłana Walentego, założeniu kościoła jankowskiego i oblężeniu Żorów w r. 1433. Z ustnego podania ludu zebrał i napisał ... Poz. 1865. Wyd. 2 Mikołów 1896.

5. Szwedzi w Lędzinach. Powieść górnośląska z czasów 30-letniej wojny. Nowe Piekary 1868. Wyd. nast.: Mikołów 1896.

6. Sąsiedzi na granicy. Obrazek sceniczny. Sztuka w 3 aktach. *Gwiazdka Cieszyńska* 1868 nr 21-26.

http://rcin.org.pl

7. Kalwaria. Powieść. *Zwiastun Górnośląski* 1868 nr 10-12, 15, 17, 19, 25, 27-33.

8. Żywcem zamurowana. Powieść. *Katolik* 1869 nr 19-37.

9. Żuawi. Zdarzenie z najnowszych czasów. Dramat w 2 aktach. *Katolik* 1869 nr 38-42, 44; odb. Królewska Huta 1869.

10. Podarunek żydowski. Komedyjka. *Kalendarz Katolika* 1870.

11. Mosiek spekulant. *Katolik* 1870 nr 3, 4, 6-8; wyd. osob. Mikołów 1897 (razem z poz. 17).

12. Dzwonek św. Jadwigi. Obrazek z życia współczesnego w 3 aktach. *Katolik* 1870 nr 31-40; wyd. osob. Mikołów 1896.

13. Przyjaciel górników i robotników, czyli wskazówki, jakim sposobem się z niedoli ratować i przed grożącym niebezpieczeństwem ocalić mogą. Królewska Huta 1870.

14. Sądy Boże. Powieść z życia górników górnośląskich. *Katolik* 1870 nr 9-17, 19-30; wyd. osob. Mikołów 1895.

15. Odpuść nam. Powieść z wojny francusko-pruskiej z r. 1870 przez redaktora Katolika. *Katolik* 1871 nr 18-22, 24, 26-30, 32, 35-44, 46-48; odb. Królewska Huta 1872.

16. Walmani. Powieść. *Katolik* 1871 nr 1-5, 7. (Powieść nie ukończona).

17. Błogosławieństwo matki. Dramat z życia współczesnego w 3 aktach. *Katolik* 1872 nr 34-39; wyd. osob. Mikołów 1897 (razem z poz. 11).

18. Żłobek. Powieść. *Katolik* 1873 nr 2-4, 6-11; wyd. osob. Mikołów 1896.

19. Bóg widzi. Powieść górnośląska oparta na aktach kryminalnych. *Katolik* 1874 nr 27-39, 41.

20. Ostatnie życzenie umierającego. Powieść. *Monika* 1876 nr 21 i n.

21. Petronela, pustelnica na Górze Św. Anny. Opowiadanie historyczne. *Katolik* 1876 nr 39 - 1877 nr 37 (z przerwami); odb. Mikołów 1877.

22. Stawka. Komedyjka ze śpiewkami w 1 akcie. *Katolik* 1877 dod. do nr 8-14; odb. Mikołów 1877.

Ponadto szereg broszurek o charakterze dewocyjnym i propagandowym.

Artykuły, rozprawy i opowiadania ogł. w czasopismach: *Gwiazdka Cieszyńska* (1861-1868), *Kalendarz Katolika* (1870), *Katolik* (wyd. i red. 1869-1881; tu m. in.: Otwarty list do księcia Bismarcka. 1872 nr 8-10, 12-13; Język ojczysty, najdroższa spuścizna po przodkach. 1877 nr 32), *Monika* (red. 1876-1878), *Poradnik Gospodarczy* (wyd. i red. 1871-1881), *Zwiastun Górnośląski* (współred. 1868-1869).

Wydania zbiorowe

Wybór pism. Z portretem. Zebrał i oprac. A. Bar. Kat. 1939 *Bibl. Pisarzy Śląskich* t. 7.

Zawartość: 1. Pisma polityczne; 2. Utwory dramatyczne i powieściowe (tu m. in. fragm. poz. 3, 4, 21).

Listy

1. Do P. Stalmacha z 1861. Ogł. L. Brożek: Kilka listów górnośląskich do Pawła Stalmacha. *Zaranie Śląskie* 1936 nr 2.

2. Do J. Chociszewskiego i do S. Bełzy z 1869-1870. Fragm. ogł. A. Bar: K. Miarka. Studium z dziejów Górnego Śląska. Kat. 1938.

3. Do O. Fleischera Filipina z 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. IX t. 1.

4. Do J. I. Kraszewskiego z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6520.

5. Do redakcji Gazety Polskiej z 1879. Ogł. J. Birkenmajer: Sienkiewicz a Śląsk. *Zaranie Śląskie* 1934 nr 4.

Bibliografię podają: Estr. VI, 505. — A. Bar: Wstęp do wyd.: Wybór pism. Kat. 1939 *Bibl. Pisarzy Śląskich* t. 7.

OPRACOWANIA

Monografia: A. Bar: Karol Miarka. Studium z dziejów Górnego Śląska. Kat. 1938 *Pam. Instytutu Śląskiego* t. 7.

Karol Miarka jako pisarz ludowy. *Kraj* 1870 nr 123. — L. Malinowski: Listy z podróży etnograficznej po Szląsku. *Na dziś*. Kr. 1872. — L. Malinowski: Zarysy życia ludowego na Szląsku. *Ateneum* 1877 t. 1-2 i odb. — S. Bełza: Karol Miarka. (Kartka z dziejów Górnego Szląska). *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 214-219 i odb. — T. Ch.: Gospodarowanie pruskie i K. Miarka. *Biesiada Lit.* 1880 nr 218. — T. Jeske-Choiński: Listy ze Śląska. *Wiek* 1880 nr 70, 85. — F. F. (Fryze): Sprawa K. Miarki. *Kur. Por.* 1881 nr 106. — Proces K. Miarki. *Echo* 1881 nr 85. — Wspomnienia pośmiertne: K. Lubecki: Krótkie wspomnienie o życiu i czynach śp. K. Miarki. B. m. r.; S. Piast. *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 348; F. Radziejewski: O życiu K. Miarki

http://rcin.org.pl

Katolik 1882 nr 67-73; S. *Tyg. Powsz.* 1882 nr 37; P. Stalmach. *Gwiazdka Cieszyńska* 1882 nr 35-37; *Bibl. Warsz.* 1882 t. 3; *Kur. Paryski* 1882 nr 24. — W. Szukiewicz: Górne Śląsko. Kr. 1894. — J. Londzin: P. Stalmach i K. Miarka. *Ziemia* 1894 nr 11. — S. Bełza: W ważnej sprawie. *Tyg. Pol.* 1901 nr 34-35, 37. — P. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 46 (1911). —

J. Kudera: Obrazy Ślązaków wspomnienia godnych. Mikołów 1920. — K. Prus: O pierwszych polskich drukarzach i wydawcach na Śląsku Górnym to i owo. Mikołów 1920. — M. G.: Karol Miarka. (W stuletnią rocznicę urodzin 1825-1925). *Młody Polak* 1925 nr 1. — L. Kobiela: K. Miarka jako folklorysta regionalny. *Zaranie Śląskie* 1929 nr 1. — L. Kobiela: Pierwiastek religijny w pismach K. Miarki. *Zaranie Śląskie* 1929 nr 3. — L. Kobiela: Talent pisarski i znaczenie K. Miarki. *Zaranie Śląskie* 1929 nr 2. — A. Benisz: Górny Śląsk w walce o polskość. Kat. 1930. — K. Ligoń: Poeci Górnego Śląska. Lw.-W-wa 1930. — P. Musioł: Rzut oka na literaturę śląsko-polską. *Pam. Warsz.* 1930 z. 6. — A. Pająk: Wybitni Ślązacy XIX w. *Polonia* 1932 nr 2682. — Z. Godula: K. Miarka. Jego życie, działalność i znaczenie. *Gwiazdka Śląska* 1934 nr 128. — A. Bar: K. Miarka jako redaktor „Katolika". Fragment z dziejów prasy polskiej na Górnym Śląsku. Kat. 1935. — J. Dąbrowa: K. Miarka w obronie języka polskiego na Śląsku. *Komunikat nr 45. Instytut Śląski w Katowicach.* Kat. 1935. — J. Dąbrowa: Pamiętnik „Zwiastuna Górnośląskiego". *Zaranie Śląskie* 1935 nr 4 - 1936 nr 1. — L. B. (Brożek): Przeniesienie zwłok Miarki, Stalmacha i Świeżego. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 4. — J. Dąbrowa: Pierwsza powieść K. Miarki. *Komunikat nr 39. S. 2. Instytut Śląski w Katowicach.* Kat. 1937. — W. Sobkowiak: Józef Chociszewski na Śląsku. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 1. — J. Kwiatkowski: Z siedziby K. Miarki. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 4 - 1938 nr 1. — M. Tobiasz: Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763--1914). Kat. 1937; wyd. 2 Kat. 1945. — J. Galicz: Felieton literacki w najstarszych pismach polskich Śląska Cieszyńskiego. (1848-1878). *Zaranie Śląskie* 1938 nr 1. —

Z. Hierowski: Rozwój uświadomienia narodowego u pisarzy górnośląskich. *Zaranie Śląskie* 1946 nr 3/4. — W. Ogrodziński: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. T. 1. Kat.-Wr. 1946. [Rec.: T. Mikulski. *Sobótka* 1946]. — W. Szewczyk: Śląski trud literacki. Pisarze śląscy XIX i XX wieku. Wr. - W-wa 1946. [Rec.: Z. Hierowski: „Śląski trud literacki" — próba historycznego ujęcia. *Zaranie Śląskie* 1946 nr 3/4; T. Mikulski. *Sobótka* 1946]. — H. Waniczkówna: Karol Miarka. *Śląsk* 1946 nr 7. — W. Żelechowski: Trzej budziciele polskości na Śląsku. W-wa 1947. — H. Grotowska: Pierwsi działacze polscy na Śląsku. W-wa 1948. — S. Wilczek: Wydawnictwo K. Miarki i jego rola w szerzeniu kultu Mickiewicza. *Adam Mickiewicz. Materiały Śląskiej Sesji Mickiewiczowskiej Wyższej Szkoły Pedag. Kat. 10 i 11 kwiecień 1956.* Kat. 1958. — Wydawnictwo „Śląsk": Przedmowa. W: J. I. Kraszewski: Krzyżacy 1410. Obrazki z przeszłości. Kat. 1959. — Z. Hierowski: Karol Miarka. Sylwetka polityczna i literacka. *Zaranie Śląskie* 1960 nr 3. [Polemika: Z. Surman. *Zaranie Śląskie* 1961 nr 2]. — S. Smak: Z warsztatu pisarskiego K. Miarki. *Zaranie Śląskie* 1961 nr 2. — T. Gospodarek: Przełom narodowy K. Miarki. Opole 1962. — Z. Hierowski, M. Motyka: Karol Miarka. *Pisarze śląscy XIX i XX wieku. Praca zbior.* Wr. 1963. (Tu także wybór utworów Miarki). — S. Smak: Pisarstwo K. Miarki dla ludu. *Kwart. Opolski* 1963 nr 1. — Z. Hierowski: Apostoł polskości czy germanizator? W: Nauczyciel z Lubszy i inne szkice. Kat. 1961; wyd. 2 rozszerzone Kat. 1964. (Tu również szkic pt. Na górnośląskim ugorze).

Ponadto zob.: Z. Kossak (Szczucka): Nawrócony. W książce: Nieznany kraj. W-wa 1932.

MICKIEWICZ ADAM (1798—1855)

W tomie oddzielnym.

MICKIEWICZ ALEKSANDER (1801—1871)

Profesor prawa.

Ur. 1801 prawdopodobnie w Nowogródku; syn Mikołaja, komornika i adwokata przy sądzie nowogródzkim, i Barbary z Majewskich; młodszy brat Adama. Uczył się w szkołach nowogródzkich i na Uniwersytecie Wileńskim ,który ukończył ze stopniem

http://rcin.org.pl

magistra obojga praw. W 1825 wydrukował w *Dzienniku Warszawskim* obszerną rozprawę z zakresu prawa i dzięki niej uzyskał katedrę encyklopedii prawa w Liceum Krzemienieckim. W 1835 został profesorem prawa rzymskiego na uniwersytecie w Kijowie, w 1840 został przeniesiony na katedrę w Charkowie, gdzie wysłużył emeryturę. Następnie osiadł w Kobryńskiem zakupiwszy tam majątek ziemski Gubernia. Żonaty był z Teresą z Terajewiczów. Zmarł 16 listopada 1871 we wsi Gubernia.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jaki wpływ prawodawstwo rzymskie na prawodawstwo polskie i litewskie mieć mogło? Dat. Wilno 1822. Ogł. *Dzien. Warsz.* 1825 nr 4, 6.

Przypisy J. Lelewela.

2. Kurs prawa cywilnego polskiego i historii tegoż, wykładany w Liceum Krzemienieckim w 1829. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 768.

3. Rys ogólny postępu badań filozoficznych we Francji w ciągu dwóch ostatnich wieków. *Tyg. Peterb.* 1833 nr 18.

4. De juris romani indole. Oratio. Charków 1848.

Ponadto pozostały w rękopisie: Encyklopedia praw; Kurs prawa rzymskiego.

Artykuły i korespondencje ogł. w czasopismach: *Dzien. Warsz.* (1825), *Gaz. Codz.* (tu korespondencja: Z Kobryńskiego, 7 (19) maja 1860 r. 1860 nr 37), *Tyg. Petersb.* (1833, 1835).

Przekłady

1. M. Maksimowicz: O znaczeniu i pochodzeniu słowa. Wyjątek ze wstępnej lekcji prof. rosyjskiej literatury w Uniwersytecie Św. Włodzimierza. *Tyg. Petersb.* 1835 nr 65.

2. M. Minghetti: De l'organisation administrative du Royaume d'Italie. Paryż 1862.

Listy

1. Do J. Lelewela, dat. Petersb. 10 (22) listopada 1827. Ogł. W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 1. Poz. 1890 i wyd. nast.

2. Do brata, Franciszka Mickiewicza, dat. 28 stycznia 1836. Fragm. ogł. W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 2. Poz. 1892.

3. Do A. E. Odyńca, dat. koniec 1858. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

OPRACOWANIA

A. Kozieradzki: Wspomnienia. Powst. 1850-1854. Ogł. A. Wrzosek: Aleksander Mickiewicz, ostatni profesor prawa w dawnym Liceum Krzemienieckim. *Minerwa Pol.* 1927 nr 1. — W. Szulgin: Istorija Uniwiersitieta Sw. Władimira. Petersb. 1860. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — M. de Poule: Charkowskij uniwiersitiet i D. I. Kaczenowskij. *Wiestnik Jewropy* 1874 t. 1. — M. Dubiecki: Nasze pamiątki w Charkowie. Okruchy niedawnych wrażeń. *Tyg. Ilustr.* 1877 nr 101. — T. Ziemba: Mickiewicz w okresie nowogródzkim. *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 359. — M. F. Władimirskij-Budanow: Istorija Impieratorskogo Uniwiersitieta Swiatogo Władimira. T. 1. Kijów 1884 s. 127. — T. Ziemba: Młodość Mickiewicza. Obraz pierwszych wpływów na rozwój umysłu i charakteru. Kr. 1887 s. 19-21. — Maria z Mickiewiczów Święcicka (córka Aleksandra, brata Adama) do Augusta Wiszniewskiego, byłego profesora uniwersytetu charkowskiego. (List dat. Mińsk, 9 maja 1889). *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898). — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 1-4. Poz. 1890-1895; wyd. 2. T. 1-2. Poz. 1929-1931. — E. Rulikowski: Mickiewicz w podróży do Odessy. *Księga pam. ...* (jw). T. 2. W-wa (1898). — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899-1900. — E. Heleniusz (Iwanowski): Listki z Ukrainy. T. 3. Kr. 1902. — E. Chwalewik. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 46 (1911). — W. Mickiewicz: Słowo wstępne. W: F. Mickiewicz: Pamiętnik. Lw. 1923. — M. Rolle: Ateny wołyńskie. Szkic z dziejów oświaty w Polsce. Lw. 1898 s. 95; wyd. 2 Lw. 1923 s. 77. — W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 2. W-wa 1927. — A. Wrzosek: Aleksander Mickiewicz, ostatni profesor prawa w dawnym Liceum Krzemienieckim. *Minerwa Pol.* 1927 nr 1. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963.

http://rcin.org.pl

MIEROSŁAWSKI LUDWIK (1814—1878)

Pseud. i krypt.: J. J.; L. M.; L.; Notté de Vaupleux; M. L.

Publicysta, historyk.

Ur. 17 stycznia 1814 w Nemours we Francji; syn Kaspra, wyższego oficera wojsk napoleońskich, i Kamili z domu Notté de Vaupleux. Wczesne dzieciństwo spędził w Nemours we Francji. W 1820 przybył z rodzicami do Polski. Uczył się w szkole wojewódzkiej w Łomży, a w 1826-1830 w Korpusie Kadetów w Kaliszu. Cztery miesiące przed wybuchem powstania był już w Warszawie. Wziął udział w walkach 29 listopada. Na początku 1831 został podporucznikiem w 5 pułku piechoty liniowej, później awansował na porucznika. Po upadku Warszawy przekroczył granicę austriacką z korpusem generała Samuela Różyckiego i emigrował do Francji. Z początku był w Zakładzie dla Polaków w Avignon, później w Besançon, tam należał do loży masońskiej. Współpracował z rewolucjonistą włoskim Józefem Mazzinim. W 1834 był współorganizatorem nowej tajnej organizacji węglarskiej pod nazwą Młoda Europa, występował w niej pod pseudonimem: Szuja. W 1835 przeniósł się na kilka miesięcy do Château Thierry, gdzie pracował jako matematyk i historyk. Później wyjechał do Paryża i utrzymywał się z lekcji prywatnych. Równocześnie studiował nauki wojskowe pod kierunkiem generała Macieja Rybińskiego i słuchał wykładów we francuskiej Akademii Sztabu Generalnego. W 1837 został członkiem francuskiego Instytutu Historycznego. W 1838-1843 należał do Towarzystwa Literackiego Polskiego. W kwietniu 1839 został przyjęty do Zjednoczenia Emigracji Polskiej. W 1838 był jednym z redaktorów wydawnictwa *La Pologne pittoresque*. W 1843 wstąpił do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, a w styczniu 1845 został wybrany do jego Centralizacji. Od 1843 prowadził publiczne wykłady z zakresu sztuki wojskowej.

Na początku marca 1845 z francuskim paszportem na nazwisko: Paul Victor Secourgeon, wyjechał na miesięczny pobyt na terenie Poznańskiego. Pod koniec grudnia 1845 został ponownie wysłany do Wielkiego Księstwa Poznańskiego w charakterze pełnomocnego emisariusza w celu zorganizowania zbrojnego powstania. Przez styczeń 1846 działał pod nazwiskiem F. Szatkowskiego w Krakowie, gdzie powołano Rząd Narodowy. Po powrocie w Poznańskie na kilka dni przed planowanym wybuchem powstania został aresztowany przez władze pruskie 12 lutego 1846 w Świniarach pod Gnieznem. Wraz z nim na skutek masowych aresztowań cała konspiracja poznańska została zniszczona. Więziony był w Moabicie. Jego mowa obrończa, wygłoszona przed sądem berlińskim, zjednała mu dużą popularność wśród demokratów europejskich. Skazany na śmierć, uniknął wykonania wyroku na skutek wybuchu rewolucji w Berlinie w marcu 1848. Został wodzem powstania w Wielkopolsce. Po upadku powstania został aresztowany i przebywał w pruskim więzieniu od maja do lipca 1848. Po uwolnieniu został pod eskortą odwieziony do granic Francji. Na początku 1849 wyjechał na Sycylię, tam został szefem sztabu rewolucyjnego i walczył do maja 1849. Następnie w maju tegoż roku, wbrew woli Centralizacji, objął dowództwo nad wojskami rewolucyjnymi Badenu i Palatynatu. Po upadku rewolucji przez trzy miesiące przebywał w Szwajcarii. W październiku 1849 powrócił do Paryża i oddał się pracy naukowej i publicystycznej.

Od 1853 pracował nad przygotowaniem tajnej organizacji wojskowej. Po wybuchu wojny krymskiej najpierw był zwolennikiem organizowania legionu polskiego w Turcji, potem był inicjatorem zbiorowej protestacji przeciwko polityce Czartoryskiego. W 1857 został skreślony z listy członków TDP. W 1860 wyjeżdżał do Włoch. W 1861 założył i prowadził szkołę wojskową w Genui, przeniesioną później do Cuneo pod Paryżem. Po wybuchu powstania styczniowego wrócił do kraju i ogłosił się dyktatorem. Po klęskach pod Krzywosądzem i Nową Wsią i po długich targach z Rządem Narodowym

http://rcin.org.pl

zrezygnował z roli kierowniczej w kraju, przyjął natomiast tytuł i stanowisko generalnego organizatora sił zbrojnych. W 1865 założył Towarzystwo Demokratyczne i objął w nim funkcję dożywotniego prezydenta. W 1866-1867 wydawał czasopismo *Sprawy Towarzystwa Demokratycznego*, w 1868-1869 *Le Peuple Polonais*. Ostatnie lata życia spędził na emigracji w osamotnieniu. Zmarł 22 listopada 1878 w Paryżu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Tableau de la première époque de la révolution de Pologne. Besançon 1833.

2. Bitwa grochowska. Wiersz. Paryż 1835.

3. Szuja. Wiersz. Paryż 1835.

Dedykacja: Adamowi Mickiewiczowi, apostołowi na pielgrzymce, w zakład hołdu poświęca autor.

4. Histoire de la révolution de Pologne précédée d'un aperçu rapide sur l'histoire universelle et d'une étude détaillée des moeurs, du caractère, et de la servitude du peuple polonais, depuis 1815 jusqu'en 1835 avec cartes et plans topographiques. T. 1-3. Paryż 1836. Wyd. nast.: Paryż 1838.

Przedmowa pt. Aperçu rapide sur l'histoire universelle. Wyd. osob. Paryż 1836.

5. Żelazna Maryna. Wiersz. Paryż 1836.

Dedykacja: W nadziei, nocy i milczeniu ostrzącym żelaza w zakład spólnictwa poświęca autor.

6. Pugaczew. Wiersz. Paryż 1836.

Dedykacja: E..... K..... w zakład miłości i hołdu poświęca autor.

7. La Tache de Caïne. T. 1-2. Paryż 1841. Wyd. nast. pt. Boleslas. Paryż 1846.

8. Pogląd historyczny na rewolucję 1831 roku ze strony wojskowej. Paryż 1845.

9. Rozbiór krytyczny kampanii 1831 roku i wywnioskowane z niej prawidła do wojny narodowej. Fragm. ogł. *Demokrata Pol.* 1844 grudzień - 1845 styczeń; całość t. 1-2 wyd. Paryż 1845. (Na okładce: Część trzecia. Oddział drugi).

Wyd. jako t. 3 *Biblioteki Wojskowej TDP*.

Przekł. niem.: R. von K.: Kritische Darstellung des Feldzuges vom Jahre 1831 und hieraus abgeleitete Regeln für Nationalkriege. Cz. 1-2. Berlin 1847.

10. Powstanie narodu polskiego w roku 1830 i 1831. Od epoki, na której opowiadanie swoje zakończył Maurycy Mochnacki. T. 1-2. Paryż 1845-1846; t. 3. Paryż 1865; t. 4-5. Paryż 1867-1868; t. 6-7. Paryż 1875-1876; t. 8. Poz. 1887. Wyd. nast.: fragm. t. 6 pt. Dyplomacja polska w powstaniu 1831 roku. Paryż 1875; t. 4. Paryż 1878.

11. Discours prononcé devant le Tribunal à Berlin le 5 août 1847. Ogł. w prasie; wyd. osob. Poz. 1847; toż pt. Défense de ... prononcée le 5 août 1847 devant la Cour Criminelle de Berlin. Paryż (1847); toż pt. Procès des Polonais. Discours prononcé ... Bruksela 1847.

Przekł. pol. pt. Mowa ... którą miał w języku francuskim przed Senatem kryminalnym Sądu kameralnego w Berlinie na dniu 5 sierpnia 1847. Poz. 1847; toż Lipsk 1847; toż (z tyt. zmienionym i razem z przekł. niem.) Berlin 1847; toż wyd. 3 Berlin 1847. Wyd. nast.: przekł. z Akt i czynności sądowych tyczących się procesu Polaków oskarżonych w roku 1847 o zbrodnię stanu. T. 1. Berlin 1847 — ogł. S. Kieniewicz: Rewolucja polska 1846 roku. Wybór źródeł. Wr. 1950 *BN* I, 132.

Przekł. niem.: pt. Verteidigungsrede des ... in der öffentlichen Verhandlung des Polenprozesses gehatten am 3 August 1847. Brunszwik (1847); toż (z tyt. zmienionym i razem z przekł. pol.) Berlin 1847; toż wyd. 3 Berlin 1847.

12. Szachy polskie. Berlin 1848.

13. Débat entre la révolution et la contre-révolution en Pologne, par quelqu'un, qui ne dit que ce qu'il pense, mais qui ne peut pas dire tout ce qu'il pense. Lipsk 1848. (Wyd. bezimiennie).

14. Rélation de la campagne de Sicile en 1849. Paryż 1849.

Wyd. pod kryptonimem J. J. (Jerzmanowskiego).

15. Appendice à la Relation de la Campagne de Sicile en 1849. Saint-Cloud (1849). Rapports sur la campagne de Bade. Berno 1849.

16. Jeu stratégique. Berno 1849.

Przekł. pol. pt. Gra strategiczna z kartami geograficznymi. Paryż 1850.

17. Powstanie poznańskie w roku 1848. W kształcie objaśnień do Jędrzeja Moraczewskiego powieści (pt. Wypadki poznańskie z r. 1848. Poz. 1850). Paryż 1852. Wyd. nast.: Paryż 1860; fragm. przedr. w: Rok 1848 w Polsce. Wybór źródeł. Oprac. S. Kieniewicz. Wr. 1948 *BN* I, 127.

http://rcin.org.pl

Przekł. franc.: J. Freilich: Fragm. pt. Les journées de mars 1848 à Berlin. *Bulletin de la Société de la Révolution de 1848* 1922, listopad/grudzień.

18. Protestation contre la politique polonaise des Czartoryski. Bruksela 1855.

19. Mémoire sur la question polonaise adressé à la Nation Britannique. Londyn 1855.

Przekł. ang.: Poland, Russia and the Western Powers. A Memorial historical and political adressed to the British and French Nations. Newcastle 1855.

20. De la nationalité polonaise dans l'équilibre européen. Paryż 1856.

21. Histoire de la commune polonaise du dixième au dix-huitième siècle. Berlin 1856.

22. Instrukcja powstańcza. Fragm. ogł. *Baczność* 1862 nr 2; całość wyd. Paryż 1862. (Wyd. bezimiennie). Wyd. nast.: b. m. 1863 (z pieczęcią Rządu Narodowego); wyd. E. Halicz. W-wa 1958.

23. Polemiczna odpowiedź napaściom wymierzonym na Towarzystwo Demokratyczne przez różnych dygnitarzy Zjednoczenia. Paryż 1869.

24. Nie dopuszczona do dziennika „Niepodległość" odpowiedź jenerała Mierosławskiego na napaść wymierzoną przeciw niemu w nr 99 i 100 tejże „Niepodległości" przez p. Zyg. Miłkowskiego. Paryż 1869.

25. Bitwa warszawska w dniu 6 i 7 września 1831 r. T. 1-2. Wyd. K. Kozłowski. Z przedmową K. Jarochowskiego. Poz. 1888.

26. Les Chevaliers teutoniques. Drame en cinq actes. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie; zniszcz. 1944.

27. Drame en V actes sans titre et qui pourrait être intitulé „Richelieu et Marie de Médicis". Rkps, jw. poz. 26.

28. Les journées de délivrance. Przekł. pol. ogł. J. Freilich w rozprawie: Oswobodzenie więźniów moabickich. Relacja L. Mierosławskiego o dniach rewolucyjnych w Berlinie w marcu 1848 roku. *Przegl. Współcz.* 1925 t. 18 nr 51.

29. Pamiętnik ... (1861-1863). Powst. po 1870. Ogł. i oprac. J. Freilich. W-wa 1924.

Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 842; zniszcz. 1944.

Ponadto prace z zakresu publicystyki i wojskowości.

Artykuły i polemiki ogł. w czasopismach: *Baczność* (1862), *Demokrata Pol.* (1839-1849), *Dzien. Górnośląski* (tu wiersz: Do broni. Ogł. pt. Marsz Mierosławskiego przed bitwą pod Miłosławiem. 1848 nr 44), *Dzien. Nar.* (1843), *Głos Polskiego Demokraty* (1866), *Głos Wolny* (1869), *Młoda Polska* (1839-1840), *La Pologne pittoresque*. T. 3 cz. 1. Paryż 1839-1842 (tu: Histoire de la Pologne depuis la mort de Jean Sobieski jusqu'à la Diète de Quatre Ans 1696-1788, période de 92 ans). *Przegl. Rzeczy Pol.* (1839-1840).

Ponadto: Mowa miana w Besançon w drugą rocznicę rewolucji ... 29 listopada 1832. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2533; Rozkaz do Dow. szwadr. T. Działyńskiego w 1848. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. L t. 2.

Wydania zbiorowe

Utwory poetyczne. Paryż (1885).

Zawartość: Szuja; Żelazna Maryna; Pugaczew.

Listy

1. Do S. Niesiołowskiego z 1848. Rkps Ossol. sygn. 5976/III.

2. Do J. Kurzyny 2 listy z 1862. Ogł. W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 2. W-wa 1927 s. 368-372.

3. Do J. Działyńskiego 4 listy z 1863, 1869 i nie dat. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 10 t. 1; p. 11 t. 19.

4. Do G. Bauerfeinda 2 listy z 1873 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6993.

5. Do Delaitre'a b. d. Rkps Ossol. sygn. 5427/III.

6. Do B. Mańkowskiej b. d. Rkps Ossol. sygn. 12192/II.

7. Do A. Mickiewicza 2 listy b. d. Rkps Muz. Mickiewicza w Paryżu sygn. 608.

8. Różne materiały dot. działalności L. Mierosławskiego. Rkpsy Bibl. Jagiel. sygn. 6772, 6927, 6992.

Materiały odnoszące się do życia, twórczości i działalności L. Mierosławskiego: rękopisy prac, pamiętniki, listy, mowy, notaty oraz papiery związane z jego działalnością społeczną i polityczną, znajdowały się w Zbiorach Raperswilskich Bibl. Nar.; zniszcz. 1944.

Bibliograficzne zestawienia podają: K. Daszkiewicz i J. Gąsiorowski: Polska bibliografia wojskowa. Cz. 1 t. 1. W-wa 1923 s. 166-168. — J. Gąsiorowski: Bibliografia druków dotyczących powstania styczniowego 1863-1865. W-wa 1923. — E. Halicz. W wyd.: Instrukcja powstańcza. W-wa 1958 s. 70-71.

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

Zarysy monograficzne: Z. Miłkowski: Ludwik Mierosławski oszkicowany. Paryż 1869. —

A. Guttry: Pan Ludwik Mierosławski. Jego dzieła i działania. Liège-Drezno 1870; fragm. przedr. S. Kieniewicz: Rewolucja polska 1846 roku. Wybór źródeł. Wr. 1950 *BN* I, 132. —

H. Gierszyński: Jenerał Ludwik Mierosławski. Jego działalność polityczna i wojenna. Kr. ok. 1907. —

M. R. Wierzbiński: Ludwik Mierosławski. Portret. Poz. 1916. —

M. Żychowski: Ludwik Mierosławski 1814-1878. W-wa 1963. [Rec.: E. Halicz: Ludwik Mierosławski. *Nowe Książki* 1963 nr 19; S. Strumph Wojtkiewicz: Wspaniała monografia. *Kultura* 1963 nr 11; J. Dutkiewicz. *Kwart. Hist.* 1964 nr 3; J. Jedlicki: Autorzy i bohaterowie. *Kwart. Hist.* 1964 nr 3; S. Kieniewicz. *Przegl. Hist.* 1964 z. 3; B. Krzywobłocka: O człowieku, który był legendą. *Polityka* 1964 nr 5; W. Zajewski: Czerwony generał. *Przegl. Hum.* 1964 nr 3].

F. W. Michałowski: (Aperçu rapide ... Rec.). *Roczn. Emigracji Pol.* 1836 s. 109-111. — (Histoire de la révolution de Pologne. Rec.). *Wiad. Kraj. i Emigracyjne* 1837 nr 30, 36. — L. Mierosławski, J. Ledóchowski, Centralizacja. *Nowa Polska* 1844 s. 774. — Obchody rocznicy rewolucji. II. Paryż. Centralizacja. *Nowa Polska* 1845 s. 777. — Akta i czynności sądowe tyczące się procesu Polaków oskarżonych w roku 1847 o zbrodnię stanu. T. 1-2. Berlin 1847. — Zwycięstwo armii badeńskiej ... *Demokrata Pol.* (Paryż) 1849 t. 12. — J. Moraczewski: Opis bitwy pod Miłosławiem w roku 1848. *Demokrata Pol.* (Bruksela) 1851 nr 26-28. — H. Kamieński: Pamiętnik. Powst. 1852-1853. Wyd. pt. Pamiętniki i wizerunki. Wr. 1951. — (Powstanie poznańskie w r. 1848. Rec.). *Przegl. Poz.* 1853 t. 16. — (De la nationalité polonaise ... Rec.). *Dzien. Lit.* 1857 nr 107-115. — J. Klaczko: Katechizm nie rycerski. Paryż 1859. — W. Kosiński: Odpowiedź na Ludwika Mierosławskiego „Powstanie poznańskie w roku 1848". W kształcie objaśnień do J. Moraczewskiego powieści. Targowa Góra 1861. — H. Schmitt: List do żony z 1862. Ogł. w: Listy do żony (1845-1880). Oprac. S. Kieniewicz. Wr. 1961. — W. Mickiewicz: Études biographiques. Czartoryski, Wielopolski et Mierosławski. Paryż 1863. — F. Wiesiołowski: Pamiętnik z r. 1845-1846. Powst. 1863. Ogł. J. S. (Starkel). Lw. 1868; fragm. przedr. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich w latach 1832-1846. Wr. 1954. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — Z. Janczewski, K. Majewski, O. Awejde, W. Daniłowski: Zeznania śledcze o powstaniu styczniowym. Powst. przed 1866. Wyd. S. Kieniewicz. Wr. 1956 *PAN. Bibl. Hist. Roku Mickiewiczowskiego* S. I. — (Powstanie narodu polskiego w roku 1830 i 1831. Rec.). *Dzien. Poz.* 1867 nr 231, 233-236. — W. Daniłowski: Notatki do pamiętników. Powst. 1867-1872. Wyd. J. Czubek. Kr. 1908 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowych* t. 6. — N. W. Bierg: Zapiski o polskich zagoworach i wosstanijach 1831-1862. Moskwa 1873; przekł. pol. pt. Pamiętniki o polskich spiskach i powstaniach 1831--1862. Kr. 1880; wyd. nast. t. 1-3. Kr. 1906. — A. Falkowski: Wspomnienia z r. 1848-1849. Poz. 1879. — L. Jabłonowski: Pamiętniki. Powst. 1876-1882. Wyd. K. Lewicki. Kr. 1963 *Pamiętniki i Wspomnienia* S. I. — J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Powst. 1876-1886. Wyd. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — A. Guttry: W przededniu Wiosny Ludów. Wspomnienia z r. 1846--48. Powst. przed 1887. Wyd. M. R. Wierzbiński. Wil. 1921. — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Z dawnych wspomnień. Z Paryża przed rokiem 1859. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 27. — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Od kolebki przez życie. Wspomnienia. T. 2. Powst. 1897-1898. Wyd. A. Lewak. Kr. 1936. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1-2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — S. Krzywoszewski: Bettina von Arnim i Mierosławski. *Życie i Sztuka. Dod. do Kraju* 1903 nr 19. — Z. Miłkowski (T. T. Jeż): Ludwik Mierosławski. W: Sylwety emigracyjne. Lw. 1904. — J. Prendowska: Moje wspomnienia. Powst. 1893-1908. Wyd. E. Kozłowski i K. Olszański. Kr. 1962. — B. Limanowski: Ludwik Mierosławski. W: Szermierze wolności. Kr. 1911. — B. Łoziński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47 (1911). — B. Limanowski: Historia ruchu rewolucyjnego w Polsce w 1846 r. Kr. 1914. — Z. Salinger: Dyktatura Mierosławskiego podczas powstania styczniowego. *Świat* 1916 nr 23. — B. Limanowski: Pamiętniki (1835--1870). Powst. 1912-1918. Wyd. W-wa 1937; wyd. nast. W-wa 1957. — I. Baranowski: Pamiętniki (1840-1862). Powst. 1909-1919. Wyd. A. Wrzosek. Poz. 1923. —

J. Freilich: Przedmowa. W wyd.: Pa-

http://rcin.org.pl

miętnik Mierosławskiego (1861-1863). W-wa 1924. [Rec.: E. Oppman. *Nowiny Nauk.* 1925 nr 1]. — J. Freilich: Oswobodzenie więźniów moabickich. Relacja L. Mierosławskiego o dniach rewolucyjnych w Berlinie w marcu 1848 roku. *Przegl. Współcz.* 1925 t. 18 nr 51. — W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 1-3. W-wa 1926-1933. — M. Szarota: Mierosławski w Cytadeli poznańskiej po upadku powstania z roku 1848. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 22 nr 63. — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1928. — J. Borkiewicz: Z pamiętnych dni 1848 r. w Wielkopolsce. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 5. — A. Lewak: Generał Ludwik Mierosławski. Próba charakterystyki. *Przegl. Współcz.* 1929 t. 28 nr 82. — M. Kukiel: Powstanie listopadowe przed sądem historii. *Przegl. Współcz.* 1930 t. 35 nr 104. — K. Lipska: Źródła do dziejów powstania styczniowego w Bibliotece Raperswilskiej. *Przegl. Hist.* 1930/31. — M. Tyrowicz: Jan Tyssowski, dyktator krakowski r. 1846. Działalność polityczna i społeczna. 1811-1857. W-wa 1930. — J. Znamirowska: Liryka powstania listopadowego. W-wa 1930 *Studia z Zakresu Hist. Lit. Pol.* nr 9. — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 3: 1890-1914. Poz. 1931. — P. Mączewski: Adam Mierosławski (1815-1851). *Tęcza* 1931 nr 14. — A. Lewak: Garibaldi wobec polskich dążeń do niepodległości. *Przegl. Współcz.* 1932 t. 43 nr 127. — M. Pawlicowa: Ze starań o legię polską w początkach wojny krymskiej (1853-54). *Kwart. Hist.* 1932 z. 1-2. — J. Sellards: Poland in 1848. Extracts from the Journal of Charles Didier. *Z zagadnień kult.-lit. Wschodu i Zachodu.* Kr. 1933/34 *Prace Pol. Tow. dla Badań Europy Wschodniej i Bliskiego Wschodu* nr 4. — M. Janik: Prądy panslawistyczne i rusofilskie w okresie wielkiej emigracji. *Pam. Lit.* R. 31 (1934). — A. Koziara: Przed stu laty. *Lewar* 1934 nr 11. — W. Nagórska-Rudzka: Młodzież Kongresówki w latach 1855-1861. *Przegl. Hist.* 1934. — S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. W-wa 1935 *Rozpr. Hist. Tow. Nauk. Warsz.* t. 14; wyd. nast. uzup. W-wa 1961. — A. Brückner: Przedmowa. W wyd.: T. T. Jeż: Od kolebki przez życie. Wspomnienia. T. 1. Kr. 1936. — A. Lewak: Prace i idee polityczne pułk. Z. Milkowskiego na tle jego wspomnień. Tamże. T. 2. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w latach 1863-1864. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 182. — K. Morawski: Polacy i sprawa polska w dziejach Italii w latach 1830-1866. W-wa 1937; tożw jęz. włoskim. *Mies. Italo-Pol.* 1937 nr 5. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — A. Wojtkowski: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938. —

J. Bieniarzówna: Z dziejów liberalnego i konspiracyjnego Krakowa (1833-1848). Kr. 1948 *Bibl. Kr.* nr 106. — T. Cieślak: Program społeczny wielkopolskiego ruchu rewolucyjnego 1848 r. *Przegl. Zach.* 1948 t. 2. — W. Knapowska: Z problematyki dziejów roku 1848 w Poznańskiem. *Przegl. Zach.* 1948 t. 2 nr 9. — M. Kukiel: Przedwiośnie rewolucji i wojna poetów. *Kultura* (Paryż) 1948 nr 6. — L. Przemski: Zagadnienie wojny partyzanckiej w dobie „Wiosny Ludów". *Wiedza i Życie* 1948 nr 5. — U. Szuster: Powstanie wielkopolskie 1848 roku. *Myśl Współcz.* 1948 nr 11-12. — M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. W-wa 1949. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — M. Tyrowicz: Wstęp w: J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Wr. 1950. — U. Szuster: Polskoje nacionalno-oswoboditielnoje i antifieudalnoje dwiżenije w Poznanii i Silezii w 1848 g. W: J. Miller, U. Szuster: Rewolucii 1848-1849. T. 1. Moskwa 1952; przekł. pol. pt. Polski ruch narodowo-wyzwoleńczy i antyfeudalny w Poznańskiem i na Śląsku w 1848 r. Tłum. H. Wróbel. W: I. Miller i U. Szuster: Rok 1848 na ziemiach polskich. W-wa 1953. — S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wr. 1953. — B. Baczko: Wstęp. W: Towarzystwo Demokratyczne Polskie. Dokumenty i pisma. W-wa 1954. — C. Bobińska: Marks i Engels a sprawy polskie do osiemdziesiątych lat XIX wieku. W-wa 1954. — B. Baczko: Poglądy społeczno-polityczne i filozoficzne Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. W-wa 1955. — W. Knapowska: Lud Polski — Gromada rewolucyjna Londyn. *Kwart. Hist.* 1955 nr 2. —

S. Kieniewicz: Wstęp. W: Z. Janczewski, K. Majewski, O. Awejde, W. Daniłowski: Zeznania śledcze o powstaniu styczniowym. Wr. 1956. — M. Tyrowicz: Wstęp. III: Okres kształtowania się podziemia galicyjskiego do r. 1848. W: Galicja od pierwszego rozbioru do Wiosny Ludów 1772-1849. Wybór tekstów źródłowych. Kr. - Wr. 1956. — M. Żychowski: Rok 1846 w Rzeczypospolitej Krakowskiej i Galicji. W-wa 1956. — W. M. Bartel: Rewolucja kra-

http://rcin.org.pl

kowska 1846 roku na tle niektórych polskich koncepcyj społeczno-politycznych lat 1831-1846. *Czasop. Prawno-Hist.* 1957 z. 1. — K. Groniowski: Problem rewolucji agrarnej w ideologii obozów politycznych w latach 1846-1870. W-wa 1957. — Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie 1794-1864. W-wa 1957. — I. Koberdowa: Polityka czartoryszczyzny w okresie powstania styczniowego. W-wa 1957. — T. Łepkowski: Warszawa w powstaniu listopadowym. W-wa 1957. — W. Sulewski: Wizerunki. Ludwik Mierosławski (1814 - 22 XI 1878). *Wiedza i Życie* 1957 nr 3. — K. Wyczańska: Polacy w Komunie Paryskiej 1871 r. W-wa 1957 *Prace Komisji Wojskowo-Hist. MON* S. A nr 8. — M. Żychowski: Związek między walką antyfeudalną chłopstwa a walką o niepodległość. Ocena L. Mierosławskiego. *Kwart. Hist.* 1957 nr 4/5. — P. Brock: Z dziejów wielkiej emigracji w Anglii. Przekł. z angielskiego A. Ślósarczyka. W-wa 1958. — E. Halicz: Wstęp. W wyd.: Instrukcja powstańcza. W-wa 1958. — A. Lewak: Opinia współczesna o ideach religijnych A. Mickiewicza i o jego wykładach w Collège de France. *Przegl. Hum.* 1958 nr 3. — H. Wereszycki: Hotel Lambert i obóz białych przed wybuchem powstania styczniowego. *Przegl. Hist.* 1959 z. 3. —

P. Jasienica: Dwie drogi. O powstaniu styczniowym. W-wa 1960; wyd. 2 W-wa 1963. — M. Kukiel: Pan Ludwik. *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 4. — S. Strumph Wojtkiewicz: Burzliwe dzieje T. T. Jeża. Z pamiętników, pism i listów wybrał i opracował ... W-wa 1961. — S. Kieniewicz: Między ugodą a rewolucją (Andrzej Zamoyski w latach 1861-62). W-wa 1962. — J. Ciałowicz: Strategia powstania styczniowego. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 4. — B. Cygler: Zjednoczenie Emigracji Polskiej 1837-1846. *Zeszyty Nauk. Wydz. Hum. WSP w Gdańsku* 1963 z. 4. Gdańsk 1963. — Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. Udział społeczeństwa polskiego w powstaniu styczniowym. Poz. 1963. — E. Halicz: Koncepcje militarne powstania styczniowego i ich realizacja. *Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza.* T. 8 z. 2. Poz. 1963. — E. Halicz: Problematyka wojskowa powstania styczniowego. (Stan badań — próba oceny). *Powstanie styczniowe 1863.* W-wa 1963. — S. Strumph Wojtkiewicz: Powstanie styczniowe. W-wa 1963. — T. Szarota: Dyktatura Langiewicza a przystąpienie białych do powstania. *Przegl. Hist.* 1963 z. 2. —

A. Czubińska: Powstanie 1863/64 na ziemi kaliskiej. *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Poz.* nr 47. *Historia* nr 6. Poz. 1964. — S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. O ludziach pracy organicznej. W-wa 1964. — A. Owsińska: Opinia niemiecka o działalności Mierosławskiego w kampanii 1849 roku. *Kwart. Hist.* 1964 nr 3. — M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. W-wa 1964.

MIEROSZEWSKI JÓZEF (ok. 1792—1860)

Poeta.

Ur. ok. 1792, prawdopodobnie w Suliszowie; syn Jana Kantego, szambelana królewskiego, i Anny z Dembińskich. W 1812 uczestniczył w wyprawie Napoleona na Moskwę. Został odznaczony złotym krzyżem Virtuti Militari i był przez pewien czas adiutantem generała Józefa Zajączka. Brał udział w powstaniu listopadowym i awansował z majora na podpułkownika. Po powstaniu wyjechał do Francji, gdzie należał do stronnictwa Czartoryskiego. Po kilku latach powrócił do kraju i osiadł z żoną Eleonorą w rodzinnym Suliszowie. Zmarł w Krakowie w 1860.

TWÓRCZOŚĆ

Tułacz. Poema wojskowe w dziesięciu śpiewach. Powst. we Francji ok. 1836. Wyd. z rkpsu M. Janik. Kr. 1930.

Dedykacja w formie wiersza: Do księcia Adama Czartoryskiego.

Poemat o powstaniu listopadowym.

OPRACOWANIA

L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 2. Kr. 1901. — M. Janik: Wstęp do wyd.: Tułacz. Kr. 1930.

http://rcin.org.pl

MIERZYŃSKI ANTONI (1829—1907)

Filolog, archeolog.

Ur. 29 grudnia 1829 w Krotoszynie w Poznańskiem; syn Tadeusza. Początkowo uczył się w domu, potem w gimnazjum w Ostrowie, które ukończył w 1849. W tymże roku rozpoczął studia na wydziale filozoficznym uniwersytetu berlińskiego. Przenosił się kolejno do uniwersytetów w Lipsku, Halli i Getyndze. W 1857 uzyskał stopień doktora filozofii w Berlinie. Po powrocie do Poznania zaczął wykładać język grecki w Gimnazjum Św. Marii Magdaleny. W 1863-1869 był profesorem języka greckiego w Szkole Głównej w Warszawie, następnie na uniwersytetach rosyjskich. Był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. W 1872 doktoryzował się na uniwersytecie petersburskim, w 1873 został członkiem Towarzystwa Archeologicznego Moskiewskiego. Przeszedłszy w 1888 na emeryturę poświęcił się studiom nad archeologią. W 1890 brał udział w Kongresie Antropologicznym w Budapeszcie. Zmarł w Warszawie 27 sierpnia 1907.

TWÓRCZOŚĆ

1. De vita, moribus scriptisque latinis Sebastiani Fabiani Acerni (accedit carmen „Roxolania"). Dissertatio inauguralis. Berlin 1857. (Roxolania dodana nie do wszystkich egzemplarzy rozprawy).

2. Przykłady do tłumaczenia z greckiego na polskie i z polskiego na greckie ze słowniczkiem. Zastosowane do gramatyki Cegielskiego. T. 1. Poz. 1862; wyd. 2 ok. 1864 (mylnie podawane 1862).

3. O dzisiejszym stanowisku filologii. Rozprawa czytana publicznie dnia 9 maja w Warszawie. *Gaz. Pol.* 1865 nr 145-148; odb. W-wa 1865.

4. Przyczynki do mitologii porównawczej: 1. Podania wobec dziejów oświaty. 2. Bocian księdzem Wojciechem. *Bibl. Warsz.* 1867 t. 2; odb. W-wa 1867.

5. Jan Łasicki. Źródło do mitologii litewskiej. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 41 (1870); odb. Kr. 1870.

Przekł. ros.: 1870.

6. Izsledowanije o Piersieje u driewnich epikow, logografow, lirikow, tragikow i komikow. W-wa 1872.

7. O wazie s izobrażenijem Danai i Piersieja prinadležaszczej impieratorskomu S. Pietierburgskomu Eriemitażu. *Godicznyj akt Impieratorskogo Warszawskogo Uniwiersitieta 30-go Awgusta 1874 goda.* W-wa 1874; odb. w jęz. pol. pt. Danae i Perseusz na wazie cesarskiego Ermitażu w Petersburgu. Rozprawa archeologiczna. W-wa 1875.

8. Sur quelques objets trouvés dans des sculptures en Lithuanie. *Spr. z Kongresu Antropol. w Budapeszcie.* 1890.

9. Co znaczy Sicco. Studium archeologiczno-literackie. *Przew. Nauk. i Lit.* 1891 i odb.

10. Źródła do mitologii litewskiej. T. 1-2. W-wa 1892-1896.

Zawartość: t. 1: Od Tacyta do końca XIII wieku; t. 2: Wiek XIV i XV.

11. Der Eid des Keistutis im Jahre 1351. W-wa 1892; też w jęz. pol. pt. Przysięga Kiejstuta. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 20 (1894) i odb.

12. Nuncius cum baculo. Studium archeologiczne o krywuli. *Wisła* 1895 t. 9 z. 2 i odb.

13. Romowe. *Trudy X moskowskogo sjezda archieologiczeskogo.* Moskwa 1899; też w jęz. pol. pt. Romowe. Rozprawa archeologiczna. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 27 (1900) i odb.

Rozprawy i studia ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (1867-1869), *Charitas. Księga zbior.* Petersb. 1894 (tu: O władzy Criwego nad wszystką Litwą i jej sąsiadami), *Dzien. Lit.* (tu rozbiór dzieł Sebastiana Klonowica. 1858 nr 136-138), *Gaz. Pol.* (1865), J. Jaworskiego *Kalendarz pol. ilustr.* (tu: Nowy Rok w starożytnym Rzymie. 1867), *Przew. Nauk. i Lit.* (1891), *Przyj. Dzieci* (tu m. in.: Legendy starożytne. 1866 nr 259, 268, 271, 291), *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* (1870), *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* (1894-1900), (*Roczn. Cesarskiego Moskiewskiego Tow. Archeol.*) (tu: O nadrowskom zriecie ognia Krive), *Trudy archieologiczeskich sjezdow* (tu: Jan Łasickij i jego soczinienije „De diis Samogitarum libellus". 1878 t. 2),

http://rcin.org.pl

Wędrowiec (tu: Charakter wierzeń litewskich. 1890 nr 12-15), *Wisła* (1895).

Przekłady

1. Sofokles: Ajas. Tragedia. W-wa 1882.

2. C. Nepos: Żywoty znakomitych mężów. Przełożył i objaśnienia historyczne dodał ... W-wa 1883.

Listy

1. Do W. Zawadzkiego z 1866. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

2. Do W. Kętrzyńskiego z 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. XII t. 3.

3. Do J. Majera z 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2020.

4. Do T. Wierzbowskiego 3 listy z 1880, 1881, 1903. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 4, 5, 23.

5. Do W. Kętrzyńskiego 3 listy z 1889-1893. Rkps Ossol. sygn. 6219/II.

6. Do H. Łopacińskiego z 1893. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2273.

7. Do K. W. Wójcickiego nie dat. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

8. Autobiografia. Ogł. w wyd.: De vita, moribus..., zob. Twórczość poz. 1.

OPRACOWANIA

Donosiliśmy już, że dr A. Mierzyński ... *Gaz. Warsz.* 1860 nr 83. (Dot. rozprawy o S. Klonowicu). — J. Baudouin: (O dzisiejszym stanowisku filologii. Rec.). *Pam. Nauk.* 1866 t. 1. — P. Chmielowski: (Danae i Perseusz na wazie ... Rec.). *Ateneum* 1876 t. 1. — J. Stołągiewicz: Katedry języków literatur klasycznych. W: Szkoła Główna Warsz. (1862-1869). T. 1. Kr. 1900. — A. Brückner: Wstęp w: Starożytna Litwa. Ludy i bogi. W-wa 1904. — Z. D.: Śp. prof. A. Mierzyński. Wspomnienie pozgonne. *Bibl. Warsz.* 1907 t. 3. — Śp. Antoni Mierzyński. *Kur. Litewski* 1907 nr 182. — K. Appel. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47 (1911). — J. Deresiewicz: Antoni Mierzyński. *Wici Wielkopol.* 1933 nr 6. — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — A. Wojtkowski: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938. — J. Kostrzewski: O „emigrantach" naukowych z Wielkopolski. *Roczniki Hist.* R. 23 (1957) (= *Księga pam. w stulecie Poz. Tow. Przyj. Nauk.* Poz. 1957).

MIGURSKI WINCENTY (ok. 1815—1863)

Pamiętnikarz.

Ur. ok. 1815 we wsi Liniewie w Sandomierskiem; syn Walentego i Katarzyny z Marczewskich. Pochodził z rodziny szlacheckiej. W powstaniu listopadowym walczył początkowo jako żołnierz, później jako podchorąży w 4 pułku liniowym. Po upadku powstania przekroczył z korpusem generała Macieja Rybińskiego granicę Prus. Stąd udał się do Francji, tam razem z braćmi, Józefem i Wacławem, znalazł się w Besançon. W 1832 wszedł do francusko-polskiej loży masońskiej imienia św. Jana. W 1833 udał się do kraju jako emisariusz w celu wzięcia udziału w wyprawie Józefa Zaliwskiego. Przebywał w Galicji, został członkiem Związku Węglarzy w Rzepniowie w obwodzie złoczowskim. Brał udział w propagandzie wyprawy Józefa Zaliwskiego. Na początku 1835 udał się w sprawach rodzinnych do Królestwa pod nazwiskiem Antoniego Wiśniowskiego. Zaaresztowany w Radomiu, został osadzony w Cytadeli warszawskiej, a następnie zesłany do Orenburga na Syberię. W 1837 ożenił się z przybyłą za nim narzeczoną Albiną Wiśniowską i osiadł w Uralsku. W 1840 uciekł wraz z żoną z Uralska, lecz schwytany pod Saratowem został skazany na roboty w kopalni w Nerczyńsku, następnie na osiedlenie w Irkucku. W 1843 żona zmarła na gruźlicę. W 1859 na skutek amnestii po śmierci Mikołaja I wrócił do kraju. Zmarł w 1863 w Wilnie.

Na tle życia Migurskiego Lew Tołstoj osnuł nowelę pt. *Za czto*. Przekł. pol. skrócony wyd. W-wa 1907.

TWÓRCZOŚĆ

Dwudziestoośmioletnie wygnanie, czyli ucieczka moja z żoną i dwojgiem nieżywych dzieci. Zdarzenie prawdziwe z 1835 roku. Powst. 1859 w Irkucku. Ogł. *Dzien. Lit.* 1863 nr 1-25; wyd. osob. pt. Pamiętniki z Sybiru. Lw. 1863. Wyd. nast.: Poz. 1906.

http://rcin.org.pl

Włodzimierz Dal opracował powieściowo pamiętniki pt. Niebywałoje w byłom, ili byłoje w niebywałom. Wyd. w: Soczinienija. Nowoje połnoje izdanije. T. 7. Petersb. 1861 s. 266-400.

Listy i materiały

1. Do rodziców 4 listy z 1831-1833 pisane na emigracji wspólnie z braćmi, Józefem i Wacławem. Ogł. A. Kraushar: Tragedia życia W. Migurskiego, emisariusza z czasów wyprawy Zaliwskiego (1833-1863). (Ze źródeł archiwalnych). *Przegl. Hist.* 1915 z. 1-3; toż odb. W-wa 1916 *Miscellanea Hist.* 59.

2. Zeznanie przed komisją śledczą w Cytadeli w 1835. Ogł. A. Kraushar, jw. poz. 1.

G. Korbut i A. Kraushar określają poz. 1 i 2 jako pamiętnik.

OPRACOWANIA

E. Felińska: Wspomnienia z podróży do Syberii, pobytu w Berezowie i w Saratowie. *Athenaeum* 1849 t. 4-6; wyd. osob. t. 3. Wil. 1853 s. 127-130. — A. Giller: Historia powstania narodu polskiego w 1861-1864. T. 3. Paryż 1870. — Z. Librowicz: Polacy w Syberii. Kr. 1884. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 2. Kr. 1902. — A. Kraushar: Tragedia życia W. Migurskiego, emisariusza z czasów wyprawy Zaliwskiego (1833-1863). (Ze źródeł archiwalnych). *Przegl. Hist.* 1915 z. 1-3; odb. W-wa 1916 *Miscellanea Hist.* 59. — A. Semkowicz: Wydania dzieł Adama Mickiewicza w ciągu stulecia. Lw. 1926 s. 122. — W. Lednicki: Tołstoj a Polska. *Przegl. Współcz.* 1929 t. 22 nr 87. — M. Janik: Dzieje Polaków na Syberii. Kr. 1938. — W. Pobóg-Malinowski: Polacy na Syberii. *Przegl. Współcz.* 1938 t. 66 nr 196/197. — W. Łukaszewicz: Wpływ masonerii, karbonaryzmu i Józefa Mazziniego na polską myśl rewolucyjną w latach poprzedzających Wiosnę Ludów. *W stulecie Wiosny Ludów.* T. 3. Wiosna Ludów w Europie. Cz. 2. W-wa 1951 s. 214-215.

MIŁKOWSKI ZYGMUNT FORTUNAT (1824—1915)

Pseud. i krypt.: Władysław Bonar; T. J.; T. T. J.; Teodor Tomasz Jeż; Z. F. M.; *t. *i.

Powieściopisarz, publicysta.

Ur. 23 marca 1824 we wsi Saracei na Podolu; syn Józefa, dawnego oficera napoleońskiego, i Balbiny z Brudzewskich. Pochodził z rodziny szlacheckiej. Uczył się w gimnazjum w Niemirowie, następnie w 1843-1846 w liceum w Odessie na wydziale fizyczno-matematycznym, który ukończył ze złotym medalem. Po rocznym pobycie w domu wstąpił w 1847 na uniwersytet w Kijowie, skąd w roku następnym przez Galicję wyjechał na Węgry. W 1848-1849 odbył kampanię węgierską w Legionie polskim, gdzie dosłużył się stopnia porucznika. Po upadku powstania emigrował do Turcji. Tam był przez rok internowany. W 1850 wyjechał do Anglii. W Londynie, gdzie zarabiał na życie jako robotnik w fabryce klisz do tapet, został członkiem Towarzystwa Demokratycznego. Zbliżył się do członków Centralizacji i pisywał artykuły do *Demokraty Polskiego*.

W 1851 jako agent Komitetu Centralnego Demokracji Europejskiej udał się do Mołdawii. Podczas wojny krymskiej w 1853-1855 przebywał na Półwyspie Bałkańskim, gdzie próbował sformować legion polski. W początkach wojny był obserwatorem przy wojsku tureckim, potem wrócił na Wołoszczyznę. Gdy wojska austriackie kraj ten zajęły, wyjechał do Serbii, następnie do Bułgarii, którą przewędrował przebrany za żebraka. W 1855-1857 przebywał w Konstantynopolu zarabiając czas jakiś na chleb jako subiekt w magazynie mód. W 1858 wrócił do Londynu i tu został członkiem Centralizacji. W 1860 przebywał w Galicji jako emisariusz. W 1861 ożenił się z Zofią Wróblewską i osiadł w Michalenach w Rumunii. Gdy wybuchło powstanie styczniowe, został naczelnikiem sił zbrojnych na Rusi. W grudniu 1863 był przez kilka dni w Warszawie. Mianowany pułkownikiem przez Centralny Komitet Narodowy zorganizował z jego polecenia oddział powstańczy w Tulczy, mający przez Rumunię wkroczyć na terytorium

http://rcin.org.pl

południowej Rosji, oddział ten jednak został rozbrojony przez Rumunów. Po upadku powstania styczniowego próbował wywołać powstanie węgiersko-słowiańskie przeciwko Austrii. Czas jakiś był więziony przez Austriaków we Lwowie. W 1864-1866 mieszkał w Belgradzie, w 1866-1872 w Brukseli. W 1867 redagował w Szwajcarii czasopismo *Niepodległość*.

W 1872 osiadł w Szwajcarii, najpierw w Lozannie, w 1877 przeniósł się do Genewy, w 1899 do Zurychu, w końcu życia wrócił do Lozanny. Był jednym z założycieli Ligi Narodowej Polskiej, z której powstało później stronnictwo Narodowej Demokracji. W 1887-1897 redagował w Paryżu czasopismo *Wolne Polskie Słowo*. Należał również do Zarządu Związku Wychodztwa Polskiego i Rady Zarządzającej Muzeum Narodowym w Raperswilu. Był inicjatorem Skarbu Narodowego i prezesem jego komisji nadzorczej. W 1883 młodzież emigracyjna zorganizowała w Genewie obchód dwudziestopięciolecia jego pracy literackiej, w 1894 hołd złożono mu we Lwowie podczas Wystawy Krajowej. W 1900 odbył podróż do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w celu zwiedzenia tam kolonii polskich. Zmarł w Lozannie 11 stycznia 1915.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pamiętniki włóczęgi. Fragm. pt. Wyjątki z pamiętników włóczęgi. Wyjątek pierwszy. Dobrudża. *Dzien. Lit.* 1856 nr 44-51; Wyjątek drugi. Bolgaria. *Dzien. Lit.* 1857 nr 3-10, 12-13, 15-16, 35-43; Wyjątek trzeci. Konstantynopol. *Dzien. Lit.* 1858 nr 35-41, 79-98, 110-117, 129-136; Wyjątek czwarty. Mołdo-Wołoszczyzna. *Dzien. Lit.* 1860 nr 79-103.

2. Korespondencja z Konstantynopola. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 5 - 1858 nr 157 (z przerwami).

3. Udział Polaków w wojnie wschodniej (1853-1856). Z przypisem: O powstaniu ludowym na Ukrainie w 1855 roku. Paryż 1858.

4. Wasyl Hołub. Powieść. *Dzien. Lit.* 1858 nr 1-31; wyd. osob. W-wa 1909.

5. Handzia Zahornicka. Powieść. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 30-82; wyd. osob. Wil. 1860. Wyd. nast. zob. poz. 51 t. 1.

Przekł. ros.: A. Sacharowa. *Russkoje bogatstwo* 1884 nr 5-12.

Przekł. serbochorwacki: M. Rakić: Andja Zagorničanka. Vila 1867.

6. Sen starego księdza i nieboszczka. Powieść. *Dzien. Lit.* 1859 nr 85-103.

Dedykacja: Bohdanowi i Józefowi Zaleskim w dowód głębokiej czci i szacunku, na pamiątkę chwil kilku w Fontainebleau spędzonych, tę pracę poświęcam.

7. Szandor Kowacz. Szkic. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 337-343; 1860 nr 2-5, 19-58; wyd. osob. Wil. 1861. Wyd. nast.: zob. poz. 51 t. 1; Wil. 1881; z przedmową P. Chmielowskiego. T. 1-2. W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 48-49; oprac. W. Hahn. T. 1-2. W-wa 1948; toż W-wa 1949; oprac. J. Okopień. W-wa 1959.

Przeróbka: Szandor Kowacz. (Na podstawie powieści udramatyzował M. Guranowski. Wstępem opatrzyła Z. Karpińska). W-wa 1949.

8. Asan. Ustęp z dziejów „Słowian bałkańskich". Powieść historyczna. *Dzien. Lit.* 1860 nr 53-59, 82-89; wyd. osob. Lw. 1869 *Bibl. Mrówki* t. 7. Wyd. nast. pt. Piotr i Asan. Powieść historyczna z dziejów Słowian bałkańskich z XII wieku. W-wa 1906.

Przekł. bułgarskie: B. Dymitrow: Jasen I. (Bajka z historii bułgarskiej). Belgrad 1864. — G. Z.: Asen I. (Bajka z historii Bułgarii). *Wästok* (Belgrad) 1865.

Przekł. serbochorwackie: D. Popović: Asen. *Danica* 1863 nr 17-27. — Panczewo 1882.

9. Hrabianka Dynia. Obrazek. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 58-66.

10. Historia o pra-pra-pra...wnuku i pra-pra-pra... dziadku. Powieść w dwóch częściach. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 148 - -1861 nr 309 (z przerwami); wyd. osob. t. 1-2. Wil. 1863. Wyd. nast.: zob. poz. 51 t. 3-4; pt. Kuźma Jeż. Opowiadanie z dawnych czasów. Z powieści T. T. Jeża. Historię o pra-pra-dziadku z upoważnienia autora skróciła F. Morzycka. W-wa 1886; toż wyd. 2 W-wa 1898.

11. Na placówce. Wspomnienie żołnierskie. *Tyg. Ilustr.* 1861 nr 84-88.

12. Pierwsze Boże przykazanie: „Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną". Powieść. *Dzien. Lit.* 1861 nr 44-64. Wyd. nast.: przedr. pt. Dziesięcioro Bożego przykazania. Pierwsze Boże przykazanie... *Tyg. Mód i Powieści* 1906 nr 31-51; wyd. osob. W-wa 1907.

Por. poz. 18.

13. Sprawa ruska w Galicji. Powieść pomyślana przez kogo innego, napisana

http://rcin.org.pl

przez T. T. J. *Dzien. Pol.* 1861 nr 18-76; 1862 nr 1-62; wyd. osob. Lw. (1884) *Bibl. Mrówki* t. 186-189.

14. Krwawe dzieje. Powieść w dwóch tomach. *Gaz. Warsz.* 1862 nr 128-233 (z przerwami).

15. Jubileusz serbski. Pogląd na dzieje serbskie z ostatnich lat pięćdziesięciu. *Dzien. Lit.* 1865 nr 41-42; wyd. osob. Lw. 1865.

16. Wrzeciono. Powieść. Lw. 1865. Wyd. 2 W-wa 1871.

Podpis krypt.: *t. *i.

17. Pamiętniki starającego się. Powieść. Z rysunkami J. Kossaka. *Tyg. Ilustr.* 1865 nr 313-319, 321-324, 326-327; 1866 nr 372-379; wyd. osob. 1903 (razem z poz. 42). Wyd. nast.: W-wa 1950; W-wa 1956; W-wa 1959.

18. Drugie Boże przykazanie. Powieść. *Dzien. Lit.* 1866 nr 1-9. Wyd. nast.: przedr. *Tyg. Mód i Powieści* 1907 nr 1-50 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1911.

Dedykacja: Poważnemu polskiemu obywatelstwu tę powieść ofiaruje Autor.

Por. poz. 12.

19. Edward Kloc. *Kłosy* 1866 nr 27-34; wyd. osob. z pewnymi zmianami pt. Koleje życia. Powieść. Poz. 1879. Wyd. nast.: pt. Edward Kloc. W-wa 1894.

20. Mąż z rezerwy. *Przegl. Tyg.* 1866 nr 39-44; wyd. osob. W-wa 1867.

21. Pani komisarzowa. Powieść. *Dzien. Lit.* 1866 nr 43-52.

22. Helena. Powieść w dwóch tomach. W-wa 1867 (*Wyd. Tyg. Ilustr.*). Wyd. nast.: Poz. 1869.

Przekł. ros.: W-wa 1878.

23. Spóźniona wieczerza. Opowiadanie. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 13-18.

24. Urocza. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 46 - 1869 nr 74; wyd. osob. W-wa 1870.

25. Dziad i baba. Powieść. *Dzien. Lit.* 1869 nr 14-29.

26. Ludwik Mierosławski oszkicowany przez ... Paryż 1869.

27. Ojciec Nikon. Powieść historyczna. *Strzecha* 1869 z. 1-13. Przedr. *Gaz. Pol.* (Chicago) 1892 nr 1-24.

28. Nauczycielka. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1869 nr 1-5; cz. 2 pt. Lindora. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1873 nr 219-235.

29. Nihilista. Powieść. *Strzecha* 1870 nr 1-8.

30. Opowiadanie Stasia. Powiastka. Lw. 1870; przedr. *Opiekun Dom.* 1871 nr 16-24.

31. Uskoki. Powieść historyczna. *Kłosy* 1870 nr 240-287; wyd. osob. W-wa 1882. Wyd. nast.: zob. poz. 72; pt. Uskoki. Powieść z dziejów Słowiańszczyzny południowej. T. 1-2. W-wa 1892; t. 1-4. W-wa 1904; zob. poz. 113 t. 1-3; oprac. A. Lewak. W-wa 1948; oprac. H. Batowski, wstęp Z. Najdera. W-wa 1956.

Przekł. czeski: A. Schvab-Polabský. Praga 1884.

Przekł. franc.: Les Uscoques. T. 1-2. Paryż (1882).

Przekł. niem.: J. Meixner: Die Uskoken. Berlin 1891.

Przekł. ros.: Uskoki. *Wsiemirnyj trud* 1870 nr 8-10; wyd. osob. Petersb. 1871.

Przekł. serbochorwacki: N. Manojlović-Rajko: (Fragm.). *Narodne novine* 1897 nr 115, 121, 123-154.

32. Narzeczona Harambaszy. Powieść z dziejów Serbii. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 209 - 1872 nr 234; wyd. osob. pt. Narzeczona Harambaszy. Powieść z dziejów Słowiańszczyzny południowej. W-wa 1882. Wyd. nast.: zob. poz. 72; W-wa 1901; tekst przygotował do druku A. Lewak. W-wa 1948 (luty); toż W-wa 1948 (sierpień); W-wa 1948 *Bibl. Romansów i Powieści* nr 1.

Przeróbka, zob. poz. 70.

Przekł. ros.: Niewiesta Garambaszi. Petersb. 1874.

33. Belgia i Belgowie. Studium. *Niwa* 1872 t. 1 nr 8-12, t. 2 nr 13-22.

34. Dersław z Rytwian. Powieść z XV wieku. *Kłosy* 1872 nr 340-389; wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1958 *Bibl. Powieści i Romansów.*

Przekł. ros.: Korona Piasta. Wojewoda Diersław. Petersb. (1874).

35. Drugie cesarstwo we Francji. *Kłosy* 1872 nr 347 - 1873 nr 436 (z przerwami).

36. Siostrzane dusze. W-wa 1872.

37. Dachijszczyzna. Powieść z dziejów serbskich. *Gaz. Warsz.* 1873 nr 111-230 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1883. Wyd. nast.: zob. poz. 72; poz. 113 t. 4; W-wa 1949.

38. Emancypowana. Powieść. *Niwa* 1873 t. 3 nr 25-36, t. 4 nr 37-38; wyd. osob. W-wa 1873.

Przekł. ros.: Emancipirowannaja. Moskwa 1878.

http://rcin.org.pl

39. Hryhor Serdeczny. Z powstania chłopskiego na Ukrainie w 1856 r. *Dzien. Poz.* 1873 nr 287 - 1874 nr 35 (z przerwami); wyd. osob. t. 1-2. Poz. 1874. Wyd. nast.: Kr. 1898 (razem z nowelą: Jeden z wielu. Ogł.: *Bibl. Pol. w Rumunii. Książka zbior.* Jassy 1891); przedmowę napisał J. Badora, wyboru ilustr. dokonał S. Świerzewski, przygotował do druku i przypisami opatrzył J. L. Kowalczyk. W-wa 1957.

40. Po ciemku. Powieść. *Opiekun Dom.* 1873 nr 40-52; wyd. osob. Kr. 1893.

41. Z pośrodka. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1873 nr 255 - 1874 nr 271.

42. Komysznik. Obrazek z przeszłości. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 315-327; wyd. osob. W-wa 1903 (razem z poz. 17).

43. Ofiary. Powieść w dwóch tomach. *Wiek* 1874 nr 1-81; wyd. osob. t. 1-2. W-wa 1874. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1876; zob. poz. 51 t. 2; t. 1-2. W-wa 1950.

44. Zarnica. Powieść bułgarska spółczesna. *Bluszcz* 1874 nr 1-20; wyd. osob. W-wa 1874. Wyd. nast.: t. 1-3. W-wa 1908 *Bibl. Dziel Wyborowych* nr 551-553; wyd. skrócone. W-wa 1950.

Przekł. ros.: A. Korwin-Krukowska: Zarnica. Petersb. 1877.

45. Dwór w Chrustowie. Powieść. *Bluszcz* 1875 nr 40 - 1876 nr 16; wyd. osob. W-wa 1876.

46. Ostapek. Ustęp z przeszłości emigracyjnej. *Gaz. Nar.* 1875 nr 2-69 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1875.
Rkps Ossol. sygn. 6947/I.

Przekł. czeski: F. A. Hora. Praga 1883.

47. Starodubowska sprawa. Powieść ukraińska. Lw. 1875.

48. Słowiański Hercog. Powieść na tle dziejów Słowiańszczyzny południowej. *Wiek* 1876 nr 16-219; wyd. osob. t. 1-4. W-wa 1876. Wyd. nast.: tekst przygotował do druku W. Doroszewski. W-wa 1950.

49. Szewckie dziecko. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 34-53.

50. Za króla Olbrachta. Powieść historyczna. *Niwa* 1876 t. 9 z. 24-36, t. 10 z. 37-47; wyd. osob. W-wa 1876. Wyd. nast.: W-wa 1961.

51. Dzieła. T. 1-4. Lw. 1876-1877.

Zawartość: t. 1: poz. 5, 7; t. 2: poz. 43; t. 3-4: poz. 10.

52. Rotułowicze. Powieść z dziejów serbskich. *Tyg. Ilustr.* 1877 nr 68-105; wyd. osob. W-wa 1884. Wyd. nast.: tekst przygotował do druku W. Doroszewski. W-wa 1950.

53. Wyśniona. Fantazja prozą — niby powieść. *Bluszcz* 1877 nr 40-52; wyd. osob. W-wa 1877.

54. Z ciężkich dni. Powieść historyczna. *Biesiada Lit.* 1877 nr 57-85; przedr. *Tydzień Pol.* 1880 nr 27-46; wyd. osob. t. 1-2. Lw. 1881. Wyd. nast.: t. 1-2. W-wa 1901 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 190-191.

55. Lech — Czech — Rus. Powieść historyczno-spółczesna. Poz. 1878.

56. Pod obuchem. Powieść. *Gaz. Nar.* 1878 nr 51-150 (z przerwami); wyd. osob. t. 1-2. Lw. 1878.
Rkps Ossol. sygn. 6937/I.

57. Pod szlachecką strzechą. Powieść. *Nowiny* 1878 nr 3-24.

58. Sprawa ruska. Prowodyrowie Rusi spółcześni. Poz. 1879.

59. Zbłąkany. Powieść. *Biesiada Lit.* 1879 nr 159-175.

60. Le Congrès de Berlin et les Slaves du Sud. Conférence faite à Genève. Genewa 1880.

61. Serce matczyne. Powieść. *Biesiada Lit.* 1880 nr 213-238.

62. W Galicji i na Wschodzie. Przyczynek do dziejów powstania 1863. Poz. 1880.

63. Wnuk chorążego. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 236-261; wyd. osob. t. 1-2. W-wa 1881.

64. Z burzliwej chwili. Powieść historyczna. *Przegl. Tyg.* 1880 nr 1 - 1882 nr 39 (z przerwami); wyd. osob. t. 1-3. W-wa 1880-1882.

Przekł. ros.: W. Ławrow: Burnoje wriemia. Moskwa 1883 (Dod. do *Russkoje bogatstwo* 1883 nr 2-12).

65. List ... o książce dr P. Chmielowskiego i jej krytykach. Wil. 1881.

Dotyczy książki: Zarys literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu. Wil. 1881.

66. Jan Ckowski. *Nowa Reforma* 1882 nr 250-265.

67. Karzeł dyplomata. Powieść historyczna. *Kur. Warsz.* 1882 nr 10-173.

68. Nasi Gdzie-Niektórzy. Opowiadanie. *Prawda* 1882 nr 16-31.

69. Zdarzenie na księżycu. Opowiadanie nieastronomiczne. *Nowiny* 1882 nr 183-219 (z przerwami).

http://rcin.org.pl

70. Narzeczona Harambaszy. Dramat (aktów cztery z prologiem) przerobiony z powieści pod tymże tytułem. Wyst. Lw. 1883. Wyd. *Kłosy* 1883 nr 927-938.

Por. poz. 32.

Przekł. czeski: A. Schvab-Polabský: Nevěsta harambašová. Praga 1893 *Ochotnické divadlo* t. 124; wyd. nast.: Praga 1897.

71. Odpowiedź ... na adresy młodzieży polskiej. *Nowa Reforma* 1883; odb. Kr. 1883.

72. Powieści słowiańskie. W-wa 1883.

Zawartość: poz. 32, 37, 31.

73. Niezaradni. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 53-77; wyd. osob. W-wa 1884. Wyd. nast.: oprac. W. Hahn. W-wa 1949.

Przekł. ros.: Biezpomoszcznyje. *Kołosja* 1885 nr 6-9.

74. Szkice z Poznańskiego. Z rysunkami S. Witkiewicza. *Wędrowiec* 1884 nr 10-49; wyd. osob. pt. Dyplomacja szlachecka. Szkice z Poznańskiego. Powieść. Z ilustr. S. Witkiewicza. W-wa 1885. Wyd. nast.: (z pierwodruku) W-wa 1949.

W wyd. zbior. pt. W obronie gniazda. Szkice z Poznańskiego.

75. Lat temu dwieście. Opowieść na tle dziejów Kroacji. *Kraj* 1885 nr 22-37; przedr. *Nowa Reforma* 1886 nr 139-179; wyd. osob. t. 1-2. Kr. 1887.

76. Z bruku konstantynopolskiego. Fotogram. *Świt* 1885 nr 78-92.

77. Dnie głodu. Z dawnych wspomnień. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1886 nr 45-48, 50-51; wyd. osob. Kr. 1890 *Bibl. Nowa Rodz.*

78. Iwaś. Sielanka. *Wędrowiec* 1886 nr 46-52.

79. Miłość w opałach. Powieść z dziejów Kroacji. *Ateneum* 1886 t. 3-4; wyd. osob. t. 1-2. W-wa 1902 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 240-241. Wyd. nast.: W-wa 1948.

80. Nad rzekami Babilonu. Powieść. *Kłosy* 1886 nr 1101-1122; wyd. osob. t. 1-2. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 85-86. Wyd. nast.: *Dzien. Chicagowski* 1900 nr 221 - 1901 nr 83 (z przerwami); W-wa 1961.

81. W zaraniu. Powieść. *Gaz. Pol.* 1886 nr 140-185; wyd. osob. t. 1-3. Lw. 1889. Wyd. nast.: W-wa 1898; W-wa 1902; oprac. W. Hahn. W-wa 1948; toż W-wa 1949.

Przekł. bułgarskie: M. Moskow: Na razsámnuwana. Tyrnowo 1890. (Przekł. niepełny). — S. Ilczew: W zori. Sofia 1951.

Przekł. ros.: Na rasswietie. *Wiestnik Jewropy* 1889, sierpień-grudzień. — I. U. Petersb. 1899; wyd. 2 Petersb. 1904. — L. Biessiel. Rostow n. Donem 1907; wyd. nast. Moskwa 1922.

Przekł. ukraiński: Na svitanku. Lw. 1936 *Wydawnyćtwo Bat'kiwszczyna* 8.

82. Z chłopskiej sfery. Obrazek sielski. *Przyj. Dom.* 1886 nr 1-14.

83. Ci i tamci. Powieść na tle węgierskim w dwóch tomach. *Gaz. Warsz.* 1886 nr 275 - 1887 nr 203 (z przerwami); wyd. osob. pt. Ci i tamci. Powieść z czasów kampanii węgierskiej. T. 1-3. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 106-108. Wyd. nast.: W-wa (ok. 1901); przedr. *Dzien. Chicagowski* 1908 nr 114-302; oprac. W. Hahn. W-wa 1948.

84. Rzecz o obronie czynnej i o skarbie narodowym. Paryż 1887. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1888; wyd. rozszerzone Kr. 1910.

85. Z modelem w duszy. Powieść. *Głos* 1887 nr 26-38.

86. Wspomnienia o J. I. Kraszewskim. W-wa 1888.

87. Na swojej drodze. Powieść historyczna w trzech częściach. *Gaz. Warsz.* 1889 nr 19-178.

88. Rycerz chrześcijański. Powieść historyczna na tle dziejów Albanii w XV w. Cz. 1-3. W-wa 1889. (Cz. 1: Za wysługą; cz. 2: Gwoli racji stanu; cz. 3: Rycerz chrześcijański). Wyd. nast.: pt. O byt. Powieść historyczna na tle dziejów Albanii w XV w. Lw. 1903; tekst przygotował do druku W. Doroszewski. W-wa 1951.

Przekł. czeski: J. Rozvoda: O život. Praga 1904.

89. Z pokolenia w pokolenie w niewoli. Opowiadanie opowiadań. *Nowa Reforma* 1890 nr 217-230.

90. Jaskółki. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1891 nr 91-104; wyd. osob. W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 152.

91. La question juive. Genewa 1891.

92. Panna Zofia. Powieść. *Nowa Reforma* 1892 nr 161-185.

93. Uszy do góry! Powieść. *Świat* 1892 nr 11-24.

94. Handelek. Powieść. *Głos* 1893 nr 42-52.

95. Ligue internationale de la paix et de la liberté. La morale dans la politique. Rapport et résolutions présentés le 24 sept. 1893 au vingt-sixième congrès de la Ligue à Genève. Paryż 1893.

http://rcin.org.pl

96. Ze wspomnień odeskich. W-wa 1893.

97. Saina. Powieść. *Tyg. Mód i Powieści* 1894 nr 1-39; wyd. osob. W-wa 1896.

98. Zadania powieści polskiej. *Tydzień* 1894 nr 41-46.

99. Powstanie w Czernichowie w roku 1888. Historia szlachecka w siedmiu pieśniach. Kr. 1895.

100. Żusia. Powieść. Lw. 1895.

101. Którędy do szczęścia. Powieść Władysława Bonara. *Biesiada Lit.* 1896 nr 27-49; wyd. osob. W-wa 1898 (tu na karcie tyt.: Teodor Tomasz Jeż).

102. Oberek. Nowela. *Kur. Codz.* 1896 nr 1-45 (z przerwami).

103. Za gwiazdą przewodnią. Powieść na tle powstania styczniowego. *Nowa Reforma* 1896 nr 39-246; wyd. osob. t. 1-4. W-wa 1896. Wyd. nast.: t. 1-2. Lw. 1905.

104. Iz Poliakow. Powieść. *Dzien. Kr.* 1896 nr 277 - 1897 nr 337 (z przerwami).

105. Jerzy Czarny (Kara Georgi), życie i czyny jego. Lw. 1897.
Rkps Ossol. sygn. 7203/II.

106. Kajcio. Niby-studium. *Kur. Warsz.* 1901 nr 129-156 (z przerwami).

107. Opowiadanie z wędrówki po koloniach polskich w Ameryce Północnej. *Goniec Pol.* (Paryż) 1901 nr 10 - 1902 nr 20 (z przerwami); wyd. osob. Paryż 1901. Wyd. 2 Paryż 1903.

108. Sprawa ruska w stosunku do sprawy polskiej. Lw. 1902.

109. Sylwety emigracyjne z doby minionej. *Słowo Pol.* 1902 nr 488 - 1903 nr 444 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1904.

110. Do spółobywateli. List otwarty. Lw. 1905.

111. Na szlakach pokojowych. Lw. 1908.

112. Od kolebki przez życie. Fragm. ogł. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 4-15, 19-30; fragm. wyd. osob. pt. Skarb Narodowy Polski. Nieco o Lidze Narodowej. Rozdział jeden z pamiętnika: „Od kolebki przez życie". Lw. 1905; fragm. pt. Od kolebki przez życie. (Kartki z pamiętnika). *Bibl. Warsz.* 1909 t. 3-4; całość t. 1-3 ukończona w 1909, wyd. osob. do druku przygotował A. Lewak, wstępem poprzedził A. Brückner. Kr. 1936-1937; fragm. wyd. osob. pt. Powstanie węgierskie. W-wa 1952.

Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2049; zniszcz. 1944.

113. Wybór pism. T. 1-4. Kr. 1910.
Zawartość: t. 1-3: poz. 31; t. 4: poz. 37.

114. Nie zawadzi historii nieco. W-wa 1912.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album Muz. Nar. w Rapperswylu.* Lw. 1876 (tu: Rzut oka na kwestię wschodnią), *Ateneum* (tu m. in.: Słowiańszczyzna południowa, pogląd społeczny. 1877 t. 1-2; Kwestia wschodnia w nowej fazie. 1878 t. 4; Współczesna Rumunia. 1884 t. 1-2; O edukacji publicznej w Szwajcarii. 1886 t. 1; Skandal. Nowela. 1891 t. 3-4), *Bibl. Pol. w Rumunii. Książka pam.* Jassy 1891 (tu: Jeden z wielu), *Bibl. Warsz.* (1909-1911; tu m. in.: Stanisław Worcell, z powodu dzieła Limanowskiego. 1910 t. 4), *Biesiada Lit.* (1877-1880; tu m. in.: Wspomnienia osobiste. 1879 nr 206-208), *Bluszcz* (1874-1877, 1884; tu m. in.: Słowaczka. Nowela. 1884 nr 44-46), *Charitas. Księga zbior.* ... Petersb. 1894 (tu: Twórca „Jupajdi". Nowelka), *Demokrata Pol.* (Londyn 1851-1856; tu m. in.: Lud rolniczy w krajach zabranych. 1851 nr 6-7), *Dzien. Chicagowski* (1893, 1900-1901, 1905, 1908), *Dzien. Kr.* (1896-1897), *Dzien. Lit.* (1856-1870; tu m. in.: (N. Kostomarow: Bohdan Chmielnicki. Wyd. 2. Petersb. 1859. Rec.). 1861 nr 10-17; O umysłowym życiu w Słowiańszczyźnie zadunajskiej. 1866 nr 17-18), *Dzien. Pol.* (Lw.; 1861-1862, 1874-1876), *Dzien. Poz.* (1872-1874), *Gaz. Nar.* (1863, 1868, 1872-1894), *Gaz. Warsz.* (1857-1858, 1886-1889), *Głos* (1886-1893, 1897-1898; tu m. in.: Stanisław August w oświetleniu psychologicznym. 1897 nr 47-52), *Głos Wolny* (Londyn; 1868-1870), *Goniec Pol.* (Paryż; 1901-1903),

J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr.* (1871-1873), J. Jaworskiego *Kalendarz pol. ilustr.* (1866-1867), J. Ungra *Kalendarz warsz.* (1868-1869), *Kłosy* (1866-1873, 1883-1887, 1890; tu m. in.: Wędrówki po Słowiańszczyźnie południowej. 1868 nr 179-181; 1869 nr 187-205; O recenzjach u nas. 1879 nr 705), *Kraj* (Kr.; 1871-1873), *Kraj* (Petersb.; 1882-1886, 1893, 1895; tu m. in.: Z dawnych wspomnień. 1883 nr 22-23, 44-45; 1884 nr 41-42; 1885 nr 1, 4-5, 21; Sprawiedliwe wymiary. Sielanka. 1884 nr 1-2; Nowele i obrazki M. Bałuckiego. 1884 nr 49-52; Pan Stanisław. Nowela. 1893 nr 42-48), *Kur. Codz.* (1896-1897), *Kur. Warsz.* (1882, 1887-1888, 1901), *Mrówka* (1869-

http://rcin.org.pl

1870), *Myśl Pol.* (1906-1907), *Niepodległość* (Zurych; red. 1867), *Niwa* (1872--1876; tu m. in.: Bośnia. 1875 nr 19), *Nowa Reforma* (1886, 1890-1892, 1895--1896), *Nowiny* (1878-1882), *Ognisko. Książka zbior. wyd. dla uczczenia 25--letniej pracy T. T. Jeża.* W-wa 1882 (tu: Dołęga. Opowiadanie), *Opiekun Dom.* (1865-1866, 1869, 1871-1873),

Po ziarnie. Zbiorek pam. Wil. 1861 (tu: Orzeł swatem. Obrazek serbski; przedr. *Dzien. Pol.* 1876), *Prawda* (1882--1889), *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* (1886--1888; tu m. in.: Historia upieśniona. 1889 nr 24), *Przegl. Pedag.* (1885-1887; tu m. in.: Edukacja kobiet w Szwajcarii. 1887), *Przegl. Powsz.* (Drezno; tu: Serbia. Studium historyczne. 1886 t. 3), *Przegl. Rzeczy Pol.* (tu: Wspomnienie z wojny węgierskiej w latach 1848-1849. Ogł. 1863), *Przegl. Społ.* (1886), *Przegl. Tyg.* (1879-1889; tu m. in. korespondencje pt. Ze świata. 1879 nr 40 - 1889 nr 11 (z przerwami); H. Sienkiewicz. Ogniem i mieczem. 1884 nr 15-18), *Przegl. Wszechpol.* (1896, 1900-1901, 1904), *Przyj. Dom.* (1886), *Rodzina* (tu: Romansowa kontrabanda. 1865 nr 1-2), *Słowo Pol.* 1894, 1902-1904, 1907-1908, 1912--1915; tu m. in.: Nieobecni. Opowiadanie. 1894 nr 1-10), *Sobótka. Księga zbior. ... S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875 (tu: Pan Józef Kalasanty. Szkic charakterystyczny z przeszłości), *Strzecha* (1869--1870), *Świat* (1890-1892; tu m. in.: W prądzie. Nowela 1890 nr 1-2; W sprawie powieści. („Lalka" Prusa). 1891 nr 6-9; Latawica. 1891 nr 11-14), *Świt* (1884-1886; tu m. in.: Serbki i Bułgarki. 1885 nr 91-92), *Tydzień* (1878, 1894, 1898), *Tydzień Pol.* (1879-1881), *Tyg. Ilustr.* (1860-1861, 1868, 1890-1891; tu m. in.: Listy T. T. Jeża. 1890 nr 1 - - 1891 nr 98, z przerwami), *Tyg. Mód i Powieści* (1887, 1894), *Tyg. Romansów i Powieści* (1869, 1873-1874), *Wędrowiec* (1884, 1886), *Wolne Pol. Słowo* (Paryż; red. 1887-1897).

Rękopisy drobnych utworów w Ossol. sygn. 6676/I, 7191/II, 7203/II.

Przekł. ros.: R. S.: Sprawiedliwyj udieł. Rasskaz. *Otieczestwiennyje zapiski* 1884 nr 4. — A. Sacharowa: Iz-pod niemiecko-turieckogo iga. Istoriczeskij roman. *Zivopisnoje obozrienije* 1888 nr 12-32. — W. Azow: Kazaczij ataman. Roman. Moskwa 1923.

Wydania zbiorowe

Wybór dzieł. T. 1-40. W-wa 1930-1931.

Zawartość: t. 1-4: Ci i tamci; t. 5-6: Narzeczona Harambaszy; t. 7-8: Miłość w opałach; t. 9-10: Ojciec Nikon; t. 11: Pierwsze Boże przykazanie; t. 12: Drugie Boże przykazanie; t. 13-14: Hryhor Serdeczny; t. 15-16: Lat temu dwieście; t. 17-20: Dachijszczyzna; t. 21-23: Za króla Olbrachta; t. 24-27: Rotułowicze; t. 28-29: Starodubowska sprawa; t. 30: Asan; t. 31-33: W zaraniu; t. 34-35: W obronie gniazda; t. 36-38: Pamiętniki starającego się; t. 39-40: Z ciężkich dni.

Listy i materiały

1. Do S. Goszczyńskiego z 1857. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2956.

2. Do J. Dobrzańskiego 3 listy z 1861. Rkps Ossol. sygn. 6517/II.

3. Do J. Łozińskiego z 1861. Rkps Ossol. sygn. 6515/II.

4. Do J. I. Kraszewskiego 16 listów z 1864-1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6522.

5. Do K. W. Wójcickiego 2 listy z 1866. Bibl. PAN Kr. sygn. 715.

6. Do J. Łukaszewskiego 42 listy z 1867--1895. Rkps Ossol. sygn. 4397/I.

7. Do A. Gillera z 1869. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7019.

8. Do prezesa Serbskiego Towarzystwa Naukowego z 1869 z okazji wyboru na członka korespondenta. Ogł. S. Subotin: T. T. Jeż wśród Serbów i Chorwatów. *Pam. Słowiański* t. 8 (1958).
Rkps w Arch. Serbskiej Akademii Nauk w Belgradzie nr 67.

9. Do J. Šafařika z 1869. Ogł. S. Subotin, jw. poz. 8.

10. Do S. Lewentala z 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 715.

11. Do H. Schmitta z 1870. Rkps Ossol. sygn. 5917/II.

12. Do A. Guttrego 2 listy z 1877, 1889; do Z. Celichowskiego z 1889. Ogł. A. Czartkowski: Kłopoty polskiego powieściopisarza. (Z życia T. T. Jeża). *Kur. Warsz.* 1931 nr 351.

13. Do E. Orzeszkowej z 1879. Ogł.: *Elizie Orzeszkowej w hołdzie.* Grodno 1929.

14. Do A. Gillera z 1880. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2026.

15. Do T. Lenartowicza z 1880. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 4.

16. Do W. Szymanowskiego 2 listy z 1881 i 1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712.

17. Do L. Méyeta z 1882. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7112.

18. Do T. Romanowicza 3 listy z 1882--1901. Rkps Ossol. sygn. 6825/I.

http://rcin.org.pl

19. Do J. Blizińskiego z 1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6700.

20. Do J. Ochorowicza z 1883. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2848.

21. Do A. Schwab-Polabskýego z 1883. Ogł. J. Korzenny: Anošt Schwab-Polabský w korespondencji z Polakami. *Zwrot* 1958 nr 3.

22. Do I. Zbiegniewskiej z 1883. Rkps Ossol. sygn. 4805/I.

23. Do A. Guttrego z 1884; do L. Guttrego z 1889. Ogł. A. Czartkowski: Listy Z. Miłkowskiego (T. T. Jeża) do Aleksandra i Leona Guttrych. *Ruch Lit.* 1931 nr 8.

24. Do W. Przyborowskiego 2 listy z 1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6994.

25. Do B. Wysłoucha 4 listy z 1885-1903. Rkps Ossol. sygn. 7180/II.

26. Do B. Limanowskiego 4 listy z 1885--1888 i list z 1908. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6871, 6870.

27. Do Z. Sarneckiego 3 listy z 1887-1894. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6716.

28. Do S. Buszczyńskiego 2 listy z 1891. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 4.

29. Do J. Gałęzowskiego 2 listy z 1891. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2065.

30. Do P. Chmielowskiego 2 listy z 1892, 1903. Rkps Ossol. sygn. 4812/I.

31. Do S. Kośmińskiego z 1896. Rkps Ossol. sygn. 6714/I.

32. Do M. Wysłouchowej 5 listów z 1897--1900. Rkps Ossol. sygn. 7188/II.

33. Do K. Lewakowskiego z 1903; do H. Gierszyńskiego z 1903. Ogł. *Goniec Pol.* (Paryż) 1903 nr 9-10.

34. Do Czytelni Akademickiej im. A. Mickiewicza w Krakowie z 1903. Ogł. *Słowackiemu. Jednodniówka ku czci J. Słowackiego.* Kr. (1904).

35. Do Zarządu Związku Postępowej Młodzieży Polskiej w Paryżu z 1903. Rkps Ossol. sygn. 7195/II.

36. Do Z. Rabskiej z 1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2726.

37. Do M. Kernbauma 13 listów z 1905--1910. Ogł. M. Handelsman: Listy T. T. Jeża do Mirosława Kernbauma. *Przegł. Współcz.* 1937 t. 60 nr 179; też odb. W-wa 1937.

38. Do niewiadomych osób 2 listy z 1908, 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7027.

39. Do B. z Łapczyńskich Kondratowiczowej z 1909. Ogł. J. Bielatowicz: Kartka z dziejów wielkiego okresu. (Korespondentka Witkiewicza i Jeża). *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 352.

40. Do córki Antoniny, żony F. Rawity--Gawrońskiego, 4 listy z 1914. Ogł. A. z Miłkowskich Gawrońska: Listy T. T. Jeża z czasu wojny. *Gaz. Warsz.* 1924 nr 83-84.

41. Dwanaście kartek z pamiętnika 1885--1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2737; zniszcz. 1944.

42. Autobiografia. Ogł. T. Makowiecki. *Ruch Lit.* 1929 nr 3.

Bibliograficzne zestawienia twórczości podają: Materiały do bibliografii pism Z. Miłkowskiego (T. T. Jeża). *Teka* 1903 nr 5. — M. Ostrowska: T. T. Jeż (Z. Miłkowski). Życie i twórczość. Kr. 1936 *Prace Hist.-Lit.* nr 49-50.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Wykaz czasopism (w dziale Twórczość), T — Twórczość. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

Asan	T-8
Belgia i Belgowie	T-33
Bohdan Chmielnicki (N. Kostomarow). Rec.	Cz-DL
Bośnia	Cz-N
Ci i tamci	T-83
Le Congrès de Berlin et les Slaves du Sud	T-60
Dachijszczyzna	T-37
Dersław z Rytwian	T-34
Dnie głodu	T-77
Do spółobywateli. List otwarty.	T-110
Dołęga	Cz-O
Drugie Boże przykazanie	T-18
Drugie cesarstwo we Francji	T-35
Dwór w Chrustowie	T-45
Dyplomacja szlachecka	T-74
Dziad i baba	T-25
Dzieła. T. 1-4	T-51
Dziesięcioro Bożego przykazania	T-12
Edukacja kobiet w Szwajcarii	Cz-PP
Edward Kloc	T-19
Emancypowana	T-38
Gwoli racji stanu	T-88
Handelek	T-94
Handzia Zahornicka	T-5
Helena	T-22
Historia o pra-pra-pra...wnuku i pra-pra-pra...dziadku	T-10
Historia upieśniona	Cz-PLDK
Hrabianka Dynia	T-9
Hryhor Serdeczny	T-39

http://rcin.org.pl

Iwaś T-78
Iz Poliakow T-104
Jan Ckowski T-66
Jaskółki T-90
Jeden z wielu T-39
Jerzy Czarny T-105
Jubileusz serbski T-15
Kajcio T-106
Karzeł dyplomata T-67
Koleje życia T-19
Komysznik T-42
Korespondencja z Konstantynopola T-2
Krwawe dzieje T-14
Którędy do szczęścia T-101
Kuźma Jeż T-10
Kwestia wschodnia w nowej fazie Cz-A
Lat temu dwieście T-75
Latawica Cz-Ś
Lech — Czech — Rus T-55
Ligue internationale de la paix et de la liberté T-95
Lindora T-28
List ... o książce dr P. Chmielowskiego T-65
Listy T. T. Jeża Cz-TI
Lud rolniczy w krajach zabranych. Cz-DP
Ludwik Mierosławski T-26
Mąż z rezerwy T-20
Miłość w opałach T-79
Na placówce T-11
Na swojej drodze T-87
Na szlakach pokojowych T-111
Nad rzekami Babilonu T-80
Narzeczona Harambaszy. Dramat T-70
Narzeczona Harambaszy. Powieść T-32
Nasi Gdzie-Niektórzy T-68
Nauczycielka T-28
Nie zawadzi historii nieco T-114
Nieobecni Cz-SP
Niezaradni T-73
Nihilista T-29
Nowele i obrazki M. Bałuckiego Cz-K
O byt T-88
O edukacji publicznej w Szwajcarii Cz-A
O powstaniu ludowym na Ukrainie w 1855 r. T-3
O recenzjach u nas Cz-K
O umysłowym życiu w Słowiańszczyźnie zadunajskiej Cz-DL
Oberek T-102
Od kolebki przez życie T-112
Odpowiedź... na adresy młodzieży polskiej T-71
Ofiary T-43
Ogniem i mieczem (H. Sienkiewicz). Rec. Cz-PT
Ojciec Nikon T-27
Opowiadanie Stasia T-30
Opowiadanie z wędrówki po koloniach polskich w Ameryce Północnej T-107
Orzeł swatem Cz-Pz
Ostapek T-46
Pamiętniki starającego się T-17
Pamiętniki włóczęgi T-1
Pan Józef Kalasanty Cz-S
Pan Stanisław Cz-K
Pani komisarzowa T-21
Panna Zofia T-92
Pierwsze Boże przykazanie T-12
Piotr i Asan T-8
Po ciemku T-40
Pod obuchem T-56
Pod szlachecką strzechą T-57
Powieści słowiańskie T-72
Powstanie w Czernichowie w roku 1888 T-99
Powstanie węgierskie T-112
Prowodyrowie Rusi spółcześni, zob. Sprawa ruska T-58
La question juive T-91
Romansowa kontrabanda Cz-R
Rotułowicze T-52
Rycerz chrześcijański T-88
Rzecz o obronie czynnej i skarbie narodowym T-84
Rzut oka na kwestię wschodnią Cz-AMNR
Sama T-97
Sen starego księdza i nieboszczka T-6
Serbia Cz-PP
Serbki i Bułgarki Cz-Ś
Serce matczyne T-61
Siostrzane dusze T-36
Skandal. Nowela Cz-A
Skarb Narodowy Polski T-112
Słowaczka Cz-B
Słowiański Hercog T-48
Słowiańszczyzna południowa, pogląd społeczny Cz-A
Spóźniona wieczerza T-23
Sprawa ruska. Prowodyrowie Rusi spółcześni T-58
Sprawa ruska w Galicji T-13
Sprawa ruska w stosunku do sprawy polskiej T-108
Sprawiedliwe wymiary Cz-K
Stanisław August w oświetleniu psychologicznym Cz-G
Stanisław Worcell, z powodu dzieła Limanowskiego Cz-BW
Starodubowska sprawa T-47
Sylwety emigracyjne z doby minionej T-109
Szandor Kowacz T-7
Szewckie dziecko T-49
Szkice z Poznańskiego T-74
Twórca „Jupajdi" Cz-Ch
Udział Polaków w wojnie wschodniej T-3
Urocza T-24
Uskoki T-31
Uszy do góry T-93
W Galicji i na Wschodzie T-62
W obronie gniazda T-74
W prądzie Cz-Ś
W sprawie powieści. („Lalka" Prusa) Cz-Ś
W zaraniu T-81
Wasyl Hołub T-4
Wędrówki po Słowiańszczyźnie południowej Cz-K
Wnuk chorążego T-63
Wrzeciono T-16
Wspomnienia o J. I. Kraszewskim T-86
Wspomnienia osobiste Cz-BL
Wspomnienie z wojny węgierskiej w latach 1848-1849 Cz-PRP
Współczesna Rumunia Cz-A
Wybór pism T-113
Wyjątki z pamiętników włóczęgi T-1
Wyśniona T-53
Z bruku konstantynopolskiego T-76
Z burzliwej chwili T-64
Z chłopskiej sfery T-82
Z ciężkich dni T-54
Z dawnych wspomnień Cz-K
Z modelem w duszy T-85

http://rcin.org.pl

Z pokolenia w pokolenie w niewoli	T-89
Z pośrodka	T-41
Za gwiazdą przewodnią	T-103
Za króla Olbrachta	T-50
Za wysługą	T-88
Zadania powieści polskiej	T-98
Zarnica	T-44
Zbłąkany	T-59
Zdarzenie na księżycu	T-69
Ze świata	Cz-PT
Ze wspomnień odeskich	T-96
Żusia	T-100

OPRACOWANIA

1. Monografie

M. Ostrowska: T. T. Jeż (Zygmunt Miłkowski). Życie i twórczość. Kr. 1936 *Prace Hist.-Lit.* nr 49-50. [Rec.: A. Brückner: Historia i teoria literatury. *Nowa Książka* 1937 z. 8; I. Chrzanowski: T. T. Jeż, przypomniany powieściopisarz. *Kur. Poz.* 1937 nr 77]. —

S. Strumph Wojtkiewicz: Burzliwe dzieje T. T. Jeża. Z pamiętników, pism i listów wybrał i opracował ... W-wa 1961. [Rec.: H. Batowski: List do redakcji. Jeszcze w sprawie książki o T. T. Jeżu. *Kierunki* 1961 nr 10; Z. Komender: Dopełnienie portretu. *Kierunki* 1962 nr 6; T. J. Żółciński: Jeż ubrązowiony. *Twórczość* 1962 nr 5; O Jeżu Miłkowskim. *Stolica* 1962 nr 5].

2. Biografia

J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Powst. 1876-1886. Wyd. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — W. Korotyński: T. T. Jeż. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 27-28. — E. Orzeszkowa: Listy do Z. Miłkowskiego (1876-1893). W: Listy. T. 1: Dwugłosy. Pod kierunkiem prof. J. Ujejskiego oprac. L. B. Świderski. W-wa - Grodno 1937. — P. Chmielowski: Teodor Tomasz Jeż. *Kłosy* 1882 nr 875-877. — P. Chmielowski: T. T. Jeż. *Ognisko. Książka zbior. wyd. dla uczczenia 25-letniej pracy T. T. Jeża.* W-wa 1882. — Dwudziestopięcioletnia rocznica T. T. Jeża. *Przegl. Katolicki* 1882 t. 1 nr 35. — W. Holewiński: Życie i działalność T. T. Jeża. *Dod. Mies. do Przegl. Tyg.* 1882 t. 1-2. — Jubileusz Jeża. *Dzien. Pol.* 1883 nr 35. — W. Holewiński: Życie i sprawy T. T. Jeża, ku uczczeniu 25-letniego jubileuszu jego literackiej działalności. Lw. 1884. — P. Chmielowski: Zygmunt Miłkowski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — W. Karczewski: U autora „Uskoków". *Kraj* 1895 nr 17. — P. Chmielowski: T. T. Jeż. *Nowa Reforma* 1897 nr 266. —

B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1-2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — J. L. Popławski: Życie i czyny pułkownika Z. Miłkowskiego (T. T. Jeża). Lw. 1902. — W. Przyborowski: Dzieje 1863 roku. T. 3. Kr. 1902. — F. Rawita-Gawroński: Rok 1863 na Rusi. T. 1. Lw. 1902. — Zygmunt Miłkowski. Zarys biograficzny. *Teka* 1903 nr 5. — Scriptor: Rola Z. Miłkowskiego. *Kraj* 1903 nr 50. — Scriptor: Z. Miłkowski jako przedstawiciel Ligi Narodowej. W: Nasze stronnictwa skrajne. Kr. 1903. — T. Stanton: Co mówi portret Miłkowskiego? *Teka* 1903 nr 5. — H. C. (Ceysingerówna): Z. Miłkowski (T. T. Jeż). Życiorys. *Naród* 1906 nr 17-18. — G. Smólski: Odwiedziny u T. T. Jeża. *Kur. Litewski* 1906 nr 164. — W. B. (Baranowski): Jeż i Dmowski. *Kur. Litewski* 1908 nr 187. — W. Pr. (Prokesch): Zygmunt Miłkowski. *Nowa Reforma* 1913 nr 139. — E. Badowska: Kartka z życia Z. Miłkowskiego — T. T. Jeża. *Bluszcz* 1915 nr 25-26. — W. Denhoff-Czarnocki: O pułkowniku Z. Miłkowskim wspomnień kilka. *Dzien. Nar.* (Piotrków) 1915 nr 67-68. — J. L.: Teodor Tomasz Jeż (Zygmunt Miłkowski) (1824-1915). *Tyg. Ilustr.* 1915 nr 3. — J. Oksza: Uczczenie pamięci Jeża w Warszawie. *Tyg. Pol.* 1915 nr 3. — W. Orkan: Pułkownik Miłkowski. *Nowa Reforma* 1915 nr 169 (dod. lit.). — W. Prokesch: Zygmunt Miłkowski. *Nowa Reforma* 1915 nr 27. — H. Sienkiewicz: Przemówienie nad mogiłą T. T. Jeża. *Kur. Lw.* 1915 nr 40; tož *Nowa Gaz.* 1915 nr 58. — Z. W. (Wasilewski): Ze wspomnień o T. T. Jeżu. *Słowo Pol.* 1915 nr 33. — Śp. pułkownik Z. Miłkowski (T. T. Jeż). *Tyg. Pol.* 1915 nr 2. — Śp. Zygmunt Miłkowski. *Nowa Reforma* 1915 nr 25. — B. Kaptur: Wspomnienie o Miłkowskim. Piotrków 1916. —

F. B. (Bielak): T. T. Jeż (Zygmunt Miłkowski). W setną rocznicę urodzin. *Głos Narodu* 1924 nr 74. — W. Kłyszewski: Pułkownik T. T. Jeż. (W stulecie urodzin). *Kur. Warsz.* 1924 nr 83. — I. W. Kosmowska: Z. Miłkowski (T. T. Jeż). Z powodu 100 rocznicy jego urodzin. *Siew* 1924 nr 15. — B. Lutomski: T. T. Jeż. (Żołnierz i emigrant). *Dzień Pol.* (W-wa) 1924 nr 69. — F. Rawita-Gawroński: T. T. Jeż i jego ideały. Przypomnienie w stuletnią rocznicę urodzin. *Rzeczpospolita* 1924 nr 50. — F. Rawita-Gawroński: T. T. Jeż w Genewie. (Wspomnienia i wrażenia osobiste). *Przegl. Warsz.* 1925 nr 43-44. — A. Lewak: Zygmunt Miłkowski

http://rcin.org.pl

(T. T. Jeż). *Niepodległość* 1929/30 t. 1. — T. Makowiecki: Dwie autobiografie T. T. Jeża. *Ruch Lit.* 1929 nr 3. — L. Sienkiewicz: Do autobiografii T. T. Jeża. *Ruch Lit.* 1929 nr 5. — Z. Dębicki: T. T. Jeż. W 15 rocznicę zgonu. *Kur. Warsz.* 1930 nr 9. — A. Lewak: Prace i idee polityczne pułk. Z. Miłkowskiego na tle jego wspomnień. W wyd.: Od kolebki przez życie. T. 1. Kr. 1936. — J. Bąbała: Z. Miłkowski a Słowiańszczyzna. *Ruch Słowiański* 1937 nr 7. — M. Handelsman: Listy T. T. Jeża do Mirosława Kernbauma. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 60 nr 179 i odb. — W. Jabłonowski: Katon demokracji polskiej. *Myśl Nar.* 1937 nr 32-33. — S. Kiniewicz (!): Miłkowski i Galicja. *Ziemia Czerwieńska* 1937 z. 2; odb. Lw. 1938. — A. Piskor: Pułkownik bez pułku. *Prosto z mostu* 1937 nr 57/58. — L. Śliwiński: Pułkownik Z. Miłkowski (T. T. Jeż). *Polska Zbrojna* 1937 nr 33. — J. Bielatowicz: Kartka z dziejów wielkiego okresu. (Korespondentka Witkiewicza i Jeża). *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 352. — J. Reychman: Pamięci T. T. Jeża. *Brzask* 1938 nr 1. — M. Janion: Żywot szlacheckiego liberała. *Wieś* 1948 nr 24-25. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950. — T. Mikulski: Fortunat Melko. W: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; toż wyd. 2 Kr. 1954. — K. Wyczańska: Polacy w Komunie Paryskiej 1871 r. W-wa 1957 *Prace Komisji Wojskowo-Hist. MON* S. A nr 8. — J. Okopień: Wstęp do wyd.: Szandor Kowacz. W-wa 1959. — S. Kalembka: Prasa Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. Zarys dziejów wydawniczych 1832-1863. *Roczniki Bibl.* 1963 z. 1/2. — M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. W-wa 1963.

3. Twórczość

(Szandor Kowacz. Rec.): (f.) (F. Faleński). *Bibl. Warsz.* 1861 t. 4; P..... *Gaz. Pol.* 1862 nr 46-47. — A. Wiślicki: (Edward Kloc. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1866 nr 10. — (Helena. Rec.): A. Wiślicki. *Przegl. Tyg.* 1867 nr 25; Dr Omega (J. I. Kraszewski). *Tydzień* (Drezno) 1870 nr 34. — L. Mierosławski: Nie dopuszczona do dziennika Niepodległość odpowiedź jenerała Mierosławskiego na napaść wymierzoną przeciw niemu w nr 99 i 100 tejże Niepodległości przez p. Zyg. Miłkowskiego. Paryż 1869. — (Urocza. Rec.): K. Kaszewski. *Bluszcz* 1869 nr 51-52; H. Ciemniewski. *Gaz. Pol.* 1870 nr 84. — P. Chmielowski: Uskoki T. T. Jeża. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 16. — (Opowiadanie Stasia. Rec.): Dr Omega (J. I. Kraszewski). *Tydzień* (Drezno) 1871 nr 1; A. S. (Świętochowski). *Przegl. Tyg.* 1871 nr 21. — P. Chmielowski: Nasi powieściopisarze. T. T. Jeż. *Opiekun Dom.* 1872/73 nr 1-4; przedr. w: Nasi powieściopisarze. Seria I. Kr. 1887. — J. K. Kotarbiński: (Emancypowana. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1873 nr 38. — K.: (Hryhor Serdeczny. Rec.). *Ruch Lit.* 1874 nr 12. — K. Kaszewski: (Ofiary. Rec.). *Bluszcz* 1874 nr 42-44. — J. K. Kotarbiński: (Ofiary; Zarnica. Rec.). *Kłosy* 1875 t. 20 nr 501, 503. — K. Kaszewski: (Za króla Olbrachta. Rec.). *Bluszcz* 1877 nr 28-29. — Zygzak: Sylwetki literackie. T. T. Jeż. *Echo* 1877 t. 2 nr 233-235. — K. Grzymała (S. Grudziński): Na niwie literatury i sztuki. *Niwa* 1878 t. 13 nr 78. — E. Lubowski: (Pod obuchem. Rec.). *Kłosy* 1878 nr 699. [Polemika: Z. Miłkowski: O recenzjach u nas. Tamże nr 705; E. Lubowski: Odpowiedź na artykuł: „O recenzjach u nas". *Kłosy* 1879 nr 706]. — E. Orzeszko: O powieściach T. T. Jeża z rzutem oka na powieść w ogóle. Studium. *Niwa* 1879 t. 15 nr 97-98, 100-101. — P. Chmielowski: Zarys literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu. Wil. 1881. — A. Gruszecki: (Wnuk chorążego. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1881 nr 34. — F. Suryn: Najnowsi powieściopisarze polscy i ich kierunek. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 270-271. — J. Tretiak: (Z ciężkich dni. Rec.). *Muzeum* 1881 t. 2 z. 7. — P. Chmielowski: Wiadomości o życiu i pismach T. T. Jeża. W wyd.: Uskoki. W-wa 1882. — M. K. (Konopnicka): (Uskoki. Rec.). *Kłosy* 1882 nr 867. — T. Choiński: Ziarna i plewy. *Niwa* 1883 t. 24 z. 210. — H. Gliński: Teodor Tomasz Jeż (Zygmunt Fortunat Miłkowski). Jubileuszowa wiązanka wiadomości o życiu i pismach T. T. Jeża. *Gwiazda. Kalendarz.* Petersb. 1883. —

W. Marrené: (Niezaradni. [Rec.). *Przegl. Tyg.* 1884 nr 45-46; toż w rubryce: Listy z Warszawy. *Dzien. Łódzki* 1884 nr 228, 230. — T. J. (Jeske) Choiński: Z niwy powieściowej. *Niwa* 1885 t. 27 z. 248. — W. Gomulicki: Kartki estetyczne. IV. Kartka składana. Lat temu dwieście Jeża. *Prawda* 1886 nr 49. — T. Jeske-Choiński: Typy i ideały pozytywnej beletrystyki polskiej. Teodor Tomasz Jeż. *Niwa* 1887 t. 31 z. 293-294; odb. W-wa 1888. — A. Mazanowski: (Lat temu dwieście. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1887 nr 2. — T. J. (Jeske) Choiński: Historyczna powieść polska. *Niwa* 1888 t. 34 z. 326-336 i odb. — W. Gomulicki: Jeż o Kraszewskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 27. — Poseł Prawdy (A. Świętochowski): „Wspomnienia o

http://rcin.org.pl

Kraszewskim" Jeża. *Prawda* 1888 nr 14. — A. Krzyżanowski (N. Szymanowska): (Rycerz chrześcijański. Rec.). *Nowa Reforma* 1890 nr 180-182. — (Ze wspomnień odeskich. Rec.): S. Olenycz (B. Chrzanowski). *Prawda* 1893 nr 30; F. Majchrowicz. *Muzeum* 1893. — S. Hłasko: (Edward Kloc. Rec.). *Słowo* 1894 nr 76. — (Żusia. Rec.): J. Nitowski. *Bluszcz* 1895 nr 34; (rz) (R. Zawiliński). *Świat* (Kr.) 1895 nr 7; J. Badeni. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 49. — (Sama. Rec.): W. Bukowiński. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 1; J. T. Hodi (Tokarzewicz). *Prawda* 1896 nr 4; R. Zawiliński. *Przegl. Lit.* 1896 nr 2. — P. Chmielowski: Teodor Tomasz Jeż. *Tydzień* 1897 nr 46. — A. Lange: Teodor Tomasz Jeż. *Głos* 1897 nr 46. — W. Bukowiński: (Którędy do szczęścia. Rec.). *Głos* 1898 nr 19. — P. Chmielowski: Zarys najnowszej literatury polskiej. (1864-1897). Wyd. 4. Kr. 1898. —

H. Galle: (Z ciężkich dni. Rec.). *Książka* 1901 nr 10. — W. Feldman: Piśmiennictwo polskie ostatnich lat dwudziestu. T. 1. Lw. 1902. — P. Chmielowski: T. T. Jeż jako powieściopisarz. *Nowa Reforma* 1903 nr 84 (dod.). — P. Chmielowski: Z. Miłkowski (T. T. Jeż). *Krytyka* 1903 t. 1. — Materiały do bibliografii pism Z. Miłkowskiego. *Teka* 1903 nr 5. — Z. Miłkowski i młodzież. Tamże. — H. Galle: (Pamiętniki starającego się; Komysznik. Rec.). *Książka* 1904 nr 2. — W. Feldman: Współczesna literatura polska. Wyd. 5. Lw.-W-wa 1908. — A. Drogoszewski: (Pierwsze Boże przykazanie. Rec.). *Książka* 1909 nr 2. — A. Drogoszewski: (Zarnica. Rec.). *Książka* 1909 nr 10. — H. Galle: Zapomniany jubileusz (z powodu „Wasyla Hołuba" T. T. Jeża). *Kur. Warsz.* 1909 nr 141. — H. Galle: (Wasyl Hołub. Rec.). *Książka* 1910 nr 10. — Dziewięćdziesięciolecie T. T. Jeża. *Krytyka* 1913 t. 4. — T. Kończyc (T. Grot-Bęczkowski): T. T. Jeż. (W 90 rocznicę urodzin). *Bluszcz* 1913 nr 14. — J. Lorentowicz: T. T. Jeż (w 90 rocznicę urodzin). *Literatura i Sztuka* (dod. *Nowej Gaz.*) 1913 nr 8. — A. Pawłowski: 90 rocznica urodzin T. T. Jeża. *Świat* 1913 nr 12. — M. Synoradzki: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1913 nr 14. — T. Jeske-Choiński: Żyd w powieści polskiej. W-wa 1914. — P. Chmielowski: O T. T. Jeżu. *Kur. Lw.* 1915 nr 27. — Z. Dębicki: T. T. Jeż. *Kur. Warsz.* 1915 nr 13. — J. Kotarbiński: Teodor Tomasz Jeż (Z. Miłkowski). Wspomnienie pośmiertne. *Romans i Powieść* 1915 nr 4 (Dod. do *Świata*). — M. Synoradzki: Z Warszawy. T. T. Jeż. *Biesiada Lit.* 1915 nr 4-5. — M. Zdziechowski: Z. Miłkowski a idea słowiańska w Polsce. Petersb. 1915. —

W. Hahn: T. T. Jeż (Z. Miłkowski). W setną rocznicę urodzin. *Gaz. Lw.* 1924 nr 71-74. — K.: W setną rocznicę urodzin T. T. Jeża (Z. Miłkowskiego). *Bluszcz* 1924 nr 14. — T. Makowiecki: T. T. Jeż a Norwid. *Ruch Lit.* 1928 nr 8. — J. Dąbrowski: Dwaj zapomniani. O T. T. Jeżu i Sewerze). *Gaz. Pol.* 1929 nr 23-24. — A. Lewak: Spuścizna rękopiśmienna Z. Miłkowskiego. *Insurekcje* 1929 t. 1. — Z. Dębicki: Jeż przypomniany. *Kur. Warsz.* 1930 nr 201. — Z. Wasilewski: Gdzie się znajdują pamiętniki T. T. Jeża? (W 15 rocznicę jego zgonu). *Kur. Poz.* 1930 nr 88. — A. Bonarski: Stosunki intelektualne polsko-szwajcarskie w ciągu wieków. *Przegl. Współcz.* 1931 t. 38 nr 112/113. — A. Czartkowski: Kłopoty polskiego powieściopisarza. (Z życia T. T. Jeża). *Kur. Warsz.* 1931 nr 351. — C. Łagiewski: Sienkiewicz i Jeż o neoslawizmie. *Gaz. Pol.* 1931 nr 261. — C. Łagiewski: T. T. Jeż w walce z ugodą. *Gaz. Pol.* 1931 nr 350. — L. Sienkiewicz: Jeż redivivus. *Dzien. Wil.* 1931 nr 44. — S. Cywiński: „Uskoki" Jeża jako aktualna satyra polityczna. *ABC* 1933 nr 53. — C. Łagiewski: T. T. Jeż przeciwnikiem panslawizmu. *Gaz. Pol.* 1933 nr 250. — M. Ostrowska: T. T. Jeż o Adamie Mickiewiczu. *Pam. Lit.* R. 31 (1934). — M. Bersano-Begey: Powieści słowianopołudniowe T. T. Jeża. Kr. 1935. — M. Bersano-Begey: Zygmunt Miłkowski, contributo alla storia dei rapporti polono-slavi nel secolo XIX. Rzym 1935. [Rec.: R. Pollak: Polonika włoskie. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 56 nr 166]. —

A. Brückner: Przedmowa. W wyd.: Od kolebki przez życie. T. 1. Kr. 1936. — K. Krzewski: Spór o walkę „młodych ze starymi". *Pion* 1936 nr 50. — A. Lewak: Prace i idee polityczne pułkownika Z. Miłkowskiego na tle jego wspomnień. W wyd.: Od kolebki przez życie. T. 1. Kr. 1936. — M. Ostrowska: T. T. Jeż a Słowiańszczyzna południowa. *Tydzień Kult.-Lit.* 1936 nr 13 (Dod. do *Głosu Narodu* nr 176). — M. Ostrowska: Ideologia południowosłowiańska powieści T. T. Jeża. Tamże nr 29. — Z. Szweykowski: Rozwój powieści w Polsce. Powieść w latach 1776-1930. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — (Od kolebki przez życie. Rec.): S. Furmanik. *Roczn. Lit.* 1936; S. Wasylewski. *Gaz. Pol.* 1936 nr 293,

http://rcin.org.pl

301; A. Brückner. *Nowa Książka* 1937 z. 3; S. Wasylewski. *Roczn. Lit.* 1937; H. Batowski. *Kwart. Hist.* 1938; A. Brückner. *Nowa Książka* 1938 z. 1. — K. Czachowski: Teodor Tomasz Jeż. Z powodu nowych wydawnictw. *Pion* 1937 nr 16. — M. Handelsman: Listy T. T. Jeża do Mirosława Kernbauma. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 60 nr 179. — W. Jabłonowski: „Pamiętniki włóczęgi", oręż i pióro Z. Miłkowskiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1937 nr 237. — S. Łukasik: Polska w kulturze rumuńskiej. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 61 nr 180, 182. — S. Pigoń: Spór z T. T. Jeżem. *Warsz. Dzien. Nar.* 1937 nr 86; przedr. pt. Spór z T. T. Jeżem o pojmowanie Mickiewicza. W: Wśród twórców. Kr. 1947. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846--1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — Z. Szweykowski: Anczyc, Jeż i Romanowski jako budziciele ruchu powstańczego przed r. 1863. W-wa 1938. — J. Bąbała: Zygmunt Miłkowski a Słowiańszczyzna. W-wa 1939. [Rec.: (ts) (T. Sinko): Słowianofilstwo Z. Miłkowskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 20]. — M. Czapska: Pamiętniki Jeża. *Wiad. Lit.* 1939 nr 7. — J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939 *Arch. Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce* nr 5. —

J. Reychman: Die Nationalitätenprobleme des Donauraums im Blickfeld eines polnischen Schriftstellers. Budapeszt 1943. — W. Doroszewski: Język T. T. Jeża. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1940/45 z. 1. — K. Czachowski: Polskie powieści o chłopach przed Reymontem. W: Pod piórem. Kr. 1947. — T. S. Grabowski: Z dziejów 1848 roku na Słowaczyźnie. Wr. 1948. — W. Doroszewski: Język T. T. Jeża (Z. Miłkowskiego). Studium z dziejów języka polskiego XIX w. W-wa 1949. [Rec.: Z. Gosiewska. *Polonistyka* 1951 nr 2; Z. Pędziński. *Przegl. Powsz.* 1952 nr 10]. — M. Janion: Debiut powieściopisarski T. T. Jeża. *Prace Polon.* S. VII (1949) i nadb. (Fragm. ogł. *Wieś* 1950 nr 14-15). — A. Goriaczko: (Ofiary. Rec.). *Zeszyty Wr.* 1951 z. 2. — K. Dunin--Wąsowicz: Czasopiśmiennictwo ludowe w Galicji. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 15. — W. Smochowska-Petrowa: Bălgarija w tworczestwoto na Z. Miłkowski (Teodor Tomasz Jeż). Sofia 1955. [Rec.: E. Możejko: Bułgarska książka o Jeżu. *Ruch Lit.* 1963 nr 4]. — H. Batowski: Posłowie. W wyd.: Uskoki. W-wa 1956. — E. Georgijew: Polsko-bułgarskie więzy literackie w epoce Adama Mickiewicza. W-wa 1956. (Przekł. nie autoryzowany na prawach rękopisu); przedr. w wyd.: *Adam Mickiewicz 1855-1955. Międzynarodowa Sesja Naukowa PAN 17-20 kwietnia 1956.* Wr.-W-wa 1958. — Z. Najder: Wstęp. W wyd.: Uskoki. W-wa 1956. — J. Badora: Wstęp do wyd.: Hryhor Serdeczny. W-wa 1957. — W. Danek: Publicystyka Józefa Ignacego Kraszewskiego w latach 1859-1872. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 17. — Z. Jędrzyński: Wznowienie powieści ukraińskiej Jeża. *Pomorze* 1958 nr 19. — J. Maciejewski: Kiedy nastąpił przełom? *Twórczość* 1958 z. 10. — S. Subotin: T. T. Jeż wśród Serbów i Chorwatów. *Pam. Słowiański* t. 8 (1958). —

P. Jasienica: Dwie drogi. O powstaniu styczniowym. W-wa 1960; tożwyd. 2 W-wa 1963. — S. Subotin: Jugosłowiańskie powieści T. T. Jeża. *Kultura* (Paryż) 1960 nr 11. — S. Subotin: Teodor Tomasz Jeż i srpska narodna poezija. *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor* t. 26 (1960) i odb. — T. Jodełka: Posłowie do wyd.: Nad rzekami Babilonu. W-wa 1961. — T. Jodełka: Posłowie do wyd.: Za króla Olbrachta. W-wa 1961. — J. Reychman: Z dziejów polsko-tureckich stosunków literackich, naukowych i artystycznych. *Przegl. Hum.* 1961 nr 1. — K. Wyka: Kariera burzanu. Z dziejów słownictwa poetyckiego. *Księga pam. ku czci S. Pigonia.* Kr. 1961. — A. Jałbrzykowska, J. Zathey: Inwentarz rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej. Cz. 1: Nr 6001 — 6500; cz. 2: Nr 6501 — 7000. Kr. 1962. — S. K. Papierkowski: Lud serbski w powieściach T. T. Jeża. Lubl. 1962. — S. Subotin: Dva romana Teodora Tomaša Ježa (Zigmunta Miłkovskog) iz srpske prošlosti. Belgrad 1962. [Rec.: tank. *Ruch Lit.* 1963 nr 1]. — S. Subotin: Istorijska istina i fikcija u romanu „Uskoki" Teodora Tomasza Jeża. *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor* t. 28 (1962) z. 3/4 i nadb. — S. Subotin: Roman Teodora Tomasza Ježa sa srpskom i hrvatskom tematikom. *Živi jezici. Časopis za strane jezike i književnost* 1962 t. 4 z. 1-4.

Ponadto zob.: K. Koźniewski: T. T. Jeż — „Siewacz". W-wa 1949.

http://rcin.org.pl

MINISZEWSKI JÓZEF ALEKSANDER (1823—1863)

Pseud.: Achilles Kacenbergovius; Al. Starża; As; J. Cześnikiewicz; Jack Mack Tretful; Józef Aleksander Starża; Justyn Cześnikiewicz; Oleś; Rodowity Polak; Syn szlachecki.

Publicysta, powieściopisarz, satyryk.

Ur. 1823. Kształcił się w Warszawie. Zbliżony był do środowiska *Przeglądu Naukowego* i *Dzwonu Literackiego*. W początkowej fazie twórczości był zwolennikiem uwłaszczenia włościan i ostrym krytykiem staroszlachetczyzny. Lata 1848-1851 spędził w Berlinie, Wrocławiu i Poznaniu. We Wrocławiu zetknął się z Juliuszem Słowackim. Po powrocie do kraju przebywał czas jakiś na wsi w Kaliskiem, potem przeniósł się do Warszawy, gdzie zajął się publicystyką pisując do *Gazety Codziennej*. W 1860 nawiązał współpracę z Aleksandrem Wielopolskim i popularyzował jego poglądy społeczno-polityczne na łamach *Dziennika Powszechnego*. Wskutek tego był bardzo niepopularny w społeczeństwie; został usunięty demonstracyjnie z Resursy Kupieckiej. Zmarł 2 maja 1863 w Warszawie, zasztyletowany przez przeciwników politycznych Wielopolskiego.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jan Pieniążek. Powieść krajowa z podania historycznego z XV wieku. T. 1-3. W-wa 1843 (w rzeczywistości: koniec 1842).

2. Jadźwingowie. Powieść historyczna. T. 1-2. W-wa 1845.

Dedykacja: Towarzyszom młodości na pamiątkę przyjacielską tę powieść poświęca autor.

3. Powieść zlepiana. W-wa 1846. (Współautor: J. Z. Sójkowski).

4. Domowa zagroda. Rysy dziejów polskich w opowiadaniu powieściowym dla młodzieży. Fragm. pt. Gody Kazimierzowe. Szkic historyczny. *Przegl. Nauk.* 1845 t. 4 nr 28; całość t. 1-2. W-wa 1847.

5. Legenda o królu Lechu. Opowiadanie Olesia. Poz. 1850. (Wierszem).

6. Grzechy powszednie. Obrazek z nowszych czasów skreślony przez Olesia. Poz. 1850.

7. Stanisław Żółkiewski. Obraz historyczny z czasów Stefana i Zygmunta III królów. T. 1-2. Berlin 1851.

Dedykacja: Jaśnie Oświeconemu księciu Augustowi Sułkowskiemu w dowód szacunku poświęca autor.

8. Listy Cześnikiewicza do Marszałka. W-wa 1858; Listów Cześnikiewicza seria druga. *Gaz. Codz.* 1858 nr 163-346 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1860; Seria III. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 93-126 (z przerwami).

Dedykacja (serii I) długim wierszem: Do Romana Radolińskiego.

9. Szlachcic w metampsychozie. Opowiadanie Cześnikiewicza. *Gaz. Codz.* 1858 nr 146-153; przedr. zob. poz. 11 t. 1. 10. Hipoteka szczęścia małżeńskiego. Studium. *Gaz. Codz.* 1860 nr 118-122, 131-135; wyd. osob. W-wa 1860.

11. Galeria obrazów szlacheckich. Opowiadania Cześnikiewicza. T. 1-3. W-wa 1860.

Zawartość: t. 1: Wielki post panny Katarzyny ...; Pogląd zyzowatego na rzeczy ludzkie; Szlachcic w metampsychozie (poz. 9); Urywek z pamiętników malarza. Cz. 1-2. (*Gaz. Codz.* 1858 nr 211-215, 260-269); t. 2: Portrety z jednej parafii. Opowiadania. (*Gaz. Codz.* 1858 nr 345 - 1859 nr 31); t. 3: Awantury mojego kałamarza. Opowiadanie Cześnikiewicza. (*Gaz. Codz.* 1858 nr 284-285); O zięciu z szarego końca. Opowiadanie. (*Gaz. Codz.* 1858 nr 319-322); Jak Litwin wychował żonę bratu na drugim świata krańcu. Opowiadanie. (*Gaz. Codz.* 1858 nr 323-324); Pamiętnik lokatora z czasów czterdziestoletniego zamieszkania w jednej i tej samej kamienicy przy ulicy Piwnej w Warszawie. (*Gaz. Codz.* 1859 nr 225-252, z przerwami).

12. Życie w parafii. Opowiadanie Cześnikiewicza. T. 1-6. W-wa 1860-1861.

Zawartość: t. 1-2: Justyna; t. 3: Kronika plebana; t. 4: Okienko w poddaszu; t. 5-6: Szlachecka dusza na komornym w chłopskim ciele.

13. Ruch polski z 1861 roku. Rzut oka na rozwój polityczny i społeczny w Królewstwie Polskim od roku 1831 do naszych czasów. Napisał syn szlachecki. Lipsk 1862. Wyd. 2 Lipsk 1863. (Wyd. bezimiennie).

14. Komunały. Pismo zbiorowe, poświęcone tak rozweselaniu, jak i zasępianiu umysłów, w konceptach niewyczerpane, a bez wielkich pretensji ... Pod redakcją Achillesa Kacenbergoviusa, rodowitego Polaka. Wiązki 1-3. W-wa 1862.

Rodzaj trzech numerów in folio o charakterze satyr politycznych.

http://rcin.org.pl

15. Ciernie kwitnące. Obrazek z życia warszawskiego narysował... *Dzien. Warsz.* 1865 nr 26-215 (z przerwami); wyd. osob. t. 1-2. W-wa 1865.

Artykuły i drobne opowiadania ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (tu: Sierota. (Powieść gminna). 1841 t. 4; Dworek na kopcu. Powiastka z 1720 roku (z ówczesnego rękopismu). 1846 t. 3), *Dzien. Powsz.* (tu cykl artykułów pod ogólną nazwą „Rzeczy społeczne". 1861-1863), *Gaz. Codz.* (1858-1860; tu m. in.: Wycieczki Zoila. 1859 nr 62 (podpis: As), 66-87 (podpis: Cześnikiewicz); Korespondencje Cześnikiewicza. 1859 nr 150-214, z przerwami), *Orędownik Nauk.* (1843), *Niezapominajki* (1842), *Pismo zbior.* J. Ohryzki (tu: Szlacheckie opłotki starszej sławy jak Saragossa, wzięte niemiecką sztuką. Opowiadanie Cześnikiewicza. 1859 t. 2), *Roczniki Gospodarstwa Kraj.* (tu m. in.: Sprawozdanie z konkursu Towarzystwa Rolniczego. 1860 s. 353), *Przegl. Nauk.* (1845 t. 4), *Tyg. Ilustr.* (tu: Nowy Kastor i Polluks albo historia o dwóch zamszowych kawalerach na warszawskim bruku. (Opowiadanie Cześnikiewicza). 1859 nr 6-9, 11-12).

Listy

1. Do przyjaciela z 2 lutego 1863. Fragm. ogł. W. Przyborowski: Dzieje 1863 r. T. 2. Kr. 1899 s. 468 i n.; przedr. J. Grabiec (J. Dąbrowski): Ostatni szlachcic, Aleksander hrabia Wielopolski margrabia Gonzaga Myszkowski, na tle dziejów. T. 2. W-wa 1924.

2. Do A. Wielopolskiego z 20 sierpnia 1862. Ogł. wk.: Testament Miniszewskiego. Z tragedii 63 roku. *Świat* 1918 nr 33.

3. Materiały do współpracy J. A. Miniszewskiego z A. Wielopolskim: Listy i inne dokumenty. Arch. rodz. Wielopolskich w Chrobrzu Fasc. V. 45. Obecnie Arch. Państwowe w Kielcach.

OPRACOWANIA

F. H. L. (Lewestam): (Niezapominajki. Noworocznik na r. 1842. Rec.). *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 t. 1 nr 2. — Z. K. (Kaczkowski): (Grzechy powszednie. Rec.). *Pam. Lit.* 1850 nr 20. — K. Kaszewski: (Listy Cześnikiewicza do Marszałka. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 4. — Korespondencja. Królestwo, 28 października 1858. *Demokrata Pol.* (Londyn) 1858 z 15 listopada. (Ujemna charakterystyka Miniszewskiego oraz A. Niewiarowskiego jako redaktora Gaz. Codz.). — (Wzmianka o śmierci J. A. Miniszewskiego). *Dzien. Poz.* 1863 nr 124. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — A. Giller: Historia powstania Narodu Polskiego w 1861-1864. T. 2. Paryż 1867 s. 48. — (A. Młochowski): La verité sur l'insurrection polonaise de 1863, par ex-chef insurrectionnel (du district de Varsovie). Paryż 1869 s. 67 i n. — (J. Szujski): Teka Stańczyka. List nr 12. Rozmowa pana Piotra z panem Pawłem. *Przegl. Pol.* 1869/70 t. 1; wyd. osob. Kr. 1870; przedr. J. Szujski: Dzieła. Seria III. Pisma polityczne. T. 2. Kr. 1894 s. 81. — P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. T. 2. Poz. 1871 i wyd. nast. — M. Bierg: Zapiski o polskich zagoworach i wosstanijach 1831-1862. Moskwa 1873; przekł. pol. pt. Pamiętniki o polskich spiskach i powstaniach 1831-1862. Kr. 1880; wyd. nast. t. 1-3. Kr. 1906 (cz. 2 ks. IX). —W. Chościak-Popiel: Pamiętniki. Powst. ok. 1875. Wyd. ks. J. Urban. T. 1. Kr. 1915 s. 133 i n. — L. Sowiński: Rys dziejów literatury polskiej podług notat A. Zdanowicza oraz innych źródeł. T. 4. Wil. 1876. — J. K. Gregorowicz: Pogląd krytyczny na wypadki lat 1861-1863. Lw. 1880 s. 119, 127-128. — Z. S. Feliński: Pamiętniki. Cz. 2 (1851-1883). Powst. 1882/1883. Wyd. Kr. 1897 s. 205 i n. — P. Chmielowski: Józef Aleksander Miniszewski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — J. Przyborowski: Dzieje 1863 r. T. 2. Kr. 1899. — J. K. Janowski: Pamiętniki o powstaniu styczniowym. Powst. 1906-1914. Wyd. t. 1. Lw. 1923; t. 3. W-wa 1931. — A. Kraushar: JMC Pan Cześnikiewicz Miniszewski. Echa wspomnień z lat 1861-1863. *Przegl. Nar.* 1911 nr 11; odb. W-wa 1912 *Miscellanea Hist.* 50. — A. Goldberg. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47 (1912). — wk.: Testament Miniszewskiego. Z tragedii 63-go roku. *Świat* 1918 nr 33. —

J. Grabiec (J. Dąbrowski): Ostatni szlachcic, Aleksander hrabia Wielopolski margrabia Gonzaga Myszkowski, na tle dziejów. T. 2. W-wa 1924. — A. M. Skałkowski: Aleksander Wielopolski w świetle archiwów rodzinnych (1861-1877). T. 3. Margrabiego i Polski tragedia. Poz. 1947. — S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wr. 1953. — Z. Lewinówna: Przypisy do książki: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W książce: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — B. Zakrzewski: Wrocławski towarzysz Juliusza Słowackiego. *Roczn. Wr.* 1961.

http://rcin.org.pl

MOCHNACKI MAURYCY (1803?—1834)

Pseud. i krypt.: M. M.; M. Mo.; Obywatel z Poznańskiego, czyli obywatel z zabranego kraju; Ein Preussischer Staatsbeamte.

Krytyk literacki, teoretyk romantyzmu, publicysta, historyk.

Ur. 13 września 1803 (czy 1804) w Bojańcu pod Żółkwią w Galicji; syn Bazylego, prawnika i właściciela majątku ziemskiego, i Marii z Pągowskich. Pierwsze nauki pobierał w domu. Po przeniesieniu się rodziców w 1819 ze Lwowa do Warszawy uczył się w Liceum Lindego. Tu należał do tajnego kółka uczniowskiego, mającego na celu walkę z wszelką tyranią. Od 1821 studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim i był członkiem tajnego Związku Wolnych Braci Polaków. Za obrazę komisarza policji 26 czerwca 1822 został na rozkaz wielkiego księcia Konstantego wydalony z uniwersytetu. W roku następnym został aresztowany za należenie do Związku Wolnych Braci Polaków i osadzony w więzieniu w klasztorze karmelitów. Tam napisał memoriał przeciw szkolnictwu polskiemu, tzw. *Pismo karmelickie*, za co po ośmiu miesiącach został uwolniony, ale zatrudniony w urzędzie cenzury, gdzie pracował do 1827, po czym był urzędnikiem Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych. W 1825 założył wraz z Michałem Podczaszyńskim *Dziennik Warszawski*. W 1826-1830 był współpracownikiem rządowego pisma *Izys Polska*, w 1827-1829 — współredaktorem *Gazety Polskiej*, a w 1829 wszedł do redakcji *Kuriera Polskiego*. W końcu 1828 wyjeżdżał na parę miesięcy do Lwowa.

W czasie powstania listopadowego był bardzo czynnym politykiem. Był inicjatorem i twórcą klubu rewolucyjnego tzw. Towarzystwa Politycznego, które zawiązało się 1 grudnia 1830 i w którym został zastępcą wiceprezesa. Po niefortunnym wystąpieniu przeciw dyktaturze Józefa Chłopickiego chciano go uwięzić czy nawet zamordować. W styczniu 1831 założył wraz z Adamem Gurowskim i Janem Ludwikiem Żukowskim pismo *Nowa Polska*, a w sierpniu tegoż roku objął redakcję *Dziennika Powszechnego Krajowego*. Brał udział w bitwach pod Stoczkiem, Grochowem, Ostrołęką i Wawrem. Walczył z początku jako prosty żołnierz, dosłużył się szlif oficerskich. Był kilkakrotnie ranny. Za waleczność otrzymał złoty krzyż Virtuti Militari. Po upadku powstania emigrował do Francji. Zatrzymał się w Paryżu, tam przyczynił się do powstania Komitetu Narodowego pod przewodnictwem Joachima Lelewela. Był wiceprezesem Towarzystwa Naukowego, powołanego do zaznajomienia Zachodu z dorobkiem umysłowym Polski. Przyczynił się również do powstania Komitetu generała Józefa Dwernickiego. W styczniu 1832 wyjechał z Paryża na parę miesięcy do Metzu. Tam wystąpił z publicznym koncertem fortepianowym. W 1833 przebywał w Hyères na południu Francji, następnie w Marly-le-Roi pod Paryżem. W 1834, chory na gruźlicę, wyjechał dla poratowania zdrowia do Auxerre. Tu wydał tzw. pisma auxerskie, w których wystąpił przeciwko Towarzystwu Demokratycznemu, a opowiedział się po stronie księcia Adama Czartoryskiego. Zmarł 20 grudnia 1834 w Auxerre.

TWÓRCZOŚĆ

1. O duchu i źródłach poezji w Polszcze, z krótką wzmianką o mytologii północnych Skaldów. Powst. w czerwcu 1825. Ogł. *Dzien. Warsz.* 1825 t. 1 nr 2.

Polemika: J. Lelewel. *Bibl. Pol.* 1825 t. 4.

2. Niektóre uwagi nad poezją romantyczną z powodu rozprawy Jana Śniadeckiego: O pismach klasycznych i romantycznych. *Dzien. Warsz.* 1825 t. 2 nr 5.

Autorstwo M. Mochnackiego było kwestionowane.

3. O sonetach Adama Mickiewicza. *Gaz. Pol.* 1827 nr 80, 82. Przedr. w zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 1. W-wa 1959.

Polemika: K. Brodziński. *Gaz. Korespondenta* 1827 nr 71-72; M. Mochnacki: Lekarz własnego honoru (z Calderona, J. N. Kamińskiego). *Gaz. Pol.* 1827 nr 222, 229, 234, 240.

http://rcin.org.pl

4. Myśli o literaturze polskiej. Powst. w marcu 1828. Ogł. *Gaz. Pol.* 1828 nr 89-94. Przedr. jw. poz. 3.

Por. poz. 8.

5. Głos obywatela z zabranego kraju z okazji Sądu Sejmowego. W obiegu w rękopisach w 1828. Ogł. pt. Głos obywatela z Poznańskiego do senatu Królestwa Polskiego z okazji Sądu Sejmowego. W wyd.: Powstanie narodu polskiego w r. 1830 i 1831. T. 1. Paryż 1834 (zob. poz. 14).

Dwa współczesne odpisy o nieco zmienionym tytule, znajdujące się do 1944 w Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie i w Ossol., omawia S. Szpotański: Pisma M. Mochnackiego. *Pam. Lit.* R. 9 (1910) z. 1.

6. Artykuł, do którego był powodem Zamek kaniowski Goszczyńskiego. Powst. Lw. 22 listopada 1828. Ogł. *Gaz. Pol.* 1829 nr 15-29.

7. Co rozumieć przez rewolucję w Polszcze? W-wa 1830.

8. O literaturze polskiej w wieku dziewiętnastym. T. 1. W-wa 1830. Wyd. nast.: wyd. 2 dopełnione Poz. 1845; wyd. A. Kaczurba. Przemyśl 1882 *Bibl. Uniwersalna Arcydzieł Pol. i Obcych*; W-wa 1904 (Dod. do *Kur. Codz.*); z przedmową A. Drogoszewskiego. W-wa 1911 *Bibl. Sfinksa* t. 1; tož wyd. okładkowe W-wa 1930; oprac. H. Życzyński. Kr. 1923 *BN* I, 56; fragm. przedr. w zbiorze, jw. poz. 3.

Rkps Bibl. PAN Kr. Porównał go z pierwodrukiem i zestawił różnice S. Szpotański: Pisma M. Mochnackiego. *Pam. Lit.* R. 9 (1910) z. 1.

Dzieło zawiera m. in. częściowo przerobione niektóre artykuły wcześniejsze oraz fragm. poz. 4, 6. Przedmowa napisana pod wrażeniem wybuchu powstania, wycinana przez cenzurę w wyd. 1, stała się rzadkością; przedr. w wyd.: Dzieła. T. 1. Poz. 1863 (por. Wyd. zbior. poz. 2).

9. Do rodaków bawiących w Paryżu. Paryż 1831. (Współautor: A. Gurowski).

10. Rocznica 29 listopada, pisano w Paryżu 25 listop. 1831. Paryż 1831. (Współautor: A. Gurowski).

11. Rzut oka na ogół polskiego piśmiennictwa. Pisany w 1832 dla Tow. Nauk. Tułaczów Polskich. Ogł. *Spr. z zarządu Muz. Nar. Pol. w Raperswilu za r. 1909.* Paryż 1910.

12. O polityce wschodnio-południowej gabinetu petersburskiego. *Pam. Emigracji* 1832 *Leszek* (8 lipca).

Przekł. franc.: J. N. Janowski: La politique oriento-méridionale du Cabinet de Saint-Petersbourg. Poitiers 1836.

13. O rewolucji w Niemczech. *Pam. Emigracji* 1833 *Zygmunt I Jagiellończyk* (6 czerwca).

Przekł. niem.: pt. Ueber die Revolution in Deutschland. Głogów-Lipsk 1833.

14. Powstanie narodu polskiego w r. 1830 i 1831. T. 1-2. Paryż 1834. Wyd. nast.: wyd. 2 t. 1-4. Wr. 1850; wyd. 3 t. 1-3. Poz.-Berlin 1863 *Bibl. Hist.-Lit.* t. 1-3; fragm. wyd. osob. pt. Noc 29 listopada r. 1830. W-wa 1915 *Wolna Bibl. Pol.* 2; tož W-wa 1918 *Skarbiec Pol.* nr 27.

Dzieło pozostało nie ukończone, zawiera historię powstania doprowadzoną do początku wojny. T. 3 miał zawrzeć „Kampanię", tom 4 „Koniec rewolucji". Kontynuował je Ludwik Mierosławski.

Przekł. franc.: J. N. Janowski: Fragm. pt. Essais historiques et politiques sur le Royaume de Pologne (1815-1830). Paryż 1846; inny fragm. pt. Faut-il une Pologne? Paryż 1854.

Przekł. niem.: pt. Polen, seine Revolution und sein Recht. Lipsk 1846. Wyd. 2 Brunszwik 1847.

15. List do generała Dwernickiego od oficerów, podoficerów i żołnierzy z Zakładu Auxerre. Auxerre, 17 października 1834.

16. Pismo okólne oficerów, podoficerów i żołnierzy z Zakładu Auxerre do rodaków w Emigracji. Auxerre, 23 października 1834.

Poz. 15 i 16 są nazywane „pismami auxerskimi".

Artykuły krytyczno-literackie i polityczne ogł. w czasopismach: *Astrea* (tu: Wiadomości historyczne o drugiej abdykacji Napoleona, przez B. Constant niedawno w Paryżu drukiem ogłoszone. 1823 t. 3 nr 1-2; Uwagi nad literaturą romantyczną, przystosowaną do historii starożytności i obyczajów narodowych. 1823 t. 4 nr 1), *Dzien. Nar.* (1831; tu: O stronnictwie tak zwanym kaliskim — nr 243; Niepodobieństwo układów z Moskwą — nr 244), *Dzien. Powsz. Kraj.* (współred. 1831; tu m. in.: Co przedsięwziąć w obecnej chwili? — nr 225; Noc piętnastego sierpnia — nr 266; Restauracja Polski — nr 228; Restauracja i rewolucja — nr 230), *Dzien. Warsz.* (współred. 1825; tu m. in.: Kilka myśli o wpływie tłumaczeń z obcych języków na literaturę polską. 1825 t. 1 nr 3), *Gaz. Nar.* (Zakroczym; 1831; tu: Układy — nr 6; Sejm — nr 7; Wojsko Polskie — nr 8), *Gaz. Pol.* (współred. 1827-1829; tu m. in.: Jeszcze kilka słów o koncercie pani Szymanowskiej z powodu jej recenzentów. 1827 nr 44; O trajedii Harald. Z powodu artykułów w Gaz. Warszawskiej z podp. T., a Gaz. Ko-

http://rcin.org.pl

respondenta Warsz. z podp. F. D. 1827 nr 280; Trajedia Harald. 1827 nr 351; O Zairze Woltera. 1827 nr 313; Jeszcze kilka słów o Zairze Woltera. 1827 nr 335; Czy godzi się uważać tłumaczenie z obcych języków za szkodliwe w polskiej literaturze? 1827 nr 320; Koncert Karola Lipińskiego. 1827 nr 353; Recenzja Sonetów J. N. Kamieńskiego. 1828 nr 36; Klasycy. 1828 nr 50; Kilka słów z powodu artykułu p. Żukowskiego o sztuce. 1828 nr 114-117; Odpowiedź na niektóre zarzuty Mickiewicza w jego rozprawie „O krytykach i recenzentach warszawskich". 1829 nr 93, 101-104; Makbet Szekspira i Ducisa. 1829 nr 125), *Izys Pol.* (współprac. 1826),

Kur. Pol. (1829-1830; tu m. in. (bezimiennie): Dwa pomniki. 1829 nr 4; Gust publiczności warszawskiej. Widowisko sceniczne. — Literatura. — Pisma periodyczne. 1829 nr 16; Zygmunt z Szamotuł ... F. W. (Wężyka). 1830 nr 32; Woronicz. 1830 nr 42; Wzmianka o filozofii natury w Niemczech. 1830 nr 73; Makaronizmy. 1830 nr 90; (Odpowiedź klasykom). 1830 nr 91; Pisma rozmaite K. Brodzińskiego. T. 1. 1830 nr 145; O krytyce i sielstwie. 1830 nr 159; Melitele. 1830 nr 196; Szekspir. 1830 nr 206; Mnich. Tragedia Korzeniowskiego. 1830 nr 244; (List Szaniawskiego do Mochnackiego). 1830 nr 364), *Nowa Polska* (członek redakcji 1831; tu m. in.: (Romantyzm i rewolucja) — nr 1; O terroryzmie nierozumu i obskurantyzmu politycznego — nr 26; Być albo nie być — nr 29; Czemu masy nie powstają — nr 41), *Pam. Emigracji* (współred. 1832-1833; tu m. in.: O charakterze polskiej emigracji. 1832, 1 lipca; O polityce wschodnio-południowej gabinetu petersburskiego. 1832, 8 lipca; Petersburg i Konstantynopol. 1832, 27 lipca; List do Michała Hubego, referendarza stanu. 1832, 18 sierpnia; Kilka listów do wydawcy w niektórych przedmiotach narodowego powstania. List pierwszy o sile narodowego powstania. 1832, 4 września; (toż) List drugi. 1832, 19 września; (toż) List trzeci. Polityka narodowego powstania. 1832, 29 września; (toż) List czwarty. Kontrrewolucja. O naturze władzy w powstaniu. 1832 nr 12), *Polak Sumienny* (tu m. in. artykuł w obronie własnej. 1830, 5 grudnia).

Bibliografię artykułów w spisach wzajemnie się uzupełniających podają: S. Dobrzycki: Spis literackich artykułów i rozpraw Mochnackiego w czasopismach warszawskich (1825-1830). *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 3. — S. Wasylewski: (M. Mochnacki: Pisma po raz pierwszy edycją książkową objęte. Wyd. A. Śliwiński. Kr. 1910. Rec.). *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1.

Autorstwo niektórych artykułów ustalają P. Bańkowski: M. Mochnacki jako teoretyk i krytyk romantyzmu polskiego. Kr. 1913 *Prace Hist.-Lit.* nr 2. — A. Śliwiński: Przedmowa do wyd.: Pisma..., jw.

Po śmierci pisarza jego drobne utwory ogł.:

T. Wierzbowski: Materiały do dziejów piśmiennictwa polskiego. T. 2. W-wa 1904 (tu: Raport o dziele Poelitza „Die Staatssysteme Europas und Americas". Powst. ok. 1827);

A. Kraushar: Poglądy polityczne Mochnackiego w roku 1826. W: Obrazy i wizerunki historyczne. W-wa 1906 (tu raport do biura cenzury z 1826);

A. Kraushar: Z archiwum senatora Nowosilcowa. *Przegl. Hist.* 1906 t. 20 z. 3; odb. W-wa 1906 *Miscellanea Hist.* t. 7 (tu: Memoriał więzienny z r. 1824).

Jest to tzw. Pismo karmelickie. Powst. 17 stycznia 1824. Kraushar, nie znając oryginału polskiego, dokonał przekładu wersji rosyjskiej, prawdopodobnie napisanej przez M. Nowosilcowa. Por. poz. nast.

S. Askenazy: Łukasiński. T. 2. W-wa 1908; toż wyd. nast. W-wa 1930 (tu w przypisach tzw. Pismo karmelickie, ogł. z protokołów Komisji Śledczej).

Por. poz. poprzednią.

J. Kucharzewski: Maurycy Mochnacki. Kr. 1910 (tu raport dla biura cenzury z kilku dzieł, złożony 20 kwietnia 1827. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 1013);

J. Dutkiewicz: Mochnacki w gościnie u Lubeckiego. *Kwart. Hist.* 1927 t. 41 (tu na s. 294-295 Memoriał do Rządu Tymczasowego, dat. 5 grudnia 1830. Rkps znajdował się w papierach rządu rewolucyjnego z r. 1830-1831, sekcja XIII, rok 7: Miscellanea ze wszystkich sekcyj, karta 7).

Przekłady

J. Gołuchowski: O wpływie matematyki na wykształcenie człowieka. *Dzien. Warsz.* 1825 t. 2 nr 5; przedr. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk.* 1851.

Utwory o autorstwie niepewnym

1. Czy może być kontrrewolucja w Warszawie? (W-wa 1830).

Wyd. bezimiennie. Po tekście podpis: N. Za autorstwem Mochnackiego opowiedział się S. Szpotański, za nim G. Korbut i A. Bar. Estr. III, 147 przypisuje tę broszurę Ludwikowi Mochnackiemu.

2. Pamiętniki woźnego cenzury nr 1-10. Wyd. w formie luźnych kartek od listo-

http://rcin.org.pl

pada 1830 do pierwszych dni lutego 1831. Fragm. nr 2, 3, 9, 10 przedr. L. Komarnicki: Historia literatury polskiej. Cz. 1. W-wa (1918) s. 158-163.

Wydania zbiorowe

1. Pisma rozmaite. Oddział porewolucyjny. Wyd. A. Jełowickiego i Spółki na cel wystawienia pomnika autorowi. T. 1-2. Paryż 1836. (Wstęp napisał M. Podczaszyński). Wyd. 2 Berlin 1860.

Zawartość: Artykuły polityczne ogłaszane w czasopismach w 1831-1833 oraz Twórczość poz. 15, 16.

2. Dzieła. Wydanie jedynie prawne, ogłoszone z wiedzą matki autora. T. 1-5. Poz. 1863.

Zawartość: t. 1: Listy Maurycego i brata jego Kamila pisane do rodziców oraz varia, m. in. Odezwa do mieszkańców stolicy; Przedmowa do: O literaturze polskiej w wieku XIX; t. 2-3: Powstanie narodu polskiego w roku 1830 i 1831; t. 4: Pisma rozmaite: artykuły polityczne, tu przedr. poz. 1; t. 5: O literaturze polskiej w wieku XIX.

3. Pisma, po raz pierwszy edycją książkową objęte. Wyd. i przedmową poprzedził A. Śliwiński. Lw. 1910.

Zawartość: Rozprawy i artykuły z zakresu literatury, teatru, muzyki, ogłaszane w 1825-1830; varia nie objęte wydaniami poprzednimi oraz Twórczość poz. 1, 2, 3, 4, 6.

4. Wybór pism. Oprac. S. Krzemiński. Jerozolima 1944 *Szk. Biblioteczka na Wschodzie* t. 54.

Zawartość: fragm. utworów: O duchu i źródłach poezji w Polszcze; O literaturze polskiej w wieku dziewiętnastym; Powstanie narodu polskiego; Pisma rozmaite (tu art.: O terroryzmie nierozumu i obskurantyzmu politycznego).

Jest to przedr. wyboru pism ze *Stu lat myśli pol.* T. 4 (1908).

5. Pisma wybrane. Oprac. R. Janiec. Wstęp J. Szacki. W-wa 1957.

Zawartość: Artykuły wybrane z czasopism z zakresu polityki i literatury oraz Twórczość poz. 8.

Listy i materiały

1. Do K. Rozwadowskiego 2 listy z 1821. Rkps Ossol. sygn. 7936/II.

2. Do K. Szaniawskiego, dat. W-wa, 2 lipca 1827. Ogł. J. Kucharzewski: Maurycy Mochnacki. Kr. 1910; przedr. S. Szpotański: Maurycy Mochnacki. Kr. 1910 (Aneksy).

Rkps listu był w Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 260; zniszcz. 1944.

3. Do W. Krukowieckiego, dat. W-wa, 30 sierpnia 1831. Ogł. K. Forster: Powstanie narodu polskiego w r. 1830 i 1831. Berlin 1873 *Teka Nar.* t. 3; przedr. S. Szpotański, jw. poz. 2.

4. Do J. Lelewela 3 listy z 22 stycznia 1832, 14 lutego 1832 i 29 lutego 1832; do L. Chodźki 3 listy z 31 maja 1832, 1832, 14 kwietnia 1834; do W. Grzymały z 28 listopada 1833. Ogł. S. Szpotański, jw. poz. 2.

Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1265, 428; zniszcz. 1944.

5. Do J. Bema, b. d. (wspólnie z bratem Kamilem). Ogł. S. Szpotański, jw. poz. 2.

Rkps Bibl. Pol. w Paryżu.

6. Do rodziców 23 listy z 1832-1834. Ogł. w wyd.: Dzieła. T. 1. Poz. 1863.

7. Do nieznanej osoby z 1832 i do W. Wisłockiego z 1833. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

8. Do A. Ostrowskiego 6 listów z 1833--1834. Ogł. W. Łukaszewicz. *Kuźnica* 1949 nr 14.

9. Do W. Zamoyskiego 4 listy z 1834. Ogł. S. Szpotański, jw. poz. 2.

10. Do W. Zamoyskiego 4 listy z 1834. Fragm. ogł. w: Jenerał Zamoyski. T. 3: 1832-1837. Poz. 1914 s. 240-248.

11. Do W. Zamoyskiego, dat. Auxerre, 13 października 1834. Ogł. T. Kozanecki: Maurycy Mochnacki i obóz Czartoryskiego (inedita z września-listopada 1834). *Przegl. Hist.* 1956 z. 4.

Rkps listu w zbiorach L. Gocla, Kr.

12. Notatka M. Mochnackiego b. m. z września 1834; listy: do H. Dembińskiego, dat. Auxerre, 4 listopada 1834; do A. Jełowickiego, dat. Auxerre, 7 listopada 1834. Ogł. T. Kozanecki, jw. poz. 11.

13. Pismo rektora Uniwersytetu Warszawskiego z 16 czerwca 1823 o wydaleniu M. Mochnackiego z uniwersytetu. Ogł. T. Wierzbowski: Materiały do dziejów piśmiennictwa polskiego. T. 2. W-wa 1904.

OPRACOWANIA

1. Monografie

J. Kucharzewski: Maurycy Mochnacki. Kr. 1910. [Rec.: T. Grużewski: Dzieło o Mochnackim. *Kur. Warsz.* 1909 nr 355; B. Chlebowski. *Książka* 1910 nr 5; J. Kallenbach: O Maurycym Mochnackim. (Z powodu nowych monografii). *Bibl. Warsz.* 1910 t. 2; L. C. *Zarzewie* 1910 nr 2; S. Strzelecki: Złamany geniusz. *Świat* 1910 nr 10-12; S. Krzemiński. *Kwart. Hist.* 1911; Patriotyzm czynu. (Kucharzewski o Mochnackim). *Kur. Warsz.* 1912 nr 284]. —

http://rcin.org.pl

S. Szpotański: Maurycy Mochnacki. Kr. 1910. [Rec.: J. Kallenbach, jw.; E. L. T. *Mies. Lit. i Artyst.* 1911 nr 5; T. K. *Zarzewie* 1911 nr 1; R. Landwirtówna. *Kwart. Hist.* 1912 t. 26 z. 4; A. Str. *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113; *Rzeczpospolita* 1912 nr 68]. —

A. Śliwiński: Maurycy Mochnacki. Żywot i dzieła. Lw. 1910; wyd. 2 poprawione W-wa 1921. [Rec.: S. Ambroziewiczowa. *Bluszcz* 1910 nr 19; N. Gąsiorowska. *Wiedza* 1910 t. 2; J. Kallenbach, jw.; L. C. *Zarzewie* 1910 nr 2; A. Strzelecki: Złamany geniusz. *Świat* 1910 nr 10-12; R. Landwirtówna. *Kwart. Hist.* 1911 t. 25 z. 1; H. Opieński: Z dawnej krytyki muzycznej polskiej. Z powodu książki A. Śliwińskiego o Mochnackim. *Nowa Gaz.* 1911 nr 587; B. Limanowski. *Trybuna* 1922 nr 7].

2. Biografia

Z powodu pogłosek o towarzystwie patriotycznym... *Gaz. Pol.* 1830 nr 323. — B. Kiciński: Ostatnia odpowiedź Nowej Polsce. *Polak Sumienny* 1831 nr 128. — R.: Maurycy i Kamil Mochnaccy. *Nowa Polska* 1831 nr 146. — J. Lelewel: Pamiętnik z roku 1830-31. Wyd. J. Iwaszkiewicz. W-wa 1924; wyd. H. Więckowska w: Dzieła. T. 1: Materiały autobiograficzne. W-wa 1957. — M. Dembiński: Mowa z okazji odbytego w Paryżu obchodu żałobnego po śp. M. Mochnackim. Paryż (1834). — M. Podczaszyński: Wzmianka o życiu M. Mochnackiego. Dat. Paryż, 31 grudnia 1834. Ogł. jako wstęp do wyd.: Pisma rozmaite. T. 1. Paryż 1836; tož wyd. 2 Berlin 1860. — A. Walewski: Do Bazylego Mochnackiego 2 listy z 26 grudnia 1834 i 5 lutego 1835. Ogł. w wyd.: Dzieła. T. 1. Poz. 1863. — Dębowski: List do Bazylego Mochnackiego, dat. w Auxerre, 3 lutego 1835. Ogł. tamże. — M. P. (Podczaszyński?): Wzmianka o życiu M. Mochnackiego. *Pospolite Ruszenie* 1835 t. 1. — S. Barzykowski: Historia powstania listopadowego. T. 1-5. Powst. 1850-1860. Wyd. Poz. 1883-1884. — L. Dembowski: Moje wspomnienia. Powst. 1860. T. 2. Petersb. 1898. — M. Podczaszyński: Wyjątki z wspomnień o M. Mochnackim, zebrane z rozmaitych pism publicznych, tudzież wiadomości o jego wychowaniu i młodocianym wieku. W wyd.: Dzieła. T. 1. Poz. 1863. — (T. Romanowicz): Maurycy Mochnacki. (Studium biograficzne). *Dzien. Lit.* 1863 nr 98-103; 1864 nr 7-10, 12-14. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — W. Heltman: Emigracja polska od 1831 do 1863. Krótki rys historyczny. Lipsk 1865; wyd. nast. Lipsk 1877. — W. Heltman: Demokracja polska na emigracji. Lipsk 1866. — E. Vávra: M. Mochnacki. (Životopis). *Květy* 1869 t. 38. — K. Widman: M. Mochnacki. *Mrówka* 1869 nr 32-34. — K. W. Wójcicki: Ostatni klasyk. Wspomnienie z pierwszej połowy naszego stulecia. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 1; odb. W-wa 1872. — K. W. Wójcicki: Kawa literacka w Warszawie (1829-1830). *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1; odb. W-wa 1873. — W. Zawadzki: Ludwik Nabielak. Biografia na tle historycznym z autentycznych dokumentów. Polemika z M. Mochnackim. *Przew. Nauk. i Lit.* 1885; wyd. osob. Lw. 1886. — J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Powst. 1876-1886. Wyd. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — L. Jaworski: Wspomnienie o Maurycym Mochnackim. *Ziarno* 1886 nr 1-2. — M. Wysłouchowa: Maurycy Mochnacki. *Kur. Lw.* 1890 nr 334. — A. Passendorfer: Polityczna działalność M. Mochnackiego na emigracji. *Spr. Gimn. w Jarosławiu.* Jarosław 1898 i odb. [Rec.: A. Pechnik. *Przegl. Powsz.* 1899 t. 61]. —

L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 1-3. Kr. 1901-1902. — H. Gierszyński: Maurycy Mochnacki. Paryż 1901. — A. Kraushar: Maurycy Mochnacki. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1-2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — J. L.: Maurycy Mochnacki. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 38. — A. Kraushar: Poglądy polityczne M. Mochnackiego w r. 1826. *Życie i Sztuka. Pismo dod. do Kraju* 1903 nr 52; przedr. w: Obrazy i wizerunki historyczne. W-wa 1906. — B. Lutomski: Maurycy Mochnacki. *Kur. Warsz.* 1903 nr 1. — F. Hoesick: Fryderyk Chopin. Życie i twórczość. W-wa 1904; wyd. 2 W-wa 1910. —

A. Zagórski: W siedemdziesiątą pierwszą rocznicę zgonu o M. Mochnackim przypomnienie. *Tydzień* 1905 nr 52. — S. Szpotański: Maurycy Mochnacki. *Bibl. Warsz.* 1907 t. 4. — S. Askenazy: Łukasiński. T. 1-2. W-wa 1908; wyd. nast. W-wa 1930. — S. Brzozowski: O Maurycym Mochnackim. Powst. 1908. Ogł. *Widnokręgi* 1911 z. 7/8; przedr. w: Głosy wśród nocy. Studia nad przesileniem romantycznym kultury europejskiej. Lw. 1912. — S. Krzemiński: Mochnacki Maurycy. *Sto lat myśli pol.* T. 4 (1908). — A. Śliwiński: Człowiek czynu (Maurycy Mochnacki 1804-1834). *Witeź* 1908 z. 8. — A. Śliwiński: O Mochnackim. (Spr. z odczytu). *Nowa Gaz.* 1908

http://rcin.org.pl

nr 160. — H. Galle: Trybun ludu warszawskiego w dni listopadowe. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 46; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1910 nr 138. — S. Szpotański: Kamil Mochnacki. (Z przyczynków do monografii M. Mochnackiego). *Przegl. Hist.* 1909. — S. Szpotański: Maurycy Mochnacki. (Streszcz.) *Spr. AU* 1909 nr 10. — W rocznicę zgonu M. Mochnackiego. *Słowo Pol.* 1909 nr 599. — J. Gollenhofer: Polityczna strona działalności M. Mochnackiego (1803-1830). Kr. 1910. [Rec.: R. Landwirtówna. *Kwart. Hist.* 1913 t. 27 z. 1/2]. — Z. Miłkowski: Z archiwów muzealnych polskich w Raperswilu. *Sfinks* 1910 t. 3. — S. Szpotański: Mochnacki. Profil historyczny. Kr. 1910. — T. Kończyc: (Grot-Bęczkowski): Maurycy Mochnacki. *Bluszcz* 1911 nr 12-13. — A. Krupiński: M. Mochnacki w świetle najnowszych badań historycznych. *Prąd* 1911 nr 9. — S. Szpotański: Rodzice M. Mochnackiego. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 12. — J. Tretiak: Bohdan Zaleski. Do upadku powstania listopadowego 1802--1831. Życie i poezja. Karta z dziejów romantyzmu polskiego. Kr. 1911. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 3. W-wa 1912. — S. (S. Krzemiński). *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47/48 (1912). — A. Kraushar: Taczki belwederskie. W: Okruchy przeszłości. W-wa 1913. — W. Orłowski: M. Mochnacki w świetle dzisiejszej doby. *Nowa Gaz.* 1913 nr 1. — W. Orłowski: Prądzyński i Mochnacki. *Kur. Warsz.* 1913 nr 129. — S. Kołaczkowski: Dwaj przedstawiciele: Mochnacki i Kremer. *Tyg. Pol.* 1914 nr 29. — A. Krupiński: Wielki bojownik o jutro. (M. Mochnacki). W-wa 1914. — T. Wałek: Mochnacki w pierwszych dniach powstania listopadowego. *Ilustr. Tyg. Pol.* 1915 nr 18. — Z. D. (Dębicki): Lelewel i Mochnacki. *Tyg. Ilustr.* 1916 nr 7. — N. Jastrzębska: W imię tego, który walczył. *Nowa Gaz.* 1916 nr 518. — H. Życzyński: Wstęp do wyd.: O literaturze polskiej w wieku XIX. Kr. 1923 *BN* I, 56. — K. Smogorzewski: Na grobie M. Mochnackiego w Auxerre. *Tyg. Ilustr.* 1924 nr 1. — H. Duninówna: M. Mochnacki, bohater powstania listopadowego. *Iskry* 1925 nr 49-50. — A. Śliwiński: M. Mochnacki, zjazd ziemian i reforma rolna. *Kur. Por.* 1925 nr 252. — W. Tokarz: Sprzysiężenie Wysockiego i noc listopadowa. Kr. 1925. — J. Dutkiewicz: Mochnacki w gościnie u Lubeckiego. *Kwart. Hist.* 1927 t. 41. — S. Małachowski-Łempicki: Związek tajny „Wolnych Polaków". *Wiedza i Życie* 1927 nr 6. — W. Barbasz: Romantyczne powstanie. *Filomata* 1930 nr 24. — H. Eile: Rok 1830. W-wa 1930. — N. Jastrzębska: Najtragiczniejsza wielkość w Polsce. *Bluszcz* 1930 nr 48. — K. Jaworski: Mochnacki. *Dzien. Poz.* 1930 nr 279. — J. Kozolubski: Politycy wojny polsko-rosyjskiej. Maurycy Mochnacki. *Świat* 1930 nr 48. — W. Nagórska-Rudzka: Książę Adam Czartoryski w dobie powstania listopadowego. *Przegl. Hist.* 1930/31. — W. Kosmowska: M. Mochnacki na tle rewolucji listopadowej. *Wiedza i Życie* 1931 nr 4. — *Powstanie listopadowe 1830-1831.* Lw. 1931 (tu m. in.: L. Belmont: Błędy powstania listopadowego; J. Białynia Chołodecki: Uczestnicy powstania listopadowego wykluczeni z amnestii carskiej; J. S. Harbut: Europa i Polska przed rokiem 1830; A. Kraushar: Życie Warszawy w czasach listopadowych 1830--1831; (rs): Wodzowie i twórcy czynu zbrojnego. Garść dat z życia wybitnych postaci walki o wolność 1830-31 r.; A. Śliwiński: Rok 1830-31). —

W. Charkiewicz: Bohater dwu rewolucji. *Słowo* 1934 nr 348. — N. J.: Po stu latach. (W setną rocznicę śmierci M. Mochnackiego, zmarłego 20 grudnia 1834). *Bluszcz* 1934 nr 51-52. — E. Oppman: „Honoratka" i wskrzeszenie „Towarzystwa Patriotycznego". *Przegl. Hist.* 1934. — L. Rac: Konfederacja Narodu Polskiego. Z dziejów wielkiej emigracji. *Przegl. Hist.* 1934. — S. Szpotański: W setną rocznicę śmierci Mochnackiego. *Kur. Warsz.* 1934 nr 349. — Maurycy Mochnacki. (W setną rocznicę zgonu). *Gaz. Pol.* 1934 nr 352. — J. F. Bleszyński: Żołnierska służba M. Mochnackiego. *Gaz. Pol.* 1935 nr 97. — S. Furmanik: Uroczystość i rzeczywistość. *Pion* 1935 nr 6. — M. Kasterska: Na grobie M. Mochnackiego. W stulecie śmierci. *Świat* 1935 nr 1. — W. Rzymowski: Mochnacki. *Kur. Por.* 1935 nr 90. — I. Szczygielska: O Mochnackim w prasie francuskiej. *Dzien. Poz.* 1935 nr 20. — aw (A. Wieczorkiewicz): Dwie postacie. *Kur. Por.* 1935 nr 331. — Ku czci M. Mochnackiego. Wielkie uroczystości we Francji. *Kur. Por.* 1935 nr 2. — Nieśmiertelna idea nocy listopadowej. *Kur. Por.* 1935 nr 331. — Uroczystości ku czci Mochnackiego we Francji. *Kur. Por.* 1935 nr 7. — M. Manteufflowa: J. K. Szaniawski. Ideologia i działalność 1815-1830. *Rozpr. Hist. Tow. Nauk. Warsz.* 1936 t. 16 z. 2. — Maurycy Mochnacki. *Głos Młodych* 1936 nr 1. — M. Szyjkowski: Polskie peregrynacje do Pragi i Karlowych Warów od Augusta

http://rcin.org.pl

Mocnego do Adama Mickiewicza. Bydgoszcz 1936. — M. Bouteron: Une vie romantique. Maurice Mochnacki (1803--1834). W: Pologne romantique. Paryż 1937. — A. Knot: Dekapitacja M. Mochnackiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 16. — M. Meloch: Warszawa w pierwszych dniach powstania listopadowego. *Studia z dziejów Warszawy 1830-1831.* W-wa 1937; przedr. w: Studia historyczne. W-wa 1958. — E. Oppman: Warszawskie „Towarzystwo Patriotyczne" 1830-1831. W-wa 1937. — W. Rzymowski: Mochnacki w dziejach stulecia. *Roczn. Pol. Akademii Literatury 1933/36.* W-wa 1937. — A. Wojtkowski: Mochnacki i Prądzyński a Gervinus. *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1937 nr 1 i nadb. —

S. Kieniewicz: Trybun powstania listopadowego. *Płomień* 1946 nr 7-8. — K. Świerkowski: Piotr Wysocki allonimem M. Mochnackiego. *Nauka i Sztuka* 1946 nr 3. — J. Kulczycka-Saloni: Maurycy Mochnacki. W-wa 1947 *Wiedza Powsz.* — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1, 3. W-wa 1948, 1950. — L. Gomolicki: Dziennik pobytu A. Mickiewicza w Rosji 1824-1829. W-wa 1949. — W. Łukaszewicz: Emigracja po powstaniu listopadowym (1831-1834). *Wieś* 1949 nr 13. — S. Kieniewicz: Konspiracje galicyjskie 1831-1845. W-wa 1950. — L. Baumgarten: Dekabryści a Polska. W-wa 1952. — T. Zaniec: Rewolucja i kontrrewolucja w powstaniu listopadowym. *Dziś i Jutro* 1952 nr 47-48. — M. Straszewska: Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832-1848. Cz. 1 (1832-1840). Wr. 1953 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 22. — W. Rostocki: Władza wodzów naczelnych w powstaniu listopadowym. (Studium historycznoprawne). Wr. 1955. — J. Szacki: O polskich rewolucjonistach szlacheckich drugiego i trzeciego dziesięciolecia XIX wieku. *Myśl Filoz.* 1955 z. 4. — T. Kozanecki: M. Mochnacki i obóz Czartoryskiego. (Inedita z września-listopada 1834 r.). *Przegl. Hist.* 1956 z. 4. — J. Dutkiewicz: Wstęp. W: Wybór źródeł do powstania listopadowego. Wr. 1957. — T. Łepkowski: Warszawa w powstaniu listopadowym. W-wa 1957. — A. Owsińska: Emigracja polska wobec problemu rewolucji niemieckiej w latach 1832-1833. *Przegl. Zach.* 1957 nr 4. — W. Rostocki: Ogólna ocena Księstwa Warszawskiego. Ustrój polityczny. W. ks. Konstanty w latach 1815-30. Lelewel i Mochnacki w dobie powstania listopadowego. *Kwart. Hist.* 1957 nr 4/5. — J. Szacki: O Maurycym Mochnackim. W wyd.: Pisma wybrane. W-wa 1957. — J. Szacki: Historia jedynego romansu. Opowieść o Mochnackim. W-wa 1958; wyd. 2 W-wa 1964. [Rec.: W. Billip. *Nowe Książki* 1958 nr 17]. — W. Zajewski: Ideologia i rola polityczna „Nowej Polski" w powstaniu listopadowym. *Przegl. Hist.* 1958 z. 4. — W. Bortnowski: Kilka uwag o sprzysiężeniu Wysockiego. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego.* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 12. Łódź 1959. — E. Warzenica: Maurycy Mochnacki. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 1. W-wa 1959. — F. German: Wśród prozaików warszawskich. Publicyści i krytycy literaccy. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960.— S. Pełczyński: Robespierre czy Mirabeau? *Wiedza i Życie* 1960 nr 7. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963. — T. Łopalewski: Krótkie życie Mochnackiego. W-wa 1964. [Rec.: W. Billip: Beletryzowana biografia. *Nowe Książki* 1964 nr 24].

3. Twórczość

(J. Lelewel): O romantyczności. Z powodu drugiego numeru Dziennika Warszawskiego. *Bibl. Pol.* 1825 t. 4. (O duchu i źródłach poezji w Polszcze. Polemika). — K. Brodziński: Artykuł z powodu pism o poezji w Gazecie Polskiej umieszczonych. *Gaz. Korespondenta* 1827 nr 71--72. — K.: W rzeczy sonetów Adama Mickiewicza. *Gaz. Pol.* 1827 nr 100-101.— B. Kiciński: Wyczytawszy w Zjednoczeniu uwagi z powodu artykułów p. Mochnackiego w Dzienniku Powszechnym... *Zjednoczenie* 1831 nr 54. — (M. Podczaszyński): O nieruchomości emigracji z powodu wyprawy Don Pedra. *Pam. Emigracji* 1832 z. *Bolesław III.* — M. Skibicki: Uwagi nad niektórymi zasadami artykułu w Ziemowicie pt. O charakterze emigracji polskiej. *Pam. Emigracji* 1832 cz. 1. — Kilka słów o dziele Mochnackiego. *Tyg. Emigracji Pol.* 1834. (O Powstaniu narodu polskiego). — L. Nabielak: Do M. Mochnackiego z powodu pism auxerskich. Paryż 1834. — Maurycy Mochnacki, Józefat Bolesław Ostrowski. *Północ* 1835 nr 7. — W Auxerre, Yonne, d. 20 grudnia r. z. zakończył życie M. Mochnacki. *Tyg. Emigracji Pol.* 1835. — W. Chełmicki: Do Pana Aleksandra Jełowickiego. *Tyg. Emigracji Pol.* 1836. — A. Jełowicki: Odpowiedź panu Chełmickiemu. Tamże. —

Aut. Amer. (A. Tyszyński): Dwaj ostatni krytycy w Polsce. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 55-56; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 1. Kr. - Petersb. 1904. — M. Grabowski: Literatura i krytyka. Cz. 1. Wil. 1840 s. 117-124. — (S. Ropelewski): Wspo-

http://rcin.org.pl

mnienie o piśmiennictwie polskim w emigracji. (Maurycy Mochnacki). *Młoda Polska* 1840 nr 1; toż *Kalendarz Pielgrzymstwa Pol. na r. 1840*. Paryż 1840. — M. Wiszniewski: Historia literatury polskiej. T. 1. Kr. 1840 s. 149-150. — Kontrrewolucja 29 listopada według dzieła: Powstanie narodu polskiego w 1830 i 1831. *Narodowość* 1841, 5 kwietnia. — J. Lelewel: Dodatki. 4. Użycie mych notat przez M. Mochnackiego, objaśnienie udzielone posłowi Chełmickiemu. W: Polska, dzieje i rzeczy jej. T. 7. Poz. 1859. — Listy M. Mochnackiego ... *Dzien. Poz.* 1862 nr 227, 229. — K. Widman: Władztwo duchowe narodowości polskiej. *Album lw.* Lw. 1862; przedr. w: Narodowość a rewolucja. Studium polityczne. Lw. 1864. — Mochnacki i L. Chodźko. *Gaz. Pol.* 1863 nr 181. — W. Pol: Pamiętnik do literatury polskiej XIX wieku. Lw. 1866 s. 213-216. — A. Bełcikowski: Romantyczność przed Mickiewiczem. *Wieniec* 1872 nr 4-10. — F. Krupiński: Nasza historiozofia. *Ateneum* 1876 t. 3. — Noc 29 listopada podług M. Mochnackiego. *Gaz. Nar.* 1880 nr 275-277, 281-282. — E. Przewóski: M. Mochnacki jako krytyk literatury. *Kraj* 1894 nr 27-34; wyd. osob. W-wa 1905. [Rec.: J. L. (Lorentowicz). *Gaz. Pol.* 1905 nr 231; B. Chlebowski. *Książka* 1906 nr 7]. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — P. Chmielowski: Nasza krytyka literacka w w. XIX. *Bluszcz* 1899 nr 16-20, 42-43; przedr. w: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — H. Struve: Charakter narodowy filozofii polskiej. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 2. — H. Galle: Maurycy Mochnacki 1804--1834. *Książka* 1905 nr 1. — H. C. (Ceysinger): Listy Mochnackich. (Przypomnienie). *Tyg. Mód i Powieści* 1906 nr 27-28. — A. Kraushar: Z archiwum senatora Nowosilcowa. Memoriał więzienny M. Mochnackiego z r. 1824. *Przegl. Hist.* 1906 z. 3; odb. W-wa 1906 *Miscellanea Hist.* 7. — A. Śliwiński: Mochnacki jako publicysta. *Witeź* 1908 z. 10-12. — T. Grabowski: Krytyka literacka w czasach romantyzmu (1818-1830). *Bibl. Warsz.* 1909 t. 4. — S. Garfein-Garski: Zagadnienie polskiej filozofii narodowej. *Bibl. Warsz.* 1910 t. 2. — S. Szpotański: Pisma M. Mochnackiego. *Pam. Lit.* R. 9 (1910) z. 1. — A. Śliwiński: Przedmowa. W wyd.: Pisma po raz pierwszy edycją książkową objęte. Lw. 1910. [Rec.: M. K. *Zarzewie* 1910 nr 11-12; W. Rzymowski. *Prawda* 1910 nr 45; J. Oksza (Kisielewska). *Gaz. Warsz.* 1911 nr 71; toż *Słowo Pol.* 1911 nr 193; M. Kridl. *Książka* 1911 nr 7; A. Lange. *Świat* 1911 nr 1; S. Wasylewski. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) z. 1]. — A. Drogoszewski: Przedmowa. W wyd.: O literaturze polskiej w wieku XIX. W-wa 1911 *Bibl. Sfinksa* t. 1. [Rec.: M. Kridl. *Książka* 1911 nr 8]. — M. Smolarski: Romantyzm polski i drogi poezji przyszłości. (Rzut syntezy). *Przegl. Nar.* 1912 nr 9. — P. Bańkowski: Korzeniowski i Mochnacki. (Kartka z dziejów romantyzmu). *Przegl. Nar.* 1913 nr 10/11. — P. Bańkowski: M. Mochnacki jako teoretyk i krytyk romantyzmu polskiego. Kr. 1913. [Rec.: P. Mączewski: Chorąży romantyzmu. *Gaz. Warsz.* 1913 nr 327; J. Ujejski. *Pam. Lit.* R. 12 (1913) z. 4; S. Szpotański. *Bibl. Warsz.* 1914 t. 1; E. Woroniecki: M. Mochnacki w świetle krytyki naukowej. *Literatura i Sztuka Dod. do Nowej Gaz.* 1914 nr 19]. — H. Galle: Krytyk rewolucjonista M. Mochnacki. *Kur. Warsz.* 1913 nr 352. — A. Kraushar: Zawieruszony rękopis tomu drugiego dzieła M. Mochnackiego „O literaturze polskiej w wieku XIX". *Echo Lit.-Artyst.* 1914 nr 23-24; przedr. w: Echa przeszłości. Szkice, wizerunki i wspomnienia historyczne. W-wa 1917. — S. A. Kempner: Gospodarcze przyczyny upadku Królestwa Kongresowego (na podstawie wskazówek M. Mochnackiego). *Literatura i Sztuka. Dod. do Nowej Gaz.* 1916 nr 547. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce pseudoklasycyzmu. Kr. 1918. — M. Smolarski: Studia nad Wolterem w Polsce. Lw. 1918 *Arch. Nauk.* t. 9 z. 3. —

E. Kucharski: Sąd romantyka o „Panu Tadeuszu" i zwierzenie o M. Mochnackim. *Pam. Lit.* R. 17/18 (1920). — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ pseudoklasyczny. 1661--1831. Kr. 1920. — A. Lewak: Spór Mickiewicza z Mochnackim. *Rzeczpospolita* 1922 nr 202-203. — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923. — K. Wojciechowski: Werter w Polsce. Wyd. 2. Lw. 1925. — S. Bator: Maurycy Mochnacki (1804-1834). Niektóre myśli i ich znaczenie narodowo-wychowawcze. *Spr. Dyrekcji Państw. Gimn. w Dębicy za r. szk. 1925/26*. Dębica 1926. — Z. Falkowski: O estetyzmie M. Mochnackiego. *Przegl. Powsz.* 1928 t. 177. — A. Bar: Grabowskiego „O poezji XIX wieku" a Mochnackiego „O literaturze polskiej w wieku dziewiętnastym". (Streszcz.). *Spr. PAU* 1929 nr 5. — A. Bar: Michał Grabowski a Maurycy Mochnacki. *Ruch Lit.* 1929 nr 8. — A. Bar: Przedlistopadowy romantyzm a polityka. *Przegl.*

http://rcin.org.pl

Powsz. 1930 nr 563-564; odb. Kr. 1930; przedr. w: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947. — M. Kukiel: Powstanie listopadowe przed sądem historii. *Przegl. Współcz.* 1930 t. 35 nr 104. — S. Pigoń: Jan Kochanowski w sądach romantyków. *Pam. Zjazdu Nauk. im. J. Kochanowskiego w Kr. 8 i 9 czerwca 1930 r.* Kr. 1931; przedr. w: Na wyżynach romantyzmu. Kr. 1936; przedr. w: Studia literackie. Kr. 1951. — J. E. Płomieński: Czy M. Mochnacki był plagiatorem? *Europa* 1930 nr 9. — S. Szpotański: Publicysta epoki listopadowej. *Kur. Warsz.* 1930 nr 310. — K. Świerkowski: M. Mochnacki pod maską woźnego cenzury. *Przegl. Księgarski* 1930 nr 23. — J. Znamirowska: Liryka powstania listopadowego. W-wa 1930. — Z. Dębicki: Stulecie myśli Mochnackiego. *Kur. Warsz.* 1931 nr 1. — T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu (1831-1863). Kr. 1931. — J. Korpała: Za kulisami młodej Warszawy literackiej przed powstaniem listopadowym. Lw. 1931. — A. Łucki: Ewolucja pojęcia literatury narodowej u Mochnackiego. *Pam. Lit.* R. 28 (1931) z. 3. — J. Ujejski: Dzieje polskiego mesjanizmu do powstania listopadowego włącznie. Lw. 1931. — J. Ujejski: Myśl polska sto lat temu. Wygł. 1932. Wyd. W-wa 1933; przedr. w: Romantycy. W-wa 1963. — S. Harassek: Prolegomena do filozofii narodowej Trentowskiego. *Kwart. Filoz.* 1933 z. 3-4. — S. Harassek: Pomysł i założenia epistemologiczne „Filozofii narodowej" Trentowskiego. *Kwart. Filoz.* 1935 z. 1. — S. Harassek: Trentowski o filozofii narodów europejskich. *Kwart. Filoz.* 1935 z. 2-4. — M. Janik: Motyw zemsty ludu w poezji polistopadowej. *Pam. Lit.* R. 32 (1935) z. 3/4; odb. Lw. 1935; przedr. w: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936. — J. Lechoń: Legenda Mochnackiego. *Gaz. Pol.* 1935 nr 104. — E. Łagiewski: Mochnacki jako publicysta. *Pion* 1935 nr 6. — I. Chrzanowski: Romantyzm polski wobec konstytucji 3 maja. W: Literatura a naród. Lw. 1936. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — A. Flis: Spór klasycyzmu z romantyzmem jako walka polskości z niemczyzną. *Polityka Nar.* 1938 nr 10. — E. Kostołowski: Studia nad kwestią włościańską w latach 1846-1864 ze szczególnym uwzględnieniem literatury politycznej. Lw. 1938. — M. Meloch: Sprawa włościańska w powstaniu listopadowym. W-wa 1939; wyd. 2 W-wa 1948. —

A. Bar: Plotkarski artykuł. W: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947. — A. Bar: Romantyczni antagoniści. Tamże. — J. W. Gomulicki: Mochnacki o teatrze. *Scena i Widownia Warsz.* 1948 nr 4. — S. Jarociński: O działalności krytycznej M. Mochnackiego. *Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki* 1953 nr 3/4 i nadb. — H. Schroeder: Studien über M. Mochnacki mit besonderer Berücksichtigung des deutschen Einflusses. Berlin 1953. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w krytyce i teorii artystycznej lat 1830-1860. (Na prawach rękopisu). W-wa 1955 *Materiały Dyskusyjne ... Roku Mickiewiczowskiego.* — M. Żmigrodzka: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — (Pisma wybrane. Rec.): J. Danielewicz: Droga listopadowego trybuna. *Nowe Książki* 1958 nr 4; P. P. *Przegl. Kult.* 1958 nr 6. — S. Pigoń: Mochnackiego wróżba o Fredrze nie spełniona. *Życie Lit.* 1958 nr 48. — J. Szacki: Mochnacki i problem historii. *Arch. Historii Filozofii i Myśli Społ.* 1959 z. 4. — M. Inglot: Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843. Wr. 1961 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 73. — J. Degler: Problem dramatu historycznego w polskiej krytyce literackiej lat 1830-1848. *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 13. *Prace Lit.* V. Wr. 1963. — S. Kawyn: Wstęp. W: Walka romantyków z klasykami. Wr. 1963 *BN* I, 183. — A. Kijowski: Mochnacki. (Klasycy w oczach współczesnych). *Życie Lit.* 1963 nr 46. — A. Bartoszewicz: Z dziejów polskiej terminologii literackiej pierwszej połowy XIX wieku. *Pam. Lit.* R. 55 (1964) z. 1.

MORACZEWSKA BIBIANNA (1811—1887)

Krypt.: B. F.; B. M.; Y.

Literatka.

Ur. 1811 w Zielątkowie, pow. obornicki w Poznańskiem; córka Tomasza Moraczewskiego i Józefy z Kierskich; młodsza siostra Jędrzeja. Pochodziła z rodziny ziemiańskiej. W 1842 przeniosła się wraz z bratem na stałe do Poznania. Tu została współpracowniczką *Dziennika Domowego*. Dom rodzeństwa Moraczewskich stał się jednym z ognisk

http://rcin.org.pl

życia literackiego w Poznaniu. Przyjaźniła się z Narcyzą Żmichowską. Należała do grupy tzw. entuzjastek, odważnie głosiła hasła demokratyczne i emancypacyjne. Brała udział w konspiracji 1846. W 1848 razem z Emilią Sczaniecką pielęgnowała rannych w Śremie, Miłosławiu i Wrześni oraz przewoziła broń i amunicję z Niemiec. Zajmowała się również kolportażem zakazanych książek do Królestwa. W 1856 odbyła podróż do Warszawy, Częstochowy i Galicji. Widziała się z Narcyzą Żmichowską. Była przeciwniczką towianizmu, na tym tle doszło do nieporozumień ze Żmichowską. Od 1871 należała do Towarzystwa Pomocy Naukowej dla Dziewcząt Polskich. Zmarła 6 października 1887 w Poznaniu.

N. Żmichowska we wstępnym obrazku do *Poganki* scharakteryzowała B. Moraczewską pod imieniem Felicji.

TWÓRCZOŚĆ

1. Ojciec Cyryl profesorem. Powiastka osnuta na tle prawdziwego zdarzenia przez B. F. *Dzien. Dom.* 1843 nr 6-12; przedr. w zbiorze pt. Pięć powieści. Poz. 1844 (tu m. in. utwory S. Goszczyńskiego i J. B. Dziekońskiego).

2. Co się stało w Polsce od pierwszego jej rozbioru aż do końca wojen za cesarza Napoleona. Poz. 1850. (Wyd. bezimiennie).

3. Przygody z życia gen. Madalińskiego. Poz. 1850.

4. Co się działo w Polsce od samego początku aż do pierwszego rozbioru kraju. Poz. 1852. (Wyd. bezimiennie).

5. Dwóch rodzonych braci. Powieść. T. 1-2. Poz. 1859.

6. Dziennik (pisany od 1836 do marca 1863 w Zielątkowie). Ogł. z oryginału przez wnuczkę L. Dobrzyńską-Rybicką. *Przegl. Wielkopol.* 1911 nr 1-49 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1911. Fragmenty poprzednio opuszczone ogł. J. Rudnicka: Z papierów B. Moraczewskiej. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3 i nadb.

Artykuły i drobne prace ogł. w następujących czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Dom.* (1842-1846), *Dzien. Mód* (tu: Kilka słów o obecnym położeniu kobiet i o Tow. Pomocy Naukowej dla Dziewcząt Polskich w Poznaniu. 1873 nr 10), *Ognisko Dom.* (tu: Towarzystwo Pomocy Naukowej dla Dziewcząt w W. Ks. Poznańskim. 1876 nr 27), *Ruch Lit.* (tu: O wpływie kobiet na utwory i losy Byrona. Według listów i pamiętników tego poety zebranych i dopełnionych przez Tomasza Moora. 1878 nr 1-20), *Wieniec* (Kr.; tu: Ryszard Berwiński, poeta wielkopolanin. 1862 nr 10; Pierwsza emancypantka w Rosji. 1862 nr 22).

Listy

1. Do J. N. Janowskiego 5 listów z 1855--1860. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

2. Do H. Skimborowicza 3 listy z 1856--1857. Ogł. J. Rudnicka: Z papierów B. Moraczewskiej. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3 i nadb.
Rkps Arch. Główne Akt Dawnych, Arch. Publ. Potockich sygn. 512, 516.

3. Do C. Działyńskiej z 1863. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. N t. 3.

4. Do J. I. Kraszewskiego 15 listów z 1863-1884 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6940.

5. Do A. Machczyńskiej z 1866, 1884. Ogł. J. Rudnicka, jw. poz. 2.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 7752.

6. Do H. Schmitta z 1869. Rkps Ossol. sygn. 5917/II.

7. Do S. Buszczyńskiego z 1882. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 3.

8. Do I. Zbiegniewskiej 3 listy z 1886--1887. Rkps Ossol. sygn. 4805/I.

OPRACOWANIA

N. Żmichowska: Listy z 1839-1876. Wyd. pt. Listy do rodziny i przyjaciół. T. 1-3. Kr. 1885-1906; wyd. nast. oprac. M. Romankówna. T. 1-2. Wr. 1957--1960. — (Dwóch rodzonych braci. Rec.): (K. Jarochowski). *Gaz. Warsz.* 1859 nr 92; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4; F. S. D. (Dmochowski). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 43, 47. — M. G. (Gawalewicz): Nasze autorki. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 20-21. — P. Chmielowski: Entuzjastki. W: Autorki polskie wieku XIX. W-wa 1885. — Nekrologi w 1887: T. J. (Jeske) Choiński. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 211; St. M. Rz. *Tyg. Ilustr.* nr 250; *Ateneum* t. 4; *Bibl. Warsz.* t. 4; *Kłosy* nr 1165; *Kur. Codz.* nr 279; *Kur. Poz.* nr 230; *Kur. Warsz.* nr 280; *Wielkopolanin* nr

http://rcin.org.pl

230. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1891; wyd. osob. cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — Ella (I. Zbiegniewska): Sylwetki. *Bluszcz* 1903 nr 33-34. — L. Dobrzyńska-Rybicka: Dziennik B. Moraczewskiej wydany z oryginału przez wnuczkę ... Słowo wstępne. *Przegl. Wielkopol.* 1911 t. 1 nr 1. —

W. Hahn: B. Moraczewska. *Dzien. Poz.* 1921 nr 101. — W. Hahn: B. Moraczewska w świetle swego dziennika. *Gaz. Lw.* 1921 nr 113-114. — A. Münnich: B. Moraczewska. (Z cyklu: Pisarze poznańscy XIX stulecia). *Dzien. Poz.* 1934 nr 274. — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. W-wa 1935; wyd. nast. W-wa 1960. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939 *PAU. Arch. Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce* nr 5. — T. Mikulski: „Poczciwe Niemczysko". W: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; też wyd. 2 Kr. 1954. — M. Romankówna: Sprawa entuzjastek. *Pam. Lit.* R. 48 (1957) z. 2. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 1. Wr. 1957. — J. Rudnicka: Z papierów Bibianny Moraczewskiej. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3 i nadb. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5.

MORACZEWSKI JĘDRZEJ (1802—1855)

Pseud. i krypt.: Gospodarz Jędrzej; J. M.; Jęd. M.; Jęd. M.

Publicysta, historyk.

Ur. 4 lutego 1802 w Dusinie pod Gostyniem, woj. poznańskie, w rodzinie ziemiańskiej; syn Tomasza i Józefy z Kierskich. Naukę gimnazjalną rozpoczął w Poznaniu, ukończył w Kaliszu; w 1822 zdał egzamin dojrzałości. Następnie studiował prawo i filozofię na uniwersytetach w Lipsku i w Heidelbergu. Po powrocie do kraju zapoznał się gruntownie z historią i literaturą polską. Od 1827 przebywał w Warszawie, kontynuując studia prawnicze. W 1829 otrzymał stopień magistra, po czym odbył praktykę sądowniczą oraz urzędniczą w Komisji Spraw Wewnętrznych. W 1829-1830 współpracował z Adamem Tomaszem Chłędowskim w redagowaniu *Powszechnego Dziennika Krajowego*. W powstaniu listopadowym wziął udział, na początku jako agent Rządu Narodowego w Niemczech, później od kwietnia 1831 jako ochotnik w wojsku. We wrześniu został w potyczce ranny i wzięty do niewoli. Ze szpitala w Lublinie udało mu się zbiec. Po powrocie do Wielkopolski osiadł w Zielątkowie pod Obornikami, gdzie przebywał do 1842. W celu rozwijania i umacniania polskości zakładał liczne koła towarzyskie i społeczne oraz sieć kół archeologicznych dla gromadzenia i rejestracji polskich pamiątek. W 1834-1838 był współpracownikiem *Przyjaciela Ludu*. W 1838 objął dział historyczny w *Tygodniku Literackim*. W 1839 był współzałożycielem *Dziennika Domowego*. Z końcem 1841 wystąpił z redakcji *Tygodnika Literackiego*, lecz nadal drukował w nim artykuły. W 1842 przeniósł się na stałe do Poznania. Tutaj został członkiem Dyrekcji Towarzystwa Pomocy Naukowej, radnym miasta Poznania oraz propagatorem i organizatorem kas oszczędności. Wygłaszał również wykłady publiczne o dziejach Polski i Słowiańszczyzny. W 1843-1846 był współredaktorem *Roku*. W działaniach spiskowych w 1846 większego udziału nie brał. W wypadkach 1848 był bardzo aktywny jako członek Komitetu Narodowego. Był także jednym z inicjatorów zorganizowania Zjazdu słowiańskiego w Pradze i wziął w nim udział w maju 1848. Stamtąd pojechał do Frankfurtu, Paryża i Brukseli. Po powrocie do Poznania oddał się wyłącznie pracy naukowej. Zmarł nagle 20 lutego 1855 w Poznaniu. W społeczeństwie wielkopolskim uważany był za wyrocznię w sprawach narodowych i społecznych. Nie był zwolennikiem działań rewolucyjnych, ale ich nie zwalczał.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

1. Historyczna wiadomość o jezuitach w Polsce. *Tyg. Lit.* 1841 nr 9-14; przedr. zob. Prace edytorskie poz. 1 t. 1; wyd. osob. pt. Jezuici w Polsce. Rys historyczny. Wyd. i przypisami pomnożył J. N. J. (Janowski). Paryż 1861.

2. Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej. T. 1-8. Poz. 1843-1853; t. 9 (wyd. pośmiertne). Z obszerną przedmową wyd. K. Libelt. Poz. 1855. Wyd. nast.: T. 1. Poz. 1851; t. 1-2. (Wyd. 2 poprawione przez autora). Poz. 1862; t. 1-9 wyd. tyt. Poz. 1863-1867.

W t. 1: Przedmowa, dat. Poznań, dnia 23 października 1842.

Dzieło doprowadzone do abdykacji Jana Kazimierza.

Nieomal plagiatem t. 4 (Poz. 1847) jest praca J. N. Czarnowskiego: Dwaj Zygmunci Jagielloni, czyli Polska w pierwszej połowie XVI wieku. Opowiadanie skreślone przez autora Ukrainy i Zaporoża. Cz. 1-2. W-wa 1859.

3. Włościanin polski ze względu historycznego, statystycznego i politycznego. *Rok* 1844 t. 6-8; odb. Poz. 1844. (Wyd. bezimiennie).

4. Sendschreiben an Herrn Heinrich Wuttke die polnische Frage betreffend. Lipsk 1846. Wyd. 2 Lipsk 1846.

5. Opis pierwszego Zjazdu słowiańskiego. Poz. 1848.

6. Wypadki poznańskie z roku 1848. Poz. 1850; toż pt. Pamiętnik Jędrzeja Moraczewskiego. Ogł. L. Zienkowicz: Wizerunki polityczne dziejów powstania polskiego. T. 4. Lipsk 1865.

7. Gospodarza Jędrzeja opowiadanie podług starych ksiąg polskich, jaka to dawniej była Polska i jacy byli starzy Polacy. Książeczka 1-3. Poz. 1850-1854. (Wyd. bezimiennie).

8. Polska w złotym wieku przedstawiona wyimkami z Dziejów Rzeczypospolitej Polskiej. Poz. 1851.

9. Klucz do zadań polskich zachodzących w gramatyce francuskiej na wzór Ollendorffa ułożonej. Poz. 1867.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Demokrata Pol.* (tu: Odpowiedź p. Wuttke dotycząca kwestii polskiej. 1846/47 t. 9; Opis bitwy pod Miłosławiem w roku 1848. 1851 nr 26-28), *Dzien. Dom.* (1840-1848; tu m. in.: Podróż po krajach skandynawskich. 1845 nr 17-19), *Dzien. Powsz.* (1829-1830), *Przegl. Nauk.* (tu: Rzut oka na miasta w Polsce. 1843 t. 3 nr 19), *Przyj. Ludu* (współprac. 1834-1838), *Rok* (współred. 1843-1846; tu m. in.: Wiadomości z pola naukowego i literackiego. 1843 t. 1; Kilka słów o szczególnym stanowisku piśmiennictwa naszego. 1843 t. 2; Rzut oka z historii na stanowisko Słowian. 1843 t. 3; O uniwersytetach. 1844 t. 8), *Tyg. Lit.* (1838-1841), *Tyg. Rolniczo-Przemysłowy* (1838).

Prace edytorskie

1. Starożytności polskie ku wygodzie czytelnika porządkiem abecadłowym zebrane. T. 1-2. Poz. 1842-1852.

Dedykacja: Joachimowi Lelewelowi poświęcają autorowie.

Jest to rodzaj słownika (hasła w układzie alfabetycznym A-Ż), w którym poszczególne hasła podpisane różnymi kryptonimami: J. M.; A. M.; E. K.; R. M.; W. A. W.; wiele haseł nie podpisanych.

2. F. Karpiński: Pamiętniki. Poz. 1844.

3. (K. Wyrwicz): Konfederacja gołąbska. Obraz historyczny skreślony za czasów Stanisława Augusta przez niewiadomego autora. Poz. 1853.

Przekłady

1. A. Tibullus: Elegie i wiersze jako też inne przypisywane Sulpicji i innym. Wr. 1827. Wyd. nast.: Wr. 1839.

2. H. Ollendorff: Dialogiczna gramatyka francuska dla Polaków. Cz. 1-2. Poz. 1854-1855.

Listy

1. Do W. Mazurkiewicza, dat. 11 października 1842, 17 maja 1843 i 27 października 1843. Fragm. ogł. A. Wojtkowski: Listy Jędrzeja Moraczewskiego i Karola Libelta o stosunkach w Poznaniu i Wielkopolsce. *Kronika M. Poz.* 1926 nr 3.

2. Do J. N. Janowskiego, dat. Poznań, 30 sierpnia 1848 i 29 stycznia 1849. Ogł. A. Wojtkowski, jw. poz. 1.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685 Korespondencja J. N. Janowskiego.

3. Do A. Wagi z 1843. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

OPRACOWANIA

O. Spazier: Ost und West. Reisen in Polen und Frankreich. Stuttgart 1835. — Pierwsze trzy prelekcje pana J. Moraczewskiego o historii narodów słowiańskich. *Dzien. Dom.* 1841 nr 24. — Ze swych literackich prac zaszczytnie znany ... *Gaz. Codz.* 1841 nr 324. —

http://rcin.org.pl

(Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej. Rec.): W. A. Maciejowski. *Orędownik Nauk.* 1844 nr 32-34, 52; *Orędownik Nauk.* 1844 nr 27-28; *Bibl. Warsz.* 1848 t. 2; *Przegl. Poz.* 1849 t. 8. — N. Żmichowska: Listy do rodziny i znajomych z lat 1844-1857. Wyd. w: Listy. T. 1. W kręgu najbliższych. Oprac. M. Romankówna. Wr. 1957. — (Wypadki poznańskie z roku 1848. Rec.). *Przegl. Poz.* 1850 t. 11. — L. Mierosławski: Powstanie poznańskie w roku 1848 w kształcie objaśnień do J. Moraczewskiego powieści. Paryż 1852. — K. Jarochowski: J. Moraczewski. Wspomnienie pośmiertne. Poz. 1855. — K. Libelt: Przedmowa obejmująca życiorys autora. W wyd.: Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej. T. 9. Poz. 1855; wyd. osob. pt. Żywot J. Moraczewskiego i zdanie Joachima Lelewela o Dziejach Rzeczypospolitej Polskiej J. Moraczewskiego. Poz. 1855. — Jędrzej Moraczewski. *Przegl. Poz.* 1855 t. 20. — (H. Skimborowicz): Literaci i artyści polscy zmarli w ubiegłym roku. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 123. — W. Kosiński: Odpowiedź na Ludwika Mierosławskiego „Powstanie poznańskie w roku 1848" w kształcie objaśnień do J. Moraczewskiego powieści. Targowa Góra 1861. — W. Grochowski: Jędrzej Moraczewski. *Tyg. Ilustr.* 1862 nr 158, 162. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — Andrzej Moraczewski, spisovatel polský. *Květy* 1870 t. 41. — S. Przerowa (K. Jarochowski): Literatura poznańska w pierwszej połowie bieżącego stulecia. *Przegl. Pol.* 1879/80 t. 2-4; wyd. osob. Poz. 1880, wyd. 2 Poz. 1884. — E. S. Świerzawski: Jędrzej Moraczewski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. cz. 1. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1. W-wa 1957 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — Lambda: Z pamiętnika Wielkopolanina. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 35. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1-2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 2. W-wa 1911. — S. Karwowski: Kultura wielkopolska 1830-1846. *Przegl. Wielkopol.* 1911 nr 15-16. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47 (1911). — T. Kupczyński: Moraczewski Jędrzej. *Sto lat myśli pol.* T. 8 (1913). — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1-3. Poz. 1918-1931. — A. Wojtkowski: Listy J. Moraczewskiego i Karola Libelta o stosunkach w Poznaniu i Wielkopolsce. *Kronika M. Poz.* 1926 nr 3-4. — W. T. Wisłocki: Kongres Słowiański w roku 1848 i sprawa polska. *Roczn. Zakł. Nar. im. Ossol.* T. 1/2. Lw. 1928. — S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. W-wa 1935; wyd. nast. uzup. W-wa 1960. — J. Feiczak: Nastroje Wielkopolski wobec rewolucji węgierskiej w r. 1848-1849. Poz. 1938. — Z. Kosidowski: Z okresu złotego kultury Poznania. Tygodnik Literacki 1838-1845. Poz. 1938. — J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Kr. 1939 *PAU. Arch. Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce* t. 5. —

M. Szuster: Powstanie wielkopolskie 1848 roku. *Myśl Współcz.* 1948 nr 11-12. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 2. W-wa 1949. — J. Maciejewski: Wielkopolskie ścieżki wiersza Słowackiego „Do autora Trzech psalmów". *Przegl. Zach.* 1949 nr 11; przedr. w: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — H. Mogilska: Wspólna własność ziemi w polskiej publicystyce lat 1835-1860. W-wa 1949. — Z. Grot: Przypisy. W: M. Motty: Przechadzki po mieście. T. 1. W-wa 1957 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie 1794-1864. W-wa 1957. — J. Magnuszewski: Sprawy słowiańskie na łamach poznańskiego „Tygodnika Literackiego" (1838-1845). *Pam. Słowiański* t. 5 (1955). Wr. 1957. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska: Listy. T. 1. Wr. 1957. — B. Zakrzewski: Z problematyki „Tygodnika Literackiego". *Pam. Lit.* R. 48 (1957) z. 4. — T. Gospodarek: Julia Molińska-Woykowska. Wr. 1962 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 82. — B. Piotrowski: Delegacja wielkopolska na Zjeździe słowiańskim w Pradze (1848 rok). *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Poz.* nr 47. *Historia* nr 6. Poz. 1964. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5. [Rec.: F. Fornalczyk: Najwybitniejszy tygodnik okresu romantyzmu. *Twórczość* 1964 nr 10].

http://rcin.org.pl

MORAWSKI STANISŁAW (1802—1853)

Pamiętnikarz.

Ur. 22 lipca 1802 w Mickunach pod Wilnem; syn Apolinarego, szambelana Stanisława Augusta, i Marianny z Siemaszków. Początkowe nauki pobierał w domu pod kierunkiem guwernerów, potem w szkole powiatowej w Kownie, następnie od 1818 studiował medycynę na Uniwersytecie Wileńskim. W 1823 uzyskał stopień doktora medycyny. Należał do Towarzystwa Myślącej Młodzieży, potem do Związku Przyjaciół i Towarzystwa Filaretów. Jego udział w masonerii wileńskiej jest kwestionowany. Po 1825 opuścił Wilno i zamieszkał u ojca w majątku Ustroniu w powiecie trockim. W 1827 odwiedził Petersburg, gdzie spotkał się z Adamem Mickiewiczem, a w 1829 osiadł tam i rozpoczął praktykę lekarską. Obracał się w środowisku dawnych znajomych wileńskich i zaprzyjaźnił się z pianistką Marią Szymanowską. W 1830 wyruszył do guberni nadwołżańskich z ekspedycją dla zwalczania epidemii cholery. W 1831 wrócił do Petersburga i objął stanowisko urzędnika do szczególnych poleceń przy dyrektorze departamentu medycznego. W styczniu 1833 został lekarzem Sekretariatu Stanu dla Królestwa Polskiego. W tymże roku udał się do Paryża, gdzie spotkał się ponownie z Mickiewiczem. W grudniu 1835 podał się do dymisji ze stanowiska lekarza i został urzędnikiem Komisji Prawodawczej. Po śmierci ojca w 1838, odziedziczywszy Ustronie, osiadł tam na stałe, zrywając kontakty towarzyskie. W 1845-1846 przebywał w Warszawie. Zmarł w Ustroniu 6 października 1853.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dissertatio inauguralis medico-practica casum diabetis melliti cum epicrisi exhibens. Wil. 1823.

2. Głupie i błazeńskie notatki, pisane w Petersburgu w 1829 r. Powst. 1830. Fragm. ogł. zob. Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps był w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

3. Słownik lekarski. Fragm. pt. Wyjątki ze słownika lekarskiego. Magnetyzm; Wody mineralne. Ogł. *Tyg. Petersb.* 1830 nr 30.

4. Pierwsze półrocze lekarskiego życia. Opowiadanie. Powst. 1831, przepisane i wstępem zaopatrzone, dat. 15 marca 1850. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps, jw. poz. 2.

5. O wodach mineralnych sztucznych w Petersburgu. Powst. 1834.
Możliwe, że tekst powstał od razu w języku rosyjskim.
Przekł. ros.: *Bibliotieka dla cztienija* 1834.

6. Politycy. Bzdurstwo. Utwór sceniczny. Dat. 1839. Wyd. pt. Politycy litewscy, zob. Wyd. zbior. poz. 2.
Rkps, jw. poz. 2.

7. Fantazja o wężu, o jabłoni i Najświętszej Pannie. Wiersz. Dat. 19 czerwca 1841.
Rkps, jw. poz. 2.

8. Koszałki-kobiałki (i) Dwie anegdoty. Zbiór anegdot. Dat. 12 października 1847. Fragm. ogł. zob. poz. 9 i Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps, jw. poz. 2.

9. Kilka lat młodości mojej w Wilnie. Pamiętniki Pustelnika (1818-1825). Cz. 1-2. Dat. w listopadzie 1848. Wyd. A. Czartkowski i H. Mościcki. W-wa 1924. Wyd. nast.: toż wyd. 2 oprac. M. Dernałowicz. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.*
W obu wydaniach w „Aneksie" fragmenty poz. 8, 15, 16, 21; w wyd. 1 również poz. 14.
Rkps, jw. poz. 2.
Wspomnienia Morawskiego wielokrotnie cytowali autorzy charakteryzujący w swych dziełach atmosferę ówczesnego Wilna, m. in.: Alkar (A*; A. Kraushar): Bajkow. Z kartek pamiętnika rękopiśmiennego (1824-1829). *Przew. Nauk. i Lit.* 1892; wyd. osob. Lw. 1893; wyd. 2 poprawione Kr. 1913; A. Witkowska: Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia. W-wa 1962.

10. Uwagi Pustelnika w Ustroniu o wypadkach publicznych 1848 r., w tym, co się stosuje do starej Europy. Dat. 24 grudnia 1848.
Rkps, jw. poz. 2.

11. Wspomnienia Pustelnika. Z. 1-4. Powst. 1849. Fragm. ogł. W. Spasowicz pt. Ze wspomnień i pamiętników S. Morawskiego. 1. Orłowski. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 29-31; 2. Gaspar Żelwietr. Tamże nr 47-49; Wspomnienia

http://rcin.org.pl

współcześnika o Marii Szymanowskiej. *Ateneum* 1898 t. 1 s. 326-347; Sękowski. (Ustęp z pamiętników Morawskiego). Tamże s. 476-481; całość, zob. Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps, jw. poz. 2.

Zawartość: z. 1: Puszkin Aleksander Siergiejewicz. Dat. 2 stycznia 1849; Józef Sękowski. Dat. 13 lutego 1849; z. 2: Aleksander Orłowski. Dat. 4 marca 1849; Gaspar Żelwietr. Dat. 2 kwietnia 1849; z. 3: Józef Oleszkiewicz; z. 4: Maria Szymanowska. Dat. 1-18 maja 1849.
Wspomnienia Morawskiego obficie cytują T. Syga i S. Szenic: Maria Szymanowska i jej czasy. W-wa 1960.

12. Sejmik na Litwie w pierwszej ćwierci XIX wieku. Dialog. Dzień I-szy. Słudzy wielcy, słudzy mali. Utwór sceniczny. Dat. 1849.
Rkps, jw. poz. 2.

13. Obrady sejmikowe na Litwie. Bzdurstwo. Utwór sceniczny. Dat. 4 lipca 1849. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 2.
Rkps, jw. poz. 2.

14. Znaszli ten kraj? Zabawka żółciowa i złośliwa. Poświęcona Antoniemu hrabi Chrapowickiemu. Wiersz. Dat. 12 października 1849. Wyd. zob. poz. 9.
Rkps, jw. poz. 2.

15. Pogadanka przyjacielowi na pamiątkę. Do Antoniego Chrapowickiego ... Wiersz z przypisami. Dat. 18 października 1849. Fragm. przypisów ogł., zob. poz. 9.
Rkps, jw. poz. 2.

16. Z każdej chatki po chłopku. T. 1-2. Powst. 1849-1850. T. 1 pt. Od Merecza do Kowna. Gawęda Pustelnika. Wyd. A. H. Kirkor. *Teka Wil.* 1858 nr 4-6; (t. 2) pt. Szlachta-bracia. Gawęda Pustelnika. Dwie części. Dat. 1 listopada 1849 - 2 lutego 1850. Fragm. obu tomów ogł. zob. poz. 9 i Wyd. zbior. poz. 1; t. 2 w skróceniu i zmienionym układzie fragmentów wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 2.
Rkps, jw. poz. 2.

17. Polityczne mrzonki Pustelnika. Dat. 8 lutego 1849 - 22 marca 1850.
Rkps, jw. poz. 2.

18. Pół-słowa o J. I. Kraszewskim i o spaczonej dążności wielu dzisiejszych polskich pisarzy. Dat. 7-8 stycznia 1850. Fragm. ogł. zob. Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps, jw. poz. 2.

19. Niewinna zemsta doktora. Nowelka. Dat. 4 marca 1850. Wyd. pt. Zemsta doktora, zob. Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps, jw. poz. 2.

20. Wesela i pieśni włościan nadniemeńskich pomiędzy Mereczem a Kownem. Dat. 4 grudnia 1850.
Rkps, jw. poz. 2.

21. Plotki. (Czterdzieści i oko). Plotki nasze. Plotki cudzoziemskie. Zbiór anegdot. Dat. 27 lutego - 8 marca 1851. Liczne fragm. ogł. zob. poz. 9; kilka fragm. ogł. zob. Wyd. zbior. poz. 1.
Rkps, jw. poz. 2.

22. Taki to egoista! Taka egoistka! Bzdurstwo w morale i morał w bzdurstwie. Utwór sceniczny. Dat. 1 lipca 1851. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 2.
Rkps, jw. poz. 2.

23. Zasady fizjognomistyki kobiet cywilizowanych. Rkps zaginął.

24. O systemie Leroy. Rkps zaginął.

25. Kilka myśli o dowcipie. Rkps zaginął.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Bibliotieka dla cztienija* (1834), *Pam. Magnetyczny* (1816-1818), *Tyg. Petersb.* (tu m. in.: Kilka uwag o radach popularnych, a szczególnie o sławnym lekarstwie Leroa. 1830 nr 6-7).

M. Czarnocki i Archiwum Filomatów, cz. II, wymieniają ponadto trzy rozprawki Morawskiego czytane na posiedzeniach: O Wolności narodu (15 marca 1819); Życie i rządy kardynała Richelieu (17 czerwca 1819); O elektryczności z porównaniem jej do magnetyzmu zwierzęcego (29 maja 1820).

Spuścizna rękopiśmienna po S. Morawskim znajdowała się u W. Spasowicza, a po jego śmierci została przekazana Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944. Wykaz rękopisów podają A. Czartkowski i H. Mościcki we wstępie do wyd.: Kilka lat młodości mojej w Wilnie, zob. poz. 9.

Wydania zbiorowe

1. W Peterburku 1827-1838. Wspomnienia Pustelnika i Koszałki-kobiałki. Wyd. A. Czartkowski, H. Mościcki. Poz. (1927) *Gawędy o Dawnym Obyczaju. Wybór ciekawych pamiętników XVIII i XIX stulecia.*

Zawartość: Wspomnienia Pustelnika; Pierwsze półrocze...; Zemsta doktora; fragmenty utworów: Koszałki-kobiałki; Głupie i błazeńskie notatki; Od Merecza do Kowna; Pół-słowa o J. I. Kraszewskim...; Plotki.

2. Szlachta-bracia. Wspomnienia, gawędy, dialogi (1802-1850). Wyd. A. Czartkowski, H. Mościcki. Poz. (1929) *Gawędy* ... (jw. poz. 1).

http://rcin.org.pl

Zawartość: Szlachta-bracia — w skróceniu; Polityc y; Obrady sejmikowe na Litwie; Taki to egoista.

Listy i materiały

1. Do T. Zana, dat. Ustroń, 23 sierpnia 1820; do O. Pietraszkiewicza, dat. Wilno, 21 listopada 1820. Ogł. J. Czubek w: Archiwum Filomatów. Cz. I. Korespondencja. T. 2-3. Kr. 1913.

2. Do I. Turkułła, z Paryża z grudnia 1833; do S. Grabowskiego z 1835. Fragm. ogł. A. Czartkowski i H. Mościcki w przypisach do wyd.: Kilka lat młodości mojej w Wilnie. W-wa 1924 s. 472, 473; toż wyd. 2 W-wa 1959 s. 535-536.

3. Do niewiadomej adresatki z kwietnia lub maja 1838. Fragm. ogł. A. Czartkowski i H. Mościcki we wstępie do wyd. jw. poz. 2, s. X-XI; toż wyd. 2, s. 14-15.

4. Zeznania w procesie Filaretów. Z rkpsu Arch. Akt Dawnych Wil. ogł. A. Czartkowski i H. Mościcki w przypisach do wyd. jw. poz. 2, s. 507-510; toż wyd. 2, s. 586-590.

OPRACOWANIA

Archiwum Filomatów. Cz. I. Korespondencja 1820-1823. T. 2-3, 5. Wyd. J. Czubek. Kr. 1913; Cz. II. Materiały do historii Towarzystwa Filomatów. T. 1-2. Wyd. S. Szpotański i S. Pietraszkiewiczówna. Kr. 1920-1921; t. 3. Wyd. S. Pietraszkiewiczówna. Kr. 1934. — M. Czarnocki: Krótka wiadomość o tajnych towarzystwach uczniów Uniwersytetu Wileńskiego aż do ich rozwiązania w r. 1824. Powst. 1844. Ogł. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Wil. za r. 1907.* Wil. 1908; przedr. H. Mościcki: Z filareckiego świata. W-wa 1924. — F. Wszędobylski (R. Podbereski): Kalejdoskop ... O wszystkim, o wielu rzeczach i o niczym. *Pam. Nauk.-Lit.* 1849 z. 1 s. 78. — L. T. Zmiejew: Russkije wraczi-pisatieli. Petersb. 1886 s. 20. — J. Bieliński: Cesarskie Towarzystwo Lekarskie Wileńskie, jego prace i wydawnictwa (1805--1864). *Pam. Tow. Lekarskiego Warsz.* 1889; odb. W-wa 1890. — J. Bieliński: Stan nauk lekarskich za czasów Akademii Medyko-Chirurgicznej wileńskiej bibliograficznie przedstawiony. W-wa 1889. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579--1831). T. 3. Kr. 1899-1900. — J. Peszke. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47/48 (1912). —

A. Czartkowski i H. Mościcki: Wstęp do wyd.: Kilka lat młodości mojej w Wilnie (1818-1825). W-wa 1924; toż wyd. 2 oprac. M. Dernałowicz. W-wa 1959. [Rec.: S. Bednarski. *Przegl. Powsz.* 1925 t. 166; S. C. (Cywiński). *Tyg. Wil.* 1925 nr 12; S. Cywiński. *Dzien. Wil.* 1925 nr 48; E. J. *Slovanský přehled* 1925; Cz. J. (Jankowski): Wilno przed laty. *Słowo* 1925 nr 81-83, 86; J. Lorentowicz. *Express Por.* 1925 nr 23; W. Lutosławski: Nieznany wielki pisarz. *Tyg. Wil.* 1925 nr 14 i odb.; (m. d.). *Ilustr. Kur. Codz.* 1925 nr 40; Ad. (A. Zagórski). *Kur. Por.* 1925 nr 26]. — (W Peterburku. Rec.): A. S.: O dawnym obyczaju. *Myśl Nar.* 1928 nr 13; R. Bergel. *Głos Narodu* 1928 nr 53; B. Gubrynowicz. *Ruch Lit.* 1928 nr 1. — W. Jankowski: Matka Celiny Mickiewiczowej. *Ruch Lit.* 1928 nr 4. — J. Kallenbach: Zapomniana książeczka. *Księga pam. Gimn. im. J. Długosza we Lw.* Lw. 1928. — H. Mościcki: Przedmowa do wyd.: Szlachta--bracia. Poz. 1929. [Rec.: S. Cywiński. *Dzien. Wil.* 1930 nr 228; Z. Rabska. *Radio* 1930 nr 28; H. Romer (Ochenkowska). *Kur. Wil.* 1930 nr 143, J. Sokolicz-Wroczyński: O dawnych czasach i ludziach. *Echo Tyg.* 1930 nr 16; *Mies. Lit.* 1930 nr 13]. — M. Hornowska: Rękopisy Bibl. Ord. Krasińskich dotyczące dziejów szkolnictwa polskiego. W-wa 1930. — S. Pigoń: Dwie zagadki bibliograficzne. 2. Zakonspirowany krytyk Mickiewicza i Krasińskiego. *Silva Rerum* 1931 z. 1/6; przedr. w: Wśród twórców. Kr. 1947. — S. Kramsztyk: Dr Stanisław Morawski (1802-1853) i jego poglądy na wody mineralne, naturalne i sztuczne. *Warsz. Czasop. Lekarskie* 1932 nr 29-30 i odb. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. —

(Kilka lat młodości mojej w Wilnie. Wyd. 1959. Rec.): W. Billip. *Nowe Książki* 1959 nr 13; R. Cybulski. *Kierunki* 1959 nr 30; P. Hertz. *Nowa Kultura* 1959 nr 21; J. Iwaszkiewicz. *Życie W-wy* 1959 nr 166; J. Koskowski. *Kur. Pol.* 1959 nr 126; M. Stępień: Pamiętniki. *Ruch Lit.* 1962 nr 2. — T. Syga i S. Szenic: Maria Szymanowska i jej czasy. W-wa 1960. — Z. Sfwarczyński: Towarzystwo Szubrawców. W: Kazimierz Kontrym. Towarzystwo Szubrawców. Dwa studia. Łódź 1961 *Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. I* nr 48. — A. Witkowska: Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia. W-wa 1962. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963. — Z. Kawyn--Kurzowa: Język filomatów i filaretów. Przyczynek do dziejów języka polskiego XIX wieku. Słowotwórstwo i słownictwo. Wr. 1963.

http://rcin.org.pl

MORAWSKI SZCZĘSNY (1818—1898)

Pseud. i krypt.: Arbuzowski Bartłomiej od Starego Sącza; B. A.; Bartłomiej Arbuzowski; Bartłomiej Harbuzowski; Bonifacy Arbuzowski; Dr Iugo; S. M.; Szcz. M.; Szczęsny M.....

Literat, malarz.

Ur. 18 maja 1818 w Rzeszowie; syn Ignacego i Katarzyny z Jezierskich. Po ukończeniu gimnazjum w Rzeszowie rozpoczął studia prawnicze we Lwowie, kształcąc się jednocześnie w malarstwie. Po przerwie spowodowanej chorobą wyjechał w 1840 do Wiednia i tu przez trzy lata studiował sztukę i historię. Po powrocie do kraju przyjął stanowisko bibliotekarza u Batowskich w Odnowie, potem w 1847-1851 był konserwatorem muzealnym w Ossolineum we Lwowie. W 1852 razem z M. Gnoińskim ułożył statut dla projektowanego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych. W 1852 osiadł w Stroniu pod Sączem, gdzie administrował majątkiem brata Adama i oddawał się malarstwu. W 1863 był naczelnikiem organizacji zbrojnej na Sądecczyznę. Drugą połowę życia przemieszkał w Starym Sączu, tam zmarł 10 kwietnia 1898. Pozostawił dużą spuściznę malarską, znajdującą się w muzeach lwowskich.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pobitna pod Rzeszowem. Powieść prawdziwa z czasów konfederacji barskiej z roku 1769. Fragm. ogł. *Tyg. Lw.* 1850 nr 7-13; całość wyd. osob. Kr. 1864.

2. Reorganizacja małżeńska. Obrazek galicyjski. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 4 s. 91-167.

3. Wyprawa na jarmark do Sadogóry. Obrazek znad Dniestru i Prutu. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 1 s. 450-496.

4. Wyprawa do Arabii po konie. Zdarzenie prawdziwe. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 5 s. 657-713.

5. Szwedzi w Nowym Sączu 1655. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 13 s. 314-353, 527-568.

Na podstawie tego utworu M. Romanowski (zob.) osnuł poemat *Dziewczę z Sącza.*

6. Wiadomość o życiu i pismach ks. Dembołęckiego Wojciecha. W: W. Dembołęcki: Pamiętniki o lisowczykach, czyli przewagi elearów polskich (r. 1619-1623). Kr. 1859.

7. Malarstwo dziejowe polskie. *Czas. Dod. Mies.* 1860 t. 18-19.

8. Sądecczyzna, z mapkami i planami. Kr. 1864; t. 2 pt. Sądecczyzna za Jagiellonów z miasty spiskimi i Księstwem Oświęcimskim. Kr. 1865.

Dedykacja t. 2: Wielmożnemu Maksymilianowi z Brzezia Marszałkowiczowi, właścicielowi dóbr ziemskich: Kamienicy, Szczawy, Zbludzy itd.; założycielowi fabryk i księgozbioru, wielce mi pomocnego w badaniach dziejowych, poświęca autor.

9. Puszcze i knieje podgórskie w wiekach średnich. *Goniec Leśny i Wiejski* 1866 nr 2-4, 6, 8-9; odb. Kr. 1866.

10. Światek Boży i życie na nim. Rzeszów 1871.

11. Pra-Sławianie i Pra-Łotwa. Kr. 1882.

12. Wyrazy fenickie w mowie polskiej. Lw. 1885.

13. Perepietyha (Prześpiewna) kniahini na Ukrainie w czasach Skolotów, Sarmat, Fenicjan i Jeremiego proroka. Kr. 1894. Wyd. nowe Kr. 1911.

14. Po jantar (burstyn). Wyprawa rzymska do ujścia Wisły z rozkazu cezara Nerona. Kr. 1894.

15. Arianie polscy. Fragm. ogł. *Rocznik (Samborski)* 1892/93, 1894/95; całość wyd. Lw. 1906.

Rkps Ossol. sygn. 4646/I.

16. Lechia, Sarmaty, Puny i ślachta. Zebrał i wyd. ... Kr. 1896.

Artykuły, szkice, humoreski ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album Szczawnicy* ... rysowany przez J. Szalaja. Z. 1-6. Kr. 1858 (tu tekst do widoków), *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* (tu: Rzut oka na szczątki historycznego grodu niegdyś zwanego Pleśnisko. 1847 t. 2; Uwagi nad wystawą obrazów malarzy krajowych we Lwowie roku 1847. 1847 t. 2), *Czas* (1860-1871; tu m. in.: Obrazek wieców przedsejmowych w Galicji r. 1865. 1866 nr 49-50; Oświata ludu czerpana z przyrody potrzebna koniecznie. 1866 nr 219; Obywatelstwo mowy polskiej. Rzecz do dostojników oświaty galicyjskiej.

http://rcin.org.pl

1870 nr 144, 146; Wydawnictwo pomników dziejów. 1871 nr 89-90, 92, 95), *Czas. Dod. Mies.* (1856-1860; tu m. in.: Uzbrojenie rycerstwa polskiego. 1859 t. 14), *Dzien. Lit.* (tu: „Rodzina święta" Rajchmana. 1852 nr 16; Obrazki miast i miasteczek niektórych. 1866 nr 33, 36, 41, 43; Wycieczki w góry i lasy. 1866 nr 50-51; 1867 nr 1-3), *Dzien. Mód Paryskich* (tu: Małanka. Obrazek z czasów wojny r. 1831. 1848 nr 22-23), *Dzien. Pol.* (tu: Gospodarstwo krajowe-leśne. Pogadanka. 1871 nr 322; Zielono w głowie! Sprzeczka o mosty i drogi krajowe. 1871 nr 344; Sejmik relacyjny na Podhalu. 1882 nr 272), *Goniec Leśny i Wiejski* (1866),

Kłosy i kwiaty. Kr. 1869 (tu: Pudłowanie), *Kraj* (Kr.; tu: Zima w górach. 1871 nr 76-79; Wycieczka na szlaki naddunajskie. 1871 nr 251), *Kur. Rzeszowski* (1884-1889), *Kwiaty Powieściowe* (1886 nr 12), *Łowiec* (1886), *Nowiny* (tu: Obrazki sądeckie: Żyd starostą godowym; Koloniści nad Dunajcem; Smutne wesele; Dwaj wójci i sens moralny. 1867 nr 6; Dziura w moście albo raczej: most w dziurze; Sanną źle — wozem źle. 1868 nr 17; Obrazek wiejski. 1868 nr 48), *Pam. Lit.* (tu: Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających. (Rec. książki E. Rastawieckiego). 1850 nr 28), *Przegl. Rzeszowski* (1884-1885), *Rocznik (Samborski*; 1882, 1887-1895), *Telegraf* (1848), *Tyg. Lw.* (1867-1868), *Tyg. Mód i Powieści* (tu wiersz: Z pamiętnika. 1885 nr 13).

Prace edytorskie

Materiały do konfederacji barskiej r. 1767-1768, z nie drukowanych dotąd i nieznanych rękopismów zebrał ... T. 1. Lw. 1851.

T. 2-3 pozostały w rękopisie (zob. Estr. III, 166).

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1850--1867. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6464.

2. Do K. W. Wójcickiego 2 listy z 1860--1868. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do księgarni D. E. Friedleina z 1860. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3166.

4. Do H. Schmitta z 1864. Rkps Ossol. sygn. 5917/II t. 9.

5. Do nieznanego adresata, dat. 22 grudnia 1867. Rkps Ossol. 12179/II.

6. Do J. Łozińskiego z 1885. Rkps Ossol. 6515/II.

Spuścizna rękopiśmienna po S. Morawskim znajduje się w Ossol.

Bibliografię pism, wykaz osób, z którymi korespondował w 1850-1898, oraz wykaz obrazów podaje Wstęp do wyd.: Arianie polscy. Lw. 1906.

OPRACOWANIA

Prace p. S. Morawskiego. *Dzien. Lit.* 1852 nr 19. — (K. Estreicher): Powieściopisarze w Galicji. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1. — T.: (Pobitna pod Rzeszowem. Rec.). *Wiek* 1864 nr 29. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — (Sądecczyzna. Rec.): A. Adamowicz. *Bibl. Warsz.* 1865 t. 3; L. Brona (L. Tatomir). *Dzien. Lit.* 1866 nr 39--41. — Dr Omega (J. I. Kraszewski): (Światek Boży i życie na nim. Rec.). *Tydzień* (Drezno) 1871 nr 12. — W. Zawadzki: Literatura w Galicji. *Przew. Nauk. i Lit.* 1877 t. 1-2; wyd. osob. Lw. 1878 s. 148-149; przedr. w: Pamiętniki życia literackiego w Galicji. Wyd. A. Knot. Kr. 1961. — (Pra-Sławianie i Pra-Łotwa. Rec.). *Przegl. Lw.* 1883 t. 26. — R. Zawiliński: (Wyrazy fenickie w mowie polskiej. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1886 t. 1. — Wstęp do wyd.: Arianie polscy. Lw. 1906. — (Arianie polscy. Rec.): A. Brückner. *Pam. Lit.* R. 5 (1906) z. 4; M. Goyski. *Książka* 1906 nr 9; *Myśl Niepodległa* 1906 nr 2; S. Łempicki. *Lud* 1909 t. 15 z. 3. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 47 (1911). — J. S. Bystroń: Polacy w Ziemi Świętej, Syrii i Egipcie 1147-1914. Kr. 1930. — H. Barycz: Geneza i tło historyczne „Dziewczęcia z Sącza". *Pam. Lit.* R. 28 (1931) z. 1. — M. Asanka-Japołł: Pamięci S. Morawskiego. Fenicjolog i piewca Sądecczyzny. *Kur. Por.* 1938 nr 229. — H. Barycz: Szczęsny Morawski, regionalista sądecki. W: Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich. Studia i sylwety z życia umysłowego Galicji XIX w. T. 1. Kr. 1963.

http://rcin.org.pl

MORAWSKI TEODOR (1797—1879)

Pseud. i krypt.: Un Polonais; T. M.

Historyk, publicysta.

Ur. 1 listopada 1797 we wsi Piwonice w Kaliskiem, w rodzinie ziemiańskiej. Od 1806 chodził do liceum w Warszawie, tam zaprzyjaźnił się z Brunonem Kicińskim i Józefem Brykczyńskim. W 1813-1816 studiował na wydziale prawa i administracji w Uniwersytecie Warszawskim. W 1816 uzyskał stopień magistra. W tymże roku zaczął pracować w Komisji Spraw Wewnętrznych. Wspólnie z B. Kicińskim zawiązał stowarzyszenie literackie, grupujące młodzież ożywioną duchem liberalizmu i ulegającą wpływom lóż masońskich. Należał do niego również Ignacy Prądzyński. Wspólnie z B. Kicińskim i J. Brykczyńskim redagował w 1818-1819 *Gazetę Codzienną Narodową i Obcą*, w 1819 *Kronikę Drugiej Połowy Roku 1819*, w 1819-1820 *Orła Białego*. Należał również do tajnych stowarzyszeń: Towarzystwa Prawdziwych Polaków, Wolnych Polaków i do Towarzystwa Patriotycznego Waleriana Łukasińskiego. W 1821 wyjechał na wieś w Kaliskie, tam gospodarował. Wszedł w bliski kontakt z braćmi Niemojowskimi. W 1825 w związku ze sprawą posła Wincentego Niemojowskiego został aresztowany i osadzony w więzieniu w Warszawie u karmelitów na Lesznie, gdzie przebywał dwa miesiące. Po uwolnieniu wyjechał w Poznańskie, później do Drezna, ostatecznie osiadł w Paryżu, tam zajmował się pracą historyczno-literacką. W 1830 zaczął pisywać *Letters of Poland* do londyńskiej *Morning Chronicle*. W czasie powstania listopadowego konferował z rządem francuskim w sprawach polskich. 10 lipca 1831 powrócił do Warszawy. Jako poseł kaliski zasiadał w sejmie oraz pełnił krótko funkcje ministra spraw zagranicznych. Był referentem komisji, która w Bolimowie usunęła Jana Skrzyneckiego z dowództwa. Po upadku powstania udał się do Paryża. Należał do Komitetu Bonawentury Niemojowskiego, później do Komitetu Narodowego Polskiego Józefa Dwernickiego, wreszcie do stronnictwa monarchicznego A. Czartoryskiego. Zwalczał Maurycego Mochnackiego i Adama Gurowskiego. Wycofawszy się ze spraw politycznych poświęcił się pracy nad historią Polski. W 1834 był członkiem redakcji *Kroniki Emigracji Polskiej*. Był współzałożycielem i długoletnim wiceprezesem Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu. Pisywał po polsku i po francusku. Żonaty był z Francuzką Malet. Zmarł 21 listopada 1879 w Paryżu. Pochowany na cmentarzu Père Lachaise.

TWÓRCZOŚĆ

1. Réclamation ... au sujet de la notice sur le général Skrzynecki par M. Gurowski, insérée dans le Cabinet de lecture du 29 mai. Paryż 1832.

2. Sur les intentions de la dernière révolution polonaise à l'égard des paysans. Fragm. ogł. *La Tribune* 1832, 24 czerwca; całość wyd. Paryż 1832.

3. Quelques mots sur l'état des paysans en Pologne, par un Polonais. Paryż 1833.

4. Powstanie Kościuszki. Fragm. ogł. *Kronika Emigracji Pol.* 1837 t. 5 s. 385-392; całość wyd. Paryż 1838.

Jest to omówienie niemieckiej pracy A. Treskowa pt. Der Feldzug der Preussen im Jahre 1794. Beitrag zur Geschichte des Polnischen Revolutionskrieges. Berlin 1837.

5. Przymówienie się ... w Towarzystwie Literackim Polskim w Paryżu dnia 29 listopada 1840. Paryż 1840.

6. Odpowiedź ... na odpowiedź pp. Chełmickiemu i Zwierkowskiemu, ogłoszona przez p. F. D. Chotomskiego w Paryżu 1843 roku. Paryż 1843.

7. Au rédacteur de la Tribune. Paryż 1843.

Przeciw T. Krępowieckiemu względem włościan w Polsce.

8. Rozmowy tułackie. Paryż 1843.

9. Coup d'oeil sur la Pologne, géographique, historique et littéraire. Paryż 1843.

10. Dzieje narodu polskiego. Rys dziejów porozbiorowych 1796-1834. Poz. 1870. Wyd. nast. zob. poz. 11 t. 6.

http://rcin.org.pl

11. Dzieje narodu polskiego w krótkości zebrane dla matek i niższych nauczycieli. T. 1-6. Poz. 1871-1872. Wyd. 2 (bez t. 6, zob. poz. 10) pt. Dzieje narodu polskiego w krótkości zebrane. T. 1-5. Poz. 1875-1877.

Zob. poz. 13.

12. Moje przygody. Ustęp z pamiętników. *Czas* 1873 nr 17-21 i odb.

13. Wskazówka abecadłowa do Dziejów narodu polskiego. Poz. 1878.

Zob. poz. 11.

14. List otwarty do Gazety Narodowej. *Czas* 1878 nr 298 i odb.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Czas* (1873, 1878), *Dzien. Poz.* (1865), *Gaz. Codz. Nar. i Obca* (współred. 1818-1819), *Kronika Drugiej Połowy Roku 1819* (współred. 1819), *Kronika Emigracji Pol.* (1834-1838), *Kur. Pol.* (tu m. in.: Do Rządu Tymczasowego Królestwa Polskiego. 1831 nr 380), *Morning Chronicle* (1830), *Orzeł Biały* (współred. 1819-1820), *Pam. Emigracji* (tu: O prawach włościan w Królestwie Polskim. 1832 z. *Ziemowit* s. 6-7), *La Tribune* (1832), *Trzeci Maj* (Paryż; 1848), *Wiad. Pol.* (Paryż; 1855-1859).

P r z e k ł a d y

J. B. Eichhorn: Rinaldo Rinaldini, herszt zbójców. Romans historyczny wieku ośmnastego. T. 1-2. W-wa 1814. (Wspólnie z B. Kicińskim).

OPRACOWANIA

Teodor Morawski, brat Teofila, członka Rządu Narodowego, przybył do Warszawy ... *Kur. Pol.* 1831 nr 563. — Kilkunastu posłów, szczególnie z województwa kaliskiego, wyprawiło ucztę dla Teodora Morawskiego ... *Kur. Pol.* 1831 nr 564. — (Quelques mots sur l'état des paysans en Pologne. Rec.): *Nowa Polska* 1833 s. 18-20; M. Mochnacki: O chłopach polskich. *Pam. Emigracji Pol.* 1833 z. *Jadwiga z Kapetów* s. 4-8. — W. Czartoryski: Protokoły posiedzeń biura. Powst. 1861-1862. Ogł. H. Wereszycki w: Pamiętnik 1860-1864. W-wa 1960. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — (Dzieje narodu polskiego. Rec.): J. Szujski. *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 2; *Dzien. Poz.* 1872 nr 13, 88. — L. Powidaj: (Moje przygody. Rec.). *Przegl. Pol.* 1872/73 t. 4. — K. Forster: Do protestu z dn. 29 listopada. *Dzien. Poz.* 1876 nr 13. — K. Forster: Odsłona przeszłości. Z powodu dzieła p. T. Morawskiego: Dzieje narodu polskiego. Berlin 1879. — Wspomnienia pośmiertne: Br. Z. (Zaleski): Teodor Morawski. *Czas* 1879 nr 283-284; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1879/80 t. 2; *Kur. Poz.* 1879 nr 327; W. Chodźkiewicz. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 217; T. N. *Szkoła* 1880 t. 1 s. 79-80; *Gwiazda. Kalendarz petersb.* Petersb. 1881 s. 98 i n. — J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Powst. 1876-1886. Wyd. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — W. Czartoryski: Pamiętnik 1860-1864. Powst. 1892-1894. Ogł. H. Wereszycki. W-wa 1960. —

L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 1-3. Kr. 1901-1902. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1. Zurych 1902; wyd. 4 W-wa 1957. — W. Ossowski: Teodor Morawski. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 2. W-wa 1903. — S. Askenazy: Łukasiński. T. 1-2. W-wa 1908; wyd. nast. W-wa 1930. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 2. W-wa 1911. — J. B. (Bojasiński?): Morawski Teodor. *Sto lat myśli pol.* T. 8 (1913). — Kongres wiedeński. Wspomnienia po stu latach. *Biesiada Lit.* 1915 nr 39-40. — N. Gąsiorowska: Wolność druku w Królestwie Kongresowym 1815-1830. W-wa 1916. — A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1, 3. W-wa 1948, 1950. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963.

MORGENBESSER ALEKSANDER (1816—1893)

Krypt.: A. M.

P o e t a.

Ur. w 1816 w Jarosławiu; syn Stanisława i Katarzyny z Ogonowskich. Uczył się w Jarosławiu i Przemyślu, następnie studiował prawo na uniwersytecie we Lwowie. W 1838 wstąpił do konspiracyjnego związku „Synowie Ojczyzny", ogniwa stowarzyszenia Młoda Sarmacja; należał do grupy kierowanej przez F. Ziemiałkowskiego. Po ukoń-

http://rcin.org.pl

czeniu studiów w 1839 był praktykantem sądu karnego we Lwowie i na tym stanowisku oddawał duże usługi na rzecz konspiracji, m. in. przestrzegał przed aresztowaniem. Podejrzany o udział w spiskach, 20 listopada 1841 został aresztowany i osadzony w więzieniu we Lwowie; tam przebywał do 21 stycznia 1845. Wkrótce po uwolnieniu ożenił się z M. Mendychowską i zamieszkał w Czerniowcach, gdzie został dependentem u adwokata J. Gnoińskiego. W 1859 uzyskał posadę notariusza w Sadogórze, a później w Czerniowcach. Tam w 1869 zorganizował Towarzystwo Polskie Bratniej Pomocy, które również z jego inicjatywy uruchomiło czytelnię polską. Jako prezes Towarzystwa rozwijał szeroką działalność społeczną, czym zyskał sobie ogólne uznanie wśród Polaków na ziemi wołoskiej. Zmarł 10 lutego 1893 w Czerniowcach.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dumy historyczne. Lw. 1854. Wyd. nast.: wyd. 2 pomnożone i poprawione Czerniowce 1872; wyd. 3 Czerniowce 1889.

Zawartość: Tomsza; Klęska bukowińska. (*Przyj. Dom.* 1852 nr 29-30, 32-33); Mścisław Mścisławicz. (*Przyj. Dom.* 1853 nr 2/3, 7, 12); Zgon Tymoszka; Zjazd w Śniatynie roku 1415; Bitwa nad Krasnym Potokiem. (*Gwiazdka Cieszyńska* 1854 nr 5-7); Bitwa pod Obertynem. (*Przyj. Dom.* 1854 nr 40); Lirnik.

2. Obrona Sokołowa. Śpiew bohaterski w IX pieśniach. *Nowiny* 1854 nr 16-43; odb. Lw. 1854. Wyd. nast.: przedr. *Postęp* (Wiedeń) 1861 nr 4-12; wyd. osob. Wiedeń 1862; Lw. 1875 *Bibl. Mrówki* t. 36; Złoczów (1927) *Bibl. Powsz.* nr 1118-1120.

3. Sądy pacanowskie. Krotochwila. *Gwiazdka Cieszyńska* 1854 nr 37-39, 42-43 i odb.

4. Palestra, czyli wojna prawników w siedmiu pieśniach. Lw. 1880 *Bibl. Mrówki* t. 81. Wyd. nast.: z podtyt. Poemat żartobliwy w siedmiu pieśniach. Złoczów (1927) *Bibl. Powsz.* nr 1121.

5. Myślący burmistrz. Poemat humorystyczny w 7 pieśniach. Lw. 1881 *Bibl. Mrówki* t. 99. Wyd. nast.: z podtyt. Poemat żartobliwy. Złoczów (1927) *Bibl. Powsz.* nr 1122.

6. Zwycięstwo książki. Nowela galicyjska w 24 obrazach. Czerniowce 1883. Wyd. nast.: Złoczów (1890) *Bibl. Powsz.* nr 4.

7. Przyczynek do dziejów Mołdawii od założenia państwa aż do wygaśnięcia dynastii Dragosza. Powst. 1885. Wyd. Lw. 1892.
Rkps Ossol. sygn. 3091/II.

8. Jubileomania. Nowela galicyjska. Dat. Czerniowce, 28 maja 1887. Wyd. Lw. 1887.

9. Śpiewy historyczne jako ciąg dalszy Juliana Ursyna Niemcewicza. Czerniowce 1890.

10. Kilka uwag o przyczynie upadku Polski. Lw. 1892.

11. Wspomnienia mojej przeszłości. Autobiografia. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 256; zniszcz. 1944.

Ponadto kilka utworów w rękopisie, m. in.: Wspomnienie o hetmanie Stanisławie Żółkiewskim; O Iwanie Groźnym; Początek i charakter ludu i rządu moskiewskiego; O Dymitrach Samozwańcach i o Marynie Mniszkównie; O Adamie Mickiewiczu jako obywatelu.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album Muz. Nar. w Rapperswylu.* Lw. 1876 (tu: Multany, Bessarabia i Polska), *Dzien. Warsz.* (1851-1855), *Gaz. Pol.* (Czerniowce; 1883-1884, 1890; tu m. in.: Ostatnich sześciu panujących Mołdawii z dynastii Dragosza. 1884 nr 25-33; Na pamiątkę złożenia zwłok A. Mickiewicza na Wawelu. 1890 nr 53), *Gwiazdka Cieszyńska* (1854-1855; tu m. in.: Klęska pod Warną. 1855 nr 47-52), *Nowiny* (Lw.; 1854-1855), *Postęp* (Wiedeń; 1861), *Przegl. Czerniowiecki* (tu: O królu Janie III z powodu odsieczy Wiednia 1683. 1883 nr 4), *Przedświt* (Czerniowce; 1883), *Przyj. Dom.* (1852-1859, 1864; tu m. in.: Zgon hetmana Żółkiewskiego. 1857 nr 1-2; August II. Wyimek historyczny w rymach. 1857 nr 26; Feliks Potocki (1698). Duma. 1857 nr 48; Bitwa pod Klissowem. 1858 nr 1; Koronacja Stanisława Leszczyńskiego. 1858 nr 11), *Ruch Lit.* (tu: Wyprawa na Wołoszczyznę roku 1359. 1876 nr 27-29).

Listy i materiały

1. Do W. Platera z 1866-1889. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 886, 2239, 2240; zniszcz. 1944.

2. Do H. Schmitta z 1867. Rkps Ossol. sygn. 5917/II.

3. Do Tow. Pol. „Kościuszko" w St. Gallen 1871-1875. Rkps, jw. poz. 1, sygn. 2006.

http://rcin.org.pl

4. Do A. Gillera 6 listów z 1874-1887. Rkps, jw. poz. 1, sygn. 1900.

5. Do J. i W. Radomińskich 2 listy z 1875 i 1887. Rkps, jw. poz. 1, sygn. 2253.

6. Do J. Łukaszewskiego z 1888. Rkps Ossol. sygn. 4397/I.

OPRACOWANIA

(Obrona Sokołowa. Rec.): J. Bartoszewicz. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 323; *Dzien. Warsz.* 1855 nr 61. — (Dumy historyczne. Rec.). *Przegl. Poz.* 1856 t. 22. — K. Mochnacki: Pamiętnik 1811--1888. Rkps z drugiej połowy XIX w. w Ossol. sygn. 3542; fragm. pt. Pamiętnik spiskowca i nauczyciela 1811-1848. Ogł. A. Knot. *Twórczość* 1950 z. 1; fragm. przedr. K. Lewicki: Pamiętniki spiskowców i więźniów galicyjskich w latach 1832-1846. Wr. 1954. — Obchód na cześć A. Morgenbessera. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1883 nr 21. — J. Krajewski: Tajne związki polityczne w Galicji (od r. 1833 do r. 1841). Lw. 1903. — W. Ćwik (J. Białynia Chołodecki): Aleksander Morgenbesser. Życiorys na podstawie zapisków autobiograficznych, dokumentów, listów, notatek i podań rodzinnych. Czerniowce 1893. — Nekrologi: E. Breiter. *Kur. Lw.* 1893 nr 54-55, 57; *Ateneum* 1893 t. 1. — S. Wasylewski: „Naszus miastus Sokołowus". Zapomniany poemat heroikomiczny z życia mieszczaństwa. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 52. — K. Lewicki: Przypis do wspomnienia H. Bogdańskiego: O tajnych politycznych związkach w Galicji od roku 1832 do roku 1841. W: Pamiętniki spiskowców ... , jw.

MORZKOWSKI MICHAŁ (zm. ok. 1870)

Poeta.

Syn Augusta i Laury z Wąsowiczów, właścicieli majątku Rybienko nad Bugiem. Uczył się w Warszawie. W znanym z gościnności domu jego rodziców zbierała się literacka młodzież Warszawy, m. in. członkowie Cyganerii warszawskiej. W 1845 i 1857 wyjeżdżał do Niemiec. W 1848 ożenił się z Walerią Malletską, późniejszą Marrené, i osiadł w jej majątku Zbożenna w Radomskiem. Zmarł ok. 1870. Inne szczegóły życia i daty nieznane.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wspomnienia z wycieczki w północnych Niemczech. *Dzwon Lit.* 1846 t. 4; 1848 t. 1 (wyd. 1853); wyd. osob. pt. Wspomnienia z podróży w północnych Niemczech. W-wa 1856.

2. Zamek Bergert. Dramat w 5 aktach (z powieści). Rkps.
Wg Estr. I, 350.

3. Dwie szkatułki. Komedia w 2 aktach. Rkps. (Współautor: A. Niewiarowski).
Wg Estr. I, 350.

Drobne utwory ogł. w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (tu wiersze: Gwiazdy ... 1844 t. 1 (przedr. *Rozmaitości* (Lw.) 1844 nr 19); Fantazja. 1844 t. 1; Kurpie. 1844 t. 2 (przedr. *Zorza* 1868 nr 18); Do brzozy płaczącej. 1844 t. 3; Kwiat cudowny. 1844 t. 3), *Niezapominajki* (tu: Nad morzem. 1847), *Przegl. Nauk.* (tu: Świat i poeta. 1843 t. 2 nr 17).

Listy

1. Do K. W. Wójcickiego z 1850 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

2. Do T. Lenartowicza z 1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

3. Do Redakcji Gazety Warszawskiej, dat. Norderney, 19 sierpnia 1857. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 245.

OPRACOWANIA

P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Poz. 1873 i wyd. nast. — W. Marrené-Morzkowska: Cyganeria warszawska. Z przedmową H. Gallego. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 374. — S. Uruski: Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. T. 11. W-wa 1914. — Z. Lewinówna: Przypisy. W: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* — J. W. Gomulicki: Wstęp i oprac.: W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964; wstęp odb. pt. Genealogia Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964.

http://rcin.org.pl

MOSBACH AUGUST (1817—1884)

Pseud. i krypt.: A. M.; Podgórski August.

Historyk, wydawca.

Ur. 14 września 1817 w Krakowie na Podgórzu; syn Fryderyka, kupca pochodzenia żydowskiego, i Julii z Bronowskich. Po przeniesieniu się rodziców do Wrocławia uczył się tam w gimnazjum ewangelickim Św. Elżbiety, potem w 1836-1839 na uniwersytecie. W czasie studiów był bardzo czynnym członkiem Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego, w którym w 1837-1844 pełnił urząd sekretarza i kasjera. Po ukończeniu studiów pracował w archiwum. Wspomagał wielu Polaków odwiedzających Wrocław, m. in. Teofila Lenartowicza, Lucjana Malinowskiego, Wincentego Pola. Zbliżony do postępowej grupy *Tygodnika Literackiego* w Poznaniu, był osobistym przyjacielem Julii i Antoniego Woykowskich. W 1848 zaangażował się politycznie, brał udział w Polskim Kongresie Politycznym we Wrocławiu. Był współzałożycielem i członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W 1872 uzyskał doktorat filozofii na uniwersytecie w Jenie. Zmarł we Wrocławiu 10 grudnia 1884.

TWÓRCZOŚĆ

1. Polsko-niemiecki i niemiecko-polski słownik kieszonkowy. Wr. 1845. Do 1872 wydań 12. (Współautor: J. Łukaszewski).

2. Wiadomość o Kaszubach. Rkps z notą cenzury lwowskiej, dat. 1 grudnia 1847, w Ossol. sygn. 2247/I.

3. Przyczynki do dziejów polskich z archiwum miasta Wrocławia. Ostrów 1860.

4. Wiadomości do dziejów polskich z archiwum prowincji szląskiej. Ostrów 1860.

5. Serdeczna przemowa do pana Juliana Bartoszewicza. Wr. 1861.

6. Elementarwerk der polnischen Sprache für den Schulunterricht. Wr. 1863. (Współautor: C. F. Kampmann).

7. Dwa poselstwa do Polski przez Ślązaków odprawione w latach 1611 i 1620. *Roczniki Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 2 (1863); odb. Poz. 1863.

8. Piotr, syn Włodzimierza, sławny dostojnik polski wieku XII. Kronika opowiadająca dzieje Piotrowe. Ostrów 1865.

9. Godysław-Paweł, dwóch imion dziejopisarz łacińsko-polski wieku XII. *Dzien. Lit.* 1867 nr 26-31; wyd. osob. Lw. 1867; toż w jęz. niem. Jena 1872.

10. Kilka kart z dziejów austriacko-polskich, mianowicie za Zygmunta III. *Roczniki Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 5 (1869); odb. Poz. 1869.

11. Die Wahl des elfjährigen polnischen Prinzen Carl Ferdinand zum Bischof von Breslau. Wr. 1871.

12. Bolesław Chrobry. Poz. 1871. Wyd. nast.: Poz. 1881.

13. Początek unii lubelskiej. Poz. 1872.

14. Słówko o dziełku: Amilkar Kosiński we Włoszech 1795-1803. Wr. 1877.

15. Car Iwan IV Wasilewicz Groźny. Obrazek historyczny. Wr. 1882.

16. Der französische Feldzug auf St. Domingo 1802/1803 nach den Berichten 4 polnischer Offiziere. Wr. 1882.

17. Zur französisch-deutschen Kriegsgeschichte 1800-1813 aus Denkschriften polnischer Offiziere mitgeteilt. Wr. 1883.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Bibl. Ossol.* (1862-1865), *Czas* (1862), *Czas. Dod. Mies.* (1857), *Dzien. Lit.* (1852-1853, 1861, 1867; tu m. in.: Czarnogórze i Czarnogórcy. 1852 nr 49), *Dzien. Poz.* (1872), *Dzien. Warsz.* (1852), *Schlesische Jahresberichte* (?), *Tyg. Lit.* (1840-1845; tu m. in.: Rozbiór krytyczny historii literatury polskiej przez M. Wiszniewskiego. 1842 nr 12-42 (z przerwami); (J. Rymarkiewicz: Pojęcie narodowości. Rec.). 1844 nr 17), *Roczniki Poz. Tow. Przyj. Nauk* (1860-1869), *Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Altertum Schlesiens.*

Przekłady

1. W. Kochowski: Roczniki polskie klimakter IV. Księga 3-5. Lipsk 1853.

2. A. Sparre: Poselstwo do Polski w r. 1645 i wiadomości o ówczesnym stanie Polski. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 7.

3. Satyra na sejm warszawski roku 1563. *Czas* 1862 nr 79.

4. S. A. Pompone: Wiadomości o Polsce za Michała I i Jana III z pamiętników markiza de ... *Bibl. Ossol.* 1864 t. 4.

http://rcin.org.pl

Prace edytorskie

1. Pomniki dziejów Polski w. XVII. Wyd. August Podgórski. T. 1-2. Wr. 1840-1842.

Zawartość: Mowy sejmowe, m. in. Jakuba Sobieskiego i Jerzego Ossolińskiego; Instrukcje sejmikowe; Listy Władysława IV; Listy Maskiewicza; Diariusz wojny moskiewskiej 1659; Genealogie domu Koniecpolskich przez Zygmunta Stefana Koniecpolskiego.

2. A. Malczewski: Maria. Wr. 1851; wyd. nast. Wr. 1855.

Listy

1. Do W. A. Maciejowskiego. Ogł. *Czas* 1852 nr 45.

2. Do W. A. Maciejowskiego 4 listy z 1852-1853. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

3. Do K. Szajnochy 9 listów z 1852-1865. Ogł. H. Barycz: Korespondencja Karola Szajnochy. T. 1-2. Wr. 1959.
Rkps Ossol. sygn. 5878/II.

4. Do W. A. Maciejowskiego z 3 grudnia 1860. Rkps Arch. PAN W-wa.

OPRACOWANIA

J. Bartoszewicz: (Roczniki polskie klimakter IV. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1854 t. 3. — Tw. (J. Chociszewski): Odpowiedź na artykuł pana Mosbacha: „Co prawda, to nie grzech". *Dzien. Lit.* 1861 nr 42. — H. Schmitt: List do żony, dat. 1862. Ogł. w: Listy do żony (1845-1880). Oprac. S. Kieniewicz. Wr. 1961. — A. Hirszberg: (Bolesław Chrobry. Rec.). *Świt* 1872 nr 10. — A. Świętochowski: (Początki unii lubelskiej. Rec.). *Przegl. Tyg.* 1873 nr 25. — A. Wojtkowski: Historia Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. *Roczniki Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 50 (1928). — E. Maleczyńska: Polskie tradycje naukowe i uniwersyteckie Wrocławia. Wr. 1946. — M. Tyrowicz: Polski kongres polityczny we Wrocławiu 1848 r. Kr. 1946. — T. Mikulski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. *Oblicze Ziem Odzyskanych. Dolny Śląsk.* T. 2. Wr. 1948; przedr. w: Temat Wrocław. Wr. 1961. — T. Mikulski: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; wyd. 2 Kr. 1954. — B. Zakrzewski: Z dziejów walki o ideologię demokratyczną w Poznaniu. *Przegl. Zach.* 1953 nr 6-8. — J. Fabiani-Madeyska: Odwiedziny Gdańska w XIX wieku. Gdańsk 1957 *Bibl. Gdańska. Seria Źródeł Hist.* nr 2. — J. Reiter: August Mosbach. *Ludzie dawnego Wrocławia.* Wr. 1958. (Wyd. Tow. Miłośników Wrocławia). — B. Zakrzewski: Korespondencje warszawskie Edwarda Dembowskiego. (Dembowsciana VI). *Munera litteraria. Księga ku czci prof. R. Pollaka.* Poz. 1962. — B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5.

MOSZYŃSKI ANTONI (1800—1893)

Krypt.: A. M.; X. A. M. S. P.

Literat, pisarz dla młodzieży.

Ur. 1800 na Wołyniu. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Uczył się w Dąbrowicy i Krzemieńcu. Po ukończeniu szkół otrzymał posadę nauczyciela literatury polskiej i łacińskiej oraz historii powszechnej i prawa w szkole powiatowej w Rosieniach na Żmudzi. W 1821 przeniesiony do Poniewieża, wykładał w szkole pijarskiej. W tym okresie poznał Adama Mickiewicza jako nauczyciela kowieńskiego. Wysłany przez pijarów na dalsze studia do Wilna, uzyskał stopień doktora teologii i powrócił do Poniewieża. Na skutek zamieszek szkolnych w 1823-1824 przeniósł się do szkoły pijarskiej w Lubieszowie. W 1824 otrzymał święcenia kapłańskie, w 1832 został rektorem gimnazjum lubieszowskiego, a w 1836 dziekanem kościołów powiatu pińskiego. Po zamknięciu w 1852 kolegium pijarskiego został wkrótce mianowany kanonikiem i prałatem katedry mińskiej, a w 1861 asesorem kolegium w Petersburgu, gdzie przebywał osiem lat i zajmował się Cesarską Biblioteką Publiczną, której został członkiem honorowym. W 1869 wyjechał do Pińska na stanowisko dziekana. W 1883 osiadł na probostwie w Lubieszowie. Od 1840 był członkiem Krakowskiego Towarzystwa Naukowego, a od 1873 czynnym członkiem Akademii Umiejętności. Zmarł 3 sierpnia 1893 w Lubieszowie.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

1. Odpowiedź na recenzją dzieła: Wiersz Horacego o sztuce rymotwórczej. Wil. 1836.

2. Kolęda dla dzieci. T. 1-4. Wil. 1836--1841.

3. Maciej Dogiel. *Wizerunki i Roztrząsania Nauk*. 1838 t. 2 i odb.

4. Łukasz Hübel. Dat. w Lubieszowie 6 marca 1839 r. Ogł. *Wizerunki i Roztrząsania Nauk*. 1839 t. 6 i odb.

5. Wiadomość o rękopisach polskich oddziału teologicznego w Cesarskiej Bibliotece Publicznej w Petersburgu. *Rozpr. i Spr. AU Wydz. Filol.* t. 1 (1874) i odb.

6. De sacra critica brevis commentatio. Kr. 1876.

7. Kronika kolegium lubieszowskiego xx. pijarów. Kr. 1876.

8. Magia i spirytyzm w zarysie. Kr. 1876.

9. Monografia kolegium i szkoły pijarskiej w Międzyrzeczu Koreckim. Kr. 1876.

10. Nadzieja, wiązanka wierszy dla dzieci i młodzieży. W-wa 1886.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (tu: Słówko o bibliotekach prywatnych. 1841 t. 6; Kazimierz Narbutt. 1842 t. 4; Kotiużyński Aleksy. 1844 t. 1; O klasztorze pińskim xx. franciszkanów. 1844 t. 4), *Dzien. Wil.* (tu: Bajki: Kruk na balu; Dąb i dębek; Warcabnica i pieńki; Niedźwiedź. 1824 t. 2; Sroka i sowa. 1824 t. 9; Recenzja o wyjątkach Tytusa Liwiusza. 1829 t. 7; O przyjaźni. Triolety; Piorun. 1829 t 4; Dumanie śród nocy; Do ...; Gołąb. 1829 t. 5; Przyjaźń. Z franc.; Do młodzieży; Do skowronka; Epigramata. Pożegnanie okolicy; Poeta i mucha. 1830 t. 5), *Noworocznik Lit.* (Petersb.; tu: Ostatnie chwile Dolskiego. Wyjątek z powieści pod napisem: Hrabia Dolski; Matka Machabejczyków do synów; Biedne dziecię. 1838), *Ondyna Druskienickich Źródeł* (tu: Mniemany pobyt Owidiusza Nazona w Pińszczyźnie. 1845 z. 4; Woronczyńskie Jezioro. 1845 z. 4; Bocian. Gawęda. 1845 z. 5; Józef Kowalewski. 1845 z. 5; Wielomówca. Gaduła. Dwa obrazki. 1846 z. 7), *Przegl. Europejski* (tu: Kilka słów z powodu dzieła: Ramoty starego Detiuka o Wołyniu. 1862 t. 1), *Roczn. Lit.* (tu: Lot orła. 1849), *Tyg. Petersb.* (1840-1842; tu m. in.: O pismach periodycznych w Polsce do 1795 roku. 1840 nr 31-32; (G. Zieliński: Kirgiz. Rec.). 1842 nr 67; Filozofia moralna. Gawęda o moralnym zepsuciu świata. 1842 nr 66; O krytyce i krytykach. 1842 nr 68), *Upominek wil. Pismo zbior.* Wil. 1879 (tu: Kolegium jezuickie w Połocku. Pobieżna wzmianka historyczna; Wspomnienie archidiecezji mohilewskiej. Fragm.), *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* (tu m. in.: Wiadomość o sporze pijarów wileńskich z jezuitami wileńskimi (r. 1723-1753). 1838 t. 2).

Przekłady

1. M. A. Muret: Wiersz pisany do synowca. *Dzien. Wil.* 1828 *Literatura Nadobna* t. 3; wyd. osob. Wil. 1829 (tu wiadomość o życiu autora i przypisy).

2. Wiersz Horacjusza Flakka o sztuce rymotwórczej. Wil. 1835.

Ponadto drobne utwory Horacego, T. Owena, La Harpe'a, Gniedycza i in. ogł. *Dzien. Wil.* (1825, 1829-1830 *Literatura Nadobna* t. 4-5).

OPRACOWANIA

F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — K.: Śp. ks. Antoni Moszyński. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 191. — Ks. prałat A. Moszyński. *Kraj* 1893 nr 38. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 48 (1912). — W. Ogrodziński: Polskie przekłady Horacego. Kr. 1935.

MOTTY MARCELI (1818—1898)

Pseud.: Wojtuś; Wojtuś z Zawad.

Felietonista, filolog.

Ur. 5 czerwca 1818 w Poznaniu; syn Jana, spolonizowanego Francuza, nauczyciela Gimnazjum Św. Marii Magdaleny, i Apolonii z Herwigów. Dzieciństwo spędził w Poznaniu i w Miłosławiu u Mielżyńskich. W gimnazjum nawiązał przyjaźń z Hipolitem Cegielskim, późniejszym mężem swojej siostry Walentyny. W 1836-1840 studiował na uniwersytecie w Berlinie. Po powrocie do kraju przez rok był nauczycielem języków

http://rcin.org.pl

starożytnych i polskiego w szkole realnej w Międzyrzeczu, po czym w kwietniu 1842 jako stypendysta rządowy wyjechał na studia do Paryża. W czerwcu 1843 powrócił do kraju i rozpoczął pracę jako „trzeci" nauczyciel w Gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W 1847 został ze względów politycznych usunięty z pracy w szkolnictwie. Próbował zawodu leśnika, a w kwietniu 1847 rozpoczął studia w Neustadt-Eberwalde k. Berlina. Po wybuchu rewolucji 1848 znalazł się w Berlinie. W marcu tegoż roku powrócił do Poznania, gdzie w 1848-1849 redagował razem z Hipolitem Cegielskim *Gazetę Polską*. W 1849 rozpoczął ponownie pracę nauczycielską. W 1849 ożenił się z Walerią Bukowiecką. W 1853 przeszedł do szkoły realnej, gdzie z czasem został zastępcą dyrektora, a po śmierci doktora Brennecke pełnił obowiązki dyrektora. W 1849-1886 był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz Towarzystwa Pomocy Naukowej, którego prezesem został w 1878. W 1887 przeszedł na emeryturę. Zmarł 17 stycznia 1898 w Poznaniu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Listy Wojtusia z Zawad do Pafnusi. *Dzien. Poz.* 1865-1867. (54 felietony, ukazujące się co sobotę).

2. Wspomnienie o Józefie Łukaszewiczu. *Dzien. Poz.* 1873 nr 184-185 i odb.; przedr. uzupełniony, zob. poz. 3 t. 2.

3. Przechadzki po mieście (Poznaniu). *Dzien. Poz.* 1888-1891; wyd. osob. cz. 1-5. Poz. 1888-1891 (na okładce: 1892); cz. 6 rkps. Wyd. nast.: oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.*

Do wyd. osob. t. 2 włączona poz. 2.

4. Rzut oka na 50-letnie działanie Towarzystwa Pomocy Naukowej im. K. Marcinkowskiego. Poz. 1891.

Artykuły ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Poz.* (tu: De omnibus rebus et quibusdam aliis. 1865 nr 165, 168, 174, 180, 185, 190, 196, 201, 206, 212, 218, 224, 237, 242, 248, 253, 259, 264, 271, 277, 282, 288, 294, 299; 1866 nr 5, 11, 16, 27, 34, 40, 46, 54, 64, 75, 85, 97, 109, 118, 129, 141, 154, 164, 187, 199, 210, 222, 236, 246, 257, 270; 1867 nr 47, 64, 93; List do Redaktora Dzien. Poz. z dn. 12 lutego 1866. 1866 nr 36; Mowa przy uroczystości inauguracyjnej nowego gmachu szkoły realnej w Poznaniu. 1866 nr 88), *Gaz. Pol.* (współred. 1848-1849), *Orędownik Nauk.* (tu: Słów kilka o historii powszechnej i wykładzie jej po gimnazjach. 1843 nr 12-16), *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* (1866), *Warta. Książka zbior. ofiarowana ks. F. Bażyńskiemu.* Poz. 1874 (tu: Ludwik IX — wizerunek historyczny).

P r z e k ł a d y

1. Wirgiliusz: Bukoliki. Wierszem miarowym. Poz. 1852.

2. Horacy: Satyry. Wierszem miarowym. Poz. 1853. Przedr. zob. poz. 6.

3. Horacy: Listy. Wierszem miarowym. Poz. 1856. Przedr. zob. poz. 6.

4. N. Boileau: Satyry. *Program Gimn. Św. Marii Magdaleny.* Poz. 1857.

5. Arystofanes: Chmury. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 4 (1866); odb. Poz. 1866.

6. Horacy: Ody, epody, satyry i listy. Poz. 1896.

Por. poz. 2, 3.

OPRACOWANIA

(Horacy: Satyry. Rec.). *Przegl. Poz.* 1854 z. 1. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 18 (1864). — P. Chmielowski: Piśmiennictwo krajowe i zagraniczne. Przekłady Horacego. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 3. — J. I. Kraszewski: Prof. Marceli Motty. *Kłosy* 1882 nr 863. — N. (K. Morawska): (Przechadzki po mieście. Rec.). *Przegl. Pol.* 1888/89 t. 2; 1889/90 t. 4. — A. Danysz: Śp. Marceli Motty. *Dzien. Poz.* 1898 nr 208, 211, 213, 215, 217, 220, 222-224, 226-227, 229, 231, 233, 236, 238-240 i odb. — A. Danysz: Marceli Motty (1818-1898). *Eos* 1898 t. 5. — Śp. Marceli Motty. *Dzien. Poz.* 1898 nr 14. — J. Peszke. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 48 (1912). — S. Karwowski: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1-3. Poz. 1918-1931. — C. Kędzierski: Przechadzki po Poznaniu. *Kur. Poz.* 1927 nr 197, 207, 219, 231, 262.— M. Motty jako Wojtuś z Zawad. *Kur. Poz.* 1929 nr 265, 269, 271, 273. — P. Cegielska: Pamiątki rodziny Mottych. *Kur. Poz.* 1931. — A. Koehlerówna: Autor „Przechadzek". *Kur. Poz.* 1938 nr 254. — A. Wojtkowski: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Poz. 1938. — O listach „Wojtusia z Zawad". *Dzien. Poz.*

http://rcin.org.pl

1939 nr 99. — Z. Grot: Hipolit Cegielski. Poz. 1947. — M. Paluszkiewicz: Przyczynki do słownictwa wielkopolskiego. *Język Pol.* 1955 nr 1. — Z. Grot: Wstęp i oprac. wyd.: Przechadzki po mieście. T. 1-2. W-wa 1957 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.* [Rec.: M. Stępień: Pamiętniki. *Ruch Lit.* 1962 nr 2].

MUCHLIŃSKI ANTONI (1808—1877)

O r i e n t a l i s t a.

Ur. 1808 w Sosnowie w powiecie nowogródzkim; syn Józefa i Franciszki. W 1817--1823 uczył się w powiatowej szkole przy klasztorze trynitarzy w Mołodecznie. Następnie studiował na wydziale moralno-politycznym i literackim Uniwersytetu Wileńskiego, który ukończył w 1828. Wyjechawszy do Petersburga studiował tam do 1832 w Instytucie języków wschodnich. Był kolegą Ignacego Pietraszewskiego i Aleksandra Chodźki. W 1832-1835 odbył podróż naukową do Grecji, Turcji i Egiptu. W 1835 stracił ojca i stryja Ignacego, po którym odziedziczył majątek Wołkowicze nad Świtezią. W tymże roku otrzymał nominację na adiunkta w uniwersytecie petersburskim przy katedrze Józefa Sękowskiego. W 1837 ożenił się z Emilią Tyszyńską, siostrą krytyka i powieściopisarza Aleksandra. W 1839 mianowano go profesorem filologii tureckiej. W 1845 przeniósł się z rodziną do Warszawy i otrzymał pracę w Bibliotece Głównej. W 1849 powrócił do Petersburga, gdzie został powtórnie mianowany profesorem. W 1851-1852, z rozporządzenia ministra oświaty, wizytował szkoły żydowskie w Mińszczyźnie. W 1860 był członkiem komisji urządzającej byt Karaimów w Rosji. W 1866 otrzymał wysłużoną emeryturę i osiadł na stałe w Warszawie. W ciągu życia odbywał liczne podróże: w 1841 jeździł do Austrii i Galicji, w 1860-1867 [co roku jeździł do krajów Europy Zachodniej, w 1868 do Ziemi Świętej, w 1869 do Egiptu na otwarcie Kanału Sueskiego. Zmarł 25 października 1877 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Notaty w czasie podróży po Wschodzie, odbytej od 1832 do 1835 r. (10 tomów). Rkps zaginął.

2. Wspomnienia z podróży odbytej w 1841 r. w Austrii i Galicji, poświęcone żonie własnej, Emilii z Tyszyńskich Muchlińskiej. Rkps zaginął.

3. Turiecko-russkij słowar'. Powst. przed 1856. Rkps Bibl. Uniw. Wil. sygn. 286. (Tamże załączony prospekt na ten słownik).

4. Izsledowanije o proischoždienii i sostojanii litowskich Tatar. Petersb. 1857.

5. Wybor turieckich statiej dla naczalnogo pieriewoda s grammaticzeskim razborom, s prisowokuplenijem facsimile istoriczeskich dokumientow dla uprażnienija w cztienii oficialnych bumag. Petersb. 1858.

6. Zarys dziejów Krainy Tanejskiej (w Dolnym Egipcie) z okoliczności konsekracji infułata Antoniego Fiałkowskiego. Petersb. 1858. Fragm. przedr. *Pam. Religijno-Moralny* 1859 t. 3.

7. Źródłosłownik wyrazów, które przeszły wprost czy pośrednio do naszej mowy z języków wschodnich tudzież mających zobopólną analogię co do brzmienia lub znaczenia, z dołączeniem zbiorku wyrazów przeniesionych z Polski do języka tureckiego. Petersb. 1858.

8. Osmanskaja chriestomatija dla uniwiersitietskogo priepodawanija. Cz. 1-2. Petersb. 1858-1859.

9. Korespondencja Kuriera Wileńskiego. Petersburg, 5 grudnia 1860. *Kur. Wil.* 1860 nr 99-101; odb. pt. Ignacy Pietraszewski. Wil. 1861.

10. Oczerk o Karaimach w Polsze. Rkps z 1862 zaginął.

11. Zarys życia doktora Emila Kratzmanna. Lipsk 1868.

12. Wykopalisko monet Samanidów z X w., które we wsi Karczewie na Podlasiu znaleziono. W-wa 1869.

13. Grammatika turieckogo jazyka. Fragm. rkpsu Bibl. Uniw. Wil. sygn. 287.

14. Memoriał o żydowskich szkołach rządowych. Rkps Bibl. Uniw. Wil. sygn. 289.

http://rcin.org.pl

15. Opis wojny tureckiej za Piotra Wielkiego. Rkps zaginął.

16. Zarys dziejów Turcji. Rkps Bibl. Uniw. Wil. sygn. 288.

Ponadto rozprawy i studia z zakresu orientalistyki, archeologii i folkloru.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Kur. Wil.* (1860), *Pam. Religijno-Moralny* (1856-1861), *Przegl. Poz.* (1858 t. 15), *Revue de l'Orient* (1861), *Teka Wil.* (1858), *Wiestnik Jewropy* (tu: Prazdniki, zabawy, priedrazsutki i sujewiernyje obriady prostogo naroda w nowogrudskom powietie, litowsko-grodnienskoj gubiernii. 1830 s. 147-153, 271-276).

Przekłady

1. Materiały do dziejów kościoła polskiego z języków wschodnich. *Pam. Religijno-Moralny* 1857 t. 32-33; 1858 t. 1-2; 1860 t. 6 - 1862 t. 9.

2. List chana Złotej Hordy Tachtamysza do Władysława Jagiełły z r. 1393. Rkps z ok. 1858 zaginął.

3. Zdanie sprawy o Tatarach litewskich przez jednego z tych Tatarów złożone sułtanowi Sulejmanowi w r. 1558. *Teka Wil.* 1858 nr 4-6 i odb.

4. Przekład Hajrije, poematu obyczajowego osmańskiego poety Nabi-effendi. Rkps zaginął.

Prace edytorskie

Listy Władysława IV do Krzysztofa Radziwiłła, hetmana polnego W. X. Litewskiego, pisane 1612-1632 roku. Z autografów Biblioteki Cesarskiej w Petersburgu ogłosił ... Kr. 1867. (Na końcu dołączone dwa listy do Wawrzyńca Gembickiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego).

Listy

1. Do I. Pietraszewskiego listy z Konstantynopola z 1832. Zaginęły.

2. Do M. Aulicha 7 listów z 1834-1841. Ogł. M. Aulich: Dziennik dwunastoletniej misji apostolskiej na Wschodzie. Cz. 1-2. Kr. 1850.

3. Do K. Lubomirskiego 7 listów z 1859-1869. Rkps Ossol. sygn. 6004/II.

Bibliografię utworów oraz wiadomości o rękopisach podają W. Kotwicz i M. Kotwiczówna: Orientalista Antoni Muchliński. Życie i dzieła. Wil. 1935.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: W. Kotwicz i M. Kotwiczówna: Orientalista Antoni Muchliński. Życie i dzieła. Wil. 1935.

M. Aulich: Dziennik dwunastoletniej misji apostolskiej na Wschodzie. Cz. 1-3. Kr. 1850. — *(J. Bartoszewicz): A. Muchlińskiego prace. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 213. — *(J. Bartoszewicz): Pamiętnik Religijno-Moralny. *Kronika* ... (jw.) 1857 nr 155. — (Izsledowanije o proischożdienii i sostojanii litowskich Tatar. Rec.): I. Bieriezin. *Żurnał Ministierstwa narodnogo proswiaszczenija* 1857 cz. 96 z. 6 s. 129; *Otieczestwiennyje zapiski* 1857 t. 113 s. 125. — *(J. Bartoszewicz): Biskupstwo tanejskie. *Kronika* ... (jw.) 1859 nr 6. — *(J. Bartoszewicz): Fakta dzisiejsze. (Z Pamiętnika Religijnego). *Kronika* ... (jw.) 1859 nr 68. (Dot. wspomnienia o K. Płońskim). — (Źródłosłownik wyrazów ... Rec.): (K. W. Wójcicki). *Gaz. Codz.* 1859 nr 187; *Gaz. Warsz.* 1859 nr 241. — D. A. Chwolson: Statistische Nachrichten über die orientalische Facultät der Universität zu St. Petersburg. Mit einem Vorwort von prof. H. L. Fleischer. Lipsk 1864. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — J. Szujski: (Listy Władysława IV do Krzysztofa Radziwiłła. Rec.). *Przegl. Pol.* 1867/68 t. 1. — W. W. Grigoriew: Impieratorskij S. Pietierburgskij uniwiersitiet w tieczenije pierwych piatidiesiati let jego suszczestwowanija. Petersb. 1870. — N. I. Wiesiełowskij: Swiedienija ob oficialnom priepodawanii wostocznych jazykow w Rossii. *Travaux de la troisième session du Congrès international des Orientalistes.* T. 1. Petersb. 1876 i odb. — Wspomnienia pośmiertne: J. Pajewski. *Kłosy* 1877 nr 647; *Gołos* 1877 nr 252; *Warszawskije gubiernskije wiedomosti* 1877 nr 43; (J. Heppen). *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 120; A. Tyszyński. *Kronika Rodz.* 1878 nr 12-13; przedr. w: Pisma krytyczne. T. 2. Kr. 1904. —

J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899-1900. — K. Appel. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 48 (1912). — S. A. Wiengierow: Istoczniki słowaria russkich pisatielej. T. 4. Petrograd 1917. — J. S. Bystroń: Polacy w Ziemi Świętej, Syrii i Egipcie 1147-1914. Kr. 1930. — T. Stanisz: Orientalistyka w Polsce w XIX w. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 24. — S. Zieliński: Mały słownik pionierów polskich kolonialnych i morskich. W-wa 1933. —

http://rcin.org.pl

T. Stanisz: A. Muchliński, orientalista polski, 1808-1877. *Roczn. Tatarski* R. 2 (1935). — L. Janowski: Słownik bio-bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — S. Kościałkowski: Polacy a Liban i Syria w toku dziejowym. Bejrut 1949. — J. Reychman: Próby organizacji orientalistyki polskiej w dobie Mickiewiczowskiej. *Przegl. Orientalistyczny* 1954 nr 3 i odb. — J. Reychman: Zainteresowania orientalistyczne w środowisku Mickiewiczowskim w Wilnie i Petersburgu. (Na prawach rękopisu). W-wa 1955 *Materiały Dyskusyjne Sesji Mickiewiczowskiej PAN*; przedr. w zbiorze: Szkice z dziejów polskiej orientalistyki. W-wa 1957. — A. Mrozowska: Działalność A. Muchlińskiego w bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. *Przegl. Orientalistyczny* 1960 nr 4. — J. Reychman: Z dziejów polsko-tureckich stosunków literackich, naukowych i artystycznych. *Przegl. Hum.* 1961 nr 1.

MUCZKOWSKI JÓZEF (1795—1858)

Krypt.: J. M.

Historyk, bibliograf, bibliotekarz.

Ur. 17 marca 1795 w Maszkach, w województwie lubelskim, w ubogiej rodzinie Marcina i Katarzyny z Drelanków. W 1803 został oddany do szkoły w Lublinie, w 1806 tamże do gimnazjum. Od 1808, osierocony, radził sobie sam. Gimnazjum ukończył w 1812 i przy pomocy Adama Czapskiego dostał się na wydział filozoficzny Uniwersytetu w Krakowie. W tymże roku wstąpił do wojska i odbył kampanię moskiewską, a później walczył w Niemczech i Francji. W 1815 wrócił do przerwanych studiów, które po trzech latach ukończył. W 1818 został adiunktem Biblioteki Jagiellońskiej. W 1820 powołano go na nauczyciela języka polskiego i języków starożytnych w Gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W 1821 ożenił się. W 1823 odbył podróż z Tytusem Działyńskim do Szwecji i Danii w charakterze eksperta tamtejszych zbiorów bibliotecznych. W 1828 wydał poezje Adama Mickiewicza bez wiedzy autora. W 1829 Maciej Mielżyński sprowadził go do Krakowa jako nauczyciela domowego. W 1831 został nauczycielem Gimnazjum Św. Anny w Krakowie. W 1834 wrócił do Biblioteki Jagiellońskiej na stanowisko kustosza. Po śmierci Samuela Bandtkiego drogą konkursu objął w 1837 stanowisko swego poprzednika. Na podstawie rozprawy pt. *Pauli Paulirini ... liber* ... uzyskał stopień doktora filozofii. Było to wstępem do objęcia na uniwersytecie wykładów bibliografii, paleografii, numizmatyki i heraldyki. Od 1835 był członkiem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Zgromadził ogromny materiał (nie wydany) do historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zmarł 31 lipca 1858 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Powieści z Starego i Nowego Testamentu według Wulgaty tłumaczenia Wujka, z pytaniami, do każdej powieści stosowanymi naukami i zdaniami biblijnymi, dla użytku szkół miejskich i wiejskich. Cz. 1-2. Poz. 1820. Wyd. 2 przerobione Poz. 1831.

2. Gramatyka języka polskiego zebrana przez ... Poz. 1825. Wyd. nast.: wyd. 2 przerobione i pomnożone Kr. 1836; wyd. 3 przerobione i pomnożone Kr. 1849; wyd. 4 przerobione Petersb. 1860.

Dedykacja: Cieniom księdza Onufrego Kopczyńskiego, autora gramatyki dla szkół narodowych, poświęca wydawca.

3. Pauli Paulirini olim Paulus de Praga vocitati viginti artium manuscriptum librum cujus codex membranaceus in Bibliotheca Universitatis Jagellonicae Cracoviae asservatus Twardovio vulgo tribuitur descripsit vitamque auctoris adjecit ... accessit tabula lapidi incisa. Kr. 1835.

4. Rękopisma Marcina Radymińskiego opisał i wiadomość o historiografach Szkoły Jagiellońskiej skreślił ... Kr. 1840.

Dedykacja: Janowi Kajetanowi Trojańskiemu... swemu w szkołach, na Uniwersytecie i w zawodzie nauczycielskim w Poznaniu i Krakowie koledze i przyjacielowi, poświęca autor.

http://rcin.org.pl

5. Mieszkania i postępowanie uczniów krakowskich w wiekach dawniejszych. Kr. 1842.

6. Gramatyka praktyczna języka polskiego. Oddział pierwszy. Kr. 1843.

7. Wiadomość o Władysławsko-Nowodworskim kolegium, czyli dzisiejszym Liceum Ś. Anny w Krakowie. Odczytana 4 czerwca 1843 r. na posiedzeniu publicznym Towarzystwa Naukowego. Fragm. pt. Założenie w roku 1643 szkoły Władysławsko-Nowodworskiej w Krakowie. *Dwutyg. Lit.* 1844 nr 7; całość wyd. Kr. 1849.

8. Bractwa jezuickie i akademickie w Krakowie. *Dwutyg. Lit.* 1844 nr 17-18; 1845 nr 19-20; wyd. osob. Kr. 1845. Przedr. zob. poz. 10.

Dedykacja: Wielmożnemu Franciszkowi Ksaweremu Ciesielskiemu, Towarzystwa Naukowego z Uniwersytetem Jagiellońskim połączonego korespondującemu członkowi, zakładów naukowych krakowskich hojnemu dobroczyńcy, na znak szczególnej czci i uwielbienia poświęca autor.

9. O Janach Leopolitach w szesnastym wieku żyjących; O Bibliach Szarfenbergerowskich. *Dwutyg. Lit.* 1845 nr 24; wyd. osob. pt. O Janach Leopolitach w XVI wieku żyjących i Bibliach Szarfenbergerowskich. Kr. 1845. Przedr. zob. poz. 10.

10. Rozmaitości historyczne i bibliograficzne. Z. 1-3. Kr. 1845, 1851.

Zawartość: z. 1 (na odwrocie karty tyt.: Osobne odbicie z Dwutygodnika Literackiego): Początek przysłowia „Siedzi jak na niemieckim kazaniu". (*Dwutyg. Lit.* 1844 nr 1); Józef Kanty Nepomucen Bogucicki. (*Dwutyg. Lit.* 1844 nr 1-3); Wiadomość o związku filantropijnym w Krakowie. (*Dwutyg. Lit.* 1844 nr 2); Bernard z Lublina; Początek biczowania się w Polsce; Walenty Kuczborski. (*Dwutyg. Lit.* 1844 nr 16); Bractwa jezuickie i akademickie w Krakowie (poz. 8); Odpowiedź na uczynione mi zarzuty w Orędowniku Naukowym z r. 1844 nr 46 str. 278. (*Dwutyg. Lit.* 1845 nr 21); O Janach Leopolitach w szesnastym wieku żyjących (poz. 9); O Bibliach Szarfenbergerowskich (poz. 9); z. 2: Wiadomość o rękopismach Historii Długosza, jego Banderia Prutenorum tudzież Insignia seu clenodia Regni Poloniae (poz. 13 powiększona o Prace edytorskie poz. 7); z. 3: Wiadomość o założeniu uniwersytetu i kolegium Władysławsko-Nowodworskiego w Krakowie. Dodana „Wspominka o Mateuszu z Krakowa" (por. poz. 7, 11).

11. Wiadomość o założeniu Uniwersytetu Krakowskiego, na publicznym posiedzeniu Tow. Nauk. w dniu 3 czerwca 1847 roku czytana. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 19 (1849); wyd. osob. Kr. 1849. Przedr. zob. poz. 10 z. 3.

12. Mała gramatyka języka polskiego. Kr. 1849. Wyd. nowe stereotypowe Petersb. 1860.

13. Wiadomość o rękopismach Historii Długosza. *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 20 (1850); odb. Kr. 1850. Przedr. zob. poz. 10 z. 2.

14. Żywot św. Wojciecha, arcybiskupa i męczennika, z uwagami nad podaniem Czechów, jakoby zwłoki jego w Pradze spoczywały. Napisał X. Piotr Pękalski. Kr. 1858.

Wg Estr. III, 181: „całe dzieło napisał Józef Muczkowski na życzenie Kapituły Poznańskiej, wyręczając Pękalskiego za przyobiecanym, ale nie dopełnionym wynagrodzeniem".

15. Obrona Krakowa przeciw Szwedom w r. 1655. Ustęp historyczny z rękopismów śp. ... *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 11; odb. Kr. 1858.

16. Dwie kaplice Jagiellońskie w Krakowie oraz najdawniejsze wizerunki Jagiełły i Jadwigi opisał ... *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* t. 25 (1858); wyd. osob. pt. Dwie kaplice Jagiellońskie w katedrze krakowskiej. Kr. 1859.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Czas. Dod. Mies.* (1856-1858), *Dwutyg. Lit.* (1844-1845), *Roczn. Tow. Nauk. Kr.* (tu m. in.: Pomniki do dziejów Uniwersytetu Jagiellońskiego. 1841, t. 16), *Tyg. Kr.* (1834).

Przekłady

1. O. Schultz: Pierwsze zasady języka łacińskiego. Kr. 1832.
Przeróbka.

2. K. Vinařický: O stanie obecnym literatury czeskiej. Z niemieckiego przełożył ... *Tyg. Kr.* 1834 nr 47; wyd. osob. Kr. 1834.

Prace edytorskie

1. V. S. Aurelius: De viris illustribus urbis Romae nec non de caesaribus. Do użytku szkół zastosował i słownik, wyrazy, starożytności i inne szczegóły objaśniający, przyłączył ... Poz. 1822.

2. M. Sęp Szarzyński: Rytmy abo wiersze polskie ... Po jego śmierci zebrane i wydane roku Pańskiego 1601. Poz. 1827 *Zbiór Najcenniejszych i Najrzadszych Rymotwórców Polskich z Wieku XVI i XVII* t. 1.

Dedykacja: Jaśnie Wielmożnemu Hrabi Tytusowi Działyńskiemu.

http://rcin.org.pl

3. A. Mickiewicz: Poezje. T. 1-5. Poz. 1828-1829.

4. J. J. Załuski: Biblioteka historyków, prawników, polityków i innych autorów polskich lub o Polsce piszących, z przypisami Józefa Epifaniego Minasowicza, kanonika kijowskiego. Nowymi przypisami pomnożył i wydał ... Kr. 1832.

5. Zbiór odcisków drzeworytów w różnych dziełach polskich w XVI i XVII wieku odbitych, a teraz w Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego zachowanych. Kr. 1849. (Tekst pol. i franc.).

6. Statuta nec non liber promotionum philosophorum ordinis in Universitate studiorum Jagellonica ab anno 1402 ad annum 1849. Kr. 1849.

7. J. Długosz: Banderia Prutenorum tudzież Insignia seu clenodia Regni Poloniae. Kr. 1851; toż zob. Twórczość poz. 10 z. 2.

Listy i materiały

1. Do T. Działyńskiego 11 listów z 1827--1858. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t 1.

2. Do J. Lelewela 6 listów z 1828-1829. Ogł. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887).

3. Do J. Zawadzkiego z 1837. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. T. 2. Wil. 1937 s. 255.

4. Do K. W. Kielisińskiego 3 listy z 1842 i b. d. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1584.

5. Do F. Gąsiorowskiego z 1844; do W. A. Maciejowskiego 2 listy z 1856--1857; do K. W. Wójcickiego 6 listów z 1857-1858. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

6. Do A. Bielowskiego 3 listy z 1845-1853. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

7. Do K. Szajnochy z 1852. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

8. Do S. Barącza z 1853. Rkps Ossol. sygn. 2757/II.

9. Do J. Łozińskiego z 1853. Rkps Ossol. sygn. 6515/II.

10. Do S. E. Koźmiana z 1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

11. Notatki J. Łozińskiego z odczytów i wykładów J. Muczkowskiego znajdują się w Ossol. sygn. 6122/I, 6124/I, 6679/I.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: L. Siemieński: Żywot i prace naukowe Józefa Muczkowskiego, profesora bibliografii i bibliotekarza Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 12 i odb.; przedr. w: Portrety literackie. Poz. 1865; przedr. w: Dzieła. T. 3. W-wa 1881.

M. P. (Podczaszyński): (M. Sęp Szarzyński: Rytmy ... Rec.). *Gaz. Pol.* 1827 nr 266-267. — J. Zawadzki: List do J. Muczkowskiego, dat. Wilno 3 (15) października 1837. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. T. 2. Wil. 1937. — Jan z Oświęcimia (J. K. Rzesiński): Odpowiedź na zarzuty Feliksa Żochowskiego w dziele Części mowy odmieniające się przez przypadki, przeciw niektórym zasadom gramatyki J. Muczkowskiego. Kr. 1838. — (Rękopisma Marcina Radymińskiego. Rec.). *Tyg. Lit.* 1840 nr 39-40. — Fr. St. G. (Gąsiorowski): Prace J. Muczkowskiego do dziejów literatury polskiej. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 1. — W. A. Maciejowski: (Mieszkania i postępowanie uczniów krakowskich w wiekach dawniejszych. Rec.). *Orędownik Nauk.* 1843 nr 18. — D. Szulc: (O Janach Leopolitach ...; Bractwa jezuickie i akademickie w Krakowie. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1845 t. 4. — J. Bartoszewicz: (Wiadomość o założeniu Uniwersytetu Krakowskiego. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1850 t. 2. — Pęcławski (W. Kalinka): Listy o Krakowie. Poz. 1850 s. 70-71, 76-81. — F. Hechel: Pamiętniki. Powst. 1834-1851. T. 1-2. Ogł. W. Szumowski pt. Człowiek nauki taki, jakim był. T. 2. W wolnym mieście Krakowie 1834-1846. Kr. 1939; t. 3 ogł. H. Barycz pt. Kraków i ziemia krakowska w okresie Wiosny Ludów. Wr. 1950. — W murach ... naszego miasta ... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 40. — Nekrologi: D. R. *Dzien. Lit.* 1858 nr 91; Au. K. (K. Estreicher). *Dzien. Lit.* 1858 nr 97; K. W. Wójcicki. *Teka Wil.* 1858 nr 6; *Dzien. Lit.* 1858 nr 93; *Gaz. Warsz.* 1858 nr 201; *Przegl. Poz.* 1858 t. 26. — *(J. Bartoszewicz): Spis zmarłych w r. 1858 literatów polskich. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 5. — (Dwie kaplice Jagiellońskie ... Rec.): *Gaz. Warsz.* 1859 nr 210; E. Rastawiecki. *Bibl. Warsz.* 1861 t. 1 i odb. —

K. W. Wójcicki: Józef Muczkowski. *Tyg. Ilustr.* 1861 nr 109. — J. Radwański: O roku założenia Uniwersytetu Krakowskiego. *Czas* 1862 nr 120. — F. Matejko: Dzieje Biblioteki Uniwersyteckiej w Krakowie. Kr. 1864 s. 60, 62, 67. —

http://rcin.org.pl

K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1889-1890; wyd. osob. Cz. 4. Poz. 1890; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 2. W-wa 1957. — B. Bieńkowski: Gramatyka polska. *Enc. wych.* T. 5 (1901). — K. Estreicher: Józef Muczkowski. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 2. W-wa 1903. — R. Plenkiewicz. *Enc. wych.* T. 7 (1904). — S. Karwowski: Kultura wielkopolska 1815-1830. *Przegl. Wielkopol.* 1911 nr 7. — K. Appel. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 48 (1912). — W. Konczyńska: Zarys historii Biblioteki Jagiellońskiej. Kr. 1923. — H. Barycz: Obraz życia uczonego polskiego w pierwszej połowie XIX wieku. *Życie Nauki* 1947 (IV) s. 145-152. (Rec. Pamiętników F. Hechela). — S. Wierczyński: Teoria bibliografii w zarysie. Wr. 1951. — J. Korpała: Zarys dziejów bibliografii w Polsce. Wr. 1953 *Książka w Dawnej Kulturze Pol.* t. 5. — K. Tatarowicz: Muczkowski Józef. *Słownik biogr. pracowników książki pol. Zeszyt próbny.* Łódź 1958. — J. Kowalczykówna: Zapomniany lublinianin. *Kamena* 1960 nr 8. — J. W. Opatrny: Listy J. Muczkowskiego do Wacława Hanki i Jana E. Purkyniego. Streszczenie. *Spr. Wr. Tow. Nauk.* R. 17 A (1962). Wr. 1964.

N

NABIELAK LUDWIK (1805—1883)

Krypt.: L... N...; L. A. N.

Publicysta, historyk.

Ur. 16 grudnia 1805 w Głogowie, pow. rzeszowski; syn leśniczego Jakuba i Marii z Marynowskich. Pochodził ze śląskiej rodziny Nabielegów. Uczył się w szkole w Głogowie i w gimnazjum w Rzeszowie, po czym do 1825 studiował logikę i prawo na Uniwersytecie Lwowskim. Wykształcenie literackie zdobywał w ówczesnych kółkach samokształceniowych młodzieży lwowskiej. Zaprzyjaźnił się z Augustem Bielowskim i razem z nim należał do organizatorów tajnego polityczno-literackiego Towarzystwa Zwolenników Słowiańszczyzny. Był rzecznikiem współpracy polskiej z postępowymi organizacjami w Rosji. W 1830 przeniósł się do Warszawy. Tu przyjaźnił się z Sewerynem Goszczyńskim. Był współpracownikiem *Dziennika Powszechnego*. W nocy 29 listopada 1830 stanął na czele belwederczyków, a w czasie powstania był adiutantem generała Jana Skrzyneckiego. Walczył pod Iganiami, Grochowem i Ostrołęką, gdzie został ranny. Za waleczność otrzymał złoty krzyż Virtuti Militari. W 1831 przez jakiś czas należał do zespołu redakcyjnego *Kuriera Polskiego*. Po upadku powstania przekroczył granicę z korpusem generała Hieronima Ramorino. Po krótkim pobycie w Galicji udał się przez Węgry na pół roku do Szwajcarii. W styczniu 1833 wyjechał do Paryża, a po wydaleniu stamtąd przeniósł się do Tuluzy. W 1834 wrócił do Paryża i tu w 1835 został członkiem Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. W tymże roku, 21 października, został wraz z innymi członkami Towarzystwa aresztowany i na miesiąc osadzony w więzieniu. W 1837 razem z przyjacielem swym Karolem Różyckim wystąpił z Towarzystwa. W 1839-1843 studiował górnictwo najpierw w Montpellier, potem (od 1841) w Paryżu. W 1842 wszedł do Koła Towiańczyków. Ok. 1843 został dyrektorem fabryki gazu w Barcelonie. W 1845 ożenił się z córką generała francuskiego Zofią Conrad. W 1848, na wieść o rewolucji, udał się do kraju i przez Paryż, Brukselę, Drezno, Wrocław dostał się do Galicji. Rok 1850 spędził u Andrzeja Towiańskiego w Szwajcarii. W 1850-1853 był dyrektorem kopalni węgla w Plessis w południowej Francji, a w 1853-1854 zajmował się poszukiwaniem pokładów węgla w Decazeville i Aubin. W 1855-1856

http://rcin.org.pl

był naczelnym inżynierem w kopalni miedzi w Algierze, a w 1856-1857 prowadził poszukiwania metalurgiczne w Hiszpanii. W 1859-1863 był dyrektorem gazowni w Nimes. W 1863 przebywał we Lwowie, gdzie pod przybranym nazwiskiem Edwarda Bournier studiował źródła historyczne w Ossolineum. W 1864 wrócił do Paryża i został dyrektorem biura i kasjerem Banku Towarzystwa Kredytu Przemysłowego i Handlowego. Był członkiem Towarzystwa Historyczno-Literackiego, Towarzystwa Pomocy Naukowej oraz Stowarzyszenia Czci i Chleba. Pod koniec życia zamieszkał w Courbevoie pod Paryżem, potem w St. Mandé. Zmarł 14 grudnia 1883 w Paryżu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Trois jours du règne de ci-devant général en chef Hen. Dembiński. Paryż 1832. Przekł. pol. pt. Trzy dni dowództwa naczelnego generała Dembińskiego. *Pam. Emigracji* 1833 cz. 2 nr 9, z. *Henryk Probus* s. 13-15.

2. Do Maurycego Mochnackiego z powodu pism auxerskich. Paryż 1834.

3. Konfederacja barska. Paryż 1835.

4. Dn. 29 listopada 1861 odbyła się na cmentarzu Montmartre w Paryżu, na pamiątkę ważnych wypadków zaszłych w kraju naszym, uroczystość wzniesienia krzyża ... Paryż b. r.

5. Wacław Potocki i jego „Argenida". Studium do literatury i rzeczy narodowych XVII wieku. *Bibl. Ossol.* 1862 t. 2.

6. Jan Klemens Branicki. Ustęp z dziejów Polski XVIII wieku. *Bibl. Ossol.* 1864 t. 5; odb. Lw. 1866.

7. E. de Noailles: Henri de Valois et la Pologne en 1572. Paryż 1867. Ocenił ... *Bibl. Ossol.* 1868 t. 10-11; odb. Lw. 1868.

8. Ludwik Kicki, jenerał wojsk polskich. (1791-1831). *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878.* T. 1. Poz. 1878; wyd. osob. Poz. 1878.
Rkps Ossol. sygn. 5446/II.

9. O objawach życia umysłowego i duchowego Polaków na Sybirze. Rkps Ossol. sygn. 5955/I. Fragm. ogł. pt. Polacy na Sybirze. *Gaz. Nar.* 1880 nr 109-112, 114-115, 117.

Wiersze, artykuły, przekłady, rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Ossol.* (1862, 1864-1865, 1868; tu m. in.: Poeci polscy XVI wieku. 1864 t. 4), *Czasop. Nauk. Księgozbioru Publ. im. Ossol.* (1829), *Dzien. Powsz.* (1830), *Dzien. Poz.* (tu wiersz poświęcony T. Kościuszce, inc.: Cześć ci i pokłon ... Dat. 25 X 1862. Ogł. 1865 nr 245), *Gaz. Nar.* (1880), *Haliczanin* (tu m. in.: Pieśń tęsknoty; Odjazd; Do przyjaciół przy pożegnaniu. 1830 t. 1; w t. 2 s. 107 zapowiedziano druk w tomie następnym Pieśni o wyprawie Igora na Połowców, t. 3 nie ukazał się), *Kolęda na r. 1828.* W-wa 1828 (tu: J. W. Goethe: Rybak. Ballada), *Kur. Pol.* (współprac. 1831), *Nowa Polska* (Paryż; 1834-1835), *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878.* T. 1. Poz. 1878, *Ruch Lit.* (tu: Kongres międzynarodowy orientalistów w Petersburgu. 1876 nr 41, 46), *Zbieracz Lit. i Polit.* (1837-1838; tu m. in.: Do przyszłej kochanki. 1838 nr 25).

Przekłady

1. J. Mogilnicki: Rozprawa o języku ruskim. *Czasop. Nauk. Księgozbioru Publ. im. Ossol.* 1829 z. 3; wyd. osob. Wiedeń 1837.

2. Zabytki starożytnej poezji sławiańskiej. Z Rękopismu Królodworskiego. *Haliczanin* 1830 t. 1-2.

3. A. Mickiewicz: Farys, Konrad Wallenrod, Grażyna. W: Nordlichter. Eine Sammlung polnischer Dichtungen. Cz. 1. Stuttgart 1834. (Przekł. niem. dokonany wspólnie z J. B. Wernerem).

4. J. K. Branicki: O poprawie Rzeczypospolitej, memoriał podany rządowi francuskiemu 1762 roku ze względem na inne reformy ówczesne. *Bibl. Ossol.* 1865 t. 6. (Z przedmową).

5. S. Konarski: Uwagi szlachcica polskiego nad usposobieniem się sąsiednich mocarstw względem naszych sejmów, pismo ... podane Paulmiemu dn. 4 stycznia 1764 r. *Bibl. Ossol.* 1865 t. 6.

6. P. des Noyers: Listy Piotra des Noyers, sekretarza królowej Marii Kazimiery, z lat 1680-1683, rzeczy polskich dotyczące. *Bibl. Ossol.* 1868 t. 10; odb. Lw. 1867.

Prace edytorskie

1. J. Grotkowski: Przekłady z obcych poetów. *Bibl. Ossol.* 1866 t. 8.

Zawartość: F. Petrarca: Triumf miłości; G. Bartas: Triumf wiary.

2. Tadeusz Kościuszko, jego odezwy i raporta. Uzupełnione celniejszymi akta-

http://rcin.org.pl

mi, odnoszącymi się do powstania narodowego w 1794 r. Wstęp i objaśnienia dołączył ... T. 1-8. Paryż 1871 *Bibl. Lud. Pol.* t. 61-67. Wyd. nast.: Kr. 1918.

Listy i materiały

1. Do S. Goszczyńskiego z 1842. Ogł. Z. Wasilewski: Śladami Mickiewicza. Lw. 1905 s. 138-140; przedr. w: Seweryn Goszczyński. Poz. 1923 s. 201-203.

2. Do L. Zienkowicza z 1842; do żony listy z 1848-1849 (fragm.); do A. Czartoryskiego z 1854. Ogł. W. Zawadzki: Ludwik Nabielak. Biografia na tle historycznym z autentycznych dokumentów. *Przew. Nauk. i Lit.* 1885; wyd. osob. Lw. 1886.

3. Do W. Wielogłowskiego 3 listy z 1849-1850. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1827.

4. Do S. Goszczyńskiego z 2 lutego 1850 (fragm.) i 11 kwietnia 1850. Ogł. S. Pigoń: Listy Seweryna Goszczyńskiego (1823-1875). Kr. 1937 *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* S. II t. 4, s. 519-525.

5. Do J. N. Janowskiego z 1859. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

6. Do A. Bielowskiego 3 listy z 1864-1867. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

7. Do L. Niedźwieckiego 6 listów z 1865-1876. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2407.

8. Do W. Zawadzkiego 2 listy z 1867-1871. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

9. Do A. Gillera z 1877. Rkps Ossol. sygn. 8048/I.

10. Dziennik z 1832-1833. Ogł. W. Zawadzki, jw. poz. 2.

OPRACOWANIA

P. Wysocki: Wiadomość o tajnym towarzystwie, zawiązanym w celu zmienienia rządu i ustalenia swobód konstytucyjnych w Król. Pol., oraz działanie Szkoły Podchorążych Piechoty w nocy z dn. 29 na 30 listopada 1830. *Kur. Pol.* 1830 nr 337. — J. Straszewicz: Les Polonais et les Polonaises de la Révolution du 29 novembre 1830 (ou portraits des personnes qui ont figurées dans la dernière guerre de l'indépendence polonaise ...). Paryż 1834. — S. Goszczyński: Listy do L. Nabielaka z 1838-1871. Ogł. S. Pigoń: Listy Seweryna Goszczyńskiego (1823-1875). Kr. 1937 *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* S. II t. 4. — G. E. (Ehrenberg): (Wacław Potocki i jego Argenida. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 3. — S. Goszczyński: Noc belwederska. Paryż 1870. — K. W. Wójcicki: Kawa literacka w Warszawie (1829-1830). *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1; odb. W-wa 1873. — A. Giller: Weterani powstania listopadowego. Obrazki, szkice i rysy biograficzne zebrane w pięćdziesięcioletnią rocznicę tegoż powstania. *Wieniec pam. półwiekowej rocznicy powstania listopadowego.* Raperswil 1881. —

F. Trawiński: Louis Nabielak. *Bulletin littéraire et scientifique* 1884 nr 20. — W. Zawadzki: Ludwik Nabielak. Biografia na tle historycznym z autentycznych dokumentów. *Przew. Nauk. i Lit.* 1885; wyd. osob. z podtyt. Opowieść historyczna. Lw. 1886. [Rec.: J. Tretiak. *Gaz. Nar.* 1886 nr 121-122; J. T-k. *Kwart. Hist.* 1887 z. 2]. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 2-4. Poz. 1892-1895 i wyd. nast. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 1. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 1 (1903). — K. Jarecki: Kto jest autorem tłumaczeń z Petrarki i Bartasa, przypisywanych Grotkowskiemu? *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — E. Kołodziejczyk: Z przeszłości słowianofilstwa w Polsce. *Świat Słowiański* 1910 t. 1. — A. Śliwiński: Maurycy Mochnacki. Żywot i dzieła. Lw. 1910; wyd. 2 poprawione W-wa 1921. —

J. Kisielewski: Napad na Belweder. *Tęcza* 1930 nr 48. — (rs): Wodzowie i twórcy czynu zbrojnego. Garść dat z życia wybitnych postaci walki o wolność 1830-1831. *Powstanie listopadowe 1830-1831.* Lw. 1931. — H. Więckowska: Z propagandy towianistycznej w Towarzystwie Demokratycznym Polskim. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 46 nr 135-136. — Nabielak Ludwik. *Enc. wojskowa.* T. 5. W-wa 1936. — S. Pigoń: Oprac. wyd.: Listy S. Goszczyńskiego (1823-1875). Kr. 1937, jw. —

Rozwój idei słowiańskiej w Polsce. *Życie Słowiańskie* 1947 nr 3-5. — L. Baumgarten: Dekabryści a Polska. W-wa 1953. — K. Wyczańska: Polacy w Komunie Paryskiej 1871 r. W-wa 1957 *Prace Komisji Wojskowo-Hist. MON* S. A nr 8. — A. Goriaczko-Borkowska: Z zagadnień galicyjskiego słowianofilstwa. *Zeszyty Nauk. Uniw. Wr.* ... S. A. *Nauki Społ. Prace Lit.* II nr 32. Wr. 1961. — K. Poklewska: W kręgu „Ziewonii" i „Dziennika Mód Paryskich". (Z dziejów grup literackich w Galicji lat 1830-1848). *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 25.

http://rcin.org.pl

Łódź 1962. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963. — M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. W-wa 1964.

NAKWASKA KAROLINA (1798—1875)

Krypt.: K. N.; Karolina N....ska; z P. K. N.

Powieściopisarka.

Ur. 1798; córka Adama Potockiego, późniejszego pułkownika jazdy Księstwa Warszawskiego. Po śmierci ojca wraz z matką przeniosła się z Warszawy do Małopolski. W 1815 poślubiła Aleksandra Starzyńskiego. Rozwiódłszy się z nim w 1826, wyszła za mąż za Henryka Nakwaskiego, syna pisarki Anny. Zamieszkała wtedy w Nakwasinie, w ziemi wyszogrodzkiej. Po powstaniu listopadowym podążyła za mężem za granicę. Spotkała się z nim w Dreźnie, skąd na żądanie władz musieli wyjechać. Wydalona i z innych miast niemieckich, zamieszkała w Szwajcarii, w Vevey. Stąd udała się wraz z mężem do kraju w celu podjęcia starań o zdjęcie sekwestrów z majątków. Przez pewien czas mieszkała w Poznańskiem, w Choryni u Taczanowskich. Z kolei znowu znalazła się za granicą i zamieszkała w Heidelbergu, a potem w Lancy pod Genewą. Utrzymywała znajomość z Adamem Mickiewiczem. Od 1862 przebywała we Francji, przeważnie w Tours (w czasie wojny prusko-francuskiej w Bordeaux), i tamże zmarła 27 września 1875.

TWÓRCZOŚĆ

1. Cecylia z Platerów Ożarowska. Obrazek z życia rzeczywistego. Powst. 1822. Wyd. Lw. 1876.

2. Do matek polskich słów kilka o przyszłości wzrastających pokoleń. Lipsk 1843.

Dedykacja: Szanownej autorce Krystyny w dowód szczególnego szacunku ofiaruje autor.

3. Dwór wiejski. Dzieło poświęcone gospodyniom polskim, przydatne i osobom w mieście mieszkającym. Przerobione z francuskiego pani Anglaë Adanson z wielu dodatkami i zupełnym zastosowaniem do naszych obyczajów i potrzeb. T. 1-3. Poz. 1843-1844. Fragm. dod. ogł. pt. Ustęp z dzieła „Dwór wiejski". (Nadesłane z Genewy). *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 1. W-wa 1857. Wyd. 2 poprawne i wielu dodatkami powiększone Lipsk 1857-1858.

4. Powieści dla dzieci. Cz. 1-2. Lipsk 1846. (Przeróbka z franc.).

5. Pamiętnik o Adamie hr. Potockim, pułkowniku 11 pułku jazdy Księstwa Warszawskiego, skreślony przez jego córkę. *Czas* 1862 nr 164-165, 167-171; odb. Kr. 1862.

Drobne utwory ogł. w czasopismach: *Czas* (1860-1865), *Gaz. Pol.* (tu: O „Mnichu" J. Korzeniowskiego. 1830 nr 236), *Kalendarz kr.* Kr. 1856 (tu: Podług stawu grobla).

Listy

Korespondencja z 1836-1875. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1948.

OPRACOWANIA

E. Ziemięcka: (Do matek polskich. Rec.). *Pielgrzym* 1843 t. 4. — (Powieści dla dzieci. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1847 nr 74. — (Dwór wiejski. Rec.): (H. Skimborowicz). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 223; Pisma pani K. Nakwaskiej. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 98; *Gaz. Warsz.* 1860 nr 133. — (Pamiętnik o Adamie hr. Potockim. Rec.): K. Wł. W. (Wójcicki). *Bibl. Warsz.* 1863 t. 2; *Gaz. Pol.* 1863 nr 44. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — J. I. Kraszewski: Karolina z Potockich Nakwaska. *Tyg. Ilustr.* 1876 t. 1 nr 19; toż *Dzien. Poz.* 1876 nr 271-272; odb. Poz. 1876. — Karolina z Potockich Nakwaska. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. zwycz. 1877.* W-wa 1876. — Nekrolog. *Warsz. Roczn. Lit.* 1875, dział I. (Wyd. 1877). — K. W. Wójcicki: Z pamiątek Karoliny Nakwaskiej. Cecylia z Platerów Ożarowska. *Kłosy* 1876 t. 2 nr 595. — Karolina z Potockich Nakwaska. *Wieczory Rodz.* 1884 nr 31. — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 1 (1903).

http://rcin.org.pl

NAKWASKI HENRYK (1800—1876)

Pseud. i krypt.: ***; Jeden z posłów.

Publicysta.

Ur. w 1800 w Lipnikach w Płockiem; syn Franciszka, prefekta Warszawy, później senatora wojewody Królestwa Polskiego, i Anny z Krajewskich, znanej pisarki. Kształcił się w Warszawie w gimnazjum i na uniwersytecie. Wyjeżdżał za granicę. W 1826 ożenił się z Karoliną z Potockich Starzyńską. W 1831 był posłem z okręgu bracławskiego. Po upadku powstania przebywał w Dreźnie, Paryżu, w Poznańskiem oraz przez dłuższy czas w Genewie, rozwijając działalność wydawniczą i publicystyczną. U niego były przechowywane protokoły sejmowe z 1831. W 1833 razem z Karolem Hoffmanem i Ksawerym Bronikowskim należał do zespołu redakcyjnego czasopisma *Souvenirs de la Pologne historiques, statistiques et littéraires*. Przyjaźnił się z Adamem Mickiewiczem, lecz nie podzielał jego przekonań mistycznych. W polityce był przeciwnikiem obozu Adama Czartoryskiego. Zmarł 22 marca 1876 w Tours we Francji.

TWÓRCZOŚĆ

1. Uwagi o użyciu najkorzystniejszym czasu w emigracji wraz z projektem ogólnego stowarzyszenia się wychodźców polskich. Przez Jednego z posłów. Paryż 1833.

2. O nadaniu własności włościanom polskim za wynagrodzeniem teraźniejszych właścicieli dóbr. Przez Jednego z posłów. Paryż 1835.

3. Kilka słów o demokracji. List (z powodu artykułu: Arcybiskup koloński, w piśmie: Polacy na tułactwie, umieszczonego) pisany do A. Z., posła winnickiego. *Młoda Polska* 1838 s. 273-284; odb. Paryż 1838.

4. Notice sur l'Institut des enfants moralement négligés, fondé à Varsovie, suivie de quelques observations sur un établisement à faire dans ce genre en Suisse. Vevey 1838.

5. Le grand duc Constantin à Varsovie pendant le Congrès de Vienne. Paryż 1847.

6. Adresse envoyée à M. M. les Membres de l'Assemblé Nationale réunie à Francfort sur Mein pour les engager à arranger pacifiquement l'affaire de la Pologne par un congrès européen. Genewa 1848.

7. Sprawa włościańska na sejmie 1831 r. Pismo, którego umieszczenie w dzienniku „Wiadomości Polskie", w Paryżu wychodzącym, odmówionym zostało. Paryż 1859.

8. Étude sur les divers systèmes pénitentiaires et projet d'un congrès international en Suisse, dans le but de traiter cette question. Genewa 1860.

Dedykacja: Dédié à MM. les membres du Congrès international des économistes réunis à Lausanne en juillet 1860.

9. Question de l'émancipation des paysans de la Pologne. Genewa 1860.

10. Liste nominale et alphabétique des propriétaires fonciers et de leurs familles immolées pendant les massacres de la Galicie. B. m. r.

11. Pamiętniki z lat 1830-1850. T. 1-13. Rkps nabyty w 1926 przez Bibl. Uniw. Lw. Fragm. z lat 1832-1840 ogł. J. Kallenbach: Wyjątki z pamiętników i listów H. Nakwaskiego (na podstawie autografów). W książce: Adam Mickiewicz. T. 2. Dodatek. Kr. 1897 i wyd. nast.

Ponadto broszury polityczne i ekonomiczne.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Młoda Polska* (1838), *Narodowość* (tu: O szkole domowej i Towarzystwie Naukowej Pomocy. 1841 s. 17-21), *Nowa Polska* (1836), *Przyj. Ludu* (tu m. in.: O więzieniach pokutniczo-poprawczych. 1842/43), *Souvenirs de la Pologne historiques, statistiques et littéraires* (1833), *Teraźniejszość i Przyszłość* (1848), *Zbratnienie* (1847) oraz w pismach francuskich.

Prace edytorskie

P. Butkiewicz: Cinq millions de Polonais forcés par la czarine Catherine, les czars Paul, Alexandre et récemment Nicolas, d'abjurer leur foi réligieuse. Paryż 1845.

Listy i materiały

1. Do nieznanego adresata 3 listy z 1832-1867. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

http://rcin.org.pl

2. Korespondencja z 1836-1875. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1948. (Tu m. in. brulion listu do B. Trentowskiego z 1848 i kopie listów do K. Trentowskiej z 1869).

3. Do W. Zwierkowskiego z 1841. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2448.

4. Do A. Mickiewicza 2 listy z 15 lipca 1842 i 19 sierpnia 1848. Ogł. J. Kallenbach, jw. Twórczość poz. 11.

5. Do Komitetu Polskiego w Poznaniu z 28 marca 1848; do Polaków zajmujących się w Mediolanie tworzeniem Legii polsko-słowiańskiej z 18 maja 1848. Ogł. A. Lewak: Dozór polski w Genewie w r. 1848. (Sprawa legionu szwajcarsko-polskiego. Korespondencja Adama Mickiewicza z M. H. Nakwaskim). *Kwart. Hist.* 1919 s. 45-60.

6. Do J. N. Janowskiego 14 listów z 1856--1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

7. Metryka. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

OPRACOWANIA

(O nadaniu własności włościanom... Rec.). *Nowa Polska* (Paryż) 1836 s. 392-393, 437-438. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — Br. Z. (Zaleski): Zmarli na wychodztwie od 1873 do 1878 roku. *Roczn. Tow. Hist. Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878.* T. 2. Poz. 1878. — J. Kallenbach: Adam Mickiewicz. T. 2. Kr. 1897; wyd. 4 Lw. 1926. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 1-3. Kr. 1901-1902. — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 1 (1903). — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1830). T. 2. W-wa 1911. — A. Lewak: Dozór polski w Genewie w r. 1848. (Sprawa legionu szwajcarsko--polskiego. Korespondencja Adama Mickiewicza z M. H. Nakwaskim). *Kwart. Hist.* 1919 s. 45-60. — W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 1: 1838-1861. Kr. 1926. — N. Gruss: Szkoła polska w Paryżu. W-wa 1962. — A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). W-wa 1963.

NARBUTT TEODOR (1784—1864)

Historyk.

Ur. 8 listopada 1784 w Szawrach pod Lidą. Pochodził z rodziny szlacheckiej. Kształcił się od 1799 w Akademii Wileńskiej na wydziale matematyki i inżynierii. W 1803 jako inżynier wojskowy wyjechał do Petersburga. Początkowo był wykładowcą w Korpusie Kadetów, potem brał udział, głównie jako budowniczy fortyfikacji, w wojnach, które prowadziła Rosja. Dwukrotnie ranny w bitwach, utraciwszy słuch, wrócił w 1812 na Litwę. Wyszedł z wojska w stopniu kapitana inżynierii i osiadł w rodzinnych Szawrach. Tutaj prowadził wzorową gospodarkę i podjął poważne studia historyczne. Dzięki swoim stosunkom w Rosji przyczynił się do rozwoju Druskiennik. W powstaniu styczniowym został zrujnowany moralnie i materialnie: syn Ludwik zginął w powstaniu, dworek w Szawrach został zniszczony, słynny zbiór starożytności litewskich skonfiskowany i wywieziony. Zmarł 26 listopada 1864 w Wilnie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Krótki rys pierwiastków narodu litewskiego z różnych dawnych autorów zebrany. Grodno 1820.

2. Rys historyczny ludu cygańskiego. Wil. 1830.

3. Uprawa lnu, konopi i innych roślin włóknodajnych oraz proste, tanie, litewskiemu krajowi właściwe sposoby zatrudniania się wyrobami z nich korzystnymi, oparte na doświadczeniach. Wil. 1834.

4. Dzieje starożytne narodu litewskiego. T. 1-9. Wil. 1835-1841.

5. Pomniki do dziejów litewskich pod względem historycznym, dyplomatycznym, geograficznym, statystycznym, obyczajowym, archeograficznym itp. Z różnych rękopisnych lub rzadkich wydań dziejopisów tudzież dyplomatów i dalszych zabytków przeszłości odkrytych w archiwach tajnych królewieckich tudzież w archiwach ruskich i innych krajowych. Wil. 1846.

Przedmowa dat. w Szawrach 15 grudnia 1834.

http://rcin.org.pl

6. Dzieje narodu litewskiego w krótkości zebrane z dołączeniem potoku pochodzeń i udów narodu litewskiego i czterech tablic rodowych książąt litewskich. Fragm. ogł. pt. Opis bitwy pod Grunwaldem roku 1410 dnia 15 lipca. *Przyj. Ludu* 1840/41 nr 8; całość wyd. Wil. 1847.

7. Pomniejsze pisma historyczne, szczególnie do historii Litwy odnoszące się. Wil. 1856.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach: *Athenaeum* (tu: List dotyczący wiersza o bitwie pod Grunwaldem przez świadka naocznego z r. 1410. 1845 t. 2; Dwa zapytania do łaskawego sprawdzenia lubiącym zabytki starożytne, szczególnie PP. Obywatelom powiatu nowogródzkiego. 1845 t. 2; Obwarowanie miasta Wilna murem obronnym. 1848 t. 3), *Bibl. Warsz.* (tu: Korespondencja. 1857 t. 4), *Dzien. Wil.* (tu m. in.: Rozmaitości historyczne. 1828. Dział *Historii i Literatury* t. 5; O smaku. Wyjątek z pisemek moralnych. 1829, jw. t. 7), *Kolumb* (tu: Niektóre postrzeżenia w podróży przez Polskę i Śląsk. 1828), *Magazyn Mód* (tu: Mitologia litewska. 1835 nr 5), *Ondyna Druskienickich Źródeł* (1844-1846), *Pam. Umysłowe* (1845-1846), *Przyj. Ludu* (1840/41), *Teka Wil.* (tu: Uwagi nad uwagami. 1858 nr 3), *Tyg. Petersb.* (tu krytyki i recenzje w 1843-1846), *Tyg. Wil.* (1816-1821; tu m. in.: Parodia ody Horacjusza. 1816 t. 2 nr 51; Badanie starożytności litewskich. 1817 t. 3 nr 68-71, 77; t. 4 nr 83-84, 93; 1818 t. 6 nr 119-120, 122-123; Anegdota. 1817 t. 3 nr 71; Rys kroniki obyczajów narodu polskiego. 1817 t. 4 nr 90; O samochwalstwie i samochwalcach. 1818 t. 5; O Tacycie. Niektóre wiadomości historyczne i zarzuty przeciw niemu, wyjęte z dzieł rozmaitych pisarzy. 1818 t. 6 nr 118; O Sarbiewskim. 1818 t. 6 nr 120; O cudach historycznych. 1818 t. 6 nr 121; Powieść Derwisza 1818 t. 6 nr 125; Parodia pieśni J. Kochanowskiego. 1818 t. 6 nr 128).

Przekłady

1. J. B. Rousseau: Wyborowe ody i kantaty... wierszem przetłumaczone. Wil. 1832.

Tu również: Wiadomość o życiu i pismach autora przez tłumacza. Niektóre ody ogł. poprzednio *Dzien. Wil.* 1815 t. 2 nr 12; *Tyg. Wil.* 1816 nr 24, 32.

2. Horacy: Ody wszystkie wierszem polskim przełożone. T. 1-2. Wil. 1835.

Niektóre ody ogł. poprzednio *Tyg. Wil.* 1817 nr 60, 70-72, 93.

3. M. Cervantes: Don Kichot z La Manczy. Rkps.

Ponadto drobne przekłady w *Tyg. Wil.* 1817 nr 68, 70, 93, 97; 1821 nr 19-20, oraz przekłady artykułów z angielskiego pisma „Spectator" w *Tyg. Wil.* 1817 nr 77, 95; 1818 nr 120-121, 124, 127-128; 1820 nr 159.

Listy i materiały

1. Do A. Moszyńskiego z 20 kwietnia 1838. Ogł. *Księga pam.... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

2. Do A. Reniera 48 listów z 1840-1846 i 2 b. d. Ogł.: Listy Teodora Narbutta do dra Anicetego Reniera w Wilnie. *Kronika Rodz.* 1887 nr 16; 1888 nr 9-14.

3. Do T. Działyńskiego 2 listy z 1841. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

4. Do K. W. Wójcickiego z 1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

5. Autobiografia. Rkps, jw. poz. 4.

OPRACOWANIA

(Dzieje starożytne narodu litewskiego. Rec.): *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1835 cz. 12 s. 88-113; J. I. Kraszewski. *Tyg. Petersb.* 1836 nr 70-71; przedr. *Pam. Nauk.* 1837 t. 2 nr 4; *Lwowianin* 1840 s. 214-215; J. I. Kraszewski. *Athenaeum* 1841 t. 1; A. R.... Litwin (A. Renier). *Bibl. Warsz.* 1842 t. 3. — Teodor Narbutt. (Życiorys). *Czas* 1852 nr 148. — W. P. (Przybylski): Wilno, 2 września ... *Gaz. Warsz.* 1853 nr 251, 262. (Dot. prac historycznych). — ***: Życiorysy współczesne. I. Teodor Narbutt. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 162. — Jan ze Śliwina (A. H. Kirkor): Wszystkie oświecone kraje Europy ... *Gaz. Warsz.* 1854 nr 43. (Dot. biografii). — W. Syrokomla (L. Kondratowicz): Listy o zbiorach archeologicznych w Wilnie. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 159, 169, 178. — (Pomniejsze pisma historyczne. Rec.): (M. Baliński): Listy znad brzegów Krożenty. List II. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 285-288; *Gaz. Codz.* 1856 nr 98. — S. Mikucki: Kilka filologicznych uwag nad mitologią litewską, stanowiącą tom pierwszy Dziejów starożytnych narodu litewskiego. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 18-19. — (Dzieje narodu litewskiego. Rec.): (M. Baliński): Listy znad brzegów Krożenty. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 4, 6; S. Mikucki. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 1. — A. Pług (A. Pietkiewicz): List ... do

http://rcin.org.pl

Feliksa Pietkiewicza. Kilka wrażeń z wycieczek na Litwę. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 254. — J. Bartoszewicz: Teodor Narbutt. *Tyg. Ilustr.* 1860 t. 1 nr 26. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — A. K. J. (Jelicki): Teodor Narbutt, historyk, i syn jego Ludwik. *Dzien. Pol.* 1869 nr 46-87; 1870 nr 117-157 (z przerwami). — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899--1900. — J. Opatrny. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 1 (1903). — M. B.: Teodor Narbutt. *Życie i Sztuka. Dod. do Kraju* 1904 nr 48. — E. Woltier: Narbutt Fieodor Jefimowicz. *Russkij biograficzeskij słowar'*. T. 11 (1914). — W. Ogrodziński: Polskie przekłady Horacego. Kr. 1935. — A. Śnieżko: Dziejopisarz narodu litewskiego. *Ziemia Lidzka* 1936 nr 9. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939.

NEHRING WŁADYSŁAW (1830—1909)

Filolog, slawista-polonista.

Ur. 23 października 1830 w Klecku pod Gnieznem; syn Jakuba i Barbary z Gostomskich. W 1842-1850 uczył się w Gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu, w 1850--1854 studiował na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Pracę naukową podjął już w 1851 wygłaszając w Towarzystwie Literacko-Słowiańskim we Wrocławiu szereg odczytów. W 1855 przebywał na studiach w Dreźnie. W 1856 uzyskał stopień doktora filozofii. W 1857-1868 uczył w gimnazjach w Trzemesznie i w Poznaniu. W 1862 założył czasopismo *Tygodnik Poznański*. W 1868 powołany został na katedrę slawistyczną w Uniwersytecie Wrocławskim. W 1878-1879 współredagował *Archiv für Slavische Philologie*. Był członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie, Akademii Nauk w Petersburgu, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i kilku towarzystw naukowych słowiańskich i niemieckich. Trzykrotnie był dziekanem wydziału filozoficznego, a w 1893 rektorem Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1907 opuścił katedrę. Uznanie społeczeństwa polskiego dla jego pracy naukowej i pedagogicznej wyraziło się szeregiem uroczystości: w 1878 Towarzystwo Literacko-Słowiańskie wręczyło mu srebrny wieniec, w 1882 uroczyście obchodzono jubileusz dwudziestopięciolecia jego działalności naukowej, w 1900 czczono rocznicę siedemdziesięciolecia jego urodzin, wreszcie w 1906 pięćdziesiątą rocznicę uzyskania doktoratu. Zmarł 20 stycznia 1909 we Wrocławiu.

TWÓRCZOŚĆ

1. De polonicarum rerum saeculi XVI scriptoribus. Pars 1: De Reinholdi Heidensteinii scriptis historicis. Poz. 1856 (wg Estr.: 1857).

Toż w jęz. pol. pt. O historykach polskich XVI w. cz. 1: O życiu i pismach Reinholda Heidensteina. Poz. 1860; wyd. 2 spolszczone i pomnożone Poz. 1862. Cz. 2: O życiu i pismach Joachima Bielskiego. Poz. 1860; cz. 3: O życiu i pismach Jana Dymitra Solikowskiego. Poz. 1860.

2. Kurs literatury polskiej dla użytku szkół. Poz. 1866.

3. Nie ogłoszone dokumenta tyczące się klasztoru w Lędzie. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 4; wyd. osob. W-wa 1870.

4. Iter Florianense. O Psałterzu floriańskim, łacińsko-polsko-niemieckim, w szczególności o polskim jego dziale. Poz. 1871.

5. Mitteilung über eine in Kronik befindliche altpolnische Handschrift. *Archiv für Slavische Philologie* 1876 z. 1; nadb. Lipsk 1876.

6. O wyrazach z wątłą samogłoską obok l, r, pomiędzy spółgłoskami. Wr. 1884; toż *Prace Filol.* t. 1 (1885).

7. Studia literackie. Poz. 1884.

Zawartość: Pieśń Bogarodzica; Treny Jana Kochanowskiego. (*Bibl. Warsz.* 1881 t. 3); Odprawa posłów Jana Kochanowskiego. (Powst. 1882); Wespazjan Kochowski i jego liryki; Psyche Andrzeja Morsztyna. (*Bibl. Warsz.* 1876 t. 2); Poezje Krasickiego; Grażynai Konrad Wallenrod Mickiewicza. (Toż pt. O kierunkach nowszej literatury polskiej. *Bibl. Warsz.* 1882 t. 2; 1883 t. 1); Pan Tadeusz Mickiewicza. (*Ateneum* 1877 t. 4); Balladyna i Lilla Weneda J. Słowackiego; Nie-Boska komedia Z. Krasińskiego; Irydion Z. Krasińskiego.

8. Altpolnische Sprachdenkmäler. Systematische Übersicht. Würdigung und

http://rcin.org.pl

Texte. Ein Beitrag zur slavischen Philologie. Berlin 1886.

9. Sprawozdanie o dwóch pracach konkursowych na temat: „Polskie pieśni kościelne, używane w kościołach katolickich od najdawniejszych czasów aż do końca XVI w." *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 18 (1891); odb. Poz. 1891.

10. Joseph Dobrowsky. Rede gehalten zum Antritt des Rectoramtes 14 October 1893. *Schlesische Zeitung* 1893 i odb.

11. Jan Kochanowski, życie i dzieła. Zarys biograficzny. Petersb. 1900 *Życiorysy Sławnych Polaków* nr 12.

Artykuły i rozprawy ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Allgemeine Encyklopädie der Wissenschaften und Künste* ... Ersch und Gruber, Sec. II t. 34-39 (tu m. in.: F. Karpiński; F. S. Klonowic; G. Knapski; A. Kochanowski; J. Kochanowski; M. Kochanowski; P. Kochanowski; W. Kochowski; S. Konarski, O. Kopczyński; F. D. Kniaźnin; I. Krasicki; Z. Krasiński), *Archiv für Slavische Philologie* (tu m. in.: Die philologischen Arbeiten bei den Polen in neuerer Zeit. 1876; Über den Einfluss der altčechischen Literatur auf die altpolnische. Einleitung und das altpolnische Marienlied. 1876; Wigilie za umarłe ludzie. C. 1520. 1884; Die dramatisierte Geschichte Joseph's: Żywot Józefów von Nicolaus Rej. 1886), *Ateneum* (tu m. in.: Powieść kronikarza polskiego o Walterze i Helgundzie. 1883 t. 3), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: O kierunkach nowszej literatury polskiej. 1882 t. 2; 1883 t. 1, 4; Z młodych lat Bohdana Zaleskiego. 1887 t. 3), *Deutsche Literaturzeitung* (1880--1907), *Dzien. Poz.* (1889, 1906), *Kraj* (Petersb.; tu m. in.: Mickiewicz w literaturze niemieckiej. 1886 nr 20-21), *Kwart. Hist.* (1887-1902),

Materiały i Prace Komisji Język. AU w Kr. T. 1. Kr. 1904 (tu: Pierwsze sprawozdanie z prac nadesłanych na konkurs im. S. Lindego. Powst. Wr. początek marca 1901), *Mitteilungen der Schlesischen Gesellschaft für Volkskunde* (tu m. in.: Slavische Niederschläge im Schlesischen Deutsch; Ueber die Steinaltertumer auf dem Zobtenberge. 1896; Ueber Aberglauben, Gebräuche, Sagen und Märchen in Oberschlesien. 1897), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (tu m. in.: Nieznane szczegóły z nauki Andrzeja Towiańskiego. 1888; O paryskich prelekcjach A. Mickiewicza. 1891; O społecznych poglądach A. Mickiewicza. 1898), *Pam. Lit.* (1902), *Pam. III Zjazdu Historyków Pol. w Kr.* Kr. 1900 (tu: Rozkwit języka polskiego w wieku XVI. Zapomniany rozdział z historii literatury polskiej w. XVI), *Prace Filol.* (1885), *Rozpr. AU Wydz. Filol.* (1897), *Schlesien Vorzeit in Bild und Schrift* (tu m. in.: Ueber die Lygier. 1881; Schlesische Ortsnamen auf -witz (-itz). 1885), *Schlesische Zeitung* (1893), *Tyg. Poz.* (tu m. in.: Sprawa Zborowskich. 1863). *Universitaet Breslau. Festschrift zur Feier der hundertjährigen Bestehens.* T. 2. Wr. 1911 (tu m. in.: Historia katedry filologii słowiańskiej w uniwersytecie wrocławskim — s. 418-426), *Zeitschrift für vergleichende Literaturgeschichte* ... (tu m. in.: Eine unbekannte Episode aus dem Leben J. Veltens. 1893).

Prace edytorskie

1. H. Cegielski: Nauka poezji ... Wyd. 4 pomnożone. Poz. 1869; wyd. 5 pomnożone. Poz. 1874.

2. J. Popliński: Grammatik der polnischen Sprache. Wyd. 6. Tor. 1873; wyd. 7 nowo oprac. Tor. 1881.

3. Psalterii Florianensis partem polonicam ad fidem codicis recensuit, apparatu critico, indice locupletissimo instruxit. Poz. 1883.

4. J. Kochanowski: Dzieła wszystkie. T. 1-4. W-wa 1884-1897.

5. Listy Jana Zamoyskiego do Radziwiłłów od r. 1574-1602. *Kwart. Hist.* 1890 z. 2-3.

6. A. Mickiewicz: Konrad Wallenrod. Lw. 1893.

7. Kazania gnieźnieńskie. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* S. II t. 10 (1897) i odb.

Listy

1. Do J. Działyńskiego 2 listy z 1855. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. IX t. 1.

2. Do T. Działyńskiego z 1855. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich sygn. 2.

3. Do S. E. Koźmiana 6 listów z 1857--1865. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

4. Do J. Bartoszewicza 2 listy z 1859, 1862. Rkps Ossol. sygn. 4961/II.

5. Do W. Kętrzyńskiego z 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. XII t. 3.

6. Do Redaktora Biblioteki Warszawskiej 4 listy z 1870-1872. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

http://rcin.org.pl

7. Do Z. Celichowskiego 26 listów z 1874--1901. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Bibl. sygn. 41a. 25 listów ogł. B. W. Januszewski: Listy W. Nehringa do Zygmunta Celichowskiego (1874-1901). *Sobótka* 1961 nr 2.

8. Do O. Balzera 7 listów z 1891-1893. Rkps Ossol. sygn. 7701/II.

9. Korespondencja z I. Chrzanowskim (1892-1908). Listy z 9 kwietnia 1893 i b. d. (1907) ogł. W. Czapliński: Ignacy Chrzanowski na studiach we Wrocławiu. *Śląsk* 1946 nr 5/6; wyd. osob. Wr. 1946 *Arch. Przeszłości Instytutu Hist. Lit. Pol. Uniw. Wr.* z. 1.

10. Do L. Malinowskiego 5 listów z 1895--1896. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2520.

11. Do T. Wierzbowskiego z 1896. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 16.

12. Do T. Wierzbowskiego z 1896. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 17.

13. Do T. Wierzbowskiego z 1900. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 20.

14. Do H. Łopacińskiego 2 listy z 1901--1904. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2273.

15. Korespondencja z W. Hahnem z lat 1901-1908. Fragm. ogł. W. Hahn: Władysław Nehring w ostatnich latach życia (1899-1908). *Sobótka* 1946; odb. Wr. 1947 *Arch. Przeszłości Instytutu Hist. Lit. Pol. Uniw. Wr.* z. 2.

16. Do L. Bernackiego trzy listy z 1903, 1907. Ogł. W. Roszkowska: Nehringiana. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 3/4.
Rkps Ossol. sygn. 7045/II.

17. Do J. Łosia 3 listy z 1905-1906. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2285 t. 3.

18. Autobiografia z 1870 w jęz. niem. Ogł. W. Roszkowska, jw. poz. 16.

Bibliografię podaje A. Babiaczyk w książce: I. Chrzanowski: Władysław Nehring. Wspomnienie pośmiertne. W-wa 1909.

OPRACOWANIA

(O historykach polskich XVI wieku. Cz. 2. Rec.). *Dzien. Lit.* 1860 nr 10--11. — (Kurs literatury polskiej. Rec.): L. Brona. *Dzien. Lit.* 1867 nr 16-19; K. Kaszewski. *Pam. Nauk., Lit. i Artyst.* 1867 t. 1 poszyt 1. — W. Grochowski: W. Nehring. *Tyg. Ilustr.* 1868 t. 2 nr 45. — K. K. (Kantecki): (Iter Florianense. Rec.). *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 9. — J. K. Plebański: W. Nehring. *Klosy* 1882 nr 871-873. — I. H. (Hanusz): (Psalterii Florianensis pars polonica. Rec.). *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 1 s. 136-138. — (Studia literackie. Rec.): S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 2 s. 332-334; P. Chmielowski. *Ateneum* 1885 t. 1. — P. Chmielowski: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — S. Demby: Album pisarzy polskich (współczesnych). Seria nowa. W-wa 1900. —

W. Hahn: W. Nehring. *Kraj* 1901 nr 20. — P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — A. A. Kryński. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 1 (1903). — A. A. Kryński: W. Nehring. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3. — A. Brückner: W. Nehring. *Pam. Lit.* R. 7 (1908) z. 4. — W. Hahn. *Enc. wych.* T. 8 (1909). — I. Chrzanowski: Władysław Nehring. Wspomnienie pośmiertne. W-wa 1909; przedr. w: Studia i szkice. Rozbiory i krytyki. T. 2. Kr. 1939. — Nekrologi w 1909: S. Dembiński. *Słowo Pol.* nr 36; Eng. *Kwart. Hist.* t. 23; A. A. Kryński. *Prace Filol.* t. 7 i odb. pt. Władysław Nehring. 1830-1909; J. Tretiak. *Przegl. Pol.* t. 3; Z. D. *Bibl. Warsz.* t. 1; *Biesiada Lit.* nr 7; *Głos Warsz.* nr 21; *Książka* s. 73; *Prąd* nr 2-3; *Przegl. Bibl.* z. 1-2; *Słowo Pol.* nr 35. —

A. Szyperski: Geografia talentów wielkopolskich. Poz. 1934. — S. Cywiński: Sprawa podziału dziejów literatury polskiej na okresy. Kr. 1936. —

W. Czapliński: Ignacy Chrzanowski na studiach we Wrocławiu. *Śląsk* 1946 nr 5/6; wyd. osob. Wr. 1946 *Arch. Przeszłości Instytutu Hist. Lit. Pol. Uniw. Wr.* z. 1. — W. Hahn: W. Nehring w ostatnich latach życia (1899-1908). *Sobótka* 1946; odb. Wr. 1947 *Arch. Przeszłości* ... (jw.) z. 2. — T. Mikulski: Jubileusz książki 1886-1946. *Pionier* 1946 nr 137; przedr. w: Temat Wrocław. Wr. 1961. — T. Mikulski: Polonistyka wrocławska (100 lat historii). *Spr. z posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. I Językoznawstwa i Hist. Lit.* 1946 z. 1; przedr., jw. — T. Mikulski: „Trzeba petycyować o wspaniałomyślne dary". *Odra* 1946 nr 42; przedr., jw. — T. Mikulski: Z papierów W. Nehringa. *Sobótka* 1947 i odb.; przedr., jw. — T. Mikulski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu. *Oblicze Ziem Odzyskanych. Dolny Śląsk.* T. 2. Wr. 1948 i odb.; przedr. w książce, jw. — J. Hulewicz: Stosunki polskiego środowiska uniwersyteckiego we Wrocławiu z Akademią Umiejętności w Krakowie pod koniec XIX w. *Sobótka* 1949. — T. Mikulski: O grób dla W. Nehringa. *Zwierciadło*

http://rcin.org.pl

1950 nr 6; przedr. jw. — J. Kostrzewski: O „emigrantach" naukowych z Wielkopolski. *Roczniki Hist.* 1957 (= *Księga pam. w stulecie Poz. Tow. Przyj. Nauk*). Poz. 1957. — B. W. Januszewski: O polskim rektorze niemieckiego uniwersytetu. *Odra* 1958 nr 39. — W. Roszkowska: Nehringiana. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 3/4. — B. W. Januszewski: Listy W. Nehringa do Zygmunta Celichowskiego (1874-1901). *Sobótka* 1961 nr 2. — M. Plater: W murach uniwersytetu. Patriotyczne tradycje wrocławskich studentów. Wr. 1962.

NIEDŹWIECKI LEONARD (1811—1892)

Krypt.: L. N.; Ld. N.; Leonard N.

Wydawca.

Ur. 13 stycznia 1811 w Grodnie, w rodzinie urzędniczej. Gimnazjum ukończył w Sejnach, gdzie był kolegą Antoniego Bukatego i Hieronima Kajsiewicza. Następnie uczęszczał na wydział prawa i administracji na Uniwersytecie Warszawskim. Brał udział w powstaniu listopadowym, a po jego upadku znalazł się w obozie w Pucku. Stamtąd wyjechał do Anglii i od czerwca 1832 przebywał w Londynie. Tam podjął dalsze studia uczęszczając do szkoły Józefa Lancastra i do Kolegium Królewskiego, gdzie słuchał wykładów Ryszarda Owena. Zarobkowo pracował najpierw u bankiera, następnie w księgarni, a od 1836 sekretarzował znanemu wydawcy i uczonemu Dionizemu Lardnerowi. Dzięki temu gruntownie opanował technikę wydawniczą. Ponadto był agentem księgarni Aleksandra Jełowickiego i Eustachego Januszkiewicza, brał bezpośredni udział w pracach Towarzystwa Literackiego Przyjaciół Polski, pisał korespondencje do ukazującej się w Paryżu *Kroniki Emigracji Polskiej*. W 1839 przeniósł się do Paryża, gdzie objął stanowisko sekretarza u Władysława Zamoyskiego. W domu Zamoyskich pozostał do końca życia. W okresie wojny krymskiej dwukrotnie w 1856 i 1857 wyjeżdżał z Zamoyskim na Wschód. Był członkiem wielu towarzystw emigracyjnych. Opiekował się kolonizacją emigracji polskiej w Ameryce i w tym celu często jeździł do Hawru. Przyjaźnił się z Antonim Bukatym, Juliuszem Słowackim, Adamem Mickiewiczem, Cyprianem Kamilem Norwidem, specjalnie cenił Józefa Hoene Wrońskiego i położył wielkie zasługi w dziele publikowania i ochrony jego twórczości. Zmarł 13 grudnia 1892 w Paryżu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poszukiwania nad jednością mowy ludzkiej ze względów bożoznawczych. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 16.

2. Antoni Bukaty. W art.: Zmarli na wychodztwie od 1873 do 1878 roku. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878*. T. 2. Poz. 1878; odb. Poz. 1879. Przedr. zob. Prace edytorskie poz. 11.

3. Dolina „Zakopane" w roku 1832. Rkps. Fragm. ogł. *Wisła* 1895 z. 1.

4. Józef Maria Hoene Wroński (rys biograficzny). Wyd. zob. Przekłady.

Artykuły ogł. przeważnie w czasopismach emigracyjnych oraz: *Czas. Dod. Mies.* (1859), *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu* (1878).

Przekłady

J. M. Hoene-Wroński: Reforma absolutna, przeto ostateczna, wiedzy ludzkiej. (Wyjątek). Paryż 1891 i wyd. nast.

Autorstwo przekładu prawdopodobne.

Prace edytorskie

1. A. Bukaty: Polska w apostazji, czyli w tak zwanym russo-sławianizmie, i apoteozie, czyli w tak zwanym gallo-kosmopolityzmie, jako warunkach założenia i rozwiązania problematu etnologicznego w praktyce i wiedzy. Paryż 1842.

2. A. Bukaty: Hoene Wroński i jego udział w rozwinięciu ostatecznym wiedzy ludzkiej. Paryż 1844.

3. T. G. Marguerye: List pasterski przenajwielebniejszego biskupa augusto-duńskiego przykazujący modły za Polskę. Paryż 1864.

http://rcin.org.pl

Dedykacja: Pannie Cecylii Działyńskiej, przezacnego domu, pracą, nauką i bogobojnością wzorowej służebnicy Boga i ojczyzny, z głębokim uszanowaniem przypisuje Wydawca.

4. J. Zamoyski: Mowa ... do Henryka Walezjusza, królewicza francuskiego powołanego na tron Polski. Paryż 1864.

Dedykacja: Władysławowi, starszemu synowi jenerała Zamoyskiego, uczącemu się łaciny i dziejów ojczystych. Wydawca.

5. A. Perraud: Głos pogrzebny po Władysławie jenerale Zamoyskim. Kazanie w kościele oratorianów we czwartek 30 stycznia 1868. Paryż 1868.

Dedykacja: Zacnej młodzieży polskiej, przyszłym kraju mężom stanu, obywatelom, żołnierzom, Wydawca.

6. J. Hoene-Wroński: Propédeutique messianique. Éléments de la philosophie absolue. Zestawił A. Bukaty. Cz. 2. Paryż 1875.

7. A. Bukaty: Résolution générale des équations. Méthode spéciale ou teléologique de H. Wroński. Paryż 1878.

8. A. Perraud: Słowa wyrzeczone na cmentarzu Montmorency we czwartek 21 maja 1874 przy pogrzebie Witolda Zamoyskiego. Paryż 1878.

9. J. Hoene-Wroński: Wstęp do wykładu matematyki. Tłum. A. Bukaty. Paryż 1880.

Dedykacja: Hrabiemu Władysławowi Zamoyskiemu, biegłemu w matematyce, na wieczną rzeczy pamiątkę z powtórzeniem w tłumaczeniu pięknej obywatelskiej łacińskiej dedykacji uczonego dziada jego, z całą serdecznością Wydawca.

10. J. Hoene-Wroński: Caméralistique. Économie politique et finances. Extrait du traité de diplomatique. Oeuvre posthume. Paryż 1884. (Współwydawca: B. Conseillant).

11. A. Bukaty: Trzy grzechy śmiertelne Polski. Przez autora Polski w apostazji i apoteozie. Paryż 1887. (Tu także przedr. Twórczość poz. 2).

Listy i materiały

1. Do E. Januszkiewicza 2 listy z 14 czerwca 1836 i 19 stycznia 1837; do I. Jackowskiego 5 listów z 1840-1841: do S. Gnorowskiego z 6 marca 1840; do J. Słowackiego 4 listy z 6, 12, 17 i 29 maja 1841; do W. Zamoyskiego 5 listów z 1840-1842. Całość listów lub fragm. ogł. L. Płoszewski: Słowacki w listach i zapiskach Niedźwieckiego. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4 i nadb. Listy do J. Słowackiego przedr. E. Sawrymowicz: Korespondencja Juliusza Słowackiego. T. 2. Wr. 1963.

2. Do I. Jackowskiego 4 listy z 1841-1842; do W. Zamoyskiego 4 listy z 1842-1843; do A. Chodźki 2 listy z 1 i 4 listopada 1843; do L. Chodźki 6 listów z 1843-1844; do E. Januszkiewicza 2 listy z 3 lipca 1843 i 18 listopada 1844. Fragm. ogł L. Płoszewski: Mickiewicz w korespondencji i zapiskach L. Niedźwieckiego. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 6 (1958) i nadb.

3. Do W. Zamoyskiego 8 listów z 1841. Fragm. ogł. L. Finkel: Z korespondencji L. Niedźwieckiego z roku 1841. *Rok Mickiewiczowski. Księga pam.* Lw. 1899; fragm. przedr. L. Płoszewski, jw. poz. 2.

4. Do W. Zamoyskiego 14 listów z 1841--1864; do generałowej Zamoyskiej z 14 marca 1856. Fragm. ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 4-6. Poz. 1918--1930. Fragm. 5 listów do W. Zamoyskiego z 1841-1842 przedr. L. Płoszewski, jw. poz. 2.

5. Do I. Jackowskiego z 21 kwietnia 1842. Ogł. L. Płoszewski: Na obiedzie proszonym u państwa Mickiewiczów. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 49.

6. Do W. Zamoyskiego z 4 maja 1842. Ogł. L. Płoszewski: Mickiewicz w ojczyźnie. II. Przemówienie: „Nadeszły inne czasy". *Ruch Lit.* 1929 nr 10.

7. Do W. Wielogłowskiego 4 listy z 1847. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1827.

8. Do K. J. Ostrowskiego 2 listy z 9 sierpnia 1853 i 24 lipca 1878. Ogł. w art.: Wronskiana. *Zet* 1938 nr 12.

9. Do brata z 29 lipca 1861. Rkps Ossol. sygn. 5488/II.

10. Do A. Oleszczyńskiego b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1850.

11. Dziennik z lat 1840-1850. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2414. Fragm. dziennika z lat 1841-1850 oraz notatki ogł. L. Płoszewski, jw. poz. 1, 2.

12. Listy do różnych osób z 1832-1892; Dziennik z pobytu w Anglii w 1831-1840; Zapiski dzienne, raptularzyki z 1837--1874; Zapiski dot. wojny francusko--pruskiej 1870/71; Materiały do artykułów, notatki, drobne przekłady, zob. J. Łuczakowa: Katalog „Papierów po L. Niedźwieckim" i Archiwum Dywizji Kozaków Sułtańskich w Bibliotece Kórnickiej. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 7 (1959) i nadb.

OPRACOWANIA

B. Trentowski: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 3. Poz. 1874 s. 119-121. —

http://rcin.org.pl

(A. Giller): Niedźwiecki Leonard. *Wieniec pam. półwiekowej rocznicy powstania listopadowego. Album Muz. Nar. w Rapperswylu.* Raperswil 1882. — A. H.: Leonard Niedźwiecki. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 167. — L. Méyet: Listy nieznane Juliusza Słowackiego. *Bibl. Warsz.* 1893 t. 1. — S. Dickstein: Hoene-Wroński. Jego życie i prace. Kr. 1896. — L. Finkel: Z korespondencji L. Niedźwieckiego z roku 1841. *Rok Mickiewiczowski. Księga pam.* Lw. 1899. — M. Kridl: Oprac. wyd.: Listy J. Słowackiego. T. 3. W-wa 1915. — Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 4-6. Poz. 1918-1930. — L. Płoszewski: Mickiewicz w ojczyźnie. II. Przemówienie: „Nadeszły inne czasy". *Ruch Lit.* 1929 nr 10. — L. Płoszewski: Słowacki w listach i zapiskach Niedźwieckiego. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4 i odb. — L. Płoszewski: Na obiedzie proszonym u państwa Mickiewiczów. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 49. — S. Jasińska: Celina Mickiewiczowa w zapiskach L. Niedźwieckiego. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 6 (1958). — M. Kolabińska: Bracia Kątscy w świetle papierów L. Niedźwieckiego. Tamże. — L. Płoszewski: Mickiewicz w korespondencji i zapiskach L. Niedźwieckiego. Tamże i nadb. — J. Łuczakowa: Katalog „Papierów po Leonardzie Niedźwieckim" i Archiwum Dywizji Kozaków Sułtańskich w Bibliotece Kórnickiej. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 7 (1959) i nadb.

NIEWIAROWSKI ALEKSANDER (1824—1892)

Pseud. i krypt.: A. N.; Al.; Al. N.; Al. P.; Al. Pół.; Al. Półk.; A. Półkozic; Al. Półkozic; Aleksander Półkozic; Aleksy Półkozic.

Publicysta, powieściopisarz.

Ur. w 1824 we wsi Prostyni na Podlasiu, w rodzinie drobnej szlachty. Od 1836 uczęszczał w Warszawie do szkoły średniej, której prawdopodobnie nie ukończył. W 1841-1843 należał do grupy literackiej, którą sam w 1881 nazwał Cyganerią warszawską. Przyjaźnił się z Romanem Zmorskim i Józefem Bohdanem Dziekońskim, z którymi wspólnie odbył szereg pieszych wędrówek po kraju. Po 1843 bywał w domu Wilkońskich oraz należał do Cechu Głupców z przydomkiem „Wcześnie głupi". Ożenił się z Julią Brzozowską, siostrą poety Karola Brzozowskiego, kompozytorką. W 1847 wyjechał za granicę. W Paryżu poznał się z Juliuszem Słowackim. W 1848 w czasopiśmie *Trzeci Maj* występował przeciw towiańczykom. W 1852 powrócił do kraju i zajął się dziennikarstwem. W 1854-1857 był jednym z głównych współpracowników *Gazety Warszawskiej*. Od końca 1857 do połowy 1859 redagował *Gazetę Codzienną*. W 1861 razem z Romanem Zmorskim, Ludwikiem Brzozowskim i Józefem Miniszewskim założył i redagował czasopismo *Pszczoła*. W 1862-1864 wydawał *Kurier Niedzielny*, następnie był współpracownikiem *Dziennika Warszawskiego*. W 1876 założył pismo *Antrakt*, w 1877 został współpracownikiem nowo powstałego pisma *Echo*. W 1882-1887 był współpracownikiem *Wieku*. Zmarł w Warszawie 13 listopada 1892.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rękopism mego kuzyna wariata. Fantazja. T. 1-2. W-wa 1853.

Dedykacja: JW. Józefowi Glinka na pamiątkę chwil spędzonych w gościnnym jego domu poświęca autor.

2. Laokoon. Szkic obyczajowy. W-wa 1854. Wyd. nast.: przedr. *Romans i Powieść* 1885 t. 9 nr 209-231.

3. Rotmistrz bez roty, romans bez planu. Fragm. ogł. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 205-215; całość pt. Rotmistrz bez roty. Powieść. T. 1-3. W-wa 1855.

4. Los opiekun. Powieść. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 257-267, 272-277; wyd. osob. Wil. 1855.

5. Galeria panien. Szkic obyczajowy. W-wa 1855. Przedr. zob. poz. 10.

Na karcie poprzedzającej tytuł: Galeria panien na wydaniu.

6. Zbiór powinszowań na wszystkie uroczystości familijne, wierszem i prozą, oraz wpisy do sztambuchów zebrane z najlepszych autorów, oryginalnie w języku polskim, francuskim i niemieckim. W-wa 1855. Wyd. 2 W-wa 1861.

7. Życie na żart. Powieść w trzech tomach. *Gaz. Codz.* 1855 nr 233-1856

http://rcin.org.pl

nr 23 (z przerwami); wyd. osob. pt. Życie na żart. Szkic. T. 1-3. W-wa 1856.

8. Galeria konkurentów i konkurentek. Wil. 1857.

9. Stara osa. Kilka rysów towarzyskich. W-wa 1857.

10. Galeria kawalerów do wzięcia; Galeria panien na wydaniu. W książce: J. S. Bogucki: Wizerunki społeczeństwa warszawskiego. Szkice obyczajowe. Edycja druga, powiększona przez A. Niewiarowskiego. W-wa 1858.

Por. poz. 5.

11. Gwiazdka. T. 1-2, cz. 1-18. W-wa 1860-1861.

Zawartość: Zbiór felietonów, w których są cytowane fragmenty utworów współczesnych autorów.

12. Niedouczek. (Powieść). *Dzien. Warsz.* 1867 nr 228-264 (z przerwami).

13. Szkice psychologiczne. (W ramach powieści). Szkic I. Paweł i Wirginia; Szkic II. Trzy spotkania ócz niebieskich z czarnymi. Fragm. szkicu II ogł. *Magazyn Mód* 1861 nr 12-17; tenże cały szkic ogł. *Dzien. Warsz.* 1867 nr 97-225 (z przerwami); szkic I wyd. osob. W-wa 1867.

14. Dwie szkatułki. Komedia w 2 aktach. Rkps powst. przed 1870. (Współautor: M. Morzkowski).

Wg Estr. I, 350.

15. Cyganeria warszawska. *Kur. Warsz.* 1881 nr 269 - 1882 nr 7 (z przerwami).

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Antrakt* (wyd. i red. 1876), *Album warsz.* K. W. Wójcickiego. W-wa 1845 (tu wiersz: Nędza), *Bibl. Warsz.* (1862), *Biesiada Lit.* (tu: O Juliuszu Słowackim. Fragment z pamiętnika. 1886 nr 37-38; O Juliuszu Słowackim. Ze wspomnień Aleksandra Półkozica. 1887 nr 17-18), *Dwutyg. Lit.* (tu wiersze w 1845), *Dzien. dla Wszystkich* (tu nowele i opowiadania w 1886-1887), *Dzien. Warsz.* (tu w 1865-1870 recenzje teatralne, kroniki tygodniowe, nowele i opowiadania podpisywane najczęściej krypt. Al.), *Echo* (1877-1883; tu m. in.: Roman Zmorski. (Wspomnienie). 1877 nr 12; Wycieczka do ruin czerskiego zamku. 1877 nr 36, 38, 43-44, 47-49; Kartki z nie wydanego pamiętnika. Na wędrówce. 1877 nr 122, 129, 133, 136, 164-165; Ludwik Toporczyk Norwid. 1882 nr 12), *Gaz. Codz.* (wyd. i red. 1857-1859; tu m. in.: Wieniec z kłosów i wieniec z kwiatów. Dwa obrazki. 1858 nr 22-24, 29-32, 34-35, 37-39, 53; Jak się teraz żenią? Tytuł bez powieści. 1859 nr 77-78, 80-83), *Gaz. Warsz.* (tu w 1854-1857 felietony tygodniowe, tzw. „Gwiazdki"), *Jaskułka* (tu: Strach — baśń gminna. 1843), *Kłosy* (tu m. in.: Roman Zmorski. Iskry z popiołów. 1885 nr 1057-1058; Ludwik Sztyrmer. 1886 nr 1097-1098; Cyprian Norwid. 1886 nr 1115-1117; Wacław Szymanowski. 1887 nr 1124--1125; Gabriel Rożniecki. (Wspomnienie pośmiertne). 1887 nr 1160), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1858, 1860; tu m. in.: Syn obywatelski. Obrazek. 1860 nr 111-115, 117), *Kur. Codz.* (1887), *Kur. Niedzielny* (wyd. i red. 1862-1864), *Kur. Warsz.* (1881-1886; tu m. in.: Poezje Włodzimierza Wolskiego. 1882 nr 200-201; Lekarstwo na cholerę. 1884 nr 223-225; Niedobitki. (Tytuł bez powieści). 1884 nr 260-261, 264-265; Królikowski i Dawison. Fragment ze wspomnień. 1886 nr 256; Poeta sprzed czterdziestu laty na kuracji. 1887 nr 216; Cech Głupców. Fragment z 2 części „Cyganerii warszawskiej". 1890 nr 1, 206; Na placu Krasińskich. Z teki pośmiertnej. 1897 nr 160), *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 1. Petersb. 1859 (tu: Kilka uwag o listach z Krakowa J. Kremera), *Przegl. Nauk* (tu m. in. debiut wierszem: Człowiek. 1842 t. 3), *Pszczoła* (współwyd. i red. 1861), *Romans i Powieść* (tu m. in.: Niedobitek. (Szkic z wypłowiałego portretu). 1881 t. 2 nr 44-45), *Słowo* (W-wa; tu m. in.: Teofil Lenartowicz. Sylwetka. 1882 nr 172-177; „Ostatki" za ostatki. 1887 nr 79-90), *Trzeci Maj* (Paryż; tu: Do Redakcji Trzeciego Maja. (List z 3 lutego 1848). 1848 nr 8), *Tyg. Mód i Powieści* (1885, 1887-1888), *Tyg. Powsz.* (tu: Karol Brzozowski. 1885 nr 8-9), *Wędrowiec* (tu: Edmund Wasilewski. 1887 nr 19-20), *Wiek* (tu w 1882-1887 rec. teatr., felietony i drobne utwory, m. in.: Liszt i poeci polscy w Warszawie. 1886 nr 176).

Przekłady

J. Samarin: Jezuici i stosunki ich do Rosji. Przełożył z ruskiego A. N. W-wa 1867.

Wydania zbiorowe

W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. Zebrał i opracował J. W. Gomulicki. W-wa 1964.

http://rcin.org.pl

Tu A. Niewiarowskiego: Cyganeria warszawska; Liszt i poeci polscy w Warszawie; Wycieczka do ruin czerskiego zamku; Poeta sprzed czterdziestu laty na kuracji; Na placu Krasińskich; Cech Głupców.

Listy

1. Do K. W. Wójcickiego z 1872. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

2. Do T. Lenartowicza 2 listy z 1883. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 4.

OPRACOWANIA

(Laokoon. Rec.): F. H. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1854 nr 184-185; W. P. (Przybylski). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 194; W. Szymanowski. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 186. — (Rotmistrz bez roty. Rec.): W. Szymanowski. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 81-83; *Gaz. Warsz.* 1855 nr 82; *Nowiny* 1855 t. 1 nr 43-44. — (Życie na żart. Rec.): K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1856 t. 4; 3. *Dzien. Lit.* 1856 t. 2 nr 76-80. — J. Zachariasiewicz: (Galeria konkurentów i konkurentek. Rec.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 260. — (Stara osa. Rec.): J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 222; J. Zachariasiewicz. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 166. — P. Chmielowski: Aleksander Niewiarowski. *Złota przędza.* T. 3. W-wa 1886. — Spis uczonych i literatów piszących po polsku. *„Ruch". Kalendarz enc. na r. 1889.* W-wa 1888. (Wiadomości na zasadzie autobiograficznych notat). — Nekrologi w 1892: T. Jeske-Choiński. *Gaz. Lw.* nr 295; *Ateneum* t. 4; *Gaz. Warsz.* nr 306; *Kraj* nr 46; *Kronika Rodz.* nr 23; *Prawda* nr 47; *Tyg. Mód i Powieści* nr 47. — W. Gomulicki: Miron. Studium literackie. III. *Kraj* 1895 nr 22. — K. Bartoszewicz: Korespondencja J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Lit.* 1898 nr 6. — P. Chmielowski. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 1/2 (1903). — J. Tretiak: Juliusz Słowacki. T. 2. Kr. 1904. — W. Marrené-Morzkowska: Aleksander Niewiarowski (Półkozic). W: Cyganeria warszawska. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 374. —

M. Witkowski: A. Niewiarowski (Półkozic), twórca polskiego felietonu. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 50. — J. W. Gomulicki: Zabłąkany pielgrzym. Rzecz o Ludwiku Norwidzie. *Przegl. Współcz.* 1935 t. 55 nr 163-164. — T. Hiż: Talent, dziwactwo i coś jeszcze. W-wa 1937. — S. Kawyn: Cyganeria warszawska. Z dziejów obyczajowości literackiej. W-wa 1938. — T. Hiż: Od Półkozica do Wasylewskiego (90-lecie polskiego felietonu). *Gaz. Pol.* 1939 nr 184. — J. Nowakowski: Cyganeria warszawska. (Między legendą a prawdą). *Ruch Lit.* 1960 nr 1/2. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W: N. Żmichowska. Listy. T. 2. Wr. 1960. — J. W. Gomulicki: Genealogia Cyganerii warszawskiej. Wstęp w wyd.: W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964; odb. W-wa 1964.

NORWID CYPRIAN (1821—1883)

Krypt.: C. K. N.; C. N.; Cyp. N.; Cyp. N...; Cyprian N.; Cyprian N....; Cyprian z Głuchów pod Warszawą; N.

Poeta.

Ur. 24 września 1821 we wsi Laskowo-Głuchy pod Radzyminem; syn Jana i Ludwiki ze Zdzieborskich. Ojciec jego pochodził ze żmudzkiej rodziny szlacheckiej, mającej swe dobra również na Białorusi. Straciwszy majątek Jan Norwid w 1815 przyjechał na teren Królestwa Kongresowego i tu został urzędnikiem; był m. in. kontrolerem komisji nadzwyczajnej biletów kasowych, komisarzem obwodu, kasjerem dyrekcji generalnej poczt. Majątek Laskowo-Głuchy wniosła mu jako wiano żona (trzecia) w 1818. Umarł w więzieniu za długi w Warszawie w 1835.

Cyprian, wcześnie osierocony, wychowywał się u babki Hilarii z Sobieskich Zdzieborskiej w Warszawie. Wraz ze starszym bratem Ludwikiem uczył się w gimnazjum na Lesznie w 1831-1832 i 1834-1837. Był m. in. kolegą Felicjana Faleńskiego i Aleksandra Niewiarowskiego. Nie kończąc klasy V opuścił gimnazjum w lipcu 1837 i wstąpił do prywatnej szkoły malarskiej Aleksandra Kokulara, w roku następnym przeszedł do pracowni malarskiej Jana Klemensa Minasowicza. W listopadzie 1840 zaczął pracować jako aplikant w Heroldii Królestwa Polskiego, której członkiem był jego dziad

http://rcin.org.pl

Michał Sobieski. W tym czasie rozpoczął twórczość poetycką. W czerwcu 1841 porzucił pracę w Heroldii, w jesieni tegoż roku odbył z Władysławem Wężykiem podróż po Królestwie. W drugą wędrówkę wybrali się z Antonim Czajkowskim na wiosnę 1842 i zwiedzili wtedy m. in. Kraków. Po paru miesiącach wrócili do Warszawy. We wrześniu Norwid wyjechał za granicę. Przez Drezno, Norymbergę, Monachium, Weronę, Ferrarę i Wenecję w połowie 1843 przybył do Florencji i zapisał się na oddział rzeźby Akademii Sztuk Pięknych. W maju-czerwcu 1844 odbył podróż do Rzymu i Neapolu. Od początku 1845 ponownie był w Rzymie, tam w marcu przy bierzmowaniu przyjął imię Kamil. W kwietniu poznał Marię Kalergis i Marię Trembicką. Zakochany w pani Kalergis odbył w towarzystwie obu kobiet podróż przez Włochy, potem w jesieni pojechał za nimi przez Śląsk do Berlina. W drodze oddał swój paszport Maksymilianowi Jatowttowi, uciekinierowi z wojska rosyjskiego. Po wyjeździe ukochanej został w Berlinie, zbliżył się do studentów polskich, studiował w bibliotekach i chodził na wykłady. Na skutek pomieszania go z Jatowttem został aresztowany 10 czerwca 1846; do końca lipca był w więzieniu. Uwolniony, wyjechał do Brukseli, w lutym 1847 ponownie przyjechał do Rzymu, gdzie już była pani Kalergis. W roku następnym poznał w Rzymie Adama Mickiewicza, któremu na sejmiku emigracyjnym przeciwstawił się atakując jego *Skład zasad*. Zaprzyjaźnił się wtedy z Zygmuntem Krasińskim. W maju 1848 uzyskał audiencję u papieża Piusa IX. Latem tegoż roku odbył podróż po Morzu Śródziemnym, prawdopodobnie w końcu roku był również w Paryżu. W lutym 1849 przyjechał na stałe do Paryża. Zaprzyjaźnił się z Juliuszem Słowackim, Fryderykiem Chopinem i Bohdanem Zaleskim. Żyjąc w wielkiej biedzie i ulegając coraz większemu kalectwu głuchoty, wyniesionemu z więzienia berlińskiego, korzystał z zasiłków Z. Krasińskiego, Augusta Cieszkowskiego, Adama Potockiego i Delfiny Potockiej. W 1851 zerwał z Z. Krasińskim i odesłał mu jego listy. Próbował prac malarskich, lecz to mu nie dawało utrzymania, więc w lipcu 1852 przyjął pracę przy robotach w lesie w Fontainebleau. 29 listopada 1852 przez Hawr wyjechał do Londynu, a stąd 12 grudnia żaglowcem do Nowego Jorku. Na statku zarabiał jako tłumacz dla włoskich emigrantów i pomagał kapitanowi w rachunkach. W Nowym Jorku zamieszkał u towarzyszy podróży. Najpierw chorował, po kilku miesiacach zaczął zarabiać na życie w introligatorni i księgarni, potem modelował sztuczne szczęki z wosku, wreszcie ilustrował *Almanach Ekspozycji Uniwersalnej*. 24 czerwca 1854 wyruszył na parowcu w drogę powrotną do Europy. Po kilkumiesięcznym pobycie w Londynie w grudniu 1854 wrócił do Paryża. Starał się pracami malarskimi zarobić na utrzymanie, lecz wpadał w coraz większą biedę, wreszcie w lutym 1877 zamieszkał w Ivry w Zakładzie Św. Kazimierza razem z Tomaszem Augustem Olizarowskim. Tam umarł w nocy z 22 na 23 maja 1883. Pogrzebany został na cmentarzu w Ivry, po pięciu latach jego zwłoki zostały przeniesione do polskiego grobu zbiorowego na cmentarzu w Montmorency.

TWÓRCZOŚĆ

Utwory oryginalne

1. Mój ostatni sonet. *Piśmiennictwo Kraj. Dod. do Gaz. Por.* 1840 oddział 2 nr 8 s. 4. Przedr. z poprawkami wg odpisu autografu J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Autograf Bibl. PAN Kr. sygn. 1352, jego wierny odpis w Bibl. Nar. sygn. 6321 (tu data: Piątek. 05 z rana).

2. Dumanie (inc.: Dzikie smutki, jak kolcem najeżone głogi...). *Piśmiennictwo Kraj. Dod. do Gaz. Por.* 1840 oddział 2 nr 19 s. 3-4.

3. Do***. Powst. 1840. Ogl. *Przegl. Warsz.* 1840 t. 3 s. 133-135. (W spisie treści tytuł: Do piszących).

Końcowy sześciowiersz z drobną zmianą w pierwszym wierszu był drukowany jako motto w *Piśmiennictwie Krajowym* 1841, zamieszczony też w nocie: Prospekt (na r. 1841). Tamże 1840 nr 50/51.

4. Łaskawy opiekun, czyli Bartłomiej Alfonsem. *Przegl. Warsz.* 1840 t. 1 s. 369-395. Przedr. J. W. Gomulicki: Iskry z po-

http://rcin.org.pl

piołów. 25 zapomnianych opowiadań polskich XIX wieku. W-wa 1959.

Przekł. franc.: P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

5. Wieczór w pustkach. ⟨Fantazja⟩. *Przegl. Warsz.* 1840 t. 3 s. 226-232. Przedr. (z odmianami) zob. poz. 93.

6. Wspomnienie wioski. *Przegl. Warsz.* 1840 t. 1 s. 358-361. Przedr. zob. poz. 93.

Przekł. bułgarskie: D. Gabe-Penewa: Polski poeti. Izbrani pesni s harakteristiki na poetite i s predgowor ot B. Penew. Sofia 1921 *Pol. Bibl.* ks. 5 (tu razem przekł. poz. 64); fragm. końcowy (inc.: Noc — rosa pada...) przedr. *Polsko-Bălgarski Pregled* 1921 nr 25.

7. Dobrzy ludzie. Komedia serio w 3 aktach. Powst. 1840-1841. Zaginęła. Zachował się mały fragm. w liście A. Szeligi Potockiego z 25 marca 1841 do A. E. Koźmiana; ogł. J. W. Gomulicki: O nieznanym dramacie Norwida. *Pam. Teatr.* 1961 z. 2 i nadb.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2039.

8. Litkup na Pradze i porachunek z Wojciechem. Rycina pierwsza, rozpoczynająca Album wydawane przez p. J. Piwarskiego. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1 s. 652-653; przedr. prawie w całości *Kur. Warsz.* 1841 nr 91 s. 426-427. Przedr. T. Makowiecki: Pierwsze artykuły Norwida. *Ruch Lit.* 1927 nr 3; uzupełnienia podał S. Pigoń: Jeszcze o „Pierwszych artykułach Norwida". Tamże nr 4.

Jest to recenzja zaczynającego wychodzić Albumu cynkograficznego J. Piwarskiego. Na artykuł polemiczny Norwid ogłosił odpowiedź pt. Ze względu artykułu o cynkografii w Bibliotece Warszawskiej. T. 2 s. 519. *Przegl. Warsz.* 1841 t. 1 s. 266-272. Przedr. T. Makowiecki. *Ruch Lit.* 1927 nr 3; przedr. również Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. F s. 448-450.

9. Wspomnienie. W imionniku N. Ł. Dat. 20 marca 1841. (Powst. 1840?). Ogł. *Piśmiennictwo Kraj. Dod. do Gaz. Por.* 1841 nr 14 s. 222-223; tekst skażony ogł. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2 s. 483-484. Z autografu ogł. J. Jankowski: Prześliczny wiersz. Nieznany utwór Norwida. *Świat* 1908 nr 48.

Autograf w sztambuchu N. Łuszczewskiej był własnością A. Oppmana.

10. Pióro. ⟨Do imiennika Antoniego Czajkowskiego⟩. Ogł. bez podtyt. — dedykacji. *Pam. Lit.* 1842 nr 11 (18 marca) s. 3; toż *Bibl. Warsz.* 1842 t. 2 s. 177; ogł. z podtyt. zob. poz. 93. Przedr. A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Norwid. Sylwetka pośmiertna. *Wiek* 1884 nr 22, 27.

Autograf wersji z Bibl. Warsz. w Bibl. PAN Kr.; jego podobizna, zob. Wyd. zbior. poz. 13. Autograf w albumie A. Czajkowskiego nie odnaleziony.

Przekł. ros.: D. D. Bochan. Ogł. S. Cywiński: O przekładach D. D. Bochana poezji polskiej na język rosyjski. *Środy Lit.* 1936 nr 3 i odb. (Tu razem przekł. poz. 34).

11. Pożegnanie. Powst. prawdopodobnie w sierpniu 1842. Ogł. *Athenaeum* 1842 t. 5 s. 127-130. Przedr. R. Zrębowicz, zob. Wyd. zbior. poz. 5, 8. Inną wersję ogł. *Orędownik Lit.* 1842 nr 40-41; przedr. zob. poz. 93.

12. Do mego brata Ludwika. Dat. Florencja 1844. Ogł. *Przegl. Nauk.* 1845 t. 1 nr 4 s. 121-126.

Autograf Arch. Główne Akt Dawnych sygn. 516.

13. O rzeźbiarzach florenckich ⟨dziś żyjących⟩. Dat. w Rzymie 1845. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 1 s. 197-203. Z rkpsu własności Radwanów, nieco różniącego się, ogł. J. J. (Jankowski): Z teki pośmiertnej C. Norwida. *Świat* 1908 nr 23-24.

Autograf Bibl. Nar.

Dedykacja: W dowód szacunku głębokiego dla pism i cnót domowych K. z T. H. (Hoffmanowej).

14. Głos niedawno do wychodztwa polskiego przybyłego artysty. *Orzeł Biały* (Bruksela) 1846 nr 19/20. Przedr. S. P. Koczorowski: Nieznane przemówienie publiczne C. Norwida. *Przegl. Warsz.* 1923 nr 23.

Przemówienie na obchodzie rocznicy wybuchu powstania 29 listopada.

15. Modlitewnik. Powst. w więzieniu w Berlinie w czerwcu 1846, podarowany Włodzimierzowi Łubieńskiemu. Fragm. ogł. *Przegl. Powsz.* 1911 t. 109 nr 327 (wkładka); wstęp pt. Monolog. Dat. w poniedziałek 6 czerwca 1846. Ogł. (z błędami) tamże nr 326; toż przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 19; z odpisu autografu wyd. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Autograf zaginiony. Odpis Z. Przesmyckiego w Bibl. Nar. sygn. 6321.

16. Amen. ⟨Legenda⟩. Dat. w Rzymie 1847. Z autografu po J. B. Zaleskim ogł. A. Krechowiecki: O Cyprianie Norwidzie. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 83-84; przedr. w: O Cyprianie Norwidzie. T. 1. Lw. 1909 s. 68-69.

Dedykacja: Pani Zofii Zaleskiej od współ-Mazura ⟨po kądzieli⟩.

Przekł. ang.: L. Gay-Tifft. Wyd. A. Janta. *The Polish Arts-Club Review* (Detroit) 1951-1952.

17. Patkul. Tragedia. Powst. prawdopodobnie 1847. Zaginęła.

http://rcin.org.pl

18. Wesele. Powieść. Dat. w Bagni di Lucca, sierpień 1847. Z autografu w papierach po J. Koźmianie ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

19. Do władcy Rzymu. Powst. wg Z. Przesmyckiego w końcu 1848. Wyd. zob. poz. 112.

20. Epos-nasza. Dat. 1848. Przesłane do red. *Gońca Pol.* (Poz.), lecz nie ogł. Z autografu własności S. Cegielskiego ogł. B. Erzepki. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Dzien. Poz.*) 1910 nr 26.

21. Hippolitos. Legenda chrześcijańska z czasów Waleriana Imperatora. Powst. prawdopodobnie w Rzymie 1847-1848. Rkps, przesłany do red. *Przegl. Nauk.*, zaginął.

22. Jeszcze słowo ⟨czyniącym pokój przypisane⟩. Dat. 1848. Wyd. osob. (Paryż 1848). (Druk ulotny?).

Poemat liryczny wierszem.

23. Marmur-biały. Dat. „Na pokładzie okrętu u Egejskiego Morza 18..." (1848). Z autografu własności D. Zaleskiego ogł. A. Krechowiecki. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 315-316; przedr. jw. poz. 16, s. 113-114.

24. Niewola. Dat. w Paryżu 1848. Wyd.: Niewola i Fulminant 1849-1863. Dwa rapsody. Lipsk 1864 (razem z poz. 109; tu także Przekłady poz. 9).

Pierwotnie pt. Trzy pytania — miała stanowić jeden utwór (drugi poszyt) z poz. 25. Epilog pt. Plato i Archita — bywa wymieniany jako utwór oddzielny.

25. Pieśni społecznej cztery stron. Dat. 1848. Wyd. Poz. 1849. Przedr. *Łan Młodzieży* 1908 nr 7-9, 12.

Poemat liryczno-dydaktyczny wierszem.
Por. poz. 24, 48.

26. Pompeja. Powst. wg J. W. Gomulickiego 1848 lub 1849, wg Z. Przesmyckiego między 1850-1852. Ogł. *Pokłosie. Zbieranka lit. na korzyść sierot.* R. 2 (1853). Leszno 1854 s. 176-183.

Przekł. czeski: F. Kvapil. *Slovanský přehled* 1908 t. 4 s. 293-296; przedr. w: Polská moderní poesie. I. Dozvuky romantismu. Praga 1922. (Tu razem przekł. poz. 91, 97; fragm. poz. 120).

27. Psalm wigilii. Dat. „w Rzymie w wigilię 1848". Ogł. *Kalendarz dla rodzin katolickich na r. 1866.* Kr. 1866 s. 84-86.

Dedykacja: Ojcu H.... K.... (Kajsiewiczowi) na świadectwo szacunku powinnego przypisany.

28. Vittoria Colonna. Poema. Powst. prawdopodobnie 1847-1848. Rkps, przesłany do red. *Przegl. Poz.*, zaginął.

Utwór nieznany. Powyższy tytuł podał Norwid w liście do A. Zaleskiego (ogł. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 30); inny tytuł: Olimpia Colonna — w liście Norwida do A. Zaleskiego z 1858 (por.: Testament literacki C. Norwida z 1858 roku. Wyd. T. Przypkowski. Kr. 1935 s. 12).

29. Wigilia. ⟨Legenda dla przyjaciół⟩. Dat. w Rzymie 1848. Wyd. osob. (Paryż 1848). (Druk ulotny).

Poemat liryczny wierszem.

30. Z listu. (Do Włodzimierza Łubieńskiego). Powst. „na Morzu Śródziemnym 1848 lata". Ogł. *Pokłosie...* R. 3 (1854). Poz. 1855 s. 114-116. Z autografu ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

Autograf Bibl. Nar. Podobizny autografu zob. Wyd. zbior. poz. 7, 16.

Wiersz ten był opatrzony trzema przypiskami, które później Norwid odrzucił w liście do A. Zaleskiego z 1858.

31. Czasy. Powst. ok. 1849. Ogł. *Pokłosie* ... R. 5 (1856). Poz. 1857 s. 175. Red. 2 i 3 pt. Socjalizm — włączona do Vade-mecum, zob. poz. 120; red. 3 wyd. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Przekł. ang.: W. Kirkconnell: A Golden Treasury of Polish Lyrics. Winnipeg 1936. (Tu razem przekł. poz. 38, 50, fragm. poz. 120).

32. Italiam! Italiam! Powst. wg Z. Przesmyckiego przed grudniem 1846, wg A. Krechowieckiego 1848, wg J. W. Gomulickiego 1849. Z autografu Tow. Przyj. Nauk Poz. ogł. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1908 nr 9 dod. lit. i artyst.; przedr. *Kur. Lw.* 1908, 14 stycznia.

Podobiznę autografu ze zbiorów J. Jarzębowskiego w Fawley Court podał M. Paszkiewicz w art.: Norwid w Anglii. *Norwid żywy*. Londyn 1962.

33. Jesień. Dat. 1849. Ogł. *Pokłosie...*, jw. poz. 31, s. 176.

Autograf w arch. red. *Pokłosia* w Dębicy. Podobiznę autografu podał B. Zakrzewski: Norwid w „Pokłosiu" Edmunda Bojanowskiego. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 2 s. 584.

Przekł. ang.: M. A. Michael. W zbiorze: A Polish Anthology. ⟨Moja ojczyzna-polszczyzna. Wybór poezji polskiej⟩. Selected by T. M. Filip. Londyn 1944. (Por. Wyd. zbior.). — Ch. Brooke-Rose. *The Slavonic Review* 1948 nr 12 (razem z tekstem polskim).

Przekł. włoski: A. M. Ripellino. *Iridion. Quaderni di cultura polacca* 1945 nr 1/2. (Tu razem przekł. poz. 38, 50, 113, 114).

34. Klątwy. Powst. 1849. Ogł. *Krzyż a Miecz* 1850 nr 21 s. 164-165. Przedr. B. Erzepki. *Praca Pol.* (*Goniec*) 1906 nr 14 dod. świąteczny.

Przekł. ros.: D. D. Bochan. Ogł. S. Cywiński, jw. poz. 10.

http://rcin.org.pl

35. Listy o emigracji I-III. List I dat. w Paryżu 22 września 1849. Ogł. *Dzien. Pol.* 1849 nr 99, 125-126, 137.

Odpowiedź na zarzuty przeciwko Listom, powst. 1849, ogł. Z. Przesmycki pt. Rasa, naród ludzkość i życie, zob. Wyd. zbior. poz. 15.

36. Pieśń od ziemi naszej. Powst. 1849 lub 1850. Ogł. *Krzyż a Miecz* 1850 nr 25 s. 198. Przedr. E. M. (Maliszewski). *Praca Pol.* (*Goniec*) 1906 nr 14 dod. świąteczny; przedr. *Krytyka* 1908 z. 5.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

Przekł. franc.: A. de Lada. *Mercure de France* 1947 nr 1008. (Tu razem przekł. poz. 54, 106, 119, 126, fragm. poz. 120).

37. Trylog. Dat. Paryż 1849. Przesłany H. Prendowskiemu w Czyżowie w 1851. Ogł. A. Czartkowski: Pierwszy zawód miłosny Norwida. (Z nieznanych rękopisów poety). *Kur. Warsz.* 1938 nr 270 s. 10-11. Przedr. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 277; przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 19, 29.

Autograf był do r. 1938 własnością W. Targowskiego w Czyżowie.

38. W Weronie. Powst. 1849. Ogł. pt. Nad grobem Julii Capuletti w Weronie. *Pokłosie* ... R. 3 (1854) s. 117; red. 2 ogł. bez tytułu Z. Przesmycki. *Krytyka* 1907 z. 9 s. 165; toż pt. W Weronie. Ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. C s. 14; red. 3 pt. Improwizacja. W Castel-Fermo pod Weroną. Ogł. *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 4/5 s. 65; toż z drobnymi zmianami pt. Improwizacja w Castel-Fermo. ⟨Pod Weroną⟩. *Bluszcz* 1870 nr 9 s. 66; red. 4 rkps w Bibl. Litewskiej Akademii Nauk Wil.; red. 5, powst. ok. 1870, z rkpsu Bibl. Nar. ogł. B. Kocówna: Archiwum rękopiśmienne Norwida. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1, s. 333.

Wiersz został włączony do komedii: Noc tysiączna druga, zob. poz. 46, i do zbioru: Vade-mecum, zob. poz. 120.

Przekł. ang.: W. Kirkconnell, jw. poz. 31.

Przekł. franc.: J. Markale. *Escales* 1948 nr 31. (Tu razem przekł. poz. 92, 103).

Przekł. włoski: A. M. Ripellino, jw. poz. 33.

39. Zwolon. ⟨Monologia⟩. Powst. 1848-1849. Wyd. Poz. 1851.

Wyst. Szkoła Dramatyczna, W-wa 1925.

Dedykacja: Bratu Ksaweremu przypisuję.

U dołu stronicy: „<Na dochód trzeciej emigracji polskiej roku 1848>".

Poemat dramatyczny wierszem.

40. Aerumnarum plenus. Dat. 1850. Z autografu własności D. Zaleskiego ogł. A. Krechowiecki. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 327-328; przedr. jw. poz. 16.

41. Częstochowskie wiersze w Paryżu, w mieście francuskim, pisane, a czytelnikom „Wiarusa" przypisane na nowy rok 1851. Powst. 1850. Ogł. *Goniec Pol.* 1851 nr 33 (9 lutego) s. 129-131. Przedr. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1908 nr 228, 234 dod. lit. i artyst.

Podpis: Cyprian z Głuchów pod Warszawą.

Przekł. czeski: J. Matouš pt. Čenstochovské verše. W zbiorze: *Nova et vetera* t. 40. Stará Říše (1920). (Tu razem przekł. fragm. poz. 68)

42. Dwa męczeństwa. Legenda. Dat. w styczniu 1850. Ogł. *Krzyż a Miecz* 1850 nr 11 s. 84-85; przedr. zob. poz. 112.

43. Jasność i ciemność. Do A. C. i do Z. K., których prawdziwie kocham i szanuję, i poważam. Dat. 1850 (stempel pocztowy z datą 13 listopada). Ogł. J. Ujejski. *Wiad. Lit.* 1924 nr 46 s. 2.

Skierowane do Augusta Cieszkowskiego i Zygmunta Krasińskiego.

44. Memoriał o Młodej Emigracji. W odpowiedzi na zapytanie Szanownego P. Gałęzowskiego. Powst. 1850. Z autografu w posiadaniu W. Gasztowtta w Paryżu ogł. K. Woźnicki: Z nie wydanych pism S. Goszczyńskiego (!). *Pam. Lit.* R. 6 (1907) s. 250-256.

W następnym roczniku *Pam. Lit.* podano sprostowanie, że Memoriał jest utworem C. Norwida, nie zaś S. Goszczyńskiego.

45. Menego. ⟨Wyjątek z pamiętnika⟩. Powst. 1850. Ogł. *Goniec Pol.* 1850 t. 1 nr 139. Przedr. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1908 nr 281 dod. lit. i artyst.

46. Noc tysiączna druga. Komedia w jednym akcie. Dat. 1850. Ogł. *Krytyka* 1907 z. 9-10. Wyst. W-wa 1908, 1913, 1916.

Autograf Bibl. Jagiel. sygn. 4288. Kopia z poprawkami autora była w zbiorach redakcji *Dzien. Lit. i Polit.* (Lw.).

Do utworu włączona poz. 38.

Dedykacja: M. T. (Trembickiej) najbliższej nierodzonej poświęcam.

47. Promethidion. Rzecz w dwóch dialogach z epilogiem. Przez autora Pieśni społecznej czterech stron. Powst. 1848-1850. Dat. „w Wigilię roku 1851". Wyd. Paryż 1851. Wyd. nast. oprac. W. Przecławski. W-wa (1921) *Wielka Bibl.* nr 18; oprac. R. Zrębowicz. W-wa 1922; Budapeszt 1941 *Wyd. Bibl. Pol. w Budapeszcie* nr 5 (maszynopis powielany); Wyd. „W stuletnią rocznicę pierwszego wydania. Ilustracje drzeworytowe". W-wa 1951. (Odbito kilkanaście egz. o charakterze eksperymentalnym).

http://rcin.org.pl

Dedykowany wierszem pamięci Włodzimierza Łubieńskiego.

Przekł. bułgarski: D. Gabe-Penewa: (Fragm.). *Polsko-Bălgarski Pregled* 1923 nr 22.

Przekł. czeski: F. Kvapil: (Fragm.). W: Polská moderní poesie. I. Dozvuky romantismu. Praga 1922.

Przekł. franc.: P. Cazin: Epilog. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150. — J. Pérard. Paryż 1939.

48. Psalmów-psalm jako Pieśni społecznej poszyt trzeci. Dat. 1850 lata. Z autografu w materiałach po A. Cieszkowskim z Wierzenicy ogł. S. Wasylewski. *Wiad. Lit.* 1933 nr 55.

Dedykacja: Do Augusta C. (Cieszkowskiego) poema przypisując.

Por. poz. 25.

49. Sztuka w obliczu dziejów jako Syntetyki księga pierwsza. Dat. 1850. Z rkpsu arch. krzeszowickiego, obecnie Państw. Wojewódzkie Arch. Kr., ogł. S. Pigoń w zbiorze: Miscellanea z epoki romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1, s. 144-162.

Rozprawa nie dokończona, pisana jako początek Zarysu historii sztuki, zamówionego przez A. Potockiego. Zarzuciwszy tę pracę Norwid napisał Promethidiona (zob. poz. 47).

50. Bema pamięci żałobny rapsod. Powst. 1851. Przesłany do red. *Gońca Pol.*, lecz nie ogł. Z autografu po W. Bentkowskim własności S. Cegielskiego ogł. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1910 nr 33 dod. *Literatura i Sztuka*.

Liczne przedruki w prasie w 1927 i 1928 z okazji sprowadzenia zwłok Bema do kraju.

Przekł. ang.: W. Kirkconnell, jw. poz. 31. — M. A. Michael, jw. poz. 33. — A. Czerniawski, *Thames University of London Poetry* 1954. (Antologia). (Tu razem przekł. poz. 62).

Przekł. niem.: H. Buddensieg: Trauer-Rapsodie zum Gedächtnis Bems. *Mickiewicz-Blätter* 1960 z. 15; przedr.: *Studi in onore di E. Lo Gatto e G. Maver*. Florencja 1962.

Przekł. włoski: A. M. Ripellino, jw. poz. 33.

51. Fraszka ⟨!⟩ ⟨petersbursko-wiedeńskim papistom przypisana⟩. Powst. 1851. Z autografu własności S. Cegielskiego ogł. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1910 nr 30 dod. *Literatura i Sztuka*.

52. Słowo i litera w dziejowym rozwoju uważane. Powst. wg Z. Przesmyckiego i J. W. Gomulickiego 1851, wg S. Pigonia 1869(?). Z autografu w papierach po J. B. Zaleskim, obecnie w Bibl. Jagiel., wyd. nadając tytuł S. Pigoń w art.: Rozprawa o historiozofii słowa. *Myśl Nar.* 1935 nr 28-30; osob. w odb. uzup. pt. Słowo i litera w dziejowym rozwoju uważane. W-wa 1935 (na okładce 1936) (tu także: Garść listów z lat 1845-1883).

53. Wanda. Rzecz w obrazach sześciu. 1852. Przy podpisie: Pisałem 1851. Z autografu Anny Norwid wyd. Z. Przesmycki. *Chimera* 1901 t. 4 z. 10/11/12; wyd. osob. oprac. W. Przecławski. W-wa (1922) *Wielka Bibl.* nr 34 (razem z poz. 102); toż wyd. 2 W-wa 1928; przedr. *Sztuka i Praca* 1928 nr 15/16.

Wyst. Poz. 1920; W-wa 1928.

Podobizny autografu, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. C, poz. 16.

Dedykacja: Mogile Wandy pod Krakowem w dowód głębokiego poważania poświęca autor.

W przypisie Norwid podaje, że kilka lat wcześniej (1847?) napisał i podał do druku „rzecz" tę samą, ale rękopis zaginął.

54. Bezimienni. Powst. wg Z. Przesmyckiego 1852, wg J. W. Gomulickiego 1861. Wyd. zob. poz. 112.

Autograf pt. Baczność — w Vade-mecum na odwrocie karty VI, zob. poz. 120.

Przekł. franc.: A. de Lada, jw. poz. 36.

55. Do Najświętszej Panny Maryi litania. Powst. w kwietniu 1852. Przesłany do *Przegl. Poz.*, lecz nie ogł. Ogł. *Tyg. Katolicki* 1864 nr 30 s. 287-289. Przedr. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1912 nr 20 dod. *Literatura i Sztuka*; jako zapomniany utwór przedr. J. Jankowski. *Głos Narodu* 1923 nr 66.

Dedykacja: Księdzu Aleksandrowi Jełowickiemu, zakonu zmartwychwstania, w upominku wdzięczności.

56. Malarz z konieczności. Powst. 1852. Wyd. zob. poz. 112.

57. Na przyjazd T. L. do Fontainebleau. List do I. B. Z. Powst. 1852 (?). Dat. 1853. Z albumu Teofila Lenartowicza ogł. *Strzecha* (Lw.) 1871 nr 4 s. 121. Z odpisu autografu tekst niepełny jako wiersz nie drukowany z 1850 ogł. S. Pigoń: Nieznane wiersze Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 22; z autografu tekst ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 14.

Autograf Bibl. PAN Kr.

Wiersz adresowany do J. B. Zaleskiego, dot. T. Lenartowicza. Ogł. w druku bez upoważnienia autora.

58. Nieskończony. Dialog z porządku dwunasty. Powst. 1852. Z autografu w papierach po J. Koźmianie ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

59. Salem. 1852. Z autografu w Arch. Czart. ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 14.

Zawartość: Do J. O. Księcia Adama Czartoryskiego; Do hr. Władysława Zamoyskiego; Do A. M.; Do A. T.

http://rcin.org.pl

Dedykacja dla Adama Czartoryskiego, dat. w czerwcu 1852.

Przekł. niem.: H. Buddensieg: An A<dam> M<ickiewicz>. *Mickiewicz-Blätter* 1957 nr 4.

60. Pierwszy list, co mnie doszedł z Europy... Dat. New Jork, 10 kwietnia 1853. Ogł. S. Kossowski: Listy do Marii Trembickiej z lat 1845-1857. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24. Z autografu Bibl. Jagiel. sygn. 4285 wyd. R. Zrębowicz pt. List z Ameryki do M. Trembickiej, zob. Wyd. zbior. poz. 5, 8.

61. Epimenides. Przypowieść. Dat. 1854. Wyd. zob. poz. 112.

62. Moja piosnka (inc.: Do kraju tego...). Powst. na początku 1854. Z autografu Bibl. Jagiel. sygn. 4285 ogł. S. Kossowski, jw. poz. 60; przedr. *Lechita* 1908 nr 24 s. 469.

Inny autograf miał podobno A. Oppman.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33. — A. Czerniawski, jw. poz. 50.

Przekł. ros.: B. Guriewicz: Po tom kraju gdie kroszku chleba... W zbiorze: Otieczestwo. Sbornik nacionalnoj litieratury Rossii. T. 1. Petersb. 1916 s. 429-430.

63. Rzeczywistość i marzenia. Powst. w maju 1854 (wg R. Zrębowicza 1848). Z autografu Bibl. Jagiel. sygn. 4285 ogł. S. Kossowski, jw. poz. 60 (tu podobizna 1 strony autografu).

Inny autograf miał podobno A. Oppman.

Wiersz jest nawiązaniem do improwizacji Deotymy z 13 lutego 1854 pt. Rzeczywistość i wyobraźnia. Został przesłany równocześnie M. Trembickiej i J. Łuszczewskiej (Deotymie). Deotyma odpowiedziała Norwidowi wierszem.

64. Trzy strofki. Dat. 1854. Ogł. *Czas* 1858 nr 7 s. 2. Przedr. B. Kraszewski pt. „Pożegnanie Polski" w liście L. Czaykowskiego z 1858. *Kraj* 1904 nr 20.

Przekł. bułgarski: D. Gabe-Penewa, jw. poz. 6.

65. Czy podam się o amnestię? Dat. Paryż 1855. Z rkpsu S. Karnkowskiego z Łaz ogł. A. Czartkowski: Norwidiana. Dlaczego Cyprian Norwid pozostawał na emigracji. *Kur. Warsz.* 1931 nr 73 s. 8.

66. Auto-da-fé. Komedia w jednym akcie — i jednej scenie. Powst. ok. 1856. Wyd. Petersb. 1859 (razem z poz. 87).

Dedykacja: Nieszczęśliwym w dowód głębokiego poważania poświęca autor.

67. Coś ty Atenom zrobił... Dat. w Paryżu w styczniu 1856. Ogł. A. Krechowiecki. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 539-540; przedr. jw. poz. 16, s. 225-227. Przedr. J. Lemański pt. Pogrzeby, zob. Wyd. zbior. poz. 4; przedr. R. Zrębowicz pt. Pogrzeb historyczny, zob. Wyd. zbior. poz. 8.

68. Czarne kwiaty. Dat. 1856. Ogł. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 4 s. 651-666. Wyd. osob. Szkocja 1946 *Wyd. Lit. Oddz. Opieki nad Żołnierzem I Korp.* nr 84 (maszynopis powielany).

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 6, 20.

Przekł. czeski: J. Matouš: Fragm. pt. Z „Černých květů". Prosa. Wyd. w zbiorze, jw. poz. 41.

Przekł. franc.: P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

69. Do Mieczy-sława. Dat. w Paryżu 1856. Z autografu w zbiorze Pawlikowskich ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

Wiersz skierowany do Mieczysława Pawlikowskiego.

70. Krytyka. Poema dramatyczne w trzech obrazach. Dat. w Paryżu 1856. Z autografu w arch. Potockich w Krzeszowicach ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

71. Pięć zarysów. Powst. 1856. Wyd. zob. poz. 112.

Zawartość: Próby. <Jako wstęp do zarysów obyczajowych pięciu>; I. Rzeczywistość. (Dat. 1847); II. Pisarstwo; III. Ruiny. (Dat. 1849); IV. Burza. (Powst. ok. 1852); V. Lilie. (Dat. 1852).

72. Pokój. (Wiersz). Dat. w Paryżu 2 marca 1856. Z autografu własności A. Dybowskiego ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

Autograf Bibl. Nar. sygn. 6291.

Dedykacja: Generałowi Józefowi Wysockiemu i generałowi Ludwikowi Mierosławskiemu przypisuje autor.

73. Wędrowny sztukmistrz. Powst. ok. 1856. Ogł. nadając tytuł Z. Przesmycki. *Myśl Pol.* 1915 z. 1 s. 99-104; w odb. pt. Trzy fragmenty epickie C. Norwida z odnalezionych rękopisów poety r. 1915 do druku podane. W-wa 1915 (razem z poz. 130, 132). Inną red. początku ogł. S. Pigoń: Wariant <?> „Wędrownego sztukmistrza" C. Norwida. *Ruch Lit.* 1935 nr 4/5.

Autograf Bibl. PAN Kr.

74. Wita Stosa pamięci estetycznych zarysów siedm. Powst. 1856. Ogł. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 2 s. 145-152.

Autograf Bibl. Nar. sygn. 6292.

75. Białe kwiaty. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 5 s. 358-370. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 6, 7, 20, 22.

Przekł. franc.: P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

http://rcin.org.pl

76. Cienie. Poema. Powst. 1857. Rkps, przesłany do red. *Czas. Dod. Mies.*, zaginął.

Niektórzy krytycy przypuszczali, że Cienie to pierwotny tytuł poematu Quidam (por. poz. 79). S. Pigoń wykazał niesłuszność tych przypuszczeń.

77. Człowiek. Wiersz przypisany P. z N. S., siostrze. Dat. 1857. Wyd. zob. poz. 112.

Dedykowany Paulinie z Norwidów Suskiej.

78. O miłości — ksiąg dwie dla p. Marii Bolewskiej i z jej polecenia napisał Cyprian N. 1857. Z autografu w Bibl. Kórn. ogł. H. Malewska: Cypriana Norwida O miłości ksiąg dwie. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 6 (1958). (Tu również facsimile autografu wstępu).

79. Quidam. Przypowieść. Powst. 1856-1857 (wg Z. Zaniewickiego w Ameryce w 1854). Wyd. ze wstępem pt. Do Z. K. (Krasińskiego). Wyjątek z listu. Dat. 1859, zob. poz. 112.

Fragmenty autografu były w Muz. w Raperswilu.

80. Słodycz. Tragedia w scenie jednej. Ogł. *Dzien. Lit.* 1857 t. 1 nr 29. Przedr.: *Wieczory polskie. Rocznik dla starszej młodzieży.* (Red. T. Pini). Lw. 1908; wyd. osob. z przedmową M. Lurczyńskiego. Hanower 1946 *Bibl. Kameny* nr 9.

81. Spartakus. Dat. 1857. Z autografu własności E. Kołaczkowskiej we Lwowie ogł. R. Zrębowicz: Z teki pośmiertnej C. Norwida. *Słowo Pol.* 1907 nr 309.

Wiersz powstał pod wpływem Gladiatorów T. Lenartowicza i nieprzychylnej ich krytyki przez J. Klaczkę.

82. Bransoletka, legenda dziewiętnastego wieku. Powst. 1858. Wyd. zob. poz. 112

Dedykowane A. Zaleskiemu wierszem: Do A. Z. — Dedykacja.

Przekł. czeski: J. Matouš pt. Náramek. W wyd. przekł.: Legendy a novely. Stará říše 1921 *Nova et vetera* t. 43. (Por. Wyd. zbior.).

Przekł. franc.: P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł.: Eine Auswahl aus seinen Werken. Minden w Westfalii 1907. (Por. Wyd. zbior.).

83. Klaskaniem mając obrzękłe prawice. Powst. 1858. Włączone do Vade-mecum, zob. poz. 120. Ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 3. Wcześniejszą red. ostatniej zwrotki ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 18, s. 106; przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

84. Na zgon śp. Jana Gajewskiego, polityczno-polskiego emigranta, inżyniera francuskiego, zabitego eksplozją machiny parowej w Manchester 1858 lipca. Paryż (1858). (Druk ulotny).

85. O sztuce ⟨dla Polaków⟩. Powst. 1858. Wyd. Paryż 1858. Przedr. zob. poz. 112; przedr. *Museion* 1911 z. 9; wyd. nowe. Przedruk dosłowny z wyd. 1. W-wa (1923) *Miniatury. Seria Estetyczna* nr 1.

Jest to polemika z rozprawą J. Klaczki pt. Sztuka polska. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 18 i osob. Genezę powstania utworu podał Norwid w krótkiej wierszowanej dedykacji odręcznej na egzemplarzu ofiarowanym A. Gillerowi. Ogłosił ją P. Mączewski: C. Norwid o genezie swej broszury pt. „O sztuce". *Pam. Lit.* R. 7 (1908) s. 191.

Przekł. franc.: J. Pérard pt. De l'art. Paryż 1940.

86. Sława. Powst. 1858. Ogł. *Czas* 1858 nr 73 (31 marca) s. 2.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

87. Szczesna. Powieść. Powst. 1858. Wyd. Petersb. 1859 (razem z poz. 66). Przedr.: *Lira polska.* T. 4. W-wa 1883.

88. Do obywatela Johna Brown. ⟨Z listu pisanego do Ameryki w 1859, listopada⟩. Przesłane do red. *Gońca Pol.* (Poz.), lecz nie ogł. Z autografu z papierów po W. Bentkowskim własności S. Cegielskiego ogł. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1910 dod. *Literatura i Sztuka* nr 36.

Por. poz. 91.

Przekł. węgierski: M. Kócsvay pt. John Brown polgárhoz. W zbiorze: Lengyel Költők Antológiája. Budapeszt 1951.

89. Do panny Józefy z Korczewa. Powst. między 1859-1862. Wyd. zob. poz. 112.

Inną red. z autografu bez tytułu w zbiorach Kuczyńskich w Korczewie ogł. Z. Mysłakowski: Nieznane utwory C. Norwida. Wiersz do Józefy Koszutskiej. *Zdrój* 1918 t. 2 z. 4.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

90. Garstka piasku. Legenda. Powst. i wyd. Paryż 1859. Przedr. zob. poz. 112.

Dedykacja: Pamiątce Konstantego Pomiana Linowskiego, pułkownika, który — r. 1807 w ojczyźnie urodzony — od 1830 za nią i dla niej żył — a w roku 1858 w Paryżu umarł.

Przekł. czeski: J. Matouš pt. Hrstka písku. W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Przekł. franc.: H. Landy. *Pologne Littéraire* 1926 nr 6. — P. Cazin. W wyd. przekł. :Le Stigmate, zob. poz. 150.

Przekł. niem.: Eine Handvoll Sand. *Berliner Tageblatt* 1907. — J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82.

91. John Brown. Powst. 1859. Przesłane do red. *Gońca Pol.* (Poz.), lecz nie ogł. Wyd. zob. poz. 112.

Por. poz. 88.

http://rcin.org.pl

Przekł. czeski: F. Kvapil: Z básni Cypriana K. Norwida. *Slovanský přehled* 1908 t. 2 s. 291-292; przedr. w książce, jw. poz. 26.

92. Teofilowi (inc.: Strzeż się zamiarów...). Dat. 1859. Wersja okrojona (przez T. Lenartowicza?) ogł. pt. Przyjacielowi-poecie. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1911 nr 99; pełną wersję ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 14.

Autograf pierwszej wersji był w papierach *Dzien. Lit.* (Lw.); autograf drugiej wersji w liście do Lenartowicza w Bibl. Krasińskich, zniszcz. 1944.

Przekł. franc.: J. Czapski, J. Markale, *Escales* 1948 nr 31. (Tu razem przekł. poz. 38, 103, fragm. poz. 120).

93. Poezje. Petersb. 1859 *Skarbczyk Poezji Pol.* t. 11 cz. 2. (Tu razem poezje K. Gaszyńskiego i A. Czajkowskiego).

Zawartość: poz. 5, 6, 10, 11 oraz wiersz Skowronek. (*Przegl. Warsz.* 1840 t. 1 s. 362-363)

94. Beatrix. Powst. ok. 1860. Ogł. *Niewiasta* 1861 nr 42 s. 3-4. Przedr. W. Parkott: Z zapomnianych utworów Norwida. *Pion* 1935 nr 40 (tu „Oda" jako odrębny utwór); przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 19, 29.

95. Do Emira Abdel-Kadera w Damaszku. Dat. 1860. Ogł. pt. Do Emira Abd el Kadera. *Czas* 1860 nr 195 (26 sierpnia); toż (z błędami) *Dzien. Poz.* 1860 nr 184; ogł. ze zmianami, zob. poz. 112.

Autograf był w zbiorach J. Michalskiego, W-wa. Podobiznę autografu podaje Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

96. O Juliuszu Słowackim w sześciu publicznych posiedzeniach. ⟨Z dodatkiem rozbioru Balladyny⟩. 1860. Wyd. Paryż 1861. Przedr. *Sfinks* 1908 t. 3 s. 1-17, 250-277; t. 4 s. 21-40; odb. W-wa 1909; wyd. osob.: wyd. wtóre nie zmienione. Kr. 1909.

Prelekcje pt. O dziełach i stanowisku J. Słowackiego w sprawie narodowej — były wygłoszone w dniach 7, 14, 21, 28 kwietnia i 5, 12 maja 1860. Na pamiątkę prelekcji Norwid otrzymał od słuchaczy pierwsze wydanie Anhellego (Paryż 1838). Na wklejonym przed kartą tytułową osobnym arkuszu widnieją 43 podpisy-autografy. Ten egzemplarz Anhellego — ze zbiorów Bibl. Pol. w Paryżu — znajduje się obecnie w Muzeum A. Mickiewicza, W-wa.

97. Rozmowa umarłych. ⟨Byron, Rafael Sanzio⟩. Powst. 1860 lub 1861 (wg Z. Przesmyckiego, 1856 wg J. W. Gomulickiego). Wyd. zob. poz. 112.

Przekł. czeski: F. Kvapil, jw. poz. 26.

98. Tęcza. Dat. 1860 Hotel Mayence, Rue St. Honoré. Ogł. *Kłosy* 1884 nr 995 s. 51; fragm. z autografu ogł. (z błędami) A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Norwid. *Kłosy* 1886 nr 1117 s. 346; fragm. przedr. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A; przedr. S. Lam. *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 38; tekst wg pierwodruku przedr. K. Górski: O „Tęczy" Norwida. *Pion* 1934 nr 48; wyd. osob. W-wa 1937 (druk ćwiczebny szkoły poligraficznej w kilkunastu egz.).

99. Cywilizacja. ⟨Legenda⟩. Dat. 1861. Wyd. zob. poz. 112.

Przekł. czeski: J. Matouš pt. Civilisace. W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Przekł. franc.: P. Cazin. *Pologne Littéraire* 1931 nr 59/60; przedr. w wyd. przekł., zob. poz. 150.

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82. — A. Loepfe pt. Die Zivilisation. *Mickiewicz-Blätter* 1960 z. 13.

100. Do pani na Korczewie. Powst 1861. Wyd. zob. poz. 112. Wyd. z fotokopią autografu J. W. Gomulicki, zob. Listy poz. 57a.

Wiersz do Joanny Kuczyńskiej.

101. Improwizacja na zapytanie o wieści z Warszawy. Dat. 1861. Ogł. *Dzien. Poz.* 1861 nr 75. Przedr. B. Erzepki. *Dzien. Poz.* 1908 nr 240 dod. lit. i artyst. Przedr. w zbiorze: Wigilia żołnierzy. Jerozolima 1944.

102. Krakus, książę niezna:ny. Tragedia. Powst. ok. 1861. Wyd. zob. poz. 112. Wyd. nast.: oprac. W. Przecławski. W-wa (1922) *Wielka Bibl.* nr 34 (razem z poz. 53); toż wyd. 2 W-wa 1928; W-wa 1923 *Panteon*; ze wstępem M. Lurczyńskiego. Hanower 1945.

Wyst. Kr. 1908.

Poprzedzony wstępem: Do krytyków.

W przypisie do Wandy (zob. poz. 53) Norwid podaje, że kilka lat wcześniej napisał utwór pt. Krakus i że rękopis jego zaginął. J. W. Gomulicki przypuszcza, że utwór ten — misterium — mógł powstać w 1847 pod tytułem wymienionym we wstępie „Do krytyków", mianowicie: Krakus, czyli wyścigi.

Przekł. ang.: W. Goryńska: Krakus and the Dragon. An early Polish legend. Paraphrased from the dramatic version of C. K. Norwid. Wyd. z 3 ilustr. M. Dunin. Frankfurt n. M. 1929.

103. Marionetki. Dat. 1861. Z autografu w Muz. Nar. w Raperswilu ogł. K. W. (W. Kryszewski). *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 45 s. 907; przedr. pt. Z listu. *Kur. Poz.* 1916 nr 179.

Wiersz ten przesłał Norwid Ludwikowi Nabielakowi z dopiskiem na wewnętrznej stronie koperty: „Oto co damie znudzonej mówiłem mową wiązaną, a zapomniałem ci powtórzyć".

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

Przekł. franc.: J. Czapski, J. Markale, jw. poz. 92.

http://rcin.org.pl

104. Moja ojczyzna. Sfinks. (Paryż 1861). (Dwa wiersze, dat. styczeń 1861 i październik 1860, wyd. jako druk ulotny). Przedr. J. W. Gomulicki: Na tropach Norwida. *Nowiny Lit.* 1948 nr 1; przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

105. Polka. Powst. wg Z. Przesmyckiego i A. Krechowieckiego 1854, wg J. W. Gomulickiego ok. 1861. Wyd. zob. poz. 112.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

106. Wielkość. Powst. wg Z. Przesmyckiego 1852, wg J. W. Gomulickiego ok. 1861. Wyd. zob. poz. 112. Przedr. *Lechita* 1908 nr 24 s. 469.

Przekł. franc.: A. de Lada, jw. poz. 36.

107. Żydowie polscy. 1861. Wyd. zob. poz. 112.

Wiersz powstał na wiadomość o manifestacji warszawskiej 8 kwietnia 1861.

108. Na zapytanie: czemu w konfederatce? odpowiedź. Dat. 1862. Wyd. zob. poz. 112.

Autograf innej redakcji: Czemu w konfederatce? — odpowiedź, był w Bibl. Poturzyckiej (Dzieduszyckich) Lw. Podobiznę podał H. Biegeleisen: Literatura polska. T. 5. Wiedeń 1908.

109. Fulminant. Dat. 1863. Wyd.: Niewola i Fulminant. 1849-1863. Dwa rapsody. Lipsk 1864 (razem z poz. 24; tu także Przekłady poz. 9).

110. Memoriał na wezwanie Pełno. Rządu Nar. Wiel. Karola R. Dat. 1863. Z autografu po K. Ruprechcie w zbiorach batignolskich ogł. T. Makowiecki: Listy Cypriana Norwida z roku 1863. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4.

Memoriał dotyczy prasy.

111. Nota z 9 punktów, która załączona była... Dat. luty 1863; Wszystko, co w tamtej nocie było... Dat. 1863. Z autografu w papierach po Ludwiku Dygacie w Raperswilu ogł. T. Makowiecki, jw. poz. 110. — Nota z 9 paragrafów. Dat. 1863; Dziewięć zaspokojonych zapytań, appendix. Dostojnemu hrabiemu, szanownemu generałowi i łaskawemu panu dobrodziejowi Władysławowi Zamoyskiemu w dalszym ciągu. Dat. 1863. Z autografu w arch. Zamoyskich w Paryżu ogł. A. Krechowiecki: O Cyprianie Norwidzie. T. 2. Lw. 1909 s. 161-175.

112. Poezje. Pierwsze wydanie zbiorowe. Lipsk 1863 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 21.

Zawartość: poz. 42, 54, 56, 61, 71, 77, 79, 82, 85, 89, 90, 91, 95, 97, 99, 100, 102, 105, 106, 107, 108; Przekłady poz. 8. Drobne wiersze są zebrane w dziale pt. Harfa, czyli liryczna i okolicznościowa część poezji.

113. Święty-pokój. Dat. 1863. Z autografu Bibl. Jagiel. ogł. Z. Szmydtowa. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 45 s. 259.

Przekł. włoski: A. M. Ripellino, jw. poz. 33.

114. Fortepian Szopena. Do Antoniego C. (Czajkowskiego). Powst. wg J. W. Gomulickiego 1863/1864, wg innych 1865. Włączony do Vade-mecum, zob. poz. 120. Ogł. *Pismo zbior. wyd. staraniem i nakładem Tow. Nauk. Młodzieży Pol. w Paryżu.* T. 1 z. 2. Bendlikon 1865. Przedr. Z. Przesmycki. *Chimera* 1905 t. 9 z. 27; przedr. *Nasz Kraj* 1910 nr 121; przedr. *Nowa Reforma* 1924 nr 286; wyd. osob. W-wa 1933; wyd. T. Filip: C. Norwida Fortepian Szopena ze stanowiska twórczości poety odczytany. Kr. 1949 *Literatura — Sztuka — — Krytyka. Bibl. Nauk.* nr 14.

Autograf, zob. poz. 120.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

Przekł. franc.: Przekł. anonimowy dla *Chimery*. Rkps w Bibl. Nar. — E. Krakowski: Fragm. obszerne w art.: Chopin et Norwid: l'amour et l'intuition. *Pologne Littéraire* 1932 nr 64. — J. Pérard. Paryż 1937 (razem z tekstem pol., ilustr. K. Brandel). — F. Konopka. *Synthèses. Revue internationale* (Bruksela) 1957 nr 130.

Przekł. niem.: H. Buddensieg: Chopins Klavier. *Studi in onore di E. Lo Gatto e G. Maver.* Florencja 1962.

Przekł. portugalski: Murilo Araújo. Wyd. w Brazylii.

Przekł. włoski: A. M. Ripellino, jw. poz. 33.

115. Aktor. Komedia. Powst. między 1864-1870. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 18 t. 4. Utwór nie dokończony.

Wyst. Gdańsk 1960.

Autograf wraz z fragm. pierwotnej redakcji z ok. 1862 w Bibl. Nar. sygn. 6300.

116. Do Spartakusa ⟨o pracy⟩. Powst. 1864. Z autografu własności A. Przeździeckiej, W-wa, ogł. W. S. Turczyński: Nieznany autograf Cypriana Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46.

117. Gromy i pyłki. Bruksela 1865.

Tomik zawierał drobne poezje; zaginął. Tytuł został zapożyczony później przez J. W. Gomulickiego, zob. Wyd. zbior. poz. 19.

118. Hrabina Palmyra. Komedia. (Fragm.) Akt I sceny 1-6, 9. Powst. 1864 lub 1865. Sceny 3 i 4 nadając tytuł ogł. J. W. Gomulicki. *Pam. Teatr.* 1955 z. 2; całość wyd. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29 (tu także podobizna autografu).

Autograf szkicu bruliono wego Bibl. Nar. sygn. 6306.

119. Krzyż i dziecko. Dat. 1866. Ze zbiorów S. Karnkowskiego ogł. A. Czartkow-

http://rcin.org.pl

ski: Nieznane poezje Norwida. *Kur. Warsz.* 1931 nr 93 (4 kwietnia) s. 20. Druga red. pt. Dziecię i krzyż. Ogł. *Kalendarz gospodarski dla kobiet na r. 1877.* W-wa 1877 s. 85. Trzecia red. w humoresce: Co słychać? i co począć? pt. Dziecię i krzyż ‹za epilog›. Dat. 1876. Ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29 (por. poz. 138).

Autograf red. 1 był do 1939 u Karnkowskich w Łazach; autograf red. 2 zaginął w arch. *Przegl. Tyg.*; odpis red. 3 w Bibl. Nar. sygn. 6321, k. 36.

Przekł. franc.: A. de Lada, jw. poz. 36.

120. Vade-mecum. Powst. 1865-1866 Przygotowane do druku jako: Cypriana Norwida poezje II. Obejmowało sto wierszy z przedmową (pt. Do Czytelnika. Dat. 1865), wstępem i epilogiem, w tym poz. 31, 38, 83, 114. Ponownie przygotowane w 1872 do druku razem z poz. 130.

Wiersze: XVII. Wieś; LIV. Jak...; LV. Kółko — zostały włączone do: A Dorio ad Phrygium, zob. poz. 130; LXXXIV. Czemu? — do: Miłość czysta u kąpieli morskich, zob. poz. 135, i Stygmat, zob. poz. 150; zob. również poz. 138.

Zachowało się 75 wierszy w całości, 8 w części oraz przedmowa, wstęp i epilog. Poszczególne wiersze wyd.: LXII. Zapał, por. poz. 138; LXIII. Prac-czoło. Ogł. pt. Praca. W art. pt. Pogadanki o książkach i ludziach. *Czas* 1865 nr 1 (przedr. S. P. Koczorowski: Zapomniany utwór C. Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 22); LXXXIII. Sens świata. *Kalendarz gospodarski dla kobiet.* W-wa 1877; IX. Ciemność; XXVIII. Saturnalia. Ogł. pt. Echa czasu. Ogł. Z. Sarnecki (razem z Dedykacją, zob. poz. 121). *Echo* 1877 nr 1.

Z autografu Z. Przesmycki wyd.: Epilog pt. Do Walentego Pomiana Z. (Zakrzewskiego) zwierzając mu rękopisma następnie w XXI tomie Bibl. P. P. wyszłe. *Chimera* 1901 t. 1 z. 2; 17 wierszy w Wyd. zbior. poz. 3 (tu m. in.: XXIV. Sieroctwo. Przedr.: *Lechita* 1908 nr 24; *Ziarno* 1902 nr 2); LX. Język ojczysty. *Nowa Gaz.* 1915, 3 kwietnia; LXXXVII. Omyłka; LXXX. Wielkie słowa; XXXVI. Powieść. *Krokwie* 1921 z. 2 s. 1-3; XXXVII. Syberie; X. Czynowniki. *Droga* 1929 nr 5 s. 445, 446; XCII. Cacka. *Kultura* 1932 nr 15; 9 wierszy w Wyd. zbior. poz. 13; 42 wiersze w Wyd. zbior. poz. 14.

Całość (zachowana) w podobiźnie autografu wyd. W. Borowy. W-wa 1947. Wyd. nast. oprac. K. Sowiński. (Tunbridge Wells) 1953 *Oficyna Poetów i Malarzy na Emigracji w Anglii* (tu także zapowiedź „uzupełnień"); wyd. J. W. Gomulicki. W-wa 1962 *Bibl. Poetów.*

Redakcje odmienne poszczególnych wierszy oraz poprawki w odczytaniu autografu ogł.: F. Kopera: Nieznana autobiografia C. Norwida. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1897 nr 4; A. Krechowiecki: O Cyprianie Norwidzie. T. 2. Lw. 1909; W. Borowy: Wieś. (Przypis). *Tyg. Powsz.* 1946 nr 73; W. Borowy: Przedmowa do wyd.: Vade-mecum, jw.; J. W. Gomulicki: Z nieznanych wierszy „Vade-mecum". *Nowiny Lit.* 1948 nr 52; K. Sowiński w wyd.: Vade-mecum, jw.; J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29; Z. Jastrzębski: „Vade-mecum" upowszechnione drukiem. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6313. (Zawiera również 5 wierszy spoza cyklu na odwrocie kart, m. in. poz. 54).

Dedykacja: Tym, z którymi błogo, poufnie i często rozmawiałem, poświęcam i posyłam C. N.

Przekł. ang.: W. Kirkconnell: (XI. Pielgrzym), jw. poz. 31. — Ch. Brooke-Rose: (XI. Pielgrzym). *The Slavonic Review* 1948 nr 12 (ogł. razem z tekstem polskim). — L. Gay-Tifft: (XIV. Litość). *The Polish Arts-Club Review 1951-1952.* Wyd. A. Janta. Detroit (1951).

Przekł. czeski: F. Kvapil: (XI. Pielgrzym), jw. poz. 26; (XXX. Fatum). W: Polská moderní poesie, jw. poz. 26.

Przekł. franc.: A. de Lada. (XXXV. Ironia), jw. poz. 36. — J. Czapski, J. Markale: (XXX. Fatum; XCV. Nerwy), jw. poz. 92.

Przekł. niem.: K. M. Dębicka: (LVI. Czułość pt.) Zärtlichkeit; (Echa czasu — pt.) Zeichen der Zeit. Xenien; (XIV. Litość — pt.) Wenn tränen fliessen...: (LVII. Niebo i ziemia — pt.) Sei doch wirklich... *Michiewicz-Blätter* 1957 nr 6.

Zob. również poz. 31, 38, 114, 130, 150.

121. Za kulisami. Fantazja. Część pt. Tyrtej — powst. 1861-1863, całość 1865-1866. Dedykacja (Warszawie) dat. 1866. Przedmowa do redakcji przerobionej dat. 1869. Z autografu uszkodzonego i niekompletnego fragm. ogł. Z. Przesmycki pt. W pamiętniku. *Chimera* 1907 t. 10 s. 584-588; całość we własnym układzie fragmentów wyd. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. C; wyd. osob. ze wstępem M. Lurczyńskiego. Hanower 1946.

Wyst. w układzie W. Horzycy. Tor. 1946; montaż z Kleopatry (por. poz. 148) i Tyrteja pt. Dialogi miłości. Kr. 1947; toż Kr. 1960; pt. Za kulisami. W-wa 1959.

Dedykacja (inc.: Patrzyłem, jak przez szyb brylanty...), wyłączona z utworu w 1876, ogł. Z. Sarnecki. *Echo* 1877 nr 1; fragm. przedr. A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Norwid. *Kłosy* 1886 nr 1116 s. 335; tekst poprawny przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Autograf Bibl. Nar. sygn. 6304.

http://rcin.org.pl

Przekł. włoski: A. M. Ripellino: Dammi il nastro azzurro. Wyd. jw. poz. 33. (Przekł. fragmentu inc.: Daj mi wstążkę błękitną...).

122. Do pogwałcicieli praw politycznych i cywilnych Wielkiego Księstwa Litewskiego... Dat. 1867. Ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 13, s. 541; wyd. S. Pigoń w wyd.: Listy do Bronisława Zaleskiego. *Tydzień* (dod. do: *Głos Narodu*) 1937 nr? i odb.; wyd. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Autograf w Arch. Czart.

Wiersz był proponowany przez Norwida jako dedykacja do zbiorowego wydania dzieł A. Mickiewicza.

123. Encyklika oblężonego. Wyd. pt. Sursum corda. Dnia 17 października 1867. Paryż 1867. (Druk ulotny); przedr. pt. Encyklika oblężonego. ⟨Oda⟩. *Dzien. Poz.* 1867 nr 259; przedr. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Z roku 1867 Rachunki. Cz. 2. Poz. 1868; przedr. bez tyt. X. E. P. *Przegl. Lw.* 1871 z. 13 s. 67.

124. Rzecz o wolności słowa, wygłoszona przez autora na jednym z odczytów publicznych urządzonych przez Komitet Stowarzyszenia Pomocy Naukowej w Paryżu dnia 13 maja 1869 roku. Wyd. Paryż 1869.

Autograf Bibl. Nar. sygn. 6316.

Tekst odmienny początkowych wierszy 1-58 z autografu ogł. J. T. Hodi (J. Tokarzewicz): Z nieznanych poezji Norwida. — Słowo i słowo. *Kraj* 1894 nr 7. Przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 19, 29.

Przyczynek do „Rzeczy o wolności słowa". Dat. w Paryżu 1871, maja. Ogł. *Lamus* 1908/1909 z. 1 s. 111-114.

Przekł. bułgarski: D. Gabe-Penewa: (Fragm.). *Polsko-Bałgarski Pregled* 1921 nr 25.

125. Assunta ⟨spojrzenie ku niebu⟩. Dat. 1870. Z autografu Bibl. Jagiel. ogł. J. Kallenbach. *Przew. Nauk. i Lit.* (Lw.) 1907 s. 964-988; odb. W-wa 1908.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

126. Francja nie zginęła. Dat. Paryż 1870, sierpnia. Ogł. *Czas* 1870 nr 201. Przedr. *Jutrzenka* (Kołomyja) 1870 nr 9. Inna red. inc.: Jeszcze Francja nie zginęła ... Ogł. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1905 nr 207 s. 262-263 (ta wersja zwykle przedr. w wyd. zbior.).

Przekł. franc.: La France n'est pas morte. *Bulletin Polonais*... (jw.) 1905 nr 207 s. 262. — A. de Lada, jw. poz. 36.

127. La philosophie de la guerre. Dat. Paryż, wrzesień 1870. Z autografu w papierach po J. Reitzenheimie ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 3. Przekł. pol. I. W. (Wieniewska). *Kur. Lw.* 1921 nr 226, 233.

Autograf Bibl. Nar. sygn. 6307.

128. Przemówienie w zgromadzeniu na cześć Jana Matejki. Dat. Paryż, 25 czerwca 1870. Z autografu w papierach po J. B. Zaleskim pt. Kilka słów w zaszczytnym na cześć Jana Matejki zgromadzeniu — ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. F, poz. 18 t. 6.

129. Filozofia historii polskiej. ⟨Wstęp⟩. Powst. po 1870. Z autografu przygotował do wyd. Z. Przesmycki, wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 31.

130. A Dorio ad Phrygium. Powst. ok. 1872. Ogł. Z. Przesmycki. *Myśl Pol.* 1915 z. 2 s. 265-278; odb. zob. poz. 73.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6314.

Utwór nie dokończony.

Przekł. ang.: M. A. Michael, jw. poz. 33.

131. Autobiografia. Dat. 1872. Z autografu w zbiorach Tow. Numizmatycznego ogł. F. Kopera: Nieznana autobiografia Cypriana Norwida. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1897 t. 3 nr 4 s. 354-358; odb. Kr. 1898.

Autobiografia była oddana do dyspozycji autorom zamierzonej publikacji zbiorowej o życiu i dziełach artystów polskich.

132. Emil na Gozdawiu. Poema. Powst. wg B. Kocówny 1872, wg Z. Przesmyckiego ok. 1880. Ogł. Z. Przesmycki. *Myśl Pol.* 1915 z. 3 s. 432-437; odb. zob. poz. 73.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6315.

133. Pierścień wielkiej damy, czyli: ex-machina-Durejko. Tragedia we trzech aktach — z opisaniem dramatycznego ciągu scenicznych gestów — i ze wstępem. Dat. 1872. Z autografu własności I. Chrzanowskiego wyd. Z. Przesmycki pt. Pierścień wielkiej damy. Tragedia w 3 aktach. Inedita. W-wa 1933. Wyd. nast.: Ze wstępem M. Lurczyńskiego. Hanower 1945.

Wyst.: W-wa 1936; Kielce-Radom 1958; W-wa 1962.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6302.

134. „Boga-Rodzica". Pieśń ze stanowiska historyczno-literackiego odczytana. Dat. w Paryżu 1873. Z autografu w spuściźnie poety, obecnie w Bibl. Nar. (sygn. 6309), ogł. Z. Przesmycki. *Chimera* 1904 t. 7 z. 19 s. 3-22, z. 20/21 s. 193-216.

135. Miłość czysta u kąpieli morskich. Komedia. Powst. 1874 (wg Z. Przesmyckiego 1877-1881). Ogł. Z. Przesmycki. *Droga* 1933 nr 11 s. 941-959; odb. W-wa 1934 *Bibl. Dramatyczna „Drogi"* nr 6.

http://rcin.org.pl

Wyst.: W-wa 1939; Kr. 1944; Opole 1958; W-wa 1959.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6303.

136. Ostatnia z bajek. Powst. wg B. Kocówny 1874, wg Z. Przesmyckiego 1870--1883. Z autografu w spuściźnie Norwida, obecnie Bibl. Nar. (sygn. 6312), ogł. Z. Przesmycki. *Chimera* 1902 t. 6 z. 18 s. 313--331.

Przekł. czeski: J. Matouš pt. Poslední z bajek. W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Przekł. franc.: P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82.

137. Skała-Bolmirowej. Poemat słowieński — zdawałoby się, iż ze wtórej połowy VII stolecia odkryty. Dat. 1875. Z papierów M. Geniusza ogł. T. Smoleński pt. Skała-Lumirowej. W art.: Egipskie norwidiana. *Ateneum Pol.* 1908 t. 2 nr 1 s. 106--107. Z autografu ogł. J. W. Gomulicki: Norwid uśmiechnięty. *Szpilki* 1961 nr 39.

Autograf Bibl. Jagiel. sygn. 2234.

138. Co słychać? i co począć? Humoreska z wstępem i epilogiem. Dat. 1876. Ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Odpis autografu, który był własnością W. Gasztowtta, w Bibl. Nar. sygn. 6321.

Zawartość: Bogowie i człowiek. (Red. 2 wiersza LXI z Vade-mecum, zob. poz. 120); Co słychać? (Powst. 1865); Powiadają, że piękne... (Red. 2 wiersza LXII. Zapał z Vade-mecum, jw.); Co począć? (Red. 3 wiersza LXIII. Prac-czoło z Vade-mecum, jw.); Dziecię i krzyż (zob. poz. 119); Szczęśliwy. (Red. 3 wiersza pt. Obyczaje, powst. 1858).

Dedykowane Zofii Nabielakowej: Pod stopy J. Wej Pani ze wszystkimi prawami autorskimi składam N.

139. Słuchacz. Dat. 1876. Ogł. *Nowa Gaz.* 1915 nr 232 (23 maja). Przedr. W. Borowy. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 42; z odpisu autografu wyd. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Autograf, własność Olimpii Wagner, zaginął, jego wierny odpis w Bibl. Nar. sygn. 6321.

Wiersz skierowany „do p. Ol. Wagner". W pierwodruku błąd w dedykacji: Do p. H. Wagner, pianistki.

140. Dwie aureole. Dat. Paryż, 20 lutego 1877. Ogł. *Przegl. Tyg.* 1877 nr 9 s. 98-99 (jako utwór Zbigniewa — M. Sadowskiej). Wyd. osob. oprac. J. W. Gomulicki. W-wa 1949 *Norwidiana* t. 1 (tu razem: List o tragedii „Wołogdy". Dat. 1863. Ogł. Wyd. zbior. poz. 18 t. 6; Nekrolog T. A. Olizarowskiego. *Wiek* 1884 nr 27).

141. Tajemnica lorda Singelworth. Dat. 1877. Z autografu w spuściźnie Norwida, obecnie w Bibl. Nar. (sygn. 141), ogł. Z. Przesmycki. *Chimera* 1902 t. 6 z. 16 s. 40-62.

Przekł. ang.: O. Scherer-Virski: The Modern Polish Short Story. Haga 1955. (Tekst nieco skrócony).

Przekł. czeski: J. Matouš pt. Tajemství lorda Singelworth. W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Przekł. franc.: P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82.

142. Kleopatra. Tragedia historyczna w trzech aktach. Powst. od ok. 1870 do 1878. Utwór nie dokończony. Akty I, II i fragm. III ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 3; trzy brulionowe fragm. dalszego ciągu aktu III i cztery pierwsze rzuty scen 1 i 3 ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Wyst.: Lw. 1933; montaż z Kleopatry i Tyrteja (por. poz. 121) pt. Dialogi miłości. Kr. 1947; Kr. 1960.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6331.

Pierwotny tytuł: Kleopatra i Cezar. Tragedia historyczna ściśle w równi do grania jako i do odczytów napisana, z uwydatnieniem gestów dramatycznych i onych ciągu.

143. Msza Święta. Powst. 1878. Rkps zaginął.

Miały to być rozważania filozoficzne.

144. Do Bronisława Z. (Zaleskiego). Powst. 1879. Ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 14.

145. Miło być od swojego czasu zrozumianym... Powst. ok. 1880. Początek z autografu kaligraficznego wyd. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 14; całość wraz z c. d. z autografu brulionowego wyd. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29 (tu także podobizna autografu), 30.

Autografy oba w Bibl. Nar. sygn. 6291.

146. „Ad leones!". Powst. 1882. Z autografu w spuściźnie Norwida, obecnie w Bibl. Nar. (sygn. 6312), ogł. Z. Przesmycki. *Chimera* 1901 t. 1 z. 1.

Podobizna autografu, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. E.

Przekł. ang.: N. B. Jopson. *The Slavonic Review* 1932 nr 31.

Przekł. czeski: J. Matouš. W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Przekł. franc.: H. Landy. *Pologne Littéraire* 1927 nr 15. — P. Cazin. W wyd. przekł.: Le Stigmate, zob. poz. 150.

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82.

147. Emancypacja kobiet. Dat. 1882. Ze zbiorów ks. J. Wiśniewskiego w Borkowicach ogł. K. Wyka: Nieznana rozprawka Norwida. *Marchołt* 1935 nr 2.

http://rcin.org.pl

148. Milczenie. Powst. ok. 1882. Ogł. Z. Przesmycki. *Chimera* 1902 t. 5 z. 13 s. 3-17, z. 14 s. 161-187; wyd. osob. W-wa (1922) *Panteon*.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6311.

W czerwcu 1882 Norwid pisał w listach o pracy nad poematem w pięciu pieśniach pt. Milczenie. Prawdopodobnie był to inny utwór niż wymieniona w tej pozycji rozprawa filozoficzno-literacka.

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82.

149. Słowianin. Dat. 1882. Ze zbiorów S. Duchińskiej ogł. Z. Przesmycki. Z nie ogłoszonych rękopisów. *Kultura* 1932 nr 5. Przedr. *The Slavonic Review* 1948 nr 12 (razem z przekł. ang.). Podobizna autografu, zob. Wyd. zbior. poz. 13.

Autograf w Bibl. Nar. sygn. 6291.

Przekł. ang.: Ch. Brooke-Rose. *The Slavonic Review* 1948 nr 12 (razem z tekstem polskim).

150. Stygmat. Nowela. Dat. 1883. Z autografu w spuściźnie Norwida, obecnie w Bibl. Nar. (sygn. 150), ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 3.

Podobizna autografu zakończenia (s. 65--66), zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. E, poz. 16.

Przekł. czeski: J. Matouš. W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Przekł. franc.: P. Cazin: W wyd. przekł.: Le Stigmate. Paryż 1932 *Collection Polonaise* 6; toż wyd. 2 Paryż 1932; toż wyd. 3 Paryż 1932. (Tu także przekł. poz. 47 (fragm.), 68, 75, 82, 90, 99, 136, 141, 146).

Przekł. niem.: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski). W wyd. przekł., jw. poz. 82.

Drobne utwory i artykuły ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (1842 t. 5), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Chwila myśli (Fantazja). 1841 t. 1; Do wieśniaczki. Dat. W-wa, 11 maja 1841. Ogł. 1841 t. 3; przedr. A. F. W.: Klejnoty poezji polskiej. Oddział II poczet 1. W-wa 1858; Wyjątek z listu z Krakowa w czerwcu 1842 pisanego. 1842 t. 3; Adam Krafft. Dat. Nüremberga, d. 20 października 1842 r. 1842 t. 4; To rzecz ludzka!... Dat. w Pompei 1844 lata. 1845 t. 1; przedr. A. F. W.: Klejnoty..., jw. poczet 3. W-wa 1859; Moja piosnka (inc.: Źle, źle zawsze i wszędzie...). Dat. we Florencji 1844. 1845 t. 4; W pamiętniku L. A. Improwizacja. Dat. w Rzymie 1844. 1845 t. 4; Pamiątka. Dat. we Florencji 1844. 1845 t. 4; Sfinks. Za zgodą autora ogł. J. T. Hodi (Tokarzewicz). 1874 t. 4), *Bluszcz* (tu m. in.: Religia p. senatora hrabiego Wiktora Hugo. (Tyt. franc.: La religion de Mr le sénateur c-te Victor Hugo. Dat. 1880). Ogł. W. Chodźkiewicz. 1880 nr 39), *Czas* (tu m. in.: Zarysy z Rzymu. Dat. w Rzymie 28 grudnia 1848. 1849 nr 6-7; przedr. *Myśl Nar.* 1928 nr 9; W Łazienkach. 1872 nr 160; Co robić? 1875 nr 168; Na smętne wieści z Watykanu. Dat. Paryż, grudzień 1877. 1877 nr 284; przedr. *Przegl. Lw.* 1878 t. 15; przedr. S. Pigoń. *Dzien. Wil.* 1926 nr 14 dod. lit.), *Czas. Dod. Mies.* (1856 t. 2, 4; 1857 t. 5), *Dzien. Lit.* (tu m. in.: Znów legenda. 1856 t. 1 nr 7; W albumie. W Warszawie. 1856 t. 1 nr 28; Do Nikodema Biernackiego. Dat. Paryż 1857. 1857 t. 2 nr 119; przedr. *Ruch Lit.* 1877 nr 35; Buntowniki, czyli stronnictwo wywrotu. Dat. 1863. 1863 nr 56; Do wroga. Pieśń. Dat. 1863. Tamże), *Dzien. Lit. i Polit.* (1867 nr 4/5), *Dzien. Pol.* (tu m. in.: Krytycy i artyści. 1849 nr 55; Nekrolog (F. Chopina). Dat. 18 października 1849. 1849 nr 117; Do obywatela Dmochowskiego — rzeźbiarza. Dat. „w dzień Zaduszny 1849". 1849 nr 129), *Dzien. Poz.* (1860-1861, 1867),

Echo (1877 nr 1), *Gaz. Nar.* (tu: Głos C. K. Norwida 22 stycznia 1875, miany w Czytelni w Paryżu. 1875 nr 75; przedr. M. Złotorzycka pt. W rocznicę powstania styczniowego. Mowa wygłoszona 22 stycznia 1875 r. w Czytelni Polskiej w Paryżu. *Droga* 1936 nr 1; przedr. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 18 t. 7); Testament według nowogreckiej ludowej pieśni. Tamże), *Gaz. Pol.* (tu: W odpowiedzi na IX list z Poznania. Dat. maj 1849. 1849 t. 2 nr 118), *Gaz. Por.* (tu: Samotność. ⟨Sonet⟩. 1840 nr 91; przedr. J. W. Gomulicki. *Nowa Kultura* 1958 nr 21), *Goniec Pol.* (tu m. in.: Nie ma mienia bez sumienia. 1850 nr 44; Dookoła ziemi naszej. Pieśń. 1850 nr 116; Z pamiętnika (inc.: O wystawie paryskiej 1851 r.). 1851 nr 17; Sprostowanie. 1851 nr 31; Z pamiętnika (inc.: Po pokoleniu, które wyszło w 1830 r. ...). 1851 nr 29; Słowo zgody. (List z emigracji). 1851 nr 31; O feletonie feleton. 1851 nr 39; Bądź wola Twoja. 1851 nr 43; Do Moskali-Słowian. ⟨Wiersz przypisany braci Warszawianom w upominku⟩. 1851 nr 43; Do księgarzy. 1851 nr 49; Fraszka ⟨!⟩ (inc.: Jeśli ma Polska pójść...). Dat. Wersal 1851. 1851 nr 50; Pół-listu. ⟨Przez autora wierszy częstochowskich⟩. 1856 nr 56; Słowotwór. Tamże; Do ogników błędnych na cmentarzu. 1851 nr 59; przedr. B. Erzepki. *Zdrój* 1918 z. 5/6; Fraszka ⟨!⟩ (inc.: Dewocja krzyczy...). 1851 nr 252; przekł. franc. J. Czapski, J. Markale, jw. poz. 92. — Wielu nadesłanych wierszy redaktor nie ogłosił. Wszystkie wyd. i przedr. B. Erzepki, zob. niżej *Dzien. Poz.* 1908, 1909), *Gwiazdka*. T. 1 cz. 1. W-wa 1860 (tu: Do Tytusa Maleszewskiego. Dat. luty 1857; przedr. W. Korotyński. *Kur. Warsz.* 1908 nr 147), *Kalendarz dla rodzin katolickich*. Kr. 1866, *Kalendarz gospodarski*

http://rcin.org.pl

dla kobiet na r. 1877. W-wa 1877, *Krzyż a Miecz* (1850), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu*. W-wa 1862, *Kur. Warsz.* (1841 nr 91),

Niewiasta (1861 nr 42), *Orędownik Nauk.* (1842 nr 40-41), *Orzeł Biały* (Bruksela; 1846), *Pam. Lit.* (dod. do *Gaz. Powsz.*; 1842), *Pismo zbior. wyd. ... Tow. Nauk. Młodzieży Pol. w Paryżu*. T. 1 z. 2. Bendlikon 1865 (tu: Fortepian Szopena; Memento; przedr. *Echo* 1883 nr 159), *Piśmiennictwo Kraj.* (1840-1841), *Po ziarnie. Zbiorek pamiątkowy*. Wil. 1861 (tu m. in.: Odpowiedź (Deotymie; inc.: W marmurów kraju... Powst. 1858); Wzroki. ‹Przypowieść›), *Pokłosie. Zbieranka lit. na korzyść sierot* (1853-1857, 1862), *Przegl. Nauk.* (1845 t. 1 nr 4), *Przegl. Poz.* (tu: List (inc.: To mówi Anioł, który prosi za nią...). 1849 t. 8; Vendôme. 1849 t. 9; Scherzo. 1850 t. 11; O historii. (Dialog). 1851 t. 13), *Przegl. Tyg.* (tu: Dziennikarstwo i publicystyka: Nowy organ. 1876 nr 41. (Jako motto anonimowego art. pt. Przegląd prasy periodycznej); Dwie aureole. 1877 nr 9), *Przegl. Warsz.* (tu m. in. w 1840 t. 1: Sieroty; Noc; w t. 2: Marzenie. ‹Fantazja›; w t. 3: Wieczór w pustkach; w 1841 t. 1: Pismo; Dumanie. II), *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu za r. 1866*. Paryż 1867 (tu nekrologi: Bulewski Ksawery; Jordan Wiktoryn; Norwid Ksawery; Zakrzewski Walenty; przedr. T. Makowiecki: Zapomniane norwidiana z 1866 roku. *Ruch Lit.* 1933 nr 3 s. 46-47), *Rodzina* 1865 nr 10 (tu: Rusałka. 1865 nr 10), *Ruch Lit.* (tu: Na zgon poezji. Elegia. Dat. Ivry 1877. 1877 nr 28), *Strzecha* (1871 z. 4), *Le Temps* (tu proklamacje do rodaków w 1871), *Tyg. Ilustr.* (tu: Rusałka — z muzyką A. Boguckiego. (Fragm. Marzenia). 1865 t. 12 nr 309 s. 91-92; W pamiętniku L. A. (Abramowicza) (inc.: I o czym pisać? ... Dat. Rzym, 26 kwietnia 1845). Ogł. E. Chłopicki: Wędrówka po guberni kijowskiej. 1881 nr 306 s. 295), *Tyg. Katolicki* (1864 nr 30), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi*. T. 2 W-wa 1858 (tu: Toast. Fantazja).

Ponadto uwagę Norwida o poemacie „Dziady" ogł. J. Komierowski w broszurze: Moje stosunki z Towiańskim i towiańczykami. (Paryż 1856) s. 43.

Drobne utwory po śmierci poety ogł.:

A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Norwid. Sylwetka pośmiertna. *Wiek* 1884 nr 27 (tu: Biografie spóźnione: I. Józef Bohdan Dziekoński; II. Tomasz August Olizarowski);

Ogł. Z. Przesmycki. *Chimera* 1901 t. 1 z. 1 (tu poz. 146); 1901 t. 1 z. 2 (tu fragm. poz. 120); 1901 t. 4 z. 10/11/12 (tu poz. 53); 1902 t. 5 z. 13-14 (tu poz. 148); 1902 t. 6 z. 16 (tu poz. 141); 1902 t. 6 z. 18 (tu poz. 136); 1904 t. 7 z. 19-20/21 (tu poz. 134); 1904 t. 8 z. 22/23/24 (zob. Wyd. zbior. poz. 3); 1905 t. 9 z. 27 (tu poz. 114); 1907 t. 10 z. 30 (tu fragm. poz. 121);

Kur. Warsz. 1902 nr 303 (tu ze zbioru A. Pługa urywek dat. 1878, inc.: Wykopaliska w Herkulanum przezierając...);

W. Gomulicki: Norwid jako humorysta. *Wędrowiec* 1904 nr 1-2 (tu humoreska rysunkowa pt. Klary Nagnioszewskiej samobójstwo. Tekst i podobizna autografu);

S. Kossowski: Listy C. Norwida do M. Trembickiej. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24 (tu m. in.: Smutną zaśpiewam pieśń... Powst. 1854; W tej powszedniości... Dat. 30 października 1856; tu również poz. 60, 62, 63);

T. Pini: Z pośmiertnych utworów C. Norwida. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) (tu m. in.: Duch Adama i skandal. Dat. Paryż 1856 „po powrocie z pogrzebu Adama Mickiewicza"; Obyczaje. Powst. przed 28 października 1858);

B. Erzepki: Z nie drukowanych wierszy C. K. Norwida. (Z autografu w Bibl. Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu). *Dzien. Poz.* 1908 nr 9 dod. *Literatura i Sztuka* nr 33 (tu m. in.: W albumie hr.***. Powst. 1851; tu również poz. 50);

J. Lemański: Satyra polska. T. 2. W-wa ok. 1908 (tu m. in.: Małe dzieci. Powst. 1867; Przepis na powieść warszawską. Dat. 1879. — Por. Wyd. zbior. poz. 4);

Przekł. ang.: B. Singer, J. Peterkiewicz: Recipe for a Warsaw Novel. *Encounter* 1960 nr 5.

T. Smoleński: Egipskie norwidiana. *Ateneum Pol.* 1908 t. 2 nr 1 (tu z rkpsów M. Geniusza m. in. inc.: Co lat pięćdziesiąt buty... Powst. 1879; Tak małżeńską receptę... Powst. ok. 1875; O ty, jakkolwiek sława... Powst. 1879; Organ publiczny. Dziennikarstwo kwitnące. Vivat — red. zmieniona);

Z. P. (Przesmycki): Z nieznanych pism C. Norwida. *Nowa Gaz.* 1909 nr 3 dod. *Literatura i Sztuka* nr 1 (tu: Widowiska w ogóle uważane. Dat. 1852);

B. Erzepki: C. Norwid. Pisma zapomniane zebrał i objaśnieniami zaopatrzył... *Dzien. Poz.* 1909 nr 12, 25, 228, 234, 240, 252, 264, 281, 292;

A. Krechowiecki: O Cyprianie Norwidzie. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4; całość wyd. T. 1-2. Lw. 1909 (tu z autografów

http://rcin.org.pl

po J. B. Zaleskim m. in.: Do Józefa Bohdana Zaleskiego. Dat. w Rzymie 1847 r.; Modlitwa. Powst. 1850; O portrecie i przeznaczeniu jego. Dat. 1867; Żeby zapytał kto Jana III-go... Dat. 1852; Od rezultatów mylnego zamętu...; Był taki, co Dziecięciem... Dat. 1860; Wczora-i-ja. Dat. 27 grudnia 1860; Poznańskie 1846--1848. Dat. 1861; O konieczności organu umysłowego. Dat. 25 maja 1863; Do Marcelego Gujskiego... Sonet. Dat. 1871; tu również poz. 16, 23, 40, 67);

B. Erzepki. Dod. do *Dzien. Poz.* 1910 nr 28 (tu z papierów po W. Bentkowskim m. in.: Confregit in die irae suae... Dat. 1850; Koncept a Ewangelia. Dat. 1851), nr 30-33 (tu: Posiedzenie. Fraszka. Powst. 1851), nr 31-33, 36 (tu: Sariusz. 1862; tu również: Do obywatela Johna Brown, por. poz. 90; Do spółczesnych ⟨oda⟩. Dat. 1867 Novembris Parisiorum-Lutheciae; toż przedr. *Krytyka* 1911 nr 30 s. 1; toż przedr. *Zdrój* 1920 t. 11 z. 1/2 s. 91-92);

Z. Przesmycki w wyd.: Pisma zebrane, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A (tu kilkadziesiąt wierszy, m. in.: Z pokładu Marguerity wypływającej dziś do New York. Dat. Londyn w grudniu 1853; Autor — nieznany. Dat. wrzesień 1856; Czy ten ptak kala gniazdo, co je kala... Dat. 17 lipca 1856; Echa. Fantazja. Dat. 1856; Fiat i vivat. Dat. kwiecień 1856; Teatr bez teatru. Powst. ok. 1856; A pani cóż ja powiem?... Dat. 1857; Deotymie odpowiedź (inc.: Że pani mnie raczyłaś wspomnieć...). Dat. 1858; Idącej kupić talerz pani M. Dat. 3 stycznia 1869);

K. Bartoszewicz: Nieznany wiersz Norwida. *Świat* 1912 nr 29 (tu: Burza. Dat. 20 marca 1841; list do J. I. Kraszewskiego, dat. W-wa, 6 grudnia 1841);

A. Ch. (Chołoniewski): Jan Skrzynecki we wspomnieniach córki. *Świat* 1912 nr 11 (tu ze sztambucha Zofii Skrzyneckiej, inc.: Te kilka rysów — są to dobre chęci... Dat. 22 stycznia 1847);

(K. Bartoszewicz). *Echo Lit. i Artyst.* 1912 nr 1 (październik-listopad) (tu z papierów po J. I. Kraszewskim: Estetyczne poglądy. Dat. 1881);

(K. Bartoszewicz). *Echo Lit. i Artyst.* 1913 z. 5 (tu z papierów po J. I. Kraszewskim: Piast i jego rewolucja; Do J. I. Kraszewskiego; Uwagi dla nowej redakcji. Powst. 1860);

I. Chrzanowski: Z albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912 z. 12 (tu: Do Teofila Lenartowicza. Dat. 1856 marca w Paryżu);

Z nie wydanych utworów C. Norwida. *Nowa Gaz.* 1915, 3 kwietnia (tu z autografu w posiadaniu Z. Jundziłła: Belizarius, gdy rzymskie osadził okopy... Dat. Paryż, 5 lutego 1859; toż ogł. S. Cywiński: Nieznany wiersz C. Norwida. *Przegl. Warsz.* 1922 nr 4);

Z. Mysłakowski: Nieznane utwory C. Norwida. *Sfinks* 1916 t. 6 nr 90 (tu: Do L. K. (Kuczyńskiej). Dat. 1861; Objaśnienia żądane. I-IV. Dat. 1861; Krótki list z 1861 do Joanny i Ludwiki Kuczyńskich);

B. Erzepki: Z nie drukowanej korespondencji C. K. Norwida. *Zdrój* 1918 t. 5 z. 5/6 (tu z papierów po W. Bentkowskim art. przesłany do *Gońca Pol.*, lecz tam nie ogłoszony: Ostatnie słowo to nie są litery. Boruch);

Z. Przesmycki: Z nie drukowanej spuścizny Norwida. *Krokwie* 1921 nr 2 (tu: Rozebrana. ⟨Ballada⟩. Dat. 1881; fragm. poz. 120);

Z. Szmydtowa. Z autografów C. Norwida. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 45 (tu: Mój łaskawy panie! Dat. Paryż 1869-1870; Horacy Delaroche. Dat. 1879; również poz. 113);

J. Ujejski: Listy Norwida do Augusta Cieszkowskiego i Zygmunta Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926) (tu wiersz z autografu listu z 1850, inc.: Prócz ciemnych piekieł — czyśćca półciemności...);

S. Pigoń: Dwie recenzje literackie C. Norwida. *Ruch Lit.* 1926 nr 5 (tu z autografu w zbiorach Pawlikowskich w Ossol. uwagi Norwida o Pamiętniku pieśniarza M. Pawlikowskiego i Tylko co z igły L. Zwierkowskiego);

S. Pigoń. *Myśl Nar.* 1926 nr 40 (tu z autografu w Bibl. im. Wróblewskich, Wil.: Co jej powiedzieć? Dat. 1868);

S. Pigoń: Cyprian Norwid i Agaton Giller. *Głos Narodu* 1926 nr 235 (tu: Walka polska. Dat. 1869; por. Listy poz. 81);

Ruch Lit. 1928 nr 1 (tu z autografu ze zbiorów po J. I. Kraszewskim: „Żydy" i mechesy. Dat. 1882);

T. Makowiecki: Norwid wobec powstania styczniowego. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4; odb. Lw. 1929 (tu m. in.: Co do zapytania o opinię... Powst. 1863; tu również poz. 110, 111);

T. Makowiecki. *Pam. Warsz.* 1929 z. 4 (tu ze zbiorów raperswilskich w Bibl. Nar.: Do publicystów Moskwy. Dat. Paryż, październik 1868; Marquis de Boissy. Dat. grudzień 1863);

R. Brandstaetter: Nieznany wiersz i list Norwida? *Gaz. Pol.* 1930 nr 288 (tu z autografu w Muz. Mickiewicza w Paryżu wiersz do M. Czaplickiej z 1 lutego 1871, inc.: Dar twój przyjąłem...);

http://rcin.org.pl

St. P. (Pigoń): Nieznany wiersz C. Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46 (tu wiersz ofiarowany Z. Krasińskiemu, inc.: Od Anioła do Szatana... Powst. 1848?);

A. Czartkowski: Nieznane poezje Norwida. *Kur. Warsz.* 1931 nr 93 (tu: Sen. Dat. 1856 kwietnia; tu również poz. 119);

Z. Przesmycki: Z nie ogłoszonych rękopisów. *Kultura* 1931 nr 4 (tu: Zmartwychwstanie Narodu), nr 5 (tu: Znicestwienie Narodu);

Z. Przesmycki w wyd.: Poezje wybrane, zob. Wyd. zbior. poz. 13 (tu: Spowiedź (inc.: Te czarujące na ziemi istoty...). Dat. 7 czerwca 1882);

B. Komierowski: Wspomnienia rodzinne. *ABC. Dod. lit.* ok. 1933 (tu: Tu Kolumbowe miałem stanowisko... Powst. 1843);

S. Pigoń: Nieznane wiersze Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 22 (tu ogł. z kopii poz. 57 oraz: Na ostatnie 4 wiersze — odpowiedź. Powst. 1868 (tu pt. Teofilowi odpowiedź na 4 wiersze); wiersz do Lenartowicza z 1855, inc.: Ty mnie do pieśni...);

Z. Przesmycki w wyd.: Reszta wierszy, zob. Wyd. zbior. poz. 14 (tu 77 drobnych utworów, m. in.: Dziennik warszawski. Dat. 1863; Do słynnej tancerki rosyjskiej, nieznanej zakonnicy. Dat. 1865; Na ostatnie 4 wiersze — odpowiedź. Powst. 1868; W pracowni Guyskiego pisał Norwid. Powst. 1868; Ktokolwiek bądź jagodę winną ssał... Powst. 1869; Towarzystwu Historycznemu: Karta Dziejów. Dat. listopad 1870; Piękno-czasu. Dat. 1880);

Z. Przesmycki w wyd.: Rozprawki epistolarne, zob. Wyd. zbior. poz. 15 (tu m. in.: Ilość i jakość. Komu się podoba, przypisane; Do M... — wtóry list: O tszinie i czynie. Dat. 1861; O tłumaczeniach z Byrona. Dat. 1865; „Sobótka", wydawnictwo na rzecz inwalidów literatury polskiej. Dat. 1874);

S. Pigoń: Garść listów C. Norwida. *Myśl Nar.* 1935 nr 20, 44, 49; 1936 nr 21; toż w odb. pt. Słowo i litera, zob. Listy poz. 6 (tu umieszczone w listach rozprawy i odezwy, m. in.: Ekspozycje. Powst. 1851; O broszurze „Polska i panslawizm". Dat. 1857; Kwestia popiersia Goszczyńskiego. Dat. 1863; Pamiętał wszystkie dawne znajomości... Powst. 1859);

J. W. Gomulicki: „Powieści dwie" Norwida. *Pion* 1935 nr 37 (tu szkice powieści przesłane w liście do Lenartowicza w 1866: Historia o porwaniu Benedykta; O biurku Telimeny);

S. Pigoń w wyd.: Listy do Bronisława Zaleskiego, zob. Listy poz. 72 (tu z autografu w Arch. Czart. m. in.: Interesa sztuki. Dat. 1879; Upublicznienie wdzięczności. Nota. Dat. 1879);

Z. Przesmycki w wyd.: Wszystkie pisma. T. 5 (1937), zob. Wyd. zbior. poz. 18 (tu m. in.: Pamiętnik podróżny. Dat. 1857; List króla Abagara. Dat. 1862; Z mojego albumu. Powst. 1866);

Tamże t. 8 (1937) (tu: Na pokładzie Marii-Stelli. Powst. 1852; Przez nowożytne plemiona... Dat. (w liście) 6 września 1853);

Tamże t. 6 (1938) (tu: Cechy muzyki słowiańskiej. A Mr Grzymała. Powst. 1852; O deklamacji. Dat. 1869; Sztuka jako żywy organ społeczny. Dat. 1876; Hr. Krystynowi Ostrowskiemu — w kwestii losu artystów polskich; Żądany list o mogile i mogiłach. Dat. 1880; Sztuka okolicznościowa. Powst. 1881);

Tamże t. 7 (1939), wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 33 (tu m. in.: Skandal w Montmorency. Dat. 1866; Fabulizm Darwina. Dat. 1882; Jubileatyzm. Dat. 1882);

Czas 1939 nr 1 (tu z Bibl. Przezdzieckich, W-wa: Scherzo (inc.: Dam tobie cały łańcuch...);

J. W. Gomulicki w wyd.: Gromy i pyłki, zob. Wyd. zbior. poz. 19 (tu m. in.: Z Byrona: Żegnaj...);

J. W. Gomulicki: Jubileatyzm. Z nieznanych tekstów Norwida. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 12 (tu dwie rozprawki epistolarne do F. Duchińskiego, ogł. z autografu w wersji pełniejszej niż u Z. Przesmyckiego w wyd. 1939);

J. W. Gomulicki: Trzy nieznane wiersze. *Nowiny Lit.* 1948 nr 36 (tu: Zdawa się mnie niekiedy...; Nie myśl, nie pisz...; Z Byrona);

J. W. Gomulicki w wyd.: Okruchy poetyckie i dramatyczne, zob. Wyd. zbior. poz. 29 (tu m. in.: Nie bronię Kraszewskiego... Powst. 1841; Plac się rozchodził...; Ja wielbię Katula...; Jak w patetycznej często melodramie...);

S. Pigoń: C. Norwida „Récit d'un peintre d'histoire" i „Epizod". W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1 (tu: Récit d'un peintre d'histoire. Powst. ok. 1874; Epizod. Dat. 1883, dedykowany „J. Kossakowi, malarzowi batalii"; w tym zbiorze również poz. 49);

I. Piotrowska: Norwidiana nieznane. *Nowa Kultura* 1958 nr 43 (tu z autografu w Arch. Historii Przyrodoznawstwa wiersze: Waga. Dat. 1860; Naturalizm. Rapsod. ⟨:spółczesny extrem:⟩. Do Antoniego Wagi. Dat. Ivry 1877; tu także podobizny autografu);

http://rcin.org.pl

J. Rudnicka: Nieznane autografy C. Norwida. *Twórczość* 1960 nr 4 (tu z autografów w Arch. Głównym Akt Dawnych wiersz: W. Pani Bronisławie Zbyszewskiej);

J. W. Gomulicki: Pogardzona broń Filokteta. *Nowa Kultura* 1961 nr 39 (tu z autografu w Arch. Głównym Akt Dawnych rozprawka: Bez przesady — z źródeł wszelakich ⟨nota bieżąca⟩. Dat. 1863);

J. W. Gomulicki: Norwid i „nieznajomi". *Współczesność* 1963 nr 1 (tu z autografu Bibl. Nar. wiersz: L'inconnu aux inconnus (tekst franc. i przekł. pol. pt. Nieznajomy do nieznajomych). Powst. między 1850-1852).

Wydania pośmiertne — zob. również Twórczość poz. 7, 9, 13, 15, 18, 20, 32, 37, 43, 44, 46, 48, 52, 58, 59, 65, 69, 70, 72, 73, 78, 81, 87, 98, 100, 103, 114, 115, 117, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 145, 147.

Wiele utworów C. Norwida zaginęło, m. in. wymieniane przez G. Korbuta: Mémoire sur la glossolalie; O typach literackich.

Wiadomości o zaginionych utworach Norwida podaje J. W. Gomulicki we wstępie do Wyd. zbior. poz. 29.

Opis wielu autografów podaje B. Kocówna: Archiwum rękopiśmienne C. Norwida w Bibliotece Narodowej w Warszawie. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1.

Wiersze o autorstwie niepewnym

1. Sit tibi terra levis. *Bibl. Warsz.* 1844 t. 2.

Podpisany Ludwik Norwid.

2. Cóż zaś wam usta zwarło... Ogł. Z. Przesmycki. *Myśl Pol.* 1915 z. 3 (w przypisach do Wędrownego sztukmistrza, zob. Twórczość poz. 73); przedr. S. Pigoń, zob. Twórczość poz. 73; przedr. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Autograf Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.

3. Smutno... Dat. 7 marca 1881. Ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Przekłady

1. Dante Alighieri: Boska komedia (fragm.). Fragm. pt. Czyściec — pieśń ósma. Powst. 1846. Z autografu w Modlitewniku (por. Twórczość poz. 15) ogł. B. Erzepki. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Dzien. Poz.*) 1910 nr 28 (12 czerwca); fragm. pt. Boskiej komedii Danta pierwsza i druga pieśń o piekle. Powst. (wg Z. Przesmyckiego) 1848. Ogł. *Pokłosie. Zbieranka lit. na korzyść sierot.* R. 6 (1862) s. 49-60; przedr. Z. Przesmycki. *Chimera* 1905 t. 9 z. 27.

2. W. Shakespeare: Hamlet (fragm.). Akt I scena 2. Dat. 1855. Z autografu w Bibl. Pawlikowskich, Lw., ogł. T. Pini: Z pośmiertnych utworów C. Norwida. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) s. 106-111.

Przekład ofiarowany M. Pawlikowskiemu.

3. W. Shakespeare: Dwie sceny z tragedii Juliusz Cezar. (Akt I scena I, Akt III scena II) Dwie sceny. Dat. 1855 czerwca w ogrodzie na rue du Rocher. Ogł. *Pokłosie* ... (jw.) R. 4 (1855) s. 68-87; z autografu własności M. Sokołowskiego wyd. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A.

4. B. Cellini: Capitolo fatto in prigione e lode di detta prigione. Powst. wg Z. Przesmyckiego koniec 1846, wg J. W. Gomulickiego 1855, wg B. Zakrzewskiego 1856. Ogł. *Pokłosie* ... (jw.) R. 5 (1856) s. 185-196. Przedr. w: Żywot Benvenuta Celliniego. Tłum. S. Machniewicz. Cz. 3. W-wa b. r. *Bibl. Dzieł Wyborowych.*

Autograf w arch. red. *Pokłosia* w Dębicy znacznie różni się od pierwodruku. Różnice zestawił B. Zakrzewski: Norwid w „Pokłosiu" Edmunda Bojanowskiego. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 2 (tu także podobizna ostatniej strony autografu).

5. P. J. Béranger: Pożegnanie. Ostatni rapsod Bérangera. Dat. w Dzień Zaduszny 1857 w Paryżu. Z autografu w Muz. Nar. w Raperswilu ogł. K. W. (W. Kłyszewski). *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 45 s. 907. Wyd. osob. w: P. J. Béranger, C. K. Norwid: Adieu-Pożegnanie. Florencja 1949 (tekst pol. i franc.; druk bibliofilski S. Tyszkiewicza, ze słowem wstępnym T. S. Święcickiego).

W wyd. osob. datowane błędnie: 1867.

6. J. G. Byron: (inc.:) Żegnaj! — O! Jeśli ustawne modlenia... Dat. 1860. Ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 19; przedr. pt. (Z Byrona). *Nowiny Lit.* 1948 nr 36; przedr. w: J. G. Byron: Wiersze i poematy. W-wa 1954 s. 121.

Autograf Bibl. Nar. zniszcz. 1944.

7. Horacy: Ad Pompeium. Do Pompejusza. Oda Horacego. Dat. 1861. Ogł. *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862 s. 138-141 (wraz z wierszowanym: „Post-scriptum").

8. Horacy: Nie złoto i nie kość słoniowa... Powst. 1862. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1862 t. 2 s. 303-304. Przedr. zmieniony zob. Twórczość poz. 112.

http://rcin.org.pl

9. Modlitwa Mojżesza. Z hebrajskiego i z Wulgaty przełożona tak, jak ją podaje Dawid w LXXXIX psalmie. Dat. 1864. Wyd. w: Niewola i Fulminant, zob. Twórczość poz. 24, 109. Z autografu ogł. F. German pt. Z hebrajskiego i z Wulgaty razem tłumaczenie modlitwy Mojżesza męża Bożego, jak ją podaje Dawid w LXXXIX psalmie. Dat. 1864 marca. *Znak* 1960 nr 73/74 s. 906-908.

10. Tyrtej: Elegie (fragm.). Powst. ok. 1865. Fragm. dwu elegii z autografu w Bibl. Nar. sygn. 6299 ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

11. Homer: Odyseja (fragm.). Dat. 1870. Fragm. ogł. (S. Duchińska): Kronika zagraniczna. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 4 s. 447, 452-453; Rapsod I i fragm. VI, XI ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 3; fragm. przedr. A. Wrzesień (A. Lange) w wyd.: Odyseja. Wyd. 2. W-wa 1919 *Arcydzieła Literatury Wszechświatowej* nr 4 (tu fragmenty przekładu Norwida włączone do tekstu w innym przekładzie).

Autograf Bibl. Nar. sygn. 6330.

12. J. G. Byron: Wędrówki Childe-Harolda (fragm.). Dat. 1868. Z listu do Ł. Rautenstrauchowej ogł. Z. Przesmycki pt. Z Byrona, zob. Wyd. zbior. poz. 13,

13. Testament według nowogreckiej ludowej pieśni. Powst. ok. 1875. Ogł. *Gaz. Nar.* 1875 nr 75 (razem z art.: W rocznicę powstania styczniowego). Przedr. M. Złotorzycka. *Droga* 1936 nr 1. Przedr. J. W. Gomulicki: Norwidiana. *Ateneum* 1938 nr 3 s. 426.

14. Michał Anioł Buonarroti: Słodko jest zasnąć... Dat. 1876. Ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 3.

Autograf Bibl. Nar. sygn. IV 6291. Podobizna autografu w: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961.

15. Owidiusz: Elegie (fragm.). Powst. ok. 1879. Z autografu Bibl. Nar. sygn. 6295 ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

16. Psalm w Hebronie przez Matkę Zbawiciela Ś-tą ułożony — tłumaczenie wierszem polskim (pierwsze) według Wulgaty i z odniesieniem do hebrajskiego tekstu. Powst. 1880. Z autografu w zbiorach A. Sternschussa ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 14.

Drugi autograf był w Bibl. Zamoyskich.

Ponadto kilka drobnych przekładów z Dantego, Hafiza, W. Szekspira, F. Schillera, T. Tassa i Z perskiego poety — ogł. J. W. Gomulicki, zob. Wyd. zbior. poz. 29.

Wydania zbiorowe

1. Poezje Konstantego Gaszyńskiego, Cypriana Norwida i Antoniego Czajkowskiego. Petersb. 1859 *Skarbczyk Poezji Pol.* t. 11 cz. 2. (Zob. Twórczość poz. 93).

2. Poezje. Pierwsze wydanie zbiorowe. Lipsk 1863 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 21. (Zob. Twórczość poz. 112).

3. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24 (lipiec-sierpień-wrzesień). *Pamięci C. Norwida.*

Zawartość: Klaskaniem mając obrzękłe prawice; Promethidion; Kleopatra; Pompeja; Stygmat; Przekłady z Odysei (fragm.); La philosophie de la guerre; Vade-mecum (17 wierszy); wybór drobnych wierszy (m. in.: Lapidaria. Dat. 1876; Mój psalm. Dat. 1882); 41 listów do M. Trembickiej. — Tu także 2 podobizny listów Norwida oraz kilka jego rysunków i dzieł malarskich.

4. J. Lemański: Satyra polska. Antologia. T. 2. W-wa b. r. (przed 1908).

Tu C. Norwida 20 utworów, m. in.: Coś ty Atenom zrobił... (pt. Pogrzeby); Pieśń od ziemi naszej; Wielkość; Mój psalm; Purytanizm.

5. Wybór poezyj. Zebrał i objaśnieniami zaopatrzył R. Zrębowicz. Lw. 1908.

Zawartość: kilkadziesiąt drobnych utworów w układzie chronologicznym, zebranych w działach: Epoka warszawska; Na tułaczce; Pierwsza epoka paryska; Z Ameryki; Druga epoka paryska; fragm.: Promethidion; Estetycznych zarysów siedem; Vade-mecum (kilka wierszy i epilog).

Por. poz. 8.

6. Czarne i białe kwiaty. Zebrał i posłowiem opatrzył R. Zrębowicz. Lw. 1910.

Zawartość: wybór utworów prozą; cz. 1: Menego; Garstka piasku; Cywilizacja; Bransoletka; „Ad leones!"; Tajemnica lorda Singelworth; Stygmat; cz. 2: Promethidion (epilog); Memoriał o młodej emigracji; Krytycy i artyści; Czarne kwiaty; Białe kwiaty; Ostatnia z bajek; Milczenie; cz. 3: Fragmenty.

Por. poz. 10.

7. Pisma zebrane. Tom A (cz. 1-2), C, E. (Wyd. Z. Przesmycki). W-wa-Kr. 1911 (-1913); t. F. Kr. 1946.

Zawartość: t. A: Pism wierszem dział pierwszy (tu: Juvenilia; Krąg ideowy; Harfa, czyli liryczna i okolicznościowa część poezji; Krąg „Quidam"); t. C: Pism dramatycznych dział pierwszy (tu: Noc tysiączna druga; Zwolon; Wanda; Krakus; Za kulisami); t. E: Pism prozą dział pierwszy: Legendy i nowele (tu: Bransoletka; Garstka piasku; Cywilizacja; Tajemnica lorda Singelworth; „Ad leones!"); t. F: Pism prozą dział drugi: O sztuce i literaturze (tu m. in.: O rzeźbiarzach florenckich; Krytycy i artyści; Menego; Czarne kwiaty; Białe kwiaty; O sztuce <dla Polaków>; Sztuka jako żywy organ społeczny; O Juliuszu Słowackim; „Boga-Rodzica"; Milczenie). Ponadto we wszystkich tomach wiele reprodukcji prac rysunkowych i malarskich oraz podobizny autografów Norwida.

Por. poz. 18, 31.

http://rcin.org.pl

Wydanie to miało zawierać jeszcze tomy B, D, G, H. Druk tomu F został przerwany w połowie przypisów na skutek wybuchu wojny w 1914 r.; ocalałą część nakładu wyd. z przedmową W. Borowego w 1946.

8. Wybór poezyj. Zebrał i objaśnieniami zaopatrzył R. Zrębowicz. Wyd. 2 przejrzane i pomnożone. Lw. 1911.

Zawartość, jw. poz. 5 oraz 19 nowych drobnych utworów.

9. Autoportret. Przypisami i posłowiem opatrzył R. Zrębowicz. W-wa 1922 *Książki Ignisa* t. 2.

Zawartość: wybór 38 utworów lub ich fragmentów, ułożonych w rozdziałach: Współczesne; Polskie; Samotne; Historyczne; Słoneczne; Intelektualne; Autobiografia.

10. Czarne i białe kwiaty. Zebrał i posłowiem opatrzył R. Zrębowicz. Wyd. nowe, poprawione i pomnożone. W-wa 1922.

Zawartość, jw. poz. 6 z opuszczeniem: Menego; Krytycy i artyści; dodaniem: O sztuce; La philosophie de la guerre; Fragmenty.

11. Wybór poezyj. Oprac. S. Cywiński. Kr. 1924 *BN* I, 64.

Zawartość: 89 utworów w układzie chronologicznym, m. in. fragm.: Niewola; Promethidion; Rzecz o wolności słowa; A Dorio ad Phrygium.

12. Perełki. Wybrał F. Walicz. W-wa (1925) *Bibl. Sapho* nr 24.

Wydanie miniaturowe.

Zawartość: kilkanaście drobnych wierszy oraz fragm.: Garstka piasku; Wesele; Za kulisami; Auto-da-fé; Fulminant.

13. Poezje wybrane z całej odszukanej po dziś puścizny poety. Ułożył i przypisami opatrzył Miriam (Z. Przesmycki). W-wa 1933 (antedat.; właściwie 1932).

Zawartość: 132 utwory lub ich fragmenty ułożone w działach: I. Imo a pectore; II. Ojczyzna, Prawda, Człowiek; III. Sztuka; IV. Apostrofy i apoteozy; V. Gnomy; VI. Satyry i fraszki; VII. Fantazje; VIII. Z poematów epickich; IX. Przekłady.

14. Reszta wierszy odszukanych po dziś, a dotąd nie drukowanych. Zebrał i wydał Z. Przesmycki (Miriam). W-wa 1933. (Na okładce: Inedita. Wiersze).

Zawartość: 77 drobnych utworów, m. in. Salem i 42 wiersze z Vade-mecum. Wydanie objęło nie wszystkie posiadane przez Przesmyckiego nieznane utwory Norwida.

15. Rozprawki epistolarne. Zebrał i wydał Z. Przesmycki (Miriam). W-wa 1933. (Na okładce: Inedita. Wyd. z autografu).

Zawartość: fragmentaryczne wypowiedzi z 1850-1874 oraz list do M. Pawlikowskiego z 1864 (por. Listy poz. 63).

16. Dzieła. Wydał, objaśnił i wstępem krytycznym poprzedził T. Pini. W-wa 1934 *Bibl. Poetów Pol.* t. 5.

Zawartość: Drobne utwory poetyckie; Poematy; Utwory dramatyczne; Legendy, nowele, gawędy; Przekłady; Rozprawy wierszem i prozą. Tu także wiele reprodukcji prac rysunkowych Norwida i podobizny jego autografów.

Jest to wydanie najpełniejsze, ale niestaranne. Wywołało głośny proces wytoczony Piniemu przez Z. Przesmyckiego o prawa autorskie.

17. Wybór pism. Wiersze różne. Milczenie. Promethidion. Ze wstępem M. W. (Wieliczko). W-wa 1936 *Bibl. Klejnotów Literatury Pol.* nr 8.

Zawartość: Wiersze różne (63 wiersze); Milczenie; Promethidion (fragm. bez epilogu).

18. Wszystkie pisma C. Norwida po dziś w całości lub fragmentach odszukane. T. 3-9. Wydanie i nakład Z. Przesmyckiego. W-wa 1937-1939.

Zawartość: t. 3 (1937): Pisma dramatyczne. Cz. 1 (jw. poz. 7 t. C); t. 4 (1937): Pisma dramatyczne. Cz. 2 (tu: Aktor; Pierścień wielkiej damy; Miłość czysta u kąpieli morskich; Kleopatra); t. 5 (1937): Proza epicka (tu: Bransoletka; Garstka piasku; Cywilizacja; Tajemnica lorda Singelworth; „Ad leones!"; Milczenie; Stygmat); t. 6 (1938): Pisma o sztuce i literaturze (tu m. in.: Słowo i litera; O sztuce <dla Polaków>; O Juliuszu Słowackim; Sztuka jako żywy organ społeczny; „Boga-Rodzica"); t. 7: Pisma polityczne i filozoficzne zob. poz. 31; t. 8-9 (1937): Listy cz. 1-2 (por. Listy poz. 4).

19. Gromy i pyłki. Nowy tom poezyj. Zebrał i opracował Antoni Żaleski (J. W. Gomulicki). Wil. 1939 *Książnica Lit.* (W-wa 1944). Przedr. zob. poz. 29.

Jest to wydanie konspiracyjne w czasie okupacji hitlerowskiej. Z nakładu (350 egz.) zniszczonego w czasie powstania warszawskiego ocalało 5 egz.

Zawiera 31 wierszy nie objętych wydaniem T. Piniego (zob. poz. 16) oraz kilka nieznanych rysunków Norwida.

20. Czarne i białe kwiaty. Ze wstępem M. Lurczyńskiego. Hanower 1945.

Zawartość: Menego; Bransoletka; Tajemnica lorda Singelworth; „Ad leones!"; Czarne kwiaty; Białe kwiaty.

21. M. Grydzewski: Wiersze polskie wybrane. Antologia poezji od „Bogurodzicy" do chwili obecnej. Londyn 1946.

Tu 45 drobnych utworów C. Norwida, m. in.: Pieśń od ziemi naszej; Bema pamięci żałobny rapsod; Do pani na Korczewie; Polka; Marionetki; Żydowie polscy; Sariusz; Do wroga; Fortepian Szopena; Larwa.

22. Laur dojrzały. Wyboru pism dokonał i posłowie napisał M. Giergielewicz. Londyn 1946 *Bibl. Arcydzieł Pol.* t. 1.

Zawartość: 51 wierszy, 8 nowel i szkiców, m. in.: Bema pamięci żałobny rapsod; Fortepian Szopena; „Ad leones!"; Cywilizacja; Garstka piasku; Czarne kwiaty; Białe kwiaty; Promethidion (epilog).

http://rcin.org.pl

23. Satyry. Hanower 1946 *Bibl. Kameny* nr 3.

Zawartość: 14 drobnych wierszy.

24. Wybór poezji i prozy. Bari 1946 *Dział Wydawniczy Del. przy PCK przy II Korpusie.* (Maszynopis powielany, s. 1-39).

25. Ludzkość. Ojczyzna. Sztuka. Myśli Cypriana Norwida. Wybrał W. Borowy. W-wa 1947.

Zawartość: Wybrane myśli z różnych utworów (poezja, proza, publicystyka, listy).

26. Poezje wybrane. Oprac. M. Jastrun. W-wa 1947 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* nr 28; toż wyd. 2 rozszerzone i poprawione, przejrzał, tekst i chronologię ustalił J. W. Gomulicki. W-wa 1951.

Zawartość: 88 utworów.

27. Trzy miłości. Wybór poezji z przedmową Z. Zaniewickiego i drzeworytami S. Mrożewskiego. Paryż (1950) *Bibl. Arcydzieł* nr 4.

Zawartość: 35 utworów zebranych w trzy rozdziały zaopatrzone w godła-cytaty: Człowiek. 1. „Byłaś mi — czym są ludziom przyjaciele". 2. „Współczesnym zacnym oddać cześć!"; Ojczyzna. „Rany zamknąć, życia wlać nadzieję"; Sztuka. „I ja tak widzę przyszłą w Polsce sztukę jako chorągiew na prac ludzkich wieży".

28. Wiersze wybrane. Oprac. J. Z. Jakubowski. Wr. 1953 *Nasza Bibl.*

Zawartość: 46 wierszy w opracowaniu przeznaczonym dla szkoły średniej.

29. Okruchy poetyckie i dramatyczne. Zebrał i opracował J. W. Gomulicki. W-wa 1956.

Zawartość: 68 drobnych wierszy wydobytych z rękopisów, czasopism, korespondencji itd. (m. in. przedr. zawartości poz. 19) oraz pierwodruki fragmentów dramatycznych: Hrabina Palmyra; Kleopatra.

30. Poezje. Wybrał i wstępem opatrzył M. Jastrun. Teksty i chronologię ustalił J. W. Gomulicki. T. 1-2. W-wa 1956.

Zawartość: t. 1: 116 wierszy; t. 2: poematy i fragmenty, m. in.: Wesele; Pompeja; Epimenides; Fulminant; Assunta; fragm.: Niewola; Promethidion; Za kulisami; Rzecz o wolności słowa; A Dorio ad Phrygium; Kleopatra.

31. Pisma polityczne i filozoficzne. Zebrał i ułożył Z. Przesmycki (Miriam). Wyd. i przedmową poprzedził Z. Zaniewicki. Londyn 1957.

Przedmowa jest zapisem słów Miriama; Zaniewicki napisał „ostatnie słowo".

Jest to wszystkich pism (zob. poz. 18) tom 7, wydany na podstawie ocalałego egzemplarza korektowego wydania przygotowanego przez Z. Przesmyckiego w 1939.

Zawartość: 42 utwory prozą od Głosu niedawno... przybyłego artysty — do „Żydy" i mehesy. (Ostatni utwór wyd. z autografu).

32. Pamiętnik artysty. Wybrał i wstępem poprzedził M. Jastrun. W-wa 1959.

Zawartość: Wybór korespondencji pt. Z listów; wybór 66 wierszy; fragmenty poematów (Promethidion; Wędrowny sztukmistrz; Rzecz o wolności słowa; Assunta; A Dorio ad Phrygium); fragm. Kleopatry; wybór utworów prozą (m. in.: Menego; „Ad leones!"; fragm. Stygmatu; fragm. Milczenia).

33. Cypriana Norwida Myśli o sztuce i literaturze. Wyboru dokonał, wstępem i objaśnieniami opatrzył M. Jastrun. W-wa 1960 *Bibl. „Sympozjon"*.

Zawartość: 55 utworów lub ich fragmentów od Pióra do Stygmatu oraz fragmentów listów w układzie chronologicznym.

34. Cyprian Norwid. W-wa 1961 *Poeci Polscy*; toż wyd. 2 W-wa 1964.

Wydanie miniaturowe.

Zawartość: 63 wiersze.

35. Trylogia włoska. Wyd. z autografu i wstępem poprzedził J. W. Gomulicki. W-wa 1963.

Zawartość: Stygmat; „Ad leones!"; Tajemnica lorda Singelworth.

36. Legendy. Wyd. z pierwodruków i autografu oraz wstępem poprzedził J. W. Gomulicki. W-wa 1964.

Zawartość: Bransoletka; Garstka piasku; Cywilizacja; Ostatnia z bajek.

37. Dzieła zebrane. T. 1-. Oprac. J. W. Gomulicki. W-wa 1966-.

Zawartość: t. 1: Wiersze; t. 2: Wiersze. Dodatek krytyczny.

Dalsze tomy w druku.

PRZEKŁADY

Angielskie: M. A. Michael. W zbiorze: T. M. Filip: A Polish Anthology. <Moja ojczyzna-polszczyzna. Wybór poezji polskiej>. Londyn 1944.

Tu przekł. 21 utworów Norwida, m. in.: Moja piosnka; Pieśń od ziemi naszej; Bema pamięci żałobny rapsod; Polka; Buntowniki; Fortepian Szopena; Mój psalm; fragm.: Vade-mecum; Assunta; A Dorio ad Phrygium.

Ch. Brooke-Rose: Letters translated by J. Peterkiewicz. Twelve poems translated by Ch. Brooke-Rose. Rzym 1958.

Zawartość: 12 drobnych utworów, m. in.: Klaskaniem mając obrzękłe prawice; Mój psalm; Marionetki; Sława; Słowianin.

Por. Listy — Przekłady.

Czeskie: J. Matouš: Wyd. przekł.: Legendy a novely. Stará Říše 1921 *Nova et Vetera* t. 43.

Zawartość: Hrstka písku; Náramek; Civilisace; Poslední z bajek; Tajemství lorda Singelwortha; „Ad leones"; Stigma.

Francuskie: P. Cazin: Wyd. przekł.: Le Stigmate. Paryż 1932 *Collection Polonaise* 6; toż wyd. 2 (tyt.) Paryż 1932; toż wyd. 3 (tyt.) Paryż 1932.

Zawartość: Le Stigmate; La Poignée de sable; Le Bracelet; Le Secret de lord Singelworth;

http://rcin.org.pl

„Ad leones!"; „La Civilisation"; Fleurs noires; Fleurs blanches; La Dernière des fables; Promethidion (epilog); Le Gracieux tuteur, ou Barthélemy devenu Alphonse.

N i e m i e c k i e: J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski): Wyd. przekł.: Eine Auswahl aus seinen Werken. Minden w Westfalii 1907.
Z a w a r t o ś ć: Die „Civilisation"; Das Stigma; Das Geheimnis von Lord Singelworth; „Ad leones!"; Das Armband; Eine Handvoll Sand; Die letzte der Fabeln; Das Schweigen.

R o s y j s k i e: D. D. Bochan, Kilka wierszy ogł S. Cywiński: O przekładach D. D. Bochana poezji polskiej na język rosyjski. *Środy Lit.* 1936 nr 3 i odb.
Tu z C. Norwida przekł.: Wspomnienie wioski; Pióro; Kłątwy; Obyczaje.

W ł o s k i e: A. M. Ripellino: Wyd. przekł.: Poesie. Con una nota sull' autore. *Iridion. Quaderni di cultura polacca* 1945 nr 1/2.
Z a w a r t o ś ć: Rapsodia funebre in memoria di Bem; Santa Pace; Dammi il nastro azzurro; Autumno; Verona; Il Pianoforte di Chopin.

L i s t y

1. Do Jaśnie Wielmożnego Dyrektora Gimnazjum przy ulicy Leszno. Dat. 7 stycznia 1839. Ogł. T. Makowiecki: Z lat szkolnych C. Norwida. *Ruch Lit.* 1926 nr 4.

Prośba o wydanie świadectwa szkolnego.

2. Do Heroldii Królestwa Polskiego 2 podania z 5 listopada 1840 i 26 kwietnia 1841. Ogł. S. Pomarański: Z dziejów doli Norwidowej w ojczyźnie. *Ruch Lit.* 1926 nr 8.

3. Do J. I. Kraszewskiego z 6 grudnia 1841. Z autografu w papierach po J. I. Kraszewskim w Bibl. Jagiel. ogł. K. Bartoszewicz: Nieznany wiersz Norwida. *Świat* 1912 nr 29 s. 13.

4. Do różnych osób 846 listów z 1841-1883. Wyd. Z. Przesmycki w wyd.: Wszystkie pisma. T. 8-9: Listy cz. 1-2. W-wa 1937 (por. Wyd. zbior. poz. 18).

Większość listów ogł. tu po raz pierwszy. Obejmuje prawie wszystkie listy ogł. poprzednio w różnych publikacjach.

5. Do M. Trembickiej 41 listów z 1845-1857. Ogł. S. Kossowski. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24 (por. Wyd. zbior. poz. 3).

6. Do różnych osób, m. in. A. Czartoryskiego, J. I. Kraszewskiego, T. Lenartowicza, A. Mickiewicza, L. Mierosławskiego, Zaleskich, z 1845-1883. Z autografów w zbiorach Arch. Czart., Bibl. Jagiel., Bibl. Krasińskich, Bibl. PAN Kr., Muz. Mickiewicza w Paryżu, Ossol. i in. 50 listów wyd. S. Pigoń: Garść listów C. Norwida. *Myśl Nar.* 1935 nr 20, 22-25; Listów C. Norwida garść druga. Tamże nr 42-49; Listów C. Norwida garść trzecia. Tamże 1936 nr 7-8, 10, 12-14, 16-17, 19, 21; odb. uzup. pt. Słowo i litera w rozwoju dziejowym uważane. Garść listów z lat 1846-1883. W-wa 1935 (1936) (por.: Twórczość poz. 52; Listy poz. 25, 35, 79).

7. Do C. Platera 9 listów z 1846-1866. Z odpisów autografów dokonanych przez B. Erzepkiego w Bibl. Raczyńskich Poz. ogł. Z. Muszyńska: Listy C. Norwida do Cezarego Platera. *Przegl. Hum.* 1960 nr 6.

8. Do różnych osób, m. in. do T. Lenartowicza, A. Niewiarowskiego, Z. Węgierskiej, 20 listów z 1846-1882. Ogł. J. W. Gomulicki: Nieznane listy Norwida. *Przegl. Hum.* 1957 nr 3.

[*] Tu J. W. Gomulicki podaje także adresy bibliograficzne dopisków epistolarnych Norwida przy poszczególnych jego utworach.

9. Do S. E. Koźmiana z 16 września 1847, po 8 lutego 1848 i z początków listopada 1865. Z autografów w zbiorach PAU Kr. ogł. S. Pigoń: Cyprian Norwid w Rzymie. Nieznane listy. *Tyg. Powsz.* 1951 nr 51/52.

10. Do J. B. Zaleskiego 37 listów z 1847-1882. Z papierów po J. B. Zaleskim wraz z fragm. kilkunastu innych listów ogł. A. Krechowiecki: O Cyprianie Norwidzie. T. 1-2. Lw. 1909. (Tu także inne listy, por. poz. 11, 24, 31).

11. Do J. B. Zaleskiego z 24 kwietnia 1848. Fragm. ogł. A. Krechowiecki. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 310-311; przedr. jw. poz. 10 t. 1 s. 94; cały list (bez wstępu) ogł. J. Kallenbach: Adam Mickiewicz. Wyd. 4. T. 2. Lw. 1926.

12. Do J. Skrzyneckiego 3 listy z 15 kwietnia 1848, 1 lipca 1848 i z 1859 (ze skrótami) oraz fragm. listu z maja 1848. Ogł. F. (Barański): Z teki jenerała Skrzyneckiego. *Przegl. Pol.* 1886 t. 81 s. 560-561, 566-570.

13. Do K. Libelta 4 listy z 1849. Ogł. *Dzien. Pol.* (Poz.) 1849 nr 99, 125-126, 137.

14. Do E. Herwegh 5 listów z 1849-1852. Ogł. E. Krakowski: La société parisienne cosmopolite au XIXe siècle et C. K. Norwid, peintre et poète, précurseur du symbolisme. Paryż 1939 *Au carrefour des élites européennes*, s. 152.

15. Do księży zmartwychwstańców 20 listów z 1849-1864. Ogł. F. German. *Znak* 1960 nr 73/74 i odb. (Tu także 3 listy A. Jełowickiego do C. Norwida).

16. Do T. Lenartowicza z 1850. Ogł. *Kur. Lw.* 1914 nr 75.

17. Do W. Bentkowskiego 20 listów z 1850-1867; do J. Łussakowskiego z 1862.

http://rcin.org.pl

Z papierów po W. Bentkowskim w arch. dom. S. Cegielskiego Poz. wyd. B. Erzepki: Z nie drukowanej korespondencji C. K. Norwida. *Zdrój* 1918 t. 5 z. 3-5/6; 1919 t. 9 z. 6; 1920 t. 10 z. 1/2-5/6; 1920 t. 11 z. 1/2; wyd. osob. Poz. 1921.

Por. poz. 22, 58.

18. Do A. Cieszkowskiego i Z. Krasińskiego 18 listów z 1850-1878. Ogł. J. Ujejski: Listy Norwida do Augusta Cieszkowskiego i Zygmunta Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926) i odb. Fragm. listu z 1851 ogł. J. Kallenbach w: Listy Zygmunta Krasińskiego do Augusta Cieszkowskiego. T. 2. Kr. 1912 s. 245-246.

19. Do A. Czartoryskiego 2 listy z 2 czerwca 1850 i 7 kwietnia 1860; do W. Czartoryskiego 4 listy z 1870, 1872, 1876, 1877. Z autografów Arch. Czart. ogł. S. Pigoń: Z korespondencji C. Norwida. Listy do A. i Wł. Czartoryskich. *Tydzień* (dod. do *Głosu Narodu*) 1936 nr 11-12; odb. Kr. 1936.

Por. poz. 57.

20. Kilkanaście listów lub ich fragm., m. in. do M. Dziekońskiej z 1850, J. Koźmiana z 1850, J. Łuszczewskiej z 1858. Ogł. Z. Przesmycki, zob. Wyd. zbior. poz. 7 t. A (Przypisy wydawcy).

21. Do A. Potockiego 5 listów z 1850-1855; do W. Czartoryskiego i L. Gadona 3 listy z 1880. Z arch. Potockich w Krzeszowicach i Arch. Czart. ogł. S. Pigoń: Nieznane listy Norwida. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 40.

22. Do W. Bentkowskiego 2 listy z 1851. Fragm. ogł. *Goniec Pol.* 1851 nr 20, 32.

Por. poz. 17.

23. Do H. Prendowskiego, dat. 16 października 1851. Z autografu znajdującego się w Czyżowie ogł. A. Czartkowski: Pierwszy zawód miłosny Norwida. ⟨Z nieznanych rękopisów poety⟩. *Kur. Warsz.* 1938 nr 270 (wraz z wierszowym post-scriptum).

24. Do W. Zamoyskiego z 1851 i 2 listy z 1867. Z autografów w arch. Zamoyskich ogł. A. Krechowiecki, jw. poz. 10.

25. Do A. Czartoryskiego z lata 1852; do gen. H. Dembińskiego z 1863; do W. Mazurkiewicza z 1865; do hr. Maleszewskiego z 1868; do L. Mierosławskiego z 23 września 1870. Z autografów Muz. Czart. i zbiorów raperswilskich Bibl. Nar. ogł. S. Pigoń: Kilka listów Cypriana Norwida. *Głos* (Poz.) 1935 nr 1; przedr. w odb. uzup., zob. poz. 6.

26. Do M. Dziekońskiej 2 listy z 1852. Ogł. Miriam (Z. Przesmycki). *Droga* 1933 nr 11.

27. Do K. Górskiej z 1852. Z autografu w papierach S. Karnkowskiego w Łazach ogł. A. Czartkowski: Cyprian Norwid o modlitwie. *Kur. Warsz.* 1932 nr 86.

List nie przedrukowany w wyd. Z. Przesmyckiego, zob. poz. 3.

28. Do W. Zamoyskiego 2 listy dat. 19 kwietnia 1852 i października 1852. Ogł. Mauzio (A. Mauersberger). *Kuźnica* 1949 nr 24.

29. Do A. Mickiewicza z lata 1853?. Z autografu (zachowany tylko fragm.) w Muz. Mickiewicza w Paryżu ogł. S. Pigoń: Nieznany list C. Norwida. *Tęcza* 1929 z. 25.

30. Do K. Górskiej b. d. (po 1854). Ogł. A. Czartkowski: C. Norwida „Romans" ⟨list o romansie⟩. *Kur. Warsz.* 1932 nr 1.

31. Do M. Dziekońskiej i M. Trembickiej z czerwca 1855. Ogł. A. Krechowiecki, jw. poz. 10.

32. Do W. Zamoyskiego 2 listy z ok. 1855; do W. Czartoryskiego 2 listy z 2 lipca 1871 i grudnia 1871. Z autografów w zbiorach PAU i Muz. Czart. ogł. S. Pigoń: Rozproszone listy C. Norwida. *Spr. PAU* 1951 nr 9.

33. Do A. Czartoryskiego z kwietnia 1856. Z autografu w Arch. Czart. ogł. S. Pigoń: Uwaga C. Norwida o III cz. „Dziadów". *Ruch Lit.* 1930 nr 4.

34. Do J. Kossaka, dat. 15 września 1856. Ogł. W. Kozicki: Wiersz Norwida o „Gen. Dembińskim" Rodakowskiego. *Myśl Nar.* 1927 nr 2.

35. Do T. Lenartowicza z 1856. Ogł. S. Pigoń: Nieznany list C. Norwida. *Dzien. Poz.* (dod. *Literatura i Sztuka*) 1914 nr 12.

36. Do kapitana W. Mazurkiewicza b. d.; do L. Mierosławskiego z czerwca 1856. Z autografów w zbiorach raperswilskich Bibl. Nar. ogł. S. Pigoń: C. Norwid i L. Mierosławski podczas wojny krymskiej. *Głos Narodu* 1931 nr 350-351; przedr. w odb. uzup. zob. poz. 6.

37. Do J. I. Kraszewskiego 6 listów z 1856-1867 (z tego 2 do Gazety Codz.). Z autografów w zbiorach J. I. Kraszewskiego w Bibl. Jagiel. ogł. K. Bartoszewicz. *Echo Lit.-Artyst.* 1912 nr 2.

38. Do A. Cieszkowskiego z 1857. Ogł. S. Wasylewski: Z korespondencji C. Norwida. *Ruch Lit.* 1935 nr 1.

http://rcin.org.pl

39. Do K. Górskiej z 1857. Ogł. A. Czartkowski: Norwidiana. Dlaczego Cyprian Norwid pozostawał na emigracji. *Kur. Warsz.* 1931 nr 73.

40. Do M. Pawlikowskiego z 1857. Ogł. S. Pigoń. *Dzien. Wil.* 1926 nr 1 Dod. lit.

41. Do K. Krasińskiego 2 listy z 1858 i 1859. Ogł. *Kur. Lw.* 1908, 18 kwietnia.

42. Do P. Suskiej z 1858, przed 14 marca. Fragm. ogł. P. Zwoliński: Powrót Norwida. *Express Wiecz.* 1956 nr 99; toż ogł. J. W. Gomulicki: Nieznane listy Norwida. *Przegl. Hum.* 1957 nr 3.

Odpis w liście P. Suskiej do T. Lenartowicza w Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 6.

43. Do A. Zaleskiego z 1858. Z rkpsu w Bibl. Jagiel. wyd. T. Przypkowski pt. Testament literacki C. Norwida z 1858 roku. Kr. 1935, Wyd. Tow. Miłośników Książki.

Wyd. bibliofilskie, zawiera również facsimile listu.

44. Do nie określonej osoby 2 listy dat. 1858. Ogł. *Słowo* 1907 nr 326.

45. Do K. Górskiej 2 listy z 1859. Ogł. A. Czartkowski: Norwidiana. C. Norwid a Zygmunt Krasiński. *Kur. Warsz.* 1931 nr 113.

46. Do K. Górskiej 7 listów z 1859-1881. Dwa listy całe i 5 we fragm. ogł. A. Czartkowski: C. Norwid a Ksawery Branicki. *Kur. Warsz.* 1933 nr 140.

47. Do J. I. Kraszewskiego. Dat. 1859. Z autografu w Bibl. Jagiel. ogł. Z. Ciechanowska: Rysunek i list Norwida z roku 1859. *Ruch Lit.* 1928 nr 6 (tu podobizna 1 strony autografu).

48. Do M. Pawlikowskiego. Dat. 12 marca 1859. Ogł. *Lamus* 1908/1909 z. 1 s. 115-117.

49. Do J. I. Kraszewskiego 9 listów z 1859-1863; do A. Zaleskiego z 1859. Z autografów Bibl. Jagiel. ogł. K. Bartoszewicz: Listy Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 30-31.

50. Do Ł. Rautenstrauchowej 3 listy z 1859, 1863, 1868. Ze zbioru Ł. Rautenstrauchowej w Soboliszkach, skopiowane przez W. Wejtko, ogł. R. Z. *Pion* 1933 nr 12.

51. Do S. Elżanowskiego z 1860. Z autografu w zbiorach raperswilskich Bibl. Nar. ogł. W. Arcimowicz: Norwid o idei reprezentacji. Nieznany list poety. *Ruch Lit.* 1931 nr 9.

52. Do L. Chodźki z 1860 i 1866. Ze zbiorów raperswilskich fragm. ogł. W. Karczewski: W sprawie portretów Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 37.

53. Do A. Wagi z 1860, z kwietnia 1867(?) i 1877; do K. Branickiego z 13 maja 1868. Z autografów w Arch. Historii Przyrodoznawstwa ogł. I. Piotrowska: Norwidiana nieznane. *Nowa Kultura* 1958 nr 43 (tu także facsimile listu z 1877).

54. Do K. W. Wójcickiego i do redaktora Tyg. Ilustr. (L. Jenikego) z 1860. Z autografu w Bibl. Nar. ogł. J. W. Gomulicki w zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961 (Addenda II).

55. Do J. i L. Kuczyńskich z 1861. Ogł. Z. Mysłakowski: Nieznane utwory C. Norwida. *Sfinks* 1916 t. 6 nr 90 s. 17. Wyd. J. W. Gomulicki, zob. poz. 57a.

56. Do A. Cieszkowskiego 6 listów z 1861-1871. Z autografów po Cieszkowskim w Bibl. Raczyńskich ogł. S. Wasylewski: Nowe listy Norwida. *Wiad. Lit.* 1933 nr 52.

57. Do W. Czartoryskiego 6 listów z 1861-1871. Ogł. S. Pigoń: Z korespondencji C. Norwida. Reszta listów do ks. W. Czartoryskiego. *Myśl Nar.* 1938 nr 47; odb. W-wa 1938.

Por. poz. 19.

57a. Do Joanny Kuczyńskiej 44 listy z 1861-1873. Z autografu wyd. J. W. Gomulicki w wyd.: Do pani na Korczewie. Wiersze, listy, małe utwory prozą. W-wa 1963. (Tu również wyd. poz. 55, 70, 76, 76a oraz fotokopie 7 listów i 2 wiersze).

58. Do J. Łussakowskiego z 1862. Z autografu w papierach po W. Bentkowskim ogł. B. Erzepki: Z nie drukowanej korespondencji C. K. Norwida. *Zdrój* 1920 t. 11 nr 1/2; wyd. osob. zob. poz. 17.

59. Do L. Chodźki 3 listy; do M. Pawlikowskiego 1 list; do K. Ruprechta 17 listów; do malarza i do nieznanej osoby — wszystkie z 1863. Z autografów zbiorów batignolskich i raperswilskich w Bibl. Nar. ogł. T. Makowiecki: Listy C. Norwida z roku 1863. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4.

60. Do T. A. Olizarowskiego z 1863. Ogł. Z. Przesmycki w wyd.: Wszystkie pisma. T. 6. W-wa 1938 (por. Wyd. zbior. poz. 18); przedr. J. W. Gomulicki w wyd.: Dwie aureole. W-wa 1949 (por. Twórczość poz. 140).

61. Do Ł. Rautenstrauchowej z 1863. Ogł. *Życie i Sztuka* (dod. do *Kraju*) 1904 nr 11.

http://rcin.org.pl

62. Do K. Górskiej z marca 1864. Ogł. A. Czartkowski: Hrabia, wieśniak i worek złota. Cyprian Norwid o Rogerze Raczyńskim. *Tęcza* 1931 z. 15.

63. Do M. Pawlikowskiego z 1864. Z autografu własności M. Sokołowskiego ogł. Z. Przesmycki w wyd.: Rozprawki epistolarne. W-wa 1933 (por. Wyd. zbior. poz. 15).

64. Do K. Górskiej 5 listów z 1865. Ogł. A. Czartkowski: Cyprian Norwid a Marceli Lubomirski. *Kur. Warsz.* 1931 nr 307.

65. Do M. Sokołowskiego i K. Ruprechta z 1865; do K. Ruprechta 3 listy z 1865 i 1866; do nieznanej osoby (Z. Węgierskiej?) z 1869 (1863?). Z autografów w zbiorach batignolskich i raperswilskich Bibl. Nar. ogł. T. Makowiecki. *Pam. Warsz.* 1929 z. 4.

66. Do K. Zaleskiego z 1865. Z autografu Bibl. Jagiel. sygn. 7150 ogł. S. Pigoń: List Norwida. *Ruch Lit.* 1960 z. 1/2.

67. Do J. Fontany z 26 marca 1866. Ogł. S. Rygiel: Pomysły ortograficzne J. Fontany i C. Norwida. *Pion* 1935 nr 35.

68. Do K. Górskiej 5 listów z 1866. Ogł. A. Czartkowski: Pani na Korczewie. *Kur. Warsz.* 1933 nr 278.

69. Do K. Górskiej 4 listy z 1866-1875. Ogł. A. Czartkowski: Nowe wydanie pism Norwida. *Prosto z mostu* 1938 nr 4 (170).

Listy nie ogłoszone przez Z. Przesmyckiego, zob. poz. 3.

70. Do J. Kuczyńskiej z 7 sierpnia 1866. Z autografu ogł. J. W. Gomulicki: Cyprian Norwid. Rozmyślania o północy. (Nieznany list do Joanny Kuczyńskiej). *Kierunki* 1961 nr 39 (tu także podobizna autografu). Wyd. J. W. Gomulicki, zob. poz. 57a.

71. Do T. Lenartowicza z czerwca 1866. Z autografu w Bibl. Krasińskich ogł. J. W. Gomulicki: „Powieści dwie" Norwida. *Pion* 1935 nr 37.

72. Do B. Zaleskiego z 1866-1879. Ogł. S. Pigoń: Z korespondencji C. Norwida. Listy do Bronisława Zaleskiego (1866--1879). *Tydzień* (dod. do *Głosu Narodu*) 1936 nr 25-27, 38-39; 1937 nr 4, 7, 12, 16-17, 28-35; odb. Kr. 1937.

73. Do W. Cybulskiego z 9 stycznia 1867. Z autografu w Bibl. Nar. ogł. J. Rudnicka. *Twórczość* 1955 nr 2.

74. Do S. Duchińskiej (?) z 1867 (?). Ogł. Z. Przesmycki w wyd.: Poezje wybrane. W-wa 1933 s. 593 (por. Wyd. zbior. poz. 13). (Dopisek do wiersza: Małe dzieci).

Autograf w Bibl. Nar.

75. Do K. Górskiej z 1867. Ogł. S. Pigoń: Żarty C. Norwida. *Głos Narodu* 1929 nr 347.

76. Do L. Kuczyńskiej (czy J. Koszutskiej) z czerwca 1867. Z autografu w zbiorach Kuczyńskich w Korczewie ogł. Z. Mysłakowski: Nieznane utwory C. Norwida. *Zdrój* 1918 t. 2 z. 4. Wyd. J. W. Gomulicki, zob. poz. 57a.

76a. Do A. Norwidowej z 1867 lub 1868. Wyd. J. W. Gomulicki, zob. poz. 57a.

77. Do A. Cieszkowskiego z 1868. Z autografu w arch. Cieszkowskiego w Wierzenicy ogł. S. Wasylewski: Szczęśliwy Norwid wybiera się do Polski. *Gaz. Pol.* 1934 nr 242.

78. Do J. I. Kraszewskiego z 1868. Fragm. ogł. B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Ze świata. XIV. *Dzien. Poz.* 1868 nr 235; przedr. S. Pigoń. *Myśl Nar.* 1935 nr 22 i w odb., zob. poz. 6.

79. Do J. I. Kraszewskiego z listopada 1868. Fragm. ogł. B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Ze świata. XVIII. *Dzien. Poz.* 1868 nr 271; przedr. (bez początku) S. Witkiewicz: Matejko. W-wa 1908 s. 116; toż wyd. 2 Lw. 1912 s. 128-130; przedr. S. Pigoń. *Myśl Nar.* 1935 nr 23 i w odb., zob. poz. 6.

80. Do S. Potockiego z 1868. Fragm. bez początku listu ogł. B. Bolesławita (J. I. Kraszewski), jw. poz. 79.

81. Do A. Gillera 2 listy z 1869. Ogł. S. Pigoń: Cyprian Norwid i Agaton Giller. *Głos Narodu* 1926 nr 233-235.

Drugi list jest właściwie rozprawką pt. Walka polska.

82. Do M. Gralewskiego z 1869. Z autografu ogł. Tagvanam: Nieznany list C. Norwida. *Kur. Lw.* 1921 nr 226.

83. Do kapitana W. Mazurkiewicza b. d.; do T. Maleszewskiego b. d. (1869?). Z autografu w zbiorach raperswilskich Bibl. Nar. ogł. S. Pigoń: C. Norwid i L. Mierosławski. W świetle nieznanej korespondencji. *Głos Narodu* 1931 nr 347.

84. Do Z. Węgierskiej i Oleskiego (?) 5 listów z 1869-1879. Omówiła W. Zyndram Kościałkowska: Pięć listów Norwida. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Wil.* t. 3 (1909); ogł. S. Cywiński. *Południe* 1922 z. 4.

85. Do B. Zaleskiego z 1869. Z autografu w Bibl. Tarnowskich w Dzikowie ogł.

http://rcin.org.pl

J. Oborski: Nieznany list Norwida. *Sztuka i Naród* 1943 nr 6; przedr. S. Marczak-Oborski. *Nowiny Lit.* 1947 nr 22.

86. Do K. Górskiej powst. po 1869. Z autografu, jw. poz. 27, ogł. A. Czartkowski: Norwidiana. Sprawa więzienia C. Norwida w 1846 r. w Berlinie. *Kur. Warsz.* 1931 nr 87.

87. Do E. Czapskiej 5 listów z 1870. Z autografów Muz. Nar. Kr. ogł. M. Osterwina: Listy C. Norwida do Eleonory Czapskiej. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1 (tu także podobizna fragmentu autografu).

88. Do J. Rustejki z 1870. Ze zbiorów Bibl. Kórn. ogł. Z. Ciechanowska: Nieznany list Norwida. *Silva Rerum* 1927 nr 11/12.

89. Do F. Mielżyńskiej(?) 2 listy z 1871. Ogł. J. Mikołajtis: List C. Norwida. *Ruch Lit.* 1931 nr 2.

90. Do J. Łuszczewskiej z października 1871. Z autografu Bibl. Krasińskich ogł. J. Muszkowski: Nieznany list C. Norwida do Deotymy. *Pam. Lit.* R. 31 (1934) z. 1/2 s. 205-206; przedr. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 195; przedr. *Kur. Powsz.* 1934 nr 179.

91. Do J.(?) Tańskiego, redaktora L'Avenir Militaire, z 1872. Ogł. A. Krechowiecki, jw. poz. 10, t. 2 s. 275.

92. Do W. Zameczka-Cichockiego z 1873(?). Ogł. *Bluszcz* 1915 nr jubileuszowy s. 4.

93. Do A. Bartelsa z 1 września 1875. Z autografu własności J. Ciechanowskiej ogł. S. Zdziechowska: Nieznany list C. Norwida do Artura Bartelsa. *Przegl. Współcz.* 1923 t. 7 nr 18.

94. Do M. Sadowskiej z 1876. Z autografu w papierach po J. B. Wagnerze i M. Geniuszu ogł. Z. Przesmycki w wyd.: Wszystkie pisma. T. 6. W-wa 1938 (por. Wyd. zbior. poz. 18).

95. Do W. Gersona 2 listy z 1876 i do nieznanej osoby z po 1860. Z autografów Arch. Głównego Akt Dawnych, W-wa, ogł. J. Rudnicka: Nieznane autografy C. Norwida. *Twórczość* 1960 nr 4.

96. Do J. B. Wagnera lub M. Geniusza z 1876. Z autografu Bibl. Nar. ogł. w: *Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Katalog.* W-wa 1946 s. 41.

97. Do J. Reitzenheima z 1877. Ogł. R. Zrębowicz w wyd.: Wybór poezji. Lw. 1908; toż wyd. 2 Lw. 1911 s. 239 (por. Wyd. zbior. poz. 5, 8).

Dopisek do wiersza: Na zgon poezji.

98. Do M. Sadowskiej bilet wizytowy sprzed 1877; do J. B. Wagnera 2 listy z 1877 i b. d.; do M. Geniusza 7 listów z 1878-1882. Z autografów Bibl. Jagiel. sygn. 2234 ogł. T. Śmoleński: Egipskie norwidiana. *Ateneum Pol.* 1908 t. 2.

99. Do Z. z Branickich księżnej Odescalchi z 11 grudnia 1879. Ogł. S. Pigoń: Nieznany list Norwida. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 27.

100. Do B. Zaleskiego z 1879 (data stempla pocztowego: Paris 29 oct. 1879). Fragm. ogł. J. Kallenbach: Adam Mickiewicz. Wyd. 4. T. 2. Lw. 1926 s. 503; tekst pełny z autografu Muz. Czart. ogł. S. Pigoń: List Norwida o zawiązkach Legionu Mickiewicza. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33.

101. Do M. Sokołowskiego z 1881. Fragm. końcowy listu ogł. W. St. Turczyński. *Tęcza* 1929 z. 38.

102. Do A. Niewiarowskiego b. d. Ogł. A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Kamil Norwid. (Sylwetka pośmiertna). *Wiek* 1884 nr 22, 27.

103. Do M. Gralewskiego b. d. Ogł. H. Biegeleisen: Nieznany list C. Norwida. *Kur. Lw.* 1907 nr 116.

104. Do L. Mierosławskiego b. d. Z autografu w zbiorach raperswilskich Bibl. Nar. ogł. Z. Szmydtowa. *Myśl Nar.* 1929 nr 10.

105. Do T. Góreckiego b. d. Z autografu Muz. Mickiewicza w Paryżu ogł. R. Brandstaetter: Nieznany wiersz i list Norwida? *Gaz. Pol.* 1930 nr 288.

106. Do B. Mańkowskiej b. d. Ogł. S. Wasylewski: Córka gen. Dąbrowskiego koresponduje. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 17 s. 328; toż *Gaz. Pol.* 1938 nr 111 (24 kwietnia).

107. Do nieznanego adresata b. d. Ogł. B. Kocówna: Archiwum rękopiśmienne C. Norwida w Bibliotece Narodowej w Warszawie. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1, s. 342.

Opis autografów 117 listów C. Norwida znajdujących się w Bibl. Nar. podaje B. Kocówna: Autografy listów Norwida w Bibliotece Narodowej. (Studium archiwalno-filologiczne). W zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961. — Wiadomość o listach do C. Norwida, zob. B. Kocówna, jw. poz. 107.

P r z e k ł. a n g.: J. Peterkiewicz: Letters translated by J. Peterkiewicz. Twelve Poems translated by Ch. Brooke-Rose. Rzym 1958.

Z a w a r t o ś ć: 10 listów z 1852-1882.

Por. Wyd. zbior. Przekłady.

http://rcin.org.pl

ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

1. Z. P. (Przesmycki): Z notat i dokumentów o C. Norwidzie. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24 s. 429-433. (Tu bibliografia osobnych książkowych i luźno drukowanych edycji Norwidowskich — za jego życia).

2. S. Cywiński: Bibliografia. W wyd.: Wybór poezji. Kr. 1924 *BN* I, 64, s. XLVII-LVI.

3. W. Arcimowicz: Nieco materiałów do bibliografii o Norwidzie. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) s. 485.

4. W. Arcimowicz: Bibliografia pism Norwida. *Ruch Lit.* 1933 nr 3; uzup.: S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1933 nr 10; J. Stawowski. Tamże; W. Arcimowicz. Tamże.

5. (W. Borowy): Bibliografia Norwida. *Pamięci Cypriana Norwida.* Muz. Nar. W-wa 1946.

6. W. Hahn: Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński i Cyprian Kamil Norwid w roku 1848. Materiały bibliograficzne. Lubl. 1948 *W stulecie Wiosny Ludów.*

7. Z. Jastrzębski, J. Starnawski: Materiały do bibliografii Norwida. *Roczniki Hum.* t. 6 (1956-1957) z. 1: Prace o Norwidzie. Lubl. 1958. (Materiały są uzupełnieniem i kontynuacją bibliografii W. Borowego, zob. wyżej poz. 5).

8. Z. Jastrzębski: Sceniczne dzieje Norwida. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2.

9. H. Gacowa, Z. Jastrzębski, S. Stupkiewicz: Materiały do bibliografii Cypriana Norwida. *Przegl. Hum.* 1963 nr 6 i nadb.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Drobne utwory w czasopismach, N — Utwory o autorstwie niepewnym, P — Przekłady, S — Drobne utwory ogłoszone po śmierci poety, T — Twórczość. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

A Dorio ad Phrygium T-130
A pani cóż ja powiem?... S-1911
„Ad leones!" T-146
Ad Pompeium (Horacy) P-7
Adam Krafft Cz-BW
Aerumnarum plenus T-40
Aktor T-115
Amen T-16
Assunta <spojrzenie ku niebu> T-125
Autobiografia T-131
Auto-da-fé T-66
Autor-nieznany S-1911
Baczność T-54
Bądź wola Twoja Cz-GP
Beatrix T-94
Belizarius, gdy rzymskie osadził okopy... S-1915
Bema pamięci żałobny rapsod] T-50
Bez przesady — z źródeł wszelakich S-1961
Bezimienni T-54
Białe kwiaty T-75
Biografie spóźnione S-1884
„Boga-Rodzica". Pieśń ze stanowiska historyczno-literackiego odczytana T-134
Bogowie i człowiek T-138
Boruch S-1918
Boska komedia (Dante) P-1
Boskiej komedii Danta pierwsza i druga pieśń o piekle P-1
Bransoletka T-82
Bronisławowi Z. z piórem T-144
Buntowniki, czyli stronnictwo wywrotu Cz-DL
Burza T-71
Burza S-1912
Był taki, co Dziecięciem... S-1909
Cacka T-120
Capitolo fatto in prigione (B. Cellini) P-4
Cechy muzyki słowiańskiej S-1938
Chwila myśli Cz-BW
Ciemność T-120
Cienie T-76
Co do zapytania o opinię... S-1929
Co jej powiedzieć? S-1926
Co lat pięćdziesiąt buty... S-1908
Co począć? T-138
Co robić? Cz-C
Co słychać T-138
Co słychać? i co począć? T-138
Confregit in die irae suae... S-1910
Coś ty Atenom zrobił... T-67
Cóż zaś wam usta zwarło... N-2
Cywilizacja T-99
Czarne kwiaty T-68
Czasy T-31
Czemu? T-120
Czemu w konfederatce? — odpowiedź T-108
Częstochowskie wiersze T-41
Człowiek T-77
Czułość T-120
Czy podam się o amnestię? T-65
Czy ten ptak kala gniazdo, co je kala... S-1911
Czynowniki T-120
Czyściec — pieśń ósma (Dante) P-1
Daj mi wstążkę błękitną T-121
Dam tobie cały łańcuch... S-1939
Dar twój przyjąłem... S-1930
Dedykacja (inc.: Patrzyłem, jak przez szyb brylanty...) T-121
Deotymie odpowiedź (inc.: Że pani mnie raczyłaś wspomnieć...) S-1911
Dewocja krzyczy... Cz-GP
Dialogi miłości T-121, 142
Do*** T-3
Do A. M. T-59
Do A. T. T-59
Do A. Z. — Dedykacja T-82
Do Bronisława Z. T-144
Do czytelnika T-120
Do Emira Abdel-Kadera T-95
Do Emira Abd el Kadera w Damaszku T-95
Do hr. Władysława Zamoyskiego T-59
Do J. B. Zaleskiego w Rzymie 1847 S-1909
Do J. I. Kraszewskiego S-1913
Do J. O. Księcia Adama Czartoryskiego T-59
Do kraju tego... T-62
Do krytyków T-102

http://rcin.org.pl

Do księgarzy Cz-GP
Do L. K. S-1916
Do M... — wtóry list: O tszinie i czynie S-1933
Do Marcelego Gujskiego S-1909
Do mego brata Ludwika T-12
Do Mieczy-sława T-69
Do Moskali-Słowian Cz-GP
Do Najświętszej Panny Maryi litania T-55
Do Nikodema Biernackiego Cz-DL
Do obywatela Dmochowskiego — rzeźbiarza Cz-DP
Do obywatela Johna Brown T-88
Do ogników błędnych na cmentarzu Cz-GP
Do pani na Korczewie T-100
Do panny Józefy z Korczewa T-89
Do piszących T-3
Do pogwałcicieli praw politycznych i cywilnych Wielkiego Księstwa Litewskiego T-122
Do Pompejusza (Horacy) P-7
Do publicystów Moskwy S-1929
Do słynnej tancerki rosyjskiej, nieznanej zakonnicy S-1933
Do Spartakusa <o pracy> T-116
Do spółczesnych <oda> S-1910
Do Teofila Lenartowicza S-1912
Do Tytusa Maleszewskiego Cz-G
Do Walentego Pomiana Z. T-120
Do wieśniaczki Cz-BW
Do władcy Rzymu T-19
Do wroga Cz-DL
Do Z. K. (Wstęp do Quidam) T-79
Dobrzy ludzie T-7
Dookoła ziemi naszej Cz-GP
Duch Adama i skandal S-1907
Dumanie (inc.: Dzikie smutki, jak kolcem najeżone głogi...) T-2
Dumanie (II) Cz-PW
Dwa męczeństwa T-42
Dwie aureole T-140
Dwie sceny z tragedii Juliusz Cezar (W. Shakespeare) P-3
Dziecię i krzyż T-119
Dziennik warszawski S-1933
Dziennikarstwo i publicystyka: Nowy organ Cz-PT
Dziewięć zaspokojonych zapytań, appendix T-111
Dzikie smutki, jak kolcem najeżone głogi... T-2
Echa S-1911
Echa czasu T-120
Ekspozycje S-1935
Elegie (Owidiusz) P-15
Elegie (Tyrtej) P-10
Emancypacja kobiet T-147
Emil na Gozdawiu T-132
Encyklika oblężonego T-123
Epimenides T-61
Epizod S-1956
Epos-nasza T-20
Estetyczne poglądy S-1912
Fabulizm Darwina S-1939
Fatum T-120
Fiat i vivat S-1911
Filozofia historii polskiej T-129
Fortepian Szopena T-114
Francja nie zginęła T-126
Fraszka <!> (inc.: Dewocja krzyczy...) Cz-GP
Fraszka <!> (inc.: Jeśli ma Polska pójść...) Cz-GP
Fraszka <!> (petersbursko-wiedeńskim papistom przypisana) T-51
Fulminant T-109
Garstka piasku T-90
Głos... miany w Czytelni w Paryżu Cz-GN
Głos niedawno do wychodztwa polskiego przybyłego artysty T-14
Gromy i pyłki T-117
Hamlet (W. Shakespeare) P-2
Harfa, czyli liryczna i okolicznościowa część poezji T-112
Hippolitos T-21
Historia o porwaniu Benedykta S-1935
Horacy Delaroche S-1925
Hr. K. Ostrowskiemu — w kwestii losu artystów polskich S-1938
Hrabina Palmyra T-118
I o czym pisać?... Cz-TI
Idącej kupić talerz pani M. S-1911
Ilość i jakość S-1933
Improwizacja na zapytanie o wieści z Warszawy T-101
Improwizacja w Castel-Fermo. <Pod Weroną> T-38
L'inconnu aux inconnus S-1963
Interesa sztuki S-1937
Ironia T-120
Italiam! Italiam! T-32
Ja wielbię Katula... S-1956
Jak... T-120
Jak w patetycznej często melodramie... S-1956
Jasność i ciemność T-43
Jesień T-33
Jeszcze Francja nie zginęła! T-126
Jeszcze słowo <czyniącym pokój przypisane> T-22
Jeśli ma Polska pójść... Cz-GP
Język ojczysty T-120
John Brown T-91
Jubileatyzm S-1939, 1947
Juliusz Cezar (W. Shakespeare) P-3
Kilka słów w zaszczytnym na cześć J. Matejki zgromadzeniu T-128
Klary Nagnioszewskiej samobójstwo S-1904
Klaskaniem mając obrzękłe prawice T-83
Klątwy T-34
Kleopatra T-142
Kleopatra i Cezar T-142
Koncept a Ewangelia S-1910
Kółko T-120
Krakus, czyli wyścigi T-102
Krakus, książę nieznany T-102
Krytycy i artyści Cz-DP
Krytyka T-70
Krzyż i dziecko T-119
Ktokolwiek bądź jagodę winną ssał... S-1933
Kwestia popiersia Goszczyńskiego S-1935
Legenda S-1933
Lilie T-71
List (inc.: To mówi Anioł, który prosi za nią...) Cz-PP
List króla Abagara S-1937

http://rcin.org.pl

List o tragedii „Wołogdy" T-140
Listy o emigracji T-35
Litkup na Pradze i porachunek z Wojciechem T-8
Litość T-120
Łaskawy opiekun, czyli Bartłomiej Alfonsem T-4
Malarz z konieczności T-56
Małe dzieci S-1908
Marionetki T-103
Marmur-biały T-23
Marquis de Boissy S-1929
Marzenie Cz-PW
Memento Cz-PZTNM
Mémoire sur la glossolalie po S
Memoriał na wezwanie Pełno. Rządu Nar. Wiel. Karola R. T-110
Memoriał o Młodej Emigracji T-44
Menego T-45
Milczenie T-148
Miło być od swojego czasu zrozumianym... T-145
Miłość czysta u kąpieli morskich T-135
Modlitewnik T-15
Modlitwa S-1909
Modlitwa Mojżesza P-9
Moja ojczyzna T-104
Moja piosnka (inc.: Do kraju tego...) T-62
Moja piosnka (inc.: Źle, źle zawsze i wszędzie...) Cz-BW
Monolog (Wstęp do Modlitewnika) T-15
Mój łaskawy panie! S-1925
Mój ostatni sonet T-1
Msza Święta T-143
Na ostatnie 4 wiersze — odpowiedź S-1933
Na pokładzie Marii-Stelli S-1937
Na przyjazd T. L. do Fontainebleau T-57
Na smętne wieści z Watykanu Cz-C
Na zapytanie: czemu w konfederatce? odpowiedź T-108
Na zgon poezji Cz-RL
Na zgon śp. Jana Gajewskiego... T-84
Nad grobem Julii Capuletti w Weronie T-38
Naturalizm. Rapsod S-1958
Nekrolog (F. Chopina) Cz-DP
Nekrolog T. A. Olizarowskiego T-140
Nekrologi Cz-RTHLP
Nerwy T-120
Nie bronię Kraszewskiego... S-1956
Nie ma mienia bez sumienia Cz-GP
Nie myśl, nie pisz... S-1948
Nie złoto i nie kość słoniowa... (Horacy) P-8
Niebo i ziemia T-120
Nieskończony T-58
Niewola T-24
Noc Cz-PW
Noc tysiączna druga T-46
Nota z 9 paragrafów T-111
Nota z 9 punktów... T-111
O biurku Telimeny S-1935
O broszurze „Polska i panslawizm" S-1935
O deklamacji S-1938
O dziełach i stanowisku J. Słowackiego w sprawie narodowej T-96
O feletonie feleton Cz-GP
O historii Cz-PP
O Juliuszu Słowackim T-96
O konieczności organu umysłowego S-1909
O miłości — ksiąg dwie T-78
O portrecie i przeznaczeniu jego S-1909
O rzeźbiarzach florenckich T-13
O sztuce <dla Polaków> T-85
O tłumaczeniach z Byrona S-1933
O tszinie i czynie S-1933
O ty, jakkolwiek sława... S-1908
O typach literackich po S
O wystawie paryskiej... Cz-GP
Objaśnienia żądane S-1916
Obyczaje S-1907
Od Anioła do Szatana... S-1930
Od rezultatów mylnego zamętu... S-1909
Oda T-94
Odpowiedź (Deotymie) (inc.: W marmurów kraju...) Cz-PZZP
Odyseja (Homer) P-11
Olimpia Colonna T-28
Omyłka T-120
Organ publiczny. Dziennikarstwo kwitnące. Vivat S-1908
Ostatnia z bajek T-136
Ostatnie słowo to nie są litery. Boruch S-1918
Pamiątka Cz-BW
Pamiętał wszystkie dawne znajomości... S-1935
Pamiętnik pieśniarza M. Pawlikowskiego. (Rec.) S-1926
Pamiętnik podróżny S-1937
Patkul T-17
Patrzyłem, jak przez szyb brylanty... T-121
La philosophie de la guerre T-127
Piast i jego rewolucja S-1912
Pielgrzym T-120
Pierścień wielkiej damy T-133
Pierwszy list, co mnie doszedł z Europy T-60
Pieśni społecznej cztery stron T-25
Pieśń od ziemi naszej T-36
Pięć zarysów T-71
Piękno-czasu S-1933
Pióro T-10
Pisarstwo T-71
Pismo Cz-PW
Plac się rozchodził... S-1956
Plato i Archita T-24
Poezje. Lipsk 1863 T-112
Poezje. Petersb. 1859 T-93
Pogrzeb historyczny T-67
Pogrzeby T-67
Pokój T-72
Polka T-105
Pompeja T-26
Posiedzenie. Fraszka S-1910
Post scriptum P-7
Powiadają, że piękne... T-138
Powieść T-120
Poznańskie 1846-1848 S-1909
Pożegnanie T-11
Pożegnanie (P. J. Béranger) P-5
Pożegnanie Polski T-64
Pół-listu <przez autora wierszy częstochowskich> Cz-GP
Prac-czoło T-120
Praca T-120
Proklamacje do rodaków z 1871 Cz-T

http://rcin.org.pl

Promethidion T-47
Próby T-71
Prócz ciemnych piekieł — czyśćca półciemności S-1925
Przemówienie w zgromadzeniu na cześć J. Matejki T-128
Przemówienie z r. 1846 S-1923
Przepis na powieść warszawską S-1908
Przez nowożytne plemiona... S-1937
Przyjacielowi-poecie T-92
Psalm w Hebronie przez Matkę Zbawiciela Ś-tą ułożony P-16
Psalm wigilii * T-27
Psalmów-psalm... T-48
Quidam T-79
Rasa, naród, ludzkość i życie T-35
Récit d'un peintre d'histoire S-1956
Religia p. senatora hrabiego W. Hugo Cz-B
La religion de Mr le sénateur c-te V. Hugo Cz-B
Rozebrana S-1921
Rozmowa umarłych T-97
Ruiny T-71
Rusałka Cz-R, TI
Rzecz o wolności słowa T-124
Rzeczywistość T-71
Rzeczywistość i marzenia T-63
Salem T-59
Samotność Cz-GP
Sariusz S-1910
Saturnalia T-120
Scherzo Cz-PP
Scherzo (inc.: Dam tobie cały łańcuch...) S-1939
Sen S-1931
Sens świata T-120
Sfinks (1860) T-104
Sfinks (1874) Cz-BW
Sieroctwo T-120
Sieroty Cz-PW
Sit tibi terra levis N-1
Skała Bolmirowej T-137
Skała Lumirowej T-137
Skandal w Montmorency S-1939
Sława T-86
Słodko jest zasnąć... (Michał Anioł Buonarroti) P-14
Słodycz T-80
Słowianin T-149
Słowo i litera w dziejowym rozwoju uważane T-52
Słowo i słowo T-124
Słowo zgody Cz-GP
Słowotwór Cz-GP
Słuchacz T-139
Smutną zaśpiewam pieśń... S-1904
Smutno... N-3
„Sobótka", wydawnictwo na rzecz inwalidów literatury polskiej S-1933
Socjalizm 1848 T-31
Spartakus T-81
Spowiedź (inc.: Te czarujące na ziemi istoty...) S-1932
Sprostowanie Cz-GP
Strzeż się zamiarów... T-92
Stygmat T-150
Sursum corda T-123
Syberie T-120
Szczesna T-87
Szczęśliwy T-138
Sztuka jako żywy organ społeczny S-1938
Sztuka okolicznościowa S-1938
Sztuka w obliczu dziejów jako Syntetyki księga pierwsza T-49
Święty-pokój T-113
Tajemnica lorda Singelworth T-141
Tak małżeńską receptę... S-1908
Te czarujące na ziemi istoty... S-1932
Te kilka rysów — są to dobre chęci... S-1912
Teatr bez teatru S-1911
Teofilowi (inc.: Strzeż się zamiarów...) T-92
Teofilowi odpowiedź na 4 wiersze S-1933
Testament według nowogreckiej ludowej pieśni P-13
Tęcza T-98
To mówi Anioł, który prosi za nią... Cz-PP
To rzecz ludzka! Cz-BW
Toast Cz-WPZJ
Towarzystwu Historycznemu: Karta Dziejów S-1933
Trylog T-37
Trzy pytania T-24
Trzy strofki T-64
Tu Kolumbowe miałem stanowisko... S-1933
Ty mnie do pieśni... S-1933
Tylko co z igły L. Zwierkowskiego. (Rec.) S-1925
Tyrtej T-121
Upublicznienie wdzięczności S-1937
Uwagi dla nowej redakcji S-1912
Vade-mecum T-120
Vendôme Cz-PP
Vittoria Colonna T-28
W albumie Cz-DL
W albumie hr.*** S-1908
W Łazienkach Cz-C
W marmurów kraju... Cz-PZZP
W odpowiedzi na IX list z Poznania Cz-GP
W pamiętniku (Fragm. Za kulisami) T-121
W pamiętniku L. A. (inc.: I o czym pisać?...) Cz-BW, TI
W. Pani Bronisławie Zbyszewskiej S-1960
W pracowni Guyskiego pisał Norwid S-1933
W rocznicę powstania styczniowego Cz-GN
W tej powszedniości... S-1904
W Weronie T-38
Waga S-1958
Walka polska S-1926
Wanda T-53
Wczora-i-ja S-1909
Wesele T-18
Wędrowny sztukmistrz T-73
Wędrówki Childe-Harolda (J. G. Byron) P-12
Widowiska w ogóle uważane S-1909
Wieczór w pustkach T-5
Wielkie słowa T-120
Wielkość T-106
Wieś T-120
Wigilia T-29
Wita Stosa pamięci estetycznych zarysów siedm T-74
Wspomnienie. W imionniku N.Ł. T-9
Wspomnienie wioski T-6

http://rcin.org.pl

Wszystko, co w tamtej nocie było	T-111
Wyjątek z listu (1850)	Cz-GP
Wyjątek z listu z Krakowa w czerwcu 1842 pisanego	Cz-BW
Wykopaliska w Herkulanum przezierając...	S-1902
Wzroki	Cz-PZZP
Z Byrona: Żegnaj!	S-1944
Z hebrajskiego i z Wulgaty razem tłumaczenie modlitwy Mojżesza	P-9
Z listu	S-1916
Z listu. (Do Włodzimierza Łubieńskiego)	T-30
Z mojego album	S-1937
Z pamiętnika (inc.: O wystawie paryskiej...)	Cz-GP
Z pamiętnika. (O zemście)	Cz-GP
Z pamiętnika. (Po pokoleniu, które wyszło w 1830 r. ...)	Cz-GP
Z pokładu „Marguerity" wypływającej dziś do New-York	S-1911
Za kulisami	T-121
Zapał	T-120
Zarys historii sztuki	T-49
Zarysy z Rzymu	Cz-C
Zdawa się mnie niekiedy...	S-1948
Ze względu artykułu o cynkografii w Bibliotece Warszawskiej	T-8
Zmartwychwstanie Narodu	S-1931
Znicestwienie Narodu	S-1931
Znów legenda	Cz-DL
Zwolon	T-39
Źle, źle zawsze i wszędzie...	Cz-BW
Żądany list o mogile i mogiłach	S-1938
Że pani mnie raczyłaś wspomnieć...	S-1911
Żeby zapytał kto Jana III-go...	S-1909
Żegnaj! (J. G. Byron)	P-6
Żydowie polscy	T-107
„Żydy" i mechesy	S-1928

OPRACOWANIA

1. Monografie i zarysy monograficzne

A. KRECHOWIECKI: O Cyprianie Norwidzie. Próba charakterystyki. Przyczynki do obrazu życia i prac poety na podstawie źródeł rękopiśmiennych. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4; toż *Gaz. Lw.* 1908-1909; wyd. osob. rozszerzone t. 1-2. Lw. 1909. [Rec.: B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1909 nr 11; W. JABŁONOWSKI. *Głos Warsz.* 1909 nr 137-138; toż *Kur. Poz.* 1909 nr 135-137; toż *Słowo Pol.* 1909 nr 269, 271; M. ROLLE. *Słowo* 1909 nr 179; toż przedr. *Dzien. Chicagowski* 1909 nr 210; A. SCHRÖDER: O Norwidzie. *Świat* 1909 t. 8 nr 49; A. SCHRÖDER. *Dzien. Pol.* 1909 nr 269; *Dawny Sztandar* 1909 nr 34; M. GAWALEWICZ. *Pam. Lit.* R. 9 (1910); S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1909/10 t. 4; S. ZDZIARSKI. *Przegl. Powsz.* 1910 t. 105]. —

C. JELLENTA: Cyprian Norwid. Szkic syntezy. Stanisławów-W-wa (druk Kr. 1909) *Literatura i Sztuka. Monografie* t. 7. [Rec.: B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1909 nr 6; E. CZEKALSKI. *Prawda* 1909 nr 17; W. GOMULICKI: Pogadanka. *Kraj* 1909 nr 9 *Dział Lit.-Artyst.*; W. JABŁONOWSKI. *Kur. Poz.* 1909 nr 135-137; toż *Słowo Pol.* 1909 nr 269, 271; w. p. (W. PROKESCH). *Nowa Reforma* 1909 nr 541; A. STODOR. *Przew. Nauk. i Lit.* 1909 s. 187-192]. —

Z. FALKOWSKI: Cyprian Norwid. Portret ogólny. Słowo wstępne S. Pigonia. W-wa 1933. [Rec.: W. ARCIMOWICZ. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 200; S. CYWIŃSKI. *Ruch Lit.* 1933 nr 8; J. Sz.: Studium o Norwidzie. *Kur. Por.* 1933 nr 231; Z. KUCHARSKI: Chybiony portret Norwida. *Pion* 1933 nr 12; Z. POLANOWSKI: Norwida „portret ogólny". *Droga* 1933 nr 11; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 32; J. LORENTOWICZ. *Nowa Książka* 1934 z. 4; E. KRASSOWSKA: Norwidiana. *Wiad. Lit.* 1936 nr 39; W. BOROWY: Norwidiana 1930-1935. Cz. II. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. —

Z. WASILEWSKI: Norwid. W-wa 1935 (w rzeczywistości 1934). (Poszczególne rozdziały ogł. poprzednio *Myśl Nar.* 1932 nr 48-49, 53; 1933 nr 1, 5, 23, 29, 42-45, 54; 1934 nr 39, 43-44). [Rec.: W. CHARKIEWICZ: Bój<ka> o Norwida. *Słowo* 1934 nr 336; W. F. (FILOCHOWSKI). *Gaz. Warsz.* 1934 nr 347; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 50; Książka o Norwidzie i wspólni wydawcy. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 270; W młodości Norwida — klucz tajemnicy. Zygmunt Wasilewski o Norwidzie. *ABC* 1934 nr 363; W. ARCIMOWICZ. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 207; S. CYWIŃSKI. *Pam. Lit.* R. 32 (1935); K. CZACHOWSKI. *Nowa Książka* 1935 z. 9; A. CZARTKOWSKI: Książka o Norwidzie. *Kur. Warsz.* 1935 nr 2; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Nad „Norwidem" Wasilewskiego. *Myśl Nar.* 1935 nr 11-12; J. KRZYŻANOWSKI. *Roczn. Lit. za r. 1934.* W-wa 1935; R. NEY: Człowiek żywy. *Głos* 1935 nr 3; M. PIECHAL. *Pion* 1935 nr 19; J. E. SKIWSKI: O Norwida spór zasadniczy. *Tyg. Ilustr.* 1935 nr 20; W. TARNAWSKI: Nowe zdobycze polonistyki. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 12; K. TROCZYŃSKI: Sprawa Norwida. Z powodu książki Z. Wasilewskiego. *Dzien. Poz.* 1935 nr 193; K. WYKA. *Droga* 1935 nr 2; H. ŻYCZYŃSKI. *Prąd* 1935 t. 28 nr 5. [Polemika: S. CYWIŃSKI: „Spór o Norwida". Na marginesie szkicu prof. H. Życzyńskiego. Tamże nr 6; Z. W. (WASILEWSKI): Mityczny Eugeniusz. *Myśl Nar.* 1935 nr 37]; W. BOROWY: Norwid normandzko-mazurski. *Przegl. Wspólcz.* 1936 t. 57 nr 168; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960; E. KRASSOWSKA: Norwidiana. *Wiad.*

http://rcin.org.pl

Lit. 1936 nr 39; T. Makowiecki: Z batalii o Norwida. *Marchołt* 1936 nr 2. [Polemika: Z. Wasilewski. *Myśl Nar.* 1936 nr 4; W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. II. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w książce, jw.]. — Polemika: S. Cywiński: O gwiaździsty diament Norwida. Wil. 1935. [Rec.: W. Arcimowicz. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 207; A. Drogoszewski. *Nowa Książka* 1935 z. 4; T. Grabowski. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 206; R. Ney. *Głos* 1935 nr 4. [Odpowiedź: S. Cywiński: O prostocie Norwida. Tamże nr 6]; M. Piechal. *Pion* 1935 nr 25; Z. Wasilewski: Na widowni. *Myśl Nar.* 1935 nr 7; [Polemika: S. Cywiński: Naukowe studium literatury a krytyka literacka (teoria i praktyka). *Myśl Nar.* 1935, nr 13; C. Bobolewski: Epizod wiatrakomachii. *Pax* 1936 nr 5-6; J. Budkowska: Literat na chmurze. *Pax* 1936 nr 1/2]. — Nagrodzony „Norwid". *Myśl Nar.* 1935 nr 27; Wnioski i sprawozdania w sprawie nagrody z fund. śp. Probusa Barczewskiego za najlepsze dzieło historyczne ogłoszone w r. 1934. *Roczn. PAU* 1934/1935 s. 153--155; R. Ney: Bożek naukowości i szturchańce. *Głos* 1935 nr 10. (O nagrodzie przyznanej książce Z. Wasilewskiego). —

W. Arcimowicz: Cyprian Kamil Norwid na tle swego konfliktu z krytyką. Wil. 1935 *Bibl. Prac Polon.* nr 4. [Rec.: S. Cywiński. *Dzien. Wil.* 1935 nr 279; S. Cywiński. *Nowa Książka* 1935 z. 11; S. Cywiński. *Pam. Lit.* R. 32 (1935); S. Cywiński. *Środy Lit.* 1935 nr 2; M. Piechal. *Pion* 1935 nr 52; I. Sławińska. *Alma Mater Vilnensis* z. 12 (1935); W. Borowy: Norwid w typie A + M. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 59 nr 174; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960; E. Krassowska: Norwidiana. *Wiad. Lit.* 1936 nr 39; W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w książce, jw.]. —

M. Piechal: O Norwidzie. W-wa 1937. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930--1935. Cz. III, jw.; S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1937 nr 7/8; S. Czernik: Piechal o Norwidzie. *Prosto z mostu* 1937 nr 38; B. Dudziński. *Naprzód* 1937 nr 308; A. Grodzicki: Norwid — poeta katolicki. *Polonia* 1937 nr 4672; W. Januszewski. *Kur. Por.* 1937 nr 34; Ch. Löwe: Duch Norwida i skandal. *Ster* 1937 nr 41; H. Michalski. *Kultura* 1937 nr 50; W. Sobkowiak: M. Piechal o Norwidzie. *Kultura* 1937 nr 46; S. Cywiński. *Nowa Książka* 1938 z. 1; K. Czachowski. *Pion* 1938 nr 9; J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit. za r. 1937.* W-wa 1938; W. Kubacki: Studia nad Norwidem. *Wiad. Lit.* 1938 nr 32; J. Stachowski. *Ateneum* 1938 z. 1; *Życie Lit.* 1938 z. 1]. —

E. Krakowski: La société parisienne cosmopolite au XIX siècle et C. K. Norwid, peintre et poète, précurseur du symbolisme. Paryż 1939 *Au carrefour des élites européennes*; fragm. pt. Un grand peintre et un grand poète: C. K. Norwid. *Mercure de France* 1939, 15 marca. [Rec.: T. Sinko. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939, 3 lipca]. —

J. T. Dybowski: Cyprian Kamill Norwid als Christlicher Kulturphilosoph der polnischen Romantik. *Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten der in der Schweiz internierten Polen. Zbiór prac naukowych Polaków internowanych w Szwajcarii.* Cz. 2. Berno 1943. —

Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Przewodnik. Muz. Nar. W-wa 1946. (Tu: Z. Rothertowa i Z. Stefanowska: Norwid w naszym stuleciu; J. W. Gomulicki: Życie Norwida; Z. Rothertowa i S. P. Koczorowski: Norwid pisarz; J. Sienkiewicz: Norwid malarz i rysownik; J. Sienkiewicz: Norwid grafik i rzeźbiarz). [Rec. zob. poz. nast.]. —

Pamięci Cypriana Norwida. Muz. Nar. W-wa 1946. (Tu: J. W. Gomulicki: Życie Norwida; W. Borowy: Norwid poeta; T. Makowiecki: Norwid myśliciel; J. Sienkiewicz: Norwid malarz; (W. Borowy): Bibliografia Norwida; wybór rysunków i akwarel Norwida). [Rec.: M. Ambros. *Bibliotekarz* 1947 nr 5/6; J. Garbaczowska. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33; J. K. (Kierst): Pokłosie Wystawy Norwidowskiej. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 12; T. Mikulski. *Zeszyty Wr.* 1947 z. 4; *Życie W-wy* 1947 nr 58; *Book Abroad.* University of Oklahoma Press Norman. 1948, jesień].

Zob. również: H. Malewska: Żniwo na sierpie. Powieść o Norwidzie. Poz. 1947 (antedatowane 1946); wyd. 2 W-wa 1957 (1956). [Rec.: Z. Bownik: Książka o Norwidzie nieznanym. *Zdrój* 1947 nr 4-5; J. Budkowska: Powieść o Norwidzie. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 24; M. Danilewiczowa: Norwid maluczkich. *Wiadomości* (Londyn) 1947 nr 33 (72). [Polemika: M. Czapska: O „Żniwo na sierpie". Do redaktora „Wiadomości". Tamże nr 38 (77); M. Danilewiczowa: (Odpowiedź). Tamże]; mi (M. Jastrun): Żniwo wariatów. *Kuźnica* 1947 nr 36; A. Gołubiew: Opowieść o Norwidzie. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 4; P. Grzegorczyk: Norwid w powieści Malewskiej. *Dziś i Jutro* 1947 nr 27; S. Papée: Powieść o Norwidzie. *Dzien. Pol.* 1947 nr 15; T. B. Syga. *Gaz. Lud.* 1947 nr 188; Z. Szaflarski: Norwid. Z powodu książki H. Malewskiej „Żniwo na sierpie". *Słowo Powsz.* 1947 nr 137; A. Sowiński: Artystyczny komentarz do Norwida. *Kuźnica* 1948 nr 10; Z. Starowieyska-Morstinowa. *Przegl. Powsz.* 1948 t. 225 nr 1. — H. Bednarczyk (J. Zięba): Powieść o Norwidzie. *Tyg. Katolicki* 1957 nr 9; (por.): Powieść o Norwidzie. *Nowości Lit. i Wyd.* 1957 nr 3; T. Dworak: Nie dokończony portret geniusza. *Kierunki* 1957 nr 22; Z. Zawiszanka: List otwarty do H. Malewskiej. *Tyg. Powsz.* 1957 nr 33].

http://rcin.org.pl

2. Wydania zbiorowe

W. Gomulicki: Prośba o norwidiana. *Przegl. Lit.* 1896 nr 2. —

(*Pamięci Cypriana Norwida. Chimera* 1904 t. 8. Rec.): *Ilustracja Pol.* 1904 nr 20; H. C. (Ceysingerówna). *Tyg. Mód i Powieści* 1905 nr 18; S. Dzikowski. *Tydzień* (dod. do *Kur. Lw.*) 1905 nr 25; C. Jankowski. *Kur. Warsz.* 1905 nr 85; C. J. (Jellenta): Monumentum C. Norwida. *Ateneum* 1905 t. 1; W. Nawrocki. *Przegl. Powsz. Życia Społ., Lit. i Sztuki* 1905 s. 458; Z. S. (Sarnecki). *Głos Narodu* 1905 nr 57; K. Wroczyński. *Ogniwo* 1905 nr 18-20; Z.: Felieton warszawski. *Kraj* 1905 nr 9; *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1905 s. 179; C. Jankowski: Co dała nam „Chimera"? *Życie i Sztuka* (dod. do *Kraju*) 1906 nr 7. —

(Wybór poezji. Wyd. R. Zrębowicz. Lw. 1908; Lw. 1911. Rec.): S. Gacki. *Prawda* 1908 nr 40; W. Gomulicki. *Kraj* 1908 nr 217; K. Jaworski. *Kur. Lw.* 1908 nr 327; A. Stodor. *Przegl. Powsz.* 1908 t. 100 s. 103; Topór. *Kur. Poz.* 1908 nr 247; R. Zrębowicz. *Idea* 1908 z. 10; Poezje Norwida. *Czas* 1908 nr 151; *Krytyka* 1908 t. 2 s. 250; B. Chlebowski. *Książka* 1909 nr 5; *Tyg. Ilustr.* 1909 t. 2 nr 41 s. 844; K. Jaworski: Norwid w wyborze prozy i poezji. *Na ziemi naszej* (dod. do *Kur. Lw.*) 1911 nr 3; P. Maternová. *Slovanský přehled* 1911 s. 283-286. —

(Czarne i białe kwiaty. Wyd. R. Zrębowicz. Lw. 1910. Rec.): W. Bagnic. *Odrodzenie* 1910 nr 28; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1910 nr 177; K. Jaworski: Norwid w wyborze prozy i poezji. *Na ziemi naszej* (dod. do *Kur. Lw.*) 1911 nr 3; Z. M. *Krytyka* 1911 t. 30 s. 137-139. —

(Pisma zebrane. Wyd. Z. Przesmycki. W-wa 1911. Rec.): S. Cywiński. *Kur. Litewski* 1912 nr 70; S. Cywiński. *Młodzież* 1912 nr 13; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1912 nr 121; W. G. (Grubiński). *Kur. Por.* 1912 nr 163; J. Jankowski: Pomnikowe wydawnictwo. *Świat* 1912 t. 13 nr 17; (C. Jellenta?). *Złoty Róg* 1912 nr 17; W. Lutosławski. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 191; W. Lutosławski. *Gaz. Warsz.* 1912 nr 40; W. Moraczewski. *Słowo Pol.* 1912 nr 442; S. Pieńkowski. *Gaz. Warsz.* 1912, 26 lipca; Quis (A. Grzymała-Siedlecki): Książki. *Museion* 1912 nr 6; R. Zrębowicz. *Krytyka* 1912, czerwiec; *Biesiada Lit.* 1912 nr 16; *Dzien. Kijowski* 1912 nr 92; *Słowo Pol.* 1912 nr 176; H. Galle. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 3 s. 523; M. Kridl. *Książka* 1913 nr 9; przedr. w: Krytyka i krytycy. W-wa 1922; M. Kridl: Hołd Norwidowi. ⟨Z powodu wydania pism Norwida przez Z. Przesmyckiego⟩. *Tyg. Pol.* 1913 nr 32-33; Hajota (H. J. Pajzderska-Rogozińska): Restytucja wielkiego poety. *Nasz Dom* (*Tyg. Mód i Powieści*) 1913 nr 5; W. Rzymowski: Pyłki śródgwiezdne. Na marginesie „Pism zebranych" C. Norwida. *Sztuka* 1913 t. 3 s. 23-25; W. Moraczewski. *Słowo Pol.* 1914 nr 76; F. Siedlecki. *Nowa Gaz.* 1914 nr 1 (dod. *Literatura i Sztuka*); Z. L. Zaleski: Dzieło i twórca. (Studia i wrażenia literackie). W-wa 1914. —

(Autoportret. Wyd. R. Zrębowicz. W-wa 1922. Rec.): K. W. Z. (Zawodziński?). *Słowo* (W-wa) 1923 nr 19; W. Borowy: Norwidiana 1921-1924. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — (Czarne i białe kwiaty. Wyd. R. Zrębowicz. Wyd. nowe. Rec.): M. Bettinger. *Kur. Lw.* 1922 nr 70 (dod. *Tydzień Lit.*); S. Cywiński. *Rzeczpospolita* (Wil.) 1922 nr 47; Z. Gąsiorowska-Szmydtowa. *Książka* 1922 nr 4; W. Borowy: Norwidiana 1921-1924, jw. —

(Wybór poezji. Oprac. S. Cywiński. Kr. 1924 *BN* I, 64. Rec.): F. Bielak. *Głos Narodu* 1924 nr 111; W. Borowy: Norwidiana 1921-1924, jw.; E. Kucharski. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25); sn (S. Napierski). *Wiad. Lit.* 1924 nr 6; B. Pochmarski. *Nowa Reforma* 1924, 29 marca; T. Sinko. *Czas* 1924 nr 50; K. W. Zawodziński. *Przegl. Por.* 1924 nr 75; H. Życzyński: Nowe wydania Norwida. *Słowo Pol.* 1924 nr 74; *Almanach Bibl. Nar.* Kr. 1929 s. 57, 196. —

W. Piotrowicz: O całość puścizny Norwida. *Słowo* 1927 nr 282. — T. Pini: O dzieła C. Norwida. *Przegl. Lit.* 1931 nr 5. — Arcydzieła literatury spoczywają w ukryciu. *Kur. Zach.* (Sosnowiec) 1932 nr 118. — O rękopisy Hoene-Wrońskiego, Żeromskiego i Norwida. Uwagi na temat procesu Miriama. Tamże nr 286; Sensacyjny proces literacki w Warszawie. *Dzien. Poz.* 1932 nr 280. — I. K. Jeszcze proces o dzieła Norwida. *Naprzód* 1933 nr 205. — K. W. Zawodziński: Odkrywająca i zakrywająca norwidologia. *Droga* 1933 nr 11. — O pisma Norwida. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 153. —

(Poezje wybrane. Wyd. Miriam (Z. Przesmycki). W-wa 1933 (1932). Rec.): W. Arcimowicz. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 198; S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1933 nr 3; K. Czachowski: Norwid i o Norwidzie. *Gaz. Pol.* 1933 nr 29; M. Czapska. *Kobieta Współcz.* 1933 nr 15; B. Dudziński: Drapacze i śmietniki. *Naprzód* 1933 nr 120; Jbir. *Gaz. Lit.* 1933 nr 7; J. Sz.: Nareszcie Cyprian Norwid. *Kur. Por.* 1933 nr 26; C. Jellenta: Z ksiąg Norwidowych. *Gaz. Pol.* 1933 nr 48, 56; J. K. (Kornacki): Lekcja syntezy. *Epoka* 1933 nr 22; M.

http://rcin.org.pl

KRIDL: Nowy wybór Norwida. *Wiad. Lit.* 1933 nr 10; J. N. MILLER. *Dzien. Lud.* 1933 nr 138; J. N. MILLER. *Naprzód* 1933 nr 138; S. PIGOŃ: Wznowienia literackie. *Roczn. Lit. za r. 1932.* W-wa 1933; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 10; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Norwid syntetyczny. *Kur. Warsz.* 1933 nr 41; K. W. ZAWODZIŃSKI. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 44 nr 130; Najnowsze książki. *Tęcza* 1933 nr 3; W. BOROWY: Norwidiana 1930-1935. Cz. I. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) z. 4; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. —

(Reszta wierszy... Wyd. Z. Przesmycki. W-wa 1933. Rec.): Z. K. CIECHANOWSKA. *Przegl. Powsz.* 1934 t. 203; S. CYWIŃSKI: Niedopatrzenia śród „ineditów" Norwida. *Ruch Lit.* 1934 nr 3; J. LORENTOWICZ. *Nowa Książka* 1934 z. 1; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 4; (k. r.) (K. RYCHŁOWSKI). *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 5; A. G. (GRZYMAŁA) SIEDLECKI: Inedita Norwida. *Kur. Warsz.* 1934 nr 36; S. PIGOŃ. *Roczn. Lit. za r. 1934.* W-wa 1935; W. BOROWY: Norwidiana 1930-1935. Cz. I, jw.; E. KRASSOWSKA: Norwidiana. *Wiad. Lit.* 1936 nr 39. — (Rozprawki epistolarne. Wyd. Z. Przesmycki. W-wa 1933. Rec.): W. LEWIK: Nowe norwidiana. *Gaz. Lw.* 1933 nr 208; K. CZACHOWSKI: Norwid — nie wydany. *Gaz. Pol.* 1934 nr 35-36; J. LORENTOWICZ. *Nowa Książka* 1934 z. 2; S. PIGOŃ. *Roczn. Lit. za r. 1934.* W-wa 1935; E. KRASSOWSKA: Norwidiana, jw. — S. CYWIŃSKI: Norwidowe pierwociny w przedrukach Przesmyckiego. *Ruch Lit.* 1934 nr 8. [Polemika: A. FEI: O wydawcach niepoprawnych i hiperpoprawnych. *Język Pol.* 1934 s. 175; K. NITSCH: O wierność języka Norwida. *Język Pol.* 1934 s. 172]. — K. TROCZYŃSKI: Dookoła Norwida. Norwidowskie wydawnictwa jubileuszowe. *Dzien. Poz.* 1934 nr 30. —

(Dzieła. Wyd. T. Pini. W-wa 1934. Rec.): W. ARCIMOWICZ. *Przegl. Powsz.* 1934 t. 204; B. BORKOWSKI. *Zet* 1934 nr 13; S. CYWIŃSKI: Norwid w edycji profesora Piniego. *Ruch Lit.* 1934 nr 8; fragm. przedr. S. P. Koczorowski w: Norwid i dziś, zob. niżej; [Polemika: T. PINI: Odpowiedź prof. St. Cywińskiemu na recenzję mojego wydania „Pism" C. Norwida. *Ruch Lit.* 1935 nr 1; S. CYWIŃSKI: Replika prof. T. Piniemu. Tamże]; A. CZARTKOWSKI: Nareszcie cały Norwid. *Wiad. Lit.* 1934 nr 38; A. DROGOSZEWSKI. *Nowa Książka* 1934 z. 10; I. FIK: Preparat profesora Piniego. *Tyg. Artystów* 1934 nr 1 (15 listopada); przedr. uzup. S. P. Koczorowski, zob. niżej; J. JANOWSKI: Blaski i cienie Norwida. *Czas* 1934 nr 343; fragm. przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej; (jer.): Nareszcie cały Norwid. Pan Cyprian spoza dymnej zasłony. *Kur. Por.* 1934 nr 259; M. Z.: Mamy już całego Norwida. *Dzien. Poz.* 1934 nr 223; L. H. MORSTIN: Zbiorowe wydanie dzieł Norwida. *Przegl. Artyst.* (dod. do *Czasu*) 1934 nr 32; odb. Kr. 1934; fragm. przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej; M. PIECHAL: Cały Norwid i całkowita kompromitacja. *Pion* 1934 nr 39; przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 33; A. SŁONIMSKI: Kronika tygodniowa. *Wiad. Lit.* 1934 nr 38; T. B. S. (SYGA): Norwid dostępny dla wszystkich. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 231; J. SZARZYŃSKI: Norwid dla wszystkich. *Głos Lit.-Nauk.* (dod. do *Głosu Narodu*) 1934 nr 289; toż *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 43; K. TROCZYŃSKI: C. K. Norwid. Pierwsze wydanie kompletne. *Dzien. Poz.* 1934 nr 190; K. TROCZYŃSKI: Ukazało się kompletne... *Życie Lit.* 1934 nr 2; przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej; A. WAŚKOWSKI. *Głos Narodu* 1934 nr 266; K. WYKA: Niecały Norwid i całkowita kompromitacja. *Pion* 1934 nr 42. (Uzup. K. W. ZAWODZIŃSKI. Tamże nr 44); przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej; K. WYKA: Opuszczenia Piniego. *Pion* 1934 nr 49; fragm. przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej; Z. ZANIEWICKI: Napaść na Norwida. *Polska Zbrojna* 1934 nr 329. — Z. ZANIEWICKI: Norwid w krzywym zwierciadle. *Droga* 1934 nr 10; przedr. S. P. Koczorowski, zob. niżej. [Polemika: T. PINI: Odpowiedź na artykuł „Norwid w krzywym zwierciadle". *Droga* 1935 nr 1]; Ż. Ż. Z. *Mies. Literatury i Sztuki* 1934/35 nr 5; S. P. KOCZOROWSKI: Norwid i dziś. Głosy krytyczne ... o wydaniu dzieł Norwida przez T. Piniego zestawił i omówił... W-wa 1935. [Rec.: W. ARCIMOWICZ. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 207; A. DROGOSZEWSKI. *Nowa Książka* 1935 z. 9; M. PIECHAL. *Pion* 1935 nr 37; E. KRASSOWSKA: Norwidiana. *Wiad. Lit.* 1936 nr 39]; J. KRZYŻANOWSKI. *Roczn. Lit. za r. 1934.* W-wa 1935; S. PIGOŃ. Tamże. — Z. ZANIEWICKI: Norwid czy nie Norwid. *Literatura i Sztuka* 1935 nr 5; fragm. przedr. S. P. Koczorowski, jw.; Z. ZANIEWICKI: O wydawaniu dzieł Norwida i krzywym zwierciadle. *Droga* 1935 nr 1; skrót przedr. S. P. Koczorowski, jw.; W. BOROWY: Norwidiana 1930-1935. Cz. I, jw. —

Miriam Przesmycki skarży prof. Piniego. Sprawa sądowa o prawa do dzieł Norwida. *ABC* 1934 nr 354. — B. BORKOWSKI: Bój o Norwida. *Zet* 1934 nr 15. — W. CHARKIEWICZ: Bój⟨ka⟩ o Norwida. *Słowo* 1934 nr 336. — S. M. GRZYBOWSKI: Miriam — Pini. *Pod znakiem Norwida. Przegl. Artyst.* 1934 nr 32 (dod. do *Czasu* 1934 nr 262); odb. Kr. 1934; przedr.

http://rcin.org.pl

S. P. Koczorowski, jw. — T. Pini: Jeszcze o Norwidzie. *Czas* 1934 nr 283. — T. Pini: Pan Miriam kupił prawa autorskie Norwida za sto rubli! *Wiad. Lit.* 1934 nr 44. [Polemika: Z. Zaniewicki: Miriam i sto rubli. Ogł. S. P. Koczorowski, jw.]. — Z. Przesmycki: List do redakcji Kuriera Warszawskiego. *Kur. Warsz.* 1934, 19 listopada. — Wysz. (J. Wyszomirski): Coś ty uczonym zrobił, o Norwidzie? *Słowo* 1934 nr 288. — Z. Zaniewicki: O odsłonięcie pomnika Norwida. *Dzień Polski* 1934 nr 181; przedr. S. P. Koczorowski, jw. — Miriam minister sztuki czy minister handlu? Za sto rubli — prawo do całego Norwida. Rewelacje prof. Piniego o transakcji Miriama. *ABC* 1934 nr 296. — Niezwykły proces literacki. O prawa wydawnicze do dzieł Norwida. *Kur. Por.* 1934 nr 350. — Norwid i Miriam. *Wiad. Lit.* 1934 nr 50. — Obiady czwartkowe. (Kupno rękopisów Norwida przez Przesmyckiego). *Merkuryusz Pol. Ordynaryjny* 1934 nr 42. — Sensacyjna skarga o naruszenie praw autorskich. *Czas* 1934 nr 238. — Spór o prawa autorskie po Norwidzie. *ABC* 1934 nr 241. — E. Breiter: (Przemówienie w sądzie obrońcy T. Piniego). *Wiad. Lit.* 1935 nr 41. — (log. art.): Norwid w pałacu Paca po raz trzeci. Zakończenie procesu literackiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1935 nr 125. — lo. (L. Okręt): Miriam contra Pini. *Kur. Por.* 1935 nr 51, 140, 270. — lo. (L. Okręt): Sprawa Tadeusza Piniego i Aleksandra Plebana. (Wyrok). *Kur. Por.* 1935 nr 272. — Koniec monopolu Miriam. *Wiad. Lit.* 1935 nr 13. — Miriam przegrywa proces o Norwida. „Dzieła Norwida są własnością narodu." Druzgocące orzeczenie Sądu Okręgowego pod przewodnictwem wiceprezesa Szczepańskiego. *Wiad. Lit.* 1935 nr 50. — Norwid dla wszystkich. *Wiad. Lit.* 1935 nr 14. — O.: O dzieła Norwida. (Wyrok). *Kur. Warsz.* 1935 nr 269. — Proces o spuściznę po Norwidzie. *Wiad. Lit.* 1935 nr 9. — Znani literaci biegłymi w sporze o rękopisy Norwida. *Robotnik* 1935 nr 151. — W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. I, jw. — W. (L. Okręt): Miriam contra Pini. (O prawa autorskie do dzieł Norwida). *Kur. Por.* 1936 nr 79. — W. (L. Okręt): Miriam contra Pini w Sądzie Najwyższym. *Kur. Por.* 1936 nr 175. — W. (L. Okręt): Sąd Najwyższy w sporze Miriam — Pini. *Kur. Por.* 1936 nr 202. — J. G. Pawlikowski: O prawach wydawców. *Prosto z mostu* 1936 nr 47. — Dlaczego Miriam nie ma praw do Norwida. Motywy wyroku Sądu Apelacyjnego. *Wiad. Lit.* 1936 nr 28. — Jeszcze jeden wyrok Sądu Apelacyjnego w sprawie Miriam contra Pini. *Kur. Por.* 1936 nr 279. — Spór o dzieła Norwida przed Sądem Najwyższym. *ABC* 1936 nr 182. — Znów proces o dzieła Norwida. *Warsz. Dzien. Nar.* 1936 nr 275. —

O. Missuna: Proces o prawa do spuścizny literackiej po Cyprianie Norwidzie. W: Warszawski pitaval literacki. W-wa 1960. —

(Wszystkie pisma ... Wyd. Z. Przesmycki. W-wa 1937-1938. Rec.): Norwid — cały. *Pion* 1937 nr 50; Pierwsze kompletne wydanie pism C. Norwida. *Kur. Por.* 1937 nr 325; F. Bielak. *Roczn. Lit.* T. 6 (1937). W-wa 1938; A. Czartkowski. *Prosto z mostu* 1938 nr 3; J. K. (Kisielewski): Tanie wydanie „Pism" Norwida. *Tęcza* 1938 nr 4; W. Kubacki: Zbiorowe wydanie dzieł Norwida. *Gaz. Pol.* 1938 nr 79; S. Pigoń. *Pam. Lit.* R. 35 (1938); S. Wasylewski: Nie znając autora... *Gaz. Pol.* 1938 nr 111; K. Czachowski: Nowe wydania klasyków polskich. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 27; S. Cywiński: Ostatnie norwidiana. *Ruch Lit.* 1937 nr 7/8. —

(Gromy i pyłki. (Wyd. J. W. Gomulicki. W-wa 1944). Rec.): W. Iwaszkiewicz: Nowy Norwid. *Odrodzenie* 1944 nr 8/9; W. Bartoszewski: „Gromy i pyłki", podziemny tomik Norwida. *Stolica* 1957 nr 20; uzup. W. Bartoszewski: Wokół Gromów i pyłków. Tamże nr 27. —

W. Borowy: Wstęp. W wyd.: Pisma zebrane. T. F. W-wa 1911 (Kr. 1946). — (Pisma zebrane. T. F. Wyd. Kr. 1946. Rec.): J. K-i (Krzyżanowski): Norwid dopełniony. *Nauka i Sztuka* 1946 nr 3; H. Malewska. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 3; A. Włodek: Odnaleziona książka. *Świetlica Kr.* 1946 nr 19; K. Wyka: Tom, który był mityczny. *Odrodzenie* 1946 nr 15; A. Włodek: Odnaleziona książka. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33; Wśród nowych książek. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 10. —

(Poezje wybrane. Oprac. M. Jastrun. W-wa 1947. Rec.): B. Dudziński. *Głos Ludu* 1948 nr 72. — K. Górski: Sztuka edytorska. Zarys teorii. W-wa 1956. —

(Okruchy poetyckie i dramatyczne. Wyd. J. W. Gomulicki. W-wa 1956. Rec.): (jb) (J. Błoński). *Echo Tygodnia* 1956 nr 26; K. Nast. (Nastulanka). *Nowa Kultura* 1956 nr 28; J. Odrowąż-Pieniążek: Norwidowskie okruchy. *Książka dla Ciebie* 1956 nr 12; M. Paszkiewicz: Radość i nadzieja. *Merkuriusz Pol.* (Londyn) 1956 nr 10; W. Sadkowski: Norwid, poeta nieznany. *Życie W-wy* 1956 nr 154; J. Susuł: Na marginesie ineditów Norwida. *Życie Lit.* 1956 nr 39; Zb. W. (Wasilewski). *Przegl. Kult.* 1956 nr 23; Z. Jastrzębski: Norwidiana. *Przegl. Hum.* 1957 nr 3; J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit. 1956.* W-wa 1957; I. Sławińska. *Pam. Lit.* R. 48

http://rcin.org.pl

(1957) z. 3; M. JASTRUN: Pyłki i gromy. *Przegl. Kult.* 1958 nr 17; Z. JASTRZĘBSKI. *Pam. Teatr.* 1958 z. 2. — (Poezje. Wyd. M. Jastrun i J. W. Gomulicki. W-wa 1956 (2 tomy). Rec.): P. BAGIŃSKI: Poezje Norwida. *Polonistyka* 1956 nr 4; K. NAST. (NASTULANKA). *Nowa Kultura* 1956 nr 12; Z. POLSAKIEWICZ: Wielki nieznany. *Nowy Tor* (dod. do *Gaz. Pomorskiej*) 1956 nr 10; W. SADKOWSKI: Norwid, poeta nieznany. *Życie W-wy* 1956 nr 154. — P. ZWOLIŃSKI: Powrót Norwida. (Z wizytą u norwidologa. Nieznany fragment Norwida). *Express Wiecz.* 1956 nr 99. (Wywiad z J. W. Gomulickim). —

(Pisma polityczne i filozoficzne. Wyd. Londyn 1957. Rec.): E. CZEKALSKI: Norwidowskie pisma polityczne i filozoficzne. *Kierunki* 1958 nr 25; P. HERTZ: Poeta na dziś i na zawsze. *Nowa Kultura* 1958 nr 12; M. JASTRUN: Na marginesie pism Norwida. *Przegl. Kult.* 1958 nr 49; Z. JASTRZĘBSKI: Ocalone dzieło Norwida. (W 75-lecie śmierci). *Znak* 1958 nr 47; J. RUDNICKA: Tom VII „Wszystkich pism" C. Norwida. *Twórczość* 1958 nr 10 s. 178-179; A. LISIECKA: Nowy tom Pism Norwida. *Nowa Kultura* 1959 nr 13. —

J. STARNAWSKI: Warsztat bibliograficzny historyka literatury polskiej. W-wa 1957. — H. MORTKOWICZ-OLCZAKOWA: Bunt wspomnień. W-wa 1959. [Polemika: Z. ZANIEWICKI: O Miriamie i Mortkowiczu. *Kultura* (Paryż) 1960 nr 5]. —

(Pamiętnik artysty. Wyd. M. Jastrun. W-wa 1959. Rec.): E. FELIKSIAK: Poeta bez wieńca i togi. *Nowa Kultura* 1960 nr 8; Z. GREŃ: Dramat Norwida. *Dzien. Pol.* 1960 nr 10; J. IWASZKIEWICZ. *Życie W-wy* 1960 nr 15; J. Z. JAKUBOWSKI: Nowe norwidiana. *Polonistyka* 1960 nr 6; A. MIĘDZYRZECKI. *Świat* 1960 nr 28; K. ROSNER: Pamiętnik artysty. *Nowe Książki* 1960 nr 20; A. STERN: Autoportret okrutny. *Życie Lit.* 1960 nr 12. — (Myśli o sztuce. Wyd. M. Jastrun. W-wa 1960. Rec.): J. Z. JAKUBOWSKI: Nowe norwidiana. *Polonistyka* 1960 nr 6; M. ŻMIGRODZKA: Norwid wbrew pedantom. *Przegl. Kult.* 1960 nr 43; M. PIECHAL: Summa estetyczna Norwida. *Nowa Kultura* 1961 nr 2. —

J. W. GOMULICKI: Miriam. *Stolica* 1960 nr 17. — Z. JASTRZĘBSKI: „Vade-mecum" upowszechnione drukiem. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2. (O wyd. w Tumbridge Wells 1953). — (es) (T. SYGA): O Norwidzie. *Stolica* 1960 nr 46. — J. A. SZCZEPAŃSKI: Kilka pytań pod adresem wydawców. *Trybuna Ludu* 1960 nr 222. — Odpowiedź wydawców. Tamże nr 287. — SZPERACZ (M. DANILEWICZOWA): Awantura o Norwida. *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 43. — J. W. GOMULICKI: W sprawie zbiorowego wydania dzieł Norwida. *Twórczość* 1961 nr 9. — W. N. (NATANSON): Z warsztatu norwidologa. *Twórczość* 1961 nr 1. — PIW o wydaniu Norwida. *Życie Lit.* 1961 nr 37. —

(Vade-mecum. Wyd. J. W. Gomulicki. W-wa 1962. Rec.): P. HERTZ. *Nowa Kultura* 1962 nr 43; E. FELIKSIAK. *Współczesność* 1963 nr 5; M. GRZĘDZIELSKA: Na Babilon do Jeruzalem. *Kamena* 1963 nr 9; Z. STEFANOWSKA. *Nowe Książki* 1963 nr 2; T. TERLECKI: Nareszcie Norwid. *Kultura* (Paryż) 1963 nr 1/2. —

BŁAŻEJ: Dlaczego nie Norwid? *Tyg. Powsz.* 1963 nr 30.

Wydania zbiorowe przekładów

(J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski): Eine Auswahl aus seinen Werken. Minden w Westfalii 1907. Rec.): J. KARASEK. *Moderní revue* (Praga) 1907, grudzień, s. 216; W. J. *Gaz. Codz.* 1907 nr 135; C. Norwid po niemiecku. *Czas* 1907 nr 258; Norwid po niemiecku. *Słowo Pol.* 1907 nr 521; G. M. (M. GAWALEWICZ?). *Bibl. Warsz.* 1908 t. 1 s. 609; H. LEŚNIEWSKI. *Kur. Warsz.* 1908 nr 147; H. LEŚNIEWSKI. *Świat* 1908 nr 24; S. WIERZBICKI. *Kur. Poz.* 1908 nr 55-56; S. WIERZBICKI. *Słowo Pol.* 1908 nr 80, 82; przedr. w: Pisma pośmiertne. Lw. 1910; S. WYRZYKOWSKI: Pisywane na Babilon listy. *Literatura i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1908 nr 7; R. ZRĘBOWICZ. *Krytyka* 1908 t. 2 s. 210; Norwid po niemiecku. *Literatura i Sztuka* (jw.) 1908 nr 1. — (D. Gabe-Penewa: Polski poeti. Izbrani pesni s charakteristiki na poetite. Sofia 1921. Rec.): W. TASZYCKI: Antologia poetów polskich w języku bułgarskim. *Przegl. Współcz.* 1922 t. 2 nr 4. — (P. Cazin: Le Stigmate. Paryż 1932. Rec.): R. LALOU: Sieroszewski et Norwid en France. *Pologne Littéraire* 1932 nr 74; P. J. ROUDIN. *Marseille-Soir* 1932, 24 sierpnia; *Journal de Rouen* 1932, 6 sierpnia; S. C. (CYWIŃSKI). *Myśl Nar.* 1933 nr 1; W. BOROWY: Norwidiana 1930-1935. Cz. I, jw. — S. CYWIŃSKI: O przekładach D. D. Bochana poezji polskiej na język rosyjski. *Środy Lit.* 1936 nr 3 i odb.

3. Biografia

S. Z. (Z. SIERPIŃSKI): Piśmiennictwo krajowe. *Przegl. Warsz.* 1841 t. 2 s. 135. — Korespondencja z Warszawy. *Orędownik Nauk.* 1841 nr 44, 52. — W. WĘŻYK: Pierwsze wrażenia podróżnego. *Rok* 1843 s. 128-143. — J. B. D. (DZIEKOŃSKI): Przypis do artykułu W. Smokowskiego: O malarstwie w Polsce. *Dzwon lit. Pismo zbior.* T. 2. W-wa 1846 s. 156. — Z. KRA-

http://rcin.org.pl

SIŃSKI: Listy do Delfiny Potockiej z 1846--1848. Wyd. A. Żółtowski. T. 3. Poz. 1938. — (S. KOŹMIAN?): Wiadomości bieżące. *Przegl. Poz.* 1847 t. 5 s. 677. — Z. KRASIŃSKI: Listy do Augusta Cieszkowskiego z 1848-1858. Wyd. J. Kallenbach. T. 2. Kr. 1912. — Z. KRASIŃSKI: Listy do S. Koźmiana z 1848-1851. Ogł. L. Bernacki. *Pam. Lit.* R. 10 (1911) i odb. — Z. KRASIŃSKI: Listy do S. Małachowskiego z 1848-1851. Wyd. Kr. 1885 s. 144, 153, 211, 224, 235, 236, 238. — Z. KRASIŃSKI: Listy do L. Orpiszewskiego z 1848--1849. Ogł. J. Kallenbach. *Pam. księga ... S. Tarnowskiego.* T. 1. Kr. 1904. — J. B. ZALESKI: Korespondencja. Wyd. D. Zaleski. T. 2-5 (1848-1886). Lw. 1901--1904. — F. CHOPIN: Listy do Delfiny Potockiej z 1849(?). Fragm. wyd. Z. Jachimecki w: F. Chopin: Wybór listów. Wr. 1949 *BN* I, 131, s. 208-209, 211. — E. DUŃSKI: List do K. Różyckiego z 3 grudnia 1849. Ogł. A. Begey i J. Komeda w: Listy (1848-1856). Turyn 1915. — Emigracja polska. *Dzien. Pol.* 1849 nr 101. (Odpowiedź na list C. Norwida ogł. tamże nr 99). — T. LENARTOWICZ: Listy do E. Estkowskiego z 1850-1856. Ogł. B. Erzepki. Poz. 1922. — W. ODROWĄŻ (A. WALEWSKA): Kilka chwil we Włoszech w latach 1847 i 1848. Poz. 1850 s. 50, 93, 118. — K. GASZYŃSKI: Listy do L. Siemieńskiego z 1851. Ogł. S. Kossowski. *Słowo Pol.* 1902 nr 175, 201 dod. lit.; przedr. *Spr. Gimn. im. J. Słowackiego we Lw.* Lw. 1911 i odb.; przedr. rozszerzony w: S. Kossowski: Wśród romantyków i romantyzmu. Lw. 1916. — A. E. KOŹMIAN: Listy do rodziny z 1851. Wyd. Dzieci autora w: Listy (1829-1864). T. 2 cz. 1. Lw. 1894 s. 73, 78. — (Wezwanie Norwida do powrotu przez Biuro Warszawskiego Oberpolicmajstra). *Dzien. Warsz.* 1851 nr 1 (31 marca). — H. KAMIEŃSKI: Pamiętnik. Powst. 1852-1853. Wyd. pt. Pamiętniki i wizerunki. Wstęp W. Kuli, oprac. I. Śliwińska. Wr. 1951. — K. KOŹMIAN: Pamiętniki. Fragm. powst. ok. 1854. Ogł. w: Pamiętniki. T. 3. Kr. 1865. — (K. KOŹMIAN, F. WĘŻYK): Korespondencja literacka ... (1845-1856). Zebrał, objaśnił i wstępem opatrzył S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914); odb. Kr. 1913. (O C. Norwidzie wzmianki w listach z 1854). — A. MICKIEWICZ: List do Z. Szymanowskiej z 25 października 1855. Ogł. w: Dzieła. Wyd. nar. T. 16. Oprac. S. Pigoń i L. Płoszewski. (W-wa) 1955. — (Dekret banicyjny). *Dzien. Praw* 1855 t. 49; przedr. *Kur. Warsz.* 1855 nr 168. — W. SZYMANOWSKI: Literaci warszawscy. *Dzien. Warsz.* 1855 nr 216-268 (z przerwami); przedr. J. W. Gomulicki w: W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964. — E. FELIŃSKA: Pamiętniki z życia. T. 2. Wil. 1856 s. 225. — A. CZAJKOWSKI: Przypis do wiersza: Do Norwida. *Słowo* (Petersb.) 1859 z. 1 s. 144. (Tu opis wędrówki po kraju). — A. CZAJKOWSKI: Przypis do wiersza: Do Władysława Wężyka. Tamże s. 143. — M. BUDZYŃSKI: Wspomnienia z mojego życia. T. 2. Powst. 1860. Wyd. Poz. 1880 s. 132. — A. JEŁOWICKI: Listy do Norwida z 1860 i 1863. Ogł. F. German. *Znak* 1960 nr 73/74. —

F. FALEŃSKI: Edgar Allan Poe i jego nowele. *Bibl. Warsz.* 1861 t. 4 s. 3. — J. GORDON (M. JATOWTT): Obrazki caryzmu. Pamiętniki. Lipsk 1861 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 6. — L. SIEMIEŃSKI: Michał Anioł poeta. W: Poezje Michała Anioła. Kr. 1861. — I. BARANOWSKI: Pamiętniki (1840-1862). Wyd. A. Wrzosek. *Roczniki Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 49 (1923). — Album piastowskie. *Tyg. Lit.* 1862 nr 47. (Wiadomość o utworach Norwida nadesłanych do Albumu). — Norwid Cyprian. Brockhaus' *Konversations-Lexikon.* Wyd. 11. T. 10 (1867) s. 898. — A. MAŁECKI: Juliusz Słowacki. T. 2. Lw. 1867 s. 316, i wyd. nast. — Z. WĘGIERSKA: List do N. Żmichowskiej z 3 maja 1869. Wyd. w: Listy Narcyzy Żmichowskiej i Zofii Węgierskiej. Oprac. J. Mikołajtis. Częstochowa 1934 s. 63. — P. WILKOŃSKA: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Poz. 1871 i wyd. nast. — J. T. HODI (J. TOKARZEWICZ): George Sand. (Studium psychologiczne). *Kłosy* 1873 nr 422. — J. I. KRASZEWSKI: Kartki z podróży. Ks. 2. W-wa 1874 s. 316-317; przedr. w: Wybór pism. Oddział 8. W-wa 1892 s. 811-812. — Norwid Cyprien Camille. P. Larousse: *Grand dictionnaire universel du XIXe siècle.* T. 11 (1874). — Listy Jmci Pana Feliksa Ramoty, wystosowane do warszawian. List II. *Przegl. Tyg.* 1876 nr 52. — A. PÓŁKOZIC (A. NIEWIAROWSKI): Kartki z nie wydanego pamiętnika. Na wędrówce. VI. *Echo* 1877 nr 165. — WIELISŁAW (E. SKRODZKI): Wieczory piątkowe. Wspomnienia z literackiego świata Warszawy. *Bluszcz* 1877 nr 33; przedr. pt. Salon pani Lewockiej. W: Wieczory piątkowe i inne gawędy. Wyd. M. Opałek. W-wa 1962. — A. JEZIORAŃSKI: Pamiętniki. T. 3 cz. 2. Lw. 1880 s. 267. — (Odpowiedź Redakcji). Ob. C. N. *Kur. Paryski* 1881 nr 2. — A. PÓŁKOZIC (A. NIEWIAROWSKI): Cyganeria warszawska. *Kur. Warsz.* 1881 nr 269 - 1882 nr 7 (z przerwami); przedr. J. W. Gomulicki, jw. — A. TRIPPLIN: Kilka godzin u Bohdana Zaleskiego w Villepreux. *Kłosy* 1881 nr 826.

http://rcin.org.pl

— Sprawozdanie z przemówienia C. Norwida. *Kur. Paryski* 1882 nr 16. —

Nekrologi: dz.: Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 22; W. Mickiewicz: Z Paryża. *Kur. Warsz.* 1883 nr 144b; (A. Niewiarowski?). *Kur. Por.* 1883 nr 149; W. Szymanowski. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 23; O. Viola (M. Wołowski). *Tyg. Romansów i Powieści* 1883 nr 753; *Bibl. Warsz.* 1883 t. 3 s. 164; Pamięci Cypriana Norwida. *Czas* 1883, 31 maja; *Dzien. dla Wszystkich* 1883 nr 19; *Dzien. Pol.* 1883 nr 122; *Gaz. Lw.* 1883 nr 122; *Gaz. Nar.* 1883 nr 121; *Gaz. Warsz.* 1883 nr 120; przedr. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 153; *Kłosy* 1883 nr 938; *Kronika Rodz.* 1883 nr 12; *Kur. Codz.* 1883 nr 136b; (L. Rettel?). *Kur. Paryski* 1883 nr 43; przedr. bez zakończenia S. Pigoń: W Kurierze Paryskim. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 27; *Kur. Warsz.* 1883 nr 131b; *Rola* 1883 nr 23; *Tyg. Powsz.* 1883 nr 23, 24; *Wędrowiec* 1883 nr 25; *Wiek* 1883 nr 118; (A. Niewiarowski). *Kłosy* 1884 nr 992. —

(M. Motty?): Wspomnienia z czasów uniwersyteckich berlińskich od r. 1844 do 1847. *Dzien. Poz.* 1885 nr 142-143. — F. B. (Barański): Z teki jen. Skrzyneckiego. *Przegl. Pol.* 1886/87 t. 1 s. 560, 569. — T. Lenartowicz: Wspomnienie o Bohdanie Zaleskim. *Kłosy* 1886 nr 1091. — F. Konarski: O erotyku Mickiewicza „Gdybym się zmienił w wstęgę złocistą". *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887). — W. Gerson: Kartka z pamiętnika. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 288 s. 12. — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Z dawnych wspomnień. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 26, 29; przedr. w: Od kolebki przez życie. Wspomnienia. T. 2-3. Wyd. A. Lewak. Kr. 1936. — K. N.: Kilka wspomnień z życia Ł. z ks. Giedroyciów Rautenstrauchowej, spisane z widzenia i słyszenia. *Kłosy* 1889 nr 1233. — J. Skrzynecka: Kilka szczegółów o Towiańskim. *Przegl. Powsz.* 1890 t. 25 s. 460. — Z. S. Feliński: Ze wspomnień o Słowackim. *Czas* 1895 nr 158; przedr. *Kraj* 1895 nr 29, 32; przedr. w: Pamiętniki. T. 1. Kr. 1897. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 4. Poz. 1895 s. 69, 204, 297-298. — P. Smolikowski: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. T. 4. Kr. 1896 s. 188. — F. Kopera: Nieznana autobiografia C. Norwida. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1897 t. 3 nr 4; odb. Kr. 1898. — E. Siwiński: Garść wspomnień. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 47-53; fragm. przedr. *Przegl. Lit.* 1897 nr 5. — Norwid Cyprian. *Ottův slovník naučný*. T. 18 (1902). —

F. Chłapowski: Cyprian Kamil Norwid. Ekscerpt z odczytu w Tow. Przyj. Nauk Poz. *Kur. Poz.* 1904 nr 285. — Informacja o odczycie. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* 1904 s. 174. — B. Kraszewski: Listy sprzed pół wieku. *Kraj* 1904 nr 20 dod. *Życie i Sztuka*. (Tekst listu L. Czajkowskiego z 1858 z informacją o Norwidzie). — Z. P. (Przesmycki): Z notat i dokumentów o C. Norwidzie. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24. — H. Biegeleisen: Norwid i Krasiński. *Kur. Lw.* 1906, 9 lutego; przedr. *Ludzkość* 1906 nr 80. — H. Biegeleisen: Nieznany wiersz Z. Krasińskiego do C. Norwida. *Kur. Lw.* 1907 nr 68. — Z. P. (Przesmycki): Sofos-Dziewica-Atessa-Helois i nieznany list J. Słowackiego. *Chimera* 1907 t. 10. — S. Tarnowski: Julian Klaczko. *Przegl. Pol.* 1907 t. 166 - 1908 t. 167; odb. T. 1. Kr. 1909 s. 63, 178. — W. Jankowski: Zaleski i Norwid. (W dwudziestą piątą rocznicę śmierci Norwida). *Sfinks* 1908 t. 2 z. 5. — W. Mickiewicz: Emigracja polska 1860-1890. Kr. 1908 s. 101-102. — A. E. Balicki: Cyprian Kamil Norwid. *Spr. Dyr. Gimn. III w Kr. za r. 1908*. Kr. 1909. — W. Hahn: Cyprian Norwid o Słowackim. *Przew. Nauk. i Lit.* 1909 s. 37; przedr. w: Przyszłość moja... Poz. 1921. — S. Lam: Trzy szkice o J. Słowackim. *Kalendarz Słowackiego na r. 1910*. Tarnopol 1909. — F. M. Faleński: Z pamiętników. Powst. przed 1910. Ogł. W. Przecławski. *Nowy Przegl. Literatury i Sztuki* 1921 t. 1; przedr. z małymi zmianami W. Przecławski: Felicjan Medard Faleński. Żywot i dzieła. Poz. 1922. — Z. z Sobieskich Komierowska: Z pamiętnika. *Przegl. Nar.* 1910 nr 1. (S. Pigoń: Dokument czy falsyfikat? *Ruch Lit.* 1961 z. 4/5 — wykazał, że jest to falsyfikat). — L. Skoczylas: Cyprian Norwid o Chopinie. *Pogoń* (Tarnów) 1910 nr 11. —

A. Nowaczyński: Parerga do „Cyganerii warszawskiej". *Świat* 1911 nr 45. [Polemika: *Sfinks* 1911 s. 326]. — A. Ch. (Chołoniewski): Jan Skrzynecki we wspomnieniach córki. *Świat* 1912 nr 11. — S. Kossowski: Krasiński a Norwid. *Spr. Gimn. II.* Lw. 1912; toż: *Księga pam. Z. Krasińskiego*. T. 2. Lw. 1912; toż pt. Z dziejów poetyckiej przyjaźni. Krasiński a Norwid. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3 - 1913 t. 1; przedr. uzup. w: Wśród romantyków i romantyzmu. Lw. 1916. [Rec.: A. E. Balicki. *Przegl. Pol.* 1912/13 t. 2 s. 252-253; S. Machniewicz. *Słowo Pol.* 1912 nr 365; T. S. (Sinko). *Przegl. Powsz.* 1913 t. 118]. — S. Kossowski: Ze stosunków Krasińskiego z Norwidem. (Nieznane listy Krasińskiego). *Słowo Pol.* 1912 nr 80, 82, 86. — Awe: Izraelita C. Norwida. *Izraelita* 1913 nr 19. — F. Hoesick: Chopin. Życie i twórczość. T. 3. W-wa 1913.

http://rcin.org.pl

— J. Tretiak: Bohdan Zaleski na tułactwie. Cz. 2: 1838-1886. Kr. 1914 s. 308, 312, 346. — J. Lorentowicz: Legenda „Cyganerii warszawskiej". *Myśl Pol.* 1915 z. 3. —

Norwid i Chopin. *Gaz. Por.* 1919 nr 50. — Z. Sokołowska: Miłość Norwida. *Bluszcz* 1921 nr 2-3. — F. Hoesick: Maria Kalergis. *Kur. Warsz.* 1923 nr 348. — G. Korbut: Cyganeria warszawska. *Sto lat myśli pol.* T. 9 (1923). — S. A. Wołowski: Pani Calergis i Norwid. *Rzeczy Ciekawe* 1925 nr 10. — S. Cywiński: Norwid o Chopinie. (Z powodu uroczystości Chopinowskich w Warszawie). *Dzien. Wil.* 1926 nr 263. — J. Kallenbach: Towianizm na tle historycznym. *Przegl. Powsz.* 1926 t. 169; odb. Kr. 1926. — T. Makowiecki: Z lat szkolnych C. Norwida. *Ruch Lit.* 1926 nr 4. — S. Mękarski: O genezie „Biblioteki Warszawskiej" i jej charakterze w latach 1841-1863. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — S. Pigoń: C. Norwid i Agaton Giller. *Głos Narodu* 1926 nr 233-235. — S. Pomarański: Z dziejów doli Norwidowej w ojczyźnie. *Ruch Lit.* 1926 nr 8. — Z. Szmydtowa: O pięknie w życiu codziennym. Z życia C. Norwida. *Iskry* 1926 nr 7-8. — L. Bernacki: Korespondencja F. Wężyka z M. Wiszniewskim. *Pam. Lit.* R. 24 (1927). — S. Cywiński: Norwid o Słowackim. *Dzien. Wil.* 1927 nr 144. — S. Cywiński: Norwid w Krakowie i „Czasie". *Czas* 1927 nr 219. — S. Pomarański: O ojcu i przodkach C. Norwida. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 21 nr 60. — S. Cywiński: Papież Pius IX a Norwid. *Dzien. Wil.* 1928 nr 97. — T. Makowiecki: T. T. Jeż a Norwid. *Ruch Lit.* 1928 nr 8. — W. Arcimowicz: Z dziejów przyjaźni C. Norwida z Władysławem Wężykiem. *Ruch Lit.* 1929 nr 10. — T. Hiż: Wielcy ludzie w szlafroku. *Głos Prawdy* 1929 nr 190. — J. Krzyżanowski: Wyjazd Norwida do Ameryki. *Ruch Lit.* 1929 nr 4. — S. Pigoń: Żarty C. Norwida. *Głos Narodu* 1929 nr 347. —

S. Cywiński: Czy Cyprian Norwid miał coś wspólnego z wydaniem wiersza Słowackiego „Odpowiedź na Psalmy przyszłości"? *Ruch Lit.* 1930 nr 4. — Z. A. Morawski: Przyjaciel Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46. (O W. Wężyku). — M. Bisk. (Biskupska): Cyprian Norwid, jeden z pierwszych emigrantów w Ameryce. *Wieści z Polski* 1931 nr 7/8. — S. Cywiński: Norwid w Warszawie. *Myśl Nar.* 1931 nr 12-13. — S. Cywiński: Z dziejów walki Mazurów o stolicę (Warszawa w l. 1840-2 jako tło pierwszych wystąpień Norwida). *Myśl Nar.* 1931 nr 12-13. — A. Czartkowski: Cyprian Norwid a Marceli Lubomirski. *Kur. Warsz.* 1931 nr 307. — A. Czartkowski: Hrabia, wieśniak i worek złota. Cyprian Norwid o Rogerze Raczyńskim. *Tęcza* 1931 z. 15. — A. Czartkowski: Norwidiana. Cyprian Norwid a Zygmunt Krasiński. *Kur. Warsz.* 1931 nr 113. — A. Czartkowski: Norwidiana. Dlaczego Cyprian Norwid pozostawał na emigracji. *Kur. Warsz.* 1931 nr 73. — A. Czartkowski: Norwidiana. Sprawa więzienia C. Norwida w 1846 r. w Berlinie. *Kur. Warsz.* 1931 nr 87. — S. Pigoń: C. Norwid i L. Mierosławski. W świetle nieznanej korespondencji. *Głos Narodu* 1931 nr 347. — S. Pigoń: C. Norwid i L. Mierosławski podczas wojny krymskiej. *Głos Narodu* 1931 nr 350-351. — P. Cazin: Wstęp do wyd. przekł.: Le Stigmate. Paryż 1932 *Collection Polonaise* 6. — E. Krakowski: Chopin et Norwid: l'amour et l'intuition. *Pologne Littéraire* 1932 nr 64. — J. Braun: Mickiewicz i Krasiński — a Norwid. *Zet* 1933 nr 6. — C. F. L.: Norwid i dwie Marie. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 21. —J. M. Chudek: Kraszewski w pracowni „jenjusza zwichniętego". *ABC* 1933 nr 194 dod. artyst. — S. Cywiński: Norwid w Paryżu. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 153. — A. Czartkowski: Cyprian Norwid a Ksawery Branicki. *Kur. Warsz.* 1933 nr 140. — A. Czartkowski: Ojciec poety. *Kur. Warsz.* 1933 nr 247 wiecz. — A. Czartkowski: „Pani na Korczewie". *Kur. Warsz.* 1933 nr 278. — S. R. Dobrowolski: O miłości C. K. Norwida. *Pani* 1933 nr 2. — J. Rosen: Wspomnienia 1860-1925. Spisała A. Leo. W-wa 1933. — J. Warszawiak: Cyprian Kamil Norwid a Żydzi. *Nowy Dzien.* 1933 nr 208. — K. Wyka: Starość Norwida. *Droga* 1933 nr 11. — Życie Norwida. *Awangarda* 1933 nr 5a. — A. Czartkowski: Cyprian Norwid a Sobiescy. *Kur. Warsz.* 1934 nr 255. [Polemika: B. Komierowski: W obronie zmarłych. *ABC* 1934 nr 270 dod. lit. nr 40; A. Czartkowski: Norwid, Sobiescy i prawda. *ABC* 1934 nr 338]. — S. Telega: Nieznane uwagi S. Goszczyńskiego o Norwidzie. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 45. — S. Wasylewski: Szczęśliwy Norwid wybiera się do Polski. *Gaz. Pol.* 1934 nr 242. —

J. W. Gomulicki: Nauczyciel Norwida Jan Klemens Minasowicz. *Myśl Nar.* 1935 nr 17. — J. W. Gomulicki: Zabłąkany pielgrzym. Rzecz o Ludwiku Norwidzie. *Przegl. Współcz.* 1935 t. 55 nr 163-164; odb. W-wa 1936. — M. Piechal: Norwid w Paryżu. *Okolica Poetów* 1935 nr 8. — Z. Wasilewski: Aspazja i Alcybiades. Z dziejów powieści warszawskiej. *Myśl Nar.* 1935 nr 38-39; Literatura i życie. Z dziejów powieści warszawskiej. Tamże nr 40; odb. rozszerzona W-wa 1935. [Rec.:

http://rcin.org.pl

G. KORBUT: „Edmund" a Cyprian Norwid. Polemika z Zygmuntem Wasilewskim. *Ruch Lit.* 1935 nr 1; Z. WASILEWSKI: Czy to Karol Baliński? Odpowiedź prof. G. Korbutowi. Tamże; P. GRZEGORCZYK: Portret Norwida w powieści. *Warsz. Dzien. Nar.* 1935 nr 208; BOY (T. ŻELEŃSKI): Czy powieść o Norwidzie? *Wiad. Lit.* 1935 nr 46; S. CYWIŃSKI: O szkodliwości legend. *Dzien. Wil.* 1936 nr 275-276; T. MAKOWIECKI: Z batalii o Norwida. *Marchołt* 1936 nr 2; Z. WASILEWSKI: Rozmowa z krytykami. *Myśl Nar.* 1936 nr 38-39; W. BOROWY: Norwidiana 1930-1935. Cz. II. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — A. SYSKA: Zakład Św. Kazimierza w Paryżu. Szkic historyczny. W-wa 1936. [Rec.: (l. art.): Tam gdzie umarł Norwid. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 97]. — T. S. WIERZBICKI: Norwid a rok 1863. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 22. — A. BUKOWIŃSKI: Szymanowski i Norwid. *Czas* 1937 nr 123. — R. CZEKAŃSKA-HEYMANOWA: Egeria i poeta. (Z żywota Marii Kalergis). *Pion* 1937 nr 35. — Z. KONARZEWSKI: O Norwidzie i Marii Kalergis. *Czas* 1937 nr 292. — S. PIGOŃ: S. Goszczyński — Z. Węgierska — C. Norwid. *Ruch Lit.* 1937 nr 1. — A. CZARTKOWSKI: Pierwszy zawód miłosny Norwida. Z nieznanych rękopisów poety. *Kur. Warsz.* 1938 nr 270. — W. OSTEN (OLPIŃSKI): Miłość Norwida. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 63. (O powieści R. Czekańskiej-Heymanowej: Maria Kalergis. *Bluszcz* 1937 nr 13-14). — S. PIGOŃ: Rozmowa z Norwidem w Rzymie 1847 roku. *Głos Narodu* 1938 nr 12 dod. *Tydzień Kult.-Lit.* — R. ZRĘBOWICZ: Dulcynea Norwida. *Antena* 1938 nr 34. — J. JARZĘBOWSKI: Traugutt i Norwid. *Lech* 1939 z. 5. [Rec.: K. M. MORAWSKI: Rozmowa Norwida z Trauguttem. *Myśl Nar.* 1939 nr 25]. — F. KLEIN: Humory artystów. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 31. — T. SINKO: Norwid w salonach paryskich. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 27. —

P. CZERNICKA: Chopin i poeci. *Nauka i Sztuka* 1946 nr 5-6; przedr. i uzup.: Z nieznanych listów Chopina do Delfiny Potockiej. *Kuźnica* 1947 nr 37. — J. W. GOMULICKI: Życie Norwida. *Pamięci Cypriana Norwida.* W-wa 1946. — S. URBAŃCZYK: Czy Norwid był Wikingiem? *Odrodzenie* 1946 nr 43. — B. E. SYDOW: Kiedy Norwid poznał Chopina? *Stolica* 1947 nr 7. — K. WYKA: Norwid w Krakowie. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. — W. HAHN: Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński i Cyprian Kamil Norwid w roku 1848. Materiały bibliograficzne. Lubl. 1948 *W stulecie Wiosny Ludów.* — Z. LIBERA: Mickiewicz — Słowacki — Krasiński — Norwid w r. 1848. *Polonistyka* 1948 nr 3 i odb. — M. CZAPSKA: Coś ty uczynił ludziom, Cyprianie? *Życie* (Londyn) 1952 nr 50. — T. MAKOWIECKI: Norwid a rok 1848. *Pam. Lit.* R. 40 (wyd. 1952). — M. ROMANKÓWNA: Inedita Narcyzy Żmichowskiej w Bibliotece Jagiellońskiej. *Prace Polon.* S. X (1952). — J. GÓRSKI (Z. FALKOWSKI): Rezydent Św. Kazimierza. *Dziś i Jutro* 1953 nr 21. — F. KLEIN: Humor artystów. *Tyg. Powsz.* 1953 nr 33. — J. DUBICKI: Setna rocznica pobytu C. K. Norwida w Ameryce. *Nowy Świat* 1954, 13 marca. — M. CZAPSKA: Miłosierdzie na miarę klęsk. Londyn 1954. — J. W. GOMULICKI: Cyprian Norwid. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX w. T. 2. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — J. W. GOMULICKI: Dwa nieznane listy Lenartowicza. *Twórczość* 1955 nr 3. — T. J. W.: Mickiewicz we wspomnieniach C. K. Norwida. *Od A do Z* 1955 nr 43. — A. JANTA: „Nikt o tym nie wie, jak to trudno". Na tropach pracy Norwida w Ameryce. *Wiadomości* (Londyn) 1956 nr 560/561. — J. MACIEJEWSKI: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1956 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — J. STARNAWSKI: Juliusz Słowacki we wspomnieniach współczesnych. Wr. 1956. — K. WYCZAŃSKA: Polacy w Komunie Paryskiej 1871 r. W-wa 1957 *Prace Komisji Wojskowo-Hist. MON* S. A nr 8. —

(gl) (A. L. GZELLA): Izba Norwida w Paryżu. *Kur. Lubelski* 1958 nr 235. — S. PIGOŃ: W Kurierze Paryskim. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 27. — M. WARNEŃSKA: Mazowieckie ścieżki poety. W 75-lecie śmierci C. Norwida. *Trybuna Ludu* 1958 nr 21. — J. JARZĘBOWSKI: Norwid i zmartwychwstańcy. *Życie* (Londyn) 1959 nr 10-11; wyd. osob. Londyn 1960. — J. ARCAB: Głosy o Norwidzie w korespondencji pierwszych zmartwychwstańców. *Znak* 1960 nr 78. — F. GERMAN: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — J. W. GOMULICKI: Biedny Albrick. *Stolica* 1960 nr 26. (O A. Potockim). — J. Z. JAKUBOWSKI: Norwid i Chopin. *Polonistyka* 1960 nr 2. — Z. MUSZYŃSKA: Listy C. Norwida do Cezarego Platera. *Przegl. Hum.* 1960 nr 6. — H. ŚWIETLICKA: Józef Komorowski. 1818-1858. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2. — J. W. GOMULICKI: Norwid w cieniu Cytadeli. W 140 rocznicę urodzin. *Stolica* 1961 nr 38/39-40. — W. GÜNTHER: Maria Kalergis w życiu i w poezji. *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 10. [Polemika: K. TRĘBICKI: Do Redaktora „Wiadomości". Tamże nr 16; S. BADENI: Do Redaktora „Wiadomości". Tamże nr 18]. — Z. MUSZYŃSKA:

http://rcin.org.pl

Norwid w więzieniu berlińskim. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 1. —

W. Folkierski: Norwidowe inferno amerykańskie. (Na podstawie nowych źródeł). *Norwid żywy*. Londyn 1962. [Polemika: W. Weintraub: Czy Ameryka była dla Norwida infernem? *Kultura* (Paryż) 1963 nr 4]. — W. Günther: Tragiczny poeta. Tamże. — S. Legeżyński: Lata paryskie C. Norwida. Tamże. — Z. Markiewicz: „Męka serdeczna" Norwida. Tamże. — M. Paszkiewicz: Norwid w Anglii. Tamże. — J. W. Gomulicki: Nieznane relacje o Norwidzie. *Stolica* 1962 nr 23. — M. Janion: Zygmunt Krasiński — debiut i dojrzałość. W-wa 1962. — Z. Muszyńska: Na wielkopolskim tropie Norwida. W zbiorze: Literackie przystanki nad Wartą. Poz. 1962. — J. W. Gomulicki: Nieznane świadectwa o warszawskich latach Norwida (1840-1842). *Przegl. Hum.* 1963 nr 6. — J. W. Gomulicki: Norwid i pani na Korczewie. W wyd.: Do pani na Korczewie. W-wa 1963. — J. W. Gomulicki: Ze szkolnych dziejów C. Norwida. (W osiemdziesiątą rocznicę zgonu). *Stolica* 1963 nr 22. — Z. Jastrzębski: Nekrologia Norwida. *Ruch Lit.* 1963 nr 5/6. — J. W. Gomulicki: Wstęp i oprac. wyd.: W. Szymanowski, A. Niewiarowski: Wspomnienia o Cyganerii warszawskiej. W-wa 1964. — J. W. Gomulicki: Wprowadzenie do biografii Norwida. W-wa 1965.

4. Twórczość

a) Ogólne charakterystyki i przyczynki

Emilian (E. M. Pol): Gawęda listowa z Wągrowieckiego. *Goniec Pol.* 1851 nr 23, 43. — L. Zienkowicz: Wizerunki polityczne literatury polskiej. T. 1. Lipsk 1867 s. 233. — Listy Jmci Pana Feliksa Ramoty wystosowane do warszawian. List II. *Przegl. Tyg.* 1876 nr 52. — Z. Sarnecki: Cyprian Norwid. *Echo* 1877 nr 1. — W. Marrené-Morzkowska: Grupa poetów z 1840 r. Cyprian Norwid. *Przegl. Tyg.* 1879 nr 1-3; przedr. rozszerzony pt. Symbolista sprzed pięćdziesięciu laty. *Wędrowiec* 1900 t. 1 nr 15-17, 19; przedr. *Tydzień* (dod. do *Kur. Lw.*) 1900 nr 24-26. — A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Norwid. Sylwetka pośmiertna. *Wiek* 1884 nr 22, 27. — J. T. Hodi (J. Tokarzewicz): Z przeżytych dni. *Kraj* 1884 nr 7; omówił W. Arcimowicz: Zapomniany wizerunek C. Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46. — A. Półkozic (A. Niewiarowski): Cyprian Norwid. *Kłosy* 1886 nr 1115-1117. —

Z. Przesmycki: Los geniuszów. *Chimera* 1901 t. 1. — W. Marrené-Morzkowska: Kartka z dziejów Cyganerii warszawskiej. *Słowo Pol.* 1901 nr 453, 455. — P. Chmielowski: „Chimera". *Pam. Lit.* R. 3 (1904) s. 330. — Z. Brodzki: Cyprian Norwid. *Prawda* 1905 nr 16-17. — C. Jankowski: C. Norwid. *Kur. Warsz.* 1905 nr 85. — Mik.: Norwid. Notatka literacka. *Kraj* 1905 nr 17 dod. *Życie i Sztuka*. — K. Wroczyński: Pamięci C. Norwida. *Ogniwo* 1905 nr 18-20. — T. Miciński: Do źródeł duszy polskiej. Lw. 1906. — A. Nowaczyński: Wczasy literackie. W-wa 1906. — Jellenty odczyt o Norwidzie. *Praca* (Poz.) 1907 nr 42/43. — Z sali odczytowej. (Odczyt p. Cezarego Jellenty o C. Norwidzie). *Dzien. Poz.* 1907 nr 242. — R. Zrębowicz: Cyprian Norwid. *Nasz Kraj* 1907 nr 26. —

J. Bandrowski: C. K. Norwid. *Noviny* 1908 t. 1 nr 23-24; *Přehled revii* 1908 t. 4 s. 355 i n. — W. B. (Bukowiński): W ćwierć wieku. (1883 — 1908 — 23 V). *Sfinks* 1908 z. 5. — A. Černy: Cyprian Norwid. *Hlídka časů* 1908 nr 37. — (f) (W. Feldman): Geniusz a społeczeństwo. *Krytyka* 1908 t. 1 z. 6. — (W. Feldman): Kultura duchowa Krakowa. *Krytyka* 1908 z. 6. (Przeciwko S. Tarnowskiemu). — W. Jankowski: Zapomniany poeta. *Ateneum Pol.* 1908 t. 3. — W. K. (Korotyński): Cyprian Norwid. (W XXV rocznicę zgonu). *Kur. Warsz.* 1908 nr 147. — (W.) Makowski: Cyprian Norwid. (Odczyt). *Dzien. Kijowski* 1908 nr 27. — W. Pr. (Prokesch): Wskrzeszony poeta. *Nowa Reforma* 1908 nr 261. — T. Smoleński: W sprawie Norwida. *Słowo Pol.* 1908 nr 64. — S. Wierzbicki: Pamięci C. Norwida w ćwierć wieku od zgonu. *Dzien. Chicagowski* 1908 nr 148. — S. Wierzbicki: Pamięci C. Norwida. *Słowo Pol.* 1908 nr 253; toż *Rodzina i Szkoła* 1909 dod. *Wiedza i Praca* 1908 nr 19/20; toż *Ziemia Lubelska* 1908 nr 156/157; przedr. w: Pisma pośmiertne. Lw. 1910. — Cyprian Norwid (XXV rocznica zgonu). *Dzien. Kijowski* 1908 nr 113. — A. E. Balicki: C. K. Norwid. *Spr. Dyr. Gimn. III w Kr. za r. 1908*. Kr. 1909. — S. Cywiński: O C. Norwidzie słów kilka. *Łan Młodzieży* 1909 nr 9-12; odb. Kr. 1909. — W. Gomulicki: Pogadanka o C. Norwidzie. *Kraj* 1909 nr 9. — W. Jabłonowski: O C. Norwidzie. *Słowo Pol.* 1909 nr 269, 271; toż *Rodzina i Szkoła* 1909 dod. *Wiedza i Praca* 1909 nr 17/20. — M. Rolle: C. Norwid. *Słowo* 1909 nr 179. —

Wykłady w „Straży Polskiej". *Straż Pol.* 1912 nr 1. (O wykładzie A. E. Balickiego). — T. A. Hanuška: C. K. Norwid. *Čas* (Praga) 1912 nr 16-17. — J. Jankow-

http://rcin.org.pl

SKI: O ideach i harfie Norwida. *Prawda* 1912 nr 41-43. — T. JAROSZYŃSKI: Cyprian Kamil Norwid. *Złoty Róg* 1912 nr 53. — C. JELLENTA: Preludia do wiedzy o Norwidzie. *Rydwan* 1912 t. 1-2. — S. PIEŃKOWSKI: C. Norwid. *Gaz. Warsz.* 1912 nr 26. — A. POTOCKI: Norwid (fragment). *Tyg. Pol.* (W-wa) 1912 nr 4; tož *Wisła* (Kr.) 1912 nr 3/4. — K. WROCZYŃSKI: Norwid a krytycy. *Prawda* 1912 nr 46-47. — L. CHOROMAŃSKI: O Norwidzie. (Uwagi tymczasowe). *Prawda* 1913 nr 34-35. — Fr. Hr.: Z sali odczytowej. *Kur. Litewski* 1913 nr 283. (O odczycie S. Cywińskiego). — L. GÓRSKI: Z uwag o Norwidzie. *Książka maturzystów*. W-wa 1913. — L. SKOCZYLAS: Ecce Homo. *Słowo Pol.* 1913 nr 422. — R. ZRĘBOWICZ: Z powodu odczytu o Norwidzie. Polemika. *Słowo Pol.* 1913 nr 44. [J. BANDROWSKI: Odpowiedź. Tamże]. — T. MICIŃSKI: Źródło w górach. Cyprian Norwid. *Nowa Gaz.* 1914 nr 1 (dod. *Literatura i Sztuka*). — W. GOMULICKI: Do Miriama. (List otwarty o Norwidzie...). *Zdrój* 1917 t. 1 z. 2. — K. SMOTRYCH: Zdziczenie literackie w Polsce. *Robotnik* 1919 nr 359/360. —

S. CYWIŃSKI: Stulecie Norwida. *Gaz. Warsz.* 1920 nr 163. — A. PECHNIK: Cyprian Norwid. *Mies. Katechetyczny i Wychowawczy* 1920 nr 6-7. — P. W. (W. BOROWY): Czasopisma. *Przegl. Warsz.* 1921 nr 2; fragm. przedr. pt. Setna rocznica urodzin Norwida w czasopismach. W: O Norwidzie. W-wa 1960. — S. CYWIŃSKI: Ku czci C. Norwida. *Gaz. Wil.* 1921 nr 223. — S. CYWIŃSKI: Tragedia wielkiego poety. *Rzeczpospolita* 1921 nr 268. — C. JELLENTA: Cyprian Norwid a czasy dzisiejsze. *Gaz. Policji Państw.* 1921 nr 27-29. — St. Ad. (S. LAM): Cyprian Norwid. *Placówka Kultury i Sztuki* 1921 z. 17. — B. PENEW: Wstęp w wyd. przekł.: D. Gabe-Penewa: Polski poeti. Izbrani pesni s charakteristiki na poetite. Sofia 1921 *Pol. Bibl.* ks. 5. — J. STUR: Na przełomie. O nowej i starej poezji. Lw. 1921. — J. ZGLICZ: Cyprian Kamil Norwid velikija epigon na romantizma. *Polsko-Bălgarski Pregled* 1921 nr 25. — J. ZGLICZ: Cyprian Kamil Norwid. (W setną rocznicę urodzin 24 IX 1821). *Kur. Lw.* 1921 nr 226. — R. Z. (ZRĘBOWICZ): Pamięci C. Norwida (w setną rocznicę urodzin). *Rzeczpospolita* 1921 nr 263 por. — Cyprian Kamil Norwid (w setną rocznicę urodzin). *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 38. —

F. KVAPIL: C. K. Norwid. W: Polská moderní poesie. I. Dozvůky romantismu. Hledání nových cest. Praga 1922 *Sborník světove poesie*. [Rec.: *Kur. Warsz.* 1922 nr 307]. — R. ZRĘBOWICZ: Oprac. wyd.: Autoportret. W-wa 1922 *Książki Ignisa* t. 2. — H. Ż. (ŻYCZYŃSKI): Arystokrata ducha. *Dzien. Cieszyński* 1923 nr 141. — S. CYWIŃSKI: Wstęp w wyd.: Wybór poezji. Kr. 1924 *BN* I, 64. [Rec.: W. BOROWY: Norwidiana 1921-1924, zob. niżej]. — K. IRZYKOWSKI: Niezrozumialstwo. *Wiad. Lit.* 1924 nr 38. [Polemika: J. HULEWICZ: Zrozumialstwo. *Wiad. Lit.* 1924 nr 40-42; J. UJEJSKI (ogł.): Jasność i ciemność. *Wiad. Lit.* 1924 nr 46; K. IRZYKOWSKI: Inter augures. Słaba odpowiedź osaczonego zrozumialca. *Wiad. Lit.* 1924 nr 50]. — A. LANGE: La littérature polonaise contemporaine. *Le Journal de Pologne* (W-wa) 1924 nr 229. — W. BOROWY: Norwidiana 1921-1924. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25) i odb.; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — C. JELLENTA: Idee muzyczne C. Norwida. *Muzyka* 1925 nr 4/5-6. [Rec.: W. BOROWY: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 1; przedr. w książce, jw.]. — Z. SZMYDTOWA: Norwid wobec tradycji literackiej. *Spr. Gimn. im. C. Plater-Zyberkówny*. W-wa 1925; odb. W-wa 1925. — S. ZDZIECHOWSKA: Cyprian Norwid. *Dziś i Jutro* 1925 nr 5. — a. n. (A. NOWACZYŃSKI): Żerowanie na Norwidzie. *Gaz. Warsz. Por.* 1926 nr 159. — J. UJEJSKI: Wielcy poeci 1848 roku. (Mickiewicz, Słowacki, Krasiński, Norwid). W-wa 1926. (Skrypt powielany); fragm. przedr.: *Norwid żywy*. Londyn 1962. —

I. BRIARES: Paryski odczyt o Norwidzie. *Kur. Poz.* 1927 nr 80. (O odczycie Z. L. Zaleskiego). — K. BRIESEN: Norwid w świetle najnowszych badań. *Polonia* 1927 nr 36. — S. CYWIŃSKI: Bezdroża samotnego człowieka. *Myśl Nar.* 1927 nr 4. — S. KASZTELOWICZ: C. K. Norwid w świetle najnowszych badań. *Polonia* 1927 nr 36 dod. — K. OSTACHIEWICZOWA: Słowacki — Mickiewicz — Norwid. (Z powodu artykułu p. Nowaczyńskiego pt. Ignis ardens...). *Kur. Wil.* 1927 nr 207. — W. WOJUTYŃSKI: O Cyprianie Norwidzie. *Nasz Kraj* (Wil.) 1927 nr 23. — S. CYWIŃSKI: Norwid w klasie 8 gimnazjum. *Przegl. Pedag.* 1928 nr 26. — S. CYWIŃSKI: Stan badań nad Norwidem oraz postulaty na przyszłość. *Ruch Lit.* 1928 nr 1. — P. G. (GRZEGORCZYK): Pierwsza rozprawa o Norwidzie. *Ruch Lit.* 1928 nr 1. — J. CZARNECKI: Cyprian Norwid. *Przegl. Katolicki* 1929 nr 32. — J. JANOWSKI: Oryginalność Norwida. *Dzien. Poz.* 1929 nr 130. — Z. SZMYDTOWA: Dante and Polish Romanticism. *The Slavonic Review* 1929 nr 23; przedr. w jęz. pol. pt. Dante a romantyzm polski. W: Poeci i poetyka. W-wa 1964. —

W. ARCIMOWICZ: Zapomniany wizeru-

http://rcin.org.pl

nek C. Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46. (O art. J. Tokarzewicza z r. 1884). — W. Borowy: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) i odb.; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — J. Kisielewski: Chimera redaktora „Chimery". *Tęcza* 1930 z. 46. — E. Krakowski: Un grand poète philosophe de la Pologne. C. K. Norwid. *Figaro* 1930, 11 października. — J. Krzyżanowski: Polish Romantic Literature. Londyn 1930. — Lech (I. Pannenkowa): Tragedia Norwida. *Rodzina Pol.* 1930 nr 4. — E. Krakowski: L'Europe romantique. Trois destins tragiques: Słowacki, Krasiński, Norwid. Paryż 1931. [Rec.: P. Bathille. *Pologne Littéraire* 1931 nr 57; H. Monfort. *La Pologne Politique* 1931 nr 6; T. Terlecki. *Droga* 1933 nr 11; W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. II. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w książce, jw.]. — M. Piechal: W obronie Norwida. *Gaz. Pol.* 1931 nr 52. — W. Barbasz: Wyspiański na tle romantyzmu. Lw. 1932 *Badania Lit.* t. 4. — R. Lalou: Sieroszewski et Norwid en France. *Pologne Littéraire* 1932 nr 74. — F. Topolski (rys.): Miriam i duch Norwida. *Wiad. Lit.* 1932 nr 54. — Testament Norwidowy. *Zet* 1932 nr 11. —

W. Arcimowicz: Cyprian Kamil Norwid w 50 rocznicę zgonu. *Dzien. Poz.* 1933 nr 119; toż *Kur. Wil.* 1933 nr 134. — W. Arcimowicz: Norwidowe „... obiit ... hic natus est ...". *Droga* 1933 nr 11. — L. Bochenek: W 50-lecie zgonu C. Norwida 1883-1933. *Przegl. Oświatowy* 1933 nr 3. — M. Boruchowicz: Norwid w 50 rocznicę śmierci. *Nasz Dzien.* 1933, 22 maja. — M. Boruchowicz: Próba portretu Norwida. *Nowy Dzien.* 1933 nr 201. — J. Braun: Uwagi o Norwidzie. *Zet* 1933 nr 4. — W. Charkiewicz: Fac!... (Rozważania o Norwidzie i wileńskich badaczach jego twórczości). *Słowo* 1933 nr 146. — S. Cywiński: Dla kogo pisał Norwid? *Verba Veritatis* 1933 nr 8. — S. Cywiński: Norwid redivivus. *Kur. Poz.* 1933 nr 81. — S. Cywiński: O niejasności Norwida. *Gaz. Lit.* 1933 nr 8-9. — S. Cywiński: Przed pięćdziesiątą rocznicą śmierci Norwida. *ABC* 1933 nr 95 dod. lit.-artyst. — S. Cywiński: Satyra patriotyczna Norwida. *ABC* 1933 nr 144 dod. lit.-artyst. — S. Cywiński: Stanowisko Norwida w literaturze. *Ruch Lit.* 1933 nr 3. — K. Czachowski: Bohaterstwo Norwida. (W 50 rocznicę zgonu). *Czas* 1933 nr 116; toż *Dzien. Pol.* 1933 nr 116. — K. Czachowski: Podwójny tragizm Norwida (w 50 rocznicę zgonu poety). *Gaz. Pol.* 1933 nr 141. —

Z. Falkowski: Cyprian Norwid. Sylwetka poety (1821-1883). *Słowo* 1933 nr 137. — J. Feldhorn: „Pomnik strzaskany". (Motywy żydowskie w twórczości C. Norwida). *Mies. Żydowski* 1933 t. 2; odb. W-wa 1933. — S. Flukowski: Życie i dzieło Norwida. *Wiedza i Życie* 1933 nr 2. — J. Janowski: Cyprian Kamil Norwid. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 22. — S. Kołaczkowski: Ironia Norwida. *Droga* 1933 nr 11; przedr. zmieniony w: Dwa studia. Fredro — Norwid. W-wa 1934. [Rec.: S. Cywiński. *Nowa Książka* 1934 z. 3; J. Kulczycka. *Polonista* 1935 z. 2; W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w książce, jw.; polemika: K. Wyka: Imaginacyjny portret Stef. Kołaczkowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1936 nr 11]. — S. Kołaczkowski: Literatura polska w 1932 r. *Roczn. Lit. za r. 1932.* W-wa 1933. — R. Kołoniecki: Mit rzeczy czarnoleskiej. *Droga* 1933 nr 11. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III, jw.]. — R. Kołoniecki: Renesans Norwida. *Wiedza i Życie* 1933 nr 1. — W. Kwiatkowski: Cyprian Norwid w świetle uwag młodzieży współczesnej. *Księga pam. Korpusu Kadetów* 1933 nr 1; odb. Lw. 1933. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III, jw.]. — B. W. Lewicki: Poznajemy wielkość Norwida. *Słowo Pol.* 1933 nr 359. — J. N. Miller: Cyprian K. Norwid. *Robotnik* 1933 nr 207. — J. N. Miller: Norwid o opinii. *Naprzód* 1933 nr 149; toż *Dzien. Lud.* (Lw.) 1933 nr 149. — W. Nat (Natanson): O ironii Norwida. *Dzień Pol.* 1933 nr 139. — M. Piechal: Norwid. Garść uwag o życiu i dziełach poety. *Głos Por.* (Łódź) 1933, 4 czerwca. —

T. Sinko: Klasyczny laur Norwida. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 198-199 i odb.; przedr. w: Hellada i Roma w Polsce. Lw. 1933. [Rec.: R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 32]. — T. Sinko: Poeta — trudny. (W 50 rocznicę śmierci C. Norwida). *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 21. — J. Warszawiak: C. K. Norwid. *Haaretz* (Tel-Aviv) 1933, 21 lipca, dod. lit. — Z. Wasilewski: Cyprian Norwid ur. 24 IX 1821 — zm. 23 V 1883. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 153. — Z. Wasilewski: Wszystkie metody są dobre. *Kur. Poz.* 1933 nr 153. [Polemika: S. Cywiński: O pojmowanie poezji. *Dzien. Wil.* 1935 nr 106; W. Borowy: Anioł woła. *Ruch Lit.* 1935 nr 3; K. Jaworski: Norwid i Brzozowski. *Droga* 1933 nr 11]. — A. Waśkowski: Nieszczęście C. Norwida. *Głos Narodu* 1933 nr 140. — K. Wyka: Starość Norwida. *Droga* 1933 nr 11. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III, jw.]. — K. W. Zawodziński: Odkrywająca i zakrywająca norwidologia. *Droga* 1933 nr 11. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III, jw.]. — Z. Ziółek:

http://rcin.org.pl

Na marginesie rocznicy Norwidowej. *Życie Akademickie* 1933 nr 12. — Un humoriste polonais. *Action Française* 1933, 16 stycznia; przedr. *Pologne Littéraire* 1933 nr 80/81. — Rocznica śmierci Norwida. *Polska Druga* (Łódź) 1933, lipiec. — Tydzień literacki Polskiego Radia. *Radio* 1933 nr 13. (Spr. z odczytu T. Makowieckiego: Naśladowcy i prześladowcy Norwida); toż nr 22. (Spr. z odczytu C. Jellenty). [Polemika: S. C. (Cywiński): Na marginesie. *Myśl Nar.* 1933 nr 23]. — Rocznica zgonu twórcy „Promethidiona". *Świat* 1933 nr 21. — W hołdzie Norwidowi. *Słowo Pol.* 1933 nr 352. —

S. Cywiński: O światło dokoła Norwida. *Dzien. Wil.* 1934 nr 349. — K. Czachowski: Norwid und über Norwid. *Slavische Rundschau* 1934 nr 3. — A. Gabert: Cienie na laurach. *Rubikon* 1934 nr 5/6. — J. Janowski: Blaski i cienie Norwida. *Czas* 1934 nr 343. — W. Kubacki: Po jubileuszu Norwida. *Droga* 1934 nr 7/8. — C. F. L. (Low): Do dziejów krytyki Norwida. *Ruch Lit.* 1934 nr 6. — G. Maver: Norwid Cyprian Kamil. *Enciclopedia Italiana*. T. 24 (1934). — T. Pini: Wstęp w wyd.: Dzieła. W-wa 1934 *Bibl. Poetów Pol.* t. 5. [Rec. zob. rozdz. Wydania zbiorowe]. — S. Stande: Norwid Cyprian Kamil. *Litieraturnaja enciklopiedija*. T. 8 (1934). — *Pod znakiem Norwida. Przegl. Artyst.* 1934 nr 32 (dod. do *Czasu* 1934 nr 262); odb. Kr. 1934. (Zawartość: L. H. Morstin: Zbiorowe wydanie dzieł Norwida; S. M. Grzybowski: Miriam — Pini; T. Przypkowski: Testament Norwida z roku 1858; J. Turzyma: Norwid poeta proletariacki?; W. Dobrowolski: Osoba Cicerona w dziełach Norwida; Z. Leśnodorski: Norwidowskie „Rozmowy umarłych". Trochę bibliografii). [Rec.: W. Arcimowicz. *Przegl. Powsz.* 1935 t. 207]. — P. Czajkowski: Ironia Norwida. *Gaz. Warsz.* 1935 nr 116. — M. Piechal: Norwid dawniej i dziś. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 5-6. — M. Piechal: Wielkość Norwida. *Współczesność Pol.* 1935 nr 3. — S. Wasylewski: Norwid w trzech osobach. *Gaz. Pol.* 1935 nr 340. —

W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. I. *Pam. Lit.* R. 33 (1936); cz. II-III. R. 34 (1937); odb. Lw. 1937; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — W. Borowy: Spory o Norwida. (Odczyt wygłoszony 24 sierpnia 1936 w Gdyni). Ogł. Z. Rothertowa. *Życie i Myśl* 1952 nr 7/9; przedr. w książce, jw. — J. T. Dybowski: Z dziejów zmartwychwstałego słowa. *Kultura* 1936 nr 9. — J. Janowski: Siła zawsze żywa. *Tęcza* 1936 nr 6. — S. Mečiar: Cyprian Norwid. W: Poezia a život. Essaye o polskéj literatúre. Turczański Św. Marcin 1936. — A. Pospieszalski: Dusze samotne. (Studium o Norwidzie i Villiers de l'Isle Adamie). *Spr. Gimn.* Śrem 1936. — J. Świerzowicz: C. K. Norwid. Szkice literackie. Seria I. Grodzisk Poz. 1936. — M. W. (Wieliczko): Wstęp do wyd.: Wybór pism. W-wa 1936 *Bibl. Klejnotów Literatury Pol.* nr 8. — St. J.: Borowy o metodach. *Myśl Nar.* 1937 nr 46. (Omówienie odczytu W. Borowego pt. Współczesne metody badań literackich w świetle najnowszych studiów o Norwidzie. Wygł. 31 października 1937). — A. Grzymała-Siedlecki: Książka i scena. *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 9. —

C. Latawiec: Cyprian Kamil Norwid i jego czasy. (Pierwsze dziesięciolecie twórczości Norwida). Poz. 1938. [Rec.: T. Sinko: Nowe bałamuctwa dokoła Norwida. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 51; K. Troczyński: Jeszcze raz Norwid. *Dzien. Poz.* 1938 nr 289; W. Ch. (Charkiewicz). *Słowo* 1939 nr 44; W. Kubacki. *Wiad. Lit.* 1939 nr 2; *Zet* 1939 nr 1/2]. — L. Piwowar: Norwid i teraźniejszość. *Dzien. Lud.* 1938 nr 99. — K. Czachowski: Na temat Norwida. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 15. — M. Brahmer: Z dziejów włosko-polskich stosunków kulturalnych. Studia i materiały. W-wa 1939 *Bibl. Pam. Lit.* t. 5. — J. W. Gomulicki: Sześć głosów o Norwidzie. *Ateneum* 1939 nr 3 i odb. —

S. Kołaczkowski: Norwid i my. Powst. przed 1939. Ogł. w: Szkice z historii literatury polskiej. Epoka porozbiorowa. Wybrał W. Weintraub. Londyn 1947. — R. Dyboski: Literature, Art and Learning in Poland since 1863. W: The Cambridge History of Poland from Augustus II to Pilsudski. Cambridge 1941. — M. Gardner: The Great Emigration and Polish Romanticism. Tamże. — K. Topornicki (T. Gajcy): Jeszcze pismo. *Sztuka i Naród* 1943 nr 9/10. — A. Bronarski: L'Italie et la Pologne au cours des siècles. Lozanna 1945 *Collection „Culture européenne"*. Série *Échanges intra-européens* nr 2. — The Nazi Kultur in Poland. By several authors, of necessity temporarily anonymous. Londyn 1945. —

W. Borowy: Bibliografia Norwida. *Pamięci C. Norwida*. W-wa 1946. (Tu wiele adnotacji charakteryzujących zawartość poszczególnych pozycji). — J. Budkowska: Z dziejów walki o „prawdziwego" Norwida. *Robotnik Pomorski* 1946 nr 353. — M. Flukowska: Rozmowa z prof. X. Dunikowskim. *Przegl. Artyst.* 1946 nr 10. — A. Gałczyńska-Folkierska: Norwid nad morzem. *Wiatr od Morza* 1946 nr 3. — M. Giergielewicz: Posłowie w wyd.: Laur dojrzały. Londyn 1946 *Bibl. Arcydzieł Pol.* t. 1. — K. Górski:

http://rcin.org.pl

Stanisław Cywiński. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) z. 1/2. — W. Horzyca: Ku czci C. Norwida. *Robotnik Kujawski* 1946 nr 353. — S. Jerschina: Droga prawdy. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 83. — F. Klein: Norwid i dwóch uczonych. *Od A do Z* 1946 nr 15. (M. Sokołowski i J. Mycielski). — S. P. Koczorowski: Przesmycki Zenon (Miriam). *Pam. Lit.* R. 36 (1946) z. 3/4. — W. L. (Leopold): Norwid — wciąż jeszcze nie znany. (W 125 rocznicę urodzin poety). *Pionier* 1946 nr 40. — H. Markiewicz: Norwid w zwierciadle stulecia. *Dzien. Pol.* 1946 nr 265. — A. Olkiewicz: Cyprian Kamil Norwid — poeta i myśliciel. *Głos Pomorski* 1946 nr 216. — M. Piechal: Aktualność Norwida. *Warszawa* 1946 nr 6. — M. Piechal: Norwid i dzień dzisiejszy. (Na 125 rocznicę urodzin). *Dzien. Łódzki* 1946 nr 268. — J. Piechocki: „Syn minie pismo". *Ilustr. Kur. Pol.* 1946 nr 263. —

M. Czapska: Norwid odzyskany. *Kultura* (Paryż) 1947 nr 2-3. — M. Jastrun: Norwid — poeta nieznany. *Kuźnica* 1947 nr 21; przedr. we wstępie do wyd.: Poezje wybrane. W-wa 1947 i wyd. nast.; przedr. w: Wizerunki. Szkice literackie. W-wa 1956. [Rec.: J. Kulczycka-Saloni. *Życie Lit.* 1947 nr 5/6; tbs. *Gaz. Lud.* 1947 nr 147]. — J. Kostrzewski: Cyprian Norwid a prehistoria. *Z otchłani wieków* 1947 nr 7-8. — J. Krzyżanowski: Lud w twórczości Norwida. *Rzeczpospolita* 1947 nr 46. (Por. spr. z odczytu: Jotka (T. Sarnecki): Lud w twórczości Norwida. *Kur. Codz.* 1947 nr 47). — W. Kubacki: O Cyprianie Norwidzie. *Głos Wielkopol.* 1947 nr 176. — W. Leopold: Samotny „Sztukmistrz". *Naprzód Dolnośląski* 1947 nr 9. — R. Pollak: Uroda morza w polskim słowie. Poz. 1947. — Z. Szweykowski: Fenomen Norwida. *Głos Wielkopol.* 1947 nr 176. — kjw (K. Wyka): Stosunek do Norwida. *Odrodzenie* 1947 nr 24. — K. W. Zawodziński: Uroczystości Norwidowe. (Garść refleksji). *Myśl Współcz.* 1947 nr 7/8. — J. Garbaczowska: Cyprian Norwid. (W-wa) 1948 *Wiedza Powsz.* 130. Z cyklu: *Portrety lit.* z. 10. — M. Morstin-Górska: Norwid a współcześni. *Znak* 1948 nr 8. — M. Piechal: Norwid po wojnie. *Nowiny Lit.* 1948 nr 22. [Polemika: J. W. Gomulicki: Poprawki norwidowskie. Tamże nr 25]. — M. Straszewska: Norwid a współczesne mu życie literackie. Przedstawił W. Borowy. *Spr. PAU* 1948 nr 8. — K. W. Zawodziński: Tryumfy norwidologii. *Arkona* 1948 nr 1/3. — J. W. Gomulicki: Trzecia aureola. (Norwid — Hugo — Olizarowski). W wyd.: Dwie aureole. W-wa 1949 *Norwidiana* t. 1. — K. Eberhardt: Przegląd wydawnictw poświęconych Cyprianowi Norwidowi w latach 1945-49. *Słowo Powsz.* 1949 nr 335. — A. A. Olkiewicz: Cyprian Kamil Norwid. *Głos Katolicki* 1949 nr 41. — B. E. Sydow: Norwid i Chopin. *Kur. Szczeciński* 1949 nr 13. — M. Krupiński: Powojenne publikacje o Norwidzie. *Przegl. Powsz.* 1950 t. 230 nr 10. —

J. Bielatowicz: Garstka piasku. *Życie* (Londyn) 1952 nr 50. — M. Czapska: „Fortuna Cezara". *Kultura* (Paryż) 1952 nr 4. — J. Górski (Z. Falkowski): Norwid. (Szkic). *Życie i Myśl* 1952 nr 7/9. [Rec.: J. M. Ś. (Święcicki): Norwid. *Tyg. Powsz.* 1953 nr 2]. — C. Miłosz: Norwid. *Kultura* (Paryż) 1952 nr 12. — T. Terlecki: Nad grobem Norwida. *Życie* (Londyn) 1952 nr 50. — S. Treugutt: Cyprian Kamil Norwid. *Wszechnica Radiowa* 1952 nr 20. — J. Z. Jakubowski: Wstęp w wyd.: Wiersze wybrane. Wr. 1953 *Nasza Bibl.* — N. Modzelewska: Problem Norwida. *Przegl. Kult.* 1953 nr 6. — M. Jastrun: Milczący triumfator. *Przegl. Kult.* 1955 nr 51/52. — P. Bujić: Ciprijan Norvid. *Letopis Matice Srpske* 1956 s. 612-614. — K. Eberhardt: Odpowiednie dać rzeczy słowo. *Słowo Powsz.* 1956 nr 90. — Z. Jastrzębski: Aktualność Norwida. *Kamena* 1956 nr 7/8. — Z. Pędziński: Artysta mężnego serca. *Tyg. Katolicki* 1956 nr 5. —

W. Billip: Sesja naukowa IBL PAN w 75 rocznicę śmierci Norwida. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 4. — J. W. Gomulicki: Na odjazd młodego wieszcza. (Nieznany wiersz do Norwida). *Trybuna Lit.* 1958 nr 38. — J. W. Gomulicki: Norwid dobrze „przykryty". *Polonistyka* 1958 nr 4; przedr. w zbiorze: Trzy głosy o Norwidzie. W-wa 1958. — W. Górny: Uroczystości Norwidowe. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 24. (O konferencji zorganizowanej 29 maja 1958 przez IBL PAN). — J. Z. Jakubowski: W 75 rocznicę śmierci C. K. Norwida. *Polonistyka* 1958 nr 4; przedr. ze zmianami pt. Nad listem i wierszem poety. W zbiorze: Trzy głosy o Norwidzie. W-wa 1958. — J. W. (W. Jekiel): Norwidowska konferencja IBL. *Pam. Teatr.* 1958 z. 2. — A. Kempa: Zwycięstwo Norwida i sztuki oraz... klęska łódzkich polonistów. *Życie Akademickie* 1958 nr 17 (dod. do *Dzien. Łódzkiego* 1958 nr 116). (Spr. VIII Zjazdu Młodzieży Polon., poświęconego Norwidowi i literaturze XX w.). — L. Krzemieniecka: C. Norwid a muzyka. *Muzyka* 1958 nr 1-2. — J. N. Miller: Norwid po latach. *Głos Nauczycielski* 1958 nr 22. — J. N. Miller: Rzecz o opinii (via Norwid). *Kierunki* 1958 nr 8. — S. Nyrkowski: „Ideał sięgnął bruku". W 75

http://rcin.org.pl

rocznicę śmierci C. Norwida. *Gromada-Rolnik Polski* 1958 nr 79. — M. Piechal: Poeta internacjonalista. *Odgłosy* 1958 nr 17; M. Piechal: Prekursor nowoczesności. Tamże nr 16. — Z. Polsakiewicz: Nad Norwidem. (W 75 rocznicę śmierci). *Pomorze* 1958 nr 21. — I. Sławińska: Młodość Norwida. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 27. — Z. Wasilewski: „Miło być od swojego czasu zrozumianym...". *Trybuna Lit.* 1958 nr 21. — K. Wyka: Obrazy czynów ludzkich. *Spr. Wydz. Nauk Społ. PAN* 1958 z. 7. — Z. J.: Norwidowski zjazd młodych polonistów. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 22. (Zjazd w Toruniu 2-4 maja 1958). — J. Błautowa: Samotny i zwycięski. *Za i przeciw* 1959 nr 39. — M. Jastrun: Wstęp w wyd.: Pamiętnik artysty. W-wa 1959. — T. Kudliński: Paryż — wiosna 1959: W Norwidowej celi. *Za i przeciw* 1959 nr 23. —

(W. Borowy: O Norwidzie. Rozprawy i notatki. Oprac. Z. Stefanowska. W-wa 1960. Rec.): J. Z. Jakubowski: Nowe norwidiana. *Polonistyka* 1960 nr 6; M. Jastrun: Borowy o Norwidzie. *Nowa Kultura* 1960 nr 28; J. Starnawski: Wacław Borowy o Norwidzie. *Twórczość* 1960 nr 9; Z. Szmydtowa: Wacław Borowy o Norwidzie. *Nowe Książki* 1960 nr 14; S. Szperling: Wacław Borowy, czyli o artyzmie w krytyce. *Kierunki* 1960 nr 33; W. Weintraub: Studia Borowego o Norwidzie. *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 38; T. Żabski. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 3. —

Z. Jastrzębski: Poeta ludzkiej pamięci. *Znak* 1960 nr 73/74. — Z. Łapiński: Kompetencje Norwida. Tamże. — W. Szymański: Dwie samotności. (O Słowackim i Norwidzie). *Tyg. Powsz.* 1960 nr 9. — J. Błoński: W sprawie Norwida. *Życie Lit.* 1961 nr 34. [Polemika: J. W. Gomulicki: „Sprawa Norwida". *Życie Lit.* 1961 nr 40; J. Błoński. *Życie Lit.* 1961 nr 40]. — J. Z. Jakubowski: O współczesności Norwida. W 140 rocznicę urodzin poety. *Życie W-wy* 1951 nr 228. — Cyprian Kamil Norwid (w 140 rocznicę urodzin). *Gromada-Rolnik Polski* 1961 nr 119. — J. N. Miller: Wciąż żywszy niż za życia. (W 140 rocznicę urodzin C. K. Norwida). *Głos Pracy* 1961 nr 229. — T. Szaja: Norwid — kwatermistrz naszego postoju. (Głos w ankiecie „Mój stosunek do Norwida"). *Znak* 1961 nr 80. [Rec.: J. Łukasiewicz: „Ziarnko piasku". *Tyg. Powsz.* 1962 nr 42]. — Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961. (Zawartość: J. Z. Jakubowski: W kręgu Norwida i norwidologów; M. Jastrun: Monolog Norwida; B. Kocówna: Autografy listów Norwida w Bibliotece Narodowej; J. W. Gomulicki: Addenda; Z. Libera: Norwid o Johnie Brownie; A. Lisiecka: Romantyczna „filozofia przyszłości" C. Norwida; J. Przyboś: Próba Norwida; M. Straszewska: Paradoksy w liryce Norwida; M. Straszewska: Norwid o Słowackim; Z. Szmydtowa: Norwid wobec włoskiego Odrodzenia; M. Żurowski: Norwid i Gautier). [Rec.: M. Knothe. *Polonistyka* 1962 nr 2; Z. Łapiński: Rozszerzający się krąg norwidystów. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 8; A. Międzyrzecki: Nowe studia o Norwidzie. *Świat* 1962 nr 8; M. Piechal: Norwid na nowo odczytany. *Nowa Kultura* 1962 nr 20; Z. Stefanowska. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 2]. — J. Maciejewski: Joachim Lelewel w świetle emigracyjnej poezji. *Z badań nad pracami historycznymi Joachima Lelewela.* Poz. 1962. — J. Węgrzyńska-Kościałkowska: „Niebo i ziemia". *Norwid żywy.* Londyn 1962. — W. Wohnout: Norwid żywy. Tamże. — J. Z. Jakubowski: O kontynuowanie badań nad Norwidem. *Przegl. Hum.* 1964 nr 4. — J. Łatuszyńska: Polonica w twórczości Mirosława Krleży. (W siedemdziesięciolecie urodzin pisarza). *Pam. Słowiański* t. 14 (1964). — B. Olszewicz: Aleksander Humboldt i polski świat literacki. *Przegl. Hum.* 1964 nr 1. — M. Straszewska: O milczeniu i ciszy u Norwida. *Przegl. Hum.* 1964 nr 4. — Z. Szmydtowa: Listy poetyckie Norwida. Tamże i nadb.

b) Poezje

A. Czajkowski: Spojrzenie na piśmiennictwo krajowe. *Przegl. Warsz.* 1842 t. 3 s. 350. — (J. I. Kraszewski): Przypisek wydawcy (do wiersza Pożegnanie). *Athenaeum* 1842 t. 5 s. 130. — K. Witte: Drobne pisma poetyckie. *Pam. Lit.* (dod. do *Gaz. Powsz.*) 1842 nr 12. — E. Dembowski: Młoda piśmienność warszawska. *Tyg. Lit.* 1843 nr 31. — N. Wróblewski: „Biblioteka Warszawska" z r. 1841 i 1842. (Rozbiór). *Przegl. Nauk.* 1843 t. 1 s. 150, 230. — Wiadomości bieżące. *Przegl. Poz.* 1848 t. 7 s. 661. — Wł. (W. Bentkowski): Listy z Poznania. IX. *Gaz. Pol.* 1849 nr 104. — (J. Koźmian): „Pieśni społecznej cztery stron". *Przegl. Poz.* 1850 t. 10 s. 217. — L.: „Pieśni społecznej cztery stron" napisał C. Norwid 1848. *Krzyż a Miecz* 1850 nr 9. — Sydalw Chochlik (W. D. P. Chotomski): Błędny ognik. II. *Goniec Pol.* 1851 nr 48. — J. Klaczko: List XI. *Goniec Pol.* 1851; przedr. w: Pisma z lat 1849-1851. Poz. 1919. —

A. (A. E. Koźmian): Korespondencja literacka. *Czas* 1857 nr 176. — (Pokłosie. R. 5. Rec.). *Przegl. Poz.* 1857 t. 24 s. 179-180. — (Auto-da-fé; Szczesna. Rec.): (W. Szymanowski). *Gaz. Codz.* 1859 nr

http://rcin.org.pl

219; *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4 s. 232; Z Paryża. *Czas* 1859 nr 138. — J. I. Kraszewski: Kartki z podróży 1858-1864 r. W-wa 1866 i wyd. nast. — B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Z r. 1867 Rachunki. Rok drugi. Cz. 2. Poz. 1868 s. 80. — X. E. P.: Kronika. Najznakomitszy i najuczeńszy p. Kraszewski... *Przegl. Lw.* 1871 z. 13 s. 67. — Dawniej i dzisiaj. Polityczno-literackie. *Przegl. Lw.* 1871 nr 1 s. 12. — S. Duchińska: Kronika zagraniczna. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 4 s. 452. (M. in. o przekł. fragm. Odysei). — W. Marrené (Morzkowska): Kronika literacka. *Kur. Codz.* 1883 nr 239. (O „Szczesnej"). — F. Konarski: O erotyku Mickiewicza „Gdybym się zmienił w wstęgę złocistą". *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887). —

K. Witte: „Cyganeria warszawska" i Teofil Lenartowicz. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 27. — A. Dybowska: Cyprian Norwid d'après la Chimera. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1905 nr 204. — E. M.: Mało znane utwory C. Norwida. *Praca Pol.* 1906 nr 44 dod. (Pieśń od ziemi naszej; Klątwy). — T. Pini: Z pośmiertnych utworów C. Norwida. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) z. 1. — R. Zrębowicz: Z teki pośmiertnej C. Norwida. *Słowo Pol.* 1907 nr 309. — A. Grzymała-Siedlecki: (J. Lemański: Satyra polska. Rec.). *Czas* 1908 nr 255. — J. Jankowski: Prześliczny wiersz. Nieznany utwór Norwida. *Świat* 1908 nr 48. (O wierszu Wspomnienie). — F. Kvapil: Z básni C. K. Norwida. *Slovanský přehled* 1908 t. 4 s. 289-291. — T. Smoleński: Egipskie norwidiana. *Ateneum Pol.* 1908 t. 2. — R. Zrębowicz: Oprac. wyd.: Wybór poezyj. Lw. 1908; toż wyd. 2 Lw. 1911. — D. (Z. Dębicki): Nieznane pisma Norwida. *Kur. Warsz.* 1910 nr 237. (O utworach ogł. przez B. Erzepkiego). — Z. Przesmycki: Przypisy wydawcy. W wyd.: Pisma zebrane. T. A cz. 2. W-wa 1911. — K. Bartoszewicz: Nieznany wiersz Norwida. *Świat* 1912 t. 4 nr 29. — A. Piskozub: Zmierzch romantyzmu. Lw. 1913. (O wierszu Żydowie polscy). — W. R. (Rzymowski): Pyłki śródgwiezdne. Uwagi na marginesach „Pism zebranych" C. Norwida. *Prawda* 1913 nr 1, 8. — S. Windakiewicz: Walter Scott i Lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. — J. Oksza (J. Kisielewska): Z doryjskiego na frygijskie. Fragment Norwida. *Bluszcz* 1915 nr 24 s. 185. — Z. Przesmycki: Trzy nie wydane fragmenty epickie C. Norwida. Przypisy wydawcy. *Myśl Pol.* 1915 z. 3. —

S. P. Koczorowski: Sześćsetlecie śmierci Dantego. *Prąd* 1921 nr 6/7; przedr. uzup. w: Dante w Polsce. Kr. 1921. — J. Cierniak: Norwid w świetle młodzieńczej poezji. *Kur. Pol.* 1922 nr 227. — M.: Poezja Nowej Polski. *Kurier* (Łódź) 1922 nr 78. — S. Windakiewicz: Odkrycie Włoch. Kr. 1922 s. 21. (O Pompei). — Z. Gąsiorowska-Szmydtowa: Norwida przekład ody Horacego „Ad Pompeium". *Pam. Lit.* R. 21 (1923); przedr. w: Poeci i poetyka. W-wa 1964. — S. Żeromski: Snobizm i postęp. W-wa 1923; wyd. 2 1926. (Tu m. in. o „Bema pamięci żałobnym rapsodzie"). — Z. Szmydtowa: Norwid a Kochanowski. *Bluszcz* 1925 nr 16. — W. Dobrowolski: Norwidowa opowieść o wiecznym Rzymie i wiecznym człowieku „Quidamie". *Pam. Lit.* R. 24 (1927). [Rec.: A. Brückner. *Ruch Lit.* 1928 nr 3; W. Borowy: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 1; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — J. D. (Dürr): Norwida „Bema pamięci żałobny rapsod". (Sprostowanie tekstu). *Ruch Lit.* 1927 nr 3. — W. Kozicki: Wiersz Norwida o „Generale Dembińskim" Rodakowskiego. *Myśl Nar.* 1927 nr 2. — W. Arcimowicz: Norwid pamięci Bema. *Dzien. Wil.* 1929 nr 149. — T. Makowiecki: Oprac. wyd.: Pour publicystów Moskwy; Marquis de Boissy. *Pam. Warsz.* 1929 z. 4. — Z. Szmydtowa: Norwid jako tłumacz Homera. *Prace Komisji do Badań nad Historią Literatury i Oświaty Tow. Nauk. Warsz.* T. 3. W-wa 1929 i odb. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1925-1929, jw.]. —

S. Cywiński: Centrum polszczyzny. *Myśl Nar.* 1930 nr 23. — A. Dzięciołowski: Tęsknota za polskim obyczajem. *Kur. Warsz.* 1930 nr 207. (O „Mojej piosnce" II). — Z. Szmydtowa: Miara i symbol wielkości w poezji Norwida. W-wa 1930. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1925-1929, jw.]. — W. S. Turczyński: Nieznany autograf C. Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46. („Do Spartakusa"). — W. Arcimowicz: „Salome" O. Wilde'a a „Quidam" C. Norwida. *Słowo* 1931 nr 76, 79. — Miriam (Z. Przesmycki): Oprac. wyd.: Poezje wybrane. W-wa 1933 (1932). — Boy (T. Żeleński): „Duch Adama i skandal". *Wiad. Lit.* 1932 nr 40. [Polemika: W. Kubacki: Jak się to pismo niejasne wykłada. *Wiad. Lit.* 1932 nr 43; toż *Myśl Nar.* 1932 nr 44; przedr. w: Lata terminowania. Kr. 1963; Mickiewicz, Norwid i Boy. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 258; A. Czartkowski: Duch Adama i skandal. *Kur. Warsz.* 1933 nr 7]. — W. Arcimowicz: O prognostykach dla poezji polskiej. (Broniewski, J. N. Miller, C. K. Norwid). *Pax* (Wil.) 1933 nr 1/2-3. — S. C. (Cywiński): Na marginesie. *Myśl*

http://rcin.org.pl

Nar. 1933 nr 23. (O „Klaskaniem mając obrzękłe prawice"). — Z. Falkowski: O poemacie „Quidam". *Myśl Nar.* 1933 nr 23. — S. Jerschina: Uwagi nad „Purytanizmem" Norwida. *Ruch Lit.* 1933 nr 3. — M. Kridl: O lirykach Norwida. *Droga* 1933 nr 11. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — T. Makowiecki: Stygmat ruin w twórczości Norwida. *Droga* 1933 nr 11. — S. Pigoń: Nieznane wiersze Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 22. — Z. Przesmycki: Oprac. wyd.: Reszta wierszy odszukanych po dziś, a dotąd nie drukowanych. W-wa 1933. — Z. Szmydtowa: Cyprian Norwid. (Z powodu publikacji Miriama: C. Norwida „Poezje wybrane"). *Polonista* 1933 z. 4. — S. Wasylewski: Psalmów--psalm. *Wiad. Lit.* 1933 nr 55 .— K. Wyka: Norwid jako poeta kultury. *Kultura i Wychowanie* 1933 nr 1. — J. Turzyna: Norwid poeta proletariacki? *Pod znakiem Norwida. Przegl. Artyst.* 1934 nr 32 (dod. do *Czasu* 1934 nr 262); też odb. Kr. 1934. —

W. Borowy: Anioł woła. (Interpretacja czterech zwrotek Norwida). *Ruch Lit.* 1935 nr 3 i odb.; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — S. Cywiński: O „Polce" Norwida i o innych Polkach. *Ruch Lit.* 1935 nr 4-5. — W. J. Dobrowolski: Postacie starożytnych w poezji Norwida. *Gaz. Artystów* 1935 nr 18. — J. W. Gomulicki: Zabłąkany pielgrzym. Rzecz o Ludwiku Norwidzie. *Przegl. Współcz.* 1935 t. 55 nr 163-164; odb. Kr. 1936. — W. Ogrodziński: Polskie przekłady Horacego. *Commentationes Horatianae.* Kr. 1935 i odb. — W. Parkott: Z zapomnianych utworów Norwida. *Pion* 1935 nr 40. („Beatrix"). — S. Pigoń: Wariant (?) „Wędrownego sztukmistrza" C. Norwida. *Ruch Lit.* 1935 nr 4/5. — R. Dyboski: Przedmowa w: W. Kirkconnell: A Golden Treasury of Polish Lyrics. Winnipeg 1936. — K. M. Morawski: Rozmowa z przyjacielem. *Myśl Nar.* 1936 nr 3-4. — A. Pospieszalski: Dusze samotne. (Studium o Norwidzie i Villiers de l'Isle Adamie). *Spr. Gimn.* Śrem 1936. — S. Pigoń: Czy Norwida „Cienie" = „Quidam"? Łamigłówka bibliograficzna. *Ruch Lit.* 1937 nr 5; przedr. pt. Na tropach zatraconego poematu Norwida. W: Miłe życia drobiazgi. W-wa 1964. — J. W. Gomulicki: Norwidiana. *Ateneum* 1938 nr 3. — S. Jerschina: Miłość dla zwierząt w poezji Norwida. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 12. — M. Kridl: O lirykach Norwida. W książce: W różnych przekrojach. Studia i szkice literackie. W-wa 1939. —

K. Wyka: Obrazy sztuk w poezji C. K. Norwida. Powst. 1942. Ogł. *Spr. PAU,* wrzesień 1939/grudzień 1944. — A. Zaleski (J. W. Gomulicki): Oprac. wyd.: Gromy i pyłki. Wil. 1939 (W-wa 1944). — mj (M. Jastrun): Laurowo i ciemno. Krzyż w rzece. *Odrodzenie* 1944 nr 6/7. (O analizie wiersza „Krzyż a dziecko" przez T. Piniego w wyd. 1934). — M. A. Michael: Wstęp do zbioru: T. M. Filip: A Polish Anthology. Moja ojczyzna-polszczyzna. (Wybór poezji polskiej). Londyn 1944. — K. Czachowski: Natchnienie pod piórem, czyli o dwuwierszu Norwida. *Życie Lit.* 1945 nr 7-8. — S. Jerschina: Liryka Norwida. *Spr. PAU* 1945 nr 8. [Polemika: Z krainy bełkotu. *Kuźnica* 1946 nr 21; Replika: S. Jerschina: W odpowiedzi na bełkot. *Tyg. Warsz.* 1946 nr 27]. — M. Piechal: Prawo poezji — prawem sądu. *Dzien. Łódzki* 1945 nr 94. — W. Borowy: Norwid poeta. *Pamięci Cypriana Norwida.* W-wa 1946; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — W. Borowy: „Słuchacz". *Tyg. Powsz.* 1946 nr 42; przedr. jw. — W. Borowy: „Wieś". *Tyg. Powsz.* 1946 nr 32; przedr. jw. — K. Wyka: „Wędrowny sztukmistrz". *Twórczość* 1946 nr 10. — W. Borowy: Norwid zapomniany. *Gaz. Lud.* 1947 nr 5; przedr. jw. (Wiersz: „Te kilka rysów"). — W. Borowy: O autografie Vade-mecum Norwida. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1947 z. 1/2. — W. Borowy: Oprac. wyd.: Vade-mecum. Podobizna autografu. W-wa 1947. [Rec.: K. Czachowski: Norwid prawdziwy. *Dzien. Lit.* 1948 nr 34; M. Jastrun: Pamiętnik artysty. *Kuźnica* 1948 nr 10; T. Mikulski. *Zeszyty Wr.* 1948 nr 2; Notatki bibliograficzne. *Przegl. Powsz.* 1948 nr 7/8; K. W. Zawodziński: Triumfy norwidologii. *Arkona* 1948 nr 1]; Przedmowa przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — W. B. (Borowy?): Odczyt Kazimierza Wyki. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 8. (O odczycie pt. Krąg sztuk w poezji Norwida, wygł. w Muz. Nar. 31 stycznia 1947). — Z. Rothertowa-Niesiołowska: Polka Cypriana Norwida. *Płomień* 1947 nr 9. —

J. W. Gomulicki: Na tropach Norwida. *Nowiny Lit.* 1948 nr 1. [Uzup. T. Łopalewski: W sprawie Norwida. *Nowiny Lit.* 1948 nr 5]. — J. W. Gomulicki: Trzy nieznane wiersze. *Nowiny Lit.* 1948 nr 36. — J. Markale: Un grand poète polonais: Cyprian K. Norwid. *Escales* 1948 nr 31. — S. Szuman: O kunszcie i istocie poezji lirycznej. Łódź 1948. — K. Wyka: Cyprian Norwid, poeta i sztukmistrz. Kr. 1948 *Z Życia Literatury. Prace Komisji Hist. Lit. Pol.* nr 1. [Rec.: M. Ch. (Chojecka). *Przegl. Powsz.* 1948 t. 226 nr 10; M. Dunajówna. *Głos Pomorski* 1948 nr

http://rcin.org.pl

137; J. Garbaczowska: K. Wyka o Norwidzie. *Dzien. Lit.* 1948 nr 23; M. Morstin-Górska: Norwid — poeta i sztukmistrz. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 28; M. Piechal: Wyka o Norwidzie. *Nowiny Lit.* 1948 nr 47; Z. Stefanowska: Książka o poecie i sztukmistrzu. *Dziś i Jutro* 1948 nr 27; J. Szumilas: Z wizytą u poety i sztukmistrza. *Odra* 1948 nr 28; W. Borowy: Książka o świecie sztuki w poezji Norwida. *Wiedza i Życie* 1949 nr 1; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960; C. Skoluda. *Zeszyty Wr.* 1949 nr 1/2]. — kjw. (K. Wyka): Na początku były linie. *Odrodzenie* 1948 nr 42. — M. Alexandrowicz: Norwidowska wizja antycznej Pompei. *Meander* 1949 nr 7. — W. Borowy: Główne motywy poezji Norwida. *Zeszyty Wr.* 1949 nr 1/2; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — Z. Bownik: Cyprian Kamil Norwid o swej twórczości poetyckiej. *Roczniki Hum.* 1949. — W. Juszczak: Z zagadnień poezji Norwida. *Słowo Powsz.* 1949 nr 343. — Z. Zaniewicki: Przedmowa do wyd.: Trzy miłości. Paryż (1950). — Kr. Zb. (Zbijewska): Norwid — poeta nieznany. *Dzien. Lit.* 1950 nr 1. —

J. Arcab: Norwidowa Litania. *Słowo Powsz.* 1952 nr 122. — J. Arcab: Do Najświętszej Panny Maryi Litania C. Norwida. *Życie i Myśl* 1954 nr 1. — T. Terlecki: Hamlet polski i angielski. *Kultura* (Paryż) 1954 nr 1/2. — T. Terlecki: Vade-mecum. *Kultura* (Paryż) 1954 nr 5. — W. Weintraub: Norwid-Puškin. Norwid's „Spartacus" and the Onegin stanza. *Harvard Slavic Studies* 1954 t. 2 i odb. — J. W. Gomulicki: Norwid a Tasso. (Z dziejów kultu Tassa wśród polskich poetów romantycznych). *Kwart. Neofilol.* 1955 z. 1/4. — J. Jarzębowski: Maryjna poezja C. K. Norwida. *Duszpasterz Pol. Zagranicą* 1955 nr 2. — Z. Jastrzębski: Sto poetyckich paragrafów. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 38. — J. W. Gomulicki: Oprac. wyd.: Okruchy poetyckie i dramatyczne. W-wa 1956. — M. Jastrun: Wstęp do wyd.: Poezje. W-wa 1956. — M. Kridl: A Survey of Polish Literature and Culture. Haga 1956. — J. Przyboś: Zdumiewający poeta. *Przegl. Kult.* 1956 nr 12. — I. Sławińska: O poezji miłosnej Norwida. *Kamena* 1957 nr 1/2. — K. Wyka: Norwidowska „Tragedia zakonnic". *Pam. Lit.* R. 48 (1957) z. 3. —

T. Filip: Skąd pochodzi postać „Chrystusa jeźdźca" w poezji polskiej? *Za i przeciw* 1958 nr 14/15. — J. W. Gomulicki: Norwid poeta europejski. (W 75 rocznicę śmierci poety). *Nowa Kultura* 1958 nr 21-22. [Polemika: M. A. Styks: Umiejmy z Norwidem. *Życie Lit.* 1958 nr 23]. — W. Górny: Jedna z zagadek niezrozumiałości. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 27. — M. Jastrun: Monolog Norwida. *Nowa Kultura* 1958 nr 38; przedr. w zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961. — Z. Jastrzębski: Pod znakiem Norwida. *Kamena* 1958 nr 16. — K. Królówna: Na marginesie lektury „Amen". *Polonista* (Lubl.) 1958 nr 3. — M. Lejko: Fraszki Norwida. *Spr. Tow. Nauk. KUL* nr 7. Lubl. 1958 s. 128. — M. Piechal: Norwida miłość i łzy. *Odgłosy* 1958 nr 15. — I. Sławińska: Jeden motyw antyczny w poezji Norwida: Bruk rzymski. *Roczniki Hum.* t. 6 (1957) z. 2. Lubl. 1958 i nadb. — B. Wosiek: Norwid — poeta katolicki. *Homo Dei* 1958 nr 6. — *Roczniki Hum.* t. 6 (1956-1957) z. 1: Prace o Norwidzie. Wyd. Tow. Nauk. KUL. Red. I. Sławińska. Lubl. 1958. (Tu m. in.: Z. Jastrzębski: Pamiętnik artysty. (O „Vade-mecum" C. K. Norwida); Z. Łapiński: Obrazowanie w „Quidamie"; B. Wosiek: Ironia w liryce Norwida). [Rec.: (gal) (A. L. Gzella): Roczniki Humanistyczne poświęcone Norwidowi. *Kur. Lubelski* 1958 nr 135/136; Z. Stefanowska. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 2]. — Z. Dokurno: Przyroda w lirykach Norwida. *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* z. 2. Tor. 1959. — J. M. Kasjan: Uwagi o A Dorio ad Phrygium C. Norwida. Tamże. — A. Paluchowski: Matka Boska w poezji czasów stanisławowskich i okresu romantyzmu. W zbiorze: M. Jasińska, Z. Jastrzębski, T. Kłak, S. Nieznanowski, A. Paluchowski, S. Sawicki: Matka Boska w poezji polskiej. T. 1. Szkice o dziejach motywu. Lubl. 1959. — J. Przyboś: Próba Norwida. *Twórczość* 1959 nr 4; przedr. w zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961 i odb. — B. Zakrzewski: Norwid w „Pokłosiu" Edmunda Bojanowskiego. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 2. — Z. Jastrzębski: „Vade-mecum" upowszechnione drukiem. *Przegl. Hum.* 1960 nr 2. (O wyd. w Tumbridge Wells 1953). — M. Książek: Dwa wiersze Norwida. (Próba analizy). *Zeszyty Polon.* W-wa 1960. (W Weronie; Święty pokój). — W. Kubacki: Religia smutku (I). *Przegl. Hum.* 1960 nr 4. — J. Rudnicka: Nieznane autografy C. Norwida. *Twórczość* 1960 nr 4. —

J. Arcab: Motywy maryjne w poezji Norwida. *Nasza Przeszłość* 1961 t. 13. — T. F. Domaradzki: Le culte de la Vierge Marie chez Cyprian Norwid. (Étude sur ses poésies mariales et leur place dans la création littéraire de l'époque). *Études Slaves et Est-Européennes* 1961 z. 1/2. — J. W. Gomulicki: Norwid — uśmiechnięty. (W sto czterdziestą rocznicę urodzin poety). *Szpilki* 1961 nr 39. — M.

http://rcin.org.pl

Głowiński: Tuwim w kręgu Norwida. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 1. — J. Z. Jakubowski: W kręgu Norwida i norwidologów. ‹U źródeł nowoczesnej liryki polskiej›. W zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961 i odb. — Z. Libera: Norwid o Johnie Brownie. Tamże i odb. — M. Staszewska: Paradoksy w liryce Norwida. Tamże i odb. — M. Żurowski: Norwid i Gautier. Tamże i odb. — A. Czerniawski: Nieporozumienia. *Norwid żywy*. Londyn 1962. — M. Giergielewicz: Norwidowska „Modlitwa Mojżesza". Tamże. [Rec.: Z. Stefanowska. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2]. — J. Gömöri: Norwid - poeta nowoczesny. Tamże. — T. F. Domaradzki: Modlitwa i poezja w Litanii do Najświętszej Marii Panny C. Norwida. *Studi in onore di Ettore Lo Gatto e Giovanni Maver*. (Florencja) 1962. [Rec.: R. Pollak. *Ruch Lit.* 1963 nr 4]. — J. W. Gomulicki: Uwagi o „Vade-mecum" Norwida. W wyd.: Vade-mecum. W-wa 1962. — M. Maciejewski: Liryka opisowa w polskiej poezji romantycznej. *Spr. Tow. Nauk. KUL* nr 12. Lubl. 1962 s. 41. — J. Mosdorf: „Tylko łzy nie lodowaciały". (Echa elegii wygnańczych Owidiusza w literaturze polskiej). *Meander* 1961 nr 11/12. — T. Terlecki: Norwidowe „Pójdź za mną". *Norwid żywy*, jw. — Z. Zaniewicki: Rozmyślania nad „Quidam". Tamże. — J. W. Gomulicki: Norwid i „nieznajomi". *Współczesność* 1963 nr 1. — J. Z. Jakubowski: Norwid i poezja współczesna. *Przegl. Hum.* 1963 nr 6 i nadb. — Z. Łapiński: „Dziś język kształcąc". Na marginesie „Vade-mecum" C. Norwida. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 3. — T. S. (Syga): Liryka powstania styczniowego. Cyprian Norwid. *Stolica* 1963 nr 6. — M. Żurowski: „Larwa" na tle porównawczym. *Przegl. Hum.* 1963 z. 6. — Z. Dokurno: Rola aluzji literackiej w kształtowaniu utworów lirycznych C. K. Norwida (do r. 1852). *Przegl. Hum.* 1964 nr 4. — E. Feliksiak: O A Dorio ad Phrygium C. Norwida. *Przegl. Hum.* 1964 nr 4. — P. Hertz: Norwid, czyli o odpowiedzialności poety. W: Ład i nieład. W-wa 1964. (O Vade-mecum). — M. Straszewska: O poezji emigranckiego losu. *Przegl. Hum.* 1964 nr 6. (Bema pamięci żałobny rapsod; Garstka piasku). — M. Żurowski: Norwid i symbolizm. *Współczesność* 1964 nr 1. — M. Żurowski: Norwid i symboliści. *Przegl. Hum.* 1964 nr 4. — J. W. Gomulicki: Oprac. wyd.: Dzieła zebrane. T. 1-2. Wiersze. W-wa 1966.

F o r t e p i a n S z o p e n a: Wojtuś (M. Motty): De omnibus rebus et quibusdam aliis. List VII. *Dzien. Poz.* 1865 nr 196. — M. Godlewski: „Fortepian Szopena". (Geneza Norwidowskiego wiersza). *Prosto z mostu* 1938 nr 40. (Tu m. in. cytowany obszerny fragment z nie drukowanych pamiętników F. Faleńskiego). — S. Jerschina: Fortepian Szopena. *Zdrój* (Lubl.) 1946 nr 6. — B. E. Sydow: Fortepian Chopina (Norwid przeczuł wielkość genialnego kompozytora Polski). *Kur. Codz.* 1946 nr 212. — B. E. Sydow: Chopin w Brazylii. *Ruch Muzyczny* 1948 nr 2. (O przekładzie portugalskim). — T. Filip: C. Norwida „Fortepian Szopena" ze stanowiska twórczości poety odczytany. Kr. 1949 *Literatura — Sztuka — Krytyka. Bibl. Nauk.* nr 14. [Rec.: S. Żółkiewski: Nowy słowiczek. *Kuźnica* 1949 nr 14. Polemika: żłk (S. Żółkiewski): Jeszcze raz słowiczek. *Kuźnica* 1949 nr 19. (Odpowiedź na nie drukowany list S. Pigonia); Kor.: Duchologia. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 22; K. Górski: Rozprawa z Żółkiewskim (nie o Żółkiewskim). *Tyg. Powsz.* 1949 nr 23; S. Pigoń: Jeszcze o „duchu krakowskiej polonistyki". *Tyg. Powsz.* 1949 nr 24]. — T. Makowiecki: Fortepian Szopena. W: K. Górski, T. Makowiecki, I. Sławińska: O Norwidzie pięć studiów. Tor. 1949. — Dobra i zła propaganda. *Tyg. Powsz.* 1957 nr 21. (O przekładzie franc. F. Konopki w *Synthèses* 1957). — J. W. Gomulicki: Głosa do „Fortepianu Szopena". *Stolica* 1960 nr 8.

A s s u n t a: (Rec.): a. s. (A. Schröder). *Czas* 1907 nr 288; *Nasz Kraj* 1907 nr 24; *Słowo Pol.* 1907 nr 571; W. Jankowski: O „Assuncie", czyli „Spojrzenie". *Sfinks* 1908 t. 2 z. 4; R. Zrębowicz: O „Assuncie" Norwida. *Słowo Pol.* 1908 nr 101; *Bibl. Warsz.* 1908 t. 1. — H. Życzyński: C. Norwida „Assunta". W: Studia estetyczno-literackie. Cieszyn 1924 s. 121-132. — W. Arcimowicz: „Assunta" C. Norwida poematem autobiograficzno-filozoficznym. *Prąd* 1933 t. 24 (styczeń-marzec); odb. pt. „Assunta" C. Norwida, poemat autobiograficzno-filozoficzny. Lubl. 1933 *Tow. Wiedzy Chrześcijańskiej* t. 16 [Rec.: T. D. (Dworak). *Myśl Nar.* 1933 nr 23; M. Giergielewicz. *Droga* 1933 nr 11; Z. Szmydtowa. *Ruch Lit.* 1933 nr 8; W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); toż przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — J. Cywińska-Kryszewska: „Assunta" C. K. Norwida — próba monografii. *Spr. Tow. Nauk. KUL* nr 7. Lubl. 1958 s. 61.

c) P r o z a

J. Klaczko: (Czarne kwiaty. Rec.). *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 18. — O pe-

http://rcin.org.pl

riodycznym piśmiennictwie literackim, a w szczególności o dodatku miesięcznym do Czasu. *Przegl. Poz.* 1857 t. 24 s. 443. — W. G. (Gomulicki): „Ostatnia z bajek" C. Norwida. *Życie i Sztuka* (dod. do *Kraju*) 1904 nr 11. — J. P. d'Ardeschah (J. Kaczkowski): Pro Norwid. Wstęp w wyd. przekł.: Eine Auswahl aus seinen Werken. Minden w Westfalii 1907. — K. Woźnicki: Z nie wydanych pism S. Goszczyńskiego. *Pam. Lit.* R. 6 (1907); uzup. *Pam. Lit.* R. 7 (1908). — R. Zrębowicz: Posłowie w wyd.: Czarne i białe kwiaty. Lw. 1910; toż wyd. nowe. W-wa 1922. [Rec.: Z. Gąsiorowska-Szmydtowa. *Książka* 1922 nr 4]. —

S. Grabiński: Zagadnienia oryginalności w twórczości literackiej. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — T. Makowiecki: Pierwsze artykuły Norwida. *Ruch Lit.* 1927 nr 3. (Uzup. S. Pigoń: Jeszcze o „Pierwszych artykułach Norwida". Tamże nr 4). — K. Klein: Uwagi o „Stygmacie" Norwida. *Ruch Lit.* 1928 nr 1. — A. Czartkowski: Na marginesie „Garstki piasku" Norwida. *Kur. Warsz.* 1932 nr 311. — Z. Przesmycki: Oprac. wyd.: Rozprawki epistolarne. W-wa 1933. — L. Rygier: Testament Norwida. W pięćdziesiątą rocznicę ostatniego słowa poety. *Kur. Por.* 1933 nr 10. — J. W. Gomulicki: „Powieści dwie" Norwida. *Pion* 1935 nr 37. — K. Sonolewiczówna: O „Czarnych i białych kwiatach". *Kuźnia Młodych* 1935 nr 15. — Z. Szmydtowa: Nowele Norwida. *Przegl. Współcz.* 1938 t. 66 nr 196-197. — M. Lurczyński: Wstęp do wyd.: Czarne i białe kwiaty. Hanower 1945. —

J. B. (Budkowska): Artyzm noweli Norwida „Ad leones" w oświetleniu prof. K. Górskiego. *Głos Pomorski* 1948 nr 28. (Spr. z odczytu). — K. Górski: „Ad leones". (Próba analizy). W: K. Górski, T. Makowiecki, I. Sławińska: O Norwidzie pięć studiów. Tor. 1949; przedr. w: Z historii i teorii literatury. Seria druga. W-wa 1964. [Rec.: J. R. (Rostworowski). *Przegl. Powsz.* 1950 nr 1]. — Z. Szarek: Nekrolog Norwida po zgonie Chopina. *Odrodzenie* 1949 nr 42. — K. Wyka: Kilka słów o nekrologu Chopina. *Twórczość* 1949 nr 11. — N. Modzelewska: Norwid-prozaik. *Życie Lit.* 1953 nr 33. — B. Mamoń: Glosy o nowelach Norwida. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 38. — O. Scherer-Virski: The Modern Polish Short Story. Haga 1955 *Slavistic Printings and Reprintings. Leiden University* 5. — S. Pigoń: Oprac. wyd.: Récit d'un peintre d'histoire. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — I. Sławińska: O prozie epickiej Norwida. Z zagadnień warsztatu pracy. *Pam. Lit.* R. 48 (1957) z. 2. [Rec.: H. Markiewicz: Literatura po roku 1864. *Roczn. Lit. 1957.* W-wa 1962]. — I. Piotrowska: Norwidiana nieznane. *Nowa Kultura* 1958 nr 43. — W. Billip: (Miscellanea z okresu romantyzmu. Rec.). *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 1. — J. W. Gomulicki: Cyprian Norwid 1821-1883. W: Iskry z popiołów. W-wa 1959. — J. W. Gomulicki: Pogardzona broń Filokteta. (W 140 rocznicę urodzin Norwida). *Nowa Kultura* 1961 nr 39. — Z. Folejewski: Uwagi o technice noweli Norwida. *Norwid żywy.* Londyn 1962. — J. W. Gomulicki: O „Trylogii włoskiej" Norwida. W wyd.: Trylogia włoska. W-wa 1963. [Rec.: Z. Stefanowska: Bardzo romantyczna proza. *Nowe Książki* 1963 nr 20; P. Hertz: Norwid. W: Ład i nieład. W-wa 1964]. — J. W. Gomulicki: O „Legendach" Norwida. W wyd.: Legendy. W-wa 1964. [Rec.: Z. Stefanowska. *Nowe Książki* 1964 nr 18; T. S. (Syga): U klasyków. *Stolica* 1964 nr 26]. — A. Kowalska: Adam Mickiewicz w „Czarnych i białych kwiatach" C. Norwida. *Przegl. Hum.* 1964 nr 1. — Z. Libera: O „Czarnych" i „Białych kwiatach". *Przegl. Hum.* 1964 nr 4.

d) Dramat

Ogólne: M. Japołł: Do duszy Norwida dramaturga. (Studium). *Orle Skrzydła* 1908 z. 6, 8. — R. Zrębowicz: Z zagadnień ideologii polskiej. *Krytyka* 1913 t. 38. — I. Wieniewska: Zagadnienie ciszy w dramacie Norwida. *Kur. Lw.* 1921 nr 226. — M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Cz. 2. Kr. 1923. — S. Kolbuszewski: Wyspiański a romantyzm polski. Poz. 1928. — J. Krzyżanowski: Bajka ludowa w misteriach Norwida. *Czas* 1932 nr 265-266; odb. Kr. 1932; przedr. w: Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru. W-wa 1935 *Bibl. Pam. Lit.* t. 4; toż wyd. nast. W-wa 1961 *Bibl. Tow. im. A. Mickiewicza* t. 3. — M. Orlicz: Polski teatr współczesny. Próba syntezy. W-wa 1932. — Z. Szmydtowa: O misteriach C. Norwida. W-wa 1932. [Rec.: R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1932 nr 45; W. Arcimowicz. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 198; S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1933 nr 3; T. D. (Dworak). *Myśl Nar.* 1933 nr 23; E. P.: Norwidiana. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 153; W. Weintraub. *Wiad. Lit.* 1933 nr 11; S. Zabierowski. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 44 nr 130]. — A. F. (Fei): Czy „misteria" Norwida? *Ruch Lit.* 1933 nr 8. — T. Sinko: Mussetowskie komedie Norwida. *Przegl. Współcz.* 1934 t. 51 nr 150-151.

http://rcin.org.pl

[Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930--1935. Cz. III. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — Z. Szmydtowa: Twórczość dramatyczna Norwida. *Pam. Lit.* R. 32 (1935); też: *Studia lit. Księga ku czci S. Windakiewicza.* Lw. 1935. [Rec.: W. Borowy, jw.]. — A. Grzymała-Siedlecki: Dramy Norwida. *Kur. Warsz.* 1938 nr 59. — A. Grzymała-Siedlecki: Norwid a teatr. Tamże nr 52. —

T. Matkowski (W. Horzyca): Norwid na scenie polskiej. *Listy z Teatru* 1947 nr 10. — I. Sławińska: Oblicze współczesności w komediach Norwida. *Znak* 1952 nr 31. — I. Sławińska: O komediach Norwida. Lubl. 1953 *Tow. Nauk. KUL. Rozpr. Wydz. Hist.-Filol.* nr 8. (Por. streszcz. *Spr. PAU* 1951 nr 8). [Rec.: F. Araszkiewicz: Komedie Norwida. *Tyg. Powsz.* 1954 nr 8; J. P.: Komedie Norwida. *Słowo Powsz.* 1954 nr 13; C. Toborecki (W. Szymański): Książka o komediach Norwida. *Dziś i Jutro* 1954 nr 11; S. Żółkiewski: Rozwój badań literatury polskiej w latach 1944-1954. *Pam. Lit.* R. 45 (1954) z. 3/4; odb. Wr. 1954; wyd. osob. rozszerzone W-wa 1955; J. W. Gomulicki: O komediach C. Norwida. *Pam. Teatr.* 1955 z. 2 i odb.; J. Pietrkiewicz. *The Slavonic Review* 1955 t. 34; K. Wyka: O uniwersytecki podręcznik historii literatury polskiej. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 1 i odb.]. — Z. Falkowski: Norwid wobec teatru i teatr wobec Norwida. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 38. — S. Podhorska-Okołów: Romantyczny teatr w Polskim Radio. *Teatr* 1955 nr 15; por. też *Radio i Świat* 1955 nr 18. — A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. W-wa 1956. — hb: Norwid na scenach polskich. *Współczesność* 1959 nr 8. — E. Misiołek: Czy renesans dramaturgii Norwidowskiej? *Więź* 1959 nr 10. — Z. Jastrzębski: Sceniczne dzieje Norwida. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2. — I. Sławińska: „Ciąg scenicznych gestów" w teatrze Norwida. W: Sceniczny gest poety. Zbiór studiów o dramacie. Kr. 1960. — I. Sławińska: O teatrze Norwida. *Zeszyty Nauk. KUL* 1960 nr 1. — J. W. Gomulicki: O nieznanym dramacie Norwida. *Pam. Teatr.* 1961 z. 2. (Fragm. „Dobrzy ludzie"). — Z. Raszewski: Juliusz Wiktor Gomulicki o teatrze Norwida. *Pam. Teatr.* 1961 z. 2. — Z. Wilski: Mickiewicz, Słowacki, Krasiński, Norwid i Wyspiański na scenach polskich. 1 VII 1955 — 1 VII 1960. *Pam. Teatr.* 1960 z. 2. — L. Kielanowski: Błyszcząca nieobecność. (Szkic o teatrze Norwida). *Norwid żywy.* Londyn 1962. — I. Sławińska: Reżyserska ręka Norwida. *Przegl. Hum.* 1964 nr 4 i nadb.

Z w o l o n: (Rec.). *Czas* 1851 nr 191--192. — S. Pigoń: C. Norwida komentarz własny do „Zwolona". *Kur. Lw.* 1914 nr 75. — (Fragm. wyst. Szkoła Dramatyczna. W-wa, 29 marca 1925): W. Horzyca: Norwid a dzień dzisiejszy. (Tekst przemówienia). *Fantazy* 1925 nr 2; S. C. (Cywiński): Norwid w Szkole Dramatycznej w Warszawie. *Tyg. Wil.* 1925 nr 1; S. Pieńkowski. *Gaz. Warsz.* 1925 nr 91; J. Wołoszynowski. *Rzeczpospolita* 1925 nr 90. — A. Pospieszalski: Uwagi nad „Zwolonem" Norwida. *Ruch Lit.* 1933 nr 10. — B. Nycz: Norwidowa monologia „Zwolon". Kr. 1937 *Prace z Hist. Lit. Pol.* nr 4. [Rec.: S. Cywiński: Ostatnie Norwidiana. *Ruch Lit.* 1937 nr 7/8; S. Cywiński: Nowe prace o Norwidzie. *Życie Lit.* 1938 z. 1; S. Cywiński. *Nowa Książka* 1938 z. 2; W. Kubacki: Studia nad Norwidem. *Wiad. Lit.* 1938 nr 32; H. Michalski: Z zakresu krytyki i polonistyki. *Kultura* 1937 nr 50; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 43; J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit. za r. 1937.* W-wa 1938]. — S. Pigoń: Krasiński w „Zwolonie" Norwida. Streszcz. *Spr. PAU* 1937 nr 1; całość *Myśl Nar.* 1937 nr 6-8 i odb. [Rec.: S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1937 nr 7/8 (jw.); S. Cywiński. *Życie Lit.* 1938 z. 1 (jw.); J. Krzyżanowski, jw.]. — H. Życzyński: Norwida „Zwolon". *Prąd* 1937 z. 11; odb. Lubl. 1937. [Rec.: S. Cywiński, jw.]. — L. Pszczołowska: Wiersz „Dziadów" i „Kordiana" na tle wiersza dramatu epoki. W: Z. Kopczyńska, L. Pszczołowska: O wierszu romantycznym. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Teoria Literatury* 3.

N o c t y s i ą c z n a d r u g a: (Wyst. Szkoła Aplikacyjna przy Warsz. Teatrach Rządowych, wrzesień 1908). Wieczór Norwidowski. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 35. — (Wyst. Teatr Niezależny Lwów, 11 września 1913): Premiera Teatru Niezależnego ... *Słowo Pol.* 1913 nr 423; Norwid na scenie. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 38; Z Teatru Niezależnego. *Gaz. Lw.* 1913 nr 210. — (Wyst. Teatr Praski W-wa, 7 marca 1916): J. W. *Kur. Pol.* 1916 nr 127; *Przegl. Por.* 1916, 7 maja. — A. Nowaczyński: Teatr Niezależny. *Wiad. Lit.* 1931 nr 18. (O wyst. 1913). — A. Godziemba-Wysocki: Teatr Niezależny. *As* 1938 nr 11. (O wyst. 1913). — S. Podhorska-Okołów: Romantyczny teatr w Polskim Radio. *Teatr* 1955 nr 15. — E. Bryll: Kochanowski, Norwid i Słowacki w telewizji. *Twórczość* 1961 nr 8. — M. Wałasek: Norwidowska ramotka i antytelewizyjna reżyseria. *Ekran* 1961 nr 16.

http://rcin.org.pl

W a n d a: A. KRECHOWIECKI: Bohdan Zaleski o sobie i współczesnych. Lw. 1901 s. 43. — A. ŁADA CYBULSKI: Kaplica sztuki polskiej. *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 22. — W. GOMULICKI: Jeszcze jedna „Wanda". *Kraj* 1902 nr 38. — Nowy poemat o Wandzie. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1903 nr 9. — (Wyst. Tow. Studentów Uniw. Poz., 27 maja 1920): J. D.: Uroczysty wieczór akademicki ku czci Norwida w Teatrze Wielkim. *Kur. Poz.* 1920 nr 122. (Notki: nr 116, 118, 119); (h): „Wanda" Norwida na scenie poznańskiej. *Życie Teatru* 1920 nr 2; W.: Uroczysty wieczór Norwidowski. *Dzien. Poz.* 1920 nr 121. — W. BOROWY: Norwidiana 1921-1924. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. (O wyd. W. Przecławskiego). — H. MORTKOWICZÓWNA: Podanie o Wandzie. Dzieje wątku literackiego. W-wa 1927 s. 76-81. — B. H. ZIELIŃSKA: Legenda I i II St. Wyspiańskiego. W-wa 1928. — (Wyst. Placówka Żywego Słowa, W-wa, 5 października 1928): E. BREITER. *Głos Prawdy* 1928 nr 278; A. C. (CHOJECKI?). *Messager Polonais* (W-wa) 1928 nr 232; E. CZEKALSKI. *Głos Lit.* 1928 nr 18; K. H. GROSZYŃSKI: Norwid na scenie robotniczej. *Przedświt* 1928 nr 7; J. KAWECKI. *Gaz. Warsz.* 1928 nr 297; Z. ŁEMPICKI. *Kur. Pol.* 1928 nr 278; J. MICIŃSKI: C. K. Norwid. (Przed premierą „Wandy" Norwida w teatrze Ateneum). *Kur. Pol.* 1928 nr 271: H. N. (NAGLEROWA). *Bluszcz* 1928 nr 43; S. S. *Robotnik* 1928 nr 281; F. SIEDLECKI. *Sztuka i Praca* 1928 nr 15/16; as (A. SŁONIMSKI): Inauguracja „Ateneum". *Wiad. Lit.* 1928 nr 42; J. WOŁOSZYNOWSKI. *Epoka* 1928 nr 280; (T.) (T. BOY-ŻELEŃSKI): Premiera w Domu Kolejarzy. *Kur. Por.* 1928 nr 280; przedr. w: Flirt z Melpomeną. Wieczór VIII. W-wa 1929; B-Ż (T. BOY-ŻELEŃSKI): „Wanda" Norwida w teatrze Związku Kolejarzy. *Kur. Por.* nr 278; *Rzeczpospolita* 1928 nr 288. —

J. ARCHITA: Misterium wielkanocne Norwida „Wanda". *Polonia* 1939 nr 5199.

S ł o d y c z: M. LURCZYŃSKI: Przedmowa do wyd.: Słodycz. Hanower 1946 *Bibl. Kameny* nr 9. — I. SŁAWIŃSKA: Słodycz, miniatura tragiczna. W: K. Górski, T. Makowiecki, I. Sławińska: O Norwidzie pięć studiów. Tor. 1949. [Rec. J. R. (ROSTWOROWSKI). *Przegl. Powsz.* 1950 t. 227 nr 1].

K r a k u s: S. WYSPIAŃSKI: (Plany inscenizacji). Powst. przed 1907. Wyd. w: Dzieła. T. 8. (W-wa 1932); przedr. w: Dzieła zebrane. T. 12. Kr. 1961. — C. JELLENTA: Krakus i Alina. *Nowa Reforma* 1908 nr 527. — (Wyst. Teatr Miejski Kr., 6 czerwca 1908): A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1908 t. 169 nr 505; *Głos Narodu* 1908 nr 206; *Krytyka* 1908 t. 2 s. 113-115; *Kur. Poz.* 1908 nr 148; Wł. ŁADA (W. NOSKOWSKI). *Kur. Warsz.* 1908 nr 160; K. R. (RAKOWSKI). *Czas* 1908 nr 131; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Teatr Norwida. *Czas* 1908 nr 129; odb. Kr. 1908. — M. LIMANOWSKI: „Krakus" Norwida na arenie cyrkowej. *Kłosy* 1914 nr 2. — W. BOROWY: Norwidiana 1921-1924, jw. (O wyd. W. Przecławskiego). — S. WINDAKIEWICZ: Dzieje Wawelu. Kr. 1925. — A. FEI: Norwid i Słowacki. „Krakus" współzawodnikiem „Balladyny". *Ruch Lit.* 1933 nr 3. — M. LURCZYŃSKI: Przedmowa do wyd.: Krakus. Hanower 1945. — L. SOLSKI: Wspomnienia. T. 2. Kr. 1956 s. 239. (O wyst. 1908). — Nowiny teatralne. Na 80-lecie Norwida. *Życie Lit.* 1963 nr 9.

A k t o r: (Wyst. Gdańsk 1960): K. BEYLIN. *Express Wiecz.* 1960 nr 41; Z. KARCZEWSKA-MARKIEWICZ: Norwid w pudełku. *Życie W-wy* 1960 nr 41; Z. ŁAPIŃSKI: Norwid i Rostworowski na wybrzeżu. *Tyg. Powsz.* 1960 nr 4; R. OSTROWSKA: Próba dialogu o aktorze. *Pomorze* 1960 nr 5; JASZCZ (J. A. SZCZEPAŃSKI): Spotkanie o zmroku. *Trybuna Ludu* 1960 nr 49; J. SZCZEPAŃSKI: Współczesny Norwid w nowoczesnym teatrze. *Kierunki* 1960 nr 9. [Polemika: Z okazji „Aktora" w teatrze „Wybrzeże". *Teatr* 1960 nr 4; JASZCZ (J. A. SZCZEPAŃSKI): Jak urabiać opinię. *Trybuna Ludu* 1960 nr 88]; S. TREUGUTT: Norwid nie od święta. *Przegl. Kult.* 1960 nr 9. — J. BIERNACKI: Szansa teatru Norwida. *Nowa Kultura* 1963 nr 4. (O „Aktorze" w telewizji).

H r a b i n a P a l m y r a: J. W. GOMULICKI: Oprac. wyd.: Hrabina Palmyra. Dwie sceny z nieznanej komedii. *Pam. Teatr.* 1955 nr 2 i odb. — J. W. GOMULICKI: Oprac. wyd.: Hrabina Palmyra. W wyd.: Okruchy poetyckie i dramatyczne. W-wa 1956.

Z a k u l i s a m i: Z. WASILEWSKI: Na widowni. *Myśl Nar.* 1933 nr 54. — (Wyst. Teatr Ziemi Pomorskiej Tor., 21 grudnia 1946): *Program Teatru Ziemi Pomorskiej.* Sezon 1946/47 nr 5. (Tu m. in.: T. MATKOWSKI (W. HORZYCA): Norwid na scenie polskiej; toż *Ilustr. Kur. Pol.* (Bydgoszcz) 1947 nr 9; W. H. (HORZYCA): „Za kulisami" C. Norwida). — W. HORZYCA: Cyprian Kamil Norwid. (Przemówienie przed prapremierą „Za kulisami" w teatrze toruńskim). Wygł. 21 grudnia 1946. Wyd. *Listy z Teatru* 1947 nr 11. — (Rec. teatr.): M. K.: „Za kulisami". (Prapremiera Nor-

http://rcin.org.pl

widowska w Teatrze Ziemi Pomorskiej). *Robotnik Kujawski* 1946 nr 353; toż *Robotnik Pomorski* 1946 nr 350; M. Powołańska: Przed prapremierą Norwidowską. (Wywiad z dyrektorem W. Horzycą). *Robotnik Pomorski* 1946 nr 346; toż *Ziemia Pomorska* 1946 nr 354; Norwid w Toruniu. *Listy z Teatru* 1946 nr 8; J. Budkowska: Prapremiera „Za kulisami" Norwida w Toruniu. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 4; Z. Kałużyński: Problemy powojennego teatru. *Twórczość* 1947 nr 10; S. Matysik. *Teatr* 1947 nr 9; I. Sławińska: Toruński Norwid. *Odra* 1947 nr 8; I. Sławińska: W teatrze Wilama Horzycy. *Arkona* 1947 nr 7/8; S. Urbańczyk. *Listy z Teatru* 1947 nr 12; „Za kulisami" Norwida wystawiono po raz pierwszy. *Gaz. Lud.* 1947 nr 56; K. W. Zawodziński: Uroczystości Norwidowe. *Myśl Współcz.* 1947 nr 7/8; K. Zieliński: Norwid na scenie. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 7; *Głos Pomorski* 1947 nr 176; Nowe artystyczne zwycięstwo teatru toruńskiego. *Listy z Teatru* 1947 nr 9; W. Karczewska: Pochwała trudu Wilama Horzycy. *Dzien. Lit.* 1948 nr 14. —

Dialogi miłości. Wyst. Teatr Rapsodyczny Kr., 3 grudnia 1947, zob. niżej: Kleopatra. —

T. Makowiecki, I. Sławińska: Za kulisami. Tyrtej. W: K. Górski, T. Makowiecki, I. Sławińska: O Norwidzie pięć studiów. Tor. 1949. [Rec.: J. R. (Rostworowski). *Przegl. Powsz.* 1949 t. 227 nr 1]. — J. W. Gomulicki: Nieznane listy Norwida. *Przegl. Hum.* 1957 nr 3 s. 52. — G. Pianko: „Tyrtej". *Meander* 1959 nr 7.—

(Wyst. Teatr Nar. W-wa, 14 marca 1959. Razem: Miłość czysta u kąpieli morskich): K. Beylin: Ucieleśnione marzenie Horzycy. *Express Wiecz.* 1959 nr 72; K. Eberhardt: Na posadzkę zapustnej sceny... *Ekran* 1959 nr 15; J. Frühling: Norwid i Rittner na scenach warszawskich. *Tyg. Demokratyczny* 1959 nr 13; J. W. Gomulicki: Norwidowa maskarada warszawska. Przed premierą „Za kulisami". *Stolica* 1959 nr 10; *Teatr Narodowy. Cyprian Norwid. Za kulisami.* (Program teatr.) 1958/59. (Tu: R. Górski: Norwid na scenie; W. Horzyca: Za kulisami — komentarz; J. Iwaszkiewicz: Nad grobem Wilama Horzycy; M. Jastrun: Myśli o Norwidzie; W. Natanson: Sen srebrny pana Wilama); Z. Greń. *Życie Lit.* 1959 nr 14; J. Hen. *Sztandar Młodych* 1959 nr 62; W. Horzyca: Głosy do sztuki Norwida „Za kulisami". *Nowa Kultura* 1959 nr 11; (i. l.): Norwid w Teatrze Narodowym. Ostatnie dzieło Wilama Horzycy. *Express Wiecz.* 1959 nr 64; Z. Jastrzębski: Wyświstana sztuka? *Tyg. Powsz.* 1959 nr 24; Z. Karczewska-Markiewicz: Norwidowska maskarada. *Życie W-wy* 1959 nr 71; J. Lau: Norwidowskie „kulisy żywota". *Argumenty* 1959 nr 14; M. D.: Norwid w Teatrze Narodowym. *Głos Pracy* 1959 nr 63: J. N. Miller: Wizja norwidowska Horzycy. *Głos Pracy* 1959 nr 71; W. Natanson: Otworzyłem okna z drżeniem szkła... . *Teatr* 1959 nr 9; W. Natanson: Za kulisami Warszawy i świata. *Stolica* 1959 nr 15; Jaszcz (J. A. Szczepański): Poeta pożerany przez lwy. *Trybuna Ludu* 1959 nr 84; A. Schmidt: Teatr Norwida. *Współczesność* 1959 nr 8; S. Treugutt: Tragedia jest w historii, a w życiu... (Norwidowski spektakl w Teatrze Narodowym). *Przegl. Kult.* 1959 nr 16; J. Zagórski: Przekazanie pochodni. *Kur. Pol.* 1959 nr 71; Norwid na scenie Teatru Narodowego. Ostatnia praca W. Horzycy. *Słowo Powsz.* 1959 nr 63; Norwid w Teatrze Narodowym. *Życie W-wy* 1959 nr 64. — S. Melkowski: O repertuar romantyczny w teatrach polskich. *Nowa Kultura* 1960 nr 8.

Pierścień wielkiej damy: (Wyd. Z. Przesmycki. W-wa 1933. Rec.): K. Czachowski: Norwid — nie wydany. *Gaz. Pol.* 1934 nr 35-36; T. Kudliński: Norwidiana. *Gaz. Lit.* 1934 nr 6; J. Lorentowicz. *Nowa Książka* 1934 z. 1; J. Lorentowicz. *Świat* 1934 nr 3; T. Sinko: „Biała tragedia" C. Norwida. *Czas* 1934 nr 9; S. Pigoń. *Roczn. Lit. za r. 1934.* W-wa 1935; E. Krassowska: Norwidiana. *Wiad. Lit.* 1936 nr 39. — T. Sinko: Mussetowskie komedie Norwida. *Przegl. Współcz.* 1934 t. 51 nr 150-151. — Nieznany utwór Norwida w Teatrze Polskim w Warszawie. *Słowo Pol.* (Lw.) 1934 nr 12. —

(Wyst. Reduta, W-wa, 26 marca 1936): A. A. (Amster). *Studio* 1936 nr 2; swb. (S. W. Balicki). *As* 1936 nr 15; J. Birkenmajer. *Kultura* 1936 nr 8; J. B. (Braun). *Zet* 1936 nr 3; A. Chor. (Chorowiczowa). *Kur. Pol.* 1936 nr 99; J. T. Dybowski: Norwid na scenie. *Dzien. Poz.* 1936 nr 75; S. Godlewski. *Myśl Nar.* 1936 nr 16; p. g. (P. Grzegorczyk). *Warsz. Dzien. Nar.* 1936 nr 123; J. B. *Światowid* 1936 nr 17; B. Korzeniewski. *Pion* 1936 nr 19; I. Krzywicka. *Skamander* 1936 nr 70; L. H. Morstin: Norwid w katakumbach. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 92; W. Natanson. *Czas* 1936 nr 107; A. Nowaczyński: Norwid w katakumbach. *ABC* 1936 nr 114; I. Pannenkowa: Blaski i nędze C. Norwida. Z powodu przedstawienia „Pierścienia wielkiej damy". *Polonia* 1936 nr 4143; toż *Czas* 1936 nr 87; SPO (S. Podhorska-Okołów). *Bluszcz* 1936 nr 19; A. Grzymała-

http://rcin.org.pl

-Siedlecki. *Kur. Warsz.* 1936 nr 96; as (A. Słonimski). *Wiad. Lit.* 1936 nr 17; Z. Starowieyska-Morstinowa: Wielka poezja na scenie. *Czas* 1936 nr 135; A. Stern. *Wiad. Filmowe* 1936 nr 12; K. Wyka. *Gaz. Pol.* 1936 nr 92; R. Z. (Zrębowicz): Biała tragedia. (Na marginesie premiery Norwida: Pierścień wielkiej damy). *Tyg. Ilustr.* 1936 nr 14; Boy (T. Żeleński): Pokaz w Instytucie Reduty. *Kur. Por.* 1936 nr 95; przedr. w: Krótkie spięcia. W-wa 1938; J. Kuroczycki: Inscenizacja wielkiego repertuaru w teatrach warszawskich w ubiegłym sezonie teatralnym. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 60 nr 179. — W. Borowy: O „Pierścieniu wielkiej damy" Norwida. Powst. 1941. Wyd. w: O Norwidzie. W-wa 1960. — M. Lurczyński: Przedmowa do wyd.: Pierścień wielkiej damy. Hanower 1945. —

Z. Kałużyński: Problemy powojennego teatru. *Twórczość* 1947 nr 10. [Polemika: W. Natanson. *Twórczość* 1948 nr 1]. — L. H. Morstin: Spotkania z ludźmi. Kr. (1957). — K. Wilamowski: Wspomnienia z pracy nad „Pierścieniem wielkiej damy" w Reducie. *Teatr* 1958 nr 10. (O wyst. 1936). —

(Wyst. Teatr im. S. Żeromskiego Kielce-Radom, 9 stycznia 1958): J. P. Gawlik. *Słowo Tygodnia* (dod. do *Słowa Lud.*, Kielce) 1958 nr 288; J. P. Gawlik: Lekcja dyskrecji. *Życie Lit.* 1958 nr 10; J. Gombrowicz. *Życie Radomskie* 1958 nr 23; L. Jabłonkówna: Biała tragedia. *Teatr* 1958 nr 13; B. Mamoń: Norwid w Kielcach. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 8; J. Maśliński. *Ziemia Kielecka* 1958 nr 2; I. Sławińska: „Wysoka komedia" Norwida. (*Program Teatru im. S. Żeromskiego*. Kielce 1958); J. A. Szczepański: Rozważania o teatrze polskim. *Nowe Drogi* 1958 nr 9. [Polemika: l. j. (L. Jabłonkówna:) O teatrze w czasopismach. *Teatr* 1958 nr 22]; B. Wosiek: Norwid w teatrze kieleckim. *Więź* 1958 nr 2. —

Fragm. włączone do Dialogów miłości wyst. Teatr Rapsodyczny, Kr. 1960, zob.: Kleopatra. —

(Wyst. Teatr Pol. Scena Kameralna W-wa, 6 kwietnia 1962): J. Biernacki: Pierścień nie bez skazy. *Nowa Kultura* 1962 nr 17; K. Braun: Niektóre problemy formalne „Pierścienia wielkiej damy". *Listy Teatru Polskiego, W-wa*. Sezon 1961/62 z. 58; E. Csató: Przypowieść o poecie i chlebie. *Teatr* 1962 nr 12; A. Grodzicki: Tragikomiczna przypowieść. *Życie W-wy* 1962 nr 83; Z. Jasińska: Na scenach Teatru Polskiego. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 19; Z. Jastrzębski: Norwid odmłodzony. *Więź* 1962 nr 6; J. Kott: Wielkie serio i buffo Norwida. *Przegl. Kult.* 1962 nr 17; W. Padwa: Norwid na scenie teatralnej. *Teatr Lud.* 1962 nr 6; T. S. (Syga): Norwid w teatrze. *Stolica* 1962 nr 19; Jaszcz (J. A. Szczepański). *Trybuna Ludu* 1962 nr 98; K. Wolicki: Biografia — osobista czy intelektualna? *Nowa Kultura* 1962 nr 17; J. Zagórski: Skłócony ze stuleciem. *Kur. Pol.* 1962 nr 83. — J. Maśliński: Kształt miłości. *Program teatr.* nr 39. (Wyst. Rzeszów, 27 stycznia 1963).

Miłość czysta u kąpieli morskich: T. Kudliński: Norwidiana. *Gaz. Lit.* 1934 nr 6. — T. Sinko: Mussetowskie komedie Norwida. *Przegl. Współcz.* 1934 t. 51 nr 150-151. — (Rec. wyd.): S. Cywiński. *Nowa Książka* 1935 z. 7; E. Krassowska: Norwidiana. *Wiad. Lit.* 1936 nr 39. — J. Zagórski: Teksty dramatyczne Biblioteki „Drogi". *Scena Pol.* 1938 nr 2/3. — (Wyst. Teatr Nowy W-wa, 4 lutego 1939): Z. Broncel: Wieczór poezji w Teatrze Nowym. *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 8; Ch. (A. Chorowiczowa): Wieczór jednoaktówek w Teatrze Nowym. *Kur. Pol.* 1939 nr 41; T. D. (Dworak): Norwid, Rittner i... Czechowicz. *Myśl Nar.* 1939 nr 8; st. g. (S. Grzelecki?). *ABC* 1939 nr 41; W. Horzyca: Do jednoaktówek komentarz. *Teatr* 1938/39 nr 4/5 (wkładka); S. Helsztyński. *Kultura* 1939 nr 9; B. Korzeniewski. *Skamander* 1939 nr 105/107; SPO (S. Podhorska-Okołów). *Bluszcz* 1939 nr 8; A. Grzymała-Siedlecki. *Kur. Warsz.* 1939 nr 38; as (A. Słonimski). *Wiad. Lit.* 1939 nr 8; K. Wierzyński: Wieczór jednoaktówek w Teatrze Nowym. *Gaz. Pol.* 1939 nr 40; J. Zagórski. *Naprzód* 1939 nr 41; tożRobotnik (Radom) 1939 nr 32; tożRobotnik (W-wa) 1939 nr 40; T. Boy-Żeleński: Wieczór trzech pokoleń. *Kur. Por.* 1939 nr 45; Wieczór jednoaktówek. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 47. —

(Wyst. Teatr Jednoaktówek Kr., 1944): W. Gorecki: Podziemne teatry w Krakowie. *Listy z Teatru* 1946 nr 2/3; J. Kydryński: Krakowski teatr konspiracyjny. *Twórczość* 1946 z. 3. — A. Gałczyńska-Folkierska: Norwid nad morzem. *Wiatr od Morza* 1946 nr 3. — Wyst. Teatr Nar. W-wa 1959, zob.: Za kulisami. — krk: Miłość czysta u kąpieli morskich. *Radio i Telewizja* 1961 nr 51/52.

Kleopatra: Z. P. (Przesmycki): Wstęp. W wyd.: Kleopatra. *Chimera* 1904 t. 8 nr 22/23/24. — W. Tarnawski: Wstęp do: W. Szekspir: Antoniusz i Kleopatra. Kr. 1922 *BN* II, 14. — W. Nowodworska: Kilka uwag o tragizmie „Kleopatry" Norwida. *Alma Mater Vilnensis* z. 2 (1924). — Z. Falkowski: Rzecz o tragizmie

http://rcin.org.pl

„Kleopatry" C. K. Norwida. *Przegl. Powsz.* 1928 t. 179-180; odb. Kr. 1928; wyd. zmienione Wil. 1932. [Rec.: *Przegl. Powsz.* 1928 t. 179; W. Arcimowicz. *Alma Mater Vilnensis* z. 8 (1929); W. Borowy: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 1. [Polemika: Z. Falkowski. Tamże z. 3; W. Borowy: Kilka słów odpowiedzi p. Z. Falkowskiemu. Tamże z. 3]; przedr. wraz z polemiką w: O Norwidzie. W-wa 1960; W. Arcimowicz. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 198; S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1933 nr 3. [Polemika: Z. Falkowski. Odpowiedź na zarzuty... Tamże nr 7; S. Cywiński. Kilka słów odpowiedzi... Tamże nr 7]; T. D. (Dworak). *Myśl Nar.* 1933 nr 23; M. Giergielewicz: O „Kleopatrze" i „Assuncie". *Droga* 1933 nr 11]. — S. Cywiński: „Kleopatra" Norwida jako dramat ponadszekspirowski. *Przegl. Współcz.* 1933 t. 46 nr 135-136. — Tydzień literacki Polskiego Radia. *Radio* 1933 nr 20. — Y: Polskie Radio ku czci Norwida. *Dzień Polski* 1933 nr 116. —

(Wyst. Teatr Wielki Lw., 19 grudnia 1933): A. Ćwikowski. *Dzien. Lud.* 1933 nr 294; W. Horzyca: Komentarz do „Kleopatry". *Scena Lw.* 1933/34 nr 3/4; M. Grekowicz: „Kleopatra". Tragedia C. Norwida. *Słowo Pol.* 1933 nr 352; toż *Gaz. Lw.* 1933, 22 grudnia; S. Kawyn: Święto Norwida na scenie lwowskiej. *Gaz. Pol.* 1933 nr 358; rz. (K. Piotrowski): Kleopatra C. K. Norwida po raz pierwszy na scenie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1933 nr 355; S. Flukowski: „Kleopatra" C. Norwida na scenie Teatru Lwowskiego. *Pion* 1934 nr 1; H. S. *Kobieta Współcz.* 1934 nr 13; tholl. (T. Hollender). *Sygnały* 1934 nr 3; S. Kawyn: Teatr Horzycy we Lwowie. *Wiad. Lit.* 1934 nr 7; Z. Polanowski: „Kleopatra". *Tyg. Ilustr.* 1934 nr 4. — K. Zakrzewski: „Kleopatra" w świetle prawdy historycznej. *Scena Lw.* 1934 nr 3/4. — M. Piechal: O radiofonizacji „Kleopatry" Norwida. *Gaz. Pol.* 1938 nr 59. — J. Zagórski: Norwid w radio. *Kur. Por.* 1938 nr 58 *Apel. Dod. artyst.-lit.* nr 23. — S. Witkowski: Kleopatra. Lw. 1939. —

(Dialogi miłości (montaż z Kleopatry i Tyrteja — Za kulisami). Wyst. Teatr Rapsodyczny Kr., 3 grudnia 1947): *Teatr Rapsodyczny. Dialogi miłości.* (Program teatr.). Kr. 1947. (Tu m. in.: M. Kotlarczyk: Nasz Norwid; D. Michałowska: Kobieta spojrzenia Cypriana Kamila; M. Ostrowska: Norwid a teatr). — (Rec. teatr.): J. Braun: Norwid w Teatrze Rapsodycznym. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 5; T. Kudliński. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 1. — W. Achremowiczowa: Rola obrzędowości w „Kleopatrze" Norwida. Streszcz. *Spr. Tow. Nauk. KUL* nr 6. Lubl. 1954; całość pt. Rola obrzędowości w „Kleopatrze" Norwida. Znaki i gesty jako współczynniki słowa. *Roczniki Hum.* t. 4 z. 1 (1953). Lubl. 1955. — S. B. (Bądkowska): Kleopatra. *Radio — Świat* 1956 nr 30. — J. W. Gomulicki: Oprac. wyd.: Kleopatra. (Fragmenty). W wyd.: Okruchy poetyckie i dramatyczne. W-wa 1956. — W. Achremowiczowa: Nad autografem i tekstem „Kleopatry" Norwida. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 2. — W. Jekiel: O „Kleopatrze" C. K. Norwida. *Przegl. Hum.* 1959 nr 5. — (Dialogi miłości. Wyst. Teatr Rapsodyczny Kr., 1960): *Teatr Rapsodyczny. Dialogi miłości.* (Program teatr.). Kr. 1960. (Tu m. in.: Poezja Norwida w Teatrze Rapsodycznym). — (Rec. teatr.): J. P. Gawlik: Norwid na scenie. *Życie Lit.* 1960 nr 40; T. Kudliński: Norwid — nie Norwid? *Dzien. Pol.* 1960 nr 278; B. Mamoń: „Dialogi miłości". *Tyg. Powsz.* 1960 nr 49; T. Sinko: Norwid u Kotlarczyka. *Dzien. Pol.* 1960 nr 288; K. Braun: Paradoks o Norwidzie i o Teatrze Rapsodycznym. *Teatr* 1961 nr 1.

e) Estetyka

Z brzegów Sekwany. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 292. (O sztuce. Rec.). — S. Malczart: C. Norwida poglądy na sztukę narodową. *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 6-9. — S. Witkiewicz: Dziwny człowiek. Lw. 1903. — P. Chmielowski: Jeszcze o celu w sztuce. *Pam. Lit.* R. 3 (1904). — S. Grostern: Metafizyka w estetyce Wilde'a i Norwida. *Nowa Gaz.* 1908 nr 352 dod. *Literatura i Sztuka* 1908 nr 22. — P. Mączewski: C. Norwid o genezie swej broszury pt. „O sztuce". *Pam. Lit.* R. 7 (1908). — Walentynian: Pierwszy symbolista polski. *Lechita* 1908 nr 24-25. — (O Juliuszu Słowackim. Rec.): E. Chw. (Chwalewik). *Idea* 1908 z. 11; toż *Krytyka* 1908 t. 2 s. 412; (z. s.) (Z. Sarnecki). *Głos Narodu* 1908 nr 494; B. Chlebowski. *Książka* 1909 nr 5; W. Hahn. *Muzeum* 1909 t. 2; toż *Nowa Gaz.* 1909 nr 54; W. Hahn: C. Norwid o Słowackim. *Przew. Nauk i Lit.* 1909; przedr. w: Szkice literackie. (Brody 1909); przedr. w: Przyszłość moja... Poz. 1921; W. Rzymowski. *Prawda* 1909 nr 22; A. Stodor. *Przegl. Powsz.* 1909 t. 101; *Myśl Niepodległa* 1909 nr 87; *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 293. — P. Bańkowski: Norwidowe poglądy na sztukę. *Przegl. Nar.* 1910 t. 5 nr 2. — R. Hempel (Szczepanikowa): „Chorągiew na prac ludzkich wieży". *Prawda* 1913 nr 12-13. —

http://rcin.org.pl

M. Fryczowa: Myśli Norwida o słowie. *Jednodniówka Bratniej Pomocy Studentów Uniw. Lubelskiego*. Lubl. 1922. — E. K.: (O sztuce. Rec.). *Robotnik* 1923 nr 77. — H. Piątkowski: O „dodatniość sił nieustanną". Norwid o „Panu Tadeuszu". *Wiad. Lit.* 1925 nr 29; Norwid o „Panu Tadeuszu". *Wiad. Lit.* 1926 nr 4. [Polemika: S. Pigoń. *Głos Narodu* 1925 nr 171]. — S. Pigoń: Dwie recenzje literackie C. Norwida. *Ruch Lit.* 1926 nr 5. — T. Makowiecki: Młodzieńcze poglądy Norwida na sztukę. *Pam. Lit.* R. 24 (1927); odb. W-wa 1929 *Studia z Zakresu Hist. Lit. Pol.* nr 6. [Rec.: S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1927 nr 10; A. Brückner. *Ruch Lit.* 1928 nr 3; W. Borowy: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 1; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — T. Makowiecki: T. T. Jeż a Norwid. *Ruch Lit.* 1928 nr 8. — S. Pigoń: Uwaga C. Norwida o III cz. „Dziadów". *Ruch Lit.* 1930 nr 4. — W. Arcimowicz: Cyprian Norwid i Jerzy Sorel o społecznych zadaniach sztuki. *Przegl. Powsz.* 1931 t. 190. — T. Grabowski: Krytyka literacka w epoce romantyzmu. Kr. 1931. — A. Czartkowski: C. Norwida „Romans" (list o romansie). *Kur. Warsz.* 1932 nr 1. —

W. Arcimowicz: Jak C. Norwid pojmował unarodowienie sztuki? *Przegl. Katolicki* 1933 nr 23. — J. S. Czarnecki: Wielki apostoł narodowej sztuki. C. Norwid w 50 rocznicę zgonu. *Antena* 1933 nr 2. — W. Husarski: Norwid jako plastyk i teoretyk sztuki. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 22. — S. Wyrzykowski: W pięćdziesiątą rocznicę zgonu C. K. Norwida. *Awangarda* 1933 nr 5a. — S. Cywiński: Norwid a Improwizacja Mickiewicza. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 386. — S. Pigoń: Pan Tadeusz. Wzrost, wielkość i sława. Studium literackie. W-wa 1934. — K. Homolacs: Norwidowa zasada rzemiosła. *Księga pam. na 90-lecie dziennika „Czas"*. W-wa 1938. — M. Piechal: Prawo poezji, czyli o Norwidzie jako teoretyku czynu narodowego. *Prace Polon.* S. II (1938). — J. Szeptycki: C. K. Norwid o celach i zadaniach sztuki. *ABC* 1938 nr 340. — L. Kofin: Norwidowska filozofia mowy i literatury. *Trybuna Literatów i Artystów* 1939 nr 1/2. —

A. Madej: O sztuce narodowej. *Odnowa* 1946 nr 7. — J. W. Gomulicki: Pieśń natury i pieśń historii. (Parę słów wstępu do poetyki Norwida). *Tyg. Warsz.* 1947 nr 12. — S. Kawyn: Norwid wobec legendy Mickiewiczowskiej. *Spr. Tow. Nauk. KUL* nr 1. Lubl. 1947. — P. Kmita: Religia i sztuka. *Życie* (Londyn) 1947 nr 32-33. — J. W. Gomulicki: Oprac. wyd.: Dwie aureole. W-wa 1949 *Norwidiana* t. 1. — S. Kawyn: Norwidowska koncepcja przyczyn niepowodzenia literackiego. *Księga pam. ... J. Kleinera*. Łódź 1949. — I. Jakimowicz: Z dziejów sporu o rację bytu polskiej sztuki narodowej. *Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki* 1951 nr 6. — J. Starzyński: O realizmie w polskiej krytyce artystycznej XIX wieku. Tamże. — J. W. Gomulicki: Z dziejów poezji francuskiej w Polsce. *Kwart. Neofilol.* 1954 z. 3/4. — Z. Jastrzębski: Sto poetyckich paragrafów. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 38. — W. Szymański: Poglądy Norwida na poezję. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 30. — J. Dubicki: „Piękno na to jest, by zachwycało do pracy, praca — by się zmartwychwstało". (Artykuł poświęcony zjednoczeniu polsko-narodowemu). *Nowy Świat* 1956, 21 września. — Z. Jastrzębski: Norwid o Mickiewiczu. *Roczniki Hum.* R. 5 (1954/55). Lubl. 1956. — S. Morawski: Program sztuki narodowej w polskiej krytyce artystycznej okresu romantyzmu. *Myśl Filoz.* 1956 z. 3. — S. Pigoń: Oprac. wyd.: Sztuka w obliczu dziejów... W zbiorze: Miscellanea z epoki romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — A. Prokop: O działalności krytycznej Józefa Keniga w latach 1841-1860. *Materiały do Studiów i Dyskusji...* (jw.) 1956 nr 1/2. —

S. Morawski: Poglądy estetyczne C. K. Norwida. *Kultura i Społeczeństwo* 1958 nr 4; przedr. w: Studia z historii myśli estetycznej XVIII i XIX wieku. W-wa 1961. — Z. Szmydtowa: Norwid wobec sztuki włoskiego Odrodzenia. *Polonistyka* 1958 nr 4; przedr. w zbiorze: Trzy głosy o Norwidzie. W-wa 1958. — Z. Ważyński: Idea pracy ręcznej u Norwida. *Rysunek* 1958 nr 6. — M. Straszewska: Cyprian Kamil Norwid. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — Z. Szmydtowa: Wstęp. Tamże. — M. Jastrun: Wstęp i oprac. wyd.: C. Norwida Myśli o sztuce i literaturze. W-wa 1960 *Bibl. „Sympozjon"*. [Rec.: J. Z. Jakubowski. *Polonistyka* 1960 nr 6; M. Piechal. *Nowa Kultura* 1961 nr 2]. — W. Günther: Norwid i Klaczko o polskiej sztuce. *Teki Hist.* (Londyn) t. 11 (1960/61) i nadb. — W. Günther: Rzecz o „wysokiej komedii". (Norwid i Diderot). *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 46. — M. Straszewska: Norwid o Słowackim. (Na marginesie prelekcji paryskich). W zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961. — Z. Szmydtowa: Norwid wobec włoskiego Odrodzenia. Tamże. — T. Taytt: Wokół Norwida. Przegląd. *Ateneum Kapłańskie* 1961 z. 1. — K. Wyka: Norwid o Słowackim. *W roku Słowackiego*. Kat. 1961. — B. Zakrzewski: Słowacki w krytyce romantycznej. *Ze-*

http://rcin.org.pl

szyty Nauk. Uniw. Wr. ... S. A. *Nauki Społ. Prace Lit.* II nr 32. Wr. 1961. — T. Żabski: Z problematyki rozprawy Norwida „O Juliuszu Słowackim". *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 1. *Prace Lit.* III. Wr. 1962 s. 99-120. — S. Pospieszalski: Sztuka — rzemiosło — formalizm. Aktualność idei Norwida. *Komunikaty Nauk. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza. Oddział Częstochowski* 1963 nr 11. — K. Wyka: „Wewnętrzne do natury poczucie". W: Pan Tadeusz. Studia o poemacie. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 1.

P r o m e t h i d i o n: J. Klaczko: List XI. *Goniec Pol.* 1851, 1 lutego; przedr. w: Pisma z l. 1849-1851. Poz. 1919. — (Promethidion. Rec.). *Czas* 1851 nr 191--192. — F. Wężyk: Do K. K. Powst. 1854. Wyd. w: Pisma. T. 3. Kr. 1878. (List poetycki do K. Koźmiana, m. in. o Promethidionie); fragm. przedr. Z. Przesmycki w wyd.: Pisma zebrane. T. A. W-wa 1911 s. 817-819. — A. Potocki: Norwid (na tle „Promethidionu"). *Słowo Pol.* 1906 nr 536. —

E. Breiter: Promethidion. *Świat* 1921 nr 53 dod. *Romans i Powieść.* — J. N. Miller: Siedemdziesięciolecie „Promethidiona". *Robotnik* 1921 nr 300. — L. Skoczylas: C. K. N. (W setną rocznicę urodzin C. K. Norwida). *Głos Narodu* 1921 nr 258. — R. Zrębowicz: Prawdy Norwidowe. *Rzeczpospolita* 1921 nr 263. — (Promethidion. Wyd. R. Zrębowicz. Rec.): Stef (S. Papée). *Dzien. Poz.* 1921 nr 248; S. *Gaz. Warsz.* 1921 nr 336; A. O. (T. Sinko). *Czas* 1921 nr 255; W. P. *Kur. Por.* 1921 nr 313; M. Bettinger. *Kur. Lw.* 1922 nr 70 dod. *Tydzień Lit.*; eb (E. Breiter). *Skamander* 1922 z. 16; S. Cywiński: Z nowych książek. *Rzeczpospolita* (Wil.) 1922 nr 47; Z. Gąsiorowska-Szmydtowa. *Książka* 1922 nr 4; w. h. (W. Hahn). *Słowo Pol.* 1922 nr 72; E. Łuskina: Zwiastun polskiego renesansu. *Goniec Kr.* 1922 nr 9. — W. Borowy: Norwidiana 1921-1924. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960. (O wyd. W. Przecławskiego). —

S. Witkowski: Wstęp do książki: Aischylos: Prometeusz skowany. Kr. 1925 *BN* II, 7. — K. Kosiński: Promethidion Norwida. Poemat o pracy i sztuce. *Jednota* 1926 nr 11-12; odb. W-wa 1926. — K. Kosiński: Promethidion C. K. Norwida. *Sztuka i Praca* 1928 nr 17/20. — K. Kosiński: Stanisław Witkiewicz. W-wa 1928. — T. Makowiecki: „Promethidion" Norwida a „Dworzanin" Górnickiego. *Ruch Lit.* 1928 nr 2. — J. Piechocki: Problem sztuki-pracy w „Promethidionie" a Fourier i Louis Blanc. *Księga pam.* ... *S. Dobrzyckiego.* Poz. 1928; przedr. w: Norwidowa koncepcja sztuki pracy. Poz. 1929 *Prace Polon. Studentów Uniw. Poz.* nr 1. [Rec.: R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 33; K. Troczyński: Norwidowa estetyka. *Dzien. Poz.* 1929 nr 170; Z. Wasilewski. *Kur. Poz.* 1929 nr 370; W. Borowy: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 1; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960; S. Pazurkiewicz: Książka o Norwidzie. *Dzien. Pol.* 1930 nr 194; Z. Rabska. *Radio* 1930 nr 36; S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1931 nr 1]. —

Z. Falkowski: Wyżyny poezji Norwida. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 198 nr 593/594. — K. Kosiński: C. Norwida „Sen Prometowy". *Droga* 1933 nr 11; wyd. osob. pt. O polskim „Śnie Prometowym" C. Norwida. W-wa 1933. — J. Saloni: O najwyższym rzemiośle apostoła i najniższej modlitwie anioła. (Rzecz o „Bogumile", pierwszym dialogu „Promethidiona" C. Norwida). *Polonista* 1933 z. 4. — M. Piechal: O społecznym sensie „Promethidiona" Norwida. *Gaz. Artystów* 1935 nr 21. — T. Sinko: Estetyka „Promethidiona". *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 16. — W. Borowy: O Promethidionie. Powst. 1941. Wyd. w książce: O Norwidzie. W-wa 1960. —

T. Makowiecki: Promethidion. W: K. Górski, T. Makowiecki, I. Sławińska: O Norwidzie pięć studiów. Tor. 1949. [Rec.: J. R. (Rostworowski). *Przegl. Powsz.* 1950 nr 1]. — Laffont-Bompiani: Dictionnaire des oeuvres de tous les temps et de tous les pays. Littérature. Philosophie. Musique. Sciences. T. 4. Paryż 1954. — J. Krzyżanowski: O C. Norwidzie i jego teorii sztuki ludowej. Dat. W-wa, 9 stycznia 1959. W: W świecie romantycznym. Kr. 1961 *Bibl. Studiów Lit.* — Z. Jast. (Jastrzębski): „Promethidion" w LDK. *Kur. Lubelski* 1961 nr 239.

f) J ę z y k, s t y l, w e r s y f i k a c j a

R. Zrębowicz: O stylu Cypriana Norwida. *Krytyka* 1910 t. 2 z. 3. — K. Nitsch: Z historii polskich rymów. W-wa 1912 *Prace Tow. Nauk. Warsz. Wydz. I Językoznawstwa i Literatury* nr 1. — J. Łoś: Wiersze polskie w ich dziejowym rozwoju. Kr. 1920. — J. Budkowska: Rytmika C. Norwida. *Pam. Lit.* R. 27 (1930). [Rec.: K. W. Zawodziński. *Pam. Warsz.* 1930 z. 6; W. Borowy: Norwidiana 1930--1935. Cz. I. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) z. 4; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — I. Fik: Uwagi nad językiem C. Norwida. Kr. 1930 *Prace Hist.-Lit.* nr 34. [Rec.: Z. Ciechanowska. *Przegl. Powsz.* 1930

http://rcin.org.pl

t. 189 z. 567; S. Cywiński. *Pam. Lit.* R. 27 (1930); R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 13; A. Obrębska. *Język Pol.* 1931 z. 1; W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. I, jw.]. — J. Krzyżanowski: Dookoła Norwidowej paraboli o zamarzłym słowie. *Ruch Lit.* 1930 nr 6; przedr. pt. Norwidowa parabola o zamarzłym słowie. W: Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru. W-wa 1935 *Bibl. Pam. Lit.* t. 4; toż wyd. nast. W-wa 1961 *Bibl. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* t. 3. — K. Grzybowska: Forma Norwida. *Czas* 1933 nr 116. — H. Życzyński: Rytmika w poezji Norwida. *Pion* 1933 nr 12-13. — R. Dobrzyniecki: Wiersze o mowie polskiej. Parkosz — Brodziński — Cyprian K. Norwid. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 37. — H. Felczakówna: „Strofa mickiewiczowska". *Prace ofiarowane K. Wóycickiemu.* Wil. 1937 *Z Zagadnień Poetyki* nr 6. — M. Piechal: Norwidowska zasada oryginalności. *Lwów Lit.* 1937 nr 3-4. — K. Wóycicki: Rytm w liczbach. Wil. 1938. —

J. W. Gomulicki: Pieśń natury i pieśń historii. (Parę słów wstępu do poetyki Norwida). *Tyg. Warsz.* 1947 nr 12. — kjw (K. Wyka): Strofa Norwida. *Odrodzenie* 1947 nr 39. — M. Dłuska: Studia z historii i teorii wersyfikacji polskiej. T. 2. Kr. 1950. — A. Obrębska-Jabłońska: Norwidowska „namiejętność" regionalizmem. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1950. — M. Grzędzielska: Wiersze C. Norwida. (Cz. I. Norwid wobec norm sylabowca). *Spr. PAU* 1951 nr 9. — M. Grzędzielska: Wiersz C. Norwida. (Strofika sylabowca — sylabotonizm). *Spr. PAU* 1952 nr 5. — M. Witkowski: „Czytelny" u Norwida. *Język Pol.* 1954 nr 3. (Uzup. K. N. (Nitsch). Tamże). — K. W. Zawodziński: Studia z wersyfikacji polskiej. Wr. 1954. — S. Skwarczyńska: Wstęp do nauki o literaturze. T. 1-2. W-wa 1954. — M. Giergielewicz: Rym i wiersz. Londyn 1957. — M. Grzędzielska: Strój „Polki" Norwida. *Dziesięciolecie Wyższej Szkoły Pedag. w Kr. 1946-1956.* Kr. 1957. — Z. Burska: Struktury słowne: dialog i monolog w drobnych wierszach lirycznych Norwida. *Spr. ... Tow. Nauk. KUL* nr 7. Lubl. 1958 s. 131. — J. Trypućko: Norwidowskie „skąpstwo w mowie". *Norwid żywy.* Londyn 1962. — Z. L. Zaleski: Norwidowa poetyka i dialektyka milczenia. Tamże. — M. Grzędzielska: Wiersz Norwida w okresie Vade-mecum. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska.* S. F. *Nauki Filoz. i Hum.* T. 15 (1960) z. 5. Lubl. 1963. — R. Jakobson: „Przeszłość" C. Norwida. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2. — Z. Dokurno: Rola aluzji literackiej w kształtowaniu utworów lirycznych C. K. Norwida (do r. 1852). *Przegl. Hum.* 1964 nr 4.

g) Poglądy filozoficzne, polityczne, społeczne

Adres nowej emigracji polskiej do braci Polaków! *Dzien. Pol.* 1849 nr 151. — W. Habdank (A. Czarkowski). Listy konwersacyjne. *Gwiazda* (Kijów) nr 4 (1849).— (Rzecz o wolności słowa. Rec.): A. Giller: Wykład C. Norwida. „Rzecz o wolności słowa". *Dzien. Poz.* 1869 nr 112; (Z. Węgierska): Tygodnik paryski. *Czas* 1869 nr 117; Dr Omega (J. I. Kraszewski): C. Norwida „Rzecz o wolności słowa". *Tydzień* (Drezno) 1870 nr 1; *Czas* 1870 nr 80. — Korespondencja z Paryża. *Gaz. Nar.* 1873 nr 273. — P. Ch. (Chmielowski): Cyprian Norwid jako filolog słowiański. *Niwa* 1874 nr 9; Głos C. K. Norwida 22 stycznia 1875, miany w Czytelni w Paryżu. *Gaz. Nar.* 1875 nr 75. — Korespondencje „Gazety Narodowej". *Gaz. Nar.* 1875 nr 24. (O głosie Norwida na obchodzie powstania styczniowego). —

S. Brzozowski: Cyprian Norwid. Próba. *Krytyka* 1905 t. 2; przedr. w: Kultura i życie. Lw. 1907; przedr. w: Dzieła wszystkie. T. 4. W-wa 1936. — A. Lange: O nadużyciu słuszności. *Wędrowiec* 1905 nr 13. (O „Philosophie de la guerre"). — Z. Malewski: Poezja czynu. *Pam. Lit.* R. 5 (1906). — Konferencja Malewskiego o Norwidzie. *Słowo Pol.* 1906 nr 538. (Spr. z odczytu). — Mickiewicz, Słowacki, Norwid, wieszcze wróżby. W-wa 1906. — S. Brzozowski: Testament C. Norwida. *Świt* (Kijów) 1907 nr 15-16; przedr. w: Dzieła wszystkie. T. 4. W-wa 1936. — S. Grostern: Historiozofia poetycka Norwida. *Nowa Gaz.* 1908 nr 387 (dod. *Literatura i Sztuka* 1908 nr 24). — J. Kwiatek: Cyprian Norwid jako reakcjonista. Jego poglądy religijne, narodowe i społeczne. Stosunek do Mickiewicza w r. 1848. *Naprzód* 1908 nr 347-349, 353-354. — J. W.: Cyprian Norwid o Żydach. *Izraelita* (W-wa) 1908 nr 27. — (Z. Malewski: Odczyty o Norwidzie. Spr.): Odczyt o C. Norwidzie. *Dzien. Wil.* 1908 nr 22; F. H.: Z sali odczytowej. (O C. Norwidzie). *Kur. Litewski* 1908 nr 25; n.: O C. Norwidzie. *Dzien. Wil.* 1908 nr 26. — S. Brzozowski: Legenda Młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej. Lw. 1909; wyd. 2 Kr. 1912; przedr. w: Dzieła wszystkie. T. 8. W-wa 1938. — K. Kantak: Hierarchia duchów. *Świat Słowiański* 1909 s. 222-223. — S. Brzozowski: Filozofia romantyzmu polskiego. Powst. przed 1911; ogł. *Tyg. Lit.* (dod. do *Kur. Lw.*) 1921, maj; odb. Lw. 1921 *Bibl. Tęczowa* nr 11. — K. Bereżyński: Filo-

http://rcin.org.pl

zofia C. Norwida. *Sfinks* 1911 nr 38-41; odb. W-wa 1911. — J. A. Herbaczewski: I nie wódź nas na pokuszenie... Szkicowane wizerunki dusz współcześnie wybitnych na tle myśli dziejowej. Kr. 1911. — W. Horodyski: Polska filozofia romantyczna a mesjanizm. (Zarys porównawczy). *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3. — C. Jellenta: Grający szczyt. Kr. 1912. — R. Zrębowicz: Z zagadnień ideologii polskiej. *Krytyka* 1913 t. 38. — S. Cywiński: Romantyzm a mesjanizm. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Wil.* 1911/1914; odb. Wil. 1914. — K. Jaworski: Ojczyzna jako zbiorowy obowiązek. (Zarys poglądów społecznych C. Norwida). *Kur. Lw.* 1914 nr 488. — S. T.: Filozofia wojny podług C. Norwida. *Kur. Warsz.* 1918 nr 178. —

W. Horzyca: A. Łunaczarski. Die Kulturaufgaben der Arbeitsklasse. *Skamander* 1920 z. 3. — J. Bełcikowski: Zagadnienie własności prywatnej w świetle sumienia i woli. C. Norwid a własność. *Rzeczpospolita Spółdzielcza* 1924 s. 193--194. — R. Bergel: Norwid a rok 1863. (Polityczne poglądy Norwida w świetle mało znanych materiałów). *Głos Narodu* 1926 nr 36. — S. Pigoń: Cyprian Norwid i Agaton Giller. *Głos Narodu* 1926 nr 233--235. — S. Cywiński: Nieco o Chestertonie oraz o Norwidzie. *Dzien. Wil.* 1927 nr 117. — W. Mileski: Polska filozofia narodowa. Cykl 24 prelekcji wygłoszonych przed mikrofonem Polskiego Radia w Warszawie. W-wa 1927. — S. Zdziechowska: Stanisław Brzozowski jako krytyk literatury polskiej. Kr. 1927 *Prace Hist.-Lit.* nr 28. — J. Kroński: Norwid — poeta państwowości polskiej. *Głos Lit.* 1928 nr 11. — W. Horzyca: Wieszcz wolnej Polski. *Droga* 1929 nr 5; przedr. w: Dzieje Konrada. W-wa 1930. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1925-1929. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) z. 1; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960; J. Cz. (Czarnecki). *Przegl. Katolicki* 1931 nr 29]. — T. Makowiecki: Norwid wobec powstania styczniowego. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4; odb. Lw. 1929. [Rec.: S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1931 nr 2]. — A. Nowaczyński: Norwid a rok 63. *Gaz. Warsz.* 1929 nr 27. —

W. Arcimowicz: Norwid a Foerster. *Dzien. Wil.* 1930 nr 129. — R. Bergel: Cyprian Norwid a rok 1863. *Polonia* 1930 nr 1906. — E. Krakowski: Un poète de l'amour mystique: Cyprian Kamil Norwid. *L'Amitié Française* 1930, 19 października. — J. Drobnik: Jerzy Sorel i Cyprian Norwid. *Tęcza* 1930 z. 46. — E. Krakowski: Un grand poète-philosophe de la Pologne. C. K. Norwid. *Figaro* 1930 nr 11. — L. Rygier: Norwid o wolności idealnej. *Jednota* 1930 nr 9. — W. Arcimowicz: Miłosierdzie w historiozofii C. Norwida. *Ruch Charytatywny* 1931 nr 6. — W. Arcimowicz: Norwid o idei reprezentacji. Nieznany list poety. *Ruch Lit.* 1931 nr 9. — W. Arcimowicz: Prawdy C. Norwida. *Przegl. Powsz.* 1932 t. 193. — K. Zakrzewski: Narodziny nowej moralności. *Droga* 1932 nr 1. —

W. Arcimowicz: Chrześcijański patriotyzm Norwida jako artysty. *Myśl Nar.* 1933 nr 23. — W. Arcimowicz: Cyprian Norwid o kobietach, małżeństwie i rozwodach. *Tęcza* 1933 nr 6. — W. Arcimowicz: Stanowisko polityczne Norwida. *Pax* (Wil.) 1933 nr 7/8.—R. Bergel: Polityczne poglądy C. Norwida. *Myśl Nar.* 1933 nr 23. (Uzup. J. Siller: Jeszcze o politycznych poglądach Norwida. Tamże nr 24). — S. Cywiński: Aktualność Norwida. *Myśl Nar.* 1933 nr 23. — S. Cywiński: O Cyprianie Norwidzie. *Verba Veritatis* 1933 nr 8. — W. Horzyca: Rodowód Norwida. *Droga* 1933 nr 11. [Rec.: W. Borowy, Norwidiana 1930-1935. Cz. III. *Pam. Lit.* R. 34 (1937); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — K. Jaworski: Rycerz z orszaku pana i spękane serce dzwonu. Norwid i Brzozowski. *Droga* 1933 nr 11. — Z. Leśnodorski: Lucjan w Polsce. Kr. 1933 *Prace Hist.-Lit.* nr 45. (M. in. o „Rozmowach umarłych"). — M. H. Piątkowski: Norwid a Żydzi. *Wiad. Lit.* 1933 nr 39. — Z. Szmydtowa: Platon w twórczości Norwida. *Spr. Tow. Nauk. Warsz. Wydz. I* 1933 s. 84-86. (Streszcz.); całość wyd.: *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936 i odb.; przedr. w: Poeci i poetyka. W-wa 1964. — S. Cywiński: Czy Norwid był nacjonalistą? *Gaz. Warsz.* 1934 nr 108. — W. J. Dobrowolski: Osoba Cycerona w dziełach Norwida. *Pod znakiem Norwida. Przegl. Artyst.* (dod. do *Czasu*) 1934 nr 32; toż odb. Kr. 1934. — M. Piechal: Norwidowska teoria czynu narodowego. *Droga* 1934 nr 9; przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1937. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III, jw.]. — J. Turzyma: Norwid — poeta proletariacki? *Pod znakiem Norwida*, jw. — K. Wyka: „Lakońska proklamacja" Norwida. *Wiad. Lit.* 1934 nr 4. —

K. Wyka: Nieznana rozprawka o emancypacji kobiet. *Marchołt* 1935 nr 2. — K. Krobicki: „Mrok tajemnic nas otacza..." (O problemach irracjonalnych w literaturze polskiej). *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 22. — M. Braun: Norwid, literaci i kwestia żydowska. *Ster* (W-wa) 1937 nr 31. — W. Lutosławski: Prorok nie dosyć znany. *Czas* 1937 nr 352. — M. Piechal: Norwid wobec Żydów. *Prosto z mostu* 1937 nr 42. — A. Madej: O Norwida myśliciela. *Zet*

http://rcin.org.pl

1938 nr 2. — J. Archita: Norwid o wieku XIX. *Polonia* 1938 nr 5056. — M. Piechal: Prawo poezji, czyli o Norwidzie jako teoretyku czynu narodowego. *Prace Polon.* S. II (1938). — J. Archita: Zagadnienia społeczne w listach Norwida. *Przegl. Katolicki* 1939 nr 1. — K. Hem: Norwid a problem społeczny. *Robotnik* 1939 nr 180; toż *Naprzód* 1939 nr 181. — J. Jarzębowski: Na marginesie odezwy Traugutta do Wojsk Narodowych. *Lech* 1939 nr 6/7. — (J. Braun: Liczne nawiązania do Norwida). *Kultura Jutra* 1943--1944. (Mies. konspiracyjny). — J. T. Dybowski: Cyprian Kamill Norwid als Christlicher Kulturphilosoph der polnischen Romantik. *Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten der in der Schweiz internierten Polen. Zbiór prac naukowych Polaków internowanych w Szwajcarii.* Cz. 2. Berno 1943. —

H. Malewska: Całoczłowieczeństwo. *Tyg. Powsz.* 1945 nr 2. — A. Ważyk: Uwagi o Norwidzie i norwidyzmie. *Odrodzenie* 1945 nr 16; przedr. w: W stronę humanizmu. W-wa 1949. [Polemika: K. Wyka: Norwid nieobecny. *Odrodzenie* 1945 nr 19; Replika: A. Ważyk: Norwid urojony. *Odrodzenie* 1945 nr 25]. — J. Archita: Norwid w obronie praw i godności człowieka. *Głos Katolicki* 1946 nr 39. — J. Archita: Norwid wobec swego wieku. Tamże nr 35. — J. Archita: Norwid wobec zagadnień życia społecznego. Tamże nr 16. — T. Makowiecki: Norwid myśliciel. *Pamięci Cypriana Norwida.* W-wa 1946. — M. Piechal: Aktualność Norwida. *Warszawa* 1946 nr 6; M. Piechal: Norwid i lud pracujący. *Pobudka* 1946 nr 39. — B. Suchodolski: Polskie tradycje demokratyczne. Wr. 1946 *Książki dla Wszystkich.* — J. Archita: Norwid i naród. *Głos Katolicki* 1947 nr 2. — W. Borowy: Posłowie w wyd.: Ludzkość. Ojczyzna. Sztuka. Myśli C. Norwida. W-wa 1947. — Z. Bownik: Poglądy polityczno-społeczne Norwida. *Spr. Tow. Nauk. KUL* 1945/1947 nr 1. — J. Braun: Rozmyślania i dywagacje. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 51. — B. Dudziński: Czarne historie. *Głos Ludu* 1947 nr 128. — J. Garbaczowska: Norwid społeczny. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. — A. Kowalska: Marek Aureliusz i jego „Rozmyślania" w literaturze polskiej. (Próba ujęcia). *Prace Polon.* S. V (1947). — J. N. Miller: Norwid o opinii. *Warszawa* 1947 nr 3. — R. Zrębowicz: Ideologia demokratyczna Norwida. *Głos Rob.* 1947 nr 135. — M. Turwid: „Na prac ludzkich wieży". *Ilustr. Kur. Pol.* 1949 nr 119. — J. Górski (Z. Falkowski): Dwa światy Norwida. *Tyg. Powsz.* 1950 nr 40. — J. Górski (Z. Falkowski): Norwid a „bourgeois". *Tyg. Powsz.* 1950 nr 41. — J. Górski (Z. Falkowski): „Przyszłość — korektorka wieczna". *Tyg. Powsz.* 1950 nr 42. —

Z. Zaniewicki: Przedmowa do wyd.: Pisma polityczne i filozoficzne. Londyn 1957. — E. Dębczyńska: O koncepcji człowieka i jego uczczeniu w utworach Norwida. *Polonista* (Lubl.) 1958 nr 3. — H. Malewska: C. Norwida O miłości ksiąg dwie. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 6 (1958). — M. Piechal: Poeta internacjonalista. *Odgłosy* 1958 nr 17. — Z. Zaniewicki: Pisma polityczne Norwida. *Kultura* (Paryż) 1958 nr 3. — A. Lisiecka: O historiozofii C. Norwida. *Spr. Wydz. Nauk Społ. PAN* 1959 z. 3/4. — A. Lisiecka: Z problemów historyzmu C. Norwida. Na marginesie tomu 7 „Pism". *Pam. Lit.* R. 50 (1959) z. 2. — Z. Żabicki: Historiozofia C. Norwida. Tamże. (Spr. z referatu A. Lisieckiej i dyskusji). — W. Achremowiczowa: Norwid o wojnie i tragedii. *Zeszyty Nauk. KUL* 1960 nr 2. — M. Morstin-Górska: Kobieta i małżeństwo w filozofii i twórczości Norwida. *Znak* 1960 nr 73/74. — A. Lisiecka: Romantyczna „filozofia przyszłości" C. Norwida. W zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961. — I. Gałęzowska: Norwida myśli o człowieku. *Norwid żywy.* Londyn 1962.

R e l i g i j n o ś ć: S. Cywiński: Religijność w utworach młodzieńczych Norwida. *Tęcza* 1928 nr 3. — A. Czartkowski: Cyprian Norwid o modlitwie. *Kur. Warsz.* 1932 nr 86. — J. W. Gomulicki: O mistycyzmie Norwida. *Myśl Nar.* 1935 nr 35-36. [Rec.: W. Borowy: Norwidiana 1930-1935. Cz. III, jw.]. — K. Konopka: Idea Boga według C. K. Norwida. Rkps 1937. Fryburg (?). — J. Archita: Wypowiedzi Norwida o Watykanie. *Kultura* 1938 nr 48. — I. Kuźmińska: Wywyższenie chrześcijaństwa w „Quidam" C. K. Norwida. *Przegl. Katolicki* 1938 nr 36-37. — J. A. (Archita?): Norwid i Pius IX. *Polonia* 1939 nr 5187. — M. Leszczyńska: Norwid u współczesnych katolików francuskich. *Czas* 1939 nr 3. —

J. Archita: Chrześcijański humanizm C. Norwida. *Głos Katolicki* 1945 nr 35. — J. Archita: C. Norwid, katolicki poeta i myśliciel (1821-1883). *Głos Katolicki* 1945 nr 29. — J. Archita: C. Norwid o żywotności katolicyzmu. *Głos Katolicki* 1946 nr 5. — Z. Krużyński: Podniósł wysoko sztandar... *Ład Boży* 1946 nr 52. — J. Arcab: Poeta katolickiego humanizmu. *Tyg. Powsz.* 1953 nr 26. — S. Skwarczyńska: Zagadnienia oceny literatury katolickiej. Próba ujęcia zagadnienia. W: Studia i szkice literackie. W-wa 1953. — T. F. Do-

http://rcin.org.pl

MARADZKI: Le catholicisme de Norwid. *Études Slaves et Est Européennes* 1957 t. 2 cz. 3. — W. IWASZKIEWICZ: Norwid jako myśliciel i chrześcijanin. *Jednota* 1957 nr 3. — D. PODSIADŁÓWNA: O modlitwach Norwida (fragmenty). *Polonista* (Lubl.) 1958 nr 3. — J. ARCAB: C. Norwid wobec Kościoła i Stolicy Apostolskiej. *Nasza Przeszłość* 1959. — J. JARZĘBOWSKI: Norwid i zmartwychwstańcy. Londyn 1960. — I. SŁAWIŃSKA: „Ci gît l'artiste religieux...". *Znak* 1960 nr 73/74. — J. JARZĘBOWSKI: Katolicki profil Norwida. *Norwid żywy*. Londyn 1962.

h) Listy

S. KOSSOWSKI: Przedmowa do wyd.: Listy ... do M. Trembickiej. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24 s. 318-324. — Z korespondencji C. Norwida. *Kraj* 1904 nr 11 dod. *Życie i Sztuka*. — K. BARTOSZEWICZ: Listy Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 30-31. (Listy do J. I. Kraszewskiego). — K. BARTOSZEWICZ: Nieznany wiersz Norwida. *Świat* 1912 nr 29 s. 13. (O liście do J. I. Kraszewskiego z 1841). — K. BARTOSZEWICZ: Korespondencja poetów. I. Listy C. Norwida. *Echo Lit.-Artyst.* 1912 nr 2. — B. ERZEPKI: Oprac. wyd.: Z nie drukowanej korespondencji C. K. Norwida. Poz. 1921. [Rec.: I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1920 nr 173 wiecz.; E. K. *Tydzień Pol.* 1921 nr 29; T. GLUZIŃSKI: Nowe dokumenty literackie. *Gaz. Warsz.* 1921 nr 57; W. BOROWY: Norwidiana 1921-1924. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25); przedr. w: O Norwidzie. W-wa 1960]. — S. ZDZIECHOWSKA: Nieznany list C. Norwida do Artura Bartelsa. *Przegl. Współcz.* 1923 t. 7 nr 18. — J. UJEJSKI: Listy Norwida do Augusta Cieszkowskiego i Zygmunta Krasińskiego. I. Wstęp. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926). — Z. CIECHANOWSKA: List Norwida do J. Rustejki z r. 1870. *Silva Rerum* 1927 nr 11/12. — Z. CIECHANOWSKA: Rysunek i list Norwida z r. 1859. *Ruch Lit.* 1928 nr 6. — T. MAKOWIECKI: Norwid wobec powstania styczniowego. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 4; odb. Lw. 1929. — T. MAKOWIECKI: Oprac. wyd. listów K. Ruprechta i in. *Pam. Warsz.* 1929 z. 4. — S. PIGOŃ: Nieznany list C. Norwida. *Tęcza* 1929 z. 25. — R. BRANDSTAETTER: Nieznany wiersz i list Norwida. *Gaz. Pol.* 1930 nr 288. — A. CZARTKOWSKI: Hrabia, wieśniak i worek złota. C. Norwid o Rogerze Raczyńskim. (Z nieznanej korespondencji). *Tęcza* 1931 nr 15. — Z. MORAWSKI: Poznań w korespondencji Norwida. *Dzien. Poz.* 1931 nr 291. — Nieznane listy Norwida. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 47. (Notatka o 60 listach do K. Górskiej, które znalazł A. Czartkowski). — S. WASYLEWSKI: Nowe listy Norwida. *Wiad. Lit.* 1933 nr 52. — T. PRZYPKOWSKI: Testament Norwida z roku 1858. *Przegl. Artyst.* (dod. do *Czasu*) 1934 nr 32 *Pod znakiem Norwida*; toż odb. Kr. 1934. — jaf.: Norwidiana. *Gaz. Artystów* 1935, 20 stycznia. (O listach Norwida ogł. przez S. Pigonia w *Głosie Narodu*). — ⟨mz⟩: Norwid między wierszami swoich listów. *Dzien. Poz.* 1935 nr 133. — T. PRZYPKOWSKI: Oprac. wyd.: Testament literacki C. Norwida z r. 1858. Kr. 1935, Wyd. Tow. Miłośników Książki. [Rec.: Z. LEŚNODORSKI. *Ruch Lit.* 1935 nr 7/8]. — S. WASYLEWSKI: Z korespondencji C. Norwida. *Ruch Lit.* 1935 nr 1. — S. PIGOŃ: Oprac. wyd.: Garść listów... W-wa 1935 (1936). [Rec.: M. PIECHAL. *Pion* 1936 nr 45; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 41; K. WYKA: Nowy zbiór listów Norwida. *Gaz. Pol.* 1936 nr 289; S. CYWIŃSKI. *Ruch Lit.* 1937 nr 7/8; S. PIGOŃ. *Roczn. Lit. za r. 1936*. W-wa 1937]. — S. PIGOŃ: Oprac. wyd.: Listy do Bronisława Zaleskiego. Kr. 1937. [Rec.: S. CYWIŃSKI: Ostatnie norwidiana. *Ruch Lit.* 1937 nr 7/8; W. OSTEN (OLPIŃSKI): Listy Norwida w wydaniu profesora S. Pigonia. *Warsz. Dzien. Nar.* 1937 nr 286; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 45; F. BIELAK. *Roczn. Lit.* T. 6 (1937). W-wa 1938; A. MADEJ. *Zet* 1938 nr 11]. — J. A.: Listy C. Norwida. *Polonia* 1938 nr 5007. — M. STOKOWSKA: Dokument życia C. Norwida. *Marchołt* 1938 nr 4. — S. PIGOŃ: Nieznane listy Norwida. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 40. — S. PIGOŃ: List Norwida o zawiązkach Legionu Mickiewicza. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. — MAUZIO (A. MAUERSBERGER): Dwa listy Norwida. *Kuźnica* 1949 nr 24. — S. PIGOŃ: Cyprian Norwid w Rzymie. Nieznane listy. *Tyg. Powsz.* 1951 nr 51/52. — S. PIGOŃ: Rozproszone listy C. Norwida. *Spr. PAU* 1951 nr 9. — J. RUDNICKA: Nieznany list C. Norwida do Wojciecha Cybulskiego. *Twórczość* 1955 nr 2. — M. OSTERWINA: Listy C. Norwida do Eleonory Czapskiej. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — P. ŻWOLIŃSKI: Powrót Norwida. *Express Wiecz.* 1956 nr 99. — J. W. GOMULICKI: Nieznane listy Norwida. *Przegl. Hum.* 1957 nr 3. — Z. JASTRZĘBSKI: List J. Grudzińskiego z 23 maja 1878 r. do Norwida. *Polonista* 1958 nr 3. — S. PIGOŃ: Nieznany list Norwida. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 27. — I. PIOTROWSKA: Norwidiana nieznane. *Nowa Kultura* 1958 nr 43. — F. GERMAN: Oprac. wyd.: Listy (do zmartwychwstańców). *Znak* 1960 nr 73/74. [Rec.: J. ARCAB: Na marginesie listów Norwida do zmartwychwstańców. *Znak* 1960 nr 76; Polemika: F. GERMAN: Jeszcze w sprawie listów Norwida do zmartwychwstańców.

http://rcin.org.pl

Znak 1960 nr 78]. — Z. Muszyńska: Oprac. wyd.: Listy C. Norwida do Cezarego Platera. *Przegl. Hum.* 1960 nr 6. — S. Pigoń: List Norwida. *Ruch Lit.* 1960 z. 1/2. — J. Rudnicka: Nieznane autografy C. Norwida. *Twórczość* 1960 nr 4. — J. W. Gomulicki: Nieznany list Norwida z r. 1860. W zbiorze: Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961 (Addenda II). — J. W. Gomulicki: Rozmyślania o północy. (Nieznany list do Joanny Kuczyńskiej). *Kierunki* 1961 nr 39. — Z. Jastrzębski: Rupieciarnia i wiek atomu. *Tyg. Powsz.* 1961 nr 6. — J. W. Gomulicki: Wstęp i oprac. wyd.: Do pani na Korczewie. W-wa 1963. — S. Skwarczyńska: Listy Norwida do Joanny Kuczyńskiej. Tamże. — (Do pani na Korczewie. Rec.): W. Günther: Listy do Pani na Korczewie. *Wiadomości* (Londyn) 1964 nr 39; Z. Jastrzębski: Nieznane listy Norwida. *Kierunki* 1964 nr 15; W. Podgórski: Ostatnia przyjaźń Norwida. *Życie i Myśl* 1964 nr 7/8; Z. Stefanowska: Nowe listy Norwida. *Nowe Książki* 1964 nr 13.

i) Rysunki i grafika

J. Klaczko: List VI. *Goniec Pol.* 1850, 11 listopada; przedr. w: Pisma z lat 1849-1851. Poz. 1919. — J. Kenig: Malarstwo w Warszawie. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 337. — K. Wł. W. (Wójcicki): Zoilus. *Tyg. Ilustr.* 1860 t. 1 nr 25. — Szkic C. Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1861 t. 1 nr 77. — Lokaj spanoszony. (Szkic C. Norwida). *Tyg. Ilustr.* 1862 nr 120. — B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Z roku 1866 Rachunki. Poz. 1867 s. 288. — B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Ze świata. XIV. *Dzien. Poz.* 1868 nr 235. — M. Norwid. *L'Artiste* 1868, luty. — B. Bolesławita (J. I. Kraszewski): Z roku 1868 Rachunki. Poz 1869 s. 828. — H. Piątkowski: Album sztuki polskiej. W-wa 1901. — W. Gomulicki: Norwid jako humorysta. *Wędrowiec* 1904 t. 1 nr 1. — A. Łada Cybulski: Dwa nieznane portrety Krasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 20. — (Z. Przesmycki): Rysunki i malowidła C. Norwida. *Chimera* 1904 t. 8 z. 22/23/24. — K. Notz: Pamiątki po Norwidzie. *Kur. Lw.* 1905 nr 27 dod. *Tydzień* s. 220; toż *Kraj* 1905 nr 23 dod. *Życie i Sztuka*. — H. Piątkowski: Anioł śmierci. Rysunek C. Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 27. — T. Smoleński: Egipskie norwidiana. *Ateneum Pol.* 1908 t. 2 nr 1. — Rysunek C. Norwida. *Lechita* 1908 nr 20. — Z. Przesmycki: Opis dodatków artystycznych. W wyd.: Pisma zebrane. T. A, C, E. W-wa 1911(-1913). — S. Lam: Nieznane akwarele Norwida. *Kronika Powsz.* 1912 nr 31. — Sto pięćdziesiąt lat malarstwa polskiego w szkicach. *Katalog 9 Wystawy Tow. Opieki nad Zabytkami Przeszłości ... ze zbiorów D. Witke-Jeżewskiego.* W-wa 1918 s. XIV, 39. —

W. Husarski: Karykatura w Polsce. W-wa 1926. — W. Arcimowicz: Nieznany wizerunek C. Norwida. *Tęcza* 1930 z. 46. — L. Gajewski: Bibliografia ilustracyj do sztuki, zabytków i pamiątek... T. 1 do r. 1924 włącznie. Lw. 1933. (Maszynopis powielany). — W. Podoski: Uwagi o Norwidzie plastyku. *Myśl Nar.* 1933 nr 23. — Z. Przesmycki: C. Norwida Antologia artystyczna. *Grafika* 1933 nr 2 i odb. (Tu reprodukcje kilkudziesięciu rysunków Norwida). — A. Schroeder: Sztuka plastyczna C. Norwida. *Czas* 1933 nr 137. — J. Seruga: Grafika C. Norwida w zbiorach biblioteczno-muzealnych hr. Tarnowskich w Suchej. *Czas* 1933 nr 127. — S. M. M.: Niedocenianie C. Norwida jako plastyka. *Głos Narodu* 1933 nr 163. — K. Helle: Nowe spojrzenie na Mickiewicza i Norwida. Rozmowa z Edwardem Krakowskim. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 24. — P. Michałowski: Cyprian Norwid jako malarz. *Głos* (Poz.) 1935 nr 3. — N. Samotyhowa: Rysunki Norwida. *Praca Obywatelska* 1936 nr 8. — R. Zrębowicz: Twórczość plastyczna C. Norwida. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 51-52. — Z. Mann: Miscellanea Mielecensia. *Tyg. Ilustr.* 1938 nr 13. — M. Freter: Matejko. Lw. 1939. — E. Krakowski: La societé parisienne cosmopolite au XIXe siècle et C. K. Norwid, peintre et poète, précurseur du symbolisme. Paryż 1939 *Au carrefour des élites européennes*; fragm. pt. Un grand peintre et un grand poète: C. K. Norwid. *Mercure de France* 1939, 15 marca. [Rec.: T. Sinko. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939, 3 lipca]. —

J. Sienkiewicz: Norwid grafik i rzeźbiarz. *Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Przewodnik.* Muz. Nar. W-wa 1946. — J. Sienkiewicz: Norwid malarz i rysownik. Tamże. — J. Sienkiewicz: Norwid malarz. *Pamięci Cypriana Norwida.* Muz. Nar. W-wa 1946. — *Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Katalog.* Muz. Nar. W-wa 1946. — Rysunki i grafika C. K. Norwida. (W-wa 1946); wyd. 2 powiększone (W-wa 1946). — J. Eckhardtówna: C. Norwid i jego prace graficzne. *Poligrafika* 1947 nr 3. — F. M. Nowowiejski: Norwid malarz i rysownik. *Głos Wielkopol.* 1947 nr 161. — S. Szczepański: Norwid plastyk. *Głos Wielkopol.* 1947 nr 176. — K. Winkler: Norwid jako plastyk. (Wystawa w 125 rocznicę urodzin Norwida w Tow. Przyj. Sztuk Pięknych). *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. — K. Winkler: Plastyka C. Nor-

http://rcin.org.pl

wida. *Gaz. Rob.* 1947 nr 309. — J. Wolff: Dwie wystawy. *Głos Plastyków* 1947 s. 81-82. (Tu także reprodukcja sześciu obrazów Norwida). — K. Winkler: O malarstwie Norwida i Bonnarda ... *Dzien. Lit.* 1947 nr 16. [Rec.: K. Wyka: Rehabilitacja bardzo częściowa. *Przegl. Artyst.* 1947 nr 3]. — Norwid jako plastyk. *Dzien. Łódzki* 1947 nr 67. — P. Hertz: W sprawie rysunku C. K. Norwida. *Kuźnica* 1949 nr 14. — Z. Turkiewicz: Norwid jako plastyk. *Życie* (Londyn) 1952 nr 50. — M. Wallis: Autoportrety C. Norwida. *Spr. ... Łódzkiego Tow. Nauk.* 1956 nr 3. — T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 1. Wr. 1957. — I. Grzeluk, B. Mansfeld: O Norwidzie malarzu. (Z okazji 74 rocznicy śmierci). *Walka Młodych* 1957 nr 10. — Ks. F. S.: Izba Norwida. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 33. — jwg (J. W. Gomulicki): Wędrowny teatrzyk Norwida. W-wa 1960. (Wyd. 600 numerowanych egzemplarzy; zawiera rysunek i krótkie jego objaśnienie). — J. W. Gomulicki: Nad portretem Norwida. *Świat* 1961 nr 39. — M. Bohusz-Szyszko: Norwid-plastyk. *Norwid żywy*. Londyn 1962. [Rec.: Z. Stefanowska. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2]. — A. Janta: Na tropach Norwida w Ameryce. Tamże. — J. W. Gomulicki: Norwidowe portrety Warszawy. *Stolica* 1962 nr 50/51. — J. Zieliński: Malarstwo — niedoceniona twórczość Norwida. *Życie i Myśl* 1962 nr 3/4.

Reprodukcje poszczególnych dzieł malarskich i graficznych C. K. Norwida podaje wiele wydań jego dzieł i prac o nim. Większą liczbę reprodukcji podali: Z. Przesmycki w Wyd. zbior. poz. 3, 7; T. Pini w Wyd. zbior. poz. 16; *Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Katalog*. Muz. Nar. W-wa 1946; *Pamięci C. Norwida*. Muz. Nar. W-wa 1946; Nowe studia o Norwidzie. W-wa 1961. (Tu ilustracje wybrał i opisał J. W. Gomulicki); wyd.: Do pani na Korczewie, zob. Listy poz. 57a.

5. Kult

Pamięci C. Norwida. Chimera 1904 t. 8 z. 22/23/24. (Numer specjalny). Zob. Wyd. zbior. poz. 3. — Wystawa dzieł C. Norwida. *Naprzód* 1906 nr 167. — Wystawa Norwida. *Słowo Pol.* 1906 nr 277; *Kur. Lw.* 1906 nr 192 dod. *Tydzień* nr 24. — Cyprian Norwid... *Nasz Kraj* 1908 t. 6 z. 8. (Odezwa Komitetu Obchodu 25 rocznicy śmierci Norwida w łonie Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Literatów i Artystów Polskich, Lw.). — Odezwa w sprawie obchodu Norwidowskiego. *Dzien. Kijowski* 1908 nr 106; toż *Nowa Gaz.* (W-wa) 1908 nr 225; toż *Słowo Pol.* (Lw.) 1908 nr 224. —

J. Stur: Wieczór C. K. Norwida. *Zdrój* 1920 nr 5. — C. Jellenta: Jak Warszawa obchodzi wielkie jubileusze? Stulecie C. Norwida. *Kur. Por.* 1921 nr 226, 274. — Pejot (J. Piotrowski): Z księgi mądrości strzeleckiej. (Z dzieł C. Norwida wybrał...). *Strzelec* 1927 nr 2. — Cyprian Kamil Norwid. Z okazji poranka Norwidowskiego w Miejskiej Galerii Sztuki. *Głos Por.* (Łódź) 1929 nr 9. — Z. Zaniewicki: „O odsłonięcie pomnika C. Norwida". List. *Dzien Pol.* (W-wa) 1931 nr 181. — Emge: Wieczór poezyj C. Norwida. *Głos Narodu* 1932 nr 95. — Koło Miłośników Historii Literatury i Sztuki w Białymstoku: Sprawozdanie z działalności 1931-1933. Białystok 1933. (M. in. o wieczorze Norwidowskim). — W. R.: Norwidowi — Wilno. *Radio* 1933 nr 20. — y.: Polskie Radio ku czci Norwida. *Czas* 1933 nr 116. — Tydzień literacki Polskiego Radia. *Radio* 1933 nr 7, 20, 22. —

Droga 1933 nr 11 *Pamięci Cypriana Norwida*. (Numer specjalny; zawartość: W. Arcimowicz: Norwidowe „... obiit ... hic natus est ...". Z dziejów konfliktu poety z krytyką; W. Horzyca: Rodowód Norwida; K. Jaworski: Rycerz z orszaku pana i spętane serce dzwonu. Norwid i Brzozowski; S. Kołaczkowski: Ironia Norwida; R. Kołoniecki: Mit rzeczy czarnoleskiej; K. Kosiński: C. Norwida „Sen Prometowy"; M. Kridl: O lirykach Norwida; T. Makowiecki: Stygmat ruin w twórczości Norwida; K. Wyka: Starość Norwida; K. W. Zawodziński: Odkrywająca i zakrywająca norwidologia). [Rec.: W hołdzie Norwidowi. *Kur. Por.* 1933 nr 356; S. Cywiński. *Ruch Lit.* 1934 nr 3]. —

Dzień Polski 1933 nr 116. (Numer częściowo poświęcony Norwidowi; tu m. in.: K. Czachowski: Bohaterstwo Norwida. (W 50 rocznicę zgonu poety); K. Grzybowska: Forma Norwida; Y: Polskie Radio ku czci Norwida. (O radiofonizacji „Kleopatry"); Ku czci C. K. Norwida; Norwid pacyfistą; Pamięci C. K. Norwida. † 23 maja 1883]. —

Myśl Nar. 1933 nr 23. (Numer poświęcony Norwidowi; tu m. in.: W. Arcimowicz: Chrześcijański patriotyzm Norwida jako artysty; R. Bergel: Polityczne poglądy C. Norwida; S. Cywiński: Aktualność Norwida; S. C. (Cywiński): Na marginesie; Z. Falkowski: O poemacie „Quidam"; W. Podoski: Uwagi o Norwidzie plastyku; Z. Wasilewski: Na widowni. O C. Norwidzie w pięćdziesiąt lat po jego

http://rcin.org.pl

śmierci, o jego komentatorach i o potrzebie uczłowieczenia jego osobowości; (T. D.): Z ruchu wydawniczego. (Z. Szmydtowa: O misteriach C. Norwida. W-wa 1932; Z. Falkowski: Rzecz o tragizmie „Kleopatry" C. K. Norwida. Wil. 1933; W. Arcimowicz: „Assunta" C. Norwida. Lubl. 1933). —

Ruch Lit. 1933 nr 3 *Zeszyt poświęcony Norwidowi.* (Zawartość: W. Arcimowicz: Bibliografia pism Norwida; S. Cywiński: Stanowisko Norwida w literaturze; S. Cywiński: Ze studiów nad Norwidem. (Rec. książek: C. Norwid: Poezje wybrane... Wyd. Miriam. W-wa 1933; Z. Szmydtowa: O misteriach C. Norwida. W-wa 1932; Z. Falkowski: Rzecz o tragizmie Kleopatry C. K. Norwida. Wil. 1932); A. Fei: Norwid i Słowacki. „Krakus" współzawodnikiem „Balladyny"; S. Jerschina: Uwagi nad „Purytanizmem" Norwida; T. Makowiecki: Zapomniane Norwidiana z 1866 roku). —

Tyg. Ilustr. 1933 nr 22. (Numer częściowo poświęcony Norwidowi; tu m. in.: S. R. Dobrowolski: Wróżby; W. Husarski: Norwid jako plastyk i teoretyk sztuki; J. Janowski: Cyprian Kamil Norwid; S. Pigoń: Nieznane wiersze Norwida). —

Pod znakiem Norwida. Przegl. Artyst. (dod. do *Czasu*) 1934 nr 32; odb. Kr. 1934. (Zawartość: W. Dobrowolski: Osoba Cicerona w dziełach Norwida; S. M. Grzybowski: Miriam — Pini; Z. Leśnodorski: Norwidowskie „Rozmowy umarłych"; L. H. Morstin: Zbiorowe wydanie dzieł Norwida. (Rec. wyd. T. Piniego, W-wa 1934); T. Przypkowski: Testament Norwida z roku 1858; J. Turzyma: Norwid — poeta proletariacki?; Trochę bibliografii. Rok 1933/34). —

S. R. Dobrowolski: O pomnik dla Norwida. *Sygnały* 1939 nr 68. (Por.: M. Orski: O pomnik poecie. *Skawa* 1939 nr 6; Myśl, której należy przyklasnąć. *Kamena* 1939 nr 8/10; O pomnik dla Norwida. *Epoka* 1939 nr 16). — Marek: Ścieżki. O Norwidzie. *Orzeł Biały* 1944 nr 11, 13. —

Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Katalog. Muz. Nar. W-wa 1946. (Tu m. in. opis pokazanych na wystawie autografów, pierwodruków i prac artystycznych). — *Cyprian Norwid. Wystawa w 125 rocznicę urodzin. Przewodnik.* Muz. Nar. W-wa 1946. — *Cyprian Norwid. 1821-1883. W 125 rocznicę urodzin. Wystawa objazdowa Muzeum Narodowego w Warszawie. 11 maja — 2 czerwca 1947.* Łódź 1947. — *Pamięci Cypriana Norwida.* Muz. Nar. W-wa 1946. (Zbiór prac dających łącznie zarys monograficzny życia i twórczości poety i artysty). — (Wystawa w Muz. Nar. Rec.): D. R.: Norwid-poeta i Norwid-malarz. Otwarcie wystawy w Muzeum Narodowym. *Robotnik* 1946 nr 35; J. Gembicki: W 125 rocznicę urodzin C. K. Norwida. *Życie W-wy* 1946 nr 5; kk.: Wystawa ku czci C. Norwida w Muzeum Narodowym. *Polska Zbrojna* 1946 nr 303; Z. Niesiołowska-Rothertowa: Wystawa Norwidowska. *Płomień* 1946 nr 7/8; W 125 rocznicę urodzin artysty wieszcza. *Gaz. Lud.* 1946 nr 350; W 125 rocznicę urodzin Norwida. Wspaniała wystawa pamiątek związanych z życiem wielkiego poety. *Kur. Por.* (Łódź) 1946 nr 352; h. b. (H. Blumówna): Wystawa Norwidowska. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 41; bs. *Książka i Kultura* 1947 nr 1/2; D. J. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 6; J. T. *Moda i Życie Praktyczne* 1947 nr 17; J. Kierst. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 8; Norwidiana w Warszawie. *Kur. Wielkopol.* 1947 nr 8; Z. Rothertowa: Po zamknięciu Wystawy Norwidowskiej w Muzeum Narodowym w Warszawie. *Nowiny Lit.* 1947 nr 2; est. (S. Stok). *Stolica* 1947 nr 2; J. Wolff: Dwie wystawy. *Głos Plastyków* 1947 s. 81-82; w. r.: Cyprian Norwid — przyjaciel Chopina i Krasińskiego. *Życie W-wy* 1947 nr 5. —

Przygotowania do „Wieczoru Norwida". *Ziemia Pomorska* 1946 nr 296. — Wieczór Norwida w bydgoskim teatrze literackim. *Ziemia Pomorska* 1946 nr 279. — J. Garbaczowska: Przegląd wydawnictw związanych z wystawą Norwidowską. *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. — J. Kierst: Zwycięstwo nad czasem. (Kartka z pamiętnika). *Tyg. Warsz.* 1947 nr 12. (O wieczorze poświęconym filozofii w poezji Norwida, W-wa 1944). — K. Pusłowski: Gdy ideał sięgnie bruku... *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. (Przemówienie na otwarciu wystawy). — K. Winkler: Norwid jako plastyk. (Wystawa w 125 rocznicę urodzin Norwida w Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych). *Dzien. Lit.* 1947 nr 33. — (Poranek poetycki w Teatrze Małym, W-wa. Rec.): (jm): Dookoła Poranku Norwidowskiego. Parę uwag na marginesie. *Słowo Powsz.* 1947 nr 45; r. s.: Poranek Norwidowski. *Słowo Powsz.* 1947 nr 32. —

(Wystawa objazdowa. Rec.): J. Eckh (Eckhardtówna): Norwidiana w Wielkopolsce. *Kronika M. Poz.* 1947 nr 2/3; M. M.: Wystawa Norwidowska. *Wola Ludu* 1947 nr 146; F. M. Nowowiejski: Norwid malarz i rysownik. *Głos Wielkopol.* 1947 nr 161; Kraks (J. Paszko-Szachnowska): Wystawa Norwidowska w Łodzi. *Dzien. Łódzki* 1947 nr 114; H. Pawlicki: Sam na sam z Norwidem. Wystawa Norwidowska w Muzeum Wielkopolskim. *Polska Zach.* 1947 nr 25; M. Piechal: Norwid wiecznie żywy. *Dzien.*

http://rcin.org.pl

Łódzki 1947 nr 127; R. Pollak: Norwid w Poznaniu. *Ilustr. Kur. Pol.* 1947 nr 168; J. Popowska: W Muzeum Wielkopolskim. *Kronika M. Poz.* 1947 nr 2/3; Quis: Wystawa Norwidowska w Poznaniu. *Słowo Powsz.* 1947 nr 101; Wystawa Norwidowska. *Płomień* 1947 nr 7/8; Wystawa Norwidowska w Łodzi. *Słowo Powsz.* 1947 nr 52; Wystawa Norwidowska w Poznaniu. *Ziemia Pomorska* 1947 nr 167; 13 000 osób zwiedziło wystawę Norwida. *Głos Wielkopol.* 1947 nr 223. — Ku czci Norwida. *Ekran Tygodnia* 1948 z. 1/2. (O Komitecie uczczenia Norwida w Radzyminie). — D. Sochacka: Norwid powraca do kraju swego dzieciństwa. *Robotnik* 1948 nr 270. (O uroczystościach w Radzyminie). — W 127 rocznicę urodzin Norwida. Uroczystości w Radzyminie. *Głos Ludu* 1948 nr 268. —

J. M. S. (Święcicki): Słobodnik i Norwid. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 12. (Polemika z wierszem W. Słobodnika pt. Norwid. *Nowa Kultura* 1952 nr 5). — M. Azembski: Ulica Norwida. *Świat* 1958 nr 22. — J. Czapski: Akademia i Norwid. *Kultura* (Paryż) 1958 nr 12. (Przemówienie w Zakładzie Św. Kazimierza w Paryżu na akademii w 75 rocznicę zgonu Norwida). — J. Z. Jakubowski: Spotkanie z Norwidem. *Trybuna Ludu* 1958 nr 81. (O wieczorze poetyckim). — W. Jekiel: Warszawska wystawa Norwida. *Przegl. Hum.* 1958 nr 5. — W. Jekiel: Wystawa Norwida. *Polonistyka* 1958 nr 6. — B. Piwko: Norwid na KUL. (W 75 rocznicę śmierci). *Zeszyty Nauk. KUL* 1958 nr 3. — T. Rolke: Norwid ożył w Warszawie. *Stolica* 1958 nr 40. (O wystawie i uroczystościach Norwidowskich). — M. A. Styks: Norwidiana. *Życie Lit.* 1958 nr 22. — Zb. W. (Wasilewski): Norwid znów w Warszawie. *Trybuna Lit.* 1958 nr 39. (O wystawie rękopisów Norwida w Muz. Mickiewicza). — Z. Wasilewski: W dworku Norwida. *Trybuna Lit.* 1958 nr 26. — (zw) (Z. Wasilewski): W Roku Norwidowskim. *Trybuna Lit.* 1958 nr 21. — W Norwidowską rocznicę. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 22. (O obchodach w rocznicę śmierci Norwida). — Wieczór Norwidowski. *Trybuna Lit.* 1958 nr 22. (O wieczorze zorganizowanym przez Związek Literatów Polskich). — Ks. F. S.: Izba Norwida. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 33. (O pokoiku Norwida w Zakładzie Św. Kazimierza w Paryżu, przekształconym w 1958 na muzeum pamiątek po poecie). — (s): Najpiękniejsze „żywe słowo" w repertuarze Teatru Poezji. *Gaz. Białostocka* 1959 nr 47. — J. Laterański: Święty i poeta. *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 6. — (mw) (M. Warneńska): Rocznica Norwidowska. *Trybuna Ludu* 1961 nr 315. (O wieczorze zorganizowanym przez Uniw. Warsz.). —

Norwid żywy. Książka zbior. wyd. staraniem Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie. Londyn 1962. (Zawartość: W. Wohnout: Norwid żywy; W. Günther: Tragiczny poeta; Z. Markiewicz: „Męka serdeczna" Norwida; W. Folkierski: Norwidowe inferno amerykańskie; A. Janta: Na tropach Norwida w Ameryce; M. Paszkiewicz: Norwid w Anglii; S. Legeżyński: Lata paryskie Cypriana Norwida; A. Czerniawski: Nieporozumienia; J. Węgrzyńska-Kościałkowska: „Niebo i ziemia"; J. Gömöri: Norwid — poeta nowoczesny. Aktualność Norwida; J. Trypućko: Norwidowskie „skąpstwo w mowie"; Z. Zaniewicki: Rozmyślania nad „Quidam"; M. Giergielewicz: Norwidowska „Modlitwa Mojżesza"; T. Terlecki: Norwidowe „Pójdź za mną"; Z. Folejewski: Uwagi o technice noweli Norwida; L. Kielanowski: Błyszcząca nieobecność. (Szkic o teatrze Norwida); M. Bohusz-Szyszko: Norwid-plastyk; Z. L. Zaleski: Norwidowa poetyka i dialektyka milczenia; J. Jarzębowski: Katolicki profil Norwida; I. Gałęzowska: Norwida myśli o człowieku; J. Ujejski: „Niewola" Norwida. — Tu również kilka podobizn autografów). [Rec.: Z. Stefanowska. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2]. —

Przegl. Hum. 1964 nr 4. (Numer poświęcony Norwidowi, zawiera część plonu Sesji Naukowej poświęconej poecie w 75 rocznicę jego śmierci, zorganizowanej przez Katedrę Historii Literatury Polskiej Uniw. Warsz. u schyłku 1963 roku; tu m. in.: J. Z. Jakubowski: O kontynuowanie badań nad Norwidem; Z. Dokurno: Rola aluzji literackiej w kształtowaniu utworów lirycznych C. K. Norwida; E. Feliksiak: O „A Dorio ad Phrygium" C. Norwida; Z. Libera: O „Czarnych" i „Białych kwiatach"; I. Sławińska: Reżyserska ręka Norwida; M. Straszewska: O milczeniu i ciszy u Norwida; Z. Szmydtowa: Listy poetyckie Norwida; M. Żurowski: Norwid i symboliści). — Z. Sudolski: Sesja Norwidowska w Uniwersytecie Warszawskim. *Przegl. Hum.* 1964 nr 3. — Echa 75 rocznicy śmierci Norwida — wieczór w Wilnie. *Przegl. Hum.* 1964 nr 4.

6. Różne

M. Pawlik: Katalog księgozbioru, rękopisów ... itp. pozostałych po śp. Józefie Ignacym Kraszewskim. Lw. 1888. — Z. Mocarski: Album pewnego literata. *Pol. kalendarz piotrogrodzki* 1916 s. 31. (O imionniku A. Tyszyńskiego). — A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Naro-

http://rcin.org.pl

dowej. I. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej W-wa 1929. — Olbrzymia kradzież w zbiorach raperswilskich w Warszawie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 97. — S. Rygiel: Pomysły ortograficzne J. Fontany i C. Norwida. *Pion* 1935 nr 35. — S. Cywiński: O czym nie wie ABC? *Sprawy Otwarte* (Wil.) 1937 nr 6. (Motto z Norwida w *ABC*). — S. P. Koczorowski: Norwid ocalony. *Warszawa* 1946 nr 4. (Uzup.: R. Onoszko. *Warszawa* 1946 nr 6). — J. Eckhardtówna: Norwidiana wielkopolskie. *Kronika M. Poz.* 1947 nr 2/3. — S. P. Koczorowski: Dzieje spuścizny po C. Norwidzie. *Płomień* 1947 nr 10/11. — J. Dubicki: Małcużyński spadkobiercą testamentu duchownego Norwida. *Nowy Świat* (Stany Zjednoczone) 1955, 16 marca. — B. Kocówna: Archiwum rękopiśmienne C. Norwida w Bibliotece Narodowej w Warszawie. W zbiorze: Miscellanea z okresu romantyzmu. Wr. 1956 *Arch. Lit.* t. 1. — J. W. Gomulicki: W kręgu Norwida. (W 75 rocznicę zgonu poety). *Nowe Książki* 1958 nr 9. (W cyklu: Podróże po szpargalii). — W. Achremowiczowa: O „egiptianach" C. Norwida. *Spr. ... Tow. Nauk. KUL* nr 11. Lubl. 1961. (O „notatniku z mitologii"). — III Konkurs Norwidowski Koła Artystów Plastyków Polskich w Argentynie. *Kultura* (Paryż) 1964 nr 4.

NORWID LUDWIK (1818—1881)

Krypt.: Ludwik N.; L. N.; L. Nor...

Poeta.

Ur. 21 listopada 1818 we wsi Strachówka pod Radzyminem na Mazowszu; syn Jana i Ludwiki ze Zdzieborskich, starszy brat poety Cypriana. Dzieciństwo spędził na wsi. Po stracie rodziców wraz z bratem Cyprianem wychowywał się u babki Hilarii z Sobieskich Zdzieborskiej w Warszawie. Tu od 1831 uczył się w gimnazjum na Lesznie. W 1837 po otrzymaniu promocji do klasy V wstąpił do Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego w Marymoncie. W 1839 uzyskał dyplom. W 1840-1841 bywał w Warszawie. Pod koniec 1841 zajął się gospodarstwem w wydzierżawionym majątku Strachówka. Przyjeżdżał często do Warszawy i utrzymywał ożywione stosunki towarzyskie głównie z grupą młodzieży nazwaną później Cyganerią warszawską. Należał do Cechu Głupców z przydomkiem „Ledwo głupi". W 1846 wyjechał za granicę. W 1847 przebywał w Paryżu, gdzie pozyskał ogólną sympatię wielu emigrantów z Adamem Mickiewiczem na czele. Zaprzyjaźnił się z Juliuszem Słowackim, który poświęcił mu dwa wiersze. Był wyznawcą jego mesjanizmu. W tym okresie był również gorliwym wyznawcą towianizmu. W lutym 1848 wyjechał do Rzymu. Po kilku latach spędzonych tam w ciężkich warunkach materialnych powrócił do Francji i wstąpił na studia medyczne w Montpellier. We wrześniu 1858 ożenił się bogato z Anną Jarnowską, córką emigranta, zesłańca w 1830 na Sybir, i Angielki. Od 1861 mieszkał z żoną w Paryżu. W 1866 w Spa przegrał w karty majątek żony, po czym ją opuścił. Do 1869 mieszkał jeszcze w Paryżu. W 1870 powrócił do Warszawy, w 1874 ogłaszał utwory w *Kurierze Warszawskim*. W 1876 został umieszczony w przytułku dla starców i kalek Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Zmarł w osamotnieniu 23 grudnia 1881.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dużo osób, a jeden tylko człowiek, czyli polowanie na czas. *Przegl. Warsz.* 1840 t. 2.

2. Hypochondrycy i pseudoliteraci. Dwa obrazki. *Przegl. Warsz.* 1840 t. 3.

Drobne wiersze, obrazki i krytyki literackie ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Album warsz.* K. W. Wójcickiego. W-wa 1845 (tu: Pieśń; Fragment pism. (Rozprawa na temat filozofii historii), *Bibl. Warsz.* (tu m. in.: Dwie prawdy. 1843 t. 3; Zabój Sławoj i Ludiek. Ułamek z czeskiego poematu. 1843 t. 3; Sit tibi terra levis. 1844 t. 2; Śmierć żony Hassan Agi. (Z serbskiego). 1844 t. 1), *Dzwon Lit.* (tu: Długiego i przykrego trzeba doświadczenia ... 1846 t. 4), *Echo* (tu: Garść piasku. 1841 nr 1), *Kur. Warsz.* (tu: Fragment. 1874 nr 41; Historia, która się wydarzyła znanemu historykowi. (Anegdota z życia J. Lelewela). 1874 nr 133; Dwa światy. 1874 nr 152; Cogito ergo

http://rcin.org.pl

sum. 1874 nr 243; Pro publico bono. 1876 nr 63), *Przegl. Nauk.* (tu wiersz: Bohaterowie teorii. 1845 nr 22), *Przegl. Warsz.* (1840-1842; tu m. in.: Szatan i kobieta. Fantazja dramatyczna przez J. I. Kraszewskiego. Rec. 1841 t. 2; Kontrakty ... K. Drzewieckiego. Rec. 1841 t. 3; W imionniku Józefowi K. 1842 t. 3; Wszyscy kłamią ... 1842 t. 3), *Trzeci Maj* (tu: Podróż po Adriatyku. 1848 nr 7).

Ponadto wiersz: Paryżanin się nie śmieje. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

Rękopisy utworów znajdowały się w Bibl. Krasińskich; zniszcz. 1944.

Listy

1. Do J. N. Janowskiego z 1856. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

2. Do K. W. Wójcickiego z 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

OPRACOWANIA

P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Poz. 1871 i wyd. nast. — A. Małecki: Juliusz Słowacki. Jego życie i dzieła w stosunku do współczesnej epoki. T. 3. Lw. 1881. — Wspomnienia pośmiertne: A. Pietkiewicz. *Kłosy* 1882 t. 1 nr 870; A. Półkozic (A. Niewiarowski). *Echo* 1882 nr 12; J. Heppen. *Tyg. Ilustr.* 1882 t. 13 nr 337; *Gwiazda. Kalendarz.* Petersb. 1883. — J. W. Gomulicki: Zabłąkany pielgrzym. Rzecz o Ludwiku Norwidzie. *Przegl. Współcz.* 1935 t. 55 nr 163-164; odb. W-wa 1936. — L. Płoszewski: W oczekiwaniu dnia światłości. List Słowackiego do Ludwika Norwida. *Glossy* 1939 nr 3. — J. Kleiner i S. Kolbuszewski: Wstęp do: J. Słowacki: Dzieła wszystkie. T. 15. Wr. 1955. — J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — J. W. Gomulicki: Ludwik Norwid. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — Z. Lewinówna: Przypisy w: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.*

NOWOSIELSKI TEOFIL STANISŁAW (1812—1888)

Pisarz dla dzieci, humorysta.

Ur. 1812 w Radomsku. Uczył się w wojewódzkiej szkole pijarów w Kaliszu, następnie w Brzegu na Śląsku. W 1835 mieszkał w Warszawie i pracował jako urzędnik skarbowy. Zaprzyjaźnił się ze Stanisławem Jachowiczem oraz filantropem Teofilem Janikowskim i zaczął interesować się pedagogiką. W 1838 został wysłany przez Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności za granicę w celu zbadania organizacji ochron dla ubogich dzieci. Zwiedził interesujące go zakłady w Berlinie, Wiedniu, Wrocławiu. W Dreźnie poznał Fryderyka Fröbla. W Pradze ochrony kierowane przez Jana Svobodę uznał za wzorowe i po powrocie w 1839 zorganizował podobną w Warszawie. Kierował nią do 1843. W 1843 powrócił na dawne stanowisko w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, gdzie w 1870 dosłużył się emerytury. Poza pracą zawodową z zamiłowaniem uprawiał literaturę dziecięcą. Zmarł w Warszawie 25 grudnia 1888.

TWÓRCZOŚĆ

1. Gwiazda dla dobrych dzieci. W-wa 1840.

2. Humoreski. W-wa 1841. Wyd. 2 W-wa 1841.

Dedykacja: Henrykowi hrabiemu Łubieńskiemu, radcy stanu, wiceprezesowi Banku Polskiego, kawalerowi różnych orderów, w dowód wysokiego poważania poświęca autor.

3. Krzyżyk dla dobrych dzieci. W-wa 1841.

Dedykacja: Piotrowi hrabiemu Łubieńskiemu... w dowód wysokiego poważania poświęca autor.

4. Bajki i powiastki oryginalne i naśladowane. Dla dobrych dzieci. W-wa 1842. Wyd. 2 W-wa 1861.

5. Świat dziecięcy, czyli zbiór nauczek, powiastek i wierszyków. T. 1-4. W-wa 1842.

6. Życie Jezusa Chrystusa w krótkości ułożone dla dzieci bogobojnych. W-wa 1842.

7. Piosnki niepiosnki. W-wa 1843.

Zawartość: 53 drobne utwory, m. in.: Serce ludzkie tak jak morze. Piosnka Murzyna.

8. Trochę śmiechu, trochę płaczu. Oryginalne poezje. W-wa 1843.

Zawartość: 31 drobnych utworów.

http://rcin.org.pl

9. Towarzysz domowy dla pilnych dzieci, czyli początki czytania i innych pożytecznych wiadomości do pojęcia młodocianego wieku zastosowanych. W-wa 1846. Do 1898 — 13 wydań.

10. Nagroda dla dobrych dzieci, czyli wieczorna książeczka, obejmująca w sobie pożyteczne nauczki, bajeczki i inne moralne wierszyki. W-wa 1847.

11. Złote nasionka, czyli wiązarek dla dzieci, zawierające w sobie drobne utwory wierszem i prozą, oryginalne lub przełożone z obcych autorów. W-wa 1851.

12. Mała gosposia. W-wa 1857.

13. Ilustrowany abecadlnik historyczny dla dzieci polskich. W-wa 1862; toż z dodatkiem: Krótkie wiadomości z historii polskiej, wyjątki z historii świętej, początki geografii. W-wa 1862.

14. Bajki, powiastki i rozmaite wierszyki. W-wa 1868.

Zawartość: 68 drobnych utworów.

15. Mali ludzie i ich świat. W-wa 1868.

16. Skarbonka umysłowa dla grzecznych dzieci, zawierająca: bajeczki, powiastki, nauczki i rozmaite wierszyki. W-wa 1871.

17. Podarek dla grzecznych i pilnych dzieci. Książeczka abecadłowa. W-wa 1876. Wyd. nast.: W-wa 1883.

18. Grzeszki parnasowe. Garstka poezji lirycznych i humorystycznych. W-wa 1877.

19. Pokój dziecinny. Podręcznik w duchu fröblowskim do użytku matek. Lublin 1877.

20. Dzieje Polski w obrazkach, wierszem i prozą dla dzieci napisane, z dodaniem historii i geografii dawnej Polski treściwie zebranej, z licznymi drzeworytami w tekście rysunku pp. Fałata, Gersona, Kossaka, Krzesza, Pilatego, Tegazza. Kr. 1882. (Współautorka M. Ilnicka).

21. Historia Polska dla dzieci treściwie napisana, ozdobiona w tekście dwunastoma portretami znakomitszych królów polskich. Kr. 1882.

22. Bajki oryginalne i tłumaczone. W-wa 1884.

23. Grosz wdowi. (W-wa) B. r.

Zawartość: 5 wierszy.

Dedykacja: Matkom dobrych dziatek poświęca Teofil Nowosielski.

Drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Warsz.* (tu wiersz: Anioł i dziecko. 1841 t. 4), *Czytelnia Niedzielna* (1858-1859), *Kur. Warsz.* (1842 nr 341), *Niezapominajki* (1838-1839, 1842), *Podarek dla Płci Pięknej* (1850), *Przegl. Warsz.* (tu: Do moich bajek. 1841 t. 2), *Przyj. Dzieci* (1869), *Wianek* (1836), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi*. T. 1-2. W-wa 1857-1858, *Zorza* (1844).

Przekłady

1. J. Svoboda: Wykład praktyczny prowadzenia dzieci małych w ochronie. W-wa 1840.

Dedykacja: Wielmożnemu Teofilowi Janikowskiemu, członkowi Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności, wiceprezesowi Wydziału Ochron, za pierwszy pomysł wprowadzenia ochron do naszego kraju poświęca tłumacz.

2. F. Halm (E. F. J. Münch Bellinghausen): Kamoens. Dramat w jednej odsłonie, przedstawiony w wiedeńskim dworskim teatrze dn. 30 marca 1837 r. Wolny przekład. W-wa 1845.

3. Lalka dobrze wychowana oraz latarnia magiczna dla grzecznych dzieci. Dziełko z francuskiego przełożone. W-wa 1850.

4. A. Winter: Rodzina poczciwego Petro, czyli związki przyjaźni pomiędzy dziećmi i zwierzętami. Powieść dla rozrywki i moralnego pożytku dzieci, przełożona z niemieckiego. W-wa 1851.

5. Tajemnice magii dawniejszych i nowszych czasów, czyli sztuki czarodziejskie podług Pinettego, Petronellego, Bosca, Comte'a, Enselina, Eckartshausena i in. oraz rozmaite rzadkie doświadczenia oparte na nauce arytmetyki, matematyki, fizyki, chemii, optyki i mechaniki. Z niemieckiego przełożona. W-wa 1851.

6. E. J. Arnold: Krótkie powiastki dla wprawy młodzieży w polskim i niemieckim języku do odczytywania ... z niemieckiego. W-wa 1852. Wyd. 2 W-wa 1870.

7. E. Hoffmann: Złota książeczka, czyli zbiór ciekawych i nauczających powiastek. W-wa 1853.

8. T. Gumpert: Mały żebrak, czyli: Módl się i pracuj! Powieść. W-wa 1854. Wyd. 2 W-wa 1861.

9. E. Foa: Mały Robinson paryski. Powieść dla dzieci przełożona z francuskiego. W-wa 1857.

10. Paryż o zmierzchu, czyli nocne życie paryskie. Przekład z angielskiego. W-wa 1881.

Ponadto drobne utwory w zbiorach, zob. Twórczość poz. 4, 11.

http://rcin.org.pl

Prace edytorskie

Wybór bajek i przypowieści oryginalnych i tłumaczonych, zebranych i wydanych z dawniejszych i tegoczesnych pisarzy polskich. T. 1-2. W-wa 1848. Wyd. 2 W-wa 1850.

Zawartość: dwieście kilkadziesiąt drobnych utworów A. Fredry, C. Godebskiego, S. Jachowicza, I. Krasickiego, J. U. Niemcewicza, S. Trembeckiego i wielu innych autorów.

OPRACOWANIA

J. Majorkiewicz: (Humoreski. Rec.). *Przegl. Warsz.* 1840 t. 3. — A. J. S. (Szabrański): (Krzyżyk dla dobrych dzieci. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. — F. H. L. (Lewestam): (Bajki i powiastki oryginalne i naśladowane. Rec.). *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 nr 15. — A. Tyszyński: (Nagroda dla dobrych dzieci. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1847 t. 4. — × (J. I. Kraszewski): (Ilustrowany abecadlnik historyczny. Rec.). *Gaz. Pol.* 1862 nr 67. — K. W. Wójcicki. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — (Mali ludzie i ich świat. Rec.): Chm. (P. Chmielowski). *Bibl. Warsz.* 1868 t. 1; W. (K. W. Wójcicki). *Kłosy* 1868 nr 131. — Nekrologi: E. J. *Kur. Pol.* 1888 nr 960; J. I. Starożyk. *Kłosy* 1889 nr 1228; *Bibl. Warsz.* 1889 t. 1; *Prawda* 1889 nr 1; E. J. *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 13 nr 315. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 3 (1904). — C. Wilczyńska: Zapomniany autor humorysta. *Tęcza* 1930 nr 23. — J. W. Gomulicki: Nowosielski Teofil Stanisław. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956.

O

ODYNIEC ANTONI EDWARD (1804—1885)

Pseud. i krypt.: ***; A. E. O.; A. E. O.....; Ant. O.; Innocenty Staruszkiewicz; O******.

Poeta, tłumacz, wydawca.

Ur. 25 stycznia 1804 w Giejstunach, pow. oszmiański; syn Tadeusza, wicemarszałka powiatu, i Teresy z Gnatowskich. Uczył się u bazylianów w Borunach (1814-1820), następnie na wydziale prawnym uniwersytetu w Wilnie (1820-1823), gdzie uzyskał stopień kandydata obojga praw. Bywał często na wykładach wydziału literackiego, szczególnie Leona Borowskiego. Od 1820 należał do Towarzystwa Filaretów. Tu poznał Adama Mickiewicza, z którym następnie przez wiele lat utrzymywał bliskie kontakty, m. in. w maju 1823 odwiedził go w Kownie. W procesie Filaretów był więziony od listopada 1823 do połowy lutego 1824. W 1824-1825 przebywał na przemian w Giejstunach i w Wilnie. Często bywał u państwa Bécu i poznał się z Juliuszem Słowackim. W końcu 1825 wyjechał do Warszawy. Tu zamieszkał u ordynata Stanisława Zamoyskiego, któremu przygotowywał artykuły do zamierzonego czasopisma pt. *Pamiętnik im. Zamoyskich* oraz uczył jego syna. Bywał na wieczorach literackich u generała Wincentego Krasińskiego, układał z Walerianem Krasińskim plan *Encyklopedii powszechnej* i od 1827 należał do redakcji *Gazety Warszawskiej*. W 1829-1830 wydał dwa tomy noworocznika literackiego *Melitele*. W maju 1829 był dwa tygodnie w Petersburgu, gdzie znowu widywał się z Mickiewiczem. W końcu czerwca 1829 wyruszył z Giejstun przez Warszawę za granicę. W Karlsbadzie spotkał się z Mickiewiczem i w jego towarzystwie przewędrował od lipca 1829 do października 1830 Niemcy, Szwajcarię i Włochy. Rozstawszy się z Mickiewiczem w Genewie, sam zwiedził jeszcze Londyn i Paryż. Na początku 1831 zamieszkał w Dreźnie. W 1832 (5 lipca) poślubił w Królewcu Zofię Mackiewiczównę, siostrę Ignacowej Chodźkowej. W 1834 wziął udział w założeniu w Lesznie czasopisma *Przyjaciel Ludu*. W czasie pobytu w Dreźnie pisywał życiorysy do *Biblioteki*

http://rcin.org.pl

Kieszonkowej Klasyków Polskich J. N. Bobrowicza. W 1835 był przy śmierci Kazimierza Brodzińskiego. W jesieni 1837 powrócił do kraju. Początkowo osiadł w Giejstunach, potem przeniósł się do Wilna. W 1838/39 zredagował dwa tomy *Encyklopedii powszechnej* Glücksberga. W 1840-1860 był redaktorem urzędowego pisma *Kurier Wileński*. W 1858 wydrukował wiersz na cześć cesarza Aleksandra II, za co spotkała go ostra krytyka ze strony społeczeństwa. W 1866 przeniósł się do Warszawy i zamieszkał u córki Teresy, żony doktora Chomętowskiego. Tutaj był przez rok redaktorem *Kuriera Warszawskiego*, potem współpracownikiem kilku czasopism, m. in. *Kroniki Rodzinnej*. Zmarł 15 stycznia 1885 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kasino. Wiersz na dochód Towarzystwa Dobroczynności wydrukowany. Wil. 1823. (Wyd. bezimiennie). Przedr. pt. Kasyno wileńskie w 1823 roku, zob. poz. 3.

2. „Precz, precz od nas smutek wszelki." Pieśń Filaretów. Powst. w więzieniu 1823/24. Pieśń popularna na Wileńszczyźnie w XIX w. Z autografu wyd. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. 3. Poezja Filomatów. T. 1. Kr. 1922.

3. Poezje. T. 1-2. Wil. 1825-1826. Przedr. zob. poz. 5, 11, 14, 19.

Z a w a r t o ś ć: t. 1: Przemowa; Ballady i legendy (tu m. in.: Bolesław Śmiały. Ballada. (*Dzieje Dobroczynności Kraj. i Zagr.* 1824 t. 1); Ofiara przerwana. Ballada we trzech częściach; Strachy. Powieść. (*Dzien. Wil.* 1822 t. 3 nr 11); Jałmużna. Legenda. Do Alinki. (*Dzieje...*, jw., 1824 t. 4); Pacierze. Legenda. (Z powieści gminnej). (*Dzieje...*, jw., 1823 t. 1); t. 2: Góra. Poema opisowe. (Fragm. ogł. *Dzieje...*, jw., 1824 t. 4); Kasyno wileńskie w 1823 roku; Listy. (Wiersze do I. Chodźki, W. J., J. R., D. W.); Wiersze różne (tu m. in.: Panicz i dziewczyna. Ogł. *Dzien. Wil.* 1822 t. 3 nr 12; cz. 2-3 dopisał A. Mickiewicz).

Przemowa, nawiązując do Przemowy A. Mickiewicza do Ballad i romansów, podaje charakterystykę ballad i legend jako nowych rodzajów poetyckich; fragm. przedr. L. Komarnicki: Historia literatury polskiej XIX w. do r. 1830. Cz. 2. W-wa 1917.

D e d y k a c j a: Jaśnie wielmożnym: Tadeuszowi Odyńcowi, ojcu mojemu, i Marii Spitznaglowej, radczyni stanu, która mi ciągłą dobrocią miejsce straconej zastępuje matki, w dowód najczulszej wdzięczności poświęcam.

P r z e k ł. c z e s k i: J. Nečas: Vybrané balady a legendy. Praga 1883 *Květy z polských luhů* z. 5.

P r z e k ł. f r a n c.: Ch. de Noire-Isle (K. Przezdziecki): Poètes illustres de la Pologne au XIXe siècle. T. 3. Cycle lithuanien. Nicea 1879. (Tu również przekł. ballad A. Mickiewicza).

4. Izora. Dramat we 3 aktach. W-wa 1829. Przedr. zob. poz. 5. Rkps Ossol. sygn. 10095/I.

D e d y k a c j a: Jaśnie wielmożnemu ordynatowi hrabi Stanisławowi Zamoyskiemu, senatorowi, wojewodzie, prezesowi senatu Królestwa Polskiego, kawalerowi wielu orderów, w hołdzie uszanowania i wdzięczności poświęca autor.

5. Poezje. Nowa powiększona i przerobiona edycja. Poz. 1832 *Nowy Parnas Polski* oddział 2; toż wyd. tyt. Poz. 1832. Przedr. zob. poz. 14, 19.

Z a w a r t o ś ć: przedr. poz. 3, 4 oraz w dziale „Ballady i legendy" 6 ballad nowych, m. in.: Wesele. (*Melitele* 1829; toż *Motyl* 1829 nr 6); Branka Litwina. (*Melitele* 1829); Tukaj część trzecia. (Dokończenie ballady A. Mickiewicza za jego zgodą; ogł. *Melitele* 1830); w dziale „Wiersze różne" — 15 wierszy nowych; ponadto kilka nowych drobnych przekładów oraz wiersz napisany wspólnie z J. Słowackim pt. Nie wiadomo co, czyli Romantyczność.

6. Krótka wiadomość o życiu Szymona Zimorowicza. W: Sielanki Szymona Zimorowicza. Lipsk 1836.

7. Ołtarzyk rzymskokatolicki, czyli zbiór katolickiego nabożeństwa... układu A. E. Odyńca, zalecony do użycia chrześcijan katolickich przez śp. biskupa Cywińskiego. Lipsk 1846. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne i pomnożone Lipsk 1857; wyd. 3 poprawne W-wa (Lipsk) 1875 (tu osobne odbicia dla mężczyzn i kobiet).

Przeróbka Ołtarzyka polskiego Stefana Witwickiego.

8. Felicyta, czyli męczennicy kartagińscy. Dramat w pięciu aktach. Fragm. ogł. *Czas* 1849 nr 5 (Dod. lit.); całość wyd. Wil. 1849. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1858; wyd. 3 W-wa 1880.

9. Troje rymów imć Pana Innocentego Staruszkiewicza. *Pam. Nauk.-Lit.* 1849 z. 1-3; odb. Wil. 1849. Wyd. 2 Wil. 1850.

Z a w a r t o ś ć: Nowy bogacz, nowy Łazarz. Nowa pieśń kantyczkowa; Wieczór przed balem, czyli Lafirinda; Wieczór kawalerski. Zrzęda pana stolnika.

10. Panu a panu na tym padole: na Jaszunach i Ruczaju, Michałowi Balińskiemu na Parnasie, na łopacie szubrawskiej Auszlawisowi, strażnikowi jej i witajnikowi, sławnemu madrygaliście, madrygał. Szczery przyjaciel i życzliwy sługa, niżej na podpisie wyrażony, ułożył i poświęca. Roku 1855, lutego 9, na Popielec, po przebyciu zapust w Jaszu-

http://rcin.org.pl

nach. *Bibl. Warsz.* 1855 t. 4; wyd. osob. Wil. 1855.

11. Poezje. Petersb. 1857 *Skarbczyk Poezji Polskiej* t. 12 (tu razem poezje: A. Czajkowskiego, J. Słowackiego i T. Lenartowicza).

Zawartość: Ofiara przerwana; Wesele; Branka Litwina; Strachy.
Por. poz. 3, 5.

12. Barbara Radziwiłłówna, czyli początek panowania Zygmunta Augusta. Poema dramatyczne w sześciu aktach z prologiem. Wstęp i część prologu ogł. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 4; całość wyd. Wil. 1858. Wyst. Wil. 1860. Przedr. fragm.: *Nowoworocznik* (*Kalendarz*) *ilustr. dla Polek na r. 1864.* W-wa 1864.

Dedykacja: Cieniom i świętej pamięci Adama i Klaudyny.

Przekł. czeski: V. Štulc. 1870.

Przekł. niem.: A. Woycke. Rkps powst. 1870.

13. Przyjdź Królestwo Boże! *Na pamiątkę pobytu Najjaśniejszego Cesarza Jego Mości Aleksandra II w Wilnie 6 i 7 września 1858.* Wil. 1858; przedr. *Tyg. Petersb.* 1858 nr 77; fragm. przedr. zob. poz. 14 t. 1.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2063.

Przekł. ros.: S. S. T. *Istoriczeskij wiestnik* 1891 t. 44.

14. Poezje. T. 1-2. Wyd. nowe poprawne i pomnożone. Wil. 1859. Przedr. zmieniony zob. poz. 19.

Zawartość: t. 1: Przemowa. (Przedr. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 4); Legendy; Wiersze różne; t. 2: Ballady; Wiersze różne. — Łącznie 143 wiersze, w tym przedr. wielu wierszy z poz. 3, 5; tu m. in.: Tukaj cz. 3 i 4; Wariat. Do Sykstusa Jasiewicza; Do Józefa Korzeniowskiego. (*Dzien. Lit.* 1857 nr 115).

15. Jerzy Lubomirski, czyli wojna domowa w Polsce. Dramat historyczny we dwóch częściach, z prologiem. Prolog ogł. *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 2. Petersb. 1859; Prolog i cz. 1 wyd. osob. Wil. 1861; fragm. cz. 2 ogł.: *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862; *Kalendarz wyd. przez Warsz. Tow. Dobroczynności na rok zwyczajny 1863.* W-wa 1862; całość cz. 2 ogł. *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 2.

Rkps Bibl. Krasińskich sygn. 772-3; zniszcz. 1944.

Dedykacja: Deotymie, autorce poematu: „Polska w pieśni", i W. Koronowiczowi, autorowi dzieła: „Słowo dziejów Polski", z przyjaznego serca poświęcam.

16. Skon Stefana Czarnieckiego. Obrazek sceniczny w 3 odsłonach. Wyst. Lw. 1864.

17. Listy z podróży. *Kronika Rodz.* 1867 nr 6 - 1878 nr 6 (z dłuższymi przerwami); wyd. osob. t. 1-2. W-wa 1875; t. 3. (Seria druga). W-wa 1876; t. 4 (Seria trzecia i czwarta). W-wa 1878. Wyd. nast.: t. 1-3 wyd. 2 W-wa 1884-1885; wybór oprac. H. Życzyński. Lw. 1937 *BN* I, 177; t. 1-3 oprac. M. Toporowski, t. 4 oprac. M. Dernałowicz. W-wa 1961 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych* (w dwóch tomach).

Dedykacja w wyd. osob. t. 1: Pani Aleksandrze z Chomętowskich Borkowskiej. Pani byłaś pierwszą pobudką do ogłoszenia tych listów w piśmie wydawanym przez Panią. Poświęcając je Pani w tym osobnym wydaniu, chciałbym tylko połączyć Jej imię z imionami tych najbliższych przyjaciół mojej młodości, do których je i o których pisałem; a razem złożyć Pani hołd wdzięczności za przyjaźń, która mi zachód dni moich osładza. Z uszanowaniem i przyjaźnią A. E. Odyniec. 1875, lutego 26, Warszawa.

Są to wspomnienia pisane w formie listów do Juliana Korsaka i Ignacego Chodźki, fikcyjnie dat. 1829-1830.

Przekł. niem.: F. T. Bratranek: Fragm. pt. Zwei Polen in Weimar (1829). Ein Beitrag zur Goetheliteratur aus polnischen Briefen übersetzt. Wiedeń 1870. — Fragm. *Stettiner General Anzeiger* 1936, 24 września. — L. Kukulski: Fragm. pt. Mickiewicz in Heidelberg. *Mickiewicz-Blätter* 1961 z. 16.

18. Do Kazimierza Władysława Wójcickiego... 7 października 1869. Ogł. *Kłosy* 1869 nr 225; wyd. osob. W-wa b. r.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

Wydane w kilku egzemplarzach.

19. Poezje. Wyd. 4 poprawne i pomnożone. T. 1-2. W-wa 1874-1875.

Zawartość, jw. poz. 14, lecz łącznie 195 wierszy, chociaż niektóre wiersze z poprzedniej edycji pominięte.

Cztery utwory wyd. osob. pt. Legendy. W-wa 1893.

20. Wspomnienia z przeszłości. Fragm. ogł. pt. Opowiadania Deotymie. *Wiek* 1874 nr 209-217; całość pt. Wspomnienia z przeszłości. Opowiadania Deotymie. *Kronika Rodz.* 1879 nr 15 - 1883 nr 6 (z dłuższymi przerwami); fragm. przedr.: *Dzien. Pol.* 1881 nr 247-248, 250-251; *Gaz. Pol.* 1883 nr 147-148; *Kłosy* 1882 nr 865-869, 872-876; *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 2; 1882/83 t. 3; wyd. osob. pt. Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie. W-wa 1884.

Dedykacja w wyd. osob.: Deotymie (Jadwidze Łuszczewskiej).

Siłą tylko Twej woli i Twego natchnienia
Mogłem z grobów przyjaciół zebrać te Wspomnienia.
Przyjmże je ku ich chwale, jak pomnik ostatni
Czci mej dla Cię serdecznej i przyjaźni bratniej.
A. E. Odyniec.

http://rcin.org.pl

21. Poeta i panienki. Kr. 1879.

22. Rabskie wróżki bosonóżki. Krakowiaczek rabski. *Czas* 1879 nr 185 i odb.

23. Do moich przyjaciółeczek. *Czas* 1880 nr 148; odb. Kr. 1881; toż *Przegl. Lw.* 1880 t. 20. Przedr. H. Zathey: Antoni Edward Odyniec. Kr. 1885; toż przedr. w: Pisma. Nowe wyd. zbior. T. 2. Poz. 1885.

Kopia L. Niedźwieckiego w Bibl. Kórn. rkps sygn. 2484.

24. Na obchód rocznicy śmierci Adama Mickiewicza. *Przegl. Pol.* 1881/82 t. 2; wyd. osob. pt. Wiersz ... w XXVI rocznicę zgonu śp. Adama Mickiewicza. Lw. 1885.

25. Treny na cześć córki Antoninki i wnuczki Zosi, drukowane jako rękopis. Wyd. A. Pług (A. Pietkiewicz). Kr. 1886.

Zawartość: Wstęp do trenów, które zaczynałem był pisać ku pamiątce najmilszej mojej Antoninki; Tren I; Na dzień chrztu; Na dzień urodzin Zosi. 19 marca 1870 r. Sobota. Warszawa; Ku pamięci mojej najmilszej Zosi. 1874; Ostatnia pieśń. (Improwizacja na kilka dni przed śmiercią, spisana przez obecnego lekarza).

Ponadto artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Bibl. Pol.* (1825-1826), *Bibl. Warsz.* (1855, 1858-1861, 1867, 1870-1871, 1873, 1876-1877; tu m. in.: Wspomnienia Juliana Korsaka. 1855 t. 4; W. Pol. Wspomnienie. 1873 t. 4), *Biruta* (1837), *Czas* (1849-1850 (Dod. lit.), 1854, 1870, 1879-1884; tu m. in.: Złota rybka. (Dowolna przeróbka wiersza J. Zachariasiewicza). 1879 nr 208), *Czas. Dod. Mies.* (1858 t. 10), *Dzieje Dobroczynności Kraj. i Zagr.* (1823-1824), *Dzien. Lit.* (1856-1857, 1860, 1868), *Dzien. Pol.* (tu m. in.: Czasy Uniwersytetu Wileńskiego. 1881 nr 263, 268-269), *Dzien. Warsz.* (1826, 1828), *Dzien. Wil.* (1822-1824, 1827-1828), *Dzwonek* (1867), *Echo* (tu m. in.: Kochanek a dzbanek. 1877 nr 153), *Gaz. Codz.* (1853, 1856, 1860), *Gaz. Nar.* (1874-1875, 1883-1884), *Gaz. Nowoyorska* (1874), *Gaz. Pol.* (Chicago; 1877), *Gaz. Pol.* (1883-1884), *Gaz. Warsz.* (1853-1854, 1857, 1860, 1881), J. Jaworskiego *Kalendarz ilustr. na r.* 1865, 1871-1877 (tu m. in.: Dziewic-wieczór dziadunia. 1877), J. Czecha *Kalendarz krakowski na r.* 1885-1886, J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r.* 1870-1872, 1875, 1878, *Kalendarz dla gospodyń na r. zwyczajny 1867.* W-wa 1866, *Kalendarz wyd. przez Warsz. Tow. Dobroczynności na r. zwyczajny 1863.* W-wa 1862, *Kłosy* (1869, 1872-1873, 1878, 1880-1884), *Kółko Dom.* (1865-1866), *Kronika Rodz.* (1867-1884; tu m. in.: Z życia św. Franciszka z Asyżu. 1868 nr 1, 20; 1869 nr 24; Oda do starości. Wiersz poświęcony Ignacemu Domeyce. 1881 nr 2; Do Józefa Bohdana Zaleskiego w osiemdziesiątą rocznicę urodzin. 1882 nr 7), *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* (1856-1858), *Książka zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu.* W-wa 1862, *Kur. Warsz.* (1854, 1860; red. 1866), *Kur. Wil.* (red. 1840-1860), *Melitele* (W-wa; wyd. i red. 1829-1830), *Melitele* (Lipsk; 1837; tu m. in.: Memento mori; Na obraz „Przemycacze". Improwizacja), *Motyl* (1829), *Niewidanija* (1826), *Niezapominajki* (1842), *Nowiny* (1854), *Noworocznik* (*Kalendarz*) *ilustr. dla Polek na r.* 1864, 1866/1867, *Noworocznik Lit. na r. 1843.* Wil. 1843, *Noworocznik Litewski na r. 1831.* Wil. 1830, *Ognisko Dom.* (1876, 1885), *Ondyna Druskienickich Źródeł* (tu 5 sonetów w 1845), *Opiekun Dom.* (1865-1866), *Pam. Nauk.-Lit.* (1849), *Pielgrzym* (1843-1845), *Pismo zbior.* J. Ohryzki. T. 2. Petersb. 1859, *Polihymnia.* T. 3. Lw. 1827, *Przegl. Katolicki* (1884 nr 24), *Przegl. Lw.* (1879-1881), *Przegl. Mies.* (1874), *Przegl. Pol.* (tu m. in.: Do Tomasza Zana w dzień imienin. 1874/75 t. 2), *Przegl. Tyg.* (1879), *Przegl. Warsz.* (1842 t. 3), *Przew. Pol.* (1829), *Przyj. Dom.* (1858), *Przyj. Dzieci* (1865, 1871, 1882), *Przyj. Ludu* (1837-1838), *Roczn. Lit.* (1849), *Roczn. Zarządu AU w Kr. Rok 1879.* Kr. 1880 (tu: Długosz. Wiersz... odczytany ... w dniu 19 maja), *Rozmaitości* (Lw.; 1823-1824, 1827), *Rozmaitości Warsz.* (1826), *Strzecha* (tu: Do złotej młodzieży. 1871 nr 10), *Szkółka dla Dzieci* (1853), *Szkółka dla Młodzieży* (1854), *Tydzień* (Lw.; 1877-1878), *Tyg. Ilustr.* (1859-1860, 1866, 1868-1869, 1876, 1878, 1880, 1882), *Tyg. Petersb.* (1837, 1858), *Tyg. Powieściowo-Nauk.* (Chicago; 1884), *Upominek wil. Pismo zbior. ... J. I. Kraszewskiemu.* Wil. 1879, *Wanda* (1822-1823, 1825), *Wiad. Pol.* (Paryż; 1856), *Wieczory Rodz.* (1880, 1882, 1885), *Wiek* (1873-1876), *Wieniec. Pismo zbior. ofiarowane S. Jachowiczowi.* T. 1. W-wa 1857, *Zbieracz Lit. i Polit.* (1836-1838), *Znicz* (1834, 1835), *Zorza* (1866).

Drobne utwory po śmierci autora ogł.: Nekrologia. Łucja z ks. Gedroyciów Rautenstrauchowa. *Kronika Rodz.* 1886 nr 10 (tu wiersz: O! pomnę twój dom w cienistej dolinie...; przedr. *Kłosy* 1886 nr 1090),

Z albumu Ewuni. Poezje nie drukowane. *Kur. Kr.* 1888 nr 215 (tu: Smugkowieński. (Zdarzenie prawdziwe); Wiel-

http://rcin.org.pl

kanoc na Litwie 1831; Melodie hebrajskie. Pieśni w niewoli babilońskiej. I, II),

Wiersz przesłany w r. 1862 w liście do Maurycego hr. Dzieduszyckiego. Ze zbioru Klemensa hr. Dzieduszyckiego. *Kur. Kr.* 1889 nr 229 (tu: Kto jest polskim patriotą...),

W. Maślak: Z pamiątek po śp. Michale Iwanowskim. Listy A. E. Odyńca do Leona Rogalskiego. *Spr. Dyrekcji c.-k. Gimn. w Jaśle za r. szk. 1892.* Jasło 1892 (tu ballada: Łabędzie albo Nimfa jeziora),

C. Jankowski: Z pamiątek po A. E. Odyńcu. *Tyg. Ilustr.* 1894 t. 10 nr 237--241; przedr. w: Na marginesie literatury. Szkice i wrażenia. Kr. 1906 (tu kilkanaście drobnych wierszy, m. in. początek (4 zwrotki) wiersza: Oda J. Wielmożnemu Imć Panu Tadeuszowi Odyńcowi, sędziemu granicznemu p-tu Oszmiań., od syna Antoniego Odyńca w dzień imienin roku 1817 miesiąca oktobra 28 dnia podana),

(Z. Gloger): Z poezji A. E. Odyńca. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898) (tu m. in. wiersze: Idealik; Na kamieniu w Kroszynie; Tren III po zgonie wnuczki Zosi. 1874),

Z nieznanych poezji A. E. Odyńca. *Nasze Kłosy* 1904 nr 9 (tu wiersze z albumu p. z Cybulskich Bąkowskiej. Do.....; Do ..... — Podziękowanie za narcyzy),

W. Mickiewicz: Imionniki Marii Szymanowskiej. *Pam. Lit.* R. 9 (1910) z. 3/4 (tu wiersz: Oddalony. Powst. w Petersburgu 15 maja 1829. Kopia rkpsu Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich M t. 17),

Z pieśni tułaczych. Nieznany wiersz A. E. Odyńca. Powst. Drezno 1833. Z albumu ks. Kunegundy Ogińskiej. Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 44 (tu: W różne strony, coraz dalej...),

K. Bartoszewicz: Piosnka filarecka. *Świat* 1913 nr 33 (tu: Requiem na śmierć Zana. Powst. 1855),

„Do widzenia się na Litwie" ... Z notatnika podróżnego Odyńca. *Wiad. Lit.* 1934 nr 1 (tu fragm. z Notatnika podróżnego z r. 1830),

J. Mikołajtis: Odyniec wśród przyjaciół. *Czasop. Lit.* 1937 nr 5/6 - 1938 nr 1/2; odb. Częstochowa 1938 (tu wiersze: O spacerach ze Szczawnicy. Powst. 1 sierpnia 1876. Dedykacja: Pannom Helenie i Ludwice Mycielskim na pamiątkę A. E. Odyniec; Na powitanie Jana Zachariasiewicza w Szczawnicy. Powst. 4 sierpnia 1876).

Rkpsy drobnych utworów znajdują się w Bibl. PAN Kr. i Bibl. Kórn.

Drobne utwory i fragm. w przekładach: Przekł. czeskie: *Květy* 1836. — *Včela* 1843.

Przekł. franc.: A. Mickiewicz: (Odjazd z Rzymu. Strofa 14 i 15. Powst. 1830). Ogł. S. Fiszman: Przekład Adama Mickiewicza z A. E. Odyńca. *Slavia Orientalis* 1957; przedr. w: Archiwalia Mickiewiczowskie. Wr. 1962.

Przekł. niem.: *Blätter für Literarische Unterhaltung* 1834. — *Leipziger Jahrbücher* 1829. — *Ost und West* 1838 nr 44. — A. Woycke: Mädchen und Taube. W: Proben neuerer polnischer Lyrik und Epik. Berlin 1861.

Przekł. ros.: *Ilustracija pietiersburgskaja* 1859 t. 1. — *Istoriczeskij wiestnik* 1891 t. 44. — *Syn otieczestwa* 1832 t. 25 s. 147. — *Otgołosy sławianskoj poezii.* Moskwa 1861; toż wyd. nast. Kazań 1913. — N. Gierbiel: Poezija Sławian. Petersb. 1871. — L. Miej: Polnoje sobranije soczinienij. Petersb. 1887; toż wyd. 3 Petersb. 1910. — L. Triefolew: Stichotworienija. Moskwa 1894; toż wyd. nast. Moskwa 1949.

Przekłady

1. Ballady i legendy. W: Poezje. T. 1-2. Wil. 1825-1826. (Por. Twórczość poz. 3).

Tu m. in.: A. Bürger: Lenora; A. Bürger: Myśliwiec. (*Dzien. Wil.* 1822 t. 1 nr 4); A. Bürger: Wierność. (*Astrea* 1823 nr 4); R. Southey: Róża; W. Żukowski: Świetlana.

Wymienione ballady były przedrukowywane w wyd. nast., zob. poz. 11, 14, 15 oraz Twórczość poz. 5. Inne ballady i legendy z wyd. 1, m. in. G. G. Byrona, J. W. Goethego, J. G. Herdera, T. Körnera, L. T. Kosegartena, F. Schillera, W. Scotta, zostały w późniejszych wydaniach tłumaczeń pominięte.

W wyd., zob. Twórczość poz. 5, znajdują się również m. in.: Szal czarny. Z Aleksandra Puszkina; Hajducy. Z serbskiego — oraz przedrukowywany później Wieczór świętego Jana. Ballada. (Z Walter-Scotta).

2. J. G. Byron: Korsarz. Powieść. Wyd. w: Poezje Lorda Byrona tłumaczone. Paryż 1835 (razem z Giaurem w przekładzie A. Mickiewicza) jako: Poezje A. Mickiewicza. T. 7 (część egz. tego wydania ze zmienioną kartą tyt.: Wr. 1829, dla zmylenia cenzury). Wyd. nast.: Paryż 1838; przedr. zob. poz. 11 t. 3; poz. 14 t. 3; poz. 15 t. 2; W-wa (1918) *Bibl. Uniw. Lud.* nr 203; Złoczów 1924 *Bibl. Powsz.* nr 1064-1065; W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 79; toż W-wa 1925; oprac. S. Helsztyński (razem z Giaurem w przekł. A. Mickiewicza). W-wa 1930 *Wielka Bibl.* nr 139; W-wa 1931 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* nr 203; oprac. S. Zabłocki. Wr. 1958 *Nasza Bibl.*

Przekład z poprawkami A. Mickiewicza.

Dedykacja: Ignacemu Chodźkowi na pamiątkę chwil tylu z nim i przez niego miłych poświęcam A. E. Odyniec.

3. W. Scott: Dziewica z jeziora. Poema. Wyd. zob. poz. 11 t. 1; poz. 14 t. 1; poz. 15 t. 1.

http://rcin.org.pl

4. J. G. Byron: Narzeczona z Abydos. Powieść turecka. Wyd. zob. poz. 11 t. 2; poz. 14 t. 3; poz. 15 t. 2.

5. T. Moore: Czciciele ognia. Powieść wschodnia. Fragm. ogł. pt. Hilda. *Muzeum Dom.* 1839 t. 1; całość wyd. zob. poz. 11 t. 2; poz. 14 t. 4; poz. 15 t. 2.

Rkps Ossol. sygn. 3389/I, 3390/I.

Dedykacja: Cieniom i świętej pamięci Stefana Garczyńskiego.

Przyjacielu mój, bracie! Z tej pieśni obrazem
Jam w myślach mych twój obraz nieraz łączył razem.
W sercu mym ślubowałem poświęcić ją tobie:
I poświęcam — jak łzami zlany kwiat — na grobie.
A. E. O.

6. J. G. Byron: Niebo i ziemia. Drama liryczne. Fragm. ogł. *Niezapominajki* 1841; całość wyd. zob. poz. 11 t. 3; poz. 14 t. 3; poz. 15 t. 2.

Dedykacja: Julianowi Korsakowi na pamiątkę niezmiennej od dzieciństwa przyjaźni poświęcam A. E. Odyniec.

7. W. Scott: Pieśń ostatniego minstrela. Poema. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 3; 1861 t. 3; całość wyd. zob. poz. 11 t. 4; poz. 14 t. 2; poz. 15 t. 1.

Dedykacja: Józefowi i Józefinie hrabiom Łubieńskim z uczucia i na pamiątkę przyjaźni poświęcam A. E. O.

8. J. G. Byron: Mazepa. Powieść. Wyd. zob. poz. 11 t. 5; poz. 14 t. 3; poz. 15 t. 2.

Dedykacja: Gustawowi Hodeniusowi na pamiątkę przyjaźni i miłych wieczorów na wspólnym czytaniu poezji spędzonych poświęcam A. E. O.

9. T. Moore: Peri i raj. Powieść wschodnia. Wyd. zob. poz. 11 t. 5; poz. 14 t. 4; poz. 15 t. 2.

Dedykacja: Klementynie z Wyganowskich hrabinej Grabowskiej w dowód uszanowania i przyjaźni poświęcam A. E. O.

10. F. Schiller: Dziewica Orleańska. Fragm. ogł. *Pielgrzym* 1843 t. 1; całość wyd. zob. poz. 11 t. 6; poz. 14 t. 4; poz. 15 t. 2. Wyd. nast. osob.: W-wa 1895; W-wa 1911; W-wa 1923 *Wielka Bibl.* nr 32; Złoczów 1924 *Bibl. Powsz.* nr 1012-1015; W-wa 1925 *Bibl. Szk.* nr 13; W-wa 1926; W-wa 1930.

Dedykacja: Cieniom Klaudyny z Działyńskich Potockiej, najwyższej w duchu, jaką znałem w mym życiu, a której winienem pojęcie natchnień, łaski Bożej w człowieku, w hołdzie, czci, wdzięczności i żalu poświęcam.

11. Tłumaczenia. T. 1-3. Lipsk 1838-1841; t. 4-6. Wil. 1842-1844. Wyd. nast. zob. poz. 14, 15.

Zawartość: t. 1: poz. 3; t. 2: poz. 4, 5; t. 3: poz. 2, 6; t. 4: poz. 7; t. 5: poz. 8, 9 oraz: Ballady i baśnie (por. poz. 1; tu także: W. Scott: Zamek Kadyow; A. Puszkin: Baśń o złotym kogutku; W. Zukowski: Baśń o uśpionej królewnie i o najśmielszym królewiczu. Przedr. zob. poz. 14, 15); t. 6: poz. 10.

Dedykacja w t. 1: Salomei Dobrzyckiej, damie dworu królewsko-saskiego, w dowód wysokiego szacunku i wdzięcznej przyjaźni poświęca tłumacz.

12. Reinecke: Widzenie. Wil. 1863. (Muzyka T. Kahle).

13. Reinecke: Lube ptaszęta. Wil. 1863. (Muzyka T. Kahle).

14. Tłumaczenia. Wyd. 2. T. 1-4. W-wa 1874. Wyd. nast. zob. poz. 15.

Zawartość: t. 1: poz. 3; t. 2: poz. 7 oraz: Ballady i baśnie (por. poz. 1, 11; tu także: F. Schiller: Graf Habsburg. Ogł. *Pielgrzym* 1844 t. 3) t. 3: poz. 2, 4, 8, 6; t. 4: poz. 5, 9, 10.

Dedykacje przedr. jak w poz. 11, ale zamieniono dedykacje: poz. 2 — J. Korsakowi, a poz. 6 — I. Chodźce.

15. Tłumaczenia. Wyd. 3. T. 1-2. W-wa 1897.

Zawartość: t. 1, jw. poz. 11 t. 1-2; t. 2, jw. poz. 11 t. 3-4. Przedr. bez dedykacji.

Drobne przekłady ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Astrea* (1823), *Bibl. Warsz.* (1841, 1861), *Czas* (tu: A. Chomiakow: Wyspa. 1882 nr 162 i odb.), *Dzieje Dobroczynności Kraj. i Zagr.* (1824), *Dzien. Wil.* (tu m. in.: F. Schiller: Strzelec w Alpach. 1822 t. 2 s. 80; Czary. Elegia turecka z angielskiego. 1824 t. 1 s. 483), *Kronika Rodz.* (1882), *Muzeum Dom.* (1839), *Niezapominajki* (1841, 1844), *Pielgrzym* (1843-1844), *Podarek dla Płci Pięknej* (1850), *Przyj. Dom.* (1852), *Rozmaitości* (Lw.; 1823-1824), *Teka Wil.* (tu: A. Chomiakow: Po przeczytaniu psalmu. 1858 nr 3; P. Wiaziemskij: Kwesta na kościół. Tamże), *Tyg. Wil.* (tu m. in.: Pieśń Ullina, naśladowanie z Osjana. 1821 t. 1 s. 292).

Utwory mylnie przypisywane

(I. Domejko): Pierwsze dni kwietnia 1831 r. na Litwie. Urywek z współczesnego pamiętnika I. D. Poz. 1880.

Wydania zbiorowe

Zob. Twórczość poz. 3, 5, 11, 14, 19; Przekłady poz. 11, 14, 15.

Listy i materiały

1. Do J. Czeczota 10 listów z 1822-1823; do A. Mickiewicza z 1823. Ogł. J. Czubek: Archiwum Filomatów. Cz. 1. Korespondencja Filomatów. T. 3. Kr. 1913.

http://rcin.org.pl

2. Do J. Lelewela 10 listów z 1824-1829. Ogł. W. Korotyński: Listy A. E. Odyńca. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 118, 120, 123.

3. Do I. Chodźki, dat. W-wa, 14 grudnia 1825. Ogł. W. Korotyński: Sprzed lat pięćdziesięciu. *Kronika Rodz.* 1882 nr 7. (Tamże 9 listów od J. B. Zaleskiego z 1826-1828 i 2 września 1836).

4. Do L. Rogalskiego 6 listów z 1825-1827. Ogł. W. Maślak: Z pamiątek po śp. Michale Iwanowskim. Listy A. E. Odyńca do Leona Rogalskiego. *Spr. Dyrekcji c.-k. Gimn. w Jaśle za r. szk. 1892.* Jasło 1892.

5. Do L. Rogalskiego z 2 i 20 stycznia 1826. Ogł. w dziale: Rozmaitości. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 383; przedr. zob. poz. 4.

6. Do ojca, Tadeusza Odyńca, z 1826--1832. Fragm. ogł. C. Jankowski: Z pamiątek po A. E. Odyńcu. *Tyg. Ilustr.* 1894 nr 28-32; przedr. w: Na marginesie literatury. Szkice i wrażenia. Kr. 1906.

7. Do A. Mickiewicza, dat. 24 grudnia 1827. (Wierszem). Ogł. A. Stanisławski: Przyczynek do „korespondencji z lat ubiegłych". *Kronika Rodz.* 1882 nr 24; przedr. A. Pług (A. Pietkiewicz): A. E. Odyniec. *Kłosy* 1885 t. 40 nr 1036.

8. Do A. Goreckiego z 1827; do A. Mickiewicza 8 listów z 1829-1837; do F. Malewskiego z 1830. Ogł. W. Mickiewicz: Korespondencja A. Mickiewicza. T. 3. Paryż 1876.

9. Do L. Chodźki, dat. W-wa, 10 luty 1829, i Rzym, 1 marca 1830; do brata Leonarda, dat. W-wa, luty 1829, i Rzym, 1 marca 1830. Ogł. J. Kallenbach: Z nieznanych listów. *Przegl. Lit.* 1896 nr 12.

10. Do Z. Ankwiczowej z 10 maja 1830. Ogł. J. Kallenbach: List A. Mickiewicza i A. E. Odyńca. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 29.

11. Do Z. Ankwiczowej dopisek w liście A. Mickiewicza do niej z 13 czerwca 1830. Ogł. S. Tarnowski: Listy Zygmunta Krasińskiego. IV. Listy Krasińskiego i list Mickiewicza do hr. Zofii Ankwiczowej. *Przegl. Pol.* 1911/12 t. 3.

12. Do A. Chodźki z 9 października 1830. Ogł. w art.: Listy Odyńca i Mickiewicza do Al. Chodźki. *Przegl. Wil.* 1922 nr 41/42.

13. Do J. Czeczota z 9 października 1830. Ogł.: List A. E. Odyńca i Adama Mickiewicza napisany na jednym arkuszu do Jana Czeczota. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

14. Do narzeczonej, Z. Mackiewiczówny, 2 listy z 1831 (fragm.); do K. W. Wójcickiego z 1861 (fragm. dot. artykułu J. Klaczki pt. Odstępcy). Ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz): A. E. Odyniec. *Kłosy* 1885 nr 1023, 1051, 1059.

15. Do K. Potockiej 6 listów z 1832. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich H t. 5.

16. Do W. Turno, dat. Drezno, 21 sierpnia 1833 i 10 października 1836; do H. Turno 4 listy z 1836-1837, 1850, 1862; do L. Mycielskiej 3 listy z 1876, 1878, 1879. Ogł. J. Mikołajtis: Odyniec wśród przyjaciół. *Czasop. Lit.* 1937 nr 5/6 - 1938 nr 1/2; odb. Częstochowa 1938.

17. Do K. Lewockiej z 16 października 1835. Ogł. †(H. Skimborowicz): Wspomnienie o Kazimierzu Brodzińskim. *Przyj. Ludu* 1836/37 nr 18 s. 143-144 (z błędami); K. z L. L. (z Lipińskich Lewocka): Wspomnienie o Kazimierzu z Królówki. *Piśmiennictwo Kraj.* 1841 nr 45 (w formie poprawnej); przedr. K. W. Wójcicki: Życiorysy znakomitych ludzi wsławionych w różnych zawodach. T. 1. W-wa 1850 s. 16-17.

O śmierci K. Brodzińskiego.

18. Do J. Januszkiewicza z 25 listopada 1843; do A. i J. Januszkiewiczów z 4 października 1856; do K. Lewockiej z 18/30 lipca 1851; do niewiadomego redaktora z 9 października 1873; do J. z Żelwietrów Bobińskiej z 16 września 1882. Ogł.: Listy A. E. Odyńca. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898).

19. Do F. Gąsiorowskiego z 1844; do F. S. Dmochowskiego 3 listy z 1852 i b. d.; do K. W. Wójcickiego z 1858; do J. Łuszczewskiej 2 listy z 1862; do K. Lewockiej z 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 717.

20. Do J. I. Kraszewskiego 22 listy z 1850-1884. Rkpsy Bibl. Jagiel. sygn. 6473, 6524, 7212.

21. Do S. Bécu z 8 lutego 1851. Ogł. S. Wasylewski: List A. E. Odyńca do p. Bécu. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 2/3.

22. Do K. Szajnochy 2 listy z 1852, 1858. Rkps Ossol. sygn. 6518/I.

23. Do A. E. Koźmiana z 1853. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2053.

24. Do J. Lelewela z 1858. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1691.

25. Do F. S. Dmochowskiego z 1859. Fragm. ogł. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 56; przedr. F. S. Dmochowski:

http://rcin.org.pl

Wspomnienie literackie z dawnych czasów. *Bibl. Warsz.* 1866 t. 3.

26. Do J. Chęcińskiego z 1860. Rkps Ossol. sygn. 4360/II. (Tu również wiersze do J. Chęcińskiego).

27. Do K. Kaszewskiego z 1860-1869. Rkpsy Bibl. Jagiel. sygn. 3057.

28. Do K. W. Wójcickiego z 2 (14) lutego 1860. Fragm. ogł. w dziale: Wiadomości literackie. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1 s. 771.

Dot. wystawienia Barbary Radziwiłłówny.

29. Do B. Zaleskiego z 1867. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2440.

30. Do W. Pola 4 listy z 1867-1868. Ogł. w art.: Listy do Wincentego Pola. *Przew. Nauk. i Lit.* 1913.

31. Do A. Stanisławskiego z 1/13 listopada 1869. Ogł. A. Stanisławski, jw. poz. 7.

32. Do L. Dębickiego z 9 października 1873. Ogł. L. Dębicki: Portrety i sylwetki z dziewiętnastego stulecia. Seria II. Kr. 1906.

33. Do J. Działyńskiego z 1874. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 9 t. 2.

34. Do T. Lenartowicza 5 listów z 1878-1884. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 5.

35. Do T. Wierzbowskiego b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 6.

36. Notatki z podróży do Paryża i Londynu A. E. Odyńca. Ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz). *Kłosy* 1889 nr 1246-1247, 1260, 1262-1264.

37. Własnoręczna notatka biograficzna z 1857. Ogł. A. Pług, jw. poz. 14, nr 1023.

OPRACOWANIA

1. Biografia

S. Słowacka Bécu: 57 listów do A. E. Odyńca z lat 1826-1842. Ogł. S. Makowski i Z. Sudolski pod red. E. Sawrymowicza: W kręgu bliskich poety. Listy rodziny Juliusza Słowackiego. W-wa 1960 *Bibl. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* t. 1. — J. B. Zaleski: 8 listów do A. E. Odyńca z 1826-1828; 5 listów do S. Witwickiego z 1828-1829. Ogł. D. Zaleski: Korespondencja J. B. Zaleskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1899; tož wyd. osob.: Korespondencja ... T. 1. Lw. 1900. — A. Bécu: 6 listów do A. E. Odyńca z lat 1827-1829. Tamże. — W. Pol: O Mickiewiczu i Klaudynie Potockiej. Powst. po 1832. Ogł. P. Mączewski. *Dzien. Poz.* 1933 nr 44. — W. Pol: Pamiętniki. Powst. ok. 1837. Wyd. K. Lewicki. Kr. 1960. — A. Pług (A. Pietkiewicz): List do Feliksa Pietkiewicza. Kilka wrażeń z wycieczek na Litwę. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 259. — J. B. Zaleski: List do A. E. Odyńca z 19 kwietnia 1859. Ogł. D. Zaleski: Korespondencja J. B. Zaleskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1901; tož wyd. osob.: Korespondencja ... T. 3. Lw. 1902. — M. Malinowski: Księga wspomnień. Powst. 1864. Wyd. J. Tretiak. Kr. 1907 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowych* t. 3. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — F. S. Dmochowski: Wspomnienia literackie z dawnych czasów. *Bibl. Warsz.* 1866 t. 3. — G. Puzynina: W Wilnie i w dworach litewskich. Pamiętnik z lat 1815-1843. Powst. przed 1867. Wyd. Wil. 1928. — (K. Estreicher i M. i F. Faleńscy): Korespondencja ... (1867-1903). Wyd. J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — Dawniej i dzisiaj. *Przegl. Lw.* 1871 nr 1. — W. Korotyński: Antoni Edward Odyniec. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 233-235. — W. K. Stattler: Przypomnienia starych znajomości. *Kłosy* 1873 nr 434. — Antoni Edward Odyniec. J. Ungra *Kalendarz warsz. popularno-nauk. na r. zwyczajny 1875.* W-wa 1874. — Z listów Odyńca. *Gaz. Lw.* 1874 nr 190. — Odyniec, Maurycy Dzieduszycki, Bartels w Krakowie. *Przegl. Lw.* 1875 t. 10. — (Red.): Zygmunta Krasińskiego wycieczka w góry Szwajcarii odbyta wspólnie z Mickiewiczem i Odyńcem w roku 1830. *Kronika Rodz.* 1876 nr 16. — Wielisław (E. Skrodzki): Wieczory piątkowe. Wspomnienia z literackiego świata Warszawy. *Bluszcz* 1876 nr 39; przedr. w: Wieczory piątkowe i inne gawędy. Wyd. M. Opałek. W-wa 1962. — Antoni Edward Odyniec. *Gaz. Nar.* 1878 nr 108. — Kwestia stosunków A. E. Odyńca z Mickiewiczem. *Wiek* 1878 nr 238. — ♂: Zwierzenia Ewy. *Kronika Rodz.* 1879 nr 10. (O pamiętniku E. Ankwiczówny). — Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1879 nr 34. (W sprawie jubileuszu). — Jedna z wielu: Audiatur et altera pars. *Czas* 1879 nr 213. — L. Kurtzmann: Goethes Beziehungen zu polnischen Dichtern: Mickiewicz, Odyniec, Fredro, Koźmian und Pol. *Magazin für die Literatur des Auslandes* 1879 nr 35. — ***: Wyjątki z listów Domeyki. *Echo* 1880 nr 139. — L. Dębicki: Z życia poety. *Kronika Rodz.* 1881 nr 5. — A. Małecki: Juliusz Słowacki. Wyd. 2. T. 1. Lw. 1881 s. 47-48. —

Obchód 77 rocznicy urodzin: p. *Kronika Rodz.* 1881 nr 3; A. Pług. *Kłosy* 1881 nr 812, 814; S. *Tyg. Powsz.* 1881

http://rcin.org.pl

nr 6; H. Z. (Zathey). *Przegl. Pol.* 1880/81 t. 3; przedr. w: Pisma. Nowe wyd. zbior. T. 2. Poz. 1885; *Echo* 1881 nr 9-10, 16; „Tajemnicze dwie siekierki życia..." *Gaz. Warsz.* 1881 nr 9; *Kur. Codz.* 1881 nr 9, 16; *Przegl. Lw.* 1881 t. 21. — K.: Antoni Edward Odyniec. *Świat Ilustr.* 1883 nr 23. — p.: Ostatnie chwile Juliusza Słowackiego. *Kronika Rodz.* 1883 nr 22.— Ostatnie chwile Juliusza Słowackiego. *Echo* 1883 nr 259. — Chorąży (S. Godlewski): Domeyko i Odyniec. *Niwa* 1884 z. 232. — H. Biegeleisen: Antoni Edward Odyniec. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — A. Pług: A. E. Odyniec. *Gaz. Nar.* 1885 nr 13. — Wspomnienia pośmiertne w 1885: A. G. *Niwa* z. 243; P. Ch. (Chmielowski). *Prawda* nr 4; L. Dębicki. *Przew. Nauk. i Lit.*; G. C. *Biesiada Lit.* nr 5; J. G. (Gadomski). *Świt* nr 5; M. Gorodieckij. *Istoriczeskij wiestnik* t. 19; T. Hodi (Tokarzewicz). *Kraj* nr 2; E. Jelínek. *Slovanský sborník* nr 159; E. Jelínek. *Světozor*; K. F. *Ruch* (Praga) nr 70; W. Korotyński. *Echo Muzyczne i Teatr.* nr 69-70; W. Korotyński. *Gaz. Warsz.* nr 12; Borzywoj (W. Korotyński). *Tyg. Powsz.* nr 4; J. Kotarbiński. *Wędrowiec* nr 6-8; N. S. Kutiejnikow. *Istoriczeskij wiestnik* t. 21; T. L. (Lenartowicz): List z Florencji. *Kronika Rodz.* nr 4; M. N. *Przegl. Katolicki* nr 5; Sęp (W. Maleszewski). *Biesiada Lit.* nr 4; W. Marrené-Morzkowska. *Dzien. Łódzki* nr 23; A. Pług. *Kronika Rodz.* nr 3; K. Podwysocki. *Kłosy* nr 1021; St. M. Rz. (Rzętkowski). *Tyg. Ilustr.* nr 109; E. Zorian (Sedlaczek). *Tyg. Mód i Powieści* nr 6; T. Z. *Czas* nr 14, 16; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 3; M. Wołowski. *Tyg. Romansów i Powieści* nr 839; M. J. Z. (Zaleska). *Wieczory Rodz.* nr 6; H. Zathey. Kr. 1885; przedr. w: Pisma. Nowe wyd. zbior. T. 2. Poz. 1885; *Ateneum* t. 1; *Bibl. Warsz.* t. 1; *Dzien. Pol.* nr 14, 20, 23--24; *Dzien. Poz.* nr 15; *Gaz. Nar.* nr 14-15; *Gaz. Pol.* nr 11-12; *Gaz. Pol.* (Czerniowce) nr 7; *Gaz. Warsz.* nr 16; *Gwiazdka Cieszyńska* nr 5; J. Ungra *Kalendarz warsz. popularnonauk. ilustr. na r. zwyczajny 1886.* W-wa 1885; *Kur. Codz.* nr 16; *Kur. Por.* nr 17; *Nowa Reforma* nr 20; *Osvěta* (Praga); *Przegl. Katolicki* nr 4; *Przegl. Lit. i Artyst.* nr 1/2; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* nr 14, 20; *Przegl. Tyg.* nr 4; *Przyj. Dom.* nr 3; *Szkoła*; *Tydzień* (Piotrków) nr 4; *Wiek* nr 11-14, 16; *Wielkopolanin* nr 15; *Zlatá Praha.* — Z. Chełmicki: Nad zwłokami Odyńca mowa ... miana dnia 21 stycznia w kościele Św. Krzyża. W-wa 1885. — A. Kopyciński: Mowa na obchodzie pogrzebowym, odbytym staraniem miejscowego duchowieństwa, dnia 19 lutego 1885 roku w Tarnowie za spokój duszy śp. A. E. Odyńca, zmarłego w Warszawie dnia 15 stycznia 1885. Tarnów 1885. — A. Pług: A. E. Odyniec. *Kłosy* 1885 t. 40-41, nr 1022-1023, 1027, 1032-1033, 1035--1041, 1043, 1046, 1050-1057, 1059, 1062. — Antoni Edward Odyniec. *Kalendarz „Wieku" ilustr. na r. zwyczajny 1886.* W-wa 1886. — Zmarli. Antoni Edward Odyniec. *Gość. Kalendarz* K. Promyka *na r. zwyczajny 1887.* W-wa 1886. —

P. Chmielowski: Adam Mickiewicz. Zarys biograficzno-literacki. T. 1. W-wa 1886 i wyd. nast. — E. Jelínek: S Mickiewiczovym soudruhem. *Hlas národu* 1888 nr 36. — I. Domejko: Powrót z Ameryki. *Kronika Rodz.* 1889 nr 1-2; przedr. w: Moje podróże. Wyd. E. H. Nieciowa. T. 3. Wr. 1963. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 1. Poz. 1890; t. 2. Poz. 1892; wyd. 2 t. 1. Poz. 1929. — W. Maślak: Z pamiątek po śp. Michale Iwanowskim. Listy A. E. Odyńca do Leona Rogalskiego. *Spr. Dyrekcji c.-k. Gimn. w Jaśle za r. szk. 1892.* Jasło 1892. — Antoni Edward Odyniec. *Kurier Warszawski. Książka jubileuszowa ... 1821-1896.* W-wa 1896.— C. Jankowski: Pod Zabrzeż. W: Powiat oszmiański. Materiały do dziejów ziemi i ludzi. Cz. 2. Petersb. 1897. — Z.: Wspomnienie o Edwardzie Odyńcu. *Dzien. Poz.* 1897 nr 284. — L. Méyet: Listy Salomei Słowackiej Bécu do A. E. Odyńca (1826-1829). Słowo wstępne. *Przew. Nauk. i Lit.* 1898. [Rec.: W. Hahn. *Kwart. Hist.* 1901]. — Poraj: Przyjaciele i towarzysze lat młodzieńczych. *Kraj* 1898 nr 50. — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899--1900. — Z. Gloger: Antoni Edward Odyniec. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX.* T. 1. W-wa 1901. — T. Kończyc (T. Grot-Bęczkowski): Antoni Edward Odyniec. *Przyj. Dzieci* 1901 nr 34. — Pomniki: L. Uziębło. *Biesiada Lit.* 1901 nr 50; Uz. (L. Uziębło). *Gaz. Pol.* 1901 nr 341; L. Uziębło. *Tyg. Pol.* 1901 nr 33; L. Uziębło. *Wędrowiec* 1901 nr 50; L. U-o (Uziębło). *Wiek Ilustr.* 1901 nr 326; *Wieczory Rodz.* 1901 nr 51; *Wiek Ilustr.* 1901 nr 332; L. Uziębło. *Dzien. Chicagowski* 1902 nr 8. —

Setna rocznica urodzin w 1904: I. Baliński. *Słowo* nr 29; Z. D. (Dębicki). *Gaz. Pol.* nr 38; L. S. K. *Tyg. Ilustr.* nr 7; W. Łaszczyński. *Nasze Kłosy* nr 9; N. *Wędrowiec* nr 7; M. Offmański: Cegiełki historyczne. *Biesiada Lit.* nr 3; Red. *Kronika Rodz.* nr 8; *Dzień* (Lw.) nr 29; *Gaz. Warsz.* nr 36; *Przegl. Polit.*,

http://rcin.org.pl

Spol. i Lit. nr 264; *Wieczory Rodz.* nr 6; *Wiek Ilustr.* nr 39. — A. B. (Brückner). *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 4 (1904). — F. Hoesick: Fryderyk Chopin. Życie i twórczość. W-wa 1904; wyd. 2 W-wa 1910. — S. Wasylewski: List A. E. Odyńca do p. Bécu. *Pam. Lit.* R. 4 (1905). — L. Dębicki: Z pamiętnika i opowiadań Wincentego Pola. W: Portrety i sylwetki z dziewiętnastego stulecia. Seria II. Kr. 1906. — J. Michalski: Odyniec Antoni Edward. *Sto lat myśli pol.* T. 3 (1907). — L. Jeleńska: Z życia naszych wieszczów. *Wieczory Rodz.* 1908 nr 12-13. — Antoni Edward Odyniec. (W 25-letnią rocznicę). *Kur. Litewski* 1910 nr 3. — J. Tretiak: Bohdan Zaleski. T. 1. Kr. 1911. — A. Drogoszewski: Od wydawcy. W art.: J. Przecławski: Józef Oleszkiewicz. (Ze wspomnień Petersburga). *Prace Komisji do Badań nad Historią Literatury i Oświaty.* T. 1. W-wa 1914. —

Prijateli i drugari na Mickiewicza. Antoni Edward Odyniec. *Polsko-Bălgarski Pregled* 1920 nr 20. — W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 2. W-wa 1927 s. 62-69. — J. Kallenbach: Pokłosie z listów A. Mickiewicza do A. E. Odyńca. *Pam. Lit.* R. 25 (1928) z. 2. — A. Czartkowski: Czy istotnie Antoni Edward Odyniec? *Ruch Lit.* 1929 nr 6. — J. Załuczkowski: Co myślał w r. 1829 Adam Mickiewicz o wynalazkach przyszłości. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 26. — Z. Romanowiczówna: Ci, których znałam. W: Cienie. (Kilka oderwanych kart z mojego życia). Lw. 1930. — M. Walewska z Przedzieckich: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. Sylwetki i wspomnienia. W-wa 1930. — Z. Jabłońska-Erdmanowa: Oświecenie i romantyzm w stowarzyszeniach młodzieży wileńskiej na początku XIX w. Wil. 1931. — J. Ujejski: Dzieje polskiego mesjanizmu do powstania listopadowego włącznie. Lw. 1931. — J. Mirski: Polskie weimariana w Paryżu. Z pobytu Marii Szymanowskiej i Adama Mickiewicza w Weimarze. *Przegl. Współcz.* 1932 t. 40 nr 119. — W. Charkiewicz: Młodzieniec z epoki romantyzmu. A. E. Odyniec w świetle jego listów do rodziny. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 37-39. — R. M. Blüth: „Prometeusz chrześcijański". Rzymski zawiązek drezdeńskiego arcytworu Adama Mickiewicza. *Verbum* 1935 nr 3; odb. W-wa 1936. — W. Charkiewicz: Antoni Edward Odyniec. *Pion* 1935 nr 8. — W. Charkiewicz: „Precz, precz od nas smutek wszelki..." A. E. Odyniec w świetle jego listów do rodziny. *Słowo* 1935 nr 14. — M. Czapska: Antoni Edward Odyniec (21 I 1804 - 15 I 1885). *Kur. Por.* 1935 nr 15. — Inga: O „miłości romantycznej" Juliana Korsaka i jego dwu przyjaciół, Chodźki i Odyńca. *Słowo* 1935 nr 16. — J. Mar: Chrześcijańska śmierć poety Odyńca. *Przegl. Katolicki* 1935 nr 28. — „Precz, precz od nas smutek wszelki." Pół wieku minęło od śmierci autora tej piosenki, Odyńca. *Ilustr. Kur. Codz.* 1935 nr 130. — J. Mikołajtis: Odyniec wśród przyjaciół. *Czasop. Lit.* 1937 nr 5/6 - 1938 nr 1/2; odb. Częstochowa 1938. — A. Śnieżko: Ze wszystkich nędz — najstraszniejsze ludzkie zapomnienie. *Ziemia Lidzka* 1938 nr 9. — L. Janowski: Słownik bio-bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — L. Gomolicki: Dziennik pobytu A. Mickiewicza w Rosji 1824-1829. W-wa 1949. — T. Mikulski: Podróż cywilizuje. W: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; tož wyd. 2 Kr. 1954. — L. Podhorski-Okołów: Trzy echa epoki mickiewiczowskiej. *Pam. Lit.* R. 44 (1953) z. 1 i odb. — M. Straszewska: Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832-1848. Cz. 1 (1832-1840). Wr. 1953 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 22. — K. Lutyńska: Ideologia czasopism rodzinnych Królestwa Polskiego w latach 1860-1880. *Przegl. Nauk Hist. i Społ.* T. 7 (1956). — F. Czerwiakowski: Antoni Edward Odyniec. *Stolica* 1958 nr 9. — E. Sawrymowicz: Adama Mickiewicza wiersze drezdeńskie w odpisach A. E. Odyńca i C. Działyńskiej. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 6 (1958). — S. Treugutt: Pisarska młodość Słowackiego. Wr. 1958 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 18. — S. Kolbuszewski: Echa śląskie w pismach filomatów. W: Romantyzm i modernizm. Studia o literaturze i kulturze. Kat. 1959. — F. German: W kręgu poetów. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — J. W. Gomulicki: Pan Cmoktalski. *Stolica* 1960 nr 28. — M. Romankówna: Słownik biograficzny. W książce: N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wr. 1960. — M. Janion: Zygmunt Krasiński — debiut i dojrzałość. W-wa 1962.

2. Twórczość

(F. S. Dmochowski): Uwagi nad teraźniejszym stanem, duchem i dążnością poezji polskiej. *Bibl. Pol.* 1825 t. 1. — (Poezje. Rec.): (F. S. Dmochowski). *Bibl. Pol.* 1825 t. 3; M. Podczaszyński. *Dzien. Warsz.* 1825 nr 3; *Bibl. Pol.* 1826 t. 2. — M. Mochnacki: O duchu i źródłach poezji w Polszcze. *Dzien. Warsz.* 1825 nr 2; przedr. w: Pisma po raz pierwszy edycją książkową objęte. Lw. 1910. —

http://rcin.org.pl

J. S. (Sowiński): Wzmianka o nowożytnych poetach polskich. *Rozmaitości* (W-wa) 1833 nr 12. — Dz. Blätter für Liter. Unterhaltung umieścił w nrze 34 z r. b. krótki rozbiór Poezji Ant. Edw. Odyńca ... *Rozmaitości Kraj. i Zagr.* (W-wa) 1834 nr 15. — (S. Goszczyński): (Korsarz. Rec.). *Powsz. Pam. Nauk i Umiejętności* 1835 t. 1. — (S. Goszczyński): Nowa epoka poezji polskiej. Tamże. — A. Tyszyński: O szkołach poezji polskiej. W: Amerykanka w Polsce. T. 2. Petersb. 1837 s. 32-35. — (Tłumaczenia. Rec.): E. Dembowski. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 6; przedr. w: Pisma. T. 1. W-wa 1955; A. T. (Tyszyński). *Bibl. Warsz.* 1842 t. 2; 1843 t. 1; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 3. Petersb. 1854 s. 244-268; E. Ziemięcka. *Pielgrzym* 1844 t. 1; *Przegl. Nauk.* 1844 nr 13. — (K. Koźmian i F. Wężyk): Korespondencja literacka ... (1845-1856). Wyd. S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914); odb. Kr. 1913. — Tłumaczenia A. E. Odyńca. *Gaz. Warsz.* 1845 nr 87, 94. — J. R. Szymański: (Starość ducha; Do młodej przyjaciółki. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1849 t. 2. — (Felicyta. Rec.): (K. Witte?). *Gaz. Warsz.* 1849 nr 321-322; E. Ziemięcka. *Tyg. Petersb.* 1849 nr 86-87; A. Tyszyński. *Bibl. Warsz.* 1850 t. 2; przedr. w: Rozbiory i krytyki. T. 3. Petersb. 1854 s. 100-130; *Przegl. Poz.* 1850 t. 11. — (Barbara Radziwiłłówna. Rec.). *Dzien. Warsz.* 1855 nr 328. — I. Chodźko: Konwersacja młodzieńcza przedtrzydziestokilkoletnia. W: Dwie konwersacje z przeszłości. Wil. 1857. — = (H. Skimborowicz): A. E. Odyniec pisze teraz... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 38. — Mamy przed sobą wiersz ... *Wiad. Pol.* (Paryż) 1858 nr 50. — (Barbara Radziwiłłówna. Rec.): A. A. K. (Krajewski). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 4; △ (L. Rogalski). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 233; L. Siemieński. *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 12; przedr. w: Dzieła. T. 2. W-wa 1881; E. Ziemięcka. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 267, 269, 271; *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 11; *Gaz. Warsz.* 1858 nr 260-265; (M. Baliński): Listy znad brzegów Krożenty. X. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 66-68; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 57. — Przyjdź Królestwo Boże! (Wiersz A. E. Odyńca do Aleksandra II). *Przegl. Rzeczy Pol.* 1858, 10 grudnia. — (Notatka o wierszu, jw.). *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 12. — L. Siemieński: (Felicyta. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1858 t. 4; toż *Czas. Dod. Mies.* 1858 t. 10; toż w: Kilka rysów z literatury i społeczeństwa od roku 1848-1858. T. 1. W-wa 1859. — (Poezje. Rec.): F. S. D. (Dmochowski). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 68; W. Korotyński. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 255, 258; F. H. L. Lewestam. *Gaz. Codz.* 1859 nr 293; Najnowsze dzieła wileńskie. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 203; K. Kaszewski. *Bibl. Warsz.* 1860 t. 1; K. Kaszewski. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 23; E. Siwiński. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 40-41. —

Album wileńskie. (Korespondencja z Białegostoku, 15 sierpnia 1859 roku). *Przegl. Rzeczy Pol.* 1860, 29 marca. — (J. Klaczko): Odstępcy. *Wiad. Pol.* 1860 nr 5; wyd. osob. Paryż 1860. — (Notatka o Odyńcu jako autorze wiersza do Aleksandra II). *Dzien. Lit.* 1860 nr 26. — Przegląd piśmiennictwa. *Wiad. Pol.* 1860 nr 28. (O listach A. Mickiewicza ogł. przez Odyńca). — Sąd z kraju o autorach Albumu wileńskiego. *Przegl. Rzeczy Pol.* 1860, 15 maja. — (Jerzy Lubomirski. Rec.): ⊙ (J. Bartoszewicz). *Gaz. Codz.* 1860 nr 163; E. Siwiński. *Gaz. Warsz.* 1860 nr 45-46; K. Kaszewski. *Tyg. Ilustr.* 1861 nr 96; A. Krajewski. *Bibl. Warsz.* 1861 t. 3. — (Barbara Radziwiłłówna. Rec. teatr.). *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1860 nr 57. — K. Ujejski: O Albumie wileńskim. W: Listy spod Lwowa. Pierwsze trzy głosy. Lipsk 1861. — W. Koronowicz (W. Wróblewski): Dramata A. E. Odyńca. *Czas* 1861 nr 55-58. — J. S.: Kilka szczegółów odnoszących się do stanu wychowania i literatury na Litwie w ostatnich czasach. *Dzien. Lit.* 1863 nr 94-99. — Platon K. (Kostecki): (Skon Czarnieckiego. Rec.). *Dzien. Lit.* 1864 nr 15. — W. Pol: Pamiętnik do literatury polskiej XIX wieku. Lw. 1866 s. 382-385. — L. Siemieński: Obóz klasyków. Ustęp z historii wyobrażeń literackich w XIX wieku. Kr. 1866. [Rec.: K. W. Wójcicki. *Bibl. Warsz.* 1867 t. 1]. — K. Kantecki: Przeglądy literackie. *Dzien. Lit.* 1870 nr 37. (Bibliografia przekładów poezji polskiej na jęz. niem.). —

(Listy z podróży. Rec.): *Tyg. Wielkopol.* 1871 nr 30; Del ... (W. Łoziński). *Czas* 1872 nr 229; Omikron (W. Sabowski). *Dzien. Mód* 1872 nr 3; *Kłosy* 1872 nr 358; *Przegl. Lw.* 1872 t. 4; *Ojczyzna* 1874/75 nr 141; *Przegl. Tyg.* 1875 nr 31-38; Dr N. *Przegl. Lw.* 1876 t. 12; *Ruch Lit.* 1876 nr 40; Ω. *Przegl. Lw.* 1877 t. 13; ψ. *Kronika Rodz.* 1878 s. 477; P. Chmielowski. *Ateneum* 1878 t. 3. [Rec.: W. Czeczot. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 146; W. Marrené. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 4; *Kur. Codz.* 1878 nr 213]; K. Grzymała (S. Grudziński). *Niwa* 1878 nr 81; Teofil L. (Lenartowicz). *Kronika Rodz.* 1878 nr 10; Wł. Sm. (Smoleński). *Nowiny* 1878 nr 84; L. Sowiński. *Kłosy* 1878 nr 688-693, 695-696;

http://rcin.org.pl

W. Z. (Zawadzki). *Wiek* 1878 nr 221--223; *Kur. Codz.* 1878 nr 107; *Przegl. Lw.* 1878 t. 16; *Tyg. Powsz.* 1878 nr 14; L. Sowiński. *Echa* 1879 nr 15-56 (z przerwami). — A. E. Odyniec i jego tłumaczenia Byrona, Walter Scotta, Tomasza Moore. *Czas* 1874 nr 199. — -i-: Deotyma o Odyńcu. *Gaz. Lw.* 1874 nr 270. — Listy z Warszawy. *Czas* 1874 nr 131. (O przekładach z W. Scotta). — S. Tomkowicz: Barbara Radziwiłłówna u historyków, w rzeczywistości i w poezji. *Przegl. Pol.* 1874/75 t. 3-4; toż *Przegl. Mies.* 1875 nr 6. — (Wspomnienia z przeszłości. Rec.): (A. Dygasiński). *Przegl. Tyg.* 1882 nr 52; J. Gadomski. *Świt* 1884 nr 32; H. L. (Lisicki). *Przegl. Powsz.* 1884 t. 4; A. Pług. *Kłosy* 1884 nr 995--1004; Zoryan (E. Sedlaczek). *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 97; L. Straszewicz. *Prawda* 1884 nr 40; S. T. (Tarnowski). *Przegl. Pol.* 1884/85 t. 3; Chochlik (W. Zagórski). *Przegl. Tyg.* 1884 nr 43; *Biesiada Lit.* 1884 nr 6; *Kłosy* 1884 nr 995, 997, 999, 1002, 1004; *Kraj* 1884 nr 39; *Tyg. Powsz.* 1884 nr 40; Zoryan (E. Sedlaczek). *Niwa* 1885 z. 264; L. Z. S. W. (Szczerbowicz-Wieczór). *Tyg. Mód* 1887 nr 2-4. — p.: Korespondencje z lat ubiegłych. *Kronika Rodz.* 1882 nr 16. (O wspólnych pracach Odyńca i W. Krasińskiego). — S. Ptaszycki: Antoni Edward Odyniec. Wspomnienie jubileuszowe. *Gwiazda. Kalendarz petersb.* Petersb. 1882. — A. Stanisławski: Przyczynek do korespondencji z lat ubiegłych. *Kronika Rodz.* 1882 nr 24. — A. Mazanowski: Balladomania po pierwszym wystąpieniu Mickiewicza. *Ziarno* 1883 nr 7-11. — A. P.: Bohaterki poezji polskiej. Felicyta. *Kłosy* 1884 nr 969. — (Listy z podróży. Rec.). *Kraj* 1884 nr 9. — Z. Morawska: O listach i tłumaczeniach A. E. Odyńca. *Wieczory Rodz.* 1885 nr 33, 36, 37. — Poseł Prawdy (A. Świętochowski): Odyniec jako pamiątka. *Prawda* 1885 nr 4. —

A. Pług: Objaśnienia. W wyd.: Treny na zgon córki Antoninki i wnuczki Zosi. Kr. 1886. — W. Bełza: Panicz i dziewczyna. Wiersz Odyńca i Mickiewicza. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887). — W. Bełza: Notatka Mickiewicza o Bürgerze. Tamże. — A. Pług: Dzienniczek podróży A. E. Odyńca. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889). — A. Pług: Wstęp do wyd.: Notatki z podróży do Paryża i Londynu A. E. Odyńca. *Kłosy* 1889 nr 1246. — W. Bełza: (Notatki z podróży. Rec.). *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 4 (1890). — M. Gorodieckij: Russkija simpatii w polskoj poezii. (Nieizdannyja proizwiedienija poeta A. E. Odyńca). *Istoriczeskij wiestnik* 1891 t. 44. — Spadek po poecie Odyńcu. *Dzien. Chicagowski* 1891 nr 124. — Wł. K. (Korotyński): Listy A. E. Odyńca. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 118, 120, 123. — Pamiętnik. Nie potrzeba komentarzy. *Prawda* 1894 nr 30. — C. Jankowski: Z pamiątek po A. E. Odyńcu. *Tyg. Ilustr.* 1894 t. 10 nr 237-241; przedr. w: Na marginesie literatury. Szkice i wrażenia. W-wa 1906. — A. Pług: W sprawie pamiątek po śp. A. E. Odyńcu. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 4. — J. Kallenbach: Z nieznanych listów. *Przegl. Lit.* 1896 nr 12. — (Tłumaczenia. Rec.): P. Chmielowski. *Kur. Codz.* 1897 nr 75; *Ziarno* 1897 nr 16. — M. Zdziechowski: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — H. Kopia: Pierwsza wzmianka o Mickiewiczu w czasopismach. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 6 (1898). — Z. G.: Przypis przy wierszu J. Łuszczewskiej: Do Antoniego Edwarda Odyńca. *Księga pam. ... A. Mickiewicza.* T. 1. W-wa (1898). —

W. Bełza: Mickiewicz o Bürgerze. W: Szkice, wspomnienia, obrazki. W-wa 1901. — S. Zdziarski: Rówieśnicy Mickiewicza. W: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Studia porównawczoliterackie. W-wa 1901. — A. Zipper: Aus Odyniec Reisebriefen. *Studien zur vergleichende Literaturgeschichte* 1904 nr 2. — A. E. Balicki: Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezji polskiej. Szkic. Kr. 1905. — H. Zbierzchowski: (F. Schiller: Dziewica Orleańska. Rec. przekł.). *Gaz. Nar.* 1906 nr 234. — P. Bańkowski: A. Mickiewicz i romantycy warszawscy. (Pierwsze płody poezji romantycznej w świetle krytyki Mickiewicza). *Przegl. Nar.* 1909 nr 9. — W. Bełza: Notatka o Bürgerze. W: Z epoki Mickiewicza. Lw. 1911. — M. Kridl: Opis autografów Adama Mickiewicza znajdujących się w Bibliotece Ordynacji hr. Krasińskich w Warszawie. *Prace Komisji do Badań nad Historią Literatury i Oświaty.* T. 1. W-wa 1914. — M. Szyjkowski: Schiller w Polsce. Studium historycznoporównawcze. Kr. 1915. — A. Dobrowolski: (Dziewica Orleańska. Rec. teatr.). *Kur. Warsz.* 1916 nr 298. — S. Windakiewicz: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1917. —

M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923. — H. Życzyński: Do genezy „Daniela" Wyspiańskiego. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25). — F. Kruszewska: Druga pieśń „Narzeczonej z Abydos" Byrona w tłu-

http://rcin.org.pl

maczeniu Odyńca. *Rocznik Koła Polonistów Słuchaczów Uniw. Warsz. wyd. z okazji dziesięciolecia istnienia Koła*. W-wa 1927. — H. Życzyński: Mickiewicz w oświetleniu Odyńca. *Pam. Lubelski* t. 2 (1934) i odb. [Rec.: W. Charkiewicz. *Pion* 1935 nr 17; S. Cywiński. *Nowa Książka* 1935 z. 5; J. Kulczycka. *Polonista* 1935 z. 2; Bezwartościowość Listów z podróży Odyńca. *Prosto z mostu* 1935 nr 2]. — S. Land: Sprawa wiarogodności „Listów z podróży" Odyńca. *Ruch Lit.* 1935 nr 2. — H. Życzyński, S. Land: O wiarogodność Odyńca. *Ruch Lit.* 1935 nr 3. — H. Życzyński: O listach Odyńca. *Myśl Nar.* 1935 nr 19. — H. Życzyński, W. Charkiewicz: Jeszcze o Odyńcu. *Pion* 1935 nr 27. — M. Kridl: Poezja w latach 1795-1863. *Dzieje literatury pięknej w Polsce. PAU.* Wyd. 2. Kr. 1936. — S. Stankiewicz: Pierwiastki białoruskie w polskiej poezji romantycznej. Wil. 1936. — M. Szyjkowski: Dramat w Polsce. *Dzieje literatury ...*, jw. — W. Hahn: „Strachy" A. E. Odyńca. *Ruch Lit.* 1937 nr 6. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — H. Życzyński: Wstęp do wyd.: Listy z podróży. (Wybór). Lw. 1937 *BN* I, 117. — J. Birkenmajer: „Faust" Słowackiego. *Przegl. Katolicki* 1938 nr 38-39. — A. Bar: Kumoszki na Parnasie. Kr. 1947 (tu m. in.: Klasyk mimo woli; W. Krasiński i jego literackie obiady; Plotkarski artykuł). — J. W. Gomulicki: Antoni Edward Odyniec. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — B. Zakrzewski: Wrocławski „Giaur" Mickiewicza (1829). *Sobótka* 1955 nr 4. — S. Fiszman: Przekład Adama Mickiewicza z A. E. Odyńca. *Slavia Orientalis* R. 6 (1957); przedr. w: Archiwalia Mickiewiczowskie. Wr. 1962. (Przekład strofy 14 i 15 „Odjazdu z Rzymu"). — M. Dernałowicz: Wstęp do wyd.: Listy z podróży. T. 1. W-wa 1961. [Rec. M. Żmigrodzka: Wojaż romantyka smorgońskiego. *Twórczość* 1962 nr 9; P. Hertz: Odyniec i jego listy. W: Ład i nieład. W-wa 1964]. —I. Opacki: Ewolucje balladowej opowieści. Zagadnienie narratora i narracji w balladzie lat 1822-1920. Lubl. 1961. —B. Łopatkówna: O formie wierszowej liryków i drobnych utworów Juliusza Słowackiego. Twórczość młodzieńcza. *Zeszyty Nauk. Wyższej Szkoły Pedag. w Kat. Prace Hist.-lit. Katedry Hist. Lit. Pol.* Kat. 1962. — Z. Kawyn-Kurzowa: Język filomatów i filaretów. Przyczynek do dziejów języka polskiego XIX wieku. Słowotwórstwo i słownictwo. Wr. 1963. — W. Ostrowski: Walter Scott w Polsce. 1816-1830. *Zeszyty Nauk. Uniw. Łódzkiego* S. I. *Nauki Hum.-Społ.* z. 29. *Filologia*. Łódź 1963. — K. Wyka: Pan Tadeusz. Studia o poemacie; Studia o tekście. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 1.

OHRYZKO JÓZEFAT (1827—1890)

Wydawca, redaktor.

Ur. w 1827 w powiecie lepelskim w Witebszczyźnie; syn Piotra, niezamożnego szlachcica. Uczył się początkowo w domu, później w 1837-1841 w szkole powiatowej w Lepl› następnie w 1841-1844 w gimnazjum w Mińsku. W 1845-1849 studiował na wydziale prawnym uniwersytetu w Petersburgu, gdzie był kolegą Włodzimierza Spasowicza. Przez cały czas nauki utrzymywał się sam z korepetycji i lekcji prywatnych. Od 1849 pracował w zarządzie olbrzymiego majątku Diemidowów. W 1852 został urzędnikiem przy komisji rewizyjnej mającej na celu kodyfikację praw Królestwa Polskiego, następnie awansował na stanowisko wicedyrektora jednego z departamentów Ministerium Skarbu. Oddawszy ważną przysługę Aurorze Diemidowej Karamzinie, otrzymał od niej znaczną pożyczkę. W 1858 uzyskał pozwolenie na założenie drukarni. W tymże roku odbył dłuższą podróż do Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia oraz dalej do Niemiec, Belgii i Francji. W styczniu 1859 zaczął wydawać w Petersburgu dwa razy w tygodniu pismo *Słowo*, zamknięte przez rząd już po dwóch miesiącach za wykroczenia przeciw cenzurze; wydawcę aresztowano i na miesiąc osadzono w twierdzy Petropawłowskiej. Materiał przygotowany do *Słowa* Ohryzko wydrukował jako *Pismo zbiorowe*. W 1863 był w Petersburgu ajentem Tymczasowego Rządu Narodowego. W listopadzie 1864 został aresztowany, a w roku następnym, po procesie w Wilnie za udział w powstaniu, zesłany na Syberię. Zmarł w Irkucku 18 marca 1890.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

Prace redakcyjne

1. *Słowo*. Petersb. 1859.
Wychodziło dwa razy w tygodniu od 14 stycznia do 5 marca; ukazało się tylko 15 numerów.

2. *Słowo* (Dod. mies.). Z. 1. Miesiąc styczeń 1859. Petersb. 1859.

3. *Pismo zbiorowe*. T. 1-2. Petersb. 1859.

Prace edytorskie

Volumina legum. Przedruk zbioru praw, staraniem XX. Pijarów w Warszawie od roku 1732 do roku 1782 wydanego. T. 1-8. Petersb. 1859-1860.

Listy i materiały

1. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1858--1859. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6473.

2. Do W. Szymanowskiego 2 listy z 1858--1859. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712.

3. Do A. Bielowskiego 4 listy z 1858--1860. Rkps Ossol. sygn. 2432/II.

4. Do K. Szajnochy 4 listy z 1858-1860. Rkps Ossol. sygn. 5878/II.

5. Do W. Zawadzkiego z 1859. Rkps Ossol. sygn. 3456/II.

6. Notatki z pobytu w więzieniu wileńskim podał w całości B. Dybowski: Pamięci J. Ohryzki. *Bibl. Warsz.* 1907 t. ?.

OPRACOWANIA

J. Gieysztor: Pamiętniki z lat 1857--1865. Poprzedzone wspomnieniami osobistymi T. Korzona oraz opatrzone przedmową i przypisami. T. 1-2. Wil. 1913. — Śp. J. Ohryzko. *Wielkopolanin* 1890 nr 83. — B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. T. 2. Zurych 1901; wyd. 4 W-wa 1957. — W. Przyborowski: Dzieje 1863 roku. T. 3. Kr. 1902. — W. Ciechowski: Na widowni petersburskiej. I. J. Ohryzko. *Kraj* 1906 nr 16. — J. Ohryzko i Murawiew. *Kur. Litewski* 1906 nr 138. — W. Ciechowski: O Ohryzce. *Kraj* 1907 nr 29. — B. Dybowski: Pamięci J. Ohryzki. *Bibl. Warsz.* 1907 t. 2. — W. Spasowicz: Wspomnienia moje o J. Ohryzce. W: Pisma. T. 9. W-wa 1908. — E. Bartkiewicz: J. Ohryzko, redaktor „Słowa", 1827-1890. *Głos Pol.* (Petersb.) 1916 nr 2. — M. Janik: J. Ohryzko. W: Dzieje Polaków na Syberii. Kr. 1928. — M. Janik: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936. — Z. Lewinówna: Przypisy. W: P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1959 *Bibl. Pam. Pol. i Obcych.*

OLIZAR GUSTAW (1798—1865)

Pseud.: A. Filipowicz; Anastasios; Atanazy.

Poeta, publicysta.

Ur. 3 maja 1798 w Korosteszowie na Wołyniu; syn Filipa Nereusza, piastującego liczne godności obywatelskie, i Ludwiki ze Szczyttów; młodszy brat Narcyza. Pochodził z zamożnej rodziny hrabiowskiej. Stracił matkę mając 3 lata. Kształcił się w Żytomierzu i w Liceum Krzemienieckim. W maju 1814 wyjechał wraz z ciężko chorym ojcem za granicę. Przebywali przeważnie we Włoszech. W 1815 ożenił się z Włoszką Karoliną hr. de Molo, z którą rozwiódł się w kilka lat później. Miał z nią syna Karola i córkę Ludwikę, późniejszą żonę Mieczysława Chodkiewicza. W 1816 umarł jego ojciec. Po powrocie do kraju przebywał w rodzinnym Korosteszowie. W 1820 został obrany marszałkiem powiatowym, a w roku następnym marszałkiem gubernialnym kijowskim. Przez pewien czas przebywał w Kijowie i Petersburgu. Był członkiem loży masońskiej. W tym okresie starał się bezskutecznie o rękę Marii Rajewskiej, córki generała rosyjskiego. W 1823 nabył małą posiadłość u stóp góry Ajudah na Krymie. Pod koniec 1824 powrócił do swych majątków na Wołyniu. W czasie pobytu w Korosteszowie pomógł w ucieczce Michałowi Bestużewowi-Riuminowi. 15 stycznia 1825 został aresztowany pod zarzutem należenia do dekabrystów i osadzony w twierdzy w Petersburgu. Uwolniony po kilku tygodniach, przebywał na Wołyniu. W tymże roku był powtórnie więziony w Kijowie, następnie przewieziony do Warszawy. Po wyjściu z wię-

http://rcin.org.pl

zienia wyjechał do swej posiadłości na Krymie. Tam odwiedził go Adam Mickiewicz, który podobno z myślą o nim napisał sonet krymski pt. *Ajudah*. W 1827 wyjeżdżał na Kaukaz. W 1830 ożenił się z Józefą Ożarowską. W czasie powstania został aresztowany i wywieziony do Kurska. W podróży tej towarzyszyła mu żona. Po upadku powstania został uwolniony i oboje z żoną wyjechali do Włoch; później przebywali w Dreźnie. Głośna była jego polemika z Henrykiem Rzewuskim z powodu *Mieszanin obyczajowych*. W 1843 odbył podróż na Litwę. W 1847 w Ostendzie spotkał Juliusza Słowackiego. Około 1850 zawarł znajomość ze Stanisławem Moniuszką, z którym wspólnie napisał operę *Wanda*. Posiadał również zdolności do rysunku i zajmował się rzeźbą. Zmarł w Dreźnie 2 stycznia 1865.

TWÓRCZOŚĆ

1. Do złączonych przyjaciół śp. Alojzego Felińskiego ... w dniu Jego imienin 21 czerwca 1820 roku przemówienie. Krzemieniec 1820.

2. Świątynia boleści i inne poezje z 1823--1829. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5900.

3. Spomnienia. Z. 1-2. Wil. 1840.

Zawartość: 14 wierszy.

4. Pomięszanie Jarosza Bejły objawione przez A. Filipowicza. Wil. 1842.

5. Kazanie dla rodaków w kraju i za krajem. Paryż 1847. (Wyd. bezimiennie).

J. Siemieński zaprzecza autorstwa G. Olizara.

6. Z psalmu psalmy. Lipsk 1857. Wyd. nast.: (wyd. tyt.) Bruksela 1862 *Bibl. Dom.* t. 30. (Wyd. bezimiennie).

Dedykacja: Irydionowi Atanazy.

Za utwór G. Olizara uważa je J. Siemieński w przedmowie do wyd. poz. 9, natomiast Estr. III, 292 przypisuje je Narcyzowi Olizarowi.

7. Herbata gadająca u pani Nudalskiej. Komedia w 1 akcie. Wil. 1859.

8. Pensée d'un catholique sur les affaires de Rome en vue du Congrès de Paris de 1860. Paryż 1860. (Wyd. bezimiennie).

9. Wanda. Opera poważno-tragiczna w 4 aktach z fantastycznym baletem i chórami ukrytymi. (Muzyka S. Moniuszki). Rkps Ossol. sygn. 3490/I.

10. Pamiętniki 1798-1865. Wyd. z przedmową J. Leszczyca (J. Siemieńskiego). Lw. 1892 (w rzeczywistości 1891).

Pisane pod koniec życia autora.

Rękopisy drobnych utworów, bruliony, notatki w Ossol. sygn. 4449/I, 4450/I, 4983/II.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Athenaeum* (tu: Pielgrzymki I-IV. 1841 t. 3; Grób Bolesława Śmiałego w Osjaku. 1842 t. 3), *Le Nord* (Bruksela; tu art. ok. 1857-1858 pod pseud. Anastasios), *Ruch Muzyczny* (tu: Myśli wyjęte z nie wydanego rękopismu hr. G. Olizara pt. „Poufałe rozmowy". 1857 nr 39), *Tyg. Petersb.* (tu: Gawędki pana Jacka. (Z rękopisu udzielonego przez A. Filipowicza). 1853 nr 7, 13, 25, 28).

Ponadto kilka wierszy ogł. J. Leszczyc (J. Siemieński) w przedmowie do Pamiętników, jw. poz. 10.

Przekłady

1. M. d'Azeglio: Niccolo de Lapi. (Rozdział XXXIX). *Athenaeum* 1842 t. 6.

2. F. Halm (E. F. J. Münch-Bellinghausen): Szermierz z Rawenny. Tragedia w 5 aktach. Lipsk 1856; wyd. tyt. Bruksela 1862 *Bibl. Dom.* t. 23.

Listy

1. Do J. Felińskiej (wdowy po A. Felińskim) z 1820. Ogł. J. Felińska w przedmowie do: Pisma własne i przekładania wierszem A. Felińskiego. Wil. 1821; przedr. *Gaz. Lit.* 1822 nr 7.

2. Do H. Rzewuskiego z 1833. Rkps Ossol. sygn. 5997/II.

3. Do M. Grabowskiego 7 listów z 1839--1841. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1160.

4. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1840--1843, list z 1858, 9 listów z 1856 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6457, 6473, 6524.

5. Do S. Moniuszki z ok. 1850. Fragm. ogł. J. Zdora (J. Zengteller): Z papierów pośmiertnych G. hr. Olizara. (Korespondencja ze St. Moniuszką). *Gaz. Lw.* 1892 nr 36-37.

6. Do K. Lubomirskiego 2 listy z 1856. Rkps Ossol. sygn. 6004/II.

7. Do redakcji Gazety Narodowej, dat. Drezno, 26 kwietnia 1864. Ogł. *Gaz. Nar.* (Lw.) 1864 nr 100.

http://rcin.org.pl

OPRACOWANIA

(Spomnienia. Z. 1. Rec.): H. Skimborowicz. *Piśmiennictwo Kraj.* 1840 oddział II nr 35; (A. J. S.) (Szabrański). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. — (E. Dembowski): Pomięszanie Jarosza Bejły objawione przez A. Filipowicza. *Przegl. Nauk.* 1842 t. 3 nr 23; przedr. w: Pisma. T. 2. W-wa 1955. — Fr. St. G. (F. Gąsiobowski): (Pomięszanie Jarosza Bejły ... Rec.). *Bibl. Warsz.* 1842 t. 3. — G. P.: (Wspomnienia pośmiertne). *Dzien. Lit.* 1865 nr 7. — J. I. Kraszewski: (Pogadanki o książkach i ludziach). *Czas* 1865 nr 9. — (Nekrolog). *Bibl. Warsz.* 1865 t. 2. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — J. I. Kraszewski: Z roku 1866 Rachunki. Poz. 1867. — G. Puzynina: W Wilnie i w dworach litewskich. Powst. przed 1869. Wyd. Wil. 1928. — T. Bobrowski: Pamiętniki. Powst. przed 1890. Wyd. W. Spasowicz. T. 2. Lw. 1900. — J. Leszczyc (J. Siemieński): Przedmowa. Gustaw Olizar i jego prace. 1798-1865. W wyd.: Pamiętniki. Lw. 1892 (1891) i wyd. osob. — J. Zdora (J. Zengteller): „Pustelnik spod Ajudahu". *Gaz. Lw.* 1891 nr 259-260. — (Pamiętniki. Rec.): B. *Przegl. Powsz.* 1892 t. 33; L. D. (Dębicki): Potrzeba nam pamiętników. *Kraj* 1892 nr 10; przedr. z drobnymi zmianami pt. Pamiętniki G. Olizara. W: Z teki dziennikarskiej. Pogadanki literackie. (Seria I). Kr. 1893; M. (K. Morawska). *Przegl. Pol.* 1891/92 t. 3; H. Lisicki. *Kwart. Hist.* 1893 t. 7. — J. Stek: Z pamiętników hr. Olizara. *Kraj* 1892 nr 1. — J. Zdora (J. Zengteller): Z papierów pośmiertnych G. hr. Olizara. (Korespondencja ze St. Moniuszką). *Gaz. Lw.* 1892 nr 36-37. — M. Rolle: Ateny wołyńskie. Szkic z dziejów oświaty w Polsce. Lw. 1898; wyd. 2 poprawione i uzupełnione Lw. 1923 (tu indeks). — L. Dębicki: Portrety i sylwetki z dziewiętnastego stulecia. S. II t. 1. Kr. 1906. —

W. Lednicki: Puszkin a Maria Wołkońska. *Przegl. Warsz.* 1923 nr 25; przedr. w: Aleksander Puszkin. Studia. Kr. 1926. — W. Lednicki: Słów kilka o Puszkinie i Mickiewiczu. *Przegl. Współcz.* 1924 t. 11 nr 30. — T. Pini: Nieznany autograf Słowackiego. *Ruch Lit.* 1926 nr 9. — S. Łempicki: Nowa interpretacja sonetu Mickiewicza „Ajudah". (Streszczenie referatu). *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1927 t. 7; odb. Lw. 1928. — S. Łempicki: Pustelnik z Ajudahu i sonet Mickiewicza. *Słowo Pol.* 1927 nr 362, 364-366; 1928 nr 1, 3. — S. Małachowski-Łempicki: Wykaz polskich lóż wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738-1821. Kr. 1929. — M. z Przeździeckich Walewska: Wspomnienie o G. Olizarze. W: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. Sylwetki i wspomnienia. Słowo wstępne M. Sokolnickiego. W-wa 1930. — S. Pigoń: Poeta spod Ajudahu. *Tęcza* 1931 nr 27. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939 — L. Gomolicki: Dziennik pobytu Adama Mickiewicza w Rosji 1824-1829. W-wa 1949. — L. Baumgarten: Dekabryści a Polska. W-wa 1952. — L. Podhorski-Okołów: Realia Mickiewiczowskie. W-wa 1952.

OLIZAR NARCYZ (1794—1862)

Pseud. i krypt.: N.... O....; Slave impartial; Slave indépendant; ***.

Gawędziarz, publicysta.

Ur. w 1794 w Zaborowie na Wołyniu; syn Filipa Nereusza, piastującego liczne godności obywatelskie, i Ludwiki ze Szczyttów; starszy brat Gustawa. Pochodził z zamożnej rodziny hrabiowskiej. Uczył się w Krzemieńcu, później na Uniwersytecie Wileńskim. Po ukończeniu studiów przebywał na wsi na Wołyniu, gdzie posiadał w powiecie łuckim miasteczko Rafałówkę i znaczne przyległości. Należał do kilku lóż wolnomularskich. Był jednym z organizatorów Towarzystwa Kosynierów, przygotowującego powstanie zbrojne. W 1831 przybył do Warszawy i zasiadał w sejmie jako senator-kasztelan Królestwa Polskiego, reprezentując województwo wołyńskie. Po upadku powstania został uwięziony i osadzony w więzieniu żytomierskim, skąd uciekł i przekradł się do Francji. Na emigracji należał do założycieli pisma *Trzeci Maj* i był pierwszym prezesem Towarzystwa Trzeciego Maja. W 1844 założył szereg oddziałów tego Towarzystwa we Francji. Posiadał również talent malarski. Jego widoki wołyńskie były sprzedawane na wystawach malarstwa na emigracji. Zmarł w 1862 w Sadach pod Poznaniem.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

1. Gawędy o sąsiedztwie. Paryż 1840.

2. Przemówienie kasztelana ... na miesięcznym posiedzeniu Fundatorów Trzeciego Maja 26 czerwca 1843 roku. Paryż (1843).

3. Pamiętniki kasztelana ... 1831. Wyd. K. Bronikowski. W zbiorze: Pamiętniki polskie. T. 1-2. Paryż 1844-1845; wyd. osob. Lipsk 1871 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 62. Przedr. w zbiorze: Pamiętniki polskie zebrane przez K. Bronikowskiego. Wyd. A. Kaczurba. T. 1. Przemyśl 1883; wyd. nast. osob. cz. 1-2. W-wa 1907 *Bibl. Dzieł Wyborowych* t. 467-468.

Przekł. franc.: Mémoires du... sénateur polonais. Cz. 1-2. Paryż 1845; toż Lipsk 1845.

Przekł. niem.: Meine Gefangenschaft und Flucht bei den Russen mit Bemerkungen über die Insurrection in Volhynien. T. 1-2. Lipsk 1845.

4. Quelques mots sur les derniers événements de Pologne par un Slave impartial. Paryż 1846.

5. Politique du Cabinet Russe, son action, nécessité de l'arrêter. Par un Slave indépendant. Paryż 1847.

6. Pamiętnik oryginała. T. 1-2. Wyd. J. N. Bobrowicz. Lipsk 1853. (Wyd. bezimiennie). Wyd. nast.: wyd. 2 (tyt.) Bruksela 1862; wyd. H. Piątkowski. T. 1-2. W-wa (1914) *Bibl. Dzieł Wyborowych* t. 826-827.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach: *Kur. Pol.* (tu: Głos JW. Olizara, posła wołyńskiego, na posiedzeniu izby poselskiej dnia 18 czerwca 1831 r. 1831 nr 544), *Pielgrzym Pol.* (1833 nr 24), *Trzeci Maj* (współzałożyciel 1839), *Tyg. Wil.* (tu: Smutek i narzekania nad grobem Elwiry. Elegia. 1819 t. 7 nr 134; Bajka. Tamże).

Listy

1. Do T. Działyńskiego 2 listy z 1833, 1851. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich. Teka czarna.

2. Do Redaktora Echa Miast Polskich z 1844. Ogł. pt. Odpowiedź kasztelana Olizara. *Echo Miast Pol.* 1844 nr 21.

3. Do W. Zamoyskiego 6 listów z 1844. Ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 4. Poz. 1918.

4. Do S. Barzykowskiego z 1846. Rkps Bibl. Czart. Arch. Dom. Ew. XVII/1237. Autorstwo niepewne; podpis: Olizar.

5. Do żony Michaliny z Kęsinowskich Olizarowej 28 listów i 61 kopii listów z 1848-1850. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6787.

OPRACOWANIA

Hrabia Narcyz Olizar, poseł na sejm z województwa wołyńskiego. *Kur. Pol.* 1831 nr 543. — Komitet i kasztelan Olizar. *Echo Miast Pol.* 1844 nr 18. — (A. Andrzejowski): Ramoty starego detiuka o Wołyniu. T. 4. Wil. 1861. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — Przedmowa wydawcy. W wyd.: Pamiętniki kasztelana. Lipsk 1871 *Bibl. Pisarzy Pol.* t. 62. — L. P. (Powidaj): (Pamiętniki kasztelana. Rec.). *Przegl. Pol.* 1871/72 t. 1. — M. Rolle: Ateny wołyńskie. Szkic z dziejów oświaty w Polsce. Lw. 1898; wyd. 2 poprawione i uzupełnione Lw. 1923 (tu indeks). — J. Bieliński: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 3. Kr. 1899-1900 s. 459. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 3. Kr. 1902. — J. Bełcikowski: (Pamiętniki kasztelana. Rec.). *Nauka i Życie* (dod. *Nowej Gaz.*) 1907 nr 28. — (Z. Dębicki): Przedmowa. W wyd.: Pamiętniki kasztelana ... Cz. 1. W-wa 1907 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 467. — H. Mościcki: Tło historyczne trzeciej części „Dziadów". *Bibl. Warsz.* 1907 t. 2; przedr. zmieniony w: Wilno w „Dziadach" Mickiewicza. Tło historyczne trzeciej części „Dziadów". W-wa 1908. — H. Piątkowski: Przedmowa. W wyd.: Pamiętnik oryginała. T. 1. W-wa (1914) *Bibl. Dzieł Wyborowych* t. 826. — M. z Przeździeckich Walewska: Sylwetka Wołyniaka. *Warszawa Wołyniowi. Wyd. zbior.* W-wa 1917; przedr. w: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. Sylwetki i wspomnienia. W-wa 1930. — Jenerał Zamoyski 1803-1863. T. 4. Poz. 1918. — S. Małachowski-Łempicki: Wykaz polskich lóż wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738-1821. Kr. 1929. — N.: Niezłomni. *Tęcza* 1930 nr 48. — L. Janowski: Słownik bio- bibliograficzny dawnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wyd. pod kierunkiem R. Mienickiego. Wil. 1939. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1-2. W-wa 1948-1949. — B. Kocówna: List Joachichima Lelewela do Narcyza Olizara. *Przegl. Hist.* 1962 z. 3. (List z 16 czerwca 1854).

http://rcin.org.pl

OLIZAROWSKI TOMASZ AUGUST (1811—1879)

Pseud. i krypt.: A.; Dydym; Dydym Olifir; T. A. O.; T. Oliz.....; T. Oliza.....

Poeta, dramaturg.

Ur. w 1811 (wg Estr. 1814) w Wojsławicach, niedaleko Rzeszowa; syn Jakuba, oficera Legionów, i matki z domu Aleksandrowiczówny. Kształcił się w Liceum Krzemienieckim, gdzie był uczniem m. in. Józefa Korzeniowskiego. W powstaniu listopadowym walczył w korpusie generała Józefa Dwernickiego, następnie w Legii Litewsko-Ruskiej. Po upadku powstania przebywał w Galicji, gdzie w tym czasie poznał Antoniego Zygmunta Helcla i Seweryna Goszczyńskiego. Brał udział w przygotowaniach do ponownego powstania i wyprawy Zaliwskiego. W 1836 był więziony przez pół roku w Trieście. W 1836-1845 przebywał w Londynie; tu żył w nędzy. W 1845 osiadł w Paryżu. Należał do stronnictwa Adama Czartoryskiego, był członkiem dyrekcji Towarzystwa Trzeciego Maja i współpracownikiem jego organu *Trzeci Maj*. W 1848 udał się do Drezna z zamiarem wzięcia udziału w walkach rewolucyjnych, następnie wyjechał w Poznańskie, gdzie spędził trzy lata w Turwi, majątku generała Dezyderego Chłapowskiego. Okres ten uważał za najpomyślniejszy w swoim życiu. W 1852, na rozkaz rządu pruskiego, musiał opuścić Wielkopolskę. Osiadł w Belgii w Tirlemont, gdzie w kolegium uczył języka i literatury polskiej. W 1858 wrócił do Paryża. Przyjaźnił się z Leonardem Niedźwieckim, Seweryną i Franciszkiem Duchińskimi oraz Cyprianem Norwidem. W 1864 zamieszkał w zakładzie dobroczynnym Św. Kazimierza w Ivry pod Paryżem. W 1873 otrzymał drugą nagrodę na krakowskim konkursie dramatycznym za dramat *Rognieda*. Zmarł w Ivry 3 maja 1879.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wilkołak. Powieść podług gminnych podań. *Rozmaitości* (Lw.) 1835 nr 15-16.

2. Bruno. Romans. Wyd. zob. poz. 4; wyd. osob. Wr. 1852. Wyd. nast. zob. poz. 20 t. 1.
Fragm. rkpsu Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 3.

3. Zawerucha. Powieść ukraińska. Wyd. zob. poz. 4; wyd. osob. Wr. 1852. Wyd. nast. zob. poz. 20 t. 2. Epilog z rkpsu wyd. S. Duchińska: T. A. Olizarowski. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4.
Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 6.

4. Poezje. Kr. 1836.
Zawartość: poz. 2, 3.

5. Egzercycje poetyckie. Londyn 1839.

6. Krzyż na Peredylu. Londyn 1839. Wyd. nast. zmienione pt. Topir-góra, zob. poz. 19.

7. Graf Worow, epilog komedii. Powst. Londyn 1842. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 1.

8. Wołody. Tragedia romantyczna w 6 odsłonach. Powst. Londyn 1844. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie; zniszcz. 1944.

9. Hejnał. Paryż 1846.

10. Tyrtejka. Paryż 1846.

11. Woskresenki. Paryż 1846.
Zawartość: drobne utwory.

12. Przedmowa do: Mowy księcia Adama Czartoryskiego od roku 1838-1847. Paryż 1847.

13. Broń polska. Lw. 1848.

14. Wincenty z Szamotuł. Dramat historyczny. (Trylogia. Cz. 1). *Przegl. Poz.* 1849 t. 9; odb. Poz. 1850; cz. 2-3 powst. Tirlemont 1855.
Rkps cz. 1-2 Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 2.
Część wstępna, powst. później, zob. poz. 25.

15. O literaturze dramatycznej polskiej. *Przegl. Poz.* 1850 t. 11 s. 665-698.

16. Paladyn Czorcz. Powieść na gminnym podaniu oparta. Wr. 1853. Wyd. nast.: zob. poz. 20 t. 2.

17. Softy. Powieść hebrajska. Wyd. zob. poz. 20 t. 1; trzecia część utworu pt. Samson. Poemat hebrajski. *Tyg. Wielkopol.* 1873 nr 25, 27.
Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie; zniszcz. 1944.

18. Sonia. Romans. Wr. 1852. Wyd. nast.: zob. poz. 20 t. 1.

http://rcin.org.pl

19. Topir-góra. Powieść wołyńska wedle miejscowego podania. Wr. 1852. Wyd. nast.: zob. poz. 20 t. 2.

Por. poz. 6.

20. Dzieła przez autora Bruna. T. 1-3. Wr. 1852.

Zawartość: t. 1: poz. 2, 18, 17; t. 2: poz. 16 19, 3; t. 3: Śnielki; Padwanki; Dumki; Fantazje Wiersze różne; Chwały i żale.

21. Marian Muzowicz. Fragm. pt. Marian Muzowicz. Wstęp do dramatu. Ogł. *Pokłosie* t. 5 (1856); całość wyd. Bruges (Belgia) 1858.

22. Dziewice Erinu. Dramat w dwóch częściach. Paryż 1857.

23. Królowa Wozna albo złote jabłka. Fragm. pt. Wozna z Turek. (Z pieśni dziewiątej). Ogł. *Dzien. Lit.* 1858 nr 111; inny fragm. pt. Ustęp pani Twardowskiej. Z powieści pod tytułem: Królowa Wozna albo złote jabłka (Z pieśni 8). *Kółko Dom.* 1865 z. 21. Rkps pt. Złote jabłka. Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 4.

24. Wulpolup. Dramat. Bruges (Belgia) 1858.

25. Rada w Chęcinach. Obraz wstępny w dwóch częściach. *Dzien. Lit.* 1861 nr 26-27; wyd. osob. Paryż 1861.

Wyd. jako część wstępna do dramatu historycznego: Wincenty z Szamotuł, zob. poz. 14.

26. Twory Dydyma Olifira. Paryż 1862.

Zawartość: Odezwa moskiewska (pt. Odezwa moskiewska do Sławian. *Dzien. Lit.* 1862 nr 44-45); Odpowiedź Wsewotadowi; Pieśń do Franciszka Duchińskiego.

27. Konfederaci barscy. Część 2 do nie dokończonego dramatu A. Mickiewicza. Akty III-V. Powst. Paryż 1864. Wyst. Kr. 1893. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 1.

Por. Przekłady poz. 1.

28. List do Matki Boskiej. Rzecz w dwóch aktach. Powst. 1866. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2483.

29. Tymon Zimorodek. Poemat dramatyczny. Powst. Paryż 1867. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 2.

30. Kanclerz Jan (Krystyn Gozdawa) Dramat historyczny w 5 aktach. Powst Paryż 1868. Rkps, jw. poz. 27.

31. Odjazd nauczyciela. Komedyjka w jednym akcie. Powst. 1869. Rkps, jw. poz. 28.

32. Bodułówny i królowa Jadwiga. Komedia w 3 odsłonach. Poz. 1873 *Teatr dla Dzieci i Młodzieży* t. 1.

Rkps, jw. poz. 27.

33. Rognieda. Dramat w 4 aktach (5 odsłonach). Sztuka uwieńczona drugą nagrodą na konkursie krakowskim 1873. Wyst. Kr. 1874. Fragm. ogł. S. Duchińska: T. A. Olizarowski. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4; fragm. ogł. H. B. (Biegeleisen): T. A. Olizarowski. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. Rkps Ossol. sygn. 5856/I; rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 2.

34. Złote wesele. Krotogra. *Świat* 1880 t. 1 nr 1-4.

Rkps, jw. poz. 29.

35. Omanki. Dramat czarodziejski w 3 odsłonach wierszem. *Ognisko Dom.* 1886 nr 73-78.

Rkps aktów 3 i 5, jw. poz. 27.

36. Bajki Dydyma. Księgi 1-3. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 7.

37. Bogusławscy albo partyzant. Dramat w 5 aktach. Rkps, jw. poz. 27.

38. Dydym w niebie. Fantazja dramatyczna (wierszem). Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 3.

39. Etoryx (Mona). Dramat w 1 akcie. Rkps, jw. poz. 27.

40. Jakie posłanie, takie spanie. Komedia w 1 akcie. Rkps, jw. poz. 27.

41. Lirnik. Intermedia skrócona. Rkps, jw. poz. 27.

42. Na ziemi i w niebie. Melodramat w 2 odsłonach. Rkps, jw. poz. 27.

43. Nina i Lila. Komedia w 2 odsłonach. Rkps, jw. poz. 27.

44. Osiek, czyli z Osieckich dziejów. Krotogra w 2 odsłonach. Rkps, jw. poz. 27.

45. Prima aprilis. Humoresk dramatyczny. Rkps, jw. poz. 27.

46. Puzyrow. Dramat. Rkps, jw. poz. 29.

Rkps nie dokończony.

47. Rozsadnik Dydyma. Księgi 1-7. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 3.

Aforyzmy wierszem i prozą.

48. Smakosz i Miłosz. Krotogra w 4 aktach. Rkps, jw. poz. 29.

Akt 4 nie dokończony.

49. Twardowski. Dramat. (Fragm.). Rkps, jw. poz. 29.

http://rcin.org.pl

50. Wanara albo moc miłości. Tragedia romantyczna w pięciu odsłonach. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2483; fragm. rkpsu Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 2.

51. Zemsta Rogniedy, w 5 północach. Rkps, jw. poz. 29.

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Lit.* (1858, 1862), *Dzien. Nar.* (Paryż; tu wiersze do A. Mickiewicza: Wiersz do ..... (inc.: Blask twego geniuszu przeszedł po mych piórach...). 1841 nr 23; Wiersz do A... M... (inc.: Zagraj, zagraj, a zaśpiewaj...). 1841 nr 32), *Kłosy* (tu wiersze w 1874-1875; m. in.: Car-dziewica. Powieść tatarska. 1874 nr 481), *Kółko Dom.* (1865), *Kur. Warsz.* (tu: Poczta ruska. 1835 nr 8; toż *Rozmaitości* (Lw.) 1835 nr 1; przedr.: *Kur. Codz.* 1886 nr 225; *Prawda* 1886 nr 34), *Pam. Sceny Warsz. na r. 1839.* W-wa 1840 (tu wiersze: Skald; Urywek z elegii na skon 17-letniej dziewicy), *Pokłosie* (1852-1856, 1862), *Przegl. Poz.* (tu m. in. wiersze w 1849 t. 8; 1850 t. 10), *Rozmaitości* (Lw.; 1835-1836), *Ruch Lit.* (1878), *Rzeczpospolita Polska* (Genewa; art. w 1869), *Sławianin* (wiersze w 1837), *Sobótka. Księga zbior. ... S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875 (tu: Słowo ducha wieszcza polskiego. Wiersz przypisany S. Goszczyńskiemu), *Trzeci Maj* (red. 1839-1841, współprac. do 1844; tu art. polityczne), *Tyg. Lit.* (wiersze w 1842), *Tyg. Wielkopol.* (1873).

Drobne utwory z rkpsu po śmierci autora ogł.:

S. Duchińska: T. A. Olizarowski. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4 (tu kilka wierszy i fragm. większych utworów oraz wiadomość o utworach w rękopisie);

S. Duchińska: Żywioł religijny w poezjach T. Olizarowskiego. *Kronika Rodz.* 1879 nr 18 (tu kilka wierszy);

A. Giller: T. Olizarowski. Wspomnienie. Lw. 1879 (tu kilka wierszy i fragm. utworów oraz wiadomość o utworach w rękopisie).

Rękopisy drobnych utworów: Bibl. Kórn. sygn. 2413, 2483; Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102.

Przekłady

1. A. Mickiewicz: Konfederaci barscy, dramat napisany po francusku, a oddany wierszem na język polski. (Akt I-II). *Przegl. Pol.* 1866/67 t. 1; wyd. osob. Lw. 1886 *Bibl. Mrówki* 250-251 (razem z poz. 2). Wyst. Kr. 1872. Wyd. nast.: Złoczów 1903 *Bibl. Powsz.* nr 433; oprac. H. Galle. W-wa 1917 *Biblioteczka Nar.* 29 (razem z poz. 2).

Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 1.

Por. Twórczość poz. 27.

2. A. Mickiewicz: Jakub Jasiński albo dwie Polski. Fragment tragedii pięcioaktowej. Lw. 1886 *Bibl. Mrówki* 250-252 (razem z poz. 1). Wyd. nast.: oprac. H. Galle. W-wa 1917 *Biblioteczka Nar.* 29 (razem z poz. 1); Złoczów (1924) *Bibl. Powsz.* nr 1030.

Rkps, jw. poz. 1.

Przekład wierszem.

Listy

1. Do L. Niedźwieckiego z 1839. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2483.

2. Do L. Niedźwieckiego i E. Januszkiewicza z 1839. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2413.

3. Do L. Niedźwieckiego 17 listów z 1839--1877. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2407.

4. Do S. E. Koźmiana 15 listów z 1841--1857. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

5. Do W. Zamoyskiego 8 listów z 1853--1866. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431.

6. Do K. Wittego i A. Kłobukowskiego z 1873: Rkps Ossol. sygn. 5856/I.

7. Do Z. Sarneckiego nie dat. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102.

Wiele listów od różnych osób z 1865--1877. Rkps Bibl. Pol. w Paryżu sygn. 102 t. 8.

OPRACOWANIA

T. B.: Wyjątek z artykułu nadesłanego. *Tyg. Petersb.* 1833 nr 61. — (A. Giller): Słówko o poezjach T. A. Olizarowskiego. *Przyj. Ludu* 1836/37 nr 43-44. — T. B.: List do Wydawcy. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 3. (Rec. Zaweruchy). — N.: Kilka słów o Olizarowskim. (Wyjątek z listu pisanego z Londynu 20 sierpnia 1839). *Młoda Polska* 1839 dod. do nr 25. — M. Grabowski: Literatura i krytyka. Cz. 1. Wil. 1840 s. 11-19, 26-31, 53-100. — W. Budzyński: Kilka uwag o poezji narodowej z powodu nowo wydanych Woskresenek T. A. Olizarowskiego. Paryż 1846. — J. Aleksander (J. A. Miniszewski): (Wincenty z Szamotuł. Rec.). *Gaz. Pol.* 1850 nr 47--49. — (Dzieła. Rec.). *Przegl. Poz.* 1853 t. 16. — T. Olizarowski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 17. — Olizarowski — — Norwid. *Gaz. Pol.* 1863 nr 44. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 19 (1865). — Twory T. Olizarowskiego

http://rcin.org.pl

nie drukowane. *Rzeczpospolita Polska* (Genewa) 1869 nr 6. — Sprawozdanie komisji konkursowej o rozdaniu nagród za utwory sceniczne w r. 1873. Rok III. *Afisz Teatr.* 1873 nr 113. — (Rognieda. Rec. teatr.). *Czas* 1874 nr 32. — Zbigniew (C. Norwid): Dwie aureole. *Przegl. Tyg.* 1877 nr 9; wyd. nast. w: Dwie aureole. Wyd. i oprac. J. W. Gomulicki. W-wa 1949. — S. Duchińska: Żywioł religijny w poezjach T. Olizarowskiego. *Kronika Rodz.* 1879 nr 18. — Wspomnienia pośmiertne: A. Giller: Tomasz Olizarowski. Wspomnienie. Lw. 1879; R. Gryf (P. Jaxa-Bykowski). *Echo* 1879 nr 102; W. Chodźkiewicz. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 181; S. Duchińska. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4; S. Grudziński. *Tyg. Powsz.* 1879 nr 50; F. K. Martynowski. *Przyj. Dom.* 1879 nr 10; C. Norwid: (Nekrolog) z rkpsu ogł. J. W. Gomulicki. *Ateneum* 1938 nr 3; przedr. w: C. Norwid: Dwie aureole, jw.; W. Burtynikas (Rozrażewski): T. A. Olizarowski. *Nowiny* 1879 nr 166-168; L. Sowiński. *Kłosy* 1879 nr 751-753; *Dzien. Pol.* 1879 nr 110; *Kur. Poz.* 1879 nr 111-112; *Świat* (W-wa) 1880 t. 1 nr 1; *Gwiazda. Kalendarz petersb.* Petersb. 1881. — Plagiat z plagiatu. *Nowiny* 1879 nr 331. — K. Morawska i S. Koźmian: I z bliska, i z daleka. Poz. 1881. —

J. H. Rychter: Giulieta. Rys literacki. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 93. — H. Biegeleisen: Tomasz August Olizarowski. *Złota przędza.* T. 2. W-wa 1885. — A. Giller: T. Olizarowski, zmarły w Paryżu... *Ognisko Dom.* 1886 nr 73. — Przeniesienie na cmentarz w Montmorency zwłok T. Olizarowskiego i Adama Rzążewskiego. *Bibl. Warsz.* 1886 t. 3. — M. Dubiecki: T. Olizarowski. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 37. [Rec.: W. Hahn. *Kwart. Hist.* 1895]. — E. M. Galli: Pamiętniki. Powst. przed 1893. Ogł. *Przegl. Nar.* 1913 nr 8-11 i odb. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 3. Poz. 1894. — A. Giller: T. Olizarowski. Wspomnienie. *Gaz. Nar.* 1897 nr 158-161, 163-165. — M. Zdziechowski: Byron i jego wiek. Studia porównawczoliterackie. T. 2. Kr. 1897. — P. Chmielowski: Nasza literatura dramatyczna. T. 1. Petersb. 1898. — S. Zdziarski: Ze studiów nad „szkołą ukraińską". (Kierunek ludowy w poezji). *Ateneum* 1900 t. 4. — S. Zdziarski: Epigonowie tzw. „szkoły ukraińskiej". W: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Studia porównawczoliterackie. W-wa 1901. — K. Wojciechowski: Werter w Polsce. Lw. 1904; wyd. 2 Lw. 1925. — A. Brückner. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 5 (1905). — G. Korbut: Olizarowski Tomasz August. *Sto lat myśli pol.* T. 6 (1911). — S. Windakiewicz: Walter Scott i lord Byron w odniesieniu do polskiej poezji romantycznej. Kr. 1914. —

M. Szyjkowski: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923. — M. Bielanka Luftowa: Znaczenie terytorium w tak zwanej szkole ukraińskiej. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) z. 2. — S. Windakiewicz: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. — J. W. Gomulicki: Norwidiana. Norwid i Olizarowski. *Ateneum* 1938 nr 3. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1. W-wa 1948. — W. Hahn: „Konfederaci barscy" Adama Mickiewicza w uzupełnieniu T. Olizarowskiego. *Pam. Lit.* R. 39 (1948) i nadb.; toż w odb. zbior. pt. *Studia Mickiewiczowskie. W 150 rocznicę urodzin poety.* W-wa 1948. — J. W. Gomulicki: Trzecia aureola. W: C. Norwid: Dwie aureole. W-wa 1949. — M. Czapska: Miłosierdzie na miarę klęsk. Londyn 1954. — J. W. Gomulicki: T. A. Olizarowski. W: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — L. Płoszewski: Mickiewicz w korespondencji i zapiskach Leonarda Niedźwieckiego. *Pam. Bibl. Kórn.* z. 6 (1958). — Matka Boska w poezji polskiej. T. 1. Szkice o dziejach motywu. Lubl. 1959 *Tow. Nauk. KUL.*

ORPISZEWSKI LUDWIK (1810—1875)

Pseud. i krypt.: L. de K.; L. de K...; Ludwik z Krzewia; ***.

Pisarz polityczny, poeta.

Ur. 24 sierpnia 1810 w Roszkowej Woli nad Pilicą; syn Józefa i Marii z Szymońskich. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Dzieciństwo spędził na Kujawach we wsi Kłobka. Uczył się u pijarów w Łowiczu, Włocławku i Płocku. W 1828 zapisał się na wydział prawa i administracji w Uniwersytecie Warszawskim. Przyjaźnił się z Ludwikiem Nabielakiem, poznał Zygmunta Krasińskiego i Konstantego Gaszyńskiego. W nocy 29 listopada 1830 należał do grona belwederczyków. Całą kampanię 1831 odbył w drugim pułku Mazurów, brał udział w bitwach pod Grochowem i Ostrołęką. Wraz z wojskiem

http://rcin.org.pl

generała Macieja Rybińskiego przeszedł granicę pruską 5 października. W 1832-1833 przebywał w Księstwie Badeńskim, następnie we Francji w Châlons nad Marną, a od 1835 w Paryżu. Na emigracji należał do obozu Czartoryskiego i był jednym z założycieli Towarzystwa Trzeciego Maja. W 1839-1841 redagował pismo *Trzeci Maj*. W 1844--1848 przebywał w Rzymie jako agent dyplomatyczny księcia Adama Czartoryskiego przy kurii papieskiej. W 1849 wyjechał do Wielkopolski. W lipcu 1850 ożenił się z Anną Zyberg-Plater. Po kilku miesiącach musiał emigrować do Drezna, później do Lipska. W 1851 wraz z żoną osiadł na stałe w Lozannie. Zmarł w Lozannie 22 lutego 1875.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wędrówka po Wielko-Polsce i Mazowszu. Powieść wzięta z ostatnich wypadków przez Ludwika z Krzewia. Paryż 1838. Wyd. nast.: wyd. w skróceniu pt. Zawisza i Zawiła, czyli wędrówka po Wielkopolsce i Mazowszu. Poz. 1881; pt. Wędrówki po Wielkopolsce i Mazowszu. *Wielkopolanin* 1885 nr 8-72.

2. Les cinq grandes puissances de l'Europe. Paryż 1842.

3. Pułkownik, czyli różny los dwóch kolegów szkolnych. Powieść. Cz. 1-2. Paryż 1858.

4. Coup d'oeil sur l'histoire de la maison d'Autriche. Paryż 1860.

5. La Pologne, le germanisme et le czarat de Moscou depuis l'an 1000 jusqu'à 1860. Question historique à propos de la question du jour. Paryż 1861.

6. Les grands capitaines de l'ancienne Pologne. Notice historique. Lozanna 1863.

7. Le cardinal Stanislas Hosius, évêque de Warmie (ancienne Pologne), légat du Saint Siège au Concile de Trente. Lozanna 1869.

8. Les comtes de Cavour, de Bismarck, de Gołuchowski et Napoléon III. Lozanna 1869. (Druk ulotny).

9. Le cardinal Oleśnicki (Olésnitzki) né en 1389, mort en 1455. Fryburg 1870.

10. Mikołaj Zebrzydowski. Dramat w 5 aktach. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1870-1872*. Poz. 1872; wyd. osob. Poz. 1872.

Tekst poprzedzony wierszem T. Lenartowicza: Do Autora.

11. Coup d'oeil sur les oeuvres les plus remarquables des poètes polonais. Lozanna 1874.

12. Bolesław Wstydliwy i Leszek Czarny. Odłamek z dziejów Lechii. (Wyd. J. B. Zaleski). Paryż 1875. (Wyd. bezimiennie).

Estr. VI, 570, przypisuje autorstwo L. Orpiszewskiemu, G. Korbut — Dionizji Poniatowskiej (zob.).

Artykuły i drobne utwory ogł. w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Roczn. Emigracji Pol.* (tu: Ballada z ostatnich czasów. 1836; toż przedr. *Przyj. Dom.* 1863 nr 13; Przykład. 1836), *Roczn. Tow. Hist.--Lit. w Paryżu. Rok 1867*. Paryż 1868 (tu: Kilka wspomnień z lat 1829-1844), *Trzeci Maj* (red. 1839-1841) oraz w pismach lozańskich.

Po śmierci autora drobne utwory ogł.:

Br. Zaleski: Ludwik Orpiszewski 1810--1875. *Przegl. Pol.* 1875/76 t. 1; odb. Kr. 1875 (tu: Rzym. Powst. 25 marca 1844; Na pożegnanie do pułkownika Władysława Zamoyskiego jadącego na Wschód. Dat. Rzym, d. 3 grudnia 1846 r. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2434; tu także wiadomość o zaginionej elegii na śmierć wojewody Bielińskiego. Powst. koniec 1828 lub początek 1829),

J. Kallenbach: Adam Mickiewicz. T. 1. Wyd. 2. Poz. 1918 (tu wiersz: Biedna matka (inc.: Car się dowiedział...), przypisany niesłusznie A. Mickiewiczowi).

Listy

1. Do W. Zamoyskiego 4 listy z 1842--1843 oraz list do J. Zamoyskiej z 1872. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2431.

2. Do A. Czartoryskiego 8 listów z 1843. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2439.

3. Do A. Czartoryskiego 4 listy z 1845--1846. Ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803--1868. T. 4. Poz. 1918.

4. Do L. Niedźwieckiego 18 listów z 1845--1853. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2407.

5. Do W. Zamoyskiego 3 listy z 1848. Ogł. w: Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 5. Poz. 1922.

6. Do S. E. Koźmiana 7 listów z 1849--1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210 t. 6.

7. Do N. Poźniaka z 1855. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2448.

8. Do L. Gadona z 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. IX t. 53.

http://rcin.org.pl

9. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1869. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6524.

OPRACOWANIA

(Pułkownik ... Rec.). *Wiad. Pol.* (Paryż) 1858 nr 26. — Protokoły posiedzeń biura Hotelu Lambert. Powst. 1862. Wyd. w: W. Czartoryski: Pamiętnik 1860-1864. Oprac. H. Wereszycki. W-wa 1960. — *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 20 (1865). — E. Lubowski: (Mikołaj Zebrzydowski. Rec.). *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1. — Ludwik Orpiszewski. *Gaz. Nar.* 1875 nr 51, 54. — Br. Zaleski: Ludwik Orpiszewski. *Przegl. Pol.* 1875/76 t. 1 i odb. — Nekrolog. *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1873-1878.* T. 2. Poz. 1879. — M. Motty: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888-1891; wyd. osob. cz. 1-5. Poz. 1888-1892; wyd. nast. oprac. Z. Grot. T. 1-2. W-wa 1957. — W. Czartoryski: Pamiętnik 1860-1864. Powst. 1892-1894. Ogł. H. Wereszycki. W-wa 1960. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 1. Kr. 1901. — T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Ludwik Orpiszewski. W: Sylwety emigracyjne. Lw. 1904. — M. D. (Dubiecki). *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 6 (1908). — Jenerał Zamoyski 1803-1868. T. 4-5. Poz. 1918-1922. — M. Handelsman: Rok 1848 we Włoszech i polityka ks. Adama Czartoryskiego. Kr. 1936 (tu m. in. dwa listy ks. A. Czartoryskiego do L. Orpiszewskiego z 1847 r.). — K. Morawski: Italia e Polonia nel 1848. *Mies. Italo-Pol.* 1936 nr 3. — K. Morawski: Polacy i sprawa polska w dziejach Italii w latach 1830-1866. W-wa 1937 *Rozpr. Hist. Tow. Nauk. Warsz.* t. 18 z. 1 (tu: Streszczenie włoskie, s. 207-220). — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1-2. W-wa 1948-1949. — S. Kieniewicz: Legion Mickiewicza 1848-1849. W-wa 1957. — H. Batowski: Wstęp. W: Legion Mickiewicza. Wybór źródeł. Oprac. H. Batowski i A. Szklarska-Lohmannowa. Wr. 1958. — F. German: Wśród prozaików warszawskich. Pamiętnikarze. W: Chopin i literaci warszawscy. W-wa 1960. — A. Lewak: Polska działalność dyplomatyczna w Watykanie. W zbiorze: Polska działalność dyplomatyczna 1863-1864. T. 2. W-wa 1963.

OSTROWSKI JÓZEFAT BOLESŁAW (1805—1871)

Pseud. i krypt.: B. J. O.; J. B.; J. B. z Pobujan na Podolu; un Polonais.

Publicysta-paszkwilant, pisarz-historyk.

Ur. w 1805 (może 1803?) w Pobujanach pod Kamieńcem Podolskim; syn Jana, oficera kościuszkowskiego. Uczył się prawdopodobnie w Warszawie, później w Lublinie. W 1824-1827 studiował na wydziale prawnym Uniwersytetu Warszawskiego i ukończył go ze stopniem magistra. Pracował następnie jako aplikant sądowy i równocześnie był współpracownikiem *Dziennika Powszechnego*. Należał do grona literatów, których Maurycy Mochnacki wprowadził do spisku podchorążych, ale osobisty udział jego w powstaniu był znikomy. W 1831 był sekretarzem w Ministerium Sprawiedliwości i wspólnie z Maurycym Mochnackim i Janem Ludwikiem Żukowskim redagował *Nową Polskę*. Po powstaniu wyjechał do Francji i wziął czynny udział w walkach stronnictw politycznych na emigracji. W 1833-1845 z pewnymi przerwami należał do zespołu redakcyjnego paryskiej *Nowej Polski*. Zjadliwie zwalczał Adama Czartoryskiego i jego zwolenników. Występował ostro przeciwko Adamowi Mickiewiczowi. W 1837, wydalony z Francji, wyjechał do Londynu, gdzie nadal prowadził działalność polityczną. W 1841 wrócił do Francji i został przysięgłym tłumaczem przy prefekturze policji w Paryżu. Na tym stanowisku szkodził emigrantom polskim, pisząc na nich denuncjacje. Od 1843 opracowywał wraz z pułkownikiem Józefem Święcickim program stronnictwa starych oficerów skupiających się przy generale Macieju Rybińskim. Pisząc protesty, odezwy i memoriały w imieniu generała Rybińskiego starał się nadać jego wystąpieniom charakter oficjalny. Podpisywał także jego nazwiskiem wiele swoich broszur. Na emigracji otrzymał przezwisko Ibuś. Po bitwie pod Sedanem, bojąc się kary za piastowane w policji stanowisko, uciekł do Maux pod Paryżem. Zmarł tam w 1871.

http://rcin.org.pl

TWÓRCZOŚĆ

1. O naturze opozycji i rządu. (W-wa 1831).

2. Le colonel François Kozakowski en 1831. Paryż b. r.
Toż w jęz. pol. Paryż 1832.

3. Mistakes about Poland. Londyn 1838.

4. The History of Poland. T. 1-2. Londyn 1841.
Historia doprowadzona do śmierci Zygmunta Augusta.

5. Rewolucja 1830 i jej kierownicy. Paryż 1844.

6. Adam-George prince Czartoryski. Fragment de l'histoire de Pologne au XIXe siècle. Paryż 1845. Wyd. 2 Paryż 1845.

7. La Russie considerée au point de vue européen. Paryż 1851.

8. Szkoła polska narodowa Batignolles. Paryż 1853.

9. Affaires de Pologne. Lettre à M. le Rédacteur du journal „Le Nord". Paryż (1858).

10. Ludwik Mierosławski. Paryż 1862.
Broszura polityczna przeciw L. Mierosławskiemu.

11. Polityczne oszustwo. Londyn 1862.

12. Historia i polityka przez J. B. z Pobujan na Podolu. T. 1-4. Berlin 1863-1864 *Bibl. Hist.-Lit.* t. 5-8.

13. Affaires de Pologne. A Monsieur J. Lablé de „l'Opinion Nationale". Paryż 1865.

14. Les Ottomans et les Moscovites, les Musulmans et les Orthodoxes, les Saints. Paryż 1867. Wyd. 2 Paryż 1867.

15. La France, la Pologne et le prince Napoléon Bonaparte. Bruksela 1868.

16. Joachim Lelewel i Henryk Dembiński, jenerał. Paryż 1869.

17. Badania krytyczno-historyczne i literackie. T. 1-5. Berlin-Poz. 1870. (Przedmowa dat. 1863).
Zawartość: wybór artykułów i recenzji, m. in. w t. 1: Rosja uważana ze stanowiska Europy i Polski. (Dat. 1850); O wyobrażeniach szerzonych przez p. Aleksandra Maciejowskiego. (Dat. 1847); t. 2: Katedra słowiańskiej literatury we Francji. (Dat. 1847); Stracone obywatelstwo polskich kmieci przez J. Lelewela. (Dat. 1848); Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej napisał J. Moraczewski. (Dat. 1852); Konstytucja 1791. (Dat. 1843); t. 3: Rec. dzieł K. Szajnochy, W. A. Maciejowskiego, J. Lelewela; t. 4: Wstęp krytyczny do dziejów Polski. (Dat. 1858); Historia polskiej literatury. Napisał M. Wiszniewski. (Dat. 1848); t. 5: Włościanie. (Art. dat. 1833-1862. Rkps pt. Dzieje włościan w Polsce. Kopia z poprawkami autora Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 783; zniszcz. 1944); Towarzystwo Demokratyczne Polskie. (Dat. 1849).

18. Émancipation moscovite des paysans polonais en 1864. Lettre à Monsieur le Rédacteur en chef du journal „Le Peuple français". Paryż 1870.

Odezwy, listy i broszury pisane w imieniu generała M. Rybińskiego i podpisane jego nazwiskiem:

1. Do członków parlamentu Wielkiej Brytanii. Paryż 1842.

2. Adres przedstawiony parlamentowi W. Brytanii. Paryż 1843.

3. Głos naczelnego wodza ... miany w Paryżu na Zgromadzeniu Polaków dnia 29 listopada 1843 roku. Paryż 1843. Wyd. 2 Paryż 1844.

4. Objaśnienia na urzędowych dowodach oparte, tyczące się przywłaszczenia władzy Prezesa Rządu Narodowego. Paryż 1843.

5. List ziemianina polskiego do Emigracji. Paryż 1845.

6. Odezwa do towarzyszów broni. Paryż 1848. (W jęz. pol. i franc.).

7. Towarzysze broni! Paryż 1848.

8. Adresse à S. M. l'Empereur Napoléon III par ... dernier général en chef de l'armée polonaise. Paryż 1859.

9. List do Garibaldiego przeciw Ludwikowi Mierosławskiemu. Paryż 1861.

10. La Pologne devant l'Occident. Paryż 1863.

11. La Pologne et lord Palmerston. Paryż 1863.

12. Pologne, ses frontières nationales et historiques. Paryż 1863.

Ponadto prace z zakresu publicystyki i wojskowości, niektóre ogł. pod nazwiskiem M. Rybińskiego.

Liczne artykuły podpisane i anonimowe były drukowane w czasopismach i wydawnictwach zbior.: *Dzien. Powsz.* *Krajowy* (tu m. in.: O „Edmundzie" S. Witwickiego. 1830 nr 118; Co są prawidła (artykuł przeciw K. Brodzińskiemu z powodu jego rozprawy: O egzaltacji i entuzjazmie). 1830 nr 130), *Emigracja Pol.* (1842-1843), *Jutrzenka* (1824), *Kur. Pol.* (1829-1830), *Nowa Polska* (W-wa; współred. 1831; tu m. in.: Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk. 1831; przedr. A. Kraushar: Tow. Przyj. Nauk. T. 6. Kr. 1906), *Nowa Polska*

http://rcin.org.pl

(Paryż; współred. 1833-1845; tu m. in.: Towarzystwo Demokratyczne. 1836; Pan Adam Mickiewicz i Słowiańszczyzna. 1840; przedr. W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 2. Poz. 1892), *Szczerbiec* (współred. 1831).

Ponadto drobne prace ogł. w broszurze: Józef Bolesław Ostrowski i jego przekonania. Bruksela (1841) (tu: Artykuły o dziele W. Krasińskiego pod tytułem Reforma religijna w Polsce; Przedmowa do Historii reformy religijnej w Polsce).

Denuncjacja o A. Mickiewiczu na podstawie raportu składanego przez Ostrowskiego szefowi biura cudzoziemców w prefekturze policji E. Boudeville pt. Stronnictwo rosyjskie, czyli sekta Andrzeja Towiańskiego. Ogł. w: A. Mickiewicz: Trybuna Ludów. W-wa 1907.

Przekłady

F. Vaudoncourt: Wojna polska 1831 r. Tłumaczenie wykonał, objaśnienia dołożył ... Paryż 1836.

Listy

1. Do J. N. Janowskiego z 1833. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3685.

2. Do L. Niedźwieckiego 61 listów z 1837--1855. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2407.

3. Do T. Działyńskiego 4 listy z 1847--1849 i b. d. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich p. 2 t. 1.

4. Do C. Działyńskiej z 1850. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Działyńskich N t. 3.

5. Do J. Hoene-Wrońskiego z 1852. Rkps Bibl. Kórn. sygn. H-W 136.

Rękopisy rozpraw, artykułów i prac oraz materiały do twórczości i działalności politycznej i publicystycznej oraz korespondencja z różnymi osobami znajdowały się w Zbiorach Raperswilskich Bibl. Nar.; zniszcz. 1944.

Bruliony niektórych artykułów znajdują się w Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu.

OPRACOWANIA

K. Brodziński: Odpowiedź J. B. Ostrowskiemu. *Nowa Polska* 1831 nr 20. — B. Kiciński: Ostatnia odpowiedź Nowej Polsce. *Polak Sumienny* 1831 nr 128. — Pojedynki. *Kur. Pol.* 1831 nr 544. — F. Saniewski: Odpowiedź na paszkwil nr 38 Nowej Polski. *Polak Sumienny* 1831 nr 49. — J. Czyński: Do Redakcji Postępu. *Postęp* 1834 s. 155-157. — A. Janowicz: Oświadczenie. *Kronika Emigracji Pol.* 1834 t. 2. — J. N. Janowski: Do J. B. Ostrowskiego, wydawcy Nowej Polski. *Postęp* 1834 s. 168-172. — A. Orchowski: Odpowiedź J. B. Ostrowskiemu, naczelnemu twórcy pisma „Nowa Polska" mianowanego. *Kronika Emigracji Pol.* 1834 t. 1. — Nowa Polska. Józefat Bolesław Ostrowski. *Postęp* 1834 s. 131-142. — Maurycy Mochnacki, Józefat Bolesław Ostrowski. *Północ* 1835 nr 7. — L. Mierosławski: Panie Redaktorze! *Młoda Polska* 1840 dod. do nr 26. — J. B. Ostrowski i jego przekonania. Bruksela (1841). — Wybory i wichrzyciele. *Nowa Polska* 1841 s. 631-632. — W. Krasiński: Odpowiedź na szkalowanie J. B. Ostrowskiego. Bruksela 1842. — Niesforność wyborów. *Emigracja Pol.* 1842, 21 marca. — Obecny stan Zjednoczenia. *Demokrata Pol.* 1842 t. 4 s. 273-279. — Odezwy do Zjednoczonych. *Demokrata Pol.* 1842 t. 4. — Oświadczenie Joachima Lelewela. *Nowa Polska* 1842 s. 667-668. — Powitanie brukselskie. *Demokrata Pol.* 1842 t. 4. — Wniosek trzech członków Komitetu. *Emigracja Pol.* 1842, 10 kwietnia. — Wyłączne upoważnienie i wniosek Komisji. *Emigracja Pol.* 1842, 25 kwietnia. — X. R. J.: Chwil kilka upłynęło... *Orzeł Biały* 1842 nr 14/15. — Zjednoczenie. *Demokrata Pol.* 1842 t. 4. — Rozkład Zjednoczenia. *Demokrata Pol.* 1843 t. 5. — Walerian Krasiński. *Nowa Polska* 1843 s. 704. — W. A. Maciejowski: Moja z panem J. B. O. pogadanka. *Gaz. Codz.* 1860 nr 35, 46. — F. M. Sobieszczański. *Enc. powsz.* Orgelbranda. T. 20 (1865). — A. Giller: Historia powstania narodu polskiego w 1861--1864 r. T. 3. Paryż 1871. — Zmarli na wychodztwie. Od 1870 do 1872 roku. *Roczn. Tow. Hist. Lit. w Paryżu. Rok 1870-1872.* Poz. 1872. — J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Powst. 1876-1886. Wyd. M. Tyrowicz. Wr. 1950. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 2-4. Poz. 1892-1895. — W. Mickiewicz: Potwarcy Mickiewicza. *Rok Mickiewiczowski. Księga pam. wyd. staraniem Kółka Mickiewiczowskiego we Lw.* Lw. 1899. — L. Gadon: Emigracja polska. Pierwsze lata po upadku powstania listopadowego. T. 2-3. Kr. 1901-1902. — A. Kraushar: Towarzystwo Królewskie Przyjaciół Nauk 1800-1832. Monografia historyczna. Księga 3-4. Kr. 1905--1906. — L. J.: Ostrowski J. B. jako pisarz historyczny. *Wielka enc. powsz. ilustr.* S. II t. 6 (1908). — S. Ptaszycki. Tamże. — J. Bieliński: Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831). T. 3. W-wa 1912. — P. Bańkowski: M. Mochnacki jako teoretyk i krytyk romantyzmu polskiego. Kr. 1913 *Prace Hist.-Lit.* nr 2. —

http://rcin.org.pl

A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1: Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1929. — A. Lewak: Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu. Kr. 1931. — H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 3: Zbiory Biblioteki Batignolskiej i Przyjaciół Polski w Londynie. W-wa 1933. — E. Oppman: „Honoratka" i wskrzeszenie „Towarzystwa Patriotycznego". *Przegl. Hist.* 1934. — L. Rac: Konfederacja Narodu Polskiego. Z dziejów wielkiej emigracji. *Przegl. Hist.* 1934. — J. Lorentowicz: Ibuś. W: Spojrzenie wstecz. W-wa 1935; tož wyd. nast. Kr. 1957. — S. Pigoń: Totalista ... sprzed stulecia. *Kur. Poz.* 1937 nr 579. — A. Lewak i H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 2. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1938. —

W. Łukaszewicz: Tadeusz Krępowiecki. Żołnierz rewolucjonista. W-wa 1954. — T. Łepkowski: Warszawa w powstaniu listopadowym. W-wa 1957. — W. Zajewski: Ideologia i rola polityczna „Nowej Polski" w powstaniu listopadowym. *Przegl. Hist.* 1958 z. 4. — W. Bortnowski: Walka o cele powstania listopadowego (od 29 listopada 1830 r. do lutego 1831 r.). Łódź 1960 *Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. II* nr 31. — W. Łukaszewicz: Wstęp do: Postępowa publicystyka emigracyjna 1831-1846. Wybór źródeł. Oprac. W. Łukaszewicz i W. Lewandowski. Wr. 1961. — A. Zieliński: Publicystyka prasowa powstania listopadowego — poglądy i dążenia. *Prace Polon.* S. XVII (1961). — S. Mikos: Gromady Ludu Polskiego w Anglii 1835-1846. Gdańsk 1962 *Wyższa Szkoła Pedag. w Gdańsku. Zeszyty Nauk. Wydz. Hum.* III. — B. Cygler: Zjednoczenie Emigracji Polskiej 1837-1846. *Zeszyty Nauk. Wydz. Hum. WSP w Gdańsku* 1963 z. 4. Gdańsk 1963. — S. Kalembka: Prasa Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. Zarys dziejów wydawniczych 1832-1863. *Roczniki Bibl.* 1963 z. 1/2. — M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. W-wa 1963.

OSTROWSKI KRYSTYN (1811—1889)

Pseud. i krypt.: C. O.; C.-O***; H. Ś.; un homme du Nord; J. P.***; J. Ch. Os..., officier polonais au service belge; Jamb; K. O.; Kr. Ostr.; Lirnik z Ukrainy; Józef Morski; Józef Prawdomir; Śp. Józef Prawdomir; Wskrzeszony śp. Józef Prawdomir (herbu Prawdzic); Henryk Światomir; un témoin oculaire.

Poeta, pisarz dramatyczny, publicysta, tłumacz.

Ur. w 1811 w Ujazdowie (czy Ujeździe) pod Rawą; był synem senatora wojewody Antoniego, a synowcem Władysława, późniejszego marszałka sejmu w 1831. Uczył się u pijarów na Żoliborzu i na Uniwersytecie Warszawskim. Po ukończeniu studiów wyjechał za granicę. W powstaniu listopadowym służył w artylerii jako kanonier, później podporucznik pod dowództwem generała Józefa Bema. Po upadku powstania wyemigrował początkowo do Belgii. W 1832-1837 służył w wojsku belgijskim, następnie zamieszkał w Paryżu i poświęcił się pracy literackiej, publicystycznej i politycznej. Utworzył Towarzystwo do Wyzwolenia Ludów Słowiańskich. Brał udział w ruchach 1848. W 1869 jeździł w imieniu emigracji do Lwowa na uroczystość zakładania kopca unii lubelskiej. Zniechęcony do polityki Francji, od 1870 mieszkał w Lozannie, tam nawiązał krótką znajomość z Zygmuntem Miłkowskim (T. T. Jeżem). Był członkiem Rady Muzeum Narodowego w Raperswilu. Majątek swój zapisał na utworzenie przy Radzie Muzeum funduszu stypendialnego dla młodzieży polskiej, bibliotekę i zbiory artystyczne przekazał Muzeum. Zmarł 4 lipca 1882 w Lozannie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Les Polonais à Elbing ou précis de ce qui c'est passé à Elbing et dans les environs relativement aux Polonais qui se sont refugiés sur le territoire prussien. Paryż 1832.

2. Précis des négociations entre le maréchal Paskiewitsch et le commandant en chef de l'armée polonaise, après l'évacuation de Varsovie. B. m. po 1831.

3. Nuits d'exil. Paryż 1836. Wyd. nast.: rozszerzone pt. Semaine d'exil, nouvelle édition par ..., officier de l'artillerie polonaise. Poèmes inédits. Paryż 1837; przedr. zob. poz. 41, fragm. poz. 46.

Zawartość: drobne poezje oraz Przekłady poz. 1, 2; w Semaine... również Przekłady poz. 3.

http://rcin.org.pl

4. Un jour de massacre, par un témoin oculaire. 4 novembre 1794. Paryż 1837. Wyd. nast.: pt. Praga, 4 novembre 1794. Paryż 1838; pt. Le massacre de Praga 4 novembre 1794. Paryż 1866; przedr. zob. poz. 41, 46.

5. Françoise de Rimini. Tragédie en trois actes et en vers (imitée de l'italien). Wyst. Paryż 1838. Wyd. Paryż 1838 *Magazin théâtral, choix de pièces nouvelles*. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż 1846; Paryż 1850 *Magazin théâtral illustré* t. 5; przedr. zob. poz. 18, 31 t. 1.

6. Hymne à Kościuszko. Musique de M. Mainzer. Chanté le 29 novembre 1838. Paryż (1838). Przedr. zob. poz. 8, 41, 46.

7. Affaire d'Orient. Lettre à Mr. Odillon-Barrot par C. O. Paryż 1839.

8. Chants exécutés le 29 novembre 1839 au 9-e anniversaire de la révolution polonaise. Paryż 1839.

Zawartość: Hymne à Kościuszko (poz. 6); Paraphrase du psaume Dawid Super flumina Babylonis..., musique de M. S. (W. Sowiński).

9. Discours prononcé le 29 Novembre 1841 à l'occasion de 10-e anniversaire de l'insurrection polonaise. Paryż (1841). (Druk ulotny).

10. Discours prononcé le 29 Novembre 1842 à l'occasion du XI-e anniversaire de l'insurrection polonaise. Paryż (1842).

11. Saint Adalbert martyr. Légende-oratorio en deux parties. (Dixième siècle). Musique de M. A. Sowiński. Wyst. Paryż 1845. Wyd. Paryż 1845. Przedr. zob. poz. 18, 31 t. 1.

Toż w jęz. pol. pt. Święty Wojciech męczennik. Powieść liryczna w 3 częściach. Muzyka W. Sowińskiego. *Dzien. Lit.* 1861 nr 88-92. Przedr. zob. poz. 30, 45, 47, 48.

12. Écrits et discours politiques (1841-1848). Paryż 1848.

13. Réponse aux dépêches du chargé d'affaires de France à Berlin. Paryż 1848.

14. Griselde ou la fille du peuple, drame en cinq actes et cinq tableaux, en vers. Wyst. Paryż 1849. Wyd. Paryż 1849. Wyd. 2 Paryż 1849; przedr. zob. poz. 18, 31 t. 1.

15. Mémoire sur la question hongroise, présenté à MM. les ministres des affaires étrangères et de l'instruction publique le 15 juillet 1849. Wyd. Paryż 1852.

16. Edvige ou la Pologne au moyen âge. Tragédie en cinq actes en vers. Wyst. Paryż 1850. Wyd. Paryż 1850 *Magazin théâtral*. Wyd. nast.: Paryż 1851; przedr. pt. Edvige ou les Jaghellons, zob. poz. 18, 31 t. 1.

Przekł. włoski: L. Fontana. Mediolan 1877.

17. Prologue dit par M. Vavasseur, musicien au 72e de ligne, au théâtre de Saint-Cloud le 3 août 1852. Paryż 1852.

18. Théâtre complet. Paryż 1852. Wyd. 2 Paryż b. r. *Collection de la Bibliothèque de fantaisie*.

Zawartość: poz. 5, 11, 14, 16 oraz: Conte de la reine Ginevre; Cinquième chant de l'enfer. (Przekłady poz. 6); Galathée.

Por. poz. 31, 46.

19. Lettres slaves 1839-1853. Orient, Pologne, Russie. Paryż 1853. Wyd. nast.: wyd. 3 przejrzane i powiększone (1833-1857). Paryż 1857.

Wyd. 4 zob. poz. 35. Por. poz. 46.

Zawartość: artykuły, listy, odezwy, memoriały, przemówienia, ogł. poprzednio w prasie.

20. Pygmalion. Poème lyrique d'après J. J. Rousseau par... Wyst. i wyd. Paryż 1853. Wyd. nast.: przedr. zob. poz. 31 t. 1; wyd. osob. Paryż b. r.

21. La Lampe de Davy ou l'amour et le travail. Comédie en un acte et en vers. Wyst. Paryż 1854. Wyd. Paryż 1854. Wyd. 2 Paryż 1854 *Nouveau repertoire théâtral*; przedr. zob. poz. 31 t. 1.

Przekł. włoski: G. Carnazza. Mediolan 1877.

22. La Pologne indépendante comme seule solution possible de la question d'Orient. Londyn 1854. Wyd. nast.: pt. Rétablissement de la Pologne comme seule solution positive de la guerre d'Orient. (Paryż 1855); pt. La Pologne rétablie dans son intégrité comme solution positive de la question d'Orient. Paryż 1855.

Adres do ludów europejskich w postaci broszury, dat. 25 marca 1855.

23. Azaël ou le fils de la mort. Poème lyrique. Wyd. 2. Paryż 1855. Przedr. zob. poz. 31 t. 2.

Toż w jęz. pol. pt. Azael, czyli syn śmierci. Dramat muzyczny. Muzyka F. Dulkena. *Dzien. Lit.* 1862 nr 16-20. Przedr. zob. poz. 30, 32 t. 2, 47, 48.

24. Hymne à la Pologne. (Paryż) 1855. (Druk ulotny).

25. Wiesław. Sielanka K. Brodzińskiego, w jeden akt ułożył ... Wyst. Lw. 1860. Wyd. *Czas. Dod. Mies.* 1860 t. 18; odb. Kr. 1860. Wyd. nast.: pt. Wiesław w 1 akcie miarowym wierszem podług K. Brodzińskiego przerobił ..., zob. poz. 26; pt. Wiesław, czyli wesele krakowskie, obra-

http://rcin.org.pl

zek wiejski w 1 akcie z tańcem i śpiewem podług sielanki K. Brodzińskiego ułożył ... Kr. 1861; przedr. zob. poz. 32 t. 2; pt. Wiesław, czyli krakowskie wesele. Sielanka narodowa w jednym akcie. Podług K. Brodzińskiego z muzyką F. Dulkena. Lw. 1870 (razem z poz. 37); przedr. zob. poz. 45, 47; wyd. osob. Paryż 1880; przedr. zob. poz. 48; Tarnów 1899; pt. Wiesław, czyli wesele krakowskie. Operetka narodowa w 1 akcie ze śpiewem i tańcami. Wyd. Komitetu Budowy Pomnika K. Brodzińskiego w Królówce. Kr (1947).

Przekł. franc.: Wiesław, la noce d'Hélène, ou les paysans polonais, operette pastorale en 1 acte. Musique de F. Dulcken. Lozanna 1882.

Przekł. niem.: Lipsk 1882.

Przeróbka zawiera wiele zapożyczeń z utworu J. Ściborskiego pt. Wiesław, czyli obraz ludu nadwiślańskiego, narodowe dziełko sceniczne w 4 aktach wierszem z sielanki K. Brodzińskiego. Wyst. Lw. 1850. Wyd. Lw. 1859. K. Estreicher uważał utwór K. Ostrowskiego za plagiat.

26. Dziełka dramatyczne. Wyd. poprawne. (Ze wstępem L. Siemieńskiego). Kr. 1861.

Zawartość: poz. 25; Przekłady poz. 8, 9, 10; trzy wiersze.
Por. poz. 47.

27. L'Avare. Comédie en cinq actes de Molière, mise en vers par ... Wyd. zob. poz. 31 t. 2. Wyst. Paryż 1874. Wyd. osob. Paryż 1874 *Magazin théâtral.*

28. Jean Sobieski ou le siège de Vienne. Drame en 5 actes et en vers. Paryż 1862. Wyd. nast. pt. Jean III Sobieski. (Deuxième partie). Le siège de Vienne, zob. poz. 31 t. 2. Wyst. Paryż 1875. Wyd. osob. Paryż 1876.

Przekł. ang.: L. Duncan-Pychowska. Paryż 1879. — Dawson. Paryż 1880.

Przekł. włoski: L. Fontana. Mediolan 1877.

29. Marie Madeleine ou remords et repentir. Drame en vers en trois actes. Paryż 1862. Wyd. nast.: przedr. zob. poz. 31 t. 2; Paryż 1869. Wyst. Paryż 1869.
Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3692.

Toż w jęz. pol. pt. Judasz i Magdalena, czyli rozpacz i nadzieja. Tragedia w 3 aktach. *Czas* 1874 nr 246-247, 253-254, 258-259, 265-266, 270-272; przedr. zob. poz. 47; wyd. osob. Paryż 1882.

Przekł. włoski: L. Fontana. Mediolan 1877.

30. Nowe jamby. Kr. 1862.

Zawartość: poz. 11, 23; wiersze drobne.
Por. poz. 32.

31. Théâtre complet. Wyd. 3 znacznie rozszerzone. T. 1-2. Paryż 1862.

Zawartość: t. 1: poz. 5, 11, 14, 16, 20, 21; t. 2: poz. 23, 27, 28, 29.
Por. poz. 18, 46.

32. Jamby polskie (1830-1862). T. 1-2. Lipsk 1863. Przedr. zob. poz. 47.

Zawartość: t. 1: Przekłady poz. 8, 9; t. 2: Przekłady poz. 10; Twórczość poz. 23, 25; Jamby. Por. poz. 30.

33. Légendes et contes populaires du Sud par un homme du Nord. Lipsk 1863. Przedr. zob. poz. 46.

34. Hymnes et chants nationaux polonais 1797-1864. Paryż 1864. (Dołączony tekst muzyczny).

35. Lettres slaves (1833-1864). Pologne, Europe, Moscovie. L'insurrection de 1863. Paryż 1864; c. d. (1864-1865). T. 3. Paryż 1865; druga seria fragm. pt. Comment on fait une insurrection. Paryż 1901.

Zawartość: artykuły, listy, odezwy, memoriały, przemówienia, ogł. poprzednio w prasie.
Por. poz. 19, 46.

36. A Tony Robert-Fleury, artiste peintre, hommage de l'émigration polonaise pour le patriotique tableau: Varsovie 63. Paryż (1866). (Tekst franc. i pol.).

37. Śp. Józefa Prawdomira przestrogi. Lipsk 1866. Wyd. nast.: pt. Wskrzeszonego śp. Józefa Prawdomira przestrogi i kolędy. Paryż 1868; Lw. 1870 (razem z poz. 25); pt. Wskrzeszonego śp. Józefa Prawdomira herbu Prawdzic przestrogi i kolędy. Paryż 1874; przedr. zob. poz. 47; Lipsk 1882.

38. Dwa przekleństwa. Murawiew II (Michaił Nikołajewicz). Aleksander II. Paryż 1867.

39. L'École polonaise de Paris-Batignolles. (Paryż 1867).

40. Finis Moscoviae (Legenda) 1866 przez Józefa Prawdomira. Zurych 1867. Przedr. zob. poz. 41.

41. Larmes d'exil. Paryż 1867. Przedr. zob. poz. 46.

Zawartość: poz. 3, 4, 40; Varsoviennes (tu m. in. poz. 6); drobne wiersze i przekłady (tu m. in. Przekłady poz. 3, 6).

42. Złote gody, czyli unia lubelska. Hymn dziejowy (1569) z muzyką W. Sowińskiego. *Dzien. Lit.* 1869 nr 31-32; wyd. osob. Lw. 1870. Przedr. zob. poz. 45, 47, 48.

43. Elżbieta węgierska, czyli cud różany. Powieść liryczna w dwóch częściach. (Muzyka F. Liszta). *Dzien. Lit.* 1870 nr 30; wyd. osob. zmienione pt. Legenda o św. Elżbiecie, oratorium, muzyka F. Liszta, słowa polskie podług tekstu ..., podłożył pod muzykę M. Radziszewski. W-wa

http://rcin.org.pl

1872. Przedr. pt. Święta Elżbieta ..., zob. poz. 45, 47, 48.

44. Napoleon XIII. Poemat heroikomiczny w dwudziestu pieśniach. Paryż 1871. Wyd. nast.: pt. Badęgiada, czyli Napoleon XIII. Poemat heroikomiczny w dwudziestu pieśniach. (Paryż) 1871; wyd. 3 Paryż 1877; wyd. 4 Paryż 1878; wyd. 5 Paryż 1879; wyd. 7 Paryż 1880; wyd. 8 Genewa-Kr. 1882.

Pisane specjalną pisownią, naśladującą pisownię fonetyczną.

45. Cztery pieśni. Wiesław. Święty Wojciech. Święta Elżbieta. Złote gody. Paryż 1874.

Por. poz. 11, 25, 42, 43, 48.

46. Oeuvres choisies. Le théâtre. Les larmes d'exil. Les légendes du Sud. Les lettres slaves. Paryż 1875.

Por. poz. 3, 4, 6, 18, 19, 31, 33, 35, 41.

47. Dzieła polskie. Dramata i komedie. Ulotne jamby. Nowe fraszki. Dodatek. Wyd. zupełne. (Z przedmową L. Siemieńskiego). Paryż 1876.

Zawartość: poz. 11, 23, 25, 29, 32, 37, 42, 43; Przekłady poz. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16; Nota do Rządu Narodowego w przedmiocie powstania i wojny w roku 1863.

Por. poz. 26.

48. Azael. Wiesław. Św. Wojciech. Św. Elżbieta. Złote gody. Wyd. pośmiertne. Genewa 1883.

Por. poz. 23, 25, 11, 43, 42, 45.

49. Florynda, komedioopera w 2 aktach. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 719; zniszcz. 1944.

50. Konfederacja barska, czyli bracia Strawińscy. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 743; zniszcz. 1944.

Artykuły, drobne utwory i przekłady ogł. w czasopismach: *Czas* (1874), *Czas. Dod. Mies.* (1860), *Dzien. Lit.* (1860-1869), *Dzien. Poz.* (tu wiersz: Zwątpienie. 1860 nr 119), *Niewiasta* (1861), *La Revue de Paris* (tu m. in.: przekł. franc. Ody do młodości A. Mickiewicza. 1845, 17 maja).

Wybór francuskich artykułów, listów, odezw, przemówień i memoriałów politycznych wyd. w zbiorach: Lettres slaves, zob. poz. 19, 35, 46.

Bruliony i rękopisy prac znajdowały się w Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie; zniszcz. 1944.

Przekłady

1. A. Mickiewicz: Grajina. Wyd. zob. Twórczość poz. 3; przedr. zob. poz. 4 t. 1; wyd. osob. Paryż 1851 (wyd. ozdobne razem z Konradem Wallenrodem, tekst polski, przekł. franc. i przekł. ang. L. Jabłońskiego); fragm. zmieniony wyd. zob. Twórczość poz. 41.

2. T. Moore: Les Amours des anges. Wyd. zob. Twórczość poz. 3, 41.

3. J. U. Niemcewicz: Au général Kniaziewicz. Épitre traduite du polonais. Paryż 1836. Przedr. w wyd.: Semaine d'exil, zob. Twórczość poz. 3, 41.

4. A. Mickiewicz: Oeuvres poétiques complètes. T. 1. Paryż 1841; t. 1-2. Paryż 1845. Wyd. nast.: wyd. 3 Paryż 1849; wyd. zmienione Paryż 1859; wyd. 5 Paryż 1859.

Zawartość: t. 1: Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego; Dziady; Grażyna; Konrad Wallenrod; t. 2: Sonety; Pan Tadeusz; Wiersze różne; w wyd. zmienionym 1859: t. 1: Wiersze różne; Dziady; Grażyna; t. 2: Konrad Wallenrod; Pan Tadeusz; Księgi. — Przekład prozą.

Konrad Wallenrod, zob. również poz. 1.

5. J. Malfatti: Études sur la mathèse ou anarchie et hiérarchie de la science avec une application spéciale à la médecine. Paryż 1849.

6. Dante Alighieri: (Boska komedia). Fragm. pt. Cinquième chant de l'enfer. Wyd. zob. Twórczość poz. 18, 41.

7. G. Eisenmann: Appel aux Allemands pour le rétablissement de la Pologne, par un publiciste allemand. Paryż 1855.

8. H. Balzac: Macocha. Dramat w pięciu aktach ... dla sceny polskiej przerobił ... Wyst. Kr. 1860. Wyd. Kr. 1861. Wyd. nast.: pt. Macocha. Dramat w pięciu aktach podług H. Balzaka, zob. Twórczość poz. 26, 32 t. 1; wyd. Lw. 1863; pt. Macocha. Dramat w pięciu aktach podług Balzaka, pięciomiarem jambo-rymowym przerobiony ... Paryż 1868; przedr. zob. Twórczość poz. 47.

9. A. de Vigny: Czatterton. Dramat w trzech aktach ułożony dla sceny polskiej wierszem miarowym. Fragm. ogł. *Czas. Dod. Mies.* 1860 t. 19; całość wyd. Kr. 1860. Przedr. zob. Twórczość poz. 26, 32 t. 1, 47.

10. W. Shakespeare: Kupiec wenecki. Dramat w trzech aktach miarowym wierszem podług Szekspira. Fragm. ogł. *Dzien. Lit.* 1861 nr 50-52; fragm. *Niewiasta* 1861 nr 28; całość wyd. zob. Twórczość poz. 26, 32 t. 2; wyd. osob. pt. Lichwiarz. Komedia w trzech aktach miarowym wierszem podług Szekspira (Kupiec wenecki). Paryż 1868 *Bibl. Lud. Pol.* (z. 56); toż wyd. 2 Paryż 1868. Przedr. zob. Twórczość poz. 47.

http://rcin.org.pl

11. W. Shakespeare: Hamlet, królewic duński. Dramat w pięciu aktach. Lw. 1870 (całkowity dochód z nakładu przekazany na rzecz Szkoły Dramatycznej we Lwowie). Przedr. zob. Twórczość poz. 47.

12. W. Shakespeare: Antoniusz i Kleopatra. Dramat w pięciu aktach. Paryż 1872. Wyd. nast.: przedr. zob. Twórczość poz. 47; wyd. w: Dzieła W. Szekspira w przekładach ... pod redakcją H. Biegeleisena. Wyd. 2. T. 2. Lw. 1895; w: W. Szekspir: Dzieła dramatyczne. T. 9. W-wa (1913).

13. C. Delavigne: Ludwik XI. Tragedia w pięciu aktach. *Czas* 1874 nr 95, 97, 101, 104, 120-121, 124-125, 132-133, 142-144; przedr. zob. Twórczość poz. 47.

14. Dante Alighieri: (Boska komedia). Fragm. pt. Śmierć Ugolina. Początek XXXIII pieśni. (Muzyka K. Donizettiego). Wyd. zob. Twórczość poz. 47.

15. J. Dryden: Królewskie gody. Na dzień świętej Cecylii. Podług Drydena Alexander's Feast. (Muzyka J. Haendla). Wyd. zob. Twórczość poz. 47.

16. A. de Musset: Nie przysięgaj. Komedia prozą w trzech aktach. Wyd. zob. Twórczość poz. 47.

Prace edytorskie

1. C. Rulhière: Histoire de l'anarchie de Pologne et du démembrement de cette république. T. 1-4. Paryż 1859.

2. C. Rulhière: Révolution de Pologne ... Quatrième édition revue sur le texte et complétée par ... Paryż 1862.

3. A. Ferrand: Les trois démembrement de la Pologne. T. 1-3. Édition revue sur le texte et annotée par ... Paryż 1865.

Wydania zbiorowe

Zob. Twórczość poz. 18, 26, 31, 45, 46, 47, 48.

Listy i materiały

1. Do L. Niedźwieckiego 20 listów z 1853-1863. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2407.

2. Do S. E. Koźmiana 2 listy z 1863 i b. d. Rkps Bibl. PAN. Kr. sygn. 2210 t. 6.

3. Listy do różnych osób, m. in. do A. Hłuszkiewicza i K. Ruprechta. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie; zniszcz. 1944.

4. Listy do różnych osób. Rkps Muz. Mickiewicza w Paryżu.

5. Korespondencja, bruliony prac, materiały dotyczące działalności w Raperswilu znajdowały się w Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie; zniszcz. 1944.

6. Copie du testament olographe du comte ..., Laussanne, le 21 mars 1882. Paryż 1884; toż w jęz. niem. B. m. r.

OPRACOWANIA

(A. de Vigny: Czatterton. Rec. przekł.). *Czas* 1860 nr 230. — Dowiadujemy się, że do biblioteki ... *Czas* 1861 nr 19. (O darowaniu przez Ostrowskiego swych dzieł dla Bibl. Tow. Nauk. Kr.). — (Jan III Sobieski. Rec.). *Gaz. Pol.* 1861 nr 270. — Korespondencja Gazety Polskiej. Z Krakowa. *Gaz. Pol.* 1861 nr 216. (O przekładach). — (Wiesław. Rec.): J. Gawlik. *Dzien. Lit.* 1861 nr 59; J. Pfeiffer. *Dzien. Lit.* 1861 nr 35; *Czas* 1861 nr 6, 122; *Gaz. Codz.* 1861 nr 15; *Przegl. Powsz.* 1861 nr 34. — Dziełka dramatyczne K. Ostrowskiego. *Czas* 1862 nr 7. — J. S.: (Jamby polskie. Rec.). *Dzien. Lit.* 1863 nr 84-86. — ω (W. Szymanowski): (Lettres slaves. Rec.). *Dzien. Warsz.* 1865 nr 202-203. — (W. Shakespeare: Hamlet. Rec. przekł.): *Czas* 1870 nr 114-115; S. *Gaz. Lit.* 1871 nr 2. — (Jan III Sobieski. Rec.). *Czas* 1872 nr 43. — (H. Balzac: Macocha. Rec. przekł.). *Ojczyzna* 1875 nr 242. — (Jan III Sobieski. Rec.). *Czas* 1876 nr 21, 38. — Literatura polska za granicą. *Czas* 1876 nr 40. — S. Tarnowski: Szekspir w Polsce. *Przegl. Pol.* 1877/78 t. 1-3; przedr. w: Studia do historii literatury polskiej. Wiek XIX. T. 4. Kr. 1898. — (Badegiada. Rec.). *Kronika Rodz.* 1878 s. 241-242. — A. Giller: Weterani powstania listopadowego. Krystyn Ostrowski. *Album Muz. Nar. w Rapperswylu. Wieniec pam.* Raperswil 1881. — S. Krupski: Krystyn hr. Ostrowski. *Kłosy* 1881 nr 836-839. — Nekrologi i wspomnienia pośmiertne w 1882: A. *Gaz. Nar.* nr 159, 160; L. Dębicki. *Czas* nr 160; L. Jenike. *Tyg. Ilustr.* nr 349; J. Marthold. *Revue du Monde musical et dramatique* 22 lipca; *Bibl. Warsz.* t. 3; *Dzien. Poz.* nr 158; *Gaz. Kr.* nr 87; *Kraj* nr 2; *Kronika Rodz.* nr 15; *Kur. Paryski* nr 21; *Wiek* nr 153. — A. Krechowiecki: Przemówienie na żałobnym obchodzie za duszę śp. K. Ostrowskiego, miane w raperswilskim kościele. *Warta* 1882 nr 43 i odb. — Testament śp. K. Ostrowskiego. *Kur. Paryski* 1884 nr 4. —

Krystyn hr. Ostrowski. A. Reiffa *Kalendarzyk pol. w Paryżu na r. 1891.* Paryż 1891. — W. Mickiewicz: Żywot Adama Mickiewicza. T. 2-3. Poz. 1892-1894; wyd. nast. t. 1-2. Poz. 1929-1931. — W. Matlakowski: Wstęp. W: W. Szekspir: Hamlet. Kr. 1894 s. CCCLXXXVIII. — Z. Miłkowski (T. T. Jeż): Krystyn Ostrowski. W: Sylwety emigracyjne. Lw. 1904. — Red. *Wielka enc. powsz. ilustr.*

http://rcin.org.pl

S. II t. 6 (1908). — M. Reiter: Nieznany list Adama Mickiewicza do Krystyna Ostrowskiego. *Pam. Lit.* R. 10 (1911). — W. Tarnawski: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914. —

A. Lewak: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 1. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1929. — J. Znamirowska: Liryka powstania listopadowego. W-wa 1930. — A. Lewak: Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu. Kr. 1931. — H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 3. Zbiory Biblioteki Batignolskiej i Przyjaciół Polski w Londynie. W-wa 1933. — A. Lewak, H. Więckowska: Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej. T. 2. Zbiory Biblioteki Raperswilskiej. W-wa 1938. — M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. W-wa 1950.

http://rcin.org.pl

SPIS RZECZY

Kaczkowski Karol 5
Kaczkowski Zygmunt 7
Twórczość 7
Przekłady 10
Wydania zbiorowe 10
Listy i materiały 10
Indeks tytułów 11
Opracowania 11
1. Monografie i zarysy monograficzne 11
2. Biografia 11
3. Twórczość 12
Kajsiewicz Józef Hieronim 15
Kalinka Walerian 18
Kamieński Henryk 22
Kapliński Leon 25
Kaszewski Kazimierz 27
Kazimirski de Biberstein Wojciech 30
Kenig Józef 31
Kirkor Adam Honory 32
Klaczko Julian 35
Twórczość 36
Przekłady 38
Wydania zbiorowe 38
Listy 38
Opracowania 38
1. Monografie 38
2. Biografia 38
3. Twórczość 39
Klimańska Zofia 40
Klimaszewski Hipolit 41
Kolankowski Antoni 44
Kolberg Oskar 44
Komarnicki Zygmunt 48
Komierowski Józef 49
Kondratowicz Ludwik 50
Twórczość 50

http://rcin.org.pl

Przekłady 56
Prace edytorskie 57
Wydania zbiorowe 57
Przekłady 59
Listy i materiały 59
Indeks tytułów 60
Opracowania 63
1. Monografie i zarysy monograficzne 63
2. Biografia 63
3. Twórczość 66
Konopacki Szymon 72
Korotyński Wincenty 73
Korsak Julian 75
Korzeliński Seweryn 78
Korzeniowski Nałęcz Apollo 79
Korzeniowski Józef 82
Twórczość 83
Przekłady 90
Wydania zbiorowe 90
Listy i materiały 91
Indeks utworów 92
Opracowania 94
1. Monografie i zarysy monograficzne 94
2. Biografia 94
3. Twórczość 95
a) Ogólne charakterystyki i przyczynki 95
b) Utwory dramatyczne 97
Mnich 100
Karpaccy górale 100
Stary mąż 101
Żydzi 101
Okno na pierwszym piętrze 101
Panna mężatka 102
Doktor medycyny 102
Pani kasztelanowa 102
Majster i czeladnik 102
Okrężne 102
Wąsy i peruka 102
Złote kajdany 102
c) Powieści i opowiadania 103
Kollokacja 103
Kosiński Adam Amilkar 104
Kosiński Władysław Euzebiusz 106
Kostecki Platon 107
Kowalewski Józef 109
Kowalski Franciszek 111
Kozłowski Felicjan Antoni 114
Kozłowski Feliks 114
Koźmian Andrzej Edward 115
Koźmian Jan 118

http://rcin.org.pl

Koźmian Stanisław Egbert 120
Krajewski Aleksander 124
Krakowowa Paulina z Radziejowskich 125
Krasiński Adam Stanisław 127
Krasiński Skorobohaty Walerian 129
Krasiński Zygmunt 131
Twórczość 132
Przekłady 158
Utwory o niepewnej autentyczności 158
Utwory o wątpliwej autentyczności 159
Utwory mylnie przypisywane Krasińskiemu 159
Listy 159
Materiały 165
Wydania zbiorowe 165
Przekłady 168
Zestawienia bibliograficzne 169
Indeks tytułów 169
Opracowania 174
1. Monografie i zarysy monograficzne 174
2. Biografia 176
3. Ogólne opracowania twórczości 182
a) Ogólne charakterystyki i przyczynki 182
b) Poglądy filozoficzne, społeczne i polityczne 187
c) Krasiński jako krytyk i estetyk 190
d) Język i styl 191
e) Krasiński a inni pisarze. (Zależności i wpływy) 191
4. Opracowania poszczególnych utworów 193
a) Twórczość młodzieńcza 193
b) Nie-Boska komedia 195
Przekłady 198
Inscenizacje 199
c) Irydion 201
Przekłady 204
Inscenizacje 204
d) Trzy myśli pozostałe po śp. Henryku Ligenzie 205
e) Przedświt 205
Przekłady 206
f) Psalmy przyszłości 207
g) Ostatni 207
h) Niedokończony poemat 208
i) Inne utwory po r. 1835 208
Przekłady 210
5. Korespondencja 210
6. Wydania zbiorowe 213
7. Kult 214
a) Księgi zbiorowe 214
b) Rocznice 216
c) Pomniki i muzeum 217
Kraszewski Józef Ignacy 217
Kraszewski Kajetan 218

http://rcin.org.pl

Kremer Józef 221
Twórczość 221
Wydania zbiorowe 222
Listy 222
Opracowania 223
1. Zarys monograficzny 223
2. Biografia 223
3. Twórczość 223
Królikowski Ludwik 224
Krzywicki Teodozjusz 227
Kubrakiewicz Michał 227
Kucz Karol 228
Kudasiewicz Adolf 230
Kułakowski Feliks 230
Kunicki Leon 232
Legatowicz Ignacy Piotr 233
Lelewel Joachim 235
Twórczość 236
Przekłady 242
Prace edytorskie 242
Wydania zbiorowe 242
Listy i materiały 243
Zestawienia bibliograficzne 245
Indeks tytułów 246
Opracowania 247
Lenartowicz Teofil 257
Twórczość 257
Przekłady 263
Wydania zbiorowe 263
Listy i materiały 264
Indeks tytułów 266
Opracowania 268
1. Monografie i zarysy monograficzne 268
2. Biografia 269
3. Twórczość 270
Lewestam Fryderyk Henryk 273
Lewocka Katarzyna 275
Libelt Karol 277
Twórczość 277
Wydania zbiorowe 279
Listy 279
Opracowania 280
1. Biografia 280
2. Twórczość 282
Libera Anna 285
Lipiński Tymoteusz 287
Lompa Józef 288
Twórczość 288
Przekłady 289
Listy i materiały 290

http://rcin.org.pl

Opracowania 290
1. Zarysy monograficzne 290
2. Biografia 290
3. Twórczość 291
Lubomirski Jan Tadeusz 293
Łaguna Stosław 294
Łapsiński Józef 296
Łepkowski Józef 296
Łętowski Ludwik 300
Łoziński Walery 302
Łubieńska Konstancja 305
Łukaszewicz Józef 306
Łukaszewicz Lesław 308
Łuszczewska Jadwiga 310
Maciejowski Wacław Aleksander 319
Twórczość 319
Prace edytorskie 321
Listy 321
Opracowania 322
1. Biografia 322
2. Twórczość 323
Magnuszewski Dominik 326
Majer Józef 329
Majorkiewicz Jan 332
Malczewski Antoni 334
Maleszewski Władysław Józef 342
Malinowski Franciszek Ksawery 343
Malinowski Mikołaj 345
Małecki Antoni 347
Twórczość 348
Przekłady 349
Prace edytorskie 349
Listy 350
Opracowania 350
1. Monografia 350
2. Biografia 350
3. Twórczość 352
List żelazny 354
Grochowy wieniec 354
Juliusz Słowacki 354
Mann Maurycy 355
Mańkowska Bogusława 356
Marcinkowski Jaxa Antoni Albert 357
Marrené Morzkowska Waleria 360
Massalski Edward Tomasz 367
Massalski Józef 368
Mecherzyński Karol 369
Meciszewski Hilary 371
Merzbach Henryk 374
Miarka Karol 376

http://rcin.org.pl

Mickiewicz Adam 378
Mickiewicz Aleksander 378
Mierosławski Ludwik 380
Mieroszewski Józef 385
Mierzyński Antoni 386
Migurski Wincenty 387
Miłkowski Zygmunt Fortunat 388
Twórczość 389
Wydania zbiorowe 394
Listy i materiały 394
Indeks tytułów 395
Opracowania 397
1. Monografie 397
2. Biografia 397
3. Twórczość 398
Miniszewski Józef Aleksander 401
Mochnacki Maurycy 403
Twórczość 403
Przekłady 405
Utwory o autorstwie niepewnym 405
Wydania zbiorowe 406
Listy i materiały 406
Opracowania 406
1. Monografie 406
2. Biografia 407
3. Twórczość 409
Moraczewska Bibianna 411
Moraczewski Jędrzej 413
Morawski Stanisław 416
Morawski Szczęsny 419
Morawski Teodor 421
Morgenbesser Aleksander 422
Morzkowski Michał 424
Mosbach August 425
Moszyński Antoni 426
Motty Marceli 427
Muchliński Antoni 429
Muczkowski Józef 431
Nabielak Ludwik 434
Nakwaska Karolina 437
Nakwaski Henryk 438
Narbutt Teodor 439
Nehring Władysław 441
Niedźwiecki Leonard 444
Niewiarowski Aleksander 446
Norwid Cyprian 448
Twórczość 449
Utwory oryginalne 449
Drobne utwory po śmierci poety ogł. 462
Wiersze o autorstwie niepewnym 465

http://rcin.org.pl

Przekłady 465
Wydania zbiorowe 466
Przekłady 468
Listy 469
Zestawienia bibliograficzne 474
Indeks tytułów 474
Opracowania 478
1. Monografie i zarysy monograficzne 478
2. Wydania zbiorowe 480
Wydania zbiorowe przekładów 483
3. Biografia 483
4. Twórczość 488
a) Ogólne charakterystyki i przyczynki 488
b) Poezje 493
Fortepian Szopena 497
Assunta 497
c) Proza 497
d) Dramat 498
Ogólne 498
Zwolon 499
Noc tysiączna druga 499
Wanda 500
Słodycz 500
Krakus 500
Aktor 500
Hrabina Palmyra 500
Za kulisami 500
Pierścień wielkiej damy 501
Miłość czysta u kąpieli morskich 502
Kleopatra 502
e) Estetyka 503
Promethidion 505
f) Język, styl, wersyfikacja 505
g) Poglądy filozoficzne, polityczne, społeczne 506
Religijność 508
h) Listy 509
i) Rysunki i grafika 510
5. Kult 511
6. Różne 513
Norwid Ludwik 514
Nowosielski Teofil Stanisław 515
Odyniec Antoni Edward 517
Twórczość 518
Przekłady 521
Utwory mylnie przypisywane 522
Wydania zbiorowe 522
Listy i materiały 522
Opracowania 524
1. Biografia 524
2. Twórczość 526

http://rcin.org.pl

Ohryzko Józefat 529
Olizar Gustaw 530
Olizar Narcyz 532
Olizarowski Tomasz August 534
Orpiszewski Ludwik 537
Ostrowski Józefat Bolesław 539
Ostrowski Krystyn 542

Hasła: Kaczkowski Zygmunt, Kondratowicz Ludwik, Korzeniowski Józef, Krasiński Zygmunt, Lelewel Joachim, Lenartowicz Teofil, Miłkowski Zygmunt, Norwid Cyprian – zawierają wewnętrzne indeksy tytułów.

Hasła: Kraszewski Józef Ignacy i Mickiewicz Adam są wydane w woluminach oddzielnych.

http://rcin.org.pl

WYKONANO W DRUKARNI IM. REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ W WARSZAWIE POD DYREKCJĄ EWELINY GABIŃSKIEJ I KIEROWNICTWEM TECHNICZNYM STANISŁAWA NOWAKA. SKŁADAŁ ZESPÓŁ MARIANA GŁOWACKIEGO, TŁOCZYŁ ZESPÓŁ JÓZEFA SKORWIDERA, OPRAWIAŁ ZESPÓŁ JÓZEFA BUJARSKIEGO.

PRINTED IN POLAND

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY,
NAKŁAD 6.000 + 250 EGZEMPL. ARK. WYD. 68,83
ARK. DRUK. 34,75 PAPIER MAT. 50 G. KL. III,
70×100 CM, Z PAŃSTWOWEJ WYTWÓRNI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZAWIE.
PODPISANO DO DRUKU W CZERWCU 1969 R.
DRUK UKOŃCZONO W LIPCU 1969 R.
ZAM. 316/67 P-82 CENA ZŁ 90.–

http://rcin.org.pl